

№ 48.
H. 5. yl.

Bertula Capel Kyrckian

Funnen i Berttula kyrkoarkiv; förärad till Borgå Domkapitels arkiv af nämnda församlings kyrkoråd 19/10 1899.

~~... quod ... est, poenitentia ... in aeternum. Amen, Amen.~~

Dominus dabit verbum Evangelizantibus, cum virtute multa.

Se Wsi Testamenti.

1548.

Hunc librum Ziens Fzicj inhabitans villam Kardana sacello Divae Birgittae dedicato, dono dedit, recordationis ... Omnia in Gloriam Dei facito.

Alcupuhe ſen wdhen Teſtamentin påle.

NJnquin ſe VANHA TESTAMEN TJ yxi Ramattu ombi / ioſſa Jumalan Laki / ia keſky on kirioitettu / ia ne Teghot ſeke quin tapactunuet ouat / nijlle iotca ne ſamat Jumalan Lait piteny et ouat ette ei pitånyet. Nin mȯs ombi ſe VSJ TEſ tamenti yxi kirioitettu kiria / ioſſa Euangelium / ia Jumalan Lupaus ſeiſouat / ſeke mȯs ne Teghot / quin tapactanut ouat nijlle iotca ſen påle Vſkoit / ia eiuet Vſkonuet. Wanha Teſtamenti. Vſi Teſtamenti

Sille Euangelium ombi yxi Grekillinen ſana / ia tydhe Somenkielen / quin hyue lehetus / Hyue Wſiſanoma / hyue wſitidhingi / hyue Huhu ia Crwlutus / ioſta me weiſam / puhum ia iloitzem. Ninquin ſilloin coſka Dauid ſen ialon Goliath ylitzewoitti / tuli yxi hyue Huhu / ia turualinē wſiſanoma ſen Juttan canſſan ſeaſſa / Ette heiden hirmolinen wihamies oli tapettu / ia he påſtetyt ia wapadhetut / rauhan ia leuon ſait. Joſta he lauloit ia hyppeſit ia remuitzit. Nin ombi nyt teme Jumalan Euangeliūm / ia wſi Teſtamenti / yxi hyue wſiſanoma ia Huhu / caiken Mailman cayachtanut Apoſtolein cautta / ydheſte oikeaſta ia toimeliſeſta Dauidiſta / Chriſtuſeſt Jeſuſeſt / ioca Synnin Coleman ia Perkelen canſa ſoti / ia ne ylitzewoitti. Ja ſen canſa caiki ne iotca Synniſe olit ſiginyet / Coleman canſa waiuattudh ia Perkelen hallus olit / paitzi heiden anſionſa / ouat lunaſtettut påſtetyt / hurſkaxi / eleuexi ia autuaxi tehdyt. Ja ſen canſa rauhan ſaattanut heite iellenſtoodhen Jumalan tyge. Joſta he weijſauat ia kijtteuet Jumalata / iloitzeuat / ia remuitzeuat ijancaikiſeſta / Jos he mwtoin ſen wſkouat wahwaſti / ia Vſkoſa pyſyuet. Euangelium.

Euangelium ia Vſi Teſtamenti on yxi cappale.

Sencaltainē Huhu / ia turualinen ſanoma / eli Euangeliolinē
taicka Jumalinen wſitidhingi / cutzutan mȯs Wſi Teſtamen
ti. Senteden / ette ſillemoto quin ſe ombi yxi Teſtamenti / coſka
iocu coleuainen / ſairas Inhiminen henen Tauarans toimitta
pi / colemans ielken nimitetuile perilliſille wloſiaghetta. Nin
mȯs Chriſtus on colemans edelle keſkenyt ia toimittanut ſen
motoiſen Euangeliū colemans ielkin wloſ hwtta caikes mail-
mas / Ja ſen cāſa caikille / iotca ſen pāle wſkouat / caiken hywy-
dhens ia Tauarans omaxi andanut on. Se on / henen Ele-
mens iolla hen coleman yleſnieli / Henen Wanhurſkaudhēs / iol
la hen Synnit poiſpyhki / Ja henen Autuudhens / iolla hen ſen
ijancaikiſen Cadhotuxen ylitzewoitti. Nin ei taidha nyt ſijs ſe
kieuhe Inhiminen / ioca Synnin / Coleman / ia Heluetin cansa
on ſolmittu / miten turualiſenmaſt ioſkus ſada cwlla quin ſen
caltaiſen callin / ia iloliſen Sanoman Chriſtuſeſt. Ja macta he
nen ſydhemens pohiaſta naura / iloita ia remuita ſen ylitzen /
ios hen mwtoin Vſkopi ſen todhen oleuan.

Prophetain cautta Euangeliū on lupattu.

Nyt on Jumala ſencaltaiſen Vſkon wahwiſtoxexi / Temen
henen Euangeliumins ia Teſtamentins Vſein ia monaiſte
wanhas Teſtamentis Prophetain cautta wloſluuanut / Nin-
quin P. Pauali ſanopi Ro. j. Mine olen wloſeritetty ſarna-
man Jumalan Euangeliumi / ionga hen ennen wloſluuannut
on henen Prophetains cautta / ſijne pyheſe Ramatus / henen
poiaſtans / ioca henellen ſyndynyt on Dauidin ſiemeneſte / etc.

Chriſtus on ſeluuattu Waimō Siemen.

Ja ette me nijſte mwtamiſta Lupauxiſta lijcutaiſim / Nin
olt ſe / ſe enſimeinen / Coſka Jumala ſanoi Kermelle Gen. iij.
Mine panen Wainon Sinun ia Waimon welille / ia Sinun
Siemenes welille ia waimon Siemenen / Sen ſaman pite ſinū
Pāās rickipolkeman. Ja ſinun pite henen Cantans piſtemen.
Chriſtus ombi temen Waimon Siemen / eli ſikyȯ / ioca Ker-
men / quin on Perkelen pāān / ſe on / Synnin / Coleman / Hel-

Kärmen pāā.

uetin /

netin/ ia caiki henen wåens rickipolkenut on. Sille ilman teke Siemende ei taidha yriken Inhiminen/Sydi Colema/eike Hel neti welte taicka ylitzewoitta.

Item Gen. xxij. oli se mös Abrahamille luuattu. Sinun Siemeneses pite caicki canssat Maan påle hyuestisingnatut olemen. Christus on se sama Abrahamin Siemen/ quin P. Pauali Gala. iij. sanopi/ hen on hyuestisingnanut caicken Mailman Euangeliumin cautta. Sille/ cussa ei Christus ole/ sielle on wiele nyt Kirous/ ioca ylitze Adamin ia caickein henen Lasteins langeisi costa hen oli synnin tehnyt/ ette he caiki tynni Syndijn/ Coleman/ ia Heluetin wicapäät ia syyliset pidheis oleman. Wastoin site Kiroust/ hyuestisingnapi nyt Euangeliū caiken Mailmā/ sen cansa ette se iulkisesta wlos hwta/ ia selkest ilmoitapi/ Ette ioca temen Abrahamin Siemenen påle Uskopi/ sen pite hyuestisingnattaman/ se on/ henen pite wapan Synniste/ Colemasta ia Heluetista oleman/ Ninquin itze Christus sano Joh. xj. ioca Usko minun pålen/ ei hen ikenens coole.

Gene 22.

Christus siunasi caiken mailman

Item oli min mös Dauidille Luuattu/ ij. Reg. vij/ cussa Jumala sanoi/ Minun pitepi ylesherettemen sinun Siemenes sinun ielkes/ Sen pite minun Nimenī Honen rakendaman/ Ja mine tadhon henen Waldakunnans wahwista ijancaikisesta. Mine tadhon olla henen Isens/ ia henen pite oleman minun Poican/ etc. Teme on Christusen Waldakunda/ iosta Euangelium cwlupi/ yxi ijancaikinen Waldakunda/ Elemen/ Autuudhen ia Wanhurskaudhen waldakunda/ iossa caiki/ iotca Uskouat/ Synnin/ ia Coleman Fangeuxesta påseuet.

Christusen Waltacunda.

Monet sencaltaiset Euangelioliset Lupauxet ia toiwotuxet/ ouat mös nijse muijsa Prophetaisa/ Ninquin Michee/ v. Ja sine Bethlehem Ephrata/ ioca weheinen olet Judan tuhanen ehdholla Sinusta pite minulle tuleman/ ioca Israelis Herraxi pite oleman.

Item Osee xiij. Mine tadhon heiden heluetiste påstes/ia Colemasta wapacta/Colema/mine tadhon olla sinun Myrckys. Helueti minä tahdon olla sinun Surmas. Nin on nyt Euangelium ei mwta quin yxi Sarna ia ulgistos Christusest/ Jumalan ia Dauidin poiast/totisest Jumalast ia Inhimisest/ioca meiden tedhen henen colemans ia ylesnousemisens cansa/ Ja caikein Inhimisten Syndien tedhen/ ombi Coleman ia Heluetin ylitzewoittanut/ ia poijsottanut nijlde iotca henen pålens Vskouat. Se on nijn/ ette Euangelium macta lyhyt ia pitke Puhe olla/ia yxi lyhykeisesta/ia toijnen pitkesti macta sen kirioita. Se pitkesti kirioitta sen/ioca mõda Christusen Tötes ia Sanoia kirioittapi/Ninquin ne nelie Euãgelista tekeuet. Se taas lyhykeisest sẽ kiriottapi/ioca ei Christusen Töiste miten kirioita/wan lyhykeisest osottapi/quinga hen pyhẽ Colemans ia ylesnousemans cautta/ Synnin/ ia Coleman ia Heluetin ylitzewoittanut on/nijlle iotca henẽ pålens Vskouat/Ninquin Petari ia Pauali tekeuet ia opettauat heiden Lehetuskirioisansa.

Euangelium.

Senteden catzo ia cauata ettei sine Christusest Mosest teghe/taica Lakiramattu Euangeliumist/ninquin tehenasti tapactanut on/ia quin mwtomat Pyhen Heironimusen Alcupuhet cwluuat. Sille ette Euangelium ei waadhi ainostans meiden Töiden telken/ette me sen cansa hurskari ia autuari tulisim. Ja tosin ene se kiroile ia domitze semmotiset tödh/ Mutta se waan Vskon ielken Christusen påle seiso/ Ette se sama ombi meiden edhesten Synnin/ Coleman ia Heluetin ylitzewoittanut ia nijn meite hurskari/Eleuexi ia autuari tehnyt ei meiden Töiden cautta/mutta henen omain Töidens/Colemans ia Kersimisens cautta/ette me henen Colemans ia Woitons mahdã meillen omista/ninquin me iwri itzenens itze olisim sen tehnyet.

Ei Christusesta pide Moseste tehtemen.

Ei Euangelium wadi meiden töite/waan Vskon.

Mutta se quin Christus Euangeliumis/ ia petari ia Paualli mundhen opin seassa/monet Keskyt ia opit andauat/Ja mõs Lain wlostoimittauat/Se meiden tule pite/ninquin mwdh cai

Laki ia Keskyt Euangeliumis.

ti Christusen hyuet Töödh ia Teghodh/ Ja ei ninquin sen eri nomaisen Wirghan/ ioca ombi Euangelium/ ionga tedhen hen tuli waiuoin tehen Mailman/ Ja/ ninquin henen Töidhes ia Tekoinsa tieto/ ei ole wiele se oikea Euangeliumin tundemus. Sille sen cansa eipes wiele tiedhe/ ette hen Synnin/ Colleman/ Heluetin/ ia Perkelen ylitzewoittanut ombi sinun hyues/ Nin on mös ei wiele se Euangeliumita tiete/ coska sine sen caltaisen Opin ia Reskyn tiedhet/ Mutta coska se äni tuli/ ioca sanopi/ Christus on sinun omas/ elemen/ opin/ Töidhen/ Coleman/ ylesnousemisen cansa/ ia caiki quin hen itze on/ taicka henelle onopi/ tekepi ia woipi/ se on esken se Euangeliumin nesi/ ia ytymet/ quin Sydhemet toreuttauat.

Euangeliumita tiete.

Nin me mös näem/ ettei hen wadhi taica tunge/ mutta ysteuelisest haucuttele ia sanopi/ Autuat ouat ne keuhet etc. Ja Apostolit sencaltaiset Sanat mös mainitzeuat. Mine manan/ Mine rucolē/ Mine neuuon et c. Ette me caikis paicois näem/ quinga Euangelium ei ole Lakiramattu/ ioca wathi/ mutta oikeamast yxi Saarna eli iulgistos Christusen hyuist Töist meille annettut/ ia omistetut/ ios me Uskoma.

Christus meite laupiasti tygens se haukuttele.

Euangelium ei ole Lakikiria.

Mutta Moses henen Ramatuisans aia/ wathi/ truua löö pi/ ia rangaitze hirmusesta. Sille hen on yxi Lainkiriottaija ia waatia. Siite mös tulepi/ ettei ydengen Christityn ia Uskouaisen ole Laki annettu/ ionga cautta hen hurskari tuleman pite Jumalan edhes quin pyhe Pauali sanopi. j. Timo. j. Senteden ette hen Uskon cautta wanhurskas/ Eleue/ ia Autuas on/ Ja ei sillen enembet taruitze/ quin ette hen sencaltaisen Uskon hyuille Töille osottapi.

Moses waatipi.

Cussa tosin Usko on/ ei hen taida mwtoin pite quin osotta henēs/ ia wlosputkata hyuein Töiden lepitze/ ia tunnusta ia opetta sencaltaisen Euangeliumin muinen Inhimisten edhes/ ia hēges wogha sen edheste/ Ja caiki mite hen ele/ ia teke/ site hen

Usko ei ole ios tilas.

säte Lähimeisens tarpexi ia auxi/Ei waiuoin ette hen machtais sencaltaisen armoon tulla/ Mutta mös paluelepi hende Elemens/Tauarans/hywuydhens ia cunnians cansa/ia mille hen ikenens woipi/ninquin hen näke/ette Christus tehnyt om hi henelle/ia nein hen noudhatta Christusen esikuua ia askelet.

Site mös Christus aijatteli/coska hen wimein ei toista Reskty andanyt/quin Rackaudesta. Jonga päle me tuta madham henen Opetuslapsens/wskouaiset ia ne oikeat Christityt. Sille cussa rackaus ia Tödh eiuet wlosputcada/ sijne ei ole se oikea Vsko/sijne Euangeliū ei ole wiele nyt ökein tartunut. Catzo te me ombi se oikea meno/lukija site Wtta Testamenti/ ia coco p. Ramatu. Senteden pyteken iocainen hurskas Christity sen pite /ettei hen ycten seghoitta Laki ia Euangeliumi toinen toisens cansa. Sille ette Laki waati Töidhen ansion päle Vskoman. Mutta Euangelium sulan Jumalan Armon päle / Christusen ansion cautta newuo wskoman ia ijancaikist eleme te toiuoman.

Lain ia Euangeliumin erotus.

Mutta site sama ijancaikist Elemte warten/ Jumala meiden Esiwanhimmat Adamin ia Euan/Paradisis/algusa ensin loi. Mutta Satan/Perkele henen corendens/ia Jumalan ia henen Poians ylencatzomisen teden/oli Taiuahast alassysetty. Se sama cadhecti Jnhimisen Sickiete/henen sijans ia Cunnians peremin. Sille coska Jnhiminen lootu oli/ia asetettu ylitze Paradisin/ sen Lustitarhan/nin hen oli wapa Ehdhollans/waiuoin haastetin hende Taidhon puusta sömest/ette hē tundis ia tieteis Henen ylitzens jögun. Herran oleuan/echke hē caikein Londocappalein Herrari pādu oli. Sijte Reskyste otti se Satan Perkele tilan heite kiusata Syndin langeman/tieten omasta wahingostans/ette Jumalan ylencatzotus oli se ylimeinen Syndi/ia ette Syndi saattoi welcapääxi sihen ijancaikisen kirotuxeen ia Coolemahan. Nin Perkele kiusasi caualuxilla

Loomisesta

Synnin alcu

Synnin palca

Jnhimi

Jnhimiſte/ walectellē ettei ollut miten tuſkaſios kouan rikotal ſin Jumalā Keſky. Jnhiminē parca hemme oli wſkoman/ eike kuulut niin todhen aſian oleuan Jumalan mieleſios hen ſijte ki=eltyſte Omenaſta ſöiſi. Quin hen nyt irtaudhen ia Perkelen ca=ualuxen cautta wſkotettu ia petetty oli/ nin hen Keſkyn rickoi/ Synnin teki ia wigattomudeſta poiſlāgeſi. Sijtte hen ſijs per=kelen canſa Jumalan oikean Domion ielkin/ cochta cadhotet=tin/ Ja quitengin ilman Perkelen nucteta.

Sanan ylen catz=omus ombi Syn=nin iwri.

Sille Jnhiminen oli wapah omas Ehdhos/ eipe hen ſihen wadhittu/ waan Vſkotettin. Nyt/ ette Jnhiminē cwli pikemin Pekelē änen quin Jumalā Keſkyn/ ſille hē Jumalaſta lowui/ ia Perkelen Oriaxi tuli. Olis Jumala kylle woinut cochta henē wäens teſſe oſotta/ ia wäkiwallalla Jnhimiſen pelaſta/ Mut=ta ei hen ſite tainut Oikiudhella tehdhä. Sille ionga iocu an=dapi izens palueliaxi cwlemahan/ ſen paluelia hen ombi/ ion=ga hen on cwliainen Ro. vj.

Entinen Wigat=tomus.

Nin teſſe nyt wäki ia Oikeus kiluoitteleuat. Sille ios Juma=la olis ilman Oikiutta/ ſulaſta wäkiwallaſta Jnhimiſen pelaſ=tanut/ nin olis wärytta Perkelelle techty ia wäkiwalda. Sille ette Perkele oli ennen ſyndi tehnyt Jongatedhen hen ſijtte ca=dotettin. Nin mös Jnhiminen ſitelehin ſyndi teki/ Senteden mös hengi cadhotettin. Ette he nyt molemat Synnin tedhen cadhotetut olit/ nin Jumala tachtoi Oikiuden canſa Jnhimi=ſen pelaſta/ Ja mös Oikeudhella Perkelen ylitzewoitta. Teſſe ſis oikiudhella campatan. Ja toſin ſangen caualaſta. Sille nin quin Perkele caualuxella Jnhimiſen petti ia cadotuxeen ſaattoi Nin Jumala taas tachtoi ſen pahanelkiſen conſtin caualuxella tacaperin aia. Senteden Jumala cochta lupaſi whckaten/ Et=te waimoſta piti ſen Siemenen ſyndymen/ ioca Perkelen ca=ualuxen pidheis caualuxella/ ia ſenkin oikiudhella/ aiallans y=litzewoittaman.

Wallan ia oikeudhen kiluotus.

Tila Christusen Miehuesta. Sitewarten sis Christus Jumalan poica/ techtin Inhimi-
sexi/sikisi pyheste Hēgeste/syndyi Neitzeste Mariasta/tuli Ma-
ilmahan/ caikiten ninquin mwodh Inhimiset / paitzi synnin.
Nyt ette Perkele kylle tiesi caiki Inhimiset oleuan hucutetudh
sen ensimeisen Inhimisen ylitzekeumisen tedhen/nin hen nijste
caikista muista oli murehetoin/ Waan site Siemēde / iosta he-
nelle wyhckaten sanottu oli/ hē sillewelille caikella achkeruxella
warinotti/ sadharens hende iollachi modholla cadotta. Costa
Christus Perkel⸗ede Waiuattin. hen sis leusi temen Christusen iuri ilman syndi syndynyxi ia ele-
uen/ nin hen edesastui/kiusasi hende/ asetti moninaiset wāghy-
toxet/yllytti Houins hende tappaman. Sille cochta quin hen
oli syndynyt/ Nin Herodes ne wighattomat Lapset mestaten
etzi hende surmataxens/ia wsein Juttain / Phariseusten ia mo-
nein wiholistein cautta pysi hende pereti cadhotta. Wimein
hen adhisti hende Ristin pâle/ sihen hâpielisen Coolemahan /
paitzi oikiutta pooleta ansiota /syyte eli oma ricosta. Sillens
hen Christusen miehudhen/ionga alla Jumalus peitetty lymysi
C Oikiuden kiluo⸗tus wårytte wa⸗staan. ylesnieli. Tesse nyt taas Oikiudhella kilnotellan. Sille ette Chris-
tus/iossa ei ensingen syndi leutty/tellens Coolemalla mestatin.
Nyt ette Colema ombi Synnin palca/ia Christus eisw ingan
synnis ollut/ ia quitengi cooletettin. Senteden siis Perkele he-
nen entisen oikiudhens/ ioca henelle oli ylitze synnisten Inhimi-
sten / rickoi ia cadhotti/ sijnå ette hen temen wighattoman
Christusen surmasi. Ja domitan mös wåkiwallasta Miehen
tappaiari ia Murhaiari. Sille ette hen coolemalla seke Juma-
lan ette Inhimisen surmasi/ paitzi rickosta / syndi/ syte taicka
Cooleman ansiota eli wica. Edhespein /nyt telle wighatomal-
le CHRistuselle/ ombi tietteue wåkiwalda ia iulkinen wå-
Wigattomuden woitto. rys techty temen Perkelen cautta. Nin Christusella ombi nyt
paraspooli/ Oikius ia ylikâsi frijst ia wapasta Perkeleta wâs-
tan. Ja sen samā Oikiudens/wacudhens/hurskaudens ia woia-
tons /

tons Christus nyt meille vskouaisille henen pålens/teudhelises/ ta iaca/ armolisesta laina/ia paizi caiki meiden oma ansiota andapi/ Ja tekepi meite wanhurskari Synniste/ wapadheri Colemasta/ia caikista Perkelen candeista/wäeste ia wallasta iu ri quitiri/ia autuari. Tellens siis Satan/Perkele se Forrädhari ia petteiä Oikeasta ylizewoittetin ia cadhotetin/ia Jnhiminen Oikiudella pelastetijn ia pestetin. Sille moto se Euan eli waimō Siemen Christus Jumala ia Neitzyn poica/rickipolki sen wanhā Kermen/Satanan ia Perkelen päån/quin Jumala algusta paradisis meiden Esiwähemille Adamille ia Eualle lu pasi. Sen edeste olcon henelle kijtos/cunnia/ia ylistos nyt/aina ia ijancaikisesta A m e n.

Vsköllisen Osalliseus Herran woitosta.

Enttisen Autuudhen saamus.

HOtta senpåle/ette meiden lihalisen ylizekieumisen rangaistus wiele sijttekin Oleman piteis/nin ombi lihan nuchteri se aijalinen Coolema caikein Jnhimisten ylitze iånyt/ wan eiswingan Sieludhen ylitze/ Joinenga tedhen Christus Cooleman kersi. Nin coolema ei sillen ole totinen coolema/ wan sen cuua/köpeli ia wario/ ia quin yxi Vni. Quitengi teste aijalisesta Coolemasta meite neuuotan Jumalan Reskyt pitämens pelkemen henē cangia ia coua domions. Tenne nyt catzouat ne salot/selkiet ia suloiset puhet/ Coolema/cussa sinun Otas ombi/ Colema/cussa sinū Woittos ombi? Hija/Colema ombi ylesnieltu Woitosa. Mutta kijtos olcon Jumalan/ioca meille woiton andanut on/ meiden HErran Jesusen Christusen cautta. Ymmerdhä teme. Swri Asia telle werdaurella. Ninquin iocu ssoi Cala/mwdh pienet Calat ylesniele/nin se itze taas söötetulle Ongella otetan. Samalmoto mös Satan se Leuiatan ryme Cwijedhos/ioca meite synnin petorella/Coleman cautta ylesnieli/ombi nyt Christusen miehudhen cautta/ionga alla Jumalus/ninquin wahua Ongi/peitetty oli/coconās poisotettijn.

Mixi ne Vsköllyset Christitut rumilisesta coleuat

Wertaus

Kysymys

Nouse nyt tesse Kysymys. Mixei sama Armo tapachtunut

Perkelelle

Perkelelle/quin Inhimiſelle ette he quitengin molomat olit ſyn
di tehnyet. Waſtaus. Perkele tieten ſyndi teki/ ia Coreudhens
cautta Jumalan ylencatzoi/ ſe quin on yxi Syndi pyhe Henge
waſtoin/ eiſkenens andexiannettaua. Mutta Inhiminen epe⸗
Mailſken walua in ſyy. tiedhoſans caualuxilla petettin/ ia wärin oli Vſkotettu/ ſynnin
teki/ Senteden hen Armon ſaapi. Ja quitengin henen Rumi⸗
Manaus ſans moninaiſet witzauxet haman Colemans aſti ſyndins ia
couacoruaudhens tedhen kerſipi. Senteden peliekem Herra/
ia weltekem Syndie/ ette Jumala ſitenin hartaſti wihapi/ ia
hirmuiſeſta rangaitze. Nin oienna ſis temen ielken itzes/ coſkas
Ramattudhen Awun. lwedh taica cwlet lwettauan ſen Vdhen Teſtamentin Kiriat.
Sille ette caiki Kirioitus Jumalalda wloſannettu ombi tarpe⸗
linen ſeke Opixi/ nuchtexi/ oiiennoxexi/ ette tauaxi/ ioca ombi
Wanhurſkaudheſa/ ette ſe Jumalinē Inhiminen olis teuſinē/
ſouelias caickiin hywihin töihin. Senteden ette mite edeſkirioi
tetu ombi/ ſe on meiden Opixi kirioitettu. Senpäle ette meille/
Kerſimiſen ia Ramattuidhen lohutoxen cautta/ toiuo olis. Et
te meille nyt ombi yxi wahwa Prophetalinen puhe/ ia ſe on hy
ueſti techty/ coſka te ſiite warinotatte/ ninquin ydhen Kyntte⸗
len päle/ ioca pimeis paiſta ſihenaſti quin peiue nouſe/ ia ſe Coi
techti teiden ſydhemiſen yleſkoittapi. Ja ſen teiden pite enſin ti
etemen/ ettei yxiken Prophetia ramatuſa tapachtu iongun o⸗
maſta tulkitoxeſta. Sille ettei yxiken Prophetia ole teheāſti e⸗
deſtullut Inhimiſen tadhoſta/ waan ne Jumalan pyhet Inhi
Vdhen Teſtamentin Kiriain ia ko. miſet ouat puhuneet/ Pyheſte Hengeſte waickutetudh.

NJn ombi mös tiettemineri/ ette temen Vdhen Teſtamen⸗
tin Kiria iaetan moniin pienihi kirioin/ Joiſta ne ialomat
ouat pyhen Johanneſen Euangelium/ ia pyhen Paualin Lehe
tuſkiriat/ erinomaiſeſta ſe Romarin tyge/ ia P. Petarin ſe Enſi
meinen Lehetuſkiria/ ouat ne parat ytimet ia ſydhemet ninen
caiken kiriain ſeas. Jotca kiriat tulis enſin ia päldiſken tocaitzē

Chriſti

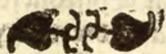
Alcupuhe

Chriſtitun Inhimiſen lukia/oppia/tuta ia tiete/ette hen taidh ais quin wedhen. Sille eipes nijſſe palio leudhe meiden HEr ran Jeſuſen ihmeliſiſt töiſte kirioitettu/Wan ſine leudhet ſan gē wiſiuſt wloſtoimitetuxi/quinga Vſko Chriſtuſen påle/Syn nin/ Cooleman Perkelen ia Heluetin ylitzewoittapi/ ia andapi Elemen wanhurſkaudhen ia Autuudhen. Joca ombi ſe oikea Euangeliumin loondo/ninquin ſine cuullut olet. Jos nyt iom bicumbi pidheis wnotettaman/Chriſtuſen Teghot/ eli henen Oppins/Nin meiden pideis paramin paitzi oleman henē Ihmeliſiſte Töiſtens eli Tunnoſtehdhiſtens/quin henē Opiſtās. Sille ette henen Teghons eiuet mite ilman Opita tainuedh autta. Mutta henen Sanans andauat elemen/quin hen itze ſanopi.

Christuſen Töidhen ia Opin eottus.

Ette nyt p. Johannes Euangeliſta ſangen wåhen kirioittapi meiden HErran Jeſuſen Teghoiſta/waan enimiten henen Opiſtans/Ja ne mwdh colme Euangeliſterit/kiriottauat palio henen Tegoiſtans/ia wåhe henen Sanoiſtans eli Opiſtās/ Senteden ombi ſe pyhen Johanneſen Euangelium/iuri ſe Corckein Euangelium / ia palio ialombi quin ne mudh colme. Ninquin mös p. Paualin ia p. Petarin Epiſtolat ſangen ylitzekieuuet nijte Colme Euangelia Mattheuſen/ Marcuſen ia Lucan. Jotca quitengin ouat Seurakunnalle pyhen Hengen cautta Opixi annetudh/ ninquin mös coco pyhe Ramattu.

Ne taloimat Kiriat.

Mutta

Bertula Kapel

Mutta nämet ouat ſen wdhen Teſtamentin Kiriat.

1 Pyhen Mattheuſen Euangelium.
2 Pyhen Marcuſen Euangelium.
3 Pyhen Lucan Euangelium.
4 Pyhen Johanneſen Euangelium.
5. Apoſtolitten Teghot.
6. pyhen Paualin Epiſtola Romarein tyge.
7. pyhen Paualin ſe Enſimeinē Epiſtola Corintherin tyge.
8. pyhen Paualin ſe Toinen Epiſtola Corintherin tyge.
9. pyhen Paualin Epiſtola Galatherin tyge.
10. pyhen Paualin Epiſtola Epheſerin tyge.
11. pyhen Paualin Epiſtola Philipperin tyge.
12. pyhen Paualin Epiſtola Coloſſerin tyge.
13. p. Paualin ſe Enſimeinen Epiſtola Teſſalonicerein tyge.
14. p. Paualin ſe Toinen Epiſtola Teſſalonicerein tyge.
15. p. Paualin ſen Enſimeinen Epiſtola Timotheuſen tyge.
16. pyhen Paualin ſe Toinen Epiſtola Timotheuſen tyge.
17. pyhen Paualin Epiſtola Titum tyge.
18. pyhen Paualin Epiſtola Philemonem tyge.
19. pyhen Petarin Epiſtola ſe enſimeinen.
20. pyhen Petarin Epiſtola ſe Toinen.
21. pyhen Johanneſen Epiſtola ſe Enſimeinen.
22. pyhen Johanneſen Epiſtola ſe Toinen.
23. pyhen Johanneſen Epiſtola ſe colmas.
Se Epiſtola Hebreerin tyge.
Pyhen Jacobin Epiſtola.
Pyhen Judan Epiſtola.
Pyhen Johanneſen Jlmeiſtus.

Alcupuhe

TEſſe nyt ſimulle ombi/ racas Chriſtilinen Lukija/ ia
Hyue Somalainen Hemelainẽ/ Carialainen/ eli cuca
Herran Jeſuſen Yſteue ſine olla mahdat) ſen Vden
Teſtamentin Kiriat Somenkielille wloſtulkitudh/
politain Grecain/ politain Latinan/ Saxain ia Rotzin kirioiſ
ta/ ſen ielkin quin HErran Jeſuſen Hengi ia Armo meille La
hijans iacanut on. Nyt ette temen Maan kieli oli ennen neite
aicoija/ iuri wåhe/ ia lehes ei miteken kirioiſa eli pockſtauiſa pru
cattu taicka harioitettu. Nin ota ſis nyt teme/ echke quinga cal
tainen hen olis otolijſeſta Hrran poleſta. Ja ſe ſinun mo̊s tule
tietå/ Ette Wſi Teſtamenti enſin kirioitettin nijſte pyhiſte E-
uangeliſteriſt ia Apoſtoliſt Grekin kielelle/ paitzi pyhen Mat-
theuſen Euangelium/ ia ſe pyhen Paualin Epiſtola Hebreerin
tyge/ iotca luullan Hebraican kielelle kirioitetudh oleua. Mut
ta ſijtequin Chriſtin Vſko ia Chriſtikunda Romijn ia Wallin
mahan tuli/ nin ſen Wden Teſtamentin kiriat Latinaxi tulkit
tin/ ioſa ſe kieli prucatan. Nyt ette Chriſtin Vſko ia Chriſtikũ
da ombi ſijtte ſieldepein tullut Saxaman/ Engelandijn/ Tan
marckin/ Rotzin/ ia mo̊s tenne/ ia muihin Makundhijn iotca
ouat ſen Romin Kircon alla olluet/ nin ſe pyhe Ramattu/ Ju
malan Sana ia paluelus/ ia Kircon meno õbi mo̊s iårijtens
tehenaſti Latinan kielille nijſſe Makunniſa ia mo̊s teſſe pruca
tudh. Joca Jumalan paluelusſa piti pidhettemen iocaitzẽ Ma
kũnan Omilla ymmerttewille kielille/ ioſſa Vſko waſtanotettin.
Ette ninquin Chriſtus tuli caiki wapattaman/ nin pite nyt mo̊s
henen Sanans/ iotca hen meiden Autuuden tedhen opettanut
on olemã iulki ia iocaitzelle ymmertteuet/ ia ei kelleken ſalatud/
ninqnin tehenſachka (ſite pahambi) ſwren Sielun waran
canſa tapachtanudh ombi. Sille ette p. Pauali j. Cor. 14. ei-
ſwingan tachto ette Chriſtiliſes Seurakunnas pite muita pu-
huttaman/ quin ymmertteuet ia quin meiden Lehimeiſen pa-
ranoxexi

ranoxexi tulis. Sille ette hē itzestēs nein sano/ Mine tahdon Seurakunnasa paramin wijsi Sana puhua/ iotca ymmerretteuet olisit/ ette mine mös muita neuuoisin/ quin kymmenen tuhatta Sana wieralla kielelle etc. Ninquin haman tehen aican Latinan cansa ombi tapachtanut. Senteden ette mwtomat nyste Papeista/ iotca tehensachka ouat Seurakundhain haltiat olluet toisinans wähen/ ia toisinans ei miteken itze Latinasta ole ymmertänyet/ ninquin wiele nytkin (site pahembi) monet Tōpelit leuten pyhes sijas istuua/ Nin on/ quin Jumala paratcon ia armachtacon/ tapachtanudh/ ette he ouat sangen heijusti ia laiskasti opettanued/ ia wiele tenepene heiden Canssansa opettauat. Ja mwtomat taas haruoin eli eijkenens wijtzuuet Sarnā päle studerata/ ia Canssa parca opetta Ise meiden lukemā sijtteke swremat Opin cappalet/ waicka Papin ylimeinē virca ōbi/ opetta Canssallens Catechismust ia Jumalā Sanoia. Ja mwtomat taas ouat nin pahaelkiset Taicka turhā cunian/ wo iton eli Cateudhē tedhen/ ette/ eikä he itze tachto wirgastāe wariotta/ eikä mös muita salli Jumalan Sanat edestotta. Joista Christus wsein ia lijaten Luce 11. raskasti puhupi/ sanoden/ We teille Lainoppenuille/ Sille te oletta ottanud Ymmerdhyxen Auamen/ eike te itze siselekeunet/ ia oletta estenyet nijte iotca siselekeudhe tahdhoit/ Nyt ettei yxiken Pappi taicka Opettaisa madhaisi laiskudans testelehin sille peitte/ ettei hen Latinā eike Rotzin kielen taidha/ ia wnottais henen Opetuxens wirghan etc. Senteden ombi nyt se Wsi Testamenti yxikerdhaisesta Textin möte wlostulkittu/ ninquin Apostolit ia Euangelisterit kirioitanuet ouat. Ja ouat mös pienet toimituxet toisinās reunille ia toisinans Cap.i lkin pannut/ ette ne/ quin pyhen Ramatun ymmerdhyxes wähe ouat harioijtetud/ madhaisit Textin site paramin ymmertā/ ia muille sen julghista/ Sille ette itze Texti ombi Jumalan pyhen Hengen omat Sanat/ Waan Alcupuhet ia Toimituxet ouat selkiemen ymmerdhyxen te-

dhen

dhen lisetud Ja echke toisinans mwtomat Sanat ouat oudh-
ot ia camalat ensin cuulla/nin ne quitengin aijallans hariotur
es suloisemari tuleuat. Ellei taas teme Tulkitus iocaitzelle pă-
nens kelpa/nin se Plenwisu Domari lukecan site/quin P. Hie-
ronimus Pammachium tyge kirioittapi De optimo genere in-
terpretandi. Jossa hē muinein sanain seas/nein sanopi/Sim-
plex Translatio potest errorem habere/ non crimen.

Mahdais nyt iocu sano/Ah ioska mine tieteisin/quinga eli co stateme Somen maan Cāssa ōbi Christituri tullut. Sihē lyhi keisist nein wastatā/Ette Anno Christi incarnati 1150. Rot zis wloswalittin yri Kuningas/nimelde Eirck Sedwarin poica ionga me nyt S. Erickiri cutzuma/ioca sille samalla aijasta tjalla/quin hen Kuningari tullut oli/rupeisi aijattelemā Christusen Uskon mōs tehen Somē man wlosleuittexens. Lexi sen teden tānne swren Sotawāen lughun cansa/ia piti S. Henrickin mōtens/ioca Upsalas Pijspan oli/asetti nin sodhan Somalaistē wastan/iotca mōs Finniri cutzutan/ylitzewoitti heite otti sijtte heite Armohons ia ysteuexens/ia annoi sarnatta Jumalan Sanoija heiden edesens. Ja quin hen Cotians meni/iette hen tesse S. Henrickin Pijspari ia Sarnaijari. Joca cochta mōs toisita Woonna sen ielken Cooliari lōtin. Ja ette hen oli Engelandist sughunen. Senteden mōs aina sijtte tehenasti/ombi tesse Hijppacunnasa ninquin muisaki Latinan Kieli Kircoisa/Seurakunnisa/ia Jumalan paluelures alati ia enimitten prucattu ia harioitettu. Jota mōs ne Wanhat Kircon Ramatudh/quin kirkoissa leuteen wiele nyt/ tulkitsesta todhistauat. Ja telle wirghalla Somalaiset ensin tulit Christituri.

Mille Wodella Somalaiset Christituri tulit.

Mutta Anno domini 1248 nin yri toinen Erick Kuningas/ Lespe lcanimelde/lehetti swren Sotawāē tānne Somē maan/ henen wāwuyns Birger Jerlin cansa/ioca sen Wāen pāmies oli/ia ylitzewoitti Hemalaiset. Mutta hen heite wainoisi ia ah-

Hemalaiset Christituri tulit.

distı

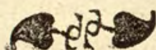
diſti ſiheãſti/ette he annoit heidens Caſtetta ia Chriſtituxi kãã
te. Nylle hẽ ſis annoi rauhã Hengens ia Tauarãs pâle. Waan
nylle muille Chriſtitõmille/eipe hen ychten rauha andanut ſi-
henaſti quin he Vſkon waſtanotidh. Ja telle modholla Hema-
laiſet enſin tulit Chriſtituxi. Edeſpein ombi taas tieteminen et
tc Anno domini. 1293. nin ſe HErra Torgil Rotzin Marſchi/
cocoſi palio Sotacãſſa ia lehetti ſen Carialan mahã. Sille ette
ne Carialaiſet teit aina wahingota Hemeen ia Somen maan
pâle. Ninquin ne mõs olit aina ſwri wahingoita ennen tehnyet
Chriſtitudhẽ pâle. Ja ſilloin Carialaiſet ylitzewoitettin Rotzala
iſiſt. Jotca ſilloin cochta Wiburin Linnan ia Caupungin raken
ſit. Carialaiſten ia Wẽhelaiſtẽ aſettamiſexi. Ja nin telle taualla
mõs Carialaiſet enſin tulit Chriſtituxi/ia kãtijn Chriſtin Vſko
hon. Neiſte mõs nyt kylle aruatan ia merckiten/ette ſe Wdhen
maan Randacanſſa/Borghon ia Raſburin Lâneis/ette mõs
caiki Lootolaiſet/Calandis/ia Pohialaiſet/ iotca wiele tenepene
Rotzinkielille puhuuat/ouat ollut Rotziſta eli Gollandiſta en-
ſin wloſtulleet. Sille ette coſka nâmet Chriſtittõmet Somalai
ſet/iotca ſilloin Pacanat olit/ia manderis aſuit/tachtoit Loo-
tolaiſija/tauans pereſte wahingoitta/Nin heille olis tila ollut
taicka Wenhelle eli Laiualla cochta Rotzin wâltte turua ia a-
pu ſielde/ ninquin Langoiſtans ia yſteuiſtens pytemen. Sen-
teden he ouat cauuan ennen Chriſtitudh olluet/quin ne mwdh
temen Somen Hyppakunnan ia maan Aſuuaiſet. Nyt wime-
in/waicka neiſſe Canſſoiſa ouat moninaiſet Kielet eli puhen ta
aut/nin/ette cuki neiſte Makunniſt/iotakin murta toiſen Ma
ankieliſte/quitengin ette teme coco Hyppakunda Somen ma-
xi cutzutan/ioca ombi ninquin mwidhen Aitei. Sille ette hẽ
enſin tuli Chriſtituxi/ia teſſe Turuſſa ombi Maakunnan Eme
kirko ia pyſpã Stoli ia Jſtuin. Senteden õbi teſſe P. Wdhen
Teſtamentin kirioiſſa Somenkieli enimiten prucattu. Ja mõs
hâdhen

Carialaiſet Chri-
ſtituxi tulit.

RandaCanſat.
Lotolaiſit.
Calandeiſt.
Pohialtaiſiſt.

Vſiaiu temen m-
aan puhein tauo
iſta.

Hädhen teden/costa tarue on anonut/ouat mös mwiden kielet/ puhet ia sanat tehen siselotetud. Ja ei ihme ole/ette tesse Hyp= pakunnasa nin moninaiset puhet ouat. Sille/ echke teme coco Somen Makunda ombi yxi Hyppakunda / nin se quitengin Seitzemen Päruchtinan Länein iaetan ninquin Jacobus zei= glerus Landanus kirioittapi. Joista se Ensimeinen ia ylimeinē ombi se Etele ia pohia Some. Toinen Satacundia ylemeinen ia alamainen. Colmas Hemen maa. Nelies Carelia. Widhes Wsimaa. Cudes Rasburi. Seitzemes Jte pohiama/ilman Ca= landi etc. Nin ette telle malla ia Hyppakūnalla nin monet seke Makūnat/ ette Kielentauat leutē/ Sille ette aina cussakin man Canssas mutomat erinomaiset puhen ia sanan laskut eli tauat/ tosin harioitetan. Elken sis iocu Christittu ia Jumalinen Jn= himinen/ taica temen p. kirian Lukia/ site pahaxi ottaco/ ios tesse esken alghetussa Somenkielen Tulkituxes/iotakin osa olla erytty/outo ia camala/eli wdhesti pandu. Nam nihil simul in= ceptum/et perfectum esse constat. Waan ios iocu Jumalan ys teue/ teste ehin paramin taita osotta/henelle ombi wapa Ech= to annetu/Mutta catzocan ettei hen tuimasti kipelly. Mutta se olcohon iocaitzille wijsaille ia Oppimattomille neuuottu/olcon se pappi/Caplani/Teini/coco ychteinen Canssa/ia cuki henen Wirghasans/ette hen Jumalan Sanoista iotca tesse kiriasa seisouat/ wisusta waarinottais/ nijsse alati waluodhen/ nijte ajatelcan/ muistacan / ia ninen ielkin alati eleken sihen ijancaikisen Elemen sach= ka. Jonga meille Caikille Jesus Christus anda con/AMEN.

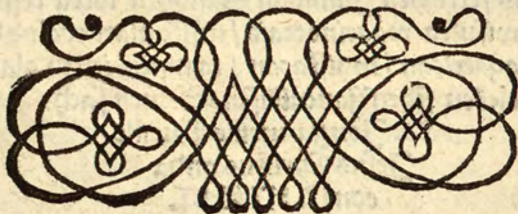

Pyhen Mattheusen Eleme.
P. Hyeronimusen cautta.

Attheus/ioca mös Leui cutzutan/tuli Weronottaiast Apostolixi/ensimeinen kirioitti Christusen Euangeliū Judeas Hebraican bockstauil ia sanoilla ninen teden iotca ymberileickauxest olit Vskonuuat. Jonga Euāgeliū ei ole hyuesti tietteue/cuka sijtte sen Grekixi tulkitzi. Mutta se sama Hebraican Ramattu wiele tehen peiuen asti Caesarian kiriacammios pideten/ ionga Pamphilus Martyr sangē x:suimasti cocosi. Ja minulle mös se lainattin wloskirioittax en Nazareilde/ iotca Beraeas / Syrian caupungis tete Ramattu nautitzeuat. Jossa ombi merckitteminen/ ette cussa ikenens Euangelista/taicka izestens/eli HErran wapactaian polesta/wanhan ramattun todhistoxia edhest ootta/ ettei hen ninen Seitzemenkymenein tulkein toime noudha/mutta sen Hebraican totudhen/iosta nemet caxi ouat. Egiptist mine cutzuin poicani/Ja. Sille henen pite Nazareusexi cutzuttaman.

amen

Enſimeinen Lucu.

TEme ombi Kiria Jeſuſen Chriſtuſen ſyndymeſt [a] Dauidin poian / Abrahamin poian. Luc. 3
Abraham ſynnytti Jſaac.
Jſaac ſynnytti Jacob.
Jacob ſynnytti Judam / ia henen welienſe.
Judas ſynnytti Pharez ia Saram ſijte Tamariſt.
Pharez ſynnytti Hezron.
Hezron ſynnytti Ram.
Ram ſynnytti Aminadab.
Aminadab ſynnytti Nahaſſon
Nahaſſon ſynnytti Salma.
Salma ſynnytti Boaz / Rahabiſt.

Ruth. 4. Boaz synnytti Obed / Ruthist.
Obed synnytti Jesse.
Jesse synnytti sen kuningan Dauid.
Kuningas Dauid [b] synnytti Salomonem / Vrian emeneste.
2.Reg. 12. Salomon synnytti Roboam.
Roboam synnytti Abia.
Abia synnytti Assa.
Assa synnytti Josaphat.
Josaphat synnytti Joram.
Joram synnytti Osian.
Osia synnytti Jothan.
Jothan synnytti Achas.
Achas synnytti Ezechia.
Ezechia synnytti Manasse.
Manasse synnytti Amon.
Amon synnytti Josia. (fangeuxes
4. Re. 25. Josia synnytti Jechonia / ia henen weliens / siine Babilonian
2. Par. 36 Mutta ielkin sen Babilonian fangeuxen / synnytti Jechonia
1. Esra. 2. Sealthiel synnytti Zorobabel. (Sealthiel
Zorobabel synnytti Abiud.
Abiud synnytti Eliachim
Eliachim synnytti Asor.
Asor synnytti Zadoch.
Zadoch synnytti Achin.
Achin synnytti Eliud.
Eliud synnytti Eleazar.
Eleazar synnytti Mathan.
Mathan synnytti Jacob.
* Mari ast. Jacob synnytti Joseph Marian miehen * iosta on syndynyt Jesus / ioca cutzutan Christus.

Nin ouat caiki poluet Abrahamist Dauidin asti nelietoistakymende

kymende polue. Dauidhiſt haman ſen Babilonian fangiuxen
aſti/mȫs nelietoiſtakymende polue. Sijte Babilonian fangiux-
eſt hamā Chriſtuſen aſti/ouat mȫs nelietoiſtakymende polue.

JESVSEN CHRISTVSEN ſyndymys/ nein oli. Luc. 1.
Coſca Maria henē eitens oli Joſephijn kihlattu/ennē quin
hen weij ſen cotians/ leuttin hen oleua raſkas pyheſte Hengeſt.
Mutta ette Joſeph henen miehens oli hurſkas/ ia ei tactonut
hende [c] håweiſte/ mutta aiatteli ſalaiſeſt henen ylenanda.
Coſca hen nyt tete aiatteli/ Catzo/ nijn ilmeſtui Joſephille
wneſa Herran Engeli/ ia ſanoi/ Joſeph Dauidin poica/ Ele
pelke ottaxes Maria ſinun awioxes/ Sille että ſee quin heneſ-
ſe ombi ſijnnyt/ ſe on Pyheſte Hengeſt. Ja henē pite Poijan
ſynnyttemen/ ia ſinun pite henen nimens JESVS cutzu-
man/ Sille henen pite wapactaman henen Canſſans heiden
ſynneiſtens.

Mutta teme caiki ombi tapactanut/ Senpâle/ että teu-
tettemen pideis ſe/ quin Herralda on ſanottu/ Prophetan
cautta/ ioca ſanoi/ Catzo Xri Neitzut pite waſtoin oleman/
ia ſynnyttemen Poian/ Ja henen nimens pite cutzutaman Jeſa. 7.
EmanuEl/ ſe ombi tulkittu/ Jumala meiden canſam.

Coſca nyt Joſeph wneſta heråſi/ teki hen nijn quin
Herran Engeli henen keſki/ Ja otti poliſans tygens/ ia ei
tunnut hende [d] ſihenaſti quin hen ſynnytti henen Eſikoi-
ſens/ Ja cutzui henen nimenſe JESVS.

a Dauid ſynnytti) Abrahamin ia Dauidin poica Chriſtus teſſe enſin nimiteten/ ette hen oli heille molemille erinomaiſeſta luuattu.

b P. Mattheus tette mutomat poluet pois/ ia wie Chriſtuſen ſugut Salomoniſt lain telken/ Mutta P. Lucas wiepi henen loonnon telken Nataniſt Salomonin welieſt. Sille laki lukepi ne mȫs lapſixi. totca welieſte/ ia telkinienyiſt emenniſte ſyndynyt ouat Deut. 25.

c Håweiſte) Se on/ eipe hen tactonut hēde håpijån ſaatta canſſan eten quin henelle olis kylle wara ollut/ Lain telkin. Ja että Joſeph tel-

lens henen oikiudhestans welti rackaudhen poolest ia sentåhden p.
Mattheus henen hurscaudhens ylistepi.
d Sihenasti) Ei se ole nin ymmertåpe / Että Joseph sytte Maria
an rychtyi. Waan se on yxi Ramatun puhen tapa / Quin Gen. 8. Ei
Corpi palainut / sihenasti quin Maa quiueni.

Toinen Lucu.

Cosca sis Jesus syndynyt oli Bethle
hemis Judean maalla / Kuningan He
rodesen aican / Catzo / silloin tulit Tiet=
eiet idheste Jerusalemijn / Ja sanoit
Cussa ombi se esken syndynyt Juda
in Kuningas: Sille me neimme henē
Tåchdens Idhese / Ja tulimma hen
de cumartaman. Mutta cosca Ku=
ningas Herodes sen culi / hēmestyi hē
ia caiki Jerusalem caupungi henen cansans. Ja annoi hen
cootha caiki ne ylimeiset Papit / ia kirianoppenuuat Canssan
seghas / ia kyseli heilde cussa Christusen syndymen piti. Ja he
sanoit henelle / Bethlehemis Judean maalla. Sille nin kirioi=
Miche. 5. tettu ombi Prophetain cautta / Ja sine Bethlehem Judean
Joh. 7. maas / edh ole sine swingan wåhin Judan påructinasten se=
ghas / Sille sinusta pite minulle tuleman se Waldamies / ioca
ylitze minun Canssan Israelin Herran pite oleman. Silloin
cutzui Herodes sala ne Tieteiet / ia wisusti tutkisteli heilde /
mille aiala tåchti ilmestyi. Ja lehetti heiden Bethlehemin / ia
sanoi / Menget sinne / ia kysykette wisusti Lapsesta / Mutta
cosca te leudhet / nin sanasattacat minulle / että minekin tuli=
sin / ia cumardhaisin hende.

Cosca he olit kuningan cwlluet menit he matcans. Ja
catzos / Tåchti / ionga he olit nåhnyuet Idhes / kieui heiden
edhelens / niincauuan quin edheskieudhen seisatti sen paican

päle / iossa Lapsi oli. Cosca he nyt tächden neit / ihastuit he
sangen swrella ilolla. Ja sisellemenit hoonesen / leusit Lap-
sen / sen eitens Marian cansa / ia mahanlangesit / ia cumar-
sit hende. Ja awasit tauarans / Lahijoit henelle Culda / Py-
häsaw / ia Mirrham. Ja Jumala käski heite wnesa / ettei hei-
den pitenyt Herodesen tyge palaiaman. Ja menit toista tiete
omalle maallens.

Mutta cosca he olit poismennyet / Catzo nin Herran
Engeli ilmestui Josephil wnesa / sanoden / Ylesnouse / ia ota
Lapsi ia henen eitens / ia pakane Egyptijn / ia ole sielle / sihen-
asti mine sanon sinulle. Sille tuleua on / että Herodes etzepi
lasta hucuttaxens. Nin hen ylesnousi / ia otti Lapsen eitinens /
delle tygens / ia pakeni Egyptijn / ia oli sielle Herodesen cole-
man asti. Ette sen pideis teutettemen / quin sanottu oli Her- Osee. 11.
ralda Prophetan cautta / ioca sanoi / Egyptist kutzuin mine Nu. 23.
Poicani.

Cosca Herodes nyt näki henens nijlde Wijsailda wietel-
lyn / wihastuij hen sangen cowan / Ja lehetti hoouins tap-
pamä caiki poicalapset Bethlehemis / Ja sen kaikisa haaroisa
quin monda caxiwotiset olit taica nooremat / sen aijan pe-
räst / quin hen oli tarcasti tutkinut Wijsailda.

Silloin se teutettin quin Jeremiald Prophetald sanottu Jere. 31.
oli / cosca hen sanoi / Corkialla ombi äni cwlunut / swri wali-
tus / itku ia isoi parcu / Rachel itke henen lapsians / Ja eij
tactonut hendens lodhutetta / sille ettei he ole.

Mutta cosca Herodes oli coollut. Catzo / nin Herran
Engeli ilmestui Josephil wnesa Egyptias / Ja sanoi / Nou-
se / ia ota Lapsi eitinens / ia mene Israelin maalle / Sille ne
ouat coolluuat / iotca etzit Lapsen henge. Nin hen ylesnousi /
ia otti Lapsen eitinens / ia tuli Israelin maalle. Mutta cosca
hen cwli ette Archelaus waldasi Judeas henen isens Herode-

sen sijas

sen sijas/ pelkesi hen sinns menne. Ja wnesa hen sai Jumalalda kåskyn/ ia poickesi Galilean åårijn/ ia tuli ia asui sijne caupungis/ ioca cutzutan Nazareth. Että sen teutettemen pideis/ quin Prophetadhen cautta sanottu oli/ Henen pite

Judic. 13. Nazareus cutzuttaman.

a Wijsaat) Jotca Mattheus Magos cutzupi/ ne ouat Loonnon tundijat ia wijsat Papit Persias olluat.

b Swingan) Echke Bethlehem itzestens halpa oli/ quitengin/ että Christus håneste syndui/ sendådhen hen ylescorgotti hende.

c Ettei he ole) Sitenatten Mattheus tåte sanoi/ Että cosca walna Christikunnan pålekieupt/ Nin nåky quin he io olisit hucatudh ia peråti cadhotetud mailman edhes. Quitengi wastoin caicke Heluetin walta he Jumalan cautta Variellan. Ja neisse Lapsisa nåky yxi oikia Christilisen kersimisen meno.

Colmas Lucu.

Nijne peiuine/ tuli Johånes Castaia/ia saarnasi Judean corues/ ia sanoi/ Techket parånost/ Sille taiuan waldakunda ombi iuri lehestenyt/ Ja hen on se/ iosta Esaias Propheta puhui/ ioca sanei/ a Hwtauaisen åni on corues/ walmistakat Herran tiete/ techket henen ialcatiens oikeaxi.

Luca. 3.
Joh. 1.
Esa. 40
Mar. 1.

Mutta Johånesel oli waathe Camelin caruoist/ia hihnainen wöö henen solisans/ Nin olit henen rocans kimalaiset/ ia metze honaia.

Silloin wloskeui henen tygens Hierosolima ia coco Judea/ia caicki maakunda ymberi Jordanin/ ia he castettin henel de Jordanis/ tunnustadhen heiden synninse.

Cosca hen nyt mönda Phariseusist/ ia Sadduseusist nåki

tuleuā henē Caſtens tyge/ ſanoi hen heille/Te [b] Rykärmē-
ſikijet/cuca teille oſotti/että teidhen pite pakeneman ſijte tu-
leuaiſeſta wihaſta: Techkette ſijs Paranoxen toimeliſet he-
dhelmet / Ja elkette nin aiatelko / että te itze teiſſen tahdotta
ſanoa/ Meille on Abraham Iſene. Sille mine ſanon teille/
Että Jumala woipi neiſte kiweiſte Abrahamile lapſet yleſ-
herätte. Nyt ombi mös kirues pandu puun iurele/Jocaijnen
ſis puu quin ei tege hywe hedhelme/ ſe poiſ hakatan / ia tu-
leen heiteten.

Mine toſin caſtan teite wedhellä parannoxeen /Mutta ſe/
ioca minū ielkin tuleua ombi/ſe wäkewembi minua on /ionga
en ole mine keluolinē kengi candamā/Sen pite teite pyhel Hē-
gel/ia tulella caſtamā. Jonga wiſkin on henen kädheſens/ ia
henē pite lugās percamā/ia henē pite niſuns aittaans cocomā/
Mutta rwmenet/ pite henen ijancaikiſes tules poltaman.

Silloin tuli Jeſus Galileaſt Jordanijn Johanneſen tyge/
että hen caſtetaiſijn henelde. Mutta Johannes welti hende /
ſanodhen/Mine taruitzen ſinulda Caſtetta/ ia ſine tulet minū
tygen: Nin waſtaſi Jeſus ia ſanoi henelle /Salli nyt/Sille
nein ſopi meidhen / caiki [c] wanhurſcautta teutte. Nin hen
ſalli henen.

Ja coſca Jeſus caſtettu oli/yleſaſtui hen cochta wedheſtä.
Ja catzo / nin Taiuat aukenit henel / ia hen näki Jumalan
Hengen alaſaſtuuan ninquin Mettiſen / ia tuleuan henen pä- Joh. 1.
lens. Ja catzo / äni Taiuahaſt ſonoi / Teme on minun ra- Mat.10.
cas Poican / ioſſa minul on hyue ſoſijo.

a Zittauaiſen) Teme piti oleman Juttaille yxi vahua merki/
Että Chriſtus ſe Meſſias oli tullut / coſca ſencaltanen Sarna ei Te-
plis eike Synagogas / waan metzen corues iulkiſeſta ſarnattin/Jon-
ga Johannes teki.
b Rykärme) Näme kärmeet cutzutan Latinaxi Vipere / ia he
tuſkalla nimelte cietän Someri/Quitengi että ne ouat nijn viha täyne/
ia pahinda laija / Nimitetän he teſſä Rykärmexi / eli Vaſtikärmexi /

Ja heille ombi sencaldainen londo/että he emensä tappauat syndyelsens/ ionga tähden mös Phariseuset cuzutan tessä/ sencaltaisten Kärmetten sikiexi/ Sille ette heidhen Jsens tapoit Prophetat iotca nijnnen opettaiat olit.

b Wanhurscautta) Caiki vanhurcaus teyteten/ Cosca me caikista meden wanhurcaudesta ia cunniasta wälteme/ Ette ainoa Jumala wanhurskana procräisijn/ ia että hen ne wilkolisct wanhurskauttapi. Sen Johãnes teki quin hän pyysi/ ninqui yxi Syndinen castetta Christuselda/ ia hänelde wanhurskautta. Sen mös Christus teki/ ettei hen Cunniaas ia wanhurcauttans omistanut/ waan annoi itzens castetta ia coletetta/ ninquin iocu muu Syndinen.

Dominica Invocavit Evangelium

Neljes Lucu.

Mar. 1 Luc. 4. Silloin Jesus wietin Hengeld corpehen/ senpäle/ ette hen kiusataisin perchelelde. Ja cosca hen paastonut oli neliekymmēde peiue ia neliekymmende öte/ sijtte hen isosi. Ja kiwsaia edhesken/ ia sanoi/ Jos sine olet Jumalan poica/ sanos ette nemet kiuet leiuixi tulisit. Mutta hen wastaden sanoi a Kirioitettu ombi/ Ei ainoas leiues Jnhiminen elä/ Mutta iocaitzest sanast/ quin Jumalan suust wloskieupi.

Silloin otti henen perchele cansans/ sihen pyhen caupungin/ ia asetti henen Templin harian päle/ ia sanoi henelle/ Jos sine olet Jumalan poica/ nin söösre sinus alaspein/ Sille

Psal. 91. kirioitettu ombi/ Henen pite Engeleins käskyn andaman sinusta/ ia he käsisens candauat sinun/ ettei sine ioskus ialcas kiwen

wen loucka. Nin Jesus sanoi hnelle/ Taas kiriotettu on/ Ei Deut. 6.
pide sinū [b] kiwsaman sinū Herras Jumalatas. Taas otti
henen perchele cansans sangen corkialle wårelle/ ia osotti he⸗
nele caiki mailman waldakunnat/ ia heiden cunnians / ia sa⸗
noi henelle / Nemet caiki mine annan sinun/ ios sinå mahan⸗
langet/ ia cumardhat minua. Nin sanoi Jesus henelle/ Mene
poijs Sathan. Sille kiriotettu on/ Sinun Herras Jumalas
pite sinū cumartamā/ia hende [c] ainoa paluelemā. Sillo⸗
in ietti henen perchele. Ja catzo Engelit edhestkeuit / ia palue⸗
lit hende. *finis*

Cosca nyt Jesus cuuli/ette Johānes oli kijniotettu/poijcke⸗ Luc. 4.
si hen Galileean / ia ietti Nazaretin / tuli ia asuij Capernau⸗ Joh. 3.
mis/ioca on meri caupungi/Zabulon ia Nephthalim raioisa/
senpålle / ette teutettemen piti se quin sanottu oli Esaian pro Esa. 9.
phetan caut/ioca sanoi/ Se Zabulon ma / ia se Nephthalin
ma / leßne meri tiete / sillepolel Jordanin / ia se Pacanaiden
Galilea/ Se canssa ioca istui pimijes/ ia coleman warios/ nå⸗
ki swren valkeudhen/ia ne/iotca istuit maanculmas / ia cole⸗
man warios / heille walkeus coitti.

Sijte aiasta rupesi Jesus saarnaman/ia sanoman / Tech⸗ Marci.1.
kett parānost/sille Taiuan waldakūda [d] lehestypi.

Cosca nyt Jesus keui sen Galilean meren tykene / nåki hen Luc. 5.
caxi weliest/ Sijmon/ioca cutzutan Petari/ia andrean henen
weliens laskeuan werckons meren / Sille he olit Calamiehet.
Ja sanoi heille/ Seuratca minua / ia mine teghen teiden Jn⸗
himisten calamiehixi. Nin cochta he ietit wercot/ ia seurasit
hende.

Ja cosca hen sielde edhestkeui/ nåki hen toiset caxi weliest/
Jacobin Zebedeusen poian / ia Johannem henen weliens we⸗
nees henen isens Zebedeusen cansa parandauā heiden wercko
ians / ia hen cutzui heite. Nin he cochta ietit wenhen / ia heiden
isens / ia seurasit hende.

P. Mattheusen.

Ja Jesus waelsi ymberi caikē Galileā/ia opetti heidhē Sy-
nagogisans/ ia sarnasi waldakūnan Euāgeliumi/ia paransi
caikinaset Taudhit/ia caiken saijraudhen canssan seas/ Ja
henen sanomans cuului caiken Sijrian maan sisel. Ja he toijt
henen tygens caikinaijset saijrat/ moninaisista taudheista ia
kiwuista kiewretudh/ia ne piruldarijuatut/ ia Cuuntaudhilli-
set/ ia haluatut. Ja hen paransi heiden caiki/ia seurasi hende
palio wäki Galileast/ ia nijste kymmenest caupungist/ia Jero
solimast/ia Judeast/ia nijste makunnist sille polel Jiordanin.

a Inhiminen elä) Ei wan teste runsalluisest rogast inhiminen taida elä/mutta sijtä että hen lootta itzense Jumalan päle/ ioca ombi luuānut caickein niden edhen catzo/quin hänen pälens vskouat/iosta wesikatzomisesta mös se rumillinen elatos tapachtu.

b Kiwsaman) Se olis tapachtunut/ ios hän olis itzens ilman pacota alaspudhottanut/ia loottanut itzensä senpäle että Jumalā piti hende auttaman/ coska hänelle olit traput edhesens/ioita mödhen hen taisi mwtoin alasmenne.

c Ainoa) Kussa kirjoituxet leuten/että meidhen pite iotakuta lontocappaletta palueleman/ ei se täte vastoin ole/ sille että sittengi wiele me ainoata Jumalata paluelēma/ioca sen käskenyt on/ että meiden pitä nijn tekemen.

d Lähestypi) Se on/Taiuan valdakunda ei ole caucan/se on io käsise ia owen edhes/Sille että Christus oli tullut ioca taiuan waldakunnan ylestoimittti/ ia Perkelen waldakunnan alaspainot.

Wides Lucu.

Luc. 6.

Osca hen nyt näki Canssan/ ylesastui hen
worelle/ ia quin hen oli istunut/ edheskeuit
henen opetuslapsens henen tygens. Nin
hen auasi suuns/ opetti heite/ ia sanoi. Au-
tuat ouat ne Hengelliset waiuaiset/sille hei-
den ombi Taiuan waldakunda. Autuat ouat
ne murelliset/sille heiden pite saaman lodhu

toxen

toxē. Autuat ouat ne Siwiet / ſille heidē pite maan [b] perimē.
Autuat ouat ne / iotca iſouat / ia ianouat wāhurſkautta / ſille he
rauitetan. Autuat ouat ne Laupiat / ſille heiden pite ſaman
laupeuden. Autuat ouat ne puchtat ſydhemeſt / ſille heidē pite
Jumalā nåkemen. Autuat ouat ne [c] rauhantekiet / ſille ne
pite Jumalan poijaxi cutzuttaman. Autuat ouat ne / iotca
wanhurſcauden tåhdē waiua kerſſiuet / ſille heiden ombi Ta
iuan waldakunda. Autuat oletta te / coſca Jnhimiſet pilcauat
ia wainouat teite / ia puhuuat caikinaiſt pahwtta teite waſto-
in / walehdellen / minun techteni / Jlotcat ia riemucat / ſille tei-
den palckan ombi ſwri Taiuaſſa. Sille nein he wainoſit pro-
phetidh iotca teiden edhelen olit.
Te oletta maan [d] Soola. Jos nyt ſola tule maguttoma- Mar. 9.
xi / mille ſe ſolatan: Ei ſe mihingē ſitten kelpa / mutta että ſe Lu 14.
poiſ heitethen / ia Jnhimiſilde tallatan. Te oletta mailman
walkeus. Ei taidha ſe caupungi peitette / ioca ſeiſō woren
påle. Eike mōs he ylesſytyte kyntelete / ia pane wacan ala /
mutta kynttelialghan påle / walghaſeman caikillen nijllē / iot-
ca hoones ouat. Nein walijſtacan teidhen walkeun Jnhimi-
ſten edhes / että he nåkiſit teiden hyuet töönne / ia cunnijottai-
ſit teiden Jſen ioca Taiuas ombi.
Elket lulco / että mine tullut olen Laki eli Prophetij påſte
men / Ja en totta mine tullut påſtemen / waan teuttemen.
Sille toſin ſanon mine teille / ſihenaſti ette Taiuas ia maa ca
topi / ei pide catoman ſe wehin boockſtaui / eike mōs yxi rach
tu laiſta / ſijhenaſti että caiki tapachtuuat.
Cuca ſis yhden neiſte wehimiſte kåſkyſte påſtepi / ia nein påſtept.
opettapi Jnhimiſet / ſe [e] wehimexi pite Taiuan waldakun Se on io-
nas cutzuttaman / Mutta cuca ſen teke / ia opetta / ſe pite cu ca ſen veh
tzuttaman ſwrexi Taiuan waldakunnas. imē ricko
pi.
Sille mine ſanon teille / Ellei teiden wanhurſcaudhen ylitze-
kieu

kieu enämin quin nijnen kirian oppenutten / ia Phariseusten / ette te woij siselkieudhe Taiuan waldakundan.

Te culitta mite sanottu oli wanhoille / Ei sinun pide tap-
Exo. 21. pamā. Mutta iocahinē /quin tappapi/henē pite domiohō wi-
Leui. 24. capā olemā. Waan mine sanō teille/ ettā iocahinē quin wihas tupi weliense påle/ henē pite domiohō wicapā olemā. Mutta ioca hinē quin sanopi weliens Racha/ henē pite neuuō ala wicapā olemā. Mutta iocahinē quin sanopi/Sine tyhme/hänen pite heluetin tuleē wicapā olemā. Jos sine sis wffrat lahias altarille ia sine sielle muistat/ette sinun welieles on iotakin sinua wastā iete sinne sinū lahias altarin eten/ Ja mene ensin sopiman sinun welies cansa/ ia sitte tule wfframan sinun lahias.

Soui nopiast sinun ritawelies cans / coscas wiele tielle olet henen cansans/ etteijke ritawelies anna sinua ioskus domarille/ ia domari andapi sinun paluelialle / ia sine heiteten tornihin. Totisesta mine sanon sinulle / ettei sine sielde wlospåse
Exo. 20. sihenasti ettes maxat wimeisen ropon.

Te culitta ette wanhoille oli sanottu / Ei pidhe sinun horitekemen. Mutta mine sanon teille/ ettā iocahinen quin catzopi ydhen waijmon påle/ himotaxens hende/ io hen horin teki
Matt. 18. henen cansans sydhemesens.
Marci. 5. Jos sinun oijkia silmes pahenda sinun/ nin puchghais se wlhgos/ ia heite pois tykees. Sille parambi on sinulle/ette yxi sinun iesenes hucutetan/ quin coko sinun rumijs pideis heitettemen heluetin tuleen. Ja ios sinun oijkea käthes pahenda sinun / nin pois hacka se / ia heite pois tykees. Sille parambi on sinulle/ ette yxi sinun iesenes hucutetan / quin coko sinun ru-
Deut. 24. mijs pideis heitettemen heluetin tuleen.
Matt. 19. Sanottu mōs ombi / iocahinen quin emendens hylkee / se
Mar. 10. andacan henelle erokirian. Mutta mine sanon teille/ ette ioca-
Luce. 16. hinen quin henen emendens hylke / mutoin quin hoorin te-

dhen

dhen/hen ſaatta henen hoori tekemen / ia ioca ſen hylietyn
naipi/ hen hooria tekepi. Leuit. 19.
Taas te culitta/ ette ſanottu oli wanhoille / Ele wanno ſi-
mas walapatton/ mutta anna Herran ſinun walas. Waan
mine ſanō teille/Elkette ſwingan h wānuco/ eike taiuan på
le/ ſille ſe on Jumalan iſtuin. Eike maan påle / ſille hen on
Jumalan aſtinlauta. Eike Jeroſoliman påle / ſille ſe on ſen
ſworen Kuningā caupungi. Eike pååſ cautta pide ſinun wan
noman/ ſentehden ettei ſine woi yhte hiuſta walkiaxi/eli muſ-
taxi tehde.
Waan teiden puhen pite oleman / On / on /ei / ei / Mutta
mite ſen ylitzen liſetån/ ſe pahaſt wigoſlechte.
Te culitta että ſanottu oli / Silme ſilmeſt/hammas ham- Exo. 21.
paſt. Ja mine ſanon teille i Elket paha waſtā ſeiſo / waan Leui. 24.
iocahinen quin ſinua lōpi oikealle poſkelle /nin kienne mōs Deut. 19.
henele toinen. Ja ſille / ioca tacto ſinun oikeuden eteen wetå / Luce. 6.
ia ſinun hames otta / ſalli henen mōs capu. Ja ioca ſinua
wati ydhen penicwlman/ mene henen canſans caxi. Anna ſil
le ioca ſinulda anopi/ ia lainan pyteue ele welttele.
Te culitta että ſanottu oli/ Racaſta ſinū lehimeiſtes/ia wi-
ha ſinun wiholiſtas. Waan mine ſanon teille / Racaſtacat
teiden wiholiſi. Hyueſtiſiughnacat nijte/ iotca teite ſadhatta- Leu 19.16
uat. Hyueſtitechket nijnen/ iotca teite wihauat. Rucolcat nij- Luce. 6.1
nen edheſt / iotca teite wahingoittauat ia wainouat. Että te
oliſit teiden Jſenne poiat/ ioca ombi Taiuaiſa. Sille hen ſallij
Auringoiſens coittauan ylitze pahain ia hywein / ia laſkepi
ſateen ylitze wanhurſkaſten ia wårein. Sille ios te racaſtat
nijte iotca teite racaſtauat / mite teille ſyte on palca? Eikō
k Publicanit nijn mōs teghe? Ja ios te oletta wainoin ſo
weliaiſet teiden weliedhē canſa/mite ialoa te teette? Eikō mōs
Publicanit nijn teghe? Olcat ſijs teudheliſet ninquin teiden
Taiualinen Jſen teudhelinen on.

Coſca

a Costa) Tesse lugusa ei Christus puhu mailmaisest Esiwallast. Waan hen opetta Christikunnalens oikeat elemät Jumalan edes Hen-gese pitemen.

b Perimen) Mailma lulept maan omistauans/ ia nautitzeuans tauarans/ costa hen wäkiwalda tekept. Waan Christus opetta/ että maa periteen ia nautitan Siueydhesä.

c Rauhantekiet) Ne ouat enämbi quin Rauhaliset/ nimittäin/ iotca rauhan tekeuet/ saattauat/ piteuät ia muita souittauat. Nin-quin Christus ombi meille rauhan tehnyt Jumalan cansa.

d Soola) Cosca opettaiat Jumalan sanat wnohtauat/ nin he maguttomari tuleuat inhimisten opin cautta. Ja soola pure/ car-uastele ia leicka/ Nin mös Sarnaiat pitä Syndi rangaseman sanalla. Ellei he cadhoturen/ tungion ia sondan tahdho polietta.

e Wehimexi) Se on Ei heneste pidhe palio pidhettemen/ waan pois heitettemen.

Swrexi) Se on/ Heneste pite palio pidhettemen.

f Pharisenisten) Joinenga Wanhurscaus feisoi waiuoin wlco-naisis töise/ ia wlconcullasudhes. Mutta Christus anopi waiuoin Sy-dhemen wanhurskautta wskon cautta henen päleus.

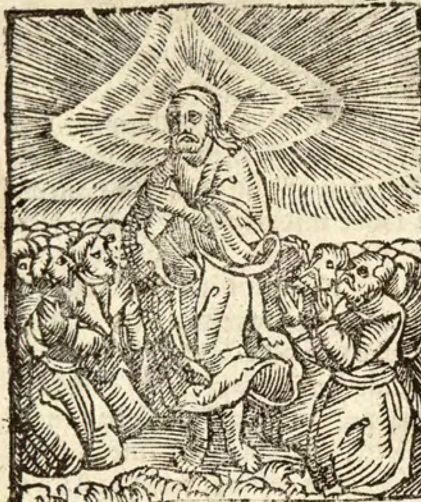
g Puchghais se wlgos) Hengelinen wlgospuchghastus ombi tesse käsketty/ se on/ costa Silmein himot esteten ia cooletetaan sydhemese.

h Wannoco) Caiki wannomiset ia walat ouat tesse kieltyt/ iotca Inhiminen itzestens tekept. Mutta cosca Rackaus/ häte/ Lehimeisen tar-ue eli Jumalan Cunnia site anopi/ nin se on hyuesti techty. Ninquin mös Wiha on kieltu/ ia on quitengin luualinen/ cosca se Rackaudhesta ia Jumalan Cunnian warari tapachtupi.

i Elket paha wastanseiso) Se on Ei kenengen pidhe itze wä-kytte costaman. Mutta esiuallan/ tolla miecka on/ pite sen tekemen. Romanos 13.

k Publicanit) Latinari. Ne cutzutan Someri Weronottaiat/ ia olit ne/ iotca Romariten Weron ia räntyn edesseisoit ia ylescannoit. Ja ne olit enimest Jumalattomat Pacanat/ sitenarten Romarilda-sihen pannut.

IV. Lucu.

Cauattacat ettei te Almu= Infra .25
satan anna Inhimisten e=
dhes / että teiden pite heil=
de nächtemen / Muotoin
ette te saa palca teiden I=
selden / ioca ombi Taiuai=
sa. Cosca sis sine annat
Almusan / ele toruella soij=
ta edhelles / ninquin ne wl=
cocullatut tekeuet Syna=
gogisans / ia cathuin haro=
is / että heiden pideis cun=
nioijtettaman Inhimisil=
de. Totisesta sanon mine
teille / He ouat palcans sa=
net. Mutta cosca sine annat Almusan / elken sinun wasen
kätes tietkö mite sinun oikia kätes teke. Että sinun almusas
olis salaudhes / ia sinun Ises / ioca näke salaudhes / hen max=
api sinulle iulkisesta.

Ja cosca sine rucolet / ei pidhe sinun oleman ninquin ne Luce. 18
wlcocullatut. Sille että he seisouat Synagogisa ia catuin ha=
rois rucoellen / senpäle / että he nädhaisin Inhimisilde. Toti=
sesta sanon mine teille / He ouat palcans sanet. Waan cosca
sine rucolet / mene sinun camaris sisel / ia sulghe oues / ia ru=
cole sinun Ises salaisest / ia sinun Ises / ioca näke salaudhes /
hen maxa sinun iulkisest. Ja cosca te rucolet / Elke olco pal=
iopuhuuaiset / ninquin pacanat. Sille he lwleuat / että he pal=
ionpuheens tedhen cwldut ouat. Sentedhen elke olko heidhen
caltaisens. Sille teidhen Isen tiete kylle mite te taruitzetta / Luce. 11.
ennen quin te rucoletta henelde.

Nein sis teiden pite rucoleman. Ise meiden ioca olet Taiua

is.

is. Pyhetty olcon sinun nimes. Lehestulkon sinun waldakundas. Olcon sinun tactos nin maasa / quin on Taiuais. Anna meille tenepeiuenå meiden iocapeiuenen leipen. Ja anna meille synnime andexi ninquin me annama meiden welgholisten. Ja ele iohdata meite kiusauxen. Mutta påste meite pahasta. Sil-
Infra. 18. le ette sinun ombi waldakunda / ia woijma / ia cunnia ijancai-
Marci. 11. kisudhes. Amen. Sentedhen ios te andexiannat Inhimisten
heiden ricoxens nin mös teiden taiualinen Isen anda teiden andexi. Waan iollei te andexi anna Inhimisten heiden ricoxitans / nin ei mös teiden Isen andexianna teiden ricoxitan.

Mutta cosca te pastotta / elke nin olko Surulliset quin ne wlcocullatut. Sille he mwttauat heiden casuonsa / senpäle / että he näghyisit Inhimisilde pastouaiset. Totisesta sanon mine teille / he ouat palcans sanet. Waan cosca sine pastot / nin woitele sinun pääs / ia pese sinun casuos / ettei se nächteue olis Inhimisilde ettäs pastot / Mutta sinun Isselles / ioca on salaudhes / ia sinun Ises / ioca näke salaudhes / maxa sinun iulkisest. Elket rickautta maan päle coghotko / cussa rooste ia coit raiskauat / ia cussa warcat caiwauat ia warastauat. Waan coghotcatta teillen rickaudet Taiuahas / cussa eike rooste / eike coit raiska / ia cussa warcat euet caiua / eike warast.

Sille cussa teiden rickaudhen on sielle on / mös teiden sydhemen.

Luce. 9. Silme on rumin walkeus / Jos sis sinun silmes ombi yxikertainen / nin sinun coco rumijs on walkia. Waan ios sinun silmes ombi paha / nin sinun coco rumijs ombi pimijä. Jos sis se walkeus ioca sinus on / pimeys ombi / quinga swret sijsne pimeydhet ouat:

Eikenge woi cachta Herra paluela / Sille taicka hen tete wi-
Dnica 15 pt hapi / ia toista racastapi / Taicka hen telle kijnitarttu / ia toisen
Trinitati. ylencatzo. Ei te woi paluella Jumalata ia Mammon.

Sentådhen

Sentehdē mine ſanon teille/ Elket murehtico teidhen Hengen edeeſt/ mite teiden pite ſömen taicka iooman/ Eike mös teiden rumin edheſt mille waateil te teidhen werhoman pite. Eikö Hengi enämbi ole/ quin rooca: ia rumis parambi quin waate: Catzocat taiuan lindun påle/ ſille ettei he kylue/ eike nijte/ eike mös cocoa rijheen/ ia teiden taiualinen Iſen roocki heite. Ettekö te palio enämbi oli quin hö: Elicuca on teiſte ioca henen ſwruns canſa woipi liſäte henen pituudhellens yhden kynären: Ja mingetähden te ſwretta watteiſta: Catzocat Cuckaiſita kedholla quinga he caſuauat/ Ei he töteteghe/ eike kehrä. Quidengin ſanon mine teille/ettei Salomon caikes henen cunniaſans ollut nin watettu/ quin yxi heiſte. Jos nyt Jumala watitze nein pellon rohon/ ioca tenepenä ſeiſo/ ia hoomen heitetän wghnijn/ eikö hen palio enämin teiden ſite teghe/ o te wähe vſkoiſet:

Elket ſis ſwrulliſet olco/ ſanodhen/ Mite me ſööme: Taicka mite me ioomma: Taicka mille me werhoitā: Sille caikia neite pacanat etziuet. Teiden Taiualinen Iſen kylle tietä/ että te caiki näme taruitzet. Etziket enſin Jumalā waldakūda/ ia henē wanhurſcautTās/ ia nin nemet caiki teille tyghelangeuat/ Elkett ſen tehden ſwreco hoomeneſta päiueſt/ Sille hoomeniſel päiuelle ombi ſuru itzeſtens. Tytyken itzecukin päiue [c] ſurullens.

a Silme) Se on Ninquin mulla täſenille ei ole itzeſtens walkiutta/ wan loottauat ſilmen påle/ coſka ſe on hyueſti näkeue/ Nin caicki mwdh täſenet meneſtyuet ia wouat ſijtä hyueſti. Samalmoto on mös caickein meidhen tödhen canſa/ ios meidhen Sydhen on hyue ia yleſwalghiſtettu Jumalan wanhurſcaudhen canſa/ tuleuat mös caiki meiden Töön hyuexi/ iotca ſijte wlgoſkeuuet/ Mutta ios Silme on Pimije/ ſe on/ Ellei ſe ole Jumalan wanhurſcaudhen canſa yleſwalghiſtettu/ nin caiki töödh tuleuat pahaxi/ iotca ſijte wlgoſkeyuet.

b Mammon) Sirian kielille Rickaudhet cutzuttan/ ninquin Jeronimus ſanopt.

c Päiue ſurullenſa) ſe on/ Henen iocapäiuelinen töönſ. Quin hen ſanois. Sijne on kylle/ ette me iocapeiue töte teemme/ ia ei enembä murhedhi.

Luce. 9. Marci. 4. Rom. 2.
Elket a domitco / ettei te domit-
taisi. Sille että samalla domiol-
la / iolla te domitzetta / pite te domit
taman. Ja samalla mitalla / iolla te
mittat / pite teillen mitattaman.
Mixi siis sine näet raiskan sinun we
lies silmes / ia ett sine äckäie hirte /
ioca ombi sinun silmeses? Taica
quinga sine sanot welielles / pidhes /
mine otan raiskan sinun silmestes / ia catzo hirsi on sinun sil-
meses? Sine vlcocullattu / heite ensin hirsi vlgos sinun sil-
mestes / ia siitte catzo quingas wlo sotaisit raiskan sinun wel-
ies silmest.

Elket andaco b coirain site quin c pyhe on / ia elket teiden
perlöien heittekö d sikaden eteen / ettei he niite ioskus talla ial
Luce. 11. goilans / ia heidens teidhen wastan kiendeuet / ia repiuet teite. ¶
Jaco. 1. Anocat / ia teille annetan. Etzikët / ia te leudhette / Colkutta-
cat / ia teille awatan. Sille iocahinen quin ano / hen saapi /
Ja cukaikenens etzipi / hen leutepi / ia colcuttaialle awatan.
Eli ongo ioku teiste Inhiminen / iolda / ios henen poicäs leipe
anois / andaco hen henelle kiwen? Taicka ios hen cala anois /
andaco hen henelle Kärmen? Jos nyt te / iotca pahat oletta /
taidhat hyuet lahiat anda teiden lastenna / Quinga palio enä
min teiden Isen / ioca on Taiuais / andapi hyuije niille iotca
anouat heneldе?

Luce. 6. Caicki sis mite te tahdotta / että Inhimiset pite teiden teke
men / niin mös te techkette heille. Sille nemet ouat Laki ia
Prophetat.

Menget

Menget siselle siite achtast portist / Sille että lauia ombi se Luce. 13.
porti / ia awara tije / ioca pois wete cadhotuxen / ia mōda ouat /
iotca sen cautta waeldauat. Ja se porti ombi ahdas / ia tie
caita / ioca wetäpi elemehen / ia haruat ne ouat / iotca sen
leuteuet.

Cauattacat siis teiden niiste wäriste Prophetaijst / iotca tu-
leuat teiden tygene lammasten watteilla / mutta siseldä he
ouat ratelenaiset swdhet. Heiden hedhelmestens pite teiden
tundeman heiden. Hakeco iocu winamarioi orientappuroist ?
taicka ficunita ohdakeista ? Nin iocahinen hyue puu / teke hy-
uet hedhelmet / Mutta paha puu teke heiudh hedhelmet. Ei Luce. 6.
hyue puu / ei se taida häiyie hedhelmit tehdä / Eike mōs hä-
iu puu hyuije hedhelmit. Jocahinen puu / quin ei teghe hyue
hedhelmet / se pois hacatan / ia heitetē tulehen. Sentähdē pi-
te teiden tundeman heite hedhelmestens.

Ei iocahinen quin sano minulle / Herra Herra / pide siseltu- Luce. 13.
leman Taiuan waldakundan / mutta se ioca teke minun Ise-
ni tachdon / quin on Taiuais. Monda sanouat minulle sine
peiuene / Herra / Herra / Emmekō me sinun nimes caut [e] Pro
pheteranuut / ia sinun nimelles perchelet wlgosaianuuat / ia
sinun nimes caut me olemma monda wäkeuet awu teheny-
uet ? Ja silloin minun pite tunnustaman heille / En ikenens
mine teite tundenut / Menget pois minun tykōeni te wäärin Psalm. 6.
tekijet.

Sentehdē iocahinē quin minulda nämet puhet cwle / ia [f]
tekepi ne / mine tegen henē wijsaā miehen werdaxi / ioca raken
si henen hooneens callion päle. Ja sadhe langeis / ia wirdhat
tulit / ia twlet puhalsit / ia sysesit sen hoonen päle / ia ei qui-
tengan cukistunut / Sille että hen oli callion päle perustettu.
Ja iocahinen quin cwle minulda näme puhet / ia ei teghe niite /
se tehden tyhmen miehen werdhaxi / ioca hoonens rakensi

 sannan

ſamman påle/ ~~ia ſyſeiſit ſen hoonen påle~~ / ia ſadhe langeis / ia wirdhat tulit/ ia twlet puhalſit/ ia ſyſeiſit ſen hoonen påle/ia ſe cukiſtui/ ia ſen langeus oli ſwri.

Ja ſe tapactui/coſca Jeſus lopetti nemet puhet/ että canſſat håmmeſtuit henen oppins påle/Sille että hen opetti heite woimaliſeſt/ ia ei ninquin kirianoppenuuat.

a (Elket domitko) Jumalalle tule Domio. Senteden ſe quin Domitzepi ilman Jumalan Keſky/ ſe Jumalan Cunnian om ſta. Ja ſe wica/ombiſe ſuri Malca.
b Coirat) Ouat ne / iotca wihauat ia wainouat Jumalan Sana.
c Quin Pyhe on) Teme Pyheys ombi Jumalan ſana/ionga cautta caiki cappalet Pyhexi tuleuat.
d Sighat) Ouat ne/iotca Lihalliſis Himoiſa wpotetut ouat nin/ ettei he taidha ychten waari otta ſanaſta.
e Propheterannut) Neille on olluet ialod tőődh / waan ei ole ollut hyue Sydhende. Senteden pitå Jumalan ſanoman / Ettei hen heite tunne omixenſa.
f Tekepi ſen ielkin) Teſſe Chriſtus mős anopi Wſcoa/ Sille cuſſa ei wſco ole/ſine ei keſky pidhete/Ro. 3. Ja caiki hyuet Tőőd/ilman wſcota tehdhyt /echke quinga hyuet ne nåkyuet/ouat ſyndi. Waſtoinpein/ cuſſa Wſco on/ſijnå pite iwri oikiat hyuet Tőődh noudhattamā. Sen Chriſtus(tekemiſexi) cutzu/että ſydhemeſt tehdheiſin. Mutta Wſco puhdiſtapi ſydhemen Act. 15. Ja teme wanhurſkaus caikinaiſi twlia wahwana waſtanſeiſo/ſe on/waſtan caiki heluetin woima. Sille ſe wanhurſkaus ombi rakettu wahwan Peruſtoxen påle/Chriſtuſen ſen wſcon cautta. Mutta hyuet tőődh ilman wſcota/ne ouat ninen tyhmein Neitzytten Lampudh / ilman őliuta.

VIII. Lucu.

Coſka

Coſka hen nyt alaſaſtui woreldaſ Dominica 3a post Epiphaniam
ſeuraſi hende palio Canſſa. Ja
catzo/ yxi Spitalimies edheſkeni/cu- Mar. 1.
marſi hende/ia ſanoi / Herra / ios ſi Lu. 5.
ne tahdhot/ſine woit minű puhdhiſ-
ta. Nin oienſi Jeſus kåtens/ia rupeis
håneen/ ſanodhen / Mine tahdon /
ole puhdhas. Ja cocta hen puhdhi-
ſtui ſpitaliſta. Ja ſanoi Jeſus henelle/Catzo/ ettet ſine kelle-
cken ſano/mutta mene ia någyte itzes Papillen/Ja wffra ſi-
nun Lahias/ ionga Moſes keſkenyt on heille [a] todhiſtoxexi. Lu. 7.
Mutta coſka Jeſus ſiſelmeni Capernaum /tuli yxi Påmies
henen tygens rucoeli hende/ ſanodhen /Herra/ minun palueli-
an ſairaſta coton haluattuna/ ia cowan waiuatan. Ja ſanoi
henelle Jeſus/ Coſka mine tulen / nin mine paranan henen.
Nin waſtaſi påmies/ ia ſanoi/Herra/en ole mine mahdolinen/
että ſine tulet minun cattoni ala/ Waan ſano yxi ſana / ia nin
minun paluelian paranee. Sille mine mős olen Jnhiminen
toiſen wallan alla / ia minulla on ſotamiehiie minun allani.
Ja [b] ſanon telle/Mene/ia hen mene. Ja toiſelle /Tule/ ia
hen tulepi. Ja minun paluelialllen/ Teghe teme/ ia hen teke.
Coſka Jeſus temen cwli/ imehteli hen / ia ſanoi heille / iotca
hende ſeuraſit. Totiſeſta ſanon mine teille/ En toſin mine ole
leynnyt [c] Jſraelis ſencaltaiſt wſko. Mutta mine ſanon
teille/että monda ouat tuleuaiſet [d] idheſt ia lenneſt / ia A-
brahamin/ Jſaac/ ia Jacobin canſa pite Taiuan waldakun-
nas iſtuman. Mutta Waldakunnan lapſet heiteten ſijhen å-
rimeiſen pimeyteen/Sielle pite idku/ ia håmaſten kiriſtős ole-
man. Ja Jeſus ſanoi Påmiehelle/ Mene ia ninquin ſine wſ-
cot/ nin ſinun tapactucon. Ja ſille hetkelle parani henen pal-

nelians. Ja cosca Jesus tuli Petarin hooneseen ia näki henen anoppins wootes sairastauan wilutadhis. Nin hen rupeis sen käten / ia wilutauti lowuij heneste. Ja hen ylesnousi ia palueli heite.

Mar. 1. Lu. 4. Mutta cosca echto tuli / toijt he henelle monda pirulda riuatuta / ia hen wlgosaioi sanalla henget / ia teki caikinaiset sairat terueri. Senpäle / että teutettemen piti / quin sanottu oli

Esaie 53. Esaian Prophetan caut / cosca hen sanoi / Hen on ottanut meiden heickudhen / ia taudhinna hen cannoi. Cosca nyt Jesus näki palion canssa henen ymberillens / keski hen fillepolelle mertä menne.

Ja quin yxi kirianoppenut edheskeui sanoi se henelle / Mestari / Mine tahdon sinua seurata [e] cuhungas ikenens menet. Ni Jesus sanoi henelle / Ketuilla on loolat / ia Taiuan linnuilla on pesät / mutta Inhimisen poiala ei ole cuhunga hen päens cumarta.

Toinen henen opetuslapsistans sanoi henelle / Herra / sallit minua ensin menemen / ia hautaman minun Isent. Nin Jesus

Mar. 4. Lu. 9. sanoi henelle / Seura minua / ia anna ne coolluet [f] haudhata heiden coollutans.

Dominica 4a post Epiphania Ja quin hen oli hacten astunut / seurasit hende henen opetuslapsens. Ja catzo / swri ilma nowsi merelle / nin että aldut löij ylitze hahden / Mutta hen itze macasi. Nin edheskeuit opetuslapset / ia herätit henen / ia sanoit / Herra / auita meite / me hucuma. Nin hen sanoi heille / Mite te heicko wskoiset pelket : Hen nousi yles / ia asetti twlen / ia meren. Ja tuli iuri tyueneri.

Mar. 5. Lu. 8. Nin Inhimiset imehtelit / sanodhen / Millinen teme on. Sille että twlet ia meri mös ouat henen cwliaiset : Finis

Ja quin hen tuli fillepolen mertä / niinen Gergesenerin makundan / nin ioorit henen wastans cari pirulda riuattut haudhoista wlgoslectenet / ia he olit sangen hirmuiset / nin

ettei kengen tainnut site tiette waelta. Ja catzo / he hwdhit ia sanoit / Mite meille on sinun cansas Jesu Jumalan Poica? Olecos tenne tullut meite waiuaman ennen aica? Nin keui caukan heiste sangen swri sicain ioucko wehmaal. Nin percheleet rucoilit hende ia sanoit / Jos sine wlgosaiat meite / nin salli meiden menne toon sica lauman siselle. Sanoi hen heilles Menget. Nin he menit wlgos ia siselkeuit sijhen sicain lau= maan. Ja catzo / coco sica lauma sööxijhin mereen / ia wpposit weteen. Mutta paimenet poispakenit / ia menit cau= pungin / ia sanoit ne caiki / Ja quinga nijnen pirulda riuattu dhen oli tapactanut. Ja catzo / coco caupungi keui wlgos Jesusen wastan. Ja coska he näit henen / rucolit he hende pois menemen heiden Maansärilde.

* Jos sine tahdot) Eipe vsko miten tiedhä / waan turuapi su lan Jumalan Armon päle.

a Zelle todhisturexi) Moses cutzupi Lagin yhdexi tunnus turexi Canssan päle. Deu. 31. Sille että Laki meidhen pälen canda ia on yxi tunnustos meidhen syndien ylitze Samalla moto mös tesse. Jos Papit todhistauat että Christus on temen puchtaxi tehnyt / ia ei senuoxi wsko / nin he tunnustauat itze heitens wastan.

b Ja sanon telle) Se on / Jos minun sanani ouat nijn wä= keuet / Quinga palio wäkeuemmet sinun Sanas ouat.

c Jsraelis) Se on / eipe hen leynnyt sencaltaista wsko Jwttain tyken quin telle Pacanalla oli.

d Jdhest ia Lennest) Se on / Pacanat pite cotiattaman / Sen= tähden että he wskouat / Mutta Jwttat ia tekompyhet / tuleuat pois heitetyxi. Ro 8.

e Cuhunga ikenens) Mutamat ei tahdo Christusta seurata / ellei he wissit ole / cungapein. Sentähden Christus tämen pois hyl= kepi / quin wskomattoman / ioca ennen tahdoi wissi olla.

f Haudhata) Mwtomat esterj wetäuet Hyuet Töödh ettei he tahdo seurata / eike wskoa. Mutta ne Christus todistapi coollwet ia turhat töödh oleuan.

IX. Lucu.

Ja nin hen astui hactẽ / ylitzemeni
iellens / ia tuli omaã caupũgijs
ns. Ja catzo / he edhestoit yhdẽ hal
Mar. 2. uatũ wootes sairastauã. Coska nyt
Lu. 5. Jesus näki heiden wscons / sa=
noi hen haluatulle / Poican oe
hyues turuas / sinun synnis anderi=
annetan sinulle. Ja catzo / muta=
mat kirianoppenuijt sanoit keskenens / Täme pilca Juma=
lata. Coska nyt Jesus heiden aiatorens näki / sanoi hen /
Miri te paha aiattelet teiden sydhemisenne ? Cumbi keui=
embi on sano / Synnit anderiannetan sinulle / taica sanoa /
Nouse yles ia kiew ? Mutta että teiden pite tietemen / että In=
himisen poialla on walta maasa synnit anderianda / Sijtte
sanoi hen sille haluatulle / Nouse yles / ia ota sinun wootes /
ia mene cotias. Ja hen ylesnousi / ia meni cotians. Ja coska
canssa sen neit / imehtelit he / ia cunnioitit Jumala / ioca oli
andanut Inhimisten sencaltaisen wallan.

Ja quin Jesus sielde ohitzekieui / näki hen Inhimisen tulli=
Mar. 2. hones istuuan / nimelde Mattheus / Ja hen sanoi henelle /
Lu. 5. Seura minua. Nin hen ylesnousi / ia seurasi hende. Ja tapac
tui / ette Jesus atrioitzi henen hoonesans / ia catzo / monda
Publicani ia synneiske iotca olit tullimat / ynne atrioitzit Je=
susen ia henen opetuslastens cansa. Coska Phariseuset sen
neit / sanoit he henen opetuslapsillens / Miri teiden Mesta=
rin sööpi publicanein ia synneisten cansa ? Coska Jesus sen
Osee. 6 cwli / sanoi hen heille / Ei taruitze ne / iotca teruet on läkerite /
waan iotca sairastauat. Mutta paramin menget / ia oppe=
cat mike se on / Laupiutta mine tahdon / ia en wssri / Sil=
le en

le en tullut mine [b] wanhurskaita cutzuman / mutta syn-
neitzit parannorelle.
Silloin Johannesen opetuslapset käuit henen tygens / ia
sanoit / Mingetähden me / ia Phariseuset nin palion paastro-
me / Mutta sinun opetuslapses ei paastoa / Nin sanoi Je-
sus heille / Taitauatco ylghen poiat murechtija nin cauuan /
quin ylkä on heiden cansans ? Mutta ne peiuet tuleuat / coska
ylkä heilde poisotetan / ia silloin heiden pite paastoman.
[c] Ei kengen paicka wanha werca / wdhen werghan til-
ghalla / Sille se paicka reweise quitengin henense pois wa-
teesta / ia se aucku tule pahemaxi. Ei kengen mös pane torecta
wijna wanhoin leilein / muutoin leilit pacachtauat / ia wijna
wlgoswota / ia leilit hucastuuat / Mutta he laskeuat nooren
wijnan wsin lellein / nin he molomat ouat tähdelle. Dnica 24. p. Trini.
Coska hen oli näme puhunut heille / Catzo / nin tuli yxi På-
mies / ia cumarsi hende sanoden / Herra / minun tytteren nyt Mar. 5.
cooli / Mutta tule / ia pane sinun kätes henen pälens / ia nin Lu. 8.
hen eläuexi tule. Nin nousi Jesus yles ia seurasi hende / ia he-
nen opetuslapsens. Ja catzo / yxi waimo / ioca caxitoistaky-
mende wootta oli punaist tautti sairastanut / hen käui henen
tacanans / rupeis henen watens leepesen / Sille hen oli sano-
nut itzellens / Jos mine waiuoin rupen henen wateesens /
nin mine tulen teruexi. Mutta nin Jesus kiensi henens / ia
näki henen ia sanoi / Ole hyues turuas Tytteren / sinun ws-
kos on tehnyt sinun teruexi. Ja se waimo tuli teruexi samal-
la hetkelle.
Ja coska Jesus tuli påmiehen honesen / ia näki [d] huij-
lunsoijttaiat / ia canssan hymisenen sanoi hen heille / Men-
get pois / ei ole pica coollut / mutta hen maca. Ja he nauro-
it hende. Coska nyt canssa oli wlgosaiettu / käui hen sisel / ia
rupeis henen kätens / ia ylesnousi pica. Ja se sanoma cwlui
ylitze kaiken sen maan. Finis

Ja coska Jesus sielde poijslexi / seurasit hende caxi sokia-
ta / hwsit ia sanoit / Armadha meite Dauidin poica. Ja coska
hen tuli hoonesen / edheskeuit ne sokiat henen tygens. Ja sanoi
heille Jesus / wskottaco että mine woin sen tehdä teille ? He
sanoit henelle / Herra / me wskoma. Nin hen rupeis heiden
silmeins päle / sanodhen / Teiden wskon ielken olcon teille.
Ja heiden silmet aukenit. Nin Jesus haasti heite / sanoden /
Catzocat ettei kengen täte saa tiete. Waan coska he poismenit
vlghistit he henen sanomans caikella sille maalla.
Coska nyt nämet olit wlgosmenemyuet / Catzo / nin he toit
Mar. 7 myckei ia Pirulda riwatun Inhimisen henen eteens. Ja quin
perchele oli wlgosaiettu / puhui mycke. Ja Canssa imehteli / ia
sanoi / Sencaltaista ei ikenens Israelis ilmestenyt. Mutta
Phariseuset sanoit / Percheleden päructinan caut / hen wl-
gosaia percheleet.
Ja Jesus ymberins keui caiki caupungit / ia kylet / ia opet-
ti heiden Synagogisans / sarnaten Waldakunnan Euan-
Mar. 9 gelium / ia paransi caikinaiset taudhit / ia caiken sayraudhen
Canssas.
Ja coska hen nyt näki Canssat / Armachti hen heiden pä-
lens / että he olit ylenannetut / ia haiotetut / ninquin lambat /
joilla ei ole Paimenda.
Silloin sanoi hen opetuslapsillens / Elo tosin ombi sangen
palio / mutta wähe on töömäki / Rucolcat sentähden Elon
Lu. 10 Herra / että hen wlgoslähäteis töömäkie henen eloonsa.

a En wffri) Se on Jumalan otollisembi että me keskenem hy-
ne tegeme / quin me wffraisimma.

b Wanhurskaita) Christus poisheittepi caiken Inhimillisen
wanhurskaudhen / ia tachtopi että me ainoast henen wanhurskaudhens
päle rakennaisim. Sentäden hen mös tesse sanopi / että hen wainoin
nijte Syndisite cutzupi. Ninquin P. Paueli sanopi 1. Timot. 1. Chri-
stus tuli Mailmaan Syndisite wanhurskaxi tekemen.

e Etkengen paicka) Se on Ei kengen tadhya tete wtta Euangeliumin oppia wanhalla lihallisella sydhemelle kasitte. Ja cosca se Lihallisille Inhimisille saarnatan / nin ne tuleuat wainoin pahemarj. Ninquin nyt tapachtupi / että cosca se hengelinen wapadhus sarnatan / nin Liha sen kientepi oman pahan sisuns ielkyn.

d Hulunsoittaiat) Jotca Wainaien ia Rwmisten tykene leikitzit Ninquin nyt meidhen seas kelloilla soitetaan / ia peijatta weisataan. Sen se merkitze / että colema waikuttapi ia tutan Lain opin cautta.

X. Eucu.

A hen cutzui caritoistakymende Opetuslastans tygens / ia annoi heille wallan wastoin reetaisit hengije / että he heite wlgosaiaisit / ia parannaisit caikinaiset Taudhit / ia iocaitzen sairaudhen. Mat. Lu.

Mutta näme ouat nijnen cadhentoistakymenen Apostolin nimet. Ensimeinen / Symon / ioca cutzutan Petari / ia Andreas henen weliens Jacobus zebedeusen poica / ia Johannes henen weliens / Philippus / ia Bartholomeus / Thomas / ia Mattheus / ioca oli Publicanus ollut / Jacobus Alphein poica / Ja Lebbeus ligalnimelle Taddeus / Symon Cananeus / ia Judas Ischariotes / ioca mös petti henen.

Nämet caritoistakymende wlgoslehetti Jesus ioille hen käskenyt oli / sanoden / Elket mengö pacanaiden tielle / ia Samaritanein caupungin elket sisel mengö / Mutta menget paramin nijnen cadhotettuin lammasten tyge Israelin hoonest. Nin menget ia sarnatkat / sanoden / Taiuan waldakunda ombi ijri lehestynyt. Sipiet techket terueri / Spitaliset puhdistaca. Colluet ylesswirghottaca. Perchelet wlgosaiacat. Lahiaxite saitta / nin mös lahiaxi andacat. Mar. 6. Lu. 9.

Eiteideen

Ei teiden pidhe Culda/ eike hoopia /eike Raha [a] pitemen
Lu.10. teiden cuckaroisan/ eike ewessecki matkas/ eike cachta hamet/
eike kengie/ eike sauua /Sille että Tömies ombi roghans an-
siolinen. Waan cungaikenens caupungin tadica kylen te si-
selkieytte/ Kyselket cuka siine on otolinen / Ja olcatta sielle
siihenasti että te poislchdette.

Mutta costa te hoonen siselmenet / nin teruetteke hende.
Ja sanokat/ Rauha olcoon tehen hoonesen / Ja ios se hoone
on otolinen/nin tulkan teidhen rauhan sen päle. Jollei hen ole
otolinen / nin teiden rauhan teille palaiapi. Ja cussa eikengen
teite wastanrupee / eike cwle teiden sanoian / nin wlgosinen-
get niistä hooneist /tadica siite caupungist /Ja [b] pudhista-
kat tommu teiden ialghoistanna. Totisesta sanon mine teille/
Hookembi pite oleman Sodoman ia Gomorrhan maan/ do
mio peiuene quin sille caupungilla.

Lu. 10. Catzo mine lehetten teiden/ ninquin lambat swttein keskel-
le. Olkat sentehden taitauat /ninquin kermet/ ia yrikerdhaiiset
ninquin mettiset. Mutta cauattacat teiden niide Inhimisil-
de / sille he edhesweteuet teiden heiden radstupins / ia heiden
Synagogisans pite heiden hoosuman teite. Nin mös Pämie-
sten ia Kuningaiden eteen te wiedhen/ minun tehden / heille
ia pacanoille todistoxexi.

Costa he nyt teite edhesweteuet /Elket murehtigo / quinga/
taica mite teiden pite puhuman/Sille että teille annetan sa-
malla hetkel mite teiden pite puhuman. Sille ette te ole ne /
iotca puhuuat / waan teiden Isen Hengi/ ioca teisse puhupi.

Joh. 15. Se yxi welii edeswete sen toisen welien colemaan / Ja Ise
poians / ia lapset carkauat wanhimbaidens wastan / ia tap-
pauat heite. Ja caiki teite wihauat minun Nimeni tähden.
Mutta ioca loppun asti wahuast seiso/ hen tule autuari.

Costa he nyt wainouat teite yhes caupungis/ nin paetkat
toisen

toisen. Sille totisesta sanon mine teille / ette te woi caiki
Israelin caupungeit toimitta sijhenasti että Inhimisen Poi-
ca tulepi.

Ei ole opetuslapsi ylitze Mestarins / Eike paluelia ylitze he-
nen Herrans. Tytyken Opetuslapsi ios hen ombi ninquin he
nen Mestarins / ia Paluelia ninquin henen Herrans. Jos he
ouat itze Isenen Beelzebub cutzuneet / quinga palio enämin
he henen pereens cutzuuat: Elket sentehden heite pelietkö.

Sille ettei miteken ole peitetty / ioca ei pidhe ilmoitettaman / Mat. 9.
ia ei miten salattu / quin ei tule tietteuexi. Jota mine sanon teil Lu. 12.
le pimeise / site sanokat walkiudhes / ia mite teiden coruaāne
sanotan / site sarnatcat cattoin päle.

Ja elket teiten pelietkö nijlde / iotca rumin tappauat / ia
eiuet woi sielua tappa / Mutta pelietkä enämin site / ioca woi-
pi seke sielun että rumin heluettin hucutta. Eikö caxi war-
wuist ychten ropoin myydhe: ia yxi heiste ei puto maan päle /
ilman teiden Iseten. Nin ouat nyt mös caiki teiden päen
hiuxet luettudh / Elket sis pelietkö / Te oletta paramat / quin
monda warwuista.

Sentähden / iocahinē quin minun tunnusta Inhimisten
edhes / sen tunnustan mös mine / minun Iseni edhes / ioca on
Taiuaisa. Mutta iocahiten quin minun kieltä Inhimisten
edhes / kiellen mine mös henen minun Iseni edhes / ioca on
Taiuaisa.

Elket luulco / että mine olen tullut c rauhan lehettemen Lu. 13.
maan päle / En ole tullut rauha / mutta mieckan lehettemen.
Sille mine tulin Inhimiste Isens wastan rijdhaisexi teke-
men / Ja tytärtä eitiens wastan / ia Minien henen anoppians
wastan. Ja Inhimisen oma pereh tuleuat henen wihamie-
hexens. Lu. 14.

Joca racasta Isens taica Eitiens minun ylitzen ei se ole
minule

minulle otolinen. Ja ioca racaſtapi poicans / taicka tyter-
dhens minun ylitzen ei ſe ole minun otolinen. Ja cuca ei ota
oma d Riſtiens / ia ſeura minua / ei ſe ole minun otolinen.
Joca leyte henen hengens / henen pite ſen cadhottaman / Ja
ioca hengens cadhottapi / minun tedhten / henen pite ſen leu-
temen.

Joca teite holhoo / ſe minua holhopi / ia ioca minua holho /
Mat. 9. hen holhopi ſen / ioca minun lehdetti. Joca Prophetan hol-
Lu. 10. hopi Prophetan nimelle / hen ſaa Prophetan palcan. Ja ioca
wanhurſkan holhopi wanhurſkan nimelle / hen ſaa wan-
hurſkan palcan. Ja cucaikenens annais yhden neiſte wå-
himiſte iodha picarin kylme wettå waiuoin Opetuſlapſen ni-
melle / Totiſeſta ſanon mine teille / ei henen pide palcans ca-
dhottaman.

a Raha pitemen) Teme pitemys on ninquin Mammonin Ah-
neus / ioca ſydhemelle Rickaudheſt rippupi / ia ſite murechtipi / Joca
ſarnan wirgan eſtepi. Mutta tarpexi ia oikeaxi elatoxexi / piti mőős
Christus Rahan / Cuckaron ia Leipekorin.

b Pudhiſtacat) Nin ei miteken teidhen pidhe heilde ottaman /
että te mőős ialgoiſtan ia kengiſten tomun poiſ pudhiſtat / Että he
mahdaiſit ymmertå / ettei te etzi teidhen woiton ielkin / waan heidhen
Autudhenſa ielkÿn.

c Rauhan lehettemen) Teme packo ſijtetulepi / että mwtamat
waſtanoitauat Ewangeliumi ia ſijhen heidhens wahwaſti kÿnitteuet
Olis echke Jſe taicka Eitei / Siſar eli Welÿ waſtahan. Ja iotca taas
ei Euangeliumi waſtaanota / ne ſijte nin cauhiſtuuat / että he ſen-
tåhden wihawat ia tappauat ſeke jſens että eitens / ſiſarens ia weliens

d Riſtins ottaman) Se on Walmis oleman kerſimen waſtoin
kieumiſte Jumalan ſanan tåhden.

XI. Lucu.

Ja ſe

JA se tapachtui / Coska Jesus Jlackasi sencaltaisi henen cadhelle toistakymmenelle Opetuslapsillens keskemest / keui hen sielde edespeiten / että henen piti opettaman / ia sarnaman heiden caupūgeisans.
Coska nyt Johannes / ioca silloin oli fangiuxes / cwli Christusen töödh / lehdetti hen caxi Opetuslastans / kysymen hende / Oletco sine se tuleua / taicka pitekö meiden toista odhottaman ? Nin Jesus wastasi / ia sanoi heille / Menget ia sanocat Johannesel / ne quin te cwlette ia näget- te . Sokiat saauat nägöns / Onduuat keuuet / Spitaliset puhdistetan / ia Cwroit cwleuat / ia Colluet yles herätetän / ia nijlle kieuhille sarnatan Euangelium / ia autuas ombi se / ioca ei [a] pahane minun cauttani. Lu. 7. Jesa. 35.

Coska nyt he poismenit / rupeis Jesus sanoman cansalle Johãnesest / Mite te lexitte wlgos corpehen catzoman ? Marroco / ioca häilytetan twlelda ? Taicka mite te lexitte wlgos catzoman ? Max Jnhimist watittu pehmiel waatteil ? Catzo iotca pehmeite candauat / ne ouat Kuningaiden hooneisa. Taicka mite te lexitte wlgos catzomã ? Max Prophetaat ? Wisist / sanon mine teille / Teme on ialombi quin Propheta / Sille että teme on se / iosta kirioitettu on / Catzo mine lehdeten minun Engelin sinun casuos eten / ioca walmistapa on sinũ tijes sinun etees. Mala. 3.

Totisesta sanon mine teille / Caikein nijnen seghas / iotca waimoist syndyneet ouat / ei ole yxigen swrembi ylestullut / quin Johannes castaia. Mutta quitengin se quin on wähin Taiuan waldakunnas / hen on hende swrembi. Finis. Lu. 9. Se wähin) se on Itze Christus.

Mutta hamast Johannesen Castaijan peiuiste / nin tehen

peiuen

Dnica 3 Ad:

peiuē asti kersi Taiuaā [b] waldakūda / wākiwalda / ia ne wā
Infra.17. gellisetsen repiuet heillens. Sille että caiki Prophetat / ia mōs
Mar. 5. itze laki / ouat Johannesen asti noÿtuneet. Ja ios te tahdotta
Mala.4. wastan otta / Hen on se Elias / ioca oli tuleuainen. Jolla on
Lu. 7. coruat cwlla / hen cwlkan. Waan minge werdari mine we-
dhen temen sughun? Hen on nÿnen lasten werta iotca Turul-
la istuuat / ia hwtauat cumpaniens tyge / ia sanouat / Me
hwilua soÿttima teiden edhesen / ia ette te hypenyuet / Me
olemma weisannut mureen wirsie teillen / ia ette te idkenyuet.
Sille Johannes hen tuli / ei sōdhen / eike iodhen / ia he sano-
uat / Henelle on Perchele. Inhimisen poica tuli sōdhen ia io-
dhen / ia he puhuuat / Catzo / site sōmeri ia winan ioomari /
Publicanein / ia synnÿsten ysteue? Ja [c] wÿsaudelle oÿkeus
Lu. 10. annetan henen lapsildans.

Silloin hen rupeis soimaman nÿte canpungeita / ioissa hen
oli tehnyt swrimat awud / ia eiuet quitengan heidens paran-
daneet. We sinun Chorazin / We sinun Bethsaidan. ios
sencaltaiset awudh olisit techdyt Tyros ia Sidonis / iotca tei-
sā tehdyt ouat / he olisit aamut säckis ia tuhghas tehnyt syn-
nin parannuxen. Mutta qnitengin mine sanon teille / Että
Tyronin ia Sidonin pite oleman hokiamman Domio päiuen
quin teiden. Ja sine Capernaum / ioca olet yleskorgotettu taiua
sen asti / sinun pite haman heluettin sysettemen. Sille ios So-
domis olisit sencaltaiset awudh tehdyt / nÿnquin sinus / he sei-
soisit wiele tenepäne. Mutta quitengin sano mine teille / Että
Sodoman maan pite hookÿman oleman Domio päiuen /
Joh. 17. quin sinun.

Sille samalla aialla / wastasi Jesus / ia sanoi / Mine kÿ-
ten sinua Ise / Taiuan ia maan Herra / että sine olet ketkenyt
nämet wÿsailda ia toimellisilde / ia olet nämet ilmoittanut
pienille / Tosin Ise / nin oli sinun hyue tactos sinun edheses.
ne poica

Caiki minulle ouat annetudh minũ Jseldeni/ia eikengen tun- Joh. 1.
ne poica mutta Jse / eike Jse yxiken tunne mutta poica / ia
kellenikenens poica tacto sen ilmoitta.

Tulkat Te Caiki Minun Tykeni / iotca tôteteghett ia raska-
utetudh oletta / ia mine tahdon teidhen wirghotta. Ottacat
minun ikeen teiden pâlen / ia oppecat minust / Että mine olen
laupias ia neure sydhemest / Ja teiden pite leutemen lewon
teiden sieluillen / Sille että minun ikeen ombi souelias / ia
minun corman on kewijå.

a Pahane)Autuas on se / ioca minun tôisten ia sanoistan itzens
ei pahenna / waan parennais.

b Wâkiualta) Costa Omatundo eli murhelinen sydhen synnin te-
hden Euangeliumin saa maista ia ymmertå / nin hen våkiuallalla sihen
carckapi / ettei yxiken hende siite taidha poistemmata.

c Wijsaudhella) se on / se Euãgeliumin Totuus / iõga Christus ia
Johannes sarnasit / wastanotettijn / ia henelle oikius annettijn henen
Lapsildans / se on / nijlde. wskolisilde / Jotca Jumalan Wijsaudhen Lap-
set ouat. Mutta ne mwdh / iotca Walhen Lapset ouat / ne ylencatzouat
Jumalan Totudhen / Sencaltaiset olit ne Phariseuset ia Lainoppenuet

d Jkeen) Laki ia Kåskysanat ouat couat ia cãgiat nin ettei yxiken ni-
nen edesse kestå / Mutta Christus / ioca pyhen Hengen andapi / tekepi ne
kieuiexi wskon cautta. Nin mõs Risti ombi twri yxi keuie Corma nijlle /
iotca Euangelium maistauat ia oikein tundeuat.

XII. Lucu.

Sijhen aican keui Jesus Sabba- Luc. 6.
thina laihoin lepitze. Nin henen Mar. 2.
Opetuslapsens isosit / ia rupeisit
tåchkåpeite ylesrepimen / ia sômen.
Costa nyt Phariseuset sen negit / sa-
noit he henelle / Catzo / sinun Ope-
tuslapses site tekeuet / quin ei soui
Sabbathina tehdå.

Mutta hen sanoi heille / Ettekô 1. Reg. 21.
te lukenuuat / mitke Dauid teki costa hen isosi / ia ne iotca

henen cansans olit: quinga hen Jumalan hooneen sisælmeni/
ia sőij edespanemisen leiuet / ioita ei henen sopinut sőődhe/ ei
mős ninen iotca henen cansans olit/ mutta ainouain pappe=
in. Taicka ettekő te lagis lukenuuat/ että Sabbathina rickouat
papit Templis Sabbathin / ia ouat quitengin nuchtettomat:
Mutta mine sanon teille / Että tesse se ombi ioca mős swo=
rembi on / quin Templi. Mutta ios te tiedheisitte mike se on/
Osee. 6. Laupiudhen mine tahdon/ ia en woffri / sijtte ette te swingan
domitzisi wighattomia. Sille että Jnhimisen Poica on mős
Herra [a] Sabbathin påle.

Ja hen sieldæ edhesKeui / ia tuli heiden Synagogaans. Ja
Mar. 3. Lu. 6. catzo/sielle oli yxi Jnhiminē/iolla oli quiuettu kåsi. Ja he kysy=
it henelle/ sanodhē/ Sopico Sabbathina parāda: Sēpåle/ et=
te he saisit canda henen pålens. Nin sanoi hen heille / Cuca
on teiste Jnhiminen/iolla olis yxi lammas / ia ios se Sabbathi
na putois caiuon/ eikő hen rupeisi sihen/ ia ylesWedhå: Quin
ga palio ialombi sis Jnhiminen on quin lammas: Sentedhen
sopi kylle hyue tehdå Sabbathina. Nin hen sanoi Jnhimi=
selle/ wlgosoienna kåtes. Ja hen wlgosoiensi. Ja se tuli ter=
uexi ninquin toinengi.

Silloin Phariseuset wlgosKeuit/ ia neuuopidhit henen wa=
stans/ quinga he henen huckaisit. Mutta coska Jesus sen
ymmersi/keui hen sieldæ pois. Ja palio Canssa seurasit hende.
Ja hen teki caiki teruexi / ia haastoi heite hendens ilmoitta=
Esa. 42. mast. Senpåle ette sen piti teutettemen/quin sanottu oli Esai
an Prophetan cautta / ioca sanoi. Catzo minun Poican / ion=
ga mine wlgoswalitzin/ minun racKan / iossa minun sieluni
ombi hyue sosijo. Mine panen henen pålens minun Hen=
geni/ ia henen pite Domion Pacanoille iulghistaman. Ei hen
ritele/ eike hwdha / eike yhdengen pidhe cwleman henen åån=
dens catuilla. Murettua rokoa ei henen pidhe serckemen / ia

switzeuat pellauaist ei pidhe henen sammuttaman / sihenasti
ette hen wlgoswiepi Domion woitoxi. Ja henē Nimens påle
pite Pacanoiten toiuoman.

Silloin edestootiin henen tygens yxi ioca pirulbariwattin/
sockia ia myckå / ia hen paransi henen / nin että sockia ia myc- Mar. 3.
kå seke puhui ette näki. Ja canssa hemmestuit ia sanoit / olle- Lu. 11.
co teme se Dauidin poica: Mutta cosca Phariseuset sen cwo-
lit / sanoit he / ei hen wlgosaia perchelei / mutta Beelzebubin
percheleitten påmiehen wåelle.

Coska nyt Jesus tunsi heiden aiatoxens / sanoi hen heille /
Jocainen waldakunda erinyt itze wastaans / se kylmille tule.
Ja iocainen caupungi taicka hoone / eranut itzeens wastan / ei
se seiso. Ja ios perchele wlgosaia perchelen / nin hen erinyt on
itzeens wastaan / Quinga sis henen waldakundans seisois:
Ja ios mine Beelzebubin wåelle perchelet wlgosaiaisin / ke-
nengå wåelle sis teiden poianna heite wlgosaiauat: Sentå-
den pite heiden teiste domitzeman. Mutta ios mine Juma-
lan Hengel perchelet wlgosaian / Nin tuli Jumalan walda-
cunda teiden tygene.

Mutta quinga ioku taita ionghun wåkeuen hoonesen sisel-
keudhe ia henen taloons poisröwete / ellei hen ensin sidho site
wåkeuete / ia sitte röwe henen hoonetans: Joca ei ole minun
cansani / hen on minua wastan. Ja ioca ei minun cansani co-
coo / hen haiottapi.

Sentåden sanon mine teille / Caiki synnit ia pilca anderi- Mar. 3. Lu. 12.
annetan Jnhimisten / Mutta se pilca pyhe [b] Henge wa-
stan / ei anderianneta Jnhimisten. Ja cukaikenens sanopi io-
tachin sana Jnhimisen Poica wastan / se henen anderianne-
tan. Mutta ioca sanopi iotachin pyhe Henge wastan / ei he-
nen anderianneta / eike tesse / eike tuleuaises mailmas.

Taicka tehckette hywe puu / nin tule henen hedhelmens hy-

 uexi

uexi/taicka techkette heiju puu /nin tule henē hedhelmēs heij-
Lu. 6, uxi. Sille ette hedhelmeste tutan puu. Te Kykärmen sughut/
quinga te woitte hyue puhua/ coska te oletta itze pahat: Sille
että sydhemē kyllydhest sw puhupi. Hyue Inhiminen edhes-
wetä hyuest sydhemen tauarast hyuie. Ja paha Inhiminen e-
deswetä pahast sydhemen tauarast pahoia. Mutta mine sa-
non teille/ että iocahitzest turhast sanast ionga Inhimiset pu-
huuat/ pite heidhen luguntekemen Domiopäiuene. Sille et-
tä sinun sanoistas sine wanhurcautetan / ia sinun sanoistas
sine domitan.

Silloin kysyit henelle monicahdat nijste kirianoppeneist ia
Phariseusista/ sanodhen/ Mestari me tahdoma nähde merc-
kie sinulda. Nin hen wastasi/ia sanoi heille/Temä häiju ia ho
ralinen suku etzipi merckí/ ia ei anneta henelle merckie / waan
Jonan Prophetan merckí. Sille samalmodholla quin Jo-
nas oli walaskalan watzas colme päiue ia colme öte/ nin pite
Inhimisen Poian oleman maan sydhemes colme päiue ia col-
me öte. Ne Niniuitin miehet pite ylesnouseman domiolla tä-
men sugun cansa / ia sen domitzeman / Sille ette he paransit
heidhens Jonasen sarnasta. Ja catzo / tessä on enämbi quin
Jonas. Drötingin Etelesté pite ylesnouseman Domiolla tä-
men sugun cansa/ ia sen domitzemā/ Sille ette hen tuli maan
äriste cwlemaan Salomonin wisautta. Ja catzo / tesse on e-
nembi quin Salomon.

Coska nyt se riettaisa Hēgi on wlgosmēnyt Inhimisest/ nin
hen waelda lepitze quiwia paickoi/etzipi lepoa/ ia ei leydhä.
Silloin hen sano/ Mine palaian minū hoonesen iellēs/ custa
mine wlgoslexin. Ja quin hen tule/nin hen leutepi sen tyhien/
ia käweistyxi/ia caunistetuxi. Sijtte hen poismenee / ia ottapi
tygēs seitzemē mwta Hengie/itzeens pahēbata/ ia siselmeneuet
ia asuat sielle. Ja tuleuat sen Inhimisen wijmeiset pahemaxi

quin

quin enſimeiſet. Nein mös tapactu telle pahalle ſucucūnale.
Coſka hen wiele nyt puhui canſſalle / Catzo henen eitins ia Mar. 4.
weliens ſeiſoit wlcon ia pydhit hende puhutella. Nin yxi ſa- Luc. 8.
noi henelle / Catzo ſinun eitis ia ſinun welies wlcon ſeiſouat /
tachtouat ſinua puhutella. Nin waſtaſi hen / ia ſanoi ſille ſa-
nanſaattaialle / Cuca on minun eiten / taicka cutka ouat mi-
nun weliieni? Ja hen wlgoſoienſi kätens Opetuslaſtens po-
len / ia ſanoi / Catzo minun eiteni / ia minun welieni. Sille että
iocainen quin tekepi minun Iſeni tachton / ioca on Taiuaiſa /
hen on minun welien / ia ſiſaren / ia eiten.

a Sabbatthin ylitze) Se on / ioca Chriſtuſen pälle wſkopi / hen on ylitze caiken Lagin / ia ei tarwidha Laiſta nuhdelta / echke hen rickois / coſka Rackaus ia Häte ſite waati ia ano

b Henge waſtan) Syndi pyhe Henge waſtan / ſe on Euangeliumin ylencatzotus. Niincauuan quin ſe ſeiſopi / ei enſingen Syndi andexianneta. Sille ſe ſottpi iwri wſko waſtan / iota paitzi ei ole ychteken Synnin andexiandamiſt / Waan coſka ſe poiſpannan nin wſko ſiitte ſiſeltule / ia caiki ſynnit poiſpyhiteen

XIII. Lucu.

SJne peiuē / wlgoſkeui Jeſus hoNeſta / ia iſtui meren tyghe. Ja Mar. 12.
henē tygēs cocoſtuiit palio Canſſa / Luc. 4.
nin että hen ſiſelkeui hacten / ia iſtui /
ia caiki Canſſa ſeiſoit rannalla. Ja
hen ſanoi heille monella wertauxella / ſanodhen / Catzo yxi kylueie wlgoſmeni kyluemen / ia coſka hen kylui / langeiſit monicahdhat tien ohen / Ja tulit linnut / ia yleſſöit nee. Mutamat taas langeiſit kiwiſtön / cuſſa ei ollut heille palio mulda / ia piian yleſnouſit / Sil-

ke ettei heille ollut sywe maa/ Mutta coska auringo coitti/ nin he poudhittin/ Sille ettei heille ollut iwrta/ nin he poisquiue=tuijdt. Mutamat lägesit oriantappuroihin/ ia oriätappurat ylesfaswoit/ ia läkehytit heiden. Mutamat taas langesit hy=ueen mahan/ ia teijt hedhelmen/ Monicadhat satakerdaisen/ monicadhat cwsikymenkerdaisẽ/ia monicadhat colmẽkymen kerdaisen. Jolla on coruat cwlla/ se cwlkan.

Nin Opetuslapset edhesastuit/ ia sanoit henelle/ Mixi sine puhudh heille wertauxilla? Nin hen wastasi/ ia sanoi heille/ Teiden on annettu tuta Taiuan waldakunnan salaudhet/ Waan ei heille ole annettu. Sille että iolla [a] ombi/ henelle pite annettaman/ ia henellä pite kyll oleman. Mutta silde iolla ei ole/ pite mös sekin poisotettaman/ quin henelle on. Sente=dhen mine puhun heille wertauxilla. Ettei näkeueiset pide nä=

Esa. 6. kemen/ eike cwleuaiset/cwleman/ eike ymmertämen. Ja heisse

Judi. 12. teyteten Esaian noituus/ioca sanoi/ Coruillan pite teiden cw=leman/ ia ei ymmertämen/ ia näkeweisne pite teiden näkemen/ ia ei eckemen. Sille että temẽ Canssan sydhen on corwettu/ Ja coruillans he raskasti cwlit/ Ja silmens he wmpen panit. Et=tei he ioskus näkisi silmille/ ia coruilla cwlisi/ ia sydhemelle ymmerdheisi/ ja palaiaisit/ ia mine parannaisin heite.

Mutta autuat teiden silmenne ouat/ sille he näkeuet/ ia tei=den coruanna/ sille he cwleuat. Sentähden totisesta sano mi=ne teille/ että mõda prophetat/ia wähurskast halasit nähdhä iotca te näghette/ ia eiuet nähnyet/ ia cwlla/ iotca te cwletta/

Luc. 10. ia eiuet cwlluuat. Nin cwlcat te sis sen kylueien wertaus. Co=ska iocu cwle waldakunnan sanan/ ia ei ymmerdhä/ nin tulepi se paha ia poistemma sen quin henen sydhemens kyluettin. Te=me on se/ ioca tien ohen oli kyluetty. Mutta se quin kiuiston kyluettin/ se ombi/ quin cwle sanan/ ia cocta ilolla sen ottapi. Mutta ei ole henelle itzesens iwrta/ waan hen ombi aiali=

nen/

nen/ Nin coska waiua ia tuska pålekieupi sanan tehden/ coetta hen pahane. Mutta ioca oriantappurain secan oli kyluetty/ se ombi/ quin cwle sanan/ ia temen Mailmã suru/ ia rickaudhen petos/ låkeytte Sanan/ ia hen tule hedhelmettömexi. Mutta ioca oli hyuen Mahan kyluetty/ se ombi quin cwle Sanan/ ia ymmertå/ ia mös tootta hedhelmen ia teke/ Nin että mwtama teke satakerdaiset/ monicachta kusikymenkerdaiset/ ia monicachta colmekymenkerdaiset.

Toisen wertauxen hen pani heiden eteens/ sanoden. Taiuan waldakunda ombi yhden Inhimisen wertainen/ ioca kylui hyuen Siemenen henen peltons. Mutta Inhimisten maates/ tuli henen wihoilissens/ ia kylui ohdakeet nisuijn sekan/ ia poismeni. Coska nyt oras rupeis casuaman/ ia hedhelmeitzemen/ nin någhyit mös ohdacket. Silloin edhesskeuit perenisennen palueliat/ia sanoit henelle/ Herra eikös hyue Siemēde kylueñyt peltos/ custa sis henelle ombi ohdackeet? Nin sanoi hen heille/ Wiholinen Inhiminen sen teki. Sanoit palueliat henelle/ Tahdhocos sis ette me menem/ia nee poishaghemi? Mutta hen sanoi/ En/ senpåle ette coska te ohdacket ylesrewitte/ ettei te ynne nisuia ylestēma. Sallicat ynne caswa molemat elonaicā asti. Ja elon aighala sanon mine elomiehille. Cootkat ensin ohdacket/ ia sitocat heite lychteixi/ poltetta/ Mutta nisut cootkat minun aittaani. Mar. 4 Lu. 13.

Toisen wertauxen hen pani heiden eteens sanodhē. Taiuan waldakunda ombi Sinapin [b] iyuen wertainen/ ionga Inhiminen otti ia kylui peltoons/ ioca on pienin caikija siemenite. Mutta coska se ylescaswoi/ nin hen ombi swrin caalein seghas/ ia tule puuxi/ nin että Taiuan linnut tuleuat/ ia tekeuet pesens sen oxain påle.

Toisen wertauxē sanoi hen heille. Taiuan waldakunda ombi [c] Hapatoxē wertainē ionga waimo otti/ ia seghoitti colmen wacan iauhoia/ sijhen asti quin caiki happani. Gene. 18.

Nåme caiki Jeſus puhui Canſalle wertauxilla / ia ilman
wertauxit ei hen miteken heille puhunut. Että ſe teuteteiſin /
quin oli Prophetan cautta ſanottu / ioca ſanoi / Minun pite
Pſal. 78. awaman ſuuni wertauxis / ia minun pite wlgoſrőyhemen ſa-
latut mailman alghuſta.

Silloin laſki Jeſus Canſſan / ia tuli cotija. Ja henen Ope-
tuſlapſens edheſkeuit / ſanoden / Wlgoſtoimita meille ſe wer-
taus Pellon ohdackeiſt. Nin hen waſtaſi / ia ſanoi heille /
Jnhimiſen Poica on ſe ioca hyuen ſijemenen kylui. Pelto on
mailma. Se hyue Sijemen on Waldakunnan lapſet. Mut-
ta ohdacket ouat ſen pahan lapſet. Wihoilinen ioca ſen kyl-
ui / on perchele. Elonaica on Mailmā loppu. Elomiehet ouat
Engelit. Sentehden ninquin ohdacket coconhaghetan / ia tu-
lella poltetan / nin pite mős oleman temen Mailman loppu-
na. Jnhimiſen Poica lehdettepi Engelinſe / ia heiden pite co
coman caiki pahoitoxet / ia ne iotca wårytte tekeuet / henen
Waldakunnaſtans. Ja heitteuet heiden cwman wgnijn / Si-
elle pite oleman idku / ia hambain kiriſtus. Silloin pite ne wan
hurſkat kijltemen / ninquin Auringo heiden Jſens Waldakun
nas. Jolla on coruat cwlla hen cwlkan.

Taas on Taiuaan waldakunda ſ Ardohaudhan werta-
inen / ioca on Pellos kåtketty / ionga Jnhiminen leuſi / ia kåtki
ſen. Ja ilon tåhden / quin henelle ſijte oli / meni hen pois / ia
myi caiki mite henelle oli / ia oſti ſen pellon.

Taas on Taiuaan Waldakunda Caupamiehen wertai-
nen / ioca hyui Perlye etzei / Ja quin hen leuſi yhden callijn Per-
lyn / meni hen pois / ia myi caiki mite henelle oli / ia oſti ſen.

Taas on Taiuaan Waldakunda Nootan wertainen / io-
ca on mereen heitetty / cocoman caikinaiſi caloia / Coſka ſe ſis
teuten tuli / Yleſwedhit he ſen rannalle / ia iſtuit ia eroitit ne
hyuet aſtijoihens / mutta ne pahat he poiſheittit. Nein mős
on tuleua

on tuleua Mailmã lopuſa. Tuleuat Engelit/ ia poiſeroittauat
ne pahat waãhurſkaiſta/ia heitteuet heiden cwmaan wgnijn/
Sielle pite olemã idku/ia hampain kiriſtus. Sanoi Jeſus heil
le/ Ymmerſittekő te nämet caiki: He ſanoit henelle/ Ja Her⸗
ra. Nin ſanoi hen heille/Sentähden iocainen kirianoppenut/
ioca on Taiuan waldakunda warten oppenut/ſe on pereen⸗
iſenen wertainen/ioca henen Tauaraſtans edheſtoopi [e] wt⸗
ta ia wanha.

Ja tapactui/ Coſka Jeſus lopetti nämet puhet/ poiſlexi
hen ſielde/ Ja tuli henen ſyndyme maallens/ ia opetti hei⸗
den Synagogaſans/ nin ette he hämmeſtuit/ia ſanoit/ Cuſta Mar. 6.
telle on teme Wijſaus/ ia näme awudh: Eikő teme ole ſe ſe⸗ Lu. 4.
pen poica: Eikő henen eitens cutzuta Mariaxi: Ja henen we
liens Jacob ia Joſes/ ia Simon ia Judas/ Ja henen Siſa⸗
renſa/eikő nee caiki ole meiden tykenẽ: Cuſta ſis telle on neme
caiki: Ja he pahenit henen ylitzens. Nin ſanoi Jeſus heille/ Joh. 4.
Ei Propheta cuſſan wähembi maxa/ quin cotonans/ ia
omiſans. Ja ei hen ſielle monda tunnuſtechtie tehnyt/ hei⸗
den epäwſkons tähden.

a Jolla ombi) Cuſſa Jumalã ſana ymmertään/ſielle ſe itzens enen
depi/ ia Inhimiſet paranda. Mutta cuſſa ſe ei ymmertä/ ſijne Inhimiſet
pahetaan/ ia ſe wähenepi.

b Sinapin tywe) Ei yxiken ſana näghy nin ylencatzotuxi eike hoo⸗
nõmaxi/ quin Euangelium/Ja ei quitengan ole ychten wäkeuembe quin
ſe. Sille ette ſe wanhurſcautta caiki ne/ iotca ſen pälle wſkouat. Mutta
Laki ia töődh eiuet ſite tege.

c Hapannos) Se ombi mős ſe ſana/ioca Inhimiſet mwttelepi ia
wdhiſtapi.

d Ardhohauta) Teme peitettu ia ſalattu Ardhohauta ombi Euã⸗
gelium/ quin on meiden Ymmerdyreſta ſalattu/ ia teſſe Taiuan walda
kunnaxi cutzutaan/ ioca meille Ardon ia wanhurſcaudhen andapi ilman
anſiota. Sentäden coſka ſe leuten/nin ſe ilahutta/ ſe on/ iloiſen ſydhemẽ
ſe ſaattapi/iota ei yxiken tőő taidha matkan ſaatta. Teme Euangelium
ombi mős ſe callis Perlő.

e Wtta ia wanha) Se Wanha ombi laki. Se wſi ombi Euangelium

 Sihen

P. Mattheusen
XIIII. Lucu.

SJhen aijcan/ cwli Herodes Neliesruhtinas Jesusen sanoma ia sanoi paluelioijlles/ Teme ombi se Johannes castaia/ hen on ylesnosnut coolnista/ Senteden hen tekepi sencaltaiset awudh. Sille Herodes oli
Lucc. 6. Johanesen kiniottanut/ sitonut/
Mar. 6. ia sangeuren pannut/ Herodiaxen/ henen weliense Philippusen emanen tehden. Sille ette Johannes oli henelle sanonut/ Ei soui sinun hende pite. Ja quin hen tahdhoi henen tappa/ pelkesi hen Canssa/ Sille he pidhit henen Prophetan edhest.

Coska sis Herodesen syndyme Juhla pidhettin/ hyppeisi Herodian tyter heiden edhesens. Ja se kelpas Herodesen. Sentadhen hen lupasi henelle wannotul walalla/ etta hen tachtoi henelle anda/ mitekutakin hen anoijs. Nin hen sanoi/ quin henen eitens ennen henelle oli opettanut/ Anna minulle (ma hen) tesse fatilla Johannesen castaian pae. Ja Kuningas tuli murheisens. Mutta quitengin sen wanotun wala tahden/ ia nijnnen iotca ynne atrioitzit/ kaski hen anda henelle. Ja lehetti bowelit leickaman Johannisen caula tornissa. Ja henen paens edheskanettin fadis/ ia annetin picalle. Ja hen weij sen eitelles. Ja edeskeuit henen opetuslapsens/ ia poisotit henen rumins/ ia hautasit sen ia menit ia ilmoitit sen Jesuselle.

Mar. 6. Coska nyt Jesus sen cwli/ poismeni hen sielde hahdella ari
Lucc. 9. malle harhaan. Ja coska Canssa sen cwlit/ noudhatit he hende
Joh. 6. ialgha caupungeista. Ja Jesus wlgoskeui/ ia naki palion Canssan/ ia armachti heiden palens/ ia paransi heiden Sairaansa. Mutta echtona edheskeuit Opetuslapset henen tyhens/ ia sanoit/

noit/ Teme ombi årima/ia öö tulepi/ Laſke Canſſa tykyes ky-
lijn menemen / ia heillenſe roca oſtaman. Nin ſanoi Jeſus
heille/ Ei taruitze heiden poiſmenne/andacatte heiden ſööhe.
He ſanoit henelle/ Ei ole meillå teſſe enåmbi quin wiſi leipe/ia
caxi cala. Sanoi hen/ Tocatta minulle nee tenne. Ja keſki Cã
ſan iſtua roholle ſömen. Ja otti nee wiſi leipe/ ia caxi cala/ Y-
leſcatzatti Taiuaſen / kijtti Jumala / murſſi ia annoi ne leiuet
Opetuſlapſillens/ia Opetuſlapſet annoit ne Canſſalle/ Ja he
söijt caiki/ ia rawittijn. Nin he cocoiſit muruia caxitoiſtaky-
mende corghia teunnå/ quin ylitze ieit. Mutta ne iotca olit sö-
nuet/ oli lehes wiſi tuhat mieſt ilman waimoita ia lapſita.

Ja cocta wadi Jeſus henen Opetuſlapſens että heiden
hachten aſtuman piti/ ia menemen henen edhellens toiſelle rã-
nalle/ nincauuan että hen Canſſan heneldens laſki. Ja coſka
hen oli Canſſat heneldens laſkenut/aſtui hen yxinens woorel-
len rucoelman. Ja coſka echto ioudui / oli hen ſielle yxinens.
Mutta haaxi oli io keſkelle merta/ ia ahdiſtettin alloilta/ Sille
että waſta twli oli. Mutta öelle [b] nelienes wartios / tuli Je- Mat. 6.
ſus heiden tygens/ kieudhẽ merẽ pålå. Ja coſka Opetuſlapſet Luce. 6.
neijt henen meren påle kieuuen/ pelieſtyit he/ ia ſanoit/ Köpe-
li ſe on/ ia pelgon tehden hwdhit. Nin Jeſus puhui cocta he-
ille/ia ſanoi/ Olcat hyues turuas / mine olen/elket pelieſtyckö.

Nin waſtaſi Petari hende/ia ſanoi/ Herra/ios ſine olet/ ſit
te kåſke minua tyges tulla wettein påle. Nin hen ſanoi / Tule.
Ja coſka Petari hahdeſt wlgoſaſtui/ia kieui wettein påle että
hen menis Jeſuſen tyge. Mutta coſka hen nåki ialon ilman
nin hen cauhiſtui / ia rupeſi waioman / hwti hen ſanoden /
Herra / auta minua. Nin Jeſus cocta oienſi kåtens/ ia tartui
heneen kijnni/ Ja ſanoi henelle/ O ſine heicowſkoinen/ mixi
ſine epålit? Ja coſka he aſtuit hadhen ſiſelle / nin tyueni
ilma. Mutta ne / iotca olit hahdeſa / edheſkenit / ia ku-
marſit

marsit hende/ia sanoit/ Totisesta olet sine Jumalan Poica.
Ja costa he olit ylitze mennyuet/tulit he Genezarethin ma-alle. Ja costa sen paican Canssa tunsit henen/ wlgoslehetit he ymberins caiken sen maan sanansaattaiat/ ia tooit henelle caikinaiset kipijet/ Ja rucolit hende että he waiuoin henen waatens paltesen rupeaisit. Ja caiki iotca sihen rupeisit/ ne teruexi tulit.

a Neliestruchtinas) Judean makunda oli taghettu Nelien Walla ala/Senteden cutzuttin focalnen Waldamies Tetrarchari / se on Neliestuchtinas.
b Wartius eli walueus) Mutnein O°ö iaghettyn neliehen Wartiahan/ ia cullakin oli colmet herkt.

XV. Lucu.

Mar. 7. SJlloin edhesteuit Jesusen tyge/ Kirianoppenuuat ia Phariseuset iotca Jerosolimast tulluuat olit / ia sanoit. Miri sinun Opetuslapses ylitzkienuet nijnen wanhinbaiden sä dhöt: Sille einet he pese käsiense/co Exod. 20. Deut. 5. Leui. 19. sta he leipe söuet. Nin hen wastaden/ sanoi heille / Miri mös te ylitzkieut Jumalan kästyn teiden sätyn tähden: Sille että Jumala kästi sanoden/Cunnioita Jsees ia eitees/ Ja ioca kirolepi Jseens eli eitiens / henen pite colemalla cooleman. Mutta te sanotta Jsellen taicka eitillen/ ioca hinē sanocā/Se ombi [a] Jumalā annettu / iolla minun piti sinua autaman/ia ei cunnioita henen Jsens taicka eiteens/ Ja te olette tyhijexi tehnyuet Jumalan kästyn/teiden sädhyn tähden. Te wlcocullatud/Esaias oijkein noidhui teiste sanoden/
Esaie. 29. Teme Canssa lehestypi minua suullansa/ ia hwlillans minua

cunnio

ammioitzeuat / mutta heiden ſydhemens on caukan minuſta.
Wan turhan he palueleuat minua/opettaden ſite opetoſt io
ca on Inhimiſten kåſky.

Ja hen cutzui Canſſan tygens / ia ſanoi heille / Cwlkat ia
ymmerteket. Ei ſe quin ſiuſta ſiſelkieupi ſaaſtuta Inhimiſte/
Mutta ſe quin ſiuſta wlgoſkieupi/ ſe ſaſtuta Inhimiſen.

Nin edheſkeuit henen Opetuſlapſens/ ia ſanoit henelle/Tie
ſickös että Phariſeuſet pahenit/ coſka he cwlit tåmen Pu⸗
heen: Mutta hen waſtaſi ia ſanoi/ b Jocainen iſtutos/iota
ei minun Taiualinen Iſen iſtuttanut pite iurinens yleſreuitte⸗
men. Andacat heiden olla / he ouat ſockiat/ ia ſockiadhen ta⸗
luttaiat. Jos nyt ſockia ſockiata taluttapi / nin he molemat
kropijn langeuat.

Nin waſtaſi Petari ia ſanoi henelle/ Wlgoſtoijmita me⸗
ille tåme tapaus. Nin ſanoi Jeſus / Wielekö te nyt protutt
ymmerdhyſt: Ettekö wiele ymmerdå: Että caiki mite ſuuſta
ſiſelmene / ſe mene watzan / ia ſille on loonnolinen wlgoſme⸗
no: Mutta ne iotca ſuuſta wlgoſkieunet/ne lechteuet itze ſy⸗
dhemeſte / ia ne ſaaſtuttauat Inhimiſen. Sille ette ſydhe⸗
meſte wlgoſkieunet pahat aiatoxet/murhat/ hoorunet / hau⸗
riuxet / warcauxet/ wåret todhiſtuxet / pilcat. Neme ſaaſtut
tauat Inhimiſen. Mutta Peſemettömille kåſille ſöödhe ei ſe
Inhimiſte ſaaſtuta.

Ja Jeſus ſielde poiſkeui / ia tuli Tyrin ia Sidonin maan
åren. Ja catzo / yxi Cananean waimo / ioca nijſte maan åri⸗
ſte olitullut / hwti henen tygens ſanoden / O Herra/ Dauidin
Poica /armadha minun påleni / Minun tytteren hirmuiſeſt
rijwatan perchelelde. Mutta ei ſanakan hende waſtanut.
Nin henen Opetuſlapſens edheſkeuit/ ia rucolit hende /ſano
den / Eroita hende ſinuſtas / ſille hen hwta meiden ielkin.
Nin hen waſtaten ſanoi / En ole mine lehetetty/waa nijnen
cadhotet:

cadhotettuin lammasten tyge Israelin hoonesta. Mutta se tuli ia cumarsi hende sanoden / Herra / auta minua. Nin hen wastaten sanoi / Ei olle se souelias / otta lastein leipe ia heitte penickoille. Nin se wastasi / Totta Herra. Sööuet quitengin penickat nijste muruista / iotca heiden Herrains pe- udhelde putuuat. Silloin Jesus wastaten sanoi henelle / O waimo / swri ombi sinun wskos / olcon sinulle ninquins sine tahdot. Ja henen tytterens tuli teruexi samalla hetkelle.

Ja Jesus sielde edheskeni / tuli Galilean meren tyge / ia ylesastui worelle / istui sijhen. Ja palio Canssa edeskeuit henen tygens / Ja toijdh cansans onduuat / sokiat / kuroit / myket / Raiarickot / ia palio muita / Ja heitit ne Jesusen ialkaden eteen. Ja hen paransi heiden / nin että Canssat imechtelit / costa he neijt ne myket puhuuan / Raiarickot teruet oleuan / Onduuat kieuuen / sockiat näkeuen / ia cunnioitzit Israelin Jumalat.

Marc. 8. Ja Jesus cutzui Opetuslapsens tygens / ia sanoi / Mine armadhan Canssan päle / Sentähden että he ouat io colmet peiue minun tykeneni wijpyneet / Ja ei ole heille söteuet / Ja en mine tahdo heite tyköeni paastuten poislaske / ettei he tielle wäsy. Nin sanoit henē Opetuslapsens henelle / Custa me saāma tesse ärimaas nin mōda leipe / ette me rauitzemma nein palion Canssan ÷ Ja Jesus sanoi heille / Mittoman leipe teille on ÷ He sanoit / Seitzemen / Ja wehe calaisija. Nin hen käski Canssan maan päle atrioijtzeman. Ja hen otti ne seitzemen leipe / ia calat / kijtti Jumalat / mursi / ia annoi Opetuslastens / ia Opetuslapset annoit Canssalle / Ja he caikin söijt / ia rawittijn. Ja ylesotit mite lighaxi ieij / seitzemen corghia teunnens muruia. Mutta ne iotca söijt / olit nelie tuhatta mieste / ilman waimoita ia lapsita. Ja quin hen oli Canssan tyköens lastenut / astui hen hachteen / ia tuli Magdalan raioille.

a Jumalan annetu) Se on/ eipe mine taidha sinulle site anda / se on kircolle luuattu/ Mine tahdon sen anda Jumalan palueluxexi.
b Jocainen istutos)Se on caiki oppi ia Waicutos / quin ei Jumala waicuta Jnhimises / se ombi Syndi. Ja teste nähden quin Omaechto ombi iwri woimatoin Jumalisis asioisa.

XVI. Lucu.

NJn edhesastuit henen tygens ne Phariseuset ia Sadduceuset Mar.8. Luc.11.
kiusaten hende / että hen merkin Taiuasta osotais heille. Nin hen wastasi ia sanoi heille / Echtolla te sanotta/ Seijes ilma tulepi/ sille että Taiuas ruskotta. Ja homeneltain / Tenepene tule coua ilma/ Sille että Taiuas ruskotta/ ia on pytere. Te wlcocullatut / Te taidhat Taiuan moodhon domita / Ettekö te taidha mös tämen aigan a merkie domita: Teme heijw ia hooralinen sucukunda etzipi merki/ ia ei anneta henelle merkie / wan Jonan Prophetan merki. Ja hen ietti heiden/ia poismeni.

Ja coska henen Opetuslapsens olit tulluuat ylitze toiselle Mar.8.
rannalle / olit he wnochtanuuat leiuet otta mötens. Nin Je Lu.12.
sus sanoi heille/ Catzocat ia cauattacat teiden Phariseusten ia Sadduceustē hapatoxest. Nin he aiattelit itzellens sanoden/ Emme me leipie ottaneet cansam. Quin nyt Jesus sen tunsi / sanoi hen heille/Te wehevskoiset/mite te suretta keskenen etett te leipie ottaneet cansan: Ettekö wiele ymmerdhe: Taicka eikö te muista nite wijtte leipe/ ia wijtte tuhatta inhemiste /ia mittoman korgia te ylesotitta: Eike mös nite seitzende Leipe/ ia nelie tuhatta Jnhimiste/ ia mittoman corghia te ylesotitta: Quinga sis se tule ettei te ymmerdä (etten mine

leiuest

leiuest teille site sanonut / ette teiden pideis cauattaman sijte Phariseusten ia Sahduceusten hapatuxest ?) Silloin he ymmersit / ettei hen käskenyt cauatta leiuen hapatuxest / mutta phariseusten ia Sadduceusten opetuxest.

Silloin tuli Jesus Cesarean maan ären / ioca cutzutan Philippusen / ia kysyi Opetuslapsillens ia sonoi / Kenenge
Lu. 9. sanouat Inhimiset minun Inhimisen poian oleuan ? Nin he sanoit. Monicadhat Johannem castaian. Mutta mutomat Heliam. Mutomat taas Jeremiam / taicka yhden prophedadē lugusta. Sanoi hen heille / Mutta kenēge te sanotta minun oleuan ? Nin wastasi Simon Petari / ia sanoi / Sine olet se Christus eläuen Jumalan poica. Ja Jesus wastaden sanoi henelle / Autuas olet sine Simon Jonan poica / sille että liha ia weri ei ilmoittanut sinulle / mutta minun Isen ioca on Taiuaisa. Mutta mine woroin sanon sinulle / että sine
b olet Petari / ia temen callion päle tahdon mine raketa minun Seurakundani / ia heluetin portit ei pide hende ylitzewoittamā. Ja mine annan sinulle Taiuan waldakunnan Awai-
Mat. 8. met / Ja caiki quin sine maan päle sidhot / pite sidhottun
Lu. 9. oleman Tiuaiſsa / Ja caiki quin sine pästet maan päle / ne pite mös pästetyt oleman Taiuaiſsa.

Nin hen haasti Opetuslapsillans kellengen sanomast että hen oli se Jesus Christus. Sijte aighasta rupeis Jesus iulgistaman Opetuslapsillens / että henen pite Jerosoliman menemen / ia palion kersimen nijlde Wanhimilda / ia Pappedhen pämiehilde / ia kirianoppenuilda / ia tapettamā ia colmanden peiuen ylesnouseman. Ja quin Petari otti henen erānens / rupesi hen nuchteleman hende / sanoden / Armadha itzees Herra / elken se sinun tapachtuco. Nin hen kensijn ymberins / ia sanoi Petarille / Mene pois minun tyköeni Satana / sine esket minua / Sille ettet sine ymmerdä nijte / iotca ouat Jumalan / mutta ne quin Inhimisten ouat. Silloin

Silloin Jesus sanoi Opetuslapsillens / Jos ioku tactopi
minua seurata/ hen kieldeken itzens / ia ottakan ristins pă- Mar. 8.
lens/ ia seuratkaan minua. Sille että ioca tacto henen hen- Luc. 9.
gens käťkije/ hen huckutta sen. Mutta ioca henen hengens
hucutta minun tehten/ hen leutepi sen. Mite se autta Inhi-
misen/ ios hen caiken Mailman woitta/ ia sielunsa wahingon
tekepi : Taicka mite andapi Inhiminen / iolla hen sielunsa lu-
nastapi : Sille se tosin tapachtupi/että Inhimisen Poigan
pite tuleman henen Isens cunnias Engeleitens cansa/ ia sillo-
in hen maxapi itzekungin töbhens ielskin. Totisesta sanon mi-
ne teille/ Ouat mwtamat tessä seisouista / iotca ei pide [c] co-
lemata maistaman / sihenasti quin he näkeuet Inhimisen Poi
gan tuleuan henen waldakunnasans.

a Aigan merckt) Christus heite nuchtele/ettei he tainued ymmerdä henbe tulleheri /nijste merckistc ia wäkeuiste teghoista/quin hen teki/iotca merckit Prophetat olit ennustanuet henen aialans tapachtumaan / Esaie.35.

b Sine olet Petari) Cepha Syriaxi/ Petros Grekixi / cutzutan Somexi Callio. Ja caiki Christitudh ouat Petarit/sen tunnustoxen cautta/ionga Petari tesse tekepi/ioca tunnustos on se Callio/ ionga päle itze Petari ia caiki Chistitudh ylesrakettudh ouat / Nin ettei caiki heluetin portit/ se on Syndi/coolema/heluetti/ Mailmainen wijsaus/ walta etc. wosite ylitzewoitta.

c Coolemata) Se on/ ioca wskopi minun päleni/ ei henen pidhe colemata näkemen, Joh. 8. 11. 12.

XVII. Lucu.

D Ja cudhen

JA cudhen peiuen peräst / Jotti Jesus Petarin / ia Jacobin ia Johannem henen we liense tygens / ia weij heiden
Mar. 9. erinens corckian wooren päle / ia kirkastetin heiden edhe
Lu. 9. sens. Ja henen caswons paisti ninquin auringoinen / ia henen waattens tulit walkiaxi ninquin yxi walkeus. Ja catzo / heille ilmestyit Moses ia Elias henen cansans ynnepuhuuaiset. Nin wastasi Petari / ia sanoi Jesuselle / Herra / hyue on meiden tesse olla / ios sine tahdot / nin me teemme tähen colmet maia / sinulle yhden ia Mosesen yhden / ia Elian yhden. Wiele henen puhuesans / catzo / walkia pilui ymberiwarios heiden. Ja catzo / äåni pilwest sanoi / Teme on minun racas Poican / iossa minulle on hyue soosijo / Cwlcat hende. Ja quin Opetuslapset sen cwlit / langesit he caswoillens / ia peliestyit sangencouan. Ja Jesus edhesteui / ia rupeis heihin / ia sanoi / Nostat ia elket pelietkö. Costa he nyt silmense ylesnostit / eiuet he keteken nähnyuet / mutta Jesusen ysinens.

Ja quin he alasmenit worelda haastoi heite Jesus / sanoden / Elket kelleken täte näkyä sanoko / sihenasti Jnhimisen Poica coolluista ylesnouse. Nin kysyit henen Opetuslapsens
Mal. 3. 4 henelle sanoden / Miri sis ne kirianoppenuuat sanouat / että
Mar. 4. Elian pite ennen tuleman? Nin Jesus wastaden / sanoi heille / Elias tosin ennen tulepi / ia caiki cohendapi. Mutta mine sanon teille / että Elias io on tullut / ia eiuet he tundenuuat hende / mutta teghit hänen mite he tachtoit. Nin mös Jnhimisen Poica on heilde kerssime. Silloin ymmersit Opetuslapset / että hen Johannesest castaiast oli sanonut.

Ja quin he Canssan tyge tulit / edhesteui yxi mies henen tygens

tygens/ ia langesi poluillens henen etensandhen/ Herra/ ar=
mada minun poicani päle/ sille hen on kuutaudhilinen/ ia Mar. 9.
hartasti waiuatan/ sille wsein hen langepi tuleen ia wsein wet Luce. 9.
een. Ja mine toin henē sinun Opetuslapsilles/ ia eiuet he woi=
nuuat hende parata. Nin Jesus wastaden sanoi/ O epe=
wskoinen/ ia canghia sucukunda/ Quingacauan minun pite
teiden cansan oleman: Quingacauan minun pite teite kersi=
men: Tocat hende tenne. Ja Jesus sen rangaisi/ ia perchele
heneste wlgosmeni. Ja se pilti parani sille hetkelle.

Silloin edhesteuit Opetuslapset Jesusen tyge ohelle/ ia sa=
noit/ Mixei me woinuuat site wlgosaia: Nin Jesus sanoi
heille/ Teiden epäwskon tähden. Totisesta sanon mine teil=
le/ Jos teille olis wsko ninquin Sinapin iyue/ nin te mah= Luc. 17.
daisit sano tälle worelle/ Siirdhe sinus teste sinne/ nin se siir=
täis. Ja ei teille miten ole mahdotondh. Waan teme suku ei
wlgosmene/ mwtoin quin rucuuxella/ ia paastolla.

Coska he nyt asuiit Galileas/ sanoi Jesus heillen/ Tuleua
on/ että Inhimisen Poica ylenannetan Inhimisten käsiin/ ia
he tappauat henen/ ia colman peiuen hen ylesnousepi. Ja he
tulit sangen murehisens.

Ja coska he tulit Capernaumiin/ edhesteuit ne iotca wero=
rahan yleskannoit Petarin tyge/ Ja sanoit/ Eikö teiden Me=
starin ole hariaannut Weroraha maxaman: Sanoi hen/
On niinghin. Ja quin hen siselle tuli hoonesen/ ennetti he=
nen Jesus ia sanoi/ Mites lulet Simon: Cuilda maan Ku=
ningat ottauat Weron: Omilda lapsildans/ taicka werail= Mat. 9
da: Sanoi Petari henelle. Werailda. Sanoi Jesus henelle/ Lu. 9.
Sis [a] lapset ouat wapadhet/ Mutta senpäle ettem me heite
pahannaisi mene merelle/ ia heite onges/ ia se cala/ ion=
gas esin saadh/ ota ia awa henen suuns/ nin sine leudhet
yhden pēningin/ ota se/ ia anna heille/ minun ia sinū edhestes.

a Lapſet ouat wapahat) Waicka Chriſtus wapa oli/ quitengin hen
Weron andoi/ Lehimeiſens mielennouterxi/ Nin mŏs ombi yxi Chriſti-
tu mones aſias wapa itzepoleſtans. Mutta quitengin hen andapi itzemi-
elellens Lehimeiſens awuxi ia paluelurexi.

XVIII. Lucit.

SJhen aican edheſkeuit Opetuſ-
Lucc.9. lapſet Jeſuſen tyge/ ſanoden/
Mar.9. Cuca on ſis ſe ſwurin Taiuan wal-
dakunnas: Ja Jeſus cutzui tygens
yhden lapſen / ia ſeiſatti ſen heiden
keſkellens ia ſanoi / Totiſeſt ſanon
mine teille / Ellette te kienny ia tule
ninquin lapſet/ nin ette te ſiſelkieu
taiuā waldakūdan. Joca nyt itzens
aliſtapi / ninquin teme lapſi / ſe ombi ſwrin Taiuan walda-
Mar. 9. kunnas. Ja ioca holhopi yhden ſencaltaiſen minun nimeeni /
Lucc. 17. hen holho minun. Mutta ioca pahendapi yhden neiſte pie-
ninist / iotca minun pǎleni wſkouat / Parambi henen olis /
ettå Myllyn kiwi ripuſtetaiſin henen caulans / ia wpotetai-
ſin meren ſyueyteen.

We mailman pahannoxen tåhden. Sille pahannos kum-
minghin tule. We quitengin ſen Jnhimiſen / ionga cautta
pahannos tule. Mutta ios ſinun kåtes / taicka ſinun ialkas
pahendapi ſinun/ nin leicka ſe pois/ ia heite pois tykees. Pa-
rambi on ſinun elemehen onduuana ſiſelkieudhe / taicka raia-
rickon/ quin ſinulla olis caxi kåtte ia caxi ialca / ia heiteteiſin
ſihen ijancaikiſeen Tuleen. Ja ios ſinun ſilmes pahendapi ſi-
nun / nin puhckais ſe wlgos / ia heite pois tykees. Parambi
on ſinun elemehen ſiſelkieudhe ſilmepoolla / quin ſinulla olis
caxi ſilme / ia heiteteiſin heluetin Tuleen.

Cazocat

Catzocat ettet te ylencatzo ychte neiste pienimist / Sille mine sanon teille / että heiden Engelins Taiuaisa / aina näkeuet minun Iseni caswon / ioca on Taiuaisa. Sille että Inhimisen Poica tuli wapauttaman / site quin catonut oli.

Mite te luletta: Jos iollakin Inhimiselle olis sata lammast / ia yxi heiste erchis: Eikö hen iätäis ne yhdexenkymmēd Luc. 15.
ia yhdexen mäghillen / ia menis / ia etzeis site erynyttä: Ja
ios nin tapactu / että hen leutepi henen / Totisesta sanō mine
teille / hen iloitzepi enämin sen ylitze / quin yhdexenkymmenen
ia yhdexen / iotca eiuet erynyuet. Ei ole mös nin teiden Taiualisen Isenne tachto / että yxiken neiste wähimiste huckuis.

Mutta ios sinun welies wastas ricko / nin mene ia ranga-
ise hende / sinun keskenes ia henen yxinens. Jos hen sinua Luc. 17.
cwle / Nin sine olet woitoxi sanut sinun welies. Jos ei hen sinua cwle / Nin ota wiele nyt yxi eli caxi cansas / senpäle että caiki asiat pite cahden taicka colmen todhistaian suusa Leui. 19.
seisoman. Ellei hen nijte cwle / nin sano Seuracunnalle. Deut 19.
Ellei hen Seuracunda cwle / Nin pidhe hende ninquin Pacana ia Publicani. Totisesta mine sanon teille / Caiki mite te maan päle sidhotta / pite mös Taiuas oleman sidhottudh. Ja caicki mite te pästet maan päle / pite mös Taiuas oleman pästetydh. Taas sanō mine teille / Että mi se ikenens cappalesa caxi teiste sopiuat maan päle / iota he rucoleuat / sen heiden pite saaman minun Iseldeni / ioca on Taiuaisa. Sille että cusa caxi taicka colme cocōtuleuat [a] minun nimeeni / sijne mine olen heiden keskellens.

Silloin Petari edheskeui henen tygens ia sanoi / Herra / Quinga wsein minun welie ricko minua wastā / ia mine henelle anteriannā: Ongo seitzemen kerda kylle: Sanoi Jesus henelle / En sano mine sinulle wainoin seitzemen kerta / mutta seitzemenkymende kerta seitzemen. Sentäden ombi Tai-

naan waldakunda yhten Kuningan werdattu / ioca tachtoi lucua laske paluelians cansa. Ja quin hen rupeis laskeman / tuli yxi henen eteens / ioca oli henen welca kymenen tuhatta leiuiskei. Ja ettei henelle ollut wara maxa / käski Herra henen myytä / ia henen emendens / ia lapsens / ia caiki mite henelle oli / ia maxetta. Nin se paluelia mahanlangesi / ia rucoli hen de sanoden / Herra / Ole kersiueinen minun cansani / ia caiki mine maxan sinulle. Nin armachti Herra sen paluelian påle / ia påsti henen / ia welghan anderiannoi henelle.

Nin se paluelia wlgosmeni / ia leysi yhden henen cansapaluelioistans / ioca oli henen welca sata penningit. Ja hen rupeis henen kijni / ia saij henen caulasta / ia weti / sanoden / Maxa welcas. Nin henen cansapaluelians mahanlanges / ia rucoli hēde sanodē / Ole kersiueinen minun cāsan / ia caiki mine maxan sinulle. Mutta ei hen tactonut / waan meni ia heitti henen tornin / sihenasti että hen welghan maxais. Costa nyt mwdh henen cansapaluelians sen neghit / mite techtin / nurehdit he sangen ia tulit / ia ilmotit heiden Herrallēs caikē mite oli techty. Silloin cutzui henē Herrās sen etees ia sanoi henelle / Sine paha paluelia / caiken sen welgan mine sinun anderiannoin ettes minua rucoilit. Eikö mös sinun pitenyt armachtaman sinun cansa paluelias påle / ninquin minekin armadhin sinua? Ja henen Herrans wihastui / ia ylenannoi henen böuelille / sihenasti että hen maxais caiki mite hen oli henelle welca. Nin mös minun Taiualinen Isen teiden tekepi / iollei itzecukin anderianna henen weliens teiden sydhemisten heiden rikoxitans.

a Minun Nimehend) Se on / Minun kessyni ielkin / ia minun Cunniaxeni / nin se caiki hyuesti menesty ia kteupt.

XIX Lucu.

JA se tapachtui / Costa Jesus oli
teuttenyt näme puheet / poislexi
hen Galileast / ia tuli Judean maan
raioille sillepolel Jordanin. Ja palio Mar. 10.
Canssa seurasit hende / ia sielle heite
paransi. Ja edeskeuit Phariseuset
henen tygens kiusaten hende / ia sa-
noit henelle / Mactako mies eritä
emänneste ns caikinaisen syyn teh-
den: Nin hen wastasi / ia sanoi heille / Etteko te lukenuuat / Gen. 1.2.
että ioca alghusta Inhimisen teki / miehē ia waimon hen heidē
teki. Ja sanoi / Sentäden loopu mies isestens ia eitestens / ia
kijniteten emändehens / ia tuleuat cari ychten lihan / Nin ei-
uet he ole nyt cari / mutta yxi liha. Jonga sis Jumala ychten
souitti / ei pide Inhimisen site eroittaman.
Nin he sanoit henelle / Mixi sis Moses käski anda eroitus ki
rian / ia sen ylenäda: Sanoi hen heille / Teiden sydhemē [a] co Deut. 24. Sup. 5.
wudhen tähdē salli Moses eroitta teite teidē emänistē. Waan Mar. 10.
alghusta ei nijn ollut. Mutta mine sanō teille / että cukaikenēs
hylke henen emändēs mwtoin quin horudhen tehden / ia naipi
toisen / hen teke horin. Ja ioca sen hylietyn ottapi / se horin teke.
Henen Opetuslapsens sanoit henelle / Jos miehen syy nin
on emänen cansa / sijtte ei ole hyue awioskeskuū itzeens anda:
Hen sanoi heille / ei caiki tete sana ota / Mutta ne ioille se annet
tu on. Sille että mutomat ouat cohitut / iotca eitins cock-
dust nin syndynyuet ouat. Ja ouat cohitut / iotca Inhimisilde /
cohitut ouat. Ja ouat cohitut / iotca [b] itzeheidens cohitzit
Taiuā waldakunnan tehden. Joca woipi otta / se ottacan.
Silloin wietin henelle lapset / että hen laskis kätēs heidē pälēs
ia rucoilis. Mutta Opetuslapset nuchtelit heite. Waan Jesus
sanoi heille / Sallicat lapset ia elkete estekō heite tulemast minū Mar. 10.
tykeni / sille ette sencaltaisten ombi Taiuan walakūda. Ja quin Luc. 18.
hen oli pānut kätens heiden pälēs poisineni hen sielde.

Ja catzo yxi edhesketui ia sanoi henelle / Hyue Mestari /
Mar. 10 mite hyue minun pite tekemen / että minulle olis ijancakinen
Lu. 18. eläme: Nin hen sanoi henelle / Miri sine cutzut [c] minun
hyuexi: Eikenge ole hyue wan ainoa Jumala. Mutta ios si-
ne tachto elämen siselkieudä / nin pidhe käskyt. Nin hen sa-
noi henelle / Cutka: Jesus sanoi / Ele tapa. Ele hoorite-
ghe. Ele warghasta. Ele wärin todhista. Cunnioita Jses ia
eites. ia racasta sinun lähimeistes ninquin itzesinuas. Sanoi
henelle se noorikainen / caiki näme mine pidhin minun nooru-
dhestan / mite wiele minun pwtthu: Sanoi henelle Jesus /
Jos sine tahdot [d] teudelinē olla / nin mene ia myy mite sinul
la on / ia anna waiuasten / ia sinun pite saaman t.uaran Tai-
uasa / ia tule seura minua.

Coska nyt noricainen cwli sen puhen / poisimeni hen mure-
hisans / Sille että henelle oli palio rickautta. Mutta Jesus
sanoi Opetuslapsillens. Totisesta sano mine teille / Ricas tö-
leesti siselkieupi Taiuanwaldakundan / Ja taas sanon mine
teille / Keuiämbi on Camelin neulan silmen lepitze kieudhe /
quin rickan Jumalan waldakundaan siselkieudhe. Coska nyt
Opetuslapset ne cwlit / peliestyit he sangen / ia sanoit / Cuca
sijs woipi autuaxi tulla: Nin Jesus catzatti heiden pälens / ia
sanoi heille / Jnhimisten tyken ombi se mahdotoin / Mutta
Jumalan tyken caiki mahdoliset ouat.

Silloin wastasi Petari ia sanoi henelle / Catzo me lowum-
Mar. 10. ma caikista / ia seurama sinua / mite sis meiden senedheste
Lu. 18. ombi: Nin sanoi Jesus henelle / Totisesta sanon mine teille /
että te iotca minua seuratta / sijne wdhessyndymes / coska Jn-
himisen Poica istupi henen cunnians istumella / pite mös
teiden istumā cahdeltoistakymenel istuimella / domiten ne cax-
itoistakymēde Jsraelin sucucūda. Ja iocainē quin loopui hoo-
neistans / taicka welieistens / taicka Sisaristans / taicka Jse-
stens

stens taicka eitestens / taicka emännestens/ taicka lapsistans/ taicka pellostans / minun nimeni tähden / henen pite sataker taised saamã / ia ijancaikisen elämen perimen. Mutta monda ensimeist tuleuat wimeisixi / ia wimeiset / ensimeisixi.

a Cowwdhen) Mutomat lait opettauat hyuie / ia mutomat kieldet uet pahoia /ettei pahemman pide tapachtuman. Senteden laki toisinãs palio paha salli/ Ninquin se mailmainen Miecka mös tekepi.

b Itzeheihdens) Ei Rumilinen waan Hengelinẽ Cohitus / quin on erinomainen JumalanLahia iwrt puchtaas Elemes / ilman caikinaist ureitta.

c Minun hyuext) Sen Christus puhupi henen Miehudhestans/ionga cantta hen meite Jumalan tyge alati wetepi/ ninquin Joh. vij. Minun oppin ei ole minun.

d Teudhelinen) Teudhelisuus ombi tosin coco Lain teuttemus. Senteden selkiesti näky/ettei hen ole Laki sydhemestens pitenyt/ninquin hen quitengin lwli. Sen Christus henelle sijne osotta / ette hen panepi henen etehens ne oikiat Lain töödh/ ia domitzepi ettei yxiken rikas taidha autuari tulla/ Joista reme Noorcainen yxi ombi. Quitengin ne tudhit autuaxi/iotca woisit teudhelisesta Lain teutte. Jota eikengen paitzi Christusen tehnyt ole.

XX. Lucu.

SJlle Taiuaan waldakunda ombi Perenisenen wertainen / ioca warhã homenelta wlgoslexi/palcaman töwexi henen winatarhans. Ja quin hen oli mären tehnyt tömiestens cansa / wissist päiwe penningist / lehetti hen heijen winatarhans. Nin hen wlgosmeni / liki colmanel hetkel/ näki hen muwita seisouan turulla ioutilassa/ ia sanoi heille/ Menget mös tö minun winatarhan / ia mite cochtolinen on/ mine annan teille. Nin he menit sinne. Ja taas hen wlgosmeni liki cudhenel

Mar. 4. Lu. 13.

Gene. 18.

D v nel

nel ia yhdexenel hetkel / ia teki ſamallamoto. Mutta yhdelle=
toiſtakymenelle hetkelle / hen wlgoſlexi / ia leyſi muwita iou=
tilaſſa ſeiſomaſt / ia ſanoi heille / Mixi te teſſe caiken päiuen
ioutilaſſa ſeiſotta ⁝ He wastaſit / Sille ettei kengen ole meite
palcanut. Hen ſanoi heille / Menget te môs minun winatar=
hani / ia mite cochtus on / ſen pite teiden ſaamã. Coſka nyt ech=
to tuli / ſanoi winatarhã Herra henen Perenhaltiallens / Cutzu
tôueki / ia maxa heiden palcans / ruueten wimeiſiſt haman en=
ſimeiſin aſti. Ja quin he tulit / iotca liki ychte toiſtakymẽde het=
ke tulleet olit / ia ſait cukin peiue palcan. Coſka nyt ne enſimeiſet
tulit / lulit he enämẽ ſauãs. Ja he môs cukin ſait peiue palcans
Ja quin he ſait / napitzit he Perẽiſendet waſtã / ia ſanoit / Nã=
met wimeiſet olit yhdẽ hetkẽ tôeſe / ia ſine teghit heiden meidẽ
werdaxem / iotca olema candanuat peiuen corman ia helten.
Nin hen waſtaſi yhdelle heiſte ia ſanoi / Yſteuen / en te=
ghe mine ſinun wärytt / Ettô ſine märenyt minun canſani
wiſſiſt päiue pẽningiſt ⁝ Ota ſe quin ſinũ tule / ia mene matca
as. Mine tahdõ môs tämẽ wimeiſen anda ninquin ſinungin.
Waij engô mine mahda tehdä minun caluſtani / mite mine
tahdõ ⁝ Taicka catzocos ſentedhẽ carſaſt / että mine hyue olen ⁝
Nin wimeſet tuleuat enſimeiſix / ia enſimeiſet wimeſix. Sille
että monda ouat cutzuttut / mutta haruat ouat wlgoſwalitut.
Mat.10. Ja Jeſus yleſaſtui Jeroſoliman / ia otti caxitoiſtakymen=
Lu. 13. de Opetuſlaſtans erinens tiellä tygens. Ja ſanoi heille /
Catzo / me yleſaſtum Jeruſalemin / Ja Jnhimiſen Poica pite
ylenannettaman pappein päamiehille / ia kirianoppenuille /
ia he domitzeuat henen colemaan / Ja he ylenandauat henen
pacanoille pilcatta / ia rooſkitta / ia riſtinnaulitta / ia colman=
dena peiuen hen yleſnouſepi.
Mat.10. Silloin edheſkeui henen tygens zebedeuſen poicain eitei po=
Lu. 22 ikinens / cumartadhen / ia anodhen iotain heneldę. Ja hen
ſanoi

sanoi henelle / Mites tahdot: Sanoi hen henelle / Sanos ette nämet capi minun poicani istuisit yxi sinun oikial kädhelles / ia toinen sinun wasemalles sinun waldakunnasas. Nin Jesus wastaden sanoi / Ette te tiedhe mite te anotta. Woittaco ioodha sen [a] Calkin / ionga minun pite iooman: ia castetta sille castel / iolla mine castetan: He sanoit henelle / Me woima. Hen sanoi heille / Minun Calkin tosin te iootta / ia sille castel / iolla mine castetan / te castetan. Mutta istua minun oikeal kädhelen / taicka wasemalla / ei ole minun andaminen mutta ioille walmistettu ombi minun Iseldeni.

Coska nyt ne kymmenen sen cwlit / närckestyt he nijstä cahdest weliest. Mutta Jesus cutzui heidet tygens / ia sanoi / Te tiedhette / että pacanaiden pämiehet heite waltauat / ia iotca ialot ouat / he wallan harioittauat heiden pälens. Ei nin pidhe oleman teiden keskenen / mutta cukaikenens tactoisi teiden seghasan ialo olla / se olkan teiden paluelian. Ja ioca tactoisi teiden seghasan ensimeinen olla / se olcon teiden drengine. Ninquin Inhimisen Poica ei tullut että hende piti paluelttamä / mutta että hen paluelis / ia annais henen Hengens lunastuxexi monen edheste.

Ja heidē wlgoskieudesens Jerichost / seurasi hēde palio Cāssa. Ja catzo / Caxi sokiata istuit tijen ohes. Coska he cwlit / että Jesus keui / hwdhit he sanodhen / O Herra Dauidin Poica armadha meite / Nin Canssa nuchteli heite waickeneman. Mutta he enämin hwsit sanodhen / O Herra Dauidin Poica armadha meite. Ja Jesus seisatti / ia cutzui heite tygens / ia sanoi / Mite te tahdot että minū pite teidē tekemē: Sanoit he henelle / Herra / että meiden silmen aukenisit. Nin Jesus armachti heiden pälens / rupeisi heiden silmijnse. Ja cocta heiden silmens sait näghön / Ja he seurasit hende. Mat. 10. Lu. 18.

Calkin

a Calkin) Se on/Kerssimisen ia pijnan. Mutta Liha tachtopi aina
ennen cunnialiseri tulla/ quin hen ristijnnaulitan ia waiuatan/ia ennen
ylistettä/quin hen olis alattu.

XXI. Lucu.

TA quin he lehestuit Jerosolimat
Jia tulit Bethphagen Oliomäen
tyge / silloin Jesus lehetti cari Ope
Mar. 11 tuslastans sanoden heille / Menget
Lu. 19. kyleen ioca on teiden edhesen / ia coc
Joh. 12. ta te leudhet asintamman sidhottu-
na / ia warsan henen cansans / på-
steket ne ia tokat minulle. Ja ios iocu
teille iotakin sanopi / nin sanocat /
Herra nijte taruitze / ia cocta hen laske heiden. Mutta näme
caiki tapacduit /että se teutetäisin/ quin sanottu oli Prophe-
tan cautta ioca sanoi / Sanocat Syonin tytterelle / Catzo
Zach 9. sinun Kuningas tule sinulle siwije istudhen asintamman på-
le / ia iken alaisen asin warsan påle. Opetuslapset menit / ia te
git ninquin Jesus heidẽ oli kåskenyt / ia talutit henẽ tygẽs asin
tãman ia warsan. Ja panit nijnen påle heiden waattens / ia
istutit henen nijnen påle. Nin palio canssa haijotit waattens
tielle. Mutta monicadhat carseit oxia puista / ia haijotit tiel-
le. Mutta Canssat iotca edhellekeuit / ia iotca seurasit / hwsit
sanoden / Hosianna Dauidhin poialle a Hyuestisiugnattu ol
con se ioca tulepi Herran nimeen Hosianna corkiudhes.

Ja quin hen siseltuli Jerusalemijn / hämmestui coco cau-
pungi sanodhen / Cuca ombi teme : Nin canssat sanoit / Te-
me on Jesus se Propheta Nazaretist Galilean maalda. Ja
Jesus siselkeui Jumalan Templijn / ia wlgosaioi caicki my-
iet ia ostaiat Templist. Ja nijnen waiechtaiadhen peudhet

ia met

ia mettiſten caupitziain iſtuimet hen cukiſti. Ja ſanoi heille.
Kirioitettu on / Minun hoonen pite rucuus hoonexi cutzut- Eſa 95
taman / mutta te oletta ſen tehnyuet Röueriten loolaxi. Ja
edheſkeuit henen tygens ſockiat ia onduuat Templis / ia hen
paranſi heite.
Coſka nyt Pappein påmiehet ia kirianoppenuuat någhit
ne imehet / iotca hen teki / ia lapſet Templis hwtauan / ia ſano-
uan / Hoſianna Dauidin Poialle / Nårkeſtyit he / ia ſanoit he-
nelle / Cwlecos mite nåme ſanouat ? Nin Jeſus ſanoi heille /
Mixengå / Etteko te coſkan lukenuuet. Laſten ia imeweiſten
ſuuſta olet ſine kitoxen teutenyt ? Ja hen lowui heiſte / ia wl- Pſa. 5.
goſmeni caupungiſta Bethanian / ia oli ſielle.
Mutta homenelda palaiteſans caupungihin / iſoſi hen. Ja
quin hen nåki yhden ficuna puun tien ohes / meni hen ſen ty- Mar 11.
ge / ia ei leunyt heneſſe miten mutta waan lehdet. Ja hen ſanoi
henelle / Elken ikenens temen ielkin ſinuſt hedhelme caſwaco.
Ja cocta fikuna puu quiuettui. Ja quin Opetuſlapſet ſen
någhit / imehtelit he ſanoden / Quinga ſe fikuna puu cocta
quiuettui / Jeſus waſtaden ſanoi heille / Totiſeſta ſanō mine
teille / ios teille olis wſko / ia ette epåliſi ette te waiuoin tåte te-
kis / quin fikuna puun tapactui / Mutta mōs ios te ſanoiſit-
ta telle worelle / Yleſkargha / ia heite ſinus mereen / nin ſe ta-
pactuis. Ja caiki mite te anotta rucuuxeſa wſkoden / ſen te
ſaatta.
Ja quin hen tuli Templijn edheſkeuit henen tygenſe / ne Mat . 11
pappein påmiehet ia canſſan wāhimat / ſinne cuſſa hen opetti Lu . 12
ſonoden / Mille woimalla ſine neite teghet ? Taicka cuka ſi-
nulle ſen woiman annoi ?
Nin Jeſus waſtaden ſanoi heille / Mine tahdon mōs te-
illen kyſyue yhden ſanan / ios te ſen ſanotta minulle / nin mi-
ne mōs teille ſanon / mille woimalla mine neite teghen. Cuſta
oli Johan

oli Johannesen caste / Taiuasta / taicka Inhimisiste: Nin
he aiattelit itzellens / sanodhen / Jos me sanõma / Taiuahast /
nin hen sanopi meille / Miri te sis ei wskonuuat hende: Mut
ta ios me sanõma / Inhimisilde se oli / nin me pelkemme Can
ssa / Sille että caiki pidhit Johannesen ninquin Prophetan.
Ja he wastaden Jesusta sanoit. Emme me tiedhe. Sanoi
hen mös heille / Em mine mös sano teille / mille woimalla mi-
ne neite teghen.

Mutta quinga te luletta: Yhdellä miehelle oli caxi poica /
ia hen meni sen ensimeisē tyge ia sanoi / Poican mene tenepene
töteteken minun winatarhani. Nin hen wastaden sanoi /
En tahdo. Mutta siitte hen cadhui / ia meni. Nin hen meni
sen toisen tyge / ia sanoi samalmooto. Mutta hen wastaden
sanoi / Menen niingi Herra / Ja ei mennytken. Cumbi neiste
cahdesta teki Isens tahdon: Ja he sanoit henelle / Se ensi-
meinē. Sanoi Jesus heille / Totisesta sanon mine teille / Että
Publicanit ia porttot teiden [b] edellen kieuuet Taiuaā walda
kundaā. Sille että Johānes tuli teiden tygen wanhurskauden
tietä opettain / ia ette te hende wskonuat / mutta Publicanit ia
portot wskoit henen. Waicka te sen näghit / ette te siitte-
ken paranosta tehnyuet / että te henen wskoisitta.

Toinē wertaus cwlcat. Oli yxi Perenisende ioca istutti wina
Esa. 5. tarhan ia ymberins aitasi henē / ia caiwoi henesse winacoopan /
Ierr. 2. ia rakensi tornin / ia pani sen palcoile / winatarhamiehille / ia
waelsi weralle maalle. Coska nyt hedhelmeitten aica lehestyi /
lehetti hen paluelians winatarhamiesten tyge / yleskanda-
man sen hedhelmedh. Nin winatarhamiehet kiiniotit henen
paluelians / yhden he pierit / toisen he tapoit / colmanen he
kiweittit. Taas hen lehetti toiset palueliat enemet quin ensi-
meiset ia teghit heiden samalmooto. Mutta wimen hen le-
hetti heiden tygens Poighans sanoden / He cartauat minun

poickani. Coska nyt winatarhamiehet neghit poighan / sanoit he keskenens / Teme on perilinen / tulcat / tappakam hende / ia nin me saamma henen perimisens. Ja he kijniotit henen wlgosheitit winatarhasta / ia tapoit henen. Coska sis wina tarhan Herra tule / Mite hen nijmen winatarhamiesten teke? He sanoit henelle / Että he pahat ouat / pahasti hen heiden cadhotta / ia winatarhans panepi toisille winatarhamiehille palcoilla / iotca henen andauat hedhelmen aighoillans.

Sanoi heille Jesus / Ettekö ikenens ramatuista lukenuat.
Sen kiuen / ionga rakendaiat hyliesit / se on techty / culmaki-
ueri. Herralda ombi teme techty ia on imehelinen meidē silmein
edes? Sentädē sanō mine teille / että Jumalā waldakunda pi Ps. 118.
te teilde poisotettamā / ia pite annettamā pacanille / ioca sen he-
delmē teke. Ja ioca [c] langepi tämē kiuen päle / hen rijnellaan.
Mutta ionga päle hen langepi / sen hen murenda.

Ja quin pappein pämiehet / ia Phariseuset cwlit henen wertauxens / ymmersit he että hen heiste sanoi. Ja he pysit hende kijniotta / mutta he pelkesit Canssa / sille että he pidhit henen ninquin Prophetan.

a Hosianna) se on Somexi sanottu / Ah auta / eli ah anna apu / Onni / terueys ia Rauha.

b Edhellekiuuet) Palio mahdolisembi on että hoorat ia Publicanit autuaxi tulisit / Sille ne wimein machtauat heiden syndins tuta / Quin ne Coriat pyhet / iotca cooleuat omassa pyhydhesens / ellei he imehellisest ymberikiętyxi tule.

c Langepi) Caikki heidens louckauat Christusen päle / Mwtomat paranoxexi / ia mwtomat pahannoxexi.

XXII. Lucu.

JA Jeſus waſtadẽ taas puhui he
ille wertauxilla/ia ſanoi. Taiuan
waldakunda on yhden Kuningan
wertainen/ioca teki häitä Poighal-
Lu .20 lens. Ja wlgoſlehetti henen palue-
lians/ cutzuman nijte cutzutuit häi-
hin/ia eiuet tactonet tulla. Taas hen
wlgoſlehetti toiſet palueliat ſano-
den / Sanocat cutzutuille / Catzo/
mine walmiſtin minun atrian / minun härckeni ia ſöttiläni
ouat tapetut/ ia caiki ouat walmiſtetut /Tulcat häihin. Mut
ta he ſen ylencatzoit. Ja poiſmenit / Yxi henen maankarta-
noos / toinen caupallens. Mutta ne mwudh kÿniotit henen
paluelians/ ia pilckaſit heite/ ia tapoit. Coſka nyt Kuningas
ſen cwli/ nin hen wihaſtui/ ia lehetti ſotawekens/ ia hucutti
ne murhamiehet ia heiden caupungins polti.
Silloin hen ſanoi paluelioillens/ Häädh toſin ouat wal-
miſtetut/mutta ne iotca cutzutut olit/ eiuet olleet keluolliſet.
Menget ſis tieden haaroin / ia caiki iotca te leudhette / cutzu-
cat häihin. Ja henen paluelians tieden päle wlgoſmenit / co-
coſit caiki quin he leuſit / Pahat ia Hyuet / ia Häähone teu-
tettin werahiſta. Nin Kuningas ſiſelkeui catzoman werahi-
tans /Coſka hen näki ſielle yhden Jnhimiſen ei watetun hää-
wattella. Ja hen ſanoi henelle / Ysteuen / quingas tehen ſiſel-
tulit/ ia ei ſinulla ole [a] Häävatet ? Nin hen waickeni. Sil-
loin ſanoi Kuningas paluelioillen / Sitocat henen kätens ia
Lu 14. ialcans / ia heitteket hende ſihen wlcoiſehen pimeydeen/Siel-
Mar 12 le pite oleman idku / ia hambain kiriſtus. Sille että monda
ouat cutzutut mutta haruat wlgoſwalittut.
Silloin Phariſeuſet poiſmenit /neuuo pitämen quinga he
ſolmeaiſit henen puheeſa. Ja he lehetit henelle Opetuſlap-
ſens

ſens Herodianein canſa ſanoden / Meſtari/ me tiedhem /että
ſine olet totinen/ia ſine Jumalan tijen opetat totudhes / etke
ſine ketän tottele/Sille ettet ſine catzo Inhimiſten moodhon
ielken. Sano ſis meille quingas lulet: Sopico Keiſarin anda
wero taicka ei: Coſka nyt Jeſus ymmerſi heiden pahudhens/
ſanoi hen / Mite te kiuſat minua wlkocullatut: Oſottacat
minulle Weromynti. Nin he annoit henelle werorahan. Ja
hen ſanoi heille / Kenenge on täme cuua / ia pålekirioitus:
He ſanoit henelle / Keiſarin. Nin ſanoi hen heille / Andacat
ſis ne Keiſarin iotca Keiſarin ouat / ia ne Jumalan iotca Ju-
malan ouat. Ja quin he neme cwlit/ imehtelit he / ia lowuit
heneſte ia poiſmenit.
Sine peiuenå keuit ne Sadduceuſet henen tygens / iotca Mar 12
ſanouat/ei oleuan yleſnouſemiſta / Ja kyſyit henelle ſanoden/ Lu. 20.
Meſtari/ Moſes ſanoi / Jos ioku coole lapſitoin / nin pite Deu. 25.
henen weliens henen emändens naiman / ia yleſherättemen
henen weliens ſiemenen. Nin olit meiden tykenem ſeitzemen
weliestå / Enſimeinen quin naij / ſe cooli. Ja etteike henelle
ollut ſiemend / ietti hen emendens weliellens. Samalmodol-
la ſe toinen ia colmas haman ſeitzemenden aſti. Mutta cai-
kein wijmen cooli mős ſe waimo. Kenenge ſis nijſte ſeitze-
meſt emänē henen oleman pite yleſnouſemiſes: Sille että iocai
nen hende piti. Nin Jeſus waſtaden/ ſanoi heille/ Te exytte ia
ette te ymmerde ramatuita / eikå Jumalan awua. Sille ettei
yleſnouſemiſes / eike naida eike hoolla mutta ouat ninquin Ju
malā Engelit Taiuas. Ettekő te ole lukenuuat coolluden yleſ-
nouſemiſeſt / iota teille on Jumalaſt ſanottu/ioca ſanoi/ Mine Exo 3.
olen Abrahamin Jumala/ia Iſaachin Jumala /ia Jacobin Ju
mala. Ei ole Jumala coolutten Jumala mutta eleuiten. Ja
quin Canſſat ſen cwlit/ hemeſtyit he henen opetoreſtans.
Coſka nyt Phariſeuſet cwlit että hen oli Sadduceuſille ſu-

E ui tuc

un tukinnut / cocounsit he ychten. Ja kysyi henelle yxi heistes
Deu. 6 laijn opettaia / kiusaten hende ia sanoi / Mestari / cuca on
swrin käsky lagisa: Sanoi henelle Jesus / Racasta sinun Her
ras Jumalas / caikest sinun sydhemestes / ia caikest sinun
sielustas / ia caikest sinun mielestes / Teme on swrin ia ensimeinen käsky. Se toinen ombi tämen caltainen / Racasta sinun
lehimeistes ninquin itzesinus / Nijse cahdesa käskys caiki Laki
ia Prophetat rippuuat.

Costa nyt Phariseuset coghos olit / kysyi heille Jesus / sanoden / Mite teille näky Christusest / Kenenge poica hen on:
He sanoit / Dauidin. Sanoi hen heille / Quinga sis Dauid
Ps. 110. cutzupi henen Herraxi / Hengesä: sanoden / Sanoi Herra minū Herralleni / istu minū oikialle kädelleni / Sihēasti että mine
panen sinun wiholises ialcais astinlaudhaxi. Jos sis Dauid
cutzu henen Herraxi / quingast hen on henen poicans: Ja
eikengen tainnut hende mite wastata. Ja eike mös rochgennut yxiken sen päiuen perest henelle enämbete kysyue.

a Hää wate) Se on Wsko. Jolla ei wsko ole / Ei se taidha mik leken omalla töllens Jumalan kelaata. Sentäden täme Euangelium poishylkepi ne Tecoin pyhet / ia cotiapi ne wskoliset.

XXIII. Lucu.

Silloin Jesus puhui Cansalle / ia henen opetuslapsillens / sanoden a Mosesen stolilla istuuat kirianoppenuet / ia Phariseuset. Caiki sis mite he käskeuet teiden pite / se pitecket / ia techket / Mutta heiden töidens ielken elkette techkö. Sille että he sanouat ia eiuet teghe. Sille että he cocon sitouat raskat / ia candamatto

mattomat coormat/ ia panenat Inhimisten hartioille/ mut-
ta heiden sormellans ei he tachto nijte licutta. Nin caiki hei-
den töensä he tekeuet sen päle/ että he neghyisit Inhimisilde.
He leuitteuet heiden muisto kirians/ ia sworexi tekeuet heiden Mar. 12
waattens kerdhat/ Ja racastauat ensimeiset istumet werasspi-
dhoisa/ ia Synagogisa ylimeiset sijat/ ia teruetyxie turulla/
ia cutzutta Inhimisilde Rabbi. Mutta elkette teiten ädaco cut
zutta Rabbi. Sille yxi on teiden Mestarin quin on Christus/
mutta caiki te weliexet oletta. Ja elkete ketekè cutzuco isexen
maan päle. Sille että yxi on teiden Isen/ ioca ombi Taiuaisa.
Ja elkette andaco cutzu teiten Mestarixi/ Sille että yxi on tei Lu. 14. 18
den Mestarin/ quin on Christus. Joca teiste swrin on/ se ol-
can teiden paluelian. Mutta ioca itzens ylistey/ se alatahan/ ia
ioca itzens alenda se yletehen.

Mutta we teille Kiriäoppeneet/ ia phariseuset teWlcokulla
tud/ että te b suliette Taiuä waldakünan Inhimistē edeste/ si
lle ette te itze sisellemene/ eike te salli sisellemeneueisi sisselletulla.

We telle Kirianoppeneet ia Phariseuset te Wlcocuilla-
tudh/ että te ylessööt leskeden honeet/ ia sen pitkein Rucousten
ionelia/ Sentähden te site cowewan cadhotuxen saatta.

We teille Kirianoppeneet ia Phariseuset/ te Wlcoculla-
tudh/ että te Merte ia Mannerta ymberiwaellat tehdexen
yhden Proselitin. Ja coska hen techty on/ nin te heneste teette
cachta enemen heluetin lapsen/ quin itze oletta. Lu. 11.

We teille sockiat Taluttaiat/ että te sanotta. Jocainen/
quin wanno Templin päle/ ei se miten ole/ mutta ioca wan-
nopi Templin Cullan päle/ se on welcapä. Te hullut ia Soc-
kiat/ sille cumbi on swrembi/ se culta eli Templi : Joca Cul-
lan pyhittepi : Ja iocainen/ quin wanno Altarin päle/ ei
se miten ole/ Mutta ioca wannopi sen Lahian päle/ quin
sen päle on/ se on welcapä. Te hullut ia Sockiat/ cumbi on

Jalombi / Lahiaco eli Altari / ioca Lahian pyhittepi: Jo-
ca sis wanno Altarin påle / nin hen wanno henesse ia caikissa
iotca sen påle ouat. Ja iocainen / quin wanno Templin påle
se wanno henesse / ia sen påle / ioca sen sisel asu. Ja ioca wan
no Taiuan påle / se wanno Jumalan Stolin påle / ia sen påle
ioca henes istu.

We teille Kirianoppeneet ia Phariseuset / te Wlcokul-
latudh / että te Tijunin teet Minduist / Dilleist / ia Kumino-
Lu. 11. ist / ia poisiätett ne raskamat lagista / quin ouat / Domio / La-
upius / ia Wsko. Neite pideis techtemen / ia ei nijte iättemen.
Te sockiat Taluttaijat [d] cwrnitzet Hyttysen / ia Kamelin
ylesnielette.

We teille Kirianoppeneet ia Phariseuset / te Wlcokulla
tudh että te puhdastat Jomaastian ia Tiskin wlcoisen polen /
mutta siseld oletta te täynens ratelemist / ia [e] tytymettö-
myst. Sine sockia Pharisee / puhdasta ensin siselde Joma-
astia ia Tiski / että mös ne wlcoiset polet / puhdastetuxi tulisit.

We teille Kirianoppeneet / ia Phariseuset / te Wlcokul-
latudh / ette te oletta walghastettudhen Hautain caltaiset /
iotca wlco caunissa näkyuet / mutta siseld ouat teynens Co-
lutten luita / ia caike riettautta. Nin mös te / wlco oletta näh-
dhe Inhimisten edhes hurskat / mutta siselde te oletta teunens
wieckautt / ia wärytte.

We teille Kirianoppeneet ia Phariseuset / te wlcokulla-
tud / että te rakenat Prophetain Haudhat / ia caunistat Wan
hurskasten muistomerckit / ia sanotta / Jos me olisima olluet
meiden Isedhen aigoilla / em me olisi olluet osalliset heiden
cansans Prophetain weres. Nin te sis itze teiden pålen tunnu-
stat että te oletta ninen Lapset / iotca tapoidh Prophetat.
Nin tekin teuttekeet teiden Isedhen måredh. Te Kärmet / te
Kyikärmetten sikijet / Quinga te weltet heluetin cadotuxen:

Senteden / catzo / Mine leheten teille Prophetat ia Wij-
ſat / ia Kirianoppeneet / ia nijſte mutamadh te tapatta / ia ri- Luce.11.
ſtinnaulitzetta / ia heiſte monicahdat te piexette teiden Syna
gogiſan / ia wainotta Caupungiſta caupungihin / että tei-
den pälen pite tuleman iocainen Wanhurſkas Weri / ioca wl-
goſwodhatettu on Maan päle f hamaſt Wanhurſkan A-
belin wereſte / nin zacharian Barachiaſen poijan wereen aſti,
ionga te tapoitta Templin ia Altarin waihel. Totiſeſta mine
ſanon teille / että nämet caiki pite tuleman temen ſughun päle.
Jeruſalem Jeruſalem / ſine ioca tapat Prophetadh / ia kiwl-
ſurmat ne / iotca ſinun tyges lehetetydh ouat / Quinwſein mi
ne tahdoin coota ſinun lapſes / ninquin Cana cocoo poijans
Sipeins ala / ia ette te tachtoneet: Catzo / teiden Honen pite
teille iämen häwitetyxi. Sille mine ſanon teille / Eiſwingan
te minua näge teſtedhes / ſihenaſti quin te ſanotta. Hyueſtiſi-
gunattu olcohon ſe / ioca tulepi Herran Nimeen.

a Moſeſen ſtoolilla) Moſeſen opetus oli Jumalan Sana / Sentehd
en eikengen ſanota iſtuua Moſeſen iſtuimel mutta ne quin Jumalan ſa-
noia opettauat / Ja coſka he ſen tekeuet / nin me welcapädh olem heite cw
leman quin Christus teſſe käſke / wann Jos he totakin mwta opettauat /
Ihjotecki / iolla Jumalan käſky ylencatzotan / nin enme me ole nijte welca
pädh cwleman / quin ennen Matt. 15. luetettu on
b Suliette) Awainet ne ouat ſe woima / iolla Taiuan waldakun-
da opetetan / Eiuet ne ſite opetaneet / mutta Inhimiſten opilla he eſtit
ne / iotca ſite oikeat oppi olliſit cwluuat.
c Proſelitin) Nin ne Pacanat cutzuttin / iotca Jwttat lain ala kien-
ſit / Se on / Wſi Judas eli Outo Judas.
d Cwrnitzet) ſe on / Te tegette Inhimiſten ſwren mielitatwaan
pienise aſioiſa / ia ne ſwret aſijat te wnohdatte.
e Tytymettömyſt) ſe on / Että he caiki polens temmauat / ia ſwreſa
hercuſa eleuät / ia ei tottele Jumalaſta eike ſieluſta.
f Hamaſt) Telle Barachialla ombi caxi Nime / Sille 2. Parali. 24.
hen cutzutan Joiada / ninquin tapa on Ramatuſa ia muiſſa.

XXIIII. Lucu.

Mar. 13
Luc. 21.

JA Jesus wlgosmeni / poisleri Templist / ia henen Opetuslapsens edeskeuit / osottaman henelle Templin rakennuxi. Nin sanoi Jesus heille / Ettekö te caikia neite näge: Totisesta sanon mine teille / ei pide iätettemen tesse kiui kiuen päle / ioca ei alassäriete.

Mutta coska hen istui Ö^e^lio mägen päle / edeskeuit henen tygens Opetuslapset erinens / ia sanoit. Sanos meille / coska teme tapactu: Ja mike ollepi sinun Tulemises merckj / Ja mailman lopun: Mutta Jesus wastasi / ia sanoi heille / Catzocat ettei kengen teite wiettele / Sille että monda tuleuat minun Nimeeni / sanoden / Mine olen Christus / ia wietteleuet monda.

Nin te saatta cwlla Sotia / ia sänomita sodhista / Catzocat ettei te cauhistu. Sille caiki nämet pite tapactuman / mutta ei wiele ole cochta loppu. Sille että Canssan pite cansa wastan ylesnousëman / ia waldakunda wastan waldakunda / Ja tuleuat Ruttotaudhit / ia nälke / ia maan iäristos mones paicas. Mutta caiki nämet ouat murechten alcu.

Silloin he ylenandauat teite waiuaan / ia tappauat teiden. ia te tuletta ylencatzotuxi caikilda pacanoilda / minun Nimeni tehden. Ja silloin monda paheneuat / ia keskenens petteuet toinen toisens / ia wihauat keskenens. Ja monda Falski prophetadt ylesnouseuat / ia wietteleuet monda. Ja että wäryys saapi wallan / nin Rackaus monisa kylmene. Mutta ioca wahwana pysy loppun asti / se tule wapadhexi. Ja pite teme

me Euangelium waldakunnast sarnattaman caikesa mailma
sa/tunnustoxexi caikille pacanoille / ia silloin se loppu tule.

Costa te sis någette sen håwitoxen [a] iulmaudhen / iosta
sanottu on Daniel Prophetan cautta / seisouan sijne pyhese Dani 9.
sijas/ ioca teinen luke / se ymmerteken / Silloin ne quin Jude
as ouat/paetkat woortein påle. Ja iotca caton påle ouat elken
alasastuco ottaman miteken honestans. Ja ioca Pellolla on /
elken iellens palatko waattetans ottaman. Mutta we raskaisten
ia imetteweisten nijlle peiwille. Mutta rucolcat / ettei tei
den paconna tapactuisi [b] Taluella / eike Sabbathin påle.
Sille että silloin pite swren waiuan oleman / iongacaltainen
ei ole ollut mailman alghusta/ tehen aican asti/elken mős tulco.
Ja ellei ne peiuet lyheteisi / nin ei yxiken [c] Liha tulisi wa
padhexi / mutta welgoswalittudhen tehden ne peiuet lyheten.
Silloin ios iocu teille sanois. Catzo [d] Tesse on se Christus /
taicka sielle / nin elket wskoo. Sille että Falskit Christuset / ia
Falskit Prophetadh ylesnouseuat / ia tekeuet swret tunnosteh Mat 13.
dhet ia imehet / nin että mős / ios taidhais olla / nekin Wl- Lu 17.
gos walitudh exymiseen wieteisijn.

Catzo / mine olen teille edhelle sanonudh. Jos he sijs
teille sanouat. Catzo /hen on corwes/nin elket wlgosmengő
Catzo / hen on Camaris / elket wskoo. Sille ninquin pitkeisen
tuli leimachta / Idheste ia nåkypi hamã Lăndehen /Nin mős
ombi Inhimisen Poigan Tulemus. Mutta cussa [e] Rato on
sihen mős Cotkat cokounduuat.

Mutta cocta ninnen peiwein waiwan ielken Auringoinen
pimijepi / ia ei Cw walghista / ia Tăchdhet langeuat Taiua
hast / ia Taiwan auwudh wapitzeuat. Ja silloin nåkypi In-
himisen Poigã mercki Taiwasa. Ja silloin caiki Sucukunnat
maasa parcuuat / Ja saauat nåhdhã Inhimisen Poigan tu-
leuan Taiuan pãluis / swrella auwulla ia cunnialla. Ja hen-

 lehette

lehettepi Engelins paſunan ſwren ånen canſa/ia he cokouat
Mar. 13. henen wlgoſwalituns f nelieſt Twleſt/Taiwaſten corcki-
Lu. 21 udheſta hamaan heiden årijns aſti.

Ficuna puuſta oppicat wertaus/coſka nyt ſen oxa on heicko ia lehdhet wlgoſpacachtauat / nin te tiedhette Suuen leſſe oleuan. Nin mős te/coſka te någet nåmet caicki/ſijtte tietke että ſe on iwri ouen edes. Totiſeſta ſanon mine teille. Ei teme Sucu kűda pidhe huckumã / ſihenaſti quin caicki nåmet g tapactuuat. Taiuas ia Maa pite huckuman/ Mutta minun Sanani ei pide huckandeman. Waan ſijte peiueſt ia hetkeſt eikengen tiedhe /ei Taiwaſten Engelitke/ waan minun Jſen yxinens.

Mutta ninquin Noen aigalla oli/ nin pite mős Jnhimiſen
Lu. 17. Poian Tulemiſen oleman. Sille ninquin he olit nijne peiui-
Gene. 7 ne edhelle Wedhenpaiſuman / ſőit ia ioit / nait ia hoolit / haman ſihen peiwen aſti / iona Noe Archijn ſiſellemeni / ia eiuet tienehet ennenquin Wedhen paiſumus tuli / ia caiki poiſotti. Nin pite mős Jnhimiſen Poian Tulemus oleman. Silloin cari pite oleman kedholla / yxi yleſotetan / ia toinen iåteten. Caxi pite iauhaman yhdelle myllyl / yxi yleſotetan / ia toinen iåteten.

Mar. 13. Waluocat ſis / ſille ette te tiedhe / mille hetkelle teiden Her-
Lu. 12. ran on tuleua. Mutta ſe te tietke / ios tiedheis Peteniſende / mille hetkelle Warghas olis tuleua / caikeni hen waluois / ia ei ſalliſi henen honetans lepitzencaiua. Senteden olcata te mős walmit / ſille että mille hetkelle ette te lwlecka / ſille Jnhimiſen Poica tule.

Mutta cuca ombi nyt wſkolinen ia wopſa Paluelia/ ionga Herra pani Perehenſe påle/andamahan heille rooca aigallans. Autuas on ſe Paluelia / ionga Herra leute nin tehnexi / coſka hen tule. Totiſeſta ſanon mine teille. Hen panepi henen caiken hywuydhens påle. Mutta ios ſe paha Paluelia ſanopi

henen

henen ſydhemeſens / Minun Herran wipy tulemaſt / ia rupe
piexemieen canſa paluelians / ſemmengin ſömen ia io-
man iomariten canſa / Nin tule ſen Paluelian Herra /
ſine peiwene / cuna ei hen lwole / ia ſille hetkelle quin ei hen
tiedhe / ia hen rickileicka henen / Ja andapi henelle palcans
Vlcokullattudhen canſa. Sielle pite oleman idku ia ham-
bain kiriſtus.

a Julmaudhen) Täme taiſi olla kylle caunis wlgoiſen pyhydhen ca-
uneus ia mooto Jnhimiſten edheſſe / waicka ſe quitengin oli Julma-
us ia Cauhiſtos Jumalan edheſe / Ninquin on inhimiſten opetuxet /
Nin mös Jurtain ia Pacanadhen Epeiumalan paluelus on ollut.
b Taluella) Se on paetkat oikealla aijgalla. Sille taluella ei ole
hyue waelda Ja Sabbathin waellus oli iwttaille kielty.
c Liha) Se on / ei yxiken Jnhiminen / Telle tawalla ſe Sana
on Wſein Ramatuiſa.
d Teſſe on Chriſtus) Ne ouat Erriſeurat / ia Sädhyt / iotca hyue
Elemet wlcoiſiſt cappaleiſt eli töiſte etziuet. Waan ne Camarit / Ne
ouat nyt caiki Hengeliſet Cloſtarit / Mutta ne Corwet ouat Toiwio
ionet / Pilagrimin tiedh ia Metzekirkot.
e Rato) Se on Sananlaſko ia on nin palio. Kylle me coko-
unnem / Cuſſa mine olen / ſijne mös te oletta. Ninquin Rato ia Cot-
kat leuten yhdeſt / ilman paican märe panemat.
f Neliest) Se on / Jdheſt ia Lenneſt / Louwaſt ia Pohiaſt / ia yh-
deſt mailman äreſt nin toiſen.
g Tapactuuat) Se on / Caicki neme tupiauat tapactuman to-
delle aijalla / teiden eläiſen.

XXV. Lucu.

SJlloin pite Taiuan walda- kunnan oleman Kymenen Neitzen caltainen / iotca otit heiden Lampuns / ia wlgosmenit ylke wastan. Mutta wijsi heiste olit tyhmet / ia wijsi wijsast. Ne tyhmet otit heiden Lampuns / ia ei öliu möthens. Mutta ne wijsat otit öliiun heiden astians ynne a Lampuden cansa. Coska nyt Ylke wiwyij / tulit he caiki wneliaxi ia macaisit. Mutta poliöö- ne hwoto tuli / Catzo / Ylke tule / wlgosmenget hende wastan. Nin ylesnousit caicki nämet Neitzet / ia walmistit heiden Lampuns. Nin sanoit ne tyhmet nijlle wijsaille. Andacat meille teiden öliustan / sille meiden Lampudh sammuuat. Nin wastasit ne wijsat / sanoden. Eiswingan / senpäle ettei meille ia teille pide puttuman / Mutta menget paramin nijnen tyge / iotca Myuet / ia ostakat itzellen. Nin coska he menit ostaman / tuli Ylke. Ja iotca walmit olit sisellekeuit henen cansans Häihin / ia Oui kinisaluattin. Wimein tulit nekin toiset Neitzet / ia sanoit / Herra / Herra / aua meiden eteen. Mutta hen wastasi / ia sanoi / Totisesta sanon mine teille / En tunne mine teitä. Walwocat sentehden / sille ette te tiedhe peiwe eike hetke / iona Jnhimisen Poica tulepi.

Mat. 13. Lu. 9 Sille ninquin yxi Jnhiminen muille maille lechteisens / cutzui henen Paluelians / ia annoi heille Tauarans. Ja yhdelle hen annoi wijsi b Leiuiske / mutta toiselle caxi / ia colmanelle yhden / ia iocahitzelle oman taghansa ielkin / Ja meni cocta

matkans

matkans. Nin poiskeui se / ioca Wÿsi Leiwisket oli ottanut / ia caupizi ninen cautta / ia woitti toiset wÿsi Leiwiske. Sama lamodholla mös se / ioca cari oli ottanut / woitti hen mös toiset cari. Mutta se / ioca yhden oli ottanut / poiskeui ia caiwoi mahan / ia ketki Herrans rahan. Nin pitken aigan peräst / tuli ninen Paluelian Herra / ia laski luku heiden cansans. Ja edheskeui se / ioca oli ottanut wÿsi Leiwisket / ia edheskannoi toiset wÿsi Leiwiske / sanoden. Herra / Wÿsi Leiwisket sine annoit minulle / Catzo / mine olen toiset wÿsi Leiwiske nÿnen cautta woittanut. Sanoi henen Herrans henelle / Aha sine hyue Lu. 19.
ia wskolinen paluelia / wähen päle sine olit wskolinen / mine panen sinun palion päle / Sisellemene sinun Herras iloon. Nin mös se edheskeui / ioca oli ottanut cari Leiwisket / ia sanoi. Herra / Cari Leiwiske sine annoit minulle / Catzo / toiset cari mine olen ninen cautta woittanut. Sanoi henen Herrans henelle / Aha sine hyue ia wskolinen paluelia / wähen päle sine olit wskolinen / mine panen sinun palion päle / sisellemene sinun Herras iloon.

Nin mös se edheskeui ioca yhden Leiwisken oli ottanut / ia sanoi / Herra / mine tiesin / ettäs angara mies olet / Sine nÿtedh cuhungas edh kyluenyt / ia sielde sine cokot / cuhungas edh hayottanut / Ja mine pelieten poisminenin ia ketkin sinun Leiwiskes mahan. Catzo / tesse on sinun omas. Mutta henen Herrans wastasi / ia sanoi henelle. Sine paha ia laiska paluelia / tiesickös että mine nÿtän cuhunga en kylue / ia cokoon sielde cuhunga en ole hayottanut / Nin sinun sÿs olis tullut / wlgosanda minun rahan Cauppalaisten / ia coska mine olisin tullut / nin mine olisin tosin omani iellensesanut corghon cansa.

Ottacat sis henelde se Leiwiske / ia andacat sille / iolla.

la on tymenen Leiwiske. Sille että iocahitzelle / iolla on / sille pite annettaman / ia henelle pite kylle oleman. Mutta iolla ei ole / sekin mös quin henelle on / pite heneltę poisotettaman. Ja se epekeluotoin paluelia heitteket wlcoisen pimeyten / sielle pite oleman itku ia hambain kiristos.

Coska nyt Inhimisen Poica tulepi henen cunniasans / ia caiki pyhet Engelit henen cansans. Silloin hen istupi henen cunnian Stolins päle / ia cootan henen eteens caiki Canssat. Ja hen eroittapi heidhet / toiset toisistans / ninquin
Mar 4 Paimen eroitta Lambat Wohista / Ja nin hen asettapi
Lu. 5. Lambat Oikeallen polellens / mutta ne wohet Wasemallens. Silloin sanopi Kuningas nijlle / iotca henen oikealla polelans ouat. Tulcat minun Iseni hyuestisiugnatud / omistakat se waldakunda / ioca teille on walmistettu mailman alghusta. Sille / mine Isoisin / ia te minun rokitte. Mine ianosin / ia te minun iotitte. Mine olin Outo / ia te minun honesenotitta. Mine olin Alasti / ia te wateitit minun. Sairas / ia te opitte minua. Mine olin Fangina / ia te tulitta minun tykeni.

Silloin ne Wanhurskat hende wastauat / ia sanouat. Herra / coska me negime sinun Isouan / ia rokim sinun / Taicka ianouan / ia annoime sinun ioma ? Coska me negime sinun Outona / ia honesenotima sinun ? Taicka Alastoina / ia wateitim sinua ? Eli coska me negime sinun Sairassa / Taicka Fangina / ia tulima sinun tyges ? Nin wastapi Kuningas / ia sanopi heille / Totisesta sanon mine teille / Sen quin te oletta tehneet yhdhen neiste wehimist minun Welghisteni / sen te minun teitte.

Silloin

Silloin hen mös ſanopi nijlle / iotca henen waſemellans
ouat. Menget pois minuſta te pahaſtikirotudh ijancaikiſen Luc. 12.
tuleen / ioca walmiſtettu on Percheleen / ia henen Engelit-
tens. Sille mine Iſoiſin ia ette minua rokineet. Mine Jano-
ſin / ia ette minua iottaneet. Mine olin Outo / ia ette minua
Honeſenottaneet. Alaſtoin / ia ette minua watettaneet. Mine
olin Sairas / ia Fangina / ia ette minua Oppineet.

Silloin mös nekin hende waſtauat / ſanoden / Herra / co-
ſka me neim ſinun Iſouan / taicka ianouan / taicka outona /
eli Alaſtoina / eli Sairana / taicka Fangina / ia em me ſinua
palueluet: Nin hen waſtapi heite ſanoden. Totiſeſta ſanon
mine teille / mite te ette tehnet yhden neiſte wehimiſt / ſite ette
te tehneet minun. Ja neinen pite ſilloin menemen ijancaiki-
ſen Pijnaan. Mutta ne Wanhurſkat ijancaikiſeen elämen.

a Lampudh) Ne Lampudh ilman öliuta / ouat ne hyuet Töödh ilman
wſkota / ne caiki pite ſammoman. Mutta ölio Aſtiat / on Wſko oma-
ſtunnos Jumalan Armon päle. Se tekepi hyuet töödh / totca pyſyuet.
Mutta ninquin teſſe eikengen toiſen anna öljiu / nin pite mös itzecungi e-
dheſtens wſkoman.

b Leiwiſke) Teme Leiwiſke on Jumalen Sana / Haltun annettu / io-
ca ſen hyueſti edheſtootta / henelle ſijte on palio / ia opetta monen mwun
Joca ſen laſke macaman / ſille ſijte wähe on, Sille että itzeſtens ſe ombi
yxikertainen Sana / Mutta monicachtain cautta ſe enämen Hedhelme
ſaatta / quin mutamin. Sentehden ſe cutzutan toiſinans Widhexi / toiſi-
nans cahdexi Leiwiſkexi.

XXVI. Lucu.

A ſe tapactui / coſka Jeſus oli lopettanut
caiki näme puhet / ſanoi hen Opetuſlapſille- Mat. 14.
ns: Te tiedhette ette cahden peiuen peräſt tule Luc. 20 Jo 12.
Päſieinen / Ja Jnhimiſen Poica pite ylenan-
nettaman riſtinnaulitta.

Silloin cokounſit Pappein pämiehet / ia
Kirianoppenuet / ia Canſſan wanhimat / ſi-
hen

hen ylimeisen Papin salijn / ioca cutzuttin Caiphas / Ja neuuo pidhit / quinga he [A] Jesusen caualuxel kijniotaisit / ia tapaisit. Mutta he sanoit / Ei Juhla peiuen / ettei Canssas tule Meteli.

[T] Coska nyt Jesus oli Bethanias / sen Spitalin Simonin hones / edheskeui yxi Waimo henen tygens / iolla oli yxi Clasi callist woidhet / ia wlgoskasi sen henen Påens påle atrioidhe sans. Coska nyt Opetuslapset sen negit / nerckestyit he / ia sanoit / [A] Mihinge kelpa teme Haaskaus? Teme woidhe olis kylle tyrijst taittu myyte / ia annetta waiwasten. [T] Mutta coska Jesus sen ymmersi / sanoi hen heille / [B] Mite te oletta waiwaliset telle waimolle? Sille hen teki [a] hyuen tôen minun coctaani. Sille aina teille ombi tykenen waiwaset / mutta em mine teille aina ole. Sille sen woiten quin hen wlgoskasi minun Rumin påle / sen hen on tehnyt minun hautamisexen. Totisesta sanon mine teille / cussaikenens teme Euangelium sarnatan / caikes mailmas / nin teme môs quin hen teki / pite mainittaman henen muistoxens.

[T]. Silloin poislexi yxi nijste Cadhestoistakymenest / ioca cutzuttin Judas Iscarioth / Pappeiden påmiesten tyge / ia sanoi heille. [A] Mite te tahdot minun anda / ia mine teille henen saatan? [T] Ja he måresit henelle colmekymende Hopia peningi. Ja sijte aigasta etzi hen tila / sadhaxens hende pette.

Mutta ensimeißne Makialeiuen peiuen edhskenit Opetuslapset Jesusen tyge / sanoden henelle. [A] Cussas tahdot että meiden pite sinulle walmistaman Påsieslamban sôtå? [T] Nin hen sanoi / [B] Menget caupungin / yhden tyge / ia sanocat henelle / Mestari kåski sinulle sano / minun aican ombi Lesne / sinun tykenes mine tahdô Påsieiste pite minun Opetuslasten cansa.

[T] Ja ne Opetuslapset teit / quin Jesus oli heille neuuonut / ia walmistit Påsieislamban.

Mutta

Mutta Echtona/istui hen Peudhelle Cahdentoistakymenē cansa. Ja heiden södhesens sanoi hen/Totisesta sanon mine teille/yxi teiste minun pettepi. Ja he tulit sangen murhesens/ ia rupeisit iocahinen sanoman/Herra/ lienengö mine se? Hen wastasi ia sanoi/ Joca minun cansani piste kädhens fatijn/ se pettepi minun. Inhimisen Poica tosin mene/ ninquin henesta on kirioitettu. Mutta We sen Inhimisen/ ionga cautta Inhimisen Poica peteten/ parambi olis henelle ollut/ ettei se inhiminen olisi syndynyt. Nin wastasi Judas/ ioca henen petti/ ia sanoi/ Mestari/ Olengo mine se? Hen sanoi henelle/ Sinepe sen sanoit. •St. Lu

Coska he nyt söit/ otti Jesus Leiuen/ kijtti/ ia murssi/ ia annoi Opetuslastens ia sanoi/ Ottacat/ söket/ teme on minun Lihan. Ja hen otti Calkin/ ia kijtti/ annoi heille ia sanoi/ Jocat teste caiki. Sille teme on minun Weren/ sen wdhen Testamentin/ ioca wlgoswodhatetan monein tehdē synnein andexiandamuxi. Mine sanon teille/ Em mine sillen ioo teste winapuun Hedelmest/ sihen peiuen asti/ coska mine ioon te iden cansan sen wdhen minun Isen waldakunnas. Ja coska he olit Kijtoswirdhen weisanuet/ nin he wlgosmenit Oliumäelle. Mar. 14. Lu. 22. 1. Cho. 11

Silloin sanoi Jesus heille/ Täne öene te caiki pahennoren

kersitte

kersitte minun techten. Sille kirioitettu on. Minun pite lö-
Zach. 9 men Paimenda / ia Lambat pite Laumasta haijotettaman.
Mutta sijtte quin mine ylesnousen / nin mine teiden edhellen-
kieun Galilean. Nin wastasi Petari / ia sanoi henelle. Jos wie-
le caika mwodh sinustas pahennuisit / em mine quitengan ike-
nens pahenne. Jesus sanoi henelle. Totisesta mine sanon si-
nulle. Tåne Oeöne / ennen quin Cuckoi laula / colmasti sine
minū kielet. Petari sanoi henelle. Ja waicka minū pideis sinun
cansas coleman / en kielle mine sinua. Samallamodholla sa
noit mös caiki Opetuslapset.

Silloin tuli Jesus heiden cansans ychten Kylen / ioca cut-
zutan Gethsemane / ia sanoi Opetuslapsillens. Istucat tesse /
nincauuan quin mine menen toöna ia rucolen. Ja hen otti
Petarin cansans / ia cari Zebedeusen poica / ia rupeisi murech
timan ia wapitzeman. Nin sanoi Jesus heille. Minun sielun
ombi murehisans haman coleman asti. Olcat tesse / ia waluo-
cat minun cansan. Ja hen keui wåhe taamma heiste / lange-
si Caswoillens / rucoellen ia sanoden. Minun Isen / ios ma-
hdolinen on / nin mengen minulda teme Calki. Ei quitengan
ninquin mine tahdon / mutta ninquin sine. Ja hen tuli Ope-
tuslastens tyge / ia leusi heiden macamast / ia sanoi Petarille /
B Ningö: Ettekö te woineet ychte hetke waluo minun cansan:
Waluocat ia rucolcat / ettei te kiusauxen langeisi / Hengi to-
sin on walmis / mutta c Liha ombi heicko.

Taas hen meni toisen kerdan / ia rucoeli sanoden / Minun
Isen / ellei teme Calki woi minulda poismenne / mutoin ettei
mine site ioo / nin olcoon sinun tachtos. Ja hen tuli / ia leusi
heidhet taas macamast / sille heiden silmens olit raskat. Ja
hen iättein heite / meni iellens pois / ia rucoeli colmanen ker-
dhan / ia puhui ne samat sanat. Nin hen tuli Opetuslastens
tyge / ia sanoi heille. Oij tahdotcaco nyt maata ia leuäte: Catzo

se hetki

ſe hetki on låheſtynyt / ia Inhimiſen Poica pite ylenannetta=
man ſynniſten kåſijn. Noſkat ia kieukem / Catzo / ſe låheſty
ioca minun pette.
T Wiele henen puhueſans/catzo Judas yxi nijſte cahdeſttoi= Mat 14.
ſtakymeneſt tuli / ia henen canſans palio weki mieckain ia Lu 22.
Seiweſten canſa / wlgoſlehetetydh Pappein påmiehilde ia Juh 18.
Canſſan wanhimilda. Mutta ſe ioca henen petti oli anda=
nut heille Merkin ſanoden / Kenenge mine ſwta annan /
ſe on ſe / ruuetkat heneen. Ja cochta aſtui hen Jeſuſen tyge /
ia ſanoi. A Terue Rabbi. T Ja ſwta annoi henen. Nin ſanoi Je
ſus henelle B Yſteuen mite warten ſine tulit? T Silloin ne edheſ=
aſtuit / ia laſkit kådhens Jeſuſen påle / Ja kijniotidh henen.
Ja catzo / Yxi nijſte iotca olit Jeſuſen canſa / wlgoſoijen
ſi kådhens wlgoſweti Mieckans / ia lôi Ylimeiſen Papin
paluelia / poiſ hackaſi henen coruans. Nin Jeſus ſanoi henel=
le B pîſte ſinun Mieckas ſialens / Sille caiki iotca D Miec=
kaan rupeuat ne mieckalla hucatan. Taicka lulecos etten mine
nyt woiſi wiele rucoella minun Iſen / että hen leheteis minul=
le enemen quin caxitoiſtakymende Legiot Engelit: Quinga
ſis Ramatudh teuteten / että nin pite oleman:
T Sille hetkelle ſanoi Jeſus iouckolle B Ninquin Rôuerin ty=
ge te wlgoſlexitte mieckain ia Seiweſten canſa minua kijni
ottamahan / iocapeiue mine iſtuin teiden tykenen opettain Legio)on
Templis / ia ette te minua kijniottaneet. Mutta teme on cai= yxi lucu lå
ki techty / että Prophetain Ririoituxet pideis teutettemen. T Sil hes Cwſi
loin caiki Opetuſlapſet iåtidh henen ia pakenit. Mutta ne tuhatta.
iotca Jeſuſen olit kijniottaneet / weit henen Caiphan ſen yli=
meiſen Papin tyge / cuſſa Kirianoppeneet ia Canſſan wan=
himat olit heidens cooneet. Mutta Petari ſeuraſi hende ielieſte
taamban haman ylimeiſen Papin Salin porſtuan / ia ſiſelleme
ni / ia iſtui paluelitain ſeas / että henen piti nåkemen lopun.

Luc. 12. Mutta Pappedhen pämiehet ia Wanhimat / ia caiki Ra-
dhi / etzit wäre todhiſtuſt Jeſuſta waſtan / että he ſaiſit he-
nen tappa ia eiwet leunet. Waicka monda wäre todhiſtaija
edheſkeuit / ei ſitteken leuneet. Mutta wimein tulit cari wäre
todhiſtaia / ia ſanoit / Teme on ſanonut / Minewoin ma-
hanricko Jumalan Templin ia colmena peiuen ſen yleſ-
rakenda.
Ja ſe Pappein pämies yleſnouſi / ia ſanoi henelle. Etkös
miten waſta? Miri nämet ſinun waſtas todhiſtauat? Mutta
Jeſus oli äneti. Ja ſe Pappein pämies waſtaſi ia ſanoi henel
le. Mine wannotan ſinua Eleuen Jumalan cautta / ettäs ſa-
not meille / ios ſine olet Christus Jumalan Poica? Sanoi
Jeſus henelle. Sinepe ſen ſanoit. Quitengin ſanon mine teil-
le / teſtedes pite teiden näkemen Inhimiſen Poian iſtuan Ju-
malan Awudhen Oikealla polella / ia tuleuan Taiuahan pil
uiſe.
Silloin rewäiſi Pappein Pämies waattens ricki / ſano-
den. Hen on pilcanut Jumalan / Mite me ſillen todhiſtuſt
taruitzem? Catzo / nyt te cwlitta henen Pilcans / Mite te lu-
letta? He waſtaſit / ia ſanoit / Hen on wikapä colemaã / Silloin
he ſylieſkelit henen Caſuoillens / ia Löidh hende ruſicoilans.
Ja mwtomat pierit hende poſkelle / ia ſanoit / Arua meille
Chriſte / cuca ſe on ioca ſinua löi?
Mutta Petari iſtui wlcona Salin porſtuas / Ja edheſkeui
henen tygens yri pika / ia ſanoi. Sine mös olit Jeſuſen canſa
Mar. 14. Luc 22. Jo. 15. Galileaſta. Mutta hen kielſi caikein edheſe / ia ſanoi / En tie-
dhe mine mites ſanot. Nin coſka hen Oueſt wlgoſleri / näki
henen yri toinen pika / ia ſanoi nijlle / iotca ſielle olit / Ja
temeki oli Jeſuſen Nazarenin canſa. Ja taas hen kielſi wãno
tull walalla / En tunne mine ſite Inhimiſt? Ja wehen hetken
peräſt edheſkeuit ne / iotca ſielle ſeiſoit / ia ſanoit Petarille /
wiſſiſt

A Wiſſiſte olet ſine yxi heiſt/ Sille ſinun puhes mös ſinun ilmoit ta. Nin hen rupeſi itzens ſadhattelemaan/ia wannoman ettei hen tundenut ſite Jnhimiſte. Ja cocta cuckoi lauloi. Nin Petari muiſti Jeſuſen Sanan/ ioca oli henelle ſanonut. Ennen Mar 14.
quin Cuckoi laulapi/colmaiſte ſine minun kiellet. Ja hen wolgoſmeni/ ia idki catkeraſt. Luc 22.

a Hyue tőe) Teſſe nähden/ että wſko ainoſta Tőedh ſaatta hyuexi. Sille caiki toimi olis temen Tően dominut pahaxi/ ninquin itzekin Apoſtolit tegit.
b Joo) Se on / Et meille ſillen ycten tumſliſt meno ole toinen toiſen canſa / Ja teme nyt pite Oleman ſe Lexiemen.
c Liha) Quin hen tahdois ſano / Mieli on kylle hyue/ mutta tumin heickous colemata welte ia waroipi.
d Miecka) Jotca ſite ilman ſädhetty wirka eli ilman wallan käſkemete likuttauat. Ne ouat domitudh Mieckan ala/ waicka Eſiwalta ſen toiſinans mwttauat.

XXVII Lucu.

MVtta Homeneltan pidit caiki Pappein pämiehet ia Canſſan Wanhimat neuuo Jeſuſta waſtan/että he ſaiſit henen coletta. Ja ſidhoit henen / poiſweit / ia ylenannoit henen waldamiehelle Pontio Pilato.

Coſka nyt Judas/ ioca henen petti näki että hen oli colemaā domittu / nin hen catui / Ja iellenſtoi ne colmekymende Hopia peningit Pappein pämiehille ia Wanhimille / ia ſanoi/ Mine pahaſti tein että mine wighatto-

man weren pettenyt olen. Nin he sanoit / Mite meiden siheN
tule? Catzo sinuas. Ja hen heitti ne Hopia peningit Templijn /
keui sielde / ia meni pois ia hirtti itzens noralla.

Mutta Pappein pämiehet otit hopia peningit ia sanoit /
Ei soui neite panna wffriarckon / sille se on weren hinda.
Nin he pidhit neuuo / ia ostit nijlle yhden Sawenualaian pel-
lon / Pilagrimein hautamiseri. Senteden se pelto cutzutan
Zach 11. wiele tehen peiwen asti / Weripellori. Silloin teutettin se quin
sanottu oli lepitze Jeremian Prophetan / ioca sanoi / Ja he
otit colmekymende hopia penningite / iolla se myyty maxet-
tijn / Jonga he ostit Israelin lapsilda / ia annoit ne Sauenwa-
laian pellosta / ninquin HERRA ombi minun keskenyt.

Mutta Jesus seisoi Waldamiehen edhese / Nin kysyi wal-
damies henelle sanoden / Oleckos se Judasten Kuningas?
Nin sanoi Jesus henelle / Sinepe sen sanot. Ja quin henen
pälens cannettijn Pappein pämiehilde / ia wanhimilda ei hen
miteken wastanut. Silloin sanoi Pilatus henelle / Etkös cwu-
le quinka monda todhistosta he sinun wastas sanouat? Ja ei hen
wastanut hende ychteken sana / nin että mös Waldamies san-
gen imechteli.

Mar 15. Luc 23. Joh 15. Mutta Juhlana oli Waldamies tottunut päståmen Can-
ssalle yhdē Fangin irdhalle ionga he tachtoit. Nin oli henellä
silloin yxi cwuluisa Fangi sidottuna / ioca cutzuttin Barrabas.
Ja coska he sijs cokonut olit / sanoi Pilatus heille / Cumman-
te tahdotta että mine lasken teillen irdhalle / Barrabam ta
icka Jesusen / ioca cutzutan Christus? Sille hen tiesi että he
henen cateudhen tehden olit ylenandaneet.

Mutta quin hen Domiostolin päle istui / lehetti henen E-
mendens henen tygens / ia käski henelle sanoa / Ele sine miten
teghe sille wanhurskalle / Sille mine olen palio kerssinyt tenepe-
ne wnesani / henen tehdens.

Mutta:

Mutta ne Pappein påmiehet ia ne Wanhimat yllytit Canssan anoman Barrabast / mutta Jesusta huckaman. Nin wastasi Waldamies ia sanoi heille, Cumman neiste cahdesta te tahdotta että mine lasken teille irdhalle? Mutta he sanoit / Barrabam. Pilatus sanoi heille, Miteste siis minun pite tekemen Jesusest / ioca cutzutan Christus? Sanoit he caiki henelle, Ristinnaulitakan. Nin sanoi Waldamies, Mite hen siis teki? Mutta he hwdhit site enåmin / ia sanoit, Ristinnaulitakan.

Coska nyt Pilatus nåki ettei miteken auttanut / mutta enåmbi måsse tuli / otti hen wedhen / pesi kådhensä Canssan edhes / sanoden, Wighatoin mine olen temen Wanhurskan werest / catzocat teiten. Ja wastasi caiki Canssa / ia sanoi / Henen werens tulcan meiden pålen / ia meiden lasten påle. Silloin hen laski irdhalle Barrabam / mutta Jesusen hen annoi rooskitta / ia ylenannoi henen ristinnaulitta.

Silloin Waldamiehē couit otit Jesusen Radztuuas / ia cokosit henen tygens caiken ioucko / Ja quin he olit henen risuneet / nin he pughetit henen Purpuraisen Capuun / ia orientappuroist wäthyn Crunon panit henen Påens påle / ia Roghon annoit henen oikeaan kåteens / ia cumarsit poluians henen edhesens / ia pilcasit hende / ia sanoit, Terue Judasten Kuningas. Ja quin he olit sylkeneet henen pållens / pilcasit he hende / otit Roghon / ia lôit henen påhens.

Ja sijtte quin he olit hende pilcanuet / nin he risuit henelde Capun / ia pughetit henen omijn Waatteins / ia poisweit henen ristinnaulitta. Ja coska he wlgoskeuit / leusit he yhden Miehen Kyrenest / ioca cutzuttin Simon / sen he waadhit henen ristiens candamahan. Ja tulit sihen siaan / quin cutzutan Golgatha / se on pâcalloin paicka. Ja he annoit henelle Eticat ioodha sapella secoitettua / Ja quin hen maisti / ei hen tahdonut ioodha.

Mutta ſijttequin he olit henen riſtinnaulinneet / iaghoit he henen waattens / ia heitit arwan / ſenpåle että pideis teutettemen / quin ſanottu oli Prophetan cautta / He ouat heillēs minun waateem iacaneet / ia minū waatetteni påle he ouat heittenet arpoi. Ja iſtudhen he wartioitzit hende ſijne. Ja he panit henen påens påle henen ſyyns kirioitetun / Teme on Jeſus Judaſten Kuningas. Silloin he riſtinnaulitzit cari Rőuerite henen canſas / yxi oikealle polelle / ia toinen waſemelle. Mutta ohitzekieuweiſet pilcaiſit hende / wåndelit påtens / ia ſanoit / Sinekő ſe olet ioca ſårghet Jumalan Templin / ia colmena peiwen ſen yleſrakennat / auta itzes / Jos ſine olet Jumalan Poica alaſaſtu Riſtin pålte. Samallamodholla Pappein påmiehet Kirianoppenutten canſa / ia Wanhimat pilcaſit hende / ia ſanoit / Muita hen on autanut / ia ei hen itzens woi autta. Jos hen on Jſraelin Kuningas / ſijtte alaſaſtucan nyt Riſtiſte / ia me uſkom henen. Hen turuaſi Jumalan påle / påſteken henen nyt / ios hen tachto. Sille hen ſanoi / Jumalan Poica mine olen. Ja ſiteſama mős Rőuerit henelle ſoimaſit / iotca olit riſtinnaulitudt henen canſans.

Mutta cudeneſt hetkeſte haman ydhexenden aſti / oli pimije ylitze caiken Maan. Ja liki yhdexette hetke hwti Jeſus corckial ånelle / ſanoden / Eli Eli lamaſabachtani / ſe on / minun Jumalan / minun Jumalan / mixis minun ylenannoit? Mutta monicahdat / iotca ſijne ſeiſoit / coſka he ſen cwlit / ſanoit he / Heliaſta hen hwta. Ja cochta iooxi yxi heiſte / quin hen oli ottanut Sienen / ia teuttenyt Eticalla / pani ſen Roghon påhen / ia annoi henen iodha. Mutta ne muodh ſanoit / pidheri / catzocam ios Helias tulepi hende påſtemen. Nin Jeſus taas hwti corckiall ånelle / ia yleſannoi Hengens.

Ja catzos / templin Eſirippu halkeiſi cahdexi cappalexi / ylhelde haman alas / ia maa tåriſi / ia Kiuet halkeſit. Ja haudhat

aukenit

aukenit / ia monda pyhein rumist / iotca manneet olit / ylesnousit / ia wlgoslerit heiden haudhoistans / henen ylesnousemisens ielkin. Ja tulit sihen pyhen caupungin / Ja ilmestyit monelle.

Mutta pämies / ia ne iotca henen cansans olit / ia wartioitzit Jesusta / coska he neit maan iärinen / ia ne quin sielle tapachtui / pelièstyit he sangen / ia sanoit / Wissist oli teme Jumalan Poica. Ja nin olit sielle palio waimoia taamba catzelit iotca Jesusta olit seuraneet Galileasta / paluellen hende / Joinen seas oli Mraia Magdalene / ia Maria Jacobi / ia Josen eiti / Ja zebedeusen poicain eiti. Lu.18.

Nin coska Ehto tuli / tuli yxi ricas mies Arimateast / ionganimi oli Joseph / ioca mös oli Jesusen Opetuslapsi / teme edheskeui Pilatusen tyge / ia pyti Jesusen rumista. Sillo in Pilatus käski anda henelle Jesusen rumin. Ja coska Joseph oli rumin ottanut / käri hen sen puchtasen linaan / ia pani sen henen oman wten hautans / ionga hen oli wlgos hakanut calliohon / Ja wieritti swren kiuen haudhan ouelle / ia poismeni. Silloin olit sielle Maria Magdalene / ia se toinen Maria / istuit haudhan cohdalla. Mar.15 Lu.23. Joha.19.

Mutta toisna päiuene / ielken Walmistuxen peiuen cokounsit Pappein pämiehet / ia Phariseuset Pilatusen tyge / sanoden / Herra me muistimme että se wiettelia sanoi wiele henen eleissens / colmen päiuen perest mine ylesnousen. Käske siis warielta Hauta colmanden päiuen asti / ettei henen Opetuslapsens tule / ia wargasta henen / ia sanouat Canssalle / hen ylesnousi colluista / Ja nin tule se ielkimeinen willitus pahemaxi quin se ensimeinen. Sanoi heille Pilatus / Sijne on wartija. Menget warielcat ninquin te taidhatte. Mutta he poismenit / ia warielit haudhan Wartijadhen cansa / ia Insiglasit kiuen.

a pâcalloin) Jossa ne pahointeckiet mestatan /quin Hirsipu/ Lu≠tarha etc. että sielle monda pâcalloa ouat.

XXVIII. Lucu.

Mar. 16
Lu. 24.
Joha. 20

Mutta Sabbathin peinen Echto≠na / ioca rupesi walgaiseman toistа Sabbathin peiue/ tuli Maria Magdalene / ia se toinen Maria / nâkemeen Hauta. Ja catzos / siyne tapachtui swri maan iâristus. Sille HERRAN Engeli alasastui Tai≠uahast / ia edhestkeui/ wieritti Kiuen ouelda / ia istui sen pâle. Nin hen oli nâhde quin pitkeisentuli/ ia henen waattens walkia minquin Lumi. Mutta henen pel≠ghostans wartiat hemmestuit / ia tulit minquin olisit coolleet.

Mutta se Engeli wastasi ia sanoi Waimoille / Elket peli≠etkô /Sille mine tiedhen / että te etzitte site ristinnaulittu Je≠susta. Ei hen ole tesse/ Hen on ylesnosnut / ninquin hen sanoi. Tulcat/ catzocat Siia cuhunga HERRA pandu oli. Ja pian menget sanocat henen Opetuslapsillens/ että hen ylesnousi coolluista. Ja catzo/ Hen teiden edhelenmenepi Galileaan / siel le teiden pite henen nâkemen / Catzos / mine sanoin teille.

Ja he menit nopiast Haudhalda pelghon ia swren ilon can sa / ioorit ilmoittaman henen Opetuslapsillens. Mutta quin he menit ilmoittamaan henen Opetuslapsillens / ia catzos / nin Jesus cohdasi heiden / ia sanoi / Terue teiden. Nin he ede steuit ia rupesit henen Jalcoinsa / ia cumarsit hende. Silloin sanoi Jesus heille / Elket pelietkô / Menget ia ilmoittacat minun welgilleni / että he menisit Galileaan / sielle he sauat minun nâhde.

Costa he nyt poismenit/ Catzo / nin tulit mwtamat warti≠

oista

woista Caupungihin / ia ilmoitidh temen caiken nijlle Ylimeisille Papeille mite tapachtunudh oli. Nin he cokounsit Wanhimbadhen cansa / ia Neuuo pidhit / ia annoit Sotamiehille kylle Raha / ia sanoit / Sanocat / että henen Opetuslapsens tulit Oͤelle / ia warghastit henen / meiden matesam. Ja ios se tule Waldamiehen coruille / nin me tahdomme henen lepytte / ia saatam teidhet syyttömexi. Nin he otit Rahan / ia teit quin he olit opetetudh. Ja teme puhe on änixi otettu Judasten keskene haman tehen peiuen asti.

Mutta ne yxitoistakymende Opetuslasta menit Galilean / sille Mäelle / iohonga Jesus oli heite neuuonut. Ja coska he negit henen / cumarsit he hende / mutta monicahdat epeilit. Ja edheskeui Jesus / puhutteli heite / sanoden. Annettu on minulle caiki weki Taiwahas ia Maasa / Menget sijs wlgos ia opettaca caiki Canssa / ia castakat heite Nimeen Isen ia Poian ia pyhen Hengen. Ja opetaca heite pitemen caiki / iota mine olen teiden käskenyt. Ja catzo / Mine olen teiden tykenen iocapeiue Mailman Loppun asti.

a Sabbathin echtona) Ramattu alca peiuen sijte Echtosta quin ehtiöutui / ia sen echtoon Loppu / se on toisen peiuen Homen eli amu. Nin sano mös P. Mattheus tesse / että Christus oli ylesnosnut homenelda toca oli echton loppu / Ja alcu ensimeisen Pyhe peiuen / Sille he lwghit ne Cwsi peiue sen corckiman päsieisen telken / caiki Pyhexi. Ja rupesi se ensimeinen cochta telken päsieisen.

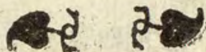
Loppu P. Mattheusen Euangeliumist.

Pyhen Marcusen Eleme
p. Hieronimusen cautta.

Arcus oli Petarin Opetuslapsi ia Tulki / sen ielken quin hen oli cwlut Petarin sarnauan / nin hen kirioitti Lyhykeisen Euangeliumin / että weliet Romisa hende rucoilit. Coska / nyt Petari sen cwli / nin hen wahwisti sen Luetta Seurakunnissa / ninquin Clemens cwdhenes Kirias Hypotiposeonis mainitze pi. Ja Papias Jerosalim Pijspa tete Marcusta muistapi / ia Petari henen Ensimeises Lehetuskiriasans / Babilonin nimen alla / merkitze modholisesta Romin / sanopi / Teruechte teite se seuracūda Babilonias / sen rackahā cansa / mōs Marcꝰ minun poicā. Nin hen otti sijs sen Euangeliumins / ionga hen oli cokonpannut / ia matkusti Egyptin / ia ensin Alexandrias Christusta ilmoitti / sielle hen asetti Seurakunnan nin swrella Opilla ia Elemen hallitoxella / että caiki Christusen Seuraijat / hen saatti henen Esicuuans ielkeen elemen. Wimein Philo se caikein Judasten seas puhelias / coska hen näki Alexandrias / sen ensimeisen Seurakunnan wiele Judan taualla eleuen / nin hen kirioiti ychden kiriā quin henen cansans cunniaxi / heiden menostans / Ja ninquin Lucas sanopi / että ne wskowaiset Jerusalemis pidhit caiki ychteisse / nin hen mōs / iota hen Alexandrias näki Marcusen opetuxist tapachtauan / yleskirioitti. Mutta hen cooli Cadhexan aiastaican Neronin aigalla / ia haudhattin Alexandrias / ionga ielkin Anianus tuli.

Ensimeinen Lucu.

ALcu Jesusen
Christusen Ju Mala. 3.
malā Poian Euā- Jesa 40.
geliumist / ninquin
kirioitettu on Pro Joh. 1.
phetis / Catzo mi-
ne leheten minun
Engelin sinun cas
uos eten / ioca wal
mistaman pite si-
nun Tietes sinun
edheses. Hwtawa
isen äni on corwe-
sa / Walmistaka
Herran tiet / soijen-
dacat henen polg- Math. 3.
hunsa. Luc. 3.
Johannes castoi
corwesa / sarnaten
Parannoxen Castet
ta syndein anderi-
andamiseri. Ja ol
goskeuit henen ty-
gens coko Judean
makunda / ia ne Je
rusalemist / ia cast
ettin caiki henelde
Jordanin wirdhasa / tunnustaden heiden Syndinse.
Mutta Johannes oli pugetettu Camelin caruoilla / ia he-
nen So-

nen Solinsa ymberi hihinainen Wöö / ia sôi Kimalaist ia Metzehonaia / ia sarnasi / sanoden. Se tule minun ielkin / ioca on minua wekeuembi / Jonga em mine keluolinen ole / cumartuna påstemen Kengåin rihima. Mine tosin castan teite wedhelle / mutta hen Castapi teite pyhelle Hengelle.

Ja se tapactui nine peiuine / että Jesus Galilean Nazaretist tuli / ia castettin Johanneseld Jordanis. Ja cochta quin
Matt. 3 hen ylesastui wedheste / näki hen aukeneuan Taiuat / ia Hengen / ninquin Mettisen alastuleuan henen pålens. Ja åni tu
Luce. 3
Joh. 1 li Taiuahist / Sine olet minun se Racas Poican / iossa minulle ombi soosio.

Ja cochta Hengi aijoi henen corpehen / ia oli siine coruesa neliekymenende peiue / ia kiusattin perchelelde / Ja oli Petoin seas. Ja Engelit paluelit hende.

Mutta sijttequin Johannes kiniotettu oli / tuli Jesus Galileaan / sarnaten Jumalan Waldakunnan Euangeliumi / ia sanoi / Aica ombi teutetty / ia Jumalan Waldakunda on lehestynyt / Tehcket paranost / ia wskokat / Euangelium.

Mutta costa Jesus keui Galilean meren syw / näki hen Simonin ia Andrean henen weliens / werckoians heitteuen merehen / sille he olit Calamiehet / ia sanoi heille Jesus / Seuratka minua / ia mine tegen teiden Inhimisten calamiehiri. Ja cochta he iåtit heiden werckonsa / ia seurasit hende.

Ja quin hen sielde wehen edhelkeui / näki hen Jacobin Zebedeusen poian ia Johannem henen weliens / että he wenehese paransit Werckoians / Ja cochta hen heite cutzui. Ja he iåtit heiden Isens Zebedeusen wenehesen palcolisten cansa / ia seurasit hende.

Ja he sisellemenit Capernaum / ia cochta Lepopeiuene hen sisellemeni Synagogan / ia opetti. Ja he hemmestyit henen Opeturens påle. Sille että hen opetti heite a woimalisesta / ia ei ninquin Kirianoppenuet.

Ja oli

Ja oli heiden Sinagogas yxi Inhiminen riuattu ſaſtai= Luc 4.
ſeſt Hengeſt / ia hen hwſi ſanoden / Oy mite meiden on te=
kemiſte ſinun canſas Jeſu Nazarene: Tulicos meite cadhotta=
man: Mine tieden mikes olet / iuri ſe Jumalan Pyhe. Ja Je=
ſus nuchteli hende ſanoden / Waicken ia wlgoſmene Inhi=
miſeſte. Ja quin ſe ſaſtainen hengi reueiſi henen ia hwſi ſu=
rella ånelle / nin hen wlgoſlexi heneſte. Ja he caiki hemmeſtyit /
nin että he keſkenens kyſelit ſanoden / Mike on teme: Mike
wſi Oppi teme on: Sille hen woimalla mōs ſaſtaiſet henget
kåſke / ia he cwleuat hende: Ja henen Sanomans cochta cw
lui ymberi caiken Galilean Lehimakunnan. Lu 4.

Ja he cochta wlgoſkeuit Sinagogaſta / ia tulit Simonin Matt 8.
ia Andreaſen honeſen / Jacobin ia Johanneſen canſa. Mutta
Simonin Anoppi macaſi wilutaudis / ia cochta he heneſte ſa
noit heneille. Ja hen edeſkeui ia yleſkohenſi henē / ia rupeſi henē
kåteens / ia ſillens Wilutauti ietti henen / ia hen palueli heite.

Mutta Ehtona coſka Auringo laſkyn / toidh he henen ty=
gens caikinaiſet Sairat ia Riuatudh percheleilde. Ja coko Ca
upungi cokounſi Ouen eteen / ia paranſi hen monda / iotca ſa
iraſtit moninaiſis Taudhis / ia palio perkelie hen wlgoſaioi /
ia ei hen ſallinut perkeletten puhua että he tunſit henen.

Ja homeneltan ſangen warhan ennen peiue / quin hen yleſ=
nouſi / wlgoſmeni hen / Ja poiſkeui Jeſus ychten erineiſen Sij
an / ia ſielle rucoeli / ia Petari rienſi henen ielkens / ia ne iotca
henen canſans olit. Ja coſka he leuſit henen / ſanoit he henel=
le / Jocainen ſinu etzi. Ja hen ſanoi heille / Mengeme låhi=
meiſin kylihin / että mine ſielleki ſarnaiſin / ſille ſite warten
mine olen tullut / Ja hen ſarnaſi heiden Sinagogaſans coko
Galileas / ia wlgoſaijoi perchelet.

Ja tuli henen tygens yxi Spitalinen rucoli hende / lange
ſi poluillens henen etens / ia ſanoi henelle / Jos ſine tahdot / ſi Matt 8.
Luc 5.

ne woit minun puhdista. Ja Jesus armachti henen pålens / ia wlgosoijensi kätens / rupesi heneen / ia sanoi henelle / Mine tahdon / ole puhdas. Ja quin hen oli sanonut / cochta spitali heneste poislexi / ia hen tuli puchtaxi. Ja Jesus haskoi hende / ia cochta tykôens poislehetti / ia sanoi henelle / Catzos ettes kellengen miten sanone / mutta mene osotta itzes papille / ia wffra sinun puhdistoxes edheste / mitke Moses on käskenyt / heille todhistuxexi. Mutta coska hen wlgoskeui / rupesi hen sarnamaã palio ia ilmoittaman site Tôte / Nin ettei Jesus sijtte tainud iulkisesta caupugijn siselletulla / mutta wlcona eri meisis Sijoisa hen oli / ia caikilda polilda he tulit henẽ tygens.

a Woimalisesta) Se on / caiki henen sarnans oli ninquin sen / ioca todhesta iotakin tekepi. Ja mite hen sanoi sille oli woima / ia oli eleue.

Toinen Lucu.

JA taas mwtamain peiuein ielkin / sisellemeni hen Capernaumin / Ja se tuli cwluxi / että hen hones oli. Ja cochta cokounsit monda / nin ettei io ne sijat / quin Ouen tykene olit / heite wetânyet / ia hen puhui heille sarnan. Ja tulit henen tygens wiedhen ychte Ramba / ioca nelielde cannettin. Ja quin eiuet he woinnet hende lehestyue canssan tehden / nin he kiskoit honecten caton / ioissa hen oli / ia lepitzencaiwoit caton / ia kieusille alaslaskit wooten / iossa se Ramba macasi. Quin nyt Jesus neki heiden wskons / sanoi hen Rammalle / Poican / sinun synnis andexiannetan sinulle.

Mat 9. Luce 5.

Nin olit sielle mwtamat Kirianoppenuist / istudhen / ia aijattelit heiden sydhemisens / Mite teme nein pilca puhupi?

pi? Cuca woipi synnit andeexianda / mutta ainoa Jumala?
Ja cochta quin Jesus tunsi Hengesens / että he nin aiattelit
itzellens / sanoi hen heille. Mite te neite aiattelette teiden sydhe
misen? Cumbi on keuiembi sanoa sillen rammalle / synnit an
dexiannetaan sinulle / taicka sano / Nouse ota sinun wotes /
ia mene? Mutta senpäle että teiden pite tietemen / että Inhimisen
Poialla / ombi woima maan päle syndi andexianda / nin hen sanoi Rammalle / Sinulle mine sanon / nouse
ota wootes ia mene cotias. Ja cochta hen nousi otti wootens
ia wlgosmeni caikein nähden / nin että he caiki hemmestyit ia
cunnioitzit Jumalata sanoden / Emme me ikenens semmoi
coista nähneet.
Ja hen wlgoslexi / taas meren poleen / ia caiki Canssa tuli Matt. 9.
henen tygens / ia hen opetti heite. Ja quin Jesus ohitzemeni / Luce. 5.
näki hen Leuin Alphein poian / istuuan Tullin tykene / ia sanoi
henelle / Seura minua. Ja hen ylesnousi / seurasi hende. Ja
se tapachtui / coska hen atrioitzi henen honesans monda mös
Publicani ia Syndiste ynne atroitzit Jesusen / ia henen Opetu
lastens cansa / sillä nijte oli monda iotca hende olit seuraneet.
Ja ne Kirianoppeneet ia Phariseuset quin he neit henen söuen
Publicanein ia Syndiste cansa / sanoit he henen Opetuslapsillens / Mixi hen sööpi ia ioopi Publicanein ia Synneisten cansa?
Coska Jesus sen cwli / sanoi hen heille. Ei taruitze ne Teruet
läkerite / mutta ne Sairahat. Em mine ole tullut cutzuman 1. Timo. 1.
wanhurskaita / mutta synnisite parannoxelle.
Ja ne Johannesen ia Phariseusten Opetuslapset paastosit
palio / Ja nin he tulit ia sanoit henelle / Mixi Johannesen ia
Phariseusten Opetuslapset paastouat / mutta sinun Opetusla
pses eiuet paasto? Ja sanoi heille Jesus / Quinga Häacansa
taita paastota / nincauuan quin Ylke on heiden cansans?
Quincauuan Ylke on heiden cansans ei he woi paastota.
Mutta

Mutta ne peiuet tuleuat / coska Ylke heilde poisotetan / ia silloin nijne peiuine he paastouat.

Eikengen wtta Paicka ombele wanhan waattein / mutoin se wsi Paicka reuäise quitengin sijte wanhasta / ia lepi tule pahemaxi. Ja eikengen pane Norta wina wanhoin Leilijn / mutoin se nori wina särcke Leilit ia wina haaskandu / ia Leilit huckanduuat / mutta noori wina pite pandamã wsijn Leilijn.

Ja se tapachtui että hen Sabbathina keui Laihoin lepitze / ia rupesit henen Opetuslapsens tien ohes tehckepeite catkoimahan / Ja ne Phariseuset sanoit henelle / Catzos miri he

Mar 12. tekeuet Sabbathina quin ei soui? Ja hen sanoi heille / Ette-

Lu 6. 1. Re 21 kö te ole ikenens lukeneet mite Dauid hädhillensteki coska hen isoisi / ia ne iotca henen cansans olit? Quinga hen sisellemeni Jumalan Honesen / sen ylimeisen Papin Abiatharin aican / ia söi [a] Näkyleiuet / ioita eikengen mactanut södhe / mutta wan Papit / Ja hen annoi mös ninen / iotca henen cansans olit. Ja hen sanoi heille / Sabbathi on Inhimiste warten techty / ia ei Inhiminen Sabbathi warten. Nin ombi mös Inhimisen Poica Herra Sabbathin päle.

a Näkyleiuet) cutzutan Hebraican taualla Panis facierum / se ombi se Leipe / quin aina on silmein edes / ninquin Jumalan sanat aina meiden Sydhemen edes ölle ia peiuel oleman pite Psal.23. Parasti in conspectu meo mensam.

III. Lucu.

IA hen iellens Sinagogan sisellemeni / ia sielle oli yxi Inhiminen / iolla oli quiuettu Käsi. Ja he otit heneste waarin ios hen Sabbathina piti parandaman henen / että he saanet olisit canda henen pälens. Ja hen sanoi sille Inhimiselle / iolla oli quiuettu Käsi / Seisö keskelle. Ja sanoi hen heille / Cum

bi sopi

bi sopi Sabbathina / hyuesti eli pahasti tehdä? Henge wapa-
utta taicka tappa? Mutta he waickenit. Nin hen heidhen
pålens catzoi wihaisesta / ia oli murehesans heiden Sydhe-
mens sockiudhen ylitze / Ja sanoi Inhimiselle / Vlosoienna
sinun Kätes. Ja hen oiensi / Ja se Käsi tuli henen teruexi /
ninquin toinen.

Ja ne Phariseuset vloskeuit / ia pidhit cochta ynne Hero
dianusten cansa Neuuo hende wastan / quinga he henen
huckaisit. Mutta Jesus Opetuslastens cansa poickesi meren
tyge / ia swri Canssa Galileasta hende seurasi ia Judeasta / ia
Jerosolimista / ia Idumeasta / ia tooldapolen iordanin / ia
iotca Tyron ia Sidonin ymberille asuit / Inhimisi swri iouc-
ko / iotca henen Teghonsa cwlit / ne tulit henen tyghens.

Ja hen sanoi Opetuslapsillens / että heiden piti saattaman
henelle yhden wenehē Canssan tehden / ettei he hende ahdistai
si. Sille hen oli monda parandanut / nin että he tunghit he-
nen pålens / caiki iotca waiwattin / että he olisit heneen
ruuenueet. Ja quin ne Saastaiset Henget negit henen / ma-
hanlangesit he henen eteens / hwsit ia sanoit / Sine olet Juma Mat 10.
lan Poica. Ja hen hartasta heite hastoi / ettei he hende pitenyt Lu 6.
ilmoittaman. Ja hen ylesastui worelle / ia cutzui tygens / iotca
hen itze tachtoi / ia he tulit henen tygens. Ja hen säässi ne Caxi
toistakymende oleman henen tykenens / ia että hen heite vlos
lehetteis sarnaman / ia että heille piti woima oleman Tau-
dhit parata / ia percheleit vlosaia. Ja annoi Simonille / sen
Nimen Petari / ia Jacobille Zebedeusen poialle / ia Johan-
nesel Jacobin welielle / ia annoi heille sen Nimen * Bne- Luce 9.
hargem / se on sanottu / Pitkesen poiat / Ja Andreasel Phi-
lippusel / ia Bartholomeusel / ia Mattheusel ia Tomal ia Ja
cobil Alphein poialle / ia Taddeusel ia Simonin Cananeusel /
ia Judalle Ischariotille / ioca mös henen petti.

Ja he tulit Honesen ia Canssa taas cokounsi / nin ettei heille

ollut tila ſödhecke / Ja coſka ne cwlit / iotca henen omahizi-
ens olit / nin he vloſlexit ia tahdoit henen kijniotta / Sille he
ſanoit / Zhen on tullut + mielettömexi. Mutta ne Kirianoppe-
nuet / iotca Jeruſalemiſt alaſtullet olit ſanoit ※ Beelzebub he
nelle on / ia ſen percheleiden pämiehen cautta hen percheleet w
loſaiapi. Ja hen cutzui heite tygens / ia ſanoi heille werdauxiſa.
Quinga yxi Sathanas toiſen taita vloſaia : Ja ios Wal
dakunda itzens waſtan erkane / eiſe waldakunda woi ſeiſo /
Ja ios Zone itzens waſtan erkanepi / ei ſe Zone woi ſeiſo / Ja
ios Sathanas yleſcarkapi itzeens waſtan / ia ombi eroitettu /
nin ei hen woi ſeiſo / mutta hen häuiepi.

Ei woi kengen yhden Wekeuen Zoneſeen yllette / ia henen
Math 12. Calunſa poiſröuete / ellei hen ennen ſite Wekewete kijniſido /
Luc. 12. ia ſijtte henen Zonetans röue. Totiſeſta ſanon mine teille / Ca-
iki ſynnit andexiannetan Jnhimiſten Laſten / möſkin ne pil-
cat / iolla he JUMALATA pilcauat / Mutta ioca pilca pu
hu pyhe Zengi waſtan / ei hen ſaa ijancaikiſeſta andexi / mut-
ta hen on wicapä ijancaikiſen Domion. Sille he ſanoit / Zenel
le on ſe Saſtainen Zengi.

Matt 12. Ja tulit henen Eitens ia Welienſe / ia vlcona ſeiſoit / lehetit
Luce 8. henen tygens / iotca henen piti vloſcutzuman. Ja Canſſa iſtui
henen ymberillens / ia he ſanoit henelle / Catzo ſinun Eites
ia Welies vlcona ſinua kyſyuet. Ja hen waſtaſi heite ſanodē /
Cuca on minun Eiten ia minun welieni : Ja coſka hen oli ym
berijnscatzonut henen opetuſlaſtens päle iotka henen ymberil
lens iſtuidh / ſanoi hen / Catzo minun Eiteni ia minun Wel-
ieni. Sille ioca tekepi Jumalan tahdon / hen minun Welien
ia minun Siſaren ia Eiten ombi.

* Bnehargem) ſe on pitkeſen lapſet / ſe merkitze / että Johannes
eximens pidets kirioittaman ſite oikea Euangelium / Quin on yxi weke-
ue Sarna / Joca caiki pelette / ſercke / ia ymberikiende / ia maan hedelme-
liſexi ſaatta.

✠ Mielettömexi) Se pelkesit / että hen olis ylen palio henens waiwanut. Ninquin me Sanoma. Sine willitet pääs ia Aiuos.
✠ Beelzebub) on nin palio / Quin Ifoikeruetnen / wapsainen eli keruetften Kuningas. Sille nin perchele andapi itzens omains cautta ylencatzottia / ia wietteltä ninquin ne tekotn Pyhet.

IIII Lucu.

JA taas rupesi hen opettaman meren tykene ia cokounsi palio Canssa henen tygense/nin että henen piti astumã hachteẽ/ ia istumã meren Matt 13.
påle. Ja caiki Canssa iäi maalle merẽ Luce 8.
tyge/ Ja hen opetti heite palio werdaxusten cautta/ Ja hen sanoi heille henen Sarnasans/ Cwlcat. Catzo vlosleri kylnetze kyluemen. Ja tapachtui kyluetteis/ että monicahda langesit Tien wiereen / Nin tulit Taiuas alda linnut ia söit sen. Monicadhat langesit Kiuirattuion / iossa ei ollut palio multa / ia cochta se ylescasuoi / sille ettei henelle ollut syue maata / Coska nyt Auringo ylescoitti / nin se poudhiettijn / ia sille ettei hen ollut iwrdunut / nin se quiuettijn. Ja mwtamat langesit Oriantappuroijn / ia ne Oriantappurat ylescasuoit / ia läkeytit ne/ ia ei candanut hedelmete. Ja mwtamat langesit hyuen mahan/ia se cannoi hedhelmen / ioca ylespuhkesi ia casuoi. Ja mwtamat edhesitoit colmenkymenkerdhaiset / ia mwtamat cwsikymenkerdhaiset / ia mwtamat sadhankerdhaiset/ ia hen sanoi heille. Jolla coruat on cwlla / hen cwlcaan.

Ja quin hen rupesi yxinens oleman / nin ne / iotca henen ymberillens olit cahdetoistakymenen cansa kysyit heneldes/ sijte werdauxest/ ia hen sanoi heille/Teille on annettu tuta Jumalan Waldakunnan salans / mutta nijlle / iotca vlcon ouat

Wertauxen cautta / caiki tapachtuuat / senpåle että heidhen
Esa 6. pite nåkeneisil silmille nåkemen / ia ei sitteken tundeman / ia
Mat. 13. cwleuaisilla Coruilla cwleman / ia ei sitteken ymmertemen / et=
us. tei he ioskus palaiaisi / ia heiden synnit anderiannetaisi. Ja sa
noi heille / Eikö te ymmerdå tetå Wertausta ? Ja quinga siis
te tahdotta caiki wertauxet ymmerte ?

Se Kylueije sanan kyluepi. Mutta nemet ouat ne quin
Tien wieresse onat / cussa sana kyluetten / ia quin he sen ouat
cwlluet / cochta tulepi Sathanas / ia poisotta Sanan ioca kyl
uetty oli heidhen Sydhemihins. Ja mwtamad ouat sencaltai
set / iotca Kiuiraunion Kylwetydh owat / coska he sarnan
cwlleet ouat / cochta he ilon cansa site wastan rupeuat / ia
ei ole heisse iwrta mutta ouat aijaliset / Sitte coska mureh
taicka waiua sattu sanan tedhen / nin he cochta pahaneuat.
Ja mwtamadh ouat iotca Oriantappuroihin ouat kyluetyt /
Ne ouat iotca sanan cwleuat / ia temen mailman surut /
ia rickaudhen wiettelus / ia muidhen rijstain himodh sijseleme
neuet / ia låkåyttewet sanan ia se saatetan hedhelmettömexi.
Ja mwtamadh ouat iotca hyueen Mahan ouat kyluetydh /
Ne ouat iotca sarnan cwleuat / ia wastanrupeuat / ia hedhel
meitzeuet / Nin ette mwtamadh candauat colmenkymenin /
Matt 5. ia mwtamat cusinkymenin / ia mwtamat Sadhoin kerdhoin.
Lu. 11. Ja sanoi hen heille / Sytytetengö Kyntele sitewarten et=
tå se wacan ala pannan / eli woten ala ? Eikö että se pannan
kynttelijalgan påle ? Sille ettei ole miten peitetty / quin ei il=
moiteta / ia ei ole Salaista / quin ei iulghisteta. Jolla coruat
Matt 10. on cwleman / hen cwlkan. Ja hen sanoi heille / Catzocat mi=
te te cwletta. Jolla mitalla te mittatta / sille mwdh teille mit=
tauat / ia wiele liseteen teille iotca temen cwletta / Sille iolla
ombi / henelle annetan / Ja iolla ei ole / sekin mös quin henel=
le on / se heneldе poisotetan.

Ja hen

Ja hen sanoi / Nin Jumalan Waldakunda on / quin ios Lu.19.
Inhiminen heitteis siemenen mahan / ia macais / ia ylesnou-
sis öte ia peiue / ia se Laiho wihottais / ia casuais coska
ei hen tiedhecken. Sille ette maa mielellens hedhelmeitzepi/
ensin Oraxen / siitten tehckepåen / siitte teudhen iyuen tehcke-
påes. Mutta coska hedhelme edhestulepi / cochta hen sirpin
Lehette / sille että Elonaica ombi Lesse.

Ja hen sanoi / Kelle me werdhoittamme Jumalan Walda Mat.13
kunnan ? Taicka minge wertauxen cansa me sen werdautam ? Lu.8.
Se ombi ninquin Sinapin iyue / coska se mahan kyluetån /
nin se ombi wehin caikia siemenite iotca maasa ouat / Ja quin
hen kyluetty on / nin hen ylesnouse / ia tule swremaxi quin iocu
Caali / ia teke swret Oxat / nin ette Linnut Taiuas alla henen
warions alla pesiuet.
Ja semmotoisille monella wertauxella puhui hen heille Sar-
nan / semperåst quin he woisit cwlla / mutta ilman werda-
uxita ei hen miten heille puhunut / waan erinens hen caiki O-
petuslapsillens vlgostoimitti. Ja saman Peiuen Echtona sa-
noi hen heille / Mengem ylitze toiseen rātaan. Ja he laskit Can
ssan / ia otit henen Hahden cansa / iosa hen io sisell oli / ia oli
mös muita Haaxia henen cansans.

Ja nousi swri Tuulispå / ia Aldhot löit siselle Hachten / nin Matt.8.
ette se io teutettin. Ja hen oli Peräs ia macasi Penalaisen på- Luce 8.
le. Ja he heråytit henen ia sanoit henelle / Mestari etkös
tottele että me hukuma ? Ja quin hen yles heråtetty oli / nuch
teli hen Tuulda / ia sanoi merelle / Waickene ia asetu / Nin Tuu
li asettui ia tuli swri tyuen. Ja hen sanoi heille / Mite te olet-
ta nin palio pelkeueiset ? Quinga se tule ettei teille ole vsko ? Ja
he peliestyit sangen / ia sanoit keskenens / Cuca teme on / sille
seke Tuuli ia meri henen ouat cwliaiset ?

Matt 8. IA he tulit ylitze meren / ninen Ga-
Luce 8. darenein makundan / ia quin hen
Hahdeſt vlgoſmeni / cochta henen
cochtaſi Haudhoiſta yxi Inhiminen
Saſtaiſel Hengel riuattu / iolla oli
maia Haudhoiſa. Ja eikengen woi-
nut hēde cahleilla ſitoa / ſille että hen
oli vſein Jalcapuis ia Cahleis ſidhot
tuna / ia Cahleet oli ſerckenyt / ia Jal-
capuudh rickonut / ia eikengen woinut hende aſetta. Ja hen
oli aina ōte ia peiue Wooriſa ia Haudhoiſa parckui / ia hoſui
itzens kiuille. Coſka hen nyt taamban nåki Jeſuſen / iori hen /
ia cumarſi hende / ia hutain ſwrella ånelle / ſanoi / Mite mi-
nun ombi ſinun canſas Jeſu / ſen corckeiman Jumalan Poica?
mine wannotan ſinua Jumalan cautta / etet ſine minua wai-
waiſi. Nin hen ſanoi henelle / Vloslehdhe ſine Saſtainen
Hengi Inhimiſeſt. Ja hen kyſyi henelde / Mike ſinun Nimes
on? Ja hen waſtaſi ſanoden henelle / Legio minun Nimen
Legio. on / ſille meite ombi monda. Ja hen rucoli palio hende / ettei
hen poislehetteiſi hende ſijte makunnaſta.

Nin oli ſine woortein tyken ſwri Sica Lauma laitumel-
lans / Ja rucolit hende caiki ne Perchelet ſanoden / Laſke mei-
te ſikohin / että me heiden ſiſellens meniſim. Ja cochta Jeſus
ſalli heiden. Ja ne ſaſtaiſet Henget vloſmenit / ia ſikain ſiſel-
lemenit. Ja ſe Lauma ſōxihin cohdaſtans merehen. Ja oli he
ite Lehes caxi tuhatta / Ja låkehdyit merehen. Mutta ne ſiku-
rit poiſpakenit / ia ſanomanſatid Caupungihin ia maan kylijn.
Ja he vloſmenit catzoman mite tapachtunut oli / ia tulit JE-
SVSEN tyge / ia neit henen / ioca Percheleldä oli riuattu /
iſtuuan ia wateitun / ia toimeliſſa / iolla ſe Legio oli ollut / ia he
pelkeſit. Ja ne ſanelit heille iotca ſen nähnyet olit / mite ſen ri

uattun

natun Percheleldा tapachtunut oli / ia sighoista. Ja he rupe=
sit hende rucoleman / poismenemen heiden maaldans.
Ja quin hen astui hachten / nin se ioca oli Percheleldé ri=
uattu rucoli / että hen mahdais henen cansans olla / Mutta ei
JESVS hende sallinut / waan sanoi henelle / Mene coti=
as omais tyge / ia ilmoita heille quinga swren hyuenteghon
HERRA on tehnyt sinun cansas / ia on armachtanut sinű
päles. Ja hen poismeni / ia rupeis sarnaman nijsse Kymenes
Caupungis / quinga swren hyuentegon JESVS oli henelle
tehnyt. Ja caiki imechtelit. Mar. 9
Ja quin JEsus taas ylitzemeni hahdella toiseen rantaan / Lu. 8.
cokounsi palio Canssa henen tygens / ia oli lesse merta. Ja cat=
zo / Nin tuli yxi Sinagogan Pämies / Jairus nimelde / ia
quin hen näki henen / langesi hen henen ialcains tyge / ia ruco
li hende palio sanoden / Minun Tytteren wimeisillens ombi / Jairus.
mine rucolen ettäs tulisit / ia panisit Kätes henen pälens / et=
tä hen paranis ia eläis. Nin hen meni henen cansans / ia palio
Canssa seurasi hende / ia ahdistit.
Ja yxi waimo / ioca oli sairastanut punaista Tautia io caxi=
toistakymende aiastaica / ioca oli palio kerssinyt monilda Lä=
kerilde / ia oli culuttanut caiken hywuydens / ia ei miteken
apu tundenut / waan palio pahembi tuli henen cansans / Quin
hen cwli JESVSESTA / tuli hen ioukon seas taka / ia ru
pesi henen Waatteinsa / Sille hen sanoi / Jos mine waiwoin
henen Waatteinsa rupeisin / nin mine paranen. Ja cochta he=
nen weri lechtens quiuettui / Ja hen tunsi Rumihistans / että
hen oli henen Witzaurestans parattu.
Ja JESVS cochta tunsi itzesens sen auwun / ioca hene=
ste vloskieunyt oli / ia kiensi henẽs Canssan seasa ia sanoi / Cuka
minun Watteini rupeisi? Ja henen Opetuslapsens sanoit he=
nelle / Sine näget että Canssa sinua ymberins ahdista / ia sine
 sanot?

ſanot: Cuca minun rupeſi: Ja hen ymberinſcatzoi/että hen
näkis ſen/ioca ſen teki. Mutta waimo pelkeſi ia wapitzi/ Sille
hen tieſi mite henen cochtaanſa tapachtunut oli/ Nin hen tuli
ia langeſi henen eteens/ia ſanoi henelle caiken totudhen. Mut
ta hen ſanoi henele/ Tytteren/ſinun vſkos ſinun wapautti/ Me
ne rauhan canſa/ia ole teruehe ſinun witzauxeſtas.

Quin hen wiele puhui/ nin tulit mwotamat Sinagogan på
miehelde/iotca ſanoit/Sinun tytteres on coollut/mites ſillen
Meſtarita waiwat: Nin JESVS cochta ſen ſanan cwl-
tuans quin ſanottijn/ ſanoi Sinagogan påmiehelle / Ele pel-
ke/ waiwoin vſkoo. Ja ei hen ſallinut että iocu hende piti ſeu-
raman/waan Petari ia Jacobus/ia Johannes Jacobin welij.
Ja hen tuli Sinagogan påmiehen hooneſen / ia näki ſen to-
hun / ia ne iotca idkit ia parghuit ſangen/ Ja hen ſiſellemeni /
ia ſanoi heille / Mite te meſſet ia idkette: Ei pika ole collut /
waan macapi. Ja he nauroit hende. Mutta quin hen oli caiki
vloſaianut/ nin hen canſans otti pican Iſen ia Eitin /ia ne iot
ca henen canſans olit / ia ſinne ſiſellemeni/ cuſſa pica macaſi/
ia ruueten pican käteen / ſanoi henelle / Talitha cumi/ ſe on ſo-
mexi ſanottu/Pica/ mine ſanon ſinulle / Nouſe yles. Ja cochta
pica yleſnouſi/ ia keui. Sille hen oli cahdentoiſtakymenen aijaſ-
ſtaikanen. Ja he hämmeſtuit ſwrella hämmeſtuxella. Ja hen
haaſtoi heite hartaſti/ettei kengen ſite pideiſi tietemen/ ia käſki
anda henelle ſöteuete.

VI. Eucu.

Matt 13. A hen vloſmeni ſielde ia tuli henen Iſenſe ma
Luce 4. alle / ia henen Opetuſlapſens ſeuraſit hende.
Ja quin Sabbathi Leheſtui / rupeſi hen Si-
nagogas opettaman/ ia monda cwleuaiſta
hämmeſtyit/ſanodē/ Cuſta telle nämet ouat:
ia mike Wijſaus teme on / quin henelle annet-
tu on/

tu on / ia sencaltaiset auwudh henen kättens cautta tapachtu
uat: Eikö teme se Seppe ole Marian poica / Jacobin ia Jo-
sen ia Judan ia Simonan weli: Eikö mös henen Sisarens
tesse meiden cansam ole: Ja he pahenit henen cauttans. Mut Joh. 4.
ta JESVS sanoi heille / Ei ole Propheta ylencatzottu waan
henen Isense maalla / ia langoins seasa / ia omas perehesens.
Ja ei hen woinut sielle ychten auwua tehdä / waan ette hen
haruain sairasten päle kätens pani / ia paransi heijet / ia ime-
chteli heiden epeuskoans.
Ja hen ymberinswaelsi caickikäsin Kyläin cautta opettadē. Matt 10.
Ja hen cutzui ne caxitoistakymende / ia rupeis ne caxin ia cax- Luc 9.
in lehettemen / ia annoi heille woiman sastaisi Hengi wastoin.
Ja hen kielsi heite miten ottamasta tielle cansans / mutta waan
sauuan. Ei prentzelite / ei leipe / ei raha cuckarosa / mutta olemā
kengese / ia ettei he pukisi cachta hametta.
Ja hen sanoi heille / Cuhunga honesen te sisselletuletta / siine
te olcat / nincauuan quin te sielde poismenette. Ja cutca ei teite
wastanrupe / eike cwle teite / Nin vlosmenget sielde / ia pyhcki
ket tomu / quin teiden ialcain alla on / todhistoxexi heiden ylit-
zens. Totisesta sanon mine teille / Että Sodoman ia Gomor
ran tulepi Domio peiuen hookiambi / quin sille Caupungille.
Ja he vloslexit ia sarnasit että heiden piti parannosta teke-
men. Ja monda Perkelette he vlosaioit / ia he woitelit ✠ öli-
olla monda sairasta / ia paransit.
Ja Kuningas Herodes saij sen cwlla (sille henen Nimense
oli io iulghistettu) ia hen sanoi / Se Johannes ioca castoi / on
ylesnosnudh coolluista / ia sentehden auwudh waickuttauat
hänese. Mutamat sanoit / Se on Elias / mutta monicahdat
sanoit / Se on yxi Propheta / taicka ninquin yxi Prophetai-
sta. Costa nyt Herodes sen cwli / sanoi hen. Se on se Johannes
ionga mine caulan leickautin / se on coolleista ylesnosnudh.

Sille se Herodes oli lehettenyt Houi Johannest kijniotta=
man/ ia oli pannut henen tornihin/ Herodiasen tåhden/ henen
weliens Philippusen Emenen / sille hen oli henen nainudh.
Mutta Johannes oli sanonut Herodesel / Ei soui sinun pite
sinun welies Emende. Nin Herodias wåijyi hende / ia tachtoi
henen tappa / eike woinut. Sille Herodes pelkesi Johannest/
tieten henen oleuan hurskan miehen ia pyhen / ia ottiuarin he=
Matt 14. neste/ia cwli henen monisa Asijoisa / ia kernasti cwldeli hende.
Luce 9. Ja coska souelias peiue tuli / että Herodes Syndyme pei=
uens påle /Echtolisen teki nijnen ylimeisten ia Pämiesten ia
Sangariten Galileas / ia quin Herodiasen tytter sisselletuli /
ia hyppesi/ia se kelpasi Herodeselle ia ynne atrioitzeuille/ nin sa
noi Kuningas Picalle / Ano minulda mites tahdot/ ia mine
annan sinulle. Ja hen wannoi henelle yhden walan / Mitkes
minulda anot mine annan sinulle / haman poleen minun Wal
dakundani. Hen vlgosmeni ia sanoi Eitillens. Mite minun
pite anoman: Se sanoi. Johannesen castaian påtå. Ja hen
cochta kijruusti sisselmeni Kuningan tyge / anoi ia sanoi/ Mi
ne tahdō/ettås minun cochta sillens annat Johannesen Casta
ian påån yhden Fatin påle. Nin Kuningas tuli murehesens/
Quitengin Walans tåhden ia ninen/ iotca ynne atrioitzit / ei
hen tachtonut hende poisaija. Ja cochta lehetti Kuningas sin
ne Böuelins/ia kåski henē påens sisselletoda. Nin hen poismeni
ia mestasi henen Tornis/ ia edhestoi henen påens Fatisa/ia an
noi sen Picalle / ia Pica annoi sen eitillens. Coska henen Ope=
tuslapsens sen cwlit / tulit he ia otit henen Rumins / ia panit
sen Hautan.

Ja ne Apostolit cokounsit JESVSEN tyge / ia ilmoi=
tidh henelle caikia / seke mite he teit että opetit. Ja hen sanoi
heille/Tulkat te waan erinens corpeen / ia leuåtke yrielde. Sille
sielle olit monda/ iotca tulit ia menit / nin ettei he sôdhå iouta=
neet

neet. Ja hen meni Zahdhella erineiſeen ſijaan / Ja Canſſa neit
henen matkuſtauan / ia moni tunſit henen / Ja ioxit ſinne ial-
gan / caikiſta Caupungeiſta / ia he ennetit heidhet / ia he coko-
unſit henen tygens. Ja JESVS vlgoſkeui / ia näki palio Matt 14.
Canſſa / ia hen armachti heiden pålens / Sille he olit ninquin Luce 9.
Lābat ilman Paimeneta. Ja rupeſi heite palio opettaman.

Ja coſka nyt peiue palio culunut oli / edheſkeuit Opetuſlap
ſet henen tygens / ſanoden / Teme ſija ombi eremaa / ia aica
ombi io culunut / laſke heite menemåhen ymberins Kylihin ia
maiohin oſtaman heidens leipe / ſille ettei ole heille ſőteuete.
Mutta hen waſtaten ſanoi heille / Andaca te heille ſőteuete.
Ja he ſanoit henelle / Pitekő meiden menemē ia cahdel ſadhal-
la peningil leipe oſtamā / ia andamā heiden ſődhe: Mutta hen
ſanoi heille / Mondaco leipe teille on: Menget ia catzocat.
Ja coſka he tieſit / ſanoit he / Wijſi / ia caxi cala. Ja hen kåſki
heite että he caiki iſtutaiſit atrioitzemā / iaghetvihin iouckohin
wiherieiſen Rohon påle. Ja he iſtuit iouckoiſa ſadhoin ia
wijſinkymenin. Ja quin hen otti ne wiſi leipe ia caxi cala / Yles
catzoi Taiuaſen pein / kijtti Jumalan murſſi ne leiuet / ia annoi he
nen Opetuſlaſtens / että heiden piti niinen eten paneman / ia ne
caxi cala hen iakoi caikille. Ja he ſőit caiki ia rauitettihin. Ja
he coriaſit caxitoiſtakymende Corgia teunens muruia / ia nij-
ſte caloiſta. Nin oli nijte iotca ſőit / wijſi tuhatta mieſte.

Ja cochta hen aſoi Opetuſlapſens aſtuman Zachten / että
he edhelmeniſit ylitze meren Bethſaidahan / ſihenaſti quin
hen laſkis Canſſan. Ja coſka hen oli lowuttanut heiden / meni
hen måelle rucoleman. Ja quin Echto tuli / Zaaxi oli keſki me
res / ia hen yxinens maalla / ia hen näki heijet hådeſe ſoutauan /
Sille että tuuli oli heille waſtainen. Ja liki nelienne ően wartio
na hen tuli heiden tygens / kieudhen meren påle / ia tahdoi hei-
den ohitzens mēne. Ja quin he neit henen kieuuen meren påle /

luulit

luulit he Kôpelin oleuan ia parghuit. Sille caiki he neit henen ia hämmestuit. Ja cochta hen puhui heiden cansans / ia sanoi heille / Olcat hyues turuas / Mine olen / elket pelietkô. Ja hen astui heiden tygens hachten / ia tuuli heickeni. Ja he hämmestyit / ia imehtelit ylitze mâren. Sille eiuet he ✻ ymmerteneet Leiuiste / ia heiden Sydhemens oli soghennut.

Ja quin he ylitzemennyet olit / tulit he Genezarethin maalle / ia laskit satamahan. Ja quin he vloskenit hahdesta cochta he tunsit henen / ia ymberi ioorit caiken sen makunnan / ia rupesit nijte Sairahita ymberinswiemen heiden Wooteisans sinne cussa he cuulit henen oleuan / Ja cuhunga hen sisellemeni Kylihin eli Caupungihin / taicka Maiohin / nin he panit cuialle Sairaita / ia rucolit hende / että he waiwoin henen waatteins Palteseen mahdaisit ruueta. Ja nin monda quin rupesit / he paranit.

✠ Se ôliu paransi ne Sairat ia Kipiet. Josta sijtte hullusti yxi Sacramenti techtin Coleuaisten tehden. Joca paramin mahdetaisin cutzutta Magdalenan Woitehexi / Sille että hen môs woiteli Cristusta hautamisexi. Matt 27.

✻ Ymmerteneet) se on / Sencaltaisist telkimerkeist / pitt heiden oleman wahuistettuna wskoon / ettei heiden taruinut pelkemen tongumoroista Kôpelite.

VII. Lucu.

IA cokounsit henen tygens Phariseuset / ia mutamat Kirianoppenuista / iotca Jerusalemist olit tulluet / ia quin he neit mutamat henen Opetuslapsistans ychteitzille kâsille / se on / pesemettômille sôuen leipe / laitoit he sen. Sille Phariseuset ia caicki Juttaat / eiuet sôô ellei he wsein pese kâsijens / pitedhen wanhembain sâty / ia quin he turulda tuleuat / eiuet he sôô pesemete. Ja palio muita ouat / quin he otit pitexens / quin on / Jomaastioiten /

ten/ ia emberiten ia cupariastioiten / ia Peutedhen pesemiset.
Sijtte kysyit henelle Phariseuset ia Kirianoppenuet/ Mirei
sinun Opetuslapses waella wanhembadhen sädhyn ielkin/
mutta pesemettemille käsille söuet Leiuen? Nin hen wastaten
sanoi heille / Hyuesti ombi Esaias noitunut teiste vlcokulla Esai 29.
tuista/ ninquin Kirioitettu on. Teme Canssa hwlilla minua
cünioitze/ mutta heiden Sydhemes ombi taambana minusta.
Mutta he turhaan minua paluelevat opettaden site oppi/
quin on Inhimisten käsky/ Te ylenannatta Jumalan käskyt/
ia pidhette Inhimisten Sädhyt/ emberiten ia iomaistiain pe-
semiseste/ ia semmotoista monda muta te teette.
Ja hen sanoi heille/ Katki hyuesti te pois heitette JUMA Exodi 20.
LAN käskyn/ ia teiden Sädhyn te pidhette/ Sille Moses sa- Leui 20. Deute 5.
noi/ Sinun pite cunnioitzeman sinun Ises ia Eites / ia cuca
kirole Isens eli eitens/ colemalla henen pite coleman. Mutta
te sanotta/ Jocu Inhiminen machta sanoa Isellens taicka
eitillens/ * Corban/ se on sanottu/ JUMALALLE se on
annettu / mitke sinun pideis minunlda tarpexes saaman. Ja
nin sijtte ette te salli henen miteken tekemeen Isens taicka ei-
tens/ ia nin te turmeletta JUMALAN Sanan teiden sä-
dhynne cautta/ ionga te sätenyet oletta. Ja semmotoista mon
da muta te teette.
Ja hen cutzui tygens caiken Canssan / ia sanoi heille / Cul-
cat minua caiki ia ymmertteket/ Ei ole miten vlcona Inhimi- Matt 15.
ses / quin henen sisellensmene ioca taita henen sastutta / mut-
ta ne iotca Inhimiseste vlosmeneuet/ ne ouat quin sastuttauat
Inhimisen. Jos iollaki coruat on cwlemaan se cwlcan.
Ja costa hen Canssalda welti meni hen Honesen. Nin kysyit
henen Opetuslapsens heneldе teste Werdauxesta. Ja sanoi
hen heille/ Ningö mös tökin ymmertemettömet oletta? Ette
kö te wiele nyt ymmerdhä? Että caiki vlcoa Inhimisen siselle
meneue

menene'/ ei se woi hende sastutta: Sille ettei se mene henen
sydhemens siselle/ mutta watzan/ ia loonnolisesta vlosmene-
pi/ quin puhdista caiki roghat.
Ja hen sanoi/ Mite Inhimisest vlosmene/ se saastutta In
himisen/ Sille että sisellisesta Inhimisten sydhemest vloskeu-
uet pahat aijatoxet/ Horudhet/ salawoteet/ miestapot/ war-
kaudhet/ Ahnaudhet/ Petoxet/ wiettelyxet/ häpiemettys/
paha silme/ JUMALAN pilkat/ Coreus ja hulluus. Cai-
ki neme pahat/ siselde vloskeuuet/ ia sastuttauat Inhimi-
sen.
Matt 15. Nin hen ylesnousi/ ia sielde poisimeni ninen Tyrin ia Sido-
nin maan ärihin/ ia meni honen siselle/ Ja ei tachtonut site ke
nēge tiete. Ja ei quitengan tainut sala olla/ Sille että yxi Wai
mo cochta quin hen cwli heneste/ ionga Tytterelle oli se saastai-
Syroph nen Hengi/ hen tuli/ ia langeisi henen ialcains iureen/ Ja se
enissa. oli Grekilainen Waimo/ Syrophenias syndynyt/ Ja hen ru-
coli hende perkelet poisaijaman henen tytterestens. Nin sanoi
JESUS henelle/ Salli ensin Lapset rauitta. Sille ei ole se
cochtolinen otta Lasten leipe/ ia heitte Penickadhen eteen.
Mutta hen wastasi ia sanoi henelle/ Ja tosin HERRA/
Söuet mös Penicatki peudhen alla Lasten muruista. Ja hen
sanoi henelle/ Temē puhen tedhen mene/ Perkele vlos lexi sinū
tyttereste. Ja quin hen meni Cotijns/ nin hen leusi perkelen
vloslechteneexi/ ia Tytteren macauan wooten päl.
Ja taas quin hen vlosmeni Tyrin ia Sidonin maantäriste/
tuli hen Galileam meren tyge/ ninen kymenen Caupungein
maan ärten keskize. Ja nin he toit henen tygens Cwroin/ ioca
mös Mycke oli/ Ja he rucolit hende paneman kättens henen
pälens. Ja hen otti henen erināns canssasta/ ia pisti sormens
henē coruijns/ ia Sylki ia rupesi henen kielehens/ ylescatzach-
sain Taiuasen/ hoghasi/ ia sanoi henelle/ Hephethah/ se on/
Aukene

Aukene. Ja cochta Aukeſit henen coruans / Ja henen kielens ſidhe tuli wallalens / ia puhui ſelkieſt. Ja hen haſtoi heiden kellengen ſanomaſta. Mutta iota enämin quin hen haſtoi / ſite enämin he ilmoitit. Ja ylitze mären he hämmeſtyit / ſanoden / Hyueſti hen caiki teki / Cworoit hen teki culeman / ia Myket puhuman.

✠ Corban) Cutzutan yxi wffri / ſen on / Parambi olis että mine ſen wffraiſin / quin auttaiſin Wanhembitani. Sille ſe annetan Jumalalle / ſe tule ſeke wanhembain että meiden hyuexi. Teme wären toimituxen Christus teſſe laitta.

✳ Hulluus) ſe on / Tompelus ia iäriettömös / Lehimeiſte waſtan / Nijnquin ne / iotca ylpieſt ia cortiaſt mutta ylencatzouat.

VIII. Lucu.

Jne peiuine / coſka ſangen palio Canſſa oli / eike ollut heille miteken ſömiſt / cutzui JESVS Opetuſlapſet tygens / ia ſanoi heille / Mine armadhan Canſſan päle / Sille io he colme peiue wipyneet ouat minun tykenen / ia ei ole heille miteken ſömiſt / Ja ios mine laſken Matth.
heijen minuldani cotijns ſömete / nin he waipuuat tielle / Sille että mwtamat heiſte olit cauka tullnat. Waſtaſit hende Opetuſlapſens / Cuſta iocu woipi neite rauita Leiuille teſſe Eremaas? Ja hen kyſyi heille / Mondaco Leipe teille on? Nin he ſanoit / Seitzmen. Ja hen käſki Canſſan iſtua atrioitzeman maan päle. Ja hen otti ne ſeitzemen Leipe / quin hen kijttenyt oli / murſſi hen / ia annoi Opetuſlaſtens / ia ne panit Canſſan eteen. Ja heille oli wähe calaiſita / ia hen kijtti / ia käſki mös ne edheſpanda. Nin he ſöit / ia rauittin. Ja he yleſotit ne tächteet / Jotca ieneet olit / ſeitzemen Corgia murnia. Ja oli nijte iotca ſöit liki nelie tuhatta. Ja hen laſki heidet.

Ja cochta hen aſtui Hachten Opetuſlaſtens canſa / ia tuli

Dalma

Dalmanuthan maan paickoin. Ja vloſlexit Phariſeuſet / ia ru
peſit henen canſans campaileman / kiuſaſit hende / pyten he-
Mat 16. nelde mercki Taiuahaſt. Ja quin hen hoghanut oli henge-
Luce 12. ſens / nin hen ſanoi / Mixi teme ſuku mercki pyte? Totiſeſta
ſanon mine teille / Ei anneta telle Sughulle mercki. Ja hen
iåtti heijen / ia taas hachten aſtui / ia meni ylitze meren.

Ja he olit wnochtaneet Leipe canſans otta / Ja ei ollut he-
ille enå ychte Leipe hahdes mötens. Ja hen kåſki heite ſano-
den / Catzocat ia carttacat Phariſeuſten hapatoxeſt / ia hero
deſen hapatoxeſt. Ja he aijattelit ſinne ia tenne / ſanoden ke-
ſkenens / Se ſe on / ettei meille ole Leipe. Jaquin JEſus ſen
ymmerſi ſanoi hen heille / Mite te ſijs tutkiſtelette ettei teille
Leipe ole? Ettekö te wiele nyt homaitze ia ymmerdhå? Wie-
lekö teille nyt on ſoghaiſtu ſydhen? Silmet teille on / ia ette te
någhe / ia Coruat teille on / ia ette te cwle / Ja ettekö te mui-
ſta / coſka mine wijſi Leipe murſin / widen tuhanen Inhimi-
ſen / quin monda Corgia te teunens techteite yleſotitta? Nin
he ſanoit / Caxitoiſtakymende. Nin mös coſka mine ne ſeitze-
men murſſin / Nelien tuhanen ſeas / Quin monda Corgia teu-
nens tehde muruia te ſilloin yleſotitta? Nin he ſanoit / Seitze
men. Ja ſanoi hen heille / Mixei te ſijs ymmerdhå?

Ja hen tuli Bethſaidan / Ja he edheſtoit yhden Sokian / ia
rucolit hende / ettå hen rupeis henehen. Ja hen rupeſi ſen So
kian kåten / ia vloſwei henen Kyleſt / ia ſylki henen Silmijns /
ia pani kåtens henen pålens / ia kyſyi henelle / Jos hen iotaki
nåkis. Nin hen catzoi yles ia ſanoi / Mine nåen Inhimiſet
keuxendeluen ninquin nåkiſin puudh. Sijtte hen taas
pani Kådhens henen Silmeins påle / ia teki henen nåke-
måhen. Ja tuli paratuxi / nin ettå hen ſelkeſte caiki waſtw-
dheſt nåki. Ja hen lehetti henen Cotians ſanoden / Ele Kyleen
mene / ele mös kellengen tete ſielle ſano.

Ja Je-

Ja JESVS vloſlexi ia henen Opetuſlapſens nihin Ky-
lihin Ceſarean tyge / ioca cutzuttan Philippi. Ja tielle hen ky- Matt 16. Lu. 9.
ſyi Opetuſlapſillens ſanoden heille / Kenengä ſanouat In-
himiſet minun oleuan? Nin he waſtaſit / Johanneſen caſta-
ian / ia mutamat Eliam / mutamat taas yhden Prophetain
lughuſta. Ja hen ſanoi heille / Mutta kenengä te ſanotta mi- Matt 10.
nun oleuan? Nin Petari waſtaſi ia ſanoi henelle / Sine olet
ſe CHRISTVS. Ja hen haſtoi heite / ettei he kellekä ſanoi-
ſi heneſte.

Ja hen rupeſi heite opettaman / ette Jnhimiſen Poian pite
palio kerſſimen / ia poiſ hyliettemen Wanhimilda ia ylimei-
ſilde Papeilda / ia Kirianoppenuilda / ia tapettaman / ia col-
men peiuen peräſt yleſnouſemã. Nin iulkiſeſta hen ſen Puhen
puhui. Ja Petari otti henen tygens / rupeſi hende rangaitze-
man. Mutta hen känſijn / ia catzoi Opetuſlapſijns pein nuch
teli Petarita ſanoden. Mene minun ielkeni ſine Sathanas /
ſille ettei ſine ymmerdhä mitke JVMALAN ouat / waan
mite Jnhimiſten ouat.

Ja hen cutzui tygens Cãſſan ynne Opetuſlaſtẽs canſa / ia ſa- Matt 16. Luc 9.
noi heille / Cuca minua tachto ſeurata hen poiſkielken itzens / Joh 12.
ia ottacan henen Riſtins pålens ia ſeuratkan minua. Sille
että cucaikenens tachto Hengens wapatta / ſe hucutta ſen.
Mutta cucaikenens Hengens hucutta minun ia Euangeliu-
min tedhen / ſe henen wapatta. Sille mite ſe autta Jnhi-
miſen / ios hen woittais caiken mailman / ia ſapi henen Hen-
gens wahingon? Eli mite Jnhiminen on andaua iolla hen
taita Hengens lunaſta? Mutta ioca häpepi minua ia minun Matt 10.
Sanani teſſe hooraliſes ia ſynniſes ſughuſa / ſite mös pite
Jnhimiſen Poian häpiemen / coſka hen tulepi henen Jſens
cunniaſa pyhein Engelittein canſa. Ja hen ſanoi heille / Toti
ſeſta ſano mine teille / Ouat mutamat neiſſe / iotca teſſe ſeiſo

nat/ iotca ei maistaman pide colemata / Sihenasti quin he
Matt 17. näkeuet JUMALAN Walt...kunnan woimalla tulluexi.
Luce 9.

IX Lucu.

A Cudhen peiuen peräst /otti JESVS tygens Petarin ia Jacobin ia Johannesen / ia wei heidet corckian Wooren päle erinens yxineiset / ia kirkastettijn heiden edhesens / Ja henen Wattens tulit kiildeuexi ia sangen walkiaxi ninquin Lumi / ettei yxiken Waatten painaija taida nin walkiaxi paina maan päle. Ja ilmestui heille Elias Mosesen cansa / ia puhelit JESVSEN cansa. Ja Petari wastaten sanoi JESVSelle Rabbi / Hyue ombi meiden tesse olla / Tehckeme tähen colmemaia/ sinū yxi / Mosesen yxi / ia Elian yxi. Waan ei hen tienyt mite hē puhui / Sille he olit hämmestynyet. Ja tuli Pilui quin wariosi heijet. Ja äni tuli pilueste sanoden / TEME Ombi Minun Racas Poican / site cwlcat. Ja cochta quin he ymberinscatzadhit / nin eiuet he sillē Kete mwta nähnyet / mutta yxinens JESVSEN heiden tykenens.

Coska he nyt Worelda alasmenit / kielsi heite JESVS ettei he kellengen sanoisi nijte quin he neit / sihenasti quin Inhimisen Poica colluista ylesnousis. Ja he pidhit sen Sanan tykenens / ia tutkit keskenens / mite olis se quin hen sanoi / Ylesnousē coolemasta. Ja he kysyit henelle sanoden / Mite se on quinne Kirianoppeneet sanouat / Ette Elian pite ennen tuleman. Hen wastasi ia sanoi heille / Elias tosin coska hen edhelletulepi / nin hen caiki cohdhēda. Ja ninquin kirioitettu on Inhimisen Poiasta / ette henen palio pite kerssimē / ia ylencatzottamā. Mutta mine sanon teille / Elias ombi tullut / ia he teit henelle / mitke

mitke he tachtoit/ ninquin heneſte kirioitettu oli.
Ja quin hen tuli Opetuſlaſtens tyge/ ia näki palio Canſſa heidē ymberillens ia Kirianoppenuet campaileuan heiden cāſans. Ja cochta quin caiki Canſſa neit henē/ hämmeſtyit he ia waſtan iooſten teruetit hende. Ja hen kyſyi Kirianoppenu ilda/ Mitke te Campalet teidhen keſkenen: Nin yxi Cāſſan ſe as waſtaſi ia ſanoi/ Meſtari/ mine edheſtoin ſinun tyges mi- Luc 4.
nun Poicani/ iolla on mycke Hengi/ ia coſka ikenens hen ri-
uapi henē/ nin hen räpele henen/ ia hen Waachtupi/ ia kiriſte-
le hambaillans ia quiuettu. Ja mine ſanoin ſinun Opetuſlap- Lu 4.
ſilles/ että he henen vloſaiaiſit/ ia eiuet he woinuet. Matt 8.
Nin hen waſtaſi ia ſanoi/ O ſine vſkotoin Sucukunda/ quincauuan minun pite oleman teiden canſa: Quincauuan mine teite kerſſin: Tookat hende minun tykeni. Ja he edheſtoit ſen henen tygens. Ja cochta quin ſe Hengi näki henen/ reueiſi hen henen/ Ja längeſi mahan/ ia kieritteli henens ia Waachtui. Ja hen kyſyi henē Iſeldens/ Quinpalio aica on ſijt te quin teme on henelle tullut: Hen ſanoi/ Lapſeſt ſaadhen/ ia monaiſte hen ſeke tuleen ette weſijn henē heitti/ ette hen hucuttais henen. Mutta ios ſine iotakin woidh/ nin armadha meiden pälen ia auta meite. Nin ſanoi JESVS henelle/ Jos ſine ſen woidh vſkoa/ Caiki ouat vſkowaiſten mahdoliſet. Ja cochta Poian Iſe hwſi idku kynelille/ ia ſanoi/ HERRA/ Mine wſkon/ Auta minun epewſkoani.
Coſka nut JESVS näki että Canſſa ynne tyge iooxi/ nuchteli hen ſite ſaſtaiſt Henge ſanoden henelle/ Sine mycke ia Cwroi Hengi/ Mine manan ſinun/ vloſmene heneſte/ ia ele teſtedhes henen ſiſellenſmene. Nin ſe Hengi parghui/ ia couan repeli hende/ ia vloſlexi. Ja ſe tuli ninquin coollut/ nin ette moni ſanoi/ Hen on coollut. Mutta JESVS tarttui Matt 8.
henen käteens/ ia codhenſi henen/ Ja ſe yleſnouſi. Ja quin hen Luc 5.

oli honeſen ſiſellemennyt/ kyſyit henen Opetuſlapſens henelde
erinens / Mixei me woinuet hende vloſaija ⁝ Ja hen ſanoi/ Te
me ſuku ei woidha mille mwla / quin rucouxen ia paſton ca,
utta vloſaijetta.

Ja he ſielde poiſkeuit ia waelſit Galilean lepitze/ ia eike tah
tonut ſite kenengen tiete/ Nin hen opetti Opetuſlapſians ia
ſanoi heille/ Inhimiſen Poica ylenannetan Inhimiſten kä,
ſijn / ia he tappauat henen/ Ja quin hen on tapettu / nin hen
colmandena peiuen yleſnouſe. Mutta ei he ymmertenet ſite
quin hen ſanoi/ Ja he pelkeſit henelde kyſyue.

Ja hen tuli Capernaumin / ia quin hen honeſen tuli / kyſyi
Matt 18. hen heille / Mite te tielle keſkenen campalitta ⁝ Mutta he wai,
Luce 9. kenit/ Sille he olit campaleet keſkenens tielle cuca heiſte olis
Swrin. Ja quin hen iſtui cutzui hen ne caxitoiſtakymende/ ia
ſanoi heille/ Joca tachto enſimeinen olla / ſen pite oleman
caikein wimeiſen / ia caikedhen paluelian. Ja nin hen temmaſi
yhden Lapſen/ ia ſeiſatti ſen heiden keſkellens. Ja quin hen ot
ti ſen ſylihins/ ſanoi hen heille/ Cuca yhden ſen caltaiſen Lap,
ſen coriapi minun Nimeni tehden ſe minũ coriapi. Ja ioca mi
nun coriapi/ ei hen minua coria / mutta ſen ioca minũ lehetti.

Mutta Johannes waſtaſi henelle ſanoden/ Meſtari / Me
neime yhden ſinun Nimes cautta Perkelet vloſaijauan / eike
hen meite ſeura/ ia me kielſime henen / ſentedhen ettei hen me
ite ſeura. Nin ſanoi JESVS / Ei teiden pitenyt hende kiel,
demen / Sille ettei kengen ole ioca teke iongun aiwuun mi,
nun Nimeni cautta / ioca malta cochta pahaſti puhu minu,
ſta. Sille cuca ei ole meite waſtan / ſe on meiden edheſtem.
Ja cuca iootta teite weſi picarilla minun Nimeeni / ſenteden
Matt 18. että te oletta Chriſtuſen/ Totiſeſta ſanõ mine teille/ ei hen ſiw,
Luce 17. ingan cadhottaman pidhe henen palcans.
Esai 66. Ja cuca yhdẽ nijſte wehimiſt / iotca vſkaltauat minũ pälen

pahoittapi

pahoittapi / parambi henelle olis / ios myllyn kiui henen cau-
lans riputettu olis / ia mereen heitettu olis. Ja ios sinun Kätes Mat. 18
olis sinulle pahanoxexi / nin poisz hacka se / Parambi on sinun Lu 17.
kesipoola elemehen sisellemenne / quin sinulla olis caxi kätte
ia poisimenne Heluettijn / sihen Jancaickiseen tuleen / cussa
heiden matons ei cole ia tuli ei sammuteta. Ja ios sinū Jalcas
pahanoxexi sinulle olis / poisz hacka se / Parambi on ettes ondu Esai 66.
uana elemen sisellemenet / quin sinulla caxi Jalca olis ia heite-
teisin Heluettin / sihen Jancaickiseen tuleen / cussa ei hei-
den matons cole / eike tuli sammuteta. Ja ios sinun Silmes
ombi sinulle pahanoxexi / nin puchkaise se / Parambi on sinun
Silmepoolla JUMALAN Waldakunnan sisellemenne /
quin sinulla caxi silme olis / ia heiteteisin Helnettin tuleen / cus-
sa heiden matons ei cole / ia tuli ei sammuteta. Sille iocainen
Inhiminen pite tulella * solattamā / ia iocainen wffri pite so Leui 2.
lalla solattamā. Hyue calu ombi soola / mutta ios sola tule ma
guttomaxi / mille te sen höistette? Piteket itzeteisenne sola / ia
rauha teiden keskenen.

* Solattaman) Wanhas Testamentis caiki vffri solattijn / ia caikista vffreista iotakin poltettijn. Sen Christus tenne sisellewetä / ia vlostot-mitta sen Heugelisesta / se on / ette Euangeliumin opin cautta / ninquin tulen ia solan cautta / pite se wanha Adam / se on Inhimisen paha sisu asetetuxi ia solatuxi tuleman / Cuhunga ei se oppi tule / nin casuauat siel le madhot / se on / sijne on yxi paha omatundo. Ja että sola leicka / sentä-den taruitan käersimys ia rauha / ninquin Christus tesse käskepi.

X. Lucu.

IA quin hen sieldē ylesnousi / tuli hen Judean
maan ärille / sen makunnan cautta / ioca on Matt 19.
sille polella Jordanin. Ja taas Canssa coko
unsi henen tygens / Ja ninquin hen tottu-
nut oli / taas hen heite opetti. Ja ne Phari
seuset edheskendē kysyit henelle / Sopico mie

hen waimons hyliete? kiusaten hende. Mutta hen wastaten sanoi heille / Mite Moses teille käski? He sanoit / Moses salli eroitus kirian kirioitta / ia eroitta. JESVS Wastaten sanoi
Deute 24. heille / Teiden sydhemen cangiudhen tehden kirioitti hen teille sen käskyn. Mutta loomisen alghusta / ombi JVMALA he-ijet loonudh miehen ia waimon. Sentedhen pitepi Inhi-misen ylenandaman henen Isens ia eitens / ia pite waimoonsa
Ge 1. 2. kijnitarttuman / ia capi tuleuat yhderi lihari. Nin eiuet he nyt ole capi / mutta yxi liha. Mite siis JVMALA on ychten sitonut / site ei Inhimisen pidhe eroittaman.

Ja honesa kysyit taas henē Opetuslapsēs sijte samasta asijasta. Ja hen sanoi heille / Joca henēs eroitta waimostans / ia toisen naipi / se tekepi Hoori henen wastans. Ja ios waimo erije-pi miehestens / ia hoole toiselle / hen tekepi Hoorin.

Ja he toit henen tygens Lapsia / ette hen heihin rupeis. Nin Opetuslapset nuchtelit heite / iotca nijte edhestoit. Cosca nyt JESVS sen näki / närckestyi hen / Ja sanoi he-
Matt 19. ille / Sallicat lasten tulla minun tyken / ia elkette kieldekō heite
Luce 18. Sille että sencaltaisten ombi JVMALAN Waldakunda. Totisesta mine sanon teille / Jocainen quin JVMALAN Waldakunda ei ota ninquin Lapsi / ei hen swingan sinne si-sellemene. Ja hen otti heidhet syliins / ia pani kätens heidhen pälens / ia siugnasi heijet.

Ja quin hen vloslechtenyt oli tielle / edhesioxi yxi / ia cu-marsi hende ia kysyi henelle / Hyue Mestari / mite minun teke-men pite / että mine ijancaikisen elemē omistaisin? Nin Jesus sanoi henelle / Mixi sine sanot minū hyuexi? Eikengen ole hyue / mutta se ainoa JVMALA. Kylles keskyt tiedhet. Ei pidhe sinun hoori tekemen / ei tappaman / ei warghastaman / ei wäre todhistust sanoman / ei wiettelemen / Cunnioita Ises
Exodi 22. ia eites. Nin se wastasi ia sanoi henelle / Mestari / nemet cai-

ki olen

ki olen mine pitenyt hamaſt Norudheſtani. Mutta JESus
quin hen catzachti henē pålens/ racaſti hende ia ſanoi henelle
* Yxi ſinulda puuttupi/ Mene/ ia myy caiki mite ſinulla ombi
ia anna waiwaſten/ ia ſine ſaadh rickaudhen Taiuahas/ ia tu
le ſeuraman minua/ ottadhen harttiolles riſti. Mutta hen
tuli murehesans ſen puhen tedhen/ ia murehiſans poiſmeni.
Sille henelle oli palio Tauarata. Matt 19.
Ja quin JESVS ymberinſcatzachti ſanoi hen Opetuſ- Luce 18.
lapſillens/ Quinga tôleſt ne rickat tuleuat JVMALAN
Waldakundan. Mutta Opetuſlapſet he hâmmeſtyit henē ſa
nans påle. Nin JESVS taas waſtaten ſanoi heille/ Rac
kat poiiat/ quinga tôles on heille ſiſellekieudhe JVMALAn
Waldakundan/ iotca vſkaldauat peningihin. Keuiembi on
Camelin neulan ſilmen lepitze kieudhe/ quin rickan/ JVmalan
Waldakunnan ſiſellekieudhe. Mutta he wiele ſijtte ylitze må-
ren imehtelit ſanoden keſkenens/ Ja cuca woipi wapari tul
la: Nin JESVS catzachti heiden pålens ia ſanoi/ Inhi-
miſten tykene ombi ſe mahdotoin/ mutta ei JVMALAN
tykene/ Sille caiki cappalet ouat mahdoliſet JVMALAN
tykene.
Nin rupeis Petari ſanoman henelle/ Catzo me olema caiki ylen
andaneet/ ia ſeurannet olema ſinua. Nin JESVS waſtaſi
ia ſanoi/ Totiſeſta mine ſanon teille/ Eikengen ole/ ioca iåtti
honēs/ taicka weliēs eli Siſarēs/ taicka Iſens eli Eitens/ taicka
waimōs eli lapſens/ taicka pellōs minun ia Euāgeliumin teh-
dē/ ellei hen ielles ſaa ſadākerdaiſet nyt telle aijalla honet ia wel
iet/ ſiſaret ia eitet/ lapſet ia pellot * waſtoinkieumiſen canſa/ ia
tuleuaiſes mailmas ijancaikiſen elemen. Mutta monda mite en
ſimeiſte tuleuat ielkimeiſexi/ ia ne ielkimeiſet eſimeiſixi. Ja he
olit tielle meneueiſet Jeroſoliman/ Ja JESVS heiden ede
lenſkeui/ ia he olit hâmmeſtynyet/ ſeuraſit hende ia pelkeſit.

Ja JEsus otti taas ne caxitoistakymende tygens / rupesi
Matt.20. heille sanoman / micke henelle tapachtuman piti. Catzo / me
Luce.18. ylesmenēme Jerusalemijn / ia Jnhimisen Poica ylenannetaan
Pappein Pämiehille ia Kirianoppenuille. Ja he domitzeuat
henen colemahā / ia he ylenandauat henen pacanoille / ia he pil
cauat hende / ia piexeuet henen ia sylkeuet henehen ia tappa-
uat / Ja colmandena peiuen hen ylesnouse.

Nin edheskeuit henen tygens Jacobus ia Johannes zebe-
deusen poijat sanoden / Mestari / me tadhoma ettes teet meil-
le mite me anoma. Hen sanoi heille / Mite te tahdotta ette
minun pite tekemen teille? Nin sanoit he henelle / Anna meille
että toinen sinun oikealla / iä toinen wasemella polelas istū-
ma sinun cunniasas. Nin sanoi JESVS heille / Ei te tie-
dhe mite te anotta / Woitteco te ioodha sen calkin ionga mine
ioon / ia sille castella castetta iolla mine castettan? Nin he sa-
noit / Me wooimma. Nin sanoi heille JESVS / sen calkin
tosin te iootta ionga mine ioon / ia sille castella te castetat
iolla mine castetan / Mutta istuman minun oikealle ia minū
wasemalle poleleni / ei se ole minun andamallani / mutta nijlle
se tapachtu / iqille walmistettu on.

Ja quinne Kymenen sen cwlit / rupesit he närckestymen
Jacobist ia Johannesest. Mutta coska JESVS curzui heite
tygens / sanoi hen heille / Te tiedhettä ette mailmaiset Pämie-
het waldauat / Ja ne iotca woimaliset ouat heiden seasans /
Nijlle on walda / Mutta ei nün pidhe oleman teiden ke-
skenen / waan ioca teiden seasan tachtopi swrin olla / sen pite
teiden palwelian oleman / Ja ioca teiste tachto olla ensimei-
nen / henen pite caikein oriana oleman. Sille että Jnhimi-
sen Poica ei ole tullut paluelta / mutta että hen paluele / ia
annais henen Hengens lunastuxexi monen edheste.

Ja he

Ja he tulit Jericon. Ja quin hen vloſkeui Jericon Caupun
giſt/ia henē Opetuſlapſens/ ia ſwri iocko Canſſa. Nin iſtui Luc 18.
tien ohesa yxi Sockia Bartimeus Timein poica ia kerieſi/ia co
ſka hen cwli ette ſe oli JEſus Nazaretiſt/Rupeſi hen hwta
man ia ſanoman/ JESV Dauidin Poica/ armadha minua.
Ja moni hende nuchteli/ ette henen piti waickeneman. Mut
ta ſite enämin hen hwſi/ Dauidin poica armadha minua. Ja
JESVS ſeiſatti ia käſki hende cutzu. Ja he cutzuit ſen ſocki
an ia ſanoit henelle/ Ole hyues mieles/ nouſe hen cutzu ſinua.
Nin hen poiſ heitti waattens yldens/nouſi ia tuli Jeſuſen ty
ge. Ja waſtaſi Jeſus ia ſanoi henelle/ Mites tachtot minua ſi
nun tekemen: Nin ſe ſockia ſanoi henelle/ Rabboni/ ette mi
ne ſaiſin näköni. Nin ſanoi JESVS henelle/ Mene/ ſinun
vſkos teki ſinun terueri. Ja cochta hen näköns iellēſſai/ ia hen
ſeuraſi JESVSTA tiellä.

* Yxi) Se on/ Caiki ſinulda pänens pwttu/ Sille ſine tahdot hurſkas olla/ ia ett tahdo lopua hywydheſtes minun tehteni/ eike minun kanſant kärſſie. Sentedhen ombi Mammon totiſeſt ſinun Jumalas/ ia ſen ſine rackamban pidhe/ quin minun.

* Waſtoinkieumiſen) Se on/ ioca vſko henen tule waſtoinkieunniſt ia wiha kërſſie/ ia caiki cappalet ſen päle wogaman/ Ja quitengi on henelle kylle/ cunna hen tule/ hen leute Iſen/ Eiten/ Siſaren ia welien/ lapſet ia Tauaron ia Carttanon/ enemen quin hen taiſi ylenanda.

XI. Eucu.

A quin he leheſtyit Jeroſoliman Bethpha
gin tyge ia Bethanian ölio mäen tyge / nin
hen vloſlehetti caxi Opetuſlaſtans/ ia ſanoi Matt 21.
heille/ Menget ſihen Kylen ioca ombi tei Luce 19.
den edheſen ia cochta ſinne ſiſelletultuan leu
dhette te warſan ſidhottun/ ionga päle ei yx
iken Inhiminen iſtunut ole / päſteket ſe/ ia

toocat tenne. Ja ios iocu sano teille/ Miri te sen teette: Sanocat että HERRA site taruitze / ia cochta hen laske henen tenne. Nin he menit / ia leusit warsan sidhottun vlcona ouen tykön tien haaras/ Ja he påstit henen. Ja mwtamat nijste / iotca siellé seisoit/ sanoit heille/ Mite te teette warsa påstein: Mutta he sanoit heille ninquin JESVS oli keskenyt. Nin he sallit heijet/ Ja he edhestoit warsan JESVSEN tyge/ ia heitit heiden waatteins henen pålens/ ia hen istui sihen påle. Mutta moni heiden waatteins haijotit tijelle/ Ja monicadhat oxi carsit puista / ia haijotit tielle. Ja iotca edhellekeuit/ ia iotca seurasit hwdhit sanoden/ Hosianna/ Hyuestisingnattu olcon se / ioca tule HERRAN Nimeen / Hyuestisingnattu olcon se Dauidin meiden Isen Waldakunda / ioca tulepi HERRAN Nimeen/ Hosianna corkeuxes.

Ja HERRA sisellekeui Jerusalemin/ ia Templijn / ia quin hen caiki catzeli. Nin hen Echtona vloslexi Bethaniaan ninen Cahdentoistakymenen cansa. Ja toisna peiuen / kosca he vloslexit Bethaniasta isoisi hen. Ja hen nåki taambata Fikunapuun / iolla lehdhet olit/ Nin hen leheskeui ios hen iotaki henesse leunyt olis. Ja quin hen tuli sen tyge / nin ei hen mwta leunyt quin lehdhet/ Sille ei ollut wiele Fikunain aica. Ja wastaten JESVS sanoi Fikunapuulle/ Elken testedes ken

Mat 21. Lu 19.

gen sinusta sökö hedhelmete ijancaiki sesta. Ja henen Opetuslapsens cwlit sen.

Ja he tulit Jerusalemijn. Ja JESVS sisellekeui Templijn/ Ja rupesi vlosaiaman Caupitzijat ia Ostaiat Templis/ ia Waiechtaiain Peudhet/ ia Mettiste Myiein istuimet hen cukisti. Ja ei hen sallinut että iocu piti candaman iotaki Templin

plin lepitze / Ja hen opetti ia sanoi heille. Eikö kirioitettu ole:
Minun Honen pite cutzuttaman Rucous Honexi caikelle Can- Esaie 56.
ssalle / Mutta te oletta henen tehnyet Röuerein lolaxi.

Ja kirianoppenuet ia papein päämiehet sen cuulit / Nin he et-
zit quinga he henē hucutaisit / Sille he pelkesit hende / ette coko
Canssa imechteli henen Opetustans. Ja quin io Echto oli /
vlosmeni Jesus Caupungista. Ja quin he homeneltan ohitzeke-
uit neit he Ficunapuun quiuetuxi iurinens. Ja Petari muisti ia
sanoi henelle / Rabbi / catzo se Ficunapw iongas kirosit öbi qui-
uettu. Nin wastasi Jesus ia sanoi henelle / Wscalca Jumalā
tyge. Totisesta mine sanon teille / että iocainen / quin telle woo-
relle sanoisi / Temma sinuas ia laske sinus merehen / Ja ei epele
henen sydhemesens / mutta Wscopi tapachtuuan sen mite hen
sanois / nin henelle tulepi mitke hen sanois. Sentedē sanō mine
teille / Mite te Rucoellen anotta wscocat teiden saauan / nin se
tulepi teille. Ja cosca te seisotta ia rucoletta / nin anderianda-
cat / ios teille iotakin on iongun wastan / Senpälle / että
teiden Isen ioca ombi Taiuhais / teille mös ricoxet anderi-
annais.

Ja he tulit taas Jerusalemijn / Ja quin hen keui Templise /
tulit henen tygens Pappein Päämiehet / ia Kirianoppenuet / ia Matt 21. Luce 20.
ne Wanhimat ia sanoit henelle / Mille woimalla sine neite te-
et: ia cuca annoi sinulle sen woiman ettes neite teet: Nin
JESVS wastaten sanoi heille / Wielepä mineki kysyn mös
iotakin teilde / ia wastatcat minu / Nin mine sanon teille mil-
le woimalla mine neite teen. Johannesen Caste / olico hen Tai
uahast elicke Inhimisilde: Wastacat minu. Nin he aijattelit
keskenens sanoden / Jos me sanom / Taiuahast / Nin hen sano
pi / Mingeteden ette te vskonuet hende: Mutta ios me sano-
ma / Inhimisilde / Nin me pelkem Canssa / Sille että caiki pidit
Johannesen että hen oli totisesta Propheta. Ja wastasit /

sanoden

ſanoden JESVSELle / Emme me tiedhe. Ja JEſus
waſtaſi ia ſanoi heille/ſem mineken ſano teille mille woimal-
la mine neite teien.

XII. Lucu.

JA hen rupeis heille wertauxilla
puhuman. Yxi Inhiminen iſtuc
Math 12. ti Winatarhan / ia pani Aidhan ſen
Luce 20. ymberins/ ia caiwoi Wina Copan/
a Rakenſi Tornin/ia pani ſen woro
ille Winatarhamiehille / ia hen mat
kuſti muille maille. Ja lehetti yhden
paluelian coſka aica tuli / Winatarha
mieſten tyge ette henen piti ottaman
hedhelmen Winatarhamiehilde winatarhaſt. Mutta he otit
henen kijni / ia hoſuit henen ia laſkit henen tyhiene. Taas hen
lehetti heiden tygens toiſen paluelian/ſen påån he kiuille ſårijt
ia laſkit henen pois pilcattuna. Ja taas hen lehetti toiſen / ſen
he tapoit ia monda muta / Muotamat toſin he hoſuit / ia mo
nicadhat he tapoit.

Nin henelle wiele oli yxi ainoa Poica /ioca oli henelle racas/
Sen lehetti hen mỏs wimein heiden tygens ſanoden / He car-
tauat minun Poicani. Mutta ne winatarhamiehet ſanoit
keſkenens / Teme ombi ſe Perilinen / Tulcat tappacam hende/
nin Perimys ieepi meillen. Ja he temmaſit henen ia tapoit /
Ja vloſ heitit henen Winatarhaſt. Mite ſijs nyt Winatarhã
Herra ombi tekeue? Hen tulepi ia huckapi ne Winatarhamie-
psal 118. het / ia andapi ſen Winatarhan muille. Ettekő mỏs te ole
Esai 28. lukenuet tete Kirioituſt? Se kiui ionga rakendaijat ouat poiſ
Acto 4. hylijenyet/ſe ombi techty nurcka kiuexi. HERRALda on te-
Roma 9. me techty/ ia on ihmelinen meiden Silmiſem. Ja he etzit hen-
1. pet. 2.

de kijni-

de kyniottaxens/ia pelkesit quitengi Canssa. Sille he ymmer-
sit / että hen heite wastoin temen Tapauxen oli sanonut. Ja
he ietit henen ia poisnenit.
Ja he lehetit henen tygens mwtamat Phariseusist ia Hero
desen paluelioist/että he solmiaisit henen Sanasa. Ja quin he
tulit sanoit he henelle/ Mestari/Me tiedhem ettes waca olet/
ia ett sine tottele kestekän / Sille ettet sine catzo Inhimisen
moodhon ielken / mutta totudhen cansa sine opetat JUMA
lan tiete. Ongo se oikein/Ette me Keisarin Weron annama/
taicka ei:: Pitekö meiden andaman / taicka ei andaman:
Nin hen tiesi heiden caualuxes / ia sanoi heille/Mite te minua
kiusatte: Tokat minulle Raha nädhexen. Ja he toit. Nin sa
noi hen heille / Kenenge ombi teme Cuua / ia pällekirioitus:
He sanoit henelle / Keisarin. Nin wastasi JESUS ia sa-
noi heille/ Andaca Keisarin mite Keisarin tule/ ia JUMA-
LAN mite JUMALAN tule. Ja he imehttelit henesте.
Nin edheskeuit henen tygens ne Sadduceuset / iotca sano- Matt 22.
uat / Ei oleuan Ylesnousemista / ne kysyit henelle ia sanoit/ Luce 20. Deut 25.
Mestari/Moses kirioitti meille / Jos iongun Welij coolis / ia
iättepi Waimon / ia ei iäte Lapsia / Nin pite henen Weliens
ottaman sen Waimon/ ia saattaman welijellens Siemenen.
Nyt seitzemen Welie ouat olluet/ia ensimeinen otti waimon /
ia coollesans ei iättenut hedhelme. Ja se toinen otti henen/ ia
cooli/ia ei henke iättenyt hedhelme. Se colmas samallamoto /
ia otit henen caiki seitzemen / ia ei iättenyuet siemende. Caikein
wimein cooli mös se waimo. Nyt sijs ylesnousemises coska he
ylesnouseuat/kenenge heiske se waimo pite oleman: Sille ette
seitzemēpidhit site waimo. Ja JESUS wastaten sanoi he-
ille / Te exytte/ Sille ettei te tiedhe kirioituxia / eike JUMA-
LAN auwu. Sille coska he coluista ylesnouseuat/Eike he nai /
eike hoole/ mutta he ouat ninquin Engelit Taiuasa. Mutta
coolluista

coolluista/että he yles herätetän/Ettekö te lukeneet ole Mose
Exodi 3. sen Ramatus/ Quinga JUMALA pensahas henelle puhui
sanoden/Mine olen se Abrahamin JUMALA/ ia Isaachin
JUMALA/ia Jacobin JUMALA: Mutta ei hen ole co-
lutten JUMALA/ waan ninen JUMALA iotca eleuet.
Sentedhen te sangen exytte.

Ja quin yxi Kirianoppenuista edhesteni/ ia cuuli heidhet
ychten Campaleuan/ ia näki että hen hyuesti wastasi heite/
kysyi hen henelde/ Cuca ombi se caikein ialoin käsky: Nin
wastasi JESUS hende/Teme caikista käskyiste ialoin on/
Cuule Israel/ HERRA meiden JUMALA/ ainoa JU-
Deute 6. MALA on/ Ja sinun pite rakastaman sinun HERRAS
JUMALAS caikesta sinun sydhemestes/ ia kaikesta sinun
Sielustas/ ia caikesta sinun mielestes/ ia caikesta sinun wäe-
stes. Teme ombi se ialoin käsky. Ja se toinen ombi temen cal-
tainen/ Sinun pite racastaman sinun Lehimeistes ninquin
Leui 19. itze sinuas. Ei ole neite swremba käsky.
Matt 21. Ja sanoi henelle se Kirianoppenut/ Mestari/ sine olet to-
tisesta oikein puhunut/ Että yxi ombi JUMALA/ ia ei ole
toista paitzi henen. Ja rakasta site caikest sydhemest/ia caikest
ymmerdhyxest/ ia caikest sielust/ ia caikest wäest/ ia racasta-
man Lehimeist ninquin itzense/ se ombi enäy quin caiki pol-
tewffri/ia caikinaiset wffrit. Nin JESUS näki että hen toi
melisesta wastasi/ sanoi hen henelle/ Edh ole sine caucan
JUMALAN Waldakunnasta. Ja ei kengē tochtinut sijtte
henelle kysye.

Ja JESUS wastasi ia sanoi opettain Templis/ Quin-
ga sanouat ne Kirianoppenuet/CHRISTUSEN oleuan
Matt 22. Dauidin Poian: Sille itze Dauid sanoi pyhen Hengen cautta/
Luce 10. HERRA sanoi minun Herraleni/ Istu minun oikeal-
Ps 110. le Kädheleni/ sihenasti quin mine panen sinun wiholises

sinun

sinun ialcais astilaudhari. Sijne Dauid sijs cutzupi henen Her
raxens. Custa hen ombi sijs henen poicans: Ja enimitten Cans Matt 23.
sa cuuli hende kernasta. Luce 22.
Ja hen opetti heite / ia sanoi heille / Cauattaca teiten nijlde
Kirianoppenuilda / iotca pitkise waatteisa kieuuet / ia anda-
uat kernasta heitens teruechte turulla / ia kernasta istuuat yli-
meis Cokouxisa / ia ensimeisis sijois Echtolisis. Jotca ylessö-
uet Leskein hooneet / ia edhesweteuet pitket Rucouxet. Neme
samat saauat site raskaman cadhotuxen.
Ja quin JESVS istui wffriarkun cohdhalla / ia catzeli Luce 21.
quinga Canssa pani peningite wffriarkun. Ja monda ricasta
panit palion. Nin tuli yxi kieuhe leski / ia pani caxi ropoija / ne
tekeuet yhden peningin. Nin hen cutzui Opetuslapsens tygens
ia sanoi heille / Totisesta sanon mine teille / että teme keuhe
Leski pani enämē wffriarkun / quin caiki ne iotca sinne siselle-
panit / Sille että he caiki ouat pānuuet nijste / quin heille lijaxi
oli / mutta teme ombi henen kieuhydhestens caiki mite henel-
le oli / caikē henen tauarans pannut.

XIII. Lucu.

A quin hen wlosmeni Templist / sanoi yxi he-
nen Opetuslapsistans / Mestari / catzo min-
gemootoiset kiuet / ia quin caltaiset rakennux- Matt 24
et ouat neme: Ja JESVS wastaten sa- Luce 21.
noi henelle / Näetkös nemet swret rakennox
et: Ei iätete kiui kiuen päle ioca ei särietä.
Ja coska hen istui ölio mäelle Templin co
hdalla / kysyit henelde erinens Petari ia Jacobus ia Johannes Luce 19.
ia Andreas / Sanos meille coska nemet tapachtuuat: Ja mite
mercki on / coska nemet caiki päteteen: Nin JESVS wasta
ten heite rupeis sanoman / Catzocat ettei iocu teite petä / Sille
ette mōda tuleuat minū nimeeni sanoden / Mine olen CHRI
STVS. Ja petteuet mondá. Mutta

Mutta coska te ewletta Sotija / ia Sotain sanomita / Nin elkette pelietkö / Sille ette ne pite tapachtuman / waan ei cochta loppu ole. Sille Canssa carckapi Canssa wastan / ia Waldakunda waldakunnan wastan. Ja maan iäristyxet pite oleman iocahizes paicas / Ja tuleuat Nelke / ia pelghot. Nemet ouat murechten alghut.

Mat 24. Mutta te cauattacat teiten. Sille he ylenandauat teiden Radztupijn ia Sinagogijn. Ja te piexeteen ia edhesiohdate
Lu 21. tan Pämiesten ia Kuningasten eteen minun techten / heille todhistoxexi. Ja ennen pite sarnataman Euangelium caikessa Canssas.

Coska he nyt iohdattauat teite ia ylenandauat / nin elkette murehtico / mite teiden puhuman pite / Nin elket mös ennen aiattelco / waan mite teille samalla hetkelle annetaan se te puhucat. Sille ettei te ole ne / iotca puhutta / waan pyhe Hengi.
Matt 10. Nin ombi Welij weliens ylenandawa colemahan / ia Jse poicans / ia Lapset ylescarckauat wanhembitans wastan / ia saattauat heijet colemahan. Ja caiki teite wihauat minun Nimeni tedhen. Waan ioca pysypi haman loppun asti / se tule autuaxi.

Nin coska te saatta nähde heuitöxē iulmaudhē / iosta Daniel
Danie 9. Prophetā cautta sanottu on / seisouan cussa ei tulisi (ioca sen lukepi hen ymmerteke̅) Silloin iotca ouat Judeas ne paetkan worteiin påle. Ja ioca ōbi caton påle / elken alasastuco honesen Ja elken sisellemengö hakeman iotacan honestans. Ja ioca ombi Pellolla / nin elken palaitko ninen ielkin / quin hen tagans ietti / ottaman henen waattetans. Mutta we olcoon nijlle wastoin oleuaisille / ia imetteuein nijne peiuine. Mutta rucolcat / ettei teiden packonna tapachtuisi taluella. Sille että nijne aicoina pite oleman sencaltainen waiwa quin ei ole ollut loonnon alghusta iotca JUMALA oli loonut tehenasti /

eike

eike mős tuleua ole. Ja ellei HERRA lyhenneisi nijte peiui/
ei tulisi yxiken Inhiminen wapadhexi. Mutta ninen vloswa-
litudhen tedhen iotca hen on vloswalinnut / hen lyhensi ne
peiuet.

Ja silloin ios iocu teille sanopi / Catzo/ tesse ombi CHRIS
TVS/ catzo/ sielle ombi CHRISTVS. nin elket vskoko.
Sille että wåret Christuset ylesnouseuat ia falskit Prophetat Mat 24.
iotca merckie ia tunnustechti tekeuet/ ette he mős ne vloswa- Luce 17.
litudh petteuet / ios se taidhais olla. Mutta te cauattaca tei-
ten / catzo mine olen teille caiki ennen sanonut.

Mutta nijne peiuine / temen waiwan ielken Auringoisen pi-
te pimiemē/ ia cuu ei anna henē waluuans / techdet Taiuahast
putouat / ia ne auwudh iotca taiuas ouat / cokonsyseiten. Ja
silloin heiden pite nåkemen Inhimisen Poian tuleuan piluise
swrella woimalla ia cunnialla. Ja silloin hen vloslehette En-
gelins / ia hen cokopi henen vloswalituns nelielde twlelda/ ha-
mast maan lopusta ia Taiuan loppun asti.

Mutta Ficuna puusta oppecat Wertaus/ coska nyt he-
nen oxans heikot ouat/ ia Lehdhet puhckeuat / nin te tiedhet/
ette Suui ombi lesne. Nin mős te coska te nåme nået tapach-
tuuan/ nin tietket ette lesne ombi io ouen edhes. Totisesta sa- Math 42.
non mine teille/ Ettei teme sucukunda huckn sihenasti quin ca Luce 21.
iki nåme tapachtuuat. Taiuas ia maa pite huckuman / mutta
minun Sanani ei pidhe huckandeman. Mutta sijte peiueste ia
sijte aijasta ei tiedhe kengen / Ei Engelitken iotca ouat Tai-
uahas/ Ja ei itze Poicakan/ waan ainoa Ise.

Cauattaca/ waluoca ia rucolca/ Sille ettei te tiedhe coska se
aica on. Ninquin yxi Inhiminen ioca muille maille waelsi/ Matt 25.
iåtti henen Honens/ ia annoi PalueliOillens woiman / ia culle- Luce 16.
ki henen askareens / ia kåski Ouenwartian walua. Nin walua-
cat sijs/ sille ettei te tiedhe coska Honen Herra tuleua on / ech-

tona taicka poli ōen/ eli cukoin laulais/ eli homenelda/ Sen-
påle ettei hen eckiste tule/ ia leudhe teite macamast. Mutta mi
te mine sanon teille/ sen mine caikille sanon/ Waluacat.

XIIII. Lucu.

Matt 26. Luce 22.
IIn oli cahden peiuen peråste Påsieinen/ ia
makÿaleiuen peiuet. Ja ne ylimeiset Papit ia
Kiriāoppenuet etzit quinga he caualuxel henē
kÿniotaisit/ ia tappaisit. Nin he sanoit/ Ei
Juhla peiuen ette capina nousisi Canssasa.
Ja quin hen oli Bethanias/ sen Spitalisen
Simonin hoonesa ia atrioitzi/nin tuli yxi waimo iolla oli yxi
Clasi turmelematoind ia callist Nardusen woidhet/ Ja hen ser
Joh 12. ki Clasin/ ia wodhatti henen påens påle. Nin olit mutamat/
iotca nårckestyit itzellens/ ia sanoit/ Mihinge teme woiten
haaskaus? Sille teme olis taittu mytå enåmpeen quin colmen
satan peningiÿn/ ia annetta waiuasten. Ja he napitzit hende
wastan.
Nin JESVS sanoi/ Sallicat hende rauhas/miri te
hende waiuat? Hyuen tōen hen teki minun cochtaani/ Sille
aina ouat teille waiuaset tykenen/ ia costa ikenens te tahdot
ta/nin te taidhatta heille hyuetehde. Mutta em mine teille
aina ole/ Teme teki mite hen woi/ hen ennetti minun Rumin
woitileman Hautamiseri. Totisesta sanon mine teille/ Cussa
teme Euangelium saarnatan caikes mailmas/ nin mōs te-
Matt 26. me quin hen nyt teki/ saarnattaman pite henen muisto-
Luce 22. xens.
Joh 18. Ja Judas Ischarioth yxi niÿste cadhestoistakymenest po-
ismeni ylimeisten Pappein tyge/ ette henen piti heille he-
nen pets-

nen pettemen. Coska he sen crolit / ihastuidh he ia lupasit henen penningite andaxens. Ja hen etzi quinga hen soueliasti henen petteis.

Ja ensimeisne makianleiuen peiuen coska Påsieis Lammas wffrattijn / sanoit henelle henen Opetuslapsens / Cussa sine tahdot ette me meneme / ia walmistam sinun sööderes Påsieis Lamban: Ja hen vloslehetti caxi henen Opetuslapsistans / ia sanoi heille / Menget Caupungin / ia nin yxi Jnhiminē teiden cohdapi candain wesi Crusi / noudhattaca hende / ia cuhunga hen sisellemenepi / sanocat Peren Isenelle / Mestari kåski sinulle sanoa / Cussa ombi wierastē hone / iossa mine Opetuslasten cansa Påsieis Lamban söön: Ja hen osottapi teille yhden swren Salin / leuitettyn ia walmistettun / sielle walmistacat meiden eten. Ja henen Opetuslapsens vlosmenit / ia tulit Caupungin / Ja leusit ninquin hen oli sanonut heille. Ja walmistit Påsieis Lamban. Matt. 26. Lu. 22.

Nin quin ioo Echto oli / tuli hen Cahdhentoistakymenen cansa. Ja quin he istuit peudhen tyken ia söit / sanoi JESVS / Totisesta mine sanon teille / Yxi teiste ioca söpi minun cansani / ombi minun petteue. Ja he tulit murehisans / ia rupeisit henelle itzecuki sanoman / Ollengo mine: Ja toinen / Ollengo mine: Nin hen wastasi ia sanoi heille / Yxi Cahdestatoistakymenest ioca minun cansani satijn rupeile. Jnhimisen Poica tosin mene ninquin heneste on kirioitettu / Mutta we sen Jnhimisen ionga cautta Jnhimisen Poica peteteen / Se olis sen Jnhimisen paranbi / ios ei hen olisi syndynyt. Herrā]ēe tolinen.

Ja heiden atrioidhesans otti JESVS Leiuen / kijtti ia murssi / ia annoi heille / ia sanoi / Ottacat / söket / Teme on minū Rumin. Ja otti Calkin kijtti / ia annoi heille. Ja he iooit caiki heneste. Ja hen sanoi heille / Teme on minun weren / sen vden 1. Cor. 11.

Testamentin / ioca monen edhest vloswodhatetan. Totisesta mine sanon teille / Em mine sillen ioo Winapuun hedhelmest sihen peiuen asti / cosca mine sen wden ioon JUMALAN Waldakunnas. Ja quin he Kijtoswirdhen olit sanonuet / vlosmenit he Öelio måen påle.

Ja JESVS sanoi heille / Caiki te pahannet minun techteni tene öenä. Ninquin kiriotettu ombi / Minun pite lömen
Sacha. 9. paimenē / ia Lābat pite haiomā. Mutta sijtte quin mine ylesnousen / nin mine teidhē edhellenkiem Galilean. Nin Petari sanoi henelle / Ja ios wiele caiki pahenisit / quitengā em mine pahene. Ja JESVS sanoi henelle / Totisesta mine sanō sinulle Ette tenepene / ennenquin tene öene Cuckoi cahdiste laula / sine colmaisti minun kiellet. Mutta hen wiele wekeuemest sanoi Eipe semmengen ios minun pideis coleman sinun cansas / em mine sinua kielleisi. Samallamodholla mös caiki sanoit.

Ja he tulit sihen Sijan ionga Nimi oli Gethsemani. Ja hen sanoi Opetuslapsillens / Istucat tesse nincauuan quin mine menen toonna rucoleman. Ja hen otti Petarin ia Johannesē ia Jacobusē cāsans / ia rupesi wapitzemaā ia cauhistumā ia sanoi heille / Minun sielū öbi murehisans colemā asti / Olca tesse ia waluacat. Ja hen wehe edheme keui / lāgesi maan påle ia rucoili / ette ios se mahdolinē olis / se aica heneldē paitzi keuis ia sanoi / Abba minū Isen / caiki ouat sinū woimaliset / poisota minulda teme Calki. Mutta ei quitengan ninquin mine tadhon / waan ninquin sine.

Ja hen tuli ia leusi heiden macamast / ia sanoi Petarille / Simon macakos? Etkös maltanut ychte hetke walua? Walnocat / ia rucolcat / ettei te tulisi kiusauxeen. Hengi tosin walmis on / Mutta Liha öbi heicko. Nin hen taas poismeni / ia rucoli / ia sanoi saman puhen. Ja palaitesans leusi hen taas heiden macamast / Sille ette heiden silmense olit wneliset /

Ja eiuet:

Ja eiuet tienneet mite heiden piti hende wastaman. Ja hen tu
li colmanen kerdhan ia sanoi heille / Ah / nytkő maata tah-
dotta / ia leueite: Jo kylle on. Se hetki on tullut / catzo Jnhi
misen Poica ylenannetan syndisten kåsijn / Nostat ia menge-
me. Catzo / ioca minun pette / se lehestypi.

Ja cochta wiele henen puhuesans edhesastui Judas / ioca
oli yxi Cahdesttoistakymenest / ia henen cansans palio weki Matt 26.
Mieckain ia Seiwestē cāsa nijlde ylimeisilde Papeilda ia Kiri Luce 22.
anoppenuilda ia Wanhimilda. Nin oli se ioca henen petti / an Joh 18.
danut heille ychteitzen merckin sanoden / Kenenge mine swta
annā / se ombi se / kijniottaca hende / ia wisusta poiswiekā. Ja
quin hen tuli / astui hen ekiste henen tygens ia sanoi henel-
le / Rabbi / Rabbi / Ja annoi henelle swta. Mutta ne paiskasit
kådhens henen pålens / ia kijniotit henen. Nin yxi nijste ioica
tykene seisoit wloswetti Mieckans / ia lői sen ylimeisen Papin
paluelia / ia poishackasi henen coruans.

Ja wastatē JESVS sanoi heille / Te olette wlosleckenet
ninquin Rőuerin tyge Mieckain ia Seiuesten cansa minua kij
niottaman. Mine olen iocapeiue teiden tykenen ollut / ia opet-
tanut Templis / ia ette te minua kiniottanuet. Mutta nemet
tapachtuuat / ette Ramattu pite teutetemen. Nin caiki Ope-
tuslapset ylenannoit henen ia pakenit. Ja oli yxi Noricainen
se seurasi hende / Lijnaisel waatteel palian ruumin påle pughe-
tettu. Ja noret miehet henen kijniotit / Mutta hen iåtti Lij-
na waatten ia alasti pakeni heilde.

Ja he poisweit JESVSEN sen ylimeisen Papin ty-
ge / cuhunga caiki ylimeiset Papit ia Wanhimat ia Kiriāoppe
nuet olit cokondun eet. Mutta Petari noudhatti hende taam-
bana / sihenasti quin hen tuli sen ylimeisen Papin Salin por-
stoan / Ja hen ynne istui sielle paluelian seas / ia lemmitteli
Tulen tykene.

Mutta ne ylimeiſet Papit / ia caiki Radhi etzi todhiſtuſta
JESVSTA waſtan / ſenpåle / ette he ſaattaiſit henen cole-
mahan / ia ei leuneet / Sille ette moni ſanoit Wåren todhiſtux-
en hende waſtan. Mutta heiden todhiſtuxens ei olluet ſoueli-
at. Ja mutamat yleſnouſit / ia cānoit wåren todhiſtuxen he-
nen waſtans ſanoden / Me olema cwluet henen ſanouan / Mi
ne tahdon temen Templin / ioca kåſille ombi techty / fercke / ia
Joh 3. colmena peiuen toiſen yleſrakenda / ioca ei ole kåſille techty. Ja
ei wiele nijngå ollet heiden todhiſtuxens ſoueliat.

Ja ſe ylimeinen Pappi nouſi keſkelle / ia kyſyi JESVſelle /
ſanoden / Etkös waſta miteken nijhin quin nemet ſinun wa-
ſtas todhiſtauat ⁖ Mutta hen oli waijt / eike miteken waſta-
nut. Taas ſe ylimeinen Pappi kyſyi ia ſanoi henelle / Oleco ſi-
ne ſe CHRJSTVS ſen hyueſtiſiugnatun Poica ⁖ Nin ſa-
Matt 26. noi JESVS / Mine olen / ia teiden pite nåkemē Jnhimiſen
Luc 22.
Joh 18. Poiā iſtuuā auwn oikealla polela / ia tuleuā Taiuahan piluiſſe.
Nin ſe ylimeinen Pappi rickireueiſi waattens ia ſanoi / Mite
me ſillen todhiſtoxia taruitzem ⁖ Te oletta cuulluet JVMA-
LAN pilcan. Mite te luletta ⁖ Nin he caiki domitzit henen wi
capexi colemahan. Ja nin mwtamat rupeſit ſylkemen henen
pålens / ia peittemen henen caſwoitans / ia ruſicoitzeman hen-
de ia ſanoman henelle / Arua / Ja palueliat annoit henelle cor-
uapwſtit.

Ja Petari oli alhalla Salis / Nin tuli yxi ylimeiſen Papin pi
coiſta / ia coſka hen nåki Petarin itzens lēmitteluē / catzachti ſe
henen pålens ia ſanoi / Ja ſineki olit JESVSEN Nazare-
nuſen canſa ⁖ Mutta hen kielſi ſanoden / Em mine tunne hen
de / Enge mös tiedhe mickes ſanot. Ja hen vloſment por
ſtoan / ia Cuckoi lauloi. Ja ſe pika / coſka hen nåki henen / ru-
peſi hen taas ſanoman nijlle / iotca tykene ſeiſoit / Teme heiſte
on. Mutta hen taas kielſi. Ja hetken pereſt iellens / iotca leſſe

ſeiſoit

feisoit/ sanoit Petarille/ Totisesta sine heiste olet/ Sille ette sine olet Galileus/ ia sinun puhes mős nin cwlu. Mutta nin rupeis hen itzens sadhatteleman/ ia sanoman/ Em mine tunne site mieste iosta te puhutta. Ja Cuckoi toisen hauan lauloi. Nin muisti Petari sen Sanan/ ionga JESVS henelle oli sanonut/ Ennenquin Cuckoi laulapi cahdiste/ pite sinun kieldemen minun colmaiste. Ja hen rupeis idkemen.

XV. Lucu.

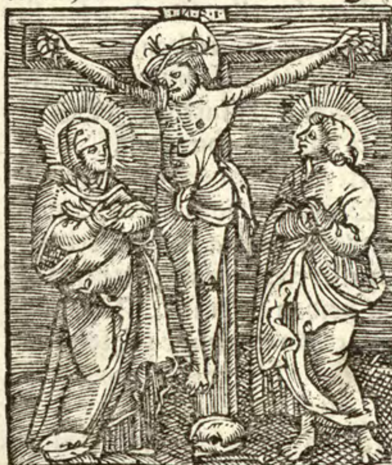
Ja cochta Homeneltain pidhit ne ylimeiset Papit neuuo/ ninen vanhimbaiden/ ia Kirianoppenutten cansa/ Ja mős caiken Radhin cansa/ Ja sidhottuna JESVSEN poisweit/ ia yleannoit Pilatuselle. Ja Pilatus kysyi henelle/ Oleco sine Judasten Kuningas? Nin hen wastasi ia sanoi henelle/ Sinäpe sen sanot. Ja ne ylimeiset Papit cannoit hartasti henen pälens. Nin Pilatus kysyi taas henelle ia sanoi/ Etkős miteken wasta? Catzo quin palio he sinū päles eandauat? Mutta ei JESVs sijtte ensingen wastanut/ nin ette Pilatus ihmetteli. Matt 27. Luce 23. Joh. 18.

Mutta Päsieis iuhlana hē pästi heille yhden Fägin kete he anoit. Nin oli yxi ioca cutzuttin Barrabas/ ioca ninen Capinā nostaitē cansa sidottu oli/ Ja capinan cautta murhā tehenyt oli. Ja nin Canssa ylesmeni/ rupeisit rucoleman/ ette hen tekis ninquin hen aina tottunut oli heiden tekemen. Nin Pilatus wastasi heite sanoden/ Tadhottako ette mine päästen teille sen Judasten Kuningan? Sille hen tiesi/ ette ne ylimeiset Papit olit henen ylenandanuet catehuden tedhen. Mutta ne ylimeiset Papit Canssan yllytit/ ette hen heille paramin päästeis Barrabam.

Nin Pilatus taas wastasi ia sanoi heille/ Mite siis te tadhot-
ta ette minun pite henelle tekemen/ ionga te cutzutta Judaste
Kuningaxi? Nin he taas hwdhit/ Ristinnaulitze hende. Nin
sanoi Pilatus heille/ Miteste hen paha tehnyt ombi? Mutta
he wiele cowemin hwdhit/ Ristinnaulitze hende. Mutta
Pilatus tachtoi Canssan mielen nouta/ ia laski Barraban. Ja
ylenannoi JESVSEN Roskitta ia Ristinnaulitta.

Nin Souit pois weit henen siselle Radhinhoneseen/ ia co-
koncutzuit caiken ioucko͂n/ Ja he pughetit henen purpuran
waattehin/ ia he wånsit Orientappuroisen Crunon/ panit
henen påhens/ ia rupeisit hende teruettemen/ Terue Judasten
Kuningas. Ja he lôit henen påens Rogholla/ ia sylijt henen
pålens/ laskit polwillens ia cumarsit hende.

Ja quin he olit henen pilcanuet/ rijsuit he henelde sen pur-
puran waatten/ ia pughetit henen omin waattehins/ Ja vlos
weit henen Ristinnaulitta. Ja nin he waadhit yhden/ ioca ohi

tzekeui nimelde Simon Kyre-
nesta/ quin tuli pellolda (Alex-
andrin ia Ruffin Ise) canda-
man henen Ristiens. Ja he
weit henen sihen Sijan/ quin
cutzuttan Golgata/ se on tul-
kittu/ Påcalloin paicka. Ja he
annoit henelle ioodha Myr-
rhatun winan. Waan ei hen
ottanut.

Ja coska he olit henen Ristin-
naulinuet/ iaghoit he henen
waatteins/ heitedhen arpani-
nen påle/ mite cunghi piti saa-
man. Ja se oli colmas hetki coska he Ristinnaulitzit henen.

Ja oli

Ja oli henen päens päle kirioitettu mike henen syyns oli / ni mitteim / Judasten Kuningas. Ja he ristinnaulitzit caxi Röue-
rite henē cansans / yxi oikealle ia toinen wasemella polelle. Ja
nin teutettin se kirioitus ioca sanopi / Hen ombi Pahointekie- Matt 27.
dhen cansa luettu. Luce 23.
Ja ne iotca sijte ohitzekeuit / pilcasit hende ia wåndelit på- Ps 22.
tens sanoden / Pfui sinuas / quinga hyuesti sine Templin ma-
hanricot / ia sen colmena peiuen ylesrakennat / Wapadha nyt
itzes / ia alasastu Ristildy. Samalamoto mös ne ylimeiset Pa-
pit pilcasit hende keskenens Kirianoppenutten cansa / ia sano
it / Muita hen autti / mutta ei hen woi itzens autta. Jos hen
ombi Christus / ia Kuningas Israelis / nin alasastucan nyt Ri
stiste / ette me näkisim / ia vskoisim. Ja ne iotca henen cansans
Ristinnaulitut olit pilcasit mös hende.
Ja quin Cudes hetki tapachtui / tuli Pimeys caiken maan
päle haman Yhderenden hetken asti. Nin yhderenel hetkel
hwsi JESVS swrella änelle sanoden / ELJ / ELJ lama
asabthani / se on tulkittu / Minun JUMALAN / Minun
JUMALAN / Mixis minun ylenannoit? Ja mwtamat
iotca tykene seisoit / quin he sen cwlit / sanoit he / Catzo hen cutz
upi Eliast. Nin yxi ioxi ia teutti Sienen Eticalla / ia pani sen
Roghon pähen / taritzi henen iooma sanoden / Sallicat / catzo-
kam ios Elias tule hende poispaneman.
Mutta JESVS hwti swrella änelle / ia ylesänoi Henges Joh. 9
Ja Templin purie halkeisi cachtia / ylhelde hamahā alhalle. Cos
ka nyt Pämies / ioca sijne henē Cohdallās seisoi / näki ette hen
semmotoisella hwdholla / Hengens annoi / sanoi hen / Totise
sta teme Inhiminen oli JUMALAN Poica. Ja olit mös
Waimot siel'e taamba catzelit / ioinenga seas oli Maria Mag
dalena ia Maria sen wehen Jacobin ia Josesin eiti ia Salo-
me / iotca mös / coska hen oli Galileas / hende seuraneet ia pal-

nelluet olit/ia monda mwta iotca ynne ylesmennyet olit he
nen cansans Hierosoliman.
Ja Echtona sill ette Walmistus peiue oli/ ioca ombi se Esi-
sabbathi/tuli Joseph Arimathiast/ Yxi cunnialinen Radhin
mies/ioca mǒs odhotti JVMALAN Waldacũda. Hen roh
keisi/ ia sisellemeni Pilatusen tyge/ia anoi heneldе Jesusen Ru
mista. Nin Pilatus imehteli ette hen io coollut oli/ ia cutzui ty-
gens Påmiehen ia kysyi heneldе/Jos hen io Amu coollut oli/
Ja quin hen ymmersi asian Påmiehelde/ Annoi hen Josephil
le Rwmijn. Ja hen osti Linawaatten/ ia poisotti henen/ia kå
ri Linawaattehin Ja pani henẽ Hautan quin oli hacattu Calli
on ia wieritti kiuen Haudhan ouelle. Mutta Maria Magda-
lena ia Maria Jose catzelit cuhunga hen pandijn.

XVI. Lucu.

Ja cosca Sabbathi edesioutunut
oli/ ostit Maria Magdalena ia
Maria Jacobi ia Salome Hyuenha
Matt 28. Luce 24. Joh 20. iulisi Yrtie ette he tulisit ia woitelisit
henẽ. Ja he tulit Haudhalle ensimeis
ne Sabbathin peiuẽ sangẽ warahã/
cosca Auringo coitti/ ia he puhuit ke
skenẽs/ Cuca meille kiuẽ wieritte hau
dã oueldа? Ja quin he catzoit/neit he
Kiuen pois wieritettyn/ sille hen oli sangẽ swri. Ja quin he olit
Haudã sisellemẽnet/nin he neit ydẽ Nworicaisẽ istuuã oikealla po
lẽ/ ioca oli waatteittu pitkil walkeil waatteil/ Ja he hẽmestuit.
Mutta hen sanoi heille Elkette Hẽmestykǒ / te etzitta Jesust
Nazarenusta/ ioca oli Ristinnaulittu/ hen ylesnousi/ei ole hen
tålle/Catzos/ sija cunga he henen panit. Mutta mẽget ia sano
catta henen Opetuslapsillens/ia petarille/ette hen teiden edel-
len kieupi Gallieaã/sielle te henẽ näette/ninquin hẽ sanoi teille.
Ja

Ja he nopiasta wlosmenit / ia pakenit Haudhalda / Sille ette wapistus ia hämmestus oli heiden Ylitzes tullut / Eike he mös kelleka miten sanonuet / Sille ette he pelkesit.

Mutta quin Jesus Ylesnosnut oli warahin ensimeis Sabbathin peiuene / ilmestyi hen ensin Maria Magdalenale / iosta hen Setzemen Perckelet wlosaijanut oli. Ja se meni matkäas ia ilmoitti nÿlle iotca olit tottunuet henen cansans oleman / iot ca murehisans ia itkeueisse olit. Ja quin ne samat cwlit ette he eleuene oli / ia hen nechty oli heneldе / eiuet he wskoneet. Sÿtte / cosca Caxi heiste waelsit / ilmestÿ hen heille toisenmoissa costa he maalle menit. Ja ne samat menit ia iulgistit nille muylle Eike he mös nÿteken wskonuat.

Wimein / cosca ne Yxitoistakymen de atrioitzit nin hen ilmestyi / ia soimasi heijen epewskonsa / ia heiden Sydemes cangiutta / ettei he vskonuet nÿte iotca henen nähnyet olit / Ylesnosnuexi. Ja sanoi heille / Menget caicke mailman / ia sarnatka Euangeleumi caikille lodhuille / ioca wskopi ia tule Castetuxi / se autuaxi tulepi. Mutta ioca ei wsko / se tule cadhotetuxi. Mutta näme ouat ne merckit / iotca noudhattauat nÿte quin wskouat. Minun Nimeni cautta pitte heiden Perkelet wlosaijaman. Wsilla Kielille puhuman / Kermeet poisaiaman. Ja ios he iotaki myrcky iouat / ei he ille miten wahingoitta. Sairasten pälle heiden pite Kädhens paneman / ia ne paraneuat. Matt 24.

Ja se Herra / sÿttequin hen oli heille puhunut / ylesotettihin Taiuaseen / ia istupi Jumalan Oikealla kädelle. Mutta he wllosmenit / ia sarnasit Jocapaicas. Ja HErra teeskeli heiden cansans ia wahwisti Sanan / noutauaisten Merckien cautta.

Loppu P. Marcusen
Euangeliumist.

Pyhen Lucan Eleme P. Hieronimusen cautta.

LVcas oli Antiochias yxi Låkeri / ninquin henen Kirioituxens osottauat / ioca hyuesti taisi Grecan kielen / ia oli Pyhen Paualin Apostolin seuraia / ia caikis matkois henen Cumpanins / se kirioitti Euangelium / Josta sama Pauali puhupi sanoden. 1.Cor. 8. Me lehetim henen cansans / yhden welien ionga sanoma Euangeliumis ombi caikis Seurakunnis. Ja Coloss. 4. Teruette teite se rackain Lucas Låkeri. Ja mös Timotheusel hen sanopi. 2. Tim. 4. Lucas ainoa ombi minun cansani. Julisti hen mös toisen ialon Kirian / quin cutzutan Apostolein Tecos iossa mainitan nijste menoista iotca tapachtuit haman nihin cahcten aijastaican / quin Pauali Romis oli / se on hamã nelienden Neronin wooten. Josta me ymmerdem / ette teme Kiria ombi samas Caupungis techty. Ja senteden mwtomat luleuat / nin wsein quin Pauali puhupi henen Lehetuskiriasans / Minun Euangeliumin cautta / ette hen aijattele teste Lucan Euangeliumist / Ja mös ettei hen waan Paualilde Apostolilde oppenut Euangeliumi / ioca ei Rumiliseste herran cansa ollut / mutta muilda Apostoleilda / ninquin hen itzeki ilmoitta henen Ramatuns algus / sanoden. Ninquin ne meille andanuet ouat / iotca sen algusta itze nåhnet ouat / ia sen Sanan palueliat ouat olluet. Senteden hen ombi kirioitanut Euangelium / ninquin hen oli muilda cwllut / Mutta Apostolein Tegon hen cokonpani / ninquin hen itze nåki. Ja hen eli Cadhexankymenden ia nelie aiastaica Waimotoin. Ja haudhattin Constantinopolis / iohonga Caupungijn / henen Luuns / pyhen Andreasen Apostolin lwdhen cansa / wietin Acaiast / Cadhelkymmenellå Keisarin Constantinusen wodhella.

Teme

Ensimeinen Lucu.

Ette monet ouat ruuenet ßåtemen ne puhet nijste iotca meiden keskenem waghimast ouat påtetyd/ Ninquin ne meille sanonuet ouat/ iotca sen algusta itze nåhnyet ouat/ ia sen Sanā palueliat ouat olluet/ nåky mös minulle se coctolinen oleua/ sijtequin mine algusta caiki cappalet wisusta olē tutkinut ettå mine sinulle (O paras Teophile) sitelehin iårghestens kirioitaisin/ Senpåle ettes tundisit nijnen cappalei-dhen wissituxen/ ioista sine neuuottu olet.

Li Herodesen Judeā Kuningā aicana yxi Pappi/ Zacharias nimelde/ Abian worosta/ ia henen Emēdens Aaronin Tyttereist/ ia henen nimens Elizabeth. Mut 1. Par 24.
ta he-

ta he olit molemat hurſkat JUMALAN edes waeltawaiſet
caikiſa HERRAN käſkyiſe ia Sädhyiſe laittamattomat.
Ja ei ollut heille Laſta / Sille ette Elizabet oli Hedhelmetoin /
Ja molemat olit io ijäliſet.
Ja ſe tapachtui / coſka hen worollans Papin wircka piti JU
malã edes / Pappiudẽ tauan ielkin / ia arpa lãgeſi henelle / ette he
nen piti haijud ſytyttämẽ / meni hen HErran Tẽplin ſiſelle. Ja
caiki Canſſan palious oli vlcona ia rucoli ſen Haijun aigan.
Nin ilmeſtui henelle HERRAN Engeli ſeiſodhen Haijũ
altarin oikealla polella. Ja quin Zacharias henen näki häm-
meſtui hen / ia pelcous langeſi henen pälens. Mutta ſe Enge-
li ſanoi henelle / Ele pelke Zacharia / Sille ſinun Rucoures on
cwltu. Ja ſinun Emendes Elizabet ſynnyttepi ſinulle poijan /
ionga nimen ſinun pite cutzuman Johannes / ia ſinun ilo ia
ihaſtus tulepi. Ja monda iloitzeuat ylitze henen ſyndymiſens.
Sille ette hen tulepi ſwrexi HERRAN edhes. Wina ia wä-
Mala.2.4 keuete iooma ei hen ioo. Ja pyhelle Hengelle hen teuteten io-
hamaſt henẽ Eitins Cohduſta. Ja monda Jſraelin Lapſista
hen kiendepi heiden HERRANS JUMALANS tyge.
Ja hen edheſkeupi henen edhellẽs Elian Hengen ia Auwun
canſa / ette henen kiendemen pite Jſeden ſydhemet Laſteins
tyge / ia ne tottelemattomat hurſkaſtẽ toimen tyge / ia walmiſ
taman Herralle teudheliſen Canſſan.
Ja ſanoi Zacharias Engelille / Miſte mine ſen tunnen? Sil-
le mine olen wanha / ia minun Emenden on io ijälinen. Nin
Engeli waſtaſi ia ſanoi henelle / Mine olẽ Gabriel ioca ſeiſon
JUMALAN edes / ia olen lehetetty puhuman ſinun tyges /
ia ſaattaman neite iloliſi ſanomita ſinulle. Ja catzo ſine tulet
kielettõmexi / ia ed woi puhua haman ſihen peiuen aſti / iona
nemet tapactuuat / Senteden ettet ſine vſkonut minun Sano
iani iotca aijalans teuteten. Ja ſe Canſſa odhotti Zachariaſt /
ia imehtteli ette hen nijn wiwyi Tẽplis. Ja quin hen vloſkeui /
ei hen ſanut heille puhua. Ja he ymmerſit ette hen oli ionghũ

Nāgon Tēplis nähnyt. Ja hen wijttasi heille/ia ieij myketi.
Ja se tapachtui ette henen wirghans peiuet olit teytetyd/men
hen cotians. Ja ninen peiueden ielkin tuli henen Emēdens Eli-
zabeth rascaxi/ia salasi itzens wijsi Cucautta / sanoden / Nein
ombi HErra minulle tehnyt nijnä peiuine/quina hen minū po
leeni catzoi ette hen poisotais minū ylēcatzeni Inhimisten seas.

Mutta cudhena Cwcaunna / lehetettin JUMALAST
Engeli Gabriel ychten Galilean Caupungin / ionga nimi oli
Nazareth/yhden Neitzen tyge/ iota oli kihilattu miehelle ion-
ga nimi oli Joseph / Dauidin honesta/ia Neitzen nimi oli Ma
ria. Ja Engeli tuli siselle henen tygens ia sanoi/Terue armoi-
tettu/ HErra on sinun cansas * hyuestisiugnattu olet sine wai * se on/co
moden seas. Mutta quin hen näki henen/hämmestui hen he rctiasti cū
nen puhestans/ia ajatteli millinen olis se teruetys. Ja sanoi moytettu.
Engeli henelle/ Ele pelke Maria/ Sille sine + leudhit Armon + se on/si
JUMALAN tykene. Catzo sine sijtet cohdusas ia synnytet nulla on y
poian/ia sinun pite cutzuman henen Nimes JESUM. Sen ri armolin
pite oleman swren/ia pite cutzuttaman ylimeisen Poiaxi. Ja en ia sios
HERra JUMALA andapi henelle Dauidin henen Isens olline JU
istuimen / ia hen hallitzepi ylitze Jacobin honen ijancaikisesta / MALA.
ia henen Waldakunnallans ei pide oleman loppu.

Nin sanoi Maria Engelille/ Quinga teme tulepi / Sille ette
mine miehestē miten tiedhe? Ja Engeli wastasi ia sanoi henel-
le. Pyhe Hēgi tulepi sinū päles / ia sen ylimeisen auwu pite sinū
ylitzewariottaman. Senteden mös se Pyhe quin sinusta syndy-
pi pite cutzuttaman Jumalan Poiaxi. Ja catzo Elizabeth sinū
langos mös sijtti poian henen wanhalla ijellens / ia teme on
nyt cudes Cwcausi henelle / ioca sanottin Hedhelmettomaxi/
Sille ette Jumalā edes ei ole ychtē asija mahdotoinda. Nin sa
noi Maria/Catzo Herrā pica/Olcon minulle sinū sanas ielkin.
Ja Engeli poislexi henē tykeens. Mutta Maria ylesnousi nij
ne peiuine. Ja meni kirusta yles Mekikylihin Judan Caupun-
gin / ia sisellekeui Zacharian honesen / ia teruetti Elizabethi-

Ja se tapachtui/sijtte quin Elizabeth cwli Marian teruetyxen/ hyppesi lapsi henen cohdusans. Ja Elizabeth teutettin Pyhelle Hengelle/ ia hwsi swrella änelle/ ia sanoi/ Hyuestisiug nattu olet sine waimodhen seas/ ia hyuestisiugnattu on sinun cochtus hedhelme. Ja custa se minulle tuli/ette minun HERrani Eiti minun tykeni tule: Sille catzo ette sijttequin sinun teruetyxesäni tuli minun Coruihini/ hyppesi lapsi ilosta minun Cohdusani. Ja autuas olet sine ioca vskoit/ Sille ette ne teutetten/ iotca sinulle ouat sanotudh HERRALDA.

Ja Maria sanoi.

Minun Sielun ylistepi HERra.
Ja minun Hengen iloitze JUMALAsa minun Wappattaiasani.
Ette hen catzoi Picans neurytte/ Catzo sijs nyt testelehin pitepi caikein sukuden minua Pyhexi sanoman.
Sille se ombi swria tehnyt minun coctani ioca Wäkeue on/ ia henen Nimens ombi pyhe.
Ja henen Laupiuns on sughusta sucuun/ iotca hende pelkeuet.
Hen teki wäghen käsiwardhellans/ ia hayotti ne Coriat heiden Sydhemens mieleste.
Ne woimaliset ombi hen cukistanut istumelda/ ia corgotti ne Neuret.
Isouat teutti hen hyuille/ ia rickat laski tyhijexi.
Hen coriasi Israelin henen Paluelians/ muistaden oman Laupiuns päle.
Ninquin hen ombi puhunut meiden Iseden tyge/ Abrahamin ia henen semenellens ijancaikisesta. Ja Maria ieij henen tygens lehes colmexi Cwcaudhexi/ ia palasi cotiansa.
Mutta Elizabethin synnyttemisen aica teutettin/ ia hen synnytti poighan. Costa henen Naburins ia Langonsa cwlit ette

lit ette HERRA oli tehnyt ſwren Laupiuden henen cāſans/ ia he iloitzit henen canſans.

Ja ſe tapactui Cahdexādena peiuene/ he tulit Pilti ymberinſ leickaman / ia cutzuit henen zachariam Iſens Nimelde. Nin waſtaſi henen Eitens ia ſanoi / Eiſwingā/waan hen pite cutzuttaman Johannes. Ja he ſanoit henen tygens / Eiketen ole ſinū/ſughuſas ioca cutzutan ſilde Nimelde. Nin he wÿttaſit henen Iſellens mille nimelle hen tactoi henen cutzua. Ja hen anoi taulua / kirioitti ſanoden / Johannes ombi henē Nimēs. Ja iocainen ſite imechteli. Nin cochta aukeni henen ſuuns ia henen kielens / ia puhui / kÿtteden Jumalata. Ja pelcaus ſattui caikein heiden Naburins påle. Ja caikiſa Judean Måkicanſſas ilmaunſit caiki nåmet tegot. Ja caiki iotca ſen culit panit heiden ſydhemihins ſanodē / Mitkes Lulet teſte Lapſeſta tulepi: Sille ette Herran kåſi oli henen canſans.

Ja henen Iſens zacharias teutettin Pyhelle Hengelle / ia noidhui ſanoden.

Kijtetty olcon Herra Iſraelin Jumala / ſille hen on etzinyt ia lunaſtanut henen Canſſans. Ja ombi meille Ylesnoſtanut terueyden Saruen / Dauidin henen Paluelians Honeſa. Ninquin hen on muinen puhunut henen pyhein Prophetains ſuun cautta. Ette hen meite wapachtaman pideis meiden wiholiſild / ia caikein kådheſt / iotca meite wihauat.

Ja oſottaman Laupiuden meiden Iſillen / ia muiſtaman henen pyhen Lÿtons påle.

Ja ſen walan påle / ionga hen wannoi Abraham meiden Iſelen / meille andaxens.

Ette me Lunaſtetudh meiden wiholiſten kådheſt / hende paluelisim ilman pelkemet.

Pyhydhes ia hurſcaudhes ioca henen edeſens kelpa caikina meiden ikå peiwine.

Ja sine pilti pite cutzutaman sen Ylimeisen Propheta/ sil-
le sinun pite edhelkieumen Herran Caswon edes/ valmistamã
henen Teitens.

Ja andaman Terueydhen tunnon henen Canssans/ heiden
syndiens andexisamisen cautta.

* Christus he
nẽ Jumaludes
ns polesta ö-
bi se Coitto
Corkiudhesa
Jsens tykene

Meiden Jumalan sydhemellisen Laupiun cautta/ iolla meite
etzinyt on Coitto * Ylehelde.

Walistamaan nijte/ iotca pimeis ia coolon warios istuuat
Ja oijendaman meiden ialcam Rauhan tielle.

Ja se Lapsi caswoi ia wachwistui Henges. Ja aswi Cor-
ues/ sihenasti ette se peiue tulis/ iona henen piti Jsraelin Can
ssan eten tuleman.

* Saruen) se on wäki eli woima/ nin on Christus terueyden Sar
ui/ se on/ hen on se/ ionga cautta Jumala on wäkeuesti päättenyt mei-
den autuahuden/ ninquin hen Prophetain cautta oli towottanud.

Toinen Lucu

* Se on ette
locainen piti
andamã ylest
kirioitta mite
henẽ hallusa
as oli.

Se tapactui sijs nijnã peiuine/ Ette
Yxi Käsky wloskeui Keisarild Augu-
stuselda/ ette caiki Mailma piti * We
rolisexi laskettaman. Ja teme weron
Lasku oli ensimeinẽ/ ia silloin tap
actui costa Kyrenius oli Waldamies
Ylitze Syrian maan. Ja menit itzecu
kin Caupungihins andaman heidens
arwatta. Nin mös Joseph Galileast Nazaretin Caupũgist ylés
meni Judeaã Dauidin Caupũgin ioca cutzutã Bethlehem/ Sil
le ette hen oli Dauidin Honest ia perehest/ ette henẽ piteis mös
itzens aruauttaman Mariã henẽ kihilatun Emẽdens cãsa ioca
oli rascas. Nin tapactui heidẽ sielle ollesans/ ette synnyttemisẽ
peiuet tulit teutetyxi. Ja hen synnytti Poian henen Esikoisens/
ia kiäri henen capalohin/ ia laski henen Seimen/ sille ettei ollut
heille sija maiasa.

Ja

Ja Paimenet olit samas paicakunnas walwadhen pellola
laumans ylitze/ iotca wartioitzit öölle heiden Carians. Ja ca- Matth i.
zo/ HERRAN Engeli seisoi heiden tykenens/ ia HER-
RAN kircaus heite ymberinswalghisti/ ia he pelieskyit swrella
pelgolla. Ja sanoi heille Engeli/ Elkette te pelietkö/ Sille catzo
mine ilmotan teile swren ilon/ ioca tuleua on caikelle Canssalle
Sille ette teille ombi tenepene syndynyt Wapactaija/ ioca om
bi HERRA Christus Dauidin Caupungis. Ja teme on teil-
le mercki. Te leudhet Lapsen Capalohin kiärityn/ panduna
seimeen. Ja cocta oli Engelin cansa swri Taiualisen sotawä
gen ioucko/ iotca kijtit Jumalata ia sanoit/ Cunnia olcon Ju
malā corkiutijs Ja maasa Rauha/ Ja inhimisis hyue Tacto.
Ja se tapactui/ ette Engelit heiste poisilerit Taiuasen/ Nin
puhuit ne Paimenet keskenens/ Kieukemme haman Bethlehe
man/ ia catzokam site asia ioca tapactui/ ionga Herra ilmoit-
ti meille. Ja he tulit kijruchtadhen/ ia Leudhit Marian. Ja
Joseph/ ynne lapsen cansa ioca macas seimes. Coska he sijs
sen nähnyet olit/ iulghistit he sen Sanoman/ ioca heille sanot
tu oli teste Lapsesta. Ja caiki/ iotca sen cwlit/ imechtelit nij-
te puheita quin heille sanottu oli Paimenilda. Mutta Ma-
ria kecki caiki nämet sanat/ tutkistellen henē sydhemesens ia
Paimenet palasit/ ylistetijn ia cunniottaijn Jumalata | cai-
kista quin he cwlluet ia nähnyet olit/ ninquin heille sanottu oli.
Ja sijttequin Cahdecan peiue olit culunet/ ette Lapsi piteis Matt i.
ymberinsleicattaman/ cutzuttijn henen Nimens JESVS.
ioca oli Engelilde io ennen cutzuttu/ quin hen cohdusa sikisi.
Ja sijttequin heiden Puhdistus peiuet olit teutetydh Mo-
sesen Lain ielken/ weidh he henen Jerusalemin/ ette he ieiso
taisit henen HERRAN eteen/ ninquin Kirioitettu on HER Leuit 12.
RAN Lais/ Caiki miehenpoli/ ioca ensin auapi Eitins coh- Ex 24.
dhun/ pite cutzuttamā HERRALLE pyhexi. Ja ette heiden

pideis andaman wſſrin ſen ielken quin ſanottu ombi HER
RAN lais/ pari mettiſi eli cari Kyhckyleſen poica.

Ja catzo/ Yxi Mies oli Jeruſalemis / ionga nimi oli Si-
meon / Ja teme mies oli Hurſkas ia Jumalalinen odhot-
tadhen Iſraelin lohdutoſta. Ja Pyhe Hengi oli henes. Ja
henelle oli waſtaus annettu Pyhelde Hengelde / ettei henen
pitenyt colemata näkemen/ ennen quin hen näkis HERRã
Chriſtuſen. Ja hen tuli hengen cautta Templijn.

Ja quin ne Wanhemat piltin Jeſuſen Templin ſiſelletoid/
ette heiden pititekemen henen edeſtens Lain tauan ielken/ nin
ſe otti mös henen ſylijns/ ia kijtti Jumalata ia ſanoi.

* Se on / Nyt mine tahdon ilo iſeſt coolla. Sille ette mine olen ſen nähnyt/ iongas minulle lupaſit.

Laſke nyt HERRA ſinun Paluelias * Rauhan mene-
men /ſinun ſanas ielken.

Sille minun Silmeni ouat nähnet ſinun Terueydhes. Jonga
ſine walmiſtit caikein Canſſain caſwon ethen.

Yhdexi walkeuxi walghiſtaman Pacanita/ Ja ſinun Canſ
ſas Iſraelin Cunniaxi.

Ja henen Iſens ia Eitins olit imechteleueiſet nijſte quin
heneſte ſanottin. Ja Simeon hyueſtiſiugnaſi heite/ ia ſanoi
Marialle henen Eitillens/ Catzo teme ombi pandu lange-
miſexi/ia Ylesnouſemiſexi monen Iſraelis/ ia ſixi merckixi/
Zacha 14. cuta waſtan ſanottan. Ja ſinungin mös ſielus läpitze mieck-
an pite kieumen/ ſenpälle ette monen ſydhenden aijatoxet
pite ilmoitettaman.

Ja oli Anna Prophetiſſa Phanuelin Tyter Aſerin ſughuſta
teme oli ioutunudh pitkelle ijelle/ia oli elenyt miehens canſa
ſeitzemen wootha henẽ Neitzydeſtẽs/ Ja oli Leſken lähes Ca
deran kymende ia nelie vootta / Ja ei poiſlechtenyt Tem-
pliſt paluelemaſt Jumala/Paaſtoiſa ia Rucouxiſa öte ia pei
ue. Ja mös teme ſama ſille hetkelle ſiehen tuli/ ia cũnioitzi HE
RRA/ ia puhui heneſte caikille/ iotca Wapadhutta Jeruſa-
lemis odhotit.

Ja ſij,

Ja ſijttequin he olit caiki teuttenyet HERRAn lain ielken/ palaſit he Galileaan heiden Caupūgijns Nazarettin. Mutta Pilti yleſtaſwoi ia wahwiſtui Henges/ia teutettin wijſaudhel la/ ia JUMALAN armo oli henen canſans.

Ja henen Wanhemans waelſit ioca woſi påſieis iuhlalle Jeruſalemin / ia quin hen io oli caritoiſtakymenen woothinen yleſmenit he Jeruſalemin iuhla peiuen tauan ielken / ia quin peiuet olit teutetyt / palaſit he cotians/ niin Pilti JESVS ieij Jeruſalemin / ia eike homanet henen wanhemans. Waan he lwolit henen oleuan ſeuras. Ja edheſkeuit yhden peiuekunnan/ ia etzit hende Langoins ia Tuttawains ſekan. Ja quin ei he hende leuteneet/ palaſit he Jeruſalemin ia etzit hende. Ja ſe tapachtui/ colmanen peiuen peråſt / leudhit he henen Templis iſtuuan Opettaijadhen keſkelle / cwldelenan heite / ia kyſyuen heille. Ja caiki iotca henen cwlit hemmeſtuit ylitze henen ymmerdhyxens ia waſtauxens.

Ja quin he henen neit ihmettelit he / Ja ſanoi henen Eitins henelle / Poican / Miri ſine meille neijn teit ? Catzo / ſinun Iſes ia mine olem murehtien etzinyet ſinua. Ja hen ſanoi heiden tygés / Mite ſe on ette te etzitte minua ? Ettekö te tietenyet ette minun pite nijſe oleman / iotca minun Iſeni ouat ? Ja eiuet he ymmertenyet ſite Sana ionga hen heille puhui. Ja hen alaſ meni heiden canſans/ia tuli Nazarettin / ia oli heille alamainē. Mutta henen Eitins ketki caiki nämet ſanat ſydhemehens. Ja JESVS meneſtui wiſaudhes / ia ijes/ ia Armos JUMALAN ia Inhimiſten edes.

Colmas Eucu.

Johel ſijs toiſtakymmenel wodhel Keiſa-
rin Tiberiuſen Wallan aialla / coſka Pon-
tius Pilatus Judean Waldamies oli / Ja
Herodes yxi Neliesructinas Galilcas oli /
ia henen weliens Philippus oli Neliesruc-
tinas Itureas / Ja ſijnä Trachonitin Ma
kūnas / Ja Lyſanias oli Abilenen Neliesru
ctinas / Coſka Hannas ia Caiphas olit Yli-
meiſet Papit / ſilloin tapactui Jumalā kåſky Johāneſen zach
ariā poian tyge corues. Ja hen tuli caickijn Manpaickoin Jor
Matt 3. danin ymberins / Ja ſarnaſi Paranoxen Caſtet ſyndein anderi
Mar 1. andamiſexi. Ninquin kirioitettu ombi Eſaian Prophetan ſar
Eſa 41. nan Ramatus ioca ſanopi / Hwtauaiſen äni on Corues / Wal
miſtacat HERRAN tiete / ia tehcket henen Polghuns oike-
axi. Caiki Laxot pite teutettemen / ia caiki Woret ia Måghet
pite alettaman / Ja mitke wäret ouat ne pite oijettaman / ia
mitke coleat ouat ne pite taſaiſexi matkaxi tuleman / Ja caiki
Liha pite nåkemen JVMALAN Terueydhen.
Matt 3. Nin ſanoi hen ſis Canſſalle ioca vloſkeui andaman heidens
caſta henelde / Te Kykermetten ſikiet / Cuca ombi teille oſot
tanut ette teiden pideis welteme ſen tuleuaiſen Wihan: Teh-
ckeet ſis otoliſet Paranoxen hedhelmet / ia elkette ruuetko ſano
man itzellen / Abraham ombi meiden Iſen. Sille mine ſanon
teille / Ette JVMALA woipi neiſte Kiuiſte yles herettä poi-
ghat Abrahamille. Mutta io nyt ombi Kirues Puiden iurelle
pandu / Jocainen ſis Pw quin ei teghe hyue hedhelmet / ſe po-
ickihacatan / ia Tuleen heiteten.
Ja Canſſa kyſyi henelle ſanoden / Mite ſis meiden pite teke-
mē: Nin hen waſtatē ſanoi heille / Jolla ombi caxi hametta /
andacan iolla ei ychten ole / Ja iolla ombi Rocha / hen tehcken
ſamallamoto.

Tulis

Tulit mös Weronottaiat/ andaman heidens casta / ia sa-
noit henelle / Mestari/ Mite sis meiden pite tekemen : Sanoi
hen heille / Elkette miten enämbi waatico / quin on teille
säätty.

Nin kysyit mös henelde Zouit sanoden / Mite sis meiden
pite tekemen : Sanoi hen heille / Elkette kenengen ✱ Wä- ✱ Se on Julki
kiwalda tehkö taicka ✱ wärytta/ ia tytyket teiden Palcallen. nen wärys.

✱ Se on Qin iontilla ymberi kenpi ia sordapi toisen oikeutta ia toisin kiendä henen asiansa.

Mutta quin Canssa odhotti/ ia caiki aiattelit heiden Sy-
dhemisens Johannesesta / Lienekö hen se CHRISTVS.
Wastasi Johannes sanoden iocaitzelle / Mine tosin wedhel-
le castan teite/ wan minua Wäkeuembi tulepi ionga Ken-
gein rihimaen ole mine keluolinen pästemen / Hen castapi
teite pyhelle Hengelle ia Tulella / ionga wiski ombi henen
Kädhesens / ia hen puhdistapi henen Lugansa / ia cokopi
Nisuns henen Aittans / Mutta Acanat hen poltapi sam-
momatomal Tulella. Palio tosin mös muita hen neuuo-
dhen iulghisti Canssalle.

Mutta se Neliesructinas Herodes/ coska hen henelde ran- Matt 14.
gaistihin Herodiasen henen weliens Emenen tedhen/ ia caiki Marci 6.
sta pahoista / quin Herodes teki / lisesi hen mös temen cai-
keden ylitze / ia salpasi Johannesen Torniin.

Ja se tapactui / Coska caiki Canssa castettiin / ia quin Matt 3.
JESVS mös castettin ia rucoli / Aukeni Taiuas. Ja Marci 1.
pyhe Hengi alastuli ruumisel modholla ninquin Met- Joh 1.
tinen henen pälens / ia äni Taiuasta tuli / ioca sanoi / Sine
Olet Se Minun Racas Poican / Sinussa Ombi Minulle
Hyue sosio.

Ja itze JESVS oli lehes colmekymmenen wootinen / Matt 1.
coska hen rupesi. Ja hen luultin oleuan Josephin Poica/
ioca oli Elin poica.

Nestie Philo ia Josephus kiriot tauat/toista M atthcus mutam at pais lette.

Joca oli Mathatian poica.
Joca oli Leuin poica.
Joca oli Melchin poica.
Joca oli Jannen poica.
Joca oli Josephin poica.
Joca oli Mathatian poica.
Joca oli Amosen poica.
Joca oli Nasmin poica.
Joca oli Eslin poica.
Joca oli Naggin poica.
Joca oli Maathin poica.
Joca oli Mathatian poica.
Joca oli Semein poica.
Joca oli Josechin poica.
Joca oli Judan poica.
Joca oli Joannan poica.
Joca oli Rhesian poica.
Joca oli Zorobabelin poica.
Joca oli Salathielin poica.
Joca oli Nerin poica.
Joca oli Melchin poica.
Joca oli Addin poica.
Joca oli Kosamin poica.
Joca oli Elmadam poica.
Joca oli Herrin poica.
Joca oli Jesonin poica.
Joca oli Eliezerin poica.
Joca oli Joramin poica.
Joca oli Matthan poica.
Joca oli Leuin poica.
Joca oli Simeonin poica.

Joca oli Judan poica.
Joca oli Josephin poica.
Joca oli Jonan poica.
Joca oli Eliachimin poica.
Joca oli Meliamin poica.
Joca oli Menamin poica.
Joca oli Mathatan poica.
Joca oli Nathan poica.
Joca oli Dauidin poica.
Joca oli Jessen poica.
Joca oli Obedin poica.
Joca oli Boozin poica.
Joca oli Salmonin poica.
Joca oli Naasonin poica.
Joca oli Aminadabin poica.
Joca oli Aram poica.
Joca oli Esromin poica.
Joca oli Pharesin poica.
Joca oli Judan poica.
Joca oli Jacobin poica.
Joca oli Isaachin poica.
Joca oli Abrahamin poica.
Joca oli Taran poica.
Joca oli Nachorin poica.
Joca oli Jaruchin poica.
Joca oli Ragahun poica.
Joca oli Phalechin poia.
Joca oli Heberin poica.
Joca oli Salemin poica.
Joca oli Cainan poica.
Joca oli Arphaxattin poica.

Joca

Joca oli Sem poica.
Joca oli Noen poica.
Joca oli Lamechin poica.
Joca oli Mathusalem poica.
Joca oli Enochin poica
Joca oli Jaredin poica..
Joca oli Malalehelin poica.
Joca oli Cainan poica.
Joca oli Enosin poica.
Joca oli Sethin poica.
Joca oli Adamin poica.
Joca oli JUMALAN poica.

Nelies Eucir

NJn JESUS temens Pyhe Hengi palasi Jordanist. Ja wietin Hengeste Corpehen / ia neliekymende peiue kiusatin Perkelehelde. Matt 4. Mar. 1.
Ja ei hen miten sönyt nijnä peiuinä / ia quin ne lopuit sitte hen isoisi. Nin sanoi Perchele henelle / Olecos JUMALAN poica / nin sano telle Kiuelle / ette hen Leiuexi tulis. Nin wastasi JESUS sanoden / Kirioitettu on / Ei ainoast Leiuest Jnhiminen elä, vaan iocaitzest Jumalan sanasta. Deute 8.

Ja Perkele wei henen Corckian woren pälle / ia osotti henelle caiki Maan piirin Waldakunnat silmen räpäyxelle. Ja sanoi henelle Perkele / Sinulle mine annan caiken temen Wallan / ia heiden Cunnians / Sille minun Haltuni ouat ne annetut ia mine annan ne kelle mine tahdon / Jos sine sis nyt mahan langet ia rucolet minua / nin he ouat caiki sinun. Ja JESUS wastaten sanoi henelle / Mene matcaas minusta Sathan / Sille ette kirioitettu on / Sinun HERRAS Jumalas pite sinun cumartaman / ia hende ainoasta paluelleman.

Ja hen wei henen Jerusalemin / ia asetti henen Templin
Ps 91. Harian påle ia sanoi henelle / Olecos JUMALAN poica /
nin laske itzies teste alas. Sille kirioitettu ombi / ette hen En-
geleins keskenyt on sinusta / warieleman sinua / ia käsisens can
dauat sinua / ettet sine costan loucka ialcas Kiueen.
Deute 6. Ja JESVS wastaten sanoi henelle / Sanottu on / Ele
kiusa sinun HERRAS JUMALAS. Ja quin caiki kiusa-
us oli påtetty / poisleri perkele heneldę hetkexi.
Ja palasi JESVS Hengen wåes iellens Galilean. Ja sa-
noma vlosleri ymberi caiken lehimakunnan heneste. Ja hen
opetti heiden Sinagogasans / ia caikilda cunnioitettin.
Ja hen tuli Nazarettin cussa hen oli yleskasuatettu / Ja
hen sisellemeni Sinagogan tauans ielken Sabbathin peiuene
ia ylesnousi lukeman. Ja annettin henelle Esaian Prophetan
Ramattu. Ja quin hen Ramatun auasi / nin hen leusi paican
Esaie 61. cussa kirioitettu oli / HERRAN Hengi ombi minun påleni /
senteden ette hen woiteli minun / ia on lehdettenyt minun
sarnaman Euangeliumi waiwaisille / parandaman ne sårie-
tydh sydhemet / ilmoittaman Fangeille lunastusta / Ja So-
keillen någhön / Ja nijlle hosutuille ette heiden pite wapa-
dhet oleman / Ja ette minun pite iulghistamã HERRAN
Wodhen.
Ja quin hen Ramatun Kijnipani / nin hen annoi Palueli-
alle. Ja istui taas / ia caikein silmet quin olit Sinagogas
catzelit henen pålens. Ja hen rupeis heille sanoman / Tene-
pene ombi teme Kirioitus teutetty teiden coruisanna. Ja
caiki annoit henelle todhistuxen / ia imehtelit nijnnen armo-
listen sanaden påle iotca henen suustans vloskeuit / Ja
sanoit / Eikö teme ole * Josephin poica?
Ja hen sanoi heille / Caiketin sanocat minulle teme wer-
taus / Låkeri parana itzes. Caiki mite me cwlima tehdyn

* Quingasta se tule / ette se Joseph n keuhen tö-miehen poica ne n taita opetta ia puhua.

Caperna

Capernaumis/tege mös tesse sinũ Isesmaalla. Nin hen sanoi Joha 4.
Totisesta sanon mine teille/Eikengen Propheta ole otoli=
nen henen Isensmaalla.

Wan totudhesa sanon mine teille/Monda Leske olit
Israelis Eliasen aican/ coska Taiuas suliettu oli colmet 4.Reg 17.
wootta/ ia cwsi cwkautta/ coska swri Nelke tapactui
ylitze caiken Maakunnan/ia ei kenengen heiden tygens
lehetetty Elias wan yhden Lesken waimon tyge Sareph
than Sidonias. Ja monda Spitalista olit Israelis Heli= 4. Reg. 5.
seusen Prophetan aijalla/ ia eikengen heiste puhdastettu/
wan Naaman Syrialainen.

Ja caiki iotca olit Sinagogas tulit teuten wihoija
quin he nämet cwlit. Ja yleskarckasit/ ia vlosaijoit he=
nen Caupungist/ ia weit henen haman wooren hypärelle/
ionga päle heiden Caupungins oli rakettu/ ette he henen
olisit alassöxenet. Mutta hen meni kieudhen heiden keskel= Marci 7.
läns. Ja alastuli Capernaumijn Galilean Caupungin/ ia
sijne opetti heite Sabbathin peiuinä. Ja he hämmestuit
henen opetuxens ylitze/ Sille ette henen puhens oli woi=
mallinen.

Ja oli Sinagogas Inhiminen iolla oli rettaisen Per=
kelen Hengi/ ia hen hwsi swrella änelle sanodhen/ Woi/
mite sinun ombi meiden cansam JESV Nazarene? Tu= Matt 8.
licos meite hukuttaman? Mine tiedhen cuka sine olet/ Iw= Marci 1.
ri se JUMALAN Pyhe. Ja nuchteli JESVS hende
sanoden/ Waickene/ ia poismene henest. Ja quin Perke=
le oli henen heiden keskellens heittenyt/ nin hen vlosmeni
henest/ ia ei miten hende wahingottanut. Ja tuli Pelcaus
caikein päle/ ia puhuit keskenens/ sanoden/ Mike puhe
teme on? sille hen mana wäelle ia woimalla rettasita hen=
gi/ ia he vlosmeneuet. Ja sanoma iulghistui henest caikis sen
maakunnan lehipaikois. Ja

Ja quin JESVS ylesnousi Sinagogast/ meni hen Si-
monin honen siselle / Mutta Simonin Anoppi waiuattin
swrest Wilutaudista. Ja he rucolit hende henen edhestens. Ja
hen astui henen tygens / ia manasi Wilutautia. Ja Wilutauti
loopui henest. Ja cocta hen ylesnousi / ia palueli heite.

Ja quin Auringo laskdhin / nin caiki ioilla oli Sairahita
moninaisis Taudhis / weit he henen tygens. Ja hen pani
iocaitzen päle Kätens / ia paransi heidet. Nin vloslexit mös
monesta Perkelet hwtadhen ia sanoden / Sine olet CHRJ
STus se JVMALAN poica. Nin hen rangaisi ne / ia ei
sallinut heidhen puhua / Sille ette he tiesit henen oleuan CH
RJSTVSEN.

Mutta quin peiue tuli /vlosmeni hen erineiseen sijaan. Ja
Canssa etzit hende ia tulit hanan henen tygens / ia estelit
hende / ettei henen pitenyt poisle chtemen heilde. Nin sanoi
hen heille / Minun tule mös muille Caupungeille Euangeli-
um JVMALAN Waldakûnast sarnata. Sille site warten
mine lehdetetty olen. Ja hen sarnasi Galilean Sinagogisa.

V. Lucu.

NJn se tapactui / costa Canssa tu-
gihit henen tygens / cwleman Ju
malan Sana. Ja hen seisoi Gene-
zarethin meren tyken. Ja näki caxi
Wenehte seisouã Meren tykön / mut
ta Calamiehet olit heiste vloskieu-
net ia pesit heiden Wercoijans. Nin
hen yhden Wenhen sisellement / io-
ca oli Simonin / ia keski henen we-
he maasta vloslaskea. Ja hen istudhen opetti Wenhesta
Canssa. Ja quin hen lackais pűhűmast / sanoi hen Simo-
nilla laske vlos syweyydelle / Ja vluos heitta ~~Ja quin~~
Rât teiden werckonna apaialle. Ja Simon vastate
sanoi hene:

sanoi henelle / Mestari / Me olema caiken öen töteteḣnyet / ia ei
miteken ßanuet / Mutta sinū kaskylles mine quitengin vlos he-
iten wercon. Ja quin he sen teit / sulghit he swren Calain pa-
lioudhen / Ja heiden wercons repeisit. Ja he wijttasit Cūpanil
lēs iotca olit toises wenhes / tulemā ia auttaman heitēs. Ja he
tulit / ia teutit molemat wenhet / nijn ette he rupesit waiomaā.
Costa Simon Petari sen näki / langes hen Jesusen poluein
tyge sanoden / HERRA / poismene minun tykeeni / Sille mi-
ne olen syndinen Inhiminen. Sille ette hämmestus oli henen
käsittenyt / Ja caicki iotca henen cansans olit / Calan Salin Matt 4
ylitzen / ionga he olit ßaneet. Samalmoto mös Jacobin ia Jo Marci 1.
hannesen zebedeusen poigat / iotca olit Simonin Cumpanit.
Ja sanoi JESVS Simonille / Ele pelke / testedes sine saad
Inhimisi. Ja he wedhit wenhens maalle / ia ylenannoit caiki /
ia seurasit hende.
Ja se tapachtui / costa hen oli yhdes Caupungis / Ja catzo /
sijnä oli yxi Mies spitalita teunnä. Quin hen näki JESVM Matt 8.
langes hen caswoillens / rucoli hende sanoden / HERRA / ios Marci 1.
sine tahdot / Sine woit minun puhdista. Ja hen oijensi kätens
ia rupeis henen ia sanoi / Mine tahdon / ole puhdas. Ja coch
ta Spitali lexi heneſt. Ja hen kielsi henen / ettei hen kellen-
gen sanoisi / waan mene (ma hen) osota itzes Papille / ia wi- Leuiti 14.
ffra sinun puhdastures edhest / ninquin Moses keski heille to
dhistoxexi.
Nin sanoma wiele leuisi enemin heneſt / Ja palio Canssa
cokounsi cwleman / ia henen cauttans parattaman heiden Ta
udhistans. Mutta hen poismeni harbaan corpeen / ia rucoli. Matt 9.
Ja se tapchtui ychten peiuen costa hen opetti / ia sielle istu- Marc 2.
it mös Phariseuset / ia lain opettaijat / iotca tullet olit iocaitzest
Caupungist Galileast ia Judeast ia Jerusalemist. Ja HER
RAN Woima lesse oli parandaman heite. Ja catzo / muta-
mat-

mat miehet cannoit yhden Inhimisen wooteisa/ ioca oli Hal=
uattu/ Ja he pydhit hende sisellewiedhä pannaxens henen e=
tens. Ja quin eiuet he leunneet Canssan tähden / custa polesta
he olisit henen parahin sisellesaneet/ ylesastuit he Caton päle/
ia Caton lepitze alaslaskit henen Woteinens keskelle JESV
sen eten. Ja quin hen näki heiden vskons sanoi hen sille/ Inhi
minen/ sinun syndis annetan sinulle anderi. Ja ne Kirianop=
penuet ia Phariseuset rupesit aijattelman sanoden/ Cuca om=
bi teme/ ioca JVMALAN pilcka puhupi? Cuca woipi syn=
nit anderianda/ mutta ainoa JVMALA?

Coska nyt JESVS tunsi heiden aijatoxens/ wastaten sa=
noi hen heille/ Mite te aiattelette teiden sydemesen? Cumbi on
keuiebi sanoa/ sinulle synnit anderiannetan/ taicka sanoa / Y=
lesnouse ia kiew? Senteden sis ette teiden pite tietemen / ette
Inhimisen Poialla on walda maan päle syndi anderianda/ sa
noi hen Haluattulle / Sinulle mine sanon / Ylesnouse ia ota
Wotes/ ia mene Cotias. Ja cochta sillens hen ylesnousi heiden
edhesens/ ia coriasi wotens / iossa hen magnut oli/ ia meni Co
tians cunnioittain JVMALATA. Ja he hämmestuit caiki /
ia cunnioitzit JVMALATA/ Ja he caiki teutettin pelgolla
sanoden / Me neime tenepene camaloit.

Ja sijtte hen vlosleri/ ia näki weronottaian nimelde Leui=
Matt. 9. istuuan Tulli hones/ ia sanoi henelle/ Seura minua. Ja hen y=
Mar. 2. lenannoi caiki/ ylesnousi ia seurasi hende. Ja teki Leui henelle
swren weraspidhon cotonans/ ia oli palio Weronottaiaden
wäki / ia muita/ iotca heiden cansans atrioitzit. Ja ne Kirian=
oppenet ia Phariseuset napitzit henen Opetuslastens wastan /
sanoden/ Miri te weronottaiten ia Synneisten cansa sööte
ia iootta? Ja JESVS wastaten sanoi heille / Ei ne Terue
het taruitze Läkerite/ waan ne Sairat. Em mine ole tullut nij
te wanhurskaita cutzumä/ waan nijte Syndisite paranoreen.
Nin

Nin he sanoit henelle / Miri Johanesen Opetuslapset wse-
in paastouat ia rucoleuat / samalmoto mös Phariseusten opetus- Matt 9.
lapset Mutta sinun Opetuslapses söuet ia iouat: Sanoi hen heil-
le / Ette te woi Häacanssa paastoman watija nincauuan quin
Ylke ombi heiden cansans. Waan ne peiuet tuleuat / costa
Ylke heilde poisotetan / silloin he paastouat nijne peiuine.

Nin hen sanoi mös heille wertauxen / Eikengen wdhen
waathen tilca paicka wanhan waatesen / mutoin hen reueise sen
wdhen / ia se paicka sijte wdhest ei souita itzens sen wanhan
möte. Ja eikengen pane Norta wijna wanhoin Leilein / muto
in se nori wijna ricko Leilit / ia se vloskatu / ia Leilit huckuuat.
Mutta nori wijna pite pandaman wsijn Leilijn / nin he mole-
mat ouat tallella. Ja eikengen / ioca wanha wina ioopi / coch-
ta tachto site noorta / sille hen sanopi / Se wanha ombi pa-
rambi.

VI. Lucii.

A se tapachtui Sabbathin peiuen * Home-
nis / ette hen keui Laihon lepitze / ia henen
Opetuslapsens catkoit tehcki / hierten käsil-
lens / ia söit. Nin mwtomat Phariseusist
sanoit heille / Miri te teette / iota ei soui teh-
dä Sabbathina: Ja JESVS wastaten
sanoi heiden tygens / Etteko te site lukenet
ole / mite Dauid teki / costa hen itze isois / ia iotca henen can-
sans olit: Quinga hen sisellemeni JVMALAN honesen / ia
otti Näkyleiuet ia söi / ia annoi mös nijlle iotca henen cansans
olit / Joita ei muinen sopinut södhe / mutta waiuoin Pappien.
Ja hen sanoi heille / Inhimisen Poica ombi HERRA / ia
mös Sabbathin pälle.

* Ninquin me cutzume Tistain Manantain Homenerx / nin mös cutzuttijn se tomen peiue ielkeen sen corkeiman Sabbathin Juhlan quin Mat 28 kylle mös meriten

Matt 12.
Marci 2.
1. Reg 21.

Nin

Nin se tapachtui toisna Sabbathina/ette hen sisellemeni Si
Matt 12. nagogan ia opetti/ Ja oli sielle yxi Inhiminen / ionga oikea
Marc 3. kåsi oli quiuettu. Nin Kirianoppeneet ia Phariseuset wartio
itzit hēde ios hen mōs Sabbathina parãdaua olis/ Ette he ley
teisit iosta he cannaisit henen pålens. Mutta hen tiesi heiden
aiatoxens / ia sanoi sille Inhimisel / iolla oli se quiuettu kåsi/
Ylesnouse ia seiso keskelle. Nin hen nousi ia seisoi. Nin sanoi
IESVS heille / Mine kysyn teile/ cumbi sopi Sabbathina
tehdä hyuesti taicka pahasti ÷ Henge wapachta/eli cadhotta ÷
Ja quin hen catzatti ymberins heiden caikein påle / sanoi hen
sille Inhimisel/ Oijenna sinun kåtes. Ja hen oiensi. Nin tuli
henen kåtens teruexi/ ninquin se toinengi. Mutta he tulit mie
lettomexi/ ia puhuit keskenens / mite heiden piteis IESV-
sest tekemen.

Mutta se tapactui nijnä peiuine/ ette hen meni Måelle ruco
Matt 10. leman/ ia hen oli yli öen IVMALAN rucouxis. Ja quin pe-
iue oli tullut / cutzui hen Opetuslapsens/ ia vlos walitzi Caxito-
istakymende heiste/iotca hen mōs Apostolixi nimitti/ Simon
ionga hen mōs Petarixi cutzui / Ja Andream henen weliens/
Jacobin ia Johannesen / Philippum ia Bartholomeusen /
Mattheusen ia Thoman / Jacobin Alphein poian ia Simonē
ioca cutzutan zelotes/ ia Judan Jacobin poian / ia Judam
Ischariothem sen petteijen.

Ja costa hen alasastui heiden cansans / ia seisoi yhdelle
lakial paical/ ia henen Opetuslastens iouckó / ia Canssan swri
palious caikest Judeast ia Jerusalemist ia Randalaiset Ty-
rost ia Sidonist/ iotca olit tulluet hende cwleman/ ia parane
man heiden taudhistans. Ja iotca waiwattin reettaisilde hen-
gilde / ia he paranit. Ja caiki Canssa pysit heneen ruueta/ Sil
le ette awu vloskeui henest / ia paransi caiki.

Ja hen ylesnosti silmens Opetuslapsijns pein ia sanoi /

Autuat

Autuat oletta te Waiwaſet / Sille teiden on JUMALAN
waldakunda. Autuat oletta te iotca nyt iſotte / Sille te ra-
uitetan. Autuat oletta te iotca nyt idkette / Sille teiden pite
nauraman. Autuat oletta te coſka Inhimiſet wihauat teite
ia eroittauat teiden / ia pilcauat teite / ia poiſheittauat teiden
Nimen ninquin pahuden Inhimiſen Poian tedhen / Iloitca
ſinä peiuenä / ia ihaſtucat / ſille catzo teiden Palcan ombi ſw
ri Taiuahis. Samalmoto teit mös heiden Wanhemans Pro
phetaden.

Mutta we teiden Rickat / Sille ette teiden loduturen
ombi teillä. We teiden iotca rauitudh oletta / ſille teiden pite
iſoman. We teiden iotca nyt nauratta / Sille teiden pite id-
kemen ia parckuman. We teiden coſka caiki Inhimiſet teite
kijttenet / Sille ſamalmoto teit mös heiden wanhemans wä-
rein Prophetain.

Mutta mine ſanon teille iotca cwletta / Racaſtacat tei- Matth. 5.
den Wiholiſian. Hyuetehcket nijlle iotca teite wihauat. Hyue
puhucat nijſte iotca teite kirouat. Rucolcat nijnen edheſt iot-
ca teidē wärytte tekeuet. Ja ioca ſinua löö poſkelle / taritze mös
henelle toinen / ia ioca ſinulda Caapun wiepi / ele mös henelde
Hametta kiellä. Jocaitzen quin ſinulda anopi anna / ia ſilde
ioca ſinun omas poiſwei / ele iellenſano. Ja minquin te tah-
dotta ette Inhimiſten pite teiden tekemen / nin tehkette te mös
heille ſamalmoto.

Ja ios te racaſtat nijte iotca teite racaſtauat / mike kijtos
teille ſijte on? Sille Syndiſetki racaſtauat nijte ioilda he ra-
caſtetan. Ja ios te hyue teet teiden hyuin tekijllen / mike kijtos
teille ſijte on? Sille Syndiſet ſen mös tekeuet. Ja ios te lai-
nat nijlle ioilda te toiuot iellenſſauanne / mike kijtos teille ſijte
on? Sille Syndiſetki ſynniſille lainauat / ette he taſan iellenſſe
ſauat. Mutta paramin racaſtacat teiden wiholiſian / ia hyue-

tehcket ia lainacat/ ei miten sijte toiuoden / ia teiden Palcana pite oleman swren/ Ja teiden pite oleman sen Ylimeisen Poiat. Sille hen ombi Laupias cunniattomadehen ia pahain cochtan.

Matt 7. Olcat Senteden Laupiat / ninquin mo̊s teiden Jsen Laupias ombi. Elket domitko / nin ette te domita. Elkette sadhatelco / nin ette te sadhateta. Andexiandaca/ nin teiden andexiannetan. Andacat/ nin teiden annetan. Hyuen Mitan / ia likistetyn / ia süllotun ia ylitzewotauan he andauat teiden helmana. Sille iwri samalla mitalla iolla te mittatte pite muudh teille mittaman.

Ja hen sanoi heille Wertaudhen / Woico yxi Sokia toista sokiata talutta ? Eikö he molemat Hautan lange ? Ei ole Opetuslapsi henen Mestarins påle / Mutta coska Opetuslapsi ombi ninquin henen Mestarins / nin hen ombi teudhelinen. Wai mites näet raiskan sinun welies silmes / mutta ette sinne hauaitze Malka ioca on omas silmeses ? Eli quinga sine woit sano weliellesi / pidheri welien / mine otan raiskan vlos silmestes / ia ett sine itze näe Malka omas silmeses ? Sine vlcokullattu / ota ensin Malka omast silmestes / ia sijtte catzo/ ettes vlosotaisit raiskan ioca on sinun welies silmes.

Oeptuslapsi) We on/ coska opetuslapselle / nin quin Mestaringi käskeupi nin kylis n henelle.

Sille ei ole se hyue Pw / ioca pahan hedhelmen teke / Eike

Matt 7. paha Pw teghe hyue hedhelmete. Sille iocainen Pw tutan henen hedhelmestens. Sille eiuet he coko Orientappuroist Fiiconita / Eike mo̊s haijeta Winamaria Odhakeist . Hyue Jnhiminen henen sydhemens hyuest tauarast / edestootta hyue Ja paha Jnhiminen henen sydhemens pahast tauarast edestootta paha. Sille ette Sydhemen runsaudhest puhu henen suuns.

Mite te cutzutta sis minua HERRA / HERRA / ia ette te teghe mite mine sanon ? Cucaikenens tule minun

tykeni.

tykeni ia ewle minun paheni ia teke ne / sen mine osotan teille kenenge caltainen hen on. Hen on sen Inhiminsen caltainen / ioca henen Honeens rakenda / ia caiua syuehen ia panepi aluren callion påle. Costa sis loodhe tule / nin wirta sen honen påle syſäpi / ia ei woinut hende licutta / Sille se oli perustettu Callion påle. Joca taas ewli / ia ei tehnyt / se on sen Inhimisen caltainen ioca Honensa rakensi maan påle ilman alureta Jonga påle wirta syses ia cocta cukistui / ia sen Honen langeus oli swri.

VII. Lucu.

COſka hen nyt Canssan edhes oli wloſpuhunut caiki ſanans / meni hen Capernaumin pein. Ja yhden Sadhanpåmiehen Paluelia ſairaſti Matt 8. colemallans / ia oli henelle racas. Coſca hen ſis JESVSESTA ewli lehetti hen ne Judaſten Wanhimat henen tygens rucollen hende / Ette hen tulis ia parandais henen Palueliansa. Coſka he ſis tulit JESVSEN tyge / rucolit he hende hartaſt ia ſanoit / Hen on ſiihen anſiolinen ettes henelle ſen tekiſit / Sille hen racaſta meiden Canſſa / ia Sinagogan hen meille rakenſi. Nin JESVS meni heiden canſans.

Ja quin hen nyt ei caukan ollut honeſta / lehetti ſe Sadhanpåmies yſteuitens henen tygens ia keſki ſanoa / Ah HERRA / ele ſinuas waiua / En ole mine keluolinen ette ſine ſiſeltulet minun Cattoni ala / Sentedhen mine mös itzeni en lukenut keluoliſexi tuleman ſinun tyges / Mutta ſano Sanalla / nin minun piltin tule teruexi.

Sille ette mineki olen Inhiminen Eſiwallan alamainen / ia minun allani on ſotamiehi / ia ſanon telle / mene / niin hen menepi. Ia toiſelle / tule / ia hen tulepi. Ia minun Palueliallen / Tege teme / ia hen tekepi. Coſka nyt IESVS ne cwli / ihmeteli hen hende / ia kienſi henens ia ſanoi ſille Canſſalle ioca hen de ſeuraſi / Mine ſanon teille / Sencaltaiſta vſko en toſin ole mine Iſraelis leunyt. Ia quin ne Lehetetydh palaſit Cotijn / leuſit he ſen paluelian teruene ioca ſairaſti.

Dola 15 post Trin Ia ſe tapachtui ſen ielkin ette hen meni ychten Caupungin / ioca Naim cutzuttin / ia henen canſans menit palio henẽ opetuſlapſians / ia ylenpalio wåke. Coſka hen nyt Caupungin Portia leheſtui / catzo / coollut vloſkannettin / ioca oli Eitins ainoa Poica / ia ſe Leſki oli. Ia palio Caupungin Canſſa keui henen canſans. Coſka HERRA ſen nåki / armachti hen henen pålens / ia ſanoi henelle / Ele idke. Ia edheſkeui ia rupeſi Paarijn. Ia ne Candaiat ſeiſetit. Ia hen ſanoi / Noricainen / Mine ſanon ſinulle / nouſe yles. Ia ſe Coollu yleſiſtui / ia rupeis puhuman. Ia hen annoi ſen Eitillens. Ia pelco tuli caikein påle / ia cunnioitzit IVMALATA ſanoden / Swri Propheta ombi yleſnoſnut meiden ſekan / Ia IVMALA ombi henen Canſſans etzinyt. Ia teme Sanoma heneſte vloſ lexi caiken Iudean ymberins / ia caikein Lehimakundain. fine

Ia Iohanneſen Opetuſlapſet ilmoitit henelle nåmet caiki. Ia hen cutzui tygens caxi henen Opetuſlapſiſtans / ia lehetti ne IESVSEN tyge / ſanoden / Oleco ſine ſe tulevainen : Eli pitekô meiden toiſta odhottaman : Coſka nyt nåmet miehet tulit henen tugens / ſanoit he / Iohannes ſe Caſtaia lehetti meite ſinun tyges ſanoden / Oleco ſine ſe tuleuainen : Eli pitekô meiden toiſta odhottaman : Sille ſamalla hetkelle hen paranſi monda Taudheiſta ia Witzauxiſta ia pahoiſta Hengiſte / ia monen Sockian lahiaſi hen någôn.

Ia IE

Ja JESVS wastasi ia sanoi heille / Menget ia sanocat
Johānesel mite te nähnyet ia cwlluet oletta. Ette Sokiat nä
keuet / Rambat kiuuet / Spitaliset puhdistetan / Cworoit cwo-
leuat / Coolluet ylesnousenat / ia waiuasille sarnatan Euan-
gelium. Ja autuas on se ioca ei henens pahene minusta.
Ja cosca nyt Johannesen Lehetus poisinenit / rupesi hen
Johannesest sanoman Canssalle / Mite te vlosmenit Corpeen
catzoman: Tahdoittako te nähdä Roco / ioca twlesta hääly:
Eli mite te vlosmenit catzoman: Tahdoittako te nähdä In-
himiste / Hienoiin waattein puietettun: Catzo / ne iotca Kirca Matth xi.
illa waatteilla puietetan ia herckuisa eleuet / ne ouat Kunin-
gasten Cartanois. Taicka mite te vlosinenit catzoman: Tah-
doittako nähdä Prophetan: Caikitin mine sanon teille / ia
enenibi quin Prtpheta. Teme on se / iosta kirioitettu ombi /
Catzo / Mine leheten minun Engelin sinun Caswos eten / ion Malach 3
ga pite walmistaman sinun Ties sinun edhelles. Sille mine
sanon teille / ette nijnen seas iotca woimosta syndynet ouat /
ei ole swrembi Propheta quin Johannes Castaia. Quiten-
gin se ioca wähembi on JVMALAN waldakunnas / se
ombi hende swrembi.
Ja caiki Canssa quin cwli henen / ia ne Weronottaiat / an-
noit JVMALALLE Oikeuden / ia he annoit heidens ca-
sta Johannesen Castella. Mutta Phariseuset ia Lainoppe-
nuet ylencatzoit JVMALAN Neuuon itze heitens wastan /
ia ei andanet heidens casta henelde.
Nin sanoi HERRA / Kelle sis minun pite temen Sughun
Inhimiset wertauttaman: Ja kenen caltaiset he ouat: He
ouat nijnen Lasten caltaiset / iotca Turulla istunat / ia hwta-
uat toinen toisellens ia sanouat / Me olema teille huilulla
soittaneet / ia ette te hyppeneet. Me olema teille weisaneet
Surulisi / ia ette te itkeneet. Sille Johannes Castaia tuli /

eike leipe sönyt / eike Wina ionut / Ja te sanotta / Henelle ombi Perkele. Inhimisen Poica ombi tullut / söpi ia iopi / Ja te sanotta / Catzo / Se Inhiminen on yxi Sömeri ia Winaniomari / Werõottaiaden ia Synnisten Ysteue. Ja Wiji saudhelle annettin oikeus caikilda henen Lapsildans.

Nin rucoli hende yxi Phariseus sömen henen cansans. Ja hen sisellemeni Phariseusen Honesen / ia atrioitzi. Ja catzo / yxi Waimo oli Caupungis / ioca oli Synneinen / ia quin hen tiesi / ette hen atriotzi Phariseusen Hones / toi hen Clasin callista Woidhetta / ia seisoi takana henen Jalcains iures idkein / ia rupeis Kyneliilens castaman henen Jalcoians / Ja henen påens Hiuxilla quiuaman / ia swtaannoi henen Jalcains / ia Woiteli ne Woiteila.

Coska se Phariseus sen näki / ioca henen pyyttenyt oli / sanoi hen itzellens / Jos teme olis Propheta / nin hen tieteis / mike ia millinen teme Waimo ombi / ioca henen rupepi / Sille hen on Synneinen. Jesus wastaten sanoi henen tygens / Simon / Minulla ombi iotakin sinulle sanomist. Sanoi hen / Mestar sanos. Caxi welcamiest oli yhdelle Lainaijalla / Yxi oli welca wijsisata penningite / ia toinen wijsikymmende. Coska nyt ei heille ollut wara maxa / hen annoi molembain andexi. Sano sis / Cumbi neiste hende enemin racasti ? Simon wastaten sanoi / Mine lwlen ette se iollen hen enemen andexiannoi. Nin sanoi hen henelle / Oikein sine domitzit.

Ja hen kiensijn Waimon pein ia sanoi Simonal / Näckös temen Waimon ? Mine tulin sinun Hones sisellé / ett sine an danut wettä minun Jalghoilleni / Mutta Teme Kynelille castoi minun Jalcani / ia påens Hiuxill quinasi. Ett sine minun Suxaandanut / mutta teme / sittequin hen tehen sisellstuli / ei ole lacanut minun Jalcaini swtaandamast.

Ett sine

Ett sine minun påteni Oᵉliulla woidhellut / teme Woitella minun Jalcani woiteli. Senteden mine sanon sinulle / henelle palio synnit andexiannetan / Sille ette hen pål lon racasti. Mutta iollen taas wåhenibi andexiannetan / se wåhemin racasta,

Nin hen sanoi henelle / Sinulle Synnit ouat andexiannetudh. Nin rupesit ne / iotca ynne atrioitzit / sanoman keskenens / Cuca ombi teme / ioca mös Synnit andexianda? Nin sanoi hen Waimolle / Sinun vskos ombi sinun wapaxi tehnyt / Mene rauhan.

VIII. Lucu

JA se tapachtui sitlehin / Ette hen waelsi lepitze Caupungeita ia Kylijå sarnaten ia ilmottadhen Euangelium Jumalan Waldakunnast / ia ne Caxitoistakymende henen cansans. Nin mös mutamat Waimot / iotca hen oli parandanut pahoist Hengist / ia Taudheist / nimitten / Maria ioca cutzuttin Magdalena / iosta seitzemen Perkelet olit vlosiectenet / Ja Johanna Chusan Herodesen Foudhin Emende / ia Susanna / ia monda mwta / iotca hende paluelit heiden Tauarastans. Domin Sexag.

Coska nyt palio Canssa cokounsi / ia iocahitzest Caupungeist riensit henen tygens / sanoi hen Wertauxen cautta. Matt 13. Vlosmeni kyluetijå henen Siemeniens kyluemen / Ja quin hen Mar 4. kylui / langesit mutamat Tien ohen / ia ne tallattin / ia Taiuas alda Linnut ylessöit sen. Ja mutamat langesit Kiuen påle / ia coska ne ylesķeuit quiuettui se / Sille / ettei henelle ollut mårckyttå.

Ja mwotamat langeſit Orientappuroiten ſekan / ia Orien-
tappurat ynne yleſkeuit ia tucahutit ne. Ja mwotamat lan-
geſit hyuen Mahan / ia ne yleſkeuit ia teit Satakerdhaiſen he-
dhelmen. Coſka hen temen ſanoi / hwſi hen / Jolla on Cor-
uat cwlla / ſe cwlkaan.

Nin kyſyit henen Opetuſlapſens heneldे / ſanoden / Mike
olis teme Werthaus? Nin hen ſanoi / Teille on annettu tuta
JUMALAN Waldakunnan ſalaus / Mutta muille werta-
uxen cautta / Ettei heiden ſite nåkemen pideis waicka he nå
kiſit / Ja ei ymmerdhe / waicka he cwleuat.

Nin on ſis teme ſe Wertaus. Se Siemen on JUMA-
LAN Sana. Mutta iotca Tien ohen langeſit ne ouat / iot
ca cwleuat / ſijtte tulepi Perkele ia ottapi Sanan heiden ſydhe
meſtens etei he vſkodhen wapaxi tuliſi. Mutta iotca Kiuen
påle / ouat ne / coſka he cwleuat / ottauat he ilon canſa Sa-
nan waſtan / ia ei ole heille iurta / hetkexi he vſkouat / ia kiu-
ſauxen aijalla he poiſlangeuat. Mutta iotca Orientappuro-
in langeſit / ouat ne quin cwlit / ia poiſmeneuet Suruſta / Ric
kaudheſta / ia Elemen hecumaſt tucahutetan / eike hedhelmete
canna. Mutta iotca hyuen Mahan / ouat ne / iotca Sanan
cwleuat ia kätkeuet hyues ia toimeliſes ſydheimes / ia ſaattauat
hedhelmen Kerſimiſes. *finis*

Eikengen coſka hen Kyntelen ſytytte peite ſite Aſtian ala /
Mat 5. 10. eli pane ſite Penkin ala / mutta hen pane ſen Kyntelen ial-
Marci 4. ghan påle / Sen påle ette ſiſellemeneueiſet nåkiſit walkindhen.
Sille ei miten ole ſala / ioca ei ilmei tule / eike peitetty / ioca ei
tietteuexi tule / Ja iulkiſexi on tuleua. Nin catzocat ſis quin-
ga te cwletta. Sille ette iolla ombi henelle pite annettaman /
iolla taas ei ole / ſe mös ionga hen lwle henens oleuan po-
Matt 12. iſotetan heneldे.
Marci 3. Nin tulit henen tygens henen Eitins ia weliens / ia eiuet

påſneet-

påßneet henē tygens Cåſſalda. Ja ſe ſanottin henelle/ Sinun
Eites ia ſinun welies vlcona ſeiſouat / ia tactouat ſinua nåh-
då. Nin waſtaſi hen ia ſanoi heiden tygens / Minun Eiten
ia welieni ouat ne / iotca JUMALAN Sanan cwleuat ia
tekeuet ſen.

Ja ſe tapactui ychten peiuen / ette hen Hacten aſtui ynne
Opetuſlaſtens canſa ia ſanoi heiden tygens / Mengeme ylit- Matt 8.
zen toiſelle rannalle. Ja he laſkit maalda. Nin coſka he puri Marci 4.
etit / nuckui hen. Ja Twliſpå noſti Aallon meres / ia lainet
heiden ylitzenlöit / ia he olit ſwres hådhes. Nin he aſtuit he-
nen tygens / ia heråytit henen ſanoden / Meſtari / Meſtari /
me hukum. Nin hen yleſnouſi nuchteli twlda / ia wedhen il-
ma. Ja ne lackaſit / ia tuli tywen. Nin ſanoi hen heille / Cuſ-
ſa teiden vſkona on ? Mutta he pelieſtyit ia ihmectelit keſke-
nens / ſanoden / Cuca ombi teme ? ſille hen måskåſkepi Twl-
da ia wettå / ia he ouat henen cwliaiſet ? Ja he purietit Gada-
renin Maan polen ioca ombi Galilean cohdalla.

Ja quin hen Hahdeſt maalla meni / coctaſi Caupungiſt he- Matt 8.
nen yxi Mies iolla oli Perkele io cauuan aica / ia ei pukenut Marci 5.
waatet pålens / eike ollut Honees / waan Haudhois. Quin
hen ſis nåki Jeſuſen / hwſi hen ia mahan långeſi henen etens /
ia ſanoi ſwrella ånelle / Mite minun ombi tekemiſt ſinun can-
ſas Jeſu Ylimeiſen Jumalan Poica ? Mite rucolen ſinua /
ele minua waiwa. Sille hen oli kåſkenyt ſen rietaiſen Hengen
Jnhimiſeſt vloſmenemen / Sille hen oli vſein hende waiua-
nut. Ja hen oli cahleilla ſidhottu / ia Jalcapuiſa pidhetty /
Ja rickoi Siteit / ia wietin Perkeleldä Corpeen.

Ja Jeſus kyſyi hende ia ſanoi / Mike ſinun Nimes on ?
Nin hen ſanoi Legio / Sille ette monda Perkelet olit henen Legio) On
ſiſellens mennyet. Ja he rucolit hende / ettei henen pitenyt yxi lucu le
kåſkemen heite ſywytehen menemen. Nin ſielle oli iſoi lau- hes vſi tu-
h. t.

ma Sicoiia fômes Wooren paltas. Ja he rucolit hende / ette henen piti sallimán heiden nijhen sisselle menne. Ja hen salli heite. Nün Perkelet vlosmenit siite Inhimisest / ia menit Sicain sisselle. Ja se Lauma sôxiin Meren / ia lâkettyi. Costa nyt paimenet näit mite siinä tapachtui / pakenit he / ia ilmoitit sen sanoman Caupungis ia Kylis.

Nün he vlosmenit catzoman mite tapachtanut oli / ia tulit Jesusen tyge / ia leusit sen Inhimisen iosta Perkelet vloslectenet olit / istuuan Jesusen ialcan iures waatetetun / ia mielesens / ia he pelkesit. Ja ne iotca sen nähnet olit / ilmoitit mös heille quinga se Riuattu oli teruexi tullut. Ja rucoli hende caiki Gadarenin culmakunnan Wäki / ette henen piti heiste poismenemen. Sille ette heiden pälens oli tullut suri pelco. Nün hen meni hacten / ia palasi iellens. Nün rucoli hende se Mies / iosta Perkelet olit vloslectenet / ette hen sais olla henen cansans. Mutta Jesus poislehetti henen / Ja sanoi / palaia Cotias / ia sano quinga suret asiat Jumala ombi sinulle tehnyt. Ja hen poismeni / ia sarnasi ymberi caiken Caupungin / mitecutakin Jesus oli henelle tehnyt.

Ja se tapachtui / Costa Jesus palasi / rupeis Canssa hende wastan / Sille ette caiki odhotit hende. Ja catzo / tuli
Matt 9. Mar 5. yxi Mies / ionga Nimi oli Jairus / Sinagogan Päamies / ia langesi Jesusen Jalcain iuren rucolen hende / menemen henen honesens / Sille henelle oli ainoa Tyter lehes caxitoistakymen Wotinen / ia se oli colemallans. Ja mennesens Canssa adhistit hende.

Ja yxi Waimo / ioca oli Punatauti caxitoistakymende wootta pitenyt / se oli caiki Tauarans Lâkeritten päle culuttanut. Ja eikelden woitu paratta / hen keui takana / ia

rupeis

rupeis henen waatteins paltein / Ja cochta asettui henen werens ioxu. Ja Jesus sanoi / Cuca ombi minuun ruue nut: Coska he sis caiki kielsit / sanoi Petari / ia iotca henen cansans olit / Mestari / Canssa sinua ahdista ia tunge / ia sine sanot / Cuca minuun rupesi: Nin sanoi Jesus / Jocu minuun rupes / Sille mine tunsin awuun minustani vloskieu uen.

Coska sis Waimo näki ettei se sala ollut / tuli hen wä riften / ia langeis henen ialcains eten / ia iulghisti caiken Can ssan edhes / minge syyn tedhen / hen oli heneen ruuenut / Ja quinga hen cocta terueri tuli. Mutta hen sanoi henel le / Ole turuas Tytteren / sinun vskos ombi sinua autanut / mene rauhan cansa.

Coska hen wiele puhui / tuli yxi Sinagogan Päämie hen honest / sanoden henelle / Sinun Tytteres on coollu ele Mestarita waiwa. Coska nyt Jesus cwli temen sanan / sanoi hen Pican Isselle / Ele pelke. Vsko wa iwoin / nin hen parane. Mutta quin hen Honesen tuli / ei hen sallinut keten sisellekieudhe cansans / waan Petarin ia Jacobin ia Johannesen / Ja sen Pican Isen ia Eitin. Caiki he idkit ia parghuit hende. Nin hen sanoi / Elkette idkekö / ei ole Pica coollut wan maka. Ja he nauroit hende / tieten ette hen coollut olt. Nin hen caiki vlosaijoi / rupesi henen kätens / hwsi sanoden / Pica ylesnouse. Ja henen Hengens palasi / Ja se cocta ylesnousi. Ja hen käski annetta henelle Roca. Ja henen Wanhemans hemmestu it. Mutta hen haaskoi heite / ettei he kellengen sanoisi mite sielle tapachtunut oli.

IX. Lucu

Siitte

Matt 10. Marci 6. Jtte ychten cutzui Jesus ne Caritoistakymende / ia annoi heille wäen ia wallan ca ikein Perkeliten päle / Ja ette he Taudhit mös parannaisit / Ja vloslehetti heijet sarnaman Jumalan Waldakunda / ia paran daman Sairaita. Ja sanoi heiden tygens / Elket ottaco miteken möten Tiehen / eike Sauua / eike Prentzeli / eike Leipä / eike peningit / Elket mös cachta Hamecht piteko. Ja cunga te Honesen tuletta / olcat sielle sihenasti ette te sielde poisinenet. Ja cukaikenens ei teite wastanrupe / nin vlosmenget sijte Caupungist ia muldakin mos pudhistacat teiden ialghoistan heiden wastans tunnostoxexi. Ja he vlosmenit / ia waelsit Kylein lepitze sarnaten Euangeliumi ia paransit iocapaicas.

Mutta Herodes se Neliesructinas cwli caiki mite heneste päätettin. Ja hen waroi itzeens ette monicadhat sanoit Johannesen ylesnosnexi colehista. Mutta muotamulda / Ette Elias oli ilmandunut. Nin tas muulda / Ette iocu nijste wanhoist Prophetist oli ylesnosnut. Ja sanoi Herodes / Johannesen mine caulanleickasin. Cuca sis teme on iosta mine sencaltaisita cwlen ? Ja hen pysi hende nähdä.

Ja Apostolit palasit / ia luettelit henelle caiki mite he olit tehnyet. Ja hen otti heidet tygens / poisinen harhaan ylen
Matt 14. Marci 6. annettun sijaan sen Caupungin tyge ioca cutzutan Betdsa
Joha 6. ida. Costa Canssa sen tunsit / noudhatit he hende. Ja hen rupesi heite wastan / ia puhui heille Jumalan Waldakunnast / ia ne iotca terueytta taruitzit / teki hen teruexi. Nin peiue rupesi io laskeman.

Ja ne Caritoistakymende edhesk ienden sanoit henelle / Pääste Canssa menemen Caupungijn ia Lehikylijn / ette he Maiat ia Roca saisit / Sille ette me olema täälle erämas.

Nin

Nin hen ſanoi heille / Andacat te heille ſöteuet. Mutta ne ſa-
noit/ Ei ole meille enembi quin wijſi leipe / ia caxi Cala / ellei
me mene / ia oſta Roca caikelle tälle ſwrella wäelle (Sille
heite oli lehes wijſi tuhatta mieſt) Nin ſanoi hen Opetuſlap-
ſillens/ Pangat heite iſtuman cuhungi Jouckoon wiſinkym-
menin. Ja he teit nijn / ia aſetit heiet caiki atrioitzeman. Nin
otti hen ne wiſi leipe ia caxi Cala / ia yleſkatzoi Taiuaſen/ Ja
kijtti ſen ylitze / Murſi ne ia annoi Opetuſlapſille ette he
Canſſan eten ne paniſit. Ja he ſöit ia tulit caiki rauituxi. Ja yle
ſkoottin Techteit quin ieit / caxitoiſtakymende Corgia.

Ja ſe tapachtui coſka hen yxinens oli rucolemas / nin olit
mös Opetuſlapſet henen canſans/ Kyſyi hen heille ſanoden /
Kenenge ſanouat Canſſa minun oleuan : He waſtaſit ia ſano
it / He ſanouat / Ettes olet ſe Johannes Caſtaia. Ja mwto-
mat Eliam. Mwtomat taas ioncun wanhoiſt Prophetaiſt
yleſnoſnuexi. Nin ſanoi hen heille / Kenenge ſis te ſanotta mi
nun oleuan : Waſtaſi Simon Petari ia ſanoi / Sine olet ſe
JUMALAN CHRISTus. Ja hen haaſtoi heite ia kiel-
ſi ettei he kellengen pitenyt ſite ſanoman / ia ſanoi / Inhimi-
ſen Poian tule palio kerſſie / ia ylencatzotta Wanhimilda ia
Pappeden Pämiehilde ia Kirianoppenuilda ia tapettaman /
ia colmandena peiuene yleſnouſeman.

Nin ſanoi hen caikille / Joca minua tachto ſeurata hen kiel
ken itzens ia ottacan Riſtins iocapeiue ia ſeuratcahan minua.
Sille ioca Hengens tedhelle pite tachto / henen pite ſen cadot-
taman. Mutta ioca cadhotta Hengens minun techten / ſe he-
nen tedhelle pite. Ja mite ſe hödhytte Inhimiſt ios hen cai-
ken mailman woitais ia itzens cadhotta / eli itzens wahingon
ſaatta : Mutta cukaikenens minua häpie ia minun ſanoiani /
Site mös Inhimiſen Poian pite häpiemen / coſka hen on tu-
leua Henen / ia henē Iſens ia pyhein Engelittē Cūniaſa. Mutta
mine

mine ſanon teille totiſeſta/ Quat mwtomat teſſe ſeiſouaiſet/
iotca ei colemata maiſta/ ſihenaſti ette he nåkeuet JVMA-
LAN waldakunnan.

Ja ſe tapactui Cahdexan peiuen peråſt / neinen Sanain
Matt 17. ielkin / ette hen otti tygens Petarin ia Jacobuſen ia Johan-
Marci 9. neſen / Ja yleſnouſi woren påle rucoleman. Ja quin hen
rucoli / mwthui henen caſwons / ia henen waattens tuli wal
kiaxi ia kijldeuexi. Ja catzo / caxi Mieſte puhuit henen can
ſans / quin olit Moſes ia Elias/ iotca ilmeſtuit Kircaudes/
ia puhuit henen Wloſlectemiſeſtens/ ionga hen teutteueinen
oli Jeruſalemis. Mutta Petari / ia iotca henen canſans olit/
olit wneſta raſkautetut. Mutta coſka he yleſheråiſit/ neit he
henen Kircaudhens/ia ne caxi mieſte henen tykenens ſeiſouan.

Wloſlectemiſeſt Se on/ mite lop pu coleman caut ta henen piti ſa man.

Ja ſe tapactui / coſka he poiſlexit henen tykeens / ſanoi Pe-
tari JESVSELLE tyge / Meſtari / hyue on meiden teſſe
olla / Tehckem tåhen colmet Maia / Sinulle yxi Moſeſel yxi
ia Elial yxi. Ja ei hen tienyt mite hen ſanoi. Ja henen neite
puhueſans/ tuli pilui ia ymberiwarioſi heiden. Ja he pelie-
ſtyit coſka pilui heiget peitti. Ja åni tuli piluest ſanoden /
TEME On Minun Racas Poican / hende te cwlca. Ja
quin åni paralans cwlui / leuſit he JESVSEN yxinens.
Ja he waickenit ia eikelleken he miten ſanoneet nijnä peiuin
nijſtå quin he nåhnet olit.

Mutta ſe tapactui toiſita peiuen coſka he Woreldä ala-
ſaſtuit / cohdaſi heiden palio wåki. Ja catzo/ yxi Mies Canſ-
ſaſt hwſi ſanoden / Meſtari / Mine rucolen ſinua / catzo minū
Poicani polen / ſille hen on minun ainocainen / Catzo / ſe hengi
kijniotta henen / ia cocta hen hwta / ia hen repi henen / nin et-
te hen wachtupi / ia tuſkal hen lopu heneſt quin hen henen re-
pinyt on. Ja mine rucolin ſinun Opetuſlapſias hende vloſa-
iaman / ia eiuet woinet. Nin waſtaſi JESVS ia ſanoi / O

vſkoma

ostkomatoin ia heisu Sucukunda quitcamaan minun pite tei-
den tykenen oleman ia kersimen teite: Johdata sinun Poi-
cas tenne. Ja coska hen wiele menolla oli / repeli hende Per-
kele ia muserteli. Mutta JESVS nuchteli site rietaist Hen-
ge / ia paransi Piltin / ia andoi henen iellens Isellens. Ja he
hämmestuit caiki JVMALAN Cunnian ylitze.

Coska he nyt caiki imehtelit / caikia nijte mite hen teki / sanoi
hen henen Opetuslapsillens / Pangat nemet Puhet teiden Cor-
uijn / Sille ette tuleua on Inhimisen Poica ylenannetā Inhi-
misten käsijn: Mutta eiuet he ymmertenet site Sana / ia se
oli heilde peitetty / ettei he site ymmertenet. Ja he pelkesit ky-
syue heilde site Sana.

Nin tuli mös aijatus heiden keskenens / Cuca heiste swrin olis. Coska sis JESVS näki heiden sydhemens aijatuxen / otti hen Lapsen / ia asetti sen tygens / ia sanoi heille / Cucaike nens täte pilti wastanrupe minū Nimeni tedhen / hen minua wastanrupe. Ja cucaikenens minua wastanrupe / hen wastan rupe site ioca minun lehetti. Sille ioca wähin on teiden keske-nen / hen tulepi swrimaxi. Matt 18. Mar 9.

Nin wastasi Johannes / ia sanoi / Mestari / Me neim yh-
den sinun Nimes cautta Perkelet vlosaiauan / ia me kielsime
hēde / sille ettei hen seura meiden cansam. Ja sanoi JESVS
henen tygens / Elkette kielkō / Sille ioca ei ole meiden wastans /
hen on meiden cansam.

A se tapactui / Coska aica teutetty oli / ette henen piti tälde otettaman / kiensi hen cochtā Cas-woons menemen Jerusalemin polen. Ja lehet-ti Sanancandaijat edhellens / Ja he menit ych-ten Samaritanein Caupungin / henelle Maia walmi-staman. Ja eiuet he hende wastanruueneet / senteden

Tesse Lucas scripe kirioitamans Christusen Waelusta Jerusalemin pein.

ette

ette henen caswons oli kictty menemen Jerusalemin pein.
Quin nyt henen Opetuslapsens Jacobus ia Johannes sen ne
it / sanoit he / HERRA tahdocos / nin me sanoma ette Tu-
len pite Taiuahast alastulemā ia cadhottamā heidet ninquin
4. Reg 1. Eliaski teki: Mutta JESVS kiensi henens Ja nuchteli
heite sanoden / Ettekö te tiedä kenēge Hengē Poiat te oletta:
Sille ette Jnhimisē Poica ei ole tullut cadhottaman Jnhimi-
stē Sieluia / mutta wapattaman. Ja he menit toisehē Kylehē.
Matt 8. Ja se tapactui / quin he tielle waelsit ette yxi henelle sanoi /
Mine seuran sinua cungasikenens menet. Ja sanoi henelle
JESVS / Ketuilla lolat ouat ia Taiuahisilla Linnuilla pe-
set / mutta Jnhimisen Poialla ei ole cuhunga hen päens
cumarta.

Ja hen sanoi yhdele toisele / Seura minua. Nin hen sanoi /
HERRA / salli minua ennē menemen ia hautamahā minun
Iseni. Nin sanoi henelle JESVS / Salli ette coolluet hau-
tauat heiden coolluitans / mutta sine mene ia iulghista JV-
MALAN waldakunda.

Ja toinen sanoi / HERRA / mine seuran sinua / Mutta
salli minua ennen teruëysi looman nijlle iotca minun Coto-
nani ouat. Sanoi henelle JESVS / Cucaikenens kätens
Auran laske ia taghans catzo / ei ole se souelias JVMALAN
weldakundan.

X. Lucu

Jtelehin sis eroitti HERRA toiset seitzemen
Kymmende / ia lehetti heite caximia caxin he-
nen edhellens caikin Caupungijn ia Paickoin
cuhunga hen itze oli tuleua / ia sanoi heille / Elo
tosin ombi swri / waan Töwäki on wähe / Ru-
coelca sis Elon HERRA / ette hen vloslehe-
teis Tö

teis Tôwâki henen Elohons/ Menget / Cazo / Mine leheten
teijen ninquin Caritzat Suttein keſkelle. Elket candaco Prent
zelite / eike Taſku / eike Kengie / ia elket keteken terwettâkô
mattas. Cuhũga honeſẽ te ſiſellemenet nin enſin ſanocat / Rau⸗
ha olcohon teſſe Hones. Ja ios ſielle ombi Rauhan Lapſi /
Nin teiden rauhan henen pâlens iâpi. Mutta ios toiſin /
nin teiden rauhan iellens teille palaia. Sijne ſis ſamas Hones
wijpykâ / ſôdhen ia iodhen mite heilde annetan / Sille ette
Tômies on Palckans anſiolinen.

Elket Honeſt Honeſen kieukô. Ja cuhunga Caupungin te Matt 10.
tuletta ia he teite waſtarupeuat / nin ſôket mite teiden eten pan
nan / ia paratka Sairahita iotca heneſſe ouat ia ſanocat heille /
Jumalan Waldakunda on lehes teite tullut. Mutta cunga ca
upungiin te ſiſellemenette / ia ei he rupe teite waſtan / nin vloſ
menget henen Cadhuillens ia ſanocat. Tomunghin môs / io⸗
ca teiden Caupungiſt meihin tarttui / me poiſpudhiſtam teiden
pâlen. Quitengi te ſe tietkâ / Ette Jumalan waldakunda oli
teite leheſtenyt. Mine ſanon teille / Ette Sodomalle ſinâ pei⸗
uene pite hokiambi oleman / quin ſille Caupungille.

We ſinulle Chorazin / We ſinulle Bethſaida / Sille ios Ty Matt 11.
ros ia Sidonis olis ſencaltaiſet awout tehdyt iotca teiſſe teh⸗
dyt ouat / he oliſit muinen Jouhiwattees ia tuhgas iſtuden
tehnyet parannoxen. Quitengi Tyron ia Sidonin pite hokiam
bi oleman Domiolla / quin teille. Ja ſine Capernaum ioca olet
Taiuaſen aſti corghotettu / ſinun pite Heluettin alaſſyſetteme.
Joca teite cwle / ſe cwle minun. Ja ioca teite ylencazo / ſe ylen⸗
cazo minun / Joca taas minun ylencazo / hen ylencazo ſen
ioca minun lehetti.

Nin ne Seitzemenkymmende ilon canſa iellenſpalaſit ſano⸗
den / HERRA / Perkelet môs meiden alanannetan ſinun Ni
mes cautta. Nin ſanoi hen heille / Mine nein Sathanan Tai⸗

nahaſt langenan ninquin Pitkeſen leimauxen. Catzo/ Mine
annan teille woiman tallata kårmetten ia Scorpionin påle/ ia
caiken Wiholiſen wåen påle/ ia ei miten teille wahingoita.
Quitengi elkette ſijte iloitko ette Henget teiden alanānetā/ wa
an iloitkat paramin ette teidē Nimē ouat kirioitetut Taiuahis.
Samalla hetkelle riemuitzi Jeſus Henges ia ſanoi/ Mine
kitē ſinu Iſe/ Taiuan ia Maan Herra/ ettes neme ſalaſit wijſa
ilda ia toimeliſilda/ ia olet ne ilmoittanut Tyhmille/ Ja toſin/
ſille ette nåin ſine olet mieltynyt Iſe/ Caiki ouat minulle ānetud
Johās. minū Iſeldeni. Ja eikengen tiede cuca ombi Poica/ waan Iſe/
Ja cuca ombi Iſe/ waan Poica/ ia kellē Poica tachto ilmoitta.
Dominica 13 trinitatis. Ja hē kienſi henēs Opetuſlaſtēs tyge ia ſanoi erinens/ Autu
at ouat ne Silmet iotca nåkeuet iota te nåette/ Sille mine ſanō
Matt 13. teille ette mōda prophetat ia Kuningaſt tahdoit nåhdå iota te
nåette/ ia eiuet nåhnet/ ia cwlla iota te cwletta/ ia eiuet cwluet.
Ja catzo/ nin yxi Lainoppenut yleſnouſi/ kiuſaſi hende ſa-
noden/ Meſtari/ mite minun pite tekemen ette mine ijancai-
kiſen Elemen periſin? Nin hen ſanoi henelle/ Mite Lais kiri
oitettu on? Quingas luet? Hen waſtaſi ia ſanoi/ Racaſta ſi-
Deute 6. nun HErras Jumalas caikeſt ſinun ſydhemeſtes ia caikeſt ſi-
nun Sieluſtas/ ia caikeſt ſinun woimaſtas/ ia caikeſt ſinun mi-
eleſtes. Ja ſinun Lehimeiſtes/ ninquin itzies. Nin ſanoi hē henel
le/ Oikein ſine waſtaſit/ Teghe ſe/ nin ſine ſaat ele. Mutta hen
tactoi itzens wanhurſkaxi tehdå/ ia ſanoi Jeſuſelle/ Ja cuca
ſis ombi minun Lehimeiſen?
Nin waſtaſi Jeſus ia ſanoi/ Yxi Inhiminen alaſmeni Je-
ruſalemiſt nin Jerichoon/ ia tuli Röueriten kåſijn/ iotca mös
henē alaſtirijſuit/ ia Haauoitit henen/ ia poiſmenit ia ietit henē
policolun. Nin ſe tapactui ette yxi Pappi ſama tiete alaſtuli/ ia
quin hē henē nåki/ meni hē ohitze. Samalmoto mös yxi Leuita
quin hen tuli ſille paical/ edeſkewi hē ia nåki henē/ ia meni ohit-
ze. Mutta yxi Samaritanus waelſi ſama tiete/ tuli henē tygens/
ia quin hen nåki henē/ armachti hen henen pålens/ ia edeſkeu-

den sidoi henen Hawans/ ia sisellewodhatti Olio ia wina/ ia pani henen iuchtans päle/ ia wei henen Maiahan / ia coriasi hende. Ja toisna peiuen waelsi hen/ ia edhesweti cari peningi te/ ia annoi Isenelle / ia sanoi henelle / Coria hende/ ia ios sine iotain sen ylitzen cwlutat / mine palaitesan maxan sinun. Cu-ca neist colmest sinun nähderes oli henen Lehimeisens ioca Röuerin käsijn oli tullut: Nin hen sanoi / Joca Laupiudhen teki henen coctans. Nin sanoi sis Jesus henelle / Mene ia te-ghe samalmoto. finis.

Nin se tapactui coska he waelsit / meni hen ychten wähen Kylen / ia yxi waimo Martha nimelde / hen otti henen Hone sens. Ja henelle oli yxi Sisar / ioca cutzuttin Maria / hen istui Jesusen ialcain tureen/ ia wli henē Puhens. Mutta Martha ylenpalio askareita teki heite paluellen. Hen edhesteui ia sanoi/ HErra eckös site tottele ette minun Sisaren ietti minun yxinē askaroitzeman: Sano sis henelle ette hen minua auttais. Nin Jesus wastasi ia sanoi henelle/ Martha Martha/ palio sine su ret/ ia pyrghet monessa / Waan yxi ombi tarpelinen. Maria on hyuen Osan wlos walinut/ ioca ei poisotetan henelde.

Lehimeisens) Ei waan se ole meiden lehimei nē ioca hyue me ille teke/ Mutta mös se ioca mei dē apu taruitze. Ja me olēma to mien toisem lehi meiset.

XI. Lucu

Ja se tapactui/ Coska hen rucoli yhdes Paicas. Ja quin hen lackasi sanoi heneile yxi henen Opetuslapsistās / HErra opeta meite rucolemā ninquin mös Johannes opetti henen Opetus-lapsens. Nin sanoi hen heille/ Coska te ruco-letta / nin sanocat. Ise meiden / ioca olet Taiuahis. Pyhetty olcon sinun Nimes. Lehestul kon sinun Waldakundas. Olcon sinun tactos nin maassa quin on Taiuasa. Anna meille tenepene meiden iocapeiuenē leipe. Ja āna meidē syndine anderi/ Sille ette meki caikein meidē welgolli sten anderi annamme. Ja ele iohdata meit kiusauxē. Mutta pä-ste meite pahasta. Matt 6.

Ja hen sanoi heille / Culla teiste ombi Ysteue / ia menepi he-
nen tygens polisöst ia sanopi henelle / Racas ysteue / laina
minulle colmet Leipe / Sille minun ysteuen tuli matcast mi-
nun tygen / ia ei ole minulla mite mine henen etensspanen. Ja
hen sise de wastaten sano / Ele minua waiua / io on owi suliet-
tu / ia minun Lapseni ouat minun cansan Cammios / ia en mi
ne woi nosta / ia anda sinun. Mine sanon teille / Ellei hen yles
nouse ia anna henelle ette hen on henen Ysteuens / nin hen
quitengi henen achkerudhens tehden ylesnousepi / ia andapi
henelle nin monda quin hen taruitze.

Matt 7. Nin mine mös sanon teille / Annocat / nin teille annetan. Et-
Joh 16 zicket / nin te leudhet. Colkutacat / nin teille auatan. Sille iocai-
nen quin anopi / se saapi / ia ioca etzipi / se leute / Ja ioca col-
kutta / sille auatan. Cuca teiste se Ise ombi / iolda poica Lei-
pe anopi / andako hen sen edhest Kiuen ? Eli ios hen Cala
anopi / andako hen henelle sen edhest Kärmen ? Eli ios hen
Muna anopi / andako hen henelle sen edhest Scorpion ? Jos
nyt te / iotca pahat oletta / taidhatta hyui Lahioia anda tei-
den Lapsillen / palio enemin teiden Taiualinen Isen / andapi
pyhen Hengen anouaisille.

Ja hen vlosaioi yhden Perkelen / ia se oli mycke. Ja costa
Maatt 12. Perkele oli vlosaiettu / nin se mycke puhui. Ja cansa imechte-
Marci 3. lit. Mutta monicadhat heiste sanoit / Hen vlosaia Perkelet
sen Beelzebubin Perkeletten pämiehen cautta. Mutta muto-
mat kiusaten anoit tunnustecti Taiuahast heneldæ. Mutta ette
hen tiesi heiden aiatoxens sanoi hen heille / Jocainen Walda-
kunda ioca itzens wastan erkane setule kylmille / Ja Hone
langepi Honen päle. Jos nyt Satanas öbi itzens wastā eri nyt
quitza sis henen waldakundans seisopi ? Ette te sanotta
Minun Perkelet vlosaiauan Beelzebubin cautta. Mutta ios
mine Perkelet Beelzebubin woimalla vlosaian / Kenenge

cautta

cautta sis teiden poiat nijte vlosaiauat? Senteden heiden pi te oleman teiden Domarin/ Waan ios mine Jumalan sormel- la Perkelet vlosaian/nin tosin on Jumalan Waldakunda tei- den tygen tullut.

Coska Wäkeue harniskoittu henen Cotons wariele/ nin he- nen omans ouat rauhas. Mutta coska wäkeuembi hende tule ia ylitzewoitta henen/ Nin hen poisotta caiki henen aseens/ ioi- hinga hen turuasi/ ia henen Saalijns iacapi. Joca ei ole minū cansani se ombi minua wastan/ Ja ioca ei minun cansan co- koa/ hen haijotta.

Coska se Rietainen hengi Jnhimisest wlosllechte/ Nin hen lepitzewaelda carckeit paickoia/ etzipi lepo/ ia ei leudhe. Nin hen sanopi/ Mine palaiā iellens minun Honesen iostan vlosle xin. Ja quin hē tulepi/ nin hē leutepi sen lwdhilla lacastū ia cau nistetū. Silloin hen menepi ia cā sansottapi seitzemē mwta hen de pahēbata henge/ ia quin he siseltuleuat/ asuuat he sielle/ Ja sen Jnhimisen wijmeiset tuleuat pahemmaxi quin ensimeiset.

Ja se tapactui/ coska hen neite sanoi/ ylescorgotti yxi Wai mo Canssan seast änens ia sanoi henelle/ Autuas on se Coch- tu ioca sinun candanut on/ ia ne Niset ioitas imit. Nin hen sanoi/ Ja/ Autuat ouat ne iotca cwleuat Jumalan Sa- nan/ ia ketkeuet sen.

Mutta coska Canssa tungijt/ rupeisi hen sanoman/ Teme Sucukunda ombi paha/ hen kysy merckī/ ia ei anneta henelle Jone 1.2. Merckī waan Jonan Prophetan merckī. Sille ninquin Jo- nas oli Niniuitelle merckī/ Nin Jnhimisen Poica pite inōs olemā telle Sucukūnalle. Se Etelē Trōtingi p ite ylesasinmā Domiō ethē temē Sucukūnā Miesten cā sa/ ia pite heite domit Ma att 12 zeman. Sille ette hen tuli mailman ärist e cwleman Salomo- 3. Reg 10. nin wijsautta. Ja catzo/ tesse ombi enämbi quin Salomon. 2. Para 9. Ne Niniuitit pite ylesastuman domion ethen/ temen Sucu-

kúnan cansa/ia sen cadhottaman. Sille ette he teit parannoz en Jonasen sarnast/Ja catzo/tesse ombi enembi quin Jonas.
Matt 5. Eikengen sytyte Kynttelete/ ia pane ketköön/ eike mös wa
Mar. 4. can ala/ mutta Kyntteleialgan päle/ ette ne iotca sisellekieu uet walkeudhen näkisit. Silme ombi Rumin Kyntele/ Coska sis sinun silmes olis yxikertainē/ nin sinun coko Rumis tulepi walkiaxi. Mutta ios se paha olis/ nin mös sinun Rumis ombi pimije. Catzo sis ettei se Walkeus quin sinus on/ tulisi pimeydhexi. Jos sis sinun Rwmis on caickinens Walkeus/ ia ei ole henelle ychten osaa pimeydhest/ nin se tule coconans walkeudhexi/ ia walista sinun ninquin kircas leimaus.
JA henen puhuesans/ rucoli hende yxi Phariseus/ peiue
Maat 23. lisella cāsans. Nin Jesus sisellemeni ia atrioitzi. Mutta coska Phariseus näki/ imecteli hen/ ettei hen ennen sömens pesnyt. Nin sanoi HERRA henelle/ Te Phariseuset puhdistatte wl coisen polen Malioist ia Astioist/ Mutta teiden sisefiset ouat teunens ratelust ia pahutta. Te hullut/ luletaco ettei se ioca wlcoisen polen teki/ tehnyt mös siselmeist poloi? Quiten gi andacat Almusat nijste quin teille on/ ia catzo/ nin teille ouat caiki puchtat.
Mutta we teille Phariseuset/ ette te Tiunin teete Mindust ia Rudast/ ia caikinaisest Caalist/ ia te poisietet Domion ia Jumalan Rackauden. Neite tosin tulis tehde/ ia site toista ei ylenanda.
We teille Phariseuset/ iotca pydhet ylimeiset istumet Sinagogisa/ ia tadhotta teruetettä Turwlla.
We teille Kirianoppenuet ia Phariseuset/ te Vlcokullatut/ sille te oletta ninquin peitetyt haudhat/ ioineng a päle Inhimiset tietemet kieunet.
Nin wastasi yxi nijste Lainoppenuista ia sanoi henelle/ Mestari/ neille sanoilla sine meite mös pilcat. Nin sanoi hen/ Ja we mös teille Lainoppenuille/ Sille että te rasketatte Inhi

miset nijlle Coormilla quin he ei wooi canda/Ja ette te itze yh-
delle sormelaka tadho nijhin runeta. We teille ette te raken
nat Prophetadhen haudat/Mutta teiden Jset tapoit ne. Nin
te tosin todhistat ia ynnesostutta teiden Jsein töihin/ Sille
ette he tapoit ne/ mutta te rakennat nijnen Haudhat.

Senteden mös Jumalan Wisaus sanoi/ Mine lehetenPro
phetat ia Apostolit heiden tygens/ia mutamat nijste he tappa
uat ia wainouat/ Senpäle ette teste Sucukunnast kysytte-
men pite caickein Prophetain weri/ ioca wloswodhatettu on
mailman alghust/Abelin werest saacka/hamanZacharian we 2.Par 24.
ren asti/ ioca hucattijn Templin ia Altarin waihel. Tosin sanõ
mine teille. Se kysyten telde Sucukunnalda.

We teille Lainoppenuille/Sille te oletta ottanet Taidhõ auai
men ette te itze sisellemenyuet ia ne sisellemeneuciset oletta Maat 23.
poistorijtneet. Mutta coska hẽ oli nemet heille sanonut/rupesit
ne Lainoppenet ia Phariseuset hartasti hende adistamã ia ca
ualasta kysymẽ henelde monesta/ Ja wäigyit hẽde ia etzit iota
kin henen suustans onghia /iosta he saisit canda henen pälens.

XII. Lucu

Coska nyt epeluku Canssa olit co
koondunnet/ nin ette he toinen toi
sens päle tallasit rupesi hen sanomã Matt 6.
Opetuslastens tyge ensin/ Cauatta- Marci 8.
cat itzeteiten Phariseusten Hapanot
est/ quin on Vlcokullatus/ Sille ettei
miten ole peitetty quin ei ilmei tule/ei
ke salattu/quin ei tieteueksi tule. Sẽtedẽ mite te pimeis sanoitta
ne walkeudes cwllaan/ Ja mite te coruaã puhutta Cãmios / se
pite sarnattamã Cattoin päle. Mottro.
Mutta mine sanon teille minũ Ystewillen/ Elket nijte peliettkõ

iotca Rumin tappauat / ia ſenperäſt ei ole heille enämͤ
bete tekemiſt. Mutta mine tadhon oſotta teille ketä teiden tu=
le peliete. Pelietke hende iolla wäki ombi/ſijttequin hen tappa
nut on/mös Heluettin ſyſeite. Totta ſanon mine teille/ ſite te
pelietke. Eikö wyſi Warpulaiſt oſteta cahdhel ropoilla: Ja ei
yrike heiſte ole Jumalan edhes wnohdettu. Ouat mös caiki
teiden päen hiuxet luetudh. Elkette ſis pelietkö/Sille te oletta
paramat / quin monda Warpulaiſta.

Matt.10. Mutta mine ſanon teille / Jocainen quin minun tunnuſta
Jnhimiſten edes/ Sen mös Jnhimiſen Poian pite tunnuſta=
man Jumalan Engeliten edes/ Joca taas minun kieldä Jnhi
miſten edes/ Se kielteen Jumalan Engeliten edes. Ja ioca
puhupi ſanā Jnhimiſē Poica waſtan/ſe henelle ādexiānetan.
Mutta ioca pyhe Henge pilcapi/ ei ſe henelle andexiannetā.

Coſka he nyt teite edeſ weteuet heiden Sinagogins/ Eſiual
lan ia Waldamieſten eten/ nin elket murectiko/ quinga taicka
mite te waſtatta/eli mite teiden ſanoman pite /Sille ette pyhe
Hengi opetapi teien ſille hetkelle/mite teiden tule ſanoa.

Nin ſanoi henelle yxi Canſſaſt/ Meſtari/ ſanos minun wel
ielleni/ ette hen iacais minun canſan Perimiſen. Mutta hen
ſanoi henelle/ Jnhiminen/ cuka minun pani Domarixi eli Pe
rijakaiaxi teiden pälen: Ja ſanoi hen heille / Catzocat ia ca=
uattacat Ahnendheſt/ Sille ettei Jnhiminen ſijte ele / ette he=
nelle palio Tauara on. Nin hen ſanoi heille yhden Wertauxen
ſanoden.

~~Oli yxi Ricas mies~~/ ionga Pelto palio Laiho cannoi / Ja
ſe aijatteli itzellens ia ſanoi / Mite mine teen: Ettei minulla
ole cuhunga cokoon minun Eloni / ia ſanoi / Sen mine teen/
Mine purghan minun Aittani ia ſwreman yleſrakenā/Ja ſin
ne cokoon caiki minun tuloni / ia minun Hywuydheni. Ja
ſanon Sieluleni/ Racas Sielu/ Sinulle ombi ſwri wara mo
nex=

mexi woderi pandu/ Lewå/ ſöö/ ioo/ remuitze. Mutta Juma
la ſanoi henelle/ Sine tompeli/ Tene öőne ſinun Sielus ſinul-
da poiſkurzutan/ Cuca ne ſaapi iotcas walmiſtanut olet: Nein
mős henelle kieupi/ ioca izellens tauaroitze/ ia ei ole Ricas Ju
malan edes.
Nin hen ſanoi Opetuſlapſillens/ Senteden ſanon mine te-
ille/ Elket murecticko teiden elemen ereen/ mite teiden pite ſö- Matt 6.
men/ Eike mős Rumiſtan/ mille te ſen puetatt. Eleme ombi
enämbi quin Roca/ ia Rumis enämbi quin Wate. Catzelcat
Corppi/ eiuet ne Kylue/ eike mős eloleicka/ ei ole heille mős
Kellarite/ eike Aitta/ ia Jumala heite quitengi elette/ Quinga
palio paramat te oletta quin Linnut:
Cuca nyt teiſte henen murehellans woipi liſete henen war
dhellens yhden kynären: Ellei te ſis woi ſite quin wähin om-
bi/ mixi te muiſta muredhitta: Catzelcat Cuckaiſita quinga
he caſwauat/ Ei ne tőtetee/ eike mős kehrä/ Nin ſanon mine
teille/ ettei Salomon caikes henen cunniaſans nin ollut wa-
eittu quin yxi niiſte.
Jos ſis Rohon ioca tenepene Kedholla ſeiſo/ ia homen vg
nin heiteten Jumala nin watitzepi/ Quinga palio enämin hen
teite watitzepi/ O te heickouſkoiſet: Senteden mős te elkette
etzikő/ mite teiden ſőmen eli ioman pite/ ia elket corkiuteen
mengő/ Sille neinen caikein ielken pacanat mailmas ſeiſouat.
Mutta teiden Iſen tiete ette te neite taruitzett. Wan paramin
etziket Jumalan Waldakunnan ielken/ nin nemet caiki teille
tygelangeuat.
ELE pelke piſkurainen Lauma/ Sille ette teiden J ſen hy
ue tachto ombi andaman teille waldakunda: * Myyke mit
teille ombi/ ia andacat Almuiſat. Tehcket teillen Säckit iotca
ei wanhane ychten puuttumattoman Tauaran Tainahis/ Cu
hunga ei warghas wlotu/ eike Coi raiſka. Sille cuſſa teiden Ta
uaran ombi ſielle mős onopi teiden ſydhemen.

Olcoon teiden Solinna wôtetyt / ia teiden Kynteliet ſytytetyt / Ja olcatta niinen Inhimiſten caltaiſet iotca heiden Herrans odhottauat coſka hen Häiſtä palaiapi / Ette coſka hen tulepi ia pâlecolkutta / nin he cocta henen etens awauat. Autuat ouat ne paluelliat iotca HERRA tultuans leutepi walwomaſt. Totiſeſta ſanon mine teille / ette hen ſonnuſta henens ia aſetta heidet atrioitzemaan / ia kieudhen hen päluelepi heite.

Matt 24. Ja ios hen tulepi toiſes Waluos / eli colmannes Waluos / ia nein leutepi / Autuat ouat ne paluelliat. Mutta ſe te tietkä / ette ios Pereniſende tiedheis mille hetkelle warghas tulis / toſin hen waluois / ia ei ſallis henen Honetans yleſlôdhä. Sentedhen olcata te mỏs walmit. Sille ette Inhimiſen Poica tulepi ſille hetkelle / iolla ette te luleck a.

Nin ſanoi Petari henelle / HERRA / ſanocos temen Wertauxen meille eli mỏs caickille? Nin ſanoi HERRA / Cuka ombi wſkolinen ia toimelinen Perenhaltia ionga henen Herrans aſetta henen Perehens pâle / ette hen heille oikealla aijalla Taruet andapi / Autuas ombi ſe paluelia ionga Herra tultuans nein leute tekemeſt / Totiſeſta mine ſanon teille / ette hen aſetta ſen caikein ylitze mite henelle onopi. Mutta ios ſe Paluelia ſanopi ſydhemeſens / Minun Herran wijpy tulemaſt / ia rupepi Hoſuman trengi ia picoi / ia ſôinen ia iooman ia iopuman / Nin tulepi ſen paluelian HERRA ſine peiuen / iona ei hen waroinut / ia ſine hetken / quin ei hen tiedhe / ia poickileickapi henen / ia panepi henen oſanſa wſkomattoin canſa.

Mutta ſe Paluelia ioca tieſi henen Herrans tadhon / ia ei itzens walmiſtanut eike mỏs tehnyt henen tadhôs ielken / henen teuty palio hawoi kerſſi. Joca taas ei tienyt / ia quitengi teki hauain anſiota / ſen pite wähemen hawoi kerſſimen. Sille ette kelle palio annettu ombi / palio mỏs henen takaans etziten / ia kelle palio on haltun annettu / ſilde mỏs palio kyſyten.

Mine tulin ſytytemen ⁑ Tulda maan påle / ia mite mine paramin tachtoiſin quin ette ſe io palais / Mutta minun pite ennen Caſtella caſtettaman / ia quinga mine ikewoitzen ſihenasti ette ſe teuteten: Luulettaco ette mine tulin Rauha lehettemen Maan påle: Ei / ma mine / Mutta eroituſt. Sille ette teſtedes pite wijſi oleman yhdes Hones eroitetudh / colmet cachta waſtan / ia caxi colme waſtan. Iſe eroitetan poicans waſtan / ia Poica Iſen waſtan / Eiti tytertens waſtã / ia Tyter eitins waſtan / Anoppi Miniens waſtan Ja Minie anoppins waſtan. Matt 10.

Nin ſanoi hen mös Canſſalle / Coſka te näet Piluen nouſeuan Lenneſt / nin te cochta ſanotta / Sadhe tule / Ja nin mös tulepi. Ja coſka te näet Etelen tuleuan / nin te ſanotta / Helle tule / ia nin mös tulepi. Te wlcokullatut / Taiuan ia Maan mothon te taidhat coetella / Mixei te ſis tåte aica coettele: Minger den ſis ette te itzeſten domitze mike oikeus ombi: Matt 16. Modhon Kylle te taidatte Londocappalein menon nähdä, Mixei te taida omatuskan ia waluã hoomaita.

Sillecoſkas nyt menet ſinun Kijtawellies cãſa Eſiwallan eten / nin pydhe tielle ettes heneſte påſiſit / Senpåle ettei hen ſinua lehes Domarin eten weteiſi / ia ſe Domari ylẽannais ſinun Bõuelille / ia ſe Bõ eli heittepi ſinun Tornihin. Mine ſanon ſinule / Ei ſine ſielde ennen wloſtule / quin ſine wimeiſen Ropoin maxat. Matt 5.

* Myket) Mydhe / kielde / ylencatzo / wihat / ei aſu / ei tauaroitzeman / ei miteken omiſtaman etc. ne caiki merckitzeuet etter kengen pide miteken ylitze Jumalata / ia henen Sanans racaſtaman / eli etzinen / Waan nin quin P. Paualt ſanopi. 1. Cor. 7. Tanquam nihil habentes. Sille ette iocainen Chriſtittu pite caiki Ychteitze pitemen / ia lehimeiſilles tarpexi ehcke mite hen woipi ia taita / Quinga ia coſka hen tarwitze hende ninquin Chriſtus henen waſtaans teki.

⁑ Tulda) ſe on ſen Sananlaſkon taual (Mine tadhon Tulen ſytyte) ſe on / Mine tadhõ uudã noſta Euangelium cautta / ia ſoiſin kernaaſt ſen io oleuan / Mutta minun Heugen ſe ennen coſtanda / ia ſite mine ikeuöitzen.

Nin

P. Lucan
XIII. Lucu.

NIn olit mutamat samal aijal sij=
ne tykene/ iotca iulghistit henelle
nijste Galileist/ ioinenga weren pi,
latus oli heiden wffrins cansa secoit
tanut. Ja Jesus wastasi ia sanoi he
ille/ Lwlettaco ette nämet Galileit
olit synniset caikein Galileusten ylitze
ette he semmotoisi kersit : Ei/ ma
mine/ Wan ellei te paranna teiten/ nin te caiki samalmoto
huckan tuletta/ Taicka lwlettako/ ette ne cadexantoistakymen
de ioinenga påle Torni Silohas langesi/ ia tappoi heijet/
olit wighaliset caikein Jnhimisten ylitzen/ iotca Jerusalemis
asuit : Ei/ ma mine/ Wan ellei te paranna teiten/ nin te caiki
samalmoto huckan tuletta.

Sanoi hen mös temen Wertauxen. Yhdelle oli Ficuna pwi
henē Winatarhasans istutettu/ ia tuli ia etzi hedelmete henes/
ia ei leutenyt. Nin sanoi hen Winatarhā Haltialle/ Catzos/ io
colmet wootta mine olen tullut/ ia etzinyt hedelmet teste Ficu
na puust/ ia en leudhe/ Hacka hende pois/ mixi hen maata es=
tepi : Mutta hen wastasi ia sanoi henelle/ HERRA/ sal
li henen wielle tene woonna/ nincauuan quin mine caiuan
henen ymberins ia sonnitan henen/ ios hen sijttekin hedelme=
itzis/ tolleika/ nin hacka hende sitte pois.

Huckan) Juttaat lwlit et tå tolle kåsi hyn esti keui ette hen oli Jumalā otolinen/ ia taas tolle wastoin keui/ se syndiseri lwltijn ia sanotijn.

Ja hen opetti Sabbathina yhdes Sinagogas/ Ja catzos/
Yxi Waimo iolla oli Sairaudhen Hengi cadexantoistakymen
de wootta/ ia se oli rammittu/ ia ei woinut påtens ylesoijenda.
Mutta coska Jesus sen näki/ catzui hen henen tyges/ ia sanoi
henelle/ Waimo/ ole wapah sinun taudhistas.

Ja paiṁ

Ja panikätens henen pälens. Ja cochta ſe itzens yleſotjenſi
ia kijtti Jumala. Nin waſtaſi Sinagogan Pämies/ ia närcke
ſtyi ette Jeſus paranſi Sabbathina / ia ſanoi Canſſalle/ Cw
ſi peiue ouat ioina ſopi tötetedhe / nijne tulcat ſis ia andacat
teiten paratta/ ia ei Sabbathina.

Nin waſtaſi hende HERRA ia ſanoi/ Sine vlcokullattu /
Eikö itzecukin teiſte päſte henen Nautans eli Aſins Sabba-
thina ſeimeſte ia iohdata iomalle? Eikö mös pideis teme Abra-
hamin Tyter Sabbathina päſtettemen teſte ſiteeſte / iolla Sa-
thanas on io cadhexantoiſtakymende wootta henen ſitonut?
Ja quin hen neite ſanoi / nin caiki häpeiſit iotca hende wa-
ſtanſeiſoit. Ja caiki Canſſa iloitzi caikein cunnialiſten Töiden
ylitze iotca heneldc techtin.

Nin hen ſis ſanoi / Kenenge Wertainen on Jumalan wal
dakunda/ Ja kenenge caltaiſexi nune ſen teen? Se on Sina Maatt 13.
pin ſiemenen wertainen / ionga Jnhiminen otti / ia kylui he- Mat 4.
nen Yrttitarhans / ia ſe caſwoi ia tuli ſwrexi puuxi / ia Lin-
nut Taiuas alda peſiuet ſen oxain ala.

Ja taas hen ſanoi /Kenenge Wertaiſexi nine Jumalan
Waldakunnan teen? Se on Hapatoxen caltainen / ionga yxi Maat 13.
Waimo otti / ia pani ſen colmen wacan iauhoin ſecaan/ſie-
henaſti quin ſe caiki hapanſi. Ja hen waelſi Caupungeite ia
Kylie mödhen ia opetti/ Ja matkuſti Jeruſalemijn pein.

Nin ſanoi yxi henelle / HERRA / Wähekö nijte on iot-
ca wapadhetan? Nin ſanoi hen heille/ Kiluoittacat ſen ach-
tan portin cautta ſiſelkeudhe/ Sille ette möda ouat (ſanon mi-
ne teille) iotca pyteuet ſiſelkieudhe / ia eiuet woi. Coſka nyt
Perenijſende on yleſnoſnut/ ia ouen ſulkenut/ Nin te rupiat vl
conſeiſomaan/ ia ouen päle colkuttaman ia ſanoman/ HER
RA / HERRA / aua meille. Ja hen waſta ia ſanopi teille /
En mine teite tunne cuſta te oletta.

Pytenet) Ne ouat ne iotca i'mā vſkota /tön hen cauſa pytenet ſi ſeleuulla Taiuaſſeen

Nin

Nin te rupiat ſanoman / Me olema ſönyet ia ionuet ſinun
edeſes / ia catulla ſine meite opetit. Ja henen pite ſanoman /
Mine ſanon teille / Em mine teite tunne cuſta te oletta / Poiſ-
menget minun tyken caiki te Pahointekiet / Sielle pite olemā
Matt. 8. itku ia hamban kiriſtus / coſka te näette Abrahamin ia Jſaa-
chin ia Jacobin / ia caiki Prophetat Jumalan waldakunnas /
mutta teidene vloſaiettauan. Ja heiden pite tuleman Idest ia
Lenneſt / pohiaſeſt ia Eteleſt / ia Jumalan Waldakunnas Jſ
tuman. Ja catzo / Ne ouat wijmeiſet / iotca tuleuat enſimeiſi-
xi / ia ne ouat enſimeiſet / iotca tuleuat wimeiſixi.

Quſtengin) Samana peiuene edeſkenit mutomat Phariſeuſiſt / ia ſano-
Em mine pake it henelle / Rienne / ia mene telde pois / Sille ette Herodes tach
he Heroteſen te- to ſinun tappa. Ja hen ſanoi heille / Menget ia ſanocat ſille Re
hoē / Mutta mi- tulle / Catzos / mine vloſaian Perkeleit / ia parannan tenepene
nun tule mwto ia homēna / ia colman peiuen mine loputetaā. Quitēgi pite mi
en waelda ia mi nū tenepene ia homena ia homenē taca waeltamā / Sille ettei
nun Wircani w taida olla / ette Propheta mwalla hucatan / quin Jeruſalemis.
lōſtoimutta.
Jeruſalem / Jeruſalem / ioca tapat Prophetat / ia kiuitet hei-
Matt. 23. te iotca ſinun tyges lehetetten / Quinwoſein mine tahdoin coota
ſinun Poiias ninquin Lindu Peſens henen ſipeins ala / ia ette
te tactonuat: Catzocat teiden Honen ietetē teille kylmille / Sille
mine ſanō teille ette te minua ennen näe / quin ſe aica tule coſka
te ſanotta / Hyueſtiſiugnattu olcō ſe ioca tulepi Herrā Nimeen

XIIII. Lucu

A ſe tapactui / ette hen tuli yhden Phariſe-
uſten Pämiehen Honen ſiſel Sabbathina
roca ottaman. Ja he wartioitzit hende / Ja
catzo / ſijne oli yxi Weſitautinen Jnhiminen
henen edeſens. Ja Jeſus waſtaſi Lainop-
penuille ia phariſeuſille ia ſanoi / Sopico

Sabbathina paranda: Nin he waikenit. Mutta hen
rupesi heneen / ia paransi henen ia laski menemen. Ja
hen wastaten sanoi heille / Kenengen teiden Nauta eli Asi
Caiuon putopi / ia ei cochta hende ylesswedhä Sabbathin pei- Mat 12.
uene: Ja eiuet he taineet hende tehen wastata.

Mutta hen sanoi Wierahille wertauxē / costa hen merckitzi
quinga he walitzit ylimeisi istuimita / ia sanoi heille / Coskas
cutzutaan ioldaculda häihin / nin ele ylimeisexi istu ettei lehes
iocu cunnialisembi sinua / ombi henelde cutzuttu / ia nin tule se
ioca seke sinun ette henen on cutzunut / ia sanopi sinulle / An-
na telle sija. Ja nin sine häpien cansa rupiat alamba-
na istuman. Mutta paramin coskas cutzuttu olet / nin
mene ia istu alamaisen sijaan Senpäle / ette coska se tule
ioca sinun cutzunut on / sanois sinulle / Ysteuen / nouse ylem
mä / Silloin sinulle on cunnia ninen edhes / iotca ynne atri Matt 23.
oitzeuat. Sille ette ioca itzens ylende / hen alctaan / Ja ioca
itzens alendapi / se yleteen.

Sanoi hen mös sille / ioca henen cutzunut oli / Co
skas teet Peiuelist taica Echtolist / nin ele cutzu Yste-
uites / eike weliies / eike Langoijas / eike Rickaita Naburi-
tas / ettei he sinua woroin cutzuisi / ia sinulle hyuentegihos
maraisit. Mutta paramin coskas Wieraspidhon teet / nin
cutzu Kienhet / Sairat / Onduuat / Sockiat / nin sine olet
autuas / Sille ettei heille ole wara sinulle maxa / Mut-
ta sinule pite maxettaman ninen Wanhurskasten ylesnou-
semises.

Mutta coska yxi nijste ynne atrioitzeuist nämet cwli /
sanoi hen henelle / Autuas ombi se ioca söpi Leipe Jumalan
Waldakunnas. Nin sanoi hen henelle / Yxi Jnhiminen oli wal Dominica 2a
mistanut swren Echtolisen / ia cutzui monda / Ja wloslehetti Matt 22. pt Trini
henen paluelinas Ectolisen hetkelle sanoman nijlle cutzutuille.

Tulkat.

Tulcat/ſille ette caiki ouat walmiſtetut. Ja he rupeſit iereſtens
caiki heidens eſtelemen. Se enſimeinen ſanoi henelle / Mine
oſtin Maancartanon / ia pite menemen ſite catzoman / Mine
rucolen ſinua / ſano minun eſten. Ja ſe toinen ſanoi / Mine
oſtin wijſi pari hercki / ia menen heite coetteleman / Mine ru
colen ſinua / ſano minun eſten. Ja ſe colmas ſanoi / Mine o-
len Emennen nainut / ia ſenteden en taidha mine tulla. Ja pal
uelia palaſi / ia ſanoi caiki nämet iellens Herrallens.

Nin wihaſtui Pereniſende / ia ſanoi palueliallens / Mene
nopiaſt vlos Caupungin Catuille ia Cujlle ia ſaata tenne wai-
naſet ia Sairat / Ondunat ia Sokiat. Ja ſanoi paluelia / Her-
ra / mine olen technyt quin ſine keſkit / Ja wiele nyt ſija on. Ja
ſanoi Herra paluelialle / Mene vlos maanteille ia aidhoille /
ia wadhi heite ſiſelтuleman / ette minun Honen tetteteiſin. Mut
ta mine ſanon teille / Ettei yxiken nijſte Miehiſte quin cutzut
tin / pide maiſtaman minun Ectoliſtan.

Nin palio Wäki henen canſans waelſi. Ja hen kienſi he-
Matt 10. nens / ia ſanoi heille / Jos ioca tulepi minun tyκeni ia ei wiha
henen Jſens / Eitins / Emendens / Lapſians / weliens ia Si
ſaritans / ia wiele ſenpälen henen oma Hengiens / ei ſe taidha
olla minun opetuſlapſen. Ja cuca Riſtiens ei canna ia minua
ſeura / ei ſe taida olla minun optuſlapſen.

Sille cuca teiſte ſe ombi ioca tahdon Tornin raketa / ia
ei ennen iſtudhen laſke ſen Culunnoſka ios henelle ombi wa-
ra ſite teuttä: Senpäle ettei hen / coſka hen peruxen laſke-
nut on / ia ei woi teuttä / tule caikein nijnen pilcari iotca ſen
näkeuet / ia ſanouat / Teme inhiminen rupeſi rakendaman ia
ei woinut teuttä. Taicka cuca Kuningas tachtopi waelta
ſotimaan toiſen Kuningan waſtan / eikö hen ennen iſtudhen
aiattele / Jos hen woiſi Kymenelle tuhanella cohdhata ſen io-
ca henen waſtahans tule cahden kymenen tuhanen canſa:
Mutoin

Mwtoin / coſka hen wiele caucan on / nin hen lehettä henelle Sanoman / ia Rauha rucolepi. Nin mös iocainen teiſte quin ei louu caikiſta iotca henelle on / ei ſe taidha olla minun O petuſlapſen.

Caikia. Eiken gen malta pyſy Jumalan Dont on edes / Ellei he epeile caikest he nen wotmaſtans ia etzi armon iel kyn / ia apu ruco le Christuſeſt.

Sola ombi hyue / Mutta ios Sóla tule maghutto⸗ mari / mille ſe höiſtetän: Eike ſe Maaſa / Eike Sonnaſa ole tarpelinen / Mutta ſe poiſheitetän. Jolla Coruat on cwlla / ſe cwlkan.

XV. Lucu

JA henen tygens keuit caiki We⸗ ronottaiat ia Syntiſet / hende cwleman. Nin napizit Phariſeuſet ia Kirianoppeneet ia ſanoit / Teme Syndiſite waſtanrupe / ia ſöpi hei⸗ den canſans. Nin hen ſanoi heille te⸗ men Wertauxen ſanoden / Cuca om⸗ bi teiſte ſe Inhiminen / iolla on ſata Lammaſt / ia ios hen yhden nijſte ca dhotta / Eikö hen iäte yhdexekymende ia yhdexe Corpehen / ia mene ſen ielken ioca ôbi cadonut / ſihenaſti ette hē ſen leutepi: Ja quin hen leutepi ſen / nin hen panepi ſen olallens iloiten. Ja coſka hen tulepi Cotians / nin hen cokoncutzu henē Yſteuēs ia Naburins / ia ſanopi heille / Iloitka minun canſani / Sille ette mine leuſin minun Lampani ioca cadhonut öli. Mine ſanon teille / Ette nin mös pite ilo olemā Taiuaas yhden Syn neiſen päle / ioca henens parandapi / enemin quin yhdexenkyme⸗ nen ia yhdexen Zurſkaſten päle / iotca ei taruitze parannoſta.

Taica cuca Waimo ombi iolla on kymenen penningite / ios hen yhden heiſke cadhotta / Eikö hen yleſſytyte Kyntelete / ia lakaiſe Honecta / ia wiſuſta etzi nincauuā quin hē ſen leute: Ja

quin hen sen leutenyt on / cokoncutzu hen Ysteuens ia Kylens waimot ia sanopi/ Iloitka minun cansani / Sille ette mine len sin minun peningin / ionga mine cadhotin. Nün mös sanõ mine teille / pite ilo oleman Jumalan Engeliten edes yhden Syndisen ylitze ioca henens paranda.

JA hen sanoi / Yhdel Miehelle oli caxi Poica / Ja se Norembi heiste sanoi Isellens / Ise / Anna minulle se osa Tauarast quin minun tule. Ja hen iacoi heille Tauaran. Ja ei cauuan sen ielken / coska se Norembi poica oli caiki coonut / lexi hen erehen caukaisel makunnalle / ia sielle hen huckasi caikē henen Tauarans haureudes Elemes. Coska hen nyt caiki oli haaskanut / nin tuli swri Nelke caickeen sihen Makundan / Ja hen rupeis hätendemen. Ja poismeni / ia hen kiniriippui yhdes sen makunnan Caupamiehes / ioca henen lehetti pellollens caitzeman henen Sicoians. Ja hen pyti watzans Xanal teutte / iota Sigat söit / ia eikengen henelle site andanut.

Nin hen atiattели itzellens / ia sanoi /. Quinga monella minun Iseni palcolisille ombi kylle Leipe / ia mine nelken coolen: Mine ylesnousen / ia kieun minun Iseni tyge / ia sanon henelle / ISE / mine olen synditehnyt Taiuan ia sinun edeses / ia en ole sillen mahdolinen sinun Poiiaxes cutzutta / Tee minun ninquin yhden sinun Palcolisistas. Ja hen ylesnousi / ia tuli Isens tyge. Coska hen wiele nyt taambana oli / näki henen Isens henen / ia armachti henen pälens ioxi / ia langesi henen Caulans / ia sutaannoi henen. Nin sanoi Poica henelle / ISE / mine olen synditehnyt Taiuan ia sinun edeses / ia en ole mahdolinen testedes sinun Poiaxes cutzutta.

Nin sanoi Ise Paluelüllens / Edestoocat ne parahat waatteet / ia puettaca henen pälens / ia andacat Sormus

henen

henen kåteens / ia kenget henen ialkoins / Ja edestoocat se sötettu Wasicka / ia tappacat / Sökem / riemuitkam / Sille teme minun Poican coollut oli / ia iellenswircosi. Hen oli cadhonnut / ia on iellensleutty. Ja he rupeisit riemuitzeman.

Mutta henen wanhembi Poicans oli pellolla. Ja quin hen tuli / ia lehestui Honetta / cwli hen Laulun ia Tantzit. Ja cutzui yhden palueliostans ia kysyi / mike se oli. Nin hen sanoi henelle / Sinun Welies tuli / ia Jses antoi tappa sen sötetun Wasickan / ette hen sai henen terueне iellens. Nin wihastui hen / ia ei tachtonut sisellemenne. Nin meni sis henen Jsens wlos / ia rucoli hende. Mutta hen wastasi ia sanoi Jsellens / Catzos / nin monda wootta mine paluelen sinua / ia en ole coskan sinun keskys ylitzekeunyt / ia ett sine ole coskan andanut minulle Wohlaca / ette mine madhaisin riemuita Ysteueini cansa. Mutta nyt / ette sinun Poicas tuli / ioca caiken henen Tauarans on haaskanut Portoin cansa / tapoit sine henelle sen sötetun Wasickan. Nin sanoi hen henelle / Minun Poican / aina sine olet minun tykeneni / ia caiki mite minun onopi / se ombi sinun. Nin pideis sinun riemuitzeman ia iloitzeman / Sille ette teme sinun Welies oli coollut / ia iellenswir cosi / Hen oli cadhonut / ia ombi iellensleutty.

XVI. Lucu.

SAnoi hen mōs Opetuslapsilles/ Oli yxi Ricas mies / iolla oli yxi Honenhaltia / ia se cannettin henen edesens / ette hen oli hucuttanut henē Hywuydens. Ja hen cutzui henē ia sanoi henelle / Mixi mine sen sinusta cwlen? Tee lucu sinū Hallituswirghastas / Sille ett sine ßaa testedes halli ta. Nin sanoi se Honenhalltia itzel lens. Mite mine teen? Sille minun Herran poisotta minulda wirghan / Em mine woi caiwa / Häpien mine kieriete. Mine tiedhē mite mine teen / costa mine nyt wirghasta poispannan / nin he coriauat minun heiden Honesens.

Ja hen cutzui tygēs caiki henē Herrans welgolliset / ia sanoi ensimeiselle / Quinga palio sine olet minun Herrani welca? Nin hen sanoi / Sata tynnyrite Oⁱlio. Ja hen sanoi henelle / Ota sinun kirias ia istu pian / ia kiriota wiisikymende. Sijtte hen toiselle sanoi / Palioco sine olet welca? Hen sanoi / Sata punda Nisuija. Ja hen sanoi henelle / Ota sinun kirias / ia kirioita cadherankymende. Ja se HERRA kijtti site wäre Honenhaltia ette hen toimelisest teki / Sille ette temen Mailman Lapset ouat toimelisemat quin walkeudhen Lapset heiden Sughusans. Ja mine mōs sanon teille / Tehcket teille Ysteui te sijte ✠ wärest Mammonast / Senpäle ette costa te taruitzet / nin he coriauat teite ijancaikisijn Maiohin.

Joca wehimes on wskolinen / hen mōs palios on wskoli-
Matt. 6. nen / Ja ioca wehimes wärä ombi / se mōs palios on wärä. Jollei te sis ollnet wskoliset sijne wäres Mammonas / cuca teille site wskopi quin totinen on? Ja ellei te ole wieralises wskoliset / cuca teille sen andapi quin teiden oman on? Eikengen Palwelia taidha cachta Herra paluella / Sille taicka

hen

hen ychte wihapi / ia toista racastapi / Eli hen yhdes kijnirippu / ia toista ylencazo. Ette te taidha Jumulata paluella ia mammon.

Caiki nämet cwlit mös Phariseuset iotca ahnet olit / ia nauroit hende. Ja hen sanoi heille / Te oletta ne iotca itzen hurskaxi teette Inhimisten edes / mutta Jumala tundepi teiden sydhemenne / Sille ette mite corckia on Inhimisten edes / se ombi cauhistos Jumalan edes. Mat xi.

Laki ia Prophetat noidhuit Johannesen asti / ia sijte aijasta ilmoitetan Jumalan Waldakunda Euangeliumin cautta / ia iocainen sihen siselle wåelle tunge. Pikemin Taiuas ia maa huckupi / quin yxi rachtu Laista langesis. Joca henen Emenens ylenanda / ia toisen naipi / hen tekepi hoorin. Ja ioca Matt 5. sen Miehelde hylietyn naipi / hen tekepi mös hoorin. Matt 19

Nin oli yxi Ricas mies / ioca pughetettin purpuralla ia Callilla Lina waatteil / ia eli iocapeiue herculisest. Nin oli mös yxi Kierijeie nimelde Lazarus / ioca makasi henen portins edes teunens Paiseita / ia pysi rauitta nijste muruista iotca langesit sen Rickan peudelde. Mutta quitengin tulit coirat / ia nolit henen paiseinsa. Nin tapachtui ette se Kierijeie cooli / ia wietin Engelilde Abrahamin helmahan. Cooli mös se Rickas / ia haudhattijn.

Quin hen nyt heluettis pijnas oli / ylesnosti hen silmens / ia näki Abrahamin taambana / ia Lazarusen henen helmasans / huſi hen ia sanoi / Ise Abraham / armadha minun pälen / ia lehette Lazarus castaman henen Sormens på weten / ia iehdytteis minun Kieleni / Sille ette mine pinatan tesse liekisse. Nin sanoi Abraham / Poican / muista ettes saidh hywydhes eleises / ia Lazarus samalmoto site waskan paha.

Mutta nyt hen lodhutoſta nautitze / ia ſine pinatan. Ja ylitze caiki neite / ombi meiden ia teiden welille ſwri iopa kinitetty / nin ette ne / ioca tachtouat telde menne ſinne teiden tygen / eiuet he woi / eike mös ſielde tenne yleſſaſtua.

Nin hen ſanoi / Mine rucolen ſis ſinua Jſe / ettes lehetet henen minun Jſeni Coton / Sille minulla ombi wiſi Welie / ette hen todhiſtais heille / ſenpäle / ettei hekin mös tuliſi tehen pinan ſijaan. Sanoi henelle Abraham / Ombi heille Moſes ia Prophetat / cwlcaat heite. Mutta hen ſanoi / Ei Jſe Abraham / mutta ios iocu coolleiſta menis heiden tygens / nin he parannoxen tekiſit. Mutta hen ſanoi henelle / Ellei he Moſeſt ia Prophetait cwle / nin eiuet mös he wſko / ios iocu coolluiſta yleſnouſis.

Ombi) Teſſe kielten wſkomaſt nĳte Menningeſſi / ia tellenſkeupie coolleit / Noithi ia welhot Hẽgi iotca ölle puhuuat ia meſſeuet Pitun wäelle eli muita Taicouxia.

✠ Wäre Mammon) Mammon) merkitze Rickautta / ia cutzutan Wärexi ette ne wärin kieuteten / Cutzutan ne mös / Wieraliſexi) eli mucalaiſixi / Sille ettei ne alati pyſy meiden tykenem / ninquin ne Hengeliſet ia totiſet Rickaudhet pyſyuet. Wſkolinen olla Mammonis / ſe on / coſka iocu ne kieutte Jumalan teden meiden Lehimeiſen tarpexi / Joca ei ſite tee / ei hen mös ole wſkolinen Hengeliſes Rickaudes / ſe on / Ei hen nĳte enſingen ſaa.

XVII. Lucu

Maat 51.
Mat 9.

Nin ſanoi hen Opetuſlapſillens / Se on mahdothoin ettei Pahenoxet tule. We quitengin henelle / ionga cautta ne tuleuat / Se olis henelle parambi / ette Myllykiui henen Caulans ripuſtetaiſin / ia heiteteiſin Merehen / quin hen iongun neiſte pieniſte pahennais. Cartacat teiten. Jos ſinun Welies waſtas rickopi / nin nuchtele hende / ia ios hen itzens paranda / nin anna henelle andexi. Ja ios hen ſeitzemiſt peiues ricko ſinua waſtan / ia ſeitzemiſt peiues pala ſinun tyges ſanoden / Mine cadhun /

nin

nin anna henele andexi.

Ja Apostolit sanoit Herralle/ Lise meille wsko. Mutta Her ra sanoi/ Jos teille olis wsko ninquin Sinapin siemen / ia sa noisit telle Willi ficunaprwlle/ Ylesiurita sinus ia siirdhä si nus Merehen / nin hen cwolis teite. Matt.17. Marci.11.

Mutta kelle teiste ombi Paluelia / ioca kynde taicka Caria caitze / coska hen Cotia tule merzest / ette hen sanopi henelle/ Mene cochta atrioitzeman : Eikö hen pikimin sano henelle : Walmista echtolist / sonnusta sinus / ia paluele minua / nin cauuan quin mine söön ia ioon / ia siitte söö ia ioo sine. Wai kiittekö hen Paluelians / ette hen teki mite henelle keskety olit: En lwle. Nin mös te / coska te oletta * caiki tehnyet / iotca teille keskety ouat / nin sanocat / Me olema keluottomat pal ueliat / Me teiimme quin meiden piti tekemen.

Evangelium Dominica. 14. post Trinitatis.

JA se tapachtui / hen meni Jerusalemin pein / matkusti hen keskelde Samarian ia Galilean. Ja quin hen tuli ychten Kylen / coctasit henen kymenen Spitalist mieste / iotca taam han seisoit / ia corghotit änens / ia sanoit / JESV racas Mestari / armadha meiden pälen. Ja coska hen ne näki / sa noi hen heille / Menget / ia osottacat teiten Papille. Ja se ta pachtui / ette he mennesens tulit puchtaxi. Nin yxi heiste / co ska hen näki ette hen parattu oli / palasi hen iellens / ia kunnio itti Jumalata swrella änelle / ia langesi casuollens henen Jal cains iuren / ia kiitti hende. Ja se oli yxi Samaritanus. Mut ta Jesus wastasi ia sanoi / Eikö kymenen puhdistettu : Cussa sis ne Yhdexen ouat : Ei ole leutty / iotca palasit / ia annoit Ju malä cunnian / waan teme Mucalainen : Ja hen sanoi henelle Nouse yles ia mene / Sinun wskos ombi sinun wapactanut.

Coska hen nyt Phariseusilde kysyttin / Coska Jumalä Walda küda olis tuleua / wastasi hen heille ia sanoi / Ei Jumalä Wal dakuda tule + wlkolisen menon cansa / eike he mös sano / Cat zo tesse catzo sielle. Sille catzo / Jumalä Waldaküda ombi tei den sisellenne.

+ wlcolisen) se on / Et Jumalä waldakunda kö se seiso / iotca ouat Paicois / Rogas / waatteis / Ruas / Person s ia muisa wlconai sis meinois erinomaisest kinisidottu / Mutta wa an wskos ia rac kaudhes.

 Nin

Nin sanoi hen Opetuslapsillens / Se aica tulepi / Cosca te halaat nädheten ychte Inhimisen Poian peiuiste / ia et te näe. Ja he sanouat teille / Catzo tesse / catzo sielle / Elkette mengö / elkette mös seuratko. Sille ninquin Pitkeisen leimaus ylehelde leimachta / ia paista caikein päle / iotca Taiuan alla ouat / Nin mös pite Inhimisen Poian henen peiuenens oleman. Mutta ennen tule henen palio kerssie / ia hyliette teste Sucukunnast.

Ja ninquin tapachtui Noen peiuine / nin mös tulepi
Matt 24. Gene 7. Inhimisen poian peiuine. He söit / ioit / nait / ia holit /
haman sihen peiuen asti / cosca Noe Archan meni / ia We-
dhenpaisumus tuli / ia cadhotti caiki. Samalmoto mös quin
tapachtui Lothin peiuine / He söit / ioit / ostit / myit / istutit /
Gene 19. ia rakensit. Mutta sine peiuene cosca Loth Sodomast
wlosmeni / nin satoi Tulda ia Tulikiui Taiuahast / ia cadhotti
caiki. Telletaualla pite mös se peiue oleman / cosca Inhimisen
Poica ilmoitetan.

Samalla peiuelle / ioca Caton päle olis / ia henen Caluns
Honesa / elken alasastuko heite ottaman. Samalmoto / ioca
Wainiolla olis / elken palatco iätettuidhen ielken. Waan mu-
Matt 10. istacat Lothin Emenen päle. Jocainen quin pyte Sieluns
wapatta / sen hen cadhotta / Ja iocainen quin sen cadhotta /
hen saattapi henen Elemehen.

Mine sanon teille / Sine öne cari yhdes Wootes macauat /
Matt 24. Yxi ylesötetan / ia se toinen iäteten. Cari ynne iauhauat / Yxi
ylesötetan / ia se toinen iäteten. Ja he wastasit / ia sanoit he-
nelle. HERRA / cussa sis ? Nin sanoi hen heille / Cussa ikenes
Raato ombi / sinne mös Cotkat heidens cokouat.

* Caiki tehnyt) Tesse Christus puhupi iuri Inhimisen taualla ykiketdaisest / wlconaisist Töist / Sille ettei yxiken woi / eike taida Jumalan edes tedhe teudelisest / nin palio quin hen ombi welcapä / Sille ettei Jumala tydhy töihin.

 Nin

IIN ſanoi hē mōs heille Wertauxē ſijte/ Ette aina tule rucoella ia ei weſymen/ Ja ſanoi. Yxi Domari oli yhdes Caupungis/ ioca ei pelienyt Jumalata/ eike håwenyt Inhimiſi. Nin oli mōs yxi Leſki ſijne Caupungis/ ia tuli henen tygens/ ſanoden/ Wariele minua Rikawelieldeni. Ja ei hen coſkan tachtonut. Mutta wijmen/ hen ſanoi itzellens/ Waicka en mine Jumalata pelke/ enge håpie Inhimiſte/ quitengin ette teme Leſki minua waiwa/ tadhō mine hēde wariella/ ettei hen wimein tuliſi/ ia nuriſis minua.

Nuriſis) Se c on ette hen n nua watnaiſi/ t i nai ſi ia pactoi.

Nin ſanoi HERRA/ Cwlkat teſſe/ mite teme wåre Domari ſano/ Eikō ſis Jumalan pideis henen wlōſ walituitans warieleman/ iotca ōte ia peiue hwtauat henen tygens/ pideiſkō henē ſite kerſſimen ? Mine ſanon teille/ Ette hen pian coſtapi heiden poleſtans. Quitengin coſka Inhimiſen Poica on tuleua/ Leuteneko hen Wſkon Maan påle ?

Nin ſanoi hen mwtomille/ iotca itzens påle wſkalſit/ ette he olit hurſkat/ ia ylencatzoit muita temen Wertauxen. Caxi Inhimiſte Ylesaſtuit Templin rucoleman/ Yxi Phariſeus/ ia toine Weronottaia. Se Phariſeus ſeiſoi ia rucoli nein itzellens/ Mine kijten ſinua Jumala/ Etten mine ole ninquin mwdh Inhimiſet/ Rōuerit/ Wåret/ Horintechiat/ Taicka mōs quin teme Weronottaia. Cadheſti wijkos mine paaſton/ ia annā Tijunnin caikiſta quin minulla on. Ja ſe Weronottaia taambana ſeiſoi/ eike tachtonut Silmiens yleſnoſta Taiuaſen pein/ Mutta lōi Rindoijans ia ſanoi/ Jumala armadha minun Synniſen påle. Mine ſanon teille/ Teme meni cotiās hurſkābana enemin quin ſe toinen. Sille iocainen quin itzens ylendå/ hen aletan/ Ja ioca henens alanda/ ſe yletån.

Toidh he mōs henen tygens Lapſi/ Ette hen heihin rupeis. Coſka Opetuſlapſet ſen neit/ nuchtelit he nite. Mutta quin

Jeſus oli heite tygens cutzunut/ſanoi hen/Sallicat Lapſet tul
la minũ tykeni/ia elkette heite kieldekô/ Sille ette ſencaltaiſten
on Jumalã Waldakũda. Totiſeſta ſanon mine teille/ Joca ei
ota Jumalan Waldakũda ninquin Lapſi/ei hen ſen ſiſeltule.
Matt 19. Ja kyſyi henelle yxi Pâmies ia ſanoi/ Hyue Meſtari/ Mi-
Matt 10. te minun pite tekemen/ ette mine ſaiſin ijancaikiſen Elemen:
Nin Jeſus ſanoi henelle/ Mites minun Hyuexi cutzudh: Ei-
kengen hyue ole waan ainoa Jumala. Keſkyſanat ſine tiedhet/
Ele horitee. Ele tapa. Ele warghaſta. Ele ſano wâre todiſtu
Exo 20. ſta. Cunnioita ſinun Jſes ia ſinun Eites. Nin hen ſanoi/ Nã
met caiki mine olen pitenyt hamaſt minun Norudheſtani. Co
ſka Jeſus ſen cwli/ ſanoi hen henelle/ Wiele nyt yxi ſinulle
puuttu/Myy caiki mite ſinulla ombi/ia iagha Waiuaſten/nin
Yxi) Se ſine ſaadh Tauarã taiuahas/ ia tule ia ſeura minua. Coſka hen
on/caiki ſi ſen cwli/ tuli hen murehiſans/ Sille hen oli ſangen ricas.
nulta pwt Coſka nyt Jeſus nâki henen murehiſans oleuan/ ſanoi hen/
tu vt Ma Quin tôleſt ne Rickat Jumalã Waldakũnan ſiſellekieuuet/pi
tt 19. kimin kieupi Cameli neulan ſilmen lepitze/ quin Ricas ſiſelkieu
pi Jumalan Waldakũdan. Nin ne ſanoit iotca ſen cwlit/ Cu
ca ſis taita wapari tulla: Nin hen ſanoi/ Mite Jnhimiſten
edes ombi mahdotoin/ ne ouat Jumalan edes mahdoliſet.
Nin ſanoi Petari/ Catzo/ me caiki iâtime ia ſeuraſim ſinua.
Mat 19. Nin ſanoi hen heille/Totiſeſta ſanõ mine teille/ Eikengen ole/
Mar 10. ioca iâtti Honens/eli wanhemans/eli weliens/eli Emenens/eli
Lapſens Jumalã waldakũnan tedhen/ ioca ei palio enẽbe iel-
lẽſſaa/telle aijalla/ia tuleuaiſes Mailmas/ſen ijãcaikiſen elemẽ.
Matt 20. Nin otti Jeſus tygens ne caxitoiſtakymende ia ſanoi heille/
Mar 10. Catzo/ me yleſmenem Jeruſalemin/ ia caiki pite teutettemen
iotca kirioitetudh ouat Prophetain cautta Jnhimiſen Poiaſt/
Sille ette hẽ ylenãnetan Pacanoille/ ia hen pilcatan ia hâueiſtẽ
ia ſylieten/ ia quin he ouat henen rooſkineet/tapauat he henen/
Ja colmanna peiuene pite henen yleſnouſeman. Ja eiuet he yc
ten

ten neite ymmerteneet. Ja oli teme puhe heilde peitetty / Eike
he ymmerteneet mite sanottijn.

Nin tapactui coska hen lehestui Jerichota / ette yxi Sokia
istui tieen wieres kerieten. Ja quin hen cwli Canssan ohizekieu Mar 10.
uen / nin hen kysyi mite se olis. Nin sanoit he henelle / Ette Je
sus Nazarenus tesse edeskeui. Ja hen husi ia sanoi / JESV
Dauidin Poica / armada minua. Nin ne iotca edhelkeuit / nuch
telit hende ette henen piti waickeneman. Mutta hen site ene-
min hwsi / Dauidin Poica armadha minum pålen. Nin Jesus
seisatti / ia keski sen talutetta henen tygẽs. Ja quin hen lehestui
kysyi hen henelle / ia sanoi / Mites taydot ette minun pite sinũ
tekemen ? Nin hen sanoi / HERRA / ette mine nåkyn iellens
saisin. Ja Jesus sanoi henelle / Ole nåkeue / sinun wskos autti
sinun. Ja cocta sillens sai hen någyns / ia seurasi hende / ia cũni
oitzi Jumalata. Ja caiki Cãssa / quin sen neit / kijtit Jumalata.

XIX. Lucu.

A hen sisellemeni / ia waelsi lepitze Jerichon
Ja catzo yxi Mies nimelde Zacheus / se oli
Weronottaiaden påmies / ia oli ricas. Ja hẽ
pysi nåhdå Jesust / cuca hen oli / ia ei sanut
Canssalda / Sille ette hen oli lyhyt wartans.
Ja hen edellesamois / ia ylesnousi ychten Wil
lificuna puhun / ette hen olis sanut henen nåh
då / Sille ette sen cautta hen oli waeldapa. Ja quin Jesus tuli
sihen paickan / catzoi hen yles / ia astasi henen / ia sanoi henelle /
Zachee / astu nopiast alas / Sille minun tule tenepene olla sinun
Honesas. Ja hẽ nopiast alasastui / ia rupeis hẽde wastã iloisast
Coska he sen neit / napitzit he caiki / ette hẽ synnisen tyge poickesi
Mutta Zacheus edesastui ia sanoi Herralle / Catzo Herra /
polen minun Hywnytten mine annan waiwasten. Ja ios
mine iongun pettenyt olẽ / sen mine neliẽ kerdaisest iellensãnã.

Nin

Nin ſanoi Jeſus henelle/ Tenepene terueys ombi telle Honelle
ſattunut/ Sēpoleſt ette hen mōs Abrahamin poica on/ Sille
Jnhimiſen Poica tuli etzimē ia wapatamā ioca cadhonut oli.
Coſka he nyt nämet cwlit/ ſanoi hen wiele yhden Wertau
Matt.25. den/ ette hen oli iwri leſſe Jeruſalemi:a/ ia ette he lwlit Juma
lan Waldakunnan cochta ilmoitettauan. Sanoi hen ſis/ Yxi
Kempi Mies matkuſti caucaiſeen Makundaan/ ottaman
itzellens Waldakunda/ ia iellenſpalaiaman. Nin hen tygens
cutzui Kymenen henen Paluelians/ ia annoi heille Kymenen
Leiuiſke/ ia ſanoi heille/ Caupitcat niincauuan quin mine pala
ian. Mutta henen Borgharins wihaſit hende/ ia lehetit ſano
man henen ielkins ſanoden/ Emme me tahdho/ ette teme pi-
te wallitzeman meiden ylitzem.
Ja ſe tapachtui coſka hen palaſi/ ſijtte quin hen ſai wal
dakunnan/ keſki hen cutzu ne Palueliat henen tygens/ ioille hen
oli Rahan andanut/ Ette hen tiete ſais/ mite cukin olis cau
pinut. Nin tuli ſe Enſimeinen/ ia ſanoi/ HERRA/ ſinun
Leiuiſkes ombi kymenen Leiuiſke caſuattanut. Ja hen ſanoi
henelle/ Aha ſine hyue paluelia/ ettes olit wähes wſkolinen/
ſinulla pite oleman wallan kymenen Caupungin ylitze. Se toi
nen mōs tuli/ ia ſanoi/ HERRA/ ſinun Leiuiſkes ombi caſ
uattanut wijſi Leiuiſke. Sanoi hen mōs henelle/ Ole ſine mōs
widhen Caupungin Haltia.
Ja ſe Colmas tuli ia ſanoi/ HERRA Catzo/ teſſe ombi
ſinun Leiuiſkes/ ioca minulla oli kerketty Hikilinas/ Sille mi-
ne pelkeſin ſinua/ ettes olet coua Mies/ Sine otadh/ iotas
ett pannut/ ia nijtet/ quin ett ſine kyluenyt. Sanoi hen henel-
le/ Sinun ſuuſtas mine domitzen ſinun paha Paluelia/ Tieſi-
kös ette mine coua Mies olen/ ottaua iota em mine pannut/
ia leickaua quin em mine kyluenyt/ Ja mixet ſine andanut mi-
nun Rahani Jacopeudelle? Ja mine tultuani/ oliſin ſen cor-
ghon canſa yleſcandanut.

Nin hen ſanoi tykene ſeiſouille/ Poiſottacat ſe Leiuiſke he⸗ nelde/ ia andaca ſille iolla kymenē Leiuiſke on. Nin he ſanoit henelle/ HERRA/ henelle ombi kymenē Leiuiſke. Sille minę ſanon teille/ Ette iolla ombi/ henelle pite annettaman. Ja he nelde iolla ei ole/ ſekin quin henelle on/ pite poiſotettaman. Süjttekin ne minun Wiholiſen iotca ei tachtonut minun wal lita heiden ylitzens/ edheſtocat tenne ia meſtatcat heite teſſe minun edeſen. Ja quin hen nämet puhunut oli/ meni hen co⸗ hdaſtans ia yleſwaelſi Jeruſalemin pein.

JA ſe tapactui/ coſka hen leheſtui
Betphagin ia Bethanian/ ia
tuli ſen Ö liomäen tyge/ lehetti hen
caxi Opetuſlaſtans ia ſanoi/ Men⸗ Matt 21.
get ſihen Kylen/ ioca teiden edheſen Mar 11.
on/ ia quin te ſiſelle tulett/ nin te
leudhet Aſin warſan ſidhottuna/
ionga päle eikengen Inhimiſiſt co⸗
ſkan iſtunut ole/ peſteket ſe/ ia too⸗
cat tenne. Ja ios iocu teille kyſypi/ Mixi te ſite peſtette/ Nin ſanocat henelle/ Ette HERRA täte taruitze. Nin ne lehäte tyt menit/ ia leuſit ninquin hen oli heille ſanonut. Coſka he nyt päſtit Warſa/ ſanoi henen Herrans heille/ Mixi te päſtette Warſa? Nin he ſanoit/ Sille ette HERRA ſite taruitze. Ja he weit ſen Jeſuſen tyge/ ia panit heiden waattens Warſan päle/ ia iſtutit Jeſuſen ſen päle. Quin hen nyt meni/ leuitit he heiden waattens tielle.

Ja quin hē io leheſtui/ ia waelſi alaſpein öliomäelde/ rupeis coko Opetuſlaſtē Joucko iloiten kÿttemē Jumalata ſwrella änelle caikein auwuin ylitze iotca he nähnyet olit ſanodē/ Hy neſtiſiugnattu olcon ſe ioca Kuningaxi tuli HErrā Nimeen Rauha olcohon Taiuahas/ ia Cunnia Corckiuxes. Ja muto

mat

mat Phariseusist iotca olit Canssan seas sanoit henelle/ Mestari / Aseta sinun Opetuslapses. Hen wastasi ia sanoi heille / Mine sanon teille / Jos nämet waickeneuat / cocta Kiuet pite hutaman.

Ja quin hen lehestui / catzoi hen Caupungin päle / ia itki henen ylitzens ia sanoi / O ios sinekin tiedeisit/ nin sine aijatelisit telle tosin aijallas / mitke sinun Rauhaas sopis. Mutta nyt ne ouat ketketyt sinun silmeis edest. Sille ette ne peiuet pite tuleman sinun ylitzes/ ette sinun Wiholises ymberinskantzauat sinun / ia piriteuet sinun / ia ahdistauat sinun iocakulmalda / ia mahan tasoittauat sinun / ia sinun Lapses / iotca sinus ouat / Ja eiuet iäte sinus Kiue Kiuen päle / senwori ettet sine tundenut sinun Etzikos aica.

Maat 21. Ja hen Templin sisellkein/ rupeis wlosaijaman henes Osta
Marci 11. uit ia Myypie / sanoden heille / Kirioitettu ombi. Minun Ho
Esai 56. nen ombi yxi Rucous hone/ Mutta te oletta sen tehnyet Röueriten Lolaxi. Ja hen opetti iocapeiue Templis. Mutta ne Pappein pämiehet ia Kirianoppeneet / ia Canssan Wanhimat etzeit hende cadhotaxens / Ja ei leunet mite heiden tekemen pideis/ Sille ette caiki Cãssa ripuit henest / ia cwlit hende.

XX. Lucu

Maatt 21.
Marci 11.

A se tapactui ychten nine peiuine / costa hen opetti Canssa Templis / ia sarnasi Euangelium. Nin ne Ylimeiset Papit / ia Kirianoppeneet Wanhimbaiden cansa edesastuit / ia puhuit henelle sanoden / Sanos meille Mille woimalle sine täte teet: Eli cuka sinulle temen Wäen andanut on: Nin wastasi Jesus ia sanoi heille / Mine mös kysyn teille ychte asia / ia wastaca minu/ Olico Johannesen Caste Taiuahast / taicka Jn

himisil=

himisilde: Nin he aijattelit itzellens sanoden / Jos me sano
ma / ette hen Taiuahast oli / nin hen sanopi / Mixei te sis hēde
wskoneet: Eli ios me sanoma / Inhimisilde / nin caiki Canssa
meite kiuitteuet / Sille he ouat wskotetudh ette Johannes
oli Propheta. Ja he wastasit / Ettei he tienet custa se oli.
Nin Jesus sanoi heille / Em mös mine sano teille Mille
woimalla mine neite teen.

Nin rupeis hen sanoman Canssalle temen Wertauxen. Yxi Matt 21.
Mies istutti Winatarhan / ia pani sen palcoille winatarhami Marc 12.
ehille / ia hen ereen matkusti cauuā aica. Coska nyt sonelias oli /
nin hen lehetti Palueliansa Winatarhamiesten tyge ette he an
daisit henelle Winatarhan hedhelmeste. Mutta he piexit
henen ia poislehetit henen tyhiene. Ja taas hen lehetti toi-
sen paluelian / ia sen he mös piexit ia pilcasit / ia poislaskit sen.
Taas lehetti hen Colmannen / sen he mös haauoitit / ia wlo
ssöxit. Nin sanoi Winatarhan HErra / Mite mine teen: Mine
lehetē sen minū rackā Poicani / Lehes / coska he sen nākeuet / car
tauat he hende. Mutta coska Winatarhamiehet sen neit / aijat
telit he itzellēs sanodē / Teme ombi Perilinē / tulcat tappacā hē-
de ette se Perimys tulis meiden omaxe. Ja he wlossöxit henen
Winatarhast ia tapoit. Mite sis Winatarhā HERRa tekepi
heijen: Hen tulepi / ia hucka nämet Winatarhā haltiat / ia āda
pi Winatarhās muille. Quin he sen cwlit / sanoit he / Pois se.
Mutta hen catzachti heiden pälens / ia sanoi / Mite sis on se / Ps 118.
quin kirioitettu on: Se kiui ionga Rakendaiat pois hylkeisit /
ombi tullut Nurcakiuexi: Jocainen quin langepi sen kiuen pä
le / se muretan / Mutta ionga päle se langepi / sen hen muserta
Ja ne Pappein Pämiehet ia Kirianoppeneet pyrit hende kini-
otta samalla hetkelle / wan he pelkesit Canssa / Sille he ymmer
sit / ette hen heite wastan temen Wertauxen sanoi.

Ja he wartioitzit hende / ia wloslehetit wägyweiset / iotca
piti heidens hurskaxi teettelmen / Senpäle ette he henen Pu

hesa

hesa kinisaisit / ia ylenannaisit henen Esiuallalle ia maan-wanhiman haltun. Ja he kysyit henelle ia sanoit / Mestari / me tiedhem ettes oikein sanot ia opetat / ia et catzo Jnhimisen moto / Waan sine opetat Jumalan tiete totuden
Matt 22. cansa. Olleco se oikein / ette me Keisarille weron anname taicka ei: Mutta quin hen ymmersi heiden caualuxens / sanoi hen heille / Mite te minua kiusatta: Osotacat minulle werorahaa / Kenenge Cuwa ia Pälekirioitus henelle on: He wastasit ia sanoit henelle / Keisarin. Nin sanoi hen heille / Anda cat sis Keisarin mite Keisarin tule / ia Jumalan mite Jumalan tule. Ja eiuet he woinuet henen sanans laitta Canssan edes / waan ihmettelit henen wastauxens päle / ia waickenit.

Nin edesastuit mutamat Sadduceusist (iotca kieldeuet olewan ylesnousemisen) ia kysyit henelle sanoden / Mestari / Mo
Mat 22. ses meille kirioitti / Jos iongun Weli colepi / iolla oli Emen
Deute 25. de / ia se colis Lapsitoin / Nin henen Weliens piti sen Waimon ottaman / ia henen Weliens Siemenen herättemen. Nyt olit sis seitzemen Welie / Se ensimeinen otti Emenen / ia coli Lapsitoin. Ja se toinen otti sen Waimon / ia se mös coli Lapsitoin. Ja colmas otti sen saman. Samalmoto mös mwdh seitzemen / Ja ei iättenyt Lapsia ia colit. Caikein wijmen / coli mös se Waimo. Nyt ylesnousemises kenenge sis heiste se Waimo ombi: Sille ette caiki Seitzemen ouat sen Waimonans piteneet.

Ja Jesus wastasi / ia sanoi heille / Temen mailman Lapset naiuat ia hoolenat. Mutta ne iotca otoliset ouat sille ilmalle / ia ylesnouseman Coluista / eike he nai eike hoole / Ja eiuet he sillen coolla taidha / Sille he ouat Engeliten caltaiset / ia Jumalan Lapset / ette he ouat ylesnousemisen Lapset. Mutta ette
Exo 3. ne colluet ylesnouseuat / sen osbi mös Moses pensan tyken osottanut costa hen cutzui HERRAN / Abrahamin Jumalan

malaxi/ia Jsaachin Jumalaxi/ia Jacobin Jumalaxi. Nyt ei ole Jumala coolluten Jumala/ waan Eleuiten/ Sille ette cai ki he henelle eleuet.

Nin wastasit mwtomat Kirianoppenuista/ ia sanoit/ Mestari/ Oikein sine sanoit. Ja ei iulienet heneldc miteke enembe kysy. Nin sanoi hen heille/ Quinga he sanouat Christusen ole uan Dauidin Poian/ Ja itze Dauid sanopi Psaltarin Ramatus/ HERRA sanoi minun HErrallen/ istu minun oikeallen kädhellen/ nincauuan quin mine panen sinun wiholises sinun Jalcais astilaudhaxi: Costa nyt Dauid cutzupi henẽ HErraxens/ quinga sis hen on henen poicans: Maat 22. Ps 110.

Mutta costa caiki Canssa sen cwlit/ sanoi hen Opetuslapsillens/ Cauattaca teiden nijlde Kirianoppenuilda iotca tactouat kieudhe pitkis waatteis/ ia hyuexi ottauat turulla terue dhyxet/ ia kernast ylimeisse istuuat Sinagogis/ia peudhille. Jotca ylessöuet Leskein Honet/ ia teetteluet pitket Rucouxet. Ne site swreman cadhotoxen saauat.

XXI. Lucu

Ah hen catzoi quinga ne Rickat panit Lahioians Wffriarkuun. Näki hen mös yhden kieuhen Lesken paneuan sinne Caxi ropoija. Ja hen sanoi/ Totisesta mine sanon teille/ette teme kieuhe Leski enemen pani quin nämet caiki/ Sille ette nämet caiki panit heiden yllydheistens sisselle Jumalan wffrixi/ Waan teme pani kieuhydhestens caiken tauarans quin henelle oli.

Ja quin muotomat sanoit henelle Templist/ ette se caunille kiuille ia Cappaleilla caunistettu oli/ nin hen sanoi/ Se aica tulepi/ costa caiki quin te näet/ ei kiui pijdhe kiuen päle iätette men/ ioca ei ricota. Nin he kysyit henelle ia sanoit/ Mestari/ Maatt 24

coska sis nämet tapactuuat: ia mike Mercki on /coska nämet tuleuat: Nin sanoi hen / Catzocat / ettei teite petete / Sille ette moni tule minun Nimeni / ia sanouat Heidens Christuseri / Ja aica ombi lesne / elket quitengan heite seuratko. Mutta coska te cwletta Sodhat ia Capinat / nin elket peliettkö / Sille ette nämet pite ensin tuleman / Waan ei cochta loppu ole. Nin sanoi hen heille / Canssa ylesnouse cansan wastan / ia Waldakunda Waldakunnan wastan / ia swret maan Wapistoxet ioca paicas tuleman pite / Nelke ia Ruttotaudhit / ia mös Cauhistoxet ia swret Jhmet Taiuahast tapactauat.

Mutta ennē neite caiki heitteuet he kätens teiden pälen / ia wainouat ia ylenandauat teiden / heiden Rastupijns ia Fangiuxen / ia weteuet teite Kuningasten ia Esimiesten eten / minun Nimeni tedhen / Mutta se tapactu teille todhistuxexi. Nin pangat nyt se wahwast teiden Sydhemehen / ettei teiden pide murectiman / quinga teiden pite edhesten wastamā / Sille ette mine annan teille Suun ia Wijsaudhen / ionga wastan eiuet he woi wastansano / eike wastanseiso Caiki teiden wastanseisoijat. Nin te mös ylenānetan Wanhemildan / welijlden Langoildan ia Ysteuilden / ia monicadhat teiste he tappauat. Ja te ylencatzotan caikilda minun Nimeni tedhen / waan eiswinga hiuscarua pidhe teiden päästen huckuman. Omistacat teiden Sielun kersimisen cautta.

Omistacat) Se on / elket andaco teiden Sielunne olla kersimatoinna.

Coska te nyt näette Jerusalemin ymberipiritetteuen Sotawäelde / nin te tietke ette henē pericatons ombi lehestynyt. Silloin ne iotca Judeas ouat / paetkaat mäkein polen / Ja iotca

Matt 24. Mar 13.

henen keskellens ouat / ne sielde poismengen / Ja iotca Maalla ouat / elket he sisellemengö. Sille ne ouat Costo peiuet / ette caiki teutettemen pite quin kirioitetudh ouat. Mutta We Raska ille ia imetteuille nine peiuine. Sille ette swri Waiua pite oleman Maan päle / ia yxi Wiha temē Cāssan ylitze / Ja heiden pite lange

te langeman Miecan teren edes / ia he wiedhen Fangina caiki naisen Canssan secan. Ja Jerusalem pite tallattaman Pacanoilda / sihenasti ette Pacanaiden aica pite teutettemen.

pacanadē aica) Jerusalem tuli olla pacanain hallus / siehenasti quin Pacanat keenoyuet wskoon / se ombi / mailman loppun asti / sille ettei Templi sillen tellense raketa. Hag 1.

Ja merckit pite oleman Auringos ia Cuus ia Tehdhis. Ja maas Canssalla adhistos epelyxen teden. Ja Meri ia Allot pite pauhaman. Ja Inhimiset maasa pite quiuettuman pelghon teden / ia odottamisen teden / nijte / quin tulenat Maan pijrin päle / Sille ette Taiuan auwd pite licutettaman. Ja silloin heiden pite näkemen Inhimisen Poian tuleuan piluis swrella woimalla ia Cunnialla. Coska nämet rupeuat tapactuman / nin ylescatzocat ia ylesitostacat teiden Päen / sentheden ette teiden Lunastuxen silloin lehestupi.

Ja hen sanoi heille Wertauxen / Catzocat Fikuna puuta / ia caiki Puita / coska he wlospuhckenat / Nin te itze nijste näet ia merkitzet ette Suui on lesse. Nin möste / coska te näet nemet tapactuuan / sijtte tietket ette Jumalan Waldakunda ombi lesse. Totisesta sano mine teille / Ettei teme Sucukunda pide ennen huckundeman / quin nämet caiki tapactuuat. Taiuas ia Maa huckupi / waan minun Sanani ei pidhe huckanduman. Matt 24. Mar 13.

Mutta cauattaca teiten / ettei teiden Sydhemen coskan raskateta Sömisest ia Jomisest / ia elatoxē murehest / ia teme peiue tule eckist teiden pälen. Sille ninquin yxi Paula hen tulepi caikein ylitze / iotca asuuat coco maan päle. Nin olcat nyt aina walpaat / ia rucolcat / Ette te madholiset olisit caikia neite wel temen iotca tapactaman pite / ia seisoman Inhimisen Poian edes. Ja hen opetti peiuelle Templis / Mutta ölle hen wlosmeni / ia oli Olio mäelle yli öte. Ja caiki Canssa tuli warhaisin henen tygens Templijn hende cwleman.

XXII. Lucu

Nin

Matt 26.
Marci 14.
Joha 1[illegible].

JN lehestui ſis Makiā leiuen Juhla peiue/ ioca cutzutan Påſieinen. Ja ne Ylimeiſet papit ia Kirianoppeneet etzit/ quinga heidē piti henē tappamā. Mutta he pelkeſit Canſſa. Nin oli Sathanas Judan ſiſellemēnyt/ ionga Licanimi oli Jſchariotes/ ioca oli Cadentoiſtakymenen lughuſta. Ja hen poiſineni/ ia puhutteli Ylimeiſi Pappi ia Påmiehi/ millemodholla hen tactoi henen pette heille. Ja he ihaſtuit/ ia lupaſit henelle Raha anda/ Ja hen lupaſi ſen heille/ ia etzi tila ſaadharens henē pette ilmā Meſſete.

Påmiehet ia hallitziat/ cutzuttin ne iotca Jwttat olit pånuet Tēplin wartiaxi/ ia ſielle rauhan pitemen ia ſaaita man.

Matt 26.
Marci 14.

Nin tuli Makiā leiuen peiue/ cuna ſe Påſieiſlāmas piti wffrattaman. Ja hen lehetti Petarin ia Johanneſen ſanoden/ Menget walmiſtaman meille Påſieiſlamaſta/ ette me ſen ſôme. Nin ſanoit he henelle/ Cuſſas tadot meite walmiſtaman? Nin hen ſanoi heille/ Catzo/ coſka te Caupungin ſiſeltuletta/ cochtapi teiden yxi Jnhiminen candadhen wette Sauicruſis/ noudhataca hende ſihen Honeſen/ iohonga hen ſiſelmene/ ia ſanocat Peremiſenelle/ Meſtari keſki ſinulle ſano/ Cuſſa ombi Maija/ ioſſa mine Peſieiſlammaſta minun Opetuſlaſten canſa ſôôn? Ja hen teille oſottapi yhden ſworen leuitetyn Salin/ ſielle te walmiſtaca. He menit/ ia leuſit ninquin hen heille ſanonut oli/ ia walmiſtit Peſieiſlambaan.

Ja quin io oli aica tullut/ iſtui hen peudhelle/ ia ne Caritoiſtakymēde Apoſtolitt henē canſans. Ja hen ſanoi heille/ Mine olen halulla halanut ſôdhe tete Peſieiſlammaſta teiden canſan/ ennen quin mine kerſſin/ Sille mine ſanon teille/ Ein mine ſô ſillen heneſt enembi/ ſihenaſti quin ſe teuteten Jumalan Waldakunnas. Ja hen otti Calkin/ kijtti/ ia ſanoi. Ottaca ia iacakat teiden keſkenen/ Sille mine ſanon teille/ Etten mine ioo Wijnapuun hedhelmeſt/ ennen quin Jumalan Waldakunda tulepi.

Ja hen otti leiuen / kijtti ia mursi / ia annoi heille sanoden /
Teme ombi minun Rumin / ioca teiden edesten annetan / Se Matt 26.
tehcket minun muistoxeni. Samalmoto mŏs Calkin Echto= Mar 14.
lisen ielkin / sanoden / Teme Calki ombi se wsi Testamenti / mi
nun Wereseni / ioca teiden edesten wloswodhatetan.

Quitengi catzo / minun petteieni kăsi onbi minun cansani
peudhelle / Ja tosin Jnhimisen Poica menepi ninquin pătet=
ty on / Quitengi We Jnhimiselle / ionga cautta hen peteten.
Ja he rupesit kyselemen keskenens / Cuca se sis olis heiste / io= Matt 20.
ca sen tekemen piti. Nin tuli Rijta heiden wălilens / Cuca hei= Marci 10.
ste Swrin piti oleman. Nin sanoi hen heille / Mailmaiset Ku
ningat wallitzeuat / ia ne Waldamiehet cutzutan Armoliseri
Herraxi. Mutta ette te nijn / waan cuca teiste Swrin ombi /
se olcon ninquin Noorin / Ja ioca Ylimeinen ombi / se olcon
ninquin Paluelia / Sille cumbi Swrembi on ? Se ioca atrio=
itze / taicka se ioca paluele ? Eikŏ se ioca atrioitze ? Mutta mine
olen teiden keskellen / ninquin Paluelia. Muttta te oletta ne /
iotca minun kiusauxisani pysytte minun cansan. Ja mine să=
dhen teille Waldakunnan / ninquin minun Isen săsi minulle /
ette teiden pite sŏmen ia ioman minun Peuteni păle / minun Mat 26.
Waldakunnasani / ia istuman Istuimella / ia domitzeman
Caxitoistakymende Israelin Sucukunda.

Nin sanoi HERRA / Simon / Simon / catzo Satanas on
teite pytenyt seuloxens / ninquin Nisuia. Waan mine ruco
lin sinun edestens / ettei sinun Wskos puuttuman pide. Ja
quin sine iollainki palaijat / nin wahwista sinun Welijes. Nin
hen sanoi henelle / HERRA / mine olen walmis sinun can=
sas Fangiuxen ia Coleman menemen. Nin hen sanoi / Petari /
mine sanon sinulle / Eiswinga laula tenepene Cucko ennen
quin sine colmasti minun kiellet ett tundeuas minua.

Ja hen sanoi heille / Costa mine lehetin teijen ilman Săkitet

ia Taſkuta ia Rengete/ puuttuico teilde miten? Nin he ſanoit/
Ei miten. Nin hen ſanoi heille / Waan nyt / iolla Säcki om-
bi/ ottacan ſen/ Samalmoto mös Taſkun / ia iolla ei ole / hen
myyken Hamens/ ia oſtacan Miecan. Sille mine ſanon teil-
le / Ette wiele nyt ſe quin kirioitettu ombi/ pite minus teutet-
Isaie 53. temen / Hen on pahointekiein canſa luettu/ Sille mite minuſt
kirioitettu ombi/ nijlle ombi Loppu. Nin he ſanoit / HER-
RA/ catzo/ teſſe ombi caxi Miecka. Nin ſanoi hen heille /
* Rylle ſijne ombi.
Ja hen wloſlexi quin henē tapāſa oli Oliomäelle/ Nin henē
Opetuſlapſens ſeuraſit hēde ſihē Paickan. Ja quin hē ſinne tu
Matt 26. li ſanoi hen heille/ Rucolcat ettei te lāgeiſi kiuſauxē. Ja hen er
Mar 14. kani heiſte lehes Kiuelheitte / ia laſki Poluillens/ rucoli ia ſanoi/
Joh. 18. ISE / ios ſine tadhot / nin poiſota minulda teme Calki / Qui
tengi / ei minun Tacton / mutta ſinun olcon. Nin Engeli Tai-
uahaſt ilmeſtui henelle ia wahuiſti hende. Ja ſe ioutui / Ette
hen Coleman canſa ſoti/ ia rucoli hartaman. Ja oli henen Hi
kins / ninquin Werenpiſarat / iotca mahan wooſit. Ja quin
hen yleſnouſi rucolemaſt/ ia tuli Opetuſlaſtens tyge / leuſi hen
ne macamaſt murehen tedhen/ ia ſanoi heille/ Mite te macat?
Yleſnoſkat ia rucolcat / ettei te kiuſauxen langeiſi.
Wiele nyt henen puhueſans / Catzo / Joucko ia ſe yxi Ca-
dheſtoiſtakymeneſte / ioca cutzutttin Judas / heiden edellenſ-
keui ia leheſtui Jeſuſta henen ſwtandaman. Nin ſanoi Je-
ſus henelle/ Juda / ſinekö Inhimiſen Poian ſwunandamiſen
cautta petet? Nin coſka ne/ iotca henen ymberillens olit / neit
mite tuleua oli/ ſanoit he henelle / Herra / emmekö me Mieckal
la löö? Ja yxi heiſte löi Pappein Pämiehen paluelia/ ia poiſ-
hackaſi henen oikean Coruans. Mutta Jeſus waſtaſi ia ſa-
noi ✠ Sallicat ſis heite tehenaſti / Ja quin hen rupeſi henē Cor
uaans paranſi hen ſen.
Mutta nin ſanoi Jeſus Ylimeiſille Pappille / ia Templin
Haltiol-

✠ Sallicatt) ſe
on / Andacat hei
den tedhe pahan
alatoxens telkē /
nin palio quin
heille ſallittu
on / Heille ombi
kylle oma Do-
marins nin ettei
medē itze ſite ta
xgitze coſtaman.

Haltioille ia Wanhimille/iotca henē tygens tullut olit. Te wlos
lexitt ninquin Rőuerin tyge Mieckain ia seiuestē cāsa/ Ette mi
ne ocapeiue olin Templis teiden cansan / ia ette te oijendanut
Kätte minū pāleni/ Mutta teme ōbi se teiden hetken / ia pime
ydhē walta. Nin he kijniotit henen ia talutit / ia toidh henen
Ylimeisen papin honē siselle. Mutta Petari seurasi taābana.
Nin he walkiā wiritit keskelle Cartanota / ia ynne istuit / Istui Matt. 29.
mős Petari heiden seasans. Coska nyt yxi Pica näki henē wal Mar. 14.
ken tykene istuuan / ia catzoi iuri henen pälens ia sanoi / Teme Joh. 18.
ki oli henen cansans. Waan hen kielsi henen ia sanoi / Waimo
em mine tunne hende. Ja wähen hetken peräst / toinen näki he
nen ia sanoi / Sine mős yxi olet heiste. Nin sanoi Petari / Inhi
minen / em mine ole. Ja hetken peräst / lehes ydhen stun di i/
toinen mős sen todhisti / sanoden / Totisesta mős teme oli he ie
cansans / Sille hen on Galileus. Nin sanoi Petari / Inhimi-
nen / Em mine tiede mites sanot. Ja cochta wiele henen puhu
esans / Cuckoi lauloi. Ja Herra kiensijn / ia catzoi Petarin pä-
le. Ja Petari muisti Herran puhet / quinga hen oli sanonut he-
nelle / Ennenquin Cuckoi laulapi / colmasti sine minun kiellet.
Ja Petari wlosmeni / ia itki catkerast.

Mutta ne Miehet / iotca Jesusta kijnipidhit / pilcasit hende/
ia lőit hende / peitit henen Silmens / ia hosuit henen Casuons/
ia kysyit henelle sanoden / Arua / Cuka se on ioca sinu lői: Ja
palio muuta pilca sanoit he hende wastan.

Ja quin peiue coitti / cokounsit ne Canssan Wanhimat / ia
Pappein päämiehet ia Kiriāoppeneet / ia weit henen heiden Ra
dhins eten / ia sanoit / Oleco sine se Christus: nin sanos meille:
Nin sanoi hen heille / Jos mine sanon teille / ette te wsko / Ja
ios mine mős kysyn / nin ette te wasta / ette te mős päste minua.
Senteden testedes istupi Inhimisē poica Jumalā auwun oiki
alla polella. Nin he caiki sanoit / Sineko sis olet Jumalā poi-
ca: Sanoi hen heille / Te pe sen sanott ette mine olen. Nin he sa

noit/ Mite me sillen Todhistusta taruitzēma: me olema itze cuulluet henen omast suustans.

* Kylle) se on/ Ei se sillen kelpa/ ette me wlcoisil Mieckoilla tappelema/ Mutta tästedes tule kerssie Euangelium polest/ ia Risti candamā/ Sille ettei taida mulla wastan Perkelet sotia/ quin Hengelisel Miecal/ quin on Jumalan Sana/ iolla hen mös waan wouetan/ ia ei mulla.

XXIII. Lucu

Matt 27. Mar 15. Joh 18.

A caiki se Joucko ylesnousi / ia weit henen
Pilatusen eten/ ia rupesit candaman henē
pälens/ ia sanoit/ Temen me leusime Canssa
willitzemest/ ia kieltemest Wero Keisarin an-
damast/ Ja sanopi Henēs oleuan Kuningan
Christusen. Nin Pilatus kysyi henelle sanodē
Oleco sine se Judasten Kuningas: Nin wa
stasi hen hende/ ia sanoi/ Sinepe sen sanot. Pilatus sanoi Pap
pein Pämiehille ia Cāsalle / Em mine leudhe ychte Wicatesse
Miehese. Nin he hoghit ia sanoit/ Hen yles härsytte Canssan
opettain coko Judean makunnas/ ia on ruuenut Galileast/
haman tehen sian asti.

Coska nyt Pilatus cwli mainittauan Galileat/ kysyi hen Jos hen Galileast oli. Ja quin hen ymmersi/ ette hen Herodesen Länista oli/ lehetti hen henen Herodesen tyge/ Sille ette hen mös silloin oli Jerusalemis. Coska nyt Herodes näki Jesusen/ ihastui hen sangen/ Sille ette hen io cauuan halasi hende nädherens/ Sille ette hen oli palion cwllut henesta/ ia toiwoi henelde iongun tunnusmerckin nä-keuens. Ja hen kysyi henelle moninaisist/ Mutta ei hen miteke henelle wastanut. Nin ne Ylimeiset Papit ia Kirianoppenut et seisoit ia cannoit hartast henen pälens. Mutta Herodes henen Houins cansa ylencatzoit/ ia pilcasit hende/ pani he-nen pälens Walkiā waattein/ ia iellenslehetti henen Pilatusen tyge. Sinä peiuen tuli Pilatus ia Herodes keskenens ysteuexi/ Sille ennen oli waino heiden welillens. Nin Pi

Nin Pilatus ychtencutzui ne Ylimeiſet papit ia Waldami
ehet ia Canſſan / ia ſanoi heille / Te oletta temen Inhimiſen
minulle toneet / ninquin Canſſan heiritzijen / Ja catzo / Mine
olen hende tutkinut teiden edeſen / ia en leudhe ychten Wica
heneſſe / ioſta te cannat henen pålens / Eike mös Herodes. Sil
le mine lehetin teiden henen tygens / Ja catzo / Ei miten Hen-
genricoſt heneſte leutty / Senteden mine tadhon henen ranga-
iſtuna påſte. Sille henen piti ioca Juhlana påſtemen heille
yhden wallalens. Nin hwſi coko Joucko ia ſanoi / Ota pois
teme / Ja påſte meille Barrabas. Joca oli yhden Capinan te-
dhen / quin Caupungis oli tapactanut / ia Mieſtapan tedhen /
Fangiuxen heitettu.

Nin taas Pilatus puhui heiden tygens / Ja tahdoi Jeſuſen
påſte. Mutta he hwſit ia ſanoit / Riſtinnaulitze / Riſtinnauli-
tze hende. Mutta hen colmanen kerdhan ſanoi heille / Mite ſis
teme paha tehnyt on? Em mine ychten Hengenrickoſt leudhe
henes / Sentedhen mine tadon henen rangaſtuna påſte. Mut
ta he hoghit ſwrella ånelle / pytedhen hende Riſtinnaulita. Ja
heiden ia Ylimeiſten pappein åni ßai wallan. Ja Pilatus do-
mitzi / heiden anomiſens ielkin / Ja påſti ſen heille ioca Capi-
nan ia Mieſtapon tedhen oli Fangiuxen heitettu / iota he ano
it. Mutta Jeſum hen annoi heiden haltuns. Ja quin he henen
wloſweit / kåſitit he yhden / Simonan Kyreniaſt / ioca pellol
da tuli / ia panit Riſtin henē pålens / candaman Jeſuſen ielieſt.

Mutta hende ſeuraſi ſwri Joucko Canſſa ia Waimoija /
iotca mös itkit ia parghuit hende. Nin Jeſus kienſijn heiden
poleens / ia ſanoi / Te Jeruſalemin Tytteret / elket itkekō minū
ylitzen / Waan itkeket itze teiden ylitzen / ia teiden Laſtenne y-
litze / Sille ette catzo / ne peiuet tuleuat / coſka he ſanouat / Au-
tuat ouat ne hedhelmettömet / ia ne Cohdut / iotca eiuet ſyn-
nytteneet / ia ne Niſet / iotca ei imetteneet. Silloin he rupeuat

sanoman Worille / Langetcat meiden pålen / Ja Cuckulaisil-
le / peitteket meite. Sille ette ios nämet tapactuuat torehes
puus / mite sijtte quiuetus tapactu: Nin wietin mös he-
nen cansans capi muta pahointeckije / ette heijen piti sur-
mattaman.

Ja quin he sihen Sijan tulit / ioca cutzutan Påcalloin pai-
cka / sijnä he henen Ristinnaulitzit / ia ne pahointeckiet henen
Matt 26. cansans / Yxi oikialle / toinen wasemalle polelle. Nin sanoi Je-
Mar.15. sus / JESE / anna heille andexi / Sille ettei he tiedhe mite he
Joh. 19. tekeuet. Ja he iaghoit henen waattens / ia heitit Arwan heist.
Ja Canssa seisoi ia catzeli påle. Ja Pämiehet pilcasit hende he
iden cansans / ia sanoit / Mwdh hen wapacti / nyt wapacta-
can itzens / ios hen on Christus se Jumalan wlosrwalittu.
Nin mös Hovit pilcasit hende / edesastudhen / ia cokotit henel
le Eticata sanoden / Jos sine olet se Judasten Kuningas / nin
wapadha itze sinus. Nin oli mös henen ylitzens pålekirioitus
Grekin / Latinan / ia Hebraican puckstauille kirioitettu / TE-
ME ombi Judasten Kuningas.

Nin yxi nijste pahointekijst / iotca olit ripustetudh / pilca-
si hende ia sanoi / Jos sine olet Christus / nin wapadha itze si-
nus / ia meite. Nin se toinen wastasi / ia nuchteli hende sano-
den / Ja ett tosin sineken Jumalata pelke: ettes olet samas ca-
dotuxes: Ja tosin me olema oikein sijnä sisselle / sille me saama
meiden Töiden ansion ielken / Mutta teme ei miten paha teh-
nyt. Ja sanoi Jesusen tyge / HERRA muista minun påleni
coskas tulet Waldakundas. Nin sanoi Jesus henelle / Totise-
sta sanõ mine sinulle / Tenepene pite sinun oleman minun can
sani Paradisis.

Ja se oli lehes cwdes hetki / Ja pimeys tuli caiken maan påle
haman ydexenden hetken asti / Ja Auringo pimisi. Ja Templũ
Esirippu repesi cachtia. Ja Jesus hwsi swrella änelle ia sanoi /
JSE

JSE/ Sinun kåsijs mine annan minun Hengen. Ja quin Ps 31.
hen sen oli sanonut/ ylesannoi hen HENGENS.
Coska nyt Påmies näki mite sielle tapactui/ cunnioitti hen
Jumalata/ ia sanoi/ Totisesta teme Jnhiminen oli hurskas.
Ja caiki Canssa ioca ynne sinne meni/ site catzeleman/ coska he
neit mite sielle tapactui/ löit he Rindoians/ ia palasit cotiås.
Nin caiki henen Tuttauans taambana seisoit/ Ja ne Wai-
mot/ iotca hende Galileast olit seuraneet/ ia näit nemet caiki.
Ja catzo/ Yxi Mies nimelde Joseph/ Radhin mies/ ioca oli Matt 27.
hyue ia hurskas Mies/ ei hen ollut mieldunut heiden Neuuons
ia Tekoons/ Ja hen oli syndynyt Arimatiast Judasten Caupun
gist/ ioca mös itze odhotti Jumalan Waldakunda/ Hen keui
Pilatusen tyge/ ia anoi Jesusen Rumist. Ja otti sen alas/ ia Marci 15.
käri sen Linawaattein/ ia pani sen Hautan/ ioca kiueen oli we
los hacattu/ iohonga eikengen ennen pandu ollut. Ja se oli
Walmistuspeiue/ ia Sabbathi rupeis siseltuleman. Nin ne
Waimot seurasit ieliest/ iotca henen cansans Galileast olit tul
luet/ ia catzelit Hauta/ ia quinga henen Rumins oli pandu.
Mutta he palasit ia walmistit hyuehaijulisi Yrtti iawoidhett.
Waan Sabbathina he leueisit Lain keskyn ielken.

XXIIII. Lucu

MUtta ychten Sabbathin pei-
uen sangen warhan/ tulit he
Haudhan tyge/ ia cannoit ne hyuen-
haijuliset yrttit/ iotca he olit walmi- Matt 27.
stanut/ ia mwotomat heiden cansans. Mar 16. Joh 20.
Nin he leusit Kiuen poiswieritettyn
Haudalta/ ia he sisellemenit/ ia eiuet
leunyt HERRAN Jesusen
Rumista. Ja se tapactui/ quin he siite epälit/ Catzo/

nin seisoit cari Mieste heiden tykenens kijltteueisis waatteis.
Nin he pelieskyit/ia heiden Casuons mahan pein löit. Nin sa
noit he heille / Miri te etzitte sitä Eleuete Coollutten setan?
Ei hen ole tälle/ Mutta hen ylesnousi. Muistakat quinga hen
teille sanoi/ costa hen wiele Galileas oli/sanoden / Ette Inhi-
misen Poian piti ylenannettaman Synneisten Inhimisten
käsijn/ia Ristinnaulitta/ia colmandena peiuen ylesnousemā.
Ja he muistit henen Sanans päle.

Ja he iellenspalasit Haudhalda / ia ilmoitit caiki nämet
nijlle Yhdelletoistakymenelle/ ia caikille muille. Ja ne olit
Maria Magdalena / ia Johanna / ia Maria Jacobi / ia
mudh heiden cansans /iotca nämet Apostolille sanoit. Ja hei
dhen sanans näwuyit heille / ninquin Houraus /ia eiuet he heite
wskonet. Nin Petari ylesnousi / ia iooxi Haudhalle / ia sisel-
Feria 2a paschae curkisti/ia näki waiwoin Linawaattet panduna /ia poismeni/
ia site itzellens imechtelit / quinga se tapactanut oli.

Mat 16. Ja catzo/Caxi heiste menit samana Peiuen ychten Kyleen/
ioca oli Jerusalemist Cwdhenkymenen wacomitan tacan/
Emmahus nimelde. Ja puhuit keskenens/caikista nijste/ iotca
tapactanut olit. Ja se tapactui heiden puhuesans ia tutkiste-
lit keskenens / lehestui itze JESVS heite/ ia matkusti ynne
heiden cansans. Mutta heiden silmens pidhettin/ ettei he hen
de tundenuet. Nin sanoi hen heille / Mitke puheet ne ouat / iot
ca te pidhett keskenen kieudhesen/ ia oletta murehelliset?

Wacomitta) se on yxicappale matca. 125. askelo pituden / Et octo Stadia constituunt Miliare.

Nin wastasi yxi Cleophas nimelde/ ia sanoi henelle/ Oleco
sine ainoa muucalainen Jerusalemis/ ioca ett tiedhe mite sielle
neine Peiuine tapactui? Nin hen sanoi heille/ Mitke? Nin he
sanoit henelle / Sijte Jesusest Nazareunsest / Joca oli weke-
ue Propheta Töisse ia Sanoissa/ Jumalan ia caiken Canssan
edes / Quinga meiden Ylimeiset Papit ia Pämiehet / henen
ylenannoit Coleman cadhotoxeen / ia ristinnaulitzit henen.
Mutta

Mutta me lwlima henen oleuan sen / ioca Israelin piti lunas- taman. Ja caikein neinen ylitze / io colmas peiue ombi tenepe- ne quin nämet tapactuit. Ouat mös mwtomat Waimot meiste / meite peliettenet / iotca warhan amul tulit Haudhalle / ia quin eiuet leutenyt henen Rumistans / he tulit ia sanoit / et- te he mös olit Engelin näghyn nähnyet / iotca sanoit henen eleuen. Ja mutomat meiste menit Haudhalle / ia leusit nin- quin Waimot olit sanonut / Mutta eiuet he hende leunet.

Ja hen sanoi heille / O te tompelit ia hitaad sydhemest wsco- man nijte caiki / ioita Prophetat puhunut ouat. Eikö Chri- stusen neite pitenyt kerssimen / ia henen Cunnians siselle kieu- men ÷ Ja hen rupesi Mosesist / ia caikist Prophetaist / ia tul- kitzi heille caiki Kirioituxet / iotca henesta sanotut olit.

Ja he lehestuit Kylä / iohonga he menit / ia hen teetteli he- nens edhemme kieumen. Ja he wadhit henen / ia sanoit / Ole meiden cansam / Sille ette Echto ioutu / ia peiue ombi laske- nut. Ja hen siselmeni oleman heiden cansans. Ja se tapactui / quin hen atrioitzi heiden cansans / Otti hen Leiuen / kijtti / mur- si ia annoi heille. Nin heiden silmens aukenit / ia tunsit he- nen. Ja hen catois heien edestens.

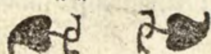
Ja he sanoit keskenës / Eikö meiden Sydhen meisse palanut coska hen Tielle meite puhutteli / ia auasi meille Kirioituxet ÷ Ja he ylesnousit saman hetken ia palasit Jerusalemin / ia le- usit ne yxitoistakymende cootudh / ia ne iotca ninen cansa olit / Jotca sanoit / HERRA on totisesta ylesnosnut / ia Si- monalle ilmaunsi. Ja he iuttekit heille mite Tielle tapactanut oli / ia quinga hen heilde tuttu oli sijte Leiuen murtamisesta. *Finis*

Coska he nyt neiste puhuit / seisoi itze Jesus heiden keskelles / ia sanoi heille / Rauha olcon teille. Nin he hemmestuit / ia pel kesit / lwlit Hengen näkeuens. Ja hen sanoi heille / Mite te nin pelkette ÷ Ja mixi sencaltaiset aiatoxet tuleuat teiden Sy- demeen ÷

dhemeen: Catzocat minun kåſieni ia Jalcoiani / ette mine ſe
itze olen / Ruuetkat minuun ia catzocat / Sille ettei Hengelle
ole Liha eike luita / ninquin te nået minulla oleuã. Ja quin hen
nåmet ſanoi / Oſotti hen heille Kåtens ia Jalcans. Mutta
coſka he ei wiele wſkoneet ilon tedhen / waan ihmettelit / ſa
noi hen heille / Ongo teille miten teſſe ſöteuetå: Ja he panit
henen etens Cappalen paiſtetu Cala / ia iotain Kimalais hona
iata. Ja hen otti ſen / ia ſöi heiden nåhdens.

Nin ſanoi hen heille / Nåme ouat ne Sanat / iotca mine
puhuin teille / coſka mine wiele teiden canſan olin / Sille ette
caiki piti teutettemen / mite kirioitettu on Moſeſen Lais / ia
Acto 17. Prophetis / ia Pſalmis minuſta. Silloin hen auaſi heiden
ymmerdhyxens / ette heiden piti ymmertemen kirioituxet / ia
ſanoi heille / Nin on kirioitettu / ia nein tuli Chriſtuſen kerſ-
ſie / ia yleſnouſeman Coolluiſta colmãna peiuen / ia ſarnatta-
man henen Nimeens Paranuſta / ia Syndein andexianda-
muſta caikis Canſſois / ruueten Jeruſalemiſt. Mutta te olet-
ta caikein neinen Todhiſtaijat. Ja catzo / mine leheten minun
Iſen Lupauxen teiden pålen. Mutta teiden pite oleman Je-
ruſalemis / ſihenaſti ette te pughetetan auwlla Corckialda.
Matt 16. Nin hen wloſwei heien haman Bethanian / ia yleſnoſti Kå-
Acto 1. tens / ia ſiugnaſi heite. Ja ſe tapactui / coſka hen ſiugnanut
oli heite / erkani hen heiſte / ia yleſmeni Taiuaſen. Nin coſka
he hende cumartanut olit / palaſit he Jeruſalemin ſwren ilon
canſa / ia olit aina Templis / kijttedhen ia cunnioittain Ju-
malata.

P. Lucan Euangeliumin
Loppu.

Jeronimusen cautta.

IOhannes Apostoli / iota Jesus palio racasti / oli zebedeusen poica / Jacobin Apostolin weli / ionga Herodes caulanleickas / Herran pinan ielken / se caikein wijmen Euangelium kirioitti / ninquin Asian Maan Pispat henen rucolit / Cherintust ia muita Eriseuraisit wastan / ia enimitten silloin ylesnousi se Ebioniterin opetus / iotca sanoit ettei Christus ennen ollut / quin Maria. Senteden tai mös wadhittijn / henen Jumalist loondons wlostoimittaman. Sanouat he mös toisen syyn olleuan tehen kirioituxeen / ette costa hen oli lukenut Mattheusen Marcusen ia Lucan ramatudh / nin hen oli tosin wahwistanut heiden kirioituxens textin / ia todhisti heiden totta puhuneexi / mutta waan yhden wodhen menosta / iona Herra mös pinattin / ia ette he olit wainon Johannesen Fangiuxen ielken / Herran menon kirioittaneet. Nin sis teme Pyhe Johannes poisietti sen yhden wodhen / ionga menot / ne mwodh colmet / olit kirioittanet / Ja rupesi sijte entisen aijan Menost iutteleman / quin tapactui / ennen quin Johannes Tornin saluattin / Ninquin heille taita iulghistetta / iotca wisusti ne Nelien Euangelisterin ramatudh lukeuat. Joca mös sen rijdhan ia welin ratkaise / quin Johannesen ia ninen muinen Euangelisterin waihel näky oleua. Kirioitti hen mös yhden Lehestuskirian / ioca nein alcupi / Se quin alghusta oli / sen me cwlluet olema / sen me nähnyet olema meiden silmillen sen me catzonut olema / sen me Käsilèm pitelim Elemen sanast. Ja teme Lehestuskiria caikilda kircon Esimiehilde ia oppenuilda wahuistetan. Mutta ne caxi muta iotca nein alcauat.

P. Lucan

SE Wanhin sille wlofwalitulle Frowalle / ia henen Lapsil-
lens / Ja mös sen toisen / quin nein alcapi / Se wanhin sille
Rackalle Caiolle / iota mine racastan totudhes. Ne sanotan
oleua Yhden Wanhan Johannesen lehetuskiriat / ionga mös
toinen Zauta wiele tenepene Ephesin tykene osotetan / Ja
monicadhat lwleuat sen saman Johannesen Euangelistan
cari ielkenmuisto sielle oleuan / waicka ei se iuri tosi ole /
Sille ette oli mös yxi toinen Johannes Presbiter ia Theolo-
gus / ioca lwllan Sen ilmistus kirian kirioitancexi / ia se
ki Ephesios ombi haudhattu / ninquin S. Jeronimus todhis-
tapi Papian Clemes. Nelientoistakymenne sis woonna / Ne
ronin ielken / costa Domitianus Keisari Christikunda wainosi
lehetettin Johannes radholisexi sihen Loton Pathmos /
cussa hen näki ia kirioitti Sen ilmestuskirian / ionga Justi-
nus Martyr ia Zireneus sijtte tulkitzit. Mutta quin Do-
mitianus oli tapettu / ia henen Sädyns oli Romin
Radhist turhaxi techty henen sworen Angaru-
dhens tedhen / nin se Johannes palasi E-
phesum Keisarin Neruan wallan
aican / ia sielle oli haman Kei
sarin Traianusen aicā /
kÿnitti / opetti ia hallitzi cai-
ki Seurakunnat Asian maas / ia hen
wanheni / ia cooli Cudhenkymmenen ia
cahdhexan aïjastaijan ielken HErran
pinan / Ja Zaudhattin sen sa
man Caupungin tyge.

Pyhen

Ensimeinen Lucu.

Alguſa oli Sana/ Ja ſe Sana oli Jumalan tykene/ Ja Jumala oli ſe Sana/ Teme oli alguſa Jumalan tykene. Caicki ouat ſen cautta tehdhyt/ ia ilman ſite ei ole miten techty ioca techty ombi. Henes Eleme oli/ ia ſe Eleme oli Inhimiſten Walkeus/ Ja ſe Walkeus Pimeydes paiſta/ ia ne pimeyret eiuet ſite käſitteneet.

Sana) Nijn Johannes cutzupi ſen ydhen perſonan Jumaludes ioca ombi Chriſtus Jumalā poica/ Sille ette Poica Ombi Iſen Sana/ ia Wiſaus.

Oli yxi Mies lehetetty Jumalalda/ ionga nimi oli Johannes. Se ſama tuli todhiſtaman/ ette henen pidheis ſijte Walkeudheſta todhiſtaman/ Sempäle ette caiki vſkoiſit henen cauttans. Ei hen ollut ſe walkeus/ mutta hen oli lehetetty todhiſtaman ſijte walkeudheſta. Se walkeus oli yxi totinen walkeus/ ioca waliſta ✠ caiki Inhimiſet iotca tehen Mailman tuleuat. Se

Matt 3.
Mar 1.
Luce 3.

oli

oli Mailmas/ ia mailma ombi ſen ſaman cautta techty / ia
ei Mailma hende tundenut.
Hen tuli Omillens/ia henen omans eiuet hende waſtanot-
tanet. Mutta nin monda quin hende waſtanotit / nylle hen
annoi woiman Jumalan Lapſixi tulla / iotca henen Nim-
ens päle uſkouat. Jotca ei weriſt eike Lihan tadhoſt / eike
mös miehen tadhoſt/mutta Jumalaſt ſyndynet ouat. Ja ſe
Sana tuli Lihaxi / ia aſui meidhen ſeas/ Ja me neim henen
Cunnians / ninquin Ainocaiſen Poian Cunnian Iſeſt teun-
nens Armoia ia Totwtta.
Johannes todhiſta heneſt/huta ia ſano/Teme oli ſe ioſta
mine ſanoin/Minun ielkijni on tuleua/ioca minun edhe len
ombi ollut/Si le ette hen oli ennen quin mine/ Ja henen teu-
dhelliſeſtens caiki me olema ottanect ✠ Ja armo armon ede
ſte. Sille ette Laki ombi Moſeſen cautta annettu / Armo ia
totuus ombi JESVSEN CHRISTVSEN cautta
tullut. Eikengen ole Jumalata coſkan nähnyt Se ainocai-
nen Poica ioca on Iſen helmas/ ſe ombi meille ſen ilmoittanut.
Dnica 4 Ad: —Ja teme ombi Johannesen Todhistos/ Coſka Juttat le-
Matt 3. hetit Jeruſalemiſt Papit ia Leuitit/ kyſymen henelde Cucas
Mar 1. olet? Ja hen todhiſti / ia ei kieldenyt. Ja hen todhiſti ſano
Luce 3. dhen/ En mine ole Chriſtus. Ja he kyſyit henelle/ Mike ſis?
Olecos Elias? Hen ſanoi/En ole. Olecos Propheta? Ja hen
waſtaſi/ En. Nin he ſanoit henelle/ Mikes ſis olet? Ette
me waſtauxen annaiſime niden iotca meite lehdetit? Mites
Eſa. 40. ſanot itzeſtes? Hen ſanoi/ Mine olen Hwtawaiſen äni Corues
Walmiſtaca Herran tiete ninquin Eſaias Propheta ſanoi.
Ja ne iotca lehetetyt olit/olit niſte Phariſeuſiſt. Ja ne kyſy
it henelle / ia ſanoit henelle/ Mixi ſis ſine caſtat/ios ei ſine ole
Chriſtus/ eike Elias/ eike Propheta? Johãnes waſtaſi heite ia
ſanoi/ Mine caſtan wedhelle/ Mutta ſe teidhen keſkellen ſeiſo
iota ei.

ſota ei te tunne/Se ſe ombi/ioca minun ielkeni tulepi/ioca mi
nun edhelen on ollut/Jonga mine en ole keluolinen Kengen
Rihmoi päſtemen. Neme tapactuit Bethabaras/ ſillepolen Eli/Bethbara.
Jordanin/cuſſa Johannes caſtoi. Finis: Judi.7.

Toiſna peiuenä näki Johānes Jeſuſen tygens tuleuan/ia
ſanoi/Catzo Teme ōbi Jumalan Caritza/ioca Poiſotta Ma
ilman Synnin. Teme ombi ſe ioſta mine ſanoin/ Minun iel-
keni tulepi Mies/ioca ennen minua ombi ollut. Sille ette hen
oli ennen quin mine/ia em mine hende tundenut. Mutta ſen
päle ette henen piti ilmeſtymen Jſraelis/ ſenteden mine tulin
caſtaman wedhellä.

Ja Johannes todhiſti ia ſanoi Mine näin Hengen alaſtu-
leuan Taiuahaſt ninquin Mettiſen ia iei henen pälens/ ia em
mine tundenut hende. Mutta ioca minun lehetti caſtaman
wedhelle/ſe minulle ſanoi/ Jonga päle ſine neget Hengen a-
laſtuleuan/ia ieuen henen pälens/ſe ſama ſe on ioca pyhelle
Hengelle caſtapi. Ja mine ſen näin ia todhiſtin/Temen oleuā
Jumalan Poian.

Toiſna peiuen ſeiſoi tas Johannes ia caxi henen Opetuſla
ſtans. Ja quin hen näki Jeſuſen waeldauan/ſanoi hen/ Ca
tzo/Se ombi Jumalan Caritza. Ja caxi henen Opetuſlaſtans
cwlit henen puhuan/ia ſeuraſit Jeſuſt. Mutta Jeſus ken-
ſi ymberins/ia näki ne hendens ſeurauan ia ſanoi heille/Mite
te etzitte? Nin he ſanoit henelle/Rabbi (ſe on tulkittu) Meſt
ari/cuſſas aſut? Hen ſanoi heille/Tulcat ia catzocat. He tulit
ia näit cuſſa hen aſui/ia olit henen tykenens ſen päiuen. Nin
oli lähes io kymmenes hetki.

Yxi nüſte cadheſt iotca Johanneſelda cwlit/ia Jeſuſta Meſſias) Chriſ
ſeuraſit/oli Andreas Simō Petarin weliī/Se ſama leuſi enſin tus Grekixi/
henen weliens Simonin ia ſonoi henelle/Me leuſime Meſſia- Meſſias Ebree
ſen (quin on tulkittu) ſen woidheltun. Ja toidh ſen Jeſuſen xi Ombi Somexi/ W.ohdeltu.

tyge. Coska Jesus sen näki sanoi hen/ Sine olet Simon Jonan poica/ sine pite cutzuttaman Cephas(se on tulkittu) Callio. Toisna peiuen tactoi Jesus taas menne Galilean/ ia leusi Philippusen ia sanoi henelle/ Seura minua. Mutta Philippus oli Bethsaidast/ Andreasen ia Petarin caupungist.
Gene 28. Philippus leusi Nathanael ia sanoi henelle/ Me olema sen leuneet/ iosta Moses Lais ia Prophetat kirioitit/ Jesusen Josephin Poian Nazaretist. Ja Nathanael sanoi henelle/ Mite hyue Nazaretist woi tulla? Philippus sanoi henelle/ Tule ia catzo.

Jesus näki Nathanael tygens tuleuan Ja sanoi heneste/ Catzo/ Xpi totisest Jsraelainen iossa ei ychten petost ole. Nathanael sanoi henelle/ Mistes minun tunnet? Wastasi Jesus ia sanoi henelle/ Ennen quin Philippus cutzui sinua coskas olit Ficuna puun alla/ mine näin sinun. Wastasi Natanael ia sanoi henelle/ Rabbi/ Sine olet se Jumalan poica/ Sine olet se Jsraelin Kuningas. Jesus wastasi ia sanoi henelle/ Sine vskot ette mine sanoin sinulle/ Mine nein sinun Ficona puun alla/ Sine saat wiele swrembita nehde. Ja sanoi henelle/ Totisest totisest sanon mine teille/ Testedes pite teiden näkemen Taiuan aukian/ Ja Jumalan Engelit ylesastuuaiset ia alasastuuaiset Jnhimisen Poian päle.

* Caiki inhimiset) Se on Christus ombi Maailman walkius/ ioca yleswalcaise caiki Jnhimiset Euangeliumin cautt. Sille se caikille Londocappaleille sanuatan/ iotca ouat taicka tuleuat Jnhimisexi.
+ Armo armon tädhen) Meille on armo annettu Christusen Armon tädhen/ ette me henen cauttans Lain teutemme/ ia Jsen sunnemme/ iolla wlkocullasius lackapi ia me toimelisixi Jnhimisixi tulema.

Toinen Lucu.

JA colmanden penen olit häédh Canas Galileas/ Ja oli Jeſuſen Eiti ſielle. Nin mös Jeſus ia henen Opetuſlapſens cutzuttin häehin. Ja coſka wina pwttui/ſanoi Jeſuſe Eiti henelle/ Ei ole heille wina. Sanoi Jeſus henelle/ Waimo/ mite minulle ombi ſinun canſas: Ei ole minun hetken wiele tullut. Sanoi henen Eitins palwelioille/ Mite hen teille ſanopi/ſe techket.

Talcka/ Mite tule minun eli ſinun ſihen.

Nin olit ſielle cwſi Kiuiſte weſiaſtiat panduna/ Judaſten Pudhiſtamiſen tauan ielken/ia cuki weti caxi eli colme Mitta. Nin ſanoi Jeſus heille/ Teuteket weſiaſtiat wedhelle. Ja he teutit ne ylen teuten. Ja hen ſanoi heille/ Pangat nyt ſiſelle/ ia wieket Edheſkeunelle. Ja he weit. Mutta quin ſe Edeſkieupe maiſti ſite wina/ ioca oli weſi ollut/eike tienyt cuſta ſe tuli/ Mutta ne Palweliat tieſit iotca ſen wedhen ammulſit/ cutzui ſe Edeſkieupe Ylken ia ſanoi henelle/ Jocainen andapi enſin hyue wina/ ia quin he iopuuat/ ſijtte ſite honombata. Sine ſen hyuen winan kätkit tehenaſti. Teme ombi ſe enſimeinen Tunnuſtechti/ ionga Jeſus teki Canas Galileas/ ia ilmoitti henen Cunnians. Ja henen Opetuſlapſens wſkoit henen pälens.

Mitta / Metreta Grekixi / Caxi Metretat tekeuet meille lehes yden Embertin Wina.

Sitelehin hen alaſmeni Capernaumijn hen itze/ia henen Eitins/ia henen weliens/ia henen Opetuſlapſens/ ia eiuet he ſielle cauuan wipyneet.

Ja Judaſten/ päſienen oli iwri leſſe/ Ja Jeſus yleſmeni Jeruſalemin/ Ja leuſi Templis ne iſtuuan/ iotca ſielle Caria Lambait/ia Mettiſit myſkendelit/ ia waihechtaijat. Ja hen teki Rooſkan Köuſiſte/ ia wloſaioi caiki Templiſt/ ynne Lambat ia Carian. Ja waihechtaiaden rahan hen peiſwiſkaſi/ ia

mahancukiſti peudhet. Ja ſanoi nijlle ioca Mettiſi myidh/ wieket nämet telde pois/ Ja elket teheckö minun Iſeni Honecta Cauppahoneri. Mutta henen Opetuſlapſens muiſtit ette
Ps 69. Kirioitettu on/ Sinun Hones Kiuaus ombi minun ßönyt.

Nin waſtaſit Juttat / ia ſanoit henelle/ Mite mercki ſine meille oſotat/ ette ſine neite teet? Waſtaſi Jeſus ia ſanoi heille/ Rickocat teme Templi/ ia colmanden peiuen/ mine tadon ſen yleſrakēda. Nin ſanoit Juttat/ Tete Templi ombi cwſi widhettekymende wootta rakettu/ ia ſine ſen tadhot colmen peiuen yleſrakenda? Mutta heit ſanoi henen Rumins Templiſt. Coſka hen ſis oli coolluiſta yleſnoſnut/ muiſtit henen Opetuſlapſens/ ette hen oli ſen ſanonut/ ia vſkoit Ramatudh/ ia ſen Puhen/ ionga Jeſus ſanonut oli.

Coſka hen nyt Jeruſalemis oli/ Päſiciſne Inhlapeiuenä/ vſkoit monda henen Nimens päle/ coſka he näit ne Tunnuſtedhet/ iotca hen teki. Mutta Jeſus ei vſkonut izens heille/ Sille ette hen tunſi heijet caiki/ ia ei taruinut/ ette iocu pideis todiſtaman Inhimiſiſt. Sille hen ize kylle tieſi mite Inhimiſes oli.

Yri Mies) Jerki/ Toimi/ Loondo/ wapa Echto/ oma mieli et c. Etpe tiede miten Jumalan Armoſta/ Tahdoſta ia Töiſte/ waan arghaſtuuat niſte/ ia ei nijhin ſooſtu/ ilman v.kota Sanā päle/ ninquin Teme Terti ſelkieſti oſotta.

Colmas Lucu.

NIn oli yxi mies Phariſenſiſt/ Nicodemus nimelde/ yxi Judaſten Ylimeinen/ Se tuli ölle Jeſuſen tyge ia ſanoi henelle/ Mieſtari/ me tiedhem ette ſine olet Opetaiari Jumalaſt tullut. Sille eikengen taidha neite Tunnuſtechti tedhä/ iotca ſine teet/ ellei Jumala oliſi henen canſans. Jeſus waſtaſi ia ſanoi henelle/ Totiſeſta totiſeſta/ mine ſanon ſinulle/ Ellei iocu waſtudheſt ſynny/ ei hen woi.

hen woi nädhä Jumalã waldakunda. Sandi henelle Nicodemus/ Quinga ta ta Jnhiminen ſyndy coſka hen wanha ombi. Woipico hen Eitins cochtun iellens ſiſelmenne/ ia ſyndy? Jeſ9 waſtaſi/ Totiſeſt/ totiſeſt/ ſanõ mine ſinulle. Ellei iocu ſynny wedheſt ia Hengeſt/ nin ei hen woi Jumalan Waldakundan ſiſeltulla. Mite Lihaſt ſyndynyt on/ ſe ombi Liha. Ja mite Hengeſt ſyndynyt on/ ſe ombi Hengi.

Ele ihmettele/ ette mine ſanoin ſinulle/ ette teiden pite wdeſta ſyndymẽ. Twli puhalta cuſſa hen tacto/ ia ſina cwlet henẽ hwminns/ Ja et ſine tiedä cuſta hen tule/ taicka cuhũga hen menepi. Nein on iocainẽ/ quin Hẽgeſt ſyndynyt on. Nicodem9 waſtaſi/ ia ſanoi henelle/ Quinga ſe taita tulla? Jeſus waſtaſi/ ia ſanoi henelle/ Oleco ſine ſe Meſtari Jſraelis/ ia et neite tiedhe? Totiſeſt/ totiſeſt/ ſanõ mine ſinulle Me puhume/ mite me tiedhẽ/ ia todiſtam/ mite me neim/ ia ette te waſtã ota meiden todiſtuſta. Jos mine maliſia teille ſanoin/ ia ette te wſkonuat/ quinga te wſkoiſitt/ ios mine teille Taiualiſi ſanoiſin?

Ja eikengen yleſaſtu Taiuaſen/ waan ſe/ ioca taiuaaſt alaſaſtui/ inhimiſen Poica/ ioca ombi Taiuahas. Ja ninquin Moſes yleni Kärmen corueſa/ Nin pite mös Jnhimiſen Poica ylettemen/ Sempäle/ ette Caiki/ iotca henen pällens wſkouat/ ei pide huckuman/ Mutta ijancaikiſen Elemen ßaman.

Sille Nein on Jumala Mailmã racaſtanut/ ette hẽ andoi henẽ ainoan Poicans/ Sempälle/ ette Jocainẽ quin wſko henẽ päles ei pide huckumã/ mutta ijancaikiſẽ Elemẽ ßamã. Sille/ ettei Jumala lehettenyt Poicãs Mailmã/ ette henẽ piti domitzeman mailma/ Muta ette Mailma piti henen cauttans wapadettaman. Joca henen pälens wſko/ ei hen domita/ Mutta ioca ei wſko/ io ſe domittu on/ Sille ettei hen wſkonut Jumalan ainocaiſen Poian nimen päle.

Mutta teme ombi Domio/ Ette Walkeus tuli Mailman ia Jnhimiſet racaſtit enämin Pimeytte/ quin Walkiutta. Sille ette

puhalta) Ne carti cappaleita ychten tuleuat/ Sana ia hẽgi ninquin Twleſa puhallus ia humina.

Nume ro

Feria 2 Pen. Evangelium:

ke ette heiden Tôôns olit pahat. Sille ette iocainen / quin paha tekepi / ſe wihapi Walkiutta / eike tule Walkiuten / Senpäle / ettei henen Tôôns pideiſi laitettaman. Mutta ioca Totudhen tekepi / ſe tulepi Walkiudhen tyge / ette henen Tôôns piteis näkyuen / Sille ette he Jumalas tehdhyt ouat.

Senielken tuli Jeſus / ia henen Opetuſlapſens Judean maalle / ia aſui ſielle heiden canſans / ia caſtoi. Mutta Johannes môs caſtoi / wiele Enonis / leſna Salim / ſille ette ſielle oli palio weſi. Ja he tulit / ia annoit caſta itzens / Sille ett ei Johannes wiele ſilloin ollut Fangiuxen heitettu.

Nin nouſi yxi kyſymys Johanneſen Opetuſlaſten ia Judaſten keſkenä Puhdiſtuxeſt. Ja he tulit Johanneſen tyge / ia ſanoit henelle / Meſtari / ioca ſinun canſans oli toiſelpolen Jordanin / ioſta ſine todhiſtit / Catzo / ſe caſtapi / ia iocainen tule henen tygens.

Johannes waſtaſi / ia ſanoi / Ei woi Inhiminen mite otta / ellei ſe anneta henelle Taiuahaſt. Itze te oletta minun Todhiſtaiani / ette mine ſanonut olen / Em mine ole Chriſtus / wan mine olen henen edhellens lehetettu. Jolla ombi Morſian / ſe on Ylke / Mutta Ylghien yſteue ſeiſôpi / ia cwldele hende / ia itzens ſangen iloitta Ylghie äneſtä. Se ſama ſis minun ilon on nyt teutetty / Henen tule caſwa / mutta minū pite wähenemē.

Joca ylhelde tule / ſe ombi caikein päle. Joca maaſta ombi / ſe on maaſta / Ja maaſta ſe puhupi. Joca Taiuaſt tule / hen on caikein ylitze / Ja todiſta mite hen nähnyt ia cwllut on. Ja eikengē ota henē Todhiſtuſtans. Mutta ioca henē Todhiſtuxens otti / ſe ‡ inſiglaſi / ette Jumala ombi totinen. Sille ette ſe / ionga Jumala lehetti / ſe puhupi Jumalan ſanoia. Sille ettei Jumala anna Henge * mitan canſa. Iſe racaſta Poica / ia caiki annoi henen käteens. Joca uſko Poian päle ſille ombi ijancaikinē Eleme. Mutta ioca ei uſko Poian päle / ei henen pide Elemete näkemen / Mutta Jumalan wiha pyſypi henen pälens.

* mitan ielkin Waika Hengen Lahia ia waicutus Mualla ylesiaetan Ro. 2. et 1 Cor. 12. Quitengin ombi ite Hengi cui [illegible] ſti ia ilman Mita ta caikein Chriſtin ſiſelwodat settu / nijn / ette hē caiki Synnit ia Coolenan [illegible] man Märe elle ymmelept. Cit. 3.

Inſigl:

‡ Insiglanut) Se on/ hen leutepi ninquin Insiglin painetun henen Sydhemesens / nimitein/ sen vskon/ quinga Jumala hurskas ia waka ombi / ia sen hen mös tunnusta ia todhista vlcoliseſta. Ninquin hen sanopi 7. cap. Joca Isen tahdhon tekepi/ se tundepi ios teme Oppi ombi Jumalasta. etc.

Nelies Lucu,

COska nyt HERRA ymmersi / Phariseusten cwlleexi/ette Jesus teki enämen Opetuslapsi/ ia castoi / quin Johannes (waicka ei Jesus itze castanut/ waan henen Opetuslapsens) ietti hen Judean / ia tellensmeni Galilean. Nin henen piti Samarian cautta waeldaman. Nin hen tuli ychten Samarian Caupungin / ioca cutzutan Sichar/ lehes site Mancartanota/ ionga Jacob oli andanut Gene 48. Poians Josephin. Nin oli sielle/ Jacobin Lähdhe. Coska nyt Jesus matkast oli wäsynyt / nin hen istui Lächten päle. Ja se oli liki cwdhetta hetke.

Nin tuli yxi Samaritanin waimo / wette ammulstaman. Jesus sanoi henelle/ Anna minun iodhaxen. Sille ette henen Opetuslapsens olit mennet Caupungin / roca ostaman. Sanoi sis henelle se Samaritanin waimo/ Quinga sine mimilda ioma anot / ioca olet Judeus / ia mine olen Samaritanin waimo ? Sille ette Juttail e ole ychten meno Samaritanein cansa. Jesus wastasi/ ia sanoi henelle/ Jos sine tiedheisit Jumalan Lahian/ ia cuca se on ioca sinulle sanoi / Anna minun iodhaxeni/ Sine tosin anoisit hende/ ia hen annais sinulle Elenen wedhen. Sanoi henelle waimo/ HERRA/ eipä sinulla ole/ milles ammu lat/ ia Lähdhe ombi syue/ Custa sis sinulla ombi se Eleue wesi ? Olletcos swrembi/ quin meiden Ise Jacob/ ioca meille tämen Lächten annoi ? Ja itze sijte ioi / ia henen Lapsens ia Carians ?

Jesus wastasi / ia sanoi henelle/ Jocainen quin iopi teste wedheste / hen iellens ianopi/ Mutta ioca sijte wedheste iopi/

 ionga:

tonga mine annan henelle/ ei ſe ijancaikiſeſta iano. Waan ſe weſi/ iōga mine henelle annā/ ſe tulepi henes ydhexi Lächten wedexi/ ioca cohopi ijancaikiſeen Elemehē. Sanoi ſe waimo henelle/ HERRA/ Anna minulle ſe weſi/ etten mine ianoiſi/ enge tuliſi tenne ammuldaman. Sanoi Jeſus henelle/ Mene/ cutzu ſinun Miehes/ ia tule tenne. Waimo waſtaſi/ ia ſanoi henelle/ Ei ole minulla Mieſte. Sanoi Jeſus henelle/ Oikein ſine ſanoit/ Ei ole minulla Mieſte/ Sille ette wiſi Mieſte ombi ſinulla ollut/ ia ſe ioca ſinulla nyt on/ ei ole ſinun Miehes/ Sen ſine oikein ſanoit.

Sanoi henelle waimo/ HERRA/ mine nåen/ ette ſine olet yxi Propheta. Meiden Iſet ouat telle Worella cumartaneet Ja te ſanotta/ Ette Jeruſalemis ombi ſe Sija/ ioſſa pite cumartaman. Jeſus ſanoi henelle/ Waimo/ wſko minua/ ſe aica tulepi/ ettei te telle Worella/ eikä Jeruſalemis Iſe cumardha. Ette te tiedhe/ mite te cumardhatte/ Mutta me tiedhem/ mite me cumardham / Sille Terueys Juttaiſta ombi. Mutta ſe hetki tulepi/ ia io nyt on/ ette ne totiſet Cumartaiat pite Iſe cumartaman Henges ia Totudhes. Sille ette Iſeki tactopi ſencaltaiſita/ iotca hende cumartaman pite. Jumala ombi Hengi/ ia iotca hende cumartauat / heiden pite Henges ia Totudhes hende cumartaman. Sanoi henelle waimo/ Mine tiedhen / ette Meſſias ombi tuleua / ioca cutzutan Chriſtus. Coſka ſe ſama tulepi/ nin hen ilmoittapi meille caiki. Sanoi Jeſus henelle/ Mine olen ſe ſama/ ioca ſinun canſas puhun. Ja iuri ſilloin tulit henen Opetuſlapſens/ ia ihmettelit/ ette hen ſite waimo puhutteli. Eikengen ſanonut quitengan / Mites kyſyt : eli mites hende puhuttelet : Nin ſe waimo ietti Weſiaſtians/ ia meni Caupungin/ ia ſanoi nijlle Inhimiſille/ Tulcat nekemen ſite Inhimiſte/ ioca minulle ſanoi caiki mite mine tehnyt olen/ Olleco hen ſe Chriſtus : Nin he vloſlexit Caupungiſt/ ia tulit henen tygens.

Mutta

Mutta ſillewälil rucolit Opetuſlapſet hende / ſanoden / Rabbi / ſöö. Nin hen ſanoi heille / Minulla ombi Roca ſödhexeni / iota ette te tiedä. Nin ſanoit Opetuſlapſet keſkenens / Lieneko iocu henelle ſöteucte toonut: Jeſus ſanoi heile / Minun Rocan ombi ſe / ette mine tegen henen tactons / ioca minun lehetti / ia teuten henen teghonſa. Etteko te ſano / Wiele nyt ouat Nelic Crocautta nin tule Elon aica: Catzo mine ſanon teille / ylesnostacat teiden ſilmen / ia catzocat wainioita. Sille ette he ouat io walkiat Elohon / Ja ioca nijttepi / ſe palcan ſaapi / ia cocopi hedhelmen ijancaikiſen Elemeen / Senpäle ette ſe ioca kylue ia ioca nijtte / ynne pite iloitzeman. Sille ette teſſe ombi ſe Puhe toſi / Yxi kylue ia toinen nijtte. Mine lehetin teijet nijttemen / iota ette te ole töteteh nyt. Mwdh ouat töteteh nes / ia te oletta heiden töihins ſiſelle tulltiet.

Nin vſkoit monda Samaritani / ſijte Caupungiſt henen pälens / ſen waimon puhen tedhen / ioca todiſti / Hen ombi minulle ſanonut / caiki mite mine tehnyt olen. Coſka nyt ne Samaritanit tulit henen tygens / rucolit he hende / ette hen tadhois wipy heiden tykenens. Ja hen wipyi ſielle caxi peiue. Ja palio enembi vſkoit henen Sanans tedhen / Ja ſanoit ſille waimolle / Emme me nyt ſillen vſko ſinun puhes teden. Sille me olema itzeki cwlleet / ia tiedhemme ette hen ombi totiſesta Chriſtus / ſe mailman Wapattaija.

Mutta ſitte cadhen peiuen peräſt / leri hen ſielde / ia meni Galilean / Sille ette itze Jeſus todhiſti / ettei iocu Propheta iſenſmalla miten maxa. Coſka hen nyt tuli Galilean / waſtanrupeſit ne Galileuſet hende / iotca nähnet olit caiki mite hen Jeruſalemis Juhlana tehnyt oli / Sille ette hekin mös / olit Juhlas olleet. Tuli ſis Jeſus tas Canan Galileas / cuſſa hen oli wedeſt winan tehnyt.

Nin oli yxi Kuningan mies / ionga poica ſairaſti Capernaumis. Coſka hen cwli / ette Jeſus oli tullut Judeaſt Galileahan /

Mwdh ouat Prophetat / nat kyluenyet / ker. Jolla hen ia et. Wan itze hendens et et.

ahan/meni hē henē tygens Kwcoli hēde alaſtulemā/ia parā-
daman henē Poicās/Sille ette hen oli colemallans/Sanoi ſis
Jeſus henelle/Elleite nâe Merckit ia Jhmeit/nin ette te wſko.
Sanoi henelle ſe Kuningannies/HERRA/ alaſtule ennen
quin minun Poican colepi. Jeſus ſanoi henelle/Mene/ ſinun
Poicas elepi. Se Mies wſkoi ſen Sanan ionga Jeſus ſanoi
henelle/ ia meni.

Nin henen menneſens codhaſit henen Palwelians henen/
ia ilmoitit henelle/ ia ſanoit/ Sinun Poicas elepi. Nin hen
tutki heilde hetken/ mille hen parani. Ja he ſanoit henelle/
Eilen ſeitzemēnel hetkel ylenannoi wilutauti henen. Nin Jſe
ſis ymmerſi ette ſe hetki oli/iolla Jeſus ſanoi henelle/Sinun
Poicas elepi. Ja hen wſkoi ia caiki henen Honens. Teme taas
ombi ſe toinen Mercki/ ionga Jeſus teki/ coſka hen Jude-
aſt tuli Galilean.

Minun Poocan) Mutta Jſen tacto ombi ette Chriſtuſen Pyhan cautta piti Euangelium coco Mailmas ſaarnatanman/ioca ſillo Bāſis olis/ nin quin ſilom nôs Elon aica lyhesiui.

Wides Lucu.

Enielken oli Judaſten Juhla peiue/Ja Je-
ſus yleſaſtui Jeruſalemin. Nin ombi Jeruſa-
lemis ſen Lāmaſtē Honen tykene yxi Lāmic-
ko/ ioca cutzutan Hebreaxi ꝝ Bethesda/iol
la oli wiſi Waija/ ioiſſa macaſi palio Sai-
raita Sokeita/Rāboia/Haluatuita/ne odotit
wedēck liicumiſt/Sille ette Engeli alaſaſtui wiſſille aialla ſiehē
Lammickoon/ia pyðherſi wedhen/ Joca nyt Enſimeiſne /
wedhen pyðhertyxen ielken ſinne ſiſelle aſtui/ hen parani /miſſe
ikenens Taudhis hen oli. Nin oli ſielle yxi Mies/ioca Cadhex
an neliettekymmende wootta oli Kipiā maannut. Coſka Je-
ſus ſai henen nähde/ cuſſa hen macaſi/ia tunſi ette hen io cau
an oli ſaiIraſtanut/ ſanoi hen henelle/ Tactocos tulla terwexi?
waſtaſi

Waſtaſi hede ſe Sairas/ Herra/ Ei minull ole yctein inhimiſt/
ette coſka weſi pydherten/ ioca minun wiepi Lammickon/ Ia Matt 9.
einen quin mine tulen/ io ombi toinen minun edelleni ſiſelle aſ Mar 2.
tunut. Jeſus ſanoi henelle/ Nouſe yles/ ota ſinũ wootes ia me- Matt 12.
ne. Ja cochta ſe Inhiminen parani/ ia otti henen wootens /
ia meni. Ja ſe ſama peiue oli Sabbathi.

Sanoit ſis Iwttat ſille/ ioca parattu oli/ Tenepene om-
bi Sabbathi/ Ei nyt ole lupa canda woodhettas. Waſtaſi
hen heite/ Ioca minun paranſi/ ſe ſanoi minulle/ Ota ſinun
wootes ia mene. Nin he kyſyit henelle/ Cuca ſe Inhiminen
ombi/ ioca ſinulle ſanoi/ Ota ſinun wootes/ ia mene? Mutta
ſe ioca parattu oli ei tiennyt kenge ſe oli/ Sille ette Jeſus oli
lymenyt/ ette Canſſa niin palio oli ſiine Paicas.

Senperäſt leuſi Jeſus henen Templis/ ia ſanoi henelle/
Catzos/ ſine olet parattu/ Ele ſillen ſyndi tee/ ettei iotakin pa-
hembi ſinua codhaiſi. Nin ſe Inhiminen poiſmeni/ ia ilmoitti
Iwttaille/ Ette ſe oli Jeſus/ ioca henen paranſi. Ja ſenteden
wihaſit Iwttahat Jeſuſta/ ia etzit hende tapparens/ Ette
hen ſen caltaiſit teki Sabbathina. Nin waſtaſi Jeſus heite/ 1 Chor 12.
Minun Iſen haman tehen aſti tekepi/ Ja mine mös tegen. Tekepi vel W. (
Senteden ſis Iwttat enämin etzit hende tapparens/ Ettei cutta) Secu
hen waan Sabbathi rickonut/ mutta mös ſanoi Iſens Juma Etpe minun
laxi/ ia teki itzens Jumalan caltaiſexi. Iſen Sabbathi

Nin waſtaſi Jeſus ia ſanoi heile/ Totiſeſt totiſeſt/ ſa- pidhe / ſent den
nõ mine teille/ Ei taidha Poica itzeſtens miten tedhä/ waan em mine mös pi
mite hẽ näkepi Iſens tekeuẽ/ Sille ette mite hẽ tekepi/ ſite ſama de/ wan al[..]tu tö
mös Poica tekepi. Sille ette Iſe racaſtapi Poicas/ Ja oſotta- teteen ninquin
pi caiki henelle/ mite hẽ itze tekepi/ ia wiele ſwrẽbita Töite henẽ minungi Iſen.
pite oſottamã henelle/ quin neme ouat/ Ette teidẽ pite ihmec-
telmẽ. Sille ette ninquin Iſe yleſheräytte Colleita ia wirgot-
tapi/ Nin mös Poica wirgottapi ioita hẽ tactopi. Sille ettei
Iſe ketäkẽ domitze/ wan caiken Domion ãnoi Poialle/ Sen-
päle

påle ette caiki pite cũnioitzemå Poica/ninquin he Jſe cunnioitze
uat. Joca ei Poica cunnioitze/ei ſe mős Jſe cunnioitze/ioca henẽ
lehetti. Totiſeſt totiſeſt ſanõ mine teille/Joca minũ ſanani cwle
ia vſko ſen ioca minun lehetti/henelle ombi ijancaikinẽ Elemeſ
Ja ei tule Domion/ wan hen waelta Colemaſta Elemehen.

Totiſeſt totiſeſt ſanon mine teille/Ette hetki tulepi ia nyt
io on/ette ne coolluet pite cwleman Jumalan Poian änen/
Matt 25. Ja ne iotca ſen cwleuat/pite elemẽ. Sille ninquin Jſell on ele-
me itzeſens/ nin hen mős annoi Poialle elemen itzeſens ole-
man/Ja on mős henelle andanut woiman domita/ſentäden
ette hẽ on Jnhimiſẽ ✠ Poica. Elket ſite imecteltkõ/Sille ette
hetki tulepi/Joſſa caiki ne iotca Haudhois ouat/pite henen ä-
nens cwleman. Ja pite edheſkeumen/iotca hyue tehnet ouat/
Elemen yleſnouſemiſeen/Mutta ne iotca paha tehnet ouat/
Domion yleſnouſemiſeen.

Em mine woi itzeſteni miten tehdä. Ninquin mine cwlen
nin mine domitzen/ ia minun domion ombi oikeia/ Sille etten
mine etzi minun tactoni/wan Jſen tacto/ioca minun lehettä-
nyt ombi. Jos mine itzeſteni todiſtaiſin/nin ei oliſi minun
todiſturen toſi/ Toinen ombi ioca todiſtapi minuſta/ia mine
tieden ette henen todiſturens ombi toſi/ionga hen minuſta
todhiſta. Te lehetitte Johanneſen tyge/ia hen todiſti totu-
dhen. Mutta em mine inhimiſelde todiſtuſt ota/ Wan ſen
mine ſanon ſenpäle ette te autuari tuliſitta. Hen oli palauai-
nen ia paiſtauainen Kynttele/ Mutta te tadoitta wehen aica
riemuita henen walkeudeſans. Mutta minulla ombi ſurembi
todhiſtus quin Johanneſen todhiſtus. Sille ette ne tegot iot-
ca Jſe minulle annoi/ette mine ne teutteiſin/ne ſama tegot io-
ca mine teen todiſtauat minuſta/ette Jſe minun lehetti. Ja
ſe Jſe ioca minum lehetti/ſe ſama todiſta minuſta. Eike te ole
coſkan henen ändens cwlluet/eike henen mootons nähnyet.
Ja henen

Ja henen Sanans ei ole teisse asuuainen / Sille ettei te vsko si te ionga hen lehetti.

Tutkicata Ramatuita / Sille te leudette nijsse oleuã teillen ijancaikisen Elemen / Ja ne ouat iotca todistauat minusta / Ja ette te tado tulla minun tykeni / että te saisitta Elemen. Em mine Cunnia ota Inhimisilde / Wan mine tunnen teien ettei teisse ole Jumalan rackaus. Mine tulin minun Iseni nimeen / ia ette te minua wastanrupe / Jos toinen tulepi Omalla nimel lens / site te wastanrupiat. Quinga te woitte vskoa / iotka teis ste Cunnian keskenen otatte? Ja site Cunnia ioca ainoast Jumalast tulepi / ette te etzi?

Elket lwlko ette mine cannã teiden pålen Isen edes / ombi se ioca teiden pålen candabi / Moses / ionga påle te toiuotta. Sille ios te olisitta vskonet Mosesen / Nin te olisitta mös mi nun vskoneet / Sille ette minusta hen on kirioittanut. Jos ette te henẽ kirioituxians vsko / Quinga te minun sanani vskotta?

* Bethesta. Se on Semeri Spitali / iossa ne waiwaset coriatan ioca sen Lammicon tykene oli / cussa ne wffrattawaiset Caritzat caitt tijn Ja ne Sattar senkaltaista Hyue teko odhoit. Et venit ad Hesed hoc est / Ele mosina / Misericordia.

✠ Ette hen Inhimisen poica on. Se Domio pite iulkisesta platsettemen caiken Inhimisten edhes / Sentedhen tule mös sen Domarin Inhimisse olla / ionga ioca nådhe taita / Ja nin mös Jumalan / ette henen pite Jumalan Domio Stolin påle istuman.

VI Lucu.

En ielken meni Jesus ylitze sen Galileã meri quin on Tyberian caupungin tykene. Ja seurasi hende palio Cansa / Sentedhen ette he näit henen merkins / iotka hen teki Sairasten påle. Nin Jesus ylesmeni ydhen woren påle ia istui sielle henen Opetuslastens cansa. Nin lehestui Judasten pesicis Juhla peiue. Coska

Matt 14. Mar 6. Luce 9.

Coſka ſis Jeſus yleſnoſti ſilmens/ ia neki palio Canſſa tule-
nã henen tygens/ ſanoi hen Philippuſelle/ Cuſta me oſtamme
Leipie ette neme ſaiſit ſöödhe? Mutta ſen hen ſanoi kiuſaten
hende/ Sille hen kylle tieſi mite henen tekemen piti. Waſtaſi
Philippus hende/ Cadhẽ ſadhan penningin Leiuet ei teudhyiſi
heidhen/ ette itze cukin wehengi ſais. Sanoi yxi henen Ope-
tuslapſiſtãs henelle/ Andreas Simon Petarin welij/ Teſſe on
yxi pilti iolla on wiſi Ohraiſta leipe ia caxi Cala/ Wan mite
neme ouat neinen palion keſkene?

Mutta Jeſus ſanoi/ Aſettaca Canſſa atrioitzeman. Ja ſijne
paicas oli palio Roho. Nin ſis atrioitzit lehes wiſi tuhatt Mie-
Matt 14. ſte. Nin Jeſ9 Otti leiuet/ kijtti ia ãnoi Opetuslapſille/ Mutta
Luce 9. opetuslapſet iagoit nijlle atrioitzeuille. Samallamoto mõs Ca-
loiſta nin palio quin hẽ tactoi. Coſka he nyt rauitut olit/ ſanoi
hẽ opetuslapſillẽs/ Cootcat ne murut quin ieit/ ettei ne huckuiſi.
Nin he cokoſit/ ia teutit caxitoiſtakymẽde Corij murulla/ wi-
deſt Ohraiſeſt leiueſt/ iotca liaxi olit nijlde quin atrioitzit. Coſka
ſis ne inhimiſet ſen merkin neit iõga Jeſ9 teki/ ſanoit he/ Teme
ombi wiſſiſt ſe Propheta ioca tuleua oli Mailman. Coſka ſis
Jeſus tunſi ette he tadhoit tulla ia otta henen/ ia tedhe he-
nen Kuningaxi/ lymui hen taas worelle yxinens.

Mutta coſka ecto tuli/ ala ſaſtuit henen Opetuslapſens Me-
rẽ tyge/ ia aſtuit Hacten/ Ja menit ylitze meren/ Capernaumin
pein/ ia io pimie oli tullut. Ja ei Jeſus ollut heiden tygens tul-
lut. Mutta Meri paiſui ſureſt ilmaſt/ Coſka he nyt olit ſouta-
net lehes wiſi colmatt eli colmekymende wacomitta/ neit he
Jeſuſen keuuen meren påle ia läheneuen hactia/ Ja he peljeſ-
tyit. Nin ſanoi hen heille/ Mine olen/ Elke peljetkö. Nin he
tactoit otta henen Hacten. Ja cocta ſillens oli ſe haxi man ty-
kene/ iohonga he menit.

Stadium eli Wacomitta Ombi yxi Lauius/ ioſſa on cwſi ſata kenœen pitutta/. Eli Sata ia wijſicolmattakymẽde Aſkelta. Et octo Stadia faciunt miliare.

Toiſna peiuen/ coſka ſe Canſſa/ ioca ſeiſoi ſillepolel Mer-
ta/ näki

rea / neki ettei ſielle ollut muota Hacte/quin ſe yxi / iohonga he-
nen Opetuſlapſens olit aſtuneet / ia ettei Jeſus ollut Hacten
aſtunut henen Opetuſlaſtens canſa / waan ainoat henen O-
petuſlapſens olit poiſmennet. Mutta muodh Hahdet tulit Ti-
beriaſt lehes ſite paicka / cuſſa he olit ſönet leipe / ſijttequin
HERRA oli kijttenyt. Coſka nyt ſe Canſſa ſen näki / ettei
Jeſus ſielle ollut / eikä henen Opetuſlapſens / aſtuit he mös Hac
ten / ia tulit Capernaumin / Jeſuſta etziien. Ja quin he leuſit
henen ſildepolen Merta / ſanoit he henelle / Rabbi / Coſkas
tenne tulit:

Waſtaſi Jeſus heite / ia ſanoi / Totiſeſt totiſeſt ſanon mi-
ne teille / Ette te minua ſenteden etzi / että te merki neit / waan
ſenteden / ette te Leiuiſte ſöitte / ia oletta rauitut. Tehket roca / Tehket toca
ioca ei catua / waan ſite ioca pyſypi ijancaikiſeen Elemeen / ion ca Se on
ga Jnhimiſen Poica ombi teille andaua / Sille ette ſen ſaman Sencaltaiſta Roca
ombi Jſe Jumala * inſiglanut. Nin ſanoit he henelle / Mi- te pyteke.
te meiden pite tekemen / ette me taidhaiſim tehdä Jumalan
töite: Waſtaſi Jeſus ia ſanoi heille / Se ombi Jumalan töö /
Ette te vſkotta ſen päle / ionga hen lehetti. Nin ſanoit he he-
nelle / Mite merki ſis ſine teget / ette me näkiſim / ia vſkoiſim
ſinun päles: Mites teget: Meiden Jſet ſöit Manna Cor-
ues / ninquin kirioitettu ombi / Hen annoi heille Leiuen Tai- Pſal 78.
uahaſt ſödhexens.

Nin ſanoi Jeſus heille / Totiſeſt totoſeſt ſanon mine teil-
le / Ei Moſes andanut teille ſite Leipe Taiuahaſt / Mutta mi-
nun Jſen andapi teille ſen totiſen Leiuen Taiuahaſt. Sille
ette ſe ombi Jumalan Leipe / ioca Taiuahaſta alaſtule / ia Ma
ilmalle Elemen andapi. Nin ſanoit he henelle / HERRA /
Anna meille aina ſite Leipe. Mutta Jeſus ſanoi heille / Mi-
ne olen Elemen Leipe / Joca minun tykeni tule / ei hen iſo / ia
Joca minun päleni vſko / ei hen coſkan iano. Mutta mine ſa-

noin teille/Että te mös näitte minun/ia ette siiteken wsko.
Caiki mite minun Isen andapi minulle/ se tule minun ty- keni/Ja ioca minun tykeni tule/ em mine site poiß heite. Sille mine alasastuin Taiuahast ei ette mine teen iota mine tahdon waan iota se tacto ioca minū lehetti. Se on minū Iseni tacto ioca minū lehetti/ ettei minū pide miten nijste caikista cadot tamā quin hen minulle andoi/ mutta ne minun pite ylesherä yttemē Wimeis peiuenä. Teme nyt ombi henen tactons/ ioca minun lehetti/ette Jocainen quin näke Poian/ ia wsko he- nen pälens/ henelle pite oleman ijancaikinen Eleme. Ja mi- nun pite hende ylesheräyttemen Wimeis peiuenä.
Nin napisit Juttat site ette hen sanoi/ Mine olen se leipe/ ioca alastulin Taiuahast/ia sanoit/ Eikö teme ole Jesus Jo sephin Poica/ ionga Isen ia Eitin me tunnema: Quingasta hen sis sanopi/ Mine olen allastullut Taiuahast:
Wastasi Jesus ia sanoi henelle/ Elket napisco keskenen/ Eikengen taidha minun tykeni tulla/ellei Ise/ ioca minun le-
Esai 54. hetti/ wedheisi hende/ Ja minun pite hende ylesherättemen Wimeis peiuen. Se on Prophetis kiriotettu/ Heiden pite caiki Jumalalda opetetut tulemā. Senteden/ iocainē quin sen Isel de ombi cwllut ia oppenut/ hen tule minun tykeni. Ei nijn ette iocu ombi Isen nähnyt/ waan se/ ioca ombi Jumalast/ se ombi Isen nähnyt. Totisest totisest sanō mine teille/ Joca minun päleni wskalta/ henelle ombi se ijancaikinen Eleme. Mi
Exod.16. ne olen se Elemen Leipe. Teiden Iset söit Manna Corues/ia colit. Teme ombi se Leipe/ ioca alastuli Taiuahast/ senpäle ette cuca siite söpi/ ei henen pide coleman. Mine olen se eleue Leipe/ ioca alastuli Taiuahast/se quin teste Leiueste söpi/ hen elepi ijancaikisest. Ja se Leipe ionga mine annan/ se ombi minun Lihan/ ionga minun pite andaman Mailman Ele- men edest.

Nin

Nin ✠ ritelit Juttat keskenens / sanoden / Quinga taitapi teme anda Lihans meille söte: Sanoi Jesus heille / Totisest totisest sanō mine teille / Ellei te söö Inhimisen Poian Liha / ia ioo henen Wertans / nin ei ole teisse Elemetä. Joca minun Lihani sööpi / ia ioopi minun Wereni / henelle on ijancaikinen Eleme / Ja minun pite hende ylesheräyttemen Wimeis peiuenä. Sille ette minun Lihan ombi se totinen Roca / Ja minun Weren se totinen Joma. Joca söpi minun Lihani / ia ioopi minun Wereni / hen ombi minus / ia mine henes. Ninquin se eleue Jse minun lehetti / ia mine elen Jsen tedhen. Nin mös se / ioca minun sööpi / henen pite mös elemen minun techten. Teme ombi se Leipe / ioca Taiuahast alastuli / Ei ninquin teiden Jset söit Manna / ia colit / Joca temen Leiuen söpi / henen pite elemen ijankaikisest. finis

in festo corporis christi Euāg io[illegible] 6.

Neite hen sanoi Sinagogas / cossa hen opetti Capernaumis. Monda sis henen Opetuslapsistans / iotca temen cwlit / sanoit / Teme on yxi coua Puhe / Cuca sen woipi cwlla: Mutta quin Jesus tiesi itzelens / ette henen Opetuslapsens siitte napizit / sanoi hen heille / ✠ Pahoittaco teme teite: Mite sis / ios te saat nähdä Inhimisen Poian ylesastuuan sinne / cussa hen oli ennen: Hengi ombi se / ioca wirghotta / Ei Liha miten autta. Ne sanat / iotca mine puhun teille / ouat Hengi ia Eleme / Mutta monicadha teiste ouat / iotca ei vskoo. Sille ette Jesus kylle tiesi alghusta / iotca eiuet vskoneet / ia cuca henen oli petteuä. Ja hen sanoi / Senteden mine sanoin teille / Ettei kengen woi tulla minun tykeni / ellei henelle se anneta minun Jseldeni.

Siite samast aijast / Monda henen Opetuslastans poissmenit / ia ylenannoit henen / eikä mös enämbete henen cansans waelluet. Nin sanoi Jesus nijlle cadeltoistakymmenelle / Tahottaco

Ehottaco teki mös poisinennä ✱ Wastasi hende Simon Petari / HERRA / kenenge tyge me menemme ✱ Sinulla ombi sen ijancaikisen Elemen Sanat. Ja me vskoma / ia olem ymmertenect / Ette sine olet Christus se eleuen Jumalan Poica. Jesus wastasi heite / Engö mine teite Cactatoistakymende vloswalinnut / Ja yxi teiste ombi Perkele ✱ Mutta sen hen sanoi Judasest Simonin poiast Ischariotist. Sille ette hen oli henen petteueinen / ia se oli yxi nijste Cadhestatoistakymmeneste.

✱ Insiglanut eli merkinyt) Se on / Pyhelle Hengelle lahieittaunt / hanginnd / ia walmistanut / ette hen yximens caiken edhes Mestarixi ia Autaiaxi asetettu ia annettu on / iouga ielkin iocaitzen pite henens oendaman / souittaman ia piteman.

✱ Nijn ythelit Juttat) Teme Cap. Ei puhu Leiuen eike wijnan Sacramentist / waan Hengel sesta söminest / se on / vskosta / ette Christus totinen Jumala ia totinen Inhiminen / henen Weriens meidhen edhesten vloswodhatti.

✱ Pahottaco) Jos teme teite pahotta ette mine nyt nete puhun teidhen cansan Maan päle / quingesta sijttetapactu / costa mine Tawasta hallitzen / ia ne sanat päästen ia teuten.

VII. Lucu.

Itte lehin waelsi Jesus Galileas / Sille ettei hen tactonut waelda Judeas / senteden ette Juttat pydhit hende tappa. Nin oli iuri
Leui. 23. lesse Judasten Lech timaian Juhla peiue. Nin sanoit henen Weliens henelle / Mene teldet ia mene Judean / ette mös sinun Opetuslapses näkisit sinun Töös / iotcas teet / Sille ei kengen sala mitemcte / ia tachto itze iulki olla. Jos sine nämet teet / nin iulghista itzes Mailman edes. Sille ettei hemen Weliensseckä vskonuat henen pälens.

Nin sanoi Jesus heille / Ei ole minun aican wiele tullut / waan

waan teiden aican ombi aina walmis. Ei woi Mailma teite
wihata / mutta minua hen wihapi / Sille ette mine cannan to
dhistusta heneſt / Ette henen Töönsouat pahat. Menget te
yles telle Juhla peiuelle / Em mine wiele tadho ylesmenne telle
Juhlalle / ſille ettei minun aican ole wiele nyt teutetty. Mutta
coſka hen neite oli heille ſanonut / ÿei hē Galilean. Nin coſka
henē Weliense olit yleſmennet / Nin hen mös ylesmeni Juh
lalle / ei iulkiſeſt wan ninquin ſala. Nin Juttat etzit henen
ielkÿns Juhlana ia ſanoit / Cussa hen on? Ja oli yxi ſwri na-
piſtos Canſſan keſkene / Sille mutomat ſanoit / Hen on hyue.
Ja mutomat ſanoit / Ei / Wan hen wiettele Canſſa. Mutta ei
quitengan yxike puhunut iulkiſeſt heneſte Juttain pelgon te-
dhen. Mutta coſka io poli Juhla oli ioutunut / yleſaſtui Jeſus
Templijn ia opetti. Ja Juttat ihmectelit ſanoden / Quinga
teme Kiria taita ettei hen ole oppenut? Waſtaſi Jeſus ia ſa
noi heille / Minun opetuxen ei ole minun / mutta ſen ioca
minun lehetti. Jos iocu tahto henen mielenſe nouta / henen
pite tundeman ios teme opetus on Jumalaſt / eli ios mine pu
hun itzeſteni. Joca itzeſtens puhupi ſe etzi oma cunniatans.
Mutta ioca etzi ſen cunniata ioca henen lehetti / ſe on waca / ia
ei ole henes wärytte.

Eikö Moſes andanut teille Laki / ia ei kengen teiſte Laki
töllens ꝧ teutenyt? Mixi te etzitte minua tapparenne? Waſ
taſi Canſſa ia ſanoi / Sinulla ombi Perkele / cuca ſinua etzi tap
parens? Waſtaſi Jeſus ia ſanoi heille / Yden tön mine tein
ia ſite te caiki imehtelette / Senteden Moſes andoi teille Ym
berileicauxen / ei ette ſe Moſeſelda oli / Wan Iſelde / ia quiten
gin te ymberinsleicatte Inhimiſen ꝧ Sabbatthina. Jos nyt
Inhiminen ymberileicauxen otta Sabbathina / ſenpäle ettei
Moſeſen Laki pideiſi rikottaman / Nerkeſtyttekö te minua
ette mine coco Inhimiſen paranſin Sabbathina? Elket do
mitco nekymiſen ielkin / wan domitca oikea domio.

Sanoit sis mwtamat nijste Jeruſalemitanist / Eikö teme ſe ole iota he etzit tapparens: Ja catzo hen puhu rohkiast Ja ei he henelle miten puhu. Tietenercköhen meiden Ylimeiſet todexi ette hen ombi wiſſi ſe Christus: Mutta me tiedheme cuſta teme ombi Wan cuſta Christus tulepi ei kengen tiedhe cuſta hen on.

Nin hwsi Jeſus Templis / opetti ia ſanoi / Ja / te tunnette minun / ia tiedette cuſta mine olen / Ja en mine ole tullut itze minuſtani / mutta ſe on waca ioca minun lehetti / iota ette te tunne / Mutta mine tunnen henen / Sille ette mine olen heneſt / Ja hen minun lehetti. Sijtte he etzit hende käſitterens / Wan eikengen laſkenut kättenſe henen pälens / Sille ettei henen aicans wiele ollut tullut. Mutta palio canſaſt wſkoit henen pälens ia ſanoit / Coſka Christus tulepi tehneköhen enemen Tunnuſtäcti quin teme tehnyt on:

Nin culit ne Phariſeuſet ette Canſſa napiſit ſencaltaiſita heneſt. Nin ne Phariſeuſet ia ylimeiſet Papit lehetit Palueliat hende kijniottaman. Nin ſanoi Jeſus heille / Wiele mine olen yrielde teiden canſan / ia nijn menen henen tygens ioca minun lehetti / Teiden pite etzimen minua ia ei leutemen / ia cuſſa mine olen ette te woi ſinne tulla. Nin ſanoit Juttat keſkenens / Cuhunga hen menepi ettei me hende leude: Menneköhen Pacanadhen ſecaan iotca ſielle ia telle haiotetut ouat / ia opettaman heite: Mike puheita teme on quin hen ſanoi / Teidhen pite etzimen minun ielkijni ia ei leutemen minua / Ja cuſſa mine olen / ette te woi ſinne tulla:

Mutta wimeiſſe ſwrna Juhla peiuenä ſeiſoi Jeſus ia huſi ſanodē Joca ianopi ſe tulcan minun tykeni ia iocan. Joca

Esa 12. wſko minū päleni ninquin Ramattu ſano / Henē Cohduſtans

Esa 44. pite wotamā Eleuē wedhen wirdhat. Mutta ſen hen ſanoi ſijte Hengeſt ionga henen wſkoliſens piti ſaman. Sille ettei

se Pyhe Hengi wiele silloin ollut sapualla / Senteden ettei Je
sus wiele ollut Kircastettu. Monda sis Canssasta iotca Te-
men puhen culit / sanoit / teme ombi wissist yxi Propheta.
Muutomat sanoit teme on Christus. Mutta monicadhat
sanoit / Tulkeco Christus Galileast? Eikö Ramatto sano Et-
te Christusen pite tuleman Dauidin Siemenest / ia sijte Beth Micheas
lehemin Caupungist cussa Dauid oli / Christus on tuleua?
Nin nousi yxi rijta / Cansan seas henen tähtens / Ja monica-
dat tahdoit henen kijniotta / waan eikengen laskenut kätten-
se henen pälens.

Nin tulit sis paluelijat Phariseusten ia Ylimeisten Pap-
pien tyge / Ja he sanoit heille / Mixei te hende toonet
tenne? Nin palueliat wastasit / Ei ikenens ole Jnhi-
minen nein puhunut quin teme Mies puhupi. Nin wastasit
Phariseuset heite / Olettaco te mös wietellyt? Olleco iocu pä
miehiste wskonut henen pälens / taicka Phariseusista? Wan
teme cansa ioca ei taida Laki / ouat kirotut. Nin sanoi heil
le Nicodemus / se ioca ölle oli tullut henen tygens / ioca yxi
oli heiden Augustans / Domitzeco meidhen Laki iongun in
himisen ennen quin se cwltahan ia sadhan tiete mite hen
teki? He wastasit ia sanoit henelle / Oleko sine mös yxi Ga-
lilealainen? Tutki ia näe ettei Galileast ole ycten Prophetat
ylestullut. Ja nin itzecuki meni cotijans.

‡ Teuttenyt Töllens Se on ninquin Roma 8. Sitte quin Laki
ei woinut Edhestootta (Senuoxi ette hen oli heickounnut Lihasta)
sen Jumala teki.
♣ Sabbathi pitemen / se on Mosesen Laki / Mutta Ymberileicaus
ombi Isedhen / Laki Taisi olla / ette ne olit wastoin toinen toistans
Sille / coska ioca Sabbathina itzens ymberinsleickautta / nin hen sen
Töen cansa Sabbathin ricko / sijne sis he toinen toisens wastan ouat.
Sen tedhen nyt Lain tenttemys ei ole Bockstaussa wan Hengese.

VIII Lucu,

Utta Jesus wloslexi Olio måelle/ia warhan
Homeltan hen iellens tuli Templin / ia caiki
Canssa tuli henen tygens/ Ja hen istui ia opetti
heite. Mutta ne Kirianoppenet ia Phariseuset
toidh ydhen Waimon henen tygens Horissa
kijniotetun/ Ja quin he olit henen keskelle sei-
settanet/ sanoit he henelle/ Mestari/ teme Waimo on iuri nyt
Horissa kijniotettu. Mutta Moses on Lais meite keskenyt /
Luce 20. ette semmotoiset pideis kiuille surmattaman/ Mite sis sine
sanot? Mutta sen he sanoit kiusaten hende/ Ette he woisit can
da henen pållens.

Nin Jesus alaskumarsi itzens ia kirioitti Sormellans mahan. Coska he nyt hoghit hende kysymen/ oiensi hen itzens ia sanoi heille. Joca teiste on ilman synnite/ se Ensin heitteken kiuen henen pålens. Ja taas hen alaskumarsi itzens/ia kirioitti mahan. Coska he temen cwlit/ lexit he wlos ieriftens/ yxi toi sen ielken / Ruueten nijste Wanhimista / ia Jesus ieij yxinens ia se Waimo keskelle seisoin. Mutta coska Jesus itzens oiensi / ia eiketen nåhnyt paitzi sen Waimon/ sanoi hen henelle / Waimo/ cussa ouat ne sinun pålecandaias? Ongo kengen sinun Dominut? Sanoi hen/ HERRA eikengen. Nin Jesus sanoi/ Em mös mine sinua Domitze/ Mene / ia ele sillen syndi tee.

Taas puhui Jesus heille ia sanoi/ Mine olen Mailman Walkeus / ioca minua seura/ ei hen pimeydes Waella / Mutta hen saapi Elemen Walkeun. Nin sanoit Phariseuset henelle/ Sine todhistat itzestes/ sinun todistoxes ei ole tosi. Jesus wastasi ia sanoi heille/ Waicka mine itzesteni todhistā / nin ōbi minū todhistoxen tosi/ Sille mine tiedhen custa mine tulin / ia cuhunga mine menen / Mutta ette te tiede custa mine tulen / ia

cuhunga

euhunga mine menen. Te domitzetta Lihan ielken/Em mine
keteken Domitze. Mutta waicka mine Domitzisin / nin minun
Domion on tosi/Sille em mine ole yxinen/Mutta mine ia Jse
ioca minun lehetti. Nin on mós kirioitettu teiden Laissa Ette Deute 17.
cahden Jnhimisen todistus on tosi. Mine se olē/ioca itzesteni 2. Cori 13.
todhistoxen cannan / ia se Jse ioca minun lehetti todhista
mós minusta. Nin he sanoit henelle/Cussa sinun Jses ombi?
Jesus wastasi/Eike te tunne minua/ eike minun Jsen/ Jos
te minun tūdisitta/nin te mós tūdisitta minun Jsen. Nämet
sanat puhui Jesus Wffriarkun tyken opettain Templisz/ Ja
eikengen hende kijniottanut/ Sille ettei henen aicans olut
wiele tullut.

Nin sanoi Jesus taas heille/ Mine poisménen/ ia te etzitte
minua/ia teiden pite coleman teiden synnisen. Cuhunga mine
menen/ette te woi tulla. Nin sanit Juttat/Tappaneko hen
itzens/Sille hen sano/Cuhunga mine menen/ette te woi tulla?
Ja hen sanoi heille/Te oletta alahalda/ ia mine olen ylehelde.
Te oletta teste Mailmasta/ em mine ole teste Mailmasta.
Senteden mine sanoin teille/Ette teiden pite coleman teiden
synnisen/ Sille ellei te wsko ette Mine se olen/nin teiden pite
coleman teiden synnisen.

Nin sanoit he henelle/Cuca sine olet? Ja Jesus sanoi heille
Ensin se/ioca puhun teille/ Palio minulla ombi teiste puhu-
mist ia Domitzemist/Waan se on waca/ ioca minun lehetti ia
mite mine olen henelde cwllut/ nijte mine puhun Mailmas.
Eiuet he ymmertenet/ette hen puhui heille Jsest. Sanoi sis
Jesus heille/Costa te Jnhimisen Poian ylennett/silloin te ym
merdhett ette mine se olen/ ia ettei mine itzesteni miten tee/
Waan ninquin Jse ombi minun opettanut nijte mine pu-
hun/Ja se ioca minun lehetti/ombi minun cansan. Ei Jse
iete minu yxinen. Sille ette mine teen aina mite henen kelpa.

Ensin se) Se on/mine olē teidē sarna. me Costa te seu en- sin Vskotta/nin te kylle astaiatte ia ymmerrett en ca mine olen/ ia ei mwtoin.

Quin hen neite puhui / vskoit moni henen pållens. Nin sa=
noi Jesus nÿlle Juttaille iotca henen pålens vskoit / Jos te py
sytte minun Puhesani / nin te oletta totisest minū Opetuslap
seni / ia teiden pite totudhen ymmertemen / Ja se Totuus pite
teijen wapactaman. Nin he wastasit hende / Me olema Abra=
hamin Siemen / ia emme me ole coskan kenengen Oriana ol=
lect / Quinga sis sine sanot / Teiden pite wapadheri tuleman?
Jesus wastasi heite / ia sanoi / Totisest totisest sanō mine teille /
Ette iocainen quin synnin tekepi / hen ombi synnin Oria. Mut
ta Oria ei pysy ÿancaikisesta Honesa / Poica pysypi ÿancaikise=
sta. Jos sis Poica teite wapari teke / Totisest te oletta wapaat.
Mine tiedhen ette te oletta Abramin Siemen / waan te etzitta
minua colettaxen / Sille ettei minū Puheni ole sija teisse. Mine
puhun mite mine olen nåhnyt Iseni tykene / Ja te teet mite te
oletta nåhnyt teiden Isene tykene.

He wastasit ia sanoit henelle / Abraham on meiden Ise.
Sanoi Jesus heille / Jos te Abrahamin Lapset olisitta / nin te
tekisitte Abrahamin tőite / Mutta nyt te etzitta minua tappa=
xen / site Inhimist / quin olen Totudhen teille puhunut / ionga
mine cwlin Jumalalda / Ei Abraham site tehnyt / Te teet tei=
dē Isen tekoi. Nin sanoit he henelle / Emme me A^e perenå ole
syndynet / Yxi Ise meille ombi / Jumala. Jesus sanoi heille /
Jos Jumala olis teiden Isen kylle tosin te minua Racastaisit.
Sille ette Jumalasta mine wloslexin ia tulin / Sille / em mi=
ne ole itzesteni tullut waan hen minun lehetti / Mixei te tun=
ne minun Puhettani? Sille ettei te woi cwlla minun Pu=
hettani.

Sÿte Iseste Perkelest te oletta / Ja teiden Isen himot te
tadhotta nouta. Hen ombi Miehentappaija alwsta ollut Ja
ei pysynyt Totudhes / Sille ettei henes ole Totutta. Coska hen
Walhen puhupi / nin hen puhu omastans / Sille ette hē on yxi

Walechtelia/ ia ſen ſaman Iſe. Mutta ſenteden ette mine ſa won teille Totudhen / ette te minua wſko.

Cuca teiſte nuchtele minua ſynnin tedhen: Mutta ios mine nyt ſanon teille Totudhen/ mixei te vſko minua: Ioca Iumalaſta onbi/ ſe cwle Iumalan ſanat / Senteden ette te cwle/ſille ettei te Iumalaſta ole. Nin waſtaſit Iuttat/ia ſanoit henelle/ Emmekö me oikein ſano/Ette ſine olet yxi Samaritanus/ ia ſinulla on Perkele: Ieſus waſtaſi/ia ſanoi/ Ei minulla ole Perkele/Waan mine cunnioitzen minun Iſeni/ia te häueiſett minua. En mine etzi oman Cunniani ielkin/ombi yxi ioca ſite kyſy ia domitze.

Totiſeſt totiſeſt ſanō mine teille/Se quin minun Sanani kätke/ei henen pide Colemata näkemen ijancaikiſeſt. Nin Iuttat ſanoit henelle/Nyt me ymmerſim ette ſinulla on Perkele. Abraham on collut/ia Prophetat/ia ſine ſanot/Se ioca kätke minun Sanani/ei pide henen maiſtaman Colemat ijancaikiſeſta. Olecos ſwrembi quin Abraham meiden Iſen/ioca coolut on: ia Prophetat ouat colleet. Mixi ſine itzes teet:

Sanani ketke) Se on ſanottu vſkon ia Euangeliumin Sanaſta.

Ieſus waſtaſi/Ios mine itzeni cunnioitzen/ nin minun cunnian ei miten ole/ Minun Iſen ombi ſe ioca minun cunnioitze/Ionga te ſanotta teiden Iumalan oleuan/ ia ette te hende tunne/ Mutta mine henen tunnen/Ia ios mine ſanoiſin ettei mine hende tūdiſi/nin mine oliſin Walechtelia/quin teki. Mutta mine tunnē henē/ia kätken henen Sanans. Abraham teiden Iſen iloitzi/ette henē pite näkemē minun peiueni/ hen näki ſen/ia haſtui. Nin ſanoit Iutat henelle / Etpä ſine wiele ole wijſikymende ajaſtaica wanha/ia ſine olet nähnyt Abrahamin: Sanoi Ieſus heille/Totiſeſt totiſeſt ſanon mine teille / Ennenquin Abraham olican / olen mine. Nin he ſis poimit kiui laſkettaxens hende. Mutta Ieſus lymyi/ ia wloſ menі Templiſt.

Abraham nekj

Caiki Pyhet mailman alguſta ouat uſkoneet ſen ia nautinuet Chriſtuſen pale ptenyet quin m t ia ouat oc eat Chriſtitut olls.

Ia

IX Lucu.

JA Jesus Ohizekieudhen näki ys
Johen Inhimisen/ ioca oli Sokia
na syndynyt/ Ja henen Opetuslaps
sens kysyit henelle ia sanoit/ Mestari/
Cuca synditeki/ Temekö/ taica henen
Wanhemans/ette henen piti Sokias
na syndymen: Jesus wastasi/ Eike
teme synditehnyt/ eike henen Wähem
bans/ Mutta senpäle ette Jumalä töödh pite henes ilmoitet
taman. Minun tule tehdä henen Tööns ioca minun lehette
nyt on/ nincauuan quin peiue ombi. Öö tule/ costa eikengen
woi töte tehdä. Nincauuan quin mine olen Mailmas/ nin
mine olen Mailman Walkeus. Costa hen temen oli sanonut/
sylki hen Maan päle/ ia teki loghan syliest/ ia woiteli lo
ghalla sen Sokian silmet/ Ja sanoi henelle/ Mene ia pese
sinus Silohan Lammikos (se on tulkittu) lehetetty. Nin
hen meni/ ia pesi izens/ ia tuli näkeuexi.

Nin Naburit ia iotka henen ennen nähnett olit/ ette hen
oli Kerijeiä/ sanoit/ Eikö teme se ole ioca istui ia Keriesi:
Mutomat sanoit/ Se hen on. Mutta mutomat taas/ Hen on
henen motoisens. Hen itze sanoi/ Mine se olen. Nin sanoit
he henelle/ Quinga sinun Silmes aukenit: Wastasi hen ia
sonoi/ Se Inhiminen/ ioca Jesus cutzutan/ teki Lo
ghan ia woiteli minun Silmeni/ ia sanoi minulle/ Mene
Silohan Lammickolle/ ia pese sinus. Ja quin mine menin/
ia pesin minun/ nin mine sain näkyni. Nin he sanoit henelle/
Cussa hen on: Hen sanoi/ En mine tiedhe.

Nin he weit sen ioca oli cauuan Sokia ollut/ ninen Phari
seusten tyge/ ia oli se ydhen Sabbathin peiuen pälle/ costa Je

sus

ſijs teki Loghan/ia auaſi henen Silmens. Taas ne Phariſeu-
ſet kyſyit henelle/ Quinga hen oli näkyns ſaanut. Nin hen ſa-
noi heille. Loghan hen pani minun Silmeini päle/ ia mine pe-
ſin minuni/ ia nyt näen. Nin ſanoit mutomat nijſte Phariſeu-
ſiſt/ Ei oli teme Inhiminen Jumalaſt/ Sille ettei hen pidhe
Sabbathia. Ja mutomat ſanoit/ Quinga taita yxi Syndinen
Inhiminen neita Mercki tedhä: Ja tuli yxi Rijta heiden keſ-
kenens. Nin he taas ſanoit Sokialle/ Mite ſine ſanot heneſt/
ette hen on auanut ſinun Silmes: Nin ſanoi hen/ Yxi Pro-
pheta hen ombi.

Mutta ei Juttat uſkonet heneſte/ ette hen oli Sokian ol-
lut/ ia näkeueri tullut/ ſijhenaſti quin he cutzuit henen Wan-
hemans/ ioca nägöns ſäanut oli/ ia he kyſyit heille/ ſanoden/
Temecö teiden Poican on/ iöga te ſanott Sokiana ſyndyneen:
Quinga hen nyt näke: Henen wanhemans waſtaſit/ ia ſanoit/
Me tiedhem ette teme ombi meiden Poican/ ia ette hen So-
kiana on ſyndynyt/ mutta quinga hen nyt näke/ ſite emme me
tiedhä/ Eli kenge henen Silmens auaſi/ emme me tiedhä: He-
nel' e öbi kylle ike/ kyſyket henelde/ puhucan itze edheſtens. Nei-
te ſanoit henen Wanhemans/ ſille ette he pelkeſit Juttait. Sil-
le ette io olit Juttat keſkenens nin päättenyet/ Ette ios iocu
piti henē tunnuſtamā Chriſtuſexi/ ſe pite uloſheitettemen Si-
nagogiſta. Senteden ſanoit henen Wanhemans/ Henelle om-
bi kylle ike/ kyſykä henelle.

Nin he taas cutzuit ſen Inhimiſen / ioca Sokian oli ol-
lut/ ia ſanoit henelle/ Anna Jumalan cunnia/ Me tiedhem
ette teme Inhiminen on ſyndinen. Hen waſtaſi ia ſanoi/ Ol-
leco hen Syndinen/ en mine tiedhä/ Yhden mine tiedhen ette
mine olin Sokia/ ia nyt näen: Sanoit he taas henelle / Mite
hen ſinun teki: Quinga hen auaſi ſinun Silmes: Hen waſtas-
ſi heite/ Mine ſanoin nyt teille/ eikö te cwlleet: Mixi te taas

tadhot

tadhot ſite cwlla: Tadhottaco te mös olla henen Opetuſlapſens: Nin he kiroilit hende ia ſanoit/ Ole ſine henen Opetuſlapſens/ Me olema Moſeſen Opetuſlapſet/ Me tiedem ette Jumala on puhutellut Moſeſt/ Mutta cuſta teme on/ emme me tiedhå.

Nin ſe Inhiminen waſtaſi ia ſanoi. Se on ſangen ihmelinen ettei te tiedhe/ cuſta hen on/ ia quitengi hen auaſi minun Silmeni. Mutta ſen me tiedhem/ ettei Jumala cwle ſyndiſite waan ſen/ quin on Jumalan paluelia/ ia henen tachtons nouta/ ſen hen cwle. Mailman alghuſta ei ole ſe cwltu/ ette iocu on ſen Silmet auanut/ ioca Sokiana ſyndynyt ombi. Ellei teme oliſi Jumalaſta/ nin ei hen woiſi miten tehdå. He waſtaſit/ ia ſanoit henelle. Sine olet ſynniſe cokonans ſyndynyt/ ia ſine opetat meite. Ja he vloſaioit henen.

Ja Jeſus ſai ſen cwlda/ ette he olit henen vloſaijaneet. Ja quin hen leuſi henen/ ſanoi hen henelle. Vſkocos Jumalan Poian påle: Hen waſtaſi/ ia ſanoi/ HERRA/ cuca ſe on: ette mine henen pålens vſkoiſin: Jeſus ſanoi henelle/ Sine olet henen nähnyt/ ia ioca ſinun canſas puhu/ ſe hen on. Nin hen ſanoi. HERRA/ mine vſkon. Ja hen cumarſi hende.

Ja Jeſus ſanoi/ Mine tulin domiolle tehen Mailman/ Ette ne/ iotca ei näe/ pite näkemen/ Ja ne iotca näkeuet/ pite ſokiaxi tuleman. Ja mutomat Phariſeuſiſt neite cwlit/ iotca henen tykenens olit/ ia ſanoit henelle/ Ollemaco meki Sokiat: Jeſus ſanoi heille/ Jos te ſokiat oliſitta/ nin ei oliſi teille ſyndi. Mutta nyt te ſanotta/ Me näem/ Senteden teiden ſyndine pyſyuet.

Otiſeſt totiſeſt ſanon mine teille / Joca ei ſi-
ſelmene ouen cautta Lammas honeſen / waan
in walda ſiſelaſtu / ſe ombi Wargas ia Rȫ-
ueri. Mutta ioca ouen lepitze ſiſelmene / ſe om
bi Lammaſten paimen. Sillen Ouenwartia
auapi / Ja Lambat cwlenat henen ånens. Ja
omat Lambans cutzu hen nimeldens / ia vloſwiepi heijet. Ja
quin hen omat Lambans vloſlaſke / nin hen heiden edhellens
mene / Ja lambat ſeurauat hende / Sille ette he tundeuat he-
nen ånens. Mutta eiuet he mwcalaiſta ſeura / waan pakene-
uat heneldé / Sille ettei he tunne ninen mwcalaiſten ȧndȧ. Te-
men Tapauxen ſanoi Jeſus heille / Mutta eiuet he ymmertenet
mike ſe oli / quin hen ſanoi heille.

Nin ſanoi Jeſus taas heille / Totiſeſt totiſeſt ſanon mi-
ne teille / Mine olē ſe Lammaſten Oui. Caicki iotca minun e-
dhellen ouat tulleet / ne ouat Warcat ia Rȫuerit / waan ei Lam
bat cwlleet heite. Mine olen Oui / Se ioca minun cauttan ſi-
ſelmenepi / henen pite wapari tuleman / Ja ſiſelmenepi ia vloſ-
menepi / ia leute Laitumen. Ei Wargas tule mwtoin quin
wargaſtaman / ia tappaman / ia cadhottaman. Mine tulin
ſenpȧle / ette heille pite Eleme oleman / ia yldekylle ole-
man.

Mine olen ſe hyue Paimen. Yxi hyue Paimen anda hen-
gens Lammaſten edeſt. Mutta Palcolinen / ia ioca ei ole Pai-
men / ionga ei ole Lambaat omat / nȧke Sudhen tuleuan / ia
iette Lambaat / ia pakene / ia Suſi ratele ia haaſka Lambaat.
Mutta ſe Palcolinen pakene / ſille ette hen ombi palcollinen /
ia ei tottele Lambaiſta. Mine olen ſe Hyue Paimen / ia tunnen
minun Lambaani / ia mine tutan minun Lambaildani. Quin
Jſe minun tunde / nin mine mȫs tunnen Jſen / Ja mine panen
hengeni Lammaſten edheſte. Ja ombi mȫs minulla mut-
ta Lam-

ta Lambaita iotca ei ole teſte Lammas honeſta. Ja ne ſamat
pite minun môs tēne ſaattaman/ia heidhen pite cwleman mi-
nun äneni. Ja olemā pite yxi Lammas hone ia yxi Paimen.
Senteden Iſe minua racaſta ette mine panen Hengeni/ia
ſen iellens otan. Ei kengen minulta ſite ota/ wan mine ſen
panen itze minuldani. Minulla on woima ſite panna ia minul
la on woima ſite iellenſe otta. Sen käſkyn mine ſain Iſelde-
ni. Taas ſis rita nouſi Judaſten keſkene neinen puheten täden.
Nin Moni heiſte ſanoi/Henelle ombi Perkele/ia hen hullut-
tele/mitē te hende cwldelette? Mwtamat ſanoit/ Neme ſa-
nat eiuet ole perkeelliſen. Woico perkel Sokein ſilmet auaita?
Nin tapachtui Jeruſalemis Kirkomeſſu/ia talui oli/Ja Je
ſus keui Templis Salomonin Eſihones. Nin Juttat henē ym
berinspijritit/ia ſanoit henelle/Cuin cauā ſine ionitelet meiden
canſa? Jos ſine ôlet Chriſtus nin ſanos meille ſelkieſt? Jesus wa
ſtaſi heite/Mine ôlen ſen ſanonut teille ia ette te wſko ſite. Ne
tôôdh iotca mine teen Iſeni Nimeen/ ne minuſta todiſtoxen
candauat/ Mutta ette te wſko/ Sille ettei te ole minun Lam-
baiſtan/ninquin mine ſanoin teille/Minun Lambani cwle-
uat minun äneni/ia mine tunnen heijet/ Ja he ſeurauat mi-
nua/ Ja mine annan heille ijancaikiſeco elemen/ eike he huckũ
ijancaikiſeſta/ Eike môs yxiken heite repele minun kädheſteni.
Minun Iſen ioca ne minulle annoi/hen on caikia ſwrin/ ia
eikengen woi heite reueiſt minun Iſeni kädheſt. Mine ia Iſe
olema ychte.
Nin Juttat taas poimit Kiui/ hende kiuitexens. Waſta-
ſi Jeſus heite/ Monda hyue tôte mine oſotin teille minun Iſel
deni/ Quinenga tedhen ſis nijſte tôiſte te tadhot minua ki-
uitte? Waſtaſit hende Juttat/ ſanoden/ Emme me ſinua ki-
uite hyuen tôôn tedhen/ waan pilcan tedhen/ ia ette ſine/ioca
Inhiminē olet/teet itzes Jumalaxi. Waſtaſi heite Jeſus. Ei-

Cô teſ[illegible]

Ko teiden Laisan ole kirioitettu / Mine sanoin / Te oletta Jumalat : Jos hen ne cutzui Jumalaxi / ioille Jumalan sana tapactui / ia ei se Kirioitus taidha quitengan rikottu olla / Ja te sijttekin sanotta henelle ionga Ise ombi pyhittenyt ia lehettenyt Mailman / Sine pilcat Jumalata / Senteden ette mine sanoin / Mine olen Jumalan Poica : Ellei mine tee minun Iseni töite / nin elke vsko minua / Mutta ios mine ne teen ios ei te minua vsko / nin vskocat ne tööt / Senpäle ette teiden pite tundeman ia Vskoman / ette Ise ombi minus / Ja mine henes. Psal. 82.

Nin he taas etzit hende kijniotta / ia hen poislexi heiden käsistens / ia poismeni iellens toiselle polen Jordanin sihen sijan / iossa Johannes oli ensin castanut / ia ieij sinne. Ja monda tulit henen tygens ia sanoit / Ei tosin tehnyt Johannes ychteken Merki / Mutta quitengi caiki / mite Johannes ombi teste sanonut / ne ouat todhet. Ja monda sielle vskoit henen pälens.

XI Lucu.

Jn sairasti yxi Mies / Lazarus nimelde Bethaniasta / Marian ia henen Sisarens Marthan Caupungista. Mutta Maria oli se / ioca oli HERRAN woitella woidhellut / ia henen Jalcans hiuxillans quiuannut / Jonga weli Lazarus sairasti. Nin lehetit henen Sisarens henen tygens ia sanoit / HERRA / Catzo se sairasta iotas racastat. Coska Jesus sen cwli sanoi hen / Teme tauti ei ole colemahan / waan Jumalan cunniaxi / ette Jumalan Poica pite sen cautta cunnioitettaman. Mutta Jesus Racasti Martha / ia henen Sisartans / ia Lazarusta. Ette hen nyt cwli henen sairastauan / wiuyi hen samas sijas caxi peiue.

Sijtte senielken sanoi hen Opetuslapsillēs / Mengem iellens Judean. Sanoit henelle Opetuslapset / Rabbi / esken ezit Juttat sinua kiuiterens / ia taas sine menet sinne? Wastasi Jesus / Eikö caxitoistakymende ole peiuen hetke? Joca peiuelle waelda / ei hen louckat / sille ette hen näkepi temen Mailman Walkiudhen. Mutta ioca ölle waelda se louckapi / sille ettei Walkius ole henes. Neite hen puhui / ia sijtte sanoi heille / Meiden Ysteue Lazarus macapi / mutta mine menen hende wnest heretyttemen. Nin sanoit henen Opetuslapsens / HERRA / ios hē maca / kylle hē parane. Mutta Jesus sanoi henē colemastās Waan he lwlit henen sanouan Kumilisest vnest. Nin sanoi Jesus heille selkesti / Lazarus ombi coollut / Ja mine iloitzen teiden tehden / ettei mine sielle ollut / ette teiden pideis wskomā / waan mengem henen tygens. Nin sanoi Tomas / ioca cutzutan Caxoinen Opetuslapsille / Mengem mös me colemaan henen cansans.

Nin tuli Jesus ia leusi henen io nelie peiue maneexi Haudhas. Mutta Bethania oli leßne Jerusalemita / lehes wijsitoistakymmēde Wacomitta. Ja monda Juttaista olit tulleet Marthan ia Marian tyge / lohduttaman heite / heiden Weliestens. Coska Martha nyt cwli Jesusen tuleuan / ioxi hen wastan hende: Mutta Maria ietj cotia istuman.

Nin sanoi Martha Jesusel / HERRA / ios sine olisit ollut teste / ei minun Welien olisi coollut. Mutta wiele nyt mine tieden ette caiki mite sine anot Jumalalda / sen Jumala sinulle andapi. Jesus sanoi henelle / Sinun Welies pite ylesnouseman. Martha sanoi henelle / Mine kylle tiedhen ette hen ylesnouse sijnä ylesnousemises Wimeisne peiuenä. Sanoi Jesus henelle / Mine olen ylesnousemus / ia Eleme / Joca vsko Minun pälen / henen pite elemen / ehke hen olis coollut. Ja ioca inen quin elepi / ia Vsko minun päleni / ei pide coleman ijan caikisesta.

caikiseska / Wskokos sen: Sanoi hen henelle / Ja HERRA / Mine Vskon ette sine olet Christus se Jumalan Poica / ioca oli tuleua Mailman.

Ja quin hen neite sanonut oli / meni hen pois / ia cutzui Sisarens Marian sala sanoden / Mestari ombi tullut / ia cutzu sinua. Quin hen sen cwli / nousi hen cocta ylos / ia tuli he nen tygens / Sille ettei Jesus ollut wiele silloin Kylen tullut waan oli samas paicas cussa Martha oli henen cohdhanut. Coska nyt Juttat / iotca henen cansans olit Honessa ia lohdhutit hende / näit ette Maria nopiast ylesnousi / ia wlosmeni / he seurasit hande sanoden / Hen menepi Haudhan tyge itkemen.

Coska Maria sinne tuli cussa Jesus oli / ia näki henen / ia langesi henen Jalcains iureen / ia sanoi henelle / HERRA / ios olisit sine telle ollut / ei olisi minun Welien coollut. Coska sis Jesus näki henen itkeuen / ia Juttat iotca henen cansans tullet olit / itkeueiset / Haikitti hen Hegese / ia surgeutti itzens ia sanoi / Cuhunga te henen panitte: He sanoit henelle / HERRA / tule ia catzo. Ja Jesus itki. Nin sanoit Juttat / Catzo / quinga hen Racasti hende. Mutta mutomat heiste sanoit / Eikö teme tainut / ioca sen Sokian Silmet auasi / tehdä / ettei temeken coollut olisi: Jesus sis taas haikitti itzesens / ia tuli Haudhan tyge. Nin se oli yxi Cropi / ia kiui sen päle pandu.

Sanoi Jesus / Ottaca kiui pois. Sanoi henelle Martha / sen Sisar quin coollut oli / HERRA / io hen haisepi / Sille ette hen ombi nelie pe ue coolut. Sanoi Jesus henelle / Engö mine sanonut sinulle / Ette ios sine vskoisit / nin sine näkisit Jumalan cunnian: Nin he poisotit kiuen sijaldans cussa se coolut oli pandu. Ja Jesus ylesnosti Silmens ia sanoi / Jse / mine kijten sinua / ettes minun cwlit / Mine mös tiedhen / ettes

aina minun cwlet/ Waan Canssan tehden/ quin tesse ymberille seiso sanō mine tetå/ ette he vskoisit Sinun minua lehetteneexi.
Ja quin hen neite sanonut oli/ hwsi hen corkealla ånelle/ Lazare tule vlos. Ja se Coollut wlostuli/ sidhottuna kåsist ia Jalgoist Kårilinalla. Ja henen Caswons oli peitetty hikilinalla. Jesus sanoi heille/ Påstteke hende/ ia sallicat menemen. Mōda sis Juttaist/ iotca olit Marian tyge tulleet/ ia nåit ne quin Jesus teki/ vskoit henen pålens. Mutta monicadhat heiste menit Phariseusten tyge/ ia sanoit heille mite Jesus oli tehnyt.
Nin cokosit ne ylimeiset Papit ia Phariseuset ydhen Neuuon ia sanoit/ Mite me teem? Sille Teme Inhiminen teke monda Mercki/ ios me nin sallima henen/ nin caiki vskouat henen pålens. Ja ne Romarit tuleuat/ ia poisottauat seke meiden Maan ette Canssan. Mutta yxi heiste Caiphas nimelde/ ette hen oli sen Woden Ylimeinē Pappi sanoi heille/ Ette te miten tiedhå/ eikå mōs aiattele/ Ette se ombi meille parambi/ iotta yxi Inhiminen coole Canssan tedhen/ quin Caiki Canssa huckuisi. Mutta ei hen site itzestens sanonut/ waan ette hen oli sen Wodhen Ylimeinē Pappi/ hen noitui. Sille ette Jesus piti coleman Canssan tedhen/ ia ei waiwoin Canssan tedhen/ mutta ette henen piti ne Jumalan Lapset yhten cokoaman/ iotca haijotetut olit.
Mutta sijte peiuest asti he pidit neuuo keskenēs quinga heidē piti henē colettamā. Ei sis Jesus enāmbi Vaeldanut iulkisesta Judastē seas/ waan lexi sielde ychten Man culman/ lehes Corpe/ ychten Caupungijn ioca cutzutan Ephrem/ ia oleskeli sielle Opetuslastēs cā sa. Mutta silloin lehestui Judastē Påsieinen. Ja monda ylesmenit Jerusalemijn/ sijte Maaculmast Påsieisen edhelle/ heitens puhdistaman. Nin he etzit Jesusta/ ia puhelit keskenens seisoin Templis/ Mite te lwletta/ ettei hen

ole

ole tulluet Juhlalle? Nin olit ne Ylimeiſet Papit ia Phariſeuſet keſkyn andanut/ ette ios ioku tieteis cuſſa hen olis/ henen piti ſen ilmoittaman/ ette he ſaiſit henen kijniotta.

XII Lucu.

Wtta ſis peiue ennen Păſieiſt/ tuli Jeſus Bethanian/ cuſſa Lazarus oli coollut/ ionga hen coolluiſta ylesherăytti. Sielle he teit henelle Echtoliſen/ ia Martha palueli/ Mutta Laza Matt 26.
rus oli yxi nijſte/ iotca henen căſans atrioitzit. Mar 14.

Nin otti Maria ydhen Marcan Woidhett caluiſt turmelematoind Narduſta/ ia woiteli Jeſuſen Jalghat/ ia quiuaſi hiuxillăs henē Jalcans. Mutta ſe Hone teutettin Woitein haijuſta. Nin ſanoi ſis yxi henen Opetuſlapſiſtans/ Judas Simonin poica Iſcariotes/ ioca henen ſijtte petti/ Mixei teme Woidhe myyty colmen ſatan penningin/ ia annettu waiwaſten? Ei hen ſite ſanonut/ ette hen Waiwaiſit totteli/ waan ette hen oli Warghas/ ia henelle oli Cuckaro/ ia cannoi ſen/ quin annetin. Nin ſanoi Jeſus/ Salli henen olla/ hen ombi ſen kerkenyt minun hautamiſeni peiuexi/ Sille ette teille ombi aina waiwaſet canſan/ waan em mine ole aina teille.

Penningin) Jocainē ſenmotonen penningi oli ſilloin lehenin hyue/ quin nyt meille wiſi Cuſinaiſta/ taicka 30 Piente pē ningite Sūma. 45 marca autto ia 7 Euri.

Nin palio canſſa Juttaiſt ymmerſit ette hen ſielle oli/ ia tulit ſinne/ ei waiwoin Jeſuſen tedhen/ waan ette he olit mős Lazaruſen nähnet/ ionga hen oli ylesheräyttenyt coolleiſta. Nin ne ylimeiſet Papit pidhit neuuo Lazaruſta tapparens. Sille ette monda Juttaiſta menit ſinne henen tectens/ ia wſkoit Jeſuſen păle.

Matt 21. Toisna peiuen palio Canssa quin Juhlalle tullet olit/cwlit
Mar 11. ette Jesus oli tullut Jerusalemin/otit he Palmun oxi ia me=
Luce 19. nit hende wastan ia hwsit/Hosianna Hyuestisiugnattu se/ioca
Psal 118. tulepi HERRAN nimeen/Israelin Kuningas.
Zach 9.

Mutta Jesus sai ydhen Asintammã istui sen påle/ninquin kirioitettu ombi/Ele pelke Syonin tyter/catzo sinun Kuningas tule/istudhen Asin war san påle. Mutta euet henen Opetuslapsens neite ensist ymmerteneet/ waan sijtequin Jesus oli kircastettu/silloin he muistit ette nåmet olit henest kirioitetut ia ette he neite henelle tehnet olit.

Se Canssa/ quin oli henen mötens/ coska hen Lazarusen cutzui Haudhast/ ia ylesheråytti henen coolleista/ ylisti sen Töön. Senteden mös Canssa meni henen wastans ette he cwlit henen sen Merckin tehneexi. Nin sanoit ne Phariseuset keskenens/Te nået/ettei te miten toimita/catzo/coko Mailma iorepi henen ielkins. Olit mös monicadhat Grekit heiste/ iotca olit ylesmennet Juhlana Rucoleman. Ne sis menit Philippusen tyge/ ioca oli Bethsaidast Galilean maalda/ ia Rucolit hende sanoden/HERRA/me tadhom nåhdå Jesusta. Philippus tuli ia sanoi sen Andreaselle: Taas Andreas ia Philippus sanoit sen Jesuselle. Nin JEsus wastasi heite ia sanoi/Se aica on tullut/ette Jnhimisen Poica pite kir=
Matt 16. castettaman.
Mar 8.
Luce 9. Totisest totisest sanon mine teille/Ellei Nisun iyue mahan heitetty/ coole/ nin se iepi yxinens. Waan ios hen coole/ nin hen palio Hedhelme canda. Joca Hengens Racasta/hẽ sen cadhottapi. Ja ioca Hengens wihapi tesse Mailmas/ hen sen kerkepi ijancaikisen Elemen. Joca minua paluele se seurat=

kan=

kan minua/ Ja cussa mine olen/ sielle pite mös minun paluelian oleman. Ja ioca minua paluelepi/ site minun Isen pite cunnioitzeman.

Nyt ombi minun Sielun murehisans. Ja mite minun pite sanoman: Ise auta minua teste hetkeste. Quitengin mine olē senteden tullut tehen hetkeen. Ise kirkasta sinun Nimes. Nin tuli äni Taiuast/ia sanoi/ Mine olen sen kircastanut/ ia tadon wiele nyt kircasta. Nin sanoi se Canssa/ quin lesse seisoi ia cwli/ pitkenen pauckn. Ne mwdh sanoit/ Engeli hende puhutteli. Jesus wastasi/ ia sanoi/ Ei teme äni tullut minun tecteni/ waan teiden tedhen.

Nyt Domio kieupi temen Mailman ylitze. Nyt temen Mailman Pämies pite wlosheitettemen/ Ja ios mine maasta ylesnostetan/ nin mine wedhän caiki minun tykeni. Mutta sen hen sanoi merckiten mille coolemalla henen piti cooleman. Nin Cāssa wastasi hende/ Me olema Laista cwlleet/ ette Christus ijancaikisesta pysy/ ia quinga sis sine sanot/ Se Inhimisen Poica pite ylesnostettaman: Cuca se Inhimisen Poica on: Nin sanoi Jesus heille/ Wiele wehē aica Walkeus ombi teiden cansan/ Waeltacat nincauuan quin teille Walkeus on/ ettei Pimeys teite käsiteisi. Joca pimies waelda/ ei hen tiedhe cuhunga hen mene. Wskocat Walkeuden päle/ nincauuan quin walkeus teille onopi/ Senpäle/ ette te madhaisit olla walkeuden Lapset. 1 para 17.

Neite puhui Jesus ia poismeni/ ia lymyi heiden edestens. Ja waicka hen teki nin monda Mercki heiden edesens/ eiuet he quitenga wskoneet henen pälens/ Ette se puhe pideis teutettemen/ ionga Esaias Prooheta sanoi/ HERra Cuca vskoi meidhē sarnan/ ia kelle ōbi HERran Käsiwarsi ilmoitettu: Esai 53. Senteden eiuet he tainet vsko/ Sille ette Esaias ōbi taas sanonut. Hen ōbi soaissut heiden Silmense/ ia heiden Sydhemens Esai 6.

 padhutta

paadhuttanut/ettei heiden pide näkemen Silmillens/eikä Sy-
dhemellens ymmertemen/ ia heitens palauttaman/ ia mine
heite parānaiſin. Nämet ſanoi Eſaias/coſka hen näki henen
Cunnians/ia puhui heneſt. Quitengin monda möſ nijſte Yli-
meiſiſt vſkoit henen pälens/ waan ninen Phariſeuſten tedhē
eiuet he ſite tunnuſtaneet/ettei he oliſi Pannan culutetudh.
Sille he Racaſtit enämin Inhimiſten Cunniata/quin Iu-
malan Cunniata.

Mutta Jeſus hwſi ia ſanoi/ Joca Vſko minun päleni/
ei ſe Vſko minun päleni/ waan ſen päle/ioca minun lehetti.
Ja ioca minun näke/hen näke ſen/ ioca minun lehetti. Mi-
ne tulin Mailmaan ydheri Walkeudheri/ette Jocainen quin
Minun päleni Vſko/ ei pide Pimeſ olemã. Ja ioca minun
Sanani cwle/ ia ei vſko/ en mine hende Domitze/Sille etten
mine tullut Mailma Domitzeman/waan mailma wapactaman.
Joca minun ylencatzo/ia ei ota minū Sanoiani/henelle
ombi ſe ioca henen Domitze. Se puhe ionga mine puhuin/
pite henen Domitzeman Viimeiſne peiuen. Sille ettei mine o-
le itzeſteni puhunut/ waan Iſe ioca minun lehetti/ ſe on
minulle keſkyn andanut/mite minun tekemen ia puhuman pi-
te. Ja mine tiedhen/Ette henen Keſkyns ombi ijancaikinen
Eleme. Senteden mite mine puhun/ ſen mine puhun/ nin
quin Iſe ombi minulle ſanonut.

XIII Lucu.

Vtta ennen Pääſieis Juhla/quin Jeſus tieſi
ette henen hetkens tullut oli/ette henen piti teſ-
te Mailmaſt menemen Iſen tyge/Coſka hen
oli Racaſtanut ne omans iotca Mailmas olit/
nin hen Racaſti heite haman loppun aſti. Ja
Ectoliſen ielken/Coſka io Perkele oli Judan
Simonin

Simonin Jscharioth in Sydhemen siselle lyckenyt/ette henen piti hende petteimen/ Tiesi Jesus/ ette henelle Jse oli caiki kä sijn andanut/ ia ette hen oli Jumalast wlostlechtenyt / Ja Jumalan tyge menemen/ Nousi hen yles Eectoliseld/ rijsui Waatteins/ ia otti Esiliinan / ia wötti henens. Sijtte hen pani Wettä Waskimalian/Rupesi pesemen Opetuslastens Jalcoija / ia quiuasi ne sille Esiliinalla/ iolla hen oli wötetty.

Nin hen tuli sis Simon Petarin tyge/ ia sanoi henelle Petari/ HERRA/ Sinekö minun Jalkani peset? Jesus wastasi ia sanoi henelle/Mite mine teen/ etze site nyt tiedhe/ mutta testedes sine saadh sen tiete. Nin sanoi Petari henelle/ Et ikenens sine pese minun Jalcoiani. Wastasi hende Jesus/ Ellei mine sinua pese/ nin ei ole sinulla osa minun cansani. Sanoi henelle Simon Petari/ HERRA/ ei waiwoin minun Jalcoiani/mutta mös Kädhet ia päen. Sanoi Jesus henelle/ Joca pesty/on ei se taruitze/ paitzi ette Jalghat pesten/waan hen ombi cokonans puhdas. Ja te oletta puchtat/ ei quitengan caiki. Sille hen tiesi kylle petteijens/ senteden hen sanoi ette ole te caiki puchtat.

Sittequin hen pesnyt oli heiden Jalgans/ Otti hen waattens/ ia istui iellens/ ia sanoi taas heille / Tiedhettekö mite mine teille tehnyt olen? Te cutzuta minun Mestarixi ia Herraxi / ia te sanotta oikein/ Sille ette mine olengi. Jos Mine nyt / ioca olen teiden HERRAN ia Mestarin/ olen teille Jalgat pesnyt/ Nin mös teiden pite keskenen toinen toisens Jalgat pesemen/ Sille mine annoin teille Esikuuan/ ette te nin teettä/ quin mineki teille tein. Totisest totisest sanõ mine teille/ ei ole Paluelia swrembi henen Herransa eikä Lehetossana swrembi/quin se/ ioca sen lehetti.

Jos te neite tiedette/autuat te oletta/ios te nijte teette. Em mine caikista teiste puhu/ mine tiedē iotca mine wloswalitzin.

Mutta ette Ramattu pite teutettemẽ/ Joca sôpi Leipe minũ
Psal 41. cãsani/ hẽ tallasi minun Jalgallans. Nyt mine sanon teille/
ennenquin se tapacttu / ette quin se tapactanut on/ pite tei-
den wskoman/ette Mine se olen. Totisest totisest sanõ mine
teille/ Joca coria kenenkenens mine leheten/ se minun coria/
Mutta ioca minun coria/ hen coria sen/ ioca minun lehetti.
Matt 10. Mat 10. Costa Jesus nemet oli sanonut/ cauhistui hen Henges/ ia
todhisti/ ia sanoi/ Totisest totisest sanõ mine teille/ Ette yxi
teiste ombi minun petteue. Nin catzelit sis Opetuslapset toi
nen toisens påle/ Ja epelit keste hen sanoi. Ja nin oli yxi Je
Matt 26. susen Opetuslapsist / ioca atrioitzi henen helmasans/ iota Je
Marc 14. sus Racasti. Henelle sis Simon Petari wijttasi/ ette henen piti
Luce 22. kysymen cuca se oli iosta hen puhui. Costa hẽ nyt macasi Je
susen Rinnalla/ sanoi hen henelle/ HERRA/ cuca se om-
bi? Jesus wastasi / Se ombi iolle, mine sen castetun Palan
cocotan. Ja quin hen oli castanut Leiuen / annoi hen sen Ju
dan Simonin Ischariothin. Ja sen Palan ielken meni Per-
kele henen sisellens.

Nin sanoi Jesus henelle/ Mites teet/ tee sen pikemin. Mutta
ei yxikẽ nijste/ iotca arioitzit/ ymmertenyt/ mihinge hẽ site sanoi
Mwtomat lwlit / sille ette Judasella oli Cuckaro/ ette Jesus
oli sanonut henelle/ Osta mite taruitan Juhla peiuen wara-
xi/ eli ios henen piti iotakin waiwasten andaman / Costa hen
sis sen Palan ottanut oli/ meni hen cocta wlos/ Ja Oeô oli.

Costa nyt Judas oli wlosmẽnyt/ sanoi Jesus/ Nyt Inhimi
sen poica ombi kircastettu/ ia Jumala ombi kircastettu he-
nen cauttans/ Jos nyt Jumala ombi kircastettu henen caut-
tans/ Nin pite môs Jumalan hende kircastaman itzesens/
ia pian kircastapi henen.

Rackat Lapsucaiset/ Mine olen wiele yrielde teiden tyke-
nen/ Te oletta minua etzinet/ Ja ninquin mine sanoin Ju-
taille/

caille / Ette te woi sinne tulla cuhunga mine menen / Nin sanō mine nyt teille. Wohē * kåskyn annā mine teille/ette te Racastatta keskenen/ ninquin mine teite Racastin/ Senpåle/ ette te Racastat mōs teite keskenen. Sijte iocainen tundepi/ ette te oletta minun Opetuslapseni/ ios te pidhette ychtei-zen Rackauden keskenen.

Nin sanoi Simon Petari henelle/ HERRA/ cuhūgas menet : Wastasi Jesus hende/ Cuhunga mine menen/ eppes woi minua nyt sewrata/ Mutta testedes sine noudhatat. Sanoi Petari henelle/ HERRA/ mixei mine nyt woi sinua noudhatta : Mine panen Hengeni sinun edestes. Jesus wastasi hende / Panecos Henges minun edesteni : Totisest totisest sanon mine sinulle/ Ei swinga Cuckoi ennen laula/ quin sine olet colmast minun kieldenyt.

* Wohen Kåskyn) Etpe mine tadho teite rakautta monella Lain Keskylle / ninquin Moses teki Wanhas Testamentis / Waan teme pite oleman caiki Keskyt tesse Wohes Testamentis / ette te racastatte teite keskenen. Sentedhen ombi se yxi Wsi / ia sen Wohen Testamentin Kesky /caikesta sijte Wanhasta poiseroitettu.

XIIII Lucu.

JA hen sanoi Opetuslapsillens/ Elken teiden Sydhemen wauactuco. Wskottaco Jumalan påle/ninte mōs vskot minun påleni. Minū Iseni Hones ouat monda Asuinsia. Elleinin olis/ Nin mine sanoisin teille/ Mine menen walmistaman teille Sia. Ja waicka mine poismenen / walmistaman teille Sia/ quitengin mine iellens tulen/ ia otan teidhet minun tykeni/ Ette cussa mi-

me olen/ſielle mős pite teiden oleman. Ja cuhunga mine me-
nen/te tiedhette/ia ſen tien te tiedhette.

Sanoi henelle Thomas/ HERRA/ emme me tiedhe/
cuhungas menet/ ia quinga me taidham tien tiete: Jeſus ſa-
noi henelle/ Mine olen ſe Tie/ia Totuus/ ia Eleme. Eiken-
gen tule Iſen tyge/ waan Minun cauttani. Jos te Minun
tundiſit/ nin te toſin tundiſit mős minun Iſeni. Ja nyt te
tunnetta henen ia te neit henen. Philippus ſonoi henelle/
HERRA/ oſota meille Iſe/ ia me tydhyme. Jeſus ſanoi
henelle/ Mine olen nincauuan teiden tykenen/ ia ett ſine
tunne minua: Philippe/ Joca Minun nåke/ hen mős Iſen
nåke/ Ja quingas ſanot/ Oſota meille Iſe: Ettős vſko/ette
mine olen Iſes/ ia Iſe Minus: Ne ſanat iotca mine teille
puhun/ em mine itze teni puhu/ Mutta Iſe ioca minus on/
hen tőődh teke. Wſcocat minua/ ette mine olen Iſes/ ia I-
ſe minus. Eli wſkocat minua ninen Tőiden tedhen iotca
mine teen

Totiſeſt totiſeſt ſanő mine teille/ Joca vſko minun påle-
ni/ ne tőődh iotca mine teen/henen pite mős tekemen/ia wiele
ſworembita hen tekepi/ Sille ette mine menen Iſen tyge/ ia
mite te Rucoletta Iſe minun Nimeeni ſen mine teen/ Sen
påle ette Iſe pite cunnioitettaman Poian cautta. Mite te a-
notta minun Nimeni cautta ſen mine teen.

Jos te Racaſtatta minua/ nin piteke minun Keſkyni/ Ja
minun pite Rucoleman Iſe/ ia henen pite andaman teille toi-
ſen ✠ Lohuttaiã/ette henẽ pite oleman teiden canſan ijan-
caikiſeſt/ totudhen Hengen/ iota ei Mailma taidha ſadha.
Sille ettei he nåe hende/ eike mős hende tunne. Mutta te
tunnetta henen/ſille hen pyſy teiden tykenen/ia pite teiſſe ole-
man/ Em mine iete teite Oruoixi/ Mine tulen teiden tygen.

Wiele yrielde/ ia ei Mailma ſillen minua nåe/ mutta te
nåette minun/ Sille ette mine elen/ia teiden pite mős elemen.

Sinne

Sine peiuen teiden pite ymmertemen/ ette mine olen Iſeſeni/ ia te minus/ ia mine teiſſe.

Iolla minun Keſkyni ouat ia ketke ne/ ſe on ſe ioca minua Rakaſta. Mutta ioca Racaſta minua/ hē Racaſtetan minū Iſeldeni. Ia mine tadon hēde Racaſta/ ia mine ilmoitā itzeni henelle. Sanoi henelle Iudas/ ei ſe Iſchariotes/ HERRA mite ſe ſis ombi ettes tadhot itzes meille ilmoitta/ ia ei Mailmalle? Waſtaſi Jeſus ia ſanoi henelle/ Ioca minua Racaſtaſ ſe pitepi minun ſanani/ Ja minun Iſen Racaſtapi hende/ ia me tulema henen tygens/ ia teem Aſumiſen henen tykenens. Mutta ioca ei Racaſta minua ei ſe minun ſanoiani ketke. Ja ne ſanat iotca te cwletta ei ole minun/ waan Iſen/ ioca minun lehetti.

Die pentecosten Euangelium

Neite mine olen puhunut teille/ olleſani teiden tykenen. Mutta Lohduttaia ſe Pyhe hengi ionga Iſe pite lehettemen minun Nimeheni/ ſe teillen caiki opetapi/ Ja ſe muiſtutapi teillen caiki ne/ iotca mine olen teille ſanonut. Rauhā mine ieste teille/ Minū rauhani mine ānan teille. Ein mine āna teille ninquin Mailma ādapi. Elken teiden ſydemen wawachtuco/ elken mōs peliaſtykō. Te cwlitta ette mine ſanoin teille/ Mine menē pois/ ia tulen taas teiden tygēne. Jos te minua Racaſtaiſitta/ nin te toſin iloitziſitta ette mine ſanoin/ Mine menē Iſen tyge/ Sille ette Iſe ombi ſworembi minua/ Ja nyt mine ſanoin teille/ ennenquin ſe tapactupi/ ſenpele/ ette teiden pite vſkoman/ coſka ſe tapactanut on.

Teſtedes ein mine palio puhu teiden canſanna/ Sille ette temen Mailman Pāmies tulepi/ ia ei ole henelle miten minus. Waan ſenpāle/ ette Mailman pite tundeman/ iotta mine Racastā Iſe/ ia quin Iſe annoi minulle keſkyn ✠ nin mine teen. Weſnoſtat/ Ja mengem me tālde. finis

✠ Mine teen) Mailman tule oppia/ ette alno a Christus mei/ dē edeſtem Iſen tadon teki Ro. 5 per vnius inobedientiā peccatores per vnius obedientiam iuſti multi.

Aſuinſia

* Asuinsia) Se on/ Waicka te tesse radhoilisudhessa surta walua ia Cooleman kersitte/ Quitengi tietke teille Taiuahas Eleme Ilo/ ia Hancaikinen Cunnia coco Seuracunnan cansa oleua. Jossa tosin monet Asuin siat ouat minun walmistamiseni cautta. Sille ettei yxiken tule Isen tyge mutta minun cauttani.

✠ Lohuttaia) Paracletus cutzutan Latinaxi Aduocatus Hortator Consolator/ Edheste wastaia/ Holhoia/ Manaia/ Eli ioca sen sypään/ Nuchtelisen lohuttapi auttapi/ wahuistapi ia holhopi. Samal moto mös Pyhe Hengi meidhen Omastunnos Jumalan Domion coco Syndie ia Perkelen cannetta wastan.

XV Lucu

Ine olen se totinē Winapuu/ia minun Isen ombi Winatarhāhaltia. Jocaitzen oxā minussa/ ioca ei Hedhelmete canna/ hen poiskarsi. Ja iocaitzen quin Hedhelmē cādaa sen hē puhdastapi/ ette se Runsahaman hedhelmen cannais. Nyt te oletta puchtat sen sanan teden/ ionga mine puhuin teille. Olcatta minus/ ia mine teis. Quin oxa ei woi itzestens Hedhelme canda/ ellei hen kijni ole Winapuus/ nin mös te/ iollei te minus kijni ole.

Mine olen Winapw/Te oletta Oxat/ Joca minus pysy/ia mine henes/ se cāda palio hedhelmet/ Sille ilmā minuta ette te woi miten tehdå. Joca ei ole minus/ se poisheiteten ninquin Oxa/ ia quiuettupi/ ia ne cokonsidhotan/ ia heiteten tuleen ia poltetan.

Jos te minus pysytte/ia minun Sanani teisse pysyuet/ nin caiki mite te tadhotta/ anocat ia sen te saatta. Sijne ōbi minū Isen cūnioitettu ette te palio hedhelmet cānatt/ ia tuletta minun Opetuslapsiren. Quin Ise racasti minua/ nin mine mös Racastin teite * Pysyket minū Rakaudhesani. Jos te minun Keskyni pidhette/ nin te pysytte minun rackaudhesani/ nin-

* Pysyket. Että te tundisit ta quinga racka na mine teite pidhen Se tapactu tos te minusa pysytte ia pidhette minun Sanani echⁿc quinga pahasti teiden cansan mennen.

quin mine pidhin minun Iſeni Kåſkyn/ia pyſyn henen rac-
kaudheſans.

Neite mine olē puhunut teille/ette minun ilon teiſſe pyſyſi/
ia teiden ilone teutetteiſin. Se ōbi minun Keſkyn/ette te racaſ
tatt teite keſkenen/ninquin mine racaſtin teite. Eikellen ole ſw
rembata rackautta/quin ſe/ ette ioku pane Hengens yſteuins
edeſte. Te oletta minun yſteueni/ ios te teet mite mine teite
keſkē/ Teſtedes en mine ſano teite Paluelíaxi/ſille ei Paluelia
tiedhå/mite henen HERRANS teke/Mutta yſteuexeni
mine cutzuin teite/ Sille caiki quin mine cwlin Iſeldeni/ ne
mine ilmoitin teille.

Ette te minua Vloſwalitzenuat/Waan mine wloſualitzin
teiden/ ia ſåſin teite menemen/ ia Hedhelmete tekemen/ ia tei
den Hedhelmen pite pyſymen. Ette mite te anotta Iſelde
minun Nimeheni/ ſen hen andapi teille.

Sen keſken mine teille/ ette te racaſtat teite keſkenen. Ios
Mailma wiha teite/Nin tietke ette hen ennen wihaſi minua
quin teite. Ios te oliſitta Mailmaſt/nin Mailma ſite omās
racaſtais/ Mutta ſenteden ettei te ole mailmaſt/waan mine
wloſwalitzin teijet mailmaſt / ſille mailma teite wihapi. Nin Matt 10.
iſtacat minun Sanan/ionga mine teille ſanoin/ Ei ole Pal- Luce 6.
uelia ſwrembi henen HERRANS. Ios he minua wai-
noſit/ nin he mōs teite wainouat/ Ios he minun ſanani kåt-
kit/nin he mōs teiden ſanan kekeuet.

Mutta caiki nemet he tekeuet teille/minun Nimeni teden/
Sille ettei he tunne ſite ioca minun lehetti. Ellen mine tullut
olis/ ia puhunut heille/ nin ei olis heille ꝛc ſyndi. Mutta nyt
ei ole heille mille he ſyndins werhouat. Ioca minua wihapi/
Se mōs minun Iſeni wihapi. Ellei mine oliſi nyte tōite hei-
den ſeaſans tehnyt/ioita ei kengē muw tehnyt/nin ei olis heille
ſyndi. Mutta nyt he neit/ ia Wihaſit ſekå minua/ſekå mōs
minun

minū Iſeni/waan ſe tapactui ette ſe puhe ioca heiden Laiſans
õbi kirioitettu pideis teutettemē/ He wihaſit minua ilman ſyte.
Pſal. 35. Mutta coſka ſe Lohdhuttaia tulepi/ ionga mine leheten
teille Iſeldä/ ſe Totudhen Hengi/ ioca Iſeſte wloſkieupi/ Sen
pite minuſta todhiſtaman. Ja te mös todhiſtaiat oletta/ Sil-
le ette te oletta alguſta minun canſani olluet.

* Heille Syndi) Se on ſanottu ninquin Ezech 18. ſanopi. Et te iocainen omain Syndienſe tedhen coleman pite. Sille Chriſtuſen cautta ſe peri Syndi ombi poiſotettu/ia Chriſtuſen tulemiſen telkijn ei hen ellen keten woi cadhotta/ paitzi henen ioca ei Syniſtä low/ Se on/ ioca ei tacto wſko.

XVI Lucu.

NEmet mine olen puhunut teille/ ettei te miſſen
pahenniſi. He paneuat teite pannan. Waan aica
tulepi ette ioca teidet tappa/ ſe luulepi Juma
Matt 20. lan paluelulxen tekeuens. Ja neite he tekeuet
Matt 24. teiden/ Sille ettei he tunne Iſe/ eike minua.
Mar 13. Luce 12. Waan neite mine puhuin teille ſenpäle ette co
ſka ſe aica tule/ nin muiſtacatt ette mine ſen ſanonut olen teil
le. Mutta em mine neite alghuſta teille ſanonut/ ſille ette mi-
ne olin teiden canſan.

Mutta nyt mine menen henen tygens ioca minun lehettiſ
ia eikengen teiſte kyſy minulle/ cuhungas menet. Waan ette
mine olen neite puhunut teille/ mureh teutte teiden ſydhe-
men. Quitengi totudhen mine ſanon teille. Se ombi teille tar
pelinen/ ette mine poiſmenen. Sille ellei mine poiſmene/ nin ei
ſe Lohuttaia tule teiden tygen. Mutta ios mine poiſmenen/
nin mine leheten henen teiden tygen. Ja coſka ſe tule/ henen
pite nuhteleman Mailma ſynnin teden/ ia Wanhurſkauden
teden/ ia Domion teden. Synnin ✠ teden toſin/ Sille ettei he
vſko

vsko minun påleni. Mutta Wanhurscauden teden/ Sille ette
mine menen Iseni tyge/ ia ette te minua sillen nåe. Mutta
Domion teden/ Sille ette temen Mailman Påmies/ io ombi
Domittu.

Wiele nyt minulla olis teille polio sanomist/ waan ette te
nyt Woi canda. Mutta costa se tule/ ioca ombi Totudhen
Hengi/ se iohdatta teite caicken totutee. Sille eipe hen itzestens
puhu/ waan mite hen cwle/ site hen puhu/ Ja mitke tuleuat
ouat ne hen teille ilmoitta. Se minua pite cunnioitzeman. Sil
le se ottapi minun omastani/ ia teille ilmoittapi/ Caiki mite I
selle ombi ne ouat minun. Senteden mine sanoin/ ette hen
minun omastani ottapi/ ia teille ilmoittapi.

Yrielde ia ette te nåe minua/ ia taas yrielde/ nin te nået mi
nun/ sille mine menen Isen tyge. Sanoit sis mwtomat henen
Opetuslapsistans keskenens/ Mike se on quin hē sano meille/
Yrielde/ ia ette te minua nåe/ ia taas yrielde nin te nåette mi
nun/ ia ette mine menē Isen tyge? Nin he sanoit/ Mike se on
quin hen sano Yrielde? Emme em tiedhå mite hē puhu. Nin
merkitzi Jesus/ ette he tadhoit kysy henelle/ ia sanoi heille/ Sij
te te kysytte keskenē ette mine sanoin/ Yrielde ia ette te nåe mi
nua/ ia taas Yrielde/ nin te nået miun. Totisest totisest sanō
mine teille/ Teiden pite idkemen ia parckuman/ mutta mail-
ma wastan iloitzepi. Te murehelisexi tuletta/ waan teiden
murehen kiåten iloxi.

Waimo costa hen synnytte/ nin henelle ombi kipu/ sille he-
nen hetkens tuli. Mutta costa hen on Lapsen synnyttenyt/
nin ei hen enembi waiwans muista/ senteden ette hen iloitzepi
Inhimisen oleuan syndyneen mailmaan.

Ja teille mös ombi nyt mureh/ Mutta mine tadhon teite
iellens nåhdå/ ia teiden Sydhemen pite iloitzeman/ ia eiken-
gen teiden ilon pidhe teilde poisottaman. Ja sinå peiuen ette

te minulda miten kyſy. Totiſeſt totiſeſt ſanō mine teille/Caiki mite te anotta Iſelde minun Nimeeni ſen hen andapi teille. Tehenaſti ette te ole miten anonet minun Nimeeni/Rucolcat nin te ſaatta/ ette teiden ilon teudhelinen olis.

Neite mine olen puhunut teille Tapauxis/Se aica tule/ettei mine ſille puhu teille Tapauxis/mutta iulki minun Iſeſteni ilmoitan teille. Sine peiuen pite teiden Rucoleman minun Nimeeni. Ja em mine ſano teille/ette minun pite Iſe Rucolman teiden edeſken. Sille itze Iſe Racaſka teite/ſenteden ette te minua Racaſtit/ ia vſkoit ette mine olen Jumalaſt wloſlectenyt. Mine wloſlexin Iſeſt/ ia tulin mailman. Taas mine ieten mailman/ ia menen Iſen tyge.

Sanoit henen Opetuſlapſens henelle/Catzo/nyt ſine puhut iulki/ ia et ſine ychten Tapauſt ſano. Nyt me tiedheme/ ettes caiki tiedhåt/ia ei nyt taruita ette iocu ſinulle kyſy/Senteden me vſkoma ette ſine olet Jumalaſt wloſlectenyt. Waſtaſi Jeſus heite. Nyt te vſkotta/ Catzo ſe aica leheſty/ ia io tuli/ette iocainen haiotetan itzellens/ ia minun yxinen ietåtte. Em mine quitengan yxinen ole/ ſille ette Iſe ombi minun canſani.

Neite mine olen puhunut teille/Ette teille pite oleman minus Rauhan. Mailmas onopi teille tuſka/ waan olcat hyues turuas/ Mine ylitzewoittin Mailman.

ſinulle kyſy) Se on Sine ennetet Waſtauxē canſa Euenquin kyſyten ninquin caiken Salaudē tieteie/ia Sydhemen tutkija.

‡ Synnin tedhen) Mailma/Inhimiſen loondo/Jerki ia Toimi etc. ei tiedhe ette epeuſko on Syndi/ia Vſko ombi Wanhurſkaus/ia ette Jumalan Domio cadottapi caiki/mite ne ia Perkele ninen Chriſtittudhen waſtan domitzeuat/Jumalan Nimen ia Paiſten palueluxen alla. Sen tedhen nuctele ſe Pyhe Hengi Euangeliumis nijte/ ette caiki ouat Syndi iotca ei Vſkoſta eli Jumalan Sana miedhen ole.

XVII Lucu.

Neite=

Eite puhui Jeſus/ ia yleſnoſti Silmens Tai⸗
uaſen ia ſanoi/ Jſe/ hetki tuli/ kircaſta ſinun
Poicas/ Ette mös ſinun Poicas kircaſtais ſi⸗
nun. Ninquin ſine annoit henelle Woiman y⸗
litzen caikē Lihan/ ette henen pite andamā ijan
caikiſen Elemen/ caikille nijlle iotca ſine henel⸗
le annoit. Mutta teme ōbi ijancaikinē Eleme/ ette he ſinū tun
diſit ainoan totiſen Jumalan/ ia iongas lehetit Jeſuſen Chriſ
tuſen. Mine ſinun circaſtin Maan päle/ mine ſen Tōōn teu⸗
tin/ iongas annoit minun tehdhexen. Ja nyt Jſe/ kircaſta mi⸗
nua itzes tykene/ ſille kircaudella ioca minulla oli ſinun tykenes
ennenquin teme Mailma olican. Mine iulghiſtin ſinun Ni⸗
mes Jnhimiſillen/ iotcas annoit minulle Mailmaſt. Sinun
he olit/ ia minulle ſine ne annoit / ia ſinun Puhes he ketkit/
Nyt he tieſit/ ette caiki quin ſine minulle annoit ouat ſinuſta.
Sille ne ſanat iotcas minun annoit/ ne mine annoin heille/ ia
he otit. Ja tunſit totiſeſt/ ette mine ſinuſta wloſlexin/ ia uſko
it ette ſine minun lehetit.

Mine Rucolen heiden edeſtens/ ia en Rucole Mailman e⸗
deſte/ waan ninen edeſte iotcas minun annoit/ ſille ſinun he
ouat. Ja caiki minun Omani ouat ſinun/ ia ſinun omas ouat
minun/ Ja mine olen heiſſe kircaſtettu. Ja em mine ole ſillen
Mailmas/ waan he ouat mailmas/ ia mine tulen ſinun tyges.
PYHE ISE/ ketke heite ſinun Nimes cautta iotcas
minun annoit/ ette he oliſit yxi/ ninquin mekin. Coſka mine
olin heiden cāſans mailmas/ ketkin mine heite ſinun Nimees/
Jotcas minun annoit/ ne mine ketkin/ ia eikengen nijſte cado
nut/ waan ſe Cadhotoxen Lapſi/ Ette Ramattu teuteteiſin.

Mutta nyt mine tulen ſinun tyges/ ia nemet puhun Mail
mas/ ſenpäle/ ette heille olis itzeſens minun ilon teudhelinē. Mi
ne annoin heille ſinun Sanas/ ia mailma heite wihaſi/ Sille

ettei he ole mailmast/ ninquin ei mineken ole mailmast. Ein mine Rucole ettes heijet poisotat mailmast / waan ettes heite ketket sijte pahast Eiuet he ole mailmast ninquin en mineke ole mailmast. Pyhite hiete sinun Totudhes cautta. Sinun puhes ōbi se Totuus. Quin sine minū lehetit mailman /nin mōs mine lehetin heijet maliman. Ja heidē edesens mine pyhitē itzeni/senpåle ette hekin olisit pyhitetyd Totuden cautta.

Mutta em mine waiwoin heiden edhestens Rucole/ waan mōs nijnen edest / iotca heiden Sanans cautta wskouat Minun påleni / Senpåle ette he caiki pite ychte oleman/ ninquin sine Jse minus olet/ ia mine sinus/ ette hekin pite mōs meisse ychte oleman/ Senpåle/ ette mailma wskois sinun lehetteneri minun. Ja mine annoin heille sen kircaudhen/ionga sine minulle annoit/ Ette hekin pite olemā ychte/ ninquin me kin ycte olema. Mine heisse/ ia sine minus/ette heiden pite oleman teudhelisēt yhdes/ia ette Mailma pite tietemē / ette sine minū lehetit/ia Racastit heite/ninquin sine minuaki racastit.

Jse/Mine tadhon/ ette cussa mine olen / sielle heidhengi pite oleman iotcas minun andanut olet/ ette he minun Cunniani nåkisit/ iongas minulle annoit/Sille sine Racastit minua ennen Mailman alcua. Wanhurskas Jse / ei ole mailma tundenut sinua/Mutta mine tunsin sinun/ Ja nemet ymmersit ettes minun lehetit / Ja mine tein tietteuexi / heille sinun Nimes/ ia teenghi tietteuexi/Senpåle ette se Rackaus/ iollas minua Racastit/ heisse olisi/ ia mine heisse.

En Rukoele Mailman edhest) Se on/ Mine eroitan Mailman ia ne Epeuskoiset Seuracunnasta ia nijste Christituista ette he tachtouat sotans huckua/ninquin Psal .: Non assumam nomina eorum super labia mea. Jtē Non miserearis omnibus operantibus iniquitatem Mwtoin tule Mailman edheste rucoella/ ette hen palaiais parannoxen cautta Jumalan tyge.

XVIII Lucu.

COſka Jeſus nemet
oli ſanonut/ wloſ- Matt 26.
meni hen Opetuſ- Mar 14.
laſtens canſa ylitze ſen Luce 22.
Ojan Cedron/ Sielle o-
li Yrttitarha ſen ſiſelle
hē meni/ ia henē Opetuſ I
lapſens. Mutta Judas/
ioca henen petti/ tieſi
mös ſen Paican/ Sille Yrtitarha
Jeſus tuli wſein ſinne
Opetuſlaſtens canſa.
Coſka nyt Judas oli ot-
tanut canſans Jouc-
kon/ ia ylimeiſten Pap-
peden/ ia Phariſeuſten
Palueliat/ tuli hen ſinne
Tuliſoittoin/ Lychtydē/
ia Otain canſa.
Quin nyt Jeſus tieſi
caiki/ mite henen coch-
tans tuleman piti/ nin
hen edeskeui/ ia ſanoi
heille: Keta te etzitte?
He waſtaſit hende/ Jeſuſta Nazarenuſt. Jeſus ſanoi heille/
Mine olen. Mutta Judas ioca henen petti/ ſeiſoi mös hei-
den canſans. Quin nyt Jeſus ſanoi heille/ Mine olen. Aſtuit
he tacaperin/ ia langeſit mahan. Nin hen taas kyſyi heille. Ke-
tå te etzitte? Mutta ne ſanoit/ Jeſuſta Nazarenuſt. Jeſus waſ-
taſi/ Mine ſanoin teille ette Mine olen/ Jos te ſis minua
etſytte/ ſallicat nemet menemeen/ Senpåle ette ſe Puhe teute-

teisin/quin hen sanonut oli/ Em mine ychte nüste cadhottanut/iotcas minun annoit.

Nin Simon Petarilla oli Miecka/weti hen sen wlos/ia lõi Ylimeisen Papin Paluelia/ ia poishackais henen Oikean Coruans. Ja sen Paluelian Nimi oli Malchus. Nin sanoi Jesus Petarille/ Piste sinun Mieckas tuppeen/ ettõ minun pide iooman site Calki/quin Ise minun andoi:

II Mutta se Joucko/ia se Ylimeinen Pãmies/ ia Judasten Palueliat kijniotit Jesusen/ ia sidhoit henen/ ia poisweit henen ensin Hannasen tyge (ioca oli Caiphasen Appi) ia oli sen Wotinen Ylimeinẽ Pappi. Ja se Caiphas oli se/ ioca neuuon oli andanut Juttaille/ Ette tarpelinen olis ydhen Inhimisen coolla Canssan edeste.

Jesus wietin Hannasen tyge.

Ja seurasi Simon Petari Jesusta/ ia yxi toinen Opetuslapsi/ Se sama Opetuslapsi oli ylimeisen Papin tuttaua / ia sisellemeni Jesusen cansa/sen ylimeisen Papin Salijn. Mutta Petari seisoi wlcona Ouen edes. Nin se toinen Opetuslapsi / ioca Ylimeisen Papin tuttaua oli wlosmeni/ Ja puhui Ouen wartialle / ia sisselletoi Petarin. Nin sanoi se ouenuartia pica Petarille/Ettõ sine mös ole temẽ Miehẽ Opetuslapsista: Hen sanoi/ En ole. Mutta Trengit ia Palueliat/iotca olit hijliste Tulen tehnet(sille ette Wilu oli)seisoit/ia Lãmmittelit itzens: Seisoi mös Petari Heiden cansans/ ia Lãmmitteli itzens.

Nin se Ylimeinẽ Pappi Kysyi Jesuselle henen Opetuslapsistans/ ia henen Opetuxestans. Jesus wastasi hende/ Mine olen iulki puhunut mailman edes/ Mine olen aina opettanut Sinagogas/ ia Templis cuhunga caiki Juttat cokondeuat/Ja em mine mite puhunut sala. Mites minulle kysyt: Kysy nijlle iotca cwlit mite mine olen heille puhunut. Catzo/ne tieteuet mite mine olen sanonut. Ja quin hen nemet puhui Nin yxi nüste Paluelist iotca lesseseisoit / annoi JEsusen

Corua-

Coruapwstin ia sanoi/ Nijngô sinun pite wastamã Ylimeiste pappi: Jesus wastasi/ Jos mine pahasti puhuin/ nin tunnusta se pahaxi. Mutta ios mine oikein puhuin/ mixis minua lôôdh: Ja Hannas lehetti henen sidhottuna sen Ylimeisen papin Caiphaxen tyge.

Mutta Simon Petari seisoi/ ia lämmitteli itzens. Nin sanoit he henelle/ Etkô sine môs ole henen Opetuslapsistans: Hen Kielsi ia sanoi/ En ole. Sanoi henelle yxi Ylimeisen Papin paluelijst/ sen Lango ionga Coruan Petari poishackas/ Engô mine nehnyt sinua henẽ cansans Yrttitarhas: Taas Petari kielsi/ Ja cocto lauloi Cuckoi.

III Nin he weit Jesusen Caiphasen tygô Radztupan. Mutta se oli amulla/ Ja ei he mennyet Radztupan/ ettei heiden pitenyt saastuman/ Waan ette he madhaisit sôdhe päsieis Lambaan/ Nin Pilatus wloslexi heiden tygens ia sanoi/ Mite Cannet te edestoot temẽ Miehen wastan: Wastasit he/ ai sanoit henelle/ Ellei hen olis pahointekie/ emme me olis hende andanut sinun Haltuus. Nin sanoi Pilatus heille/ Nin ottaca te hende/ ia Domitka hende teiden Lain ielkin/ Nin sanoit Juttat henelle/ Ei meiden tule ketäken tappa/ Senpäle/ ette Jesusen Puhe piti teutettemen/ ionga hẽ sanoi/ merkiten/ mille colemalla henen piti coleman.

Jsus Wietin Domiostolin eteen.

Matt 27. Mar 15 Luce 23.

Nin Pilatus taas sisellemeni Radztupan/ ia cutzui Jesusen ia sanoi henelle/ Olecko sine se Judasten Kuningas: Jesus wastasi/ Sanotko sine sen itzestes/ Eli ouatko muudh sen sinulle sanoneet minusta: Pilatus wastasi. Ollenco mine Judeus: Sinun Canssas/ ia Ylimeiset Papit. Ylenannoit sinun minulle/ Mites tehnyt olet: Jesus wastasi/ Minun Waldakundan ei ole teste mailmast.

Jos minun Waldakundan olis teste mailmast/ nin minun Paluelliani tosin sen woori sotisit etten mine Juttaille ylen annetaisi. Mutta nyt ei ole minun Waldakundan tälde/

Nin sanoi Pilatus henelle/ Sis sine olet Kuningas? Jesus wastasi/ Sine sen sanot/ Ette mine olen Kuningas. Sitewarten mine olen syndynyt/ia mailman sitewartē tullut/ ette minun pite Totudhen tunnustaman. Jocainen quin ombi Totudhesta/ hen cwle minun äneni. Pilatus sanoi henelle/ Mike ombi Totuus?

Ja quin hen sen sanonut oli/ meni hen taas Judasten tyge/ ia sanoi heille/ Em mine leudhe ychten Syte henen cansans/ Mutta teille ōbi tapa/ Ette minun pite päsiemē ydhen teille Päsieisnä/ Ettekō te sis tadho/ ette mine pästen teille Judasten Kuningan? Taas he caiki hwsit ia sanoit/ Ei site/ waan Barrabam/ Mutta Barrabas oli yxi Röueri.

XIX Lucu.

Jn otti sis Pilatus Jesusen ia rooskitzi hende/ Ja ne Sotamiehet wänsit yden krunon Orientappurist/ia panit henē Päens/ia he ymberikärit henē Purpura waatteille ia sanoit/Terue on Judastē Kuningas. Ja annoit henelle Coruapusti.

Matt 27. Mar 15. Luce 23. Taas Pilatus wloskeui ia sanoi heille Catzocat/ mine wlos wien henē teille/ette te tiedheisit/etten mine leudhä yehten Syte henen cansans. Nin Jesus wlosmeni/candaden ychte Orientappuraist Kruno/ ia Purpura waatetta. Ja hen sanoi heille/ Catzo mingemodoinen Jnhiminen. Coska ne Ylimeiset Papit ia Palueliat neit henen/hwsit he/ ia sanoit Ristinnaulitze ristinnaulitze hēde. Pilatus sanoi heille/ Ottaca te hēde ia ristinnaulitca/sille em mine leude ycten syte henē cansans. Wastasit hende Juttat/Meille ōbi Laki/ia meiden Lain ielken pite henen cooleman. Sille ette hen teki itzens Jumalan Poiaxi. Coska nyt Pilatus temen Puhen cwli/ pel

kesi hē enāmin. Ja taas sisellemeni Radztupan/ Ja sanoi Je
suselle/ Custa sine olet: Mutta ei Jesus andanut henen
wastaust. Nin sanoi Pilatus henelle/ Etkōs miten minulle
puhu: Etkōs tiedhā ette minulla ombi Walda sinua Ris
tinnaulita/ ia minula ombi Walda sinua pāste: JESVS
wastasi/ Ei sinulla olis ychten walda minua wastan/ ellei

se olis annettu
sinulle ylhelde.
Senteden henelle
ombi swrembi syn
di/ioca minū sinul
le ylenannoi. Ja sij
te aiasta etzi Pila
tus hende pāste.
Mutta Juttat hu
sit/ ia sanoit/ Jos
sine temen pāstet/
nin et sine ole Kei
sarin ysteue/ Sente
den/ Joca teke hen
ens Kuningari/ se
on Keisarit wastā
Mutta quin Pila
tus temen puhen
cwli/ wlos wei hen
Jesusen/ ia istui D
omiostolin pāle/ sij
ne paicas/ ioca cu
tzutan Lithostro
tos/ mutta Hebre
iri Gabatha. Mut
ta se oli pāseisen
walmistus

walmiſtus peine/lehes Cudhenel hetkelle. Ja hen ſanoi Jut- taille/ Catzocat teiden Kuningaſt. Nin he hwſit/ Ota pois/ Ota pois/ Riſtinnaulitze hende. Pilatus ſanoi heille/ piteks minun Riſtinnaulitzeman teiden Kuningan? Ne Ylimei- ſet Papit waſtaſit/ Ei ole meille Kuningaſt paitzi Keiſa- rin. Nin hen Ylenandoi henen heille Riſtinnaulitta.

Mutta he otit Jeſu-
ſen ia poiſweit/ ia hen
candadhen henen Riſti
ens wloſlexi ſihen Sij-
an/ ioca cutzutan På-
calloin Paicka/ Mutta
Hebreixi Golgatha.
Sielle he henen Riſtin
naulitzit/ Ja caxi mwta
henen canſans cadhen
polen/ ia Jeſuſen heidē
keſkellens.

IIII
Jeſus Riſtin naulitan.

Mutta Pilatus kir-
ioitti ychden Pålekir-
ioituxen/ ia pani ſen
Riſtin påle/ ia oli nein
kirioitettu/ Jeſus Na-
zarenus Judaſten Ku-
ningas. Temē ſis påle
kirioituxen luit monda
Juttaiſta/ ſille ſe Paik-
ca oli leſſe Caupungi-
ta cuſſa Chiſtus Riſtin
naulittin. Ja oli Hebrei
ixi/ ia Grekixi/ ia Lati-
naxi kirioitettu. Nin

ſanoit

sanoit Judasten Ylimeiset papit Pilatuselle. Elos kirioita Judastē Kuningas/ Waan ette hen sanonut ombi/ Mine olē Judasten Kuningas. Pilatus wastasi/ Mite min kirioitin/ sen mine kirioitin.

Mutta coska nyt ne Houit olit Jesusen Ristinnaulinet/ O tit ne henen Waatteins/ ia teit nelie Osa/ Jtzecullengin Houil le Osan/ ia sihen mós Hamen. Mutta se Hame oli rombinai nen/ ylhelde haman alhalle cokonans cudottu. Nin he sanoit keskenens/ Elkem me site rikoco/ waan heittekem arwoin ke nenge se pite oleman/ Senpále ette Ramattu pideis teutettē Psalmen/ quin sano/ He ouat minun Waattein iakanet itzellens/ ia ouat arpa heittenet minun Hameni påle. Ja Houit tosin nemet teit. Psal.

Mutta Jesusen Ristin tykene seisoit/ henen Eitins/ ia he nen Eitins Sisar/ Maria se Cleophan emēde/ ia Maria Mag dalena. Coska siis Jesus Eitins neki/ ia Opetuslapsens/ iota hē racasti/ tykene seisouan/ sanoi hen Eitillens. Waimo/ Catzo sinun Poicas. Sijtte hen sanoi Opetuslapselle/ Catzo sinun Eitis. Ja sijte hetkest/ otti Opetuslapsi sen tygens.

Sijtte quin Jesus tiesi ette caiki io olit teutetyt/ ia ette Ra mattu pideis teutettemen/ sanoi hen/ Mine ianon. Oli siis pā du yxi Astia teunens Eticat. Mutta he teutit ydhen Sienen Psal 95. Eticalla/ ia panit sen ymberi Jsopin/ ia pidhit sen henen Suuns edes. Coska sis Jesus oli Etican ottanut/ sanoi hen/ Se on teutetty. Ja callisti Påens/ ia ylesannoi Hengens.

Mutta ette se oli Walmistus peiue/ ia ei Rumit pitenyt ole man Ristin påle Sabbathina (Sille se sama Sabbathin pe ue oli swri) Rucolit Juttat Pilatust/ ette heiden Reidhens piti Ricottaman/ ia poisotettaman.

Nin tulit Houit ia ricoit sen ensimeisen Reidhet/ ia sen toisen/ ioca henen cansans Ristinnaulittu oli. Mutta quin he tulit Jesusen tyge/ ia neit henē io coolluexi/ ei he rickonet henē Rei

siens

siens/ Waan yxi hovist auasi henen Kyliens keihehell. Ja coc-
ta wlos wwoosi Weri ia Wesi.

Ja se ioca temen neki/ hen ombi sen todhistanut/ ia henen
Todhisturens on tosi. Ja se sama tiete ette hen totta sano/
Exodi 12. Zacha 12. Senpälle ette te mös wskoisitta. Sille nemet ouat tapacta-
nut/ ette Ramattu teutteteisin. Ei teiden pide Lwta rickoman
henes. Ja taas toinen Kirioitus sanopi/ he ßauat nädhä/ io-
honga he ouat pistenet.

Semelkin Joseph Arimathiast/ ioca oli Jesusen Opetuslap-
V si/ sala/ Judasten pelghon teden/ rucoli Pilatust ette hen
sais poisötta Jesusen Rumin/ ia Pilatus sen salli. Nin tuli
Jesus haudatan mös Nicodemus/ ioca ennen oli tullut öelle Jesusen tyge/
ia toi Mirrhan ia Aloen secotetun/ lehes sata marcka. Nin
he otit sis Jesusen Rumin/ ia kärit sen Linauaattehin/ hyuin
haijulisil yrtil ninquin Judasten tapa oli haudhata. Mutta
siine paicas quin hen Ristinnaulittin/ oli yxi Yrttitarha/ ia
Yrttitarhas yxi wsi hauta/ cuhunga eikengen wiele ollut pan-
du/ Johonga he panit Jesusen/ Judasten Walmistus peuen
tehden/ ette se hauta oli lesse.

XX Lucu.

Mutta ychten Sabbathin peiuen/
tuli Maria Magdalena warhan/
costa wiele pimie oli/ haudhalle/ ia ne-
ki Kiuen poisötetu haudhalda. Nin
Matt 28. hen iooxi/ ia tuli Simon Petarin ty-
Mar 16. ge/ ia sen toisen Opetuslapsen tyge
Luce 24. iota Jesus racasti/ ia sanoi heille/ He
ouat poisottanet HErran haudast/
ia emme me tiedhä cuhunga he henen panit. Nin Petari ia
se toinen Opetuslapsi wlosmeni/ ia tulit haudhan tyge.

Mutta

Mutta ne Cari ynne iocxit/ia ſe toinen Opetuſlapſi edhelleiocxi nopiamā quin Petari/ia tuli edhelle Haudhan tyge. Ja quin hē ſiſellekurkiſti/neki hen kärilinat panduna/ Ei hen quitengan ſiſellemēnyt. Nin tuli ſijtte Simon Petrus henen ielkins/ ia meni Haudhan ſiſelle/ ia näki Kärilinat panduna/ia ſen Hikilinan/ ioca henen Päens päle oli ollut/ei Kärilinan canſan Pāduna/ waan erinens kärittynä ychten paickan. Nin ſiſellemeni mös ſe toinen Opetuſlapſi/ ioca edhelle tullut oli Haudhalle/ia neki ſen ia vſkoi. Sille eiuet he wielē Ramattu ymmertenet/ ette henē piti yleſnouſemā Cooleiſta. Nin taas ne Opetuſlapſett menit iellens cokoon.

Vſkoi ſen) Ette hē oli pois otettu / ninquin Magdalena henelle ſanonut oli.

Mutta Maria Haudhan edes ſeiſoi wlcona idkein. Coſka hen ſis idki/nin hen kurckiſti Haudhan ſiſelle/ia neki caxi Engelite Walkeis waatteis jſtuan/Se yxi päen poles/ ia ſe toinē Jalcain poles/ cuhunga he Jeſuſen Rumin pāneet olit. San oit he henelle/Waimo/mites idket? Hen ſanoi heille/He ouat minun HERRAN poiſottanet/ engä tiedhä cuhunga he panit henen. Coſka hen nemet oli ſanonut / kienſi hen itzens tacaperin / ia neki Jeſuſen ſeiſouan / ia ei tienyt ette ſe oli Jeſus. Sanoi Jeſus henelle / Waimo / mites idket? Ketes etzit? Hen Lwli ſen olevan Yrttitarhanhaltijan / ia ſanoi hen henelle / HERRA / ios ſine henen poiscannoit/nin ſanos minulle cuhungas henen panit / ia mine henen otan. JESVs ſanoi henelle/Maria. Nin hen kienſijn/ia ſanoi henelle/Rabuni/ſe on ſanottu/Meſtari. Sanoi Jeſy henelle/Ele minuhun Rupe/ ſille em mine wiele ole * Yleſaſtunut minū Jſeni tyge. Waan mene minun Welieni tyge ia ſano heille/ Mine yleſaſtun minun Jſeni tyge / ia teiden Jſene tyge / Ja Minū Jumalani tyge/ia teiden Jumalan tyge. Maria Magdalena tuli ia ilmoitti Opetuſlapſille / Mine olen HERRAN nehnyt/ ia neite hen minulle ſanoi.

* yleſaſtunut Ettei hen vſkonut wiele hende ette hen oli Jumala/nin ei hen [illegible]ctonut anda kuuera itzeens/Sille kuuneta/ſe merkitze vſkon iſen Ja p. Johānes [illegible] muiſta Euangeliſtaiſt ſijte hengeliſeſt [illegible] itoreſta wa[illegible] tta/echke Matt. kirioitta/ette hē andoi wain oin heneens kuuicta.

Mutta

Mutta sen samã Sabbathin Echtona/ Costa Jo Ouet olit sulietudh/ cussa Opetuslapset olit coghotudh Judasten pelg hon tedhen/ tuli Jesus/ ia seisoi heiden keskellens/ ia sanoi heill/ Rauha olkõ teille. Ja quin hen sen sanonut oli/ nin hen osotti heille Rådhens ia Kylkens. Nin Opetuslapset jhastuit/ ette he HERRAN neit/ Nin Jesus taas sanoi heille/ Rauha olkon teille. Ninquin Jse minun lehetti/ Nin mine mös lehetten teiden/ Ja quin hen nemet sanonut oli/ puhalsi hen heiden pålens/ Ja sanoi heille/ Ottaca se Pyhe Hengi/ Joillen te synnit andexiãnatt/ nijlle ne Andexiannetan. Ja ioillen te ne pidhette/ nijllen ouat ne pidhetyt.

Mutta Thomas yxi nijste Cadhesttoistakymenest/ ioca cutzutan Caxoinen ei ollut heiden cansans/ costa Jesus tuli. Nin sanoit ne mwdh Opetuslapset henelle/ Me neim HERRan. Mutta hen sanoi heille/ Ellei mine nåe henen Kåsisens Naulain reiki/ ia piste minun Sormeni Naulain sijaan/ ia laske minun Kåteni henen Kylkeens/ em mine vsko.

Ja Cadexan peiuen perest/ taas olit henen Opetuslapsensa sielle/ ia Thomas heidhen cansans. Tuli Jesus quin ouet sulietut olit/ ia seisoi keskelle heidhen seasans ia sanoi/ Rauha olkon teille. Sijtte hen sanoi Thomaselle/ Piste sinun sormes tenne/ ia catzo minun Kåsieni/ Ja oienna tenne sinun Kåtes/ ia piste minun Kylkeni/ ia ele ole Epeuskoinen waan vskolinen. Thomas wastasi ia sanoi henelle/ Minun HERRAN ia minun Jumalan. Jesus sanoi henelle/ Ettes neit minun Thomas/ nin sine wskoit. Autuat ouat ne iotca ei nehnet/ ia vskoit.

Teki mös Jesus tosin monda mwta merki henen Opetuslastens nåhden iotca ei ole kirioitetut tesse Kirias. Mutta neme ouat kirioitetut/ senpåle ette te vskoisitta/ ette Jesus ombi Christus se Jumalan Poica/ Ja ette te Elemen saatta vskon cautta henen nimeens.

Sen

XXI Lucu.

Enperest ilmoitti Jesus taas itzens Tyberian Merē tyken/ Ja hen ilmoitti henens nein. Simon Petrus ia Thomas ioca cutzutan Caxoinen/ olit ynne/ ia Nathanael ioca oli Canast Galilean maalda/ ia ne Zebedeusen poiat/ ia caxi mwta henē Opetuslapsistās. Sanoi Simon Petari heille/ Mine menen calahan. Ne sanoit henelle/ Me tulema mōs cansas. Nin he vloslexit ia astuit cocta wenhesen/ ia ei he sine ōenā miteken saneet.

Mutta costa io homen oli/ seisoi Jesus rannalla. Ei quitenga Opetuslapset tiennet ette se Jesus oli. Sanoi Jesus heille/ Piltit ongo teille miten sōtewāte: He wastasit hende/ Ei. Nin hen sanoi heille/ Laskecat werkona oikiall polen wenecte/ nin te leudhette. Nin he laskit/ ia tuli nin palio caloia ettei he woineet site wete. Nin sanoi se opetuslapsi iota Jesus racasti Petarille/ HERRA se ombi. Costa Simon Petari sen cwli/ ette se oli HERRa/ wōtti hen hamen ymberillens (sille hen oli alasti) ia heitti itzens Meren. Mutta ne mwdh Opetuslapset tulit wenehelle/ Sille eivet he olluet caucan maalda/ wan lehes caxi sata kyneret/ ia wedhit wercoi caloinens.

Quin he nyt olit malle astunet/ Neit he hilet pandunna ia calan ninen pāle ia Leiuen. Sanoi JESVS heille/ Tocat tenne niste caloista iotca te nyt saitte. Simon Petari ylesastui ia weti werkot maalle teunens Swri caloia/ sata wisikymmende ia colmet. Ja waicka he nin monda olit/ ei quitenga werkot rickunet. Jesus sanoi heille/ Tulcat ru

alle-

alle. Mutta eikengen Opetuslapsista wskaltanut hende kysye sanodhen/ kucas olet? Sille he tiesit sen oleuan HERRAN Nin Jesus tuli ia otti Leiuen ia andoi heille. Ja samalmoto mös Calan. Teme ombi nyt se colmas kerta ette Jesus ilmestui henen Opetuslapsillens/ sijtte quin hen ylesnosnut oli coolleista.

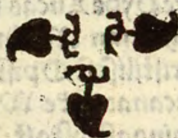
Cosca he ny olit söneet/ sanoi Jesus Simon Petarille. Simon Joannis/ Racastacos minua enämin quin nämet? Hen sanoi henelle. Ja HErra/ sine tiedhet ette mine Racastan sinua. Sanoi hen henelle/ Roki minun Caritzoitan. Sanoi hen taas henelle iellens/ Simon Joannis/ Racastacos minua? Hen sanoi henelle/ Ja HErra/ sine tiedhet ette mine Racastan sinua. Sanoi hen henelle Roki minun Lambaitan. Sanoi hen henelle Colmanen kerdhan. Simon Joannis/ Racastacos minua? Petari tuli murehesans/ ette hen colmanen kerdhan henelle sanoi/ Racastacos minua/ ia sanoi henelle/ HErra/ sine caiki tiedhet/ sine tiedhet ette mine Racastan sinua. Sanoi Jesus henelle/ Roki minun Lambaitan.

Totisest totisest sanō Mine sinulle/ Cosca sine olit Noori/ nin sine itzes wötit/ ia keuit cuhungas tactolit/ Mutta coskas wanhanet/ nin sine wlosoijenat kädes/ ia toinē sinū wöttepi/ ia wiepi cuhunga et sine tadho. Mutta sen hen sanoi/ merki ten mille Colemalla henen piti Jumalata cunnioitzeman.

Ja quin hen site sanonut oli/ sanoi hen henelle/ Seura minua. Nin Petari kiensijn ymberins/ ia neki sen Opetuslapsen seurauā/ iota Jesus Racasti/ ioca mös Jesusen Rinnoilla Ehto lises maannut oli/ ia oli sanonut/ HERRA/ cuca se on ioca sinun pette? Cosca sis Petari temen neki/ sanoi hen Jesuselle/ HERRA/ ende sis temen? Jesus sanoi henelle/ Jos mine tadhoisin/ ette hen pysyis sihenasti quin mine tulen/ mite sinū sihen tule? Seura sine minua. Nin teme puhe wlos lexi Wel-

iesten

lesten seas / Ei teme Opetuslapsi coole. Ja ei sanonut Jesus
henelle / Ei hen coole / Waan ios mine tadhon ette hen
pysyis sihenasti ette mine tulen / mite sinun sihen
tule: Teme on se Opetuslapsi ioca neiste tod-
hista / ia ombi nämet kirioittanut / Ja me
tiedhem / ette henen Todhisturens on
tosi. Ouat mös mõda mwota / iotca
Jesus teki / Cutka / ios ne iocaitzet kirioi
tetaisin / em mine lwle / ette co-
ko Mailma wedhäis ne
Kiriat / iotca pideis
Kirioitettaman.

Pyhen Johannesen Euangeliumin Loppu

Alcupuhe Apostolein Tekoin päle.

TEme Kiria pite Lwettaman ia tutkittaman / Ei ninquin mwtomat tehnet ouat / Quin Pyhe Lucas olis waiwoin Apostolitten Hyuet Teghot eli Hyuen / Elemenille Esikuuaxi / erinomaisesta tesse kirioittanut. Ninquin Pyhe Augustinus ia mont mw / temen Kirian sen parahan Esikuuan edest pitenyet ouat / Ette Apostolit ynne Christikunnā cansa / ouat caiki Tauarat pitenyet ychteisse etc. Joca meno ei quitengan cauuan wipynyt / Mutta aijalans piti Lackaman. Waan se päle n meiden tulepainin merkite / Ette Pyhe Lucas temen Kirian cansa cocoChristikunda opetta / haman Mailman Loppun asti / sen oikean Päcappalen Christilisest Opist / Quin ombi / Ette Caiki / seke Juttat ette Pacanat / seke Wanhurskat / ette Syndiset wanhurscaxi tuleuat ainoast vskost Jesusen Christusen päle / ilman caiken Lain auuta / eli meiden tödhen ansiota. Jotca osottauat seke Apostolitten / Petarin / Paualin / Stephanin / Philippusen / ia muiden Apostolitten iarnat / seke mös Pacanaiten ia Judasten Esikuuat. Sencaltainen Asia ombi se swrin tila ia syy / ette hen temen Kirian kirioitti.

Mitte P. Lucas Apostolein tegossa enimitten opettapi.

Senteden hen mös nin wekeuesti hoke / Ei waiwoin Apostolittē Sarnoi Vskosta Christusen päle / quinga seke Pacanat ette Juttat sen cautta piti wanhurskaxi tuleman ilman caiketa ansiota ia töst Mutta mös sencaltaisen Opin Esikuuat ia Teghot / Quinga ne Pacanat / ninquin Juttaatki waiwoin Euāgeliumin cautta / ilman Laki ouat wanhurskaxi tullut. Ja ninquin P. Petari todhista 10 ia 15 Lugus. Ettei Jumala tesse Asias ychte eroitusta pitenyt Judasten ia Pacanain waihella. Waan ninquin hen Pacanoille / iotca ilman Laita elit / sen Pyhen Hengen annoi, Euangeliumin cautta. Nin hen mös sen

Juttat ia Pacanat tuleuat ilmā Laita wanhurskexi.

samman

ſanan armoi Juttaille/Euangeliumin ia ainoā Wſkon ſarna
niſen cautta/ia ei Lain cautta/ taicka heiden Töidens ia an
ſions teden/eike môs ſen Wffrin ia Palueluxen cautta/quin
Lais keſketty oli. Ja nin hen aſetta teſſe Kirias ychteni ſeke ſe
Opin vſkoſt/ette môs Wſkon Eſikuuat. Senteden macta te
ne Kiria kylle cutzutta yxi Toimitus ylitze Pyhen Pauali̇n Le
hetuſkiriain. Sille mite pyhe Pauali opetta ia neuuo ſanoilla
a puheilla pyhiſta Ramatuiſta/ſite pyhe Lucas teſſe oſotta/
ia todhiſta Eſikuuilla ia Teghoilla/ette ſe iuri nin kieunyt ôbi
ia nin kieunnen pite/ quin pyhe Pauali opetapi/ nimittein.
Ettei yxiken Laki/eike yxiken Töö/ woi Jnhimiſi wanhurſ⸗
cautta eli wapautta/ Mutta waiwoin ſe Wſko Christuſen
påle. Ja ſiue leudhet teſſe Kirias ydhen caunin Speilin/ioſ⸗
ſas mahdat nâhdhâ/ſen todhen olcuan/ette SVLA WS
CO WANHVRSCAVTTA. Sille temen cappalen
Eſikuuat ia Tekot teſſe Kirias ouat/ quin ſen todhiſtauat/
totca ſinua eike wiettele/ eike wâlectele/ waan paramin Wſ⸗
koſa wachwiſtauat ia lohuttauat.

Tene Kiria om bi yxi Gloſu ia Toimitus ylitze Pyhen Paualin Epiſtolain.

Sille catzo nyt itze/ quinga pyhe Pauali on palainut ia
kiendynyt. Nin môs quinga ſe Pacana Cornelius kiendui
pyhen Petarin ſanain cautta/ ninquin Engeli henelle ennen
ſanoi. Sille Petarin tuli ſarnata henelle/ minge cautta henen
piti autuaxi tuleman. Samalmoto môs ſe Manwanhin Ser
gius ia caiki Caupungit/ ioiſſa pyhe Pauali ia Barnabas ſar
naſit. Catzo môs ſen enſimeiſen Apoſtolitten neuuon påle/
ionga he Jeruſalemis pidhit. Act. 15. Catzo môs caiki pyhen
Petarin ſarnat/Stephanin ia Philippuſen/ Nin ſine leudhet
ett ſe caiki ſinne pein kieupi/ Ette meiden waan Chriſtuſen
Wſkon cautta/ ilman Laki ia Töite/ pite armohon tuleman/
ia wanhurſcaxi. Ja ſen me taidham temen Kirian canſa hy
win oſotta/ ia Waſtanſeiſowaiſten ſuun ſangen kempiſt ia

Paulus

Cornelius

Sergius

wäkeueste kijnitukita / Jotca meite Lain päle ia meiden omā Töiden tyge lehetteuet / ia heiden hullun tyhmydhens ilmoitta. uat caiken Mailman edes.

Senteden mös Lucas sano / ette sencaltainen Wskon esi-kuua / on mös ne Hurscat Juttat (iotca olit vskon saneet) sangen wahwistanut. Ja ne mwdh Wskottomat Juttat o-uat senwori hulluxi ia kiuckun tulluet. Quin ei mös palio ih met ollut / ette he Laissa ylestaswatetut olit / ia siinä samas ha-mast Abrahamist olit hariotetut / Josta he mös närckestyit / ette Pacanat / iotca olit ilman Laita ia Jumalata / piti heiden werdaitzens Jumalan Armois oleman.

Mutta ette meiden Canssa / iotca caiki Pacanat olem.., sen-caltaiset Cappalet sille wirca laitauat ia Wainouat / se on tu-

Quinga Jumal an Armo ia Christusen tundemus ombi meiden Pacanain tyge tullut.

hat Osa pahembi / Ette me selkesti tesse näemme / ia ei kielde taidha / ette Jumalan Armo ia Christusen tundemus / on tul-lut meiden Esijseden cochtan / ilman Laki ia ansiota / ia / silloin quin he wiele olit Hirmuliset Epeiumaludhes ia pilcas. Mutta iuri nijn palio he sen cautta / pilcans ia wainons cansa woitit / quin Juttatki heidē pahudens ia coirudens cautta woitit. Sil-le ette Jumala oli ennen sencaltaisita Räänyt / ia Mosesen cautta andanut ilmoitta / Mine tadhon teite wihoitella ninen cansa / iotca ei ouat minun Canssan / ia yhden tyhmen Cans-san cautta tadon teite Hullutta. Ja Oseas 2. Lugus / Mine cut zun sen minun Canssaxeni / ioca ei olcca minun Canssan (Se on / quin ilman Laki ia Töite elepi) ia on quitengin ne pite nyt. Juri nijn mös tapactupi meiden Wiholisten / ette Juma la heite Hylkepi (quin hen io on Ruuenut) ette he henen Ar mons Christuses haluemaxi piteuet / quin Laki ia oma ansio-tans. Mutta einet he site vsko / sihenasti quin he sen (nin-quin Juttatki) itze näkeuet ia cadhotuxens leuteuet.

Aposto-

Se Toinen Cappale Pyhē Lucan Euangeliumiſt Enſimeinen Lucu.

Sijne toſin entiſes Kirias mine olē
puhunut (O Ra-
cas Theophile) cai-
kiſta nijſte/ quin Je
ſus Rupeſi ſeke teke
men ette opettamā
hamā ſihen peiuen
aſti / cuna hen oli y-
leſotettu/Sijtte quin
hen Apoſtoleiten (
iotca hen vloſwali-
nut oli) pyhen hen-
gen cautta oli keſ-
kyn andanut. Joille
hen mōs Kerſimiſēs
ielkin oli izens eleue
xi oſottanut monina
iſen opettamiſen cau
tta / ia neutteli henēs
heille Nelickymende
peiue/ ia puhui heille
Jumalan Walda-
kunnaſt. Ja quin hē
heite oli coonut / kiel
ſi hen heite Jeruſa-
lemiſt poiſmenemeſt
waan Odhottaman Jſen Lupauſta/ Joſta te cwlluet oletta

(ma hen) minulda. Sille ette Johannes toſin wedhelle caſ-
toi/Mutta teiden pite pyhelle Hengelle caſtettaman/ei nyt mo-
nen peiuen peräſt.

Coſka he ſis cocondunet olit/kyſyit he henelle ſanoden/HE-
RRA/nytkös yleſtakennat ſen Jſraelin Waldakunnan: Nin
hen ſanoi heille/Ei teiden tule tiete aica eli hetki/ iotca Jſe ōbi
pannut henen woimaſans. Waan teiden pite ſaaman ſen py-
hen Hengen auwun/ ioca teiden pälen tulepi. Ja teiden pite
oleman minun todhiſtaiani/ ei wainoin Jeruſalemis/ mutta
mös caikes Judeas ia Samarias/ia ſijtte Hamaan Maan ären

Todhiſtaiani) Ei Moſeſen todhiſtaiat/waan ainoaſtans ſen Armō ioca Chriſtuſeſa caikille tarioua on.

Ja quin hen nämet ſanonut oli/nin hen heiden nähdens y-
leſotettin/ia yxi Pilui yleſnei henen heiden ſilmeins edeſt. Ja
quin he catzelit Taiuaſen henen menneſens/ Catzo/nin ſeiſoit
heiden tykenens caxi Mieſte walkeis waatteis/iotca mös ſa
noit/Te Galilean miehet/mite te ſeiſotta ia catzotta Taiuaſen:
Teme Jeſus ioca teilde yleſotettin Taiuaſen/hen ombi nin tu-
leua/quin te näitte henen meneuen Taiuaſen.

Nin he palaſit Jeruſalemin Wooreldа/ioca cutzutan Olio
meki/ia taambana on Jeruſalemiſt ydhen Lepopeiuekunnan
matka. Ja quin he ſiſelletulit/nin he yleſaſtuit ſihen Salijn/
cuſſa nämet oleſkelit/Petari ia Jacobus/ Johannes ia Andre
as/ Philippus ia Thomas/ Bartholomeus ia Mattheus/ Ja-
cobus Alphein poica ia Simon zelotes/ Ja Judas Jacobin
weli. Nämet caiki olit alati ynne yximieliſeſta Rucouxes ia
auxenshwtamiſes ynne Waimoin/ ia Marian Jeſuſen eitin
canſa/ ia henen Weliens cauſa.

Ja nijne peiuine yleſnouſi Petari Opetuſläſten keſ/ ia
ſanoi (ia oli Joucko nimilde ychten lehes caxikymende toiſta
ſata) Te Miehet ia Weliet/Sen Ramatun piti teutettemē/
ionga pyhe Hengi ennen ſanonut oli Dauidin ſuun läpitze
Judaſeſta/ ioca oli heiden Johdattaians quin Jeſuſen kijni-
otit/Sille ette hen oli meiden Luuſſa luettu/ia on temen Wir-
ghan

ghan meiden canſam ſaanut/ Teme ōbi anſanut ſen Pellon
Wårydhen palcaſta/ ia itzens hirtti/ ia on keſkelde cachti pa-
cachtanut/ ia caiki henen Siſelyxens wloſputoiſit. Ja ſe ilmeſ
tui caikille/ iotca Jeruſalemis aſuuat/ nin ette ſe ſama Peldo
cutzutan heiden Kielellens Hakeldama/ ſe on/ Weri peldo.
Sille ſe on kiriotettu Pſaltari Ramatus/ Henen Cotons pite
tuleman kylmille/ Ja ei pide oleman ſijne aſuijanda. Ja he-
nen Pijſpawdhens toinen pite ſaaman.

Nin pite nyt neiſte Miehiſte/ iotca meiden canſan o-
uat olluet (caiken ſen aijan culla HERRA JESVS
wlos ia ſiſellekeui meiden canſan/ Ruueten Johanneſen Caſ-
teſta/ hamā ſihen peiuen aſti/ cuna hen ylesotettin)yxi
otettamā henē Ylesnouſemiſens Todiſtaiari ynne meiden can
ſam. Ja he aſetit caxi ehdolle/ Joſephin ioca cutzutin Barſa-
bas/ ioca mōs lijalda Nimelde cutzutā Juſtꝯ/ Ja Mathiaſen.
Rucolit ia ſanoit/ Sine HERRA ioca caikein ſydhemet
tunnet/ oſota cumman ſine neiſte Cadheſt olet wloſwalinnut
Ette henen pite Aruan ſaaman teſſe Palwelures ia Apoſto-
lin wirghas/ cuſta Judas ombi poiſwilpiſtenyt/ ette henen pi
ti poiſmenemen ſialens. Ja he heitit Aruan heiſte. Ja ſe Arpa
langeſi Mathiaſen påle. Ja hen lwettin niten ydhen toiſta-
kymmenen Apoſtoliten Secaan.

Toinen Lucu.

A quin ſe Wideſkymenes peiue teutettin/ olit
he caiki yximieliſeſte ynne ſamas paicas. Ja eki
ſte tapachtui Taiuahaſt yxi Hwmaus/ nin-
quin ſangen ialo Tuliſpå olis tullut/ Ja teutti
caiken Honen/ cuſſa he olit iſtumas. Ja he-
ille nåwyit wileſkellyt kielet ninquin Tuliſet/
Ja ne iſtuit itzecunghin heidhen Pålens. Ja

he teutettin caiki Pyhe Hen-
ge/ia Rupesit puhuman mu-
illa Kielille/ senielken quin se
Hengi andoi heiden wlos-
puhua.
Nin oli Jerusalemis Jut-
tat asuuaiset Jumalata pel-
keueiset Miehet / caikinai-
sest Canssast/ quin Taiuan
alla on. Coska nyt teme ǎni
tapachtui/ cocontuli Cāssan
palious / ia hemmestyit /
Sille ette itzecukin cwli nij-
nen puhuuan heiden Kielil-
lens. Ja nin he caiki tyhmes-
tyid/ia ihmettelit keskenēs sa-
den/ Catzos/ Eikō nǎme caiki iotca puhuuat/ole Galilealaiset?
Ja quingasta sis me itzecuki cwlēma heiden puhuuan meidē
Kielilem iossa me syndynet olema? Parthit ia Medit ia E-
lamitit/ia ne asuuaiset Mesopotamias/ ia Judeas/ia Cappa-
dotias/Pontos ia Asias / Phrygias ia Pamphilias/Egyptis ia
Libian Maanraioilla liki Kyreni/ Ja ne mwcalaiset Romista/
Juttat ia ne Wdhet iuttat/Cretit / ia Arabit. Me cwlema hei
den puhuuan meiden Kielille/ Jumalan swria Tekoia. Nin
tyhmestyid caiki / ia ihmettelit keskenens sanoden/ mites lwlet
temen oleuan? Waan ne mwdh nauroit heite ia sanoit/ He
ouat teune makiat Wina.

Petari sarna-
pi.

Nin ylesnousi Petari ninen Ydhentoistakymenen cansa/ ia
corotti ǎnens/ ia puhui heille/ Te Judan Miehet/ ia te caiki
iotca asutta Jerusalemis/ teme olcoon teille tietteue / Ja ot-
taca minun Sanan teiden Coruijn. Sille ei nǎme ole iowris

nijnquin

ninquin te lwletta/sille ette nyt peineste ombi colmas hetki. Waan se onopi/ quin ennen sanottu on Joelin Prophetan cautta. Ja se pite tapachtuman Wimeisine peiuine sanopi JUMALA/ Mine wlofwodhatan minun Hengesteni caiken Lihan päle/ Ja teidhen poiat ia teidhen Tytteret pite Propheteraman/Ja teiden Noricaiset pite Näwuyt näkemen/ ia teiden Wanhinmat pite Wnia wnestuman. Ja mös minun Palueliaiten päle/ ia minun Picaini päle nijne peiuine mine wlofwodhatan minun Hengesteni/ ia heiden pite Propheteraman. Ja mine annan Jhmeit ylhel Taiuahas/ ia Mercki alahal Maan päle/ Weren ia Tulen ia sawnswitzun. Auringo pite mwttumā pimeydhexi/ia Cw werexi/ennen quin se swri ia iulkinen HERRAN peiue tulepi. Ja tapachtaman pite/ ette Jocainen quin HERRAN Nime auxenshwtapi/ hen tule wapadhexi.

Joelis 2.

Lihan Seke sisellє ette vlcona Lals a/ Sille Christuses he caiki ouat yo encaltaiset ilmā Töte ia ansiota Armohon cut u tut.

Te Miehet Jsraelist cwlcat nämet sanat/Jesusen Nazarenusen/sen Jumalalda annetun Miehen teiden cochtan/Te koin/ Jhmechten/ ia Merckein cansa/ iotca Jumala henen cauttans teki teiden keskellen(ninquin te mös itze tiedhette) Sen samā (ioca Jumalan edesaigoitun neuuon ia sädhyn iel keen oli wlosannettu) te otitta wärein Miesten Kätten cautta/ ia Ristinnaulittuna te surmasit. Sen ombi Jumala ylesherettenyt/ ia masewaxi teki Cooleman kiwud/ ettei se mahdolinen ollut/ ette henen piti silde pidhettemen. Sille Dauid sanopi heneste/ Mine Olen aina HERRAN minun casuoni eten pannut/Sille ette hen on minun Oikealla polella/senpäle/ ettei minun pide Wawachtuman. Senteden minun sydemen iloitze/ia minun Kielen riemuitze/ Ja mös minun Lihani pite Lepemen toiwouxes. Sille ettet sine ylenanna Minun Sieluani Heluetis/ia et sine mös salli sinun pyhes Turmelusta.

psal 16.

melusta nâkemen. Sine olet minulle tiettewexi tehnyt Elemen tiedh/ Sine teutet minun Ilolla sinun Casuos edhes.

Te Miehet Rackat Weliet/ Ette lupa ombi rochkiast teille puhu site Esijsest Dauidist. Hen on coollut ia Haudattu

3 Reg 2. ia henen Hautans ombi meiden tykene/ haman tehen peiuen asti. Quin hen nyt yxi Propheta oli/ ia tiesi ette Jumala oli henelle wannotull Walall luuanut/ iotta henen Cupens hedhelmest pideis istuman henen Istuimens pâle/ nin hen ennen nâki ia puhui Christusen Ylesnousemisest/ Ettei henê Sielunsa pitenyt ylenannettaman Heluetis/ eikâ henen Lihans pitenyt nâkemen turmelusta.

Temen Jesusen ombi Jumala ylesherettenyt/ ionga Todhistaijat me caiki olema. Ette hen nyt Jumalan oikealla Râdhelle ombi ylestorghotettu/ Ja on saanut Iselde Lupa uxen Pyhest Hengest/ hen onopi nyt wlosiwodhattanut temê

Psal 110. quin te nâett ia cwlet. Sille eipe Dauid ole Taiuasen astunut/ waan hen sanoi/ HERRA sanoi minun Herralleni/ Istu minun Oikealle Râdhelleni/ Sihêasti ette mine panen sinun Wiholises sinun Jalcais astinlaudhaxi. Nin pite nyt wissijste caiken Israelin Honen tietemen/ Ette Jumala ombi sen Jesusen ionga te Ristinnaulitzit HErraxi ia Christuxexi tehnyt.

Coska he sis nâmet cwlit/ se keui heiden lepi sydhemens/ ia

Paranosta) Catzo neme tule nat Sanan caut ta ilmã tõte wã/ hurskaxi ta mwt amã endisen py/ hydhens.

sanoit Petarille/ ia muille Apostolille/ Te Miehet Rackat weliet/ Mite meiden pite tekemen: Petari sanoi heille/ Techket parãnost/ ia iocainen teiste andacan Henens casta Jesusê Christusen Nimen/ syndein andexiandmisexi/ Nin te satta sen Pyhen Hengen Lahian. Sille ette teille ia teiden Lapsillen ombi teme Lupaus annettu/ ia caikille iotca taambana ouat/ cutka Jumala meiden HErra tehen cutzupi.

Ja mös monilla muilla sanoilla hen todhisti/ ia neuuoi heite sanoden/ Andacat teiten autetta teste pahaelkisest Sughusta

ghusta. Jotca sis mielellens wastanotit henen Sanās/ne an noit heidens casta/ Ja sinä peiuene iouckoon tuli /lehes colmet Tuhata Sielua.

Mutta nin he pysyit alati Apostolitten Opis/ia Osaliseupes / ia Leiuen murtamises/ ia Rucoupes. Ja iosaitzen Sielun påle tuli pelco/ Ja monda Ihmett ia Mercki tectin Apostoleiten cautta. Mutta caiki iotca Vskoit/ olit ydhes / ia pidhit caiki mite heille oli ychteisse. Heiden Hywydhens ia Tauarans he poismyit ia iagoit ne caikille/ senperest quin cuki taruitzi/ Ja he olit iocapeiue ia alati yximielisest Templis/ia mursit Leipe hone Honelda/ södhen toinen toisens cansa/ia kijtit Jumalata/ remulla ia sydhemen yrikertaurella/ ia olit caiken Canssan sosios. Ja HERRA lisesi iocapeiue Seurakundanijllä / iotca wapadhexi piti tuleman.

III Lucu

In Petari ia Johannes ynne ylesastuit Templin/ yhderenden Rucoxen hetkene. Ja nin oli yxi Mies/ Saattamatoin hamast Eitins Cohdost / Ja cannettin/ ia pandin iocapeiue sen Templin ouen eten/ ioca cutzutan/ Caunis/ ette henen piti Almuista anoman nijlde iotca Templin sisellemenit. Costa hen nyt näki Petarin ia Johannesen/ ette he tachtoit Templin sisellemenne/ anoi hen Almuista. Nin Petari Johannesen cansa catzoi henen pålens ia sanoi/ Catzo meiden pålen. Ja hen catzeli heiden pålens/ tokuodhen iotakin heilde saapans. Nin Petari sanoi/ Culta ia Hopia ei ole minulla/ waan sijte quin minulla onopi/ sen mi Serampa pane annan sinulle. JESVS EN Christusen Nazarenu's rattinsen Nimen nouse yles/ia kieu.

Ja hen Rupeis henen oikean Råteens/ia yleſoijenſi henen.
Nin cochta henen Sårens ia Candans wahwiſtuit/yleſcar-
ckaſi/ ſeiſoi/ia keui//ia ſiſellemeni heidhen canſans Templijn
keydhen ia hyppeten/ia kijtti Jumalata.
Ja caiki Canſſa nåki henen kieuuen/ia kijtteuen Jumalata.
Ja tunſit mös henē ette hē ſe ſama oli/ioca Almuiſan tedhen
jſtui ſen Templin Caunin Ouen edes. Ja he tulit teuten jhme
ydheſt ia hemmeſtyſt ſen ylitzen quin ſille tapachtanut oli.
Coſka nyt teme ſaattamatoin Mies/ ioca nyt terue oli/ piteli
hendens Petarin ia Johanneſen tyge/ iooxi caiki Canſſa hei-
den tygens Porſtoan/ioca cutzutan Salomonin/ ia ihmettelit
Quin nyt Petari ſen nåki/ waſtaſi hen Canſſalle/ Te Mie-
het Jſraeliſt/Mite te jhmettelet temen påle? Eli mite te catzo
ta meiden pålen/Ninquin me oliſima meiden Woimalla taic
ka Anſiolla temen ſaatanut kieumen? Abrahamin ia Jſaachin
ia Jacobin Jumala/ ſe meiden Jſeden Jumala ombi henen
Poicans Jeſuſen kircaſtanut/Jōga te ylenannoitta ia kielſitte
Pilatuſen edes/coſka hen Domitzi ette henē piti påſtettemē.
Matt 27. Mutta te kielſitte ſen Pyhen ia Hurſkan / ia anoitta teillen
Marci 15 Murhamieſt annetta/ Mutta ſen Elemen Påruchtinan te
Luce 23. tapoitta. Sen Jumala ombi coolluiſta yleshereyttenyt/ ionga
Joha 18. Todhiſtaijat me olema. Ja ſen Wſkon cautta henen Nimens
påle/ ombi hen Temen påle ionga te nået ia tunnet/ wahwiſ
tanut henen Nimens. Ja ſe Wſko quin on henen cauttans /
ombi Telle andanut henen teruexdhens caikein teiden nåcten.
Nyt rackat Weliet / Mine tiedhen ette te ſen tyhmydhen
cautta teitte/ ninquin mös teiden Ylimeiſetki. Mutta Juma-
la ioca caikein henen Prophetains Suun cautta ennuſtanut
oli/ ette Chriſtuſen pite Kerſimen/ ſen hen nein nyt teutti.
Nin

Nin techket nyt paranoſt ia palaitkat/ Senpåle/ ette teiden ſyndiine poiſpyhiteiſin/ Ette ſilloin ne Wirgottamiſẽ aighat tuliſit HERRAN Caſuon edeſt/ coſka hen Lehettepi ſen/ ioca teille nyt ennen ſarnatan/ Jeſuſen Chriſtuſen. Jonga tule toiſin Taiuas omiſta/ hama ſihen aican aſti ette caiki ne iellens aſetetan/ quin Jumala puhunut ombi caikein henen pyhein Prophetains ſuun cautta hamaſt Maliman alghuſta.

Wirgotuxe aica Ja ei hämmeſty xen/ pelgon/ eike häpemiſen.

Sille Moſes toſin on ſanonut Jſille/ HERRA teiden Jumala yleſnoſtapi teille Ydhen Prophetan teiden Weliiſten ninquin minun/ Cwlcatta hende caikis mite hen teille ſanopi. Ja ſe pite tapachtaman/ ette Jocainen Sielu quin ei cwle Tåte ſama Propheta/ ſe pite poisheitettemen Canſſaſta. Ja caiki mós Prophetat hamaſt Samueliſt/ ia ſijtte edeſpein nin monda quin puhunut ouat/ ne ouat mós neite Peiuie ilmoittaneet.

Deute 18.

Te oletta Prophetain ia ſen Liiton lapſet/ ionga Jumala teki meiden Jſeden canſa/ coſka hen ſanoi Abrahamille/ Ja ſinun Siemenes cautta pite caiki Canſſa Maan påle hyueſtiſiugnattaman. Teille enſin Jumala henen Poians Jeſuſen on yleshereттenyt/ ia lehettenyt teite hyueſtiſiugnaman/ Ette itzecukin teiſte pite palaiiaman pahudheſtans.

Liiton Lapſet Ei hen puhu Moſeſen Liitoſta.

(Pahudeſtans) Wlkona vſkoſta hen cutzupi caiki naiſet Pyhitoi t ſulaxi Pahi dexi Sille hen puhi pi caikille Juttaille/ ſeke hyuille ette pahoille.

Nelies Lucu

Oſka he nyt Canſſalle puhuit/ nin Papit ia Templin Eſimies ia ne Saducenſet tulit ſinne (ia nerckeſtuit ette he opetit Canſſa/ ia ilmoitit Jeſuſen cautta Ylesnouſemiſen coolluiſta) ia he heitit kåtens heiden pålen/ ia panit het Petarin ia Johanneſen Fangeus. det kiini Hoomenexi/ Sille ette Echto io oli. Mutta monda niiſte/ iotca ſanan cwlit/ wſtoit/ ia tuli Mieſten Lucu Wiiſi tuhatta.

Mutta

Mutta toisna peiuen tapachtui / ette heiden Ylimeiset ia Wanhimat/ ia Kirianoppenut Jerusalemis/ia Hannas se Ylimeinen pappi ia Caiphas ia Johannes ia Alexander/ia nin monda quin olit Ylimeisten Pappedhen Sughusta / cokosit heidens/ ia asetit heite Keskellens/ ia kysyit heille. Mille woimalla taicka minge Nimeen/ te oletta temen tehnet: Nin Petari teunens pyhe Henge/sanoi heille/ Te Ylimeiset Canssast/ ia te Wanhimat Israelis/ Ette me tenepene Domitamma / sen Hyuenteghon polest/ quin me teim sen Sairan Miehen cochtan/mille moto hen ombi parattu/Nin se oleon teille/ia caikelle Israelin Canssalle tiettewe/ Ette JESVSEn Christusen Nazarenusen Nimeen quin te Ristinnaulitzit/ Jōga Jumala cooluista ylesheretti henen cauttans seiso Teme teruene teiden edesen. Se ombi se Kiui/ ioca teilde Rakendailda hyliettu on/ Joca nyt on Culmakiuexi tullut/ei ole yhdhesseke toises Terueys. Eike mös ole muta Nime Taiuan alla Inhimisille annettu/ iossa meiden pite wapadhexi tuleman.

Quin he nyt näit Petarin ia Johannesen puhen rohkeudhen/ ia ihmettelit. Sille he tiesit /ette he olit oppemattomat/ ia Kiriantaitamattomat Miehet/ia hyuesti heijet tunsit/ette he Jesusen cansa olit olleet. Ja he neit heiden cansans seisouan sen Inhimisen/ioca parattu oli/ia eiuet Woinut miten site wastanpuhua. Mutta he keskit heite Neuuosta Wlosmenne/ nin he neuuo pitelit keskenens / ia sanoit/ Mite me teem neinen Miesten: Sille ette iulkinen Merckí ombi heidē cauttans tehty/ia on caikille Jerusalemis asuuaisille tiettewe/ ia emme me site woi kieldä. Waan senpäle/ ettei se enāmbi haijo Canssan Keskelle/ nin haastacam Hartasti heite/ Ettei he testedes puhuisi Ydhellecke Inhimiselle teste Nimeste. Ja he cutzuit heite/ ia kielsit/ettei heiden swingan pitenyt puhuman eikā opettaman Jesusen Nimeen.

Petarin wastaus ia todistus

Psal 118.

muta Nime. Tessecaki vskallus töwē wāhurskaudest poiskielten/ia coco meidē wanhurskaus asetetan Christusen päle.

Mutta

Mutta Petari ia Johannes waſtaſit/ ia ſanoit hellle/ Jnze
te Domitca/ Jos ſe on Jumalan edes oikea/ette me teite enē
men cwlema quin Jumalata. Sille emme me taidha ſwin
gan wai olla ſite/ iota me neim ia cwlima. Mutta he whcka
ſit heite/ ia annoit heiet mēne/ ia eiuet miten leunyet miſte he
oliſit heite pijnaneet canſſan tedē/ Sille ette he caiki kijtit Ju
malata/ ſen edheſt quin tapachtanut oli. Sille/ ſe Jnhimi
nen oli Wanha ylitze nelienkymenen aiaſtaijan/ ionga påle te
me Terueydhen Mercki tehcty oli.

Mutta quin he poiſtaſkettin nin he tulit omains tyge/ ia ilo
moittit nijlle mitke Pappeden påmiehet ia Wanhimat olit
ſanoneet. Coſka he ſen cwlit/ yleſkorghotit he yximieliſeſt het
den ånens Jumalan tyge/ ia ſanoit/ HERRA/ ſine olet Apoſtolein ru
Jumala/ ioca Taiuan ia Maan/ ia Meren/ ia caiki mite nijſſe cous.
on tehnyt olet/ Sine ioca Dauidin/ ſinun Paluelias ſuun caut
ta puhunut olet/ Miri Pacanat kiuckuitat/ ia Canſſat turha Pſal.2.
etenſottanat: Mailman Kuningat ychtenaſtuuat/ ia Påmies
het heitens ychten cokouat/ HERRA Waſtan/ ia henen
Chriſtuſens waſtã: Sille he ouat toſin cokonduneet/ waſtoin
ſinun pyhe Poicas Jeſuſta/ iongas woitelit/ ſeke HERO
DES/ ette Pontius Pilatus/ Pacanain ia Jſraelin Canſſan
canſa/ tekemen/ mite ſinun Kåtes/ ia ſinun Neuuos ennen ai
konut oli/ ette tapachtaman pideis. Ja nyt HERRA/ catzo
heiden whckaurens påle/ ia anna ſinun Paluelias caikelle wſ
caluxel ſinun Sanas puhua/ Ja wloſoijenna ſinun Kåtes/
ſitewarten ette Terueys ia Merckit/ ia Jhmet tedheiſin ſinū
pyhen Lapſes Jeſuſen Nimen cautta. Ja quin he Rucolluet
olit/ lijkui ſe Sija/ ioſſa he coghoſſa olit/ ia teutettin Caiki
pyhelle Hengelle/ ia puhuit Jumalan ſana wſcaluxella.

Ja nijnen Wſkoliſten Paliondhes/ oli yxi Sydhen/ ia yxi
Sielu. Eike kengen heiſte/ ſanonut miteken omaxens/ iota

henelle

henelle oli/ Waan caiki oli heille ychteizet. Ja ſwrella awulla annoit Apoſtolit todhiſturen HERRAN Jeſuſen Yleſnouſemaſta/ Ja ſwri armo oli heiden caikein pälens. Ja ei mös ollut yxiken heiden keſkenens taruitzepa/ Sille ette nin monda/ ioilla Pelto eli Hone oli/ he myidhne/ ia panit ſen myydhyn Tauaran Hinnan Apoſtoliten ialcain eten/ Ja annettin iocaitzen/ quin cukin taruitzi.

Barnabas

Mutta Joſes ioca mös lialdanimeldä Apoſtoleiſt cutzuttin Barnabas (ſe on tulkittu/ Lohutus Poica) ſughuſta yxi Leuita Cypriſt/ henelle oli yxi Pelto/ ſen hen myi/ ia edeſtoi Hinnan/ ia pani ſen Apoſtoliten ialcain eten.

Wides Lucu

Vtta yxi Mies Ananias nimelde/ Saphiran henen Emenens canſa myi henen Tauarans/ ia poiſketki iotakin Hinnaſta/ henen Emendens tieten/ ia ydhen oſan edeſtoi/ ia pani ſen Apoſtoliten ialcain eten. Nin Petari ſanoi/ Anania/ mixi Perkele teutti ſinun Sydhemes ettes pyhen Hengen edes walectelisit/ ia poiſketkit monicadhtoi Pellon Hinnaſta: Oliſit ſine kylle tainut ſen pite/ ia coſka hen myty oli/ oli ſe wiele ſinun hallnſas. Mixi ſine ſis ſencaltaiſta olet ſinun ſydhemees ottanut: Et ſine ole Jnhimiſtē waan Jumalan edes Walehdellut. Coſka nyt Ananias nemet ſanat cwli/ langeſi hen mahā/ ia ylenannoi Hengens. Ja ſuri pelco tuli caikein ninen ylitze/ iotca temen cwlit. Nin nooret miehet Yleſnouſit/ ia coriaſit henen tielde/ ia poiſweit henen ia Hautaſit.

Ananias

Teme meno nite tarkoitta/ ioteca Kirkon omat Ahneullans ominſtauat ia ei mitē ſen edheſte tee.

Saphira

Ja wähen aijan peräſte lehes colmen hetken/ ſiſelletuli mös henen Emendens ia ei tienyt/ mite tapachtanut oli. Nin

Petari

petari waſtaſi hende/ Sanos minulle/ Olettaco ſen Pellon ſi hen Hindan myynet: Hen ſanoi/ Ja ſihen Hindan. Sanoi ſit te Petari henelle/ Miri te oletta ſoſionut keſkenen HERran Henge kiuſaman: Catzo ninen ialcoija/ iotca ſinun Miehes hautaſit/ ouat Ouen edes/ ia pian mös wloſwieuet ſinun. Ja cochta hen maan lãgeſi henẽ ialcains eten/ ia ylenãnoi Hẽgens. Nin ne nooret Miehet ſiſeltulit/ ia leuſit henẽ coolluna/ wloſ weit henẽ/ ia hautaſit henẽ Miehens tyge. Ja ſwri pelco tuli coko Seuracunnan ylitze/ ia caikein ninen ylitze iotca temen cwlit.

Ja Apoſtolitten Kãtten cautta tectin monda Mercki/ ia Ihmette canſſan ſeas. Ja he olit caiki yximieliſeſta Salomonin Eſihones/ Mutta eikengen nÿſte muiſta wſkaldanut itzens anda heiden ſecans/ waan Cãſſa palio heiſte piti/ Ja Joucko enãmin caſwoi Miehiſte ia Waimoiſta/ iotca vſkoit HERRAN påle/ Nin ette he Sairaat Catuille wloſkãnoit/ ia panit heiden Wootein ia Parein påle/ ette Petarin tulles/ mactais waiwoin henen Warions iongun heiſte ylitzewariot ta. Ja cokontuli mös ſwri Joucko nÿſte lehimeiſiſt Caupun geiſt Jeruſalemÿn/ ia edeſtoit Sairaita/ ia Riuattut ſaaſtaſilde Hengilde/ ia ne caiki parattin.

Nin yleſnouſi ſe Ylimeinen Pappi/ ia caiki/ iotca henen canſans olit (ioca on ſe Saduceuſten lahcko) ia tuli teuten Kiuautta/ Ja paiſkaſit kãtens Apoſtolitten påle/ ia heitit ne ychteitzen Fangihoneſen. Mutta HERRAN Engeli öelle tornin Wren yleſauaſi/ ia heÿet wloſwei/ Ja ſanoi/ Menget/ ſeiſocat ia puhucat Templis Canſſalle/ caiki temen Elemen ſanat. Quin he ſen cwllet olit/ nin he warhan Homeltan ſiſellemenit Templin ia opetit. Apoſtolein Fangeus

Nin tuli ſe Ylimeinen Pappi/ ia ne iotca henen canſans olit/ cokoncutzuit Neuuon ia caicki Iſraelin laſten Wanhimat

mat / ia lehetit Fangihonen tyge / nijte Hakeman. Coska nyt
palueliat tulit / eikä leutenyet heite Tornis / nin he palasit / ia
ilmoitit heille sanoden / Tornin tosin me leusim suliettun kylle
wisusti / ia Wartiat wlcona seisouan ouen edes / waan quin
me auasim / emme me keten siselde leunyet.

Coska nyt se Ylimeinen Pappi / ia Templin Esimies / ia
mwdh Pappein påmiehet cwlit nâme puhet / epälit he heis-
te / mite sijte wimein tulis. Nin yxi tuli ia ilmoitti heille / Cat-
zos / ne Miehet iotca te Tornin panitta ouat Templis / seiso-
uat ia opettauat Canssa. Nin meni Esimies Palueliain cansa
ia heite edestoi / ilman wallata. Sille he pelkesit Canssa / ettei he
kiuitetaisi. Ja quin he ne edestoit / nin he asetit heite Neuuon
eten. Ja se Ylimeinen Pappi kysyi heite / ia sanoi / Eikö me ole
monaisti teite kieldenyt puhumast Canssalle tehē Nimeen? Ja
catzos / te oletta teuttenyet Jerusalemin teiden opetuxellan / ia
tadhotta temen Jnhimisen Weren meiden ylitzen wetä.

Mutta Petari ia Apostolit wastasit ia sanoit / Enemen tule
Jumalata cwlla / quin Jnhimisie. Meidhen Isedhen Jumala
yleshereytti Jesusen / ionga te tapoitta / ia ylesripustitta pw-
hun. SEN ombi Jumala henen oikialla Kådhellens yleskor
ghottanut Påmieheri ia Wapataiari / andaman Israelile pa-
ranusta ia syndien andexiandamusta. Ja me olema henen To-
dhistaians neinen sanain polesta / ia sijttekin mös se Pyhe Hen
gi / ionga Jumala andanut on nijlle iotca hende cwleuat.
Coska he nyt nâme cwlit / keui se lepitze heiden sydhemens / ia
neuuo pidhit heite tapparens.

Påmieheri) Joca se peå ia Ensimeinē öbi nijste Coolluista yles-hereterry / ia ionga cautta me caikki Eleuexi tulemma.

Gamalielin neuuo

Nin ylesnousi Neuuos yxi Phariseus / nimelde Gamaliel /
Lainopettaia / iosta caiki Canssa palio piti / se keski ette Apos-
tolit piti erinens wlosinenemen. Ja sanoi heiden tygens / Te
Miehet Israelist / cauattacat itze teiten neiste Miehiste / mite te
heiden teette. Ennen neite peiui ylisti Theudas itzens / sanoi

Theudas

henens

henens iongun Oleuan / Ja henen tygens langesi Mies
lucu lehes nelie ſata / Joca tapettin / ia caiki iotca heneen Judas Galileus
turuaſit / ne haijotettin / ia turhaxi tectin. Sen ielkin Judas
Galileaſt / yliſti henens weronlaſkemiſen peiuinå / ſe poiſkien- Luce 2
ſi palio Canſſa henen ielkins hen mŏs huckui / ia caiki iotca
hende crolit / haijotettin.

Ja nyt mine ſanon teille / Lacatka neiſte Miehiſte / ia ſal licat heite / Sille ios teme Neuuo eli Teko on Jnhimiſiſte / kylle ſe catupi. Waan ios ſe on Jumalaſta / nin ette te ſite woi alaſ paina / Senpåle ettei te leuteiſi ſotiua Jumalata waſtan. Nin ne caiki mieliſtuit henen neuuoons / Ja quin he ſiſellecutzuit Apoſtolit / nin he hoſuttit heite / ia kielſit ettei heiden pitenyt puhuman Jeſuſen Nimeen / Ja laſkit heiden menemen. Nin he ſis menit iloiten pois Neuuon edeſt / ette he otoliſet olit pilca kerſimen henen Nimens tedhen / Ja eiuet lacanut iocapeiue Templis / ia ioca Hones opettamaſt ia ſarnamaſt Euangeliũ Jeſuſeſt Chriſtuſeſt.

VI Lucu.

Vtta nine peiuinå / coſka Opetuſlaſken Lucu eneni / nouſi napina Grekelde ninen Hebrein waſtan / ſenteden / ette heiden Leſkenſe ylencatzottin iocapeiueſes Elatoxes. Nin ne Caxitoiſtakymende cokoncutzuit Opetuſlaſtẽ Jouckon / ia ſanoit / Ei ſe oleco ctolinen ette me ylenãnama Jumalã ſanã / ia paluelenma peutein edes / Senteden / te Rackat weliet / wa litka ſis teiſten Seitzemen toimeliſt Mieſte / iotca ouat Pyhe Hengi ia Wiſautta teunå / ioille me temen Wirghan haltun annama

annama/ Mutta me tadhom Rucouxes ia Sarnan paluelu-
xes alati olla.

Ja se puhe caikelle Jouckolle sangen kelpasi. Ja he wlos-
walitzit Stephanin/ ioca oli Mies teunēs vsko ia pyhe hēge/
ia Philippun/ia Prochorum/ ia Nicanorem/ ia Timonem / ia
Parmenan/ia Nicolaum sen Wdenwttan Antiochiasta. Ne
met he asetit Apostolitē eten/ia rucolit/ia panit kādens heidē
pālens. Ja Jumalan Sana caswoi/ ia Opetuslasten Lucu
tuli sangen swrexi Jerusalemis. Nin mōs swri ioucko pap-
pi tuli vskon cwliaisexi.

Mutta Stephanus ioca oli vsko teunens ia wākewuytte/
teki Jhmeit ia swri tunnustechti Canssan seas. Nin ylesnou-
sit mwtomat siite Sinagogasta/ ioca cutzuttin se Libertinein/
ia se Kyreneusten / ia ninen Alexandriten/ ia ninen iotca olit
Ciciliasta/ia Asiasta/ia campalit Stephanin cansa. Ja eiuet he
woinet siitteken site Wijsautta wastanseiso/ Ja Henge ioca pu
hui. Nin he wlosteit Miehie/ iotca sanoit/ Me olema henen
cwlluet puhuuan Pilcasanoia Mosesta ia Jumalata wastan.
Nin he yllytit Canssan ia ne Wanhimat ia Kirianoppenuet
ia karghaten he kijniotit henen ia weit henen Neuuon eten.
Ja asetit wāret Todhistaiat iotca sanoit/Teme Mies ei lac-
ka puhumast Pilcasanoia tāte pyhe Sija wastan ia Laki/ Sil
le me olema cwlluet henen sanouan/ Jesus Nazarenus te-
men Sijan hāuitte/ ia mwttapi Sādhyt/iotca Moses meille
andoi. Ja ne caiki catzoit henen pālens/iotca Neuuosa istuit/
ia neit henen Caswonsa ninquin Engelin caswon.

VII Lucu

Nin

NIin sanoi sis se ylimeinē Pappi. Lieneuetkō nāme nein? Nin hen sanoi/ Te miehet rackat weliet ia Iset/ cwlcat. Cunniā Iumala ilmeistui mei den isselle Abrahamille/ coska hē oli Mesopotamias/ ennē quin hen Haramis asui/ ia sanoi henelle/ Wlosmene sinun maaldas ia sinun Sughustas/ ia waella sihen mahan ionga mine osotan sinulle. Nin hen wloslexi Caldean maalda/ ia asui Haramis. Ia sittequin henen Isens coollut oli/ nin hen wei henen sielde tehen mahā cussa te nyt asutta. Ia ei andanut henelle ychten perimist sihen mahan/ ei Ialanca ladhiutta. Ia hen lwpasi sijt tengi henelle sen andauans asuuaxens/ ia henen Siemenellens henen ielkins/ coska henelle ei wiele ychten Lasta ollut. Genesis 12

Sanoi sis Iumala henelle nein/ Sinun Siemenes pite oleman Cotakundainē wieralla maalla/ ia heiden ne pite Oriaxi tekemē/ ia pahasti menemen heiden cansans Neliesata aijastaica. Ia sen Canssan iota he palueleman pite/ tadho mine Domita/ sanoi Iumala. Ia sitelehin pite heiden wlosleetemen/ ia palueleman minua tesse Sias. Ia andoi henelle Ymberileicka uren Lijton. Ia hen synnytti Isaachin/ ia Ymberileickasi henē Cadherandeu peiuen. Ia Isaach synnytti Iacobin/ Ia Iacob synnytti ne Caritoistakymende Esijse. Gene 15.

Ia ne Esijset cateuden teden poisinyidh Iosephin Egiptihin/ Ia Iumala oli henen cansans/ ia pelasti hende caikest Ioseph myty. Gene 37.

henen tuskastans/ia annoi henelle Armon ia wijsauden Egiptin Kuningan Pharaonin casuon edes/ Ja hen pani henen Waldamieheri ylitze Egiptin/ia caiken henen Hoonens påle.
Nin tuli Nelke ylitze caiken Egiptin ia Canaan Maan/ ia
Gene 42. swri tuska. Ja meiden Jset eiuet Rauinota leunyet. Mutta cos
Tyris aica. ka sis Jacob cwli Egiptis oleuā Jyuije/lehetti hen ensin mei
den Jsemme. Ja quin hen taas heite lehetti/nin Joseph tuttijn
Gene 45. henen Welildens. Ja Josephin sucu tuli Pharaon tietteuexi.
et 46 Nin lehetti Joseph ia annoi toodha henen Jsens Jacobin/ia
caikē henē Sughunsa/ wiisi Hengi cadheχattakymmende. Ja
Gene 49. Jacob alasmeni Egiptijn/ ia hen cooli/ ia mős meiden Jset.
Ja Ylitzewietin Sichemin/ ia pantijn sijhen Hautan ionga
Abraham oli ostanut Rahalla Hemorrin lapsilda/ ioca oli
Gene 23. Sichemin poica.

Coska nyt lupauxen aica låhestui/iosta Jumala oli Abraha mille wannonut/ caswoi Canssa/ ia enåni Egiptis/ sihenasti quin toinen Kuningas ylestuli/ioca ei miten Josephist tietenyt. Teme meiden Sughun caualast wietteli/ ia pahasti meni meiden Jsein cansa/nin ette heiden piti heiden Nooret Lapsens poisheittemen/ ettei sickiet eleuciset olis.

Mosesen Syndymys. Sihen aican syndyi Moses/ ia hen oli Jumalan otolinen/ia eletettin colmet Cwcautta henen Jsens Honesa. Coska hē nyt
Exodi 2. wlosheitetty oli/ nin Pharaonin Tytter otti henen/ ia ylleskaswatti sen itzellens poiaxi. Ja Moses opetettin caikis Egiptin wijsauxes/ia oli woimalinen tőise ia sanoisa.

Mutta quin hen oli neliekymmende aijastaica wanha/ tuli henen mieleens/ette hen tactoi etzie henen weljens Jsraelin lapsia. Ja quin hen yhdelle nåki wårytt techteuen/ nin hē auitti hende/ia costi henen polestans ioca wårytte kersi/ia lői sen Egiptin miehen. Mutta hen luli henen Welijens sen ymmerteuen/ette Jumala tactoi heite wapatta henen Kådhens

cautta. Waan eiuet he ymmertenet. Ja toisna peiuen tuli
hen heiden tygens/ Coska he keskenens ritelit/ nin hen souit-
teli heite sanoden/ Rackat Miehet/ weliexet te oletta/ mixi te
toinen toisenna wårytte teet: Mutta se ioca Lehimeisens wå- Exodi 2
rytte teki/ poislyckesi henen sanoden / Cuca sinun on pannut
Påmieheri ia Domarixi meiden pålen: Wai tadhocos mös
minua tappa/ ninquin sine tapoit eilen sen Egiptin miehen:
Ja pakeni Moses temen puhen teden / ia oli Mucalainen
Madian maakunnas/ iossa hen synnytti caxi poica.

Ja nelienkymmenen aijastaian pereste ilmestui HER-
ran Engeli henelle Corues Sinain worell Tulises Pensahas. Exodi 3.
Coska Moses sen nåki/ ihmetteli hen site nåky. Mutta quin Engeli Ilmestui
hen tygemeni catzoman/ nin Herran åni cwlui henelle/ Mine Moseselle.
olen sinun Iseis Jumala/ Abrahamin Jumala/ Isaachin Ju
mala ia Jacobin Jumala. Nin Moses wapisi ia ei tochtinut
sinne catzo. Nin sanoi Herra henelle/ Risu sinun Kenges ial-
ghoistas / Sille se Sia cussas seisot/ ombi pyhe Maa. Mine
olen kylle nåhnyt minun Canssani tuskan ioca Egiptis ombi/
Ja olen heiden hoocauxens cwllut/ ia alasastunin heite wapat
taman. Ja tule nyt tenne/ Mine leheten sinun Egiptijn.

Temen Mosesen ionga he kielsit ia sanoit/ Cuca sinun on
pannut Påmieheri ia Domarixi: Sen ombi Jumala (ma
mine) Påmieheri ia Wapattaiaxi lehettenyt Engelin Kåtte Exodi 24
mödhen/ ioca henelle ilmestui Pensahas. Teme heite wloswei/
ia teki Ihmeit ia Mercki Egiptis/ ia Punaises Meres/ ia Cor
ues neliekymmende aijastaica. Teme ombi Moses/ ioca sanoi
Israelin lapsille/ Yhden Prophetan HERRA JUMA
LA teille ylesnostapi teiden Welijsten/ ninquin minun/ site Deute 18
teiden pite cwleman.

Teme se on ioca Seurakunnas oli Engelin cansa cor-
ues/ ioca puhui henen cansans Sinain worella/ ia meiden

Isein cāsa. Teme sai Elemen puhen meille andaxēs. Iota tei-
den Iset eiuet totelluet / Waan poissysesit sen heiden tykōens /
ia palasit sydemestens Egiptijn ia sanoit Aromlle / Tee meille
Iumaloita iotca meiden edhellen kieuuet / Sille emme me tie-
dhe mite telle Mosesesle / ioca meite Egiptist wloswei / tapach
tanut ombi. Ia nijne peiuine he teit yhdē Wasican / ia wffra-
sit Epeiumaloille wffrit / ia remuitzit heiden kättens töiste.

Nin Iumala sis kiensi henens / ia ylenānoi heiden paluelemā
Amos 5. Taiuan sotakunda / Ninquin Kirioitettu ombi Prophetain
Ramat sa.. Olettaco te Israelin Hoonesta minulle wffrannet
Wffrija / ia Eleimite neliekymende aijastaica coruesa ⁝ Ia te
Moloch ylesotit sen Molochin maian / Ia sen teiden Iumalan Rem-
Rempha pharen Techdhen / nijte Cuuia iotca te teitte teille cumartaxen /
Ia mine tahdon teite poisheitte edhemme Babiloniata.

Exo 25. Meiden Isille oli se Todhistuxen maia coruesa / ninquin
Ebre 8 se oli heille sätenyt ioca Mosesen cansa puhui / Ette hen sen
Iosue 5. tekemen piti sen Esikuuan ielkin ionga hen oli nehnyt. Ion
ga mös meiden Iset wastanotit ia weit sen Iosuan cansa si-
hen Mahan iossa Pacanat asuit / iotca Iumala poissysesi mei
Dauid den Isein caswon edeste haman Dauidin aican asti / Ioca sai
armon Iumalan tykene / ia anoi ette henen piti ydhen Ma-
ian leutemen Iacobin Iumalalle. Mutta Salomon Rakensi
henelle ydhen Hoonen / Waan se Caikenylimeinen ei asu nijse
Templis / iotca Käsille techthyt ouat. Ninquin Propheta
sanopi / Taiuas ombi minun Istuimen / ia Maa ombi minun
Ialcani astinlauta. Minge Hoonen sis te tadhotta minun
Esai 66. Raketa ⁝ sanopi HERRA / Eli cuca ombi minun Lepo-
sian ⁝ Eikö minun käten ole caiki neite tehnyt.

Te niskurit ia ilman ymberileickamata sydhemest ia coruist /
Te aina wastanseisotta pyhe Hēge / ninquin teidhēgi Iset / nin
mös te. Cuta Prophetista ei teiden Iset wainoneet ⁝ ia tap

panet

panet nüte iotca Temen Wanhurskan tulemisen ennustit/ ionga Petteiet ia Murhaiat te nyt olitta/Te quin Lain saitte Engelin andamisen cautta/Ja ei te site pitenyet.

Coska he sis näme cwlit/keui se lepize heiden sydhemes/ ia kiristelit Hambaitans hende wastan. Mutta ette hen oli teunens Pyhe Hēge catzachti hē yles Taiuasen/ia näki Jumalan Herraudhen/Ja Jesusen seisouā Jumalā oikealla kädelle ia sanoi/ Catzos/Mine näen Taiuahat awoi/Ja Jnhimisen Poian seisouan Jumalan oikealla Kädelle. Nin he hwsit teudelle curckulla ia tukitzit coruians kijni/Ja caiki yximielisesta carckasit henen pälens/ia wlosaiioit henen Caupungist/ia kiuitit henen. Ja ne Todhistaiat poispanit Waatteins ydhen Noricaisen ialcain iuren ioca cutzuttin Saulus. Ja he kiuitit Stephanusen/ioca rucoli ia sanoi/ HERRA JESV ota minun Hengen. Nin hen laski poluillens/ia hwsi swrella änelle/HERRA/äle lue heille tete syndi/Ja quin hen temen oli sanonut/nin hen nuckui.

Stephanin Rucous

VIII Lucu.

[I]A Saulus oli sosittanut henen Coolemahās. Nin nousi sinä peiuen swri Waino Seurakunnā wastan/ioca oli Jerusalemis/ia he caiki haiosit ymberi Judean ia Samarian maakundi paitzi Apostoleita. Ja mutamat Jumalan pelkeueiset Miehet coriasit Stephanin/ia pidhit swren Walituren henen ylitzens. Mutta Saulus rateli Seurakunan/ia sisellemeni hoone hoonesta/ia edesweti Miehet ia Waimot/ia panetti heite Fangiuxeen.

Seuracunnan Jeon/ Christicū da/ioca mös edespein vsein cutzutan Ricko/ Operuslapset/ia rcisinans Weliet.

Ne ſis iotca hayonect olit/ ymberiwaelſit ia ſarnaſit Jumalan ſana/ Nin Philippus alaſtuli ychten Samarian Caupungin/ ia ſarnaſi heille Chriſtuſeſt. Mutta canſſa yximieliſeſta ia wiſuſta warinotti nyſte mite Philippus ſanoi / Ja neit ne Merkit/ iotca hen teki. Sille ette ne rymet Henget monesta Riuatuſta woloſlexit/ Hwtaden ſwrella ånelle/ Ja monda Ramba ia Saattamatoinda Paranit. Ja ſwri ilo nouſi ſihen Caupungin.

hilippus ſarn
api Samarias

Nin oli ſiele yxi Mies Simon nimelde / ioca ennen ſamas Caupungis Noituxen Wirca piti /ia oli ſen Samarian Canſſan willittenyt/ ſanoden itzens oleuan iongun ialon. Jota ſeke pienet ette ſwret cwldelit/ ſanoden/Teme ombi Jumalan weki/ioca ſe iſoi on. Mutta ſenteden he cwldelit hende/ ette hen cauuan aica henen Noitudhellans oli heite cumminnut. Coſka he nyt wſkoit Philippuſen ſarnauan Jumalā waldakunnaſt/ ia Jeſuſen Chriſtuſen nimeſt / nin he annoit heidens caſta ſeke Miehet ette Waimot. Nin tuli mős ſe Simon wſkoliſexi/ Ja quin hen caſtettu oli / piti hen itzens Philippuſen tyken/ Ja quin hen nåki ne Merckit ia teghot iotca tapachtuit/ hemmeſtui hen ia ihmetteli

Simon Culari.

Coſka nyt Apoſtolit Jeruſalemis cwlit / ette Samaria oli Jumalan ſanan waſtanottanut / nin he lehetit heiden tygens Petarin ia Johanneſen. Coſka he ſinne alaſtulit / Rucolit he ninen edeſte ette heiden piteis ſaaman pyhen Hengen. Sille ei hen wiele ollut ydhengen ninen påle alaſlaſkettu / waan olit waiwoin caſtetut Jeſuſen Chriſtuſen Nimeen. Nin he panit Råtenſe heiden pålens/ ia he ſait ſen pyhen Hengen.

Coſka nyt Simon ſen neki / ette Apoſtolein Rådhen pålepanemiſen cautta annetin pyhe Hengi/ Taritzi hen heille Raha ia ſanoi / Andacat minulleki mős ſe woima/ ette kenenge påle mine Råteni panen/ hen ſais ſen Pyhe Hengen. Mutta Petari ſanoi henelle/ Olco on ſinun Rahas ſinun canſas cadho

tuyes

tyxes/ Ettes lwlet Jumalan Lahian oleuan Rahoilla oſtet-
tauan. Ei ole ſinulla Oſa eike arpa teſſe Sanas/ Sille ettei
ſinun ſydhemes ole oikea Jumalan edes. Senteden tee Para-
nos teſte ſinun pahudheſtas ia Rucole Jumala/ ette ſinun ſy-
dhemes aiatoxet ſinulle andexiannetaiſin. Sille ette mine nā
en ſinun oleuā catkerata ſappe temmens/ ia ſolmittuna wåry-
dhelle. Nin waſtaſi Simon ia ſanoi/ Rucolca te HERRA
minun edeſten/ ettei miten neiſte iotca te ſanoitta minun
påleni tuliſi. Mutta coska he todhiſtaneet ia puhuneet olit
HERRAN ſanan/ palaſit he Jeruſalemin/ ia ſarnaſit E-
uangelium mones Samarian Kylis.

Mutta HERRAN Engeli puhui Philippuſen tyge ia
ſanoi/ Yleſnouſe ia mene Lounaſen pein/ ſite tiete mődhen
ioca alaſmene Jeruſalemiſt Gazam polen ioca kylmille on/
Nin hen yleſnouſi ia meni. Ja catzo/ yxi Ethiopiam Mies/
ſen Ethiopian Trőtingen Candacen wåkeue Rahanhal-
tia/ ionga hen oli pannut caiken henen Tauarans påle/ ſe
oli tullut Jeruſalemin Rucoleman. Ja palaſi cotijns iſtu- Rahan haltia
dhen Rattans påle/ ia luki Eſaia Propheta.

Nin Hengi ſanoi Philippuſel/ Mene edes ia leheſte ſinnas
temen rattan tyge. Nin Philippus ioxi tyge/ ia cwli henen
lwkeuan Eſaia Propheta/ ia ſanoi/ Ymmerdeckős mős mites
luet? Nin hē ſanoi/ Quinga mine taidhā ymmerte/ ellei iocu
minulle oſota? Ja hen Rucoli Philippuſta/ ette hen yleſaſ-
tuis/ ia iſtuis henen tykenens. Mutta ſe quin hen lwki Ra-
matuſta/ oli teme. HEN on ninquin yxi Lammas teurasi
talutettu/ ia ånete ninquin Caritza kerizijens edes/ Nin hen Eſaie 53
ei awanut Suans: Henen neurydhens tedhen poiſotetin he-
nen Domions/ Mutta cuka taita wloſſano henē Jiens pitu- Jiens pitudhen)
dhen? Sille henen Elemens on poisotettu maaſta. Nin waſ- Se on/ quinga c
taſi ſe Rahāhaltia Philippuſta ia ſanoi/ Mine rucolen ſinua/ auuan henē h:l-
Keſte Propheta neite puhupi? Itzeſtenſekő/ eli ioſtaki toiſeſ- litzeman pite/ ſe
on ijancaikiſeſta

ta: Nin Philippus suuns auasi/ ia Rupesi teste Kirioituxest sarnaman Euangeliumi henelle Jesusest.

Ja quin he waelsit tiete mödhen/tulit he yhden Wedhen tyge. Ja se Rahanhaltia sanoi/Catzos tesse on Wesi/mike walli tze ettei mine castetta: Nin sanoi Philippus / Jos sine wskot caikest sydemestes/nin macta kylle olla. Hen wastasi ia sanoi/ Mine wskon Jesusen Christusen oleuan Jumalan Poian. Nin hē annoi seisette Rattan ia alasastuit wetehen/seke Philippus ette se Rahanhaltia/ia hen castoi henē. Mutta coska he sis wedhest ylesastuit/nin HERRAN Hengi tēmasi Philippusen/ ia ei se Rahanhaltia hende sillen nehnyt/waan hen meni iloitē tietense möden matcaans. Mutta Philippus leuttijn Asdodis/ ia ymberiwaelsi/ia sarnasi Euangelium ioca Caupungis/ sihenasti quin hen tuli Cesarean.

IX Lucu.

Puhalsi) Se on hē Kiehui/rateli/reuhti/Julmistui /ramasi ia messesi ninquin tuima Peto Christikunda wastaan.

Mutta Saulus wiele puhalsi wchkauxet ia Murhat HERRAN Opetuslapsia wastan. Ja meni Ylimeisen Papin tyge/ia anoi heneldе breiuie ninen Sinagogain tyge Damascos. Senpäle/ette ios hen iongun eli Miehiste taica Waimoista teste Tieste leuteis/nijte piti henē sidhottuna wiemen Jerusalemijn. Mutta quin hen matkusti/ ia lehestui Damascu/nin yxi walkeus Taiuahast äkitzelde ymberilēmachti henē/ia hē langesi mahan/ia cwli ydhen änen sanouā henellēs/Saul Saul/mixi sine wainot minua: Nin hen sanoi/Cuca sine olet HERRA: Sanoi HERRA/ Mine olen JESV S iota sine wainot / Coua ombi sinun tutkanda wastan potkia. Nin hen wapisi ia hemmestui ia sanoi / Herra mites tadhot ette minun pite tekemen:

HERRA

HERRA sanoi henelle/ Nouse ylös ia mene Caupungin/ ia sielle sinulle sanotan mite sinun pite tekemen.

Mutta ne Miehet / iotca henen Seurasans olit/ seisoit hemmestetyt/ Sille he cwlit waiwoin änen/ mutta eiuet kete nähnyet. Nin Saulus ylesnousi maasta/ia auoiomille silmille ei hen keten nehnyt. Mutta Kädheste he talutit hende/ ia sisel-leweit Damaschun. Ja oli colme peiue näkemete/ ia sömete ia iomata.

Nin oli yxi Opetuslapsi Damaschus nimelde Ananias/ sa-noi HErra henelle Näwuyn cautta/ Anania. Ja hen sanoi/ Ananias HERRA/ teste mine olen. Nin sanoi HERRA henelle/ Ylesnouse/ ia mene sillen Cadhullen/ ioca cutzutan se Oikia/ ia kysy Judan hoones ychte ioca cutzutan Saulus Tarsilai-nen/ Catzo sille hen rucole. Ja hen näki Näwuyn cautta yc-den Miehen nimelde Ananias siselletuleuan/ ia paneuan kä-dhens henen pälens/ ette henen piti saaman näwuyns iellens.

Nin wastasi Ananias/ HERRA/ mine olen cwllut mo-nelda teste Miehesta/ quin palio paha hen sinun Pyheis on tehnyt Jerusalemis. Ja henelle ombi mös täle Ylimeisilde papilta walda annettu/ kijnisitoman caiki nijte/ iotca sinun Nimes auxenshwtauat. Nin sanoi HERRA henelle/ Mene/ Sille teme ombi minulle yxi wlos walittu Ase/ candaman mi nun Nimeni pacanain/ ia Kuningasten/ ia Israelin lasten e-des. Ja mine osotan henelle/ quin palio henen pite kersimen minun Nimeni tedhen.

Ja Ananias meni sinne/ ia tuli sihen Hoonesen/ ia pani Käd hens henen pälens ia sanoi/ Racas welien Saul. Se HER-RA minun lehetti/ ioca ilmestui sinulle tielle/ iotas tulit/ Et-tes näwuys iellens saaman pite / ia pyhelle Hengelle teutette-men. Ja cochta putoisit henen Silmistens ninquin Somuxet ia hen iellens sai näwuyns Ja ylesnousi/ ia andoi henens casta. Ja quin hen otti Rooca tygens/ nin hen wahwistui. Oli

Oli sis Saulus mwtomat peiuet Opetuslasten cansa iotca olit Damaschus/ Ja cochta hen sarnasi Synagogis Christusen/ Ette se oli Jumalan Poica. Nin ne caiki hemmestuit/ iotca sen cwlit ia sanoit / Eikö teme se ole ioca caiki ne Jerusalemis häwitti quin site Nime auxenshwdhit: Ja site warten tenne tuli/ ette hen ne sidhottuna weis Ylimeisten Pappein tyge: Mutta Saulus aina tuli ialomaxi/ ia tacaperin aioi ne Juttat iotca Damaschus asuit/ todhistain Ette teme oli Christus.

Ja nin monen peiuen peräst pidhit Juttat Neuuo keskenens hende tapparens. Mutta se techtin Saulusel tietteuexi ette he hende wäghyit. Ja nin he wartioitzit portisa öte ia peiue/ hende tapparens. Nin Opetuslapset otit henen öelle/ ia laskit henen ylitze mwrin/ mahanlaskein ydhes Coris.

Coska nyt Saulus tuli Jerusalemin/ tarizi hen itzens Opetuslasten sekan/ Ja caiki hende pelkesit/ Ja eiuet vskonet hende Opetuslapseri. Waan Barnabas otti henen tygens/ ia wei Apostoleitten tyge/ ia iutteli heille quinga hen oli tielle nehnyt HERRAN/ Ja ette hen oli puhunut henen cansans/ Ja quinga hen oli Damaschos Jesusen Nimes wrholisesta puhunut. Ja hen oli sijtte heiden tykenens Jerusalemis/ siselle ia wloskeui/ Ja sarnasi pelkemet HERRAN Jesusen Nimeen. Hen puhui mös ia campali Grekein cansa. Mutta he pysit hende tapparens. Coska weliet sen ymmersit/ weit he henen Cesarean/ ia lehetit Tarsumin. Nin oli sis Seurakunnalla Rauha caikes Judeas ia Galileas ia Samarias/ ia se Rakettijn/ ia waelsi HERRAN pelgos/ ia ylesteutettin Pyhē Hengen lodhuturella.

Eneas Nin se tapachtui / coska Petari waelsi iocapaicas/ ette hen mös tuli ninen Pyhein tyge iotca Liddas asuit. Nin leusi hen sielle ydhen Miehen Eneas nimelde / ioca io cadheran

aijastaica

aijaſtaica oli Wooteſa Haluattuna maanut. Ja ſanoi henelle Petari/ Enea/ HERRA Jeſus Chriſtus ſinun paratkon yleſnouſe/ ia tee itze wootees. Ja cochta hen yleſnouſi. Ja caiki ne iotca Liddas ia Saronas aſuit neit henen/ ia tulit kā̃ euxi HERRAN tyge.

Mutta Joppes oli yxi Opetuſpica/ nimelde Tabea/ ioca tulkittu cutzuttan/ Metzewohi/ Teme oli teunens hywije tőite ia Almuiſta quin hen teki. Nin ſe tapachtui ſihen aican/ ette ſe oli kipiä ia cooli/ Nin he ſen peſit ia panit Salijn. Nin ette nyt Lidda oli leſſe Joppe/ ia Opetuſlapſet cwlit Petarin ſielle oleuan/ lehetit he henen tygens/ Rucoellen/ ette hen witzis tulla haman heiden tygens.

[Diſcipula/ opetuſlapſi) Enſin hē on vſkolnen ia Opetuſlapſi/ ſiitte hen palio hyue teki.]

Nin Petari yleſnouſi/ ia tuli heiden tyghens. Ja quin hē oli ſinne tullut/ nin he weit henen Salijn. Ja henē ymberins ſeiſoit caiki Leſket/ idkein ia oſotit henelle ne Hamet ia Waattet/ iotca ſe Tabea heille oli tehnyt/ coſka hen wiele oli heiden canſans. Ja quin Petari oli heite caiki wloſaijanut/ nin hen laſki poluillens/ Rucoli/ ia keenſi henens Rwmin polen ia ſanoi/ Tabea/ Nouſe yles. Nin ſe auaſi ſilmens. Ja quin hen Petarin neki/ iſtui hen iellens yles. Nin hen annoi ſen kåtte/ ia yleſoijenſi henen. Ja cutzui ne Pyhet ia Leſket/ ia andoi henen eleuene heiden haltuns. Ja ſe tuli tietteuexi ymberi caiken Joppen/ ia moni vſkoit HERRAN påle. Nin tapachtui ette hen wipyi Joppes monda peiue/ ydhen Simonin tykene ioca oli Parckari.

X Lucu.

Jn oli yxi Mies Ceſareas nimelde Cornelius/ [Cornelius]
Sadhāpåmies ſijte Jouckoſta/ ioca cutzuttin
ſe Waalinmaan/ Jumalinen/ ia pelkeueinen
Jumalata ynne caiken henen Hoonens canſa/
iakadhen palio Almuiſat Canſſalle/ ia aina

Jumalata

Jumalata Rucoeli. Se nåki iulkisest nåkyn cautta liki ydhexette hetke peiwelle Jumalan Engelin henen tyghense siselletuleuan/ia sanouan henelle/Corneli. Ja hen catzeli henẽ pålens/ia peliestyi ia sanoi/ H E R R A/mike ombi? Nin hen sanoi henelle/Sinun Rucouxes ia sinũ Almuisas ouat ylestulluet muistoxi Jumalan edes/Ja lehete nyt Miehi Joppeen/ia cutzuta Simon/ioca lijcanimelde cutzutan Petari/Hẽ maia pite Simonin parckarin tykene ionga Hoone maca Meren tykene/ Hen sanopi sinulle mite sinun pite tekemen. Ja quin se Engeli ioca Corneliusta puhutteli/poismeni/nin hẽ cutzui caxi henẽ paluelians ia ydhen Jumalanpelkeuen Sotamiehen/ nijste/iotca hende wartioitzit/ ia hen caiki nemet iutteli nijlle/ ia lehetti hen ne Joppeen.

Toisna peiuẽ costa he matkas olit/ia lehestuit Caupungita/ ylesastui Petari Salin wllackon Rucoleman/ liki cwdhet hetki. Ja quin hen isosi/nin hẽ tadhoi swrusta. Costa he nyt henelle walmistit/nin hẽ tuli horroxihin/Ja nåki Taiuan auki/ia alastuleuã tygens ydhen Astian/ninquin swrẽ Linasen Waaten nelijs culmaissa sidhottuna/ia alaslaskettijn Taiuahast maan påle/Jossa olit caikinaiset nelijalcaiset Maã Eleimet/ia Metzeliset/ia Mateleuaiset/ ia Lẽdeueiset Taiuas alla. Ja yxi åni tapachtui henelle/Petari nouse yles/tapa ia söö. Nin sanoi Petari/Eiswingan H E R R A/Sille em mine ikenens ole sönyt miteken Ychteliste/eli Saastaista. Ja taas åni sanoi henelle/Mite Jumala ombi puhdastanut/ele sine sano Ychtelisexi. Ja se tapachtui mös colmanen kerdhan. Ja se Astia ylesotettin iellens Taiuasen.

Excessus mentis Petri

Ja quin Petari itzellens epeli/ mike Nåky teme oli/ ionga hen nåki/Catzo / nin kyselit ne Miehet iotca Corneliuselda olit lehetetyt sen Simonin Hoonen ielkin/ia seisoit owen edes ia wloskutzuit ydhen/ia kysyit Jos Simon/ioca lialda niwel-

de

he cutzutan Petari/ ſielle keuis maia. Mutta quin nyt Petari aiatteli ſen Nâwuyn pâle/ ſanoi henelle Hengi/ Catzos/ ne Miehet etziuet ſinua/ Yleſnouſe ſis ia alaſaſtu ia mene heiden canſans ilman epelemet/ Sille mine lehetin heite. Nin Petari alaſaſtui Mieſten tyge/ iotca Corneliuſelda lehetetyt olit henẽ tygens ia ſanoi/ Catzos/ mine ſe olen/ iota te etzitte/ Mite warten te oletta tulleet ⁖ Nin he waſtaſit/ Se ſadhanpâmies Cornelius hurſkas ia Jumalan pelkeue Mies/ iolla todiſtus ombi caikilda Juttan Canſſalda/ on keſkyn ſaanut pyheſt Engeliſt Ette henen piti ſinun cutzuttaman hooneſens/ ia ſanoia ſinulda cwleman. Nin hẽ ſis heite ſiſellecutzui/ ia piti heite maias.

Nin toiſina peiuen meni Petari heiden canſans/ ia muto-mat Weliet Joppeſta ſeuraſit hende. Mutta toiſna peiuen tulit he Ceſarian ſiſelle. Ja Cornelius odhotti heite/ ia oli cokon cutzunut henen Langonſa ia henen parahat Yſteuens. Mutta quin nyt Petari ſiſelletuli/ nin Cornelius meni hende waſtaan ia langeſi henen ialcains iuren/ ia cumarſi hende. Mutta Petari yleſoijenſi henen/ ia ſanoi/ Nouſe yles/ mine olen mŏs Inhiminẽ. Ja quin hen oli hende puhutellut/ meni hẽ ſiſelle/ ia leuſi monda iotca olit ychtentulluet Ja ſanoi heille/ Te tiedette ettei luuattu ole Juttan Miehen tyken olla eli tyge tulla iongũ Pacanan miehen. Waan minulle Jumala oſotti/ etten mine kete Inhimiſte ychteiſexi taica Saaſtaiſexi ſanoiſi. Senteden mine mŏs ilman epelemet tulin teilde pytetty. Nin mine ſis nyt teilde kyſyn/ mite warten te minua cutzuitta ⁖

Petari tulí Cor-neliuxen tyghe

Cornelius ſanoi/ Mine olen nelie peiue paaſtonut tehen hetken aſti/ ia mine Rucolin ydhexennelle hetkelle/ minun hooneſan Ja catzos/ yxi Mies ſeiſoi minun edeſen Kijlteuis Waatteis ia ſanoi/ Corneli/ ſinun Rucuxes on cwltu/ ia ſinun Almuiſes on muiſtoxi tulluet Jumalan edes. Nin lehette Joppeen/ ia cutzutta Simon/ ioca lialda nimelde cutzuttan Petari/ ſe quin Maia pite Simonin parckarin Hoones/ ioca ma

ca meren tykene/se sinua puhuttele coska hen tule. Nin mine sis cochta lehetin sinun tyges / ia sine hyuesti teit ettes tulit. Nin me olema sis nyt caiki tesse Jumalan eten / cwlemas caiki nijte mite sinulle ombi Jumalalda keskety.

Feria 2a paschatis Nin Petari Suuns auasi ia sanoi/ Nyt mine todheri sen leudhen / ettei Jumala catzo Inhimisen modhon ielkin / Waan caikinaises Canssas ioca hende pelke / ia teke wanhurskautta / se on Jumalan otolinen. Kylle te tiedhette sen sarnan / ionga Jumala lehetti Israelin Lasten / ia iulghisti Rauhan Jesusen Christusen cautta (Joca ombi HERRA caikein ylitze) iosta sarnasta (ma mine) ombi sanoma kieunyt ymberi caiken Judean / Ja ensin aliettin Galileast (sen Casten ielkin iota Johannes sarnasi) Quinga Jumala sen Jesusen Nazaretist oli woidhellut pyhelle Hengelle ia auwulla. Joca ymberiwaelsi / hyuteki ia paransi caiki iotca Perkeleelde waiwattin / sille ette Jumala oli henen cansans. Ja me olema caikein nijnen Todhistaiat iotca hen teki Juttan maakunnalla / ia Jerusalemis. Sen he ouat tappanut / ia ripustit puhun. Sen saman Jumala ylesheretti colmanna peiuene / ia ilmoitti henen / Ei caikelle Canssalle / Waan meille iotca Jumala ennen oli Todhistaiari wloswalinnut / me quin söimme ia ioimme ynne henen cansans / sijtte quin hen ylesnousi Coolleista. Ja hen keski meite Canssalle sarnaman / ia todhistaman / ette HERRA ombi se ioca Jumalalda on säätty Eleuiten ia Cooluten Domariri. Henesta caiki Prophetat todhistauat / Ette iocainen quin uskoo henen pälens / pite henen Nimens cautta syndein anderi andamisen saaman. finis

Coska Petari wiele neite sanoia puhui / langesi pyhe Hengi caikein päle iotca Puhen cwlit. Nin ne wskouaiset Ymberileickauxest iotca Petarin cansa olit tulluet / hemmestut / Ette mös pacanain päle se pyhen Hengen lahia wodhatettin. Sil

ke ette he ewolit heiden Kielille puhuuan ia Jumalata ylisteuen. Nin Petari wastasi/ Taitaco iocu kielde ettei nemet iotca ouat sen pyhen Hengen saanuet ninquin möki/wedhelle castetaxi Ja nin andoi hen heite castetta HERRAN Nimeen. Nin he Rucolit hende/ ette hen sielle mwtomat peiuet wipyis.

XI Lucu.

VLi sis Apostolein ia Welien corualle iotca Judeas olit/ette mös pacanat wastanrupesit Jumalan Sana. Ja quin Petari ylestuli Jerusalemin/nin ne iotca olit Ymberileickauxesta riitelit hende wastan sanoden/Sine olet sisel lemennyt ninen Miesten tyge ioilla Esinahka ombi/ia söit heiden cansans.

Nin Petari rupesi heille luettelman alghusta ierestens/sanoden/Mine olin Joppen Caupungis Rucoxes/ia tulin Horoxijn/Ja näin ydhen Näwyn/nimittein Ydhen Astian alastuleuan/ ninquin swren linasen Waatten nelis culmaisen/ ia alaslasketun Taiuahast/ia tuli minuhun sadhen. Sen sisalle mine catzoin/ ia eckesin/ ia näin maan neliialcaiset Eleimet/ ia Metzeliset/ ia Matelenaiset/ ia Linnut Taiuas alla/ Nin minne mös cwlin änen sanouan minulle/Petari nouse yles/tapa ia söö. Mutta mine sanoin/ Enswingan HERRA/ Sille ettei miten ychteliste eli Saastaista/ ole coskan minun suuni sisellecullut. Mutta se äni wastasi taas minua Taiuahast/ Mite Jumala ombi puhdastanut/äle sine sano ychteliseri. Ja se colmasti tapachtui/Ja taas caiki ylesweietin Taiuahase.

Ja catzo/cochta sillens seisoit colmet Mieste sen Hoonen edes iossa mine olin/lehetetyt Cesareast minun tykeni. Sanoi

sis Hengi minulle ette minun piti epelemet menemen heiden
cansans. Nin scurasit mös minua nämet cwsi Welie/ Ja me
menim sen Miehen hoonesen. Ja hen iutteli meille quinga
hē oli nehnyt ydhē Engelin Honesans seisouā/ ia sanouā henel
le/ Lehete Miehet Joppeen / ia noudha se Simon ioca cut-
zutan Petarixi/ hen sanopi sinulle ne sanat ioinenga cautta si-
ne wapadhexi tulet/ ia caiki sinun hoones. Costa mine nyt
parahallans puhuin/ nin lāgesi pyhe Hēgi heiden pälens/ Nin
quin hen mös alghusta langesi meiden pälen. Nin mine mui
stin sen quin HERRA sanonut oli / Johannes tosin cas-
toi teite wedhelle/ mutta te pite castettaman pyhelle Hengel
le. Ette nyt Jumala saman Armon heillen annoi/ quin meil-
lengi/ iotca vskoimma HERRAN Jesusen Christusen päle.
Mike sis mine olisin/ ioca seisoisin Jumalata wastan? Costa
he nämet cwlit/ waickenit he ia cunnioitit Jumalata sano-
den/ Nin ombi sis Jumala andanut mös Pacanoillen para-
noxen Elemisehen.

Mutta ne iotca haijoneet olit siine wainosa/ ioca nousi S-
tephanin teden/ ymberiwaelsit haman Phenicean/ ia Cy
prumijn/ ia Antiochian asti/ ia eikellenge he site sana puhu-
neet/ mutta waiwoin Juttaille. Ja niin olit mwtomat Miehet
heiste Cyprist / ia Cyreniast/ costa he tulit Antiochian/ niin he
puhuit mös Grekein tyge/ sarnaten HERRASTA JE-
SVSEST. Ja oli HERRAN Käsi heiden cansans/
Ja yxi swri lucu tulit wskolisexi/ ia kiensijt HEran tyge.

Nin tuli teme sanoma nijste Seurakunnan coruille/ ioca
Barnabas Jerusalemis oli/ Nin he lehetit Barnaban menemen Antio-
chian. Costa hen sis sinne tuli/ ia sai nädhe Jumalan armon/
ihastui hen / ia neuuoi caikia/ Ette he wahwalla sydhemelle
pysysit HERRASA / Sille ette hen oli hyue Mies/ ia
teunens pyhe Henge ia vsko. Ja swri ioucko Canssa enäni
HErralle.

Herralle. Nin Barnabas lexi Tarsin Saulusta etzimē. Ja quin
hen leusi henē / toi hen henē cansans Antiochian. Ja he olit
sen Seurakunnā cansa caikē aiastaian / ia opetit palio Cāssa /
Ja Opetuslapset ruuettin ensin Antiochias cutzumā Christity
xi. Ja nijnå peiuinå tulit Prophetat Jerusalemist Antiochian
Ja yxi heiste Agabus nimelde ylesnousi / ia ilmoitti heille Hen
gen cautta swren Nålien tuleuan ylitze caiken Mailman pij rin. Joca mős tapachtui sen Keisarin Claudiusen Wallan ai- can. Mutta Opetuslapset såådhit / quin cullakin oli wara / io
takin lehettemen ninen Weliein auxi / iotca Judeas asuit / Nin
quin he mős teit ia lehetit Wanhimille Barnaban ia Sau-
lusen Kåttein cautta.

Tyris aica Clau diusen alla.

XII Lucu.

Herodes tappoi Jacobin ia sidoi Petarin.

Sille samalla aijalla / otti Herodes Kuningas
monicachtoi kijni Seurakūnasta pijnataxens.
Nin hen meskasi Jacobin Johannesen wel
ien miecalla. Ja quin hen nåki sen Juttaille
kelpauā / nin hen mős pysi Petari kåsitte. Ja
se oli iuri Makianleiuen peiuinå. Cosca hē nyt
oli henen kåsittenyt / pani hen henen Fangiuxen / ia annoi he
nen nelien Sotamiesten neliennexen haltun wartioita / ia aijat
teli henen påsiεisen ielkin asetta Canssan eten. Ja Petari to-
sin pidhettin Tornis. Mutta Seurakunda Rucoli lackamat
henen edestens Jumalata. Ja quin Herodes tachtoi henen e
destodha / sen saman őőn Petari macais cadhen Sotamiehen
waihella / sidhottuna cahteen kahlein / Ja Wartiat owen edes
olit ia wartioitzit Tornia.

nelliennes y Houm parui ia/ gettin neliexi o/ sari / ette cukin osa piti neliene/ xen őete walwo man worons

Ja catzo HERRAN Engeli seisoi henen tykenens / ia
yxi Kircaus paisti Hoonesa / Lyckesi Petarin kylkeen ia Here

yxti henen ia ſanoi/ Nouſe nopiaſt yles. Ja ne Cahlet pu-
toiſit henen Kåſiſtens. Nin Engeli ſanoi henelle/ Soomuſ-
ta ia kengite ſinus. Ja hen teki nijn. Nin hē ſanoi henelle/ Pue
ſinun waattees/ ia ſeura minua. Ja nin hen wloſmeni ia ſeu
raſi hende. Ja ei hē tietenyt ſite todhexi quin Engelin cautta
techtin/ waan hen luli nåkeuens ydhen Nåwyn. Nin he e-
deſkenit ſen enſimeiſen ia toiſen Wartiuxen lepitze/ ia tulit ſen
Rautaiſen Portin tyge/ ioca Caupungijn wiepi/ ioca mōs
itzeſtens heille aukeni. Ja he keuit ſijte wlgos/ edeſkieudhen y-
chte Catu mōdhen. Ja cochta ſillens Engeli erkani heneſte.

Ja quin Petari toindui entiſellens/ ſanoi hen/ Nyt mine toti
ſeſt tiedhē/ Ette HERRA ōbi lehettenyt henen Engelins/ ia
minun påſtenyt Herodeſen kåſiſt/ ia caiken Juttan Canſſan
toiwoxeſt. Ja quin hen oli teſte aiatellut/ tuli hen Marian/
Johanneſen Eitin Hoonen tyge/ ioca Marcus cutzuttin/ cuſſa
monda cooſa olit ia rucolit. Coſka ſis Petari alati colkut-
ti Porſtuan owen påle/ wloſmeni yxi Pica/ Rode nimel-
de/ cwldeleman. Ja quin hen Petarin ånen tunſi/ ei hen aua-
nut Oue ilon tedhen/ waan ſiſelleiooxi ia ilmotti ſen heille/
ette Petari ſeiſoi ouen edes. Nin ne ſanoit henelle/ Hulluta-
cos? Nin hen todhiſti ſen nijn oleuan. Nin he ſanoit/ Henen
Engelins ſe ombi. Mutta Petari quitengi colkutti. Coſka he
ſis auaſi/ Neit he henen ia ihmettelit/ Mutta hen wijttaſi
heille kådhellens/ ette heiden piti waickeneman. Ja hen iutteli
heille quinga HErra oli henen wapachtanut Tornista/ ia ſa-
noi/ Jlmoittacat neite Jacobille ia Welille. Ja hen wloſmeni
toiſehen paickan.

Coſka ſis peiue tuli/ nouſi Sotamieſten keſken ei wehin ſu-
ru/ mite Petariſt liene tullut. Ja quin Herodes piti ſanan henē
ielkens/ ia ei leutenyt hende/ nin hen annoi Warttiat cwlelta/
ia keſki heite poiſwiedhå. Ja lexi alaſmenemen Judeaſt Ceſa

reahan

reahan / ia fielle hen wipui. Ja Herodesen mieli oli caruas Tyron ia Sidonin påle. Mutta nin he tulit yximielisesta henẽ tygens / ia vskotit Blastum / ioca Kuningan Kahanhaltia oli / ia anoit rauha / sille ette heiden Makundans sai elatoxens Kuningan maalda.

Mutta ychten måråttyne peiuen oli Herodes puietettu Kuningan waattein / ia istui Domiostolin påle ia piti puhen heidhen cãsans. Mutta se Canssa hwsi / Se on Jumalã åni / ia ei Jnhimisen. Ja cochta HERRAn Engeli löi henen / sille ettei hen site Cunniata Jumalalle andanut / Ja hẽylessötin madho ilda / ia andoi Hengens. Mutta Jumalan Sana caswoi ia enåni. Mutta Barnabas ia Saulus palaisit Jerusalemin / Ja poisannoit tykens sen Aun / ia he otit cansans Johannem / ioca mös Marcus cutzuttin.

XIII Lucu.

Jn olit sijne Seurakunnas Antiochias mwtomat Prophetat ia Opettaiat / ioista oli mös Barnabas ia Simon / ioca cutzuttin Niger / ia Lucius Cyreniast / ia Manaen / sen Nelie ruchtinan Herodesen cansa yleskaswatettu / ia Saulus. Costa sis ne samat HERRA paluelit ia paastoisit / sanoi heille pyhe Hengi / Eritteka minulle Barnabam ia Saulum sihen Wircan / cuhunga mine olen heite cutzunut. Ja quin he olit paastonut ia rucolleet / ia pannuet Kådhens heiden pålens / nin he laskit heite menemen. Ja quin he olit wlosllechetetyt pyhest Hengest / nin he tulit Seleuciam / ia puriehtit sielde Cyprijn. Ja quin he olit Salaminas Caupungis / ilmoitit he Jumalan Sanat Juttain Sinagogis. Mutta heille oli mös Johannes Paluelijana.

Ja quin he sen Lodhon olit lepitze matkustanuet / haman sihen

hē caupūgin Paphos/nin he leusit yden welhomiehē ia falskin Prophetā/ Juttan/ iōga nimi oli ✱ Bar Jehu/ioca sen Manwanhiman Sergion Paulusen/ toimelisen Miehen cansa oli. Se sama cutzui Barnabam ia Saulum tygens/ ia halasi cwlla Jumalan Sana . Nin heite wastanseisoi se Welhomies ✝ Elimas(sille nein henē Nimens tulkitan) ia pysi Manwāhinda poiskiendā vskosta. Mutta Saulus/ ioca mös Paulus cutzutan/ teunens pyhe Henge/ catzoi henen pālens ia sanoi/ O sine Perkelen poica/teusi caikia wilpi ia petosta/ ia caiken Oikeudhen wihamies /etpe sine lacka wāndelemest HERRAN oikeitteite. Ja catzos nyt HERRAN kāsi on sinun pāles/ia sinun pite Sokian oleman/ia ei nākemen Aurin go hetken aica. Ja cochta langesi henen pālens/syngy ia pimeys/ Ja hen ymberikeui etzien cuca hende Kādheste taluttais. Coska nyt se Manwanhin nāki sen Teghon/nin hen vskoi/ ia ihmecteli HErran opetuxen ylitze.

Coska sis Pauali ia ne iotca henen cansans olit/ purietit/ nin he tulit Pergen sijne Pamphilian maakunnas / Mutta Johannes erkani heiste/ ia palasi Jerusalemijn. Mutta he wa elsit Pergen lepitze / ia tulit Antiochian/ sihen Pisidian maakundan/ia sisellemenit Sinagogan Lepopeiuene/ ia istuit. Ja sijttequin Laki ia Prophetat olit luetut/ lehetti Sinagogan pāmies heiden tygens sanodhē/Te Miehet rackat weliet/ On go teille miten puhumist Canssan manauxexi/ nin sanocat.

Nin Pauali ylesnousi/ ia wijttas kādhellens/ette he waickenisit ia sanoi/Te Miehet Jsraelist / ia iotca pelkett Jumalata/ cwlcat/Temen Canssan Jumala wloswalitzi meiden Jset/ ia ylisti temen Canssan coska he olit Cotakunnaiset Egiptin maassa/ ia wloswei heite sielde corckialla Kāsiwardhella/ia lehes neliekymmende aiastaica hen kerssi heiden tawoijans Corpeσsa/ Ja pereti cadhotti seitzemen laeista Canssa Canaan maalla

Exo 14.
Jos 13.

alla /ia Arualla iakoi nijnen Maan heiden keskenens. Ja sijtte
lehes ✠ nelien sadhan ia widhenkymmenē aijastaian pereste
annoi hen heille Domarit /haman Samuel Prophetan asti
Ja senielkin pysit he Kuningasta / Ja Jumala annoi heille 1 Reg 8
Saul Kissin poian / ydhen Miehen / Ben Jamin sughusta /
neliexikymmenexi wodhexi. Ja quin hen oli sen poispannut /
nin hen asetti Dauid heille Kuningaxi / iosta hen todhistoxēs
annoi ia sanoi / Mine leusin Dauid Jessen poian / ydhen Mie 1 Reg 16
hen minun sydhemeni ielken / henen pite tekemen caiki minun
tachtoni. Henen Siemenestens ombi nyt Jumala / lupauxens
ielkin / edestoottanut JESVSEN / Israelin Canssan
Wapattaijaxi. Ninquin Johannes mōs ennen Israelin Cans
salle sarnasi Castetta parannoxexi / ennenquin Hen rupesi. Cos
ca nyt Johannes henen Jooxuns teuttenyt oli / sanoi hen / Matt 3
Em mine Se ole / ionga te luletta minun oleuan / Mutta
catzo / Hen tulepi minun ielkeni / Jonga em mine ole keluoli-
nen Jalgoista kengie pāstemen.

Te Miehet / Rackat Weliet / Te Abrahamin sughun La-
pset / ia ne iotca teisse Jumalata pelkeuet / Teille ombi Temen
terueydhen Puhe lāhetetty. Sille ne iotca Jerusalemis asuit /
ia heiden Ylimeisens / ettei he Hende tundenuet / eikä Prophe
tadhen ānijā (iotca cunakin Sabbathina luetan) ouat he
neite sanoi heiden Domiollans teuttenyet. Ja waicka eiuet he
ychten Coleman syyte henen cansans leutenyet / anoit he qui-
tengin Pilatuselda hende tapparens. Ja quin he nyt caiki olit
teuttenyet / mite heneste kirioitettu oli / nin he poisotit henen
Puun pālde / ia panit henen Hautaan. Mutta Jumala ylest
heretti henen Colluista / ia hen ombi nāchty monda peiue
nijlde iotca ynne olit henen cansans Galileast ylesmennyet
Jerusalemijn / iotca ouat henen Todhistaians Canssan edes.

Ja me ilmoitam mös teille sen Lupauxen/ ioca meiden Jsillem techtin/ ette Jumala ombi teuttenyt sen meillen/ iotca olema heiden Lapsens/ Sÿnä ette hē ylesheretti Jesusen/ Nin quin ensimeises Psalmisa kirioitettu on/ Sine olet minun Poican/ Tenepene mine sinun synnyttin. Mutta site ette hen ylesheretti henen coolluista/ nin ettei hen sillen iellenskule turmeluxen/ sanoi hen nein/ Mine woskolisesta tadhon teille anda sē Armon ioca Dauidille luuattin. Senteden hē mös sano toises paicas/ Edh sine salli/ ette sinun Pyhes turmeluxen näkepi/ Sille tosin costa Dauid henen ijesens oli paluelut Jumalan tachto/ nin hen nukui/ ia pandin henen Jsseins tyge/ ia näki turmeluxen/ Mutta Se/ ionga Jumala ylesheretti/ ei ole turmelusta nähnyt.

Senteden olcoon teille tietteue/ Te Miehet Rackat weliet/ Ette teille ilmoitetan Synnein andexiandamus Temen cautta/ ia mös caikista nÿste ioista ette te woineet Mosesen Lain cautta wapadheri tulla. Mutta ioca Temen päle vsko pi/ se tule wanhurskaxi. Catzocat sis nyt ettei teiden pälen tule/ quin Prophetisa ombi sanottu/ Catzocat te Ylencatzoÿat ia ihmetikä ia poiskatocat/ Sille mine teen ydhen töön teiden aicanan/ iota ette te vsko/ ios iocu teille site luettelis.

Quin nyt Juttat Sinagogast wlosmenit/ nin Pacanat rucolit/ ette he Sabbathin wälille ne Sanat heille puhuisit. Ja costa sis Sinagogan ioncko erkani/ seurasit Paualia ia Barnabasta monda Juttaist ia Jumalan pelkeueiset Wdhet Jwttat/ Mutta he sanoit heille/ ia neuuoit heite pysymen Jumalan armosa. Mutta lehimeisse Lepopeiuen senielkin coconsi lehes caiki se Caupungi cwleman Jumalan sana. Costa nyt Juttat sen Canssan neit/ teutetin he Cateudhesta/ ia iuri wastan sanoit nÿte/ iotca Paualilda sanottin wastan sanodhen ia pilcaten. Nin Pauali ia Barnabas Rochkiast puhuit ia sanoit/

Teille

Teille piti ensin puhuttaman Jumalan Sana/ Waan ette te' sen teilde nyt poishylket/ ia pidhet itzenna epekeluotoinna ijā caikisen Elemeen/ Catzo/ nin me kienneme meiten Pacaniden tyge. Sille ette nin ombi HERRA/ meille kestenyt/ Mine panin sinun Pacanoille Walkeudhexi/ ettes olisit terueys haman Maan ärin asti.

Ja quin Pacanat sen cwlit/ nin he iloitzit ia cunnioitit HERRAN sana/ ia uskoit nin wsia quin edessätyt olit ijancaikesen Elemeen. Ja HERRAN sana wlosleuitettijn Ylitze caiken sen Maakunnan. Mutta Juttat yllytit Jumalalisi ia cunnialisi Waimoia/ ia mös Caupungin Ylimeiset/ ia matkan saatoit wainon Paualin ia Barnabam wastan/ia wlossysesit heite heiden Maakunnistans. Mutta he pudhistit tomun heiden ialghoistans ninen ylitze/ ia he tuli Iconiohon. Nin Opetuslapset teutettin ilolla ia pyhelle Hengelle.

✱ Bar Jehu) Se on Jumalan Poica/ Sille Jehu ombi Ebreixi Jumala/ se on se Nimi Tetragrammaton/ iosta Juttat palio ihmet dicktanat. Sillens ombi mös teme Cuchlari Tete Nime prucannut. Nin quin nyt ne Lumoiat/ Luitzat/ Wimmitziet/ Welhot ia Pirulliset/ Ristinmerkin/ ia pyhe Sanoia ia muodh taikoret prucauat.

✠ Elimas) cwlu lehes Ebreixi niniquin se olis itzens elt Messiaxi se on Jumalan Kuningaxi cutzunut/ eli Woidheluxi/ Sille ette Juttat ia liaten sencaltaiset paruet totuit corkiat Jumalalliset nimet pitemen.

‡ Colmet) Mwtamat textit pitenet nelie sata/ mutta Historiat ia wodhen lucu eipe site anna. Sille teme lucu pite runettaman Egiptin wlosleetemisesta niniquin Kamattu osotta Exodi 12 Ja ei ensimeisist Domarista. Judicum 1

XIIII Lucu.

Jn tapachtui Jconios ette he coconſijt / ia
ſarnaſit Juttain Sinagogas / nijn ette ſan-
gen ſwri Joucko ſeke Juttaiſt ette Grekiſt /
vſkoi. Mutta ne Juttat iotca olit Vſkotto-
mat / yllytit ia pahoitit Pacanadhen Sielut
Welijein waſtan. Nin he ſijtte cauuan aica ſi
elle oleſkelit / ia opetit rochkiaſta HERRASA / ioca todhi
ſtuxen annoi henen Armons Sanohin / ia annoi ette Merkit
ia Jhmet piti heiden Kättens cautta tapachtuman. Nin ſen
Caupungin wäki eraunſi / Monicadhat pidhit Juttain canſa /
Ja mwtomat Apoſtoleiten canſa. Coſka ſis capina nouſi Pa
canoiſta ia Juttaiſta / ynne heiden Päämieſtens canſa / ette he
tadhoit wäkiwallalla carata heiden pälens / ia kiuitte heite.
Coſka he ſen ymmerſit / pakenit he nihin Caupungijn Lyca
onian maalla / Lyſtram ia Derben / ia ymberi ſen lehimakun-
nan / ia ſarnaſit ſielle Euangelium.

Ramba Ja oli yxi Mies Lyſtras ſairas Jalghoiſta / iſtui Ramba-
na / hamaſt henen Eitins cohduſta / ioca eijkenens ollut kieu-
nyt / cwli Paualin puhuuan. Ja quin hen catzachti henen pä-
lens / ia näki henelle oleuan vſkon / ette hē teruexi tulis / nin hen
ſanoi ſwrella änelle / Oienna ſinus yles Jalcais pälle. Ja
hen yleſkarkaſi ia keui. Coſka ſis Canſſa ſen neki / mite Pa-
uali oli tehnyt / yleſkorghotit he änens Lycaoniaxi ſanoden /
Jumalat ouat Jnhimiſtē modholla meiden tygen alaſaſtu-
nuet. Ja he cutzuit / Barnabam / Jupiter / ia Paualin / Mercuri
uſexi / Sille ette hen oli ſanan ſattaija. Mutta ſe Jupiterin
Pappi / ioca oli heiden Caupungins edes / Herckie ia Crunut
edeſtoi Ouen eten / ia tachtoi Wffrata ynne Caupungin
wäen canſa.

Coſka nyt Apoſtolit ia Barnabas ia Pauali ſen cwlit /
reueiſit he Waatteins Ricki / ia wloſkarckaſit Canſſan ſekan /
hwſit

hwosit ia sanoit/ Te Miehet/ Mixi te temen teet: Me olema mös kooleuaiset Inhimiset/ ninquin tekin. Ja me sarnama teille Euangelium/ Ette te teiden kiendeme pite neiste turhis ta sen eleuen Jumalā tyge/ ioca teki Taiuan ia Maan ia Merē ia caiki mite nijsse ombi/ Joca entisella aialla andoi caiki pacanat waelda heiden omisa Teisens/ Waicka ei hen itzens andanut olla ilman todhistusta/ coska hen ombi palio hyue tehnyt meiden codhtan/ andadhen meille Taiuahast Satet/ ia hedhelmeliset aijat/ teuttedhen meiden Sydhemet Rualla ia Ilolla. Ja quin he neite sanoit/ tuskalla he hilitzit Canssan/ettei he heille Wffraneet.

Nin tulit sinne mös monicadhat Juttat Antiochiast ia Iconiost/ ia quin he Canssan olit wskottanut/ Paualita kiuitte men/ ia Riepoitit henen wlos Caupungista/ ia lulit henen cool lun oleuan. Mutta coska Opetuslapset henen ymberinsseisoit/ nousi hen yles ia sisellemeni Caupungin. Ja toisna peiuen waelsi hen Barnaban cansa Derbeen/ ia sarnasi sijnä Caupungisa Euangelium. Ja quin he olit monda sielle opetaneet/ palasit he Lystram/ ia Iconium/ ia Antiochian wahwistain Opetuslasten Sieluia/ ia neuuoit heite alati pysymen wskosa/ ia Ette meiden pite monen Waiwan lepitze Jumalan Waldakundan sisellekieumen. Ja quin he olit wloswalineet Wanhimaiset iocaitzelle Seurakunnalle/ ia Rucolluet ia pastonuet/ nin he annoit heite sen Herran haltuun/ ionga päle he vskoit.

panali Kiuitte ten

Ja he waelsit lepitze Pisidian/ ia tulit Pamphylian. Ja quin he olit sarnanut Perges/ nin he alasmenit Attalian pein. Ja sieldhe he purietit Antiochian/ cussa he olit Jumalan armoin Haltun annetut/ sihen Wircan ionga he olit wlostoimittanut. Mutta quin he sinne tulit ia cocosit Seurakunnā/ ia ilmoitit nille quinga palio Jumala oli heidē cansans tehnyt/ ia quinga hen oli Pacanoille vskon Ouen ylesauanut. Ja he wiwuyit sielle hetken aica Opetuslasten cansa.

XV Lucu.

A tulit mwtomat alas Judeaſta ia opetit We
lije / Ellei te ymberileikata Moſeſen tauan
ielkin / nin ei te taidha wapaxi tulla. Coſka ſis
nyt Capina nouſi / ia Pauali ia Barnabas pi
Gala 5 dhit heiden waſtanſ ei ſwingan wåhinde rij
ta. Nin he ſouitit ette Pauali ia Barnabas / ia
monicachta muita heiſte pideis yleſmenemen
Jeruſalemin Apoſtolein ia Wanhimbain tyge / temen Ryſy-
miſen poleſta. Ja nin he ſatettijn Seurakunnalda / ia waelſit
Phenicen ia Samarian lepitze / ia iulgiſtit heille Pacanoitten
palauxen / Ja ſille he teit ſwren ilon caikille Welille. Coſka he
nyt tulit Jeruſalemin / nin he waſtanotettin Seurakunnalda /
ia Apoſtoleilda / ia nijlde Wanhimilda. Ja he ilmoitit heille
quinga palio Jumala heiden canſans tehnyt oli. Nin yleſnou
ſit mwtomat Phariſeuſten Eriſeuraſta iotca wſkonut olit / ſa
noden / Ette ne pite ymberileickattaman / ia keſkettemen Mo-
ſeſen Laki pite. Nin Apoſtolit ia Wanhimat cokontulit / tåte
Puhetta tutkiman.

Coſka he nyt ſwrella Campaurella tutkinut olit / nin Pe-
tari yleſnouſi ia ſanoi heille / Te Miehet Rackat Weliet / Te
tiedhett ette Jumala cauuan ennen tåte aica meiden ſeas wloſ
walitzi / ette minun Swni cautta ne Pacanat piti cwleman
ſen Euangeliumin ſanan / ia wſkoman. Ja Jumala ſydhemen
tundia todhiſti heiſte / ia annoi heille pyhen Hengen ninquin
eroituſta) Se mẙs meillengi / ia ei tehnyt ychten eroituſta heiden welillens
on ilman Laita ia meiden / Mutta wſkolla heiden Sydhemens puhdaſti. Mi
ia oma Anſiota xi te ſis nyt kiuſat Jumalata / ette te tadhotta Opetuſlaſ-
Autuaxi tulla. ten caulan påle ſen Jken panna iota eikå meiden Jſet eikå
mẙs me woinut canda: Waan me wſkoma lepitze HER-
RAN

KAN JESVSEN CHRISTVSEN ARMON / meiden wapari tuleuan / sillemoto quin hökin. Nin waickeni caiki Joucko/ia cwldeli Barnabast ia Paualita / iotca iuttelit/ quinga swret Merckit ia Ihmeet ombi Jumala heiden cauttans pacanois tehnyt.

Sijttequin he waickenit/ wastasi Jacobus ia sanoi/ Temiehet Rackat Weliet cwlcat minua / Simon iutteli millemoto Jumala ensin ombi etzinyt omistaxens ydhen Canssan / Pacanoista henen Nimens warten. Ja henen cansans Prophetain sanat ychtepiteuet / Ninquin kirioitettu on / Senielken mine palaian / ia iellensrakenan Dauidin Maian/ iotca caatunut on/ ia tadhon henen Reikens paicata / ia tadhon sen ylesoijeta / Senpäle / ette ne iotca Inhimisiste ylitze ouat / pite HERRAN ielkin kysymen. Ja nin mös Pacanat ioinenga päle minun Nimen mainittu on/ mw HERRA / iotca caiki näme teke. Jumalalle ouat caiki näme henen töons ietteuet Mailman alghusta. Senteden mine pääten Ettei me nijte / iotca Pacanoista ouat Jumalan tyge kiendyneet / heititzisi / Waan kirioitaisim heille / Ette he welteisit Epeiumaloidhen saastaudhest / ia Salawoteest / ia Läkectyneest / ia Werest. Sille ette Moseselle ombi muinaiselda iocaitzes Caupungis nijte / iotca hende sarnauat / ia ioca Sabbathina hen Sinagogis luetan. Amos 9

Nin kelpasi Apostolijn ia Wanhimbain ynne coco Seurakunnan cansa / heistens wlos walita Miehije ia lehette Antiochian/ Paualin ia Barnaban cansa / nimitten / Judam / iotca cutzuttin Barsabas / ia Silas / iotca Weliesten seas olit Opettaijat / ia lehetit Breiuin heiden kättens cautta telle tawalla.

ME Apostolit ia Wanhimat ia Weliet / Toiuotam Terueydhen nijlle Welijlle / iotca Pacanoista ouat Antiochias ia Syrias ia Cilicias. Ette me cullut olema / quinga

quinga mwotomat meiſte wloſlechtenet ouat teite Opins canſa willineet/ia teiden Sieluianne wiettelluet ſanoden/Teiden pite izen andaman ymberileickata/ia Lain pitemen/Joille emme me ole käſkeneet. Senteden kelpaſi meille yximieliſeſt meiden Seuracunnas/wloſwalitut Miehet teille lehette/meiden Rackahiman Barnaban ynne Paualin canſa/Jotca Miehet ouat heiden Sielunſa wloſpannuet meiden HErran Jeſuſen Chriſtuſen Nimen tedhen. Nin me olema lehettenyt Judan ia Silam/iotca mös ize ne ſamat omalla ſuullans teille maiнiтseuat. Sille nin kelpaſi pyhelle Hengelle ia meille/ei ychten enembete Raſkautta paneman teiden pålen/quin nåmet tarpeliſet. Ette te welteiſitta Epeiumaloidhen Wffriſta ia wereſte ia Låkectyneſt ia Salawoteſt. Joiſta/ios te teiden hallitzet nin te hyueſti teet. Olcat hyueſti.

Coſka he ſis olit ſoritetut/tulit he Antiochian/ia cokoſit Seurakunnan/ia annoit heille Breiuin. Quin he ſen olit lukenet/ihaſtuit he ſijte lohutuxeſta. Mutta Judas ia Silas ette he mös olit Prophetat/neuuoit he Welije monilla ſanoilla/ia wahuiſtit heite. Ja quin he wiwuyit ſielle hetken aica/nin he lehetettin ſijtte Welijlde iellens Apoſtolein tyge Rauhas. Nin kelpaſi Silan ſiella olla. Mutta Pauali ia Barnabas aſuit Antiochias/opettani ia ilmottain HERRAN ſana/ynne monen muidhen canſa.

(Ihaſtuit) Ette h. Laiſta wapa opexi tulit.

Mutta monicactain peiuein pereſte/Pauali ſanoi Barnabā tyge/Palatkam tacaperin taas Welije catzoman caikiſa Caupungeis/ioſſa me HERRAN ſana ilmoitim/quinga he heidens kieutteuet. Mutta Barnabas neuuoi ette he ottaiſit Johanneſen canſans/ioca mös Marcus cutzuttijn. Nin ei Paulus tachtonut ette henen piti ſeuraman heite/ioca heiſte oli ennen Pamphylias poiſlopunut/eikå mennyt heiden canſans ſihen Wircan. Ja nin hartaſta he rijtelit keſkenens/ette

he

he toinen toisestans eransit. Ja Barnabas otti sijttekin Marcusen mötens/ ia puriechti Cyprumijn. Mutta Pauali walitzi Silam/ia matkusti Jumalan armon haltun annettuna we lijlde. Nin hen waelsi ymberi Sijrian ia Cilician/ ia wahwisti ne Seurakunnat.

XVI Lucu.

Oli hen sis Derben ia Lystram. Ja catzo/ siellä oli yxi Opetuslapsi/ Timotheus nimelde/ wskouaisen Judeā waimon poica/ mutta Ise oli Greki. Sille samalla oli hyue Todhistus nijlde Welijlde/ iotca Lystris ia Iconios olit. Temen tachtoi Pauali cansans waeldaman / ia otti/ia ymberileickasi henē Juttain tedhen/ iotca olit nijsse paicoissa/ Sille ette he caiki tiesit henen Isens oleuan Grekin. Timotheus ymberileicatin

Mutta coska he lepitze waelsit Caupungeita/keskit he heite pi temen ne sādhyt iotca Apostoleilda ia Wanhimilda Jerusalemis pātetyt olit. Nin Seurakunnat wahwistuit wskosa/ ia iocapeiue lucu eneni. Coska he Phrygian ia Galatian maakunnan lepitze waelsit / kieltin he pyhelde Hengelde puhumast Jumalā sana Asiasa/sentedhē he sis menit Mysian ia/kiusasit Bithinian lepitze waelda/ ia ei Hengi site heille sallinut. Mutta coska he olit waeldaneet Mysian / lepitze nin he alasmenit Troadem. Ja yxi Nāky nāchtijn Paualilda ölle/Ette yxi Macedonian Mies seisoi ia rucoli hende ia sanoi/ Matkusta alas Macedonian ia autta meite. Ja sijttequin hen Nāwuyn nāki/nin me cochta hangitzima Macedonian menemen/wissist tieten/ette HERRA oli meite sinne cutzunut heille Euangelium sarnaman. Paualin Neky

Coska me sis puriechtime Troadast/ nin me tulima oike-

ata leita Samotracian. Ja toisna peiuene Neapolijn/ia sieldе Philippijn/ ioca pâcaupungi on Macedonian maakunnas/ ia on werotoin caupungi. Nin me oleskelim sijnâ Caupungis mwtomat peiuet. Ja Lepopeiuinâ me wlosmenim Caupũgist Wirdhan tyge/ iossa toisinans rucoltin/ia me istuim mahan/
Lydia ia puhuttelim Waimoia/iotca sinne cokõdunet olit. Ja yxi Jumalan pelkeue Waimo Lydia nimeldе/ purpurain caupitzija sijte Tyatiradhen caupungist cwldeli/ Jonga sydhemẽ HERRA auasi wariottaman mite Paualilda sanottijn/ Ja quin hen ia henen Honens castettu oli. Manasi hen meite/sanoden Jos te minun pidhett wskolissa HERRAN pâle/ nin tulcat minun Hoonen siselle/ia olcatta sijnâ. Ja hen waati meite.

Se Pica noidhã hengelle. Ja se tapachtui koska me Rucouxeen menime/cochtasi meite yxi Pica/ iolla oli Noituxen Hengi/ ia hen saattoi henen Isendeins swren Salijn noitumisellans. Teme alati noudhat ti Paualita ia meite/ ia hwsi sanoden/ Nemet Miehet ouat sen Corckeiman Jumalan paluelіat/ iotca meille opettauat Terueyden tien/Ja site hen teki monda peiue. Mutta Pauali sen pahaxi otti ia kiensi henens/ia sanoi sille Hengelle/ Mine kesken sinun Jesusen Christusen Nimen cautta/ etts he neste wlosmenet. Nin hen samalla hetkelle wloslexi.

Coska sis henen Isennens sen neit/ette heiden Salijns toiuo poistuli/nin he kijniotit Paualin ia Silam/ia wedhit htite Turulle pâmiestẽ tyge/ia edestoit heit Esiwallan eten ia sanoit/ Nâmet Miehet heiritzeuet meiden Caupungin/ette he ouat Juttat/ia opettauat nijte Sâtyi/ioita ei soui meiden wastan rwueta eisemmengen pite/ ette me olema Romarit. Ja Cansa cokonioxi heite wastan/ia Esiwalta annoi heiden waatteins rickireuitte/ ia keski heite witzoilla piestâ. Coska he nyt olit heite hyuesti piexenyet/ nin he heitit ne Tornijn/ ia keskit Wartian heite wisusti wartioidha. Coska hen sai semmotoisen

Pauali ia Silas piestin ia tornin pantin

sen keskyn/ nin hen heitti heidhet alimaisen Tornijn/ ia pani heite Jalcapuun.

Mutta poli öön aican oli Pauali ia Silas rucouxes/ia kijtit Jumalata/ Ja Fangit iotca sielle olit sen cwolit. Nin cochta tapachtui swri Maanieristus/ nin ette caiki Tornin Perus wapisi. Ja cochta aukenit caiki Ouet/ia iocaitzen Siteet ylespäsit. Ja quin se Wartia heresi/ ia näki Tornin Ouet auoi oleuan/ weti hen wlos mieckans/ ia tachtoi itzens surmata/ ia lwli ette Fangit olit poispaeneet. Nin hwsi Pauali swrella änelle ia sanoi/Ele itzes miten paha tee/ Sille me olema wiele caiki täle.

Nin hen anoi ychte Kyntele/ia sisellecarckasi/ia langesi mahan pelieten Paualin ia Silan ialcain iuren/ ia wlostoi heite ia sanoi/ Herrat/ mite minun pite tekemen/ ette mine wapaxi tulisin? Nin he sanoit/ Wsko HERRAN JESVSEN päle/ nin sine ia sinun Hoones wapaxi tule. Ja he puhuit henelle HERRAN sana/ ia caikille iotca henen Honesans olit. Ja hen otti heite tygens/sille hetkelle öööste/ia pesi heiden Hauans. Ja hen annoi cochta itzens casta/ ia caiki henen Perehens. Ja wei heite Cotohonsa/ia walmisti heille Peudhen/ ia iloitzi caiken henen Perehens cansa/ette hen Jumalan päle wskouaisexi tuli.

Ja quin peiue tuli/nin Esiwalta lehetti Kylenlapset ia sanoit/ Päästeket nämet Miehet. Nin Tornin Wartia ilmoitti nämet sanat Paualille/Esiwalta on keskenyt teite pästette/ Nin meget sis nyt matkaan rauhasa. Nin Pauali sanoi heille/ He ouat meite ilman syte ia Domitzemata iulkisest piexenet/iotca quitegi Romarit olema/ia pälisexi meite Tornijn heittenyet/ia nyt he tachtouat meite sala wlossysete? Ei nin/waan tulkan itze ia wieket meite tälde wlos. Nin Kylenlapset ilmoitit nämet sanat Esiwallalle/ Ja he pelkesit heitens/quin he cwolit ette he

Romarit olit/ Ja tulit ia rucolit heite. Ja heite wloswetit / ia
keskit heite poismenne Caupungista. Nin he wloslexit Tor-
nista ia menit sen Lydian tyge. Ja quin he Weliet neit ia heite
lohutit / nin he waelsit matkans.

XVII Lucu.

Oska he sis lepitze Amphipolin ia Appoloni-
an olit waeldaneet/ nin he tulit Tessalonican /
Sielle oli yxi Juttan Sinagoga. Nin paualj
tauans ielkin sisellemeni heiden tygens/ Ja
yli colmet Lepopeiue puhutteli hen heite Ra-
matuista / auasi heille / ia pani heiden eteens /
Ette Christusen tuli kerssie ia ylesnousemaan Coolleista / Ja
Ette Teme JESVS / ionga mine (ma hen) ilmotan teille /
ombi se Christus. Ja mutomat heiste wskoit / ia annoit hei-
dens paualin ia Silan cumpanixi / Ja swri iouckο Jumalan
pelkeueisist Grekist / ia nin mös nÿste Jalomiste waimoista
ïurí monda.

Mutta ne wskomattomat Juttat site cadhettit/ia wedhit
tygens mutomit Coiri Joutowäeste / ia cokosit ychten Ricu-
rin/ ia nostit Capinan Caupungis / ia tungit heidens Jasonin
Hoonen eten / ia pysit heite wloswete Canssan eten. Ja quin
he eiuet heite leunyet/ nin he riepoitit Jasonin / ia monicadhat
Weliet Caupungin pämiesten eten / ia hwsit/ Nämet iotca
caiken Maanpiirin hemmendeuet/ ne ouat mös tenne tulluet.
Jotca Jason sala coriasi / Ja caiki nämet tekeuet Keisarin kes-
ky wastan/ ia sanouat/ Ette yxi toinen öbi Kuningas nimiten
Jesus. Nin he kihoitit Canssan ia Caupungin pämiehet/ iot-
ca neite cwlit. Ja quin he puhdasturen olit ottanuet Jasoni-
sta / ia nÿlde muilda / nin he päsit heidhet.

Mutta Weliet cochta ööllä laskit seke paualin ette Silan /

menemen

menemen Berream. Coſka he nyt ſinne tulit/nin he ſiſellemenit Juttain Sinagogan/Sille ne olit kempimeſt ſughuſta ſyndyneet ninen ſeas Teſſalonicas/Jotca olit ſanan waſtan ottanuet iuri mielelens/Ja iocapeiue tutkit Ramatuita/Jos nämet nein oliſit. Nin monda toſin nijſte wſkoit/ia ne cunniakſet Grekein Waimot ia Miehet ſangen wſia.

Coſka nyt Juttat Teſſalonicaſt ymmerſit/ette mõs Berreas oli Jumalan ſana Paualilda ilmoitettu/tulit he mõs ſinne/ia ſielleki yleſkihoitit Canſſan. Mutta Weliet cochta laſkit Paualin wlos ette hen menis hamā Meren aſti. Mutta Silas ia Timotheus ieit ſinne alallens. Mutta ne iotca Paualita ſaatoit/he ſeuraſit hende haman Athenan. Ja quin he ſait keſkyn Silan ia Timotheuſen tyge/ette he ſangen nopiaſta rienneiſit henen tygenſe/nin he lexit matkan.

Ja coſka nyt Pauali odhotti heite Athenas/nin henen Hengens crwmeni heneſſe/quin hen näki ſen Caupungin caiketi Epeiumaliſexi. Ja nin hen kiluotteli Judaſten ia nijnen Jumalalliſten canſa Sinagogiſa/ia Turulla iocapeiue nijnen can ſa iotca ſoottans henē tygens tulit. Nin mutomat Epicureit ia Stoici Philoſophi campalit henen canſans. Ja monicadhat heiſte ſanoit/Mite teme Lipilari tachtopi ſonoa? Nin mutomat ſanoit/Nin näky quin hen tachtois wſija Jumaloita ilmoita. Senwoori ette hen ſarnaſi heille Euangelium Jeſuſeſta ia yleſitouſemiſen Coolluiſta. Ja he kijniotit henen ia weit henen Meſtaus paickaan ia ſanoit/Emmekö me mahda tiete/mike wſia Opetuxi teme on/iota ſine opetat? Sille ette ſine iotaki wſi tootat meiden coruillen. Senteden me nyt tahdom tiete/micke ne lieneuet. Nin caiki ne Atheniſt ia ne Mucalaiſet ia Wierat/ei mihingen mwhun walmimat olluet/quin iotakin wtta ſanomahan eli cwldelemahan.

Spermologos Grekixi/ſe on Somexi/Lipilari/kieliue/Liucas/Lackari/Packari/wiettelie ia ſencaltaiſet Sellit ia Cūpanit iotca welellens kylittein itzens elettcuet.

Nin ſeiſoi Pauali keſkelle Meſtaus paicka/ia ſanoi/Te Miehet Athenas/Minenmäen teiet oleuan lehes caikiſa cappa

 leiſa

leiſa Taikoliſemaxi / Sille mine teſſe ymberinſkeuin / ia catzelin
teiden Jumalanpalueluxen / Ja leuſin ydhen Altarin / ioſſa
kirioitettu oli / SEN tuttamattoman Jumalan. Nyt mine
Sen ſaman teille ilmotan / iolle te tietemetå Jumalanpalue-
luxen teette. Jumala ioca Mailman teki / ia caiki mite heneſſe
on / ette hen ombi Taiuahan ia Maan HERRA / ei hen aſu
Templis kåſillå raketuis / Eikå hen mös Inhimiſten kåſille
ſiwellå / quin hen iotakin tartuitzis / Ette hen itze andapi ioca-
itzelle Elemen ia Hengen påldiſkein. Ja ombi tehnyt / ette
ydheſt Wereſt caiki Inhimiſten Sikiet / påle caiken Maan-
pijrin aſuiſit / Ja edeſmåråſi aiwotudh aijat / ia aſetti raijat
quinga pitkelde ia auaralda heiden aſuman piti / Senpåle ette
heiden piti Jumalata etzimen / ios he henen taitaſit leute ia
tuta / Waicka ei hen toſin ole caucana iocaitzeſta meiſtå / Sille
Aratus
ette Zeneſſe me Eleme / ia likume / ia olema. Ninquin mös
mutomat teiden Poetiſt ſanonut ouat. Me olema mös henen
Sucuas / Jos me ſis Jumalan ſucu olema / Ei meiden ſis pide
Sucu) Se on me olema heneſte tulluet / ninquin Iseste eli Koiasta.
luuleman ette Jumalus ombi Cullan / Hopian / cauniſtettuin Kiuein /
ia Cuuain caltainen / eli Inhimiſten aijatoxen ielken techteue /
Ja echke Jumala ombi temen exytoxen aijan tehenaſti ylitze
catzonut / Mutta nyt hen quitengi ilmoitta caikille Inhimiſil-
le / ette iocainen caikialla Parannoxen tekis / Senteden ette hen
ydhen peiuen ſåtenyt on / cuina hen Maanpijrin oikeudhen
canſa ombi domitzepa / Sen ydhen Miehen cautta / ioſſa hen
ombi ſen påttenyt / ia iocaitzelle edeſpitepi wſkon / ſijne ette hen
yleſheretti henen Coolluiſta.

Coſka he nyt cuulit Coolluten Reſurexionen mainittauan /
Nin mutomat ſite nauroit / ia monicadhat ſanoit / Me tadhom
ſinua ſijte enemin cwlla. Nin Pauali poiſlexi heiden keſkeldes.
Mutta mutomat Miehet kijniripuit heneſſe / ia wſkoit / Joine-
ga ſeas oli mös Dionyſius / yxi Radhiſta / ia yxi Waimo nimel-
de Damaris / ia muita heiden canſans.

Senſ-

XVIII. Lucu.

SEnielken eriſi Pauali Athenaſt/ia tuli Corin Corintꝰ
thijn/ia leuſi ſielle ydhē Juttan/Aquila nim Aquila.
elde Pontoſt ſucuſin ioca eſkē oli tullut Wal
lin malta/ia Priſcillā henē Emēdens/ſenuo Priſcilla
ri ette Claudius oli keſkenyt caiki Juttat R. Claudiꝰ
omiſta poiſmenne. Sen ſamā tyge hē ſiſelle
men. Ja ette hen oli ſamaſt Wirgaſt ia oli heiden tykenēs. Ja
hē opetti Sinagogis ioca Lepopeiue/ia teki tôte. Ja oli heiden
Wircans Teldoia tekemen. Ja vſkotti ſeke Juttat ette Grekit.
Coſka nyt Silas ia Timotheus tulit Macedoniaſt/waſi
Hengi Paualita todhiſtaman Juttaille/ette JEſus oli ſe Chr
iſtus. Quin he nyt waſtanpuhuit ia pilcaſit/nin hen pudhiſti
waattenſa iaſanoi heille/Teiden Weren olcoon teiden pâlen/
Teſtedes mine menen wighatoinna Pacanoiden tyge. Ja nin
hen ſielde ſijrſijn ia meni ydhen Miehen Hooneſen/ionga ni
mi oli Juſtus/ſe oli Jumalinen Mies/ionga Hoone oli leſſe Juſtus
Sinagoga. Mutta Criſpus ſe Sinagogan Ylimeinen/wſkoi Criſpus
HERRAN pâle caiken henen Hoonens canſa. Ja monda
Chorintiſt iotca pâldecwlit wſkoit ia annoit heidens caſta.
Ja HERRA ſanoi öölle Paualille nâwuyn cautta/Ele pel
ke/waan puhu ia ele waickene/Sille ette mine olen ſinun can
ſas/ia eikengen pidhe carckaman ſinua wahingoittaman/Sil
le ette minulla ombi palio Canſſa teſſe Caupungis. Nin hen
iſtui ſielle ydhen wodhen ia cwſi Cwcauta/ia opetti heille Ju
malan ſanoija. Mutta coſka Gallio Manwanhin oli Acha Gallio
ias/yleſcarckaſit Juttat yximieliſeſta Paualin waſtaan/
ia weit henen Domion eten ia ſanoit/Teme neuuopi
Canſſa Jumalata paluelemaan waſtoin Laki. Coſka nyt Pa
uali rupeſi auaman Swtans/ſanoi Gallio Juttaille/Jos olis
iotaki wârytte/eli iotai hirmuliſta tôte techty (Rackat Jut

 tat)

tat) nijn olis cochtolinen / ette mine teite cwlisin. Mutta ios Kysymys ombi Opista / ia sanoista / eli teiden Laistan / Nin catzocat se itze / Em mine tadho nijste Domari olla. Ja poisaijoi heite Domiostolin edest. Nin caiki Grekit kiniotit Sosthenen Sinagogan pämiehen / ia pierit henen Domiostolin edes / Ja ei Gallio nijte miten totellut.

Mutta quin Pauali wiele oli siele pitken aian / nin hen loi terueydhet weliille / ia puriecti Siriaan / ia henen cansans Priscilla ia Aquila. Ja hen aijeli päens Cenchreis / Sille ette henelle oli yxi Lupaus. Ja alastuli Ephesijn / ia ietti ne sinne. Mutta itze hen Sinagogan sisellemeni / ia campali Juttain cansa / Ja he rucolit hende / Ette hen enemen aica olis heiden tykenens. Nin ei hen tadhonut / waan loi heille terueydhet sanoden / Caiketen minun tule olla Jerusalemis telle Juhlalla ioca nyt edesseiso. Mutta sijtte mine iellenspalaian (Jumalã auulla) teiden tygen. Ja nin hẽ lexi matkan Ephesost / ia tuli Cesarean / ia ylesmeni / ia Teruecti site Seurakunda / Ja alasmeni Antiochian. Ja wietti sielle hetken aica / Ja hen meni matkans / ia lepitzewaelsi ieristens sen Galatian ia Phrigiã maakunnan / wahuistaden caiki Opetuslapset.

Nin tuli Ephesijn yxi Juttan Mies Apollo nimelde / Alexandreast sucunen / melke puhelias Mies / ia ialo Kiriamies. Teme oli wisattu HERRAN teille / ia puhui palaualla Hengelle / ia opetti wisusta HERRASTA / ia tiesi waiwoin Johannesen Castesta. Teme sis rupesi rochkiasta opettamã Sinagogasa. Costa nyt Aquila ia Priscilla sen cwlit / otit he henen tygens / ia tarckemasti wlostoimitit henelle HERRan tien. Mutta quin hen tachtoi menne Achaian / nin ne Weliet kirioitit / ia neuuoit Opetuslapsia / ette he hende coriaisit. Ja costa hen edestullut oli / autti hen palio heite Armon cautta iotca wskoit. Sille ette hen ahkerasti ylitzewoitti Juttat / Ja iulkisesta osotti Ramatuidhen cautta / ette JESUS oli se CHRISTUS.

Nin

XIX Lucu

In se tapchtui/ costa Apollo oli Corinthis/ et
te Pauali lepitzematkusti ne Ylimakunnat/
tuli hen Ephesijn/ ia leusi mwtomat Opetus
lapset/ ia sanoi heille/ Olettaco te saaneet sen
Pyhen Hengen/ sittequin te wskoitta: Nin he
sanoit henelle/ Eipe me ensingen cwlleet ole/
ios iocu pyhe Hengi liene. Ja hen sanoi heille/ Mille te oletta
sis castetut: Nin he sanoit/ Johannesen Castella. Nin sanoi
Pauali/ Johannes tosin castoi Paranoxen Castella/ ia sa-
noi Canssalle/ ette heiden piti wskoman sen påle ioca henen iel
kins oli tuleua/ se on/ JESVSEN påle/ ette hen CHRI
STVS ombi. Quin he neite cwlit/ nin he castetin HER
RAN JESVSEN nimeen. Ja quin Pauali pani
Kåtense heiden pålens/ tuli pyhe Hengi heiden ylitzens/ ia pu
huit kielille ia propheterasit. Ja caiki nåmet olit lehes caxi-
toistakymmende Mieste.

Nin hen Sinagogan sisellemeni/ ia puhui rochkiasta col
me teutte Cwcautta/ campali ia neuuoi heite Jumalan wal-
takunnast. Mutta quin mutomat heiste paadhuit/ ia eiuet
wskonuet/ waan pahasti lausuit sijte HERRan Tieste ych-
teitzen Canssan edes/ Poiswelti hen heiste/ ia eroitti Opetus-
lapset ia campali iocapeiue ydhen Michen Schoulus/ ionga
nimi oli Tyrannus. Ja site techtin yli caxi aiastaica/ nin ette
caiki ne/ iotca Asias asuit/ sait cwlda HERRAN JE-
SVSEN sanan/ seke Juttat ette Grekit. Ja Jumala te
ki Paualin kåtten cautta/ ei wåhimpie auwuija/ nijn ette
he mös Hikilinat ia Esilinat henen Jholtans Sairastan på
le panit/ ia Taudhit heiste lewuyt/ ia ne Rymet Henget heil
de wloslexit.

Nin monicadhat Juttat ymberinswaelsit/ iotca olit Lu-

moijat / ia kiusasit mainita HERRAN JESVSEN
Nime ninen påle ioilla rymet Hēget olit / ia sanoit / Me mana
me teite Jesusen polesta / iota Pauali sarnapi. Ja mutomat he
iden seasa iotca tåte teit / olit seitzemen Sceuan poica / sen yli-
meisen Juttan Papin. Mutta se ryme Hengi wastasi / ia sa-
noi / Jesusen mine tunnen kylle / ia Paualin hyuesti tiedhen /
Mutta mitke te oletta? Ja se Inhiminē / iossa se paha perkele
sisellå oli carkasi heiden pålēs / ia ylitzewoitti heite / ia paiskasi
heiden alansa / nin ette he alasti / ia haawoittuna påsit pake-
neman siite Hoonesta. Ja teme tuli tietteuexi seke caikille Jut
taille ette Grekille iotca Ephesis asuit / ia pelko tuli caikein påle
Ja HERRAN JESVSEN nimi pidhettin sworna.

Tekonsa) Se on Sarnalla / Opil l : ia muulla E-u :ngeliumin he-d :elmille.

Ja tulit mōs monda nijste / iotca vskoit / tunnustit ia ilmoi
tit heiden tekonsa. Ja monda nijste / iotca ylenwisut constit
olit harioitelluet / edestoit heiden Kirians / ia ylespoltit caikein
nåhdhen. Ja coska heiden Hindans laskettu oli / nin leuttijn
Raha Lucu wisikymmende tuhatta penningite. Nin ialosti
casuoi Jumalan sana / ia wahwistui. Coska nåmet toimitetut
olit / nin Pauali aikoi Hengese Macedonian ia Achaian lepit-
zewaelta Jerusalemin / ia sanoi / Sijttequin mine olen sielle ol-
lut / tadhon mine mōs Roma'a nåhdå. Nin hen lehetti Mace
donian cax nijste / iotca hende paluelit / Timothusen ia Eras
tum / Mutta itze hen iei hetkexi Asian.

Wisi kymende tuhatta) Se te-kepi ylitze polen cudhet tuhatta kyllenete / Sille e te iocainen pe-nningi mara le-hes nelie aurto taika wisi cusi-naista.

Sille aijalla sis ylesnousi ei wåhin Capina siite Tieste / Sil
le ette yxi nimelde Demetrius oli sielle Hopiaseppe / ioca teki
Dianalle Hopiaisia Templite / iosta nijlle oli swri woitto iotca
site kåsiwirca pidhit / Ne samat hen cokoncutzui / ia nijlle
iotca semmotoiset wirghat pidhit / hen sanoi / Te Miehet / te
tiedhett ette meillå ōbi teste wirgast elatos / ia te nået ia cwlet
ta / ette ei waiwoin Ephesis / mutta lehes caikella Asian maal-
la ombi teme Pauali vskottanut ia poiskiendenyt palio cansa

Demetrius

sa/ ia sanonut/ Ettei ne ole Jumalat / iotca Inhimisten Kåsille tehdhån. Mutta ei se ainostans tachto caikein meiden Kåsiwirckan tuskan saatta/ ettei se miten maxa/ Mutta ette mös sen swren Naisiumalan Dianan Templi ei mixikå pidhetå/ ia henen Cunnians huckupi / Jolle quitengi caiki Asia / ia se Mailman pijri Jumalan paluelust osotta.

Costa he nåmet cwlit/ wihastuit he/ ia ylesh wsit sanoden/ Swri on se Epheserin Diana. Ja caikeen Caupungin yximeteli tuli/ Nin he carckasit yximielisest Nåkypaickaan/ Ja kijniotit Gaium ia Aristarchum iotca olit Macedoniasta Paualin cumpanit. Mutta quin Pauali tachtoi Canssan secan menna/ ei Opetuslapset laskenut. Ja monicachta påmiehiste Asian maalda / iotca heiten ysteuens olit / lehettit henen tygens/ ia rucolit ettei henē piteinyt itzens andaman Nåkypaikallen. Ja monicachta muta hwsit/ nin ette se Joucko oli secaseurin. Ja enåy poli eipe tieneet / minge syyn tedhen he olit cokontulluet.

Nin mutomat Canssasta edeswedhit Alexandrum/ ionga Juttat etensöit. Nin wijttasi Alexander kådhellens ette heiden piti waickeneman/ ia tachtoi wastata edestens Canssan edes. Costa he sis ymmersit/ ette hen oli Judeus / hwsit he caiki ychten swhun/ lehes caxi hetkie ia sanoit/ Swri ombi se Epheserin Diana.

Quin nyt Kirioittaija hilitzi Canssan/ sanoi hen/ Te Ephesin Miehet / Cuca on se Inhiminen ioca ei tiedhå / ette Ephesin Caupungi paluele site swrta Naisiumala Diana / ia site Cuua ioca Taiuahast allastullut on: Nyt/ ettei yxikē site wastā sano taidha/ nin asettaca sis teiden / ia elket miten tyhmest wlostoimittaco. Te oletta nåme Miehet edeswetenee iotca eikå Kircon warcat eikå teiden Naisiumalan pilcaiat ole. Mutta ios Demetriusel ia nijlle iotca henen cansans yxiwircaiset ouat / iotakin on iongun wastan / Nin pidheten Laki / ia oykeus / ia

Man

Manwanhimat ouat/sielle he cādakan ia wastatkan keskenēs. Mutta ios teille ombi mwta candamista / nin se machta ratkaista toimelises Cocouxes/Sille se on waralinen/ellei me nuchtehin tule temēpeinesen Capinā tedhen / ia ettei ychten Syte kāsis ole/iosta me taidhaisim temen Metelin syyn edeskanda/Ja quin hen nämet puhunut oli/laski hen Canssan menemen.

XX. Lucu.

Ittequin se Capina lackasi/ cutzui Pauali Opetuslapset tygens ia teruecti heite / ia lexi matkans Macedonian menemen. Ja quin hen ne Makunnat lepitzewaelsi/ia oli heite neuuonut monilla sanoilla / tuli hen Grekin maalle / ia wipyi sielle colme Cwcautta. Ja ette Juttat wäghuit hende / costa henen piti Sirian menemen / otti hen neuuoxens / iellens palataxens Macedonian cautta. Mutta Sopater Berreast seurasi hende Asian asti/waan Tessaloniast Aristarchus ia Secundus/ ia Gaius Derbenist / ia Timotheus. Mutta Asiasta Tychicus ia Trophimus. Nämet lexit edhelle/ia odhotit meite Troadas. Mutta me puriectima ielken påsieisen Philippiste/ia tulima heiden tygens Troadaan widhen peiuen sisselle/ ia wiwuyime sielle seitzemen peiue.

Sopater
Aristarchus.

Mutta ychten Lepopeiuen / costa Opetuslapset cokounsit Leipe taittaman/ sarnasi heille Pauali. Ja toijna peiuen hen tachtoi matkusta / ia wenytti sarnans haman poli öön asti. Ja monda Kynttele olit sytytetyt Salisa iossa me olima cokoneet. Nin yxi Noricainen / nimelde Eutychus / istui ackonalla / ia raukes sikieen wnehen / Paualin cauuan puhues / ia wnehen enemin raukesi / ia alaslangesi colmanest wllacost / ia cooluna ylesotettijn. Nin Pauali alasastui / ia panihin henen pälens ia otti sylihins ia sanoi /

Elkå murehtico/ ſille henen Sielunſ ombi wiele henes. Nin
hen yleſaſtui/ ia taittoi Leiuen ia ſöi/ia cauuan puheli heiden Euthycus Colr-
canſans/ hamā peiuencoittaman aſti/ ia nin hen matkaans iſta ylesheretet-
lexi. Nin he edeſtoit ſen Noricaiſen eleuenå/ ia tulit ſijte ei ty.
wåhen lohutetuxi.

Mutta me aſtuime Hachten/ia puriectima Aſſontjn/ia ta-
dhoima ſielle Paualin ſiſelle otta/Sille ette hen oli nin hangi
nut/ette hen tachtoi maiſe mennå. Coſka me ſis yhdyime Aſ-
ſonis/nin me henen ſiſelle otim/ ia tulima ſijtte Mitylenaan.
Sielde me puriectima/ ia tulima toiſna peiuen Chion cohdal
le. Ja nin taas peiuen pereſt / tulima me Samum / ia wi-
wyime Trogilioſa. Ja lehimeiſen peiuen ielken | tulima me
Miletum/ Sille ette Paualí oli aikonut Ephesin ohitze puriech
tia/ettei hen aica culutais Aſias. Sille ette hen kýrueti(ios he
nelle olis madholinen ollut) heluntaixi tulla Jeruſalemijn.

Mutta hen lehetti Miletumiſt ſanan Ephesin/ ia cutzutti
Seurakunnan Wanhimmat tygens. Coſka he nyt tulit henen
tygens/ſanoi hen heille/ Te tiedhette quinga mine olen ollut a-
na teiden tykenen / ſijte enſimeiſeſt peiueſt aſti /quin mine A-
ſian tulin/ paluellen HERRA caiken ſydhemen neurydhen
canſa/ ia monilla Kynelille / ia kiuſauxilla/ iotca minun coch
tani tulit Juttain wåghymiſeſt/Quinga mine mös en ole mi-
teken tarpeliſta teilde ſalannut/ iota em mine ole teille ilmoit-
tanut/ia opettanut teite iulkiſeſta ia erinenſe / todhiſtain ſeke
Juttain ette Grekein edes ſite Paranoſt /ioca on Jumalan e-
des/ Ja ſen Wſkon/ioca on meiden HERRAN Jeſuſen
Chriſtuſen påle.

Ja nyt catzos/ Mine Hengeſſe ſidhottuna / matkuſtan
Jeruſalemijn/en tiedhe mite minun cochtani ſielle tuleua om
bi/ Waan ette ſe Pyhe Hengi / iocaitzes Caupungis ennuſta
ia ſano/ Ette Siteit ia Murehet odhottauat minua ſielle. Mut
ta

ta em mine nijſte miten tottele/ Enge môs palio lucu pidhe Hēgeſteni. Senpåle ette mine teutteiſin minun Jooxoni ilolla/ ia ſen Wirghan ionga mine ottanut olen Herralda Jeſuselda/ todhiſtaxen Euangeliumi Jumalan armoiſta. Ja nyt catzos/ mine tiedhen ettei te ſillen ſaa nåhdã minun Caſuotani caiki te ioinenga cautta mine olen waeltanut/ ia ſarnanut Jumalan Waldakunda. Senteden mine todhiſtan teille tenepene/ Ette mine wiatoin olen caikein Wereſte/ Sille em mine ole miteken ſalanut teilde/ iota em mine ole teille ilmoittanut/ caiken Jumalan neuuon.

Pijſpoille) Epiſcopos Grekixi/ merkitze wartiã warinottaian/ edheſcatzoiã. Nin cutzutan Papit ei waiuon Papixi mutta môs Pijſpaxi.

Nin ottacat ſis nyt itzeſten waari/ ia caikeſta Laumaſta/ ioillen pyhe Hengi ombi teite pannut Piſpaxi/ caitzemaan Jumalan ſeurakunda/ ionga hen on Werens cautta woittanut. Sille ſen mine tiedhen/ ette minun lechtemiſen ielken/ tuleuat teiden ſecaan hirmuiſet Sudhet/ iotca eiuet Lauman påle armaitze. Ja môs teiſte itzeſtenne yleſnouſeuat Miehet/ iotca wåren Opetuxen puhuuat/ ia wetåuet Opetuſlapſi tygens. Senteden olcat walpat ia muiſtacat ſen påle/ Etten mine colmen aijaſtaian ſiſelle/ ole lacannut ôille ia peiuille/ itzecutakin teite kynelden canſa neuuomaſta.

Ja nyt/ rackat Weliet/ Mine annan teiden Jumalan/ ia henen Armoins Sanan haltun/ ioca wåkeue on teite yleſrakendamaan/ ia andaman teille Perimiſen caikein Pyhitettyen ſeas. Em mine ole ydhengen Hopia eli Culda elike Waatteita pytenyt/ Sille te itze kylle tiedhette ette nåmet Rådhet ouat minun Tarpeheni/ ia ninen iotca minun canſani olit/ ſaattanet. Mine olen teille caiki ilmoittanut/ Ette nin tôte tehden pite coriaman nijte heickoia/ Ja muiſtaman HERRAN JESVSEN ſanan påle/ iota hen ſanoi/ Autuambi on anda quin otta.

Ja quin hen nåme ſanonut oli/ langeſi hen poluillens ia Ru

coli.

coki heiden caikein cansa. Ja tuli swri idku heille caikille / Ja langesit Paualin caulan/ ia swtannoit henen murechtien/ E nimitten sen sanan tedhen/ quin hen oli sanonut / Ettei hei∕ den pitenyt enembi henen Caswotans näkemen. Ja nin he saatit hende Hachteen.

XXI Lucu.

Oska sis min tapachtui / ette me heiste louui∕ ma / puriectima me sielde / ia tulima oikeata Laita Coumijn / ia toisna peiuen Rodumijn / ia siel de Pataran. Ja quin me sielle Habden saima / ioca Phenician Hangitzi / sen siselle me astuima / ia lexime matkan. Ja quin Cy∕ prus rupes näkymen / ietime me sen Wase malle polelle / ia puriectime Syriaan / ia tulima Tyroon. Sille sielle piti se Haaxi tyhjettemen.

Ja quin me leusime Opetuslapsia / nin me olima sielle se∕ itzemen peiue. Ja ne sanoit Paualille Hengen cautta / ettei henē pitenyt Jerusalemijn menemen. Ja se tapachtui coska me olima ne peiuet wiettenet / nin me lexime matkan. Ja saatoit he caiki ynne meite Emendeins ia Lastēs cansa wlos Caupungist ta / ia rannas me langesima poluillēma / ia rucolima. Ja sijtte quin me keskenem teruedimme / nin me astuima Hachten / ia he palasit cotians. Mutta me soritima meiden puriectus Ret ken Tyrosta ia tulima Ptholomaidaan / ia teruetima Weljje / Ja me olima heiden tykenens ydhen peiuen.

Toisna peiuen me lexim matkan / iotca olima Paualin / cansa / ia tulima Cesarean. Ja sisellemenim Philippusen Euangelistan Hoonesen / ioca yxi oli nijste seitzemeste. Ja ieime henē tygens. Ja henelle oli nelie Tyterte Neitzytte / iotca

Prophe

Propheteraſit. Ja ette me olima ſielle monda peiue/ nin alaſ
Agabus tuli Judeaſta yxi Propheta/ Agabus nimelde/coſka hen tuli
meiden tygen/ otti hen Paualin Wöön/ia ſidhoi Jalcains ia
Kåttens ymberi ia ſanoi/ Sen ſanopi pyhe Hengi/ ette Sen
Miehē/iōga oma teme Wöö on/nin Juttat pite ſitomā Jeru
ſalemis ia ylenandauat henē Pacanoidhen Kåſijn. Mutta coſ
ca me ſen cwlima/ rucolima ſeke me/ ette mwdh iotca ſijne
paicas olit/ettei henen pitenyt Jeruſalemin yelſmenemen. Nin
waſtaſi Pauali ia ſanoi/Mite te teette/ ettå te idkette/ ia ſwre-
tatt minun Sydhendeni: Sille ette mine olen walmis/ei waan
ſidhotta/ mutta mös coolemaan Jeruſalemis/ HERRAN
JESVSEN Nimen tedhen. Ja ettei hen woitu wſko
tetta/ niin me tydhyime/ ſanoden/ Olcon HERRAN tacto.
Ja ninen peiuein ielkin tulima me walmihixi/ ia yleſlexi
me Jeruſalemijn. Ja tulit monicadhat Opetuſlapſet Ceſari
aſta meiden canſan/ia toit ydhen wanhan Opetuſlapſen can
ſans Cyprumiſt/ nimelde Mnaſon/ioca meite piti Hooneſens
Mnaſon ottaman. Ja coſka me ſaima Jeruſalemijn/ nin Weliet ker-
naſti meite waſtanrupeſit.
Toiſna peiuen ſiſellekeni Pauali meiden canſan Jacobin ty
ge/ Ja ſinne caiki Wanhiminat cokounſijt. Coſka hē heite oli
teruectenyt/ Jutteli hen ieriſtens mite Jumala oli tehnyt he-
nen Wirghans cautta Pacanoidhē ſeas. Mutta quin he nå
met cwlit/ cunnioitit he HERRA/ ia ſanoit henelle/ Sins
nået Racas Welij/ Quinga monda tuhatta Juttaiſt ouat
wſkoneet/ ia caiki ouat Achkerat Lain polen/ ia he ouat ſi-
nuſta cwlleet ette ſine opetat lopumiſen Moſeſeſt caikille
Juttaille iotca aſuuat Pacanoiden ſeas/ ia ſanot/ Ettei heidē
pidhe ymberileickaman heiden Lapſianſa/ eikå mös ſen Ta-
uan ielkin waeldaman. Mike ſis ombi: Caiketti pite Canſſan
cocontuleman/ Sille ette he ſaauat kylle tiete ſinun tulleexiſ
Nin tee ſis/mite me ſinulle ſanoma. Ouat

Ouat meille tesse nelie Mieste/ioilla ombi pålens Lupaus/ ota ne tyges / ia puhdasta sinus heiden cansans / ia culuta iotakin sihen påle / ette he aielisit heiden Påens / ia sijte he caiki ymmerteuet Ettei se miten ole quin he ouat sinusta cwl leet / Mutta ette sincki waellaisit/quin sine olisit Lain piteue. Mutta nijlle Uskouaisille pacanoista me olema kirioitta neet ia påtteneet / ettei heiden taruitze neiste miten pitemen. Waan ette he wålteisit nijste / iotca ouat epeinmaloille wffra tut/ia Wereste/ ia Låketyneest / ia Salawotest. Nin Pauali otti ne Miehet tygens / ia puhdasti itzens toisna peiuen heiden cansans/ ia sisellemeni Templijn/ia annoi henens catzotta/ette puhdastus peiuet olit teutetyt / Samā sihenasti ette iocaitzen edeste heiden seasans wffri oli wloswffrattu.

Coska io nyt lehes seitzemen peiue oli ioutunut / nåit henen ne Juttat / iotca Asiasta olit/ Templis / ia ylesklihoitit caiken Canssan/ paiskasit kådhens henen pålens ia hwsit/ Te Mie het Jsraelist / autacat. Teme on se Mies ioca caiki Jnhimiset opetta caikis paicois / wastoin tete Canssa / wastoin Laki / ia wastoin tåte Sia. Ja wiele semmengi hen on Grekit wie nyt Templijn/ ia temen pyhen Sian riuasi. Sille he olit neh nyet Trophimum Ephesist / henen cansans Caupungis / ka he lwlit ette Pauali oli henen Templijn wienyt. Ja coko Caupungi metelin nosti/ ia Wåki cokonioorit. Nin he Paua lin kijniotit/ ia wlosfwedhit henen Templiste / ia cochta Ouet suliettijn.

Ja quin he tachtoit henen tappa / nin se ylimeinen Sota kunnan Påmies sai sanan/ ette coko Jerusalem oli ylesklihoi tettu. Joca cochta otti Sotawåen ia Sadhanpåmiehet / ia tuli iooften heiden tygens. Mutta coska he nåit Sodhanpå miehen ia Sotawåen / lackasit he Paualita hosumast / Nin coska Påmies lehestui / kijniotti hen henen ia keski sidhotta

carilla Kåsirandhoilla. Ja kysyi Cuca hen olis / eli mite hen oli tehnyt. Mutta Canssan seas yxi hwsi site / toinen tåte. Quin hen ei miten wissi tainut ymmer tå humman tedhen / nin hen keski henen wiete Skantzijn. Ja quin hen Trappuin eten tuli / nin tapachtui ette hen cannetin Sotamiehilde / Canssan Wåkiuallan tedhen / Sille ette palio Canssa hende noudhatit / ia parghuit / Poisota hende.

Ja costa Pauali rupeis saaman Scantzin sisselle / sanoi hen Sodhanpåmiehelle / Mahdango minepuhutella sinua: Nin hen sanoi / Taidhacos Grekin kielen: Etkôs ole se Egiptin Mies / ioca ennen neite peiuie Capinan nosti / ia wlos wei Corpehen nelie tuhatta Murhamieste: Nin sanoi Pauali / Mine olen Juttalainen Tarsist yxi Porghari / ewli isesta Caupungist Ciliciasta / Mine rukolen sinua / salli minua puhuman Canssalle. Ja hen salli sen. Nin Pauali seisoi Trapuilla / ia wijttasi Kådhellens Canssan polen. Costa nyt swri waikitus tuli / puhui hen heille Hebraican kielelle / ia sanoi.

XXII. Lucu.

E Miehet rackat Weliet ia Iset / ewlcat minun Wastaustani ionga mine nyt teille edeskoettan. Quin he nyt ewlit henen Hebraican kielelle heille puhuuan / nin he enåmin waickenit. Ja hen sanoi / Mine olen yxi Juttan Mies / Tarsos Cilicias syndynyt / ia tesse Caupungis ylöskaswatettu Gamalielin ialcain iures / opetettu wissusti Esiwanhimbain Laissa / Ja olin Jumalan Kiouttelia / ninquin tekin caiki oletta tenepene / ia olen tåte Tiete waihonut hamā cooleman asti / Mine heite sidhoin ia Tornijn panin / seke Miehet ette Waimot / Ninquin mÿôs se Ylimeinen Pappi / ia coco Wanhimbaiden ioucko minun Todhistaian

ſan on / Joilda mine otin Lehetuſkiriat Weliein tyge / ia wa-
elſin Damaſcuun / ette mine ne iotca ſielle olit / ſidhottuna piti
Jeruſalemin tooman rangaiſtetta.

Nin ſe tapachtui minun matkas olleſani / ia leheſtuin Da-
maſcuun / polipeiuen aicaan / ette äkiſte minun ymberiwalghai
ſi ſuri kircaus Taiuahaſt. Ja mine mahan langeſin / ia cwlin
ydhen äne ſanouan minulle / Saul Saul / mixi ſine minua wai
not? Nin mine waſtaſin / Cuca ſine olet HERRA? Nin hen
ſanoi minulle / Mine olen JESVS Nazaretiſt / iota ſine
wainot. Mutta ne iotca minun canſani olit / kylle he näit kir-
caudhen ia pelieſtuit / Waan ei he henen Endens cwlleet io-
ca minua puhutteli. Nin mine ſanoin / HERRA / Mite mi-
nun pite tekemen? Nin ſanoi HERRA minulle / Nouſe
yles / ia mene Damaſcuun / ia ſielle pite ſinulle ſanottaman
caikiſta mite ſinun on ſäätty tehdhexes. Ja quin ei mine näh
nyt ſen walkiudhen kircaudhen tedhen / nin mine Käſiſte ta-
lutettijn minun Cumpanildani / ia tulin Damaſcuun.

Ja ſielle oli yxi Jumalinen Mies Lain ielken / Ananias ni-
melde / henelle oli hyue ſanoma caikein Juttain keſkenä / iotca
ſielle aſuit / hen tuli minun tykeni / ſeiſoi ia ſanoi minulle / Sa-
ul rakas welien / Ota näkys iellens. Ja mine ſamalla hetkelle
iellenſain näkyni ia nein henē. Nin hen ſanoi / Meidhen Iſeden
Jumala on ſinun walmiſtanut / ette ſinun pite tundemā he-
nen tachtons / ia näkemen ſen Wanhurſkan / ia cwleman ände
henen ſuſtans / Sille ſinun pite oleman henen Todhiſtaians
caikein Inhimiſten edes / niiſte iotcas nähnyt ia cwllut olet.
Ja mites nyt wiiuyttelet? Nouſe yles / ia anna ſinuas Caſtet
ta / ia poispeſtä ſinun ſynniſtäs ia auxes hwdha HERRAN
Nimee.

Nin tapachtui coſka mine palaſin Jeruſalemijn / ia rucolin
Templis / ette mine temmattin itzeſteni näkyhyn / ia nein henē

sanouā minulle/ Riennä ia sorita sinuas matkan Jerusalemist/ Sille eiuet he wastanota sinun todistustas minusta. Ja mine sanoin/ HERRA/ itze he tieteuet/ ette mine panin Tornijn ia piexin iocaizes Sinagogis nijte iotca sinun päles wskoit/ Ja costa Sstephanin sinun Paluelias weri wlloswodhatettijn/ nin mine mös tykenesetsoin/ ia mielistuin henen Coolemahans ia wartioitzin heiden waatteitans iotca hende tapoit. Ja hen sanoi minulle/ Mene/ sille mine leheten sinun cauuas pacanaidhen tyge.

Nin he cwlit henen haman tehen sanan asti. Nin he ylesklor gotit heiden änens ia sanoit/ Otapois sencaltainē Inhiminen maan päldε/ Sille ei ole luualinen ette henen pite elemen. Ja quin he nin parghuit/ ia heittelit waatteitans ia nackasit mul da twlehē/ nin Sodanpämies andoi henen siselle wiete Scantzijn/ ia kelki hende witzoilla pieste/ ia tutkitta/ ette hen sais tietä/ mingetedhen henen pälens nin huttin. Quin hen nyt henen Norilla sitoi/ sanoi Pauali sille Sadhanpämiehelle/ iota lessesetsoi/ Ongo se mös cochtolinen teille/ ychte Romalaista Mieste hosuua ia Domitzematoinda? Costa Sadhanpämies sen cwli/ meni hen Sodhan pämiehen tyge/ ia ilmoitti henelle ia sanoi/ Mites tadhot tehdä? Sille teme Mies on Romalainen.

Nin se Sodhanpämies keui henen tygens/ ia sanoi henelle/ Sanos minulle/ ios sine olet Romalainen? Nin hen sanoi/ Olen nijngi. Ja se Sodhanpämies wastasi/ Mine olen swrella rahalla temen Caupungin oikiudhen woittanut. Mutta Pauali sanoi/ Mine olen mös Romari syndynyt. Ja cochta he lexit henen tykōense/ iotca hende piti tutkiman. Ja se Sodhanpämies rupesi pelkemen sittequin hen sai tietä henen oleuan Romalaisen/ ia ette hen oli sitonut henen.

Toisna peiuen hen tachtoi wisimasti tiete/ mingetedhen

henen pälens Juttailda cannettin / ia päſti henen Siteiſte / ia keſki Ylimeiſet Papit / ia caiken Radhin cokontulla / ia andoi Paualin tulla heiden eteens.

XXIII. Lucu.

Jn Pauali catzachti Radhin päle ia ſanoi / Te Miehet ia rackat Weliet / Mine olen hyuelle omallatunnolla waeldanut Jumalan edes / tehen peiuen aſti. Nin keſki ſe ylimeinen pappi Ananias nÿte iotca leſſeſeiſoit / lödhe hēde waſtaſwta. Nin Pauali ſanoi henelle Lökön ſinua Jumala ſinewalkexi tecty ſeine / Jſtutco ſine ia domitzet minua Lain ielken / ia keſket minua löte waſtoin laki : Mut ta ne quin leſſeſeiſoit / ſanoit / Kiroletco ſine Ylimeiſte Jumalā pappi : Nin ſanoi ſis Pauali / Embe mine tienyt rackat Weliet / ette hen oli Ylimeinen Pappi / Sille kirioitettu on / Sinun Canſſas Ylimeiſte ei ſinun pidhe kiroleman.

Coſka nyt Pauali tieſi / ette yxi oſa Saduceit oli / ia toinen poli Phariſeuſet / nin hen hwſi Radhin edes / Te Miehet rackat Weliet / Mine olen Phariſeus / ia Phariſeuſen poica / minun päleni cannetan Toiuon ia Coolluten yleſnouſemiſen tedhen. Ja quin hen ſen ſanonut oli / nin tuli yxi riita Phariſeuſtē ia Saduceuſten wälille / Ja ſe wäki eranſi. Sille ette ne Saduceit ſanouat / ei oleuan Coolluten yleſnouſemiſta / eikä Engelite / eike Hengie / Mutta ne Phariſeuſet tunnuſtauat molemat oleuan. Nin nouſi ſwri parcku / Ja ne Kirianoppeneet ninen Phariſeuſtē Lahgoſta yleſnouſit / ia kilnoittelit ia ſanoit / Eipe me miten wärytte leudhe teſſe Miehese. Jos nyt Hengi / eli Engeli ombi puhunut henelle / nin emme me taidha Jumalan waſtan ſotia.

Ja ette sworj Capina ylesnousi / nin pelkesi se Sodhanpå-mies / ettei he Pauali rickireweisisi / ia keski Sotawåen alasmēnå / ia hende poistemmata heiden seastans / ia Scantzijn wiemen. Mutta öölle sen ielkin / seisoi HERRA henen tykenens / ia sanoi / Ole wahwas turuas Pauali / Sille ette ninquin sine olet minusta todhistanut Jerusalemis / nin sinun tule mös Romis todhista.

Ja quin sis peiue tuli / cokosit heidens monicadhat Jutaista / ia sadhattelit itziens / ettei heiden pitenyt eikå sömen eikå iooman / sihenasti quin he piti Paualin tappaman. Ja heite oli enåmbi quin neliekymende Mieste / iotca temen wannomisen olit tehneet. Ne keuit ninē ylimeistē Pappein / ia wāhimbain tyge ia sanoit / Me olema sadhaturilla meitem kironeet / ei ennen Einechte maistauan / quin me Paualin tapāma. Nin te sis ilmoittaca Sodhanpåmiehelle ia Radhille / ette hen homenna henen tois teiden eten / ninquin te tadhoisitta iotakin todhembata henelde tiedhusta. Mutta ennenquin hen edestule / nin me olema walmijt hende tappamaan.

Costa sis Paualin Sisarenpoica heiden Wågymisens cwlij / tuli hen ia meni Scantzin sisella / ia ilmoitti nämet Paualille. Nin cutzui Pauali ydhen Sadanpåmiehiste tygens ia sanoi / Wie teme Noricainen Sodhanpåmiehen tyge / Sille ette henelle ombi iotaki henelle sanomista. Nin hen otti sen tygens / ia saattoi henen Sodhanpåmiehen tyge ia sanoi / Se Sidhottu Pauali cutzui minun tygens / ia rucoli minua temen Noricaisen sinun tyges saatta / iolla ombi sinulle iotakin sanomista. Nin rupeis se Sodhanpåmies henen Kåteens / ia wei henen cansans erisiian / ia kyseli henelde / Mite se on iota sine tadhot minulle sano? Nin sanoi hen / Ne Juttat ouat ychtenwānoneet sinua rucoella / Ettes homēna totaisit Paualin Radhin eten / ninquin he iotakin todembata

henelde

henelde ewldelisit/Mutta ele sine heite tottele/Sille ette enäm bi quin Neliekymmende Mieste heiste wäghyuet hende/iotca sadhattanuet ouat heitens/ eike söuens eike ioouans ennen⸗ quin he henen tappaisit/ Ja nyt he ouat walmijt/ia odhotta uat sinun Lupamistas.

Nin se Sodhanpämies laski sen Noricaisen matkaans/ ia haastoi hende kellenge sanomasta/Ettes nämet ole minul⸗ le ilmoittanut/Ja hen tygenskutzui cari Sadhanpämieste ia sanoi/Walmistacat cari sata Sotamieste/ette he meneuet Ce sarean asti/ia seitzemenkymmende Ratzasmieste/ia cari sata Keihesmieste colmanella hetkelle öölle/ia walmistacat muto mita Juchtia/ette he Paualin ninen päle istuttauat/ia wieuet henen teruena Feliren tyge sen Maanwanhiman/ ia kirioitti Breiuin telle modholla.

Claudius Lysias/Site ialo Maanwanhinda Felix/ teruecte. Temen Miehen olit Juttat kijniottaneet/ ia tachtoit henen tappa. Nin tulin mine parahallans secaan Sotawäen cansa/ ia temmasin henen pois/ ette mine ymmersin henen oleuan Romalaisen. Ja coska mine pydhin tiete syyn/ miste he hēde nuchtelit/nin mine wein henē heiden Radhijns/Nin mine leu sin cannettauan henen pälens heiden Lain Kysymisiste. Ja ei quitēga heille ollut ychten syyte Colemaan eli Sitehin kelpa uata. Ja quin minulle ilmoitettijn sijte Wäghymisesta/ionga Juttat henelle walmistit/ nin mine cochta lehetin henen sinū tyges/ ia keskin henen Rijtawelliense/ ette mite heille ombi henen wastans/ sen he sanokat sinun edeses. Ole hyuesti. Felix

Nin otit Sotamiehet Paualin/ quin heille oli kesketty/ ia weit henen ölle Antipatriden. Ja toisna peiuen annoit he Ratzasmiesten hende seurata/ia he iellenspalasit Scantzijn. Cosca he tulit Cesarean/ia Breiuin annoit Maanwanhimalle/ nin he mös asetit Paualin henen eteens.

Cosca sis Maanwanhin oli Breiuin lukenut/ia kysynyt cus ta makunnasta henen piti oleman/ia quin hen ymmersi henen oleuan Ciliciasta/nin hen sanoi/ Mine cwlen sinua cosca si nun Rijtawelies lesne ouat. Ja keski henen ketketta Herodes sen Radhinhonesa.

XXIIII Lucu.

Jden peiuen ielkin alaslexi Ananias se Ylimeinen pappi/ wanhimaisten ia sen Seluekieleuē Tertullin cansa. Jotca menit Maanwanhimā tyge/ Paualita wastan. Ja quin Pauali edescutzuttu oli/rupeis Tertullus candaman/ia sanomā/ Ette me swres Rauhas eleme sinun allas/ ia monda hyue Asiata pateten teijse canssas/ sinun Toimes cautta/Caikeinialoin Felix/site me aina ia iocapaicas kernasta wastanrupema caiken Rijtoxen cansa. Waan ettei mine sinua cauuan wiwuyteisi/nin mine rucolen sinua/ettes pikimeldes meite cwlisit/ sinun Miehues tedhen.

Tertullus cantapi — Sille Me olema leuneet temen wahingolisen Miehen/ia Capinan nostaijan caikilla Juttailla ymberi Mailmanpijrin/ ia ombi sen Nazareusten eriseuran ylimeinen/ ioca mos Templi kiusasi rijuata/ionga me kijniotima/ia tadhoima henen Domita meiden Lain ielken. Mutta se Sodhanpamies Lysias/tuli sihen secaan swrella waelle/ia pasti henen meiden kasisten/ Ja keski henen Rijtaweliens tulla sinun tyges/iolda sine taidhat ymmerta/ios sine tachtot itze wisusta kysella miste me henen palens canname. Ja Juttat mos tehen lisesit/ Ja sanoit nin oleuan.

Pauali wastapi — Nin Pauali wastasi/cosca Maanwanhin henelle wijttasi ette henen piti puhuman. Ette mine tiedhen/ sinun monda aij staica/

aijastaica olluen Domarina temen Canssan ylitze/ nin mine tadhon pelkemete wastata edesteni. Sille ette sine taidhat merkite ettei enebi ole quin caxitoistakymende peiue/ siittequin mine ylestulin Jerusalemijn rucolemaan. Ja eikä he ole minua leute nyet Templis campalemast kenenge cansa eli Capina nostamast Canssan seas/ eikä Sinagogas/ taicka Caupungis. Eiuet he mös miteken taidha wahwista/ ioista he minun pälenti candauat.

Mutta sen mine quitengin sinulle tunnustan/ Ette mine (temen Tien cautta/ ionga he cutzuuat Eriseuaxi) nin paluele minun Isseiden Jumala/ ette mine vskon caiki ne/ iotca Laissa/ ia Prophetis ouat kirioitetut/ Ja pidhen saman Toiuoxen Jumalan polen/ ionga ielken he mös itze odhottauat/ quin on/ Ette ninen Coollutten ylesnousemus pite oleman/ seke hurskasten ette Wärein/ Ja sen saman syyn tedhen/ mine harioitan aina itzeni/ pitemen Jumalan tyge/ hieromattoman Omantunnon/ Jumalan ia Inhimisten edes.

Mutta monen aijastaian peräst/ mine tulin Almuista ia Wffri tekemen minun Canssalleni/ Joissa he leusit minun/ puhdastettuna Templis/ ilmā caiket messet ia metelite. Mutta monicadhat Juttat Asiasta/ iotca nyt tulis tesse olla wastamas ia candamas/ ios heille iotakin on minua wastan. Eli nämet sanocan/ Jos he iotaki wärytte ouat minussa leuneet/ ette mine nyt seison tesse Radhin edes. Mutta temen ydhen Sanan tedhen/ quin mine heiden seasans seisoin ia hwsin/ Ninen Coollutten ylesnousemisen tedhen/ mine Domitan teilde tenepeiuene.

Costa sis Felix temen cwli/ nin hen wiwuytti heite/ Sille ette kylle hen tiesi temen Tien menon/ Ja sanoi/ Costa Lysias se Sodhanpämies alastule/ nin mine tadhon tiete teiden asianne. Ja keski Sadhanpämiehen Paualita ketkemen/ ia an-

noi

noi henen ſaadha Leuon / ia eikeeteken henen omiſtanſa kiel-
denyt hende paluelemaſt / taicka kieumeſt henen tykenens.
Mutta monicachtain peiuein pereſt / tuli Felix henen
Emenens Druſillan canſa / ioca oli yxi Juttalainen / ia edeſcut
Felix zui Paualin / ia hen cwli henelde wſkoſta Chriſtuſen påle.
Druſilla Quin nyt Paualj puhui ſijte Wanhurſkaudheſt ia puchtaſ-
ta Elemeſte / ia tuleuaiſeſta Domioſta / peleſtui Felix / ia ſa-
noi / Mene nyt matkas telle haualla / coſka mine ſaan tilan /
nin mine cutzutan ſinun tykeni. Ja ſitemödhen hen mös toi
woi annettauan henens Raha Paualilda / Senpåle / ette henē
piti påſtemen hende / Senteden hen mös wſein henen cutzut
ti tygens / ia henen canſans puheli. Coſka nyt caxi aijaſtai
ca culunut oli / tuli Portius Feſtus ſen Felixin ſijan. Mutta
Felix tachtoi Juttain mielen nouta / ia ietti Paualin ielkins
ſiteiſin.

XXV. Lucu.

Portius Feſtus Oſka nyt Feſtus oli tullut Makundan / col-
manen peiuen pereſt yleſwaelſi hen Jeruſa
lemijn Ceſariaſta. Nin tulit Ylimeiſet Pa-
pit / ia ne Ylimeiſet Juttaiſta henen etens /
Paualita waſtan / ia rucolit hende ia pyſit
henelde ſoſiota henen waſtans / ette hen cut
zuttais henen Jeruſalemijn. Ja wåghyit
hende tapparens tielle. Nin Feſtus waſtaſi / Ette Pauali
piti hyuin ketkettemen Ceſarias / Ja ette hen tachtoi itze pian
ſinne waelta / Jotca ſis teiden ſeaſan (ma hen) woiwat
ſinne tulla / ne ynne meiden canſan alaſtulcan / Ja ios iota
kin ſyte ombi teſſe Miehes / nin candacat henen pålens.
Coſka hen ſis oli heiden tykenens wipynyt enemen quin kym
menen peiue / nin hen alaſlexi Ceſarean. Ja toiſna peiuen hen

istui Domiostolin påle / ia keski Paualin edestoota. Quin hen nyt sinne tootijn / nin ne Juttat edesastuit / iotca olit Jerusalemista alastulleet / ia edestoit monda ia swret wighat Paualita wastan / ioita eiuet he woinet wahwista / Sille ette Pauali wastasi edhestens / ettei hen miten ole rickonut / eikä Juttain Laki / eikä Templin / eikä Keisarin wastaan.

Nin Festus tachtoi Juttain mielen nouta / wastasi Paualita ia sanoi / Tadhocos ylesmenne Jerusalemin / ia sielle neiste oikiudhella seiso minun edhesens. Mutta Pauali sanoi / Mine seison Keisarin Oikiudhen edes / ia sijne tule minua domitta / Em mine ole Juttain ychten wårin tehnyt / quin sine mös itze paramin tiedhet. Sille ios mine olen iongun wahingoittanut / elike Hengeni rickonut / nin em mine welte colemasta. Jos ei taas miten nijte ole / ioista he minun påleni candauat / nin ei kengen taidha minua anda heiden käsijns / Mine lycken minuni Keisarin ala. Nin Festus Radhia puhutteli ia wastasi / Keisarin ala sine lyckesit sinus / Keisarin tyge sinun mös pite menemen.

Mutta quin mutomat peiuet olit ioutuneet / nin Kuningas Agrippa ia Bernice alastulit Cesarean teruettemen Festust. Ja quin he sielle monda peiue wiwuyit / nin Festus iutteli Paualin Asian Kuningalle ia sanoi / Felix ietti Fangixi ydhen Miehen tesse ielkins / iosta quin mine Jerusalemis olin / ne ylimeiset Papit / ia wanhimat Juttaista ilmoitit minulle / pytedhen Domiota hende wastan. Joille mine wastasin / Ei ole se Romarein tapa / ette Jnhiminen ennen mestatan / quin se / ionga påle cannetan / sapi henen Kijtawelliens henen siusansa seisoman / ia saapi sijan wariella henens candeista.

Senteden cosca he sis tenne tulit / ilman wipymet / cochta toisna peiuen / istuin mine Oikiun edesse / ia keskin sen Miehen

hen edestoota. Costa sis Candaijat edestulit/ eiuet he ychten Syte edestooneet/ ioista mine pahasti lwlin. Mutta heille oli mutomat Kysymiset hende wastan heiden Taicouxistans /ia ydhest coolludhesta Jesusesta/ Jonga Pauali todhisti eleuen. Ja ette mine epeilin sijte Kysymisesta/ nin mine sanoin / Jos hen tachtoi menne Jerusalemijn / ia sielle neiste domitta. Mutta quin Pauali lyckäsi asians Keisarin tundemisen ala / nin mine annoin henen ketkette/ sihenasti ette mine leheteisin heen Keisarin tyge.

Nin sanoi Agrippa Festuselle / Cwlisin mineki kernasti site Mieste. Nin hen sanoi/ Homena sine saat henen cwlla. Ja toisna peiuen tuli Agrippa ia Bernice swren pramin cansa/ ia sisellekeuit Radztupan / påmiesten ia Caupungin Ylimeisten cansa. Ja Pauali edestootin Festusen keskyn ielkin. Ja Festus sanoi/ Kuningas Agrippa ia caiki te Miehet / iotca ynne tesse meiden cansan oletta / Tesse te näet sen Miehen / iosta caiki Juttain cocous ombi minua rucollut / Jerusalemis ia mös täle hwtadhen / Ettei henen tulisi enembi ele. Mutta mine leusin ettei hen miten paha tehnyt ollut / iosta hē olis hen gens rickonut. Waan ette hen itzens lyckesi Keisarin ala / nin mine mös aiwoin henen sinne lehette. Josta ei ole minulla mi teken wahua HErralle kirioitta. Senteden mine tootin henen teiden eten / Ja enimitten sinun etes Kuningas Agrippa / senpäle ette costa henen asians wisumasti olis tutkittu/ saisin iotakin kirioitamista. Sille minun nådherenni on se wårin lehette hende sidhottuna / ia ei henen Sytens ilmoitta/ Josta henen pålense cannetan.

XXVI. Lucu.

Grippa sis sanoi Paualille / Lupa ombi sinun puhua edestes. Nin wlosoijensi Pauali Kä‑tens ia puhui edestens / Se ombi sangen minũ mieleheni / racas Kuningas Agrippa / Ette mi‑nun pite tenepene sinun edeses wastaman cai‑kista nijste asioista ioista minun päleni Jut‑taildа cannetan / Liatengi / ette sine tiedhet caiki Tauat ia Jut tain Kysymiset. Senteden mine rucolen sinua / Ettes kerssiwei seske minua cwlisit. Agrippa.

Nin tietenet tosin caiki Juttat minun Elemeni hamast Noorudhesta / quin se on ollut alghusta temen Canssan seas Jerusalemis / iotca minun ennen ouat tundeneet / ios he ta‑dhoisit todhista. Sille mine olen ollut yxi Phariseus ioca on caikein couin Eriseura meiden Jumalanpalueluxes. Ja nyt mine seison tesse Oikiude edesse / ia minũ päleni cannetan sijte toiuost sen Lupauxẽ päle / ioca Jumalalda on tapachtanut mei den Jsille / iohõga Toiuohon ne caxitoistakymẽde meiden Su‑kua toiuoit tuleuans / paluellẽ sitewartẽ Jumalata öte ia peiue alinomaisest / Temẽ saman Toiuon tedhen cannetan minun pä‑leni Juttailda / racas Kuningas Agrippa. Miri se õbi vskoma‑toin teiden tykenen / Ette Jumala Colleita ylesnostapi?

Ja mine tosin mös lwlin itzelleni / palio tekeueni / coska mine Jesusen Nazarenusen Nimen wastanseisoin / Ninquin mine mös Jerusalemis tein / ia mõda Pyhe mine salpasin Tor‑nijn / ionga päle mine wallan saanut olin / nÿlde Ylimeisilde papilda / Ja coska he tapettijt / autin mineki sijhen Domion. Ja iocaizes Sinagogas wsein mine heite rangaisin / ia waa‑dhin heite pilcaman / ia olin heiden wastans ylenpaltisesta cummitta / Ja wainosin heite mös haman Wieraisin Caupun gijn. Jonga syyn tedhen / coska mine mös matkustin Dama‑skuun sen Ylimeisen Papin woimalla ia keskylle / nin polipei‑ue aican (Racas Kuningas) mine nein tielle / ette yxi Kircaus

Täiua‑

Tainahaſtaſkircãbi quin Auringoiſen Paiſte/ymberiwälghaiſi
minun / ia ne / iotca minun canſani waelſit.

Coſka me ſis caiki mahan langeſima / cwlin mine änen pu-
huuan minulle Hebraican kielelle / ia ſanoi / Saul / Saul / mixis
minua Wainot ÷ Tôles ſinun ombi Tutkanda waſtan potkia.
Nin mine ſanoin / HERRA / cucas olet ÷ Hen ſanoi / Mine
olen JESVS iota ſine wainot. Mutta nouſe yles ia ſeiſo
ialghoillas / Sille ſitewarten mine ilmeſtuin ſinulle / ette mine
aſetan ſinun Palueliari ia ninen Todhiſtaiiari iotcas neit / ia
môs ninen quin mine wiele tadhon ſinulle ilmoitta. Ja tadhõ
ſinun päſte Canſſalda ia Pacanoiſta / ioinenga tyge mine nyt
ſinun leheten / heiden Silmiens auaman / ette he heidens kiẽne
iſit Pimeydheſt walkeuden polehen / ia Perkelen wallaſta Ju-
malan tyge / Ette he ſaiſit Synnein andexiandamiſen / ia Peri
miſen ynne heiden canſans / iotca pyhitetyd ouat vſkon caut
ta minun peleni.

Nin ſis (racas Kuningas Agrippa) em mine ollut Coua-
coruainen ſen Tainaliſen Näghyn waſtan / waan mine ilmoi-
tin enſin nüjlle / iotca ouat Damaſchus ia Jeruſalemis / ia
caikes Judean Maakunnas / ia Pacanoillen / ette he Paranoxẽ
tekiſit / ia kiennuiſit Jumalan polen / ia tekiſit Paranoxen kel
uoliſia Tôite. Temen ſyyn tedhen ouat Juttat minun Kij-
niotanuet Templiſſe / ia tadhoit minun meſtata / Mutta Ju
malan auun cautta olen holhottu ia ſeiſon wiele tenepene ia
todhiſtan ſeke Wehille ette Swrille / Ja en miten muta ſa-
no quin Prophetat ſanoneet ouat tuleuaxi / ia Moſes Ette
CHRJSTVS piti kerſſimen / ia oleman ſe Enſimei-
nen Coolluten yleſnouſemiſeſta / ia iulghiſtaman Walkiutta
Canſſalle ia Pacanoille. Coſka hen nyt ſemmotoiſen Wa-
ſtauxen andoi / ſanoi Feſtus ſwrella änelle / Pauali / ſine
hulluttelet / Se ſwri oppi hulluttapi ſinua. Nin Pauali
ſanoi / em mine hulluta (racas Feſte) waan totudhen ia toi-
men

men sanoit puhun. Sille Kuningas näme kylle tietä / ionga tykene mine mös rochkiasti puhun / Sille mine lwlen henen caiki nämet tieteuen / Sille ettei nämet olet tapachtanut sala isesta. Wskocos Kuningas Agrippa Prophetit? Mine tiedhen ettes vskot. Nin Agrippa sanoi Paualille / Eipe palio pwtu ettet sine saata minua Christituxi. Nin Pauali sanoi / Mine anoisin Jumalalda ettei se puuttusi eike wehe eike palio / ettet waan sine / mutta mös caiki iotca minua cwleuat tenepene / tulisit sencaltaiseri / quin mine olen / paitzi neite Siteite.

Ja quin hen nämet puhunut oli / ylesnousi Kuningas / ia se Manwähin ia Bernice / ia iotca heiden cansans sielle istuit. Ja quin he pois weltit / nin he puhuit keskenens sanoden / Eipe teme Mies miten ole tehnyt / quin Cooleman eli Siteet ansanut on. Nin sanoi Agrippa Festuselle / Kylle teme Mies machtasijn pästettä / ellei hen olisi Keisarin ala henens lykenyt.

XXVII Lucu.

Vtta sijttequin nyt pätetty oli / ette meiden piti Wallinmale puriectiman / nin he annoit Paualin muidhen Fangein cansa ydhen Sadhanpämiehen haltun ioca Julius cut Julius zuttyin / sijte Keisarin Sotaiouckosta. Cosca me sisastuima Adramitinan Hachten / ia piti puriechtiman Asian ohitze / laskima me maalda. Ja meiden cäsam oli Aristarchus Macedonian mies Aristarchus. Tessalonicasta / ia tulima toisna peiuene Sidonin. Ja Julius hyuesti meni Paualin cansa / ia salli henen menemen henen Ysteueins tyge / ia hilde holhotta.

Ja quin me silde laskima / nin me puriectiama Cyprin Ohitzen / Sille ette wastatulet olit / Ja quin me sen Meren / ioca ombi Cilician ia Pamphilian cohdalla / ylitze puriectima / ia tulima Myran / ioca ombi Liciasa.

Ja:

Ja sielle sai se Sadanpämies ydhē Alexandrian Hahdē puriec tiuan Wallinmaallen/ sihē pani hen meite. Quin me nyt mon= da peine hitahast puriechtima/ia tuskalla ßawuiyme Gnidumin (wastatwlen tedhen) nin me puriechtima Cretan ala/ sen Cau pungin tykene Salmone/ ia tuskalla sen ohitze tulima/ nin me tulima ychten Paickan/ ioca cutzutan Caunis satama/ ioca les= ne oli site Caupungi Lasea.

Costa nyt palio aica oli cwlunut/ia puriectus retki io oli waralinen/senteden ette he mōs olit ylitze aian nelke kersine= et/ Neuuoi Pauali heite sanoden heille / Armahat Miehet/ Mine nåen ette puriectus retki tacto olla waralinen ia wa hinghollinen / ei wainoin Calun ia Hacdhen / mutta mōs meiden Hengē. Mutta se Sodhanpämies vskoi enemin Skip parin ia Styrmannin / quin nijte iotka Paualilda sanottijn. Ja quin ei ollut souelias Satama yli Taluen olla/ nin he eni= mitten langesit sihen Neuuon / ette sielde piti laskeman / ios he iollaki mooto olisit woineet tulla Phenician Taluima= han. Se satama ombi Cretas Lounatlenten ia Lodhepo hian pein. Mutta quin Eteletwli rupesi puhaltaman / ia lwlit heillens olleuan mōtepereisen. Ja coska he lexit Assonista/ nin he puriectit Cretan ohitzen.

Mutta ei cauuan sen ielken/ nousi tas nijte wastan yxi Twlispå/ioca cutzutan Jtepohia/ ia quin Haxi waldan otet= tin/ ia ei woinut Tulen tedhen oijetta/nin me laskima sen cwl keman Twlen haltun. Ja me tulima ydhen Saren tyge/ ioca cutzutan Clauda/nin me tuskalla woime saadha Wenhen si= sellewete/ Coska se sisells oli otettu/ ia kiusasit Apuans/ia sidh oit henen kijni Hachtehen / pelieten /etti henen pitenyt Ca= rijn sattaman/ ia wlosheitit Esketusastian /ia annoit nin cul kia. Coska sis swri ilma päleketi/ nin he toisna peiuen Calun wlosloidt. Ja colman peiuen me wlosheitime omilla kåsillē

Hahden

Hahden Aſeit. Mutta quin ei me monena peiuenä / eikä aurin goista / eikä Techti nähnyet / ia ei wehin Jlma meiden waſtā ollut / nin io caiki meiden Elemen toiuous poiſoli.

Ja coſka me cauuan aica olima ſömete olleet / nin Pauali ylesnouſi heiden keſkellens ia ſanoi / Armat Miehet / ſe olis cohtulinen ollut / ette te oliſitta minua cwlleet / ia ei Cretaſta poiſlaſkeneet / ia ſaattanut meille temen caltaiſen tuſkan ia wahingon. Ja nytki mine neuuon teite / olcatta hyues wſkalluxes / Sille ettei yxiken Hengi teiſte huckan tule / mutta waan Hari. Sille ette minun tykenenı tene öene ſeiſoi Jumalan Engeli / ionga oma mine olen / ia iota mine paluelen / ia ſanoi / Ele pelke Pauali / Sinun pite Keiſarin eten aſetettaman. Ja catzos / Jumala ombi ſinulle lahioittanut ne caiki iotca ſinun canſas puriectiuat. Senteden armat Miehet / olcat pelkemet / Sille mine wſkon Jumalan päle / ette ſe nin tapachtupi quin minulle on ſanottu. Mutta ychten Looton meiden pite cwlkeman.

Coſka nyt neliestoiſtakymmenes öö päletuli / ia me menime / Adrian poliöön aicaan / lwlit Harimiehet näkeuens iongun Makunnan. Ja he vlosheitit Lodhirihman / ia leuſit carikymmende kyneret ſyuen / Ja he tulit wehen paramin edes / nin he taas wloſnackaſit Lodhirihman / ia leuſit wiſitoiſtakymmende kyneret ſyuen. Nin he pelkeſit ette heiden piti louckaman iongun couan Carin päle / Ja wlosheitit nelie Ankurita pereſte Hachtia / ia toiuoit peiuen coittauan. Mutta quin Harimiehet pyſit paeta Hahdeſt / nin he Wenhen meren lyckeſit / ſille ionella / ette he tadhoit Ankurita wloſwiedhe Hadhen kieulaſt. Sanoi Pauali Sadhanpämiehelle / ia Sotamiehille / ellei nämet Hahdes pyſy / ette te ſwingan Hengene päſte. Nin Sotamiehet hackaſit Wenhen peſtin pois / ia annoit ſen pudhota.

Sirtes / ouat Meren woldeit ſeiket / Carit / eli Cardhat weden taſalla.

Ja quin peiue rupeſi walkeneman / nin Pauali heite caïki neuuoi / ette heiden piti Roca ottaman / ſanoden / Tenepene ombi nelieſtoiſtakymenes peiue/ette te odhottaneet oletta ia ſôômet olluet /ia ette miten ole ottaneet tygenne/ Sen teden mine neuuon teite / ette te otate roca tygen/ Sille ſe tule teiden terueydhexen/Sille ettei ydhengen teiden pååſten pidhe hiuſcarua catoman. Ja coſka hen oli ſen ſanonut / otti hen Leiuen / ia kijtti Jumala caikein nåhden /ia murſi/ ia rupeis ſômen. Nin he caiki wircoſit / Ja rupeiſit he môs ſômen. Mutta oli meite Hahdeſa caiki ychten / caxi ſata ſeitzemen kymmende ia cwſi Henge. Ja coſka he olit rauitetud/nin he keuienſit Hahden/ia wlosheitit Niſut Meren.

Coſka nyt peiue oli / einet he tundeneet maata. Mutta he aſtaſit ydhen Lahden/ ioſſa oli yxi randa/ iohonga he aijatelit Hahden piti cwlkeman| ios ſe olis madholinen. Ja quin he Ankarit olit yleſottaneet/ lexit he Mereen/ia yleſpåſtit Styrin ſiteet / Ja he aſetit Puriehen twlehen/ia annoit iooſta Randa codhen. Ja coſka me tulima ydhen Niemen tyge / nin he Hahden louckaſit / ia Hahden kieula iei Carin påle lijckumat ſeiſoman. Mutta caſtari wallalans tuli aaldoin wåeſt.

Mutta Sotamieſten neuuo oli / nijte Fangi tappaman/ ettei ios iocu wloſwuidhen/poiſcarckaiſi. Mutta ſe Sadhanpåmies tachtoi Paualin wapautta/ia aſetti heiden ſijte Neuuoſta. Ja keſki ette ne quin wuidha taiſit/ enſin anda heidens maan polen. Ja ne muwdh Laitain påle / monicadhat Hahden cappaleilla. Ja nin tapachtui / ette Jocainen Hengi teruene maalle tulit.

XXVIII. Lucu

IA coska me päsnyet olima/ Nin me tunsima ette se Loto cutzuttin Melite. Mutta se Canssa osotti meille ei wähinde cunniata. Sille he sytytit meille swren Tulen/ ia meite caiki wastanrupesit/ sen Sadhe cworon tedhen/ ioca meiden pälen tuli/ ia wilun tedhen.

Coska nyt Pauali cocosi ydhen coghon Risuija ia panine Tulen päle/ edesmateli yxi Kyykerme palaudhesta/ ia carckasi Paualin kätehen. Coska sis se Canssa näki sen Kermen rippuuan henen kädhesens/ nin he sanoit keskenens/ Caiketi on teme Inhiminen yxi Miehentappaija/ iota Costo ei salli elä/ waicka hen ombi Meren hädheste päsnut. Mutta hen pudhisti Kermen Tuleen/ ia ei hen miten kipua kersinyt. Mutta he odhotit henen Alespaisuuan/ eli cochta mahanlangeuan/ ia coleuan. Ja quin he cauuan site odhotit/ ia neit ettei henen miten wahingota ollut/ nin he sait toisen mielen/ ia lwlit henen Jumalaxi.

Mutta sielde wähen matkan takan/ oli sille Lodhon päemiehelle/ Publius nimelde/ yxi Maancartano/ ioca meite wastanrupeis/ ia piti meite cunnialisesta Werassans colme peiue. Nin tapachtui ette sen Publiusen Ise sairasti Wilutauti ia Watzankipu. Jonga tyge Pauali sisellemeni/ ia rucoli/ ia pani Kädhens henen pälens/ ia paransi henen. Coska se oli techty/ tulit mös mwdh iotca sairastit sijne Lodhossa/ ia parattijn. Ja ne mös teit meille swren Cunnian. Ja quin me sielde puriectima/ nin he euesit meite.

Mutta colmen Crocaudhen pereste/ puriectima me matkaham Alexandrian Hahdesa/ ioca sen Lodhon tykene oli Talue pitenyt/ ionga Kiluen merki oli Castor + ia Pollux. Ja quin me tulima Siracusaan/ olima me sielle colme peiue.

Ja quin me sielde ymberipurectima/ ia tulima Rhegiumijn/ Ja ydhen peiuen ielkeen /puhalsi Lounat twli/ nin ette me toisna peiuen tulima Puteolihin/ Sielle me leusima Weliet/ ia meite rucoltijn oleman heiden tykenens seizemen peiue / ia nin me tulima Romihin. Ja costa sielde Weliet cwlit me-iste/ nin he wlosteuit meite wastaan /haman Appiforumijn/ ia Colmeenkrouwijn. Costa Pauali heite näki/ kijtti hen Ju-malata / ia sai wskalluxen. Mutta quin me tulima Romijn nin se Sadhanpäämies annoi Fangit Sodhanpäämiehen hal-tun. Mutta Pauali sallittin oleman itzellens ydhen Sotamie hen cansa / ioca heneste waarin otti.

Nin tapachtui colmanen peiuen ielken / ette Pauali co-koncutzui ne ylimeiset Juttaista. Ja costa he cocontulit / sa-noi hen heille / Te Miehet / rackat Weliet / waicka em mine ole miten tehnyt meiden Canssan wastaan / eli Isedhen Sä-tyie wastan / quitengi mine sidhottuna olen annettu Jeru-salemista / Romarein kesijn / Jotca costa he olit minun tut-kineet / tadhoit he minua päästä / ettei he miten Hengen ri-costa minust leuneet. Costa nyt Juttat site wastanpuhuit / nin minun teutyi itzeni lyketä Keisarin ala/ Ei nijn / ette mi-nulla oli iotakin candamist minun Canssani päle. Senteden mine olen teite coconcutzunut / ette mine saisin teitä nahdä/ ia puhutella / Sille ette mine olen Israelin Toiuon tedhen telle Cahlella ymberisidhottu.

Nin he sanoit henelle/ Eikä me ole Breui saaneet sinun polestas Judeasta / Eikä mös yxiken Welijste ole sielde tullut / ia ilmottanut meille / eli iotacuta pahutta sinusta puhunut. Quitengi me tadhome sinulda cwlla mites edesses-pidhet / Sille teste Seurasta ombi meille kylle tiettene / ette iocapaicas site wastanpuhutan. Ja quin he olit henelle yden peiuen märenyt / nin monda tulit henen tygens Maiahan/

Joille hen wloſtoimitti ia todhiſti Jumalan Waldakunda/ ia opetti heille Jeſuſta Moſeſen Laiſta ia Prophetiſta ho-meneſta haman Echtoon aſti. Ja mutomat wſkoit ne iota hen ſanoi/ Mutta monicachta eiuet wſkoneet.

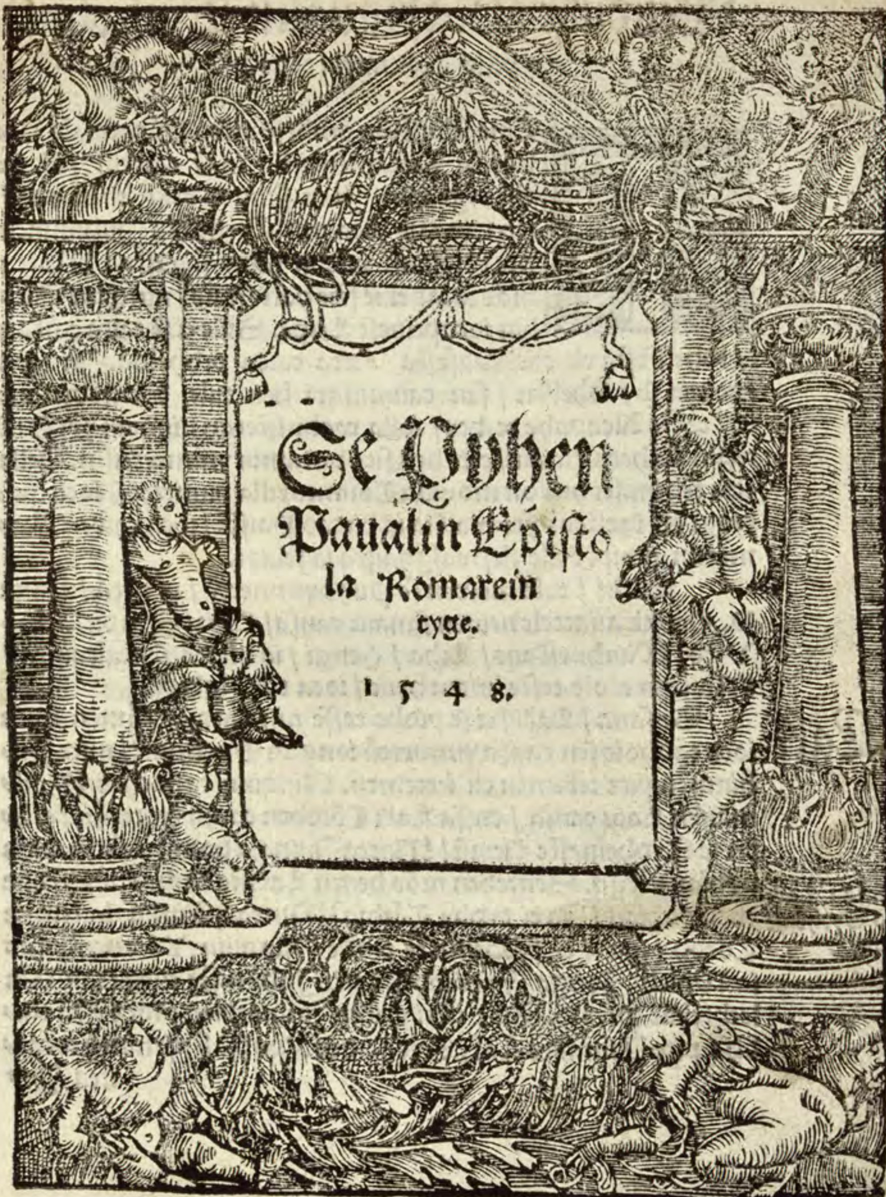
Mutta quin he olit keſkenens rijtaiſet/ menit he mat-kans/ quin Pauali oli ydhen ſanan ſanonut/ Se pyhe Hen-gi ombi oikein ſanonut meiden Iſillen Eſaian Prophetan cautta/ ſanoden/ Mene Temen Canſſan tyge ia ſano/ Coruillan pite teiden cwleman/ ia ei ymmertämen/ ia Sil-millen teiden pite näkemen/ ia ei tundeman. Sille ette te-men Canſſan ſydhen ombi couettu/ ia he cwleuat raſkaſti coruillans/ ia wmbenpanit Silmenſä. Senpäle/ ettei he coſkan näkiſi Silmillens ia cwliſi Coruillans/ ia ymmer-dheiſi Sydhemellenſä/ ia heitens kiendeiſit/ ette mine heite autaiſin. Nin ſe olcon nyt teille tietteuexi/ Ette teme Ju-malan Autuus ombi Pacanoille lehetetty/ Ja he ſen cwle-uat. Ja quin hen neite oli puhunut/ nin Juttat poiſlexit henen tykeenſe/ ia pidhit keſkenens palio Kyſymiſi. Eſaie 6.

Mutta Pauali ſis oli coco caxi aiaſtaica ſijnä palcahoones ia waſtanrupeſi caikia iotca henen tygens ſiſelletulit/ Ja ſar-naſi Jumalan Waldakunda/ ia opetti HERRAST Jeſu-ſeſta/ caikelle wſkaluxella ia eikengen hende kiellut.

✠ Caroiſen lippo) Ne caroiſet cutzuttin Pacanoilda Caſtor ia Pollux ia pidhit ne purtechtiuaiſten ia Hachximieſten Jumalana. Ja ouat ne Meren Köpelit/ iotca toiſinans Lainain Kieulas delle näkyuet/ nin-quin caxi ſyngieſti palauata Kyntilete/ Waan nyt yxi Tecti Taiua-has Caroiſexi cutzutan.

Loppu Apoſtolein Teghoiſta.

Se Pyhen Paualin Episto la Romarein tyge.

1548.

Alcupuhe P. Pawalin Epistolan
påle Romarein tyge.

Eme Epistola ombi se oikea påcappale Wodhesta Testamentist / ia se caikein selkein Euangelium. Joca sangen keluolinen olis / ettei waan iocainen Christittu Inhiminen site taidhaisi wlcoa sana sanasta / Mutta mös iocapeiue site harioitais / niinquin Sielun iocapeiuest Leipe. Sille ei se taita costan teudhelisesta eli cochtulisesta luetta taica pidheldå. Ja iota enemin se pidhellen / sen caunimaxi hen tule. Senteden on nyt teme Alcupuhe techty / iolla walmistetan niinquin yxi Oui tehen Lehetuskirian / ette hen site paramin ymmerteisin. Sille ette tehenasti hen on monilla Toimituxilla pimitetty / ioca quitengi on itzestens yxi walkia ia kircas Paiste / ioca caiken Ramatun woipi kylle ylefwalghaista ia selitte.

Ensin / tule meiden se puhe ymmertå / ia tietå / Mite P. Pauali aiiattele neiuen sanain cansa / Laki / Syndi / Armo Vsko / Wanhurskaus / Liha / Hengi / ia muita sencaltaisita / Muotoin ei ole teste miten hyue / ioca tåte lukepi.

Laki Se sana / Laki / ei se pidhe tesse niin ymmerttåmen quin iocu tadhois sen cansa ymmertå iongun Opetuxen / mite Inhimisen pite tekemen eli iettemen. Niinquin tapachtu Mailmaisen Lain cansa / cussa Laki Töidhen cansa teutetån / echkei se Sydhemeste kieuisi / Mutta Jumala domitze sydhemen pohian ielkijn. Senteden mös henen Lakins tachtopi Sydhemen pohian / Ja ei tydhy Töihin / Mutta pikimin laitta ne Töedh / iotca ei sydhemeste tehde / niinquin Vlcocullasus ia Waleh. Jonga syyn tedhen caiki Inhimiset cutzuttan Walechteliat Ps. 116. Sille ettei yxiken Inhiminen pidhe eikå taidha pite Jumalan Laki Sydhemens pohiasta / mutta iocainen In-

Jumalan Laki sydheme pohian.

nen Inhiminen leutepi itzesens cangiudhen sihen quin hyue on / ia ylenmielisudhen / Ja himon sihen quin paha on. Cussa nyt ei ole wapa halu sihen quin hyue on / nielle ei mös ole Sydhemen pohia Jumalan Lakijn. Ja senteden ombi sielle wissisti Syndi ia Jumalan mielen rickotus / ehke quinga cunniakiten eleme ia hyuet Töedh wlconaisesta kyldenet.

Eikengen ole Lain teutteije.

Site P. Pauali påtte toises Lugusa / ette Juttat ouat caiki syndiset / ia sano / Ette ne waiwoin / iotca Lain teutteuet / Töiden cansa ouat wanhurskat Jumalan edes / Ja tactopi sen cansa / Ettei yriken Laki teute Töiden cansa / Mutta hen sanopi paramin heille / Sine opetat / Ettei hoori pidhe techtemen / Ja sine itze teet hooria. Item / ioissa sine toista domitzet / nijse sine itzes domitzet / costas site sama teet quin sine domitzet / Ninquin hē ta dhois sano / Kylle sine hyuesti ia caunista wlconaisesta olet Lain töise ia domitzet nijte iotca ei nin ele / Ja sine tiedhet opetta iocamieste. Sine näet raiskan toisen silmese Mutta Malcat sine astaitze omas Silmeses.

Tecoinpyhein ko ondo tesse osotetan.

Sille echke sine wlconaisesta pidhet Lain Töille pelghon tedhen / ettei sine nudhelaisi / Eli palcan tedhen / iotas sen edeste toiuot / Nin sine nyt nämet caiki teet ylenmieles ia ilman rackautta Lain polen / ia mös swrella pacolla / waiwalla ia watimisella / Ja sine kernasti toisin tekisit / ellei Laki olisi. Josta sis nyt ilmesty / ette sine olet Lain wihamies sydhemestes. Mike sis se on / ette sine kielet muwita warghastamasta / Costas itze warghas olet Sydhemeste / ia sen kernasti tekisit wlconaisesta töilles / ios sine tochtisit ? Ninquin ei mös cauuan semmotoinen wlcoinen Töö nijse wlconkullatuisa sala pysy / ennen quin se Töille wlospuchke. Nin sine sis opetat muita ia et itzes opetta. Ja eipes itze ole costan Laki oikein ymmertänyt. Ja Laki mös lise syndie / ninquin P. Pauali sano. v. Lugusa. Senteden / ette Inhiminen tule waiwoin Lain cautta sen wiholisexi / iota enemen Laki henelde

Laki syndie lise.

site waati/iota ei ensingen Inhiminen woi tehdhä.

Senteden hen sanopi vij. Augussa. Laki on Hengelinen. Mi ke se on: Jos Laki olis rumilinen/nin hen kylle töille teutetei⸗sijn / Mutta ette hen on Hengelinen / eikengen hende taidha teuttä / ellei caiki mites teet / sydhemen pohiasta wlostieu. Mutta sencaltaista Sydhēde eikengen anna/ waan ainoa Jumalan Hengi/ se Inhimiset saattapi Lain caltaiseri / ette hē Sydhemestens Himon saa Lain polen/Ja sijtte caiki teke/ ei pelghosta eike pacosta/waan wapasta sydhemeste. Nin on nyt telle taualla Laki Hengelinen/sijnä / ette hen tachtopi sencal⸗taisella Hengelisellc sydhemelle racastetta ia teutettä/ ia waati ychte sencaltaista Henge. Cussa ei hen ole sydhemes / sielle on syndi/Ylenmielisys / Waino /ia wiha Laki wastoin/Joca quitengi hyue/oikia/ia pyhe on.

Laki ombi Hengelinen.

Nin totuta nyt sinus tehen Puhein/Ette sijnä on palio we⸗li / Tehdhä Lain töite / ia Laki teutte. Lain töödh ouat caiki ne / iotca Inhiminen teke/ eli Laista tehdhä taita henen omasta wapasta ehdostans / ia omasta woimastans. Waan nincauuan quin ylenmielisus ia packo on sydhemes Lain po⸗len sencaltaisten töiden cansa / nin caiki sencaltaiset töödh ouat cadhotetudh/ ia ei mihingen keluoliset. Site pyhe Paua⸗li aijattele iij. Augussa/Costa hen sano/Ei yxiken Inhiminē tule wanhurskari Lain töidhen cautta Jumalan edes.

Lain Töö/teut⸗temus ia teko o⸗mbi cachtalainē.

Testes nyt kylle näet / Ettei se mwta ole quin wiettelys/ iota mwtomat opetauat/ette Inhimisen pite itzens walmistaman omilla töillens Armon sadharens. Quinga se tai⸗ta itzens töille walmista sihen quin hyue on / ioca ei ychten hyue töte tee / mwtoin quin pacolla ia ylenmielens: Quinga se Töö taita Jumalan Keluata/ioca ylēmielisesta ia cangiasta Sydhemeste tehdhen:

Mutta Laki teuttä/ ombi lustin ia rackaudhen cansa täh⸗

Quinga Laki te⸗wtetan.

dã Lain tõite / ia ele hyuesti ia cunnialisesta / ia wapana ilmã Lain watimat / ninquin ei ychten Laki / taica rangaistusta olisi. Mutta sencaltaisen lustin ia rackaudhen / andapi pyhe Hẽgi sydhemehen / ninquin hen sano Widhenes Lugusa. Mutta ei anneta Hengi waan ainostas vskosa / vskon lepitze ia cautta / Jesusen Christusen päle. Ninquin hen sano. j. Lugusa. Nin ei vsko tule / mutta ainoastans Jumalan sanan taica Euangelium cautta / ioca Christusen sarnapi / quinga hẽ Jumalã Poica / ia Inhiminen / coollut ia ylesnosnut meiden tedhẽ / ninquin hen. iij. iiij. ia x. Lugusa / sanopi.

Teste sis tule / Ette ainoa vsko tekepi Inhimisen wanhurskaxi / ia Lain teuttã. Sille hen cansans toopi Hengen Christusen ansiosta. Mutta tekepi Inhimisen lustilisexi / ia wapa mielisexi / ninquin Laki waatipi. Nin sis edestulevat hyvet Töödh mielellens wskosta. Site hen colmanesa lugusa aiattele / siittequin hen Lain Töödh hylienyt oli / ette se nin cwlu / quin hen tadhois Lain Töödh caiki mahanlaske Vskon cautta. Ei (ma hen) waan me ylesklorghotam Lain vskon cautta / se on / Me teutemma Lain / vskon lepitze.

Syndi cutzutan Ramatus / ei waan se wlconainen Töö eli Teco / mutta mös caiki se / quin wetã ia kiende sen wlconaisen Töön polen / Quin on / Sydhemen pohia / caikein woimain cansa / nin ettei yxiken wlconainen Töö / taidha pahaxi luetta / eikã Syndixi cutzutta / ellei hen kieu Sydhemen pohiasta. Ja Ramattu hen catzo erinomaisesta Sydhemen pein / ia iurehen / ia caikein Syndien alcuhun / quin on Epevsko Sydhemen pohias. Nin ette quin Vsko ainoasta Wanhurskautta / ia saapi Hengen ia lustin wlkonaisijn hywijn Töihin / Nin epeuske mös ainoa syndetekee / ia ylestkihoitta Lihan / ia andapi Himon wlconaisijn pahoin töihin / Ninquin Adamin ia Euan tapachtui Paradisis / Gene. 4. Lugusa. Syndi

Teste sis tule / Ette Christus waan epeuskon luke synnixi / Joh. 16. Lugusa / Coska hen sano / Hengi pite rangaitzeman Mailma synnin tedhen / Sille ettei he vskoneet minun pä- leni. Senteden sis ennenquin hywet eli pahat Töödh tapach- tauat / nin pite ennen oleman Sydhemes taicka Vsko eli Epe- usko / ninquin hywe eli paha hedhelme / Ninquin yxi iuri / nesi / ia päwoima caikijn syndihin. Joca mös senteden Ramatus- sa cutzutan Kermen pääxi / ia sen Wanhan Lohikermen pääxi / ionga se Waimon Siemen eli Sikie / quin on CHRIS- TVS serckemen pite / Ninquin Adamille luuattu oli.

Epeusko öbi se Kermen pää e.c

Armo Lahia

Armo ia Lahia nein eroitetaan. ARMO se on oikein Jumalan sosio ia lembi / ionga hen itzesens meille pite / iosta hen itze walmis on meihin andamahan Christusen / ia he- nen Hengens Lahijoinens / ninquin v. Lugusa carskista wlos toimitetan coska hen sano / Armo ia Lahia Christuses etc.. Waicka nyt Lahia ia Hengi lisende meisse peiue peiuelde / ia eiuet ole wiele nin teudhelliset / Ettei wiele paha himo ia synde ieuet meihin alalens / ia Henge wastan sotiuat ninquin hen sano vij. Lugusa / ia Galaterin v. Lugusa / Ja ninquin Gene. iij. sanottu on / Ette yxi Rijta pite oleman Waimon Sieme- nen ia Kermen Siemenen wälille / Nin Armo quitengi nin palio matkan saatta ia tekepi / Ette me Jumalan edes cai- keni wanhurskaxi luetame. Sille ei henen Armonsa itzens erot- ta eikä haijota ninquin Lahiat tekeuet / waan se ottapi mei- te caikeni Jumalan sosiohon Christusen tedhen / ioca meiden Edestwastaija Souittaija ia Wälimies ombi / ia mös sente- den / ette ne Lahiat ouat meisse io alcanut

Ne Christitut ouat wanhurs- cat ia quitengi Syndiset..

Nein sine nyt ymmerdhet sen vij. lughun / cussa pyhe Pauali wiele itzehenens Synniseri laitta. Ja quitēgin hē sijnä viij. Lugusa sano / Ettei nisse iotco ouat Christusesa ole miten

Domi

Domittapa. Waan sen Lihan tedhen / ioca ei wiele ole mielese coletettu / me olema wiele syndiset / Mutta ette me vskoma Christusen påle / ia meille on Henge Wtiset / nin Jumala ōbi meille nin lepoh ia armolinē / ettei hen semmotoista syndie Domitze eike tottele / Mutta tachto tehdä meiden cansan Vskon ielkin Christusen påle / Sihenasti quin Syndi pånens coletetan.

Vsko ei ole iocu Jnhimilinen tapa / lwlo eli Wni / ionga mwtomat Vskon edest piteuet. Ja quin he nåkeuet / ettei ychten Elemen paranosta / eikä hyuet töödh Vsko nouhdha / ia quitengi palio vskosta cwleuat / nin he langeuat sihen Erytyxen / Ette he sanouat / Ei kylle ole Vskosa / pite Jnhimisen tekemen Töitäki / ios hen tachto wapaxi ia autuaxi tulla / Siite se tulepi / costa he cwleuat Euangelium / nin he rupeuat tekemen omasta woimastans ydhen aijatoxen syndemesens / ioca sano / Mine Vskon / Sen he siitte piteuet oikean Vskon edest. Mutta nin quin se on yxi Jnhimilinen Teco ia aijatos / nin ei se taidha sydhendä kiendä eli mwtta / iohongan hywuyteen / Senteden ei siite mös ychten Elemen paranusta seura. Vsko

Mutta Vsko se on yxi Jumalan teco ia waicotus meisse / ioca meite muutta / ia wastudhest synnytte Jumalasta. Joh j. Augussa. Ja cooletta sen Wanhan Adamin / ia tekepi meite caikenni toisixi Juhimisixi sydhemeste / mieleste / ia taidhoista / ia henē cāsans ombi se pyhe Hengi. Hen on yxi eleue / wäkeue / wirckuua / tekeue / ia ialo cappale. Nin ettei hen ikenēs taida olla hyue tekemet / Eikä hen mös kysy / ios hyui Töite pite techtemē. Mutta ennenquin iocu site kysy / ombi hen sen io tehnyt / ia on aina teghollа. Mutta ioca ei sencaltaista Töte teghe / se on yxi Vskotoin Jnhiminen / ia kåsittele ia etzi Vsko ymberillēs / ia hyui Töite / Ja ei tiedhä cumbacan mitä vsko eli hyuet Töödh ouat. Vskon wäki ia teko.

Vsko

VSko ombi yxi eleue ia wahwa Toiuous Jumalan Armoin
tyge/ nin wissi/ quin ioeu sen edest Tuhanen kerta coo-
lis. Ja sencaltainen vskallus Jumalan Armon påle/ia tunde-
mus tekepi Inhimisen iloisari/ rochkiari ia lustilisexi Juma-
lan ia caiken loondocappalein polen/ ionga pyhe Hengi teke
vskosa. Sijte tule Inhiminen ilman waatimata/ walmixi ia
iloisari tekemen caikille hyue/ iocaista paluelemaan/ caikina-
ista kerssimeen Jumalan mielen ielkin ia kijtoxexi ioca henel-
le semmotoisen Armon andanut on. Nin ettei kengen taidha
hyui Tõite eroita vskosta/ ia iuri nin tõlest/ quin palaus ia pa-
iste/ ei taita Tulesta eroitetta. Senteden carta itzes omasta
wårestå aijatuxestas/ ia turhista kieleuiste/ iotca heidens teke-
uet ylenwijsaaxi domitzeman vskosta/ ia hyuiste tõiste/ ia
ouat quitengi caikein tyhmimet Tompelit. Rucole Jumala-
ta/ ette hen waicutais sinussa vskon/ muotoin sine kylle ieet il-
man Vskota ijancaikisesta/ sine madhat hakia ia tehdhå/ mi-
tes tahdhot ia taidhat.

Wanhurskaus

WAnhurskaus ombi nyt sencaltainen Vsko/ Ja cutzutan
Jumalan Wanhurskaus/ eli se/ quin Jumalan edes kel-
pa/ Sille ette Jumala sen anda/ ia luke sen Wanhurskaudhexi
Christusen meiden Wålimiehen tedhen/ ia saattapi Inhimi-
sen andaman sen quin cungi tule. Sille ette Vskon cautta In-
himinen tule wapaxi synniste/ ia saapi Halun Jumalan kes-
kyn tyge/ sen cansa hen andapi Jumalan cunniansa/ ia mara
henelle mite hen on henē welca. Mutta Inhimisi hen mielel-
lens paluele/ sille quin hen taita/ ia mara sille iocaitzelle. Ei
meiden Loondo eli oma Echto/ eikå meiden Woima taidha
sencaltaista Wanhurskautta matkan saatta. Sille ette nin-
quin ei yriken taidha Vsko itzellens anda/ nijn ei taidha mös
kengen itze Vsko poisotta. Quingasta hen sis tachto iongun
pieniminen Synnin poisota: Senteden on caiki wlcokullasius

wåre

wåre / ia Syndi / mite ilman vskota eli epeuskos tapachtu. Ro xiiij. se kijlteken quin hen parahin woi.

Liha ia Hengi ei pidhe tesse nin ymmeråmen / ette Liha on waiwoin haureus mailmas / ia Hengi / waiwoin se / quin siselle Sydhemes waickutta. Waan Lihan Pauali cutzu / nin quin Christus Joan. iij. caiki se quin Lihasta syndynyt on / coco Inhiminen Sielun ia Rumin cansa / toimens ia caiken taidhons cansa / Sille ette caiki nåmet Lihan ielken toimittauat. Nin ette sineki kylle madhat cutzua sen Lihaliseri / ioca ilman Armota corckeista Hengelisiste Asioista palio puhu ia opetta. Ninquin sine kylle ymmerte madhat Lihan tegoista / iotca Pauali yleslvettele Gal. v. ygussa Cussa hen mös Erisen rat ia Catehudhen cutzu Lihan teghori. Ja Ro. viij. hen sano Ette Laki se on heickori techty Lihan tedhen. Quin ei wan ole Haureudhen tedhen / mutta mös caikein Syndein / ia enimitten Epeuskon tedhen sanottu / Joca se caikein Hengelisin Syndi on.

Liha ia Hengi

Wastoinpein / Hengeliseri Inhimiseri se cutzuttan / ioca caiki Asiat toimitta Hengen ielkin / waicka hen wlconaisten Asiain cansa menons pite. Ninquin Christus coska hen Opetuslastens Jalat pesi / ia Petari coska hen Wenhen wei / ia Cala pysi. Nin ette Liha on se Inhiminen / ioca siselde ia wlcoa elepi ia waickuttapi / ia toimitta site / quin Rumin ia aijalisen Elemen tarperi tule. Hengi on se Inhiminen / ioca siselde ia wlcoa elepi ia waickuttapi site / quin Hengen ia sen tuleuan Elemen tarperi tule.

Paizi sencaltaisen ymmerdoxen neiste Sanoista / quin tehenasti ouat tulkittut / et sine ikenens ymmerdhå tåte Lehetuskiria / eli iotacuta Kiria sijte pyheste Ramatusta. Senteden ota sis waari caikista opettaista / iotca nåmet sanat toisin wendeuet / olis se cucaikenens tadhois / waicka Je

 ronimus

rominus/ Augustinus/ Ambrosius/ Origenes/ eli iocu heiden cal caisens/ ia wiele heite ialombi. Nyt me tahdhoma tehen Lehe tuskirian ruueta.

I. Oiken sar naian wirca. Ette Oikean Sarnaijan tule/ ensiste Laitta ia Syndiseri osotta Jumalan Lain ilmoituxen cautta/ caiki se quin ilman Henget ia Uskota Christusen påle eleten/ Jonga cansa Inhiminen wedheten itzens tundeman/ se on/ henen oman heickodhens ia waiuans/ ia tule sijtte Neurexi ia halaia Apua. Nin teke mös Pyhe Paua li tesse/ rupepi Ensimeises Lugussa laittaman Epeusko/ ia nijte suri Syndiä/ iotca ouat iulkisesta/ Ninquin Pacaniden synnit olit/ ia wiele nyt monen muun ouat/ iotca ilman Jumalan Armota eleuet. Ja sano/ Jumalan wiha ilmestui Taiuahast Euangeliumin cautta/ caikein Inhimistein ylitze/ heiden Jumalattoman ia Håpielisen menonsa tedhen/ Sille echke he tietens tieteuet/ ia iocapeiue edestens leuteuet/ ette yxi Jumala on/ Nin Loondo ombi quitengi itzestens nin paha paitzi Armon/ ettei hen eikå Rijtå eikå cunnioita hende/ Mutta soghaitze itzens/ ia lackamat langepi pahembaan menon/ sihenasti quin hen ioutu Epeiumalan paluelu xeen/ ia Myckijn Syndijn/ ia caikijn Wicoin/ ia wiele semmengi iette sencaltaiset ilman laittamata muissa.

II. Ulconcullatudhen Loondo. Toisesa Lugussa/ leuitte hen mös semmotoisen Laitoxen leuiemelle wlos ninen påle iotca wlconaisesta hurskaxi kijlteuet/ ia quitengi sala tekeuet/ Sencaltaiset quin Juttat olit/ ia wiele nyt caiki wlconcullatut ouat/ iotca ilman lustita ia rackaudhet ele tachtouat/ Mutta Sydhemeste he ouat Jumalan Lain wiholiset/ ia quitengi walmit ouat muita Domitzeman/ ninquin caikein Wlconcullattudhen tapa on/ Ette he itzens piteuet caunissa ia puhdassa/ Ja quitengi ouat

reunens

temmens Ahtautta / Catehutta / Corentta ia caike Pahutta/
Matt. 23. Ne ouat ne ſamat / iotca Jumalan Laupiuden
ylencazouat / Ne iuri ouat ne ſamat / iotca Jumalan Lau-
piudhen ia Armon ylencazouat / Ja cocouat Jumalan wi-
han pålenſe / heiden Sydhemens cowudhen tedhen. Nin
ette Pauali quin yxi ialo Lain wloſtoimittaija / eiketeken iåte
ilman Synnite / Mutta ilmoitta Jumalan wihan caikille nyl-
le iotca heiden omaſta Loonnoſtans / eli omaſta Woimaſ-
tans tachtouat pite hyue Elemete / Ja ei iåte heite paramaxi
oleman / quin ne iulki Synniſet. Ja / hen ſano Ette he ouat
Couaſydhemelliſet ia paranemattomat.

pyhe Pauali oſota Caiki ſynniſet oleuan.

III.

Colmanneſa Luguſſa tekepi hen ne molomat ydhen cal-
taiſexi / ia ſano / Ette ſe yxi ombi ninquin toinengi / Caiki
ſyndiſet Jumalan edes / paitzi ſen / ette Juttailla oli Juma
lan Sana / Waicka ei monda nijſte ſen påle vſkoneet. Qui
tengin ei ole ſenteden Jumalan Totuus ia Wacuus cato-
nut. Ja ſijte hen edeſwåte ſen puhen Pſal. lj. tåhen / Ette
Jumala ombi waca Sanaſans. Sitelehin hen taas tulepi
ſen tyge / ia oſotta mős Ramatun cautta / Ette he caiki
ouat ſyndiſet / ia ettei kengen Lain tőidhen cautta tule wan
hurſkaxi / Mutta Laki on annettu / ette Inhimiſen pite
Synnins tundeman. Senielken hen rupe / ia Opetta ſen
oikean Tien / Quinga Inhiminen tule Autuaxi ia wapaxi /
ia ſano / He ouat caiki Synniſet / ia ei taidha kerſkata Ju
malan edes / mutta heiden pite ilman oma Anſiotta Wan
hurſkaxi tuleman Wſkon lepitze Chriſtuſen påle / Joca meil
le on ſencaltaiſen henen Werellens anſanut / ia on tullut
meille Armonſtolixi Jumalaſta / ioca meille caiki entiſet
ſynnit anderianda. Jolla hen oſotta / ette henen Wan-
hurſkaudens / ionga hen andapi Vſkoſa / ainoſtans meite auit
ta / ioca telle aijalla Euangeliumin cautta iulghiſtetan / ia
entiſen aican Lain ia Prophetain cautta todhiſtettijn.

Quinga Inhiminen Jumalan edes Wanhurſkaxi ia Autuaxi tule.

Iuri

IIII. MJnquin hen nyt ensimeisissa Colmesa lugussa Synnin ke-moittanut on/ia opetanut Vskon Tietä Wanhurskauden polen / Nin hen nyt Nelienes lugussa rupepi cochtaijaman inwtomita wmbipuheita ia wastahacoisi. Ja ensin hē site edes wete / iota caiki enimen hwtauat ne quin wskosta cwleuat puhuttauan / quinga se wanhurskautta ilman Töite / ia sano-uat / Eikö se nyt Jnhimisen pide hywije Töite tekemen ? Jke-nens nijn hen nyt tesse edhespite Abrahamin / ia sano / Mi-te sis Abraham on tehnyt henen Töillense ? Ouatko ne cai-ki turhat ? Olitko henen Töönse caiki keluottomat ? Ja nin pätte / Ette Abraham paliabasta vskosta / paitzi caiki Töi te / tuli wapahari. Nin selkesti / ette ennenquin hen sen Ymberinsleickauxen Töön teuttenyt oli / ennen hen kijtettijn Ramatusa / Ette hen wskousa cautta Wanhurskari tuli. Gene. xv. Eli nyt se henen Ymberinsleickauxens Töö / ei miten auttanut henen wanhurskaudhens polen / ionga qui-tengi Jumala henen keski / ia oli cummingin yxi hyue Töö / ette hen oli Jumalan cwliainen / Nin ei mös tosin yxi-ken toinen hyue Töö / miten auta wanhurskauteen. Mut-ta ninquin Ymberinsleickaus oli Abrahamille / yxi wlco-nainen mercki / iosta hen wanhurskaudhens osotti vskosa. Nin ouat mös caiki hyuet Töödh / ei muta quin wlco-naiset merckit / Jotca vskosta noudhattauat / ia osotauat ette Jnhiminen on Jumalan edes siseiselde polelda wanhur-skas / ninquin yxi hyue hedelme osotta ette puu on hyue.

Abraham on ai-noasta wskosta / Wanhurskaute-tu.

Sen cansa nyt P. Pauali wahuista / ninquin we-keuelle Esicuualla Ramatuista / henen entisen Opinsa / mijsse Colmesa Lugussa vskosta. Ja sihen wiele nyt wete yden Dauidin Todhistuxen / Psalmo xxxij. Joca mös sano / Ette Jnhiminen wanhurskautetan ilman Töite. Waicka ei hen ilman Töite ole / costa hen on wanhurskari tullut.

Sijtte hen wloslevitte temen Esikuuan caikia muita Lain töi
te wastaan / Ja päätte ettei Juttat taidha ainostans olla
Abrahamin perilliset Weren tedhen / palio wehemin Lain
Töidhen tedhen / Mutta heiden pite perimen Abrahamin vs
kon / ios he wapari tachtoat tulla. Ette Abraham / ennenquin Ne quin Vskos
Laki / ſeke Mosesen ette ymberileickauxen tuli / oli wanhurskaxi ta on / ne ouat A
tullut vskon cautta / ia cuzuttijn caikein ninen Iseri iotca brahamin Lap
vskouat. Ja wiele site enembi / ette Laki saattapi pikemin wihā ser ia Perilliset.
nijtkaan / quin Armon / ettei yxiken Laki teute rackaudhel-
la ia mielellens. Senteden pite sis ainoan vskon / sen Armon
ylesbakeman ioca Abrahamille luuattu olt. Sille ette sencal
tainen Esikuua on meiden tedhen kirioitettu / Ette mekin
vskoisima.

Sijnä v. Lugussa hen tule Vskon hedhelmehen ia V.
Tecoen / Quin on Rauha / ilo / Rackaus Jumalan polen ia
Inhimisten / irstaus / wapamieli / ia Wahua Toiuo nurehesa
ia kerssimises / Sille ette sencaltaiset aina noutauat cussa oi
kea Vsko on / sen ylenpaltisen hywuydhen tedhen / ionga Ju-
mala on Christuses meille osottanut / ette hen on andanut
henen coolla meiden tedhen / ennenquin me taisima henelde
site rucolla / Ja / wiele costa me henen Wiholisens olima.
Nin sis on nyt meille / Ette Vsko ilman caikita Töite wan-
hurskautta / Ja ettei quitengan senteden seura / ettei iongun
pidhe ychte hyue Töte tekemen / Mutta ettei ne cochto iset
Töödh tacaperin ieisi Joista ne Tecompyhet eiuet miten tie-
dhe / iotca itzellens ewuaileuat omi Tecoijans / ioissa eikä rau
ha / riemu / irstaus / rackaus / toiuo / eli iongun Christilisen Töön
taicka Vskon mooto ole.

Sitelehin hen tekepi ydhen listilisen wloskieumisen pu-
hens Jackamisen cansa / ia luettele / custa molomat seke Syndi
ette wanhurskaus / Colema ia Eleme wlosllechtenet / Ja hen
asetta,

asetta näme cari toinen toistans wastaan / Adam ia Christu
sen / quin hen tadhois sanoa / Sitewarten piti Christusen tule
man ninquin yxi toinen Adam / ioca henen Wanhurskaudens
meille piti tarizeman / ydhen wdhen syndymisen cautta wsi
cosa / Ninquin se toinen Adam oli meiden pälen Synnin saat
tanut / sen wanhan lihalisen Syndymen cautta.

Sen cansa nyt tieten ia wahwistetan / ettei yriken tai
dha itzens autta Synniste / ia Wanhurskauteen Töidhens
cansa iuri niin / quin ei hen taidha itzens siite este / ettei hen li
halisesta synny. Telle mös osotetan / ette se Jumalan Laki /
ioca oikeut mödhen auttaman pideis (ios iotaki mwtoin pi
deis auttaman wanhurskauteen) ei waiwon ole ilman apu tul
lut / mutta se ombi mös Syndie enänyt / senteden ette se pa
ha Loondo site swreman mielicaruaudhen saisi Lain polen /
ia tadhois site enämin himonsa sammutta / iota enämin Laki
site kieldä. Ette iota paramin Jnhiminen Lain ymmerttä / si
te enämin iocainen tundepi henen tuskansa / Ja ette Laki nein
asetta Christusen Syndisille palio tarpelisemaxi / ia enämin
Armo pytemen / ioca sen meiden heickon Loonnon auttapi.

VI. Sijnä vj. lugussa hē ylimeiset wskon Teghot ottapi etehens
quin on / Hengen sota Liha wastan / teudhelisesta coletta
mahan ne iellens iänyet synnit ia himot / sittequin Jnhimi
nen wanhurskaxi tullut on. Ja hen opetta meite / ettei me iu
ri ole nin wapadhetut wskon cautta Synniste / Ette me cai
keni ioutilat / ia irtahat oleman pite / ninquin ei sillen ydhten
Syndije olissickan. Mutta wiele nyt Synnit ouat / Waicka
ei hen lucta cadhotuxeen / wskon tedhen / ioca henen wastās
sotipi. Senteden ombi meille kylle tekemiste meiden itze can
san / nincauuan quin me eleme / ette me meiden Ruumin hilitzisi
ma / coletaisima henen Himonsa / ia henen Jäseninse waatisi
ma ette he Hengen olisit cwliaiset / ia ei Himoon. Joinen cautta
me

me tulema Christusen coleman ia ylesnousemisen caltaiseri/ ia
meiden casten teutämme(ioca mös Synnin coleman ia Ar-
mon wdhen Elemen merkitze) Sihenasti quin me tyynni
puchtari Synniste tulema / ia Rumilisesta/ Christusen cansa
ylesnousema ia ijancaikisesta elemme.

Ja sen me taidhama tehdhä (ma hen) ette me olema
Armoin/ ia ei Lain alla. Jonga hen wlostoimitta / olla ilman
Laita / Ei se nin ole sanottu/ quin ei meille ensingen Laki olis /
ette iocainen madhais tehdhä omā mielens ielkijn. Mutta ol-
la Lain alla / on coska me ilman Armota waellama Lain Töö-
dhen cansa. Sille tauallla ombi Syndi wekeue Lain cautta /
senwoori / ettei ykiken soostu Lakijn Loonnostans / Joca
ombi swri Syndi / Mutta Armo se tekepi meille Lain racka-
hari / Nin ei ole sis sielle enä syndi / eikä mös ole Laki sillen
meite wastaan/ waan on sopinut meiden cansan.

Nin teme sama ombi se oikea wapadhus synniste / ia
Laista iosta hen tesse luguſſa aina loppun asti kirioitta. Ette
se ombi yxi wapaus waiwoin ilon cansa hyue tehdhä/ ia pite
hyue Eleme ilman Lain watimata. Senteden ombi se Wa-
paus / yxi Hengelinen wapaus / ioca ei Laki poisota / waan
andapi sen iota Laki anopi / nimiten mielituxen ia hyuen tah-
dhon / iolla Lain caipaus asetetan/ nin ettei henelle sillen miten
ole pälecandamista ia watimista. Ninquin ios sinun olis ion-
gun welca / ia et sine woisi maxa. Heneste sine cadhella mo-
dholla taidhaisit päste. Ensin ettei hen miten ota sinulda /
waan serckepi henen welcakirians. Toisella modholla/ Jos io-
cu hyue Mies sinun edestes maxais/ ia annais sinulle / iolla
sine henen welghans maxasit. Telle tauallla on Christus meite
Laista wapachtanut. Senteden ei se ole iocu Lihalinen wapa-
dhus / ioca ei miten pidhe tekemen / Mutta sencaltainen wa-
padhus/ ioca palio / ia caikinaisi teke / ia quin Lain manauresta
ia welgasta wapadhe on.

Sÿnä

Sijnä vij. Lugussa hen wahuista sencaltaiset ydhelle Wertaudhella / Auioskeskusta. Nin quin / costa iocu Mies coole / nin Waimo ombi wallalans / ia nin molomat toinen toisestans ouat eroitetut / Ei nin / ettei se Waimo madhaisi ot ta toista Mieste / Waan palio enämin / ette hen nyt esken wa padhe on toiselle Miehelle Holemaan / iota ei hen saanut tehdhä / ennenquin hen sijte endisesta päsi. Nin on mös meiden omatundo sidhottu Lakijn / sen Wanhan Inhimisen ala / Cos ka hen coletettu on Adamin cautta / nin omatundo ombi wa pa / ia toinen toisestans wallalans / Ei nin / ettei Omantunnon pidhe miten tekemen / Mutta nyt esken parahallans pitemen henens sen toisen Miehen tyge / ioca ombi Christus / ia Elemen hedhelmet candaman.

Senielken hen lauiamin wlosleuitte Synnin ia Lain sisun / Quinga Syndi ainoastans Lain cautta / woimalisexi tule. Sille ette se Wanha Inhiminen waiwoin tule site Wihaisemaxi Lain wastan / Ettei hen woi site maxa iota Laki ano. Sille henen Loondonsa on aina syndi tehdhä / ia ei itzestens mwta taidha. Senteden on Laki henen surmans ia tautins. Ei nin ette Laki ombi paha / Mutta ettei se paha Loondo taidha kerssi / ette Laki heneldе hyue wati / Nin quin ei iocu Sairas taidha kerssi / ios toinen wati hende iooxemã ia hyppemen / ia mwta sencaltaista tekemen / Jota waan yxi Terue Inhiminen taita tehdhä.

Senteden nyt P. Pauali tesse päätte / ette cussa Laki oikein tutan / ia parahin ymmertehen / Sijnä ei hen mwta teghe / quin ilmoitta meille meiden synnit / ia coletta meite he nen cansans / ia tekepi meite welcapäxi ijankaisen wihan / ia rangastuxen ala. Ninquin se caiki kylle tutan ia tietehẽ Omas tunnosa / iossa Laki oikein sattunut on / Nin / ette iotakin mwta pite Inhimiselle oleman / ia wiele enembi quin Laki /

iolla hen hurskaxi ia autuaxi tule. Mutta ne iotca ei hyuesti tūne Laki / ne ouat Sokiat / ia kieuuet sihen ylpeydhen cansa / ia lwleuat Tōidens cansa teutteuens Lain / Sille ettei he tiedhå / quinga palio Laki heilde wati / nimitten / ydhen hyuen / wapan / mielelisen / ia iloisen Sydhemen.

Sitelehin hen ilmoitta quinga Hengi ia Liha keskenens rijtele Jnhimisesä / ia panepi itzens sixi Esicuuaxi / ette me madaisima oikein oppia tundeman sen Teghon / iolla synnit meisse coletetan. Ja cutzupi seke Hengen ette Lihan Laixi / Senteden ette ninquin Jumalan Lain tapa on / ette hen wati ia ano. Nin mös Liha wati ia ano Henge wastan / ia tachto olla itze wallalans. Wastoinpein / Hēgi wati ia ano Liha wastan / ia tachto olla itze wallalans. Teme rijta ia sota pysy meisse nin cauuan quin me eleme / Monicadas enämin / ia mutamis wehemin / senielken quin Hengi eli Rwmis wekeuembi on / Ja nin on itze coco Jnhiminen / seke Hēgi ette Liha / ioca itzesens sotipi sihenasti quin hen coconans Hengelisexi tulepi.

Sijnä Cadexannes Lugussa / Wahuista hen sencaltaiset Sotiat / ettei semmotoinē Liha pidhe heite domitzeman / Ja lauiaman wlosleuitte mike Lihan eli Hengen sisu on / Ja quinga Hengi Christusesta tule / ioca meille on henen pyhen Hēgens andanut / ioca meite Hengelisexi saatta / ia Lihan alaspa ina. Ja meite luijaxi teke / ette me wiele silloin Jumalan Lapset olema / echke quinga couasti Syndi meisse pyrke / nincauuā quin me Henge seurama / ia Sodima Syndi wastahan / hende colettamahan. Ja ettei yxiken cappale ole nin hyue Liha alaslumomaan / quin on Risti ia kärssimys / nin hen wahuista meite kärssimises / Hengen auttamisen cansa / ia Rackaudhen / ia caikein Loondocappalein cansa / Nimitten / ette seke se Hengi meisse hocapi / seke mös ne Londocappalet meiden cansa ikeueitzeuet / ette me påsisime Lihasta ia Synniste. Ja nin me nå- VIII.

em/ette nämet colmet Lucu/ söxeuet sen ydhen Vskon Tegon päle/quin on/Site wāha Adami coletta/ia site liha alaspaina.
Siinä. ix. x. ia. xi. Lugussa/Opetta hen meite Jumalā ijan
IX. X. caikisest edeskatzomisest / Josta se alghusta wloswota /
XI. Cuca Vskoman/ eli ei Vskoman pidhe/ Synniste päste eli ei
päste/ Ja sentedhen on se caiki tynni poisotettu meiden Kä-
siste/ ia caiki asetettu Jumalan käsijn / ios meiden pite hyuet oleman/ia wapari tuleman. Ja se on mös meille sangen tarpelinen/Sille me olema nin/ heicot ia tietemettömet/ ette ios se meille seisois/nin ei ensingen yxiken Inhiminen tulisi autuaxi/ waan Perkele olis wissist meiden caikein ylitze. Mutta ette Jumala ombi wissi ia waca/ ettei henen Edeskatzomisens miten wilpisty/ ia eikengen hende estä taidha/ nin meille on Toiuo syndi wastaan.

Mutta tesse ombi nijlle ylenwisuille ia ylpein Hengein yxi Maali edespandu/iotca heiden Ymmerdyxens sihen wetenet ette he rupeuat cochta alghusta tutkiman Jumalan edeskatzomisen sywuytte/ ia turhan heidens sen cansa waiwauat/ios he olisit Jumalalda wloswalitut. Nämet itzense alassyseuet/ ette taicka he langeuat Epeuskoon / eli laskeuat heidens iurki walallēs / ia ei lucu pidhe mite ieliestä tulepi. Mutta noudha sine tete Lehetuskiria henen Toimens ielken/ Kieute sinuas ensin Christusen ia Euangeliumin cansa/ Ette sine woisit tuta sinun Synnis ia henen Armonsa. Sitelehin/ettes syndi wastā sotisit/ Niquin hen tesse Lehetuskirias / j. ij. iij. iiij. v. vj. vij. viij. Lugussa opettapi. Sittequin sine sihen viij. Cap. tullut olet Ristin ia kärssimisen ala/ se sis sinua oikein opettapi Jumalā Edeskatzomisesta sine ix. x. ia xi. Lugussa/ Quinga se ombi turualinē. Sille ette paitzi kerssimisen/Ristin ia Surman hädä / ei taidha iocu sijte Edeskatzomisesta selkieste tutkia ilman wahingota ia salaista wiha Jumalata wastā. Sentedhē pite

se wanha Adam/ennen hyuesti coletettaman/ quin hen neite
kersipi/ ia ioopi tåte wekeuete Wina/quin on Risti. Sentedē
cartta sinuas/ettet sine Wina ioo/costas wiele Nisåste imet.
Se on/ ele ennen Jumalan salaista Edeskatzomisesta couan
tutki/quin sine olet Wastoinkieumisen cautta hyuesti harijoi-
tettu. Jocaitzella Opilla ombi oma mårå/aica ia ike.

SIjnä xij. hē opetapi sen oikean Jumalan palueluxen/ ia cai XII.
ki Christitut Inhimiset Papixi tekepi/ ette heiden pite
Wfframan/ei Peningite/eikå Caria/ninquin Laki keske/ waā
henē Oman Rumijns/ sen Himoin colettamisesa. Sitelehin hē
kirioittele sen wlkonaisen Christitudhen waeldamisen/ sijnä
Hengelises Hallituxesa/ quinga ne Christiliset Inhimiset pite
opettamā/sarnaman/hallitzeman/palueleman/andaman/ kers
simen/ racastaman/elemen/ia tekemen seke Ysteui/ wiholisi/et-
te caikia Inhimisi wastaan. Nåmet ouat ne Tōōdh/iotca yxi
Christittu tekepi. Sille ninquin sanottu on/ Ei Vsko ole iou-
tilas.

SIjnä xiij. Lugussa hen Opeta meite site Mailmaista Esi-
walda cwlemahan ia tottelemahā. Joca senteden on såat
ty/ waicka ei se taidha ketån Jumalan edes hyuexi tehdhå/nin XIII.
hen quitengin matkan saatta nin palio/ette ne hyuet sauat wl
conaisen Rauhan ia warieluxen/ia ette nijlle Pahoilla olis
yxi pelco/ia ei olis iuri irttat paha tekemeen/ Senteden se om
bi mōs nijlle Hyuille iloxi/ echkei he site taruitze. Mutta Lo
pussa hen caiki sen sulkepi Rackaudhesa/ ia påått e sen Chris-
tusen Esicuuan ielkijn/Ette ninquin hen meille tehnyt on/ nin
mōs pite meiden tekemen ia hende seuraman.

SIjnä xiiij. Lugussa/hen opeta meite siwieste menemen nij- XIIII
nē cansa/ioilla ombi heicko Omatundo Vskosa/ia heite
armaitzeman/Ettei me site Christilista wapautta heiden was-
hingoxens harijoitaisi/mutta pitimin Heickodhen paranoxexi.

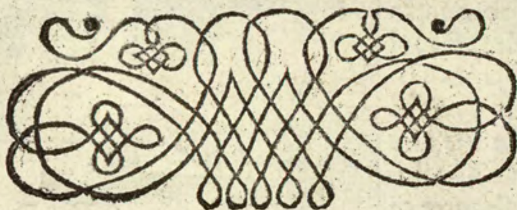
Cussa ei nin tapachtu/ siite sis nouse riita ia Euangeliumin Po-
lencatzomus/ Joca quitengi palio waranda. Nin on sis param
bi iotakin welte sen hzeicon teden/ sihenasti quin hē wahwemari
tule/ quin ette coco Euangeliumin oppi pidheis poistuleman.

XV Sijnä xv. Augussa/ Asetta hē Christusen ydheri Esicuua
Sri/ ette möskin nijte muita heick oija kerssisima/ iotca wiele
mwtoin ouat iulkisis synneis ia pahois Tauoissa wighaliset/
ioita ei meiden pidhe poisheittemen / waan kersimen nincau
uan quin he paramari tulisit / Sille ette nin ombi Christus
meiden cansan tehnyt / ia wiele iocapeiue tekepi/ kerssien pa-
lio häpie ia pahutta meisse/ ia siite meite alati Vlosautta.
Sitelehin hen päätte / ia rucole ninen edheste / kijttepi heite/
ia andapi heite Jumalan haltuun / ia yliste henen Wircansa.
Ja rucole heilde Apu sangen siwieste nijte Keuhtie warten /
iotca Jerusalemis ouat. Ja on se caiki sula Rackaus / iosta
hen puhu / ia ionga cansa hen menepi.

XVI SE xvj ia Wimeine Lucu / ombi yxi Teruetus Lucu/ iossa hē
Ysteuiens teruechte/ Mutta sijnä seas hen secoitta ydhen
karskun Cauattamisen Inhimisten Opista / ioca aijallans sen
Euangeliumin ia Christilisen Opin sekaan tuleua oli ia pa-
hoiturē matkan saattais/ Ninquin hen io ennen wissiste nähy-
nyt olis/ ne monet Inhimisten säädhyt/ ia moninaiset Kekyt
ioca Romista ia ninen Romarittē cautta piti ylestuleman/ hei-
den petolistē ia pahoituxen Ramatuidhens ia Oppins cāsa/
ioca nyt caiken Mailman wpottanut on/ Ja ombi mös seke-
temē Lehetuskiriaā / ia coco pyhen Ramatun /ette mös caikē
hengē ia Vskō wlossammuttanut / nin ettei sillē muta iellens o-
le/ quin se Epeiumala / Watza / ionga palueliaxi pyhe pauali-
me cuzupi ia nimitte. Jumalan meite heiste päståkōōn. Amen

TEllens me Leudheme teste Lehetōskiriasta / teudhelisesta
mite iongun Christitun Inhimisen tule tietä / Nimiten /

mike Laki/ Euangelium/Syndi/Rangaſtus/Armo/Vſko/
Wähurſkaus/Chriſtus/Jumala/hyuet Töödh/Rackaus/Toi-
uo/ ia Riſti onopi. Ja quinga me meiden pite kieuttemen ioca
itzen waſtan/ mike hen on hyue eli paha/hurſkas eli ſyndinen/
wekeue eli heicko/Yſteue eli Wiholinen/ Ja quinga meiden pi
te itzeme waſtan kieuttemē. Sihē hen on caiki nämet Ramatū
canſa wekeuesti wahwiſtanut/henen oman ia Prophetain E-
ſicuuan canſa/Nin ettei teſſe ſillen ole miten waija. Senteden
ombi teme mös nin nähdhä/ ette Pyhe Pauali tachtoi Teſſe
Lehetuſkirias/caiki ne lyhykeiſeſte päätte ia ſulkia/ioica Chriſ
tiliſen ia Euangeliumin Oppijn tule/ Ja hen walmiſta ydhen
Siſellemenon ia Ouen caiken Wanhan Teſtamentin Ymmer
tämē. Sille/ ilman epelemet/ioca temen Lehetuſkirian hyueſti
Sydhemeſens pite/ henelle ombi caiken wanhan Teſta-
mentin Walkeus/kircaus/ia woima tykenenſe. Sen
teden ſis iocainen Chriſtittu pite henēs aina ia
alati tehen itzens totuttaman ia harijoit-
taman. Sihen Jumala Armonſa
andakohon. AMEN.

Se P. Pawalin Epiſtola

Romarein tyge. Enſimeinen Lucu.

PAuali / Jeſuſen Chri
ſtuſen Palue
lia / cutzuttu Apoſtolixi
wloſeroitettu ſarnamā
Jumalan Euangeliū /
ionga hen ennen luua-
nut on / henen Prophe
tains cautta / nijſſe py-
hiſſe Ramatuiſſa / he-
nen Poijaſtanſa / ioca
ſyndynyt on Dauidin
Siemeneſte Lihan po-
leſta / Joca ombi we-
keueſti ilmoitettu Ju-
malan Poijaxi / ſen
Hengen ielken / ioca py
hittepi / Sijte aijaſta
quin hen yleſnouſi cool
leiſta / ſe on / Jeſus Ch-
riſtus meiden HErrā
Jonga cautta me ole-
ma Armon ia Apoſto-
lin wirghan ſaaneet ca
ikein Pacanain ſeas /
yleſoijendaman Vſkō

Hengen ielkijn) Se Jumalā Hē gi on ānettu ielk en Chriſtuſen y leſnouſemiſen / ſijte aiaſta hen pyhitte ne Chriſtitud / ta ki caſta Chriſtuſen caikes mailmaſa ette hen ombi Jumalā Poica / caikella wäelle / ſanoiſa / merkiſe ia ihmeiſe.

cwliaiſudhen / henen Nimenſe päle / Joinenga lughuſta te
mös oletta / iotca cutzut ut ouat Jeſuſeſta Chriſtuſeſta.

Caikille nijlle / iotca Ro miſſa ouat / Jumalan rackaille / ia

cutzuttu-

enzutuille Pyhille. ARMO olcon teiden canſan ia Rauha Jumalalda meiden Iſelde / ia HERRALDA Jeſuſelda Chriſtuſelda.

Enſin mine Kiten minun Jumalatani Jeſuſen Chriſtuſen cautta / teiden caikein tedhen / ette teiden Vſko caikeſa Mailmaſa mainitan. Sille Jumala ombi minun Todhiſtaijan (iota mine Hengeſeni paluelen henen Poijans Euangeliumis) ette mine ilman lackamat teiden pålen muiſtan / aina pydhen minun Rucouxeſani / Ette mine iollangi madhaiſin ſaadha (ios Jumala tachto) onneliſeni Tien tullaxen teiden tygen. Sille ette mine halan teite nådhå / ſenpåle ette mine iotakin Hengeliſte Lahia teille iacaiſin / teite wahwiſtamahan (ſe on) ette mine ynne teiden canſan ſaiſin Lohutoxen / molombaiden Vſkon cautta / ſeke teiden ette minun.

Mutta em mine teilde ſalata tachto / Rackat Weliet / ette Mine olen wſein aiatellut tulla teiden tygen / waicka mine olen eſtetty tehenaſti / Ette mine mős teiden ſeaſan / madhaiſin iongun Hedhelmen ſaatta / ninquin muinengi pacanain keſkene. Mine olen Welcapå / ſeke Grekein ette mucalaiſten / ſeke Wiſaſten ette Tyhmein. Senteden nin palio quin minuſſa ombi / walmis mine olen / teille mős iotca Romiſſa oletta / Euangeliumi ſarnaman. Sille em mine håpie Chriſtuſen Euangeliumita. Sille ette ſe ombi Jumalan weki / ioca antuaxi teke caiki ne iotca ſen påle vſkouat / Enſin Juttaille ia mős nijlle Grekille / Senteden ette ſijnå iulgiſtetan ſe Wåhurſkaus ioca Jumalan edes kelpa / quin vſkoſta vſkohō tule / nin quin kirioitettu on / Se Wanhurſkas pite vſkoſtans elemen.

Sille ette Jumalan wiha Taiuahaſta * tulepi ilmei / ylitze caikein Jnhimiſten Jumalattomā menon / ia wårydhen iotca Totudhen wårydhes pitenet. Senteden ette ſe quin taitan Jumalaſta tuta / ſe ombi heiſſe tulkinen. Sille ette Jumala heille

Vſkoſta vſkohon) Sijte alettuſta ia heicoſta vſkoſta / ia ſihen wahwaan. Sille ettei vſko ole ioutilas.

sen ilmoitti / sen cautta / Ette henen nåkymettomat menosa / se on / henen ijancaikinen Woimans ia Jumalus / tuleuat nåchteuexi / coska nijste wari otetan / henen Tegoisansa / nimiten / Mailman loomisesta. Nin ettei heille ole ychten luchtamista / Senteden ette he tiesit yden Jumalan oleuã / ia ei ole hende ylisteneet ninquin ychte Jumalata / eikã mös kijtteneet / Waan he wilpistelit heiden + aijatoxisans / ia heiden ierghetöin Sydhemens ombi piminyt. Coska he itzense Wisarilwlit / nin he ouat Tyhmexi tulluet / ia ouat muttaneet sen catomattoman Jumalan Cunnian / Cuuaxi / ioca ei waan techty ollut catouaistẽ Inhiimisten / Mutta mös Linduin ia Nelijalcaisten ia matelevain Elainten moroisexi.

Senteden ombi mös Jumala heite laskenut heiden Sydhemẽs himohin / saastauxehen / håueiseme heiden oma Rumistans keskenens / Jotca Jumalan Totudhen ouat muttaneet Walehexi / ia ouat cunnioittaneet ia palueleet enåmen Loondo cappaleita / quin itze Loija / ioca õbi kijtettepe ijãcaikisesta Am̃. Senteden ombi mös Jumala heite ylenandanut håpielisijn Himoin. Sille ette heiden waimonsa ouat muttaneet sen Loonolisen tauan / sihen quin ombi wastan loondo. Samalmoto mös Miehet ouat ylenandanuet sen waimoin loonolisen pitemisen / ia ouat toinen toisens polen palaneet heiden himoisansa / ia Miehet ouat Miesten cansa riettaudhen tehnet / Ja ouat saanet (ninquin pitiki) heidẽ exymisens palcã itzeheisensã.

Ja ninquin ei he totellehet ette he Jumalã tundisit / nin mös Jumala laski heite heijun mielehen / tekemen nijte quin ei piteisi tectemen / Teimens caikia Wårytte / Salawoteita / Coirutta / Ahneutta / Pahutta / teimens catehutta / Murha / Rijta / petosta / Pahantauaiset / Coruan wiskutteliat / Panetteliat / Jumalan ‡ ylencatzoijat / Wekiuallaiset / Coriat ♣ Euchkerit / ✱ Pahain neuuoin pesåt / Wanhembaidens cwlemattomat /

Jumalan totudhen) Se on / siite oikiasta Jumalasta, he ouat epeiumalat tehnyt.

‡ ylẽcatzoijat) ouat ne Oikeat Epicurit / iotca nin eleuet / quin ei Jumala olisikan

♣ Euchkerit) Jotca palio kerskauat ia kehuuat / ninquin he olisit paramat muita / ia ei miten quiten ouat.

Tompelit/wilpizijet/ ❀ Julmat/ ✚ Sopimattomat/ Armo ittomat. Jotca Jumalan Wanhurſkauden tieteuet (ette ne quin neite tekeuet/ ouat Colemã anſanuet) ei he waiuoin nijte tee/ mutta mȫs andauat Soſionſa ninen iotca ſite tekeuet.

Tompelit) Jonga me Tylyxi cuzuma Houki axi/ ia ioca oma ſta Amoſtanſa caiki tacto toimitta/ ia ei wijſahamiſta lucu pidhe.

℞ tulept ilmet) ſe tulept Taiuahaſta ilmei (mutoin ei caiki Mailma ſijte miten tieteiſi) Ettei yxiken Inhiminen wanhurſkas ole Jumalan edes/ Mutta caiki tynai ouat Jumalattomat/ ſyndiſet ia wäret/ ſe on/ Wihan lapſet vt infra cap 3. Non eſt iuſtus etc. Ja waika he iotakin Jumalaſt tietexe/ taicka cwleuat/ ouat he quitengin nin pahat/ Ette he eikä hende kÿre eikä paluele. Senteden he mȫs rangaſtoxext caikinaiſen Syndijn langeuat etc.

☩ (Aijatoriſans) Cuſſa ei vſko öle ſine toimi langept ydheſte ia toiſehen/ ſihenaſti quin hen catki ſokiaxi tule/ henen aijatoxiſans ninquin caikille wiſaille ia Tacka nuelſille tapachtupi.

* Pahain neuuoin peſät) iotca öte ia peiue/ pyteuet mutta Inhimiſi wahingotta ia häwittä/ Ouat ſihen mȫs kylle ſoueliat/ ia nopſat yleſleute men ſencaltaiſet Jonet.

❀ Julmat) Sudhen ia Coiran tawaiſet/ ioilla eikä ole halu eli rackaus a waimoin/ laſtein/ Weliens/ Siſartens ia wanhimbaidens polen.

☩ Sopimattomat) iotca eiuet anderianna/ eike coſkan muinein canſsa raidha ſopia.

II. Lucu.

Enteden/ o Inhiminen/ eipe ſine taidha itzes luchtata/ waicka cuca ſine olet ioca domitzet. Sille ette ioſſa ſine toiſen domitzet/ ſijnä ſamaſſa ſine itzes cadhotat/ Ette ſine iuri ſite ſama teet/ iotas domitzet. Sille me tiedheme/ ette Jumalan Domio ombi oikea/ ninen ylitze iotca ſemmotoiſta tekeuet. Eli lwleco ſine/ o Inhiminẽ/ ſine ioca domitzet nijte iotca ſencaltaiſta tekeuet/ ia ſine mȫs ſite ſama teet/ ette ſine weltet Jumalã domion ⁝ Eli ylencatzot co ſine henen Hywuydhens runſaudhen/ kerſſimiſen ia ℞ Pitkemieliſudhen ⁝ Etkȫs tiedhä/ ette Jumalan hywuys paranoxehen ſinua pytepi ⁝

Mutta sinun Cowudhes ia catumattoman Sydhemes ielkeen / sine cartutat wihan itzelles sihen wihan peiuehen / Coska JUMALan oikea Domio ilmande / Joca costapi itzecungin henen Töidense pereste / nimitten / ylistos ia Cunnia / ia catomatoin olemus / nijnen / iotca kerssimisen cansa seisouat sen ijancaikisen Elemen ielkin. Mutta nylle iotca rijtaiset ouat / ia eiuet totutta cwole / waan wärydhen cwleuat / tuleua ombi närckestys ia wiha / murehia waiwa / caikein Inhimisten Sieludhen ylitze iotca paha tekeuet. Ensiste Juttaille / ia mös Grekille. Mutta kijtos ia cunnia ia Rauha caikille nylle / iotca hyue tekeuet / Ensiste Juttaille ia mös Grekille.

Sille ettei Jumala catzo Inhimisen modhon ielken / Caikine / iotca ilman Laita ouat syndi tehneet / ne mös ilman Laita cadhotetan. Ja caiki ne iotca Laissa ouat syndi tehneet / ne Lain cautta domitaan. Sille ettei ne ole Jumalan edes wanhurskat / iotca Lain cwleuat / Muttane iotca Lain töüllens teuteuet / ne pidheten wanhurskana. Sille ios Pacanat / ioilla ei Laki ole / tekeuet quitengin * loonostans site quin Laki ano / ne samat / waicka ei heille Laki ole nin he ouat itzeheillens Laki. Sen cautta / ette he osottauat Lain Töödh / oleuan kirioitetun heiden Sydhemihins / Senwoxi ette heiden Omatūdons heille sen todistapi / Nin mös heiden aijatoxensa / iotca itze keskenēs candauat / eli mös luchtauat sinä peiuene / coska Jumala Inhimisen salaisudhet / pite domitzeman / Jesusen Christusen cautta / minun Euangeliumin pereste.

> Ilmā laita) se on / ette Juttat Mosesen Lain ticoit / nin he sen ielken Domitijn. Mutta Pacanat ioilla ei site Laki ollut / ne mös ilmā site laita cadhotetijn. Quitēgin oikein ette heille oli se Loonolinen Laki / iosta he tiesit Ette mite he taidhoit muita heille tekemen / site heiden mös pitimudhen wastā tekemen ia weltemen. Matt. 7.

Catzo / sine cutzutan Juttari / ia sine Lootad itzes Lain päle / ia kerskat sinuas Jumalasta / ia tiedhet henen cahdhonsa. Ja ette sine olet Laista neuuottu / nin sine coettelet mite paras tehdhä olis / ia vskallat itzes oleuan ninen Sokijain Johdattaijan / ia ninen Walkeudheri / iotca pimeise ouat / ia Tyhmeiden haltiari / ninen ytikerdhaisten Opettaijari / ia sinulla on mooto tietemen mite oikeus ombi Laissa.

Nyt

Nyt ſine opetat muita / ia et ſine itzes opeta. Sine ſarnat ✠ Ei pidhet warghaſtamã / ia ſine wargaſtat. Sine ſanot / Ei pidhe Hoori techtemen / ia ſine Hoori teet. Sine cauhiſtut Epeiumaloita / ia ratelet ſite Jumalalda quin henen tule. Sine kerſkat itzes Laiſta / ia häueiſet Jumala Lain Ylitzekieumiſen cautta. Sille teidhẽ techten tule Jumalan Nimi pilcaturi Pacanaiden ſeas / ninquin kirioitettu ombi.

Se Ymberileickaus kylle kelpa / Jos ſine Lain pidhet. Mutta ellet ſine Laki pidhe / nin ombi ſinun Ymberileickauſti io Eſinahari kiendynyt. Jos ſis Eſinachka Lain Wanhruſkaudhen pite / etkös lwle ette henen Eſinachkans pite Luettaman henelle Ymberileickauxexi ? Ja nin ſe / quin Loonoſtãs ombi Eſinachka / ia Lain teutte / pite ſinua Domitzeman / ioca Bockſtauin ia Ymberileickauxen alla Lain ylitzekieud. Sille / ei ſe Judeus ole / ioca wlconaiſeſta Judeus on / Eikã mös ſe ole Ymberileickaus / quin wlconaiſeſta Lihaſſa tapachtu. Mutta ſe on Judeus / ioca ſiſelde ſalattu on / Ja ſe Sydhemen Ymberileickaus / ſe ombi Ymberileickaus / ioca Hengeſſe / ia ei Bockſtauis tapachtu / Jonga kijtos ei ole Inhimiſilde / waan Jumalalda.

Ratelet) Olecos yxi Jumalã warghas / Sille henen ombi Cunnia / ſen caiki Tecoinpyhet henelde wargaſtauat coſka he ninen päle itzens loottauat.

Eſinahcka) Nin P. Paua. Pacanat cutzupi / ſen teden ettei he ollut nin ymberileickatudh / quin Juttat.

Hẽgeſſe) Hengi cutzutan ſe quin Jumala waickutta Loonon ylitze / Bockſtaui cutzutan caiki ſe / quin Inhiminẽ taita itzeſtens tedhã ilman Hengen auttamiſta.

✠ Pirkemielisus) ſe on yxi auwu / ette locu hitahaſt wihaſtu / ia mũchteſe wärytte. Mutta Kerſſimys on / coſka paha kerſſiten tauaran rumijn eli Cunnian poleſta / waicka ſe wiele oikiudhen möte tapachtuis. Hywyys on / caikinaiſet rumijn hyuet Töödh / ia yſteuelinen meno.

* Loonoſtans) Se on Loonolinen Laki / Mite ſine tadhot ſinulle techteuen / eli weltettã muilda / tee ſine ſe / ia welte toiſta. Joſſa coco Moſeſen Laki ſulietan / ninquin Christus ſano Matt. 7. Joſta Laiſta ei Pacanatka mwta tee / quin vlconaiſet Töödh / Ninquin Juttat Moſeſen Laiſta / Ja teme on ſe Canne ia Luchtamus / ette yxi Syndi ombi ſwrembi quin toinen / Laki waſtan.

III. Lucu.

Miſſe

Jſſe ſis Juttalla paraſpoli ombi: Eli mite ſe Ymberileickaus autta: Ja toſin/ ſangen palio. Enſin/ ette heille on vſkottu/ mite Jumala puhunut on. Mutta ettei mutomat niien ſamain påle vſkoneet/ mitic ſijte lucua ombi: Pidheiſkö heiden Epeuſkonſa Jumalan vſkon turhari tekemen: Pois ſe. Waan paramin/ Olcon Jumala totinen/ Ja caiki Jnhimiſet Walechteliat. Ninquin kirioitettu on/ Senpåle/ ette ſinun pite totiſen oleman ſinun ſanoiſas/ ia ylitzewoitat coſka ſine Domitan.

Walechtel(at) Jumala kylle ſananſa pite. Mutta ioca Jnhimiſten påle ui rua/ ſe wilpite.

Jos ſis ſe nin on/ Ette meiden wårys Jumalan Oikeudhen yliſtepi/ miteſte me ſanoma: Ongo ſis Jumala wåre/ ette hen ſen ylitze wihaſtupi: (Mine puhun Jnhimiſten taualla) Pois ſe/ Quinga ſis Jumala taidhais Mailman Domita: Sille ios Jumalan Totuus minun Walehent cautta cunnialiſemari tulis/ henen yliſtoxexi/ Mingetedhen mine pidheis wiele ſijte ninquin Syndinen Domittaman: Ja ei paramin nin tehdhä (ninquin me laitetanma/ ia quin mutomat puhuuat/ ette me ſanoma) Techkemme paha/ ette ſijte hyue tulis. Joinenga cadhotus ombi ratki oikia.

Miteſte me nyt ſihē ſanoma. Ongo ſis meille parambipoli quin heille: Ei enſingen. Sille me olema ennē oſottaneet/ Ette ſeke Juttat ia Grekit/ caiki ouat Synnin alla/ Ninquin kirioitettu on/ Eikēgen ole wahurſkas/ ei toſin yrikē. Eikengen ole ioca ymmerttä/ Eikengē ole/ ioca Jumalata etzipi. Caiki he ouat poikenneh et/ ia caiki ynne ouat kelnottomari tulleet. Ei ykiken ole quin hyue teke/ ei ychtengen ſaacka. Heiden Curckuns ombi yxi auoion Hautta/ heiden Kiellenſe cāſa he petorē tekeuet/ Kykermen wiha ōbi heiden Hwllens alla/ Heiden ſuunſſa ombi teunens kiromiſta ia haikeutta. Heiden Jalganſa ouat nopiat wertta wloſwodhattaman/ heiden teiſens ombi ſila tuſ-

Pſal. 14.
Pſal. 6.

kaias:

ka ia sydhemenkipu / eiuet he rauhan tiete tundeneet / Ei ole Jumalan pelco heiden silmeins edhesse.

Mutta sen me tiedhemme / ette caiki se quin Laki sanopi / sen hen sano nijlle iotca Lain alla ouat / Senpäle / ette iocainen Suu pite tukittaman / ia caiken Mailman pite Jumalan edes Vicapään oleman / Senteden / ettei yriken Liha taidha Lain töiden cautta henen edhessens Wanhurskari tulla. Sille ette Lain lepitze waan Synnin tundemus tule.

Mutta nyt ilman Lain auttamata ombi se Wanhurskaus / ioca Jumalan edes kelpa / iulghistettu / ia Lain ia Prophetain cautta todhistettu. Se Jumalan Wanhruskaus (mamine) ioca tule Jesusen Christusen vskosta / caikein tyge / ia caikein päle / iotca vskouat.

Sille ettei täle ole ychten eroitusta ✠ he ouat caiki pänes Synniset / ia ei ole heille misten kerskamista Jumalan edes. Ja tuleuat ilman ansiotans Wanhurskari henen Armostans / sen Lunasturen cautta / quin ombi Christuses Jesuses / Jonga Jumala on asettanut Armonstolixi / sen Vskon lepitze henen Weresense / Joille hen sen Wanhurskaudhen / ioca henen edhesens kelpa / osottapi / sijnä / ette hen ne Synnit anderianda ✠ iotca ienyet olit Jumalan kerssimisen ala / Ette hen telle aijalla osottais / sen Wanhurskaudhen ioca henen edhesens kelpa Senpäle / ette henen ainoan pite Wanhurskan oleman / ia sen Wanhurskauttaman / ioca Jesusen Vskosta on.

Cussa sis ombi nyt sinun Kerskauxes? Se on wlossuliettu. Minge Lain cautta? Töidhen Lain cautta? Ei / Waan Vskon Lain cautta. Nin me sis sen sixi pidhemme / ette Jnhiminen wanhurskari tule / ilman Lain töite / sulan Vskon cautta. Eli ongo Jumala waiwoin Judasten Jumala? Eikö hen mös ole Pacanain Jumala? Ja / wissiste mös Pacanaidhen Jmala. Sille ette yxi ainoa Jumala ombi / ioca Ymberileickauxen wanhurskari teke vskosta / ia Esinahan vskon lepitze. Quingas ta? Teemekö me Lain tyhiexi Vskon lepitze? Pois se Waan me ✠ kijnitemme Lain.

Cum

Jenyet olit) Eikä Laki / eikä iocu hyue Töö / tainut syndi poisorta. Sen piti Christus ia anderiandamus tekemen.

✠ Kijnitemme) Vsko se teuttepi Caiken Lain. Mutta Teghot ia Töödh ei he ychten racan Laista teute.

* Cunnialisemaxi tulis) Dauid sanopi/Sinun ainoan wastã mine sy‑ditein ia pahasti sinũ edeses tein/ Senpäle ette sine waãhurskas olisit/sinũ Sanoisas/ia ylitzewoitat coska sine domittaã etc. Se cwlu ninquin synnit pideis tecteme/Senpäle ette Jumala wanhurskas olis/ Quin P. Paualit mõs tesse osotta. Ja ei quitẽgã nin ole. Mutta meiden pite synnit tũdemã toista Jumala meite nuctele/Ettehẽ nin laisans waaxi ia hurskaxi tũnustetaisin. Mutta ylitze temẽ tũdemisẽ/rũtelenet ne Tecoinpyhet Jumalan cãsa/ ia ei tachto heidẽ töidens anda olla Syndinã/ Ja nin pite Jumala oleman heiden walechteltans/ia sanoisans domittaman. Nin nyt P. Paualit tachto/ettei ne synnit Jumalata yliste(mutoin olis parambi Syndi tedhã quin hyue) mutta synnin tundemus ylistepi Jumala ia henen Armons. Nin iuri Jumala tule wanhurskaxi/ia caiki Inhimiset walechtelixi/iotca ei site tunnusta tachto/ia ei heiden Epeuskonsa tege Jumalan vsko tyhiäxi. Sille hen quitengi woittapi ia tule totisexi / ette hen caiki Synnisexi cwlluttapi.

* He ouat caiki pånens Synniset) Se on påcappale tesse Lehetuskirias ia coco Ramatus/ette caiki ouat syndiset/iotca ei ole Christusen Weren cautta wanhurskautetudh vskosa/ Sille käsite tåte Texti hyuesti/ ette henesse alaspainetan caiki tekoin ansiot ia kerskaus Töiste / ninquin P. Pauali tesse sano / Ja nin sula Jumalan Armo ia cunnia iepi / iosta me wanhurskaxi ainostans tulema.

IIII. Lucu.

Iteske me sis sanoma meiden Isen Abraham leuneheri Lihan polesta: Sen me sanoma / Jos Abraham on Töidhen cautta Wanhurskaxi tullut / nin henelle ombi kylle kerskamista/Waan ei Jumalã edes. Mutta mite Ramattu sano: Abraham vskoi Jumalan/ia se henelle wanhurskauderi luettijn.

Gene 15 / Gala 3. / Jaco 2

Mutta sille ioca töte teke / ei lueta palca Armosta / waan welghasta. Mutta henelle ioca ei Töisse kijniripu/waan vskopi sen påle/ ioca sen Jumalattoman wanhurskauttapi/henen Vskonsa luetan henelle / wanhurskaudheri. Ninquin mös David sanopi / Ette autuahus on ainostans sen Inhimisen/iolle Jumala tygelukepi wanhurskaudhen/ ilman Töidhen apua/

Tesse P. Pauali osotta cadhella Esicuualla/ettei Ausio miten ole waan ainoa Jumalan Armo.

costa

costa hen sano. Autuat ouat ne/ ioinenga wärydhet ouat an Psal. 32.
dexiannetudh/ Ja ioinenga Synnit peitetyd ouat. Autuas on
se Mies iolle Jumala ei ycte syndi tygeluge.

Lienekö teme Autuahus waiwoin Ymberileickauxen ylitze⸗
tullut/ eli mös ylitze Esinahan: Nimbe me sanoma/ ette A⸗
brahamille oli henen Vskons Wanhurskaudhexi luettu. Quin
ga hen sis henelle tygeluettin: Costa hen oli Ymberileckaures/ Esinahka
eli Esinahas: Ei Ymberileickaures/ waan Esinahasa. Mut Abraham vskoi
ta sen Ymberileckauxen Merckin hen otti Jnsiglixi ette hen ia tuli wanhurs⸗
oli wanhurskari techty vskon cautta/ ioca henelle oli Esinaha caxi/ ennenquin
sa/ Senpäle/ ette henen piti oleman caikein vskolisten Jse/ hen Ymberile⸗
iotca Esinahasa vskoit/ ette se sama pidheis mös heille Wan kattijn Gen. xv.
hurskaudhexi tygeluettaman. Ja tulis mös Ymberileickauxen Ette Armon pi⸗
Jsexi/ Ei waiwoin ninen/ iotca Ymberileickatuista syndynyet ti oleman io en⸗
ouat/ Mutta mös ninen/ iotca waeldauat sen vskon Jelkijs nen quin. Teco
mödhen/ ioca oli meiden Jsen Abrahamin Esinahasa. oli.

Sille ne Lupauxet/ Ette henen piti tuleman Maliman
perilisexi/ ei ole tapachtanut Abrahamille/ ia henen Sieme⸗
nillens Lain cautta/ Waan vskon wanhurskaudhen cautta.
Sille/ ios ne/ iotca Laista ouat/ perilliset ouat/ Sijtte vsko ö⸗
bi turha/ ia se Lupaus ombi huckan tullut. Senwoori ette
Laki Wihan ylesskihoitta/ Sille cussa ei Laki ole/ ei sielle mös
ole Lain ylitzekieumisre. Senteden annetan Perimys Vskos⸗ Gene 17.
ta/ Ette sen pite Armosta oleman/ Ja se Lupaus pite olemā (Siemenille)
wahwana caikille Siemenille/ Ei ninen ainostans/ iotca La⸗ se on/ seke Jutta
ista ouat/ mutta mös ninen/ iotca Abrahamin Vskosta o⸗ ille ette pacano
uat/ ioca on meiden caikein Jsen. Ninquin kirioitettu on/ ille. Sille ette
Mine asetin sinun monen Pacanain Jsexi Jumalan edes/ Pacanat/ iotca
ionga sine vskonut olet/ Joca ne Coollehet eleuexi teke/ ia vskouat/ ouat
cutzupi ne cappalet ioita ei oleca/ ninquin ne olisit. nin hyuesti Abr⸗
ahamin Siemē/
Ja hen vskoi sen Toiuon päle/ cussa ei ensingen toiuottapa quin Juttatki.
ollut. Ge 15. 22.

ollut/ Senpäle ette henen piti oleman monen Pacanain Isen/ Ninquin henelle sanottu oli/ Nin pite sinun Siemenes oleman. Ja ei hen heickonnut vskosa/ eikä mös totellut henen policolutta Rumistansa/ Echke hen io lehes sata aijastaica wanha oli/ Eikä mös Saran policolutta Cochtua. Sille ei hen ychten epeilyt Jumalan Lupauxen päle Epeuskon cautta/ Waan oli wahwa vskosa/ ia ānoi Jumalā sen ✗ Cunnian/ ia oli caikein wissin sen päle/ ette se iota Jumala lupapi/ sen hen mös woipi teuttä. Sentedense ombi mös henelle Wanhurskaudexi luettu.

Nin ei se ole waiwoin henen techtens kirioitettu Ette henelle se tyge luettu oli/ Mutta mös meiden tedhen/ ioille se mös pite tygeluettaman/ Jos me vskoma henen pälens/ ioca meiden HERRAN JESVSEN ylesheretti Coolluista. Joca meiden Syndijen tedhen vlosannettu on/ ia meiden wanhurskaudhen tedhen ylesheretetty.

✗ Cunnian) Joca vskopi Jumalan/ se andapi henelle Cunnian/ ette hē on wanhurskas/ caikiwaldias/ hurskas/ wijsas ia hyue etc. Ja nin Vsko ylestentte ne Colmet Ensimeiste kesky/ ia wanhurskautta Inhimiset Jumalan edes/ Ja se on se oikea Jumalan paluelus.

V. Lucu.

Ette me nyt sis olema wanhurskautetut Vskon cautta/ Nin meille ombi Rauha Jumalan cansa/ meiden HERRAN Jesusen Christusen cautta/ Jonga lepitze meille mös ombi yxi Tygekieumys Vskossa tehen Armohon/ ionga siselle me seisoma/ ia kerskama meitē Toiuosta ioca meille ombi sijte Cunniasta/ quin Jumala meille andapi. Mutta ei site ainostansa/ wan me mös kerskama meitem waiwasa/ Sille me tiedheme/ Ette waiua saatta kerssimisen/ Mutta ker-

ta Kerſimys ſaatta coeturen/Coetus ſaatta toiuon/Mutta toiuo ei ſe wilpiſtele. Sille ette ſe Jumalan Rackaus ombi wloſwonatettu meiden Sydhemihin/ſen pyhen Hengen cautta ioca meille on annettu.

Coetus) E.e on/ Coſta iocu hyue ſti ombi kiuſattu/ia taita ſijte puhua/ninquin ſe ioca itze ſen tykene on ollut.

Sille ette mős Chriſtus/coſka me wiele heicot olima aijan ielken/ombi meiden Jumalattoidhen edheſte coollut. Tuſkalla nyt iocu coole ſen Oikean tedhen. Waan iongun Hyuen edeſt wſkallais lehes iocu coolla. Senteden Jumala yliſte henẽ Rackauttans meiden cochtan/ette Christus ombi meiden edeſten coollut/coſka me wiele Syndiſet olima. Nin me ſis palio enemin henen cauttans warielãme wihan edheſte/ſenwoori ette me henen Werens Lepitze wanhurſkautetud olema.

Sille ios me Jumalan cauſa olema ſouitetut/henen Poians Coleman lepitze/coſka me wiele henen Wiholiſens olima/Palio enåmin me Autuari tulema henen Elemens lepitze/ette me nyt ſouitetut olema. Mutta ei waiwoin ſite/waan me kerſkama mős meite * Jumalaſta/meiden HERRAN JEſuſen Chriſtuſen cautta/Jonga lepitze me olema nyt ſouinon ſaaneet.

Syndi

Senteden/ninquin ydhen Inhimiſen cautta Syndi on Mailmã tullut/ia Syndin lepitze Colema/ia nin Colema caikein Inhimiſtẽ ylitze õbi yldynyt/ſenwoori ette caiki ouat ſyndi tehneet. Sille ette ſyndi oli toſin Mailmas/hamã Lakijn aſti. Mutta cuſſa ei ychten Laki ole/ei ſielle ſyndi totella/Waan ſe Colema wallitzi Adamiſta hamã Moſeſen aſti/heidẽ ylitze mős/iotca eiuet ole ſyndiſe tehneet/ſencaltaiſen Ylitzekenmiſen cauſa quin Adam/ioca ombi ſen ‡ Cuua/quin ielken tuleua oli.

Armo

Mutta ei ſe nin ole Lahiã cauſa/quin Synnin. Sille ios mõda ouat ydhẽ Inhimiſen Synnin tedhẽ coolleet/Nin on palio enembi Jumalan Armo ia Lahia monelle runſahaſta

ſta tapachtanut/Jeſuſen Chriſtuſen cautta/ioca ſe ainoa Jnhimiſen armoſa oli.

Ja ei ole ſe Lahia ainoſtans ydhen ❧ Synnin ylitze/ Nin quin caikein Cadotus on tullut ydhen Syndiſen ydhen ſynnin tedhen. Sille ette Domio on wloſtullut ydheſte Synniſte cadhotuxexi/ Mutta ſe Lahia/hen môs auttapi moneſta ſynniſte Wanhurſkautehen. Sille ios Colema ombi ydhen ſynnin tedhen wallinut/ ſen ydhen cautta /palio enemin ne iotca ſauat Armon ia Lahian teuttemiſen Wanhurſkaudhexi pite wallitzeman Eleimeſe ydhen Jeſuſen Chriſtuſen cautta.

ydhen ſynnin) Ninquin Adamin ſyndi ôbi meiden omaxi tullut Nin myri môs Chriſtuſen wâhurſkaus meiden Omaxi on tullut.

Sille/ninquin ydhen Jnhimiſen ſynnin tedhen Cadhotus on ylitze caikein Jnhimiſten tullut/Nin ombi môs ydhen wanhurſkaudhen cautta/ ſe Elemen wanhurſkaus caikein Jnhimiſten ylitze tullut. Sille ninquin ydhen Jnhimiſen cwlemattudhen tedhen/monda ouat Syndiſexi tulleet/ Nin môs monda tulewat ydhen cwliaiſudhen tedhen wanhurſkaxi.

Laki

MUtta Laki ombi môs tehen ſiſelletullut / Senpâle ette Syndi wekeuemexi tulis/Mutta cuſſa Syndi on wekeue/Sielle ombi quitengin Armo palio wekeuemexi tullut/Senpâle / ette ninquin Syndi ombi wallinut Coleman polen / Nin môs Armon pite wallitzeman wanhurſkaudhen lepitze ijancaikiſehen Elemehen/ Jeſuſen Chriſtuſen cautta.

✠ Jumalaſta) Ette Jumala meiden oma ombi/ia me olema henen Omanſa/ia Hywuydhet ouat meile ychteitzet heneſte/ia henen canſans caikeſſa Edeſkatzomiſeſa.
‡ Cuua.) Ninquin Adam meite/ henen Synnillens/ ilman meiden rikoxita/ ombi cadhottanut / Nin môs Chriſtus on henen Wanhurſkaudhellans / ilman meiden Anſiota / meite wapachtanut.
❧ Ydhen ſynnin) Teſſe hen puhupi Periſynniſte/ ioca on tullut Adamin cwlemattudheſta, Joſta caiki mite meiſſe on/ſe on ſyndi.

VI Lucu.

Mut-

Jteste me sis tehē sanoma: Pitekō meidē wiele Synnise olemā / senpäle ette se Armo site wekeuembi olis: Pois se. Quingasta meiden wiele pideis Synnis elemen / iosta me poiskoolleet olema: Eikō te tiedhä Rackat Weliet / Ette caiki iotca castetut olema Christusesa Jesusesa / me olema Castetut henen Colemahansa: Nin me olema sis henen cansans haudhatut casten cautta colemahan / Senpäle / ette ninquin Christus ombi coolluista ylesheretetty Isen Cunnian cautta / Nin mös meiden pite waeldaman / ydhes wdhesa Elemese. Sille ios me ynne henen cansans kÿnÿstutetut olema ydhen caltaiseen Colemahan / Nin me mös tulema Ylesnousemisesa ydhen caltaiseri / Tieten / ette meiden Wanha Inhiminen on henen cansans ristinnaulittu / Senpäle / ette se Syndinen Rumis pite turmeldaman / ettei me testedes pidhe syndi paluelemen. Sille ette se quin Coollut on / hen ombi synniste wanhurskautettu.

Mutta ios me coolleet olema Christusen cansa / nin me Vskoma / ette meiden mös pite elemen henen cansansa / Ja tiedheme / ette Christus ioca nÿste Coolleista ylesheretetty on / ei hen sillen coole / ei se Colema saa testedes henē ylitzens walta. Sille se quin hē coollut on / sen hē syndiin cooli wihdhoin / waan se quin hen elepi / sen hen Jumalan elepi. Nin mös te / siri te teidhen itzenne pitekä / ette te oletta Syndihin coolleet / mut ta elette Jumalaan Christusen Jesusen meiden HERRAN cautta.

Nin elkete nyt laskeco Syndi wallitzeman teiden coleuaisesa Rumisanna / nin ette te hende cwletta henen ※ Himoinsa ielkeen. Ja elkete andaco teiden Jesenitenna Synnin Odhari wärytehen / Mutta andaca itze teiten Jumalalle ninquin ne /

(Armon alla) Nin cauuā quin Armo walliꝫe/ nin Omatundo ombi wapah/ia ahdiſta ſyndije Lihaſſa. Waan cuſſa ei ole Armo ſielle ſyndi walliꝫe/ia Laki Omantunnon domiꝫe.

iotca Colluiſta ouat wirghonneet/ia teiden Jeſenet/Jumalalle
wāhurſkaudhē Odhari. Sille ettei Syndi pidhe teiden ylitzen
walitzemā/Sēwoxi ettei te ole Lain alla Waan Armon alla.
Quingaſta ſis ✠ Pitekō meiden Syndi tekemen/Ettei me ole
Lain alla/Waan Armon alla ✠ Pois ſe. Ettekō te tiedhē/ ette
iolle te annatte teiden itzenne palueliaxi cwlemahan/ſen palue
liat te oletta/iōga te oletta cwliaiſet/Taicka ſynnin/coleman
polehē/eli Cwliaiſudē Wanhurſkaudhē polen ✠ Mutta Juma
lan olcon kÿtos/ Ette te olitta Synnin palueliat/ Mutta nyt
oletta ſydhemestē cwliaiſet / ſen opin Eſicuua ſa / iohonga te
oletta wedhetud. Mutta nyt ette te oletta wapadhetud ſynni
ſte/nin te oletta Wanhurſkaudhen palueliaxi tulleet.

Mine puhun neiſte Inhimiſten tavalla / teiden Lihaliſen
heickoudhē tedhen. Ninquin te oletta andanut teiden Jeſenet
Saſtaiſutta ia Wārytte paluelemaan ydheſte Wārydeſta nin
toiſehen/Nin andacat mōs nyt teiden Jeſenet Wanhurſkau
dhen palueluxeen/ ette ne tuliſit Pyhexi. Sille coſka te olitta
Synnin palueliat / nin te olitta wapaat Wanhurſkaudheſta.
Mite hedhelme teille ſilloin ſiite oli / Joiſta te nyt hāpiette ✠
Sille ette ſencaltaiſten loppu ombi Coolema. Mutta ette te
nyt oletta wapadhetut ſynniſte/ia Jumalan palueliaxi tulluet.
ombi teille teiden Hedhelme / ette te pyheri tuletta/ Mutta
ſen Lopuxi/ ſe ijancaikinen Eleme. Sille ette Colema ombi
Syndin palca. Mutta Jumalan Lahia ombi ſe ijancaikinen
Eleme/ Jeſuſes Chriſtuſes meiden HERRASA.

✠ Henen Colemahanſa) Ette mōkin (ninquin hen) coolēma. Sille emme
me caikent tyynni coole ſynniſte/ennenquin Liha coole Kümliſeſta.
✠ Himōſa telken) Merkitze ette pyhille Inhimiſille ombi wiele pahat
Himot lihaſſa, ioita eiuet he noudha eike teuttā.

VII Lucu.

Jkö te tiedhe/rackat weliet (Sille mine puhū
Lain taitauain tyge) Ette Laki ſe wallitzepi
Inhimiſen ylitze / nincauuan quin hen ele:
Sille yxi waimo ioca Miehen halluſa ombi /
nincauuan quin Mies ele / hen on heneben ſi
dhottu Lain canſa. Mutta ios Mies coole /
nin ſe on wapah ſijte Miehen Laiſta. Waan ios hen toiſehē
Mieheen ſecaunde / henen Miehenſe eleiſe / nin hen Hoorari
cutzutan. Mutta ios Mies coolepi / nin hē on wapah Laiſta /
ettei hen Hoora ole / ios hen ſecaunde toiſehen Miehen.

Nin oletta Te mös / minun Welieni ✠ Laiſta coletetudh /
Chriſtuſen Ruumin cautta / ette teiden pite ſecaundeman toiſe⸗
hē / nimitten ſihen / ioca Coolleiſta on Yleſnoſnut / ſen päle / ette
me Jumalalle Hedhelmeitzisim. Sille coſka me olima Lihaſ⸗
ſa / nin ne ſynniſet Himot (iotca Lain cautta heidēs yleſkihoi⸗
tit) olit wekeuet meiden Jeſeniſe / Colemalle hedhelmeitzemen.
Mutta nyt me olema wapadhetut Laiſta / ia heneſte poiſkool
luet / ioca meite Fangina piti / Nin ette meiden pite paluelemā /
Hengē wdeſa menoſſa / ia ei ſijnä wähas Bockſtauin menoſſa.

Mite ſte me ſis ſanoma: Ongo Laki ſyndi: Pois ſe. Mut
ta en mine mwtoin ſyndi tundiſi / quin Lain cautta. Sille
en mine oliſi Himoſta miten tienyt / ellei Laki oliſi ſanonut
Ele himoitze. Mutta nin otti ſyndi Tilan Reſkyſte / ia yleſki⸗
hoitti minuſſa caikinaiſen Himon / Sille ette ilman Laita oli
Syndi coollut / Mutta mine elin muinen ilman Laita. Coſ⸗
ca ſis Reſky tuli / nin Syndi taas wircoſi / Ja mine coolin.
Ja nin leuttihin / ette ſe Reſky quin minulle oli Elemexi loo
tu / ſe minun ſaati Colemahan. Sille ette Syndi otti tilan
Reſkyſte / ia petti minun / ia ſille ſamalla Reſkylle hen minū
tappoi. Se Laki ombi quitengi itzeſtens pyhe / ia ſe Reſky om
bi pyhe / oikia ia hyue.

Ongo ſis ſe / quin Hyue on / minulle Colemaxi tullut: Pois

ſe. Mutta ſenpåle / ette Synnin pitcis nåchtemen / quinga hen Syndi olis / ombi hen minulle ſen Hyuen cautta Coleman ſynnyttenyt / Senpåle ette Synnin pideis ylitze måren Synnixi tuleman / Keſkyn cautta. Sille me tiedheme / ette Laki on Hengelinen / Waan mine olen Lihalinen / Synnin ala myyty. Sille em mine tiedhå / mite mine ✝ teen / Senteden ettei mine tee / mite mine tahdhon / waan ſite quin mine wihan / ſen mine teen. Mutta ios mine ſite teen / iota em mine tachto / nin mine olen ſoſionut Lain canſa / ette hen on Hyue. Nin em mine nyt ſite ſama tee / waan ſe Syndi / ioca minuſſa aſupi. Sille mine tiedhen / ette minuſſa / ſe on / minun Lihaſſani / ei miten hyue aſu. Kylle minulla ombi Tachto / Waan teutte Hyue / em mine ſite leudhå. Sille ette ſe Hyue / iota mine tahdhõ em mine ſite tee / waan ſite paha / iota em mine tahdho / ſite mine teen. Mutta ios mine ſen teen / iota em mine tachto / nin em mine ſite ſama tee / waan ſe Syndi / ioca minuſſa aſupi.

Nin mine nyt leudhen itzelleni ydhen Lain / ioca tachto tehdhå ſite / quin Hyue on / ette minuſſa Pahuus kijnirippu / Sille minulla ombi Halu Jumalan Lakijn / ſen ‡ ſiſelliſen Inhimiſen poleſta. Mutta mine nåen ydhen toiſen Lain minun Jeſeniſeni / ioca ſotipi minun Mieleni Lakia waſtan / ia ottapi minun Fangixi ſijnå Synnin Laiſſa / ioca ombi minun Jeſeniſeni. Mine wihileinen Inhiminen / cuca minun påſtepi teſte Coleman Rumiſta: Mine kijten Jumalata Jeſuſen Chriſtuſen cautta meiden HERRAN. Nin mine nyt itze paluelẽ Jumalan Lakia mielelleni / Mutta Lihan canſa ſen ſynnin Lakia.

Coleman) Colema cutzutan teſſe / ſe tuſka ia waiua ſijnå ſodhas ſyndie waſtan / Ninquin Exod. 8. Pharao ſano / Ota teme Colema minulda / quin olit ne Metzeſircat.

‡ Laiſta) Se wanha Inhiminen pitepi Omantunnon ſyndin canſa Orianans / ninquin Mies waimonſa. Mutta coſka ſe wanha Inhiminẽ / quin on Syndi / coolepi Armon cautta / nin Omatundo tulepi Synniſte wapaaxi / nin / ettei Lakican ſillen taidha yleſkihoitta Omantunnon påle candaman.

✝ Teen) Tekeminen / ei cutzutta teſſe iocu Lain tõte teuttå / waan ne himot tuta / ette he kihoittauat heitens / Mutta Laki teuttreminen / ſe on /

ilman

Aman paha ſiſu ia himo elemen ſangen puchtaaſta / Joca ei tapadhw-
zeſſe nykyſes Elemeſe.
* Siſelliſen) Siſellinen Jnhiminen cutzutan teſſe ſe Hengi / quin Ar-
moſta ombi ſyndynyt / ia pyhiſſe Jnhimiſis ſotipi ſite wlcoiſta Jnhimiſte
waſtaan / ioca ombi tolmi / ierc̃ki / taito / mieli / ia caiki mwdh / mite Juhi-
miſes ombi loonnoſta / Sille ne caiki ouat Synnille rinatudh.

VIII. Lucu.

Jn ei ole miten * cadhottapa nijlle / iotca Christuſes Jeſuſeſa ouat kijnitetudh / ne / iotca ei waella Lihan ielken / waan Hengen ielken. Sille ette Hengen Laki / ioca eleuexi tekepi Christuſeſa Jeſuſeſa / ſe ombi minun wapachtanut ſynnin ia coleman Laiſta. Sille ſe quin ei Laki tainut matkan ſaatta (Senwoxi ette hen Lihã cautta oli heickoxi tullut) ſen Jumala teki / ia lehetti henen poianſa ſen ſynniſen Lihan hahmoſa / ia poiſdomitzi ſynnin Lihaſſa / Synnin cautta. Senpále / ette ſe Wanhurſkaus / ionga Laki watipi / meiſſe teutetyxi tulis / Quin ei nyt ſillen Lihã ielkin waellamma / waan Hengen ielken.

Sille / ne / iotca Lihalliſet ouat / totteleuat nijte Lihaliſia / Mutta ne / iotca Hengeliſet ouat / totteleuat nijte Hengeliſia. Sille ette Lihan Halu / ombi colema. ia Hengen Halu / ſe ombi Eleme ia rauha. Senteden ette Lihan Halu ombi yxi Wihaus Jumalan waſtaan / Senwoxi ettei ſe ole Jumalan Lain cwoliainen / eipe hen ſemmengen ſite woi. Mutta iotca Lihalliſet ouat / ei ne taidha olla Jumalan otoliſet. Waan ette te ole Lihalliſet / mutta Hengeliſet / Jos mwtoin Jumalan Hengi te ſiſe aſupi. Mutta iolla ei ole Christuſen Hengi / ei ſe ole henen omanſa. Mutta ios ſis Christus onmbi teiſſe / Niin Rumistoſin on coollut ſynnin tedhen / Mutta Hengi ombi Elemeſen Wanhurſkaudhen tedhen. Jos nyt ſen Hengi / ioca Jeſuſen

Lihaliſia) Lihaliſia totella / ſe on / Ei miteu Jumalaſta lucnpite / ei totella henden / ei mixiken hẽde pite / ia ei mitten heneſte ymmerttä / Mutta Hengeliſet olla / ombi iwri ſito waſtaan.

ſen ylesheretti Coolluiſta/ aſupi teiſte, Nin môs ſe ſama/io-
ca Chriſtuſen ylesheretti Coolluiſta/ pite teiden coleuaiſen Ru
mijn eleueri tekemē /ſē ſyyn tedhē/ette henē Hēgens teiſſe aſupi.
Nin olema me nyt (rackat Weliet) Welcapåäd/ ei Lihan
ette meiden pite Lihan ielkin elemen. Sille ios te elette Lihan
ielken/ nin te coletta. Mutta ios te coletatte Lihan ſiſun / Hen
gen cautta / nin teiden pite elemen. Sille ette caiki ne / iotca
Jumalan Hengelle waikutetaan / ne ouat Jumalan lapſet.
Gala. 4. Sille ette te ole ſaaneet Oriudhen Henge / ette teiden pidhe-
1. Tim. 1. is wiele pelkemen. Mutta te oletta ſaaneet wloſwalittudhen
Laſten Hengen / Jonga cautta me hwdhama / Abba rakas
Iſe. Se ſama Hengi todiſtapi meiden Hengellen / ette me ole
ma Jumalan Lapſet. Jos me olema Lapſet / nin me olema
môs Periliſet/ nimiten/ Jumalan Periliſet/ ia Chriſtuſen can-
ſaperiliſet. Jos me mutoin ynne kerſſime / Senpåle ette me
môs henen canſans Cunniahan tuliſima.
Riſti Sille ette ſixi mine ſen pidhen/ Ette temen nykyiſen Aijan
waiuat/ eiuet ole ſen Cunnian keluoliſet/ ioca meiden co
chtaan pite ilmoitettaman. Sille ſe ikeue loondocappalein
odhotus odhottapi ſen Jumalan Laſten ilmoituxen pereſte.
Sen woxi ette Loondocappaleet/ ouat Turmeluxen alaheite-
tudh/ heiden tachtoins waſtaan/ Waan henē tehdhens/ ioca ne
ombi alaheittenyt ydhen toiuon påle. Sille ette Loondocap-
palet pite môs wapaxi tuleman ſijte turmeludhen Oriudeſta/
Ikeueitze) Nin- ſihen Jumalan Laſten Cunnialiſen wapautehen. Sille me tie
quin yxi waimo/ dheme/ ette iocainen Loondocappale / hocapi ia ikeueitze te-
Laſta ſynnyttei henaſti meiden canſan.
ſens.
Mutta ei waiwoin ne / Waan môs me itze / ioilla ombi
Hengen wdhiſtos/ hocamma môs itzellemme/ ſen Lapſudhen
ielken / ia odhotamma meiden Rumijn Lunaſtuſta. Sille
kylle me olema wapadhetut/ Wan ſe ombi Toiuoſſa. Mutta
ios Toiuo nåkypi/ ei hen ole toiuo / Sille quinga iocu ſite tai-
ta

ta toiuoa ionga hen nåke: Mutta ios me site toiuoma/ iota emme me nåe/ Nin me site odhotamma kersimisen cansa.

Samalmoto mös Hengi autta meiden heickoutta. Sille eipe me tiedhe/ mite meiden pite rucoleman/ ninquin tulis/ Waan itze Hengi manapi hyue meiden edesten/ sanomattomilla Hocauxila. Mutta se/ ioca sydhemen catzopi/ hen tiete mite Hengē mieles ombi/ Sille ette hen manapi pyhein edeste Jumalan mielisudhen ielkin. Mutta me tiedhemme ette ninen iotca Jumalata racastauat/ caiki cappalet parahin auttauat/ nimitten nÿlle iotca Aighotuxen ielken cutzutut ouat. Sille iotca hen on edeskatzonut/ ne hen ombi edessåtenyt/ ette heiden pite oleman henen Poians Cuuan caltaiset/ Senpåle ette henen pite oleman se Esicoinen monein Welieín keskene. Mutta iotca hē on edessånyt/ne hen ombi mös cutzunut. Ja ne iotca hē on cutzunut/ne hē ōbi mös Wåhurskauttanut. Mutta iotca hē wanhurskautti/ne hen ōbi mös cunnialisexi tehnyt.

Mitefte me sis tehen sanoma: Ette Jumala ombi meidē edesten/ Cuca woi meiden wastan olla: Joca ei mös ole henen oma Poicans armachtanut/ Waan on wlosandanut henen meiden caikein edeste/ Quingasta ei hen mös andaisi meille caikia henen cansansa: Cuca tachto ninen Jumalan wloswalittudhen påle canda: Jumala ombi se/ ioca wanhurskautta. Cuca ōbi se ioca tachto cadotta: Christus on se/ ioca collut on. Ja palio enēbi/Hen ombi mös ylesheretetty/ Jocamös ōbi Jumalan oikealla Kådelle/ia manapi hyue meiden edestē.

Cuca tachto meite eroitta Jumalan Rackaudhesta: waiuaco eli adhistos/ eli wainous: eli nelke: eli alastus: eli håte: eli miecka: Ninquin kirioitettu ombi/ Sinun tedes me coletetamme yli peiue/ Me pidetem ninquin Teurari techtenet Lāhaat. Mutta nÿsse caikissa me ylitzewoitamme/ henen cautans/ioca meite racastanut on. Sille ette mine olen wissi sen Psal. 44.

 påle

päle/ Ette eikä Colema/ taicka Eleme/ Eikä Engelit taicka Esiuallat/ eli wäkewuydhet/ eikä nykyset taicka tuleuaiset/ eikä corckius eli syueys/ eikä iocu muu Loondocappale/ woi meite eroitta Jumalan rackaudhesta/ ioca ombi Christusesa Jesusesa meiden HErrasa.

Cadhottapa) waicka synnit wiele Lihassa kiuckuitze/ nin ei hen quitengan taidha cadhotta Inhimiste/ Senteden ette Hengi ombi wanhurskas ia sotipi site wastan. Mutta cussa ei se Hengi ole/ siinä Laki Lihan cautta heicoxi tule/ ia ylitzekieudhen. Nin ette se on mahdotoin/ ette Laki sen Inhimisen taita autta/ mutta waan syndihin ia Colemahan. Senteden Jumala lehetti Poiansa/ ia sälytti benen pälens/ meiden synnit/ ia nin autti meite Laki teuttemen/ henens Hengens cautta.

IX Lucu.

Otudhen mine sanon Christusesa/ ia en Walehtele/ Quin minun Omatundon minulle todhista pyhesse Hengese/ Ette minulla ombi suri murehe/ ia alinomainen kipu Sydhemeseni. Sille mine olen itze pyynyt minuani kirotuxi tulla Christuselda/ minun Weliëini teden/ iotca ouat minun Langoni Lihan cautta/ iotca ouat Israelitit/ ioinenga ombi Lapsuus ia Cunnia/ ia Lijttot/ ia Lain sädhyt/ ia se Jumalanpaluelus/ ia ne Lupauxet/ ioinenga mös ne Iset ouat/ ioista Christus ombi syndynyt Lihan polesta/ Joca ombi Jumala caikein ylitze/ ylistettu ijancaikisesta/ Amen.

Mutta em mine neite puhu/ ette Jumalan Sana senteden on huckunut. Sille ei ne ole caiki Israelitit/ iotca Israelista ouat/ eike mös ne caiki poiat ole quin ouat Abrahamin Siemen. Waan Isaachisa pite cutzutaman sinulle Siemen. Gene 21. Se on/ Ei ne Jumalan Lapset ole/ iotca Lihan cautta Lapset ouat/ Mutta ne/ iotca Lupauxen polesta Lapset ouat/

ne

ne Siemenexi luetan. Sille ette teme ombi Lupauxen sana/
quin hen puhu /Telle ajalla minun pite tuleman/ ia Saralla Gen. 18.
pite Poian oleman.

Mutta ei se ainostans nin heille tapachtanut / waan mös
Rebecca widhoin sighitti Jsaachist meiden Jsieste. Sille ios
ennen Lasten syndymetä/cosca ei he wiele miten hyue eikä pa
ha tehneet/ Senpäle ette Jumalan Aighotus pideis seisoman/
wlosswalitzemisen ielken / Ei Töödhen ansiosta/ waan sen Cut
z ian Armosta / nein henelle sanottin. Se swrembi pite paluele
m in site wehembete/ Ninquin kirioitettu on/ Jacob mine ra- Mala. 1.
ca tin/ Mutta Esau mine wihasin.

Miteste sis me tehen sanoma: Ongo sis Jumala wärä:
Po:s se. Sille hen sano Mosesselle. Jonga mine olen Armoli-
nen/ sen mine olen armolinen/ Ja ketä mine armaitzen / sen y- Exo. 33.
litze mine armaitzen. Nin ei se nyt seiso iongun tahdhosa eli
Jooxusa / waan Jumalan armaitzemisesa. Sille ette Ramat
tu sanopi Pharaonin tyge/ Juri sitewarten mine olen sinun Exo. 9.
ylesherettenyt / ette minun pite sinun päles minun Wäkeni
osottaman/ Senpäle/ ette minun Nimen pite caikesa Mail-
masa iulghistettaman. Nin hen nyt armacta / ketä hen tachto/
Ja padhutta kenen hen tachto.

Nin sine mahdhat sano minulle. Miri hen sis meite nuch-
tele: Cuca taita henen Tachtons wastan seiso: O Jnhimis
parca/ Cuca sine olet ettes tahdhot Jumalan cansa ridhelle:
Sanoco mös iocu Teco henen Tekiellense / Mixis minun sen-
caltaisexi tehnyt olet: Eikö Sauenwalajalla ole walda/ yd-
hesta pystyste tehdhä/ yxi Astia cunniaxi / ia sen toisen häpije
xi: Senteden/ ios Jumala tachto wihans osotta/ ia woimans
ilmoitta/ Ombi hen swren Kerssimisen cansa kerssinyt henen
Wihans Astiat / iotca walmistetut ouat cadhotuxehen / Sen-
päle ette henen piti tiettenexi tekemen henen Cunnians ric-

kandhen

kaudhen / ylitze henen Laupiudhensa Astiain / iotca hen Cun-
niaxi ombi walmistanut.

Osee. 2. Jotca hen mös cutzunut on / nimiten meite / Ei ainostans
Juttaista / wan mös Pacanoista. Ninqui hen mös sanopi O-
sean cautta / Mine tadhon sen cutzua minun Canssaxeni / ioca
ei minun Canssan ollut. Ja minun Rackaxeni / ioca ei minun
Rackan ollut. Ja sen pite tapachtaman / Ette sielle / cussa he-
Esa. 10. ille sanottu oli / Eipe te ole minun Canssan / Sijne he pite cut-
zutaman Eleuen Jumalan Lapsixi.

Mutta Esaias hwta Israelin edes / Jos Israelin Lasten
lucu nin olis / quin sanda meresse / Nin quitengin ne techteet
autuaxi tuleuat. Sille ette yxi Hätemys ia Häwtos pite tapac-
Esa. 1. taman / ia quitengin se kiendy wanhurskaudhexi. Sille ette itze
HERRA pite sen Häwitoxen Maan päle ※ hilitzemen. Ja
ninquin Esaias ennen sanoi / Ellei HERRA zebaoth olis
meille iettenyt Siemēde / nin me olisima olluet quin Sodoma
ia sencaltaiset quin Gomorra.

Miteste me sis tehen sanoma: Sen me sanoma / Ette Pa-
canat / iotca ei ole wanhurskaudhen ielken seisoneet / ne ouat
wanhurskaudhen saaneet / Mutta mine sanon sijte wanhur-
skaudhesta ioca vskosta tulepi. Mutta Israel / ioca on wan-
hurskaudhen Laiit ielken seisonut / ia ei ole saanut wanhurska-
udhen Lakija. Minge tedhen: Senteden ettei he site vskosta /
mutta ninquin Lain töiste etzit. Sille he ouat louckaneet itzens
sen Caadhekiuen päle / Ninquin kirioitettu ombi. Catzos / mi-
ne panē Zionijn ydhen caadhekiuen / ia ydhen pahoituxen Cal-
lion / Ja ioca henē pälens vskopi / ei henen pidhe häueistemn.

Caadhekiue) Ette he site vsko ette Christus wanhurskautta Jnhimiset paitzi Töiden ansion / Sēteden he louckauat itzens heneen pälens ia pahenuat. Esa. 29.

※ hilitzemen) waicka se sun ēbi osa langepi / ette he tuleuat vskottomaxi nin ei hen quitengā carkia tadho nin anda langeta / Waan tehelle pite ne Techteet / ia ninen cautta hen site xunsaman vlosleuitte henen Sanansa ia Armonsa / ionga cautta he Wanhurskaxi ia pyhexi tuleuat.

X. Lucu.

Rackat

Ackat Weliet/minun Sydhemeni halu/ia rucous ombi Jumalan tyge Israelin edeste/ette he tulisit autuapi. Sille mine ånan heille todhis tuxen/ette heille ombi achkerus Jumalan polē/ Mutta tyhmydhen cansa. Sille ettei he ymmer ohe site Wanhurskautta ioca Jumalan edeskelpa/ waan etziuet oma Wanhurskauttans ylesoijenda/ ia nin ei he ole sen Wanhurskaudhen alamaiset/ ioca Jumalan edes kelpa. Sille ette Christus ombi Lain Loppu/ Joca henen pålens vskopi/ se ombi wanhurskas.

Moses kylle kirioitta sijte Wanhurskaudhesta ioca Laista tule/ Ette ioca Inhiminen sen teke/ henen pite ✝ sijnå elemen. Leuit. 18. Galat. 3.
Mutta se Wanhurskaus ioca Vskosta ombi/sanopi nein/ Ele sano Sydhemeses Cuca tachto ☛ Ylesastu Taiuasen? (Se on/ Christusta tenne alashakia) Eli cuca tachto alasastu Syuuyteheen? (Se on/ Christusta coolleista iellenshakia) Waan mite Ramattu sanopi? Se sana ōbi sinū iwri tykenes/nimiten/sinū Suusas ia sinun Sydhemeses. Teme on se Sana vskosta/ion Deut. 30.
ga me sarnama. Sille ios sine tunnustat sinun Suullas Jesusen/ Ette HERRA on se HERRA/ ia vskot sinun Sydhemeses/ ette Jumala on HENEN Coollurista ylesherettenyt/nin sine autuari tulet. Sille ette Sydhemen vskolla me Wanhurskari tulema/ Ja Suun tunnustoxella/me autuari tulema. Sille ette Ramattu sanopi/ Ette Jocainen quin henen pålens vsko pi/ ei hen håpijen tule. Esaie. 28.

Ei ole ychten eroitusta Judasten ia Grekein welille/ Sille et te yxi HERRA on caikein ylitze/ ricas caikein cochtan iotca Joel. 2.
hende auxensahwtauat. Sille ette Jocainen quin HERRAN Nime auxenshwtapi/henen pite autuari tuleman. Mutta quinga he site auxenshwtauat/ ionga påle ei he vskoneet? Ja quinga sis he sen vskouat/ iosta he ei ole cwlleet? Mutta quinga

he cwleuat ilmã Sarnaijata: Ja quinga he sarnauat/ ellei he
lehetete: Ninquin kirioitettu on/ O quinga suloiset ouat ninen
Jalghat/ iotca Rauhã iulghistauat/ ne quin hyue iulgistauat.
Esai 52 Esaie 53. Psal 19. Mutta ei he ole caiki Euangeliumin cwliaiset/ Sille ette Jsa-
ias sanopi/ HERRA/ Cuca vskopi meiden sarnan: Nin
tule sis vsko sarnasta/ Mutta sarna Jumalan Sanan cautta.
Mutta mine sanon/ Eikö he site ole cwlleet: Heiden änense
tosin ombi wlosllechtenyt caikehẽ Mailman/ Ja heiden sanan
sa Mailman ärijn.

Waan mine sanon/ Eikö Jsrael ole site saanut tiete: Se
ensimeinen Moses sanopi/ Mine tahdhon teite yllytte Cateu-
Deute 32. tehen sen Canssan cautta ioca ei ole minun Canssan/ ia ydhẽ
tyhmen canssan cautta mine tahdhon teite herssytelle. Mutta
temen ielken mös Esaias iulkepi/ ia sanopi/ Mine olen leutty
nijlde iotca ei minua etzineet/ ia olen ilmaunnut nijllen iotca
Esai 65. ei minua kysyneet. Mutta Jsraelin tyge hen sano/ Coco pei-
uen mine olen wlosoijendanut minun kätenj/ sen wstomatto-
man ia cangian Canssan tyge.

✠ Ylesastu) se quin ei Vsko/ ette Christus ombi coollut ia ylesnosnut/ meite synniste wanhurskari tekemen/ Hen sanopi Sydhemesense/ Cuca ombi ylesastunut Taiuasen/ ia alasmennyt Sywuytehen: Neite ne sa-nouat/ iotca Töillens tachtouat wanhurskari tulla/ ia ei Vskolla. Waick a he sen suullansa nin mös sanouat/ mutta ei sydhemellens. En phasis est in verbo/ et Sydhemellens.

XI Lucu.

Jn mine nyt sanon/ Ongo sis Jumala Cans
sansa poiehylienyt: Pois se. Sille ette mineki
mös olen yxi Jsraeliti/ Abrahamin Siemenis
te/ Ja Ben Jamin sughusta. Ei ole Jumala
poisheittenyt henen Canssans/ ionga hen en-
nen on ✠ edeskatzonut. Taicka eikö te tiedhä/
mite

mite Ramattu Eliasta sanopi: Quinga hen Jumalan eten kieupi Jsraelin wastan/ ia sano/ HERRA/ he ouat tappa neet sinun Prophetas / ia sinun Altaris cukistaneet / ia mine olen waan yxinen ienyt / ia he weijuuet minun Hengeni ielken. 3. Reg 19.
Mutta mite se Jumalan wastaus sano henelle: Mine olen iettenyt itzelleni seitzemen Tuhatta Mieste / iotca ei ole taiwut taneet poluiansa Baalin edesse.

Nin ombi mös tapachtanut nyt telle aijalla / neinen Tächtexi ienyten cansa / sen Armon wlos walitzemisen ielken. Mutta ios se nyt on Armosta / nin ei se ole Töidhen ansiosta / Eipe Armo muotoin Armo olisi. Mutta ios se on Töidhen ansiosta / nin ei se sillen Armo ole / Muotoin eipe ansio olisi ansio.

Quingasta se sis ombi: Jota Jsrael etzipi / site ei hen saa / Mutta se wlos walitus sen saapi. Ja ne muodh ouat soghaste tut / ninquin kirioitettu on / Jumala on andanut heille ydhen Haikiä Hengē / Silmet ettei heiden näkemē pide / ia Coruat ettei heiden pide cwleman / haman tehen peiuen asti. Sille Dauid sanopi / Anna heiden Peutense tulla Paulaxi ia Temmaturexi / ia Pahannorexi / ia heille Costoxi. Soghaise heiden Silmense / ettei he näkisi / ia taiwuta aina heiden Selkense.

wlos walitus) Se on Ne wlos walitut Jumalā Canssaxi.
Esa 6.
Psal 69.

Nin mine nyt sanon / Ouatko he senteden heidens louckaneet / ette heiden pideis langeman: Pois se. Waan heiden Langemisesta tapachtui Pacanoille Terueys / Senpäle / ette henen piti sillä heite cateutehen yllyttemen. Mutta ios nyt heidhen lāgemisens ombi Mailman Rickaus / ia heidhē Wehenorensa ōbi Pacanain rickaus / Quinga palio enämin coska heiden Lucunsa teutetyxi tulis: Teille pacanoille mine puhun / Senwoxi ette mine olen Pacanain Apostoli / nin mine ylisten minun Wircani / Jos mine taidhaisin iollakin modalla nijte iotca minun Lihan ouat cateutehen yllytte / ia heiste muotomat autuaxi saattaisin. Sille ios heiden poisheittemus ombi

Cateutehen) Sijne ettei he woinet site kersie ette pacanat sostuit Jumalahā ia ei he itze.

Mailman

Mailman ſouindo / Miteſte heiden yleſottamus mwta olis/
Alkeet cutzutan quin Eleme otetaiſin nijſte Coolluiſta: Jos Alkeet ouat py-
teſe / ne pyſtyt het/nin ombi mös coco Taikina pyhe. Ja ios iwri ombi pyhe/
quin enſin Tai- Nin ouat mös Oxat pyhet.
kinaſta oteran. Mutta ios nyt mwtomat Oxiſta ouat murtuneet / Ja ſine
coſkas olit yxi Metze Oliupw/olet nijhin iellens iſtutettu/ia olet
oſaliſexi tullut ſijte Jwreſta/ ia ſijte Oliopuun höiſtöſta/ Nin
ele ſinuas kerſka Oxi waſtaan. Mutta ios ſine itzes kerſkat hei
te waſtaan/ Nin ſinun pite tietemen / Ettei ſine ſite Jwrta
canna/ waan ſe Jwri candapi ſinun. Nin ſine ſanot/ Ne Ox
at ouat murtuneet/ ette minun piti ſijhen iellens iſtutettaman.
Se on oikein ſanottu/ He ouat murtuneet / heiden epeuſkonſa
tedhen/ Mutta ſine ſeiſot vſkon cautta. Ele ole reuckije mieles-
ſes/ waan pelke. Sille ios Jumala ei ole nijte loonoliſi Oxia
armainut/ catzo ſite/ettei hen ſinuakan armaitze.
Senteden catzo nyt teſſe Jumalan hywuytte ia Angarutta.
Sen Angarudhen nijnen päle/iotca langeſit/ Mutta hywuy
dhen ſinun päles/ Jos ſine waan hywuydhes pyſyt/Mutoin
ſine mös poiſleickatan. Ja ne iellens iſtutetaan /ellei he ole hei
den epeuſkoſanſa/ Sille ette kylle Jumala woipi heite iellens
iſtutta. Sille ette ios ſine olet ydheſte loonoliſeſta Metze Oli-
pwſta poiſkarſſittu/ Ja olet ylitze loonnon ſihen hyuen Olio
puhun iſtutettu. Quinga palio enämin ne/ iotca loonoliſet o-
uat/heiden omahan Oliopwhunſa iſtutetaan:
Sille em mine tadho teilde (rackat Weliet) peitte täte Sa
laſutta / ſenpäle ettei te oliſi teiſenne coriamieliſet / Senwoxi
ette Sokius ombi politain Jſraelin cochtan tullut/ Sihenaſ
ti ette ſe Pacanaiden teuttemys ſiſelletulis / ia nin caiki Jſrael
wapaaxi tulepi. Nin quin kirioitettu on / Se tulepi Zioniſta /
Eſaie.59. ioca päſtepi/ia poiſkiende ſen Jumalattoman menon Jaco-
biſta. Ja teme ombi minun Teſtamētin heiden canſans/coſka
mine

mine poisotan heiden Synninse. Euangeliumin polesta / mine tosin heite pidhen wiholißna teiden tedhen / Mutta wloswalitzemisen polesta mine heite racastan Jseden tedhen.

Sille ette Jumalan Lahia ia cutzutus ouat sencaltaiset / ettei hē heite catua taidha. Sille samalmoto quin ei te mös muinen vskoneet Jumalā påle / Mutta nyt te oletta saneet Laupiudhen / heiden Epeuskonsa cautta. Nin eiuet he nyt ole tachtoneet sen Laupiudhen påle vskalda ioca teiden cochtan ombi tullut / Ette heillengi mös machtais Laupius cochtan tulla. Sille ette Jumala ombi caiki ✱ sulkenut Epeuskon ala. Sē påle ette henen pideis armachtaman caikein påle. catua) Se on / Ne ouat wilpistimet / ia ei hen itzens muutha.

O site Rickaudhen syuuytte / seke Jumalan wÿsaudhes ette henen tundemisesa / Quinga sangen tutkimattomat henen Domionsa ouat / ia kysymettomat henen Tiense. Sille cuca ombi HERRAN mielen tundenut? Eli cuca on henen Neuuonandaijansa ollut? Eli cuca ombi henelle iotaki ennen andanut / iota henelle piteis iellens maxettaman? Sille ette heneste / ia henen cauttansa / ia henesse ouat caiki cappalet / Henelle olcoon Cunnia ijancaikisudhesa. Amen. Esa. 40.

✱ Edeskatzonut) Ei ne caiki ole Jumalan Canssa / iotca Jumalan Canssaxi cutzutan / Senteden waicka enin osa poisheitetteisijn / iotca ei ole edeskatzotut nin quitengin Jumalā Canssa tedhelleiepi nÿsse edeskatzotuissa

♣ Poisheittemus) Ninquin Laki ei ole sitewarten säätty / Ette syndi sen cautta enene / waan syndi tutā / Nin mös Juttat ei ole Pacanoiden paranoxen tedhen langeneet / Mutta ette he sen cautta härsytetteisijn pacanoita seuraman vskossa. Ninquin ennen sanottijn / Ette Laki on hyue / ia ombi quitengin yxi tila enembijn Syndijn / Nin ombi mös wastaupein Judasten langeus paha / ia on quitengin tilaxi tullut / Pacanoiden hyuexi.

✱ Sulkenut) Teme ombi Pätös ylitze caiken temen / quin P. Pauali ombi tesse Lehetuskiriasa opettanut / ette caiki Inhimiset ouat itzestens epeuskoiset / ia ei Jumalata tottele / ninquin 14. Ps. kirioitettu on / ia ninquin iij. cap. ennen sanottu on. Ette caiki ouat Syndi tehnet / Ja eikengen taidha omalla ansiollansa autuaxi tulla / mutta taruitzeuat ette Jumala armachta heiden pålens.

XII. Lucu.

Itte mine nyt manan teite/ Rackat Weliet/ Jumalan Laupiudhen cautta/ Ette te wlosannaisitta teiden Ruminna Wffrixi/ ioca olis elcue/ pyhe ia Jumalan otolinen/ quin on teiden toimelinen Jumalan paluelus. Ja elkette souittaco teiten temen Mailman modhon ielken/ waan muottacat teiten/ teiden mielen wdhistoxen cautta/ Senpäle/ ette te mahdaisitta tuta/ mike Jumalan Hyue/ otolinen/ ia teudhelinen tachto olis. Sille mine sanon sen Armon lepitze/ ioca minulle annettu on/ iocaitzelle teiste Ettei yxiken itzestens enembi piteko quin henen tule piterense/ Waan piteken cochtolisesta itzestens/ sen ielken quin Jumala cwllengi on wlosiakanut sen Vskon mitan.

Toimelinen) Pyhe Pauali cutzupi tesse caiki Wffrit/ Töödh/ ia Jumalanpaluelurer/ toimettomat/ costa he ilman vskota ia Jumalan tunde misesta tapachtauat.

Sille ette samalmoto quin meille ombi ydhes Rumis monda Jesende/ mutta caikilla Jesenille ei ole yxiteinen Wirca/ Nin olema me nyt monda yxi Rumis Christusesa/ Mutta keskenemme me olema toinen toisensa Jesenet/ ia meille ouat moninaiset Lahiat/ sen Armon ielken ioca meille öbi annettu.

1. Cor. 12. Ephe. 4.

Jos iolla ombi Prophetia/ Nin olcon se vskon cansa ✠ ychteinen. Jos iollain iocu Wirca ombi/ Nin ottacan Wirghastans waarin/ Jos iocu ‡ Opetta/ Nin piteken Opetuxestans waarin/ Jos iocu manapi/ Nin ottacan Manauxestans waarin. Jos iocu andapi/ Nin andacā yxikertasudhesa. Jos iocu Hallitzepi/ Nin hen sijte murchen pitekän. Jos iocu Laupiudhen harioitta/ Nin techken site ilon cansa.

Rackaus olcoon ilman Wilpite. Wihatcat site pahas Rijnirippucata sine Hyuesse. Se Welielinen Rackaus olcoon sydhemelinen teiden keskenen. Ennetteken toinen toisensa

Cunniata tekemen. Elkette Hitaat olgho / teiden teghoiſan-
na. Olca palauat Hengeſe. Souittaca teiten aijan ielken. Ol
ca toiuoſa iloiſet. Kärſſiueiſet mwrcheſa. Olca alati rucouriſa.
Jacakat teiden oman Pyhein tarpeheri. Kernaſta hooneſen
ottacat. Hyueſti puhucat teiden Wainoliſiſta. Siughnatcat
(ma mine) ia elkette ſadhattelco. Iloitca iloliſten canſa / ia
idkeke ninen Idkeueiſten canſa. Olcatta keſkenen yximieliſet.
Elkette ſeiſoco corckian menon ielken / waan pitekeet teiden
ninen Alimaiſten caltaiſna. Elket teite itzenne ylenwijſaſſa
piteko.

Elkette kenengen pahalla paha coſtaco. Laſkecat teiten 2 Cor.
ſen ielken / quin cunnialinen on iocaitzē cochtan. Jos ſe mah- He. 12.
dolinen ombi / nin palio quin teille ſeiſo / nin pitekeet caikien
Inhimiſten canſa Rauha. Elket itze coſtaco (minun Racka
hani) waan andacat (Jumalan) wihan ſija ſaadha. Sil
le ette kirioitettu ombi / Minun ombi Coſto / Mine tadhon Deu. 32.
coſta ſanopi HERRA. Jos nyt ſinun Wiholiſes iſopi /
nin ſöte hende. Jos hen iano / nin iuota hende. Coſkas ſen
teet / nin ſine cocot tuliſet ❧ Hijlet henen päänſe päle. Ele ſi- Pro. 15.
nuas anna woitetta ſilde pahalda / Waan ylitzewoita ſe pa-
ha hyuele.

✠ Ychteinen) Caiki Prophetia ia ilmoitus / iotca Töidhen / ia ei Chriſtu
ſen päle wieuet / ninquin ainoan turuan päle / echke quinga callis ſe on /
nin ei hen quitengan ole ychteinen Vſkon canſa. Ninquin ouat Men-
ningeiſten ilmoituxet Sielu Meſſut Anetiett paaſtot / Jakeet / Kekrit /
Weconwacat / Pyhein ia mwidhen Lootudhen päle turwaus.

‡ Operta) Nijte operetaan / iotca ei taidha / Mutta nijte manatan /
iotca io ennen tieſit.

❧ Hijlet) Tulda panemінen Wiholiſen pään päle / ſe on / Ette ſe Wi-
holinen hyuen teghon cautta / itzens päle wihaſtupi / ette hen mette waſ
tan nin pahaſti tehnyt on.

XIII Lucu.

Ocainen olcon Esiuallan alamainen / ioilla ombiheiden ylitzens walta. Sille ettei ychten Esiualta ole mwtoin quin Jumalalda. Ne Wallat iotca ouat / J V M Alalda ne ouat säätyt. Senteden iocainen quin itzens Esiuallan wastan nostapi / se Jumalan sääty wastanseiso. Mutta iotca wastanseisouat / ne sauat pälens ydhen Domion. Sille ette ne / iotca wallan päle ouat / eiuet ole ninen hyuintekiedhen / waan pahan tekieden hirmuxi. Ellet sine tahdho Esiualta peliete / nin tee site quin hyue on / sijtte sine saadh kijtoxen heneldé / Sille ette hen on Jumalan Paluelia / sinun hywexes. Waan ios sine teet site quin paha on / nin pelke / Sille eipe hen Miecka huckan canna / Mutta hen on Jumalan Paluelia / henelle yxi Costaija rangastoxexi ioca paha tekepi. Senteden nyt tule olla Alamaißna / ei ainostans nuchten tedhen / Waan mös * Omantunnon tedhen. Sen syyn tedhen pite teiden mös Weron andaman / Sille ette he ouat Jumalā Palueliat / iotca sencaltaisesta lughū piteuet.

Nin andacat nyt iocaitzelle mite te welgholiset oletta / Ninen Wero / ioille wero tule. Nijlle woro / ioille woro tule. Nijlle Pelco / ioinen pelco tule / Nijllen Cunnia / ioille cunnia tule. Elke kellenge welgholiset olgho / waan sen ette te keskenenne racastatta. Sille ette ioca toista racasta / se on teuttenyt Lain. Senteden se quin sanottu ombi / Ele hooritze. Ele tapa. Ele warghasta. Ele wäre todhistusta sano. Ele himoitze. Ja mwdh sencaltaiset keskyt / ne pääteten tesse sanassa / Sinun pite racastaman Lehimeistes ninquin itze sinuas. Rackaus ei se Lehimeisen miten paha tee. Nin ombi nyt rackaus Lain teuttemys.

Wero) Sangen hyue ombi wero anda / ette sen ca ütta Rauha pi dheten / Pahus esteten ia hywu ys wariellan. Ei kette sentedhen nercke sty kö.

Dnica 4 post Epipha

Exo. 20. Deut. 5. Leuit. 19.

Finis

Ja ette me sencaltaiset tiedheme / nimitten sen aigā / ette nyt ombi hetki Wnesta ylesnosta (Senwoxi ette meiden Terueys

ombi

ombi nyt lehembenä / quin ſilloin coſka me vſkoima) Se Öö ombi edeſmennyt / ia Peiue on leheſtullut. Senteden poisheittekem me Pimeydhen Töödh / ia puettacam meidē nijlle walkeudhen Sotaaſeilla. Waeldacam ſoueliaſta / ninquin peiuelle / Ei ylenſömiſeſa eike yleniomiſeſa. Ei Cammioiſa ia haurixiſa. Ei rijdhaſſa ia Cateudheſa / Waan pukecat teiden HErRAN Jeſuſen Chriſtuſen. Ja holhocat Rumiſtan / waan ei haureuteen.

holhocat) ſe on / Elket ylitze mären teiden Rumiſtan pijnatko yleliſen pyhyden waluomiſen / paaſton / ia wainä canſa / ninquin vlconcullatut tekeuet.

* Omantunnon) Malmalinē Eſiwalta ombi ſenteden / Ette meille olis vlconainen Rauha / Senteden ombi omatundo welghaliſeſta Rackaudeſta ſypä heite cwleman.

XIIII. Lucu.

Jte heicko vſkoſa coriatka / ia elkette * paho ſittaco Omatundo. Yxi vſkopi / ette hen machta caikinaiſta ſöödhe / Waan ſe ioca heicko ombi / hen ſöpi Caalia. Joca ſööpi / elken ſite ylencatzoco ioca ei ſöö. Ja ſe ioca ei ſöö / elken ſite domitko ioca ſööpi. Sille ette Jumala on henen yleſcorianut. Cuca ſine olet / ioca domitzet yden toiſen paluelia. Omalle Herralenſa hen ſeiſo eli langepi / Mutta kylle hen taitan yleſtuetta ette hen ſeiſois / Sille ette Jumala on kylle wekeue hende ſeiſottamahan.

Se yxi eroitta ydhen peiuen toiſeſta / Se toinen pite caiki peiuet ydhencaltaiſet. Jocainen olcoon wiſſi henen micleſens / Joca peiue tottele / ſen hē Herralle tekepi. Ja ioca ei peiue tottele ſen hen mös Herralle tekepi. Joca ſööpi hē ſöpi Herralle / ſille ette hen Jumalata kijtte. Joca taas ei ſöö / eipe hen Herralle ſöö ia kijtte Jumalata. Sille ettei yxiken meiſte itzellens ele / Ja eikengen itzellens coole. Sille ios me eleme / nin me eleme Herralle / Jos me coolema / nin me coolema Herralle. Senteden / waicka me eleme eli colema / nin me olema HERRAn omat. Sille ſitewarten ombi Chriſtus mös collut ia yleſnoſnut / ia

Wiſſi) Se on / Elkē horiuko ia epelkö henen Omaſſatunnoſanſa / waan olcon irſtas ia wahua ettei ſe ole Jumalan edes ſyndi / Söken eli ei ſöken.

iellens eleuexi tullut/ette henen pite HERRAN oleman Coos-
luten ia Eleuein ylitze.

Mutta mixi sine domitzet sinun Welies? Eli mös sine toinē
mixi sine ylencatzot Welies? Sille ette caiki me asetetan Chri-
Esai 45. stusen Domiostolin eten. Ninquin kirioitettu ombi/ Nin totta
Philip 2 quin mine olen (sanoi HERRA) minua pite caiki poluet cumar-
2 Coo 2 taman/ Ja caiki kielet pite Jumalan tunnustaman. Nin sis
iocainen meiste pite itzestens lughun Jumalalle tekemen. Sen
teden elkem me testedes toinen toistan domitko. Waan domit
cam paramin nijn ettei yxiken Weliens eten Louckausta pane
eli Pahenoxen tila.

Ychteinen) se ō bi iuri nin palio quin saastainen Ninquin se ioca ei ole wihittu/eli pyhitettu.

Mine tosin tiedhen/ia olen wissi Herras Jesusesa/ ettei mi-
ten ole itzestens Ychteinen/ Waan henelle/ioca iotakin wle yc-
teitzexi/sille se ombi ychteinen. Mutta ios sinun welies heiri-
tuxi tule sinun roas tedhen/ sijtte et sine waella sillen rackau-
dhen ielken. Ele hende woallas cadhota / ionga tedhen Chri-
stus on cooleman kerssinyt. Senteden souittaca se nin / Ettei-
teiden Hywuydhen laitetuxi tulis. Sille ette Jumalan wal-
dakunda ei ole Roca eli ioma/ Mutta wanhurskaus/ia rauha
ia ilo pyhes Henges. Joca nijsse Christusta paluele/ hen om-
bi Jumalan otolinen / ia Inhimisten keluolinen.

Hywuydē) Euā gelium se ombi meiden hywuyden/ Mutta ette se Laitetan/ sen he wallitzeuat / iotca sen Christilisen wapauden ylpieste nautitzeuat/ninen Heickoin pahanoxexi

Senteden noudattakam site quin rauhaan sopipi/ia site quin
keskenens Paranoxexi tule/ Ele roan teden Jumalan tōte tur-
mele. Caiki tosin cappalet ouat puchtaat/ Waan ei se ole he-
nelle hyue/ioca sööpi henen Omantūnons pahanoxen cansa.
Se ombi palio parambi/ettet sine ensingen Liha söisi/eike wi-
na ioisi/eli iotaki/iosta sinun Welies louckapi/eli pahoitetan/
taicka heickoinde. Jos sinulle ombi vsko? Nin pidhe se itzeses
Jumalan edes. Autuas ombi se ioca ei teghe itzellens Omatū-
do/ nijsse iotca hen etens ottapi. Mutta ioca sen ylitze epeile/
ia quitengin sööpi / se on cadhotettu. Sille ettei hen söönyt
✠ Vskosta. Sille caiki mite ei Vskosta ole/ se ōbi syndi.

✠ Vskosta) Merkitze teme ombi ychteinē pääcappale/caiki Töite wastan/iotca ilman vskota tehdē. Ja canatta itzes wärisse Toimista iotca tesse paicas monista opettaijsta ouat colkoupannut.

Paho

* pahoittaco) Cachtalaiset Christitut ouat. Mutomat ouat wahuat Wskossa / ia mutomat heicot. Ne ylencatzouat nyte heicombita ylen yl pieste/ Ja nemet Heicot pahoittauat itzense catki pian wehimiste syis te. Nin nyt p. Pauali opetta/ ette heiden pite itzense toimittaman Rac kaudhen telken/ Ettei cumbican toistans wastan miten tee/ eli Domitze waan cukin tekis ia welteis/ ninquin sen toisen tarpexi ia parahaxi tai dhais sopia.

XV. Lucu.

Utta meiden tule iotca Wekeuet olema / ninen ‡ Heickoin Woimattomwtta can da / ia ei itzemme keluata. Nin souittacan henens iocainen meiste / ette hen Lehimei sens kelpais siina quin hyue on Parannox ri / Sille ettei Christus mös itzense keluanut Waan sillemoto quin kirioitettu on / Heidē pilca iisa iotca sinua ouat pilcaneet / ne langesit minun päle ni. Sille ette mite edeskirioitettu ombi / se on meiden Opixi kirioitettu / Senpäle ette meille kerssimisen ia Ramattuidhen Lohutoren cautta Toiuo olis. Mutta se kerssimisen ia Lohu toren Jumala / andakon teille / ette te olisitta keskenen yximie liset / Jesusen Christusen möten / Senpäle ette te yximieli esta ydheste suusta kijtteisitta Jumalata ia meiden HERRAN Jesusen Christusen Jse. Senteden coriatkat toinen toistanna ninquin Christus mös ombi meite corianut Jumalā cunniaxi. Ps. 69.

Mutta mine sanon. Ette Jesus Christus ombi ollut Yin beri leickauxen paluelia / Jumalan totudhen tedhen / wahwis taman site Lupausta quin Jsille tapachtanut oli. Mutta ette pacanat kijteisit Jumala Laupiudē edeste / Ninquin kirioitettu ōbi / Senteden minun pite kijttemen sinua pacanain keskene / ia weisaman sinun Nimes. Ja taas hen sanopi / Jloitka te pa canat henen Canssans cansa. Ja taas / Kijttekе HERRA caiki pacanat / ia caiki Canssa ylisteken hende. Ja taas Esa

* paluelia) se on / ette hen oli Apostoli / Kes kylkinen Sarna ia / ia Judaste Opettaija / waan ei ninomaisesta pacanoille lehe tetty

Ps. 18.
Deu. 32.
Ps. 117.

Dominica 2 aduentus Epist.

ias ſanopi/ Sen pite oleman Jeſſen iuri/ia ſe ioca yleſnou-
Eſaie 11. ſeman pite pacanoita hallitzeman/ HERREN pålens pite
Pacanat toiuoman. Mutta Jumala ioca toiuon andapi teut
tekön teite caikella riemulla ia rauhalla uſkoſſa/ Ette teille olis
teudhelinen Toiuous/ ſen Pyhen Hengen woiman cautta.

Teiden) ſe on/ Waicka eipe te minũ kirioituſta ni mitẽ tarwitze/ nin quitẽgin minun Wircan/ ioca minulle õbi Jumalan Armoſta/ ſihen minua waati/ ſeke teite ette iocaiſta opettaman ia manamaan.

MIne tiedhen teiſte ſen hyueſti (rackat Welieni) ette te
oletta teunens Hywuytte/ yleſteutetyt caikilla Tundemi-
ſelle/ ette te woitta keſkenenne toinen toiſtanne manata. Mut
ta quitengin mine olen polittain rochkiamaſta kirioitanut teil
le/ Rackat Weliet) neuuoman teite/ ſen Armon poleſta ioca
Jumalalda minulle on annettu/ Ette minun pite oleman Je
ſuſen Chriſtuſen Paluelian Pacanain ſeaſſa/ Jumalan Euan
geliumin Wfframan/ Senpåle/ ette Pacanat madhaiſit olla
yxi Wffri/ Jumalalle otolinen/ pyhitetty ſen pyhen Hen-
gen cautta.

Senteden minulla ombi ioſta mine kerſkan itzeni Jeſuſes
Chriſtuſes/ ette mine Jumalata paluelen. Sille em mine iul-
ke miten puhua/ ellei Chriſtus ſite ſama minun cauttani wa
ickutaiſi/ ne pacanat ſaattaman cwliaiſexi/ ſanan ia töön caut
ta/ Merckien woimalla ia Ihmein cautta/ ia ſen Jumalan
Hengen wåen lepitze/ Nin/ ette mine hamaſta Jeruſalemiſta
ia nyſe ymberille nin Illiricumin aſti/ caiki olen teuttenyt Ch
Eſaie 53. riſtuſen Euãgeliumilla. Ja nin achkera mine olẽ ollut ſarna-
man Jumalan Euangelium/ ioſſa Chriſtuſen Nimi ei ollut
enſingen * mainittu/ ſenpåle/ ettei minun pitenyt mucalai-
ſen Peruxen påle rakendaman/ Waan ninquin kirioitettu
õbi/ Joillen ei enſingẽ ollut heneſte iulghiſtettu/ ne pite ſen nå
kemẽ/ia iotca ei heneſte miten cwlleet ole/ ne pite ymmertåmẽ.

* Mainittu) Ette te ennen oletta opetetut/ ſite hitaman mine olen tiedenyt teiden tygene/ ette wiele muallaſi a oli/ cuſſa ei Chriſtus ollut ennen ſarnattu.

Se mös ſyyn ombi/ mingetedhen mine olen wſein eſtettu
tulemaſta teiden tygen. Nyt ettei minulla enembi ſija ole neiſ
ſe Makunniſa/ ia olen monda aiaſtaica halanut tulla teiden
tygen/ koſka mine waellan Hiſpanian/ nin mine tulen teiden
tyzenne.

tygenne. Sille mine toiuon / ette kosta mine sen cautta matkustan/nin mine saan teiden nåhdhå/ Ja mahdhan teiste sinne saatetuxi tulla. Nin quitengin/ette mine ennen saisin iongū aijan minuani teidhen menostan ilahutta.

Mutta nyt mine tålde Jerusalemin waellan nijllen pyhille paluelusta tekemehē. Sille ette ne Macedoniasta ia Achaiasta ouat mielellens ydhen ychteizen Aun koconpannuet nijte kieuhi pyhije warten iotca Jerusalemis ouat. He ouat mielelense tehnyet/ia ouat mös heille sijhen Welcapäät. Sille ette ios ne pacanat ouat heiden Hengelisesta tauarasta osalisexi tulluet/ Nin on cochtulinen/ette he mös heite paluelisit heiden Rumilisella Tauarallansa. Coska mine sis sen asian olen påttenyt/ia heille temen Hedhelemen insiglanut/nin mine tadhon teiden cauttan Hispanian palata. Mutta mine tiedhen/ coska mine tulen teiden tygen/nin mine tulen Christusen Euangeliumin teudhelisen hyuestisiugnauxen cansa.

Mutta nyt) Merkitze tesse se Apostolein consti/quinga souliasta ia siuieste p. pauali temen Aun Romarilda pytepi.

insiglanut) se on wskolisesta ia hyuesti warieltu ia wlosiaettu

Mutta mine manan teite / rackat Weliet/ meiden HERRAN Jesusen Christusen cautta/ ia Hengen rackaudhen lepitze/ette te minua autaisitta minun Tööseni teiden rucouxillane minun techteni Jumalan tyge/ Senpåle ette mine pelastetaisijn nijste Epeuskoisista Judeassa. Ja ette minū paluelu xē ionga mine teen Jerusalemissa/madhais pyhein otolinen olla Senpåle ette mine tulisin teiden tygen ilon cansa/ Jumalan tadhon cautta / ia minua teiden cansa toiwutaisin. Mutta se Rauhan Jumala olcoon teiden caikein cansa. Amen.

‡ Heickoin) Teme cap. puhupi/ nijste Rickolisista heiden Elemesensa/ ninquin ne/ iotca langeuat wlkisyndijn / ia ricoxijn/ Ette nijtekin tule kerssie/ ia ei pidhe poisheitettemen / sihenasti ette he walhwemaxi tuleuat. Ninquin se edheltinen Cap. neuuopi nijnen heicoin Omatundoisten cansa kieumen.

XVI. Lucu.

Jne annan teiden haltun Pheben / meiden Sisarē / ioca paluelepi site Seurakunda Kenchreas / ette te hēde coriaisitta Christusesa / ninquin Pyhein tulepi. Ja olcatta henelle awulliset cai kisa Asioisa / ioissa hen teite taruitze / Sille ette hen ombi ollut monen / ia lijatteki minun itzeni awulinen.

Teruetteke Priscam ia Aquilam minun Auttaitani Christusesa Jesusesa / Jotca ouat heiden caulans minun hengeni tecthen wloslaskeneet / Joita ei waiwoin mine kijte / waan mōs caiki Pacanain Seurakunnat. Teruettekeet mōs site Seurakūda ioca heiden Hoonesans ombi. Teruetteke Epenetum minun Ysteueteni / ioca ombi se Ensimeinen hedhelme Christusesa nijste Achaiasta. Teruetteke Mariam / ioca palio tōte ia waiua piti meiden cansan. Teruetteke Andronicum ia Juniam / minū Langoiani ia minun Ynnefangiani / iotca ouat cwluisat Apostolit / ia ennen minua mōs olit Christusesa. Teruetteke Ampliam minun racastani HERasa. Teruetteke Vrbanusta meiden Auttaijata Christusesa / Ja Stachin minū racastani. Teruetteke Apellam ioca coeteltu ōbi Christusesa. Teruetteke nijte iotca ouat Aristopolin pereheste. Teruetteke Herodionē minun Langoani. Teeruetteke nijte iotca ouat Narcissusen perehesta Herrassa. Teruetteke Triphenam ia Triphosan / iotca tōte tehnyt ouat Herrassa. Teruetteke Persidem minun racastani / ioca palio tōte tehnyt ombi HERRASA. Teruetteke Ruffum / site wloswalittu Herrassa / ia henen ia minun Eitieni. Teruetteke Asincritum ia Phlegontem / Herman / Patrobam / Hermen / ia nijte Welije / iotca heiden cansans ouat. Teruetteke Philologū / ia Juliam / Nereum ia henen Sisartans / ia Olimpam / ia caiki Pyhet / heidhen tykenens. Teruetteke teidhen keskenen pyhelle Suunandella. Ne Christusen Seurakunnat teite teruetteuet.

Mutta

NOtta mine manan teite (rackat Weliet) ette te cauatta-
taiſitta nijte iotca Eripwrauxet ia Pahannoxet yleſot-
tauat/ ſite Oppi waſtan ionga te oletta oppenuet / ia welte-
ket nijſte ſamoiſta. Sille eimet ſemmotoiſet HERRA Jeſu-
ſta Chriſtuſta paluele/ waan oma watzanſa / Ja makian puhe
ins cautta / ia liehacoitzemiſens canſa he wietteleuet ninen yxi-
kerdhaiſten Sydhemet. Sille ette teiden cwliaiſudhen on caike
in tykene iulghiſtettu / Senteden mine couan iloitzen teiſte,
Mutta mine tadhon / ette teiden pite Wijſat oleman Hywes
ſe / ia yxikerhdhaiſe Pahudheſa. Mutta Rauhan Jumala
tallatcoon pian Satanam teiden Jalcaina ala. Meiden HEr
ran Jeſuſen Chriſtuſen Armo olcoon teiden canſanne.

Teme on ſanottu waſtan caiki Jnhimiſten opetuſta.

Teruettepi teite Timotheus minun Auttaijan / ia Lucius ia
Jaſon / ia Soſipater minū Langoni. Mine Tertius ioca temē
Lehetyſkiriā kirioitin / terueten teite HERraſſa. Teruette teite
Gaius / minun ia caiken Seurakunnan Helberin Jſende. Ter-
uette teite Eraſtus / caupungin Rahanhaltia / ia Quartus ſe
Welij. JESVSEN CHRJSTVSEN meiden
HERRAN Armo olcon teiden caikein canſa / Amen.

Mutta henelle / iolla woima ombi teite wahwiſta / minun
Euangeliumin / ia ſarnani môten Jeſuſeſta Chriſtuſeſta / iōga
cautta ſe Salaus ōbi ilmoitettu ioca Mailman alghuſta tehē
aſti ombi âneti ollut / Mutta nyt ilmoitettu ia tietteuexi tech
ty Prophetain Ramattuden cautta / ſen ijancaikiſen Jumalan
keſkyn ielken / ette Wſko ſaiſi cwlemuxen caikein Pacanai-
dhen keſkene. Sen ſaman Jumalan / ioca yxinens
on wijſas / olcoon Kijtos ia Cūnia Jeſuſen Chri-
ſtuſen cautta ijancaikiſeſta. AMEN.

Niinen Romarein tyge

Lehetetty Corinthiſta / ſen Phebē môte / ioca
paluelixes oli ſijne Seurakūnaſa Kenchreas.

Alcupuhe-

Alcupuhe sen Ensimeisen P. Paua lin Epistolan påle Corintherin tyge.

TEsse Epistolas P. Pauali mana nÿte Corin-therite / Ette he olisit yximieliset vskossa / ia siinä Opissa quin he heneldę cwlluet olit / ia caiki eninen heidens harioittelit / ette he sen påcappalen selkieste ia hyuesti oppisit / quin on (Ette Christus ombi meiden Terue-ys) ionga påle caikein Inhimisten toiuo / ier-ki / ia Wÿsaus itzense louckapi.

Sille ninquin nyt meiden Aican / ette se P. Euangelium ombi ilmandunut / wsiat hullut Pyhet leuten (iotca eriseuraxi / ia Eripwraiset cuttzuttan) iotca ylen warhan caualaxi ia ope tetuxi ouat twlluet / ia einet taidha swren caualuxen ia wÿsau-dhen tedhen / heidens muinen cansa souitta eli yximielisse pite / Yxi tachto sinne / toinen tenne / Quin se olis swri hăpie / coska ei itzekuki / iotakin wtta erinens etensottais / ia henen omans wÿsaudhens ylespaiskais. Joita eikengen taidha Tompelixi sano / Waicka ei hen miteken nÿste Oppin påcappaleista tie-dhe / eli ymmerdhä / echke he palio suullans nÿste cakottauat.

Nin mós tapachtui P. Paualille / coska hen oli henen Co-rintherins Vskon ia sen Christilisen wapauxen ilman Laita opettanut / Nin cochta leuttin hullut Pyhet ia Ylenwarahã wÿsat / iotca ei quitengan miten mwta tehnet / eike matkan saattaneet / quin haiotit sen yxikerdhaisen Opin / ia metelin nostit ninen Vskolisten seas. Nin ette yxi tachtoi olla Paua-lin / se toinen Apollon / Yxi Petarin / se toinen Christusen. Se yxi tachtoi ymberileickaust / ia ei se toinen. Yxi tochtoi Auioske skun / ia ei se toinen. Monicadhat tachtoit sŏdhe Epeiumalan wffrit / ia monicadhat ei. Mwtomat tachtoit rumilisesta wa pat olla. Mwtomat mós wainot tadhoit Auoipåin kieudhe /

ia mwdh sencaltaiset. Nincauuan ette he sihen iouduit/ette yxi heiste sen Hengelisen wapaudhen turhasi / ia otti henen Eitipolens auioxens. Ja eiuet mutomat miteken ninen Coollutten Vlesnousemisesta lucu pitenyt. Mutomat taas ei palio Sacramentiste totellet. Ja senteden keui sielle sangen pahasti ia edes takaisin / ette iocainen tachtoi Mestari olla/ia opetta/asetta/ ia toimitta Euangelium/ Sacramentin/ ia Vskon cansa/ ninquin he itze tachtoit. Mutta sen påcappalen / ette Christus ōbi meiden Terueys/ Wanhurskaus ia Lunastus/sen he ylencatzoit/ ia poisietit/ ninquin he io aica olisit sen iwri pånens tundeneet. Sencaltaisen heijun wahingolisen Wijsaudhen p. Pauali nyt tesse laitta ia domitze sangen couasti/ ia rochkiasti sanopi / Ettei se ole mwta quin yxi iulki Hulluus/ iossa ei miten tiete/ eli oikein ymmerttå/ Eikå Christusesta / Hengeste/eli iostacusta Jumalan Lahiasta/ioca meille Christusesa annettu on/ waan hen wiele taruitze ia pite sencaltaista nyt ensin oppeman. Neite hen opetapi ensimeisise nelies lugussa.
Sijnå v. hen Laitta sen swren Pahateghon/ ette yxi otti henē Emepolens auioxi/ Ja tachtoi henen Pannan cwlutta/ia Perkelen haltun anda. Ja sen cautta hen osotta sen oikean menō Pannan cwluttamisesta / Jonga hen tachto ynne Seurakunnan sosion cansa ninen Julkisynnisten påle cwlutta/Ninquin Christus opetta/ Matt.xviij. V
Sijnå vj. hen laitta sen toran ia ridhan Oikiudhen edes /lijatekin / ette se tapachtui Pacanoiden ia Vskomattomain edes. Ja nin hen heite opetta/ ette heiden piti paramin keskenens sopiman / ia asiansa påättemen / taicka wårytte kerssimen. VI.
Sijnå vij. hen andapi ydhen toimē puchtast elemeste / ia Auioskeskusta/ Sijnå syys hen kijttepi puchtan elemen / ia Naimattudhen/ ette se on tarpelinen / ia sotelias Euangeliumin palueluxen tedhen / Ninquin mōs Christus Matt. xix. opetta nijste Naimattomista/ iotca Taiuan Waldakunnan tåden/eli VII.
Euange

Euangeliumin tedhen nin ouat. Mutta P. Pauali tachto/et
te Naimatus pite oleman waatimatoin ia paitzi ylen mielen/
ia ilman waara ettei sworembin syndin langetais. Mwtoin
parambi on naidha/quin naimata olla/iotca alinomaisesa Hi
mosa palauat.

VIII. IX. Sijnä viij. Haman xij. asti hen toimitta monella mooto/
X. XI. quinga meiden pite ne Heicot Omattunnot hallitzeman wlco
naisis menoisa/quin ouat/Roas/iomas/waateis/Sacramen
teis. Ja haasta iocapaicas/ ettei ne Wahwemat/ pidhe nijte
heicombita ylencatzoman/Ninquin hen mös itze (waicka hen
oli Apostoli) quitengin hen malti ia pidhetti itzens moues
asiasa/ iotca hen olis kylle machtanut tehdhä. Sen syyn te
dhen ne Wahwemat machtauat kylle itzense cauatta/Ette
mwinen nin monda Jsraelista huckan tulit/ iotca quintengin
caiki ihmein cansa Egiptin maalda wloswietin/ ia lwlit it
zense wahwaxi. Ja sen cansa hen tekepi pitken idonen Esi
XII cuuaxi ia tarpelisexi opixi.

XIII. Sijnä xij. nin xiij. asti/ hen wlostoimitta Jumalan Lah
ioista / ette he ouat moninaiset/Joinenga seas Rackaus qui
tengi paras on/ Ettei he itzens Tylynä pidheisi / waan pal
weleman toinen toistansa caiki yximielisesta/Ette yxi Jumala
on/ yxi HERRA/ yxi Hengi/ ia caiki ychte/ echke quinga
monencaltaiset ne ouat.

XIIII Tesse xiiij. hen Opetta Sarnaita/ Prophetit ia Weisaijat /
Ette he toimelisesta heiden Lahiansa kieuteisit/ ia ei muihin/
quin Paranoxeen/ ei omaxi Cunniaxi/ waicka se olis sarna /
Consti eli ymmerdhys. etc.

XV. Sijnä xv. hen nuchtele nijte/ iotca wärin opettanuet ia Vs
koneet ouat Coolluten ylesnousemisesta.

XVI. Sijnä xvj. ia wijmeisesa Hen neuuo ia mana heite Welie
lisesta Awusta/rumelises Elatuxes/ia aijalises rauinoxes/nijte
Kieuhie ia Taruitzepia warten Jerusalemisa. Se

Se Ensimeinen P. Pawalin Epistola Corintherin tyge.

PAuali cutzuttu Jesusen Christusen Apostolixi / Jumalan tahdon cautta / ia Sosthenes Weli.

Sille Jumalan Seurakunnalle ioca on Corinthis / nijlle pyhitetylle Jesusen Christusen cautta / nijlle cutzutuille Pyhille / Ynne caikein ninen cansa / iotca meiden HERRAN Jesusen Christusen Nimen auxenshwtauat / iocaitzes heiden ia meiden Sias.

Armo olcoon teille ia Rauha Jumalalda meiden Iselde / ia Herralda Jesuselda Christuselda.

Mine kijten minun Jumalani aina teiden tedhen / sen Jumalan Armon edeste / ioca teille annettu on Jesusen Christusen cautta / Ette te oletta caikissa henen canttans / rickaxi tehdyt caikissa Opissa ia caikessa Tundemises. Ninquin se sarna

Christo-

Christusesta ombi teisse wäkeuexi tullut / Nin ettei teille ios-
sacussa Lahiasa miten puuttu / Ja waan odottacat meiden
HERRAN Jesusen Christusen ilmoitosta. Joca mös teite
loppun asti wahwistapi / Ette te olisitta nuchtetomat sine
meiden Herran Jesusen Christusen peiuene. Sille Jumala om
bi waca / Jonga cautta te cutzuttut oletta henen Poians Je-
susen Christusen meiden Herran Osalisuteen.

Osalisuteen) se on/ te oletta Christusen cansaperilliset ia Osalliset caikista henē hywuydhestäs.

Mutta mine manan teite / rackat Weliet / Jesusen Chris-
tusen meiden Herran Nimen cautta / Ette te caiki ydhencalta-
sen Puhen pideisitta / ia ettei teiden seasan Eriseurat olisi /
Waan piteket wäkeuesti ychte toinen toisens cansa ydhes mie
les ia ychteleises lwlosa. Sille minun eteheni on tullut teiste /
rackat Weliet / Chloen perehen cautta / Ette Riidhat ouat tei-
den keskenen. Nin mine sanon site / quin itzecuki teiste sanopi /
Mine olen Paualin / Se toinen / Mine olen Apollon / Se col-
mas / Mine olen Cephasin / Se nelies / Mine olē Christusen.
Quingasta? Lieneko Christus haiotettu? Wai ongo Pauali
ristinnaulittu teiden edestenne? Eli olettaco Paualin Nime-
hen castetut?

Mine Kijten Jumala ettei mine ole ychte teite castanut /
wan Crispum ia Gaium / Ettei kengen saa sano / ette mine mi
nun Nimeheni keten castoin. Sille moto mine mös castoin
Stephanin perehen / Sijtte em mine tiedhe ios mine iongun
mwn castanut olen. Sille ettei Christus minua lehettenyt casta
man / waan Euangeliumi sarnaman / Ei caualain sanain
cansa / Sempäle ettei Christusen risti turhan menisi. Sille se
puhe Rististe / ombi yxi hullus nijle iotca cadhotetan. Mut
ta meille iotca autuaxi tulema / ombi se Jumalan Weki. Sille
ette kirioitettu on / Mine cadotan Wijsasten wijsaudhen / ia
Esa 29. te 33. Nijnen Ymmerteuein ymmerdhoxen Mine poisheiten. Cus
sa ne Wisat ouat? Cussa ne Kirianoppenuet ouat? Cussa te-
men

temen Mailman Wijsat ouat: Eikö Jumala ole temen Mailman Wijsautta hulluexi tehnyt:

Sille ettei Mailma henen Wijsaudhellans tundenut Jumalata henen Wijsaudhesansa/ Nin kelpasi Jumalan/ tyhmē sarnan cautta wapachta nijte/ iotca sen päle wskouat. Senwoxi ette Juttat anouat Mercki/ ia ne Grekit wijsautta etziuet. Mutta me sarnama sen Ristinnaulitun Christusen/ Nijlle Juttaille pahannoxexi/ ia Grekein hulluexi. Mutta nijlle cutzuttuille seke Juttaille ette Grekille/ me sarnama Christusē Jumalan woimaxi ia Jumalan Wijsaudhexi/ Sille ette Jumalan * Hulluus/ombi Wijsambi quin Inhimiset/ Ja Jumalan heickous ombi wäkeuembi quin Inhimiset.

Wijsat) Ne ouat ne Loonolliset Mestarit/ iotca ymmerdhyxestans tachtouat ylesleute loonnō ia Totudhen.

Catzocat/rackat Weliet/ teiden cutzumisen päle/ Ei monda Rumlisesta Wijsaat/ ei monda Jalo/ei mös monda Sworesta sughusta cutzutut ole. Waan mite Mailman edes hulluon/ sen ombi Jumala wloswalinut/ Ette hen ne Wijsaat häpien saattais. Ja mite Heicko oli mailman edes /sen Jumala on wloswalinnut/ Ette hen ne Wäkeuet häpian saattais. Ja se quin oli wapahatoin/ ia ylencatzottu Mailmasa/ne on Jumala wloswalinut/ Ja se quin ei miten ole/ Ette hen ne iotca ouat iotakin/ turhaxi tekis. Senpäle/ettei henen edesens yxiken Liha mahdais kerskata. Joista te mös oletta Christusesa Jesusesa/ ioca meille ombi Jumalalda techty Wijsaudhexi/ ia Wanhurskaudhexi/ ia Pyhydhexi/ ia Lunastuxexi. Senpäle (ninquin kirioittu on) ette ioca itzense kerska/ hen kerskakan henens HERRASA. Jeremi 9.

* Jumalan hulluus) Euangelium se ombi Jumalan hulluus ia heickous/sille ne Clokit ia Wijsat piteuet sen hulludhē edeste. Ja nijlde Teccoinpyhilde /se cutzuttan Eriseuraxi. Mutta nijlde oikeilda Christituilda se luetan Jumalan wäexi woimaxi ia Wijsaudhexi.

II Lucu.

IA mine rackat Welieni / koska mine tulin teiden tykenne / em mine tullut corckian Sanain / eli corkian Wijsaudhen cansa / teille ilmoittaman site Jumalan Todhistusta. Sille em mine itzeni pitenyt ninquin mine olisin iotaki tienyt teiden seassanna / Waan ainostans Jesusen Christusen ia sengi ristinnaulitun. Ja mine olin teiden cansanne heickoudhes ia pelghosa / ia swrē wapistoxen cansa. Ja minun Puhen ia minun Sarnan / ei ollut caunistetuissa Jutuisa Inhimisten wijsaudhen ielkin / Mutta Hengen ia wåen osotuxesa / ettei teiden wskonna pidhe seisoman Inhimisten wijsaudhen påle / Mutta Jumalan wåen påle.

Seisoman) Senteden ei taidha se Inhimilinen Oppi olla O mātunnon eli vskon perustus.

Mutta se iosta me puhuma / ombi quitengin Wijsaus / ninen Teudhelistein tykene. Ei temen Mailman / eikå temen Mailman påmiesten Wijsaus / ioca huickupi. Waan me puhuma site sala peitetusta Jumalan Wijsaudhesta / Jonga JUMala ombi ennen Mailman Alcu edessåtenyt meiden Cunniaxi / Jota eikengen temen Mailman påmiehiste tundenut / Sille ios he olisit henen tundeneet / eiuet he olisi ensingen Cunnian HERRA ristinnaulinneet. Waan ninquin kirioitettu ombi / Jota ei ykiken Silme nåhnyt ole / ia ei ykiken Coruan ole cwllut / ia ei ydhegen Inhimisen Sydhemehē tullut ole site on Jumala nijlle Walmistanut / iotca hēde racastauat

sala) Sille ette se maca pettetyne sen Hulludhen ia Ristin alla / ia ei neghy couan palio iossacuissa Cunniasa eike Rickaudes.

Esa 69.

Mutta meille on Jumala sen ilmoittanut henen Hengense lepitze / Sille ette se Hengi caiki cappalet tutkistele / Ja / mōs Jumaludhen syweydhet. Sille cuca Inhiminen sen tiete mite Inhimises on / waan Inhimisen Hengi ioca henesse on: Nin mōs eikengen tiedhå mite Jumalassa on / waan Jumalan Hengi. Mutta emme me ole saaneet temen Mailman Henge. waan sen Hengen / ioca Jumalasta on / ette me taidhaisima tietå /

kä/mite meille Jumalasta on annettu. Jota me mös puhuma
ei sencaltaisilla sanoilla quin Inhimilinen Wijsaus opetta /
Waan sencaltaisilla sanoilla quin se Pyhe Hengi opetta / Ja
me Domitzema ne Hengeliset asiat hengelisestä. Mutta se loo
nolinen Inhiminen ei ymmerdhä miteken Jumalan hengeste/
Sille ette se on henelle yxi hullutus / ia ei taidha site käsitte /
Sille sen pite hengelisesta Domittamä. Mutta se ✠ Hengeli
nen caiki asioita Domitzepi/ ia ei hen keldeken Domita. Sille
cuca on tienyt HERRAN mielen? Eli cuca tachto henen
Neuuo anda? Mutta meille ombi Christusen mieli.

Loonolinen) Se loonolinen Inhiminen on nin pako / quin hen on ilman Armota caiken henen toimens/ tertens / Const/ ins/ woimans ia taidhons can sa/ia quin hen parahin taita itzestens asetettu olla.

✠ Hengelinen) Se tietä/ ymmerte/taita/ woipi etc. tuta site quin ei oma toimi tuta taidha. Eikä mös tiedhe mite Visko eli Euangelium on/ Tesse p. pauali ombi caiki Weret opettaiat/ ia caiken Eriseuraisten oucton Dominut.

III. Lucu.

Ja mine rackat Welieni/sen tainut teiden can
san puhua ninquin Hengelisten cansa /waan
ninquin Lihallisten cansa / ninquin noorein
Lasten cansa Christusesa. Reeska mine olen
teille ioodha Andanut / ia en Rooca / Sille
ettei te site wiele woineet. Ja ettei te mös nyt
kä woi / senpolesta /ette te wiele oletta Lihalliset. Sille nin/
cauuan quin teiden seasan ombi Cateus/ rijta /ia eripuraus/
Ettekö te sijtte lihalliset ole/ ia waella Inhimisten tauan iel
kin? Sille /coska iocu sanopi. Mine olen ✠ Pauali/n/ Ja se toi
nen sano / Mine olen Apollon/eikö te sis ole Lihalliset.

Mike sis Pauali on? Ja mike on Apollo? Palueliat he o/
uat / Joinenga cautta te oletta wskolijseri tullut. Ja semmen/
gi ninquin Jumala itzecungi andanut on. Mine olen istutta/
nut / Apollo on castanut / Mutta Jumala on casuon andanut.

✠ Paualin) Tesse p. Pauali Domitzepi caiki Eriseuraset Christikunnasa / ia tactopi / ette me caiki pite meidhe pitemen ydhen Christusen ala/ ioca mailman edes ten Ristinnaulittu on.

Nin ei ole ſe miten/ioca iſtutta/Eike ſe ioca caſtapi/ waan Jumala ioca caſten anda. Mutta ſe ioca iſtutta/ ia ſe ioca caſta ychte molemat ouat/ Cumbikin ſaa palcanſa tööns pereſte. Sille ette me olema Jumalan Apumiehet/ Te oletta Jumalan pellonroocko/ia Jumalan Rakenus. Mine Jumalan armoſta/ioca minulle annettu on/ olen Peruxen laſkenut/ ninquin yxi taitaua Rakendaija/Yxi toinen ſen päle rakendacan. Mutta iocainen catzocan/ quinga hen rakenda ſen päle. Sille mwta peruſta eikengen taidha panna/ waan ſen quin pandu on/ioca on Jeſus Chriſtus.

Jos nyt iocu rakenda temen Peruxen päle ‡ Culda/hopiata/Callita Kiwije/Puita/ Heini/ corſi/ Nin tule iocaitzen Teco iulkiſexi/Sille ette ſe Peiue pite ſen ſelijttemen/ ioca tuleſſa ilmeiſexi tule/ Ja mingecaltainen iocaitzen Teco ombi/ ſen Tuli kiuſapi. Jos iongun Teco ſeiſopi/ quin hen ſen päle rakendanut ombi/nin hen Palcanſa ſaapi. Mutta ios iongun Teco yleſpala/ nin hen wahingon ſaapi. Mutta hen itze tule autuaxi/ Nin quitengin quin Tulen lepitze.

Wahingon) ſe on/ hennen tule Syyns ia Wicans maxa/ninquin yxi Sacko wloſannetā Lain cautta.

Ettekö te tiedhä/ ette te oletta Jumalan Templi/ ia Jumalan Hengi teiſſe aſupi: Jos iocu Jumalan Templin riuapi/ ſen Jumala cadhottapi. Sille ette Jumalan Templi ombi pyhe quin oletta te. Elken itzens kengen pettäkö. Jos iocu teiden keſkenenne henens lwle wijſaaxi/ ſe tulkon hulluxi teſſe mailmaſa/ ette hen machtaiſi wijſas olla. Sille temen Mailman wijſaus ombi hulluus Jumalan tykene. Sille ette kiriotettu on/Hen käſitte ne wijſaat heiden caualuxiſans. Ja taas/ HERRA hen tietä ninen wijſaſten aijatoxet/ ette ne ouat turhat. Senteden elken yxiken Inhimiſiſte kerſkatco. Caiki ouat teiden omat/olis echke Pauali eli Apollo/ Cephas taicka mailma/ Olis echke Eleme eli Coolema/ taicka nykyſet eli tuleuaiſet * caiki ouat teiden omanna/Mutta te oletta Chriſtuſen waan Chriſtus ombi Jumalan.

2 Corh 6.

Job 5.
Pſal 99.

* caiki) ſentedē ei yxiken woi miten nijte Chriſtiliſi waſtan / eli iongun Lain cautta heiden Omatundonſa ſitoa.

Culda

‡ Culda) Se on sanottu Sarnasta/ia Opetuxesta ioca taicka Vskō parenoxeen eli Wehenoxeen opetettu on. Nyt et yxiken oppi Cooleman hetkelle /eli Domiopeiuelle/taicka iossa cussa Waarasa piste/ellei hen culuretaan/ Mutoin ios ei se ole selkie Jumalan sana/ Joca itzens kylle leute Omassatunnosa.

IIII Lucu

Jri iocainen meite piteken/ette me olema Christusen palueliat/ia haltiat Jumalan salaisudhen ylitze. Nyt se wainoin Haltijoilda etziten/ ette he leuteisijt vskoliseri. Mutta wähe mine sijte tottelen/ette mine teilde domitaan /eli Jnhimilisest Peiueste. En mine domitze itzekē minuani. Em mine tiedhä miten cansani/Mutta em mine ole senpolesta wanhurskautettu/Waan HERRA ombi se ioca minua domitze. Senteden elkette domitco ennen aica/Sihenasti quin HERRA tulepi/ ioca mös site walkiuteen saatta/ quin Pimeydhes peitetty on/ ia iulghistapi Sydhemein aiwoturet/ Silloin itzecukin Cunnian saapi Jumalalda.

Salaisudhen) Se on Euangelium iossa Jumalan Rickaudet salatan ia vlostaritan/Sentedē se cutzutā Salaisus/ettei inhimisten omat toimet teriet ia taito/taida site itzestens paitzi Pyhen Hēgen ymmertä.

Mutta neite/rackat weliet/ mine olen minun ia Apollon päle wlostoimittanut/ teiden techten/ Ette te meiste oppisitta/ ettei kengen enemin itzestens pideisi quin nyt kirioitettu on. Senpäle ettei yxiken toinen toistansa wastan / pidhe ionghun miehen tedhen itzense ylespaisuttaman. Sille ette cuca ombi sinun edespannut: Taicka mite sinulla ombi iota ei sine ole saanut: Jos sine nyt saanut olet: Mites sis itzees kerskat/ ninquin et sine ensingen saanut olis: Jo te oletta nyt rauitud/ Jo te oletta hötyneet. Jlman meite te wallitzetta/ Ja ioska Jumala ette te wallitzisitta/Senpäle ette mekin madhaisima teidhen cansan wallita.

rauitud) Jronia Tesse hen heiste leicki teke ia naurapi/ia wastan päin aiattele.

Sille mine lwlen/Ette Jumala ombi meite Apostolita wlosandanut caikein hoonomaxi/ ninquin ne surmattauat.

Sille ette me olema Mailman/Engelein/ia Inhimiſten Ihmeheri tulluet. Me olema Tompelit Christuſen tedhē/Mutta te oletta wijſat Christuſeſa. Me heicot/ Mutta te wäkeuet. Te cunnialiſet/Mutta me ylencatzotud. Haman tehen hetkē aſti me kerſſime nelke ia iano/ia olema alaſti/ ia Coruapwſtilla lödheme/ia ei ole meille wiſſia Coto/ia waiua näemme töte tehden omilla Käſillem. Coſka meite pahaſti puhutā/Nin me hyueſti lauſuma. Coſka meite wainotā/nin me kerſſime. Coſka meite pilcatā/nin me rucolema. Me olema ninquin mailman * kirotus/ia iocaitzē Inhimiſen Marraſwffri tehē peiuen aſti.

Eipe mine täte kirioita ette mine teite häweiſen/ Wan mine manan teite ninquin minun racKaita Lapſiani/Sille echke teille olis epelucuiſet Meſtarit Chriſtuſeſa/nin ei ole teille quitengan monda Iſe/Sille ette mine olen teite Chriſtuſeſa Ieſuſeſa ſynnyttenyt Euangeliumi lepitze. Senteden mine manan teite/ Olcatta minun Tauoittaiani.

Sen ſaman ſyyn tedhen/ mine lehetin Timotheuſen teille/ ioca on minun racas Poican/ ia Vſkolinen HERRAS A/ ette henen pite muiſtuttaman teille minun Tieeni/ iotca ouat Chriſtuſeſa/Ninquin mine iocapaicas caikiſa Seuracunniſa opetan. Nin ouat mutomat teiſte yleſpaiſunuet/quin em mine enſingen teiden tygen tuleua oliſi. Mutta ennen palio aica mine tulen teiden tygen (ios HERRA tachto) Ia tadhon tiete/ ei ninen yleſpaiſunutten ſana/ mutta auwun. Sille ette Iumalā Waldakunda ei ſeiſo puheſa/waan woimaſa. Cūman te tadhotta: Tulengo mine Witzan canſa teiden tygen/taicka Rackaudhella ia Hengen ſiweydhella:

* Inhimiliſeſt peiueſt) Se on Inhimiſen Domio/kijtos ia yliſtos nijſtelo ſta he palio piteuet/Ette ioiſta kieupi Swri ſanoma/ne me cutzuma Cūnialiſexi/armoliſexi/talori/kēpixi etc. Ninquin teme loonolinen peiue Auringons ia walkeudhens canſa/caiki mite öö oli pimittenyt/waſtudeſt kirkaſta/iulgiſta ia oſotta. Iere. 17. Humanū diē nūquā deſijderaui/Scis Dñe. etc.

Kirotus

* Kirotus) Grekixi se on Katharma eli Peripsema Marraswffri/Latinaxi Piaculū/cutzutan se Jnhiminen/ioca ombi sencaltaisen pahan tôôn tehnyt/ette me lulema Jumalan seke Maan ette Jnhimiset henen tedens Kirouan ia pereti cadhottauan. Sentedē/ cosca he sen samā mestasit/niu he lulit heidens sen kirotuxen weltenehens/ia sen Maan perghanehens. Sencaltainen Maraswffri oli môs Jonas Propheta/ Cosca hen Mereh hen heitettijn. Toisinans Pacanat ia Juttat otit iongun wighattoman Jnhimisen/cosca nin swri Witzaus Maakunnissa oli/ ia lwlit sencaltaisen Marraswffrin cautta sen Witzauxen asettuuā/heitit sen Merehen/ia sanoit. Sinc olet meiden Marraswffri/ette meden pite pesteturi tullemā. Jwri nin Mailma nyt lwle/ette seke Apostolit ia ne Euangeliumin saarnaijat/ouat caikein pahimat ia wahingolisemat Jnhimiset Maan päle. Jos he quitenkin heiste olisit/nin caiki hyuesti seisois/ia olisit caikista Wastoinkeumisesta wapaat/Ja olisit sen cautta Jumalalle swren paluelux en tehneet. Joh xvi.

V. Lucu.

IVlkisesta cwlupi teiden keskenen Hooruus/ ia sencaltainen Horuus/iosta eiuet Pacanatka tiedhå sanoa/Ette iocu henē Jsens Emenen pite. Ja te oletta ylespaisuneet/iosta teiden paramin tuli idkie/ Senpåle ette se ioca sencaltaisen Tôôn tehnyt on/ teiden seastan poisotetaisijn. Mutta mine tosin ioca Rumin cansa poisolen/ quitengin Hengen cansa tykenolen/ nin olen io quin tykenoleua påättenyt sen ylitze ioca sencaltaisen tehnyt on/ meiden HERRAN JESVSEN CHRISTVSEN NIMEEN/teiden cocontulemisesa ynne minun Hengeni cansa/ ia meiden HERRAN JEsusen Christusen Woiman cansa/ ette HEN ylenannetaisijn Perkelen Haltuun Lihan cadhotoxeen/ Senpåle ette Hengi autuaxi tulis sinā Herran Jesusen peiuenā.

pro Epistola festo paschali

Ei ole teiden Kerskauxen hyue. Eikö te tiedhe/ ette yxi wähe hapatos caiken Taikinan hapatta? Senteden wlosperkatka se wanha Taikina/ ette te tulisitta † Wdhexi Taikinaxi/ ninquin te oletta mös happamattomat. Sille ette meille ōbi mös yxi Påsieis Lammas/ ioca on Christus/ meiden edhesten Wffrattu. Senteden pitekem meiden Påsieisen/ ei sijnä wanhas hapatoxes/ eike mös pahudhen ia Wärydhen hapatoxes Waan sijnä Puchtaudhen ia Totudhen happamattomas Taikinasa. finis

Mine olen teille kirioittanut Lehetuskiriasa/ Ettei teiden pidheisi secandeman Salawoteisten cansa. Em mine site aijat tele temen Mailman Salawoteisista/ enge Ahneista/ enge Ratelijsta/ enge Epeiumalden paluelijsta/ Muutoin tulis teiden ‡ Mailmasta poispaeta. Mutta nyt mine olen teille kirioittanut/ ettei teiden pidhe mihin secaundeman/ quin on/ Jos iocu quin Welieri cutzutan/ olis Salawoteinen/ taicka Ahnas eli Epeiumalden paluelia/ taicka Pilcaija eli Joomari/ taicka Röueri/ Elkette sencaltaisen cansa ensingen söökö. Sille mite minun tule domita nijte iotca Wlcona ouat? Eikö te nijte domitze iotca sisselle ouat? Mutta Jumala ne domitze/ iotca wlcona ouat. Aijakat mös itze pois tyköenne se/ ioca paha on.

† Wdhexi Taikinaxi (Pyhisse inhimisis ombi wiele aina Syndi alallansa/ ioca vlospyhijttemen pite. Sentedhen hen sano/ te oletta Happamattomat/ se on/ te oletta Pyhet/ Mutta souittaca nin/ ette te caiki tyni wlospyhitte/ ia tulcata caikenni puchtari/ ia vdhexi taikinaxi coconās.
‡ Mailmasta poispaeta) Joca ei tachto pahain Inhimisten scasa olla/ henen pite caikesta Mailmasta pakeneman. Senteden hen tachto ette meiden pite pakeneman Pahoija Christilisi/ taicka sijte Nimeste lo puisit eli hedhens paranaisit. Sille ette ne Christuttömet cipe ne Welijexi/ Opetuslapsexi eikä Christilisexi cutzuta.

VI. Lucu.

Mixi:

Jxi Jocu teiste/ iolla ombi toisen cansa io
takin Asia / malta ridhelle ninen Wårein
edhesse/ia ei Pyhein edhesse: Eikö te tiedhe
ette ne Pyhet pite Maliman Domitzeman
Jos nyt sis Mailman pite teilde Domitta/
man: Eikö te sis kylle hyuet ole nite pienemi
tå Asioita Domitzemaan: Ettekö te tie/
dhe/ ette meiden pite Engeleite Domitzeman: Quinga palio
enemin ne aijaliset Asiat: Mutta te/ coska teille ombi iotacu/
ta Asia aijalisesta Hywuydhesta/ Nin te otatta ne iotca Seu/
rakunnas ylencatzotut ouat/ ia asetat heite Domarixi.

yleneatzotut) ne ouat Pacant toita et sallita nijnen Christilisten seassa olla Christilisis asioisa/ quin on sacramentin nautitzemus et c.

Teille håpijexi mine madhan neite sano. Eikö ensingen
ole ychten Wijsasta teiden seasan: Eli iocu toinen quin tai/
dhais domita Welien ia Welien keskusen: Waan se yxi
welij rijtele sen toisen weliens cansa / Ja sijttekin Vskomat
tomaidhe edhes. Nin öbi io caikiten Wica teiden seasan/ ette te
toinen toisens cåsa kieutte Oikiudē eten/ Mixei te paramin wå
rytte kerssi: Mixei te ennen soo teiten wahingoitetta: Ja itze
te wårydhen ia wahingon teette/ia sengi teiden welieine.

Eikö te tiedhe/ ettei ne Wåret pidhe Jumalan Waldakun/
da perimen: Elkette andaco teiden wietelle / Eikå Salawo/
teiset / eikå Epeiumalden Palueliat / eikå Hoorintekiet / eikå Hei
kurit / eikå ne iotca Piltien cansa macauat / eikå Warcat / eikå
Ahneet / eikå Joomarit / eikå pilcaijat / eikå Röuerit pidhe Ju
malan waldakunda perimen. Ja sencaltaiset te Mutomat o/
litta / Mutta te oletta poispestyt / te oletta pyhitetyt / te olet/
ta Wanhurskautetut HERRAN Jesusen Christusen Ni/
men cautta / ia meiden Jumalan Hengen cautta.

Caiki ouat minulle luualiset / Waan ei caiki ole hyuexi. Cai
kissa ombi minulle walta / Mutta em mine kenengen alamai/
nen ole. Rooca ombi watza warten såätty / ia watza rooca
warten / Mutta Jumalan pite temen ia sen hukuttaman. Mut

ta ei Rumis ole säätty Hooruteen/waan HERRalle/ia HER-
RA Rumille. Mutta Jumala ombi HERRAN ylesheret
tenyt/nin henen mös pite meite ylesherettemē/ henē woimans
lepitze. Eikö te tiedhe/ette teiden Rumyt Christusen iäsenet
ouat: pidheiskö sis minun ottaman Christusen iäsenet ia
Hooran iäseniri ne tekemen: Pois se. Taicka eikö te tie-
dhe/ ette se ioca Hooraan rychty/hen on yxi Rumis sen can-
Gene 2. sa: Sille he tuleuat (ma hen) cari ydheri Lihari. Mutta io
ca Hoorahan rychty/se on yri hengi henen cansans. Weltteket
Hoorutta. Caiki synnit iotca Inhiminen tekepi/ ne ouat wlco
na Rumihista/Waan se ioca Hooriteke se syndi tekepi omas
Rumisans. Wai eikö te tiedhe/ette teiden Rumin on se Py-
2.Cor. 6. hen Hengen Templi/ioca teisse ombi/ionga te Jumalalda
saitta/ ia eipe te ole teiden omanne: Sille te oletta Callista os
tetut. Senteden cunnijoittaca sis Jumala teiden Rumisan/ ia
teiden Hengesen/ iotca Jumalan ouat.

VII Lucu.

Vtta nyt nijste quin te minulle kirioititta/ mi
ne Wastan. Hyue se ombi Inhimiselle/ettei hē
waimohon rupeisi/ Mutta quitengi Hoorutta
carttain/ piteken itzecukin oman Waimonsa/
Ja iocainen oman Miehense piteken. Mies
andakan Waimonsa sen cochtulisen Mielisu
dhen/Samalmoto mös Waimo Miehellens. Ei ole waimol-
la walta omalle rumillans/waan Miehen. Samalmoto mös
Miehelle ei ole walta rumillens / waan waimon. Elkette
toinen toistanne wältekö/ iollei se ole molembaidhen Sosios-
ta iongun hetken/ette teille iouto olis pastota ia rucoella/Ja
tulcat taas iellense ychten/senpäle ettei Satanas teite kiusaisi
teiden Haureudhen polesta. Mutta

Mutta ſencaltaiſta mine ſanon teille ſomiſen ielken/ia et Keſkyn ielken. Waan mine tadhoiſin / ette Caiki Inhimiſet nin olīſit quin mine olen. Mutta iocaizella ombi erinomainē Lahia Jumalalda/Ydhelle nin/ia toiſella nein. Mine ſanon toſin nijlle Naimattomille ia Leſkille / Se ombi heille hyue ios he mös ouat ninquin mine/ Waan ellei he woi heidens pidhette/nin naikaat/Sille parambi on naidha quin pala.

Mutta Nainehita keſkepi/em mine/ waan HERRA / Ettei Waimon pidhe erijemen Mieheſtens. Mutta ios hen erije/ nin olcoon Naimata/taicka ſopicahan Miehenſe canſa. Ja elken Mies hylietkö Waimonſa.

ſopicahan) Ei yriken Syy e roita Mieſte ia waimo/wan Ho rinteko Matt. 5

Waan nijlle muille/mine ſanon/ ia ei HERRA/ Jos iolla ki Welielle ombi vſkomatoin Waimo/ia ſe ſama mieliſtupi henen canſans aſuman/elken ſite izeſtens eroittako. Ja ios iollaki waimolla ombi Vſkomatoin Mies/ia hen tachto ſen canſa aſua/elken hende izeſtens eroittako. Sille ſe Vſkotoin Mies ōbi waimons cautta ✝ pyhitetty/ia ſe vſkomatoin Waimo pyhiteteen Miehens cautta/Mwtoin oliſit teidē Lapſenna ſaaſtaiſet/ waan nyt he ouat pyhitetyt. Mutta ios ſe Vſkomatoin izenſe eroitta/ nin anna henen eroitta. Eipe ole welij taicka Siſar ſidhottu orijauteen ſemmotoiſis menois / Mutta rauhaſa ombi Jumala meite cutzunut. Sille quingas tiedhet waimo /ios ſine Miehes taidhat autuaxi ſaatta: Eli ſine Mies quingas tiedhet / ios ſine taidhat waimos autuaxi ſaatta: Quitengi ninquin Jumala itzecullengi on vloſiacanut.

Sentedē heiden pite mwiſſa aſioiſa/taicka ſopiman/eli oleman erinens Auioſkeſkuſta/ios he ſen woxt erijeuet.

Jocainen nin waeldakan quin HErra on henen cutzunut/ ia nin mine caikiſſa Seurakunniſa ſäädhen. Jos iocu Ymberileickattu ōbi cutzuttu/elken ſe ✠ Eſinachka halatko. Jos iocu on Eſinahas cutzuttu/elken ſe ādako izēs Ymberileikata. Ymberileickaus ei miten ole/ia Eſinachka ei ole miten/wan Jumalā Keſkydē pitemys. Jocaijnē olcon ſijnä Cutzumiſes/iohōga hē cutzuttu on. Jos ſine olet Oriaxi cutzuttu /ele ſite murehdhi/ Quitengi

Eſinachka) ſe on/Elken kengē ſite holiko ette Ymberileickaus eli Eſinachka pideis tarpellinen olemā/wan andakan molemat olla iocaitzella wapaana ia watimatoinna.

Quitengi ios sine taidhat wapari tulla / nin nautitze site sen paramin. Sille ette ioca Oriapi on cutzuttu HERrasa / se on HErran Wapach. Samalmodolla / ioca on cutzuttu Wapade pi / hen on Christusen paluelia pi tullut. Te oletta callihista oste tudh / elkette Inhimisten Oriat olgho. Itze cukin (rackat Weliei) iossa hen cutzuttu on / siinä hen olcan Jumalan tykenä.

Mutta Neitzydhest ei ole minulla HErran Keskyä / quiten gin mine sanon minun neuuoni / ninquin Laupiudhen saanut HErralda vskolissa ollaxeni. Nin mine sis luulē sen hyuē oleuā nykysen Tuskā teden / ette hyue on Inhimisen nin olla. Jos sine olet waimohō sidottu / ele pyde eroitosta. Mutta ios sine olet waimotoin ele pyde waimo. Mutta ios sine nait / et sine syndi tee. Ja ios Neitzyt hoolepi / nin ei hē syndi tee. Quitēgin sencal taiset sauat Waiuā runnisansa. Mutta mine kernasti teite ar maitzen. Mutta sen mine sanō teille / rackat Weliet / se aica ōbi lyhyd. Edespäin ombi ymmertäpä / ette ne ioilla Waimot on / olisit ninquin heille ei olisickan / Ja ne iotca idkeuet / ninquin ei idkisicken / Je ne iotca iloitzeuat / ninquin ei iloitzisickan / Ja ne iotca ostauat / ninquin ei site nautitzisi / Ja ne iotca täte Mailma prwcauat / ninquin ei prwcaisickan. Sille ette temen mailman meno ombi meneue.

Mutta mine tadhoisin / ette te ilman Murehe ta olisitta. Joca naimatoin on / hen tottele niite quin HERRAN on / quinga henen pite HErran kelpaman. Mutta ioca naipi / hen sure niite mailmalisia / quinga hen Emenense kelpapi. Eritetud ouat neme cari / waimo ia Neitzyt. Se naimatoin murechti niite iotca HErran on / ette hen pyhe oleman pite seke Rumilla ette hengelle. Wastoinpein / Se ioca naipi / hen murechti niite mailmalisia quinga henen pite Miehense kelpaman. Mutta sencaltaista mine sanō teiden tarpexenna / Ei ette mine * paulan teiden pälen heitteisin / waan ette te site / quin cunnialinen olis / ta noitaisitta / ia alati ilman esteite HErra paluelisitta.

* Paula Et p. pauali ke täken kielle Autoskeskusta olis se yri Inhimine eli toinen / taicka misse Witghas eli Sädhyse hen olis.

Mutta

Mutta ios iocu lwle / ettei se hyuesti soui / henen Neitzens cansa / ette hen io on hoolemoisa / ia ei saa toisin olla / Nin hen techken mite hen tachto / ei hen syndi tee / hen sallican henen hoolemahan. Mutta se ioca watimata sen kijnittä sydhemesense / ia henelle ombi walta oman mielens päle / ia sencaltaista sydhemesens päättä / ette hen tachtopi henen Neitzens nein pite / se hyuesti tekepi. Joca nyt sen naittapi / se hyuesti tekepi / Mutta ioca ei hende naitta / se paramin teke. Emende ombi kijnisidhottu Lakihin / nincauuan quin henen Miehens elepi. Waan costa henen Miehens poisnuckunut ombi / nin hen on wapah toiselle hooleman / kelle hen tachto / quitengin ette se Herrasa tapachtupi. Waan autuambi hen on / ios hen sillense on / minun Lwlon ielken. Sille mine lwlen ette minula ki ombi Jumalan Hengi.

paremin) ei nin ette hen tulepi sen cautta para mari Jumalan edes / ionga edes ainoa vsko ylesforgotta waan nin quin sanottu on Ette hen taita site paramin Jumalata totella tesse Elemese.

✠ Pyhiteten) Ninquin nijlle puchtaille caiki ouat puchtat / Tit 1. nin on mös Christituille se Christinetoin Emende puhdas / ette he machtauat ilman synnite olla toinen toisensa tykene. Ja ei senteden Lapsians poisheitte ninquin he olisit saastaiset / iotca ei hen kerssie taidhaisi / Sille ette Autoskesko / ia heiden Lapsistas suru ombi oikein / echke ne olisit pacanat eli Christitut.

VIII. Lucu.

Dhespeiwen nijste Epeiumalden wffrista me tiedheme. Sille ette caikilla meille ombi Tieto. Se tieto ylespaisutta. Mutta rackaus se ylesrakenda. Mutta ios iocu lwle henens iotakin tieteuen / ei hen wiele miten tiedhä / quin henen tule tieterens. Mutta ios iocu Jumalata racasta se on tuttu henelde. Nin me nyt tiedheme / siste Roasta quin Epeiumalden wffratan / ettei ychten Epeiumala ole Mailmassa / Ja ettei ychten muta Jumala ole / quin se yxi. Ja waicka monicadhat ouat iotca Jumalaxi

Ylespaisutta) Tesse hen rupepi Rackaudhen ylistemen / ninen heicko vskolisten cochtan / ettei nijte iocu pahennais kesimeiste Cappaleden na utitoxes.

lari cutzutan/ olcon se Taiuassa eli Maan päle (Ninquin monda Jumalata/ ia monda Herra ouat) Nin ombi quitengin meille yxi ainoa Jumala/ se Jse/ iosta caiki cappalet ouat/ ia me henesse/ ydhen Herran Jesusen Christusen/ ionga cautta caiki cappalet ouat/ ia me henen cauttansa.

Mutta ei ole iocaitzella tieto/ Sille ette mutomat tekeuet heidense Omatundo nijste Epeiumaloista/ ia söuet ninquin se olis Epeiumaloille wffrattu. Ja ette heiden Omatūdons ombi heicko/ nin hen sen cautta pisoitahan. Mutta ei Roca meite otolisexi saata Jumalan edes. Jos me söme/ ei me site paramaxi tule/ Ellei me mös söö/ eipe me sen polesta pahemaxitule.

Waan catzocat/ Ettei teme teiden wapauden tulis nijlle heickoille pahanolexi/ Sille ios sinun (iolla se Tieto ombi) iocu näke atrioitzeuan Epeiumalden wffratuista/ eikö sijtte henen Omatundonsa/ ioca heicko on/ yllytete site Epeiumalden wffri söömen: Ja nin sinun Tietos cautta tule sinun Welies huckan/ ioca Heicko on/ iöga tedhen Christus quitengi colut õbi. Mutta coska te nin syndie teet Weliein wastaan/ ia särietette heiden heicon Omantunnonsa/ nin te Christusen wastan sydie teette. Senteden ios Roca minun Welieni pahendais/ en mine ikenens Liha söisi ijancaikisesta/ Sen päle ettei mine minun Welieni pahendaisi.

IX. Lucu.

Ngö mine Apostoli ole: Engö mine Wapa ole: Engö mine meiden Herra Jesust Christust nähnyt: Ettekö te ole minun Töön HErrassa: Ellei mine ole muille Apostoli/ nin mine olen quitengin teiden Apostolin. Sille ette Jnsigli minun Apostolin wirghassa te oletta/ Herrassa. Coska iocu minulle kysy/ nin mine henelle nein was-

tan

kan/ Eikö meille ole walta södhe ia iodha: Eikö meille mös
ole walta ychte Sisarta waimoxi cansan ymberinswiedhä:
Ninquin nemwdh Apostolit / ia Herran Weliet ia Cephas:
Eli minun yxinens ia Barnaban ei ole walta nin tedhä:

Cuca sotipi coskan omans Maxons päle: Cuca winatarhä
istutta/ia ei söö henen Hedhelmestens: Eli cuca Caria caitzepi/
ia ei söö Carian rieskasta: Puhunengo mine täte Inhimisten
taualla: Eikö Laki site sama sano: Sille ette Mosesen Laisa
on kirioitettu. Ei sinun pide kijnisitoman Richtetappauan hä
rien suuta ⁂ Sureneco Jumala härckie: Taicka eikö hē site cai
keni meiden teden sano: Sille ette meiden tedhen se on kirioi-
tettu/ Ette se ioca kyndä / henen pite kyndemen Toiuouxisa /
ia ioca richtatappa / henen pite richtetappaman Toiuouxisa /
ette hen tulis toiuostansa osalisexi.

Jos me teille Hegelisi kylwimme / palio se on ios me teiden Ru
mislisi ylesnijtemme: Mutta ios mwdh ouat tesse wallas osa-
liset teiden tykenen/ Mixei me sis palio enemin: Mutta eipe
me ole sencaltaista walta *prucanet / wan me caikinaista kerssi
ma ettei me miten estette Christusen Euangeliumin tee: Eikö
te tiedä ette ne iotca wffrauat/söuet wffrista: Ja ne iotca Al
tarita walmistauat/ne Altarita nautitzeuat: Nin mös on HE
RRA säteny/ Ette ne iotca Euangelium ilmoittauat / pite
Euangeliumista Elatoxens saaman. Mutta em mine ole qui
tengan miten neiste tehnyt.

Em mine mös senteden sijtä kirioita / ette nin pideis minun
cansani tapachtumā. Parambi olis minun coolla quin iongū
pideis minū kerskamisen tyhijexi tekemē. Mutta ette mine E-
uāgelium sarnā/ei minū taruitze site euckemen/ sille minū tule
se tederent/ Ja we minulle/ellei mine Euāgelium ilmoita. Jos
mine sen teen miclelleni/nin minun ♣ palcā maxetan. Mutta
ios mine ylenmieleni sen teen / nin ombi se wirca quitengi
minun haltuni annettu. Miteste sis minun Palcan on:
Nimitten

Deu 25

Sureneco) Jumala surepi caiken edeste/ Mutta ei hen nin sure herckein edeste/ ette hen sencaltaista on heiden tedens kirioittanut/ Sille euet he taidha kiria lukia.

prucaneet) Catzo quinga palio Apostoli armaitze ninen mwinē Heickoutta / ette hen caikista nijste itzens pidhette iotca henelle olisit quitengi luuàlliset/ioista he nelle mös ō muitten Apostoleiu Esicuua.

Palcan) ei hen itzen se kerska sa rnastās/ sille hē oli sihen welcapā / wan ette hen ilmā palcata sarnasi/ sen hen lukei ylimeisexi palcaxi ia kerskamisexi.

Nimitten / ette mine saarnan Christusen Euangeliumi / ia teen sen ilman miteken / senpäle / ettei mine turhaisi minun waltani Euangeliumisa.

Sille echke mine olen wapah iocaizelda / nin mine olen quitengi minuni tehnyt iocaizen Palueliaxi / senpäle ette mine site Vsiamat nijste woitaisin. Nylle Juttaille mine olē techty nin quin yxi Judeus / senpäle ette mine Juttat woitaisin. Ninen quin Lain alla ouat / mine olen techty ninquin Lain alla / senpäle / ette mine ne / iotca Lain alla ouat / woitaisin. Ninen quin ilman Laita ouat / mine olen techty ninquin mine ilman Laita olisin (Waicka em mine ilmā Laita ole Jumalā edese / Waan olen Christusen Laissa) ette mine ne / iotca ilman Laita ouat / woitaisin. Ninen heickodhen mine olen techty / nin quin heicko / senpäle ette mine ne heicot woitaisin. Mine olē iocaizelle techty caikinaiseri / senpäle ette mine caikeni mwtomat autuari tekisin. Mutta sencaltaista mine teen Euangeliumin tedhen / ette mine tulisin heneste osaliseri.

Eikö te tiedhä / ette ne / iotca Kÿstassa iooreuat / caiki tosin he iooreuat / waan yxi palcan ennettä ? Jooskata nyt nin ette te käsiteisitte. Mutta iocainen quin campale / caikista hē izens weltä. Ne tosin sitewartē / ette he catouaisen Crunon saisit. Mutta me senteden ette me saisima sen ijancaikisen. Mutta em mine nin ioore / quin ♣ wijssittömen polen / Ja em mine nin kiluoittele quin Twlda piereisin / Waan mine rangaizen minun Rumihini / ia alaspainan sen / Senpäle ettei coska mine muille sarnan / madhaisi ize nuchtelinen olla.

♣ Wijssittömen) Ninquin yxi Kiluan iooreua / se ioca ohize ioore / ei hen Malt ennettä / ia yxi Campalia, ioca huckan Twlehen hackapi. Nin mös keupi caikein ninen cansa / iotca ilman Viskota hyui töite te keuet. Sille he ouat Wijssittömet quinga he ninen cautta pyysyuet ia seisouat Jumalan edesse. Senteden on caiki ne Turhaiooru / Turhacampaus ia Turhateco.

Lucu. X.

EN mine tadho Rackat Weliet / ſite teilde ſa-
lata / Ette meiden Iſet ouat caiki Piluen alla ol- Exo. 13.
luet / Caiki ouat Meren lepitze waeldaneet / Ja
caiki ouat Moſeſelda caſtetudh Piluesſe ia Me-
resſe. Ja ouat caiki ychteleiſte Hengeliſte rooca
ſöönet / ia ouat mős caiki ychteleiſte Hengeliſte Exo 16.
Jooma ioonect. Sille ette he iooit ſijte Hengeliſeſta Calli- et 17.
oſta / ioca heite ſeurasi / ioca Callio oli Chriſtus. Mutta mon-
da heiſte eiuet olluet Jumalan otoliſet / Sille ette he mahan- Nume 20
lőtin Corueſa.

Mutta teme ombi meille Eſicuuaxi tapachtanut / ettei me
himoitziſi ſite Paha / ninquin he mős himoitzit. Elke mős ol- Exo 23
co Epeiumalden paluehat / ninquin heiſte monicadhat olit / ni-
quin kirioitettu on / Canſſa mahaniſtui ſöőmen ia iooman ia
yleſnouſit leikitzemen. Elkē me mős Hooritechkő ninquin mw-
tomat heiſte ſaaſtutit itzenſe Hoorudhella / ia ychtene Peiuene
langeſit colmet ia caxikymende tuhatta. Elkē me mős Chriſ- Nume 25.
tuſta kiuſatko / ninquin mwtomat heiſte kiuſaſit hende / ia
Kermehilde ſwrmattihin. Elket te mős Napiſko / ninquin
mwtomat heiſte Napiſit / Ja olit meſtatudh Cadhottaialda.

Caiki ſencaltaiſet heiden cochtans tulit Eſicuuaxi / Mut- ‡ lange) Sen
ta ſe on kirioitettu meille Carcamiſexi / ioinenga påle Mailmā teden elken yri-
lopud tulluet ouat. Senteden ioca lulepi ſeiſouanſa / Se cat- ken toinen toiſt
zocan ettei hē ‡ lange. Eipe yxiken kiuſaus teite ole kåſitte- anſa ylencatzo
nyt / waan Inhimillinen. Mutta Jumala ombi waca / ioca ei co / echke quinga
ſalli teite kiuſatta ylitze teiden woiman / Waan hen tekepi mős Wåkeue eli qui-
ynne kiuſauxen canſa Lopun / ette te ſen woiſitta kerſſie. Sen nga Heicko hen
teden minun Rackani / Paetka Epeiumalden paluelusta. on / Sille et hen
tiede quingacau
uan ſe henelle
Ninquin Wijſaille mine puhun / domitka te mite mine ſa- piſtepi.

non. Se Hywestisingnattu Calki/ ionga me Hywestisingna=
ma/ eikö se ole Christusen Weren Osaliseus: Se Leipe/ ionga
me murdhama/ eikö se ole Christusen Lihan Osaliseus: Sille
ette se on yxi Leipe/ nin me monda olema yxi Rumis/ senwo=
xi ette me caiki ydhest e Leiuest e Osaliset olema. Cazocat Is=
raelin påle Lihan ielken/ Eikö ne iotca Wffrit söönet/ ole Al=
tarista Osaliset:

Mite sis minun pite sanoman: Sanongo/ Ette Epeiuma
la iotain on: Eli ios Epeiumalden Wffri iotain on: Ei. Mut
ta sen mine sanon/ Ette mite Pacanat wffrauat/ sen he Per=
kelelle wffrauat ia ei Jumalalle. Nyt em mine tadho/ ette tei
den pite oleman Osaliset Perkelein cansa. Eipe te taidha H E
RRAN Calki ioodha/ ia Perkelen caiki. Eipe te taidha Osa
liset olla HERRAN peudhest e/ ia Perkelen peudhest e. Eli
tadhomaco me HErra hårssytella: Ollemaco me wåkeuemet
quin hen: Caiki tosin ouat minulle luualiset/ waan ei caiki ole
hyueri. Caiki ouat minulle luualiset/ Mutta ei caiki tule para=
noxexi. Elken kengen omansa etzikö/ waan iocainen mite toi=
sen ombi.

* Herra) Christus ombi yxi Herra ia Wapadh/ Nin ouat môs me Christiliset caikissa cappaleisa

Caiki mite Teurashoonesa mydhen/ site söket te/ ia elket kysel=
kö/ ettei te Omatundona turmelisi/ Sille ette Maa ombi *
Herran/ ia caiki mite henessa on. Mutta costa nyt iocu Vsko
matoin teite Werari cutzu/ ia te tadhotta menne/ Nin söket te
caikia mite teiden eten toodhan/ ia elket Kyselkö/ ettei te Oma
tudona turmelisi Mutta ios iocu silloin teille sanois/ Teme on
Epeiumalden wffri/ Nin elket söökö/ henen tedhens ioca sen
osotti/ ettei te Omatudona turmelisi (Sille ette Maa ombi
HERRAN/ ia caikai mite henesse on) Mutta mine sanon
Omastatunnosta/ ei sinun omastas/ waan sen toisen. Sille min
getedhe minun wapaudhen * De mitaan toisen Omastatun=
nosta. Sille ette costa mine sen nautitzen Kijtoxen cansa/ Mi

Psal 24.

* Domitaan) Kylle hen machta minun domita Mutta minun omatundon pite sen ylitze domitzemata ia Fangitzemata oleman/ echke mine hetkexi welten henen Mielense ielkin.

xi mine sis nudhellaan ionga tedhen mine kijten: Jos te nyt söötte eli iootta/ eli mite te teette/ nin techkete caiki Jumalan Cunniaxi. Sencaltaiset olcata/ ettei te keten pahenna/ eikä Juttaita/ eikä Grekie/ eli Jumalan Seurakunda. Ninquin mine mös caikisa Cappalesa Caikein kelpan/ Ja en etzi oma parastani/ waan monen/ ette he autuaxi tulisit. Olcotta minun Tauoittayani/ ninquin mine Christusen.

XI. Lucu.

Mine kijtē teite Rackat Welieni/ ette te minū päleni muistatta caikissa capaleisa/ ia ette te pidhette sen Säädhyn ionga mine teille annoin. Mutta mine tadhō/ ette teiden pite tietemen/ Ette Christus on iocaitzen Miehen pää/ Mutta Mies ōbi Waimon pää/ Mutta Jumala on christusen pää. Jocainē Mies Ephese. 4
quin rucoele eli Prophetera/ ia pitepi iotakin pääns päle/ se häweise päänse. Mutta iocainen Waimo quin rucoele eli Prophetera/ peittämettömelle päälle/ se häweise päänse. Sille ette se on iwri ninquin olis aieldu. Ellei hen tachto hēnens peitte/ nin mös poiskeritkään Hiuxensa. Nyt ette se ombi ryme/ Ette Waimo pitä keritudh eli Leicatudh Hiuxet/ nin peitteken päänse.

Mutta ei Miehen pidhe päätens peittemen/ Sille hen on Jumalan Cuua ia Cunnia. Mutta Waimo ombi Miehen Cunnia. Sille ettei Mies ole waimosta/ Mutta waimo ombi miehesse. Ja ei ole Mies Lootu waimon tedhen/ Mutta waimo ombi Lootu miehen tedhen. Senteden pite waimon pitemen * Woiman pänse päle/ Engelitē tedhē. Mwtoin ei ole Mies paitzi waimoa/ eikä waimo paitzi Miesse Herrassa/ Sille et

* Woima/ se on päälina Nät ty/ eli Hundu quin tesse cutzutan woima/ iolla me rkiten ette Waimo öbi Miehen hallusa Ge. 3.

-ke ninquin Waimo on Mieheste tullut/Nin mös Mies tule-
pi Waimon cautta. Mutta caiki ouat Jumalasta.
Domitka itze teskenēne/Jos se on caunis/ette iocu Waimo
auoipein Jumalata rucoile. Taicka eikö mös Loondo site teil-
le opeta/ette se on Miehelle ilkie/ios henelle ombi pitket hiuxet
Mutta waimon on se cunnia/ ette henelle on pitket hiuxet:
Hiuxet ouat henelle peitoxi annetudh. Edespein ios iocu teiden
seasan on/ioca ridhainen on/se tietken/Ettei meille se tapa ole
eikä mös Jumalan Seurakunnalla.
Mutta neite tule minun keske. Em mine taidha kijtte/Ettei te
Paranoxeen waan Pahannoxeen ychtentule. Ensin/coska te yc
tentuletta Seurakundaan/ mine cwlen/ Ette eripwraisudhet
ouat teiden seasan/ionga mine mös politain Vskon. Sille et-
te teiden seasan pite mös Lahckot oleman/Senpäle ette ne toi
melisetulisit teiden keskenen iwlkisexi. Coska te nyt ychtentu-
letta/ nin ei pidhete HERran Echtolista. Sille ette iocainen
omā Echtolisens söödhe ennettepi. Ja se yxi isoa/ia se toinen
öbi iouxisa. Wai eikö teille Honeita ole/ iossa te söödhe ia io
dha mahdatte: Taicka ylēcatzottako te Jumalā Seurakunnā/
ia häueisette ne ioilla ei miten ole: mite minū pite teille sanomā
pitekö minun teite kijttemen: Tesse em mine ychten teite kijte.
Mine olen sen Herralda saanut/ ionga mine teille annoin.
Sille HErra JEsus/ sine Ööne iona hen petettin/ otti hen
Leiuen/kijtti/murssi sen ia sanoi. OTtacat/söket/Teme on mi
Matt 26. nun Rumin/ioca teiden edhesten muretahan/Se techkette mi-
Mar 14 nun Muistoxeni. Samalmoto mös Calkin Echtolisen ielkin/
Luce 22 ia sanoi/ Teme Calki on se Wsi Testamenti minun Weresen/
Se techkette ninwsein quin te iootta minun Muistoxeni.
Sille ninwsein quin te söötte teste Leiueste/ ia iootta teste
Calkista/teiden pite HErran Cooleman iulghistaman/ sihen-
asti quin hen tulepi. Mutta ioca keluottomasta sööpi teste Lei
ueste/

neste/ia ioopi Herran Calkista / se on wicapää Herran Lihan ia Weren polesta. Nin coetelcan Inhiminen itzense/ ia sijtte söökën teste Leiueste/ ia iookan teste Calkista. Sille se ioca söö pi taicka ioopi keluottomasti/hen sööpi ia ioopi domion itzellens/senwoxi ettei hen eroita HErran Rumista.

Coetelcan)se on Iocainē catzocā quinga hen vsko tesse Echtolises mite ia mingete dē hē sen ottapi.

Senteden ouat mös nin monda Heicko ia Sairasta teiden seasan /ia swri poli macapi. Sille ios me itzēma domitzisima nin ei me ensingen domitud olisi. Waan coska me domitam ma/ nin me Rangaistāma HErralda / Senpäle ettei meiden pidheisi Mailman cansa domitud oleman. Senteden/ Rackat Welieni/coska te cokontuletta söömen/ nin odhottacan toinen toistansa. Mutta ios iocu isua/hen söken cotonans/ Senpäle/ettei te cokontulisi cadhotoxexi. Ne mudh mine tadhon toimitta coska mine tulen.

eroita) : se on/ ioca Christusen Rumista ei enembene pidhe quin mwtacan Roca

XII. Lucu.

Jste Hengelisiste Lahijoista / Rackat Weliet em mine tadho teilde salata. Te tiedhätte et te te oletta * Pacanat olleet / ia kieuneet ninē Myckein Epeiumalden tyge/ ninquin te wiedhyt olitta. Senteden mine teen teille tietteuexi / Ettei kengen ioca puhu Jumalan Hengen lepitze/ Jesusta kijrole. Ja eikengen taidha Jesusta Herraxi cut zua/ waan pyhen Hengen lepitze.

Pacanat) Se on /costa te olit ta Pacanat/eipe te miten tienyet puhua/eike Chri stusest eike pyhe ste Hengeste. Waan nyt teidē pitetietemē hēgen Lahiat paitzi iōga eikengē Chri stusta tūne/waā pikemin pahasti heneste puhupi.

Lahiat ouat * moninaiset/Mutta yxi Hengi ombi. Ja Wirghat ouat moninaiset/ Mutta yxi HERRA ombi. Ja anwd ouat moninaiset / Mutta yxi Jumala ombi/ ioca caikissa waickuttapi caikinaiset. Mutta iocahitzesa Hengen Lahiat osottauat heidens ychteitzexi tarpexi. Sille ydhelle annetan Hengen cautta puhuua Wijsaudhesta. Toiselle annetan puhua Ti edosta/saman Hengē cautta. Toiselle Vsko samasta Hēgeste. Toiselle ne Lahiat Teruexi tehdhäx/ sijnä samas Henges. Toiselle

ſelle ihmeliſi Töite tehdhä. Toiſelle Prophetia. Toiſelle Hēgē eroitta. Toiſelle moninaiſet Kielet. Toiſelle moninaiſten Kielden wloſtulkitus. Mutta caiki neme ſe yxi ia ſama Hengi waikutta/ iakain itzecullengi omanſſa/ ſen ielken quin hen tacto.

Sille ninquin Rumis on yxi/ ia henelle ombi quitengi monda Jäſende/ Mutta caiki iäſenet ydheſt Rumiſta/ echke he ouat vſia/ ouat he quitengin yxi Rumis/ Samalmoto mös Chriſtus. Sille ette me olem ydhen Hengen cautta caiki ydhexi Rumixi caſtetudh/ waicka me olema Juttat eli Grekit/ Orijat eli Wapat/ ia caiki me ydhen Hengen olema ☞ iooneet. Sille ette Rumis ei ole yxi Jäſen/ wan wſia. Jos nyt Jalca tachto ſanoi/ Em mine ole Käſi/ ſenteden em mine ole Rumin Jäſen. Pidheiſkö henen ſen woxi et oleman Rumin Jäſenē? Ja ios Corua tachtois ſano/ Em mine ole Silme / ſenteden em mine ole Rumin Jäſen. Pidheiſkö henē ſen woxi ei olemā Rumin Jäſenē? Jos coko Rumis Silme olis. Cuſſa ſis cwlemus ōbi? Jos ſe taas on caiki cwlemus / Cuſſa ſis on Haiſtamus? Mutta nyt on Jumala ne Jäſenet pānut itzellenſe cūgi Rumhiſſa/ ninquin hē on tachtonut. Wai ios nyt caiki Jäſenet yxi Jäſen olis/ Cuſſa ſijtte Rumis olis? Mutta nyt ouat Jäſenet monda ſi ia Rumis on yxi.

iooneet) Me loome ychtelaiſta Sacramenti ette maden mös pite yhdēcaltaſē Hengen ſaman/ Ninquin me olē ma mös ychteleiſen Caſten ſaneet yhderi Rumixi tullaxem.

Ei taidha Silme Rädhelle ſano/ Em mine ſinua taruitze. Eli Pää Jalgoille/ Em mine teite taruitze. Waan palio para min ne Rumin Jäſenet / iotca Heikomat näkyuet/ ne ouat tarpeliſemat/ Ja iotca me lwlema häpieliſemat oleuan Rumiſſa/ ninē päle me enimē Cunnian panēma. Ja iotca heiumet ouat nähdhä / nijte me enimen cauniſtāma. Sille iotca caunihit ouat/ eiuet he mitē taruitze. Mutta Jumala ōbi nin Rumin cokōlijttenyt/ ia nijlle taruitzeuaiſille Jäſenille enemē Cūnian ādanut/ Ettei Eripwrauſta oliſi rumiſſa/ waā caiki ne Jäſenet pite toinen toiſens edeſte Surū pitemen. Ja ios yxi Jäſen kerſſi iotaki/ Nin mös caiki mudh Jäſenet ynnekerſſiuet. Ja ios yxi.

xi Jäsen cūniallā pidhetē/ Nin caiki Jäsenet ynneriemuitzeuat. Mutta te oletta Christusen Rumis ia Jäsenet/iocainen osansa ielkin. Ja Jumala on pānut Seuracunnasa/ Ensin Apostolit/ Sitelehinne Prophetat/ Senielkin Opetusiset/ Sytte Jhmein tekiet/ Senpereste terueexi tekemisen Lahiat/ Auttaiat/ haltiat/ Moninaiset kielet. Ouatko he caiki Apostolit? Ouatko he caiki Prophetat? Ouatko he caiki Opetusiset? Ouatko he caiki Jhmein tekiet? Ongo heille caikilla terueheexi tekemisen Lahiat? Puhuuatko he caiki moninaisilla Kielille? Taitauatko he caiki wlostulkita? Mutta noudattaca te nite Parahita Lahioia/ Ja wiele mine nyt teille corkiaman Tien osotan.

* Moninaiset) Caikis Christilisis ombi yxi Hengi/ Wÿsaus/ Ymmerdhys/ Vsko Woima et c/ Mutta sencaltaisi prucata ia harioitella mutta wastan/ etse ole iocahitzella/ Mutta wÿsaudhesta ne puhuat iotca Jumalata tundemaan opettauat/ Tiedhosta ne puhuuat/ iotca Vlkonaisista menoista ia Christilisista Wapaudhesta opettauat. Ne Vskon osotauat/ iotta iulkisesta sen tunnustauat Sanoilla ia Töille/ ninquin Martyrit tegit/ Ne Henget eroittauat/ iotca Prophetat/ ia Opetuxet coettele uat ia kiusauat.

XIII Lucu.

Os mine Jnhimisten ia Engelein Kielille puhuisin/ ia ei olisi minulla Rackautta/ nin mine olisin quin helisepä Waski/ taicka yxi kilise pä Culcoinen. Ja ios mine Propheterata taidhaisin/ ia caiki Salauxet tiedheisin/ ia caikē Tiedon/ Ja minulla olis caiki * Vsko/ nin et te mine woret siirdheisin/ ia ei olis minulla Rackautta/ nin en mine miteken olis. Ja ios mine caiken Tauarani culutaisin Kieuhein Rauinoxi/ Ja ios mine annaisin minun Rumini poltetta/ ia ei olis minulla Rackautta/ Nin ei se olisi minulle ychten tarpelinen.

Rackaus on Kerssiueinen ia Laupias. Ei Rackaus cadhehdi/

Sickurj) Nin quin ne Wihaiset/kersimettömet/ulnat/cangiat/ia nikurit Inhimiset tekeuet.

ei Rackaus ole ylpie/ei hen ylespaisuta/ei hen ole Sickurj/ei
hen omansa etzi/ ei hen anna itzens wihan kihoitta/ei hen wa
hingon ielken seiso/ei hen wåryd hesta iloitze/mutta hen iloitze
Totudhesta. Caiki hen wedhettå/caiki hen Vsko/caiki hen toi-
uo/ caiki hen kerssi. Ja rackaus ei coskan ✠ wåsy. Waicka
Prophetiat Lackauat/ia Kielet waickenisit/ia Tieto mös
poiskadhois.

✠ wåsy) se on Ei hen lacka hyue tekemest/ echke henen wastaans techden pahasti eli hyuesti/ aina hen quitengi hyuesti teke.

Sille ette polittain me ymmerdheme/ia ✢ polittain me Pro
pheterama. Mutta coska se tule quin teudhelinen on/sijtte se
Lackapi quin waiaa on. Coska mine Lapsi olin/nin mine pu
huin quin Lapsi/ia pidhin Lapselliset menot/ia ajattelin quin
Lapsi. Mutta sitte quin mine Mieheri tulin/nin mine poispa
nin ne Lapseliset. Sille ette nyt me nåeme tapauxisa/ninquin
Speilin lepitze/Mutta silloin caswosta caswoon. Nyt mine
tunnen polittain/waan silloin mine tunnen/ninquin mine io
tuttu olen. Mutta nyt iåuet Vsko/Toiuo/Rackaus/nåmet
colmet/Waan Rackaus se ombi ‡ swrin nijste.

* Vsko) Waick ainoa Vsko Inhimisen Wanhurskautta/ninquin P. Paualj Vsein sano/Quitengin cussa ei Rackaus ole/ei sijne ole oikea Vsko/echke hen wiele Tunnuståchtie tekis.

✢ Polittain) Echke me vskon cautta tiedhem ia ymmerdeme mike Jumala on/ia mite hen meille andapi/Nin eiquitenga sennotoinen meiden ymmerdhöxen ole teudhelisexi luettu/waan polittain ia waia sen tuleuaisen Cunnian echtoon.

‡ Swrin) Eipe Rackaus Inhimisi wanhurskauta/wan Vsko Ro 1. Mutta quitengi/ette vskolla ia Toiuolla ombi palio Jumalan tykene tekemiste/ia henelte ainostans caiki hyuet saauat/sijtte heiden pite wjsi mein lackaman/coska he caiki vskotut ia toiuotut cappaleet ouat pånens Taiuasa kåsittenyet. Mutta Rackaus hen kåutte henens meidhen Låhimeisen cochtan/ia alati hyue teke/Ja siittekin wiele ijancaikisesta pysy Jumalan tykene/Sentedhen hen cutzutan tesse Swrimaxi/se on/Leuijemexi/wekeuemexi/ialomaxi ia ijancaikisexi.

XIIII. Lucu.

Noutaca

Outaka Rackautta/olcatta Achkerat Hengelistein Lahiain ielkijn/Mutta enemin ette te Propheteraisitta. Sille ioca * Kielelle puhu/ei hen Jnhimisille puhu/ waan Jumalalle/Sille etteikengen site ewldele/waan hen puhu Hengesse ne Salaisudhet/Mutta ioca Prophetera se puhupi Jnhimisille paranoxexi ia manauxexi/ ia Lohutoxexi. Se ioca Kielelle puhupi/ hen itzens parāda/Mutta se ioca Prophetera/hen Seurakunnan paranda. Mine tahdhoisin/ette te caiki taidhaisitta puhua/Mutta palio enemin/ ette te Propheteraisitta. Sille se ioca Prophetera/ombi swrembi quin se ioca Kielille puhupi/ Ellei hen site mős wlostulkitze/ Senpåle ette Seurakunda sijte paranoxen sais.

Waan nyt/ Rackat Welieni/Jos mine tulen teiden tygen Kielille puhuen/mite mine olisin teille tarpelinen: Ellei mine puhuisi teille/taicka Jlmoituxen cautta/eli Tiedhon cautta/taicka Prophetian cautta/ eli Opin cautta: Eikő se sis nin ole/nijse caluissa iotca Ånen andauat/ia ei quitengan ole eleuet/ioco hen on Huilu eli Candele/coska eiuet he anna eritettu åånde itzestens/ quinga iocu taita sen tietå/mite Huilulla eli Candelella soitettu on: Ja ios Pasuna andapi pyteren hymyn itzestens/ Cuca itzens taita Sotan hangita: Nin mős te / ios te puhutta Kielille/ ia ei selkieste wlospuhu /Quinga se ymmertån/ mite puhuttu on: Sille te wlehen te puhutta.

Moninaiset tosin ouat ånen caunat Mailmassa/ ia ei ychten nijste quitengan ole merckitzematoinda.Senteden/ellei mine nyt tiedhe ånen toinda/ nin mine olen puhuialle Outo/ ia se ioca puhupi/ombi minulle outo. Samalmoto mős te/ senwoxi ette te etzitte ninen Hengelistein Lahijain ielken sitte laskecat teiden achkerudhen sijhen/ette te Seurakunnan paranaisitta/nin ette teille caikissa kylle olis. Senteden/ ioca Kielille puhu/se rucolcan/ ette hen mős sen taidhais wlostulkita. Coska

 mine

mine nyt rucolen Kielelle/nin minū Hengen rucole/Mutta mi nun Mielen ei kellengen hedhelmet saata. Quingasta sen sis pite oleman: Nimiten nein/Mine rucolen Hengesse/ ia rucolen mōs Mielesseni. Mine psalmit weisan Hengesse/ ia psalmit weisan mōs * Mielesseni.

Mutta costas hyuestisiugnat Hengesse/Quingasta se ioca Oppemattoman sijasa seisopi / pite wastaman Amen sinun Kijtoxes pâle/Sille ettei hen ymmerdhä mite sine sanot: Sine tosin hyuesti kijtit/waan ei se toinen sijte parattu ole. Mine kijten minū Jumalani/ette mine puhun Vsiamalla Kielelle quin te caiki. Mutta mine tadhon Seurakūnasa paramin wij si sana puhua minū * Mieleni cansa/Senpâle ette mine mōs muita neuuoisin/ennenquin Kymenen Tuhatta sana Kielelle.

Rackat Weliet/Elkette Lapset olko taidhoisa/waan pahu dhesa Lapset olcata. Mutta taidhoissa olcata teudhelliset. Lais sa on kirioitettu/Mine tadhon puhua toisilla Kielillä ia toi silla Hwlilla temen Canssan tyge/ia eiuet he sittekan wiele min minua cwle/ma HERRA sano. Nin ouat nyt Kielet ydhen * Merckin edeste/ei ninen iotca vskouat/waan ninen iotca ei Vsko. Mutta wastoinpein/ Prophetiat eiuet ole Vskottomain / waan ninen vskolisten tedhen.

Esale 28.

Merkin) se on/ Mominaisten kielien cautta ne Christitōmet Vsk oon kiendyuet/ ninquin muinen Merkein ia Ihmetten cautta. Mutta Prophe teramisen cautta tuleuat Christitut parennaxi ia wahuemaxi/ ninquin iongun Ihmen cautta/ cossa he Vskonsa toetteluat/ia leu teuet sen wachu axi ia todhexi.

Cosca nyt coko Seurakunda ychten paickan cocontule/ ia caiki puhuisit Kielille/ ia sinne tulis iocu oppematoin / taicka Vskomatoin / eikō he sanoisi Teite Mielipoiexi: Mutta ios te nyt caiki Propheteraisitta / ia sinne sisselletulis ioku Vskomatoin taicka Oppematoin / ia nuhdhellaisin caikilda/ia do mitaisijn caikilda/ ia nin tulis henen Sydhemens Salaisudhet iulkisexi/ia sillens hen Caswoillens langeis/ia rucolis Jumala ta/ia tunnustais ette totisesta Jumala olis teisse.

Quingasta se sis on/rackat Weliet: Cosca te nyt cokontulet ta nin itzecullakin teiste on Psalmi/henelle on Opetus/henelle on Kieli/henelle on Ilmoitus/henelle on Wlostulkitus. Ne ca

Mi andacat tulla paranoxexi. Jos iocu Kielelle puhu/ ſe puhu-
can itze toiſna/taicka eninäki itze colmandena/ia ſite woroitta
in/nin yxi ſen tulkitcaan. Ellei hen Tulki ole/nin olcan wait
Seurakunnaſa/ waan puhucan itzellens ia Jumalalle.

Mutta Prophetat puhucat itze toiſna eli itze colmanna/ ia
ne muodh ſite domitkan. Mutta ios Jlmoitus tapachtu iol-
lenculle/quin tykene iſtu/nin ſe enſimeinen wait olcan. Sille kyl
le te taidhatta caiki Propheterata/ yxi toiſen pereſte/ Senpäle
ette caiki oppiſit/ia caiki tuliſit manaturi. Ja ne Prophetain
Henget ouat Prophetain * alamaiſet. Sille ettei Jumala ole
ſecaſeuraudhen waan Rauhan Jumala/ninquin caikiſſa Py-
hein Seurakunniſſa.

Teiden waimon pite wait oleman Seurakunniſſa/Sille eipe
heille ſallittu ole puhua/ waan ette he ouat ſiuiet/Ninquin La-
ki ſano. Mutta ios he iotain tachtouat oppe/nin kyſyken Mie-
hildens Cotona/ Heijuſti ſe Waimoille ſopi/ette he Seurakun-
naſa puhuuat. Eli ongo Jumalā Sana teiſte wloſtullut : Tai-
cka ongo ſe waan teiden tygen tullut: Jos iocu nyt henens luo-
le Propheteri/eli Hengeliſexi/ſe tuckan mite mine teille kirioi-
tan/ſille ette ne ouat HERRAN keſkyt/ Mutta ios iocu on-
bi Taitamatoin/ſe olcon taitamatoin. Senteden rackat Wel-
iet/ſihen te pangata achkerudhenna/ette te Propheteraiſitta/
ia elket kielkö puhumaſta Kielille. Andacat caiki ſoueliaſta/ ia
ſädhyliſeſta tapachtua.

* Kielille puhu) ſe on Pſalmit taicka Prophetat Lwkia/ia weiſata Seu-
rakunnaſa/ia ei niite wloſtulkita/ Ehcke lukia itze ymmertä mite hen Lu-
ke. Prophetia ombi ymmerdhyſte ſaadha Jumalalda/ia taita ſite mulle
taca. Wloſtulkita ſe on mulle ymmerdhöſte edheſtoimitta. Nin aiatele
nyt S. Paualt ette kielille puhua/ ei Seurakunda paranna. Mutta Pro-
pheterata ia wloſtulkita / ſe Seurakunnan paranda.
* Mieleſſeni) Mielen canſa puhua/ merkitze/ wloſtoimitta/ tulkita ia
ſelitte Sille Hengen hen teſſe cutzupi kielen paliahan äänen/ Mutta Mie
len halun ta taidhon Senteden Hengeſſe puhua/ſe on/ coſkas itzelles ym-
merdhet. Ramatun toimen/ia erſite mulle wloſtoimita.

Alamaiset) Mwtamat lwleuat/ette costa heille on Tieto ia taito/ ia Hengen Lahiat/ ettei henen tule keten wäiste eli weltte/iosta sis Lachkouret ia Erriseurauret tuleuat/ Mutta P. Pauali tesse sanopi ette heidhen tulepi wäiste/ Senuoxi ette Hengen lahiat ouat heidhen woimasans/ei nyte prucaman Ylpimielisudhen wastan/ Nin ettei he saa sanoa Ette Hengi hette siehen waati eli aia.

XV. Lucu.

Vtta mine teen teille tietteuexi/ racat weliet/ sen Euangeliumi quin mine teille ilmoitin/ Jonga te mös ottaneet oletta/ iossa te mös seisotta/ ionga cautta te mös autuaxi tuletta/ Mille modholla mine sen teille olen ilmoitanut/ ios te sen oletta piteneet/ Ellei nin ole ette te huckan oletta vskoneet. Sille ette mine olen alghusta teille sen andanut/ ionga mine mös saanut olen/ Ette Christus coollut ombi meiden Syndein tedhen/ Ramatuidhen ielken/ Ja ette hen haudhattu oli/ ia ette hen ylesnousi colmanna peiuen/ Ramatuidhen ielkin.

Ja ette hen nechtijn Cephaselda/ ia sitte nijlde Cadheldatoistakymmeneldä/ Senielkin hē nechtijn enemelde quin Widhelde sadhalda Welielde ydhelle haualla/ Joista monda wiele nyt eleuet/ Mutta mutomat ouat poisnuckuneet. Sitelehin hen nechtijn Jacobilda/ Ja senpereste caikilda Apostoleilda. Wimeiselda caikein ielkinne/ombi mös minulda nechty nin quin yhdelde keskensyndyneldé. Sille mine olen caikein hoonoin Apostolitten seassa/ioca en ole keluolinen Apostolixi cutzutta/ Senteden ette mine olen Seurakunda wainonut. Mutta Jumalan armosta mine olen/ se quin mine olen/ ia henen Armösa minun cochtani/ei ole tyhije ollut/ Waan mine olen enemen tehnyt/ quin he caiki/ Mutta en quitengan mine/ waan Jumalan Armo ioca minussa ombi. Olis sis mine eli he/ nein me sarname/ Ja nein te oletta vskoneet.

Ramatuidhen ielkin) Sille ette Toimē ia Jeriē pereste paitzi Ramatuidē ia pyhein Kiriain toimeta/ ouat se kenemet cappalet ylesnousemisesta cooleista/ ette caiki muut Vskon cappalet culla quin hullus

Mut

Mutta ios nyt Christus sarnatan Coolluista ylesnosneexi/
Miexi sis teiden keskenen muotomat sanouat: Ei ensingen Coo
luten Ylesnousemista oleuã: Mutta ellei Coolluten Ylesnouse
mus ole/ Nin ei mős Christus ylesnosnut. Mutta iollei Chri-
stus ylesnosnut/ Nin on meiden sarnan tyhiie/ Nin õbi mős
teiden Uskona tyhije. Ja me mős leutaan Jumalan Wärexi
Todhistaiaxi/ ette me Jumalata wastan olema todhistaneet/
Ette hen on ylesherettenyt Christusen/ iota hen ei ylesherette-
nyt/ ellei ne Coolluet ylesnouse. Sille iollei ne Coolluet ylesnou
se/ Eipe mős Christus ylesnosnut ole. Mutta ellei Christus o
le ylesnosnut/ Nin ombi teiden Uskona turha/ Nin te oletta
wiele nyt teiden synnisenna. Nin ouat mős ne iotca Christuse
sa poisnuckunit/ cadhotetut. Jos meille waiwoin tesse Elemes
ombi toiuo Christusen päle/ Nin me olisima ne wihileitzimet
caikein Inhimisten seas.

Mutta nyt on Christus Coolleista ylesnosnut/ Ja on tullut Colo 1.
Wtisexi nijnen nuckunutten keskene. Sille senwoxi ette Inhi- 1 Tessa 4
misen cautta Colema on/ Nin mős Inhimisen cautta Cool-
luten ylsenousemus tule. Sille ninquin caiki Adamissa coleuat
Nin he mős Caiki Christusesa pite eleuexi techtemen. Mutta
itzecukin säädhysens/ Ninen Wtinen Christus/ senielkin ne iot
ca Christusen omat ouat/ coska hen tulepi. Sijtte on loppu/
Coska hen andapi Waldakunnan Jumalan ia Isen haltun/ ia
poispane caiki Herraudhet/ ia caiken Esiwallan ia Wåen. Sil
le henen tule Hallita/ sihenasti ette hen pane caiki wiholisens
Jalcains ala. Se wimeinen wiholinen/ ioca poispannan/ se om Psal 109
bi Colema/ Sille hen on henelle caiki henen Jalcains ala heit-
tenyt. Costa hẽ nyt sano/ Ette caiki henen alansheitetudh ouat/
nin on iulki/ ette se on eritetty/ ioca henelle caiki alaheitti. Cos- Hebre 2.
ka nyt Caiki henen alãsheitetyxi tuleuat/ silloin mős itze Poica psal 8.
ki henen alansheiteten/ ioca caiki henen alansheitti/ Senpäle
ette Jumala pite caikinaisi caikissa oleman.

Eli mite he tekeuet/iotca heidens andauat Casta ninen * Coo=
luten påle/Jollei ensingen ne Coolluet ylesnouse: Mixi he sis
andauat heidens Casta ninen Cooluten påle: Ja mixi me ai=
na seisoma Waarasa: Meiden kerskamisen polesta/ioca min=
ulla ombi Christusesa Jesusesa meiden Herrasa/mine Coolen
iocapeiue. Jos mine olen Inhimisten taualla Ephesos pe=
toin cansa sotinut: Mite se minun autta/ ellei ne Coolleet yles
nouse: Söökem ia iokam: Sille Homena me coolema. Elke å
dako petettå teiten. Pahat ialitoxet turmeleuat Hyuet tauat.
Ylesheretkå hurskaasta/ia elke syndi techkö. Sille ette mutom=
at ei miten Jumalasta tiedå. Håpiexi mine neitå teille sanon.

Machta nyt iocu sano/Quinga ne Coollet ylesnouseuat: Ja
mingecaltaisella Rumilla he tuleuat: Sine Tompeli/sen quin
sine kyluet/ ei tule eleuexi/ellei hen ennen coolisi. Ja iota sine
kyluet/ eipe se ole se Rumis ioca tuleua on/ Waan yxi palias
Jyue/nimitten/Nisun iyue eli muta sencaltaista. Mutta Ju=
mala andapi henelle ydhen Rumin quin hen tachto/ ia itze=
kullengi Siemenelle/ oman Rumihin.

Ei caiki Liha ole ychteleinē liha/ wan toinē ōbi Inhimisen Li
ha/toinē on Cariā/toinē on Calain/toinē mös Linduin. Ouat
Taiualiset Rumijt ia ouat mös Maaliset Rumijt. Mutta toi
nen Cunnia on nijlle Taiualisilla/Ja toinen nijlle Maalisilla.
Toinen kircaus ombi Auringoisella/toinen kircaus ombi Cuul
la/ toinen kircaus Tehdheillå/ Sille ette yxi Techti ylitzekieupi
sen toisen kircaudhesa/Nin mös se Cooluten ylesnousemus.

Se kylueten turmeluxesa/ia ylesnousepi turmelematoin/Se
kylueten Hoonolisudhes/Ja ylesnousepi Cunniasa. Se kylue=
ten Heickoudhesa / Ja ylesnousepi wåkeyxesa. Se kylueten
yxi Lonoilnen + Rumis/ Ja ylesnousepi yxi Hengelinen Ru
mis. Ette meille on yxi Loonoinen Rumis/ Nin meille mös
on yxi Hengelinen Rumis/ Ninquin kirioitettu on/ Se ensi=
meinen

meinē Inhiminen Adam on techty Loonolises Elemes. Ja se Gene 2.
Wimeinen Adam Hēgelises Elemes. Mutta se hengelinen Ru
mis ei ole se ensimeinen/ Waan se Loonolinen/ senielkin se Hē-
gelinen. Se ensimeinen Inhiminen ombi maasta ia maalinen/
Se toinen Inhiminen ombi itze HERRA Taiuasta. Minge-
motoinen se Maalinen on/ sencaltaiset ouat mȏs ne maaliset.
Ja mingemotoinen se Taiualinen on/ sencaltaiset ouat mȏs
ne taiualiset. Ja quin me olema candaneet sen Maalisen Cuu
an/ Nin meiden pite mȏs candaman sen Taiualisen Cuuan.

Mutta sijte mine sanon/ Rackat Weliet/ Ettei Liha ia
Weri taidha Jumalan waldakunda perie/ Ja ei se turmeltu pi
dhe site turmelemattoinda perimen. Catzo/ Mine sanon teille
ydhen Salaudhen/ Eipe me tosin caiki poisnuku/ waan caiki
me mwtetama ydhen aijan rahdussa/ ydhes Silmenrāpe-
yxes/ wimeisen Pasunan cansa/ Sille ette Pasuna soipi/ ia ne
Coolluet pite turmelemattoinna ylesnouseman/ Ja me tulema
mwtetuxi. Sille ette teme Catoua pite pālenspukeman sen
catomattudhen/ Ja teme cooleuainen pite pālenspukeman
sen Coolemattudhen.

Mutta coska teme catoua pālenspukepi sen catomattudhē/
ia teme cooleuainen pālenspukepi sen coolemattudhen/ Sil-
loin teutetān se Sana quin kirioitettu on. Se Coolema ombi Osee 13.
ylesnielttu sijnā woitosa. COLEMA/ cussa on sinun Otas? Se Coolema)se
HELUETTI/ cussa on sinun woittos? Mutta Cooleman on/ Colema ma-
Ota on Syndi/ Ja synnin woima on Laki. Mutta kijtos ol- ia maca ia ombi
con JUMALAN/ Joca meille woiton andanut on meiden woimatoin Mu
HERRAN JESUSEN CHRISTUSEN cautta. tta Eleme se pā
Senteden minun Rackat Welieni/ olcatta wahwat/ ierkech le maca ia sano-
tymetā/ ia aina wiliaiset HERRAN Tȏisse/ Sen woxi ette te pi/ Hei sine woi-
tiedhette/ ettei teiden Tȏȏnnā ole tyhie Herrasa. tettu Cussas nyt
olet Colema et.c

Pahat

✠ Cooluten påle) Ette ne Christitut wachuistaisit Coolluten ylesnousemisen/nin he annoit itzense Casta nijnen coollütten hautain påle/ sille samalla merkiten ette iuri ne samat Coolleet pite ylesnouseman.

✠ Pahat ialitoxet) Se on/paha kikurt/kimpu/seura ia toucko/iossa sangen vsein Pahannoxen sanat puhutan vsko wastan/ia turmelolan hyuet Omattunnot/ia heidhen pahan Esicuuansa cansa/saattauat ne Wiattomat itze caltatsexensa.

✠ Loonolinen Inhiminen) on se/quin söpi/iopi/maca/waluo/casuapi ia nändy/sighitte lapset ia elette et c. Hengelinen Rumis on se quin ei sencaltaista taruitze/ia on quitengi yxi totinen Rumis/ioca Hengeste elepi ia wircupi/ninquin Gene.2.opetetan.

XVI. Lucu.

Utta sijte awnhakemisesta nijte Pyhie wartē Quin mine nijlle Seurakunnille Galatias sååte nyt olen/Nin te mős techkette. Ychtene Sabbathina panghan iocainen itze tygense iotakin/ia cootkan mite henen Mielens teke/Sē påle ette coska mine tulen/ei ensin silloin ne samat Awut pidheisi haettaman. Mutta quin mine olen tullut/ iotca te sijtte teiden Breiuin cansa/sixi wlos walitzetta/nin mine tadhon lehette/ette he edeswieuet teiden Lahian Jerusalemijn. Jos se mwtoin sencaltainen on/ette mine mős sinne waellaisin/nin he minun cansani waeldauat.

Mutta mine tadhon teille tulla/coska mine Macedonian cautta waellan. Sille ette minun pite Macedonian lepitze waeldaman. Mutta teiden tykenen mine lehes mahdhan wipyå/eli mős Taluepite. Senpåle ette te/minun Awuliset olisitta saattaman cuhunga mine matkustan. Eipe mine nyt tahdo teite nåhdhå/minun edespeiten mennesseni. Sille mine toiuō iongun aijan sadhareni wipyå teiden tykenēne/ios HERra sen sallipi. Mutta mine tadhon Ephesos wipyå/ha-

man

man Heluntain asti/ Sille ette minulle on yxi swri ia wäkeue Oui auattu / ia sielle monda wastanseisoiata ouat.

Jos Timotheus tule / nin catzocat ette hen olis pelkemete teiden tykenen/ Sille hen mös teke HERRAN töte ninquin mineki. Elken nyt hende kenge ylencatzoco / Mutta saattaca hende rauhan cansa/ette hen tulis minun tykeni / Sille ette mi ne odhotan hende weliein cansa.

Edhespein Apollosta meiden Welieste/ tietke ette mine olen wsein henen mananut tuleman teiden tygenne Welieden can sa / Mutta ei henen tachtonsa suinga nyt ollut tulla / Tuleua hen quitengin on / costa henen nin sopi.

Oui) Ette Swri Oui on auattu/ se on/ Möda cwleuaista sielle ouat/ iotca Euangeliumi kernasti cultsit/ ia siine Achkerasta kÿnnit ppuisit / tolle Jerusalemis tuskälla oli yxi ackona eli rako auki.

Waluoca / seisoca Uskossa / prwcatka teitenne wrohollisesta / olcat wachuat / Caiki teiden asianna keutteke Rackaudes. Mutta mine manan teite rackat weliet / te tunnetta Stephanan Perehē/ ette he ouat ne Alkeet Achaias / ia ouat itzense asettanet nite Pyhie paluelemã / Senpäle ette te mös olisitta sen caltaistē alamaiset / ia iocaitzen ynnetekiein ia auttaiain. Mutta mine iloitzē Stephanin tulemista / ia Fortunatusen / ia Achaiusen / Sille mite teille puutui minulda / sen he ylesteutteuet. Ne wirghotit minun Hengeni ia teiden. Senteden tutka ne iotca sencaltaiset ouat.

Teite teruettä se Seurakunda Asiasa. Palio teruetteuet teite Aquila ia Priscilla Herrasa sen Seuracunnan cansa ioca heiden Honesans ombi. Teruetteuet teite caiki Weliet. Teruetteke keskenen Pyhelle Suunandeilla. Mine Pauali Terueten teite omalla Kädhelleni. Joca ei Herra Jesust Christusta racassa pidhe / se olkon * Anathema Maharam motha. Se HERRAN JESUSEN CHRISTUSEN Armo olkon teiden cansan. Minun Rackauden olkon teiden caikein cansan Christusesa Jesusesa AMEN.

※ · Anathema) Panna Somexi/Anathema Grekixi/ Maharam Hebreaxi/ſe on caikiychte/Waan Moih/cutzutan Colema Nin nyt P. Paualı ſanopi/Joca ei Christuſta racaſſa pidhe hen olcon Foibannattu/ ia Sadhatettu Colemahan . Leuiti. 29.

Se enſimeine Lehetuſkiria Corintherin tyge Philippiſt lehetettu Stephanan ia Fortunatuſen ia Achaiuſen ia Timotheuſen möte.

Alcupuhe Toiſes P. Paualin Epiſtolas Corintherin tyge.

Sÿnä Enſimeiſes Lehetuſkirias Pyhe Pauali on hartahaſti nuhdellut nÿte Corintherite moneſta aſiaſta/ia wäkeuete Wina on wodhattanut heiden Haauoins/ ia peletti heidhet. Mutta ette Apoſtolin Wirca on olla yxi turualinen opettaÿa/ ia yleſoÿenda ne heickomieliſet ia ſurckeat Omattunnot/ene min quin peletta. Sēteden hen nyt heite kÿtte teſſe Lehetuſkiriaſa/ia wodhatta mös Ölió heiden Haauoinſa/ ia pite itzens ſangen yſteuelliſſe heiden tykenens / ia keſke rackauden canſa ſen Syndiſen iellens coriatta ionga he olit tykens poiſaÿanet.

I. II. Enſimeiſes ia toiſes Luguſſa hen oſotta heille Rackaudhēſa/Quinga hen on caikiſſa puhunut/ tehnyt ia kerſſinyt heiden tarpexi ia terueyxi / ſenpoleſta ette heiden pidheis henelde caikella modholla hyue toiuoman.

Sÿtelehin hen yliſte ſite Euangeliumin Wirka/ioca ſe cor
III. IIII. ckeÿ/lohdulinen/ia turualiſin Wirca on Omantunnon tarpe
V xi/ia terueyderi. Ja todiſta ette ſe on ialōbi quin Lain Wirca.
Ja quinga ſite wainotan/ia ſite paramin ſe meneſty nÿſſe vſko
naiſiſa/ ia ſaattapi ydhen toiuon Riſtin lepitze ÿancaikiſehen

Cunni

Cunniahā. Mutta neinē caikein cansa hen ninen Falskein Apo
stolein kylken lyckeie/iotca Lain opetit Euangelium tasalle/ia
ei opettanet mwta quin wlconaista Pyhytte/ se on/ Vlcocwlla
sus/ ia poisietit sen Siselisen Epeuskon wighan. Ja tāte hen
teke sijnä iij. iiij. ia v. Lugussa.
Ja vj. vij. hen manapi heite/ette he sencaltaista Sarna seu VI. VII.
raisit töiden ia kerssimisen cansa. Ja päättä sen heiden kijtox-
ens cansa/yllyttedhen heite aina edhespitemen.
Mutta viij. ia ix. hen mana heite / Ette he mös aijalisella VIII. IX.
Rauinolla/ Elatoxella ia Auulla autaisit nijte kieuhije Pyhije
Jerusalemisa telle coualla Aijalla/ette he olit ēsin algusta caikē
heiden Tauarāsa ylenādanet/cosca he Christilisexi tulit. Ac. 4
Sijnä x. xj. xij. kirioitta hen ia opettapi nijte Falski ia wäri X. XI.
Apostoleita wastan. XII.
Mutta xiij. hen whckapi nijte iotca olit syndi tehneet/ ia XIII.
ei heidens paraneet.

Se Toinen P. Paualin Epistola

Corintherin tyge. Ensimeinen Lucu.

Paualli Jesusen Christusen Apostoli
Jumalan tachdon cautta/ ia Ti-
motheus Welij. Sille Seuracūnalle
ioka on Corinthis/ ynne caikille Pyhil
le/ iotca Achaiassa ouat.

Armo olcoon teille ia Rauha Juma
lalda meiden Jselden/ia Herralda Je-
suselda Christuselda.

Hyuestisiugnattu olcoon Jumala/mei
den HERRAN Jesusen Christusen Jse/ sen Laupiudē Jse/

ia caiken Lohutoxen Jumala / ioca meite Lohuttapi caikes-
sa meiden Waiwassa / ette meki taidhaisima mos lohutta nij-
te iotca caikinaises Waiwassa ouat / sille lohutoxella iolla Ju-
mala meite lohutta. Sille ette ninquin Christusen Kerssimiset
ouat palio tulluet meiden ylitzen / Nin tulepi mos palio Lohu-
tus meiden ylitzen Christusen cautta. Mutta mike meille on
Waiwa eli Lohutus / nin se tule teiden hywexenne. Jos se on
Waiua / nin se tapachtu teiden Lohutuxexi ia terweydhexi (Cu-
ca terueys osottapi itzens / ios te kerssitte sillemodholla kerssi-
uellisesta / quin me kerssime) Jos se ombi Lohutos / nin se mos
tule teille Lohutuxexi ia terueydhexi. Ombi mos meiden Toi-
uo wahua teiden edesten / Senpolesta ette me tiedheme / ette
ninquin te oletta osaliset kerssimisistä / nin te mos tuletta osali-
sexi Lohutuxesta.

Sille / eipe me tadho salata teilde / Rackat Weliet / meiden
Waiuan / quin meiden cochtan Asias tuli / Sille me olima ras-
katetudh ylitze mären / ia ylitze woiman / nijn ette me io epeili-
me meiden hengestä / ia itzelleme iuri nin päätime ette meiden
piti cooleman. Mutta se tapachtui senpolesta / ettei meiden pi-
deis panemā ychten vskallusta itze pälem / wan Jumalā pälé /
ioca ne Cooleet ylesheretta. Joca meite sencaltaisesta Coolema-
sta pästi / ia wiele nyt iocapeiue pästepi / Ja me toiuoma henē
pälēs ette hē testedes aina pästepi / lepitze teiden Rucouxen me-
iden edestē / Sēpäle ette meiden polestā / sijtä Lahiasta / ioca me-
ille annettu on / piteis monelda Inhimiselda palio Kijtos ta-
pachtaman.

Sille ette se on meiden Kerskaus / nimitten / meiden Oman-
tundon todhistos / Ette me yxikerdhasudhes / ia Jumalan puc-
taudhes / ei Lihalisces wijsaudhes / waan Jumalā Armossa me
olema meiden kieutteneet Mailmasa / mutta caikia enimen tei-
den tykenän. Sille eipe me muta teile kirioita / waan site quin

ee Luetta / ia io ennen tiedhette. Mutta mine toiuon / ette te
mös nin leudhette meiden hamā loppun asti / ninquin te mös
meite polittain leunet oletta. Sille me olema teidē Kerstansen
ninquin te mös oletta meiden Kerstaus HERRAN Jesusen
peiuenä. Ja sencaltaisen Vskaluxen polesta / mine tahdhoin en-
nen tulla teiden tygen / Senpäle / ette te toisen kerdhan saisitta
minulda iongun hyuen teghon / ia mine teidē cautta Macedo
nian waellaisin / ia tacaperin Macedoniast teidhen tygen tuli-
sin / ia teilde wiedheisijn Judeahan.

Coska sis mine täte aijattelin / Lienengo mine sen tehnyt
hembeydhestä? Eli ouatko minun aiuotuxeni lihaliset? Ei nin /
Waan minun tykenen ombi Nin / Nin / ia Ei ombi Ei. Mutta
Jumala ombi waca / ettei meiden puhe ole teiden cochtan nin
ia ei ollut. Sille se Jumalan poica Jesus Christus / ioca teiden
seasan meiden cautta sarnattu on / nimitten / minulda ia Silua-
nuselda ia Timotheuselda / se ei ollut nin ia ei / waan se oli He- Nin ia Amen / se
nesse Nin. Sille ette caicki Jumalā Lupauxet ouat nin henes- on totinen tosi /
se / ia ouat Amen henesse / Jumalan kijtoxexi meiden cauttan. wissi ia wachua.
Mutta Jumala ombi se / ioca meite wahwista Christusesa yn
ne teiden cansan / ia on woidhellut meite ia Jnsiglanut / ia an-
noi hengen pantin meiden sydhemihin.

II. Lucu.

Vtta mine Jumalā otan Todhistaiaxi / Si-
eluni päle / ette mine olen armainut teite / sij-
nä / ettei mine wiele ole Corinthijn tullut.
Ei nin ette me herrauttaisima teiden Vskō-
na ylitze / waan me olema Auttaijat teiden i-
lohon / sille ette te vskosa seisotta. Mutta sen
mine ole itzelleni aiconut / Ettē mine taas mu-
rehesa tulisi teiden tygen. Sille ios mine teiden murehesen saa-
tan / Cuca sis ombi / ioca minun ilahutta / waan se ioca minulda

on murechta sattu: Ja sen samā mine olē teille kirioittanut/et tei mine tulduani saisi nijste murechta/ioista minū tulis ilo saa dha/Sentwoxi ette minulla ombi sencaltainen Uskallus caikein teiden tygenne/Ette minun Ilon/caikein teiden ilona olis. Sil le mine kirioitin teille swresa waiwassa ia sydhemen kiussa/ia monilla kynelille/Ei sitewarten ette teiden piteis murechtimā waan ette te ymmerdheisit sen Rackaudhen/ioca minulla om bijerinomaisesta teiden codhtan.

Jos nyt iocu on Murehen matkan saattanut/Ei hen ole minua surettanut/waan polittain/senpäle ettei mine teite cai ki raskautaisi. Mutta se kylle sijnā on/ette Se sama monelda nin rangaistu on/Nin ette te teskedes site enemen pite henen cansans ylitzecatzoman/ia lohuttaman hende/Senpäle ettei hē ylesmielteisi ylelises Murehes. Senteden mine manan teite/ ette te rackautta henen cochtans osotaisitta. Sille senteden mine mös olen kirioittanut teiden tygen/ette mine coettelisin teite/ios te oletta Caikihin cwliaiset. Mutta ionga te annat ta iotain anderi/sen mine mös anderiannan. Sille iolla taas mine iotain anderiannan/sen mine anderiannan teidhen tedhē Christusen polesta/Senpäle ettei me pidhe Perkeleldä omistet tamā. Sille eipe meille ole se tietemätā/mite henē mielesens on.

Mutta quin mine tulin Troadam/Christusen Euangeli um sarnaman ia minulle auaittijn yxi Oui HErrassa/nin ei ol lut minulla ychte Lepo minun Hengessēni/ettei mine Titum minun Weljeni leunyt/waan soritin sielde itzeni/ia menin Ma cedonian. Mutta kijtetty olcoon Jumala/ioca aina andapi meille woitton Christusesa/ia iulghista henen Tundemisens Haijun meiden cauttan iocapaicas. Sille ette me olema Ju malalle yxi Hyue haiju Christusesa/seke ninen seas iotca autua xi tuleuat/ette ninen seas iotca huckan tuleuat/Neinen yxi surman haijn coolemahan/Mutta nijlle toisille Elemen haiju elemexi. Ja Cuca on nyt tehen keluolinen: Sille eipe me ole sen

caltaiset

caltaiset quin mutomat/iotca Jumalã sana caupiskeluat/wan puchtaudhesta / ia ninquin Jumalasta / Jumalã casuon edes me puhuma Christusesa. caupiskeluat) Wazans ia Ahneudens tehden

Minua surettanut) se on Ei hen ole minua teiden tådhen mure hesen saattanut/mutta teite. Sille mite mine olen murechtinut / ei se ole minun techteni/ wan teidhen tådhenne tapachtanut.

Kylle sijnå) Tesse hen sijte puhupi/ iōga hen Ensimeises Lehetuskirias v. Cap. rangaisi ia Perkelen haltun annoi/ia nyt tesse keske/ ette sen pite iellens coriattaman/ette hen nin oli rangaistu.

III. Lucu.

Rupemaco me sis itzenne taas kehumã: Eli tarnitzemeco me/ninquin mutomat/Kijtoskiria tei den tyghennå / eli mős Kijtoskiria teildå: Te oletta meiden Kirian meiden Sydhemise kirioitetut/ ioca tutan ia Luetan caikilda Inhimisilde/ ioillen te oletta ilmoitetud / ette te oletta Christusen Lehetuskiria/ Sarnawirghan cautta walmistettu/ Ja ei pleckille meille kirioitetud/ Waan elenen Jumalan Hengelle/ ei Kiuisijn Tauluijn/ waan Lihasijn sydhemen Tauluin. Mutta sencaltainen uskallus meille on Chrstusen cautta Jumalan polen/ Ei nin ette me olema soueliahat meiste itzestem iotakin aiattelman ninquin itze meisten/ Wan ios me olema iohongun soueliat/nin se on Jumalalta/ioca mős meite so ueliaxi tehnyt on sen Uden Testamentin wirca pitemehen/ Ei Bockstauin/wan Hengen. Sille ette Bockstaui coolettapi/ wan Hengi eleuexi tekepi.

uskallus) Ette me olema tehet walmistanet yden Breiuxi Jumalalle.

Hengi) Henge opetus/on Jumalan Armosta ia mã Laita ia omasiota iōga ca utta Inhiminen tule eleuexi ia autuaxi.

Mutta ios sille Wirgalla ioca Bockstauin cautta coletapi ia oli Kiuihin cuuattu/oli sencaltainen Kirckaus/nin ettei Israelin lapset maltanet catzoa Mosesen casuoin påle / henen casuoinsa Kircaudhen tåden/ioca quitengi catopi. Mixei sis

 Exo 34.

palio enemin sille Wirghalla ioca Hengen andapi / pidheis Kircaus oleman: Sille ios sille Wirghalla ioca Cadhoturen sarnapi / Kircaus oli / palio enemin sille Wrighalla / ioca Wan hur Kaudhen sarnapi / ylenpaldinen Kircaus ombi. Sille mös se toinen ioca oli kircastettu / ei ole ensingen kircaudexi Luettapa / Temen ylenpaldisen Kircaudhen echtoon. Senteden ios sille oli Kircaus ioca catopi / palio enemin on sille Kircaus ioca kestäue on.

Ette nyt meille sencaltainen Toiuo on / nin me prwkama swren Rochkiudhen / ia en me tee ninquin Moses / ioca Casuoinsa eten *Peitten pani / ettei Israelin Lapset maltaneet sen lopun päle catzo ioca catopi / Waan heiden taitonsa olit soghaistud. Sille ette haman tehen peiuen asti / pysy se sama Peitto poisottamata ylitze sen wanhan Testamentin / coska he site lukeuat / ioca Christuses poislackapi. Mutta hamä tehen peiuen asti / coska Moses luetan / rippupi se Peitto heiden Sydhemens edesse. Mutta coska he palaiauat HERRAN polē / nin se Peitto poisotetaan / Sille ette HERRA on Hengi. Mutta cussa se HERRan Hengi on / siinä on wapaus. Mutta nyt HERRAN Kircaus osotta henens meisse caikissa / ninquin Speilisse / auatulla Casuolla / ia me kircastetan siinä samassa Cuuassa / kircaudhesta nin kircautehen / ninquin HERRAN HEngeste.

Speilisse) Nin quin speilt ydhē cuuan tygens ottapi / Nin mös meiden sydhē ottapi sisellens Christusen tundemisen.

✠ Bockstauin) Bockstauin opetus / ombi palias Laki ia Tecoista opetta ilman Jumalan Armon tundemista / longa cautta caiki Domitan ia cadhotetan / ia Cooleman syypääxi tutan / ehcke mite Inhiminen coconansa on ia tekepi. Sille etpe hen taidha miten Hyue tehdhä ilman Jumalan Armoista.

✠ Peitteen) Mosesen Peite on / Bockstaui ia henen oppians ei tuta. Mutta se auattu HERRAN Casuo ombi iulkisesta tuta Jumalan Armo ia Hengi / ioca meite wapautta Laista / Bockstauista ia Henen tegoistans / ette heiden kircaudhens / ia tegonssa mahdhaisit poislacatta.

IIII. Lucu.

Enteden / ette meille sencaltainen Wirca on / senpereste quin Armo meidē cochtan tullut on / nin eipe me wäsy / waan weltem mōs ne ‡ salaiset Häpiet / ia eipe me waella caualuxen canssa / eikä mōs petorella Jumalan sana pitele / waan me ilmoitani totudhen / ia hyuesti osotam meiten caikein Inhimisten Omantunnon cochtan Jumalan edes.

Jos nyt meiden Euangelium on peitetty / nin se on heisse peitetty iotca cadhotetaan / Joissa temen Maliman Jumala ombi ninen wskomattodhen taidhot soghaisnut / ettei Euangelium paiste heille pidheis walghistaman Christusen kircaudhesta / Joca ombi Jumalan Cuua. Sille eipe me itze meiten sarna / waan Christust Jestust / Ette hen on HERRA / Mutta me teiden paueliat Jesusen teden. Sille ette Jumala / ioca kesti walkiudhen wlos pimeydhesta paista / se ombi ydhen kircan walkiudhen meiden sydhemihin andanut / ette meiden cautta ‡ paistais se walkeus / quin Jumalan kircaudhen tundemisesta tule / Jesusen Christusen Casuoisa.

Jumala) Perkele ōbi Mailmā Pämies / Jsende ia Jumala. Sille ette Mailma hēde paluele / ia ōbi henen allāse.

Casuoisa) se on Christusen tūdemus / ia ei Mosesen casuo / ioca on Lain tundemus / sille Christusen cautta me Jumalā tunnema Johan 6.

Mutta meille ombi sencaltainen Tauara sauisis Astioissa / senpäle / ette se ylenpaldinen woima pite olemā Jumalalda / ia ei meiste. Meille ombi iocapaicas ahdistos / Mutta eipe me ikenöitze. Meille ombi packo / Mutta eipe me wäsy. Me kerssime waino / Mutta eipe me ylenanneta. Me alaspainetā / Mutta eipe me poishucu. Me ymberinswienme aina HERRAN Jesusen Coolema meiden Rumisan / Senpäle ette mōs se Herran Jesusen Eleme meiden Rumisan pite ilmoitettaman.

Sille ette me / iotca eleme / aina ylenannetaan Coolemahan Jesusen tedhen / Senpäle ette mōs Jesusen Eleme pite ilmoitettaman meiden Cooleuaisen Lihan päle. Senteden / nin on nyt se Coolema woimalinen meisse / Mutta Eleme teisse. Mutta

 ta

ta senwori ette meille ombi saman Vskon Hengi| sen ielken
Psal 119 quin kiriotettu on Mine Vskon | senteden mine puhun. Nin
me mös vskoma| senteden me mös puhuma|ia tiedhem sen io
ca HERRAN JESVSEN ylesheretti| hen mös mei=
te ylesherettepi Jesusen cautta|ia asettapi meite ynne teiden
secan. Sille ette caiki tapachtu teiden techten| Senpäle ette se
ylenpaltinen Armo|monein Kijtoxen cautta|pite runsasta tu=
leman Jumalan ylistoxexi.

Senteden eipe me wäsy|waicka ehcke meiden wlcoinen In
himinen turmellaan| Nin se siselinen quitengi peiue peiuelde
wdhistetan. Sille meiden Waiuan| quin on aijalinen ia keuie
saattapi ydhen ijancaikisen ia ilman märettomen waitzeuan
Cunnian|meille iotca ei catzo ninen näkyueisten päle|waan ni
nen näkymettomein. Sille iotca näkyueiset ouat ne aijaliset o=
uat | Mutta iotca näkymäte ouat| ne ijancaikiset ouat.

‡ Salaiset) Tesse hen nijte wärt Opetaita ia Apostolit kylken lycke /
iotca wlconaisesta caunit kijldeuet. Mutta siselde he ouat teunens ilkeytte
✠ Paistais) se on| meiden pite paistaman ia sarnaman|quinga Juma=
lan Armo tutan| Christusesa meille osoteitu| Mudh machtauat Töite ia
Lakia itzestens paista.

V. Lucu.

Vtta me tiedheme |ette ios temen Maian
meidhen mailmainen Hoone mahan seriete=
en | ette meille ombi yxi Rakenos Jumalal=
da ylesrakettu|yxi Hoone| ei käsille techty|io=
ca ijancaikinē on Taiuahisa. Ja sen saman pe=
reste me mös hookama | ielken meiden Maian
ioca Taiuahasta ombi| Ja me ikewöitzeme| ette me sen cansa
ylitzepughetetuxi tulisima| Jos me niwtoin pughietetudh|ia
ei alasti leuteisi. Senteden nincauuan quin me olema tesse aija

lises

lise s Maiasa/ nin me hookanma ia olema raskautetudh/Sen wori ettei me tadho poisrisutta/waan ylitzepughetetta/Sē⸗pâle ette se Cooleuainen mahdais ylesnieltä Hengeste. Mut⸗ta ioca meite sitewarten walmista/se on Jumala/ ioca Hen⸗gen on Pantixi meille andanut.

Nin me olema senteden aina hyuesse turuassa/ia tiedhēme/ ette nincauuā quin me Rumisa asuma/nin me olema culgulla HErrasta/ Sille ette me waelanma Uskossa/ ia eipe me hende nâghe. Mutta meille on turua/ ia palio enemin halanma poiss olla Rumihista/ ia Cotona olla HERRAN tykene. Sentedē waicka me Cotona olema/eli wlcona waellanma/ nin me ach keroitzemma/ette me henen mahdaisima Keluata. Sille ette me caiki pite iulghistuman Christusen Domiostolin edesse/ Senpâle ette iocaitzen pite saaman senielkin quin hen Elei⸗sens elenyt on/ se olcon hyue eli paha.

Ette me sis tiedheme sen HERran pelghon/ nin me hilian meneme Inhimistein cansa/ mutta Jumalan me olema iulki⸗set. Mutta mine toiuon/ette me olema mōs iulki teiden Omas satunnossan. Eipe me taas kerska itzen teiden edesse/ waan me annama teille tilan kerskaman meiste/ Senpâle/ ette teille iota ki olis kerskamista nijte wastan / iotca itzens Casuoin ielkin kerskauat/ ia ei sydhemen ielkin. Sille ios me * ylenangarat olema/nin me sen Jumalasa teemme/Eli ios me olema coch⸗tolliset/ nin me teille olema cochtoliset. Sille ette Christusen rac kaus meite nin waati/Ette me sen pidhemme/ ette ios yxi on coollut caikein edhestā/ nin he caiki ouat coollehet / Ja hen on senteden caikein edeste coollut / Senpâle ette ne iotca eleuet/eiuet pidhe nyt itzellens elemen/ waan Henelle ioca heidē edestens coollut ia ylesnosnut on.

Senteden/ie ken temen aijan/ eipe me ketān tunne Lihan cautta. Ja echke me olisima mōs Christusen tundenuet Lihan ielkin/ nin eipe me enembi hende sillen tunne. Senteden ios

iocu

ioca ombi Christusesa/ nin hen on yxi Wsi Loondocappale. Sille se Waha on catonut/ catzo/ caiki cappalet ouat wdhexi tulluet. Mutta ne caiki ouat Jumalasta/ ioca meite on itzens cäsa souittanut Jesusen Christusen cautta/ ia meille Wirgan annoi site samasta Souinnosta sarnata. Sille ette Jumala oli Christusesa/ia souitti Mailmā itzens cansa/ ia ei soimanut heiden syndiens heille/ Ja ombi meiden seasa sen Sarnan site Souinnosta sätenyt.

Nin olema me nyt Christusen polesta Kestyleiset/ Sille ette Jumala hē manapi meiden cauttame Nin me rucolema sis Christusen polesta ette te * souitta Jumalan cansa. Sille ette hē ombi SEN/ ioca ei miten synniste tienyt/ Meiden tedhen Synnixi tehnyt/ Senpäle ette me tulisim henesse sixi Wanhurskaudhexi ioca Jumalan edesse kelpa.

* Ylenangarat) se on/ Jos me wtele couasta heiden cansans meneme/ nin me quitengin sitnā paluelema Jumalata Jos me taas hiltan mene me heiden cansa/ Nin me sen teem heille paluelluxexi ia Mielennouteexi/ Jotca ouat caiki oikein ia hyuesti tehdhyt.
* Souitta.) Tesse hen yleiskorghotta sen ylenpaltisen Jumalan Laupiuden meiden cochtan ettes näet/ quinga Apostoli asetta Christusen/ quin ei waan hen itze/ mutta mös itze Jsē Jumala/ Euangelium sarnan cautta/ caikein neurimeste souindo pyytä meilde. O ihmelinen Jumalan Rackaus/ meiden cochtan/ haleus/ achkerus ia palawus.

Innocantit Epistola

VI. Lucu

Nin me nyt teite manaame quin Cansaauttaiat ettei te Jumalan Armo huckan otaisi/ Sille ette hen sanopi/ Mine olen otolisella aiala sinua cuullut/ ia olen sinua Terueydhen päiuene auttanut. Catzo/ Nyt on se otolinen aica/ Catzo nyt on Terueydhen Päiue. Elkem me kenen-

Esa 49.

gen

gen ioskussa Pahenosta andaco/Senpäle ettei meiden Wir
ca pidheisi laitettaman/Wan osottacam meite caikissa asioi-
ssa ninquin Jumalan palueliat.

Swressa kerssimises/Wainoissa/Hädhissa/Suruissa/Ho-
sumisis/Fangiuxisa/Capinoissa/Töisse/Waluomisis/Paasto
isa/Puchtas Elemes/Taidhossa/Pitkemielisudhes/Suloisu-
dhes/Pyhesse Hengesse wilpittomes Rackaudhesa/Totudhē
sanoisa/Jumalan wäesse/Wanhurskaudhen sotaaseten caut
ta/oikealla kädhelle ia wasemalla/Cunnian lepitze ia pilcā.Pa
netoxen ia kijtoxen cautta. Ninquin wietteliet/ia quitengin
Waghat. Ninquin tuttomattomat/ia quitengi tutud. Nin-
quin cooleuaiset/ia catzo/me eleme. Ninquin rangaistud/ia ei
quitengan tapetud. Ninquin murehelliset/aina quitengi iloiset.
Ninquin kieuhet/mutta quitengi mōda Höödhytteueiset. Nin
quin ne ioilla ei miteken ole/ia quitengi caiki cappalet omat
ouat.

O te Corintherit/meiden Suun ombi henens auanudh tei-
den cochtan/meidē Sydhemē ombi turuassa. Ei teidē taruitze
meidē polestā * caruahasmieles olemā. Mutta ette te carua
hillamielin oletta/sen te teette sydemellisest tadhosta. Mine
puhuttelen teite/ninquin omi Lapsiani/ette te mös nin teiten
minua wastan asetatt ia olcat tekin mös turuassa.

Elket weteko Jieste oskottomain cansa. Sille mite Oikiudhē
ombi wärydhen cansa tekemiste: Eli mite Osalisusta walkiu-
dhelle ombi Pimeydhen cansa: Eli mikä souindo Christusella
ombi Belialin cansa: Taicka mite osa Vskolisella ombi wsko- Leui 26.
mattoman cansa: Taicka quinga Jumalan Templi sopi E- Esaie 52
peiumalden cansa: Sille ette Te oletta eleuen Jumalan Tem-
plit/Ninquin Jumala sano/Mine tadhon heisse asuua/ia heis
se waelda/ia mine tadhon olla heiden Jumalans/ia heiden
pite olemā minun Canssan. Senteden poismengete heiden sea
stans/ia eritteke teiten heiste/sanopi HErra/ia elkette saasta-

han-

hã ruuetko/ia nin mine corian teite/ia olen teille Isen siiassa/ia teiden pite oleman minun Poicani ia Tytterni/sanopi se Caikiwaldias HERRA.

* Caruahas mielese) Sijte Ensimeisest Lehetuskiriasta ne Corinther hämmestuit ia Caruahas mielese olit/Ette he olit Apostolit wihoittaneet. Nyt hen Hette turuapi/ia sano ette henen Suuns ia Sydhemens iloisa on/ia wlosleuttetty. Senteden ei heiden pidhe murehtians eli mielicarwahalla oleman/Ninquin hen olis Wihoisans heidhen päle/ns/Wan ei se ollut henen Syynsse ette he olit site Mielicaruehisa/Mutta ninquin hyuet Lapset he nerkestyit hyueste Sydhemeste cussa ei site taruittu olisi.

VII. Lucu.

Ette meille nyt sencaltaiset Lupauxet ouat/ Minun Rackahani/sijtte pudistacam me it zemme caikista Lihan ia Hengen saastasta/ pyhyden teuttein Jumalan pelkemises. Tauoittaca meite/eipe me kenengen wastanrikconet/eipe me keten wietellet/eipe me kenenge lijcatechnet. Sencaltaista em mine sano teille cadotuxeri/Sille ette mine olen teille io ennen sanonut/Ette te oletta meiden Sydemesem elä ia coolta teiden cansanne. Mine puhun swrella rochkiudella teiden tygenne. Mine kerskan itzeni palio teiste. Mine olen Lohutoxella teutetty. Mine olen ylenpalttises Ilosa caikissa meiden waiuassa.

Zengen) se on/ Opin ia uskon hierelus/ninquin ne Wäret Apostolit.

Sille costa me tulima Macedoniahan/ei ollut meiden Lihalla ychte helppo/wan caikissa paicoissa me olima waiuassa/ Vlcoisesta sodhat/sisellisesta pelgot. Mutta Jumala ioca ne murehellliset lohuttapi/se lohutti mös meite Titusen tulemisen cautta/ Mutta ei ainostansa henen tulemisens cautta/waan mös sen Lohutoxen cautta ionga hen teiste saanut oli/ia ilmoitti meille teiden halunna/teiden itkonna/ia teiden achkeruenne minusta/Nin ette mine wiele enemin ihastuin.

Sille sen quin mine teite murehesen saatoin/minun Lehe-

tôskiriani cansa/ eipe mine site cadhu/ Ja echke mine site ca
duisin/ quitengi ette mine nåen ette se Låhetuskiria ôbi teite le
hes hette aica surettanut/ sijte mine nyt quitẽgi iloizẽ/ Ei sijte et
te te olitta murehissa/ wan senuori ette te olitta murehisa par
anoxeri. Sille te oletta murchellisct olleet Jumalã mielẽ ielkin/
nin ettei teille pidheis meiste ioskus wahingota oleman. Sille
se mureh ioca Jumalan miellen pereste on/ hen matkan saatta
ydhen Catumisen Autuahudheri/ iota eikengen cadhu. Mutta
Mailman mureh se Cooleman matkan saatta.

Cazoca/ Se sama ette te olitta Jumalan mielen ielkijn
murelliset/ quinga swren achkerudhen se ombi teisse waickutta
nut Ja tosin môs Luchtamisen/ nårckestyxen/ pelgon/ Halami
sen/ Kiiauxen/ coston. Te oletta caikissa cappaleissa teiten oset
taneet/ ette te puchtat oletta sijnå Tôôsse. Senteden waicka
mine kirioitin teille/ nin eipe se ole quitengan henen techtens ta
pachtanut ioca rickonut oli/ eike môs henen techtens iolle wå
ryys techtijn/ Mutta sen syyn tedhen/ ette teidhen achkerudhẽ
meiden cochtan iulkiseri tulis teidẽ tykenå Jumalan edes.

Senteden me olema Lohutoxen saaneet/ ette te lohuterudh
oletta. Mutta wiele ylenpaltisesta enemin me iloitzimma Titu
sen ilon tedhen. Sille ette henen Hengens oli wirghotettu teil
då caikilda. Sille mite mine henen edesens teiste olen kerskan-
nut/ eipe mine site Håpie/ Waan ninquin caiki todhet ouat iot
ca mine olen teiden cansan puhunut/ Nin ombi môs meiden
Kerskauxen Titusen edhessa todheri tullut. Ja henelle ombi så
gen swri sydhemelinen lembi teiden polehen/ coska hen muista
caikein teiden cwliaisudhen påle/ quinga te pelghon/ ia wapis-
tuxen cansa hende wastanrupesitta. Mine iloizen/ ette mine
caikissa asijoissa vskallan teiden tyghen.

VIII. Lucu

Mine

Jne teen teille tietteuexi/ rackat Weliet sijte Jumalan Armosta ioca nijsse Seurakunnissa Macedonias annettu on/ Sille heiden ilősa oli ylenpaltinen/ costa he monen Waiuan cautta coetellut olit/ Ja waicka he sangen Kieuhet olit/ ouat he quitēgi rūsahasta andaneet caikessa yrikerdhasudhessa. Sille he olit caiken woimans pereste/ ia ylitze woimans (sen mine todhistan) itze walmihit/ ia rucolit meite swren achkerudhē cansa/ ette me wastanottaisinma sen Hyuenteghon/ ia sen palueluxen Osalisudhen/ ioca coottu oli ninen Pyhein warari. Ja ei nin/ quin me toiuoimma/ waan he annoit itzens ensin HErrale/ ia sitelehin meillen/ Jumalan tahdhon lepitze/ Ette meiden pidheis Titum manaman/ ette quin hen oli ennen ruuennut/ nin henen mős pidheis sencaltaisen Hyuenteghon teiden seasan påattemen.

Mutta ninquin te oletta caikissa rickaat/ vskossa ia sanassa ia taidosa/ ia caikinaises achkerudhes/ ia teiden Rackauxesan meiden tyge/ Nin souittacat sis/ ette te mős tesse Hyuesteghos rickat olisitta. Eipe mine site sano/ ette mine sijhen teite waadhin/ Waan ette mudnin achkerat ouat/ kiusan mine mős teiden Rackaudhen/ ios hen selkie ombi. Sille te tiedhet meiden HERRAN JESVSEN Christusen Armon/ ette waicka hen kylle Ricas oli/ tuli hen quitengin Kieuheri teiden tedhen/ Senpåle ette te henen Kieuhydhens cautta Rickari tulisitta.

Minun neuuoni mine tehen annan/ Sille se on teille tarpelinen/ ette te io oletta aijastaica ennen ruueneet/ ei ainostans si te tekemen/ waan mős site tadhoita. Teuttekẽ sis nyt se Teco quin rupesitta/ Ette quin tachto walmis oli/ nin te mős site teuttåke taghanna pereste/ Sille ios iocu mielelinen on/ nin hē on otolinen/ waranssa ielkin/ ia ei sen pereste iota ei henelle ole.

Ruueneet) Te olitta ne Ensim eiset/ iotca site tachtoit ia teit.

Ei

Ei nin lwlten / ette muilla pite oleman hooistus ia teille a-
dhistus/waan ette se tasainen olis/ Nin paluelkaan teiden Ric
kaudhen heiden Kieuhyttens telle Coualla aialla/ Ette mös
heiden yldekyllydhens testedes paluelis teiden puttumistan /
senpäle ette tasaisus pidheis tapachtumā / ninquin kirioitettu
on / Joca palio cocosi/ ei henelle ollut liiari/ Ja ioca wähen co Exodi 16.
cosi/ ei henelle miteken pwttunut.

Mutta Jumalan olcoon Kiitos / ioca sencaltaisen achkeru
dhen annoi Titusen Sydhemeen teidhen tedhē. Sille hē ottisen
manauxen pälens / Ja tosin/ ette hē oli nin ylenachkera/ lexi hen
itze mielellens teiden tygen menemen. Mutta me olema ydhē
Welien henen cansans lehettenyet/ Joca kiiteten Euangeliu-
mis / caikissa Seurakunnissa. Mutta ei ainostans site / waan
hen ombi mös säätty Seurakunnilda oleman meiden Matka
Cumpanina tesse Hyuessetteghossa / ioca meiden cautta wlos
toimitetaan HERRan cunniari/ ia teiden Hyuen mielen wal
mistoxen ylistoxexi. Ja cauattacat site/ettei kengen meite mah
dhaisi panetella sencaltaisen rickan Auun polesta/ioca mei-
den cauttan toimitetaan. Ja catzocat site / ette se waghasti
edeskeuis / Ei ainostans HERRAN edhes/ waan mös In
himisten edhesse.

Ja me olema henen cansans lehettenyet meiden Welien/ion
ga me monessa olema wsein kiusaneet / ette hen achkera on /
Ja wiele nyt palio achkerambi. Ja sen me olema tehnyet sen
swren wskalluxen tedhen / quin meille ombi teiden tyghen /
seke Titusen polesta (ioca minun Cumpanin on / ia Canssaaut-
taiian teiden seasa) ia nin mös meiden Weliiein tedhen (iot-
ca ouat Seurakundain Apostolit/ ia Christusen cunnia) Osot
tacat sis nyt teiden Rackaudhen tunnusmercki ia meiden Kers
kamisen teistenne/ neinen cochtan / ia mös iulkisesta Seura-
kunnan edes.

IX. Lucu.

SIlle ſencaltaiſeſta Awuſta/ioca pyhille ta=
pachtupi/ ei taruitze minun teille kirioitta=
man/ Sille ette mine tiedhen teidhen hy=
uen mielē notkiudhen/ioſta mine mōs ke=
hun ninen ſeas Macedoniaſſa (ia ſanon)
Achaia on ollut io aijaſtaijan walmis. Ja
teiden Eſicuuan on monda kehuttanut.
Quitengin mine olen temen Welien ſenteden lehettenyt/ſenpo
leſt/ettei meiden kerſkamus tyhijexi tuliſi teſſe aſiaſa/ Ja ette te
oliſitta walmihit/ninquin me teiſte ſanonuet olema/ Senpåle
coſka ne Macedoniaſta tuleuat minun canſani/ia ei leudhe tei=
te walmiſſa/ettei ſilloin me (em mine ſano te) håpiehen tuli=
ſi ſencaltaiſeſt kerſkamiſeſta.

Mutta ſe nåky minulle tarpeliſexi/nijte Welije manamahā
ette he enſin teille meniſit walmiſtamahā tåte ennē wloſluuat
tua Siugnauſta/ette ſe walmiſſa olis/ Nin ette ſe olis yxi Siu=
Ahnaus) ſe on/ tiueys/ itarus ſa itus ia neppi an damaſſa. gnaus/ ia ei Ahnaus. Mutta ſen mine ſanon/ Joca tiuihiſtå
Kylue/ ſe mōs tiuihiſtå yleſleicka/ Ja ioca kyluepi Siugnau=
xes/ hen mōs yleſleickapi Siugnauxeſa. Itzecuki henen ſydhe
mens Ehdhon ielkeen/ ei itarudheſta eli waatimiſeſta. Sille et
te Iloliſta andaijata Jumala racaſta.

Mutta Jumala wåkeue on nin ſouittamaan/ette caikinaiſet
Armot teiden ſeaſan rickaſta oliſit/ette teille caikiſſa cappaleiſ
ſa yldekylle olis/ ia rickat oliſitta caikinaiſis hyuiſſe töiſſe. Nin
Pſal 112. quin kirioitettu ōbi/ Hen on wloshaiottanut ia andanut Keu=
hein/ Henē Wanhurſkaudhens pyſypi ijancaikiſutehē (Mut
ta ſe ioca Siemenen Kyluetjelle oijenda/ hen mōs oijenda teil
le Leiuen ſödhexenne/ia Liſepi teiden Siemenen/ia caſuatta=
piſen teiden Wanhurſkaudhen tulon) ette te rickaxi tuliſitta

caikiſſa

caikissa cappaleisa/caiken yrikerdhasudhen cansa/ ioca meiden cauttan waickutapi Jumalalle kijttoxen.

Sille teme Apu ioca Pyhille tehdhen/ei se ainostans yleste-utä site quin Pyhilde prættu/Waan sijhen se mös ylenpaltinen on/ ette moni kijttä Jumalata temen meiden waghan Palueluxen tedhen/ ia ylisteuet Jumalata/ teiden neuren Tunnustoxen tedhen Christusen Euangeliumis/ ia mös teiden yrikerdhaisen Tasaiaghon polesta heiden ia caikein cochtan/ ia nin mös heiden Rucouxisans teidhen tedhenne/Jotca mös ikeuöitzeuet teiden ielkin / sen ylenpaltisen Jumalan Armon tedhen quin teisse on. Mutta Jumalan olcoon Kijtos henen sanomattoman Lahiansa edeste.

yrikerdhasudē) Se on/ ettei hyuet tegot vlosk[illegible] iongun Ansion/palcan /Kijtoxē kerskamisen / eli turhan cunnian tedhē/ waan p[illegible] iahast ia sulasta rackaudesta.

X Lucu.

Vtta mine itze pauali manan teitä Christusen siueydhen ia Lakiudhen cautta/Mine ioca teiden keskenä tykenollesani kehno olen/waan poisollesani olen rochkia teite wastan. Mutta mine rucolen teite/ettei minua waadhitaisi tykenollesani rochkiasti kieuttemen/ia site Kempiutta prævcaman/ ioca minun päleni luullan mutomita wastan/ iotca meite aruauat/ ninquin me lihalisella taualla waelaisimma. Sille echke me Lihassa waellāme /eipe me senwoxi lihalisella taualla sodhi. Sille ettei meiden Sotaaset ole lihaliset / waan wäkeuet Jumalan edes alaskukista man nijte Warieluxi/ ioinenga cansa me mahanlöömene Aighotuxet ia caiken Corkiudhen/ quin henens ylesnostapi Jumalan Tundemisen wastan/Ja Fangixi otamma caiken aijatoxen Christusen cwliaisudhen ala/Ja me olema walmihit costaman caiken cwlemattudhen / coska teiden cwliaisus teutetään. Domitzetteko te ninen ielkin iotca näkyuet.

Jos iocu vſkalda ſenpåle/ ette hen on Chriſtuſen oma/ Se aijatelkan mős itzellenſe/ ette ninquin hen on Chriſtuſen oma/ nin mős me olema Chriſtuſen omat. Ja ios mine mős iotakin enemin kerſkaſin itzeni meiden Wallaſtan/ ionga HErra meille andanut on/ teidhen paranoxexi/ ia ei teidhen turmioxi/ eipe mine wiele ſijtteken håpijeiſi. (Mutta ſen mine ſanon) ettei teiden luuleman pidhe/ quin mine tahdhoiſin teite peliet tå Lehetuſkiriain cautta. Sille ette Lehetuſkiriat (ma he) ouat toſin raſkat ia wåkeuet/ Mutta ſe Rumilinen tykenolemus ombi heicko/ ia ne Puhet ylencatzotudh. Joca ſencaltainen on/ Se aijatelkan/ ette ſencaltaiſet quin me olema ſanoiſſa Lehetuſkiriain cautta poiſollen/ Nin me mős kylle tohdhimme olla töőn canſa tykeneolleſam.

Sille eipe me iulke meitē lukia eli wertautta heiden ſeaſans iotca itzenſe yliſteuet/ Mutta ette he heidens mittauat itzenſe ielkin/ ia piteuet waan heiſke itzeſtens/ nin eiuet he miten ymmerdhå. Mutta eipe me meiten kerſka ylitze måären/ Waan ainoſtans ſen cochtoliſen måretyn Mitan ielkijn/ iolla Jumala ombi meille mitannut ſen måären wlottuuan mős haman teihin aſti. Sille eipe me itzenne wloswenyte/ ninquin ei me oliſi wlottuneet haman teiden tyghēne/ Sille me olema io mős haman teiden tygen Chriſtuſen Euangeliumin canſa tulluet/ ia ei me ylitze måären meiten kerſka weraiſa töiſe. Ja me toiuoma/ coſka nyt teiden Vſkon teiſſe caſuapi/ ette me meiden Måären ielkin tahdhoma leuiemålde tulla/ ia ſite Euangelium mős ſarnata/ nijllen iotca teiden toollapolen aſuuat ia ei meitem kerſkata ſijte ioca weraſten Måären ielkin walmiſtettu on.

wloswenyte) eipe me tachtonet itzēme ylenpalio kerſkata/ ellei me oliſi haman teihin aſti wlottunet/ Ninquin ne wåret Apoſtolit tekeuet/ ia euckeuet heidens wieraſten töiſte quin meiden öbi:

XI. Lucu.

Mutta:

Mutta ioca itzens kerska/se kerskatcan itzens Herrassa. Sille ette ioca itzens kijttepi/ei se ole coeteldu/Wan se ionga HErra kijttepi. Joskate wähengi minun Tyhmytteni hyuexi ottaisitta. Kylle tosin te minun kerssitte. Sille mine kijuan * teidhen ylitzen Jumalisella kijuauxella.

Sille mine olen teille kihilanut ydhen Miehen/ ette mine ydhen puchtan Neitzyen Christuselle totaisin. Mutta mine pelken/Ettei ninquin Kärme Heuan henē canaluxellans wietteli Nin mös teiden taidhot poiskietehen sijte yxikerdhaisudhesta Christusesa. Sille ios se ioca teiden tygen tulepi/ydhen toisen Jesusen teille sarnapi/ iota ei me sarnaneet/Taicka ios te ionggun toisen Hengen saatta/ iota ette te ole saaneet/Eli toisen Euangelium/iota ette te ole wastanruuenuet/ Nin te oikein heite kerssitte.

Sille mine aruan/Ettei mine ole haluembi/ quin ne corkeimat Apostolit ouat/ Ja echke mine olen yxikerdhainen puhesa Nin em mine ole yxikerdhainen Tiedhossa/ Quitengin me olema kylle tietteuet iocapaicas teiden tykenē. Eli olengo mine syndi tehnyt/ette mine olē itzeni alenud/senpäle ette teiden pites ylettämē: Sille mine olen teille Jumalan Euangelium ilmā palcata ilmoittanut/ ia olen mwdh Seurakunnat röuenyt/ia heilde Palcan ottanut/iollamine teite paluelin. Ja coska mine olin teiden tykenen/ ia minulda puuttui iotaki/ eipe mine keteken raskauttanut/Sille mite minulda puuttui/ sen ne Weliet teutit iotca Macedoniasta tulit. Ja nin mine pidhin itzeni caikissa/ettei mine kenengen Coormana ollut/Ja tahdhon wielenyt minuni nin pite.

Nin Wissist quin Christusen totuus on minussa/nin teme Kerskaus ei pidhe minulda * poissiualtaman Achaian maakūnissa. Minge syyn tedhen: Sengötedhen ettei mine teite racasta: Sen tiete Jumala. Mutta mite mine teen/sen mine tahdhon

* kijuan) Kijuaus ombi sencaltainen halu/iolla nincuin Auio Mies yxin tacto Emēdēs racasta/ waan ios hen astaitze toisen miehen mös site sama racastauan/sijte esk ē kiuaus ia rijta nouse. Samalmota mös P. Paualin ia Falskein propheterain wälille tapactui Nin on mös Jumalā kijuans sē ylitze coska Eeia ylēcatzotan ia lo ondocappale racastetan.

* Poissiualtaman) Quin yxi ioxeua wesi esten ete edeswota/nin mös minū kerskamisen pite saman edeskeumisen.

dhon tehdhä/ſenpäle ette minun pite heilde ihdhan häätämēſ
iotca ichta etziuet heitens kerſkata/ ette he ouat ninquin me.
Sille ſencaltaiſet wäret Apoſtolit/ ia wieckat Töönteckiet/ra‑
kendauat itzens Chriſtuſen Apoſtoleixi. Ja ei ſe ychten Jhme
ole. Sille ette môs itze Perkele muuttapi itzenſe kircaudhen En‑
gelixi/ Senteden ei môs ole ychten ihmetta/ette henen Palue
lians môs ſixi heitens aſettauat/quin he oliſit Wanhurſkaudhē
ſarnaiat/ Joinenga loppu pite oleman heiden Töidens pereſte.

Taas mine ſanon/Ettei kenengen pidhe minua luulemā
tyhmexi/Waan ellei muotoin taidha olla/ Sijtte pitekå minua
ninquin Tyhme/ ette mine edeſweheiſengi itzeni kerſkaiſin.
Mite mine nyt puhun/ſite em mine puhu quin Herraſſa/wan
ninquin Tyhmydhes/ette me ſihen Kerſkamiſen tulluet olemaſ
Senwoxi/ ette moni itzens kerſkauat Lihan ielkin/ nin mine
môs itzeni tahdhon kerſkata.

Domini Sexagesime

Sille te kernaſta kerſſittä nijte Tyhmie/ette te itze wijſat o‑
letta. Te kerſſittä/ios iocu teite Orijutehen waati/ Jos iocu tei
te yleſſöpi/ Jos iocu teite repele/ Jos iocu teiden ylitzen itzens
corghotta/ Jos iocu teite Caſuoille paiſka. Sen mine ſanon
häneiſturen polesta/ ninquin me heicot oliſinma.

Häneiſturen) ſe on/ Me aſettam nyt itzēme / nin quin Heicot/ioi‑ta teidē pite ker‑ſimen/ioca quitē gi meille ōbi hä‑piä ette meiden pite teite kerſſimen.

Mijnge päle nyt iocu vſkalda(mine puhun tyhmydhes)
ſen päle mine môs vſkallan. He ouat Ebreit/ Mine môs. He o‑
uat Jſraelitit/ Mine môs. He ouat Abrahamin ſiemen/ Mine
môs. He ouat Chriſtuſen paluelliat(mine puhun tyhmeſti)pa‑
lio enemin mine olen. Mine olen enemen tötetehnyt. Mine olē
enemen haawoija kerſſinyt. Mine olen vſeman Fanghin ollut.
Wſen olen Cooleman hådhes ollut. Juttailda mine olen wij‑
dhiſte Neliekymende Haawa ſaanut / ychte wailla. Colmaſti
mine olen Vitzoilla pieſty. Wihdhon olin Kiuitetty. Colmaſti
mine olin Haaxiricoſſa. Ööſeen ia peiuen mine Meren ſywy‑
dhes culutin. Mine olen Vſein waeldanut. Mine olen ollut
wedhen hådheſſe. Hedheſſe Röuerein keſkene. Hedheſſe Jutta‑

in keskene. Hedhesse Pacanain keskene/Hedhesse Caupungis=
sa .Hädhesse coruesa. Hädhesse meren päle. Hädhesse Fal=
skein Welicin seas. Töösse ia tuskas. Swressa waluomises. J
somises ia ianosa. Palios Paastosa. Wilussa ia alastuxes.
Jlman nijte quin mwtoin tapachtuuat/nimitten/se iocapei
uenen pälecarckaus/ia surun pidhen caikista Seurakunnis=
ta. Cuca ombi ‡ Heicko/ia ei mine mös Heicoxi tule: Cuca pa
hoitetaan/ia me mine ✠ pala: Ette minun pite caickeni nyt itz=
eni kerskaman/sijtte mine kerskan itzeni minun heickoudhesta
ni. Jumalan ia meiden HERRAN Jesusen Christusen Jse
ioca olcoon ylistetty ijancaikisesta/tietepi etten mine walech=
tele. Sijnä Damaskon Caupungis/Arethan Kuningan Man
wanhin wartioitzi sen Damascenerin caupungin/ia tachtoi
minun kijniotta. Ja ydhen Ackonan lepitze mwrin ylitze mi
me Corisa mahanlaskettijn/ia nin poisueltin henē kädensse.

‡ Heicko) Mink heickouskoisten tedhen/hen pal= io teki ia welti/ tota hē kylle mu toin machtanut olis tedhä. Quin 1. Cor. 9 et 12. sa nopi.

✠ pala) se pisti henen Sydemē costa ne heicot pähoitettijn.

XII. Lucu

JO Ole swingan minulle tarue itzeni kerskata/
tulē quitengin Näkyhin ia HErran Jlmoitos
tē tyge. Mine tunnē ydhen inhimisen Christu
sesa ennē Nelietoistakymēde aiastaica/olico hē
Rumijssa ollut/em mine tiedhä/Eli olico hen
wlcona Rumijsta ollut/em mine siteken tie=
dhä/ Jumala sen tietä. Se sama oli ylestem=
mattu/haman colmanden Taiuasen. Ja mine tunnen sen sa=
man Jnhimisen. Jos hen Rumissa Taicka wlcona Rumista
oli/em mine tiedhe/Jumala sen tietä. Hen oli ylestemmattu
Paradisijn/ia cwli salaiset sanat/ioita ei yxikē Jnhiminen mah
dha puhua. Sijte mine itzeni kerskaan/Mutta itzesteni em mi=
ne ychten kerska/waan minun Heickoudhestani. Ja ios mine i=
tzeni kerskata tahdhoisin/sijtte em mine tekisi miten tyhmesti/
Sille mine tahdhoisin totudhen sano. Mutta quitengin mine

pistin) ✠ Ei te me ole Lihan cā paus irtauryn/ waan iocu ſwri packo ia cauhiſt os Perkelelde/ſil le ette piſtin cut zutan/ioſſa pah ointekiet pyna‑tan meſtatan/hi rteten ia naulitā

※ Woiman) Telle ſanalla C hriſtus wachuiſ ta nite catkia tot ca heickoudes elt kårſimiſes ouat Sille eipe hē tat da woimans me kſe oſotta / ellei me heicot ole ia kårſi.

ſen pidheten/Senpåle/ettei yriken minua corckiamari lukiſi quin hen minun påleni nåke/eli minuſta cwle.

Ja ſenpåle/ettei Jlmoituſtē ylenpaltiſus minua pidheis yleſkorghottamā/Ombi minulle annettu yri ✠ piſtin Lihā lepitze/nimitten/ſe Perkelen engeli ioca minua piti Ruſicoitzemā ettei mine ylitze måren itzeni yleſkorghotaiſi/Sen ſyyn tedhē/mine colmaiſte olen HErra rucollut/ ette hen poiſlexis minulda. Ja ſanoi hen minulle/Tydhy minun Armohoni/Sille minun ※ Woiman ōbi nyſſe heicoiſa woimalinen. Senteden mine tahdhon enimitten itzeni kerſkata minun heickoudheſtani/ſenpåle ette Chriſtuſen woima minuſſa aſuis. Senteden mine olen hyues turuas/heickoudheſā/ylencatzeiſa/hådhiſſe/wainomiſis/ ahdhiſtoxiſa Chriſtuſen tedhen. Sille coſka mine heicko olen/nin mine olen wåkeue.

Mine olen Tyhmexi tullut kerſkamiſen poleſta. Sihen te oletta minua watineet. Sille minun piti teiſte kytettu oleman. Senwoxi etten mine miten wåhembi ole quin ne corckeimat Apoſtolit ouat/Ehckei mine miten ole. Nin ouat quitengin Apoſtolin Merckit teiden ſeaſſanna tapachtanuet/caiken kerſſimiſen canſa/Merckein ia Jhmetten canſā/ia wåkewein Töidhen canſa. Mikå ſe on miſſe te oletta hoonomat ollet quin neken muodh Seurakunnat: Paitzi ſen/ettei mine itze ole ollut teiden Coormanan. Andaca minulle anderi ſe wåårys. Catzo Mine olen walmis Colmanen kerdhan teiden tygen tuleman/ia en tahdho enſingen teite raſkautta. Sille eipe mine etzi teiden Omana/ waan teitå. Sille ettei Laſten pidhe Tauarata cocomā wanhembains warari/ waan ne wanhemat Lapſilēs.

Mutta ſangen ihaiſeſka mine tahdhon itzeni altyrianda/ia itze wloſannetta teiden Sieluna tådhen/ waicka te wåhe minua racaſtatte/ioca quitengi ſangen ialoſti teite racaſtan. Mutta olcon ſillens/ettei mine ole teite raſkauttanudh/Quitengi ette mine olin caua1a/ nin mine olen teite iouilla kyniſaanudh.

Olengo mine mős keten paliahari tehnyt/iongun ninen cansa iotca mine teille lehettenyt olen: Mine olen Titusta mananut/ ia lehetin henen cansans ydhen Welien/ Ongo sis Titus iotaki teilde waatinut: Eikő me ole ydhesse Hengesse waeldanuet: Eikő me ole sama Jelkie mődhen kieunehet: Lulettaco te ette me luchtain itzemme teidhen edesse: Me puhuma Christusesa Jumalan edes.

Mutta caiki nämet (Rackat Weliet) tapachtuuat teiden parannoxexi. Sille mine cartan/ettei mine tulduani teite leudhä sencaltaissa/quin mine tahdhon/Ja ei mős te leudhä minua/ninquin te tahdhotta. Ettei sielle Rijdhat/Cateudhet/Wihat/Torat/Panetoxet/Lackaruxet/Ylespaisumiset/Capinat iollacamodolla olisi/ Ettei taas coska mine palaian/ia minun Jumalan pite minua neurittemen teiden tykenen/ia pidheis murechtiman monein ylitze/iotca ennen ouat syndi tehnet/ ia ei ole Paranusta tehnet/ sen Saastaudhen/ ia Hoorudhen ia Irttaudhen edeste quin he teuttenet ouat.

XIII. Lucu.

Os mine nyt Colmanen kerdhan tulen teiden tygēne/Nin pite cahdhen eli colmen swn caut ta caikinaiset asiat kijnitettemen. Mine olen sen teille ennen sanonut/ia sanon teille nyt edhelle/ninquin tykeneollen/io toisen haauan/ ia kiriditan sen nyt poisollen nijlle iotca ennē syndi tehnyt olit/ia nijlle muille caikille/ette ios mine iellenstulē/em mine armaitze. Senwoxi ette te etzitte widhdhoin tuta sitä/ioca minussa puhupi/nimitten Christ9/Joca eiswingan heicko ole teiden seasan/ waan hen on wäkeue teiden seasan. Ja echke hen oli ristinnaulittu heickoudhesa/

Deute 19.
Matt 18.
Johan 8.

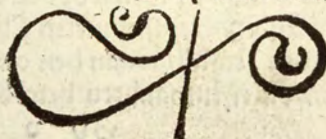
Nin hen quitengin elepi Jumalan woimassa. Ja waicka me olema heicot henesse/ Nin me quitengin eleme henen cansans/ Jumalan woimassa teiden tykenen.

Kiusatca itze teitē ios te oletta wskossa/ Coetca itze teiten. Eli eikō te itzenna tunne ette Jesus Christus ombi teisse: Ellei te ratki keluottomat ole. Mutta mine toiuon ette te tunnetta/ ettei me keluottomat ole. Mutta mine soisin Jumalalda/ettei te miten paha tekisi/ Ei sitewarten ette me keluolisexi näkyisinme/ Waan sen päle ette te tekisitta site quin hyue on/ ia me olisinma sijtte ninquin keluottomat. Sille ei me miten woi Totudhen wastan/ waan Totudhen möten. Mutta me iloitzēma costa me heicot olema/ ia te Wäkeuet oletta/ ia sen saman me mös toiuaisinma/ nimitten teiden teudhelisudhen. Senteden mine mös poisollen neitä kirioitan/ Senpäle ettei minun pidheis tykenollesani coua oleman/ Sen wäen perestē ionga HErra minun andoi paranoxexi/ ia ei turmioxi.

Wijmein/rackat Weliet/ Iloitca teiten/ Olca teudheliset/ Lohuttaca teiten/ Olca yximieliset/ Olca rauhaliset/ Nin se Rackaudhen ia Rauhan Jumala ombi teiden cansan. Teruet teke teite keskenen/ pyhelle Suunandeilla. Teruettenet teite caiki pyhet. Meiden HERRAN Jesusen Christusen Armo/ ia Jumalan Rackaus/ ia pyhen Hengen Osaliseus olcohon teiden caikein cansa/ AMEN.

Se toinen Lehetuskiria Corintherin tyge.

Lehetetty Philippiste Macedonias/ Titusen ia Lucan möte.

Alcupuhe P. Paualin Epistolan påle Galaterin tyge.

ZE Galaterit olit P. Paualin cautta / oikean Christilisen Uskoon / ia Euangeliumin siselle / Lain alda satetud. Mutta quin hen oli heiste poisolgēnut / nin tulit ne Falschit Apostolit / iotca olit nÿnen oikeain Apostolein Opetuslapset olluet / ia iellens palautit ne Galaterit Uskoman / Ette he Lain töidhen cautta pit antuari tuleman / Ja ette he syndi teit ellei he Lain töite piteneet / Ninquin Act. xv. mös mwtomat cwluisat Miehet Jerusalemis opetis ia neuuoit.

Neite wastan Pyhe Paauali henen Wirghansa corghotta / ia ei tahdho ensingen haluembi olla quin mwtka Apostolit. Ja kerska itzens ette henen Oppins ia Wircans ainostans oli Jumalasta / Senpåle ette henen piti ninen Wårein Apostolein kerskamisen alaslömen / iotca heitens kerskasit ninen oikein Apostolein Töidhē ia Nimen cansa. Ja sano / Ettei se ole oikein / ehcke ios iocu Engeli / taicka hē Itze Sarnais / Ja palio wåhemin / ios Apostolein Opetuslapset / eli he itze toisin opettaisit.

Tåte hen opetta sijnä. j. ia. ij. Lugusa. Ja påätte / ette ilman Ansiota / ilman Töite / ilman Laita / Waan ainostans Christusen cautta / pite iocaitzen Wanhurskari tuleman. I. II.

Sijnä iij. ia. iiij. Lu. Kÿnitte hē nämet caiki Ramattudhē Esikuuain / ia Wertausten ia Tunnustosten cansa. Ja hē osottapi / Quinga Laki palio enemin syndi ia kirouxen matkan saatta / quin Wanhuskaudhen / Ja ilman Laita / waan sulasta Armosta teutetån / ionga Jumala Christusen cautta meille luuannut ia andanut on. III. IIII.

Sijnä. v. ia. vj. hen opetta Rackaudhen töiste / iotca pite Usko seuraman / ia noutaman. V. VI.

Se P. Paualin Epistola Galaterin tyge. Ensimeinen Lucu.

Auali Apostoli/ Ei Inhimisiste eikä mös Inhimisen cautta/ Waã Jesusen Christusen cautta /ia Isen Jumalan/ Joca henen ylesherettenyt on Coolleista. Ja caiki Weliet/ iotca minun tykenens ouat.

Nillen Seurakunnille Galatias. Armo olcoon teiden cansan/ ia Rauha Iselde Jumalalda/ ia meiden Herralda. Joca itzehenens meiden Syndein edeste wlosandanut on/ Senpäle ette hen Meite wapautais teste nykyisest pahasta Mailmasta/ Jumalan/ ia meiden Isen tahdhon ielkin/ Jonga olcoon kijtos ijancaikisesta ijancaikisehen Amen.

Mine ihmettelen/ Ette te nin pian teiten annatta toiseen Euãgeliumijn poißijrtte/ sijtä ioca teite cutzunut on Christusen Armohon/ Cuta ei muta ole/ Waan ette muutomat ouat/ iotca teite häiritzeuet/ ia tachtouat Christusen Euangelium ymberinskiendä. Mutta ehke ios me/ taicka iocu Engeli taiuahasta/ teille Euangelium sarnais/ toisin quin me olema teille sarnaneet/ se olcohon kirottu. Sillemoto quin me nyt sanoima / nin mine wiele nyt sanon. Jos iocu teille Euangelium sarnapi toisin quin te ottaneet oletta/ se olcohon kirottu. Sarnango mine nyt Inhimisten eli Jumalan mielen ielkin? Eli pydengö mine Inhimisten Keluata? Sille ios mine tehenasti Inhimisten olisin Keluanut/ Nin em mine Christusen paluelia olisi.

Mutta mine teen teille tietteuexi (Rackat Weliet) Ette se Euãgelium ioca minulda sarnattu on/ ei se Inhimillinen ole. Sille/ em mine ole site Inhimisilde saanut/ eike oppinut/ wan

Jesu

Jesusen Christusen ilmoituxen cautta. Sille te oletta kylle cwl-
luet minun kieuttemisen wanhasti Juttain tauoissa / Quinga
mine ylenpaltisesta Jumalan Seurakunda Wainosin / ia site
håwitin / ia menestyin Juttain menoissa / ylitze monen minun
Wertaitzeni minun Sughussani / ia ylenpaltisesta itzeni ahc-
keroitzin Iselistein Såäthyin polesta.

Costa nyt Jumala tachtoi (ioca minun oli wloseroittanut
minun Eiteni cohdhusta / ia cutzui minun henen Armons caut-
ta sihen / ette hen ilmoitais henen Poians minun cauttani / ette
mine henen iulghistaisin Euangeliumin cautta Pacanaiden
seassa) nin mine cochta altyri annoin / ia en tutkinut Lihan
ia Weren cansa / en mös Jerusalemijn iellenstullut / ninen tyge
iotca ennē minua Apostolit olit / Waan matkustin Arabiahā /
ia iellenspalasin Damaskuhun. Sijtte colmen Woodhen pere-
ste / mine iellenstulin Jerusalemijn / Petarita nåkemen / ia olin
henē tykenens Wijsitoistakymende peiue. Muita Apostolita
en mine ychten nåhnyt / pai tzi Jacobin HERRAN Welien.
Sen quin mine teille kirioitan / Catzo / Jumala tiete ettei mi-
ne walechtele.

Senielkin mine tulin Sirian ia Cilician makundijn. Mutta
mine olin tuttamatoin Casuoista sille Christilisselle Seurakun-
nalle Judeas. Mutta he olit ainostans cwlleet / ette se iocamei-
te m wijnen wainosi / hen sarnapi nyt Vsko iota hen mwijnen
håuitti / ia kijtit Jumala minun techteni.

II. Lucu.

Itte nelientoistakymenen Woodhen pereste /
taas mine ylesmenin Jerusalemin Barnaban
cansa / ia otin mös Titusen minun cansani. Ja
mine ylesmenin Ilmoituxen ielkin / ia ehdhoit-
telin heiden cansans Euangeliumista / ionga

mine iulghiſtan Pacanain ſeas/ Mutta erinomaiſeſta ninen
canſa/ iotca ionaki pidhettijn. Senpåle ettei mine huckan io-
xiſi/ eli io oliſin iooſnut. Mutta eipe mös Titus ioca oli minū
canſani wadhittu ollut itzens ymberinſleickauttamaan/ ehcke
hen Greki oli. Sille coſka mwtomat Falſkit Weliet heitens yn
ne ſiſelletungit/ ia io olit canſa ſiſelletulleet/ coettelemā meidē
Wapautta/ ioca meille ombi Chriſtuſes Jeſuſes/ ſenpåle ette
he meite Oriutehen watiſit/ Eipe me toſin nijte ſamoi welte
nyt ychten hetke alamaiſexi olla. Senpåle ette Euangeliumin
Totws teiden tykenen ſeiſouainen olis.

Mutta nijſte iotca ionaki pidhettijn ꝛc mingecaltaiſet he
mwinen olit/ ei minun ſihen miten tule. Sille ei Jumala catzo
Jnhimiſen modhon ielkin. Mutta ne iotca ionaki pidhettin/
eiuet minua miteken opettaneet. Waan waſtoinpein/ coſka he

Eſinahan) P. Paualt cutzupi Pacanat Eſinahari/ Sille ettei he olluet nin ymberileicatut/ quin Juttat.

nåit/ ette minulle vſkottu oli Euangelium Eſinahan poleen
Ninquin mös Petarille Euangelium ymberinſleickauxen poo
len (Sille ioca Petarin canſa woimalinen oli Apoſtolin wir
ghaſa Ymberileickamiſen ſeas/ Se ombi mös minun canſa-
ni woimalinen ollut Pacanain ſeas) ia quin he tunſit ſen Ar
mon ioca minulle annettu oli/ nin Jacobus ia Cephas ia Jo
hannes/ iotca Pilarein edeſte pidhettin/ Annoit he minulle ia
Barnaban oikian Kådhen/ ia ſouitit heidens meiden can-
ſan/ Ette me Pacanain ſeas/ Mutta he ymberileickamiſen ſe-
as ſarnaman piti. Wainoin ette meiden piti Waiuaſten påle
muiſtaman/ Jonga mine mös olen ahckeroinut tekemen.

Mutta quin Petari Antiochian tuli/ nin mine iulkiſeſta
ſeiſoin hende waſtan/ Sille ette Canne oli tullut henen pålens.
Sille ennenquin iocu Jacobin tyke tullut oli/ nin hen ſöi Pa-
canain canſa. Waan quin he tulit/ welti hen itzens/ ia eroitti
henens heiſte/ Senteden ette hen waroi nijte iotca Ymberilei-
ckamiſeſta olit. Ja ne mwdh Juttat wieckaſtelit ynne henen
canſans/ nin ette Barnabas mös wieteltin ſihen ſaman Wiec
kauxen.

kauxen. Mutta quin mine ſen näin/ettei he oikein waeldaneet/ ſen Euangeliumin totudhen ielkin/ nin mine ſanoin Petarille iulkiſeſta caikein edeſſe/Jos ſine ioca Judeus olet/ Pacanan taualla elet/ia ei Juttan taualla/ Mixi ſis ſine wadhit pacano ita elemen Judaſten taualla: Vaicka me olēme Judeuſet loon nō poleſta/ia ei ſynniſet Pacanoiſta/Quitēgin ette me tiedeme ettei Jnhiminē Wanhurſkaxi tule Lain töidhen cautta/Waan Vſkon cautta Jeſuſen Chriſtuſen päle. Nin me mōs Vſkoma Jeſuſen Chriſtuſen päle/Ette me pite Wanhurſkaxi tuleman Vſkon cautta Chriſtuſen päle/JA ei Lain Töidhen cautta. Sille ettei yxiken Liha tule Wanhurſkaxi Lain Töidhen cautta.

Mutta ios me/iotca etzime Chriſtuſen cautta Wanhurſkaxi tulla/wiele itzeme Synniſexi leudhenme/Nin olis Christus yxi * Synnin paluelia. Pois ſe. Sille ios mine ſite taas yleſrakennan/iota mine olē ſerckenyt/Nin mine teen itzeni ylitzekieuuexi. Mutta mine olen Lain cautta Laiſta poiſkoollut/ ette mine Jumalaſa eleiſin/ Mine olen Chriſtuſen canſa riſtinnaulittu. Mutta mine elen/waicka en nyt mine/Waan Chriſtus quitengi minuſſa elepi. Sille iota mine nyt elen Lihaſſa/ ſen mine elen Jumalan Poian Vſkoſſa/Joca ombi minua racaſtanut/ ia Itze henens minun edeſteni vloſannoi. En mine poishylke Jumalan Armo. Sille ios Wanhurſkaus Laiſta tule/ Nin on Chriſtus Huckan coollut.

Lain cautta) ſe on/Vſkō cautta ioca Hengelinen Laki on/me olema Bockſtauin Laiſta coollet/nin ettei me henen enēbi welca ole. Roma 7.

* Mingecaltaiſet) Ne Falſkit Apoſtolit edheſwedit/ette ne 12. iotca Chriſtuſen canſa waeldanet olit/pitt ſennoxi Paualita paremat oleman/ Sen P. Pauali teſſe laitta/ia ſano/Ettei ſijte ole Lucu/ quinga ialot elt cunnialiſet he ouat/Sille Euangeliumis nin hyue on yxi Sarnaia quin toinengi. j Chorin iij.

* Synnin paluelia) Joca töidhens cautta tacto Hurſkaxi ia Autuaxi tulla/hen tekepi iwri nin/quin Chriſtus tekis meite henen Palueluxens/Wircans/Sarnans/Pijnans ia Kerſimiſens cautta caikein enſin Synniſexi/iotca ſijtte Lain cautta pidheis Wanhurſkaxi tuleman. Se olis iwri potſkielde/riſtinnaulita/ia pilcata Chriſtuſta/Ja iellens Syndia yleſrakenda/ioca ennen Vſkon Sarnamiſen cautta oli poiscwluteitu.

O Te

P. Paualin Epistola
III. Lucu.

[O]Te hullut Galaterit/Cuca teite on Wimmanut/totwtta Vskomasta: Joinen Silmein edese Jesus Christus maalattu oli/ia nyt teiden seasan ristinnaulittu on. Sen tahdhon mine waiuoin teilde tictä. Cummasta te olet ta hengen saneet Lain töidhen cauttaco/ Wai Vskon sarnamisen cautta: Olettaco te nin tompelit: hengese te oletta alcaneet/Tahdhottaco te nyt sen Lihassa lopetta: Olettaco te nin palio huckan kerssineet: Jos se mwtoin huckan on. Joca sis teille nyt hengen andapi/ ia tekepi sencaltaiset Auudh teiden keskenen/ Tekekö hen sen Lain töidhen cautta/eli Vskon sarnamisen cautta:

Ninquin Abraham oli Jumalan vskonut/ia se on luettu he
Gene 15. nelle Wanhurskauderi. Nin te mös io nyt tiedhette/ ette iotca
Roma 4. Vskosta ouat/ne ouat Abrahamin Lapset. Mutta Ramattu oli sen io ennen edeskatzonut/ Ette Jumala pacanat Vskon cautta wanhurskauttapi/ Senteden se ilmoitti Abrahamille/ Sinussa (ma hen) caiki Pacanat pite hyuestisiugnatudh ole
Gene 12. man. Nin tuleuat nyt caikine/iotca Vskossa ouat/hyuestising
Gene 22 natuxi sen vskolisen Abrahamin cansa. Sille ette nin monda quin Lain Töisse rippuuat/ne ouat kirotuxen alla. Sille kirioi
Deute 27. tettu on/Kirottu olcoon iocahinen/quin ei pysy caikissa nijsse quin Laki Ramatusa kirioitettu ombi/ette hen nijte tekis.

Mutta ettei kengen wanhurskaxi tule Jumalan edes Lain cautta/se on iulkinen/Sille ette se wanhurskas pite elemen Vs
Abacuc 2. Roma 1. kostans. Mutta Laki ei ole se vskosta/ Waan se Inhiminen ioca sen tekepi/hen elepi sen cautta. Mutta Christus ombi mei
Leuiti 18. te lunastanut Lain kirotuxesta/coska hen oli yxi Kirous Meiden edesten (Sille ette kirioitettu on/Kirottu ombi iocahi

nen/

nen quin Puun påle rippu) Sępåle ette Abrahamin Hyuesti Deut 21.
siugnaus pideis pacanain ylitze tulemã Jesusen Christusen ca
utta / Ja me nin saisima sen luuatun Hengen / Vskon cautta.
Rackat Weliet / Mine puhun Inhimisten tauallą / Eikengẽ
poishylke ydhengen Inhimisen Testamenti (costa se ombi Hebre 10.
wahwistettu) eikã mös sihen miteken lise. Mutta nyt ouat Dominica 13 Trinitatis
tosin Lupauxet annetut Abrahamille / ia henen Siemenellens.
Ei hen sano / nijlle Siemenille / ninquin monille / waan nin-
quin ydhẽ cautta / Sinun Siemenefes / ioca on Christus. Mut
ta sijtã mine sanon / Se Testamenti ioca Jumalasta ennen
wahwistettu oli Christusen påle / ei tule ricotuxi / nin ette Lu-
paus ei mixiken tulis Lain cautta / Joca sen ielken oli nelien-
sadhan ia colmenkymenen woodhen pereste annettu. Sille ios
nyt Perimys Lain cautta ansaitaisijn / Nin ei se olis Lupauxen
cautta annettu. Mutta Jumala ombi sen Abrahamille Lupa-
uxen cautta lahianut.
* Mihinge sis pite Laki? Hen ombi tullut Ylitzekieumisten
warten / Sihenasti ette se Siemen piti tuleman / iolle Lupa-
us tapachtanut oli / Ja ombi Engeleiste asetettu * Wålimie
hen Kätten cautta. Mutta Wålimies ei ole ydhen ainoan wåli
mies / Waan Jumala ombi yxi ainoa. Ongo sis Laki Juma-
lan Lupausta wastan? Pois se. Costa nyt yxi Laki olis annet-
tu ioca taidhais eleuexi tehdhå / Nin totta Wanhurskaus tu-
lis Laista. Mutta Ramattu on caiki sulkenut Synnin ala /
Senpåle ette se Lupaus pideis annettaman Vskon cautta
Jesusen Christusen påle nijlle Vskouaisille. finis
Mutta ennenquin Vsko tuli / me olima Lain alla ketke-
tydh / ia swlietudh sihen Vskohon / ionga piti ilmei tuleman.
Nin on nyt Laki ollut meiden Haltian Christusen tyge / ette
meiden pite Vskon cautta Wanhurskaxi tuleman. Mutta nyt
sijttã quin Vsko tuli / ei me enembi ole sen Haltian alla / Sille

te oletta caiki Jumalan Lapſet ſen Uſkon cautta Jeſuſen
Chriſtuſen påle. Sille quin mõda te caſtetut oletta nin te oletta
Chriſtuſen pålenepakeneet. Ei ole teſſe Judeus eli Greki / Ei
ole teſſe Oria eli Wapah / Ei ole teſſe Mies eli Waimo / Sille te
oletta caikitynni yxi Chriſtuſeſa Jeſuſeſa. Mutta ios te oletta
Chriſtuſen / Nin te oletta ſis Abrahamin Siemen / ia Lupauxen
ielken Perilliſet.

* Ahinge ſis) Jumala on ſulaſta Armoſta Abrahamille Perimiſen luuanut / ſe on / Wanhurſkaus ia ijancaikinen Eleme. Mite ſis Laki auttaa? Waſtaus. Laki liſeptia ilmoitta Synnit coſka hen palio yloſwaati / iota ei me woi teutte / Ja ſama ilmoto mös ilmoitta ſynnit / ſitewarten / ette me tunduiſim / ette Jumala meite Wanhurſkautta paliahaſt Armoſta. Jos kylle olis wawoin Laiſta Inhimiſi wanhurſkauttaman / mueſte me ſis Armolla tekiſimme / ioca meille luuattu on ?

* Wålimiehen) Se on Moſeſen / ioca Wålimies oli Jumalan ia Jſraelin Cãſſan Wålille / Etpe ſihen Wålimieſte oliſi taruittu / ios Canſſa olis maltanut Laki ewltha / Exodi xx. Deut. v. Ellei he nyt Laki malta ewlla / Quinga ſis Laki heite woi wanhurſkautta ? Waan Jumala ombi yxi ainoa / ſe on / hen on yxinens / ia eikengen ole henen Weitans / Senteden ei tarwha yxiken henen canſans olla ilman Wålimiehete / niquin mös Pyhe Job todiſtapi.

IIII. Lucu.

Vtta mine ſan on / Nincauuan quin Perilinen
on Lapſi / ei ole henen ia Palwelian keſkenä
ychten eroituſta / waicka hen onbi HErra
ylitze caiken Tauaran / Waan hen on Edhuſ
toſmieſten ia Edeſſe ſouain hallusa hamã
ſihen Jſelde mårettyhyn aican aſti. Nin
mös me / coſka me olima Lapſet / nin me o-
lima ahdhiſtetud wlconaiſtẽ Såtydhen alla. Mutta coſka aica
oli teutetty / wloſlehetti Jumala henẽ Poianſa ſyndyneen Wai-
moſta / ia Lain alaiſexi techtyn / Ette hen ne iotca Lain alai-
ſet olit / lunaſtais / Ette me henen Lapſixens pidheis luettamã

Mutta

Mutta ette te nyt Lapset oletta / wloslehetti Jumala henen Poians Hengen teiden sydhemihin / ioca hwta / Abba / racas Ise. Nin eipe nyt sillen yxiken Oria ole / waan auio Lapset / Mutta ios he Lapset ouat / Nin he mös ouat Jumalan Periliset Christusen cautta. Roma. 8.

Mutta sille aijalla costa te Jumalata ette tundeneet / paluelitta te nijte iotca loonnostans eiuet Jumalat ollet. Mutta nyt sittequin te Jumalan tundenut oletta (ia palio enemin te Jumalalda tutudh oletta) Quinga te sis teiten iellenskienette ninen Heickoin ia taruitzepain Säätydhen tyge / ioita te taas wastwodhesta caiketi tahdhotta paluella: Te waarinotat Peiuest ia Cwcaudest / ia Juhlast ia wodhenaijasta / Mine pelken teiste / ettei mine ole lehes turhan teiden cochtan tötetehnyt. Olcatta ninquin mine olen / ette mine olen ninquin te.

Rackat Weliet (Mine rucolen teite) ette te miten ole minua wastan tehnyet. Te tiedhette / ette mine olen Lihan heickoudhen cautta teille ensiste sarnanut Euangelium / ia minun Kiusauxen ionga mine kerssin Lihan polesta / eipe te ole ylencatzoneet eike hyliennet / Waan ninquin Jumalan Engelin te minun coriasitta / Ja / ninquin Christusen Jesusen. Mixi te sillo in nin autuat olitta: Mine olen teiden Todhistaijan / ios se olis mhadholinen ollut / te olisitta teiden Silmen wloskaiuaneet / ia minulle andaneet. Olengo mine sis nyt tullut teiden Wiholisexi / ette mine sanon teille totudhen:

He kijuauat teite ei hyuesti / waan he tachtouat teite poiskietä minusta / ette te kijuaisitta heite. Kylle hyue on kijuata / ios se aina tapachtupi Hywuydhen polen / ia ei wainoin silloin costa mine teiden tykenen olen. Minun rackahat Lapseni / iotca mine wastwodhest kiuun cansa iellenssynnyten / sihenasti quin Christus teisse iongun moodhon sais. Mutta mine soisin ole uani nyt teiden tykenän / ia taidhaisin mwutta minun äneni. Eipe mine tiedhe mite mine teen testedes teiden cansan.

kijuauat) Se on / He tachtouat teite Christusesta ia henen Tunnustanse poisahdista / ia La in walluxee tei te kijuuittä. Vide 2. Cor. 2.

Sanocat te minulle iotca tahdhotta Lain alla olla/Eikö te
Lakia ole cwleet? Sille kirioitettu öbi/Ette Abrahamilla cari
Poica oli/Yxi Palckauaimost/Toinē sijte wapahasta. Mutta
Gene 16 et 21. ioca palckauaimost oli/se Lihasta syndynyt oli/Mutta ioca sij
te wapahasta oli/se oli Lupauxē cautta syndynyt. Nämet sa-
nat iotakin merkitzeuet/Sille Ne ouat ne Cari Testamēti/Yxi
sijte Sinain woresta/ioca Oriutehē synnyttepi/ioca öbi se A-
gar. Sille se Sinain woori Arabias cutzutan Agar/ ia wlottu
haman Jerusalemin/ioca nyt on/ Ja ombi Oriana ynne he-
nen Lastens cansa.

Esai 54. Mutta se Jerusalem ioca ylhelle on/se öbi se wapah/ Hē on
caikein meiden Eiti. Sille ette kirioitettu on/ Iloitze sine Lap
sitoin ioca ei synnyte/wlospacahdha ia huuda sine ioca ei was
toin ole/ Sille ette sille yxineiselle palio enembi Lapsia on/
Quin sille iolla Mies on. Mutta Me (rackat Weliet) olema
Lupauxen Lapset/Isaachin cautta. Mutta sillemoto quin se
ioca silloin Lihan cautta syndynyt oli/ waino si hende ioca Hē-
Gene 21. gen cautta syndynyt oli/ Nin se mös nyt kieupi. Mutta mite
Ramattu sanopi? Wlossyse palckauaimo Poicans cāsa. Sille
ette se Palckauaimon poica ei pidhe perimē sen wapahan Po-
ian cansa. Nin me nyt olema (rackat Weliet) ei Palckauaimō
poijat/ Waan sen Wapahan.

V. Lucu.

In sciSocat sis nyt sijnä Wapaudhesa/ iolla
Christus meite wapauttanut on/Ja elket taas
secoittako teiten Oriudhē Ikehesen. Catzo/mi
ne Paauali sanon teille/Jos te annatta teidhēne
ymberileickatta/nin ei ole Christus teille yhten
tarpelinen. Mutta taas mine todhistan iocait
zelle quin hen ens ymberin sleickauttapi/ Ette hen caiken Lain

on welghalinen tekemen. Te oletta Chriſtuſen cadhottaneet/ iotca Lain tödhen cautta tahdhotta wanhurſkaxi tulla/ ia oletta Armoſta poiſlangeneet. Mutta me odhotanme Hengeſe wſkon cautta/ ſen Wanhurſkudhen ielken ioca toiuottapa on. Sille ette Chriſtuſes Jeſuſes eikä ymberileickaus/ eikä Eſinachka miten kelpa/ Waan ſe Vſko ioca Rackaudhen cautta tötetekepi.

Welgolinē) Sille ettei Sydhen ilmā wſkota puhdas ole / Waan ilman Sydemē puctautta/ ei yxiken töö oikea eikä puhdas ole.

Te ioxitta hyueſti/ Cuca on teite eſtenyt ſite Totutta vſkomaſta: Sencaltainen yllytos ei ole heneſte ioca teite cutzunut on. Wäheinen hapatoſta ſe hapatta caiken Taikinan. Mine vſkallan minumi teiden tyghen Herraſſa/ ettei te otaiſi toiſta mieldä. Mutta ioca teite willitze/ henen pite Domions candaman/ olcan cuca hen on. Jos mine wiele nyt (rackat Weliet) ymberileickauſta ſarnan/ Mingetedhē mine ſis wiele nyt waino kerſſan? Nin olis Riſtin pahennos häwinyt. Joſka mös ne poiſleicataiſin/ iotca teite hucuttauat.

Mutta te (rackat Weliet) oletta Wapautehen cutzutud / Waiuoin carttacat ſite/ ettei te ſalli ſen wapaudhen Lihalle tila anda/ Waan Rackauden cautta paluelcata toinen toiſtanna. Sille ette caiki Laki ydhes ſanas teutetään/ quin on/ Racaſta ſinun Lähimeiſtes/ ninquin Itzeſinuas. Mutta ios te keſkenen toinen toiſtan puretta ia ſöötte/ Nin catzocat ettei te keſkenen yleſſödhyxi tule.

Tila) Sen ne te keuet iotca ſanouat/ Ette ſis vſco caiki tekept / nin ei meidē taruitze miten hyue tekemen / waan loottakam meiten vſkon päle.

Mutta mine ſanon/ Waeldacat Hengeſe/ nin ette te Lihan himo teutä/ Sille ette Liha himoitze Henge waſtoin/ Ja Hengi Liha waſtan. Nämet ſamat ouat waſtan toinen toiſtanſa nin ettei te tee mite te tahdhotta. Mutta ios te Hengeſte hallitaan/ nin eipe te ole Lain alla. Mutta ne Lihan tööd ouat iulkiſet/ quin ouat Hoorws/ Salawoteꝰ/ Saaſtaꝰ/ Haureꝰ/ Epeiumaldē paluelus/ Noitws/ Wiholiſus/ Rijta/ Cateus/ Wiha/ Toxat/ Eripuraus/ Eriſeuraus/ Pahaſomus/ Murha/ Jopumus/

Dominica. 14. post Trinitatis.

Nenſömys / ia muita ſencaltaiſi / Joiſta mine olen teille ennē ſa nonut / ia wiele nyt edhelle ſanon / Ette ne iotca ſencaltaiſi te keuet / ei pidhe Jumalan Waldakunda perimen. Mutta Hengen Hedhelme on Rackaus / Jlo / Rauha / Pitkemieliſus / Ystewys / Hywyys / Vſko / Hiliaſus / Hallitzus / Sencaltaiſi waſtā ei ole ychten Laki. Mutta iotca Chriſtuſen omat ouat / ne riſtinnaulitzeuat heidē Lihans ynne Himoins ia halamiſens cansa. Jos me nyt Hengeſe eleme / Nin waeldakam mös Hengeſe. Elkem ahnet alco turhan Cunnian pydhöſe keſkenem wihoittaman ia cadhechtiman.

Dnica 15 pt Trinitatis, S: ſpu vivimus etc

VI. Lucit.

Rackat Weliet / Jos yxi Jnhiminen oſapi iohungun Wicahan ennetetuxi tulla / Nin te iotca Hengeliſet oletta / ſencaltaiſta yleſoijetka ſiweydhen Hengeſe / Ja catzo itze päles / Ettei ſine mös kiuſata. Reſkenen candaca toinen toiſens Coorma / ia nin te Chriſtuſen Lain teutätte. Sille ios iocu iwle itzens iotaki oleuan / waicka ei hen miteken ole / hen wiettele itzenſe. Mutta itzecukin coetelcan henen omans teghonſſa / Ja ſijtte hen taita waiuoin itzeheneſens kerſkamiſen pite / ia ei ydheſeken ‡ muiſa. Sille ette itzecukin pite omans Coormans candaman /

Mutta ioca ſanalla neuuotan / ſe iacakan caikia Hyue ſencanſa ioca hende neuuopi. Elket exykö / Ei anna Jumala itzens pettä. Sille mite Jnhiminen kylue / ſite hen mös yleſleickaa / Joca Lihaſanſa kyluepi / ſe Lihaſtans turmeluxen yleſleickapi. Mutta ioca Hengeſe kyluepi / ſe Hengeſte ijancaikiſen Elemen yleſleickapi. Ja quin me Hyue teeme / elkem me ſwttuco / Sille ette aijallans meiden pite yleſleickaman / ilman lackamata. Coſka ſis meille nyt aica on / nin techkeme hyue iocaitzē waſtan.

can/ Mutta enimitten ninen cochtan iotca meiden Cansanweliet Vskosa ouat.

Catzocat/ quinga swren Lehetuskirian mine olen teille omalla Rådhellå kirioittanut/ Jotca tachtouat Caswon ielken kelvata Lihassa/ ne waatiuat teite ymberileickaturehen/ ainostans ettei heite Christusen Ristin cansa wainotaisi. Sille ette ne samat iotca ymberinsleicataan/ eipe heken itze Laki pidhe/ Wan he tachtouat teite ymberinsleickautta/ Senpåle ette he saisit teiden Lihastanna itzens kerskata. Mutta pois se/ ette minun pideis iostacusta itzeni kerskaman/ waan ainostans meidē Herran Jesusen Christusen Rististe/ Jonga cautta Mailma ombi minulle ristinnaulittu/ ia mine mailmalle. Sille ette Christuses Jesuses eikå ymberileickaus/ eikå esinachka miten kelpa/ waan se Vsi Loondo. Ja nin mōda quin temē ✠ Måren ielki wael dauat/ henē pålēs olcohon Rauha ia Laupius/ ia sen Jumalā Israelin påle. Testelehin elkōōn ykiken sillen minua raskauttaco/ Sille mine cannan minun Rumisani meiden HErran Jesusen Christusen Arpimerckit. Meiden HERRA Jesusen Christusen Armo olcohō teiden Hengene cansa rackat Weliet/ AMEN.

‡ Muisa) Se on Eikenengen pidhe/ siitå itzense ylistemen/ ette hen ōbi wåkeuembi/ ia hurskambi quin henen Lehimeisens/ Waan catzocaan itzens/ ia kerskakan omasta wskostansa/ ia siite Armosta ioca henelle Jumalalda on.

✠ Måren) Ei teme Måre ole Inhimisten Opetus/ waan Euangelium ia Vsko Christusen påle. Ja ne Christusen Arpimerckit/ toista hen tesse puhupi/ ei ne olluet ne Haauat Christusen Rumissa/ waan caikinaiset Kerssimiset/ quin meille ombi Christusen tedhen.

Galaterin tyge Lehetetty

Romista.

Alcupuhe P. Paualin Epistolan
påle Epheserin tyge.

I. II. III. TEsse Lehetuskirias opetta P. Paauali ensin/Mike se Euangelium ombi/quinga se ainostans Jumalalda aigoittu on ijancaikisudhesta/ia Christusen cautta ansaittu ia wloslechtenyt on. Ette caiki iotca sen påle vskouat/ne tuleuat Wanhurskari/waghari/eleuexi/autuaxi ia wapaaxi Laista/Synniste ia Colemasta. Tåte hen tekepi nijse ij. ensimeisis lughuisa.

IIII. Sitelehin hen opetta weltåmen caiki wåret Opetuxet/iotca ouat Opinliseyxet ia Inhimisten Såådhyt/Senpåle ette me pysyme caiki ydhen Påån tykene wahwana/wissin/toimeliset/ ia teudheliset ainosa Christusesa/Jossa meille caiki ne ouat/ nin ettei me miten taruitze paitzi ia vlcona heneste. Ja tåte hen tekepi iiij. Cap.

V. VI. Sitelehin hen opetta Vsko harioittaman ia osottaman hyuein töidhen cansa/ia Syndi weltå. Ja hengelisten Asetten cansa Perkelen wastan sotiman. Jonga cansa me Ristin cautta mahdhama Toiuossa wahwan pysyuå.

Se P. Paualin Epistola Epheserin tyge. Ensimeinen Lucu.

PAuali Jesusen Christusen Apostoli/Jumalan tahdhon cautta.
Ninen Pyhein iotca Ephesos asuuat/ia Vskouat Jesusen Christusen påle.
Armo olcoon teiden cansan ia Rauha Jumalalda meiden Iselde ia Herralda Jesuselda Christuselda. Hyues.

Hyueſtiſiugnattu olcohon Jumala / ia meiden HERran Jeſuſen Chriſtuſen Iſe / ioca meite Hyueſtiſiugnanut ombi / caikinaiſella Hengeliſelle Hyuelleſiugnauxella / Taiualiſis aſioiſa Chriſtuſen cautta. Ninquin hen meite wloſwalinut on ſen ſaman cautta / ennenquin Mailman peruſtos laſkettu oli / Ette meiden piti Pyhet ia Laittamattomat olemã Rackaudes henẽ edeſens. Ja ombi ſäätenyt meite coriataxens henelle itze Lapſixens / Jeſuſen Chriſtuſen cautta / henen hyuen mielens tahdhon ielkin / henen cunnialiſen Armons kijtoxexi / ionga cautta hẽ ombi tehnyt meite otoliſexi ſen Rackahan poleſta.

Jonga Weren lepitze meille ombi Lunaſtus / Nimitten Synneín anderiſamus / henen Armonſa Rickaudhen ielkin / ioca meille runſahaſti cochtan tullut on / caikinaiſen wijſaudhen ia taitamiſen cautta / Ja ombi meille tiettexi tehnyt henen tahdhons Salaiſudhen / henen Hyuenſomanſa ielken / Ja ſen hen on edeſtoottanut henen cauttans / ette ſe ſarnattaman pidheis / coſka ſe aica teutetty oli / Senpäle ette hen caiki cappalet päldiſken coconſulkis Chriſtuſeſa / ſeke ne iotca Taiuaſa / ette mös Maan päle ouat / ſen ſaman cautta. Jonga cautta me mös Perliſexi tullet olema / ennen ſäätydh henen aighotuxens ielkin / ioca caiki Cappalet waikuttapi / henen oman tahdhõs Neuuon ielkin / Ette me oliſima henen Cunnians kijtoxexi / me iotca ennen toiuoima Chriſtuſen päle.

Cocõſulkis) Jumala tachto ette caiki cappalet pite Chriſtuſen alamaiſet olleman / Ja ette hẽ Herraxi ia päärt pidhetaiſin Pſal. 8. Nin / ette iolla ei hẽ ole / eipe heille ole ychten oikea Jumala.

Jonga cautta te mös cwlluet oletta totudhen Sana / nimiten / ſen Euangelium teiden autuaudeſta / Jonga cautta te mös ſijttequin te vſkoitta / inſiglatudh oletta / ſen Lupauxen Pyhen Hengen canſa / ioca ombi meiden Perimiſen Pantti / meiden Lunaſtuxehen / ette me henen Omahitzens oliſima / henen Cunnianſa kijtoxexi.

Senteden mös mine / ſijttequin mine cwllut olen ſijte vſkoſta ioca teiſſe ombi HErran Jeſuſen tyge / ia teiden rackaudheſ

ta caikein Pyhein tyge/em mine Lacka Jumalata kijttemeste teiden edeste/ aijatellen teiden pålen minun rucouxesani/ Ette meiden HErran Jesusen Christusen Jumala/ se Cunniaudhē Ise annais teille sen Wijsaudhen ia ilmoituxen Hengen/henen omahan tundemiseensa/ia yleswalghaisis teiden ymmerdhyxen Silmet/ Ette te tuta madhaisitta mingecaltainen se teiden Cutzumisen Toiuo olis / ia mingemotoinen se Rickaus henen Cunnialisesta Perimisesta olis /henen Pyhisens/ ia quinga ylenpaltinen swri ombi henen Woimans meiden cochtan iotca vskoma henē wäkeuen wrohudhens waikuttamisen påle Jonga hen waikutti Christusesa / coska hen henen ylesheretti nijste Colleista / ia pani henen istuman henen oikialle Rådhellens/Tainahisa ylitze caiken Påruchtinaudhen/Wallan/ Wäkeydhen/HErraudhen/ia caiken sen quin nimitte taitahan/ ei waan tesse Mailmassa/ mutta mös sijnå tuleuaisesa. Ja ombi caiki cappalet pannut henen Jalcains ala/ ia ombi henen pannut Seurakunnalle påäxi ✻ caikein cappaleiden ylitze/ioca ombi henen Rumihins ia sen ylesteuttemys/ioca caikissa ♣ caiki ylesteuttepi.

caikein) Sencaltainen Seurakūnan på ombi Christus / ette hen quiteng: caikein cappaletten ylitze ombi Herra / ylitze Perkelen / Mailman etc.

♣ Ylesteuttepi) Christus ombi/ia waickutta caiken wirkumisen caikis Londocappaleis/Senteden caiki Londocappalet heneste ouat teutetydh/Ikenens nin se Christilinen Seurakunda ombi Christusen teuttemys/nin ette hen on Christusen cansa yxi teudhelinen Rumis/ia cokonainen Joucko.

II. Lucu.

A mös te/coska te coollet olitta/Ylitzekieumisen ia Syndein cautta/ioissa te muijnen waelsitta/temen Mailman ioxun pereste/Ja sen Påruchtinan iolla Twlesa ombi walta/ Nimitten/ sen Hengen pereste / iocatelle aijalla waikutta epeuskoisten Lasten siselle/ Joinenga seas me mös caiki muijnen meiten kieutte-

myet olema meiden Lihan Himoisa / ia teimme Lihan ia toimē
tahdon ielkin / Ja olima Loonnosta Wihan Lapset ninquin
mös te mwodh.

Mutta Jumala ioca Ricas ombi Laupiudhesta / henen sw-
ren Rackaudhens cautta / iolla hen on meite racastanut / cos-
ka me wiele synnise coolluet olima / ōbi hen meite ynne Chris-
tusen cansa eleuexi tehnyt (Sille Armon cautta te oletta autu
axi tulleet) Ja ombi meite ynne henen cansans ylesherettenyt /
ia ynne henen cansans meite istuttanut sijnä Taiualises me-
nos / Christuses Jesuses. Senpåle ette henen pidheis osotta
man sille tuleuaisella aijalla / henen Armons ylenpaltisen Ric-
kaudhen henen Hywuwdhens cautta / meiden cochtan Chris-
tuses Jesuses. Sille ette Armosta te oletta wapahetudh / Vs-
kon cautta / ia ei se sama ole teiste / Jumalan Lahia se ombi / ei
Töiste / Senpåle ettei yxiken itzense kerstaisi. Sille me olema he-
nen teconsa / Loodhut Christuses Jesuses / hywihin töihin / ioi-
hinga Jumala meite io ennen walmistanut on / ette me nijsse
waeltaman pite.

Senteden aijatelca sen påle / ette te iotca muijnen Lihan iel
kin Pacanat olitta / ia cutzuttin Esinahaxi nijste iotca cutzut-
tin Lihan ielkin Ymberileickaus / iotca kåsille tehdhen / Ette
te sihen aican ilman Christusta olitta wieroitetudh Israelin
Borgharicūnasta / ia mwcalaiset Lupauxen Testamentistå / io-
sta teille ei Toiuocan ollut / ia olitta Mailmasa ilmā Jumalata.

Mutta nyt te iotca Christuses Jesuses oletta ia muijnen
taambana olitta / nyt te oletta tyge tulluet Christusen Weren
cautta. Sille hen ombi meiden Rauha / ioca molomista ydhen
tehnyt on / ia ombi sen Waieh Aidhan poisserckenyt Sijnä et-
te hen Lihansa cautta poisotti sen wihalisudhen / quin on sen
* Lain / ioca Keskyisse påtetty oli. Senpåle / ette henen piti
Cahdhesta ydhen wdhen Inhimisen itzehenesens looman / ia

Rauhā

Rauhan tekemen/ia ette hen ne molemat ſouittais Jumalan
canſa ydhexi Rumixi Riſtin cautta. Ja ombi ſen Wihaliſu-
dhen itzenſa̅ cautta coolettanut. Ja on tullut ilmoittama̅ E-
ua̅gelium cautta teille Rauha/iotca taambana olitta/ia ninen
iotca leſſe olit. Sille ette Henen cauttans ombi meille Molo-
mille Tygekieumys ydhes Hengeſſe Iſen tyge.

Nin eipe te ſillen ole Wierahat/ia Mucalaiſet / waan Py-
hein canſa Borgharit/ ia Jumalan Perehet / yleſraketudh A-
poſtolein ia Prophetadhen Peruſtoxen påle/ioſſa Jeſus Chri
ſtus ylimeinen Culmakiui ombi / Jonga påle caiki Rakennus
toine̅ toiſehens liitetehen / ſe caſuapi Pyhexi Te̅plixi Herraſa /
Jonga påle mo̊s te yleſraketahan / Jumalalle ydhexi Taloixi /
Hengen cautta.

‡ Lain) Laki ſe oli wihaliſus ia Rĳta/ Pacanain ia Juttain keſkene/ Sil
le ette Juttat tadhoit ſen cautta paramat olla. Mutta nyt ette caikilla
ilman Laita/ Chriſtuſen cautta Hengi onopi/ Nin ſille wihaſudhella on
loppu ia caiki ouat ydhencaltaiſet.

III. Lucu.

SEn ſyyn tedhen mine Pauali/ ſe Jeſuſen Chri-
ſtuſen Fangi olen teiden Pacanaiden edeſte/
Jos te mutoin cwlleet oletta ſen Jumalan Ar
mon wirghaſta/ioca minulle teiden polen an-
nettu on / Ette minulle ombi tietteuexi techty
teme Salaus/ilmoituxe̅ cautta/ Ninquin mine
ennen lyhykeiſeſt kirioitin / Joiſta te lukein madhatta tuta mi
nun ymmerdhyxen Chriſtuſen Salaudheſa / Joca ei ole tiette
uexi tecty entiſijn aicoin Jnhimiſten Lapſille / ninquin ſe nyt
on ilmoitettu henen Pyhille Apoſtolille/ ia Prophetille Henge̅
cautta. Nimitten / ette ne Pacanat pite canſaperiliſet oleman /
ia ſamas Rumiis ia oſaliſet henen Lupauxeſta̅s Chriſtuſeſa
ſen Eua̅geliumin cautta Jonga palueliaxi mine tullut olen /

ſen

sen Jumalan Armon Lahian polesta / ioca minulle annettu
on / henen woimalisen waikutoxens ielkin.
Minulle (ioca wähin olen caikein Pyhein kesken) ombi
teme Armo annettu / ette minun pite Pacanain seassa iulghi-
staman ne tutkimattomat Christusen Rickaudhet / ia walkei-
sa ne edeskandaman iocahitzen edes. Mingemodhoinen O-
salisens ombi sijnä Salaudhesa / ioca tehenasti Mailman al-
ghusta ombi salattu ollut Jumalasa / ioca caiki cappalet loo-
nut on / Jesusen Christusen cautta. Senpäle ette sen nyt pi-
deis tietteuexi tuleman ✠ Päruchtinaille / ia Herraudhelle
Taiuahisa Seurakundain cautta / se JUMALAN mo-
nencaltainen Wijsaus / sen Aighotuxen pereste hamast Ma-
ilman alkusta / ionga hen osottanut ombi Christuses Jesuses
meiden Herras / Jõga cautta meille on wskallus ia tygenkieu
mys / caiken rochkiudhen cansa / Uskon cautta henen pälens.
Senteden mine rucolen / ettei te wäsyisi minun waiuain- Domina 16 pt Trin
tedhen / iotca mine teiden edesten kerssin / Joca ombi teiden
Cunnianna. Sen saman syyn edeste mine cumardhan minun
Polueni / meiden Herran Jesusen Christusen Isen polen / io-
ca se oikea Ise ombi caikein ylitze quin Isexi cutzutan seke Tai
uahisa ia Maasa / Ette hen teille woiman annaisi / henen Cũ
nialisudhens Rickaudhen perest / ette te henen Hengens cautta
wäkeuexi tulisitta sihen siselisen Inhimisen / ia Christus ma
dhais asua Uskon cautta teiden Sydhemesen / ia Rackaudhen
lepitze kijnnijuritetudh ia perustetudh olisitta. Senpäle ette te
madaisitta ymmertä caikein Pyhein cãsa / mikä se ✠ Lauius /
ia se pituus / ia se syueus / ia se corckeus olis / Ja sen cautta tun
disitta sen Christusen rackauden / ioca quitengi caikẽ tundemi-
sen ylitzekieupi / Senpäle ette te olisitta ylestentetydh caikinai-
sella Jumalan ❧ teudhelisudhella.
Mutta henelle (ioca woipi caiki ylenpaltisesta tehdä / ylitzen

❧ Jumalã teud elisudella) Ette Jumala yxinẽs teisse wallitzis / ia waicutais / ia te heneste teudelliset olisitta.

caiken

caiken ſen quin me rucolema taicka aiattelemma / ſen woiman pereſte / ioca meiſſe waikuttapi) olcohon Cunnia Seuracunnaſa/ ioca on Chriſtuſes Jeſuſes/caikin aighoin / ijancaikiſeſt ia ijancaikiſehen Amen.

✠ Påruchtinailla) waicka Jumalan Engelit teunens ouat Jumalasta/ nin he quitengin astaitzeuat iocapeiue Christikunnan påle wdhet Armot ia Lahiat/iotca Jumala alati wloſiaca / Ninquin mős Christus ſanopi Luce xv. Ette Engelit iloitzeuat ydhen Synniſen yhtze / ioca itzens parandapi.

✠ Lautus) Rackaus ſe oſotta coſka Vſko ombi oikia/ ioca ſijtte kåſitte/ ettei miten nin Lauta/ pitke Syue ia corckia ole/ioſſa Christus ei taidha eli woi autta/ia eipe enſingen pelke/eikå Synnin tedhen/ Coolman/eikå Heluetin/ olcon ſe Lauta/pitke ſyue etc. Ninquin Pſal. 139. mős ſanopi Quo ibo a ſpiritu tuo/et quo a fatie tua fugiam?

IIII. Lucu.

Jn mine nyt manan teite/mine fangittu Herraſſa/ette te waellaiſit ninquin tule ſijnå Cutzumiſes ioſſa te cutzutudh oletta/Caiken nerydhen ia Lakindhen / ia kerſſimiſen canſa / Ja kerſſiket toinen toiſtan Rackaudeſa. Ja achkeroicat pitemen Hengeſſe ycteyttå/Rauhan ſiteen cautta. Yxi Rumis ia yxi Hengi /Ninquin te mős cutzuttudh oletta teiden cutzumiſen ydhencaltaiſen Toiwoon. Yxi Herra / yxi Vſko / yxi Caſte/ yxi Jumala ia meiden caikeden Jſe / ioca caikein teiden pålen ombi / ia teiden caikein cautta ia teiſſe caikiſſa.

* Fangiuxen) ſe on Syndi/Colema ia Omatundo/ Ettei ne meite ſillen kåſite eli woi kimpite.

Mutta iocaitzelle meille on Armo annettu Chriſtuſen Lahian mitan ielkin. Senteden hen ſano / Hen on yleſaſtunut Corckiuteen/Ja on ſen *Fangiuxen fangina wienyt/Ja ombi Jnhimiſille

himiſille

himiſille Lahiat andanut. Mutta ſe quin hen yleſaſtui / mite ſe on muta / Waan ette hen môs ennen tenne alaſaſtui alimai ſihin Maan Paickoin: Joca alaſaſtunut on / ſe ombi môs ſe ſama / ioca yleſaſtui caikein Taiuaſten pâle / ette henen piti caiki teuttemen.

Caiki) Ette hen waikuttapi caiki caikis cappaleis / Ja ettei miteken paitzi henete tehdhe / puhuta eli aijatella.

Hen on mwtomat pannut Apoſtoliri / mwtomat Prophetiri / mwtomat Euangeliſteriri / mwtomat Paimeniri ia Opetairi / ette ne Pyhet pite hangitudh oleman ſihen Wirghan tecohon / ionga cautta ſe Chriſtuſen Rumis yleſraketuri tulis / Sihenaſti ette me caiki tulema ydhencaltaiſen Vſkoon / ia Jumalan Poian tundemiſeen / ia ydheri teudheliſeri Meheri tulēma / ioca ombi ſijnâ teudheliſes Chriſtuſen ijen mitaſa. Senpâle ettei me ſillen enembi Lapſet oliſi / iotca horiuma ia ymberiwietelleiſimme caikinaiſiſta Opetuxen twleſta / Inhimiſten coiruten ia cauallutten cautta / ioilla he ymberinſkieuuet meite ſadharens pette.

Hāgitudh) ſe on hyueſti walmiſtetud ia caikilla modhoilla edeſcatzotudh ia hāgitud / nin ettei miteken puuttuis Christikūnan wirghaſa.

Coiruten) Quin tocu Pôre ymberinſaetaan / nin môs ne / iotca Inhimiſten Opetuxet edeſtouat ſen Pyhen Ramatū toimet ymberinſwipoitteluat ia kendeleuet.

Mutta olcam me toimeliſet Rackaudhes / ia caſuacam caikis cappaleis / heneſſe / ioca ſe Pââ on Chriſtus / Joſta coco Rumis ychten lijteten / ia yri Jeſen rippu toiſeſta / caikein Raiain lepitze / ſijnâ ette itzecuki toiſtanſa paluele / ſen teghon pereſte quin cullakin Jeſenelle ombi / henen modhollans / ia ſa attapi / ette Rumis caſuapi itzellens corotuxeri / ia ſen caiken Rackaudheſa.

Nin mine nyt ſanon / ia todhiſtan Herraſa / ettei te ſillen waella / ninquin ne muodh Pacanat waeldauat / heiden mielens tyhmydheſa / ioinenga ymmerdhys pimitetty on / ia ouat poiſwierandeneet ſijtâ Elemeſte / ioca Jumalaſta onopi / ſen tyhmydhen cautta / quin heiſſe on / ia heiden ſydhemens Sokiudhen cautta / Jotca ſijttequin he ſihen ioudhuit / ette he lackaſit murechtimaſta / nin he itzeheidens ylenannoit caicken Haureutehē / ia pââttemen caikinaiſta Saaſtautta ynne Ahneuden

canſa

cansa. Mutta eipe te nin Christusta oppenet ole/ios te muto-
in henen cwlleet oletta/ia henesse opetetudh olitta/ quinga Je
suses yxi toimelinen meno ombi.

Nin poispangata nyt teiden tykóenne se wanha Inhiminen
ionga cansa te ennen waelsitta/ioca himoin cautta exyrise itze-
se turmelepi. Mutta wdhistacat teiten teiden mielen Henges/
ia pukecat itzen sihen Wten Inhimiseen/ ioca Jumalan ielken
1. Pet. 2. lootu on/ toimelises Wanhurskaudes ia Pyhydhes. Senteden
Sach. 8. poispangat Walhet/ ia puhucan iocainen totudhen Lehimei-
Psal. 4. sens cansa/senwoxi ette me olema keskenen Jåsenet. Wiha
Jaco. 4. stucat / ia elke syndi tech kó. Elket andaco Auringon laske
teiden wihan ylitze / Elket andaco Laittajalle sia. Joca
warastanut on / elken sillen warghastaco / Waan paraman
techken tóte/ ia matkan saattacan kåsillens iotakin hyue/Sen
påle ette henelle olis iacamista Taruitzeuan cansa.

Elket andaco wloskieudå teiden Suustan retalisi Puheita/
waan mite tarpelinen on paranoxexi iohonga site taruitan/ et
te se auwlinen olis cwlta. Ja elkette site Jumalå Pyhe Henge
murehelisexi saattaco / iolla te insiglatud oletta / lunastoxen
peiuehen asti. Caiki catkerus ia Hirmous/ ia wiha/ ia hwto /ia
sadhattus olcohon caucana teiste/ ynne caiken pahudhen can
sa. Mutta olcatta keskenen toinen toisens cochtan ysteuelli-
set/laupiat/ia andexiandacat toinen toisensa / Ninquin myös
Jumala teille andexiandanut on Christusen cautta.

V. Lucu.

In olcat nyt Jumalan Tauoittaiat / ninquin
rackat Lapset/ ia waeldacat rackaudhesa/ sa
malmoto quin Christus meite racasti/ ia itze
henẽs wlosandoi meiden edesten / Lahiaxi ia
Offrixi / Jumalalle makiaxi haijuxi. Mutta
Hoorutta ia caiki Riettautta / eli Ahneutta /
elket

elket andaco ensingen teiden seasan mainitta/ ninquin Pyhein tulepi. Ja häpielisiet sanat/ia hullutpuhet eli Jarituxet iotca eiuet mihingen kelpa / Waan paramin Kijtossana. Sille se te tietkä/ettei yxiken Wårtamies taicka Saastainen eli Ahne (ioca ombi Epeiumalan Paluelia) ole Perilinen Christusen ia Jumalan Waldakunnasa. Elket ydhengen andaco teiten pette turhilla puheilla/ Sille sen syyn tedhen Jumalan wiha tulepi Epeuskoisten Lasten ylitze.

Senteden elket olco heiden Osaweliens/ Sille ette muijnen te olitta Pimeys/ Mutta nyt te oletta Walkius Herrasa. Wa eltaca ninquin Walkiudhen Lapset. Sille Hengen hedhelme ombi caikisa Hywuydhesa ia Wanhurskaudhesa/ ia totudhesa/ Ja coetelkat mite Herralle otolinen olis. Ja elket osalisiet olgho ninen Hedhelmettömein Pimeyden Töidhen cansa/ waan paramin nuchdelkat heite. Sille mite heilde sala tapactu/se olis mös häpie wlossano. Mutta caiki nämet ilmei tuleuat/ coska ne walkiudhesta rangaistaan/ Sille ette caiki quin ilmei tule/ se on walkeus. Senteden hen sano/ Ylesħere sine ioca macat/ia ylesnouse nijste Cooleista/ nin Christus sinun ylesEsa. 60.
walghasepi.

Nin catzocat nyt ette te wijsahasti waellatte/ ei ninquin ne tyhmet/ waan ninquin ne wijsaat. Ja hangitcat teiten aiallas/ Sille aica ombi ✠ paha. Seteden elket olgho taitamattomat/ waan taitauaiset/ mike Herran tachto on. Ja elket te iopuco Winasta/ iosta paha meno nousepi/ Waan olcatta teutetydh Pyhelle Hegelle/ ia puhucat keskenen Psalmeista/ia Kijtoswirsiste ia Hengelisille Lauluijlla / weisaten ia leikiten Herralle teiden sydhemesenne/ Aina kijtteden Jumala ia Ise / iocaitzē ede ste/ meiden Herran Jesusen Christusen Nimese/ Ja olcat keskenen alamaiset toinen toisenna Jumalan pelghosa.

Waimot olcat heiden Miestens alamaiset ninquin Herralle.

Meno) Ninquin me näemme ne Jomarit oleuan willise/hullut tu ijmat / häwuyttomat ia heijutauatset caikis Asiois/ Sanois hwdhossa/ Parguussa/ia muissa tauoissa.

Sille ette Mies ombi waimõ päă/ Ninquin mős Chriſtus om
bi Seurakunnan päă/ ia hen ombi henen Rumins Terueys.
Mutta ninquin Seurakunda ombi Chriſtuſen alamainen/ nin
mős Waimot pite caikis alamaiſet oleman heiden Mieſtens.
Miehet/ racaſtacat teiden waimoiſan/ Ninquin mős Chriſt
us racaſti Seurakunda/ ia izens wloſannoi henen tedhens/ Sẽ
påle ette henen piti ſen pyhittemen/ ia ombi ſen puhdhaſtanut
wedhen Leulyſă Sanan cautta. Senpåle ette henen piti izel-
lens ſaataman ydhen cunnialiſen Seurakunnan/ iolla ei ole pil-
cu eli Ryppyă/ taicka iotacuta ſemmotoiſta/ Waan ette henẽ
piti Pyhen ia Laittamattoman oleman. Nin mős Miehet pi-
te heiden Waimonſa racaſtaman/ quin heiden oma Rumiſtã
ſa. Joca henen Waimonſa racaſtapi/ hen racaſta izenſe/ Sille
ettei ypiken coſkan ole wihanut oma Lihanſa/ waan hen elette
ia rauize ſen/ Ninquin mős HErra Seurakunnan. Sille me
olema Jeſenet henẽ Rumihiſtanſa/ ia henen Lihaſtanſa/ ia he
nen Luiſtanſa. Sẽ ſyyn tedhen ylenandapi Jnhiminen Jſens
ia Eitins/ ia iepi Waimonſa tyge/ ia caxi tuleuat ydhexi lihaxi.
Gene 2. Teme ‡ Salaus õbi ſwri/ mutta mine puhũ Chriſtuſeſta ia Se
urakũnaſta. Quitengi izecuki mős teiſte racaſtacan henẽ Wai-
mons/ ninquin izenſe/ Mutta waimo cauattacan Mieſtenſe.

♣ Paha) Chriſtitun Jnhimiſen cochtauat moninaiſet Aſiat/ ia hende
eſteuet wnochtaman hyuie Tőite/ ette hen toiſinans pite izens ninquin
Orian/ itdalle påſtemen/ ia tilan hyuihin tőihin ottaman quin hen para
hin taita ia woipi. Quin ſanotan. Amici fures temporis/ Se on/ Yſteui-
ten tedhen palio tehden.
‡ Salaus) Sacramenti eli Myſterion cutzutan Salaus/ taica iocu
werhottu cappale/ iolla quitengin ombi wlcopein oma tydhi eli toimi-
tos. Nin on mős Chriſtus ia henen Seurakundans yxi Salaus/ yxi ſwri/
ialo/ ia pyhe Salattu cappale/ ioca Viſotan ia ei nåhde. Se ſama nyt
Miehen ia Waimon canſa/ ninquin wlconaiſella merkille wloſtydhetan
Ette ninquin Mies ia Waimo ouat yxi Rumis/ ia caiki heiden tauarans
on ychteinen/ Nin mős on ſille Chriſtiliſella Seurakunnalla caiki mite
Chriſtuſella on/ ia mite hen ize on.
Te

VI. Lucu.

E Lapset olcat cwliaiset teidē Wanhembain HERRASsa/Sille ette se on oikea. Cunnioita sinun Jses ia Eites/ Joca ombi se ensimeinen Kesky/ iolla Lupaus on/ Senpäle ette sinū pi- te hyuesti kieumen/ ia cauuan elemen Maan päle. Ero 20. Colos 3.

Ja te Jset elket yllyttekō teiden Lapsiāna wi haan/ Waan yleskaswatacat heite Rangastuxes ia Herran ma nauxes.

Te Palueliat olcata cwliaiset teiden rumillisten Herrain/ pel- keuxen ia wapistoxen cansa/ teiden sydhemē yxikerdhasudhes/ ninquin Christusen/ Ei waiuoin silmein edes paluellen/ nin- quin Jnhimistē mielennouteexi/ waan ninquin Christusen Pal ueliat/ tehden sydhemeste mite Jumala tachto hyuelle mielelle. Se tietke/ ette te Herra palueletta ia ei Jnhimiste. Ja tietke se/ ette mite hyue itzecukin tekepi/ sen henen pite Herralda iellens saaman/ olcon hen Oria eli wapah.

Ja te HErrat techket mös site sama heite wastan/ ia pois- pangat wchkauxet/ Ja tietket/ ette teille mös HErra ombi Taiuassa/ ia ei ole henen edesens Jnhimisen moodhon catzo- mus.

Nyt wijmen (minun rackat Welieni) olcat wäkeuet Her- rasa/ ia henen wäkeydhens woimasa. Ylēnepukecat caiken Ju malan Harniskan/ Ette te woisitta wastanseiso nijte caualita Perkelen pälecarckamisi. Sille eipe meille sota ole Liha ia Werta wastan/ Waan Peruchtinaita ia Waldautta wastan/ se on/ mailman HErroi wastan/ iotca temen Mailman pime ydhesa waltauat/ nijte pahoi Hengi wastoin Taiuahen alla.

Senteden tygenottacat caiki Jumalan Harniskat/senpåle et te te woisitta wastanseiso sinå pahana peiuene / ia caikissa asioissa madhaisitta pysyueiset ⁂ edesharđhautta.

⁂ Edesharđhautta) Se on/Adhistaman nijte wiholisi /ia wimein sen Woiton saadha.

Nin seisocat nyt ymberinswőtetydh Cupeista Totudhen cansa/ ia ylepuetettuna Wanhurskaudhen Rindaraudhalla/ ia kengitetyt Jalgat rauhan Euangelumin cansa/ iolla te walmihit olisitta. Mutta caikein ylitze/ tygenottacat vskon Kilpi/iolla te woitta sammutta caiki sen Rymen tuliset Noolet. Ja ottacat terueydhen Rautalacki teiden pålen. Ja Hëgen Miecka/ ioca ombi se Jumalan Sana. Ja rucolcat alati caikesa waralises/ rucolimisen ia anomisen cansa Hengese/ Ja sihen te mős waluocat caiken acherudhen ia rucouxen cansa/ caikein Pyhein edeste/ia minun edesteni / Senpåle ette minulle annetaisijn puhet rochkiudhẽ cãsa minun suuni auamisesa/Ette minne madhaisin tietteuexi tehdhå sen Euangeliumin Salaudhẽ ionga Keskyleinen mine olen neisse Cahleissa Senpåle ette minne nijsse madhaisin rochkiasta puhuua / ninquin minun tulcki puhuaxen.

Mutta senpåle ette te mős tieteisitte/ quinga minun kåten kieupi/ia mite mine teen/sen caiken Tichycus minun racas welein ia Vskolinẽ Paluelia Herrasa/ teille tietteuexi tekepi. Jonga mine sentedẽ teiden tygen Lehetin/ette te saisitta tiete quinga minun kåtẽ keupi/ Ja ette hen lohutais teiden sydhemẽne. Rauha olcohõ Weliille/ia rackaus Vskon cansa/Jseldc Jumalalda ia HERralda Jesuselda Christuselda. Armo olcohon caikein cansa iotca meiden H Erra Jesust Christust puchtasta sydhemeste racastauat/AMEN.

Kirioitettu Romista Epheserin tyge.
Tichicusen mőte.

Alcupuhe P. Paualin Epistolan påle Philipperin tyge.

TEsse Epistolas P. Pauali kijte nijte Philipperite/ I. II.
ia manapi heite pitemehen ia waeltamā oikes wsko
sa/ ia Rackaudhesa casuamahan. Mutta senwoxi
ette ne falskit Apostolit ia Tecoinopettaijat / aina
wsko wahingottauat/nin hen warapi heite sencaltaisista. Ja
osottapi heille moninaiset Sarnaijat/Mutomat hyuet/ Mu-
tomat pahat / Nin mös itzehenens ia henen Opetuslapsens
Timotheusen ia Epaphroditusen. Tāte hen tekepi j. ia ij. cap.
Sijnä iij. cap. hen poishylke sen Vskottoman ia Inhimil III.
lisen wanhurskaudhen / ionga ne falskit Apostolit opettauat
ia edespiteuet. Ja panepi itzense esicuuaxi / ette hen oli sencal-
taises wanhurskaudhes ennen cunnialisesta elenyt / Ja ei qui-
tengan nyt miten sijte lucu pidhe/Christusen wanhurskauden
tedhen / Jonga hen Vskon cautta sai. Sille se toinen tekepi
watzan wainoin Jumalaxēs/ia Christusen Ristin wiholisexi.
Sijnä iiij. cap. hen neuuopi heite Rauhahan ia hyuen IIII.
wlconaisen menohon iocaitzen cochtan/ Ja kijttepi heite he-
sden Lahians edeste / ionga he henelle lehettenet olit.

Se P. Paualin Epistola philipperin tyge. Ensimeinen Lucu.

PAuali ia Timotheus Jesusen Christusen Palue
liat.
Caikein Pyhein Christuses Jesuses iotca
Philippis ouat/ynne Pijspain ia Palueliain.
Armo olcohon teiden ia Rauha Jumalalda
meiden Iselde/ ia Herralda Jesuselda Christu
selda.

Mine kijten minun Jumalatani / nin wſein quin mine ajat-
telen teiden pålen (iota mine aina teen / caikiſſa minun Rucor-
iſani teiden caikein edeſte / ia teen ſen Rucoren ilon canſa) ette-
te oletta Oſaliſexi tulleet Euangeliumiſa / hamaſt enſimeiſeſt
peiueſt nin tehenaſti. Sihen mine olen ſangen wiſſi / ette ſe io-
ca teiſſe ombi hyuen tőőn ruuenut / hen mős ſen teuttepi Jeſu-
ſen Chriſtuſen peiuen aſti. Ninquin ſe mős ombi minulle coc-
tolinen / ette minun pite ſillewirgalla teiſte caikiſta lwleman /
Senteden ette mine caikij teite minun ſydhemeſeni pidhen / ne-
iſſe minun Cahleiſani (ioiſſa mine ſen Euangeliumin poleſta
waſtan ia wahuiſtan) Ninquin ne iotca caiki minun canſani
Armoſta oſaliſet ouat.

Sille Jumala ombi minun Todhiſtajan / quinga mine ha-
lan ſydhemen pohiaſta caiki teite Jeſuſes Chriſtuſes / Ja ſen
ſaman poleſta rucolen ette teiden Rackaudhen enemin ia ene-
min hőtyis caikinaiſes Tundemiſes / ia caikinaiſes ymmerdhy-
xes / ette te coetteliſitta mite Paras olis. Senpåle ette te oliſit-
ta ſelkiet ia ei kellēge pahoituxexi Chriſtuſen peiuen aſti / yleſ-
tentetyd wanhurſkaudhen hedhelmelle / ioca Jeſuſen Chriſtu-
ſen cautta tapachtupi (teiſſe) Jumalan kijtoxexi ia cunniaxi.

Mutta mine tahdhon ette teiden pite tietemen (rackat
weliet) ſe quin minuhun tapactanut on / ſe ombi waan enemin
Euangeliumin auxi tullut / Nin ette minun Siteni ouat ilmei
tulluet Chriſtuſeſa ymberi caikē Radhinhoonen / ia mős cai-
kein ninen mwidhen tykene. Ja ette monda welie Herraſſa
wahuiſtetudh minun Siteiſteni ouat ſite rochkiamaxi tulleet /
ſite Sana puhuman waroimata. Mutomat toſin Chriſtuſta
ſarnauat Cateudhen ia toran teden / Mutta monicachta mős
hyuen tadhon tedhen. Ne ilmoittauat Chriſtuſta rijdhaſta ia
ei ſelkieſte / Sille he lwleuat ſen canſa liſeuens murechta mi-
nun Sitehin / Mutta nåme rackaudheſta / Sille he tieteuet
ette:

ette mine tesse macan Euangeliumin edestwastamisen tedhen

Miteste se sis on: Ette Christus quitengin ilmoitetan edes= millemoto se tapachtupi/ taicka tilasta eli oikialla modholla/ sije mine iloitzen/ia wiele tahdhon iloita. Sille mine tiedhen ette se sama ioutupi minulle terueydhexi/ teiden Rucoxen/ ia Jesusen Christusen Hengen auttamisen cautta. Ninquin mine caiketi odhotan ia toiuon/ettei mine misseken cappalesa hå= pien alaisexi tule/Waan caiken wapaudhen cansa/ninquin ai= na ilmangi/ nin mös nyt Christus sangen ylisteten minun Ru misani/olcan se Elemen cautta taicka Cooleman cautta. Sille Christus ombi minulle Eleme/ia Coolema öbi minulle Woito

Mutta ios mine saan ele Lihasa/ se sopi enemen He= dhelmete toottaman/Ja en tiedhe/cumman mine wloswalit= zen/ Sille nyjste molemista mine adhistetan/Mine halan tääl te poiserite ia olla Christusen cansa/ ioca mös palio parambi olis. Mutta se ombi palio tarpelisembi Lihassa olla/ teiden te dhenne. Ja sen mine tiedhen sangen Wissiste/ ette minun ole= man pite/ia teiden caikein cansan oleman/ teiden parahaxen/ ia Vskon iloxi/ Senpåle ette te madhatta teiten couan kerska= ta Christuses Jesuses/minun iellenstulemisen cautta teidē tygē

Waiuoin waeldacat ninquin Christusen Euangeliumin souelias on/ senpåle/ ios mine tulen ia nåen teite/ eli poisolle= sani saan cwlla teiste/ ettå te seisotta ydhes Henges ia ydhes Sielusa/ia ynne meiden cansan campatta Euangeliumin Vs kosa. Ja elket misseken asias ādaco teite peletetā teiden wastā seisoilda/Joca tosin heille ombi yxi cadhotuxen syy. Mutta teille terueydhexi/ ia se sama on Jumalasta. Sille ette teille on annettu Christusen polesta/ei ainostans ette te henen pålens Vskotta/waan mös kerssimen henen tedhens/Pitedhen site sa ma Riluotusta iōga te minussa nåitte/ia nyt minusta cwletta.

II. Lucu.

Ongo nyt iotakan manausta teiden tykenens Christusesa / Onga iotaki lohutosta Rackaudhesa / Ongo iotaki Hengen Osalisutta / Ongo iotaki sydhemelist rackautta ia Laupiutta. Nin teutteket minun ilon / Ette teille olis yximieli / ychteleinen Rackaus / yximieliset / ia ychtepiteueiset olisitta. Elket miten techkö rijdhan eli turhan cunnian cautta / Waan neurydhen cautta pitteket keskenen toinen toisensa ialombana quin itze henense. Ja elken cuki itze parastans catzoco / waan iocainen toisensa parasta.

Sille se sama halu olcohon teisse / quin mös oli Christuses Jesuses / Joca waicka hen oli Jumalan caltainen / eipe hen wäkiwallaxi lukenut / Jumalan caltainen olla / Maan itzens tyhijexi laski / otti Orian modhon pälense / ia tuli muidhen Inhimisten wertaiseri / ia menoista ninquin Inhiminen leuttin / Itzense neurytti / ia oli cwliainen haman Cooleman saacka / ia Ristin cooleman asti. Senteden ombi Jumala mös henen yleskorghottanut / ia andanut Henelle ydhen Nimen ioca caikein nimein ylitze on / Ette Jesusen Nimehen pite caiki Poluet cumartaman / iotca Taiuasa ia Maan päle ia maan alla ouat / ia caiki Kielet pite tunnustaman / Ette Jesus Christus ombi HERRA / Isen Jumalan cunniaxi.

Nyt senteden minun Rackahani / ninquin te aina oletta cwliaiset olleet / Ei ainostans minun tykenollesani / waan mös nyt paljo enemin minun poisollesani / souitelcat pelghon ia wapistoxen cansa / ette te autuaxi tulisitta. Sille Jumala on se / ioca teisse waikuttapi / seke tahdhon ette mös teghon / henen hyuen sosionsa ielken.

Epelemete) ettei he napizisi eli nurisis Jumalan wastan / taicka ei hoorinsi wsko sa kerssinetty-dhen cautta.

Techket caiki ilman napizemata ia ilman epelemete / Senpäle ette te olisitta paitzi panetusta ia selkiet / ia Jumalan Lapset / laittamattomat / sen äperen ia heijun Sughun keskelle /

Joinen

Joñenga ſeas te paiſtacat ninquin Kyynelet mailmaſſa/ ſijnä/
ette te Elemen Sanaſſa pyſytte/ Minulle kerſkamiſexi Chriſtu-
ſen peiuenä/ ettei mine huckan iooxenut oliſi/ taicka turhan töte
tehnyt. Ja waicka ios mine ꝛ Wffrataiſin ylitze teiden Vſkon
ia Jumalanpalueluxen Wffrin/ Nin mine iloitzen ia remuitzē
teiden caikein canſan. Sen ſaman ſyyn tedhen pite teiden mös
iloitzeman/ ia remuitzeman minun canſani.

Mutta mine toiuon Herras Jeſuſēſa/ ette mine pian leheten
Timotheuſen teiden tygen/ ette mineki ihaſtuxis oliſin / coſka
mine ſaan tiete quinga teiden käten kieupi. Sille ei ole minul-
la keten/ iolla iwri nin ombi yxi mieli minun canſani/ iolla nin
kijndie mureh teiſte ombi. Sille he caiki etziuet omahiſtans/ ia
ei Jeſuſen Cheiſtuſen oma. Mutta te tiedette henē kiuſauxēs.
Sille quin Lapſi Jſens canſa/ nin hen on Euāgeliumis minū
canſani paluellut. Sen ſaman mine toiuon teille cochta lehette
coſka mine olen aſijoittani catzonut. Mutta mine Vſkalan Her-
ran päle/ ette mine mös itze pian olen tuleua.

Waan minun nähdhexeni olis tarpelinen/ teiden tygen lehet-
te ſen Welien Epaphroditum/ ioca minun Apumiehen/ ia So-
tacumpanin/ ia teiden Apoſtolin ombi/ ioca minua hädheſe pal-
ueli. Sen wooxi ette hen teite caiki ikewöitzi/ ia oli ſangen ſuru-
ſans/ ſenteden ette te cwllet olitta henen kipieexi/ Ninquin hen
mös totta oli io coolemakielis. Mutta Jumala armachti he-
nen pälens/ Ja ei wainoin henen pälens/ waan mös minun pä-
len/ ettei minun pitenyt ſaaman murehta murehen päle.

Mutta mine olen henen ſite nopiamin lehettenyt/ Senpäle
ette te ſaiſitta henen nähdhä / ia waſtwdheſta iloitziſitta /
ia minulla mös wehembi murechta olis. Nin ruuetkat nyt hen-
de waſtan Herraſa caikella ilolla/ ia pitekee ſencaltaiſet cunnia-
ſa. Sille ette Chriſtuſen aſian tedhen / oli hen Coolemata nin
lehestynyt/ ette hen wähe aijatteli Hengens polen/ ſenpäle et-
te hen minua paluelis teiden poleſtan.

✠ Wffrataiſin) Se on / Echke minun coleman pidheis / ſen poleſta / ſen ſyyn tedhen / ette mine ſaatoin teħet Jumalan palwelijxi / ia wffrixi Euāgeliumin ia wſkon cautta / Nin mine ſen tahdhon ilon canſa tehdhā / ia tejden pite mös ſen minulle ſooman ilon canſa.

III. Lucu.

SDheſpein rackat weliet / remuitka Herraſa. Ette mine teille ydhelle modholla kirioitan / eipe mine ſijte ſwtu / waan ſe tekepi teite ſite wiſſimexi. Cauattacat teitenne Coirilda / cauattacat nijlde pahoilda Tōmiehilde / Cauattacat Poiſleickamiſeſta. Sille me olema ſe Ymberileickaus iotca Jumalata Hengeſe paluelemma / ia kerſkamma meiten Chriſtuſeſa Jeſuſeſa / ia ei Lihan päle turua / Echke minulla mös olis / ioſta mine madhaiſin Lihaſa kerſkata. Josiocu muu tachtopi wſkalda Lihan päle / Mine palio enämin / Joca cadheranden peiuenā ymberileicattu olen / yxi Jſraelin Canſſaſta Ben Jamin ſughuſta / yxi Ebreus nijſte Ebreiſte / ia Lain ielkin yxi Phariſeus / Achkerudhen pereſte yxi Seurakunnan wainoija / ſen wanhurſkaudhen pereſte quin Laiſſa on / olen nuchtetoin.

Poiſleickamiſeſta) Hen cutzupi ne falſkit Opettaiat Poiſleickamiſexi. Sille ette he opetit ymberileickauxē tarpeliſen oleuā wanhurſkauteen / ioga cautta Juhimiſten Sydemet wſkoſta poiſleicataan.

Mutta mike minulle woitto oli / ſen mine olen Chriſtuſen tedhen wahingoxi lukenut. Sille ette mine luen caiki wahingoxi ſen ſworen ylenpaltiſen Chriſtuſen Jeſuſen minun Herrani Tundemiſen echtohon / Jonga tedhen mine olē caiki cappalet wahingoxi lukenut / ia pidhen ne Raiſkan edeſte / Senpäle ette mine Chriſtuſen woittaiſin ia leutteiſijn heneſſe / Ettei minulla oliſi minun Wanhurſkauten ioca Laiſta tule / waan ſe ioca Chriſtuſen Vſkoſta tule / Nimitten / ſe Wanhurſkaus ioca Jumalalda Vſkolle tygeluetaan / Hende tutaxeni / ia henē Ylesnouſemiſens woiman / ia henen Kerſſimiſens Oſaliſudhen / ia

tulen

tulen henen Coolemansa caltaisexi/iolla mine mös henen cochtaisin/ninen Coolutten Ylesnousemisesa.

Ei nin ette mine sen io käsittenyt olen/eli io teudhelinen olen/ Mutta mine pyren couan sen pereste/ ios mine sen mös madhaisin Käsitte/ senielkin quin mine Christuses Jesuses käsitetty olen. Minun Welieni/embe mine taidha sanoa/ ette mine io itze sen olen käsittenyt. Mutta ydhen mine sanon/ Mine wnohdhan sen quin tacaperin on/ ia wenyten minuni sen pereste quin edhesse on/ia samoan sen edespannun Maalin ielkin/sen Callin tauaran ielkin/ioca edespite ne Jumalan taiualiset Cutzumiset Christusesa Jesusesa.

Käsitetty) Se on/Christus on bi minun cutzunut/ta sillens andanut minū tulla henen Armosa tyge/ Sensaman mine mielelen seuraisin ta käsiteisin.

Nin monda quin me nyt teudheliset olema/olcamma nin mieliset. Ja ios te toisen mieliset oletta/nin andacat se mös Jumalan teille ilmoitta. Quitengi nin ette me ydhen Mitan ielkin sijnä waellamme iohonga me ioutunet olema/ ia ette me olisima yximieliset.

Mitan) Nin ettei teme ilmoitto Vskon wastan olisi/eikä site Eegelista yximielisutta wastan.

Seuracat minua rackat Weliet/ ia catzocat heiden pälens/ iotca nin waeldauat quin me olema teille Esicuuaxi/ Sille ette monda waeldauat/ioista mine wsein olen teille sanonut/ Mutta nyt mine mös idkein sanon/ Ne Christusen Ristin wiholiset/ioinenga Loppu ombi cadhotus/ ia heiden watzans on heiden Jumalans/ia heiden Cunnians kiendy häpijexi/ iotca mailmaisi totteleuat. Mutta meiden meno on Taiuasa/iosta me mös odhatanma Lunastaija/ site HErra Jesusta Christusta/Joca meiden heicon Rumin kircastapi/ ette se henen Kircan Rumihins caltaisexi tuleman pite/ Sen woiman cautta iolla hen mös woipi caiki cappalet itzense alamaisexi tehdhä.

IIII. Lucu.

Nin

Jn minun racfat iathanat Weliet/ minū ilon ia minun Crunon/ seisocat nin Herrasa/minū rackahani. Euodia mine manan/ Ja Syntychen mine manan / Ette he yximielliset olisit Herrasa. Ja mine mōs rucolen sinua minun toimelinen Cumpanin / ole heiden awulinen iotca Euangeliumis ynne minun cansani kiluoitellet ouat / Clementin ia muidhen minun Auttaiadhen cansa/ Joinenga Nimi ombi Elemen Kirias.

Jloitca aina Herrasa/ ia taas mine sanon / Jloitca. Olcon teiden siueys caikein Jnhimisten tietteuä. Herra on lesne/elket hoolico / Waan teidhen Anomus caikes Rucouxes ia Pytemises Kijtossanan cansa/ olcohon caikissa asioisa tietteuä Jumalan edesse. Ja se Jumalan Rauha ioca caiken ymmerdhyxen ylitzekieupi / warielcon teiden sydhemen ia taidhon Christuses Jesuses.

Edespein rackat Weliet/ mikä tosi on / mikä cunnialinen on/mikä oikein/ mike puhdhas /mikä souelias / mikä hyuesti cwlu/Ongo iocu Awuu/ia ongo iocu kijtos aiattelca sen ielkeen. Mite te mōs opitta ia saitta ia cwlitta ia nähnyt oletta minun päleni/ se techket / Nin se Rauhan Jumala ombi teiden cansan.

Mutta mine olen mōs ialosti iloitettu Herrasa / ette te olet ta taas wirghonneet minun edesteni swremahan / echke teille iocapaicas kylle siuremista ollut on / Waan ei ollut teille tila. Eipe mine täte sano ette minulta iotakin puuttui. Sille mine olen oppenut ioissa mine olen/ nihin tytymehen. Mine taidhā sekä matala olla/ ia taidhan mōs corckia olla/ Mine olen caikis cappaleis / ia iocaitzē tyken souelias/seke rauittuna ette isoyana olla/ seke hööxtyue ette keuchtyue. Caiki mine woin/sen ca utta ioca minun wäkeuexi teke/ Christus. Quitengin te hyuesti teitte/ette te pälenne otitta minun murehenī. Mut

Mutta te Philipperit tiedhette/ Ette ensin Euangeliumin alghusta costa mine Macedoniasta wlosle xin/ ei yxiken Seurakunda ollut miten iakanut minun cansani/sen wlosandami sen ia siselleottamisen lughun ielken/ waan te ainostans/ Sille costa mine olin Tessalonicas/ lehetitte te minun Tarpeheni/ widhoin/ ia taas toisen kerdhan. Ei nin ette mine Lahijoia etzin/ Waan mine etzin site Hedhelme/ ette se ylitzewootaua teiden Lugussanne olis. Sille minulla ombi caiki/ia yldekylle/ Ja mine olen ylesteutetty/ sijttequin mine sain Epaphroditusen cansa iota teilde lehetetty oli/ yxi makia Haiju/ yxi otolinē Wffri/ ia Jumalalle keluolinen. Mutta minun Jumalan pite teille teuttemen caiki teiden Tarpen henen Rickaudhens pereste/ sijnä Cunniaudhesa Jesusen Christusen cautta.

Mutta Jumalan ia meiden Isen olcohon kijtos ijancaikisesta ijancaikisehen/ Amen. Teruettekä caiki Pyhie Christuses Jesuses. Teite teruetteuet ne Weliet iotca minun cansani ouat. Terueteuet teite caiki Pyhet/ Erinomaisesta iotca ouat Keysarin pereheste. Meiden Herran Jesusen Christusen Armo olcohon teiden caikein cansan/ AMEN.

Kirioitettu Romista Epaphroditusen möte.

Alcupuhe S. Paualin Epistolan pâle Colosserein tyge.

QVuin se Epistola Galaterin tyge asetta ia souitta henens ielkin sen Epistolan Romarein tyge/ ia iuri sen saman lyhikeisest kåsittepi/iota se toinen lauiamast ia auaramast wloswenytte/ Nin mős teme Colosserin tyge/asetta henens sen Epheserein tyge kirioitetū ielkijn ia kåsittepi lyhyelle toimella sen samā Sisellepidhon ia ne påcappalet. Ensin

Alloupuhe.

Enſin/ Apoſtoli kÿttepi nÿte Coloſſerita / ia toiuoutta ette
I. he Vſkoſa pyſyſit ia enånlſit. Ja wloſmaalapi / mike ſe Euan
gelium ia Vſko on / nimitein / yxi Wÿſaus ioca Chriſtuſen Her
raxi ia Jumalaxi tunnuſtapi / meiden edeſten riſtinnaulitun /
ioca Mailmas oli tehenaſti ſalattu / waan nyt henen Wirgās
cautta edeſtotettu. Se ombi ſe j. Lucu.
II. Toiſes Luguſa / Hen warapi heite Inhimiſten Opetuxiſta
iotca ouat aina Vſkon waſtahacoiſet/ia iuri nin ſelkeſti hen ne
wloſmaalapi/quin eiuet he cuſſan Ramatuiſſa nin leute wloſ
maalatuxi/ ia ſangen meſtariten hen nÿte nuchtele.
III. Colmanes hē manapi heite/ette he kircaas Vſkos hedhelme
liſet oliſit / caikinaiſten Hyuein Tōidhen canſa keſkenens/ Ja
iocaitzen Sådhyn omat Wirghat hen edeſkirioitta.
IIII. Nelienes hen itzens lootta heiden Rucoxijns / ia Teruettepi
ia wahwiſta heite.

Se P. Paualin Epiſtola Coloſſe-
rin tyge. Enſimeinen Lucu.

Auali Jeſuſen Chriſtuſen Apoſtoli / Juma-
lan tahdon cautta / ia Weli Timotheus.
Nÿlle Pyhille ia Vſkoliſille Welÿlle Chri-
ſtuſeſa iotca ouat Coloſſis.
Armo olcohon teiden canſan ia Rauha Ju-
malalda meiden Jſelden / ia Herralda Jeſu-
ſelda Chriſtuſelda.

Me kÿtemme Jumalata ia meiden HERRAN Jeſuſen Chriſtuſen Iſe / ia rucoelemme aina teiden edeſten / ſijttequin me cwlimma teiden Vſkoſta Chriſtuſen Jeſuſen påle / ia teiden Rackaudheſtan caikein Pyhein tyge / ſen Toiuon tedhen

ioca

ioca teille ombi tehdellepandu Taiuahas. Josta te ennen cwlleet oletta/ sen totisen Euangeliumin saarnan cautta/ Joca teiden tygen tullut ombi/ninquin mös caicken Mailmaan/ia ombi hedhelmelinē/ninquin mös teisse hamast sijte peiuesta quin te sen cwlleet oletta/ia tunsitta sen Jumalan Armon totudhesa/ Ninquin te opitta Epaphrast meiden rackalda Cansapalueslialda/ ioca on yxi Christusen Vskolinen paluelia teiden edesten/ ioca meille mös ilmoittanut ombi teiden Rackaudhēne Hengesse.

Senteden mös me/sijte peiuesta asti quin me sen cwlima/ eipe me lacaneet teiden edesten rucolemast ia anomast / ette te eute teisijn henen Tahdhons tundemisesta / caikinaises Hengelises Wijsaudhes ia toimes/ Ette te waellaisitta otolisesta Herralle caikissa keluaten. Ja hedhelmeitzisitte caikissa hywise töisse/ Ja casuaisitte Jumalan tundemises/ Ja wahwistetuxi tulisit ta caiken Woiman cansa/ henen Cunnians wäkewuydhen ielkin / caikes kerssimises ia pitkemielisudhes ilon cansa. Ja kij tekeet Ise / ioca meite soueliaxi on tehnyt / osalisexi oleman Pyhein perimiseen Walkiudhesa. Joca meite pelasti sijte pimeydhen Esiwallasta/ Ja ombi meite sijrtenyt henen rackan Poians Waldakundahan. Jonga cautta meille ombi Lunastus/ lepitze henen Werens/nimittein/ synnein andexiandamus.

Joca ombi sen näkymettömen Jumalan Juricuua/se Esicoinen ennen caiki Londocappaleita/Sille ette henen cauttās ouat caiki loodhut/iotca Taiuas ia Maan päle ouat / näkyuelisēt ia näkimettömet / seke ne Thronit ette Herraudhet / taicka Päruchtinaudhet eli Esiwallat. Ne ouat caiki henen cauttans ia henehen loodhut/ ia hen on ennen caikia/ ia henesse caiki seisouat. Ja hen ombi sen Rumijn/ nimitten /Seurakunnan Pä. Joca ombi Alcu ia se Esicoinen nijste Coolleista/ Senpäle ette henelle pite caikisa Esipoli oleman. Sille ette henesse

nesse on Ise mielistynyt/ ette henesse piti cokonaisen Teudhelt sudhen asuman / Ja caiki henen cauttans souittaman itzens cansa/ seke ne quin Maasa/ taicka Taiuasa ouat/ sille hen Rauhan teki henen Werens cautta Ristins päle/ itzehenen cauttas.

Ja te iotca muinen Oudhot ia wiholiset olitta iårijen cautta pahoisa töise/ Mutta nyt ombi hen teite souittanudh henē Lihans Rumijlla Cooleman cautta/ Senpäle ette henen piti Teite saattaman pyhexi/ laitetomaxi ia saastattomaxi henen casuons edes. Jos te mutoin pysytte Uskosa/ perustetudh ia wahwat ia horijumattomat site Euangeliumin toiuosta/ ionga te cwlitta/ Joca sarnattu ombi caikein Loondocappalein edese iotca Taiuan alla ouat/ Jonga mine Pauali palueliaxi olen tullut.

Nyt mine iloitzē minun Waiuastani ionga mine teiden edesten kersin / ia palkitzen minun Lihasani/ mite puttui Christusen kersimises/ henen Rumins edeste/ ioca ombi se Seurakunda Jonga Palueliaxi mine olen tullut/ sen iumalisen Sarnan wirghan cautta/ ioca minulle ombi annettu teiden keskenen/ Ette mine Jumalan sanan runsasti sarnaisin/ nimiten/ sen Salaudhen/ ioca mailman alghusta on salattu ollut/ ia Sucukunnista. Mutta nyt se ombi ilmoitettu henen Pyhillens / ioille Jumala tachtoi se iulghista/ quingacaltaiset ouat ne temen Salaudhen cunnialiset Rickaudhet Pacanoiden kesken (quin on Christus teisse) ioca ombi se cunnian toiuo/ ionga me ilmoitanme/ ia maname caiki Inhimiset/ ia opetam caiki Inhimiset caikesa wijsaudhesa/ senpäle ette me saattaisim iocaitzen Inhimisen teudhelisexi Christuses Jesuses/ Johonga mine mös pyrijn/ ia kiluoittelen sen pereste/ sen waickotuxen ielken ioca minussa awunssa lepitze wäkeuesti waickupi.

II. Lucu.

Jin mine tahdon ette teiden tieteme pite / mingecaltainen Campaus minulla on teiste ia nijste iotca Laodiceas ouat / ia caikista nijste iotca minun Casuotani ei Lihasa nähnet / Senpäle ette heiden Sydhemes saisit Lohutoxen / ia lij tetyxi tukisit Rackaudesa caicken Rickauteen / sijnä teudhelises ymmerdhyxes / ioca ombi Jumalā ia Isen ia Christusen Salaudhen tundemises / Jossa ombi werhottu caiki wijsaudhen ia taidon Tauarat.

Mutta sen mine sanon / Ettei iocu teite wietteli si toimelisella Puhella. Sille waicka ei mine Lihas lesse ole / nin mine quitē gin Hengese teiden tykenen olen / iloitzen ia näen teiden asetuxen / ia teiden wahwā Vskon Christusen päle. Quin te nyt olet ta sen HERRAN Jesusen Chrstusen ottaneet nin mös waeltaka henesse / ia olcat iuritetudh henesse ia ylesraketudh / ia olcat pysyuciset Vskosa / ninquin te oppenuet oletta / ia olcat henesse runsasti kijtoliset.

Puhella) Jotca Toimi ia terki se lkexi ia wahuaxi Domitzepi / Nin quin se oppi töis te ia Inhimisen omasta ansiosta

Catzocat ettei iocu olisi quin teite ratelis Philosophian ia turhan wietteluxen cautta / Inhimisten opin ielken / ia Mailmaisten Sätydhen ielkin / ia ei Christusen ielkin. Sille ette Henesse asupi coco Jumaludhen teudhelisimus rumilisesta / Ja te oletta teudheliset henesse / Joca ombi caiken Herraudhen ia Esiwallan Pä. Jonga cautta te mös ymberileicatudh oletta / sille ymberileickauxella ioca ilman Käsite tapachtupi / sen synnisen Rumin poisrisumisen cautta Lihasa / nimittē / Christusen ymberileickauxen cansa / sijnä / ette te henen cansansa oletta ynne haudhatut Casten lepitze.

teudeliset) se on / teille ombi caiki pänens / costa te ille Cristus öbi / nin ettei teidhen taruitze edebete etzimen.

Jossa te mös oletta ylesnosnet / sen Vskon cautta ionga Jumala waickuttapi / ioca henen ombi Coolleista ylesherettenyt / Ja ombi teite mös henen cansans eleuexi tehnyt Costa te synnise collet olitta / ia teidē Lihāne Esinahas. Ja ombi meille anderiandanut caiki synnit / ia poispychkenut sen * Käsikirioituxen

euren/ioca oli meite wastoin/ioca Sätydhen cautta tuli/ia olē meille wasthacoinen/ia sen hen keskelde poisoti/ia Ristijn sen naulizi. Ja ombi wloswetenyt ne Päruchtinaudhet ia ne Wekeuet/ia nijte iulkisesta eikisteli/ia heiste sai woiton cunnian/ itzense cautta.

Nin elkette nyt senteden sallico keten teille omatundo tekemen ylitze Roan eli ylitze Jooman/ taicka ylitze märettydhen Pyhepeiuen/taicka Wdhenkuun/taicka Sabbathein/iotca olit sen tygetuleuaisen Wario/ Mutta se Rumis itze ombi Christusesa. Elket sallico kenēgen teilde site Maali poistemmata/ iotca menenet oman Ehdhons ielkin/neurydhes ia Engelein Hengelisudhes. Joita ei hen costan nähnyt ole/ ia ombi turhā ylespaisunut henē Lihalises mielesens/Ja ei pide hēdens Päās se/iosta se coco Rumis/iäseniste ia Raadhioista wäkewüydē saapi/ia toinen töisestans coostrippuuat/ia sillens casuapi sihē lisemiseen ionga Jumala andapi.

Nin ette te nyt poiscoollet oletta Christusen cansa nijste ma ilman Sädhyiste/miri te sis annatte teiten solmitta Sädhyille/ ninquin te wiele eleisitte mailmasa: (Jotca sanouat) Ele sihen rupe. Ele täte maista. Ele täte pitele. Jotca quitengin caiki sijnä culumises huckuuat/ quin ouat Inhimisten keskyt ia opit. Jolla tosin ombi yxi Wijsauden mooto/ lepize izewalitun Hengelisudhen ia neurydhen/ ia sen cautta ettei he Rumistans armaitze/ ia eiuet Lihallens henen * Cunniatans tee/ henen tarpesans.

* Cūniatās) Jumala tachtopi ette Rumis pite Cunniasa pidettemen/ se on/ he nelle pite olemā Elatorens/ was attens etc. tota hen taruitze/ ia ei ylenpaldisen paaston/ töön/ waluomisen eli mahdhoitoman hallitorē cansa/ turmeltaman/ ninquin Inhimisten oppi tekepi.

* Räsikirioitus) Eipe miteken ole nin coua meite wastan/ quin Omatundo/ iolla me ninquin omasta Räsikirioituresta ylitzetodhistetaan/ cosca Laki meille Synnin ilmoitta/ Jolla synnille me olema/ sen saman Räsikirioituxen Lain rikotures kirioittanut. Mutta Christus meite pästepi caikista semmotoisesta/ henē Ristins cautta/ ia mös itze Perkelē poisaija Synnin ia caiken pahudhen cansa/ vskosa.

III. Lucu.

Jos

Os te nyt Chriſtuſen cāſa oletta yleſnoſnet / nin etzikette ne quin ylhelle ouat / cuſſa Chriſtus ōbi Jumalā oikialla kādelle iſtuua / Pyrkeket ſen ielkin quin ylhelle on / ei ninen ielkin quin Maan påle ouat. Sille te oletta poiſkollet / ia teiden Elemē ōbi werhottu Chriſtuſen canſa Jumalaſa. Mutta coſca Chriſtus teiden Elemen ilmiotetaxi tule / ſilloin mȯs te ilmoitetan henen canſans cunniaſa. Nin colettacat ſenteden teiden Jåſenen / iotca Maan påle ouat / Hoorws / Saaſtaſus / Håpielinen Himo / Rieta halaus / ia ſe Ahneus (ioca ombi Epeiumalden Paluelus) ionga tedhen Jumalan wiha tulepi Epewſkon Laſten påle / Joiſſa te mȯs muinen waelſitta / coſka te nijſſe elitte.

Mutta nyt te poiſpangata teiſten caiki / Wiha / Hirmuſus / Pahws / Pilca / Jlkiet Sanat teiden ſuuſtan / elket walechtelco keſkenen / Poiſriſucat teiſten ſe wanha Jnhiminen henen tegonſa canſa / ia pukecat teiten ſihen wtehen / ioca wdhiſtetan henen tundemiſeens / ia henen Juricuuans ielkin ioca ſen loonut on. Cuſa ei ole Greki ia Judeus / Ymberileickaus ia Eſinachka / Barbarus / Scytha / Oria / Wapah / waan caiki caikeſa Chriſtus.

Nin pukecat nyt teiten / quin Jumalan Wloſualitudh / Pyhet ia Rackahat / ſydhemeliſes Armiahudhes / Yſteuydhes / Neurydhes / Hiliaſudhes / Kerſimiſes. Ja kerſiket toinen toiſtanne. Ja andexiandacat teiden keſkenen ios iollakin on Cānetta toiſta waſtoin. Ninquin Chriſtus teille on andexiandanut / nin mȯs tekin techkā. Mutta ylitze neite caiki / pukecat teiten Rackautehen / ioca ombi teudheliſudhen Sidhe. Ja ſe Jumalan Rauha * hallitcan teiden Sydhemiſen / iohonga te mȯs cutzutudh oletta / ychtē Ruumiſen. Ja olcatta Kijtoliſet.

* Hallitan) Se on / Hen olcohō teiden Meſtarin ia Haltiā caikiſſa kiuſauxiſſa / Ettei te napiſe Jumalata waſtan / waan Jumalan påle turuata mahdaiſitta. Nam in mūdo preſſuram in Me / id eſt / verbo meo / pacem habebitis.

Asucan JUMALAN Sana runsasti teisse/ caiken Wijsaudhen cansa. Opetacat ia manatca teite keskenen/ Psalmille ia Kitoswirsille/ ia Hengelisille Lauluilla/ weisaten Armon cautta Herralle teiden sydhemisen. Ja caiki mite te teette/ puhen eli töen cansa/ Se caiki techkette Herran Jesusen Nimehen/ Ja kijttekeet Jumalata ia Ise henen cauttans.

Te Waimot/ olcat teiden Miesten alamaiset Herrasa/ quin cochtolinen ombi. Te Miehet/ racastacat teiden Waimonas/ ia elket olco catkerat heite wastan. Te Lapset/ olcatta cwliaiset Wanhimbaine caikisa cappaleisa. Sille se ombi Herralle hyuesti otolinen. Te Iset/ elkette herssyttelkö teiden Lapsians/ ettei he arari tulisi.

Te palueliat/ olcatta cwliaiset caikisa asioisa teiden rumilisten Herrain/ Ei paluellen silmen edes/ quin Inhimisten mielen noutain/ waan sydhemen yxikerdasudhes/ ia Jumalan pelgosa. Caiki mite te teette/ se techket sydhemesten/ ninquin HERralle/ ia ei Inhimisille. Ja tietke/ ette te Herralda saatta Perimisen palcan. Sille te palueletta site Herra Christusta. Mutta ioca wärin tekepi/ sen pite saaman mite hen wärin tehnyt on. Ja ei catzota Personan moodhon ielkin. Te Herrat/ mike oikius ia cochtuus on/ se osottacat paluelioille/ tieten ette teille mös yxi HERRA taiuahas onopi.

IIII. Lucu.

Lcatta alinomaiset rucuxisa/ waluoden nijsse Kijtoxen casa. Ja rucolcat ynne mös meiden edesten/ Ette Jumala meille Sanans Ouen auais/ Christusen salautta puhuman/ Jonga tedhen mine mös sidhottu olen/ senpäle ette mine sen saman iulgistaisin/ ninquin minun tule puhua.

Wijsasti

Wÿſahaſt waeldacat ninen canſa iotca wlcona ouat. Ja aſet tacat teiten aijan ielkin. Teiden puhen olcon aina ſouelias/ ia Solalla ſecoitettu/ Ette te tiedheiſitte quinga teiden pite, iocaiſta waſtaman.

Caikiſta minun menoiſtani pite Tychycus ſe racas weli ia wſkolinen Paluelia ia Palueluſkumpani Herraſa teille tietteuexi tekemen. Jonga mine ſiteuarten teille lehetin/ Ette mine ſaiſin tiete quinga teiden canſanne kieupi/ ia ette hen teiden ſydhemen Lohutais/ ynne Oneſimuſen ſen vſkoliſen ia rackan Welien canſa/ ioca yxi teiſte on. Caiki quinga tälle ſeiſo/ he teille tieteuexi tekeuet.

Teruettepi teite Ariſtarchus minun Canſafangin/ Ja Marcus Barnaban Neuat/ ioiſta te mwtomat Keſkyt ſanet oletta. Jos hen teiden tygen tulepi/ nin ruuetcat hende waſtan/ Ja Jeſus ioca cutzutā Juſtus / iotca ymberileickauxiſta ouat. Näme ouat ainoſtans minū Auttaiani Jumalā waldakundahā/ iotca minulle yxi turua ouat olluet. Teruettepi teite Epaphras ioca yxi teiſte ombi Chriſtuſen Paluelia/ alati hartaſti tötetekeue rucoxiſa teiden edeſten/ Senpäle ette te ſeiſoiſitta teudheliſet ia yleſkeutetydh caiken Jumalan tahdhon canſa/ Sille Mine todhiſtan heneſte/ ette hē ſwren achkeruxen teiſte pitepi/ ia niiſte iotca Laodiceas ia Hierapolis ouat. Teruettepi teite Lucas Läkeri ſe rackahin/ ia Demas.

Teruetteket niite Weliä Laodiceas/ ia Nimpham/ ia ſite Seurakunda ioca henen Honeſans on. Ja coſka teme Epiſtola on teiden tykenen luettu/ nin ſaattaca/ ette ſe mös ſijnä Seurakūnas Laodiceas luetaiſin/ ia ette te ſen lukiſitte/ ioca Laodiceaſta ombi. Ja ſanocat Archippo/ Catzo ſen Wirghas päle iongas ſanut olet Herraſa/ ettes ſen ſaman wloſtoimitat. Munū Teruetyxen minū Paualin kedheſte. Muiſtacat minū Siteni päle. Armo olcohon teiden canſan/ Amen.

Kirioitettu Romiſta Tychycuſen ia Oneſimuſen möte.

Alcupuheſen Enſimeiſen P. Paua
lin Epiſtolan påle / Teſſalonicerin tyge.

I. II. TEmen Epiſtolan kirioittapi P. Pauali erinomai-
ſeſta Rackaudheſta ia Apoſtoliſeſta Suruſta. Sil
le hen kijttepi heite nijſſe cadheſa enſimeiſes Lugu
ſa / Ette he olit henelde Euangelium ſencaltaiſen
totudhen canſa waſtanottaneet / Ette he mős kerſimiſen ia
wainon cautta ſijne ſeiſouaiſet pyſyit / ia olit caikille Seura-
kunnille hyuexi Eſicuuaxi vſkoſſa tullehet. Ja olit taſan Chri
ſtuſen ia henen Apoſtoleins canſa / Juttaiſta heiden omiſta
Langoiſtans wainon kerſinyet / Ninquin hen mős itze heiden
tykenens kerſinyt oli / heille Eſicuuaxi / ia Pyhen Elemen heidē
tykenens pitenyt. Sijte hen Jumalata kijtte / ette henen Euan
geliumins ſarna ſencaltaiſen Hedelmen heiden tykenens mat-
kan ſaattoi.
III. Colmanes hen oſottapi henen Achkeruxens ia Surunſa /
ettei ſemmotoinen henen Tőens / ia heiden kijtettepå Alkun-
ſa / pitenyt Perkelen ia henen Apoſtolins cautta / Jnhimiſten
opin canſa turmeltaman. Senteden hen oli ennen Timothe-
uſen heiden tygens lehettenyt neite ilmoittaman. Ja kijttepi
Jumalata / ette ſe wiele leutijn heiden tykenēs oikeaſti edeſkieu
neexi / ia toiuottapi heille hőődhytuxen ia liſemiſen.
IIII. Nelienes / mana hen heite / Ette he heitens ſynniſte cauata
iſit / ia keſkenens hyueſti tekiſit. Siehen mős hen heite waſta-
pi ydhen heiden Kyſymiſens påle ionga he Timotheuſen caut
ta heneſte kyſynet olit / Ninen Coolleidhen Ylesnouſemiſeſta /
Jos he caiki ychte haua / eli toinen toiſens ielkin piti ylesnou-
ſeman:
V. Widhenes / kirioittapi hen ſijte Wimeiſeſte peiueſte / quinga
ſen ſaman piaſeſt ia ekiſt tuleman pite. Ja andapi heille mu-
tomat hyuet Sådhyt / hallita nijte muita / Ja quinga he keſke
nens Elemen ia Opettaman pite. Se

Se Ensimeinen P. Pa=ualin Epistola Tessalonicerin tyge.

I. Lucu.

Auali ia Siluanus ia Timotheus. Sille Seurakunnalle Tessalonias Jses Jumalas ia HERrasa Jesuses Christuses.

Armo olcohon teiden cansa ia Rauha Jumalalda meiden Jselde ia HERralda Jesuselda Christuselda.

ME kijtemme aina Jumalata caikein teiden edestē / ia muistama teidē pälene meidē Rucorisanme ilman lackamata/ Ja muistama teiden Teghonna päle Vskosa / ia teiden Töen päle Rackaudhes / ia teiden kersimisen päle Toiuosa / ioca ombi meiden HErran Jesus Christus Jumalan ia meiden Jsen edes/Sille / rackat Weliet/ Jumalalda racastetudh/ me tiedheme quinga te wloswalitudh oletta / ette meiden Euangelium ombi teiden tykenen ollut / ei waiuoin sanoissa / waan seke wäes ette Pyhesse Hengesse/ ia wahuas wissiudhes / Quin te tiedhette / mingecaltaiset me olima teiden keskellen teiden tedhen.

Ja te oletta meiden Tauoittaijari tullet ia Herran / ia oletta sen Sanan wastanottaneet monen waiuan seas / ilon cansa pyhes Henges / Nin ette te oletta tullet Esicuuari caikille Seurakunnille Macedonias ia Achaias. Sille ette teiste ombi se Herran Sana wloskaijactanut / ei wainoin Macedonias ia

 Achaias

Achaias/ waan mős Jocapaicas ombi teiden Vskon Jumalan tyge wloshaijotettu /nin ettei teille taruitze iotakuta sanoman. Sille he itze teiste ilmoittauat/mingecaltainen Sisselkieumys meille on ollut teiden tygenne/ ia quinga te kåtydh oletta Jumalan tyge nÿste Epeiumaloista/ paluelemã site eleuete ia totista Jumalata/ Ja odhottaman henen Poicans Taiuahasta/ionga hen ombi ylesherettenyt nÿste Coolleista/ Jesum/ Joca meite sijte tuleuaisesta Wihasta wapachtapi.

II. Lucu.

Sille itze te mős tiedhette rackat Weliet/meiden Sisselkieumisesta teiden tygen/ ettei se oleturha ollut/ Waan quin me ennen kersinet olema/ia häueistudh olima Philippis (qui te tiedhette) nin me quitengin rochkiat olima meiden Jumalasam / puhuman teille Jumalan Euangelium /wres campauxes. Sille ette meiden manauxen ei ollut exytoxehen eikä saastautehen / eikä mős caualuxen cansa/Waan quin me Jumalalda coetellud olema/ette meille Euangelium on vskottu sarnata/nin me puhuma/Ei nin ette me tahdhoisim Jnhimisten keluata waan Jumalan/ioca meiden sydhemen coettele.

Sille eipe me coskan waeldanuet ole liuckasten sanain cansa (quin te tiedhette) eikä mős Ahneuxen tilan cansa/ Jumala ombi sihen Todhistaija. Eipe me mős ole Cunnia pytenyet Jnhimisilde/eikä teilde eikä muilda. Waicka meille olis kylle walta teite raskautta/ ninquin Christusen Apostolit. Waan me olema Eitelliset olluet teiden tykenen/Ninquin iocu amma Lapsensa hellikeine pideis/Juri nin oli meille sydemen halu teihin/iacamahã teidẽ cansan/ei waan Jumalã Euãgelium/mutta mős meidẽ Hẽgem/ Sille te oletta tullet meille rackahaxi.

Te muistatta kylle (rackat weliet) meiden töen ia meiden waiuan. Sille ette ölle ia peiuelle me töteteimme/ettei me ketä ken teiste raskauttaisi / ia sarnasim teiden edesen Jumalan Euangelium. Sihen te oletta Todhistaijat ia Jumala/quinga Pyhesti ia oikiasti ia nuchtettomasti me teiden tykenen (iotca uskoitta) waelsim. Ninquin te tiedhette / ette me quin yxi Ise henen Lapsens/ olema iocaista teiden seassan manamet ia lohuttanet/ia todistanet ette te waellaisit otolisesta Jumalan edes/ioca teite cutzunut ombi henen waldakundahans ia henen Cunniahans.

Senteden mös me lackamat kijtem Jumalata/ette cosca te meilde saitte sen Jumalisen sarnan Sanan/nin eipe te site ottanuet quin Inhimisen sana waan (ninquin se mös totisesta ombi) quin Jumalā sanan ioca mös teisse uskolisisa waickuttapi. Sille te oletta tullet (rackat weliet) sen Jumalan Seurakunnan Judeas Tauoittaijaxi Christuses Jesuses/Ette te oletta iuri ne samat kersinyet teiden omilda Langoilda/iota he kersinyet ouat Juttailda. Jotca mös sen Herran Jesusen tapoit/ ia heiden omans Prophetans/ia ouat meite wainonut/ ia eiuet he Jumalā kelpa/ia caikille Inhimisille he wasthacoiset ouat/ iotca meite toriuuat puhumasta site Pacanoille/iolla he autuaxi tulisit//senpäle ette he teuteisit heiden synninse aina/Sille se Wiha ombi io lopusa heiden ylitzens tullut.

Mutta me (rackat weliet) sijttequin me hetkexi olema teiste radhellut/ näkyuisten ia ei sydhemesten/ nin me olema site enämin riendeneet teiden casuoitan näkemehē surella halulla. Senteden me tahdhoima tulla teiden tygen (Mine Pauali) caxikerta/Ja Satanas oli meite estenyt. Sille ette mike on meiden Toiuo taicka Ilo/eli meidē Kerskauxen Cruunu? Ettekö te ne ole meidē Herran Jesusen Christusen casuon edes/ henē Tyge tulemisesans? Te oletta wissist meiden Cunnia ia remu.

Enteden eipe me site tactonuet wiwnytte/ ia olema siben mielistynyet/ iämen Athenas yrinens. Ia lehettim Timotheusen meiden Welien/ ia Jumalan Paluelian/ ia meiden Auttaijan Christusen Euangeliumis/ teite wahwistaman ia lohuttaman teiden Vsko- sanne/ Ettei ioeu heickonisi neisse waiuoisa/

pannut)Se on/ eipe toisin taida olla. Sille te tiedhette/ette me olēma sitewartē pannut. Ja quin me olima teiden tykenen/sanoima me sen teille ennē/Ette meiden piti waiua kersimen/Ninquin mős tapachtui/ ia te tiedhette. Senteden ettē mine enämbe tainut odotta/mutta wlos lehetin ette mine tundisin teiden vskon/Senpäle ettei se Kiusaija teite lehes kiusanut olisi/ ia meiden tően turhari tulis.

Mutta nyt esken sittequin Timotheus meiden tygen teilde tullut ombi/ia meille ilmoittanut on teiden vskon ia Rackau- dhen/ia ette te aina muistatta meiden pälen parahari/ halaten meite nehdheren/ Ninquin me mős teite. Silloin me saima (rackat Weliet) teiste lohutoren/caikesa meiden waiuasa ia tuskasa/teiden vskona cautta. Sille nyt me eleme ette te seisot ta Herrasa. Sille minge Kijtorē me taidama Jumalalle mara teiden edesten caiken temen ilon edeste ioca meille ombi teiste meiden Jumalā edes: Me rucolema őte ia peiue sangen couā ette me näkisim teiden casuon/ ia ylesteutteisimme ios iotakin teiden vskostan puuttuis.

Mutta itze Jumala/ia meiden Isen/ia meiden HErran Jesus Christus/asettacā meiden tien teidē tygē. Mutta Herra lisetkőn teite /ia andacan Rackauden teudelisen olla teiden keskenen/ia iocaitzen cochtan (ninqnin me mős olema teihin) ette teiden sydhemen wahwistettu ia laittamatoin olis/pyhydhes Juma lan edes/ia meidn Isen/ meiden Herran Jesusen Christusen tu lemises/ ynne caikein henen Pyheins cansa.

Edes

IIII. Lucu.

Despein rackat Weliet / rucolema me teite / ia manama Herrasa Jesuses / Ninquin te oletta meilde saaneet / quinga teiden pite waeldamã ia kelpaman Jumalalle / ette te enämin teudhe liseri tulisitta / Sille ette te tiedette mitke Reskyt me annoima teille Herran Jesusen cautta. Sille se ombi Jumalã tachto / teiden Pyheus / ette te weltette Hoorutta / ia iocainen teiste tiedheis henen Astians pite pyhydhes ia cunnias / ei himoin halaures / Ninquin ne Pacanat / iotca Jumalasta ei miten tiedhe. Ja ettei yriken sordhasi eli petteisi henen Weliens iossakusa, Asias. Sille ette itze Herra ombi Costaija ylitze caikein neinen / quin me teille enenen sanonut ia todhistanut olema. Sille eipe Jumala meite ole cutzunut saastautehen / waan pyheytehen. Joca nyt ylencatzopi / se ylencatzo ei Jnhimiste waan Jumalan / ioca henen pyhen Hengens andanut on teihin.

Mutta sijte Welielisest Rackaudhesta / eipe te taruitze ette minekirioitaisin teille / Sille te oletta itze Jumalalda opetetudh teite keskenen racastaman / ia sen te mös teette caikein Welien cochtan iotca coco Macedonias ouat. Mutta me manama teite / rackat Weliet / ette te wiele teudhelisemari tulisitte / Ja pyteket olla leuoliset / Ja teidẽ omana askaren totelcata / ia tötetec kette omilla käsillẽne / quin me teille keskenyt olema / ette te cunnialisesta teiten keuteisitte ninen wlconaisten cochtan / ia ettei te heilde miten taruitzisi.

Taruitzisi) se on / Eletteke itze teiten / ia elkette ryppuco mudhẽ caulasa quin ne laiskat Munckit Kerieiset Maanmoriat. Sille ne ouat heiiut Jnhimiset ia pahendanat ne Vskot tomat.

Edespein / eipe me tahdho teilde salata (rackat Weliet) nijste iotca Nuckunet ouat / Ettei te murehdisi ninquin ne muudh ioilla ei toiuo ole. Sille ios me Vskom / ette Jesus cooludh on ia ylesnosnut / Nin pite mös Jumalan nijte iotca nuc

kunet

kunet ouat Jesusen cautta/ henen cansans edestootaman. Sil le sen me sanoma teille/ ninquin Herran sanan/ Ette me iotca eleme ia ielkijniäme Herrā tulemiseen/ eiswingan me ennete nij te iotca nuckunet ouat. Sille ette se itze Herra alasastupi tai uahasta swrella Hwmulla/ ia Ylimeisenengelin ånelle/ ia Jumalan Basunalla/ Ja ne Coolluet Christuses ensin ylesnousevat. Senielken me iotca eleme/ ia ielkimiäme ynne heiden cansans ylestemmatanme piluihin/ site Herra wastan Twlihin. Ja sil lens me aina olema Herran cansa. Nün lohuttacat sis teiten keskenen neille sanoilla.

V. Lucu.

Vtta nijste aijoista ia Hetkiste/ rackat weliet/ ei tarwitze teille kirioittaman/ Sille itze te ratki tie dhette/ Ette se Herran peiue ombi tuleua nin quin Warghas ölle. Sille coska he sanouat/ Rauha on/ Ei ole ychten håte/ Silloin se cadhotus heiden ylitzens eckiste langepi/ Ninquin raskan Waimon kipu/ ia eiuet he saa paeta. Mutta te rackat weliet/ eipe te ole pimeydhes/ ettei se peiue teite ninquin Warghas kåsiteisi/ Te oletta caiki Walkiudhen Lapset/ ia Peiuen Lapset. Eipe me ole ööste eikå mös pimeyrista.

Nün elkē me sis matko/ ninquin ne mwd/ waan olcam walpaat ia raitihit/ Sille iotco macauat/ ne ölle macauat/ ia iotca iouxisa ouat/ ne ölle iouxisa ouat. Mutta iotca peiuen olema/ meidē tule raitihit olla/ Puetetud Vskon ia rackauden Rindarauddalla/ ia Toiuon Rautalakilla autuutehen. Sille eipe Jumala ole meite pannut wihahan/ waan site autuutta omistaman/ meiden Herrā Jesusen Christusen cautta/ Joca meidē edesten cooludh on/ Senpåle ette ios me waluom eli macam/ ynne me henen cansans elemen pite. Senteden manatcat teite keskenen/ ia raketkan toinen toisens/ quin te mös teette. Mutta

Mutta me rucolema teite/rackat Weliet/ ette te tundisitte ne iotca teisse töteteckeuet/ia teiden edesseisonat Herrasa/ia teite neuuouat. Site rackambana heite piteket heiden teghonsa tädhen ia olcat rauhaliset heiden cansans. Mutta me manama teite (rackat Weliet) manatca nijte Tauattomia/ Lohutacat nijte heickomielisijtä/ Kersiket nijte Heicoia/ Olcat kersiuet iocaitzen cansa. Catzocat ettei iocu paha pahalla costa. Waan nouudhattaca site hyue/ seke keskenen ette iocaitzen cochtan. Olcat aina iloiset/ rucolcat lackamat/ caikista kijtteket/ Sille se ombi Jumalan tachto/ Christuses Jesuses teihin.

Elket site Hengi sammuttaco. Elket site Prophetia ylencatzoco. Coetelcat caikia/ia site hyue piteket. Welteket caikest pahast modhosta. Mutta se rauhan Jumala pyhittekön teite coconans/ette teiden coco Hengen/ ynne Sielun ia Rumin casas mahdhais pidhettä nuchtetoin meiden Herran Jesusen Christusen tulemises. Hen ombi wskolinen/ ioca teite cutzunut on/ ioca sen mös tecttepi. Rackat Weliet/rucolcat meiden edesten. Terueteket caiki Welie sen pyhen Suunandanisen cansa. Mine wannotan teite Jumalan cautta/ette te temen Epistolan annatte lukia caikein pyhein Welieni edes. Meiden Herran Jesusen Christusen Armo olcon teiden cansan/ Amen.

Se ensimeinen Tessalonicerein tyge. oli Kirioitettu Athenista.

Aleupu

Alcupuhe. sen Toisen P. Paualin

Epistolan påle Tessalonicerin tyge.

SJine Ensimeises Epistolas oli P. Pauali nijlle Tess
alonicerille ydhen Kysimeisen auanut ia toimittanut
Siite Wimeisesta peiuesta/quin se sama eckist ia ta
paturmast quin yxi Werghas ölle tuleman pite/ Jo
sta he wären lwlon sait/ Ette se Wimeinen peiue oli iwri rat-
ki kåsis/ Senteden ninquin toisinans tule / Ette yxi Kysymus
toisen synnytte/ Sitewarten hen kirioittapi sis temen Episto-
lan/ia izens selkiemest wlostoimitta.

I. Siine j. Cap. Wahuista hen heite sille ijancaikisella Palcalla heiden Vskostans ia Kersimistens caikinaises waiuas/ Ja sille rangastoxella quin heiden Wainolistens pite ijancaikises pinas ylitzekeumen.

II. Siine ij. Cap. Hen Opeta/ Quin se Romarein Waldakunda ennē site wimeiste peiue pite håwiemen/ ia se Antichristus itzens Jumalan edheste ylesnostaman Christikunnas/ ia sen vskot toman Mailman wärille Opille ia Merkille wiettelemen/ Sihenasti quin Christus tule ia henen alaslöpi/ henen Cunnialisella Tulemisellans/ ia coolettapi henen ennen ydhelle Hengelisella sarnalla.

III. Siine iij. tekepi hen mutomat Manauxet/ ia liaten/ Ette he nijte Joutilaita/ iotca eiuet izens omilla Kåsille elete nuchtelisit. Ja ellei he izens parannais/ nin heiden piti heiste cauhistuman. Joca sangen hartasti nyt cwlupi wastan nijte/ iotca Wäret opettaiat ouat ia Hengelisexi cutzutan.

Epistola Tessalonicerein tyge.

I. Lucu.

Auali ia Siluanus ia Timotheus:
Sille Tessalonicerein Seurakunnalle Jumalas meiden Ises ia HERRAS Jesuses Christuses.
Armo olcohon teille ia Rauha / Jumalalda meiden Iselden ia HERRALda Jesuselda Christuselda.

Meidenpite aina Jumalata kijtemen teiden edesten rackat Weliet / quin se cochtolinen on / Sille teiden Vskon sangen casuapi / ia teiden iocaitzen keskenintē Rackaus / ylitzecoohupi toinen toisens cochtan / Nin ette me meiten kerskame teiste Jumalan Seurakunnis / teiden kersimisest ia Vskostan / caikes teiden wainos ia Waiuas iotka te kersitte.

Jotca osottauat / Ette Jumala on oikiasti Domitzepa / ia te otolliseri tuletta Jumalan Waldakundahan / ionga edeste te mös kersitte. Senwori ette oikia ombi Jumalan edes / costaman nijlle Waiuan / iotca teite waiuauat / Mutta teille iotca waiuatan / leuon meiden cansan / Coska Herra Jesus ilmandupi Taiuahasta / henen wåens Engelitten cansa / ia tulisen leimauxen cansa / ioca Coston nijlle maxapi iotca eiuet Jumalata tundenet / ia ylitze ninen iotca eiuet tottele meiden Herran Jesusen Christusen Euangelium. Jotca Vaiuan kersimen pite / sen ijancaikisen Cadhotuxen / sijte Herran Casuosta / ia henen Cunnians wåkewuydheste / coska hen tuleua ombi / ette hen cunnialliseri ilmandupi henē Pyheins cansa / ia ihmeliseri tule caikein Wskolisten cansa. Sille ette meidē todhistoxen teiden tygen / sijte samasta peiueste te oletta vskoneet.

Ja

Ja Senteden me mős aina rucolema teiden edesten / ette mei den Jumala teite otoliseri tekis sihen cutzumiseen / ia ylesteuteis caiken Hywuydhen aicoturen ia sen Vskon waickoturen woimasa / Senpäle ette meiden Herran Jesusen Christusen Nimi teisse ylisteteisijn / ia te henesse / meiden Jumalan ia Herran Jesusen Christusen Armon cautta.

II. Lucu.

Mutta me rucolema teite / racKat Weliet / mei den Herran Jesusen Christusen Tulemisen cautta / ia meiden Seurakūdane henesse / Et tei te nopiasti teiten salli teidē mielesten poiskende / eikä pelietettä / eike Hengen cautta / taicka Puhē cautta / eli Breiuein cautta / quin se meilde olis lehetetty / Ninquin se Christusen peiue käsis olis. Elket kenengen andaco teiten wietelle iollaki modhalla. Sille eipe Herra tule / ellei se Poisloopumus ennen tule / ia se synnin Inhiminen tule ilmoitetuxi / ia se cadhoturen Lapsi / Joca ombi yxi Wastanseisoija / ia itzense ylestorghotta caikein ylitze quin Jumalaxi taicka Jumalan paluelus cutzutan / Nin / ette hen itzens istuttapi Jumalan Templijn / nin quin yxi Jumala / ia teettele itzens / ninquin hen olis JUmala.

Ettekő te muista / ette coska mine wiele olin teiden tykenen / neite teille sanoin ? Ja mike sen wiele estepi / te tiedhette / ette henen pite aijalans ilmoitetuxi tulemā. Sille ette io hen nyt Pahuden waickuttapi salaisesta. Waiuoin se quin nyt pitepi / sen pite poistulemā / ia silloin se Pahaelkinen ilmoitetuxi tule / Jonga HERRA pite tappaman henen suuns Hengelle / ia pite henen cansans Lopun tekemen / Henen Tulemisens ilmoturen cautta sen / Jonga tulemus tapachtupi Perkelen wai kuturen ielkin / caikinaisten walehelisten Wäkein ia Merckein

ia Jhmettein cansa / ia caikinaisten wiettelysten cansa wäryttehen / ninen seas iotca cadhotetuxi tuleuat. Senedeste / ettei he ottaneet rackautta Totudhen polensette he autuaxi tulisit / Ja senteden Jumalan pite lehettemen heille wäkeuen exytoxen / nin ette heiden pite Walhen vskoman / Senpäle ette caiki ne pite domittaman / iotca eiuet Totutta Vskoneet / waan piteuet haluns Wärytehen.

Mutta meiden pite Jumalata aina kijttemen teiden edeste / rackat Weliet / HErralda racastetudh / ette Jumala on teite wloswalinnud alghusta autuatehen / sen Hengen pyhitoxē cautta / ia Totudhen vskosa / Johonga hen teite cutzunut on meidē Euangeliumin cautta / saaman meiden HErran Jesusen Christusen cunnialisen omaisudhen.

Nin seisocat nyt rackat Weliet / ia pitekat ne Sädhyt iotca te opitta / olcon se meiden Sarnastan taicka Breiuiste. Mutta itze meiden Herran Jesus Christus ia Jumala / ia meiden Isen / ioca meite racasti / ia meille annoi ijancaikisen Lohutoxen ia ydhen hyuen Toiuon / Armon cautta / se lohuttacon teiden sydhemen / ia wahuistacon teite caikinaises Opis ia hywese Töese.

III. Lucu.

Despein racka Weliet / rucolcat meiden edesten / ette Herran sana sais edeskieumisen / ia cunnioitetaisijn / ninquin mös teiden tykenen / Ja ette me pelastetaisim nijste hetjuistä ia pahoista Jnhimisiste. Sille eipe Vsko ole iocamiehē. Mutta HErra on Vskolinen / ioca teite wahuistapi ia sijte pahasta warielepi. Mutta me Vskallam meidē Herrā cautta teiste / ette te teet / ia tekeueiset olet ta mite me teille keskenyet olema. Mutta Herra hē asettacan teidē sydhemē Jumalā rackautehen / ia Christusen Kersimisehen.

Mm Mutta

Mutta me keskēme teite/ rackat weliet/ meiden Herran Jesusen Christusen Nimehen/ ette te eroitaisitta teite iocaizesta weliesta ioca sädhyttömesti henens keutte/ ia ei sen Sädhyn ielkin ionga hē meilde saanut on. Sille te tiedette/ quinga teiden pite meite tauoittaman. Sille eipe me ole sädhyttömesti teiden seasan olluet/ emmekä mös ole ilman Leipe ottanut kelteken. Waan tölle ia hielle/ ölle ia peiuelle olema tötetehnet/ ettei me kenengen teiden seas olisi coormana. Ei senteden/ ettei meille se wäki olisi/ Waan ette me izem Esicuuari teille annaisime/ meite tauoittaman. Ja costa me teiden tykenen olima/ sencaltaista me teille keskimme/ Ette ellei iocu tachtois tötetehdä/ eipe se mös söödhe mahdais.

Sille me cwlima/ ette mutomat teiden seasan waeldauat sädhettömesti/ ia ei miten tötetee waan Jouto piteuet. Mutta iotca sencaltaiset ouat/ nijte me keskēme ia maname/ meiden Herran Jesusen Christusen cautta/ ette he leuon cansa tötetekisit/ ia heiden omans Leiuens söisit. Mutta te rackat weliet/ elket wesykö Hyue tekemest. Ellei nyt iocu tottele meiden sanan/ se ylesmerkitket ydhen Breiuin cautta/ ia elkette ychteken meno pitekö henen cansans/ Senpäle ette hen häpijeis/ Elket quitengan hende pitekö quin Wiholista/ waan manacat hende ninquin ychte welie.

Mutta ize Rauhan HERRA/ andacon teille Rauhan aina ia caikella moto. HERRA olcohon teiden caikein cansanne. Se Teruetus minun Paualin kädhelleni/ Joca ombi Mercki caikis Breiuis. Nein mine kirioitan. Meiden HERRAN Jesusen Christusen Armo olcohon teiden caikein cansa/ AMEN.

Kirioitettu Athenista.

Aleupuhe

P. Paualin Epistolan påle Timotheusen tyge.

TEmen Epistolan p. Pauali kirioitapi Esicuuari caikille Pispoille/ quinga heiden pite Opettamã ia hallitzeman Christikunnan caikinaisis Sådhyis ia Wirghoisa. Senpåle ettei taruitaisi Jnhimisten oman
Lwlon ielkin/nite Christituita hallita. I.
Siine j. Cap. Hen keske/ ette pijspan pite alati oikia Vsko ia Rackautta opettaman/ Ja nijte wårie Lain sarnaita wastanseisoman/ Jotca ynne Christusen ia Euangeliumin cansa tactouat Lain cõite waatia. Ja hen sulke lyhikeises Summas/ caiken sen Christusen opeturẽ/ Mihinge Laki kelpapi/ia mös mike Euangelium on/ Ja hen asetta itzens caikille Syndisille ia
murhelisille Omilletunnoille lohulisexi Esicuuari. II.
Siine ij. Cap. Hen keske rucolla caikein Såtõin edeste. Ja kieldepi Waimot sarnamast/ia ettei he mös ylelisesta itzens caunistelisi. Waan olisit Miestens cwliaiset.
Siine iij. Cap. Hen kirioittapi mingecaltaiset Personat pispat eli papit/ia heiden Emenens oleman pite. Nin mös ne Kirconpalueliat/ia heiden Emenet. Ja yliske sen/ ioca sille taualla Pispa pyyte olla. III.
Siine iiij. Hen ilmoitta ne wåret Pispat ia heiden iouckons taicka Eriseurans/ Jotca ninen entisten iwri wastan oleman piti/ Jotca mös seke Auioskeskun/ ette Roan piti poiskieldemen ia piti iwri wastahacoisen Jnhimistẽ Opin ielkin opettaman
wastoin site Oppi/ ionga itze p. Pauali ia mwdh Christiliset opettaneet olit. IIII.
Siine v. Hen neuuo quinga Leskein ia Noorten Waimoin cansa piti sådhettemen/ Ja cutka Lesket piti Seurakunnan auulla ylespidhettemen ia elatettemen. Ja mös quinga ne hyuet

pispat eli papit pidheis cunniasa pidhettemen / ia quinga ne
syypädh pite rangaistaman.
VI. Siine vj. Hen manapi pispoia / ette he puchtaas Euangeliũ
misa pysysit / site sama Sarnan ia elemẽ cansa aina pättemen /
Ja hylkemen turhat ia keluottomat Tapauxet ia Kysymiset /
Jotca waiuoin mailmalisen Kerstamisen ia Rickauxen teden
ylespidheten.

Se Ensimeinen P. Paualin Epistola Timotheusen tyge.

I. Lucu.

Auali Jesusen Christusen Apostoli / Jumalan
meiden Lunastaian keskyn ielkin / ia HErran
Jesusen Christusen / ioca ombi meiden Toiuon.
Timotheuselle minun toimelisellẽ poialle Vs
kosa / Armo / Laupius / Rauha Jumalalda mei
den Iselden / ia meiden HERRalda Jesusel
da Christuselda.

Quin mine keskin sinun Ephesis olla / coska mine Macedoni
an lexin / nin mös tee / ettes neuuoisit mutomille / Ettei he mw
ta opetusta seuraisi / eike mös totteli si Juttuia / ia poluilukuia
ioilla ei loppu ole / iotca Tutkimiset matkan saattauat / enämin
quin paranuxen Jumalan tyge Uskosa. Sille ette se päsum-
ma Keskyiste on / Rackaus puchtahasta sydhemeste / ia hyueste
Omastatunnosta / ia wleokullattomast Uskosta. Joista mwto
mat ouat heirechtenet / ia ouat kiendyneet turhiin Jaritoxiin /
Ja tactouat Ramatuis Mestarit olla / ia eiuet ymmerdhä mi-
te he puhuuat / eli mite he kiinittenet.

Mutta me tiedheme / ette Laki ombi hyue / ios site iocu
oikein

oikein prucapi/ ia tietä ſen/ Ettei nijlle Wanhurſkaille ychten
Laki pandu ole. Waan nijlle Wärillē ia Tottelematoille/nijlle
Jumalattomille ia ſyndiſille/nijlle Julmille ia Riuatuille/nij
le Iſenſtappaille ia Eitinſtappaille/ nijlle Miehentappaille/
Salawoteſille/Pilteinraiſkaille/Inhimiſtenwarcaille/Walecte
lijlle/Walapattoitzille/ia mite muta ſencaltaiſta on quin ſite
terueliſte Opetoſta waſtan ombi ſen autuan Jumalan cunnia
liſen Euāgeliumin ielkin/ioca minulle vſkottu on.

Ja mine Kijten meiden Herra Chriſtuſt Jeſuſta/ioca minū
woimaliſexi tehnyt on/ia luki minun vſkoliſexi/ia aſetti tehen
Wircahan. Minun ioca ennen olin yxi Pilcaija ia wainoia ia
Wäkiualtainen. Mutta Laupius ombi minulle tapachtanut/
Sille mine tein ſen tietemete/epewſkoſa. Mutta ſite runſamaſ
ti ombi meiden Herran Armo ylitzewotanud/ynne ſen Vſkon
ia Rackaudhen canſa ioca Chriſtuſes Jeſuſes ombi.

Sille ette ſe on iwri totinen toſi/ia yxi callis ſana/Ette
Chriſtus Jeſus on tullut mailmahan/nijte Syndiſite wapac-
taman/ioiſta mine olen ſe Enſimeinen. Mutta ſenteden min-
ulle on Laupius tapachtanut/Senpäle ette Jeſus Chriſtus en
ſin minuſſa oſotais caiken pitkemieliſudhen/Nijlle Eſicuuaxi/
iotca henen pälens Vſkoman piti ijancaikiſehen Elemehen.
Mutta Jumalalle ſille ijancaikiſelle Kuningalle coolematto-
malle ia nächtemettömelle ia ainoalle wijſalle/ olcohon Cun-
nia ia yliſtos ijancaikiſudheſa/Amen.

✠ Käſkyn) ſe on/ Chriſtuſeſta ſanata/ninquin hē teſſe ſanopi/Ette hen ombi tullut Mailmahā.

Temen ✠ Käſkyn mine annan ſinun Haltuus minun Poicā
Timothee/ninen entiſten Ennuſtoſten ielkin ſinuſta/Ettes nij-
ſe ſotiſit ninquin Hyue Sotamies/ ia pidheiſit Vſkon ia Hyuē
Omantunnon. Jotca mutomat ouat heiſtens poiſſyſeneet/ia o
uat Vſkoſa Haaxirickohon ſattuneet. Joiſta on Hymeneus ia
Alexander/iotca mine olen Perkelen haltun andanut/ette he hi
litetuxi tuliſit enembi pilcamaſta.

Ennuſtoſten)ſe on/Se opetus iō gas ennen waſtā ottanut olet/ ioca Prophetis kirioitettu ombi. Jerem. 29.

P. Paualin Epiſtola ſe I

II. Lucu.

NJn mine ſis manan / Ette ennen caikia pidhe-
teiſin Rucoxet / Anomiſet / Eſilughut ia Kijto-
xet caikein Jnhimiſten edeſte / Kuningaſten ia
caiken Eſiwallan edeſte. Senpåle ette me la-
kias ia leuoliſes Elemes madhaiſima elå / cai-
kes Jumaliſudhes ia Cunniaudhes. Sille ſe
ombi hyue ia otolinen Jumalan meiden Wapachtaijan edes /
Joca tacto ette caiki Jnhimiſet pite autuaſſa oleman / ia totu-
dē tundemiſehē tuleman. Sille ette yxi Jumala on / ia yxi Wå-
limies Jumalan ia Jnhimiſten wålille / nimiten / ſe Jnhiminen
Chriſtus Jeſus / ioca Itzens andanut on caikein edeſte / Lunaſ-
tuxen Hinnaxi / ette ſencaltaiſta piti aijallans ſarnattaman. Jo-
honga mine mōs aſetettu olen Sarnaijaxi ia Apoſtolixi (Mi-
ne ſanon todhen Chriſtuſeſa / ia en walectele) pacanain Opet-
taija Vſkoſa ia Totudheſa.

2 Timo 1. Nin mine ſis tahdon / ette Miehet rucoliſit ioca paicas / yleſ-
noſtain pyhet kådhet ilman wihata ia epelyſta. Samalmoto
mōs ne Waimot / ette he coctuliſis Watteis / håwuylle ia caino-
udhella heitens cauniſtaiſit / ei palmicoidhulla Hiuxilla eli Cul-
lalla / taica Perlyilla / eli callihilla waatteila / Waan quin ſe ſopi
nijlle Waimoille iotca Jumaliſudhen oſottauat hywein töidh-
en cautta. Waimo oppikan hiliaſudhes / caiken neurydhen can-
ſa. Mutta eipe mine ſalli Waimo opettaman / eike mōs walda
pitemen Mieſten påle / waan oleman hiliaſudhes. Sille ette A-
dam on enſin loottu / ia ſijtte Heua. Ja Adam ei ollut petettu /
mutta Waimo petettijn / ia Ylitzekieumiſen matkan ſaattoi.
Mutta quitengin hen tule wapaxi Laſten ſynnyttemiſen cau-
ta / Jos hen pyſypi vſkoſa ia Rackaudheſa / ia Pyhydheſa puc-
taudhen canſa.

epelyſta) Ettei he napiſeuat Jumalata waſtan / eike epeliſi henē Armoiſtans Omaſtūnoſſa Phil 2.

1 Cor 14.

Gene 1.

Gene 3.

Se-

III. Lucu.

SE on iwri totinen tosi/ Jos iocu Pispan wirca pytepi /hen halapi hyuen töön. Nin pite sis Pispan nuchtettomā oleman/ Ydhen Emennē Miehen/ wälpan/ raitihin/ siuien/ wieroinhol hoian/ Opettauaisen/ ei Joomarin/ ei tappeliā ei kerckehen ilkien woiton ielkin/ Waan cochtulisen/ ei Ridhaisen/ ei ahneen. Joca oman Hoonens hyuesti hallitze. Jolla cwliaiset Lapset ouat/ caiken siueydhen cansa. (Mutta ios iocu ei taidha oman Hoonens edesseiso/ quinga hen Jumalan Seurakunnan edestemurechtipi ?) Ei esken Christitun/ Senpäle ettei hen ylespaisuttuna langeisi laittaiian domion ala. Mutta henen tule mös hyue todhistus pite/ nyste iotca wlcoset ouat/ Senpäle ettei hen langeisi Laittaiian pilcahan ia paulahan.

Samalmoto pite mös Palueliat oleman toimeliset/ ei Caxikieliset/ ei palion Winan ahneet/ ei kärckehet häpiielisen woitō ielkin/ Jotca Vskon Salaudhen puchtahas Omastunnos pitenet. Ja ne pite ensin coeteldaman/ ia sitelehin he paluelcahā costa he nuchtettomat ouat.

Samalmoto pite mös heiden Emēdens siuiet olemā/ ei Laittaiat/ raitiit/ vskoliset caikis cappaleis. Palueliat olcohon yden Emennen Miehet/ iotca heiden Lastens hyuesti edesseisouat/ ia heiden oman Perehens. Mutta iotca hyuesti paluelleuat/ he ansaitzeuat heillens hyuen edeskeumisen/ ia swren wapaudhen Vskosa Christusesa Jesusesa.

Neite mine kirioitan sinulle/ ia toiuon pian tuleuani sinun tyges. Mutta ios mine wiwuyn/ Eettes tiedheisit / quinga sinun pite waeltaman Jumalan Honesa/ ioca ombi sen eleuen Jumalan Seurakunda/ Yxi totudhen Pilari ia perustos. Ja tietteuesti ombi

ti ombi ſe ſwri Jumaludhen Salaus/ ette Jumala on ilmoi-
Hengeſſe) Se tettu Lihaſſa/ wanhurſkautettu Hengeſſe/ nechty Engeleildä/
pyhe Hengi yliſ ſarnattu Pacanoille/ vſkottu mailmaſa/ yleſotettu Cunniahā.
tepi Chriſtuſta Euāgeliumis ia vſkoſa/ iōga mu toin caiki Mailma domitze ia pilcapi.

IIII. Lucu.

Vtta Hengi ſanopi ſelkieſti/ ette wimeiſille a-
ijoilla/ mwtomat loopuuat wſkoſta/ ia waari-
nottauat wiettelewiſiſt Hengiſte/ ia Perkelei-
den Opetureſta/ Nijnnen cautta iotca Wl-
conkullaſudhes Walhenpuhuiat ouat/ ioilla
Omatundo on Poltinraudalla merkittu/ ia kiel
2. Timo 3. deuet Awioſkeſkun/ ia waatiuat Roaſta weltemen/ iotca Ju-
a. Petri 3. mala loi nautitta Kijtoxen canſa ninen Vſkoliſten/ ia nijllen
iotca totudhen ymmerttenyet on. Sille ette caiki mite Jumala
loonudh on ſe ombi hyue/ ia ei miten poishyliettepä/ iota Kij
toxen canſa nautitahan. Sille ſe pyhitetän Jumalan ſanan
ia rucoxen cautta. Coſkas ſencaltaiſta Welicin edeſſepidhet/
ſijtte ſine olet Jeſuſen Chriſtuſen hyue Paluelia/ yleſkaſuatettu
2 Timo 1. Vſkon ſanois ia hyues Opiſſa/ iōga tykene ſine alati ollut olet.
Titum 3. Mutta keluottomat ia Akmmeliſet Jutudh welte.

Mutta paramin hartijoita itzeſinuas Jumaliſudhes/ Sille
ſe rumilinen harioitus wähen kelpapi. Mutta Jumaliſus on
caikis aſiois tarpelinē/ ia iolla ouat ſeke nykyſen ette tuleuaiſen
Elemen lupaxet. Teme ombi iuri wiſſiſte toſi ſana/ ia caikella
modholla otolinen waſtā otettapa. Sille ſitewarten me mōs
tōteteme ia pilcatamme/ Ette me ſen Eleuen Jumalan päle
toiuonudh olema/ ioca ombi caikein Jnhimiſtein wapachta-
ia/ mutta erinomaiſeſta ninen Vſkoliſten. Neite ſine mana ia
2. Timo 2. opeta. Elkōhōn kengen ylencatzoco ſinun Noruttas/ Waan
ole yxi Eſicuua nijlle wſkoliſille ſanaſa/ menoſa/ rackaudheſa/
Hengeſe/ Vſkoſa/ puchtaudheſa. Ota.

Ota wari luguſta/ manauxeſta/ opiſta/ ſihenaſti quin mine tulen. Ele wnodha ſite Lahia quin ſinuſſa on/ ioca ſinulle annettu on Prophetian cautta/ Pappein kätten pålepanemiſen canſa. Ota neiſte waari/ pyſy neiſſe/ ſenpåle ette ſinun meneſtuxes caikeinedes iulki olis. Ota itzeſtes waari/ ia opiſta/ pyſy alati neiſſe. Sille ios ſine ſen teedh/ ſijtte ſine itzeſinuas autat/ ia iotca ſinua cwleuat.

V Lucu.

SIte wanha ele hartaſti rangaitze/ Waan mana hende ninquin Iſe. Nijte Noorija ninquin Welije. Nijte wanhoia Waimoia ninquin Aᵉitije. Nijte Noria ninquin Siſarita/ caiken puchtaudhen canſa. Cunnioita ne Leſket iotca oikeat Leſket ouat. Mutta ios iollaki Leſkelle Lapſia on/ eli laſtelapſia/ ne oppicahat enſin omans Honens Iumalalliſeſta hallitzeman/ ia Wanhembains welan maxaman. Sille ette ſe on hyueſtitechty/ ia otolinen Iumalan edes. Mutta ſe ombi yxi oikea Leſki/ ioca yxinens on/ ioca henen toiuons Iumalan påle aſettapi/ ia pyſypi alati rucoxiſa ia anomiſes öte ia peiue. Mutta ſe ioca hecumaſa elepi/ ſe ombi eläuene coolludh. Sencaltaiſta mana/ ette he oliſit nuchtettomat. Mutta ios iocu henē Omains/ liaten henen Perehens/ ei edeſteinurechdhi/ ſe ombi Vſkon poiſkieldenyt/ ia on pahembi quin iocu Pacana.

yxinens) Se on/ Ionga edeſte ei yxiken murechdi mutta on yxinēs

Ele ſalli iocu Leſki wloſwalitta noorembi quin Cuſikymmende aijaſtaica/ Ioca on ollut ydhen Mieden Emende/ iolla ombi todhiſtos hyuiſte töiſte. Ios hen Lapſia yleſkaſuattanut on. Ios hen on Hooneſenottanut. Ios hen Pyhein ialcoija peſinyt on. Ios hen nijte Murecheliſie on auttanut Ios hen on ollut caikiſa hyuiſſe töiſſe achkera. Mutta ne nooret

(* cariachtuuat) Nijste hyuiste peuuisti / quin hellle ombi Almunsasta ia ychteizē Canssan auusta / keuuet ioutilassa ia laiskana.

Lesket poishylke / Sille costa he * cariactuuat Christusta wastan/nin he tactouat hoolla/ioilla ombi heiden domions et te he sen ensimeisen Vskon rickonut ouat. Sihen he ouat mös ioutilat/ia oppiuat iorendeleman ymberi Hooneita. Ja/eipe he waiuoin ole ioutilat/mutta mös kielincandaijat ia ylenwisut/ ia puhuuat nijte quin ei pidheisi.

Nin mine sis tahdhon ette ne nooret Lesket Hoolisit/Lapsia synnyteisit/ Hoonen hallitzisit / ei ychten tila annaisi sille Wastanseisoijalle pahasti puhuman. Sille ette io mwtomat o uat tacaperin palaineet Perkelen ielkin. Cussa nyt iolla vskolisel la miehelle eli Waimolla on Lesket/se heiden edhenskatzocan/ ia elken Seurakunda raskauttaco/Senpäle ette nijlle iotca oikiat Lesket ouat/madhais teutyue.

Ne Papit quin hyuesti edesseisouat/ pite keluolisna carinaises Cunniasa pidhettemen/ enimen ne iotca töteteke uet sanas ia Opis. Sille ette Ramattu sanopi/Ei sinun pidhe Töhärien swta kijnisitoman. Ja yxi Tömies ombi Palcans wärdi. Ele

Deut 25. salli Papin wastan ychten Cannet ilman cachta eli colme To

1 Cor 4.

Matt 10. dhistusta. Jotca synditeke uet/nuchtele caikein edesse/Senpäle ette mös mwdh pelkeisit.

Mine todhistan Jumalā /ia Herran Jesusen Christusen/ia wlosvalittudhē Engelein edes/Ettes neite pidhet/ilman oma hyuelwlo /ia ele miten tee hembeydhes ielkin/Ele nopiasti iongun pälle Kättes pane. Ja ele mös osalinen ole mwinen synniste. Pidhe itzes puhdassa. Ele sillen Wettä ioo/waan nautitze iotakin Wina Maghos tedhen/ia ettes vsein sairas olet.

(hyuelwlo) Ettei sine ychtē asia eli persona catzo eike auta temen Opin ia Sädhyn wastoin/ iongun wallā taickā ysteuuyden woori.

Mwtomadhen Inhimisten synnit ouat ● iulki/ ette me ne ennen domita taidhama. Mutta mwtomadhen tuleuat ielisite iulki. Samalmoto mös mwtomat hyuet tödh ouat ennen iulki Ja ne quin mwtoin ouat/ eiuet neken taita salatta.

Julki

* Julki) Mwtomadhen Eriseuraisten/ia pahain Jnhimisten meno om bi nin iulki/ettei yxiken site taidha peitte iongun Wleoncullasudhen alla. Waan/echke monicadhat iongũ aigan site peitteuet/wÿmein se tule qui tengin ilmei. Nin mös wastoinpein. Mwtomat eleuet ia opettauat Juma lisesta/nin ette se iulki on/ ia iocahengen paranda. Mutta monicachtain Puheita ia Töite/ei mixiken pidhete/sihenasti quin aica sen wimein il moitta/ette se on hyue ollut.

VI Lucu.

E Oriat iotca ikeen alla ouat/pite heiden Her rains caiken Cunnian keluolisna pitemen/Sẽ påle ettei Jumalan Nimi ia opetus pideisi pil cattaman. Mutta ioilla ouat vskoliset Herrat/ elköhön nijte ylencatzo senwoxi ette he Welie xet ouat/waan olcohot site enemin cwliaiset/ ette he vskoliset ouat/ia rackahat/ia osaliset hyuisse töisse. Neite sine opeta ia mana. Jos iocu toisin opetta/ia ei pysy meiden Herran Jesusen Christusen teruelisis sanoisa/ia sijnã Opisa ioca Jumalisudhesta ombi/ hen ombi * pimiinnyt/ia ei miten taidha. Waan on * sairas Kysymisis ia Sanãcampaux is/ioista nouse Cateus/Rijta/Håueisus Pahatlwlot/turhat co etuxet ninen Jnhimisten keskene iotca mielesens riuatudh ouat ioilda Totuus ombi poisotettu. Jotca lwleuat ette Jumalisus õbi yxi Woitto. Erite sinuas nijste pois. Mutta se ombi yxi swri * Woitto/ Joca Jumalalinen õbi/ia tytypi onnellens. Sille eipe me miteken ole Mailmahan toonehet. Senteden ombi iulki/ ettei me mös miteken taidha teste wlos wiedhã. Mutta cosca meille on Elatos ia waattet nihin me tytykem. Sille iotca Rickaxi tachtouat tulla/ne langeuat kiusauxeen ia Paulahan/ia moneen tyhmijn ia wahingolisijn Himohin/ iotca wpottauat Jnhimiset huckauxeen ia cadhotuxeen. Sille

ette.

*pimiinnyt) Se on/ Hẽ ombi wa ijonut henẽ aija toxisans/ia ei ke sten lucu pidhe.

Sairas) walch ombi alati Sai ras/ia taruitze möda todda/pa ica ia neuuo.

* Woitto) Se on/Ninquin Ju malisus olis io cu Caupan wir ca/ioilla Cunnia eli Rickaus pide is pytemen/ia ei ainostãs Juma lata sen cautta palwelaisi.

ette Ahneus on caikein pahuten iuri. Johonga mutomat ouat himoineet/ia ouat wſkoſta poiſexyneet/ia ouat ſaattanuet itzellens palion Murechta.

Mutta ſine Jumalan Inhiminen carta ſencaltaiſta/ia noudhata wanhurſkautta/Jumaliſutta/Vſkoa/rackautta/Kerſimiſte/Lakiutta. Campa yxi hyue Campaus Vſkoſſa/ kåſite ſite ijācaikiſta Elemete/Johonga ſine mős cutzuttu olet/ia tūnuſtanut olet yden hyuen tūnuſtoxē monein Todiſtain edes.

Murechta) ſeon Murehē/hoolē tuſkan ia adiſto xen canſa őte ia peiue waluo Rahan ielkÿn/ettei he coſkan rydhy.

Mine keſken ſinua Jumalan caſuon edes/ ioca caiki cappalet eleuexi tekepi/ ia Chriſtuſen Jeſuſen edes / ioca Pontiuſen Pilatuſen alla tunnuſti hyuen Todhiſtoxen / ette ſine pidhet Keſkyn ſaaſtatoina/nuchtetoina/hamā meiden Herran Jeſuſen Chriſtuſen Ilmoituxen aſti/Jonga aijalanſa meille oſottapi ſe autuas/ia ſe ainoa waldias/ſe Kuningaidhen Kuningas/ia ſe caikein Herrain HERRA/ iolla ainoalla ombi coolemattous/ Joca aſupi ydhes Kircaudheſa/iohonga eikengen tulla taidha/Jota ei yxiken Inhimiſiſte ole nåhnyt/eike taida nåhdå/Jolle olcohon Cunnia ia ijācaikinen waldakūda/ Am̄.

Ninquin mős Chriſtus Ricka uoden wetåpi O hdaken werdaxi Matt. 13.

Johan.1

Keſke nijte quin Rickat ouat teſſe Mailmas/ Ettei he oliſi coriaſmieles/eike mős paniſi Toiuonſa ſen wiſſittőmē Rickaudhen påle/Mutta ſen Eleuen Jumalan påle/Joca meille caikinaiſt rūſaſti andapi nauttiaxēme/Ette he hyue tekiſit/ia Rickaxi tuliſit hyuiſte tőiſte/oliſit kerckeet andamahan/ kernaſti auulliſet oliſit/tauaroitziſit itzellens hyuē Peruſtoxen edeſpein/ ette he kåſitteiſit ijancaikiſen Elemen.

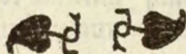
O Timothee/ketke ſe quin ſinun taghas pandu on. Ja welte hengettőmet ia keluottomat Jutudh/ia Rijdhat iotca wårin kerſkatuſt Conſtiſta tuleuat/ionga mutomat edeſtoouat/ ia exyuet Vſkoſta. Armo olcohon ſinun canſas. Amen.

Kirioitettu Laodiceaſta/ ioca on yxi Påcaupūgi Phrygias Pacatianaſſa.

Paualin Epistolan påle
Timotheusen tyge.

TEsse Epistolas manapi P. Pauali Timotheust/ Et te hen nin edesteuis/quin hen on ruuennut Euangeli umi hokemahan/quin kylle mős tarpelinen oli/ Sil le ette monda poislangeisit. Sihen mős falskit Hen get ia Opettaijat iocapaicas ylestulit. Senteden tule Pijspan alati waluo/ia Euangeliumis tőtetehdå. I. II.

Mutta erinomaisesta iij. ia iiij. Cap. hen ilmoitta/sen waa= III. IIII.
ralisen aijan/quin Mailman lopusa tapachtupi /sijnå ette yxi falski Hengelinen Eleme pite caiken Mailman wiettelemen wl coisen Kircaudhen cansa/ Jonga alla caikinainan Pahuus ia Håpie pite peitetyne oleman.

Se Toinen P. Paualin Epistola
Timotheusen tyge.

I. Lucu.

PAuali Jesusen Christusen Apostoli/ Jumalan tahdon cautta/ sen Elemen Lupauxen ielkin Christuses Jesuses.

Minun racfalle Poijallani Timotheuselle.

Armo / Laupius / Rauha Jselde Jumalalda/ia JEsuselda Christuselda meiden HErralda.

Mine

Mine kijten Jumalata/ iota mine paluelen hamaſta minũ
Wanhamiſtan/ puchtas Omaſtunnos / ette mine lackamata
pidhen ſinun muiſtoſa minun Rucouriſani/ ölle ia peiuelle/ ia
mine halan ſinua nådhereni (quin mine muiſtan ſinun kyne-
lis påle) ſenpåle ette mine ilolla teuteteiſijn / coſka ſe wilpitö-
in Vſko/ioca ſinuſſa ombi/tule minun mieleheni/ Joca mös en-
nen aſui ſinun Ammåſes Loidas/ ia ſinun Eitiſes Eunicas /
ſen mine wiſſiſte tiedhen/ ette mös ſinuſſa.

Jonga ſyyn tedhe mine ſinua manan/ettes yleſ heråytet ſen
Jumalan Lahian/ioca ſinuſſa on/minun Kåtteni pållepane-
miſen cautta/ Sille ettei Jumala ole andanut meille pelcauxen
Henge/ waan wåkewuydhen/ia rackaudhen/ia raitiudhen. Se-
teden ele håpie meiden HErran Jeſuſen Chriſtuſen todhiſtuſ-
ta/ei mös minua/ioca olen henen Fanginſa/ waan ole oſalinē
Euangeliumin waiuas/ Jumalā wåen peråſte/ioca meite on
autuaxi tehnyt/ia on cutzunut ydhen pyhen Cutzumiſen canſa/
meiden töiden pereſte/ waan henen Aiuotuxens ia armös pe-
reſte/ioca meille annettu on/Chriſtuſes Jeſuſes ennen ijancai-
kiſita aicoija. Mutta nyt hen on iulki tullut meiden Wapach-
taijan Jeſuſen Chriſtuſen Jlmeiſtuxen cautta/ Joca toſin Co-
lemalda wåen poiſotti/ ia Elemen ia coolemattudhen menon
Walkiutehen edeſtoi Euangeliumin cautta / Johöga mine olē
pandu Sarnaijari ia Apoſtolixi ia Pacanaiden Opettaijaxi.
Jonga ſyyn tedhen mine mös neite kerſin / Ja en quitengan
håpie. Sille mine tiedhen/kenen påle mine vſkon / ia olen wiſſi/
ette hen woipi minulle ketke Vſkotuncaluni/ſihen peiuen aſti.

Pidhe itzes ninen teruelliſten ſanain Eſicuuan ielkin / iotcas
minulda cwllut olet/ſijte Vſkoſta ia Rackaudheſta/Chriſtuſes
Jeſuſes. Teme hyue Vſkottucalu ketke pyhen Hengen cautta/
ioca meiſſe aſupi. Sen ſine tiedhet / ette caiki iotca Aſias ouat
ne löwndh minuſta/ ioinenga ſeas ombi Phigellus ia Hermo-
genes.

genes. HERRA andacohõ Laupiuns Onesiphorin perehen/ Sille se on wsein minun wirghottanut/ ia ei håuennyt minun Cahlettani/ Waan costa hen oli Romissa/ tutkasi hen wisu/masti minun ielkijn/ ia lewsi minun. HERRA andacon henē leute Laupiudhen sinå peiuenå HERRAN tykene/ Ja quin/ga mones cappales hen minun auwulinen oli Ephesis/ sine pa/rahin tiedhet.

II. Lucu.

Jn wahuista nyt sinus/ minun poican sen Ar/mon cautta quin on Christuses Jesuses. Ja mi/te sine olet minusta cullut monen Todhistaian cautta/ anna ne vskolisten Juhimisten haltun iotca soueliat olisit muita mös opettamã. Kersi sine sis waiua ninquin Jesusen Christusen hy/ue Sotamies. Ei yriken Sotamies secoita itzens Elatoxen asi/toihin/ Senpåle ette hen sille kelpais ioca henen Sotamiehexi y'esottanut on. Ja ios iocu mös kiluoittele/ ei hen crunata/ ellei hē toimelisesta kiluoittele. Peltomiehen/ ioca pellon prwca/ pi/te ensin hedhelmeste nautitzeman. Merckitze mite mine sanon. HERRa andacon sinulle ymmerdhyxen caikis cappaleisa. Muista Jesusen Christusē påle/ ioca on ylesnosnut nijste Cool/luista/ Dauidin siemenesse/ minun Euangeliumin ielkin/ iossa mine waiua kersin/ Cahleisin asti/ ninquin iocu Pahointekie/ Waan Jumalan sana ei ole sidhottu. Senteden mine kersin caiki/ ninen Wlosualittudhen tedhen/ senpåle ette he mös ter/ueydhen saisit Christusesa Jesusesa/ ijancaikisen Cunniã cansa.

Se on iwri wissisie tosi. Jos me olema ynne coolleet/ nin me mös ynne elemme. Jos me kersime/ nin me mös ynne halit/zemma. Jos me henen kiellenme/ nin hen mös meite kieldé. Ellei me hende vsko/ nin hē iåpi vskolisexi/ Ei hen taidha itzens kiel

te

te. Sencaltaista sine mana/ia todhista HErran edesse/Ettei he rijtelisi sanoista ei mihingen tarpesen/waan ninen poiskiendy=misexi iotca peldecwleuat.

Pydhe itzes Jumalalle osotta toimelisexi ia laittamattoma=xi Tömiehexi/ioca oikein iacais Totudhen sanan. Mutta hen gettömat ia keluottomat sanat poisheite. Sille se saatta palio

Titum 1. Jumalatoinda meno/Ja heidē puhens ymberinssöpi ninquin Crapu. Joinenga lughusta ombi Hymeneus ia Philetus/iotca Totudhesta ouat pois horiuneet/ ia sanouat Ylesnousemisen io tapachtunexi/ia ouat mwtomatten Vskon poiskiendeneet.

Mutta se wahwa Jumalan Perustos quitengin seiso/ia pi=tepi temen Jnsiglin. HErra tundepi ne iotca henen Omans ouat. Ja poismengen wärydhesta iocainen quin Christusen Nimen manitzeuat. Mutta ydhes swres Hoonesa/ei ole wai=uoin Cullaiset ia Hopiaiset Astiat/ waan mös Puiset ia sauiset: Ja mwtomat tosin Cunniaxi/Mutta mwtomat häpiexi. Jos nyt iocu itzens puhdista sencaltaisista Jnhimisiste/se tule pyhi=tetyxi Astiaxi cunnia warten/ perehēisenelle tarpelisexi/ ia cai=kijn hyuihin töihin walmistetuxi.

Noorudhellisēt Himot welte. Mutta noudhata Wanhurs=cautta/Vskoa/ Rackautta/ Rauha caikein ninen cansa iotca puchtast sydhemest HERRA auxensh wtauat. Mutta hul=lut ia turhat Kysymiset pois hylie/tietedhen/ ette he waan rij=dhan synnyttenet. Mutta HErran paluelian ei tule olla rijdha=isen/waan siuien olla iocaista wastan/Opetauaisen/ ioca taita nijte pahoija kersie hiliasudhesa/ia nuchteleuaisen nijte Wast hacoisita. Jos Jumala annais heille ioskus paranoxen/ site Totutta ymmertemehē/ia iellē sraidhistuisit Perkelen paulasta/ iolda he fangitudh ouat/henen tachtons ielkin.

Lucu III.

Utta sen sinun pite tietemen/Ette wimeisis ne peiuine waaraliset aijat lehenyuet. Sille ette tuleuat ouat Inhimiset iotca itzeheitens racastauat / Ahneet/Kerskaiat / Coriat/Pilcaiat / Wanhembittens tottelemattomat / Kijttemettómet/ Jumalattomat/ Halutomat / Lijtoittomat / Laittaiat/ Irtaliset / Armottomat / Hyuein wihaiat/ Petteiet/ Tuimat / ylespaisutetud. Jotca hecumata enemin racastauat quin Jumalata. Joilla ombi yxi Jumalisen menon paiste/mutta sen wioman he poiskieldeuet. Ja carta sencaltaisia. Sille nijste ne ouat iotca hoonesta hoonesen ioxeuat/ia wieuet Waimocaiset fangina/ iotca synneille ouat sálytetydh / ia iotca moninaisten himoin cansa kieuuet/ Alati oppiuat / ia eiuet coskan taidha Totudhen tundemiseen tulla.
1 Timo 4
2 Petri 3.

Mutta quin Jannes ia Jambres Mosesta wastanseisoit/ Niin námekin mós Totuutta wastanseisouat/Ne ouat Inhimiset mieleste turmelludh / keluottomat Uskohon. Mutta ei heiden pidhe sillē menestymē. Sille ette heiden Hulludhens pite caikille iulki tulemā/ Ninquin mós ninēki oli. Mutta sine olet noudanut minun Opetustani/minun sáátyni/minun aiuotustani/minun Uskoni/minun pitkemielisutani/minū rackauttani/ minun Kersimisteni/minun wainomisiani/ minun waiuoiani / Jotca minulle tapachtuit Antijochias/Iconiosa / Lystris/ iotca wainomiset mine sielle kersin/ Ja caikista HErra on minun pástenyt. Ja caiki Jotca Jumalisesta tachtouat ele Christuses Jesuses / heiden tule wainomista kersie. Mutta ninen pahain Inhimisten ia pettenellisten cansa/ tapachtupi iota edhembi site pahembi / ette he itze exyuet/ia saattauat exymehen.
Exod. 7.
Acto 14.

Mutta Sine / pysy nijse / iotas oppenudh olet / ia sinulle wskottu ombi/ Senuoxi ettes tiedhet keldes oppenudh olet/ Ja

ettes Lapsudhesta olet pyhet Ramatudh tainudh/iotca sinus taitauat wijsata autuutehen/sen Vskon cautta Jesusen Christusen påle. Sille ette caiki ramatudh Jumalalda wlosannettut ombi tarpelinen Opixi/nuchtexi/oijennoxexi/tauoituxexi/ ioca ombi Wanhurskaudhesa/Ette se Jumalan Inhiminen olis te udelinen caikijn hyuihin töihin souelias.

IIII. Lucu.

In mine nyt todhistā Jumalan edes ia HERRAn Jesusen Christusen/ioca on domitzepa ne Eleuet ia coolluet henē Ilmestuxesans/ ia henē Waldakunnasans/ Sarna sana/pidhe påle/seke aijalla ette aijati/rāgaitze/nuchtele/ mana/ caiken siueydhē ia opetuxen cansa. Sille ette aica tulepi costa eiuet he woi site terueliste oppia kersie/ Waan heiden pite omansa Himonsa ielkin itzeheillens Opetaijat cocoman/ette heille Coruat syhyuet/ ia poiskiendeuet tosin Coruansa Totudhesta/ia heidens Turhijn iuttuin kiendeuet.

Mutta walua sine caikisa asijoisa/Kerste waiuoisa/tee yden Euangeliumin Sarnaijan Töö/ toimita teudhelisesta sinun Wircas. Sille ette itze mine io wffrataan/ia minū ercandumiseni aica lehestupi. Mine olē hyuē Campauxē campanut/Jooxun mine påatin/vskon pidhin. Edespein ōbi minulle tehdhel lepandu se Wanhurskaudhen Crunu/ionga minulle HERRA/se wanhurskas Domari sinā peiuene andapi. Mutta ei ai nostans minulle/waan mōs caikille/ iotca henen Ilmestuxens racastauat.

Ahckeroitze sinus/ettes pian tulet minun tykeni. Sille ette Demas minun ylēannoi/ia halasi tāte Mailma/ia lexi Tessalonicahan. Crescens Galatiahan. Titus Dalmatiahan. Lucas ōbi yxinens minun cansani. Ota Marcus tyges/ ia too hende sinun

nun cansas/ Sille hen on minulle sangen tarpelinen palue-
luxehen. Tichicum mine lehetin Ephesijn. Sen Caapun ionga
mine ietin Troadas Carpusen tyge/ too tullesas/ ia ne Kiriat/
mutta liateckin ne Permet. Alexander se Waskē Seppe ombi
minulle palio paha osottanut/ Maxacon henelle HERRA
henen töense ielkin. Josta sine mös itzes cauata. Sille hen on
hartasti meiden Sarnoijanme wastanseisonut.
I. Minun ensimeisise Wastauxisani eikengen minun tykenens
seisonut/ waan caiki minun ylenannoit/ Elken se olgho heille
tygeluettu. Mutta HErra minun tykenens seisoi/ ia wahwisti
minua. Senpäle ette minun cauttani Sarnan piti kijnitette-
men/ ia caiki Pacanat piti cwlemā. Ja mine pelastettijn Jalo-
peuran suusta. Mutta HERRA pelastapi minun caikes-
ta pahasta tööste/ ia auttapi minun henen taiualisen Walda-
kundahans/ ionga olcohon Cunnia ijancaikisesta ijancaikisehē/
II. AMEN.
Terwetā Priscam ia Aquilam/ Ja Onesiphorin perechte. Eras-
tus ieij Chorintijn. Mutta Trophimum mine iätin Miletos sai
rasna. Ahckeroitze/ ettes ennen taluia tulisit. Terwettepi sinua
III. Eubulus ia Pudens/ ia Linus ia Claudia/ ia caiki Weliet. HEr
RA Jesus Christus olcohon sinun Hengens cansa. Armo olco-
hon teiden cansan/ AMEN.

Kirioitettu Romista se Toinen Epistola Timo-
theusen tyge/ costa Pauali toisella haaualla
sen Keisarin Neron eten edestootin
ia seisotettin.

Alcupuhe P. Paualin Epistolan påle Titusen tyge.

TEme on yxi Lyhykeinen Epistola / Mutta quitengin yxi sangen Christilinen Oppi / iossa caikinaiset ouat nin sepesti påtetydh / iota iocu Christittu taruitze tiete / ia ielkin ele.

I. Ensin hen opetta / mingemotoisen Miehen Pispan eli Piteije hẽ papin olla tule / nimitten / ioca hurskas / toimelinen ia Oppenut on Euangelium sarnaman. Ja ioca nijte wårije Tódhen ja Jnhimisten Såtyin Opettaija poispanisi. Jotca aina Vsko wastan sotiuat / ia Omattunnot sijte Christilisesta Wapaudhesta poissijrteuet / Jnhimisten Tódhen Fangiuxeen / ninquin ne pidheis Jumalan edes wanhurskaxi tekemen / Jotca quiten gin ei mihingen kelpa.

II. Toisesa hen opetta caikinaiset Sådhyt / Wanhat / Noret / Waimot / Miehet / Herrat ia Palueliat / quinga cungin pite henens keuttemen / ninquin ne iotca Christus Coolemallans ansanut on Perimisexi ia Omahisexi.

III. Colmanesa hen opetta nijte mailmalisia Esiuallotija cunnioitta ia cwlla. Ja taas hen edeswetå sen Armon / ionga Christus meille on ansanut. Ettei yhdenken pidhe lwleman sijnå kylle oleuan / ette Esiualda cwllan ia cunnioitetaan / senwoxi ette caiki meidhen Wanhurskauten ei ole miteken Jumalan edes. Nin hen mós neuuo cartaman nij et niskurita / iotca Eriseura matkan saattauat.

Tituſen tyge.

I. Lucu.

PAuali Jumalan Paluelia/mutta Je
ſuſen Chriſtuſen Apoſtoli/ ſarna⸗
mahan Jumalan Wloſwalituille Vſ
coa/ia Totudhē tundemiſta/ioca ſaat
tapi Jumaliſutehen/ſijnä ijancaikiſen
Elemen toiuouxes. Jonga Jumala/io
ca ei taidha walhedhella/ lupaſi ennē
ijancaikiſta aica. Mutta aijallans hen
on ilmoittanudh henen Sanans ſar⸗
nan cautta/ioca minulle vſkottu ombi/Jumalan meiden wa⸗
pachtaian keſkyn ielkin.

Tituſelle minun toimeliſelle Poijallen/ meiden molembaid⸗
hen Vſkon ielkin.

Armo/Laupius/ Rauha Jſelde Jumalalda/ia HERralda
Jeſuſelda Chriſtuſelda/meiden wapachtaialda.

Sen ſyyn teden mine iätin ſinun Cretahan/ette ſinū pite pää⸗
nens toimittaman mite wiele puutui/ia aſetta cuhungin Cau⸗
pungin Papit/ninquin mine ſinulle keſkenyt olen. Jos iocu om
bi nuchtetoin/ydhen Emennen Mies. Jolla vſkoliſet Lapſet
ouat. Ei paneteltudh/ette he ioomarit ia cangiat ouat. Sille et
te Piſpan tule nuchtettoman olla/quin Jumalan Hoonenhal
tian. Ei Tylyn/ei kirrin/ei winanioomarin/ei tappelian/ei kerc⸗
kehen ilkien woiton ielkin/Waan wieroinholhoijan/hyuein ra⸗
caſtaijan/Taualiſen/hurſkā/pyhē/puchtā/Ja kijnipiteuen ſijte
ſanaſta quin wiſſi ombi/ia opetta taita/Senpäls ette hē mös
wäkene olis manaman Terueliſen Opin cautta/ia ylitzewoit⸗
taman nijte Waſtanſeiſoita.

Tylyn) Joca or
man pääns tel⸗
kin elepi/eikeren
tottele/ Waan
tachto iocaiſta
hende wälte. Ja
on Itzeuallainē.

Sille ette monda on Julma ia turhan Puhuiata ia Mie-
len wändeite/ enimesti ne iotca Ymberileickauxesta ouat/ qui
nenga suun pite tukittaman/ Jotca coco Hooneet yleskiendeuet
ia opettauat nijte quin ei kelpa / häpielisen Woiton tedhen.
Epimenites. Sanoi yxi heiste/ heiden oma prophetans/ Ne Cretalaiset ouat
aina walechteliat/ pahat Pedhot ia laiska watzat. Teme todh-
istus on tosi/ Sen syyn tedhen nuchtele heite hartasti/ Senpäle
ette he teruet olisit vskosa/ ia ei tottelisi Judasten Turhi iuttu
ia ia Jnhimisten keskyiä / iotca Totudhesta itzens poiskiende-
uet. Caicki tosin ouat puchtat nijlle Puchtaille/ Mutta nijlle
Saastaisille ia Wskottomille ei ole miten puhdas/ Waan saas
tainen on seke heiden Mielens ette Omatundons. He sanouat
tundeuans Jumalan/ Mutta töillens he sen kieldeuet/ ette he
ouat cauhistos Jumalan edhese/ ia ouat couacoruaiset/ ia ouat
caikijn hywin Töihin keluottomat.

II. Lucu.

Vtta puhu Sine ninquin sopipi sen teruelisen
Opin ielkin. Ne wähat/ ette he raitijd olisit/ cun
1 Timo 6. nialiset/ taualiset / teruet Vskosa/ Rackaudesa /
Kersimisesä. Ne wanhat Waimot samalmoto
Ette he itzens kieuteisit/ quin Pyhein sopipi / ei
Laittaijat olisi / ei Winanioomarit/ ette he hy-
uije Opetaisit. Joilda ne Nooret Waimot tauoija oppisit/ et
te he heiden Miehiensä racastaisit/ Lapsensa racasna pideisit
siuijet olisit / puchtat/ Talooliset/ hyuet/ heiden Miestes alamai
set. Senpäle ettei Jumalan Sanan pidhe pilcatun oleman.
Samalmoto mana mös ne nooret Miehet/ ette he taualiset o-
lisit.

Caikellamodholla aseta itzes Esicuuaxi hyuihin Töihin/ wil

pittömen

pittömen Opetuxen cansa/Cunnialisudhen cansa/teruelisen ia nuchtettoman sanan cansa. Senpäle ette se Wastanseisoia madhais håuete ia ei miten olla/quin hen machta meiste paha sanoa. Nite Paluelioita mana/Ette he heiden Herrains alamaiset olisit/caikisa heille keluoliset. Ei narisiat/ ei poiswetteuei set/Waan caiken hyuen Vskon osottadhen/ Senpäle ette he sen Jumalan meiden wapachtaian Opin caikisa caunistaisit.

Sille ette ilmestynyt ombi se teruelinen Jumalan Armo caikille Inhimisille/ia opetapi meite/Ette meiden pite poiskielde men caiken Jumalattoman menon/ia ne mailmaiset Himot/ Ja raitihista ia hurskasti ia Jumalalisesta elemen tesse mailmasa. Ja odhotta site autuasta Toiuo/ ia sen swren Jumalan ia meiden Lunastaian Jesusen Christusen cunnialista Ilmeistusta/ Joca Itzense meiden edesten wlosannoi/Senpäle ette hen meite lunastais caikesta wärydhesta/ ia puhdhistais itzellens erinomaiseri Canssaxi/achkerari hyuihin töihin. Neites puhu ia mana/ia nuchtele caiken todhen cansa. Ele salli sinuas keldeken ylencatzotta.

Todhen) Ette he tieteisit sen oleuan Jumalan kesKyn/ iaet Leikin. Sille todherti ia ei Leikixi hen sen tachto.

III. Lucu.

Ana heite /ette he Påmiestes ia Esiuallans alamaiset ia cwliaiset olisit. Ette he caiki hyuihin töihin walmit olisit. Ettei he kestekē pahasti puhuisi/eike rijdaiset/Wan sulaiset caiken siueydhē osottadhen/ caikein Inhimistē cochtan. Sille me olima mös muinen tietemettömet/couacoruaiset/exyueiset/pal uellen Himoia ia moninaisi hecūmita/ia waelsima pahudhesa ia cateudhesa/wainoliset/ia wihasim meite keskenem.

sulaiset) Ne ouat/iotca caiki paramin poolin kiēdeuet/ toimit tauat ia ottauat

Mutta sijttequin Jumalan meiden Wapachtaian Hywnys ia Rackaus Inhimisten tyge ilmestuy/ Ei sen Wanhurskaudē

töiden cautta/iotca me tehnet olema/Waan Henen Laupiudh ens cautta teki he meite autuaxi/Sen wdhensyndymisen Leuvlyn/ia sen pyhen Hengen Wdhistoxen cautta/ionga hen wlos wodhattanut on runsasti meiden pälen JEsusen Christusen meidē Wapautaiā cautta/Sēpäle ette meidē pite Wāhurskaxi tuleman henen Armōsa cautta/ia perilisexi tulla sihen ijancaikisen Elemehē/Toiuon ielkin/Teme ombi iwri yxi wissi puhe.

Neite mine tahdhon/ettes * wahwasti opetadh/Senpäle ette ne/iotca Jumalan päle Vskonut ouat/achkeroitzisit cuki Wirgasans hyuisse töisse edesseiso/Sille ette näme ouat hyuet ia tarpeliset Jnhimisille/Mutta hullut Tutkmiset/ia Polwlughut/ia rijdat ia campauxet Laista/welte. Sille ne ouat tarpehetomat ia turhat. Eriseuraista Jnhimiste pakene/costa hen widhoin ia toisenkerdhan manattu ombi. Tieten ette sencaltai nen ombi poiskietty/ia synditekepi/ninquin se ioca itzense poisdominudh on.

Costa mine sinū tyges leheten Arteman elike Tijchicum/nin rienā sinuas minū tykeni Nicopolihin. Sille ette sielle mine olē aighonudh taluia wiettā. Zenam sen Lainoppenuen/ia Apollon hangitze wisusti matkahan/ettei heille miteken pwtuis Mutta anna mös nijnen iotca meiden ouat/oppia hyuisse Töisse wirghasans edeseisoman/cussa tarueh käske. Senpäle ettei he olisi hedhelmettömet. Teruetteuet sinua caiki iotca minū cansani ouat. Teruetā nijte iotca meite racastauat wskosa. Armo olcohon teiden caikein cansanne/ A M E N.

* Wahwasti) Ette Jnhimiset merkitzisit sen wissin wahwan ia todhen oleuan mites opetadh/ia ei pidheisi sitetarpettoman/turhan/eli Epelyxen edeste/Ninquin se olis turha tuttu eli ittahat iarituxet. Quin Christus mös wākeuesti opetapi/ia ei ninquin ne Phariseuset Matth. 7.

Kirioitettu Macedonian Nicopolista.

Epistolan påle Philemonin tyge.

TEme Epistola osottapai sangen ialon ia carskin Esicuuan Christilisesta Rackaudhesta. Sille ette tesse me näeme/ quinga P. Pauali temen keuhen Onesimusen wastanottapi/ Ja hende souitta henen Herrans ia Isendens cansa/ sangē rackasti/ caikilla mille hen woipi. Ja ei hen toisin itzens aseta/ quin hen itze olis se sama Onesimus ollut/ ioca sillens nein rickonut oli.

Quitengin eipe hen site wäelle eli Waatien tee/ quin henelle olis kylle oikius ollut/ Waan hen poislaske sen henen Oikiudens ia Poolēs/ iolla hen poolittain waati Philemonem sihen Ette hängi mös pidheis henen Oikiustans loopuman. Iwri quin Christus ombi meille tehnyt Isen Jumalan ia meiden waihellen/ Nin mös P. Pauali teke Philemonin cansa Onesimusen polesta. Sille ette Christus ombi mös ylenandanut Oikiudens ia rackauden ia neurydhen cansa Isense ylitzewoitti/ ette henen tuli poispanna henen Wihans ia Oikiudhens/ ia otta meite Armohins Christusen tedhen/ ioca nin kempiste meiden polestan edesastu ia seiso/ ia meiden syynnä edeste nin hartasti wastapi. Sille ette caiki me olema Christusen Onesimuset/ ios me uskoin sen vskoma.

Se P. Paualin Epistola Philemonin tyge. I. Lucu.

PAuali se Christusen Jesusen sidhottu/ ia se Weli Timotheus.

Sille rackahalle Philemonille ia meiden Auttaijalle/ ia Alphialle sille rackahalle/ ia Archippuselle meiden Sotawelielle/ ia sille Seurakūnalle/ ioca sinū Honesas on. Armo

Armo olcohon teiden canſan ia Rauha/ Jumalalda meiden Iſelde/ ia Herralda Jeſuſelda Chriſtuſelda.

Mine kijten Jumalatani/ ia muiſtan aina ſinun påles minun Rucuxiſani/ Ette mine cwlen ſijte Rackaudheſta ia Vſcoſta/ quin ſinulla on HERRAN Jeſuſen Chriſtuſen påle/ ia caikein Pyhein tyge/ Ette ſinun Vſkos ioca meille on ychteinen/ tulis ſinuſſa woimaliſexi caiken Hywuydhen tundemiſen cautta/ ioca teille ombi Chriſtuſes Jeſuſes.

Sille ette ſwri ilo ia Lohdutus on meille ſinun rackaudheſtas/ Ette ninen Pyhein Sydhemet ouat wirwotetudh ſinun cauttas/ racas welien. Senteden waicka minulla ombi ſwri vſkallus Chriſtuſeſa ſinua keſkemehen mite ſinun tuletehdheres/ Nin mine quitengin tahdhon rackaudhen poleſta waan manata/ mine ioca ſencaltainen olen/ nimitten/ ſe wanha Pauali/ Mutta nyt wiele ſemmengin yxi Jeſuſen Chriſtuſen Fangi.

Nin mine ſis manan ſinua minun Poicani Oneſimuſen poleſta/ ionga mine ſynnytin Siteiſeni/ Joca ſinulle muinen keluotoin oli/ Mutta nyt minulle ia ſinulle kylle tarpelinen on/ ionga mine iellenſlehettenyt olen. Mutta waſtanrupe hende/ ſe on minun oma Sydhemen. Sille mine tachtoin hende tykeneni pite/ ette hen minua ſinun poleſtas paluelis/ neiſſe Euangeliumin Siteiſe. Mutta ilman ſinū ſoſiotas/ en tachtonut mite tehdhå/ Senpåle ette ſinun hyues ei pitenut oleman ninquin waadhittu/ waan wapamieliſen.

tarpelinen) Oneſimos Grekixi/ on tarpelinen Somexi. Site P Pauali aĳattele coſka hen ſanopi/ Hen on ſinulle ia minulle tarpeliſien/ ſe on/ yxi Oneſimus.

Sille ſenteden hen lehes hetkexi poiſlexi ſinulda ettes henē ĳancaikiſſa iellenſſaiſit. Ei nyt ſillen quin iongun Paluelian/ waan enemin quin Paluelian/ Ja/ ninquin ydhen rackan wel Erinomaiſeſta minulle/ mutta quinga palio enemin ſinulle/ ſeke Lihan cautta ette Herraſa: Jos ſine ſis nyt minua pidhet Wertawelienes/ nin waſtanrupe hende quin minuakin. Mut-

ta ios hen iotakin ſinua wahingoittanut on/eli welca on / ſe
lue minun påleni. Mine Pauali olen temen kirioitanut minun
Kådhelleni/mine ſen tahdhon maxa/Ettei mine ſanoiſi/ettes
itzeſinus minulle welcapå olet. Ah armas Welien/ ſoo minū
ihaſtuua ſinuſta Herraſa. Wirwota minun Sydhemen Herraſa.

Mine kirioitin ſinulle vſkalten ſinun cwliaiſudhes påle/Tie
ten ſinun enemin tekeuen/quin mine ſanon. Ynne mős walmi
ſta minulle Maia. Sille mine toiuō/ette mine teiden rucoxen
auulla teille lahioitetan. Teruetteuet ſinua Epaphras minun
Canſafangin Chriſtuſes Jeſuſes/ Marcus/ Ariſtarchus/Demas/ Lucas minun Auttaijani. Meiden HERran Jeſuſen
Chriſtuſen Armo olcohon teiden hengen
canſa. AMEN.

Kirioitettu Romiſta Oneſimum ſen
Paluelian mőte.

Alcupuhe ſen Enſimeiſen P. Petarin Epiſtolan påle.

TEmen Epiſtolan ombi Pyhe Petari nijlle kietuille
ia vſkoliſille Pacanoille kirioitanut/ ia manapi heite Vſkoſa wahwana oleman /ia alati caſuaman caikinaiſen Kerſimiſen ia hyuein tőidhen cautta.
I. Enſimeiſes cap. Wahwiſtapi hen heiden vſkonſa/ Jumalā
Lupauxen ia woiman cautta ſijte ſaatauaſta Autuudheſta. Ja
oſotapi/ ettei ſe ſama luuattu Autuus meilte ole anſattu/Waā
io ennen Prophetain cautta ilmoitettu. Senteden heiden nyt
pite

pite wdhes ia cuunialises Elemes waeltaman / ia sen wanhan wnochtaman / Ninquin ne wdhesta syndynect / sen Eleuen ijancaikisen Sanan cautta.

II. Toisesa cap. Hen opeta sen Pään ia Culmakiuen tūdeman / quin on Christus. Ja ette he ninquin toiuelisit ia oikiat Papit itzense Jumalalle wffrasisit / quin mös Christus henens wffranut on. Ja rupepi caikinaisi Sädhyiä neuuoman. Ensin / hen opeta päldiskein / cwliaiset oleman mailmaiselle Esiuallalle. Sitelehin / hen erinens Paluekiat keske heiden Omains Herrains alamaiset oleman / ia wärytte heilde kersimen Christusen tedhen / Joca mös meiden tedhen wärytte on kersinyt.

III. Colmanesa cap. Hen opeta Waimoija cwliaiset oleman / nijlle möskin Vskomattomille Miehille / ia ette he itzens enemin caunistaisit pyhelle menolla / quin wlconaisella modholla. Jtē ne Miehet / ette he heiden Waimoijans kersisit. Ja sitelehin päldiskein / ette he olisit keskenens neuuet / kersiueiset / ia ysteuelliset / ninquin mös Christus meiden syndijene tedhen ombi ollut.

IIII. Nelienese cap. Hen opetapi Liha waiuaman / raitiudhella waluolla / cochtudhella / rucurilla / ia Christusen pinā muistolla heitens lodhuttaman ia wahuistaman. Ja neuuopi sille Hengelisille Kircon wirghalle / quinga ainoa Jumalan sana ia teko tule edestoota / ia iocainen henen Lahijoillansa muita pite palueleman. Ja ei imechtelemen / waan iloitzeman / Jos me iotakin Christusen Nimen tedhen kersime.

V. Widhennese cap. Manapi hen Pispoija ia Papeia / quinga heiden elemen pite ia Canssa rockiman Jumalan sanalla. Ja cauatta meite Perkelehelda / ette hen lackamata meite wäijupi ia tacaaijapi iocapaicas.

Se P. Petarin Ensimeinen Epistola. I. Lucu.

PEtari JEsusen Christusen Apostoli.

Nijlle wloswalitu ille Oudhoille haiolla asumaisille Põtos/ Galatias/ Cappadocias/ Asias ia Bithynias/ Jsen Jumalan Aiuotuxen ielkin/ sen Hengen pyhitoxen cautta/ Culiaisudheri ia Jesusen Christusen Weren pirskumiseri.

Jumala andacohõ teille palio Armo ia Rauha.

Kijtettu olcohon Jumala ia meiden HERRan Jesusen Christusen Jse/ ioca on meite henen swrẽ Laupiudhens cautta iellens ſynnyttenyt / ychtehen eleuen Toiuohon/ sen Jesusen Christusen Ylesnousemisen cautta nijste Cooleista/ ychtehen catomattoman ia saastamattoman ia tur

mele

melemattoman Perimisehen Joca ombi Taiuasa tedhellepã-du teite warten / Jotca Jumalan wåelle / sen Vskon cautta kåtketehen Autuudexi / Joca sitewarten walmistettu ombi / ette sen pite ilmei tuleman wimeisella aijalla / Jossa teiden pite teiten iloitzemã / Te iotca nyt wåhelle hetkelle (ios taruitan) waiuataan moninaisis kiusauxis / Senpåle ette teiden Vskon toimelisexi ia palio callimaxi leuteisijn / quin se catoua Culta (ioca Tulella coetellan) Kijtoxexi / ylistoxexi ia Cunniaxi / silloin coska Jesus Christus ilmandupi / Jota te racastatte waicka ette te hende nåe / ionga påle te nyt mős vskotta / echke te ei hende nåe / Nin teiden pite quitengin iloitzemã sanomattoman ia Cunnialisen ilon cansa / Ja te saatta teiden vskonna lopun / nimittein / Sieludhen Autuudhen.

Daniel 9. Jonga Autuuden ielkin ouat etzinyuet ia tutkinuet ne Prophetat / iotca sijte tygetuleuaisesta Armosta teiden pålen noitunuet ouat / Ja ouat tutkinuet / mine taicka mille aijalla Christusen Hengi wlosŵijsasi ioca heisse oli / ia ennen oli todhistanut ne Pinat tuleuaiset iotca Christuses ouat / Ja sen Cunnialisudhen ioca senielkin tuleman piti / ioille se mős ilmoitettu oli. Sille eiuet he itzeheitens / waan meite sen cautta paluelit. Nåmet iotca nyt teille iulghistetudh ouat ninen cautta / iotca teille sen Euangeliumin sarnanut ouat sen pyhen Hengen cautta Taiuahasta lehetetyn / Jota Engelitki mős ihoitzeuat catzoa.

Leui 19. Senteden wőőttekeet teiden Mielen cupehet / ia olcatta raittijdh / Ja panga te teiden teudhelinen Toiuon sen Armon påle / ioca teille taritahan Jesusen Christusen ilmestoxen cautta / ninquin ewliaiset Lapset. Ja elkette asettaco teiten ninquin ennen / coska te tyhmydhes Himodhen ielkin elitte. Waan sen ielkin ioca teite cutzunut on / ia ombi pyhe / olcatta te mős pyhet / caikisa teiden menosanne. Sille ette kirioitettu on / Teiden pite Pyhet oleman / Sille ette mine Pyhe olen. Ja

Ja ette te sen auxenhwdhatta Jsen polesta/ ioca domitzepi cungin töiden ielkin ilman Jnhimisten moodhon catzomista/ Nin catzocat/ette te tesse teiden Radhoilisudes pelghosa wa-ellaisitte. Ja tieteket ettei te ole catouaisella Cullalla taicka Hopialla lunastetudh/teiden turhasta menostanne/ ionga te sait ta Jseiden sädhyste/ Waan sen callin Christusen weren cansa Ninquin ydhen wighattoman ia saastattoman Caritzan/ Joca tosin io ennen oli aiuottu quin Mailman perustos pandu oli/ Mutta ilmoitettu wimeisine aighoina/ teiden tedhen iotca henen cauttans Jumalan päle uskotte/ Joca henen ylesherettenyt on nijste Coleista/ia henelle sen Cünialisuden annoi Sēpäle ette teille pidheis olemā Vsko ia Toiuo Jumalā tyge.

Ja techkette puchtaxi teiden Sieluna sen Totudhen twlemises Hengen cautta welielisehen Rackautehen ioca wilpitöin olis/ ia piteket teite keskenenne palauaisesta racasna puchtahasta Sydhemeste/ ninquin ne iotca iellenssyndynet ouat/ Ei catouallisesta waan catomattomast Siemenesta/nimittein/sijte eletteueste Jumalan sanasta/ ia ioca ijancaikisesta pysypi. Sille ette caiki Liha on ninquin Roho/ ia caiki Jnhimisen Cunnialisus/ninquin sen Rohon cuckaiset. Se Roho on poisquinettu/ia ne cuckaiset ouat poislangenet. Mutta se Herran Sana pysypi ijancaikisesta. Ja se ombi se Sana ioca teiden seasan on sarnattu. Esaie..53.

II. Lucu.

Jn poispangat nyt caiki Pahuus ia caiki Petos/ ia wlconkullasus ia Cateus ia caiki panettus. Ja halatka sen selkien ✠ ierghielisen Reeskan ielkin/ ninquin ne eskensyndynet Lapsucaiset/ Senpäle ette te sen saman cautta yleskaswaisitte. Jos te mwtoin maistanet oletta/ ette HERRA ombi

ierghielisen) se on Hengelinen reeska/quin ombi Euangeliū/ioca vskolla käsitetān/ia ei Ruumillisella taidholla Sille ette sen cautta saastainen reeska tulept.

ombi Lakia / ionga tyge te mös tullet oletta / ninquin sen eleuen Kiuen tyge / Joca Inhimisilde on hylietty / Mutta Jumalan tykene hen ombi wloswalittu ia callis. Ja mös te ninquin ne eleuet Kiuet raketka teiten Hengeliseri Hooneri / ia pyheri Pappiudheri wfframahan Hengelisi Offri / iotca Jumalalle otoliset olisit Jesusen Christusen cautta.

Senteden seisopi mös Ramatusa / Catzo / Mine panen Sy
Esai 28. onin ydhen wloswalitun callin culmakiuen / Ja ioca henen pä
Psal 118. lens vskopi / ei se wilpistetä. Teille iotca nyt vskotte / ombi hen callis. Mutta nijlle vskottomille (ombi se Kiui ionga Ra-
Esai 8. kendaijat ouat poishylienet / ia on Culmakiueri tullut) ydheri Louckamisen Kiueri / ia ydheri Pahennoxen Callioxi / Nimittein / nijlle iotca heidens Sanan päle louckauat / ia eiuet sen
Exodi 19. päle vsko / iohonga he mös asetetudh olit. Mutta te oletta se wloswalittu Sucu / se Kuningalinen pappius / se pyhe Canssa /
Osee 2. se Erinomaisudhen Canssa / Ette teiden pite ilmoittaman sen
Roma 9. Auwudh / ioca teite cutzunut on pimeydheste henen ihmeliseen Walkiuteens. Te iotca muijnen eipe Canssa olleet / Mutta nyt te oletta Jumalan Canssat. Ja te iotca muijnen eipe Armosa olleet / Mutta nyt Armosa oletta.

Gala 5. Rackat weliet / Mine manan teite ninquin Oudhoija ia muucalaisi / poispiteket teiten Lihalisista Himoista / iotca sotiuat Sielua wastan. Ja piteket hye meno Pacanaidhen seas / Sen päle ette ne iotca teite panetteleuat ninquin Pahointekijte / aruaisit teite teiden hyuiste töisten / ia kijtteisit sijte Jumala / sinä peiuenä / iona hen caiki iulghistapi.

Senteden olcatta alamaiset caikille Inhimilisille Sädhyille Herran tedhen / Waicka se olis Kuningelle / ninquin sen ylimeisen / taicka Pämiehillen / ninquin ne iotca henelde lehtetydh ouat / nijlle Pahointekijoille tosin rangastoxeri / ia nijlle Hurskaille kijtoxei. Sille ette se ombi Jumalan tachto / ette

peiuenä) Ei tuse wimein salatuxi eike Cumnia eike iocu häpie 1. Timot. 5. Ei ole miteken salattu / quin ei ilmei tule. Matt. 10.

te hyuelle töelle tukitzetta hulluen ia tyhmein Inhimisten suun. Ninquin ne wapahat/ia ei nin ette sa wapaus olis quin Pahudhen peitos/ waan ninquin ne Jumalan Paluelliat. Olcatta cunnialiset iocaista wastan. Racastacat Weliä/ Pelietke Jumalata/ Cunnioittaca Kuningasta.

Te Paluelliat olca alamaiset caikella pelgholla teidē Herrain/ ei wainoin ninen Lakiain ia siuiedē/ Waan mös nijlle tuimille. Sille se on Armo/ ios iocu Omantunnons tedhen Jumalan tyge/ pitepi waiua/ ia ilman ansiotans wärytte kerssipi. Sille mike kijtos se on ios te pahain tekoinne tedhen piexeteen/ ia te kerssitte: Mutta costa te hyuesttiteet/ ia quitengin waiuataan/ ia te sen kersitte/ se ombi Armo Jumalan edes.

Sille siteuarte te oletta cutzutud/ Sēuoxi ette Christus mös kersi meidē edestē/ia meille ydhen Esicuuan ietti/ Ette teidē pitepi nouodhattaman henē Askelens. Joca ei ychten syndi teh nyt ollut/ Eike mös ychten petosta ole henen Suustans leutty. Joca ei wastan kironudh/ costa hē kirottijn/ Ei whgannudh/ costa hen kerssi. Mutta hen annoi henelle Coston ioca oikein domitze. Joca meiden syndinne itze wffrasi omas Rumisans Puun päale/ senpäle ette me synneiste poiskooleet/ sille Wanhurskaudhelle eleisimme. Jonga haauain cautta te olet ta terueri tulleheet/ Sille te olitta ninquin exyneiset Lambat Waan nyt te oletta palaineet/ sen teiden Sieludhen Paimenen ia Pispan tyge.

III. Euen.

Aamalmoto/ Olcohon Waimot heiden Miestens alamaiset/ Ette mös ne iotca eiuet wsko Sanan päle/ machtaisit waimoin menosta/ ilman sanata tulla woitetuxi/ costa he merkitzeuet teiden puchtan Menon pelghosa. Joinenga Ephe. 5. Coloss. 3.

ga Caunistos ei pidhe oleman wlconaista hiuxien palmicoisa/
ia cullan ymberiripputmisesa/ eli calleisa waateisa. Waan ios se
Wighata) Et salainen Inhiminen sydhemes/ ombi ilman wighata/ lakian
te se puhdhas ia hiliaisen Hengen cansa/ Se on callis Jumalan silmein edes.
toimelinen olis Sille ette tellemodholla ouat mös muinen Pyhet Waimot
Ylkosa. heidens caunistanuet/ Jotca heidē Toiuons Jumalan päle pa-
2.Timo.2. nit/ia olit heiden Miestense alemaiset. Ninquin Sara oli A-
brahamin cwliainen/ia cutzui hende Herraxensa. Jonga Tytte-
rixi te tullet oletta/ ios te hyuesti teette/ ia ei nin * arghat olisi.

Te Miehet samalmoto / asucat heiden tykenens taidhon
cansa. Ja andacat sen Waimolisen(ninquin sen heicolisiman)
✠ Räsialaisen/henen cunniansa / ninquin mös ynneperilisen
sen Elemen Armohon/ Senpäle ettei teiden Rucuxenne este-
tyxi tulisi.

Dominica (V pro Epistola, a tri nitate) Mutta päldiskein/ caiki olcatta yximielliset/ Ynnekersineiset
Welieliset keskenen / Laupialiset/ Ysteueliset/ Ei costain paha
pahalla/ Eike kirolla kirotusta /Waan site wastan/ hyuestisiu-
ghnatca/ Tieten ette te oletta sihen cutzutudh/ perimehen hy-
uestisiughnauxen. Sille ette ioca elä tachtopi / ia hyuet peiuet
nähdhä/hen hilitkän henen Kielense paha puhumasta/ Ja he-
nen Hwlensa petoxesta . Hen wälteken pahasta/ia techken hy-
ue. Hen etziken Rauha/ia noutakan site. Sille ette HERRvn
silmet ouat Wanhurskain päle/ ia henen Coruansa heiden ru-
cuxisans. Mutta HERran casuo ōbi pahointekiedhen päle.

Ja cuca on/ ioca teite taita wahingoitta/ ios te hywen iel-
kinseisotta: Ja ios te wiele iotakin lijca mös kersisitte Oikiud-
hen tedhen/ nin te quitengin autuat oletta. Mutta elkette peliet
kō heiden hirmutostans/elkette mös heite hemmestyghō. Mut-
Esa.8. ta HERRA JUMalata pyhitteka teiden sydhemisenne. Fr
Olcatta mös walmihit aina wastaman iocaista quin tutkiste-
le teiden Toiuon perustoxen ielkin ioca teisse ōbi/hiliaisudhē ia

caua-

caratutren canſa. Ja piteke yxi hyue Omatundo / Senpäle ette
me / iotca teite panetteleuat / ninquin Pahointekÿte / häpieiſit /
ette he ouat häweiſtuet teiden hyuen menon Chriſtuſeſa.

Sille ette ſe ombi parambi (ios Jumalan tachto nin on)
ette te kerſiſitte hyuen teghon tedhen / quin pahan. Senwoxi
ette Chriſtus môs wihdoin meiden ſynnein tedhen kerſi / hurſ
cas Ricoliſten edeſte / Senpäle ette hen meite piti Jumalalle
wfframan / Ja on toſin coletettu Lihan cautta / Mutta eleue
xi techty hengen cautta.

Sÿne ſamas hē môs poiſmeni / ia ſarnaſi nÿlle hēgille Fan
giuxes / iotca eiuet muinen vſkonuet / Coſka Jumala widhoin
odotti / ia kerſiueinen oli Noen aicana / coſka ſe Archi walmiſtet
tin / ioſa wähe (Se on / cadhexan ſielua) tulit päſtetyxi Wedhē Gene. 6.
cautta / Joca nyt môs meite autuaxi tekepi Caſteſa / ioca ſille
merkittu on / Jolla ei Lihā ſaaſtauxet poiſpāna / Waan ette ſe
on yxi ✤ Lÿtto hyues Omaſtunnoſa Jumalan tykene Jeſuſen
Chrſtuſen yleſnouſemiſen cautta. Joca on Jumalan oikialle
Rädhelle Taiuaſen yleſmennyt / ia henelle ouat Engelit / ia
Wallat / ia Woimat alamaiſet.

* Arghat) Waimot ouat Loonoliſeſta arghat / ia pian pelietetydh.
Mutta heiden pite oleman wahwat / ios totakin Kerſimyſte tapachtuis /
ia ei nin waimoliſeſta hemmeſtymän.

✠ Räſialaiſet) Caiki Chriſtitudh auat Jumalan Räſialaiſet. Mutta
Waimo ombi ſeke rumiſta ette mieleſte heicombi quin Mies / Sentedhen
henen pite ſite armachtaman toinen canſa / Ettei pahawäli ia rÿta nou
ſis / iolla caiki Rucoxet eſteteen.

✤ Lÿtto) Stipulatio / Ette Jumala ſulaſta Armoſtans Lÿton tekepi
Caſteſa meiden canſanna / ottarens meite Armohinſa. Joca me Vſkon
cautta käſitemme. Ja ſÿtte meiden Omatundon ombi aina leuolinen Ju
malan tykene.

IIII. Lucu

TTE nyt CHRISTVS Lihasa merden edesten on kersinyt/ Nin harniskoitka mös tei ten samalla mielelle. Sille ette ioca Lihasa kersipi/ se poislackapi synniste/ senpäle ettei henē site aica quin Lihasa edespeiten on/ pide Inhimiste himoin ielkin/ Waan Jumalan tahdon ielkin elemen. Sille ette io kylle on/ ette me sen edesioutunuen Elemen aighan culutimme Pacanaidhen mielen ielkin/ coska me waelsimma irtaudhesa/ himoisa/ ioopumisesa/ ylensömises/ Lainourisa/ ia hirmulisisa Epeiumalden paluelurisa.

Site he oudhoxuat/ ettei te ynne heiden cansansa ioore sijnä samassa sädhyttömes hecuman menosa/ iotca teiste pahasti puhuuat/ Joinenga pitelughun tekemen henelle ioca ombi walmis domitzeman nijte Eleuite ia coleita. Sille sitewartō mös Euangelium ombi sarnattu nijlle Coolluille/ senpäle ette he domitaan Inhimisten poleſta Lihasa/ Mutta hengese eleuet Jumalasa. Mutta nyt caikein cappalten Loppu lehestupi.

Nin olcatta sis raitijdh ia walpat Rucolemen. Mutta ennen caikia pitekiet keskenen palaua Rackaus. Sille ette Rackaus + peitte palio ricoxita. Olcatta Wieroinhohoiat keskenen ilman napisturia. Ja paluelcat keskenen/ iocainen sille Lahialla quin hen saanut ombi/ ninquin ne hyuet moninaisen Jumalan armon hoonenhaltiat. Jos iocu puhupi/ se puhucan ninquin Jumalan sanoijo. Jos iollaki on ioeu Wirca/ ette hē tekis ninquin sijte auuosta ionga Jumala andapi. Senpäle ette Jumala caikisa cunniotetaisijn Jesusen Christusen cautta. Jolle olcohon Cunnia ia walda ijancaikisesta ijancaikisehen Amen.

Hellet) Se ombi Wainous/ ioca meite coettele/ ninquin tule Cul aiu.

Minun rackahani/ Elket oudhoxuco site hellecte(quin teilla tapachtupi/ ette te coetelluxi tuletta) ninquin teille iotaki uutta tapadhuis/ Waan iloitcat pacanin ette te ynne Christusen

cansa.

cansa kersitte/Senpâle ette te môs aijalans madhaisitte henen Cunnians ilmeistuxes iloitta ia riemuita. Autuat oletta te/ios te Christusen Nimen tâdhen pilcataan/Sille ette se Hengi/io ca ombi Cunnian ia Jumalan Hengi/ leuâpi teiden pâlenne. Heiden tykenens hen pilcataan/ waan steiden tykenenne hen cunnioitetaan.

Mutta eikengen teiste kârsi ninquin iocu Murhaija eli Warghas taicka Pahointekia/eli ninquin se ioca ✠ Wierasen Wircan rupepi. Mutta ios hē kersipi ninquin Christittu/ elken hâuetkô/Waan kijtteken Jumalata sen osan polesta. Sille ette aica on/ette Domion pite rupiaman Jumalan Hoonesta. Mutta ios se ensin meiste rupiapi/Minge lopun he saauat iot ca Jumalan Euangeliumi eiuet uskoꝰ Ja ios se Hurskas tus calla wapaxi tulepi/cuhunga siitte Jumalatoin in Syndinen tulepiꝰ Senteden iotca kersiuet Jumalan tahdhon ielkin/ ne andacan heiden Sielunsa ninquin Vskolisen Loian hyuein tôi den cansa.

✠ Peitte) Joca henen Lâhimeistens xacastapi/ei sen mieli ricota/wan caiki mite henen wastans ricotan/ se cutzutan tesse/peitteuen caiken rico tuxen 1. Cor. 13. Rackaus caiki wedhâttepi.

✠ Wierasen Wircan) Temen wighan perkele enimesti waickuttapi ninen wârein Christittydhen cautta/iotca tachtouat aina palio hallita ia wallita/ cussa Jumala ei ole heite keskenyt.

V.

NIJte pappia iotca teiden seasan ouat/ minæ manan/Joca môs olen pappi/ia Christusen pinan tunnustaija/ia osalinen siitâ Cunniasta ionga pite ilmei tuleman. Caitzecat se Christusen Lauma/ioca teiden Hallusan on/ia pitecet waari heneste Ei waadhitudh/waan mielelisest Ei hâpielisen Woiton tedhen/ waan hyueste mieleste/ Eikâ

mös ninquin HERRAT Canssans ylitze/ waan olcatta Laumalle Esicuuari/ Nin teiden pite(costa se ylimeinen Paimen ilmestupi) sen catomattoman Cunnian Crunon saaman.

Samalmoto Te Nooret/ olcatta Wanhoille alamaiset. Olcatta caiki keskenen toinen toisenne alamiset. Ja pitekét teiden ne kijndiesti Neurydhesa/ Sille ette Jumala wastanseiso Coreita. Mutta nijlle Neurille hen Armon andapi. Nin neuryttekét sis teiden Jumalan wäkeuen Kädhen ala/ ette hen teite corghottais aijallansa/ Caiki teiden murehen heitteket henen pälens. Sille ette hen murechtipi teiste.

Olcatta raitijdh ia waluocat/ Sille ette teiden Wiholisen Perkele ymberiskieupi ninquin kiljuua Jalopeura/ ia etzipi kenä hen ylesnielis/ Site te wastanseisocat wahwat Uskosa. Ja tieteket/ ette iwri ne samat Waiuat tapachtuuat teiden Welijllen Mailmasa.

Mutta se Jumala iolda caiki Armo tule/ ioca meite cutzunut on henen ijancaikisehen Cunniahansa Christuses Jesuses/ se sama teite/ iotca wähen aetken kersitte/ päättepi/ wahuistapi tukepi ia kijnittepi/ Sille samalle olcohon Cunnia ia Walda ijancaikisesta ijancaikisehen/ AMEN.

Siluanusen teiden Uskolisen Welien cautta (quin mine lwlen) ole mine teille wähille sanoilla kirioittanudh/ manaten ia tunnustain/ Ette teme se oikia Jumalan Armo ombi/ iossa te seisotta. Teruettepi teite se ynnä teiden cansan wloswalittu Seurakunda Babilonias/ ia minun Poican Marcus. Teruettekét teite keskenen Rackaudhen Suunannon cansa. Rauha olcohon caikein cansa/ iotca Christuses Jesuses ouat/ AMen.

Alcupuhe

P. Petarin Epiſtolan påle.

ämme Epiſtola on kirioitettu nÿtä waſtan/ iot I.
ca Lwleuat ette Chriſtilinen Vſko taita olla
ilman töite/ſenteden mana hen nÿtä/ ette he
harioitteliſit heitenſä hyuiſä töiſe/ia olemã ſen
cautta viſſit heiden Vſkoſanſa ninquin puu
tutan hedelmeſte/Sitälehin hen rupe kÿtte-
män Euangeliumita/waſtan Jnhimiſten O-
petoſta/ette Jnhimiſen ainoaſta ſite/Ja ei ydhenken Jnhimi-
ſen Opetoſta kuuleman pidhe/Sille (ninquin hen ſano) et-
tei ole wiele nyt yxiken Prophetia Jnhimiſen mielen ielkÿn
påtetty.
Senteden hen waruſtau heite ſijne toiſeſa lughuſa nÿldä II.
Falſkilda tuleuaiſilda Opetailda/iotca töiden canſa waeldauat
Ja nÿnen canſa kieldeuet Chriſtuſen/Ja wchka heite kolmel-
la hirmuiſella eſimerckille/ Ja maala heite nÿn iwri quÿn he
ouat/heiden ahneuxenſa ylpeuxenſa/koirudhenſa/hoorudhen
ſa/Vlkocullaſudhenſa canſa/ette iocainen taita påle ruueta/
ketå hen ſille lwle/quin nyt keupi Chriſticunnaſa. III.
Colmaneſa hen oſotta ette Wimeinen Domiopeiue on pian
tuleuainen/ſille myoto/ette caicki ſe quin coolut on/ ſe on Ju-
malan edhes/ cuſa ei ychten aika ole/ Mutta tuhad aiaſtaica
ouat ſielle/ ninquin yxi peiue/ Senteden ſanotaan io-
cahitzen Domiopeiue oleua tullut/kohta quin hen
coolut on/ Ja ſijtte hen kirioitta quinga
oleman pite Domiopeiuene/ette cai-
cki cappalet pite culutetta
man tulella.

P. Petrin se Toinen Epistola

I. Lucu.

Imon petari Jesusesen Christusen pal-
uelia ia Apostoli / Nijlle iotca ouat saa-
net meiden cansanne yhden caltaisen Us
con / waahurskaudhesa ionga meiden Ju
mala / Ja wapactaia JEsus Christus
andapi.

Armo ia Rauha lisendyköön teise / Ju
malan ia meiden HERRAN Jesusen
Christusen tundemisen cautta.

Ette henen Jumalinen wekens meille caikinaiset (iotca
elemehen ia Jumaliseen menon sopiuat) ombi lahiannut / He
nen tundemisens cautta ioca meite cutzunut on / henen cun
nians ia awuns cautta / ioinenga cautta meille ne callit ia sw
rimat Lupauxet lahioitetut ouat / nimittein / ette te ninen
samain cautta osaliseri tulisitta sijte Jumalan loonosta /
Jos te weltet sen catouaisen Mailman himon.

Nin laskecat sihen caiki teidhen ahkeruden / ette te oso-
taisitte teiden Uskosanne Awun / Ja awuosa Toimen / Ja
toimesa Modhon / Ja modhosa Kersimisen / Ja kersimises
Jumalisudhen / Ja Jumalisudhes welielisen rackaudhen / Ja
welielises rackaudhes / Ychteitzen rackaudhen. Sille costa ne
me cappalet teise ouat teudhelisesta / nin ei he teite ioutilasna
taicka hedhelmettömine salli löutte meiden Herran Jesusen
Christusen tundemisesa / Mutta iolla ei ole neite hen on sokia /
ia coperoitze tijetä kädhellense / Ja on wnochtanut izens ol-

luen

then puhdhaſtetun henen entiſiſte ſynneiſtenſe. Sentedhen rackat weliet ahkeroica paramin teiten ſiehen/ette te teiden cut zumiſen/ Ja wloſwalituxen wahuiſtaiſitte. Sille ios te ſen teette/nin ette te coſkan lange/ Ja ſillens teille runſaſti annetan ſiſelkeumys / ſihen meiden Herran ia wapactaian Jeſuſen Chriſtuſen ijancaikiſeen Waldakundahan.

Senteden en tacto mine wnocta teite aina nÿſte manata/ Waicka te tiedette/ Ja wahwiſtetut oletta teſä nyyſeſa Totu deſa/ Sille mine aruan ſen coctuliſexi/ nincauuã quin mine te ſe Maiaſa olen/ylesherettemen teite ia manaman. Sille mine tiedhen/ette minun pits pian temen minun Maiani poiſpane man/ Ninquin mös meiden Herran Jeſus Chriſtus minulle ilmoitti. Mutta mine tadhon mös ahkeroita / ette teiden pite minun Lectemiſeni ielkin neite muiſtoſa pitemen.

Sille eipe me ole caualoita iutuita nouuet / coſka me teille tietteuexi teimme meiden Herrã Jeſuſen Chriſtuſen woiman ia tygetulemiſen. Waan me olema itze nähnyuet henen cũniaans/ coſka hen ſai Iſelde Jumalalda cunnian ia yliſtoxẽ yden änen cautta/ ioca henelle tapactui ſilde ylenwäkeuelde Herran dhelta/ telle modholla/ Teme on minun raka Poican / Joſſa minulle on hyue ſoſio. Ja temen änen me cwlima Taiuahaſta tuleuan/ coſka me henẽ canſans ynne olima ſen pyhen worẽ päle. Meille õbi yxi wahua Prophetainen ſana/ Ja te hyueſti teette ette te ſijte warin pidette/ Ninquin yhdeſte Kyntileſte ioca walgitta pimees ſiaſa/ nincauuã quin Peiue walkene/ Ja ſe Cointechti yleſkoitta teidhẽ ſydhemiſen. Ja ſe tule teiden enſin tiete/ Ettei yxiken Prophetia Ramatuſa tapadhu oma ſta Toimituxeſta/ Sille ettei wiele nyt yxiken Prophetia ole edeſtootu Inhimiſen tadhoſta. Waan ne pyhet Jumalan Inhimiſet ouat puhuneet/ waicutetut Pyheſte Hengeſte.

Vtta olit mös falskit Prophetat Canssan sea sa ninquin mös teiden seasan tuleuat falskit Opettaiat/ Jotca segan siselle touat wahingollisetEriseurat. Ja poiskieldeuet mös sen Herrā ioca heite ostanut on. Ja saattauat itze heillēs nopean Cadhotoxen. Ja monda noutauat heiden hukutostans. Joinenga cautta Totudhen tije pilcatā/ Ja ahneuxesta dicteratuilla sanoilla pite heiden teiste caupaman. Joille io Domio ei sille cauuan wiuy/ Ja heidhen Cadhotorensa ei maca. Sille ios Jumala nijte Engelite/ iotca syndi teit ei ole armahtanut/ Waan ōbi heite pimeyden cahleilla Helwettijn sōxenyt/ Ja ylenānoi ette heiden piti Domiohō tetket temē. Ja ei ole armahtanut site entiste Mailma/ waan wa-

Gene. 7. pacti Noe sen wanhurskaudhen Sarnaian itze cadexāna/ Ja wei Wedhenpaisumuxen ylitze sen Jumalattoman Mailmā.

Gene. 18 Ja ombi ne Caupungit Sodoman ia Gomorran tuhaxi tehnyt/ ylesfukistanut ia cadhottanut/ Ja teki ne Esicuuaxi nijlle Jumalattomille/ iotca sijtte tuleman piti. Ja ombi pelastanut sen hurskan Loth/ ioca waiuattijn reeteilda Inhimisilde heiden haurudhen elemen menosta. Sille ette hē Hurskas oli ia heiden seasans asui/ ia quitengin sencaltaista piti nekemē ia cwleman/ waiuasit he site hurskasta Sielua iocapeiue heiden wärein töidhens cansa.

Herra taita ne Jumalalliset kiusauxista pelasta/ Mutta ne wäret Domiopeiuen asti ketke pijnatta. Mutta caike enimesti ne iotca waeldauat Lihan ielkin saastaisisa hyymoisa/ Ja Herraudhen ylencatzouat/ tuimat/ tylyt/ ia eiuet wapise waldoia pilcata. Waicka ne Engelit iotca wäesä ia woimasa swremmat ouat/ eiuet kersi itze heitens wastan Herran tykōne site pilcalista domiota. Mutta he ouat ninquin tyhmet Pedhot/ iotca loonosta siehen syndynet ouat/ kijniotetta ia teurastetta.

pilckauat

pilcauat site iota ei he ymerdhä/ia huckuuat heiden turmellu-
sa menosansa ia sauat wärydhen Palcan sijte. He pitäuet sen
hecumana ette he eleuet aighalisisa hercuisa/ He ouat ilkiuxet ia
pilcut/A[e] ikisteleuet teiden lahioiskanne/pramauat teiden omil
lanne/pitäin teudhet Silmet Hoorudhesta/ei salli heitens syn
niste torijua. Haucuteleuat tyghens ne horiuat Sielut/ ouat hei
den sydhemensä Ahneuresa yldeharioitanuet/Kirottu Canssa/
iotca ylenannoit sen oikean Tijen/ia exyuet/ia noutauat Ba-
laamin sen Bosorin poian Tijete/ ioca racasti wärydhen pal-
cka. Mutta hen rangaistijn henen wärydhestens/ Se myckä Nu. 24.
Töiuhta/ puhui Inhimisen änelle/ia esti sen Prophetan hul-
lidhen.

Ne ouat wedhettömät lechtet/ia piluen hatarat iotca Tuu
lispäälde ymberins aietan/ ioille on ketkety yxi synghy pimeys
ijancaikisesta. Sille he puhuuat röuckiet sanat/ quin turhat o-
uat. Ja yllytteuet tauattomuxen cautta lihalisijn Himoin nijtä Tauattomus Ni
iotcu ※ oikein olisit poisueltänyet/ia wiele nytki exyxisä wael nquin tapachtu
dauat/Ja lupauat heille wapauden/waicka he itze turmeluxen pi Autoskeskun
palueliat ouat/Sille iolda iocu woitetan/sen paluelia hen om- kiellö cautta Jo
bi. Sille sijtte quin he ouat paenuet sen Mailman saastauxen sta coco mailm-
lepitze Herrä ia wapactaian Jesusen Christusen Tundemiseen/ a teuteten ilkien
Quitengin nihin he heidens käriuet/Ja ylitzewoitetan/ia ōbi elemen ia hiemu
heiden cansans se wimeinen pahamari tullut quin se ensimmei isten Lihalisten
nen/Sille se olis heille parambi ollut/ettei he olisican sen wan synnein cansa.
hurskaudhen Tijetä tundenuet/quin sijtte ette he sen tunsit/Ja ※ Oikein) se en
poiskiensit heidens sijte pyheste Keskystä / ioca heille annet- Autoskeskun ca-
tu oli. Nijlle ombi tapactunut se totinen Sananlasko/Coira utta iōga Juma
palaiapi oxennoxensa tyghe. Ja/pesty Sica henens Ropa- la oikein siteuat
cosa iellens hiero. ten loij. Gen. 1.
2. Matt. 19.
Pro. 26.

III. Lucu.

Teme

TEme on nyt ſe toinen Epiſtola / ionga mine teille kirioitan minū rachkahani/iolla mine yleſ heråten ia manan teidhen puchtahan mielēneſ ette te muiſtaſitte ne ſanat iotca teille ennen ſanotut ouat nijlde pyhildå Prophetilde/ Ja mōs meiden keſkyn påle/ iotca olema HErran ia Wapactaian Apoſtolit.

pilcaiat/ Jotca eike ſite eike tåte Viſto Waan ele uet ninquin tact ouat / quin nyt kylle nåky.

Ja ſe enſin tietkå/ette wimeiſinå piåuine tuleuat pilckaiat/ iotca oman himonſa ielkin waeldauat/ia ſanouat/ Cuſa nyt on ſe Lupaus henen Tulemiſeſtanſa: Sille ſijte peiueſte quin Iſet ouat nuckuneet/nin caiki ieuet quin alghuſta Loondocap palet ouat o'luet/ Mutta tietenſå eiuet he tadho tiete/ette Taiuas muinen mōs oli/ia Maa wedheſte/ Ja wedheſå ſeiſodhen/ Jumalan Sanan cautta. Quitengin oli ſihen aican/ ſe Mailma ninen ſamain cautta wedhen paiſumiſen canſa turmeltu. Samalmoto mōs ne Taiuahat ia Maat quin nyt ouat/ tuleuat henē Sanās cautta ſåſtetyxi/ette ne pite tulē waraxi pi dettemē domio peiuelle/coſka ne Jumalattomat inhimiſet cadotetā. Mutta teme yxi ey pidhe teilde ſalattamā minū rackani/ ette yxi peiue Herran edheſå ombi ninquin tuhad Aiaſtaica/ Ja tuhad Aiaſtaica ninquin yxe peiue. Ei HErra Wijwuytå henē Lupauſtans/quin mutomat ſen wiwuytoxi luleuat/ waan hen on kerſiueinen meiden coctan/ Ja ei tacto ette iongun pidheis huckanduman/ waan ette iocainen henens parannoxeen kieneis. Mutta HErran peiue ombi tuleua/ ninquin warghas ōllå/ Ja ſilloin Taiuahat poiſmeneuet ſuurella kijruhulla / Mutta Elementit pite palaudheſta ſulaman/ Ja Maa/ ia ne rakēnuxet iotca heneſå ouat /pite poiſpalaman.

Ette nyt caiki neme pite catoman/ quingakaltaiſet teidhen tulē ſilloin olla pyhiſå menoiſa ia Jumalaliſudheſa: Nin ette te odhotatte/ia kiruhdhatte ſiehen Jumalan peiuen tulemiſehē/ Jonga cautta Taiuahat Tuleſta catoauat/ia ne Elementit

palau-

palatidesta sulauat. Mutta me odotamme wsija Taiuaita / ia wtta Maata henē lupauxēs ielkin / Joissa Wāhurskaus asupi.
Senteden minun rackani / ette te neite tiedhette / nijn ahkero ica ette te henen edesens saastatomat ia nuchtetomat Rauha sa leuteisijn / Ja se meiden HErran Jesusen Christusen kersimys / lukeca te teiden Autuudhexen. Ninquin mös meiden racas welien Pauali / sen Wisaudhen ielkin ioca henelle on annetu / ombi teille kirioitanut / Ninqui hen mös iocaitzesa Epistolasa neistā puhupi / ioisa ombi monda töleste ymmerdā / ioita ne Oppemattomat / ia irtaliset pahendauat / ninquin mös ne muodh Ramatut / heiden omaxi cadhotuxexi.
Mutta te minun rackani / ette te sen ennē tiedhette / nin carttacat teiten / ettet te wietellāisi Jumalatomadhen Inhimisten exytyxen cautta ynne heiden cansansa / Ja poislangette teidhen omasta Wachwudhestāne / Waan casuaca meiden Herran ia Wapachtaiā Jesusen Christusen Armosa ia tundemisesa / Jol le olcohon Cunnia seke nyt ette ijancaikisehen aicahan / Amen.

Alcupuhe ninen Colmen P. Johannesen Epistolan päle.

TEme ensimeinen P. Johannesen Epistola / on yxi toimelinen Apostolinen Lehetuskiria / Ja piti oiken ratki henē Euāgeliumins ielkin seysomā. Sille ninquin hen Euāgeliumis Vskon selkiesti opetapi / nin mös nyt coctapi tesā Epistolas nijtā iotta heitens kerskauat Vskosta ilmā Töite / ia opetapi moninaisist / quinga eiuet Tööt poisiā sijnā quin Vsko on. Mutta ios he wlostāuet / nin ei vsko ole toimelinen / waan waleh ia pimeys. Mutta ei hē tetā teghe lain watimisen cansa / ninquin pyhē Jacobin Eepistola tekepi. Mutta hēyles herette ia hauckuttelepi meite Rackautehen / ette mekin racastaisim ninquin Jumalakin meite racasti. Nin

Alcupuhe

Nin hen mös couasti sijne sisielle kirioittapi / nijte Cherit teritä wastan / Ja wastan site Antichristusen Henge / Joca io silloin rupeis Christusta kieldämen / ettei hen ollut Lihahan tullut. Joca nyt enimesti käsisä on / Sille echkei nyt iulgisesta Swun cansa kieldä Christus Lihan tulleexi / nin he quitengin kieldäuet henen Sydhemestens / opins / ia Elämes cansa. Sille ette ioca tacto Töidhens ia tekoin cansa hurskaxi ia autuaxi tulla / Henbä iuri kylle Christusen kieldä. Ette Christus ombi sitewarten Lihan tullut / ette hen meite ilman meiden Töiten / henē ainoan werensä cautta piti hurskaxi ia Autuaxi tekemen.

Ja nin teme Epistola osotapi molenpita wastan / seke nite iotca caiketi tachtouat ilman Töite Vskosa olla. Ja mös nite wastan iotca Töidhen cansa tachtouat hurskaxi tulla / ia pitäpi meite iuri oikealla keskimeiselle tiellä. Ette me vskō cautta hurskat / ia paitzi synneiä ioudhuisimma / Ja mös sitelehin costa me nyt hurskat olema / nin meiden pite hyuet Töet ia Rackaudhen / Jumalan te dhen harioitaman / wapadesta mieleste ilman caikea max on toiuoa.

Ja ne caximwota Epistolat / ei ole opettauallisetwaan Rackaudhen ia vskon Esicuuat. Ja ombi heilleki mös yxi oikea Apostolinen Hengi.

Se

Se Ensimeinen P. Johannesen CCC.

Epistola. I. Lucu.

SE quin algusta oli/ sen me culuet olema sen me nåhnyuet olema/ meiden Silmillęme /sen me catzonnet olema/ Ja meiden kåtenne p:dhelluet onat sijte Elemen Sanasta / ia Eleme õbi ilmestynyt/ ia me olema nåhnyuet/ ia todhistame/ ia ilmoitam me teille sen Elemẽ/ ioca ijancaickinẽ ombi/ Joca oli Isen tykône/ ia ombi meille ilmestynyt. Mitä me nåhnyuet ia cwluet olema/ sen me ilmoitamma teille/ senpåle ette teilleki mös pite meiden cansanna seura oleman/ Ja meiden Seuran pite Isen ia henen Poiansa Christusen cansa oleman/ ia nåite me kirioitame teille/ senpåle ette tedhen Ilonna pite teudhelisen oleman.

Ja

Ja teme ombi ſe Jlmoitus ionga me henelde cwluet olemª Ja teille ilmoitamma. Ette Jumala yxi Walkeus on / Ja heneſe ei ole ychten Pimeytte. Jos me ſanoma ette meille ombi ſeura henen canſanſa / ia waellamme pimeydhes / nin me walectelema / ia eipe me tee totuutta. Mutta ios me walkiudeſa waellamme ninquin hen on walkiudheſa / nin ombi meille ſeura keſkenenne / Ja Jeſuſen Chriſtuſen henen Poianſa Weri puhdiſtapi meite caikiſta ſynniſte.

Jos me ſanome / ei ole meille ſyndie / nin me petãmme itzenne / ia totuus ei ole meiſe. Mutta ios me tunnuſtamme meiden ſyndinme / nin hen on Vſkolinen ia hurſkas / ette hen meille ſynnit anderi andapi / Ja puhdhiſtapi meite caikeſta wãrydeſta. Jos me ſanome / eipe me ſyndie tehnyet ole / nin me teemme henen walecteliaxi / ia henen Sananſa ei ole meiſe.

II Lucu.

Jnun Lapſiſeni / neme mine kirioitan teille / ſenpãle ettei te ſyndie tekiſi. Ja ios iocu ſyndie tekis / nin ombi meille yxi Edeſtwaſtaia Jſen tykene / JESVS CHRJSTVS / ioca wanhurſkas ombi / Ja ſe ſama ombi ſe Sonindo meiden ſyndien edheſte. Mutta ei wainon meiden / waan mõs caiken Mailman edheſte. Ja ſijte me merkitzẽme ette me henen tunnemaſ ios me henen keſkynſe pidhemme. Joca ſanopi / Mine tũnen henẽ / ia ei pide henẽ keſkyiens ſe on walectelia / Ja heneſe ei ole Totuus. Mutta ioca henẽ Sananſa pitepi / Totiſeſta õbi hene ſe Jumalã Rackaus teudheliñẽ / Sijte me tiedeme ette me heneſe olema. Joca ſanopi itzens oleuan heneſe / henen pite mõs nin waeldaman quin hen waelſi.

Rackae

Rackat Welieni/em mine wtta Reskye kirioita teille/waan sen wanhan Reskyn ioca teille alghusta oli. Se wanha Resky ombi se Sana/ ionga alghusta cwlitta. Taas wdhen Reskyn mine teille kirioitan / se quin henese totinen ombi / ia mos teise. Sille ette se pimeys on poismennyt / Ja se totinen walkeus nyt paista. Joca sanopi walkeudhesa oleuans/ Ja wihapi henē weliens / hen ombi wiele pimeydhesa. Joca henen welien seracastapi/ se pysy walkiudhesa/ ia henese ei ole pahannusta. Mutta ioca henen weliens wihapi/ se ombi pimeydese/ ia waeldapi pimeydhese / ia ei tiedhe cunga hen menepi /Sille ette pimeydhet ouat henen Silmens soghaisnuet.

Rackat Poicaiseni/Mine kirioitan teille/ette teille synnit andexiannetan henen Nimens tedhen. Mine kirioitan teille Jset / sille te tunsitta henen ioca alghusta on. Mine kirioitan noricasille / Sille te woititte sen pahan. Mine kirioitan teille Lapsucaiseni/ Sille te tunsitta Jsen. Mine kirioitin teille Jset/ Sille te tunsitta sen ioca alghusta on. Mine kirioitin teille Noricaisille/ Sille ette te wåkeuet oleta / ia Jumalan Sana pysypi teise/ Ja oletta sen Pahan ylitzeuoittanuet.

Elkette Mailma racastaco / eike miten quin Mailmas on. Jos iocu Mailma racasta/ henese ei ole Jsen Rackaus. Sille ette caiki quin Mailmas ōbi (nimittein Lihā himo / ia Silmein himo / ia Elemen coreus) ei ne ole Jseste/ waan Mailmasta. Ja mailma catopi himoinensa /Mutta ioca teke Jumalan tachton/ se pysypi ijancaikisesta.

Lihan himo/ on Horuus. Silmein himo on ahneus ia rickaus. Elemē coreus/ on cunnian ahneus alda/ kÿtos ia peys.

Lapsucaiset/nyt ombi se wimeinen aica/ Ja ninquin te olet ta cwluet/ ette se Antichristus tuleua ombi / ia nyt mōs monda Antichristusta rupesit oleman / sijte me tunnemma/ ette se wimeinen aica ombi. He ouat meilde wlosllectenet / Mutta eiuet olluat meiste. Sille ios he meiste olisit olluuat/nin he olisit tosin pysynyet meiden cansanne. Mutta senpäle ette he iulkisexi tulisit/ ettei he ole caiki meiste.

Ja teille ombi se Woidhellus henelde ioca pyhe ombi / Ja te tiedette caiki. Em mine kirioittanut teille / ninquin Totuden tietemettömille / waan ninquin sen tietäuille / ia tietekette / ettei yxike waleh ole Totuyhesta.

Cuca ombi walectelia / mutta se ioca kieldäpi Jesusen oleuā Christusen: Se ombi Antichristus ioca kieldäpi Isen ia Poiā. Jocainen quin kieldäpi Poighan / ei henelle mös Ise ole. Mite te sis cwlitta alghusta / se teisä pysykän. Jos se teisä pysypi quin te alghusta cwllitte / nin te Poighasa ia Isese pysytte. Ja teme ombi se Lupaus ionga hen ombi meille luuannut / sen ijancaikisen Elemē. Neme mine kirioitin teille nijste iotca teite wietteleuet. Ja se woidellus iōga te henelde sanuet oletta / pysypi teisä / Ja ette te taruitze / ette iocu teite opettapi / waan nin quin se woidhellus teite caikinaisista opettapi / nin ombi se tosi ia ei ole Waleh / Ja ninquin se teite opetti / nin te henese pysykät. Ja nyt Lapsucaiseni pysykät henese / Senpäle / ette coska hen ilmestupi / madhais meille olla Turua / ia ei hepien tuleman henen edhesens henen tulemisesans / Jos te tiedhet ette hē hurscas ombi / nin tietehet mös se / ette iocainen quin oikeutta tekepi / henesté hen ombi syndynyt.

III. Lucu

Catzocat quingacaltaisen rackaudhen se Ise ombi meille osottanut / ette me Jumalan Lapsixi nimitetēme. Sen tedhen ei Mailma teite tunne. Sille ettei hen tunne hende. Minun rac kani / me olema nyt Jumalan Lapset / ia ei ole sē wiele ilmestynyt mixi me tulemma / Mutta Me tiedhemme coska se ilmestypi / nin me henen caltaisexens tulemai / Sille me sama henen nädhā ninquin hen on. Ja iocainen iolla teme Toiuo on henen tygens / hen puhdistapi itzens / ninquin

ninquin Hengin mös puhdas on. Jocainen quin syndie tekepi/ se mös tekepi wärytte/ia syndi ombi se wärys. Ja te tiedhette ette hen ilmestyi/ senpäle ette henen piti meiden syndimme pois ottaman/ ia ei ole henesä ychten syndie. Jocainen quin henesä pysypi/ei hen syndie tee. Jocainen quin syndie tekepi / ei se ole nähnyt hendä/eike tundenut.

Lapsucaiset/elket andaco kenengen teite wietelle. Joca oikeutta tekepi/se ombi hurskas/ninquin Hengin hurskas on. Joca syndi tekepi/hen ombi Perkelest/Sille ette Perkele syndi al ghusta tekepi. Siteuarten ilmestyi Jumalan Poica/ ette henen piti Perkelen Töödh serkemen. Jocainen quin Jumalasta syndynyt on/ ei hē syndie tee/ Sille ette henen Siemenens pysypi henesä/ia ei taidha syndie tehdhä/ sille hen on Jumalasta syndynyt. Siite tutan cutca ne Jumalan Lapset/eli Perkelen Lapset ouat. Jocainen quin ei teghe oikeutta/ei ole se Jumalasta Ja ioca ei racasta henen weliensä.

Sille ette teme ombi Ilmoitus/ionga te cwlitta alghusta/ et te me racastaisimme keskenem. Ei ninquin Cain / ioca siite pa hasta oli/ia tappoi henen Weliens. Ja mingetädhen hen tappoi henen: Sille ette henen töönsä pahat olit/Ja henen Weliens oikeat. Elket te imehtelcö minun Welieni/ios teite Mailma wihapi. Me tiedhemme/ette me olema Coolemasta Elemehen siirdyt/Sille me racastamme Welienne. Joca ei racasta Weliensä/ se pysypi Coolemasa/ Jocainen quin henē Weliens wihapi/hen ombi Murhaia. Ja te tiedhette ette iocaitzella Murhaialla ei ole se iiancaikinen Eleme henesä pysyuä. Joh 13. Gene 4. Domica 2a pt Trinitatis loco Epistol

Siite me tunsimma Rackaudhen/ Ette hen ombi Hengensä meiden edhesten pannut/ Ja meiden mös pite Welieine edhesté Hengennä panemen. Mutta ios iollaki ombi temen Mailman Hywuytte/ia näkis henen Weliens taruitzeuan/ ia sulkepi henen sydhemens pois heneste/ quinga Jumalan Rackaus

pyſypi heneſä: Minun Lapſucaiſeni/elkem racaſtaco ſanalla eli Kielelle/Waan Töön ia Totudhen canſa.

Siite me tunnemma/ette me Totudheſta olema/ ia taidhame henen Caſuonſa edhes meiden ſydhemenne hilitä/nin ette ios meiden ſydemenne meite Domitzepi/Siitte Jumala ſuurebi on quin meiden ſydhemenne/ ia tietäpi caiki. Te Rackahimat ios ei meiden ſydhemenne meite Domitze/nin meille ombi Turua Jumalan tykönä/ ia mite me anoma/ nin me heneldeſaamaſette me henen keſkynſä pidhēme/ia teem niitä iotca henē edheſens kelpauat.

Ja teme ombi henen Keſkyns/ ette meiden pite henen poighans Jeſuſen Chriſtuſen Nimen päle Vſkoman/ ia racaſtaman meiten keſkenen/ninquin hen keſkyn annoi. Ja ioca henen Keſkyns pitepi/ſe pyſypi heneſä/ia hen heneſſe. Ja ſencaut ta me tiedhem/ette hen meiſſä pyſypi/Ja ſiite Hengeſtä ionga hen meille annoi.

IIII. Lucu

Te rackaimat/elkette iocaiſta Hengie Vſkoco/ Waan cokecat ne Henget/ ios he Jumalaſta ouat. Sille ette monda Falſkia Prophetat ouat Wloſlectenet Mailman/ Sen cautta te tundecat Jumalan Hengi. Ette iocainen Hengi quin tunnuſtapi Jeſuſen Chriſtuſen Lihaſa tulluen/ſe ombi Jumalaſka. Ja iocainen Hengi/quin ei tunnuſta Jeſuſen Cheriſtuſen Lihaſa tulluepi/ ei ole ſe Jumalaſta. Ja teme ombi ſe Antichriſtuſen Hengi/ ioſta te cwlitta/ ette hen ombi tuleua/ ia ombi io parallans Mailmaſa.

Lapſucaiſeni/te oletta Jumalaſta/ia oletta Heijen ylitzenoit tanuet. Sille ette ſe ioca teiſſe ombi/ombi ſwrembi quin ſe ioca

ca ombi Mailmasa. He ouat Mailmasta / sentedhen he puhu=
uat Mailmasta / ia Mailma heite cwlepi. Me olema Juma=
lasta / ia ioca Jumalan tundepi / Hen cwlepi meite. Joca ei ole
Jumalasta / ei hen cwle meite. Sencautta me tunnemma to=
tudhen Hengen / ia sen Exitoxen Hengen.

Te rackahimat / Racastacam meiten keskenen / Sille ette
Rackaus ombi Jumalasta / ia iocainen quin racastapi / se om
bi Jumalasta syndynyt / ia tundepi Jumalan. Joca ei racasta
ei hen tunne Jumalata / Sille ette Jumala ombi Rackaus.
Sen cautta ilmestyi Jumalan Rackaus meiden coctan / ette
Jumala henen Ainoan Poiansa lehetti Mailman / ette mei=
den henen cauttans elemen pidheis. Sijnä seiso Rackaus / Ei
ette me racastimma Jumalata / Waan ette hen racasti meite /
Ja lehetti henen Poians Souinnoxexi meiden syndeinne edeste.

Te rackahimat / ios Jumala meite nin racasti / nin meiden
pite mös meiten keskenem racastaman. Eikengen Jumalata o=
le coskan nähnyt. Jos me racastam meiten keskenen / nin Ju=
mala meisse pysypi / ia henen Rackaudhens ombi teudhelinen
meisse. Sijte me tunnema ette me pysymme henesä / ia hen
meisse / Ette hen annoi meille henen Hengestens. Ja me nä=
imme / ia todhistama ette Jse on lehettenyt Poighans Mail=
man wapactaiaxi. Jocainen quin tunnustapi / Ette Jesus om
bi Jumalan Poica / henesä pysypi Jumala / ia hen Jumalasa.
Ja me tunsimma ia vskoima sen Rackaudhen / ionga Juma=
la pite meidhen tyghenne.

Jumala ombi Rackaus / ia ioca Rackaudes pysy / hen py=
sypi Jumalasa / ia Jumala henesä. Sijnä ombi rackaus teude
linen meiden cansan / senpäle ette meille onopi Turua Domio=
peiuene / Sille ette nijnquin hen on / nin olema mös me tesse
Mailmasa. Pelco ei ole Rackaudesa / waan se teudelinen Rac=
kaus wlosaija pelkeuxen / Sille ette pelgolla ombi pijna. Mut
ta ioca pelkepi / ei hen ole teudelinē Rackaudesa. P iij Rac=

Racastacam hende / Sille ette hen meite ensin racasti. Jos ioku sanopi / Mine racastan Jumalata / ia wihapi henen Weliens / se ombi walectelia. Sille ette ioca ei racasta henen weliēs ionga hen näkepi / Quinga hen taita Jumalata racasta iota ei hen näghe ⁝ Ja teme kesky ombi meille heneldé / ette ioca Jumalata racasta / henen pite mös racastaman weliens.

V. Lucu.

Ocainen quin vskopi ette Jesus ombi se Christus / hen ombi Jumalasta syndynyt. Ja iocainen quin racastapi hende ioca synnytti / hen racastapi mös site / ioca heneste syndynyt ombi. Sen cautta me tunnema / ette me racastam Jumalan poikia / coska me Jumalata racastam / ia henen Keskyiens pidhemme / Sille ette teme ombi se rackaus Jumalan tyge / ette me henen keskynse pidhemme / Ja henen Keskynse eiuet ole raskat. Sille ette caiki mite Jumalasta syndynyt on / se woitapi Mailman / Ja meiden vskona ombi se woitto / ioca Mailman ylitzewoitti. Cuca siis ombi ioca woittapi Mailman / Mutta se ioca vsko ette JESVS ombi Jumalan Poica ⁝

Teme se ombi ioca tuli Wedhen ia Weren cansa / Jesus Christus / Ei waiuon Wedhen cansa / waan Wedhen ia Werē cansa. Ja Hengi ombi se ioca todhistapi / ette Hengi Totuus ōbi. Sille ette colme on iotca todhistauat Taiuahasa / Ise / Sana / ia se pyhe Hengi / ia ne Colme ychtene ouat. Ja colme ouat / iotca todhistauat Maan päle / Hengi / Wesi ia Weri / Ja ne ✻ colme ychtene ouat. Jos me Inhimisten todistoxen otama / nin on Jumalan todhistos swrembi / Sille ette teme ombi Jumalan todistos / iolla hen todhisti henen Poiastans. Joca vskopi Jumalā Poian päle / henelle ombi todistos itze henesens

Hengi on Totuus) Cusa Hengi on sielle ei ycten wlconcullatusta ole waan henen cansans on caiki toimitus ia totuus. Jota hen puhu / teke / elepi Cusa ei Hengi ole / sielle on vlcōcullat9 ia waleh

ſens. Joca ei vſko Jumalalle / hen tekepi henen walecteliaxi / Sille ettei hen vſko ſen todiſtoxen päle ionga Jumala todi- ſtanut ombi henen Poiaſtans. Ja teme ombi ſe todhiſtus / ette Jumala ombi meille ſen ijäcaikiſen Elemē ādanut / Ja ſe Ele me ombi henē Poigaſans. Jolla on Jumalā Poica / henelle ōbi ſe Eleme. Jolla ei ole Jumalā Poica / henelle ei ole ſe Eleme.

Neite mine kirioitin teille / iotca vſkotta Jumalan Poian Ni- meen / ſenpäle ette te tiedheiſitte teille oleuā ſen ijancaikiſen E- lemen / Ja ſitewarten ette te vſkoiſitte Jumalan Poian Ni- meen. Ja teme ombi ſe Turuaus ioca meille on henen tygens / Ette ios me iotakin anoiſimma henen tadhons ielkin / nin hen meite cwlepi. Ja ette me tiedhemme ette hen meite cwlepi mi- täikenens me anomma / Nin me tiedhemme ette meille ouat ne anomiſet iotca me heneldę anoima.

Jos iocu näkis henen Weliens / ſyndi tekeuen iongun ſynnin ei Coolemahan / hen macta rucoella / nin henen pite andaman nijlle Elemē / iotca ſynditekeuet / ei Coolemahā. Ombi ſyndi Co olemahan / ſencaltaiſen edeſt em mine ſano / ette iocu rucoilis. Caiki wäryys ōbi ſyndi / ia ouat mwtamat ſynnit ei colemahā.

Me tiedhemme / ette iocainen quin Jumalaſta on ſyndynyt / ei hen ſyndie tee / waan ioca Jumalaſta ſyndynyt on / hen he- nens cauatta / ia ſe paha ei rupea henen. Me tiedhemme ette me Jumalaſta olema / ia coco Mailma ſijnä pahudheſa ſeiſo. Mutta me tiedhemme / ette ſe Jumalan Poica tuli / ia on meil- le Mielen andanut / ette me ſen totiſen tunnēma / ia olema ſijnä totiſeſa / henen Poigaſans Jeſuſeſa Chriſtuſeſa. Teme ombi ſe Totinē Jumala / ia ſe ijancaikinē Eleme. Lapſucaiſet / cauatta cat teitenne Epeiumaloiſta. AMEN

* Ne Colme / ſe on / Cuſa ſe yxi on / ſielle on mōs ſe toinē. Sille ette Chri ſtuſē Weri / Caſte / ia ſe P. hēgi / todiſta / tūnuſta ia ſarnapi Euāgeliū ma ilman edeſe / ia iocaitzen Omaſtūnoſa iotca vſkouat. Tellemotoa / ette hē tūdepi ia ymerdā henens oleuan / wedhen ia Hengen lepitze Chriſtuſen Weren anſion cautta / lunaſtetun / wanhurſkatetun ia autuan. P. Jo

P. Johannesen se Toinen Epistola.

E Wanhin/sille wlosualitulle Frowalle ia henen Lapsillensa/ioita mine racastan totudesa/ Ja em mine waiuon yxineni/ mutta mos caiki iotca Totudhen ouat tundenuet/sen Totudhen tähdhen ioca meisä pysypi/ia meiden cansanna ombi eleue ijancaikisesta.

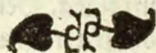
Armo/Laupius/Rauha Iselde JUMALALDA/ia HERRALda Jesuselda Christuselda/ Isen Poialda/ Totudhesa/ia Rackaudesa. Olcohon teidhen cansanne.

Mine olē sangē ihastunut/ette mine leusin Sinun Lapsistas nijtä iotca totudhesa waeldauat/ Ninquin me Keskyn Iselde saanuet olema/ Ja nyt mine rucoilen sinua Frowua/ei ninquin vutta Keskye/mine sinulle kirioita/ waan sen quin meille oli alghusta. Ette me meiten keskenen racastaisim. Ja teme on se Rackaus /ette me Waellama henen Keskyns ielkin.

Teme ombi se Kesky ninquin te alghusta cwlitta/ senpäle/ ette te sijne sisella waellaisitta/ Sille ette monda wietteliete on Mailman tullut iotca eiuet tunnusta JESUSTA CHRISTUSTA / ette hē on Lihaan tullut. Teme ombi wiettelie/ ia se Antichristus. Catzocat Hyuesti teitenne/ ettei me cadhotaisi/mite me tötetehnet olema/waan ette me teudhen palcan saisimma. Jocainē quin ylitzekieupi/ia ei pysy Christusen Opisa henelle ei ole Jumalata. Joca pysypi Christusen Opisa/henelle ombi seke Ise ette Poica.

Jos iocu tule teiden tygēne/ia ei too tete Opetosta cansans/ Elket Hoonesen ottaco hende/ Elket mös hende teruettekö/ Sille ette ioca hende teruettepi/hen on osalinen henen pahoista Töistens. Olis minulla palion teille kirioittamista/ Mutta em mine tactonut breiuille ia plekille/ waan mine toiuon tule

nani teiden tyghönne/ia tykönoleua teiden cansan puhuuani/ senpäle/ette meiden ilon teudhelinen olis. Teruetteuet sinua sinun wlosualitun Sisares Lapset/ AMEN.

P. Johannesen se Colmas Epistola.

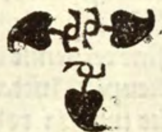
E Wanhin/ rackalle Gaiolle/ iota mine Totudhesa racastan. Minun rackani/ mine toiuotan caikisa cappaleisa/ ette sinulle hyuesti kä uisit/ia sine teruenne olisit/ninquin sinū Sielus hyuestikieupi. Mutta mine sangen ihastuin cosca weliet tulit/ia todistit sinun Totudhestas/ ninquin sine Totudhesa waellat. Ei ole minulle site swrembata iloa/ quin se ette mine cwlen minun Lapseni Totudhesa waeldauat.

Minun rackaimban/ wskolisesta sine teet mitkes teet weljeille/ia weraille iotca sinū rackaudestas todistanuet ouat Seuracunnan edhesä. Ja sine olet hyuesti tehnyt/ ettes heite matcā saatanut olet keluolisesti Jumalan eten/ Sille ette henen Nimens tehdhen he ouat wlosllectenyet/ia ei ole pacanoilda miten ottancet. Nin meiden siis pite sencaltaista coriamā/ senpäle /ette me sen Totudhen awulliset olisima.

Mine kirioitin Seuracunnalle/mutta Diotrephes/ ioca heiden keskenens tacto Jalona pidhette/ ei meite coria. Senteden ios Mine tulen/nin mine tahdhon ilmoita henen töönsä iotca hen tekepi/ia kakotta meite wastan pahoilla sanoilla/ ia ei nihingen tydhy. Eipe hen itze Weliejä coria/ Mutta mös kiel-

tepi nÿte iotca tactouat coriata / Ja Seuracunnasta heite wlossöxe.

Minun Rackahan /ele tauoita site quin paha on /waan site hyue. Joca hyuesti tekepi/se ōbi Jumalasta/Mutta ioca pahasti tekepi/ei hen näe Jumalata. Demetriusella ombi iocaitzesta todhistus /ia itze Totudhesta /ia me mös todhistamma/ ia te tiedhette ette meiden Todhistoxen ombi tosi. Palio olis minulla kirioitamista / Waan em mine tahdho plekille ia kynälle kiroita sinulle. Mutta mine toiuon sinun pian näkeueni / ia tykön oleuaiset sama keskenen puhutella. Rauha olcohon sinun cansas. Ysteuet sinua teruetteuet. Teruetä ysteuite cutain nimelēs.

Alcupuhe sen Epistolan päle Ebreerin tyge.

Tehenasti ombi meille ne oikeat ia wissit päkiriat wdhes Testamētis olluet. Mutta neme nelie ielkimeiste ouat muijnen toises lwlosa pidhetyt. Ja ensin teme Epistola Ebreerin tyghe / ettei hen ole pyhen Paualin/eli iongun muun Apostolin/Se osotta sen cāsa ette toisesa Ca. nätin seisd. Teme oppi ōbi nijlde iotca itze sencaltaista Herralda cwluet ouat/meiden pälene tullut ia iänyt. Josta ombi selkie ette hē sijnä puhupi Apostoleista /ninquin yxi Opetuslapsi ionga päle semmotoinen Opetus Apostoleilda tullut on / maxa ette cauuan ielkin / Sille ette Pyhe Pauali Gal. 1. todista

pi woi

pi woimalisesta/ettei henen Euangeliumins ole ycdheltäkẽ In himiselde/ eike mös Inhimistẽ cautta/ mutta itze Jumalalda.

Ja wiele sen ylitze õbi telle Epistolalla yxi coua solmi/ionga tocu töölle peste/ se on/ ette tesse vj. ia x. Cap. ratki poiskielde Synnin paranoxen/Casten ielkin/ia sanopi xij. Esau on para nosta etzinyt/ia ei quitẽgan leuuyt. Joca on wastan caiki Euã gelia/ia P. Paualin Epistolita/ Ninquin se iulgisesta näky. Ehcke taidhas siihin päle ycdhen Glosun eli toimitoxẽ/ tehde nin ne sanat quitengin selkiesti cwluuat/ette semmotoinẽ Glosu tuskalla teudhen tekepi. Se nin nähdhen/quin teme Epistola/olis ninquin monesta cappalesta coottu/ Ja ycdhelisesta toimitta.

Wai quinga caikista neiste on/nin hen siitteki on yxi iwri sangen Jalo Epistola/ ioca Christusen Pappiudhesta sepesti ia syuesti Ramatuista puhupi/ia nin hen mös caunijsti/ ia run sasti/sen Wanhan Testamentin wlostoimitta. Nin ette iulgi ombi/ ette se on ollut sangen oppenuen ia Jalon Miehẽ/ioca ombi Apostoleiten Opetuslapsi ollut/ palio heiste oppenun/ ia Uskosa kylle harioitetun/ia Ramattusa wisusti totutetun. Ja waicka ei hen Uskon perustosta laske(ninquin hen itze sanopi vj. Cap) ioca quitengin se oikia Apostoleiten wirca olis. Nin hen quitengin rakentapi caunijsti siehen päle Culta/ Hopeata calita kiuiä/ninquin P. Pauali/ j. Corint. iij. sanopi. Sentedhẽ elkem totelco/ios hen ioskuis Puita/Corsia eli Heinie/siehen secoitta/waan hen sencaltaisen caunin Opin caikella cunnialla wastanottacan. Paitzi sen/ettei me tege site iocapaicas/ ia caikiten iwri Apostoliseri Epistolari

Mutta cuca sen kirioitanut on/ se on tietemetoin/ia taita wiele hetkens tietemetoin olla. Wehä mös siite lucua on. Tytykem me Oppihin/ionga hẽ näin wahuasti Ramatuista perustanut õbi. Ja osottapi mös/oikian caunihin Rupeuxen ia moodhon Ramatuita lukeman ia toimittaman

Se Epiſtola Ebreerin tyge.

I. Lucu

VMALA Wſein ia monellamooto Muiñ-
nen puhui Jſille Prophetain cautta/ Om-
bi hen nyt neine wimeiſinå Peiuine Meille
puhunut Poianſa cautta. Jõga hen on pan-
nut Periliſexi caikein ylitze/ Jonga cautta hē
mös Mailmat tehnyt ombi. Joca ſſenpoleſ-
ta ette hen on henen Cunniaudens Kircaus/
ia henen olemūſa Jwricuua/ ia candapi cai-
ki cappalet henen Sanans Woimalla/ ia ombi Itzens cautta
meiden ſyndeine Puhdiſturē tehnyt/ Ja iſtupi Maieſtetin oike
alla polelle Corkiuxiſa/ Niin palio paramaxitullut Engeleite/
ta ylemeiſemen Nimen hen on heidhen echtons perinyt.

Sille kenelle Engeleiſte hen on coſkan ſanonut/ Sine olet
Psal. 2. Minun Poican/ Tenepene Mine ſinun ſynnytin? Ja taas/
Psal. 89. Psal 97. Minun pite oleman henen Iſenſe/ ia henen pite oleman Mi-
nun Poicani. Ja taas/ coſka hen ſiſeltoopi ſen Eſicoiſens Mail
mahan/ ſanopi hen/ Ja hende pite caiki Jumalan Engelit cu
martaman. Mutta Engeleiſte hen toſin ſanopi/ hen tekepi En
Psal 104 gelinſe Hengixi/ ia henen Paluelianſa Tulenleimauxi. Mutta
Psal. 45. Poiallens/ IVMALA/ ſinū Iſtuimes pyſypi ijancaikiſeſta
ijancaikiſehen/ Sinun Waldacunnas Waltica/ ombi Oikiu-
dhen Waltica. Sine racaſtit Wanhurſkautta/ ia wihaſit wå-
rytte/ ſentedhen ombi ſinun/ O Jumala/ ſinun Jumalas woi
dhellut Sinun ilo Öliolla/ ylitze ſinun Oſauelieis.

Psal. 102. Ja ſine HERRA olet alghuſta Maan peruſtanut/ ia Tai-
uat ouat ſinun kåſialas. Ne ſåmat catouat/ mutta ſine pyſyt.
Ja he caiki wanhaneuat ninquin Waate/ ia ninquin pughun
ſine heite mwttelet/ ia he mwttuuat. Mutta ſine itze ycdhelles
olet/ ia eiuet ſinun woodes puutu. Mutta kelle Engeleiſte hen

on

on cestan sanonut / Ismta sinus oikealle kädelleni / sihenasti quin mine panen wiholises sinun ialcais astinlaudhari : Eikö psal. 110.
he caiki ole palueliaiset hēget / wloslehetetyt palueluxeen / nijte warten iotca sen Autuudhen perimen pite :

II. Lucu.

Senteden pite meiden site wisimasti warinot Exodi. 20.
toman nijste iotca meille sanotut ouat / ettei me
ioskus poiswodhaisi / Sille ios se Sana oli wah
ua quin Engelitten cautta puhuttin / ia iocai-
nen ylitzekeumys / ia tottelematus ombi henen
oikean Palcans saanut / Quingasta me welte
sim / ios me sencaltaisen Autuudhen ylen catzoma : Joca sitte quin se ensin on sarnatu itze Herralda / meihin se wahuistui / ninen cautta iotca sen cwluet olit. Ja Jumala ombi sihen andanut Todhistorens seke Merckein cansa ette tunnustectein / ia moninaisilla Auwoilla / ia pyhen Hengen wlosiakamisen cansa / henen tadhons ielkiin.

Sille eipe hen ole Engeleiten alaādanut site tuleuaista Maalma iosta me puhuma. Mutta yxi sen todistapi toises Paicas / ia sanopi / Mike on Jnhiminen / ette sine aiattelet henen psal. 8.
pālense : Ja Jnhimisen Poica / ettes hēde etziskelet : Sine olet henē wehen hetken Engeleilde andanut ♣ ylenāncta. Cunnialla ia ylistöxella olet sine henē crunanut / ia olet henen asettanut sinun Kättes töidhen päle / Caiki sine olet heitenyt henen Jalcains ala. Sille sijne ette hē caiki on heitenyt henen alans / eipe hen mite ... ttenyt / iota hen ei henen alans heitenyt. Mutta eipe me wiele nyt nåe / caikia henen alans heitetyxi. Mutta SEN ioca wehen hetken oli Engeleilde ylenannetu / me nåemme ette se JESVS ombi colemans kersimisen cautta crunattu cunnialla ia ylistorella / senpäle ette henen piti Jumalan Armon cautta caikein edeste Colemata maistaman. Sil

Se Epistola.

Sille se soueisi henen / ionga tedhen caiki ouat / Ja ionga
cautta caiki cappalet ouat / ioca palion Lapsia Cunnialisutehē
saatti / ette hen heiden Autuudens pāructinan kersimisen caut-
ta / teudhelisexi tekisi. Senpolesta ette ne caiki ycdheste ouat / se
ke se / ioca pyhittepi / ette ne iotca pyhitetään / Jonga syyn tedē
Psal 22. eipe hen mös hepiä heite Weliexens cutzua / sanodhen / Mine
Psal 18. tahdhon iulghista sinun Nimes minun welijlleni / ia keskelle
Esai 8. Seuracunda weisulla sinua yliste. Ja taas / Mine panen wskal
loxeni henen tygens / Ja taas / Catzo / Mine ia ne Lapset iotca
Jumala minun andanut on.

Ette nyt nijllä Lapsilla ombi Liha ia Weri / ombi hen mös
nijste samalmooto osalisexi tullut. Senpäle ette henen piti Co
leman cautta woiman poisottaman / sildä iolla Cooleman
walda oli / se on / Perkelen / Ja päsemen ne iotca Cooleman pel
ghon cautta piti caiken ijensä Oriana oleman / Sille ettei hen
coskan Engeleite tosin + pälens ota / waan sen Abrahamin
Siemenen hen pälens ottapi / iosta henen piti caiketi henen
Weliens caltainen oleman. Senpäle ette hen olis armolinen /
ia wskolinen ylimeinen Pappi Jumalan edhes / souittaman
Canssan synnit. Sille sijne ette hen kersinyt ombi / ia on kiusat
tu / woi hen mös autta nijte iotca kiusatan.

* Ylenanneta) Ebreaxi nemet sanat ouat näin / sine olet henen ylenan
danut wehen hetken Jumalalda / se on / sine olet poisiettenyt henen nine
colmena peiuene coska hen kersi / ninquin ei ychten Jumalata olis henen
tykenens ollut. Mutta cusa ei Jumala ole ei mös sijne Engelite ole / eli
locu Apu Jumalalda / ninquin ennen coska hen swret ihmeet teki.
+ Pälens ota) Se on / ei hen coskan Engelein Loondo pälens ottanut /
waan Miehen Miehudhen / coska hen Inhimisexi tuli

III. Lucu.

Sen

Entedhē te pyhet Weliet/ iotca sijne Taiuaki-ses Cutzumises Osaliset oletta/ ottaca waari sijte Apostolista ia ylimeiseste Pispasta/ iōga me tūnnustame Christusesta Jesusesta/ ioca vskolinen ōbi/ sillen ioca henen tehnyt oli (nin quin mōs Moses) henen coco Honecsans. Mutta teme ombi site swreman Cunnian werdi/ quin Moses/ senpolesta/ ette swrembi cunnia henelle ō-bi Hoonesta/ ioca sen rakensi/ quin itze Hoonella. Sille ette io-cainen Hone ombi ioltakin rakettu/ Mutta ioca caiki rakensi/ se on Jumala. Ja Moses tosin oli Vskolinen caikesa Henen Hoonesansa/ ninquin yxi Paluelia/ niinein cappalein todhistox-exi/ iotca ieliestsanottauaiset olit/ Mutta Christus ninquin poica hallitzi henen Honensa/ ionga Hone me olema/ ios me mwtoin sen Vskalluxen/ ia Toiuon kerskamisen loppun asti wah-uana pidhesimme.

Sentedhen/ ninquin pyhe Hengi sanopi/ Tenepene/ ios te saatta cwlla henē Ānensa/ nin elket couatco teidhen sydhemi-ten. Ninquin tapachtui sijne Haickeudhesa/ sille kiusauxen peiuelle Coruesā costa Minua kiusasit teidhen Isenne/ he coet telit/ ia neid minun Tōōni neliekymmende aiastaica. Sentedē mine kyrkestyin temen Sucucunnan pále/ ia sanoin/ Aina he exyuet sydemellens/ Mutta eiuet he tundenuet minun Teiteni/ nin ette mine mōs wannoin minun wihasani ettei heiden pide minun Leponi siseltuleman. Catzocat rackat weliet/ ettei ioskus teisā olisi iollaki yxi paha vskotoin syden/ ette se lowuisi eleuest Jumalasta/ wan manatca teite kesken iocapeiue/ nincauuā quin se cutzutan Tenepene/ ettei iocu teiste paaduisi synnin petoxen cautta. Sille me olema Christusesta Osalisexi tulluet/ ios me mwtoin sen alghetun Vskon haman loppun asti wah-uana pidheisimme/ ionni se sanotan/ Tenepene/ ios te saatta cwlla henē ānense/ nin elket couatco teiden sydhemitē. Ninquin tapactui sijne Haikeudhesa. psal 95.

Sille

Sille mwotamat costa he cwlit/nin he haikeutit henen / mutta ei caiki iotca Egiptiste Mosesen cautta wlosllerit. Mutta ioille sijs hen oli kyrkestynyt neliekymende aiastaica: Eikö nijlle iotca synnie teit/ Joinenga Rumit Corvesa mahanlangesit: Cuille hen sijs wannoi/ettei heidhen pitenyt henen Leponsa si seltuleman/waan nijlle vskomattomille: Ja me näemme/ ettei he woinuet heidhen Epeuskonsa tedhen siseltulla.

IIII. Lucu.

Jn pelietkem sijs ettei me sen Lupauxen/siseltulemasta henen Lepoonsa/ vnodhaisi/ ia eikengen meiste tacaperin ieisi/ Sille ette se om bi mös meille ilmoitettu/ ninquin heilleki. Mutta ei heidhen Sanan cwlo miten auttanut costa eiuet ne vskonuet iotca sen cwlit. Sille me iotca vskoima siseltulema Lepohon/ ninquin hen sanoi/ ette mine wannoin minun wihasani ei heiden pidhe minun Lepohoni siseltuleman.

Ja tosin/costa ne Tööt Mailman alghusta teutetyt olit/ sanoi hen ydhese Paicasa sijte seitzemeneste peiueste/nein/ia
Gen. 2. Jumala lepeisi seitzemenden peiuene caikista henen Töistens. Ja taas nyt tesse/Ei heiden pidhe minun Leponi siseltulemã.

Senielkin sijs ette se wiele nyt edhespeiten on/ette mutamat pite sihen siseltuleman. Ja ne ioille se ensin ilmoitettu oli/ eiuet sihen tulluet Epeuskonsa tedhen/ Märepi hen taas ydhen pei-
Psal. 95. uen/nein pitken aighan pereste/ ia sanopi Dauidin cautta/ Tenepene/ ninquin sanottu on/ Tenepene/ios te cwletta henẽ änensä/ nin elket couatco teidhen sydhemiten. Sille ios Josua olis heite Lepohon saattanut/ eisiuingan hen olis sijte toisesta peiueste puhunut. Sentedhen ombi Jumalan Canssalle

yri Lepo wiele saataua. Sille ioca henen Lepohonsa io tullut on/hen lepepi mös henen Töistens/ninquin Jumalaki henen.

Nin ahkeroitcam sijs sihen Lepohon siseltulla/ senpäle ettei iocu langeisi sihen saman Epewskon esicuwahan. Sille ette Jumalan Sana öbi Elene ia Woimalinen/ia teräuembi quin iocu cariteräinen Miecka / ia lepitze tungepi / sihenasti ette se Sielun ia Hengē eroitapi/ia ydhymet ia Luud/ia on yxi Domari ylitze aiatostē ia sydhemen aighotustē/ia ei ole ycte Loondocappalda henē edesens näkymete / Mutta caiki ouat paliahat/ia iulki henen Silmeins edes. Heneste me puhuma.

Ette meille nyt yri swri ylimeinen Pappi ombi/ JESVS se Jumalan Poica/ ioca Taiuaisijn mennyt on. Nin pitekem se Tunnustos/ Sille ei meille ole ylimeinen Pappi/ioca ei taidha henens armacta meiden Heickoudhen päle/ waan ioca kiusattu ombi caikitein/ninquin mekin/quitengin ilman synnite. Edhestkieukem senteden wskalluren cansa sen Armoinstolin tyge/ senpäle ette me Laupiudhen saisimma/ia Armon leudhesime/ sihen aican coska me Apua taruitzemme.

V. Lucu

Sille ette iocainen Ylimeinen Pappi/ioca Inhimisiste ylesotetan/se pannan Inhimisten eten nijse asioisa/iotca Jumalan coctan pätyuet/senpäle ette hen wffrais Lahioia/ ia Vffreia syndein edheste. Joca taidhais henens armacta ninen ylitze/ iotca epätiedhoiset ia exyueiset ouat/senwori ette hen mös itze ymberikäritty ombi Heickoudhella. Senteden tule henen quin Canssan edheste/nin mös itze edhestens wffrata/ syndein edheste. Ja eikengen omista itzellens Cunniata/waan ioca mös cutzutan Jumalalda/ ninquin Aaron. Q q Nin

Se Epiſtola.

Nin mo̊s Chriſtꝯ ei ole itze henēs cūnioittanut ette henē ylimei-
Psal 2. ſexi papixi tulemā piti/ mutta ſe ioca henelle ſanonut oli/ Sine
Sal 110. olet minun Poican Tenepene mine ſinun ſynnytin. Ninquin hē
mo̊s toiſes paicas ſanopi/ Sine olet Pappi ijancaikiſeſta ſen
Melchiſedechin ſådhyn ielkin. Ja hen ombi henen Lihanſa
peiuille wffranut Rucoxet ia neuret anoniſet/ wekeuē huhun
ia kynelitten canſa/ ſen tyge ioca henen woinut olis Coolemaſ-
ta pelaſta/ ia ombi mo̊s cwleltu/ ſenteden ette hen Jumalata
Cunniaſa piti. Ja waicka hen Jumalan Poica oli/ on hen qui-
tengin nijſte/ Jotca hen kerſi/ Cwliaiſudhen oppenut. Ja coſ-
ka hen teudheliſexi tuli/ ombi hen caikein ninen/ iotca henen
cwliaiſet ouat/ yxi Tila ijancaikiſehen Autuuteen/ nimitetty Ju-
malalda Ylimeiſexi Papixi/ ſen Melchiſedechin ſådhyn ielkin.

Couacoruaiſet) Se on/ Tōpelit ia tawhottomat iotca eike cwle eike ymmerdå/ elike he ſangen cauuan oppiſit.

Jöſta meille olis kylle ſanomiſta/ mutta ſe ombi coua wloſ-
toimitta/ ette te oletta nin couacoruaiſet. Ja te iotca piti aica
Opetaiat oleman/ taas taruitzetta ette me teite opetaiſimme-
ne enſimeiſet Bockſtauit Jumalan ſanan Opiſta/ Ja ette teil-
le annetaiſin Pijmä/ ia ei wekeuete Rooca. Sille ette ioca Reeſ-
kaſta wiele ombi oſalinen/ hen on harioittomatoin ſihen Wan-
hurſkauden puheyteen ſille hen ombi noori Lapſi. Mutta ninē
Wroſten tule Wekeue Rooca/ ioilla ombi tottumiſen cautta
harioitetut Mielet eroittaman hyuet ia pahat.

Pimå) Lain opin hen pimexi cutzu/ ninquin ſe on laſtē curitos Mutta Petari cutzupi Euangeliumin opin Reſcaxi/ ninquin ſen wdhen Teſtamētin Laſten Roā.

VI. Lucu

Enteden andacam ſen Chriſtiliſen Elemen Al-
cu Opin tacaperin olla/ ia ruuetcam nihin/ iot-
ca teudheliſudhen ſaattauat/ ei waſtwdheſta
peruſta laſkedhen Parannoxen cooleuaiſiſta
Töiſte/ Vſkoſa Jumalan påle/ Caſteſta/ Opiſ-
ta/ Ketten påle paneniſeſta/ Cooluten yleſnou-
ſemiſeſta/ ia ſijte ijancaikiſeſta Domioſta. Ja ſen me tadhōma
tehdhå/ ios Jumala mwtoin ſen ſalli. Sille

Sille ettei se ole mahdholinen/ette ne iotca widhoin walistetut ouat/ia maistanuet ouat ne Taiualiset Lahiat/ ia ouat osalliseri tulluet Pyheste Hengeste/ ia maistanuet ouat sen Jumalan hyuen Sanan/ ia sen tuleuaisen Mailman woimat/ Jos he poislangeuat (ia wastudhest itze heillens sen Jumalan Poian ristinnaulitzeuat/ia pilcana piteuet) ette ne pidhes is wastalgusta wdhistettaman Paranoreen.

Sille ette Maa ioca Sateen sisellensserpå/quin wsein henē pålens tulepi/ ia candapi tarpeliset Roohot nijlle iotca site prucauat/se saapi siugnauxen Jumalalda. Mutta ioca Oriantappuroita ia Ohdhakei candapi/ se ombi keluotoin/ ia kirousta lehimeinen/ ionga loppu on/ ette se poldetan. Mutta me vskallam meillēme/ rackahimat/ teilde parambata/ ia quin Autuutta lehēbene olis/echke me nåin puhuma. Sille ettei Jumala wåre ole/ ette hen vnoctais teidhen teghon ia töön rackaudhesa/ionga te osotitte henen Nimens coetan/ coska te nijte pyhie paluelitte/ia wiele palueletta. Mutta me halama/ ette iocainen teiste sen saman ahkerudhen osotais/ pitedhen Toiuon wissiydhen haman loppun asti. Ettei te hitaxi tulisi/ waan ninen Tauoittaiaxi/iotca wskon ia Kersimisen cautta/ sauat sen luuatun perimisen.

Sille ette quin Jumala lupasi Abrahamille/ coska ei hen Gene 22.
woinut ycdhenken Sureman påle wanno/ nin hen wannoitzens cautta/ia sanoi/ Totisesta mine tahdon sinua hyuesti siugnata/ia enåte. Ja sillens ette hen kersiuellisesta odhotti/ nin hen sai lupauxen. Jnhimiset tosin wannouat sen cautta/ ioca on surembi quin he ouat/ia se Wala caiken Rijdhā ratcaise/ ios se Walan cansa wahuistetan. Mutta Jumala coska hen tactoi nijlle lupauxen Perillisille ylenpaldisesta osotta henen Neuuonsa wahwuden/ ombi hen yhden wannotū Walā sihē pålepānut/ senpåle ette me cahden horiumattomain cappaldē cautta (sille se on mahdotoin/ette Jumalā pideis walecteleuā)

sywri wahuan vskaloxen pideisimme / meiotca sihen turuama / ette me saisimma sen edestaritun Toiuon / Jonga me pidēme ninquin waghan ia wahuan meiden Sielun Ancurin / ioca mös siselle wlottupi / hamā nihin asti / iotca ouat Esiripun sisel meisella polella / iohonga se edheliōxia meiden edhellen on si-selmennyt / JESVS / ydheri ylimeiseri Papixi ijancaikises-ta tecty / sen Melchisedechin sädhyn ielkin.

VII. Lucu

Ille teme ꝛc Melchisedec oli Salemin Kuningas / sen caikein corkeiman Jumalan pappi / ioca Abrahamin wastankieui / coska hen palasi sijte Kuningaidhen Taposta / ia hyuestisiugnasi hēde / iolle Abraham mös annoi Tiunnin caikesta hywuydhestens. Ensin hen wlostulkitan wanhurskauden Kuningaxi / Mutta sitelehin hen mös ombi Salemin Kuningas / se on Rauhan Kuningas. Ilman Isete / ilman Eitiā / ilman sughuta / ia eike henelle ole peiuein alcu eli Elemen loppu / Mutta hen on Jumalan poican werdhoitettu / ia pysy Pappina ijancaikisesta.

Gene 14.

Mutta catzocat / quinga swri teme on iolle mös Abraham se Patriarcha Tijunnin annoi / nijste Saalijsta. Mutta coska tosin Leuin poiat Papin Wirghan ottauat / ombi heille kesky Tijunnin Canssalda otta / se on / heiden Weljlldens Lain ielkin / waicka ne samat mös Abrahamin cupeista wlostulluet ouat. Mutta se ionga Sucu heiden seasans ei lueta otti Tijūnin Abrahamilda / ia hyuestisiugnasi hende iolla ne lupauxet olit. Nyt ei yxiken site kielle / ette se ioca wehembi on / ottapi hyuestisiugnauxet / silde ioca Enembi on.

Ja tesse tosin ne Inhimiset quin cooleuat / Tijunita ottauat / Mutta sielle hen todistapi / ette hen elepi. Ja ios mine

nin puhelen / se môs itze Leui ioca tottui Tijunnin otta / ombi Abrahamisa tijunnoittu / Sille hen oli wiele silloin Jsens Cupeisa / costa Melchisedec henen wastahansteui.

Senteden ios nyt Teudhelliseus ombi tapactunut / sen Leuitin Pappiudhen cautta (Sille sen saman alla ōbi Cāssa Lain saanut) mite sijtte oli taruetta sanoua / ette yhdhen toisen Papin ylestuleman piti Melchisedechin sâdhyn ielkin / ia ei Aaronin sâdhyn ielkin : Sille cusa Pappius mutetan / sijne piti môs caiketikin Lain mutetaman. Sille se iosta neite sanotan / ombi toisesta Sucucunnast / iosta ei yxiken Altarita palu ellut. Sille ette se ombi iwri iulkinen / ette meiden Herranna ombi ylestullut Judan Sucucunnasta / Jolle Sucucunnalle ei Moses ole miten Pappiudhesta puhunut.

Ja se ombi selkembi / ios tosin Melchisedechin sâdhyn ielkin yxi toinen Pappi ylestulepi / ioca ei sen Lihalisen Lain Keskyn ielkin tecty ole / waan sen loppumattoman Elemen woiman ielkin / sille ette tellemodholla hen todhistapi / Sine olet yxi Pappi ijancaikisesta sen Melchisedechin sâdhyn ielkin. Sille sen cansa se ensimeinen Laki lackapi / senteden ette se he Psal.110. icko ia taruetoin oli (Sille eipe se Laki tainut miten teudhellisexi tedhā) waan se oli yxi siseliohdatus parāpaan Toiuoon / ionga cautta me Jumalata lehenemme.

Ja sitekin quin palio enembi on / ettei se ole tecty ilman wānottu wala / Sille ne tosin olit ilman wannotu Wala Papixi tecdhyt. Mutta teme wannotun Walan cansa / henen cauttans ioca sanoi henelle / Herra ombi wannonut / ia ei hen sitecadhu / Sine olet yxi Pappi ijancaikisesta sen Melchisedechin sâdhyn ielkin. Nein palio paraman Testamentin wlostoimittaiaxi / ombi JESVS tecty.

Ja ne tosin olit monda papixi tehdhyt / senwoxi ettei he sallitut Coleman tedhen pysymen. Mutta telle / senwoxi ette hen

hen

hen pysy ijancaikisesta /ombi catomatoin Papius. Josta hen
mös taita autuari tehdä ijācaikisesta nijte iotca henē cauttās
Jumalā tyge tuleuat/ia aina elepi/ia alati rucoile heidē edestēs.
Sille sencaltainen Ylimeinen Pappi meille sopi/ ioca olis py
Roma. 8. he/ wighatoin/ saastatoin/ synneisiste eritetty /ia corkemari
Taiuaita tecty/ Jolla ei olisi iocapeiue tarue ninquin nijlle Y-
limeisille Papilla / ensin omain Syndeins edheste wffrata/
sitelehin Canssan syndein edeste/ Sille sen hen ombi widhoin
tehnydh/ costa hen itzehenens wffras. Sille Laki asettapi In
himiset Ylimeisiri Papeiri / ioilla heickous ombi. Mutta se
Wannotun Walan puhe/ioca Lain pereste oli sanottu/ aset-
tapi Poian ijancaikiseri/ia Teudheliseri.

* Melchisedech) Tulkitā Someri wanhurskaudhen Kuningas/ Melchi-
salem cutzutan Rauhan Kuningas/ Sille Christus andapi wanhurskaus-
dhen ia Rauhan / ia henen waldakunnas ombi wanhurskaus ia Rauha
Jumalan edes/ Wiskon lepitze. Rom. 1. ia 5.

VIII. Lucu.

Eine ombi nyt se Summa ioista me puhu-
ma. Meille ombi yxi sencaltainen ylimeinen
Pappi ioca ynne istupi Oikealla kādhelle Ma-
iestatin Stolis Taiuaisa / ia ombi yxi Haltia
pyhein hywuytten ylitze/ ia sen totisen Ma-
ian/ionga Jumala yleskohdhensi/ia ei Inhi-
minen. Sille ette iocainen ylimeinen Pappi
asetetan wfframan Lahioia ia wffrei. Senteden tarue on ette
telleki mös iotakin olis wffranist. Jos hen nyt Maan päle
olis /nin ei hen tosin Pappikan olisi/ Sēwori cusa Papit ouat
iotca Lain ielkin Lahioia wffrauat/ iotca tosin palueleuat sen
Esicuuā/ia Taiualisen Tauaron warion. Ninquin se Jumala
Exo. 25. linen wastaus Mosesélle sanoi/ costa henē piti Maian päätte
Act. 7. men. Catzos(ma hen) ettes caiki teet sen Esicuuan ielkin ioca
sinulle osotettu ombi Woorella.

Mutta nyt hen ombi yhden paraman wirgan saanut/nin quin hen yhden paraman Testamentin wålimies on/ioca mös paraman Lupauxen påle seisopi. Sille ios se entinen olis nuc tetoin ollut/ei suingan olis sitte yhdelle Töisselle sija etzitty. Sille hen nuctele heite ia sano. Catzo/ Peiuet tuleuat sanopi Herra/ Ette mine ylitze Israelin Hoonen/ia ylitze Judan Honen/ uden Testamētin tahdon påätte. Ei sen Testamentin ielkin Jere.31. ioga mine tein heidē Isillens sille peiuelle costa mine rupeisin heiden Kåtens/heite wloswiedexeni Egiptin Maalda. Sille eteiuet he pysynyuet minū Testamentisani/ nin em mine mös ole heiste lucupitenyt/ sanopi Herra.

Sille teme ombi se Testamenti ionga mine sådhen Israelin honelle/neinen peiuein ielkin/sanopi Herra/ Mine tahdon anda minun Lakini heiden mielens sisselle / ia heiden sydemijns mine tahdon ne kirioitta/Ja tahdōolla heiden Jumalans/ ia heiden pite olemā minūCanssan. Ja eikengen pide opettaman henen Lehimeistens/ eike kengen henen weliens/ ia sanoman/ Tunne Herra/sille ette he caiki pite minua tundeman/ hamast sijte pienimeste heiden seasans/ sihē suurimban asti. Sille mine tulen lepyteturi heiden wårydhens ia heiden syndiens ylitze/ ia heiden wåryttens em mine tahdo enembā muista. Sijne quin hen sanopi/ Usi/wanhāsi hen sen entisen/mutta ioca nyt wanheni ia wanhenepi/ se ombi lesne loppuansa.

IX. Lucu.

Li tosin mös sille entiselle henen Oikiudhens ia Jumalan Paluelusens/ia ulcoinen pyhyys. Exo.40. Sille ette sijne ylestakettu oli se Maian Esipoli/iossa olit Kyntilialgat/ia pöute/ia Näkyuet Leuet. Ja teme cutzutin se Pyhe. Mutta sen toisen Esiripun tacana oli se Maia/ioca cutzutin

zutin se caikein pyhin. Sille oli se cullainē Pyhensawumastia/ ia sen Testamentin Arcu/ caikinpaicoin Cullalla ylitzewedhetty/ iossa oli se Cullainen Emberi/ iossa se Taiuallinen Leipe oli/ ia Aaronin Witza ioca cucoistanut oli/ ia Testamentin Taulut. Mutta sen ylinne påle olit ne Cunnialisudhen Cherubim/ iotca ylitzewariosit sen Armon Stolin/ ioista cappaleista ei ole nyt erinomatin sanomista.

Coska ne nyt tellemodholla olit asetetut/ menit Papit aina sihen ensimeisen Maian/ ia toimitit sen Jumalan Paluelluxen Mutta sihen toisehen meni waan widhoin Wootes yxinens
Leui 16. se ylimeinen Pappi/ ei ilman Weretå/ ionga hen wffrasi itze omainsa ia Canssan epåtietoin edheste/ Jonga cansa se Pyhe Hengi merkitzi/ ettei wiele iulgistettu ollut se Pyhitoren Tije/ nincauuan quin se entinen Maia seisoi. Joca oli sille samalla aialla yxi Esicuua/ iossa Lahiat ia Wffrit wffratijn. Ja iotca eiuet woinuet teudhelisexi tehdhå Omantunnon pereste/ nijte iotca teit site Jumalan paluelusta waiuon Roan ia Joman/ ia moninaisen pesemisen ia wlcolisen pyhituxen cansa iotca sihen Oiennoxen Aican asti olit pålepannut.

Mutta Christus on tullut/ ette henen oleman pite ylimeisen Papin ninen tuleuaisten Hywuydhen påle/ yhdhen swreman ia teudhelisemman Maiā cautta/ ioca ei ole Kåsille tecty/ se on/ ioca ei nein ole rakettu/ eike mōs Cauristē taicka Wasickaidhē Weren cautta/ waan hen on oman Werens cautta/ widhoin sihen pyhen siselkieunyt/ ia ombi ijancaikisen Lunastuxē leunyt.

Sille ios Hårkein ia Cauristen Weri/ ia sen Ehkoisen tuchka wiskattu/ pyhittepi ne saastaiset sihē Lihalisen puctauteen/ Quinga palio enemin CHRJSTUSEN Weri/ ioca itzehenens ilman caiketa wighata/ sen pyhen Hengen lepitze Jumalalle wffranut ombi/ putdhistapi meiden Omantunnona nijste colenalisista Tôiste/ palueleman site Eleuete Jumalata:

Ja

Ja senteden ombi hē mös sen wdhen Testamētin Wålimies/
senpåle ette ne iotca cutzutut ouat/ piti saaman sen Luuatun
ijancaikisen Perimisen/senwoxi ette henē Coolemans sijne wå
lille kåui/ioca tapactunut on Lunastoxexi/nijste ylitzekeumisis
te/iotca sen Entisen Testamentin alla olit. Sille ette cussa yxi
Testamenti on/ sijne pite mös henen Coolemans oleman/ ioca
sen Testamentin teki. Sille ette Testamenti wahuistetan Coo-
leman cautta/ mxtoin ei ole se ensingen wahua/ costa se wiele
elå/ioca sen teki. Sentedhen mös ei ollut se entinen ilman were
te säätty. Sille costa Moses oli wlospuhunut iocaitzen Rest- Exo 24.
yn Lain ielkin caikelle Canssalle/ Otti hen Wasickain ia Cau-
risten Weren Wedhen cā sa/ia Purpurin Villan/ ia Jsopin/ ia
wiskoi sete Ramatun ette caiken Canssan/ ia sanoi/ Teme om
bi se Testamentin Weri/ ionga Jumala teille keskenyt on. Ja
sen mös Maian/ia caiki sen Jumalan palueluxen astiat/wiskoi
hen samalmoto Weren cansa. Ja caiki lehes Lain ielkin We-
ren cansa pudhistetan/ ia paitzi Weren wodhatust/ei tapadhu
ycten Andexiandamust.

Nin on nyt tarue/ette Taiualisten Capalden Esicuuat/sem-
motoisten cansa piti puhdistettaman. Mutta ne itze Taiuali-
set cappalet piti paramilla Wffreilla puhd stettaman/ quin
ne olit. Sille ettei Christus siselkieunyt sihen pyhen/ioca Kåsil-
le tehty on (iotca ouat ninen Totisten Esicuuat) Waan it-
ze Taiuahan siselle/ senpåle ette henen nyt ilmestymen pite
Jumalan Casuon edhes meiden tacten. Ei ette henen pite wse
min itzens wfframan/ ninquin se Ylimeinen Pappi kåui io-
cawoosi sihen Pyhein siselle mwcalaisen Weren cansa/ Mw-
toin henē olis wseiman tullut kersie Mailman alghusta. Mut
ta nyt Mailman lopusa/ombi hen widhoin ilmestynyt henē
Omans wffrins cautta synnein poiskarcottamiseri.

Ja ninquin caikein Jhmisten on säätty widhoin coolla/
Mutta senpereste Domio/ Nin ombi mös Christus widhoin

wffrattu/monen synnie poisottaman. Mutta toisella haualla pite henen ilman synneite ilmestymen/nijlle iotca hende odhot touat Autuudhexi.

X. Lucu

SIlle Lailla ōbi ninen tuleuaisten Hywyttē Wario/ia ie itze Hywuyttē olendo. Joca woosi tuleaina wffrata ycteleiste wffria/ia ei taidha nite iotca wffrauat tendheliseri tehdhā. Mwtoin olis wfframast lakattu/ios ne iotca wffraisit ei olis sillen synneiste ychten Omatundo/ costa he widhoin puhdistetut olisit. Waan sille tapactu waiuon yxi Muisto synnin påle ioca woosi. Sille se ombi madhotoin/Herkein ia Cauristen Weren cautta synnit poisotetta.

Sentedhen costa hen Mailman tuli/sanoi hen/ Wffria ia Lahia et sine tactonut/ Mutta sen Rumin olet sine minulle walmistanut/Poltewffri /ia Syndiwffri eiuet ole sinū mieleit
Psal 14. zes. Nin mine sanoin/Catzo mine tulen/Ramatusa seiso liatengin minusta kirioitettu/Ette Minun tekemen pite/Jumala sinin tachtos. Edhelle quin hē sanoi/Wffri ia Lahia/Poltewffri ia Syndiwffri et sine tactonut/eikā mōs sinū keluanuet (iotca Lain ielkin wffratan) Nin hen sanoi/ Catzo Mine tulen tekemen Jumala sinun tachtos. Sijne hen poisottapi sen entisen/ ette hen sen toisen siselpanis/ ionga Tadhon cautta me olema pyhitetyt/ widhoin tapachtunut/JEsusen Christusen Rumin Wffrin cautta.

Ja iocainen Papi ombi sihen pandu/ette hen iocapeiue Jumalan paluelusta tekemen pite / ia wseimin ycteleiste Wffri wfframan/ iotca eiuet costa woi synnie poisotta. Mutta Teme/costa hen oli ydhen Wffrin syndein tehdhen wffranut/ioca ijancaikisesta kelpa/istupi hen nyt Jumalan Oikealla Kādhelle/

dhelle/ ia edheſpeiten odhotta / ſihenaſti quin henen Wiholi-
ſeus pannan henen Jalcais Aſtinlaudhari. Sille ette ydhelle
wffrilla/ ōbi hē ijancaikiſeſta teudeliſexi tehnyt ne iotca pyhite-
ten. Sen todiſtapi mōs meille itze Pyhe Hēgi / ſille ſenpereſte
quin hē ſanonut oli/ Teme ōbi ſe Teſtamēti iōga mine tadhō hei
le tehdhå ninen peiuein ielkin / ſanopi Herra/ Mine tahdon ādā
minun Lakini heiden ſydhemens/ ia Heiden Mielijn ſe mine ne Iere 31.
ſiſelkirioitan. Ja heiden ſynnins ia heidē Wårydhens em mine
ſille enåmin tahdo minuſta. Mutta cuſſa nyt neinen ſamain
Anderiandamus on/ ſijne ei ole ſille enēbi Wffri ſynnin edeſte.
Ette ſijs nyt meille ōbi/ rackat Weliet/ ſe Wapaus ſiſelkiudhe
Pyhen/ JESVSEN Weren cautta/ ionga hē meille wal
miſtanut ombi wdhexi ia Eleuexi Tijexi/ ſen Eſirippun cautta/
ſe on/ henen Lihanſa lepitze / ia meille ombi yxi ſwri Pappi/ Ju
malan Hoonenhaltia/ Nin kieukemme henen tygens totiſella
ſydemelle/ teudelle vſkolla/ wiſkoitut meiē ſydemiſēne/ ia påſte
tyt ſijte Pahaſta Omaſtatūnoſta / ia peſtyt Rumilda puctalla
wedelle / ia pitekē Toiuon Tunnuſtos horiumatoina/ Sille hē
on vſcolinen / ioca ne lupaſi. Ja wariottacā meiſte keſkenen/ ſij
ne ette me yllytēmeiten Rackauteen ia hyuijn Töihin/ ei ylenan
dain meiden ycteiſte Seurakunda. Ninquin mutamitten tapa
on/ waan manatcka teiten keſkenen/ ia ſite ſen enemin iota te
nåette ette ſe peiue leheſtypi.

Sille ios me ehdhollā ſyndi teem/ ſijtte quin me olema Totu
dhen tundemiſen ſanuet/ nin ei meille ſillen miten wffria ſyn-
nein edeſte ole/ waan yxi hirmulinen Domion Odhotus/ ia Tu
len Kijuans/ ioca ne waſtanſeiſoiat yleſſōueinen ombi. Jos
iocu Moſeſen Lain rickopi/ henen pite ilman Laupiutta coo-
leman / cadhen taicka colmen Todhiſtaian cautta. Quinga Deu 7.
palio enemen rangaſtoxen (luleta te) henen anſaitzeuan / ioca
Jumalan Poian ialghalla tallapi/ ia Teſtamentin Weren ſaa

ſtana pitepi/ ionga cautta hē pyhitettu on/ia ſen Armon Hen-
Deu 32. gen pilcapi : Sille me tunnemma henen ioca ſanoi/ Minun
ombi Coſto/ mine tahdon iellenſmaxa (ma Herra) Ja taas/
Herran pite Canſſans domitzeman. Hirmulinen ombi lange-
ta Eleuen Jumalan kåſijn.

Teſſe te nyt muiſtacat nijte entiſie peiuie/ioina te walghiſte-
tut olitte/ia kerſinyt oletta ſwrein Waiuain Kiluotuxen/poli-
tain ſilloin/ coſka te itze ſeke pilcain ette Tuſkain cautta caikil-
le ihmexi olitta. Politain coſka te Oſaliſet olitta ninen can-
ſa/ioinen ſillemoto Kåſitkieui. Sille ette te oletta mŏs nijſte
Waiuoiſta/iotca minun Siteiſteni tapactuit oſaliſet olluet.
Ja teiden hywuydhen ratelemiſen Ilon canſa oletta kerſiny-
et. Tieten ette teille itze ombi parambi ia pyſyueiſembi Tauara
Taiuais. Elket ſijs poisheittekŏ teidhen Wſkalluſtan/iolla om-
bi yxi ſwri palcan maxo/ ſille kerſimys ombi teille tarpelinen/
Abac 2. ſenpåle ette te Jumalan tahdon teuteyſitte/ ia ſen Lupauxen
ſaiſitta. Sille ette wiele wehen hetken pereſte/nin ſe tulepi/io-
weltepi) Joca ei wrholiſeſta ſeiſo/ waan welte ia wete tacaperin ia ſijte poiſloopu. ca tuleuainen ombi/ ia ei wiwuyttele. Mutta ſen Wanhur-
ſkan pite vſkoſtanſa elemen. Mutta ioca weltepi/ei minun pi-
dhe heneſte mieliſtymen. Mutta eipe me ole nijſte/ iotca hei-
dens welteuet cadhotuxeen. Waan nijſte iotca vſkouat/ ia
Sieluns tallelle ſaattauat.

XI. Lucit.

Hangittu) ſe on Mailma on ſaanut menonſa/ et te hen kieupi ia ſeiſopi Jumalā Sanan ielkin ilman lackamat eſtåmete ia alinomati waicutetan.

Vtta Vſko on yxi wiſſi vſkallus/ nihin ioi-
ta toiuotan/ ia ei nijten epåle nijſte iotca ei
någhy. Sen cautta ouat Wanhimat todhi-
ſtoxē ſaanuet. Vſkon cautta merkitzēme me
ette Mailma Jumalan ſanan cautta on *
hangittu/ ette caiki quin me nåemme ouat
* tyhieſte tehdhyt.

Wſkon

Vskō cautta Abel wffrasi Jumalalle swrēman Wffrin quin
Cain/ionga cautta hen Todhistoxen sai/ ette hen Wanhurskas Gene iiii.
oli/coska Jumala cannoi Todhistoxen henen Lahioistans/ Ja
sen saman cautta hen wiele nyt puhupi waicka hen coollut on.

Vskon cautta Enoch oli poisotettu/ettei Henen Coolemata
pitenyt näkemen. Ja ei ole leutty/ sentedhen ette Jumala he- Gene v.
nen poisotti. Sille ennenquin hen poisotetin oli henelle Todhis
tus ollut/ ette hen kelpasi Jumalan. Sille ette ilman vskota
ombi machdotoin Jumalan keluata. Sille ioca Jumalan ty-
ge tacto tulla/ sen pite vskoman ette Jumala ombi/ia ninen
iotca hende etziuet/ yri Jellensmaxaia.

Vskon cautta ombi Noe Jumalata cunnioittanut/ ia sen Gene vi.
Arkin walmistanut/ henen Hoonens terueydhexi/ coska hē sai
Jumalalisen Kesskyn/nijste iotca eiuet näkynyet/ Jonga Arkin
cautta hen Mailman cadhotti/ia ombi perinyt sen Wanhurs-
kaudhen ioca Vskon cautta tulepi.

Vskon cautta tuli Abraham cwliaisexi/coska hen cutzuttu o Gene xii.
li wlosmenemeen sihen Mahan/ionga henen piti perimen/ Ja
wlosmeni/ia ei tiennyt cuhunga hen oli tuleuainen.

Vskon cautta hen oli Mwcalainen sille Luuatulla Maala
ollut/ ninquin Wieralla Maalla/ Ja asui Pauluisa Isaachin
ia Jocobin cansa/ ninen Cansaperilisten samaan Lupauxeen.
Sille hen oli odhottanut sen Caupungin ielkin iolla Perustus
oli ionga Rakendaia ia Looia ombi Jumala.

Vskon cautta mös Saara woimā sai sijttemen/ia synnytti Gene xxi.
ylitze henen Jiens Aian/ Sille hen piti sen Vskolisna/ ioka sen
luuanut oli. Sentedhē olit mös ydheste/ waicka coolenaisesta Gene xv.
Rumista mondo syndynyet/ninquin Tähdhet Taiuasa/ ia nin
quin Sanda ombi Meren rannasa/ ioca epälucuinen ombi.

Neme caiki ouat Vskosa cooluet/ia eiuet ole nijste Lupauxis
ta semmengen saanuet/ Waan ne taambata nähnyet/ ia nihin

turua.

turuanuet/ ia hyuesti tydhyit/ia tunnustit ette he Wierahat ia Mucalaiset olit Maan pále. Sille ne iotca náite sanouat/he osottauat Heidens etziuen ychte Isenmaata. Ja tosin ios he site muistanuet olisit custa he olit wlo slecttenyet/ olis heille kylle aica ollut iellenspalaita. Mutta nyt he ycte parambata pyteuet/ se on/site Taiualista. Sentedhen ei itze Jumala hápie cutzutta heiden Jumalaxens. Sille ette hen ombi heille ydhen Caupungin walmistanut.

Gene 22. Vskon cautta wffrasi Abraham/ Isaachin coska hen kiusatin/ia wffrasi sen Ainocaiseus coska hen io Lupauxet saanut oli/iosta sanottu oli. Isaachis cutzutaan sinulle Siemen. Ja aiatteli/ Jumala woipi móscoluista yles heretti/ Josta hen mós henen Esicuuaxi iellensotti.

Gene 27. Vskon cautta siugnasi Isaac nijste tuleuista Asioista Jacobin ia Esau.
Gene 48. Vskon cautta siugnasi Jacob co olesans/molemat Josephin Poiat/ia cumarsi henen Walticans Ladhua.

Gene 50. Vskon cautta puhui Joseph co olesans Israelin Lasten wlosleclemisest/ia annoi keskyn henen luistansa.

Vskon cautta Moses/coska hen oli syndynyt salatin colme Cucautta henē Wanhemildans Senteden ette he náit/quinga
Exodi 2. caunis Poicainen hen oli/ia euet pelienyet Kuningan Haastoa.
Vskon cautta Moses/coska hen io/ Swrexi tuli/kielsi cutzutta sillen Pharaonin Tytteren Poiaxi/ Ja walitzi palio paramin waiua kersie Jumalan Joucon cansa/ quin sen Aialisen Tarpen/ synneisá nautita. Ja luki swremaxi Rickaudexi Christusen Pilcan quin Egiptin Tauarat. Sille hen catzoi Palcanmaxon ielkin.

Vskon cautta hen ietti Egiptin/ ia ei pelienyt sen Kuningā Hirmutosta. Sille hen ripui Henese iota ei hen náhnyt ninquin hen olis henen náhnyt.

Exodi 12. Vskon cautta hen piti Pásiáiste/ia sen Werenuootamisen/

Ettei ſe ioca ne Eſicoiſet tapoi/pitenyt heihin rupeaman.

Vſkon cautta ne keuit ſen ruſkeā Merē lepitze/ ninquin cuiua Exodi 14.
Maata mődhen/Jota ne Egipterit mős coetelit / ia vppoſit.

Vſkon cautta ne Jerichon/Murit langeſit/ coſka he ſeitze- Joſ 6.
men peiue ymberinſkieudhyt olit.

Vſkon cautta ſe Porto Rahab ei huckunut ynne ninen Vſ-
comattomain canſa/coſka hen ne Wacoiat rauhaliſeſta Hoo- Joſue 2.
neſenſa coriaiſi.

Ja mite minun pite enämen puhuman: Sille Aica tulis mi-
nun lyhyweri/ ios minun pidheis yleſlukeman/ Gedeoniſta /
Barachiſta/Samſoniſta ia Jeptaeſta/ ia Dauidiſta ia Samu
eliſta/ia nijſte Prophetaiſta. Jotca Vſkon cautta ouat Wal-
dacūnat ylitzewoittanuet/tehnyet Wanhurſkautta/ſaaneet ne
Lupauxet/kijnnitukinuet Jalopeurain Suudh/wloſſammut-
tanuet Tulen woimā/We tenyet ouat Mieckan Teräwuydhē/
Ouat wekewemexi tulluet heickoudeſta/Ouat woimaliſexi tul
luet Sodaſa/Ouat alaſlőnyet mwcalaiſet ſotawäet. Waimot
ouat heidhē Cooludhenſa Yleſnouſemiſeſta iellenſſaanuet.

Heickoudhesta) Syne Kersimiſes ouat he Wekenemmexi tulluet 2. Corint 12. Minun woiman ombi niſſe heickoiſſa woimallinē.

Mutta ne mwudh ouat ſärietyt/ia Lunaſtoxen Hyliennyet/
ſenpäle ette heiden paraman yleſnouſemiſen piti ſaman. Mu-
tamat taas ouat Pilcoia ia witzoituxet kerſinyet/Ja wiele ſijtte
kin Fangiuxet ia Tornit. He ouat kijuitetyt/rickihacatut/lepit
ze piſtetyt/ Mieckalla meſtatut. He ouat ymberinſwaelluet Lā
maſten ia wocten Nahgoiſä. Kieuhet/adhiſtetut/ waiuatut.
Joinenga Maailma oli Mahdhotoin/Ja ouat Radholiſud-
hes waelluet/Corueiſä/Wooriſa/Maen rottoiſa/ia Maan Co
piſa/ Ja caiki neme ouat Vſkon cautta Todhiſtoxen anſainu-
et/ ia eiuet ſaanuet ſite Lupauſta/Sentedhen/ette Jumala o-
bi iotakin paraman meiden edheſten edheſkatzonut/ ettei ne il-
man Meite tendheliſexi tuliſi.

✠ Tyhieſte) Se quin teſſe ſeiſo / inuiſibilibus/me cutzumma tyhiexi/ ia
on wiele nyt tyhie ſihenaſti quin tapach tupi.

Se Epistola.
XII. Lucu.

SEntedhen mös me / ette meille nyt ombi nin swri Todistosten ioucko meiden ymberillen / Nin poispancam syndi ioca aina meihin tartu ia hitari tekepi. Ja ioostkam Kersimisen cautta siine Kiluoitures / ioca meiden eten pandu on / ia ylestatzocam Jesusen päle / sen vskon Alcaian ia päätteien. Joca / costa hen olis kylle tainut Iloa pite / kersi hen Ristin / ia ei Pilca totellut / ia on istuua Oikealla kädhelle Jumalan Stolilla. Muistacat henen pälens ioca sencaltaisen wastanpuhumisen ombi synneitzilde wastansa kersinyt / ettei te wäsyteidhen mielisenne ia poislacka. Sille ettei te wiele nyt ole haman weren asti kiluoitellen syndie wastansei sonuet / Ja oletta io wnoctanuet sen wskalluxen / ioca teille ninquin Lapsilles puhupi. Minun Poican äle Herrä Rangastosta ylencatzo / ia äle näänny coskas heneldę ranghaistan. Sille iota Herra racasta / sen hen mös rangaitze / Mutta iocaitzen Poian hen roostapi / ionga hen coriapi.

Pro. 3.

Jos te sen rangastoxen kersitte / nin taritzepi Jumala itzens teille ninquin Lapsillens. Sille cuca on se Poica / iota ei Ise rangaitze ? Mutta ios te oletta ilman rangastosta / iosta caiki ouat Osaliset olluet / nin te Eperet oletta ia ette Lapset. Ja quin meille ouat Lihaliset Iset olluet rangaitziat / ia olema nij te cauattanuet / Eikö meiden siis palio enemen pidhe alamaiset oleman sen Hengelisen Isen / ette me eleisimme ? Ja ne tosin ouat meite rangaisnuet wähine peiuine heiden lulons ielkin / Mutta teme meiden tarpexenna / siteẅarten ette hen meille pyhydhens iacais. Mutta caiki rangastus / costa hen on käsis / ei se nägy ycten meille Ilox / waan Murehexi. Mutta

site

fitelehin hen ombi andaua Rauhalisen wanhurskaudhen He
delmen ninen iotca sen cautta harioitetut ouat.

Sentedhen ylesoietca teiden ioutilat Kädhenne/ia ne
wäsynyet Poluet/ia astucat wissit Askelet teiden Jalcainne
cansa/ ettei iocu compastuisi ninquin Nilcu/ waan palioe-
nämen terueheri tulis. Noudhattaca Rauha caikein cansa ia Deut.29.
site pyhytte/ paitzi ioita eikengen saa Herra nähdhä. Ja wa-
rinottacat/ettei iocu Jumalan Armo vnhodhaisi/ Ettei ios-
cus ylesk asuais iocu Caruas iuri/ia tekis iotakin wastalloista/
ia monda sen saman cautta saastuisit. Ettei iocu olisi Salauo
teinen eli Jumalatoin ninquin Esau/ ioca yhden Atrian täh-
dhen poismyi Esicoisudhensa oikeudhen. Sille te tiedhette/
ette coska hen sijtte tactoi perie sen siugnauxen perimisen oike-
ulla/ tuli hen pois hyliätyri/ Sille eipe hen leunyt ycten sija
paranoxeen/ waicka hen site kynelille etzei.

Sille eipe te ole edheskeunyet sen wooren tyge/ iota ruueta Exo 19.
saa/ ia Tulella paloi/ eike sen Syngyn ia Pimeydhen/ ia sen
hirmuisen Ilman tyge/eike sen Basunan helinen ia Sanaden
änen tyge/ Jonga ne iotca sen cwlit caaritit/ anodhen ettei se
Sana suingan pitenyt heille sanottaman. Sille eiuet he woi-
nuet site kersie/ mitke sijne sanottin/ Ja ios iocu Peto sihen
Wooren satuis/pite sen kiuitettemen/eli Nolilla lepitzeammut
taman. Ja nin hirmuinen oli se Näky/ ette Moses sanoi/
Mine olen hemmestynyt/ia wapisen.

Waan te oletta edheskieunyet Sionin Wooren tyge/ia sen
eleuen Jumalan Caupungin tyge/ sen Taiualisen Jerusalemin
tyge/ Ja monen tuhanen epälucuisen Engeleitten Joucon Hagei. 2.
tyge/ Ja Esicoisten Seurakunnan tyge/iotca Taiuarsa ouat
ynne kirioitetut/ ia Jumalan caikein Domarin tyge/ ia ninen
Teudhelisten Wanhurskasten Hengein tyge/ia sen wdhen Te Gene. 4.
stamentin wälimiehen JESVSEN tyge/ia sen weren wi
skamisen tyge/ioca parambita puhupi quin Abelin weri.

Se Epiſtola

Catzocat ettet te henDe ylencatzo / ioca teiDhen canſanna pu
hupi / ſille ios euet ne weltenyet iotca heitens caaritelit hene
ſte / ioca Maan påle puhui. Palio wåhemin me / ios me tåte
caaritamme / ioca Taiuaaſta puhupi / ionga åni ſilloin Maan
iåriſti. Mutta nyt hen lupapi ia ſano / wiele nyt widhoin mi-
ne tadhon iåriſte / ei waiuon Maata / mutta mós Taiuan.
Mutta quin hen ſanopi / wiele nyt widhoin / Sille hen oſottapi
ette ne iåriſeueiſet pite mwtettamā / ninquin ſeki ioca rakettu
on Sēpåle ette ne cappalet pyſymē pite iotca iåriſemåte ouat.
SenteDhen ette me ſaamma ſen WalDakunnan ioca ei iåri-
Deut 4. ſte taiDha / meille ombi Armo ionga cautta me Jumalata
paluelemme henen Mielens noutexi TauaIla ia Pelgholla.
Sille ette meiDen Jumalan ombi yxi culuttauainen Tuli.

XIII. Lucu.

Gene. 18. Rſyket wahuana welieliſes Rackaudhes. Ho-
19. neſenottamiſta elket vnhottako / Sille ſen caut
ta ouat mutamat tietemete Engelite Honeſeſ
ottanuet. Muiſtacat ninen SiDhotuin påle /
ninquin ynne heiDen canſans ſidhotut oliſitta /
ia ninen iotca mwrehta kerſiuet / ninquin te itze
iotca wiele mós Lihaſſa elette. Sen Auioſkeſkun pite cunniali-
ſeſta piDettemen caikein ſeas / Ja ſe Auioin WooDhe ſaaſta-
matoin. Mutta ne Horintekiet ia Salawoteiſet Jumala Do-
Joſue. 1. mizepi. TeiDen menon olcohon ilman Ahneutta / ia tytyket ni
hin mite teille ombi / Sille hen on ſanonut / Em mine ſinua ylē
Pſal. 18. anna / engå vnhodha. Nin ette me rohckeamma ſanoa / Her-
Pſal. 56. ra ombi minun Auttaian / ia en mine pelke mite Jnhimiſen
pite minun tekemen : Muiſtacat teiDen Opettaiadhen påle /
iotca teille Jumalan Sanan puhunuet ouat / ioinenga xſkoa

te tauoit

te tauoittacat/ia warinottacat millinen loppu he iden Meno lans oli.

JESVS CHRISTVS/Eilen ia Tenepene/ia se sa ma mös ombi ijancaikisesta. Elket andaco teiden ymberiwietelle moninaisilla ia mwcalaisilla Opilla. Sille se ombi hyue ette syden wahuistupi Armolla ia ei Rooilla/ioista eiuet ne miten hötynyet iotca nijsse waelsit. Meille ombi Altari/iosta ei ole ninen lupa söödhe iotca Maiasa paluelenat. Sille quinenga eläienden Weri sisellle todhahã sen ylemeisen Papin cautta sihen pyhehẽ synnin edeste. Ninen Ruumijt poltetan Vlcona Canzeista. Sentedhen mös JESVS/senpäle ette henen piti pyhittemen Canssan henen omalla werellens/ ombi hẽ kersinyt wlcona portista. Nin mengemme sijs nyt wlos henẽ tygens wlcona Canzeista/ ia candadhen henen pilcansa. Sille eipe meille ole tesse pysyuäte Caupungita/ Waan tuleuaista me etzimme. Nume 19

Nin wffracam sis nyt aina Jumalalle Kito swffri henen cauttans/se on/ hulein hedhelme/iotca henen Nimens tunnustauat. Edhespein/elket hyuestitekemiste ia cansaiacamista vnohtaco. Sille sencaltaiset wffrit mielestyuet Jumalan. Olcat teiden Opettaiain cwliaiset/ia noudattacat heite/ Sille he walvouat teidhen Sieluinna ylitze/ninquin ne iotca lughun sijte tekemen pite/senpäle ette he sen Ilon cansa tekisit ia ei hocamisen cansa/Sille eipe se ole teille tarpelinen. Rucolcat meidhen edhesten.

Se ombi meiden wskalluxen/ette meille ombi hyue Omatũdo/ ia ahkeroitzemma pitemen hyue Menoa caikein seas. Mutta enimitten mine manan teite näite tekemen/ senpäle ette minne site pikemin iellensulisin teidhen tygenne.

Mutta se Rauhan Jumala ioca iellenstoottanut ombi Coolista sen swren Lammasten Paimenen/sen ijancaikisen Tes-

 tamentin

tamentin Weren cautta / meidhen HErran JESVSEN. Se techkön teite toimelisexi caikesa hyuese Töösä / tekemen henen tactonsa / ia saattacan teisse / mite henen edhesens Otolinē ombi JEsusen Christusen cautta / Jolle Cunnia olcohon ijan caikisesta ijancaikisehen Amen.

Mine manan teite (rackat Welieni) Ottakat hyuexi se Manauxen Sana / Sille mine olen lyhyesti teille kirioittanut. Tieteket meiden Welien Timotheusen pääsetyn oleuan / ionga cansa ios hen pian tule / tadhon mine teite nädhä. Teruettekêt caiki teiden Opettai ia caiki pyhie. Teruetteuet teite ne Weliet Walinmaasta. Armo olcohon caikein teidhen cansan Amen.

Kirioitettu Walinmaalda Timotheusen möte.

Alcupuhe P. Jacobin Epistolan päle.

Aicka teme P. Jacobin Lehetuskiria / wanhoilda ombi poishyliettu olut / ia ei pidhety oikean Apostolisen Lehetuskirian edheste. Quitengin mine site kijten ia hyuene pidhen. Sentedhen ettei hen yhten Inhimisten Säätyä opeta / waã Jumalã Lain Opin hartasti waati. Mutta et te mine sen ylitze minun Luloni ilmoitan / quitengin paitzi iocaitzen aruamisen estet / Nin em mine site lue iongun Apostolin Epistolaxi / ia neme ouat sihen minun Titalani.

Ensin / ette hen iwri wastoin p. Paualin ia caikia muita Ramatuita sanopi / ette Töidhen cautta Wanhurskaus tulepi / ia

femmengi hen puhupi tellens. Abraham tuli Wanhurskaxi he-
nen Töidhens cautta / coska hen poiansa wffrasi. Echke quit-
tengin p. Pauali Rom iiij. Ja mös wsein mwalla / siteuastan
twri selkiesti opettapi / ette Abraham on ilman Töite / ainoasta
henen Vskostansa wanhurskatettu / ia sen wahwista Mosesen
todhistoxella Gen. xv. Ette Abraham io cauuan ennen wan-
hurskatettu oli ainosta Vskostans / quin hen sen Töön teki / ette
hen poians wffrasi. Senteden teme Wica kylle osotta ettei te
me ole iongun Apostolin Epistola.

Sitelehin / echke hen wlosandapi henens Christilisexi Ope-
taiaxi / quitengin ei miten licuta sencaltaises pitkes Opis Chris
tusen Kersimisesta / Coolemasta / Ylesenousmisesta / Wirghas-
ta / ia Christusen Hengeste. Kylle hen toisinans Christusen mai
nitze / mutta ei hen miten Heneste opeta / waan puhupi ychteit
sesta Vskosta Jumalā tyge. Sille ette yxi oikea Apostolin wir-
ca ombi saarnata Christusen Kersimisesta / Ylesnousemisesta
ia wirgasta / ia Vskon perusta paneman / ninquin hen itze sano
pi Johannis xv. Teidhen pite minusta todhistaman / ia p. Pa
uali sanopi / j. Cori ij. ei henens mwta tieteuen waan Chris-
tusen / Ja sihen mös caiki p. Ramatut kiendyuet / ette he cai-
ki ynne Christusen saarnauat ia hokeuat. Ja teme ombi se oi-
kea Coetuskiui / iolla caiki Ramatut coetellan / coska me näem /
ios ne Christusta hokeuat / taicka ei. Senwoxi ette caiki Rama
tut ainoan Christusen osottauat Rom. iij. Mike Christusta ei
opeta / ei se ole Apostolinen / echke p. Petari taicka Pauali sen
opetais. Wastanpein / mike Christusta saarnapi se ombi Apos
tolinē / echke wiele Judas / Hannas / Pilatus ia Herodes sen teki
sit. Mutta teme Jacobi ei mwta tee / quin watipi Lain tyge / ia
sen töidē tyge / ia heittepi sekesaurain ydhen puhen toisen secan
Ette mine lwlen sen olluexi ydhen toimelisen Hyuen Miehen /
ioca mwtomat puhet ombi Apostoleidhen Opetuslapsilda
Käsitenyt / ia nin on sijtte Paperin päle kirioitellut. Taicka ō-

bi lehes Henen Saarnastans iolda toisella kirioitetun. Hen cun
zupi Lain wapaudhen Lairi/ionga p. Pauali quitengin cut-
zupi Oriudhen/Wihan/Synnin/ia Cooleman Lairi.
Ja wiele siitteckiin hē mwotamat sanat siselwete P.Pe. Sarna
sta. Rackaus peite palio ricotusta. Jtm̄ Niin neurittäke teidē
Jumalan wekeuen Rådhen ala. Jtm̄ neme p. Paualin puhet
Gal. v. Hengi himoitze Cateusta wastan. Niin oli quitengi p.
Jacob warahin Herodesselda tapettu Jerusalemis ennenquin
p. Petari cooletettin. Ombi senteden wskottapa/ette hen cau-
uan Jelkin p. Petarin ia Paualin on ollut.

Summa/Hen on tactonut niite estelle iotca Uskon påle il-
man Töite heidens turuasit/ia ombi quitengin siyne Asias san-
gen heicko ollut/ Sille hen site tactopi Lain watimisella toi-
mitta/iotca Apostolit ouat Rackaudhen watimisella wlostoi
mittanuet. Sentedhen em mine taidha tåte/ ninen oikeadhen
pååramatuin werdhari panna. Mutta en tadho ketån eståå/
ette hen site panis ia nautitzis quinga cungin mielisty-
pi/Sille ette monda hyue puhetta henes
siitteckin ouat.

Se P. Jacobin Epistola.

I. Lucu.

Acob Jumalan ia HErran JEsusen Chris-
tusen Paluelia/ niille Cadheltoistakymenelle
Sucucunnille iotca haiolla ouat/Terueydhen
toiuotta.

Minun Rackat Weliet/ pitekat se sulana
Riemuna/ costa te moninaisiin Kiusauxiin
langeta/tieten ette teidhen Uskon ios hen mu
toin

toin toimelinen on / waicuttapi Kersimisen / Mutta Kersimus pite wahuana pysymē haman loppun asti / Senpäle ette te oli sitta teudhelliset ia coconaiset / ia ei miseken puuttuuaiset.

Mutta ios ioldain teisse Wisautta putuis / se anocan Jumalalda / ioca andapi yxikerdalisesta iocaitzelle / ia ei soima / nin se henelle annetan. Mutta hen anocan Vskosa ilman epälemet / Sille / ioca epeile / se ombi Meren Alon caltainen / ioca Twleldä aietan ia pryjskoitetan. Sencaltainen Jnhiminen elken luuco / ette hen iotain HErralda saapi. Yxi Epäleua ombi horiuua caikisa henen Teisens.

Epeleuä) Joca ei vskosa Wahua ole / palio ia moninast etens otta / ia ei quitēgä nÿse pysy 2. Timo 3 Alati oppiuat ia eiuet coska totuden tūdemisen tadhatulla.

Mutta yxi weli ioca neurä ombi / kehucan henen Corghotoxesans / Ja wastoinpäin / ioca Rikas ombi hen kehucan henen Alandamisesans. Sille ette ninquin Roohon Cūcoistos pite henen poiskatoman. Auringo ylenskoitta Helten cansa / ia se Roho taipu / ia henen Cuckans poiswarise / ia henen Cuniudhens mooto hucastui. Nein mös sen Rickan pite henen Tauaroisans taipuman.

Autuas ombi se Mies ioca Kiusauxen kersipi / Sille coska hē coeteltu ombi / pite henen saaman sen Elemisen Crunun / ionga Jumala ombi luuanut niten iotca hende racastauat. Elken kengen sanoco coska hen kiusatan / ette hen Jumalalda kiusatan / Sille eipe Jumala ole kiusaia pahudē päin / nin ei hen ketē kiusa. Waan iocainen kiusatan / coska hen omasta Himosta poiswedheten ia haucutellan / Senielken coska Himo ombi sigitenyt / synnyttepi hen Synnin / Mutta Syndi coska hen teutetty ombi / nin se synnyttepi Cooleman.

Elket eryko rackat Welieni / caiki hyue Ando / ia caiki teudhelinen Lahia ylhelde tulepi Walkiudhein Iseldé / ionga tykōne ei ole ycten muotosta / eli wahetosta / Walkiudhen ia pimeydhē. Hen ombi meite synnyttenyt henen tadhons ielkin Totudhen Sanalla / Senpäle ette me olisimma wtiset henen Loondocappaleistans.

Senteden rackat Welieni / olcohō iocainē Inhiminen nopea cwleman / mutta hidhas puhuman / ia hidhas Wihaan. Sille ette Inhimisen wiha ei tee miten Jumalā edes quin oikein on.

Senteden poispangatta caiki Saastaus ia caiki Pahuus / ia ruuetca Siweydhen cansa Sana wastan / ioca teisse jsutettu ombi / ioca woipi teiden Sielūna Autuaxi saatta. Mutta olcat Sanan tekiet ia ei cwliat waiuoin / itze teiten petteden. Sille ios iocu on Sanan Cwlia / ia ei Tekie / hen ombi sen miehen caltainen / ioca henen rumilisen Casuons Speilis curkistele. Sille sijttequin hen curkistellut oli itzens / mene hē cocta pois / Ja cocta hen vnhotti millinen hen oli. Mutta ioca lepitzecatzopi sihen wapaudhen Teudelisen Lakijn / ia kijnipysypi / ia ei ole Vnhottaua Cwlia / waan Töön tekie / Se saman tulepi Autuaxi henen teghosansa.

Mutta ios nyt iocu teidhen keskenen näky Jumalalinen oleua ia ei suista henen Kieldens / waan wiettelepi henen Sydhemēs / Sen Jumalanpaluelus ombi turha. Yxi puhdhas ia Saastatoin Jumalāpaluelus teme ombi Isen ia Jumalan tykōne / etzimen nijte Oruoia ia Leskie heidhen murehisans / ia itzens saastatoinna Mailmasta pitemen.

II. Lucu.

RAckat Welieni / Elket site sixi pitekō / ette Vskon JESVSEN CHRISTVSEN meidhē HErran päle Cunnialisuteen taitapi Inhimisten modhon catzomisen kersie. Sille ios teiden Seuracunnan siseltulis iocu Mies cantadhen Culta Sormusta / ia kijldeuelle watelle puetettu. Nijn tulis mös siselle yxi Kieuhä Rysylle / ia te catzoisitta honē polens ioca kijldeuet Waatet candapi / ia sanoisitta henelle / Istu Sine tesse hyuesti. Ja sille Kieuhelle sanoisitta / seiso Si-

ne sielle/taicka istu tesse minun Jalghoisani. Ja eipe te site Oikein aiattele/ Waan te tuletta Domarixi/ ia teette pahan eroituxen.

Cwlcatta minun rackat Welieni/eikö Jumala ole wlosualitnut temen Mailman Kieuhie iotca Vskosa rickat ouat / ia Waldakunnan perilliset/ionga hen lupasi nijlle ioilda hen racastetan: Mutta te oletta sen Keuhen heueisnyet. Eikö ne Rickat wäkiwalda teidhen wastan pruca ia wedhe teite Oikeudhen eten: Eikö he mös pahasti puhu sijte hyueste Nimeste/ioista te nimitetut oletta:

Jos te sen Kuningalisen Lain teutette Ramatun ielkin. Racasta sinun Lehimeises ninquin itze sinus / nin te hyuestiteet / Mutta ios te Jnhimisten Mooto catzotta/ nin te synditeet/ ia rangaistan Lailda ninquin ylitzekeupeiset. Sille ios iocu coco Lain pite/ia rickopi ydhes/se on caikista Wicapä. Sille ette se ioca sanoi/ Ei pidhe sinun Horitekemen. Hen ombi mös sanonut/ Ei pidhe sinun Tappamä. Jos ett sine nyt Hooriatee/ mutta tapat/ nin sine olet Lain ylitzekieupiaxi tullut. Nein te puhucat/ia nein te tehket/ ninquin ne iotca wapaudhen Lain cautta pite Domittaman. Mutta yxi laupiatoin Domio pite henen ylitzens kieumen ioca ei ole Laupiutta tehnyt. Ja Laupius kehupi Domiota wastan. Leui 19.

Mite se autta rackat Welieni/ ios iocu sanopi henellens Vskon oleuan/ia ei quitengan henelle Töite ole: Taitaco se Vsko henen Autuaxi saatta: Mutta ios nyt yxi weli taicka Sisar alasti olisit/ ia putuisit iocapeiueste Rauindota/ia iocu teiste sanois heille/ Jumala teite autacon/lemmittäke teiten/ ia rauitcateiten/ Ja ette te quitengan anna heille miteken Rumijn taruetta. Mite se heite autais: Nein mös Vsko coska ei henelle Töite ole/ombi hen itzesens coollu.

Mutta nyt macta iocu sanoa/ Sinulla ombi Vsko/ia minulla ombi Tööt/ Osotta minulle sinun Vskos sinun Töilles/ Min

minecki mös tadhon minun vskon osotta minun Töilleni. Sine vskot ette ainoa Jumala ombi/ Sen sine oikein teet/ Ja Perkelet mös sen vskouat ia wapiseuat.

Mutta tadhockos tiete sine turha Inhiminen/ette vsko ilmã Töite coollu ombi. Eikö Abraham meidhen Isen Töidhen caut
Gne 22. ta ole Wanhurskatettu/coska hen poiansa Isaachin Altarille wffrasi: Sijne sine näet/ette Vsko ombi ynnewaicuttanut henen Töidhens cansa/ia ette Vsko ombi Töiste teudhelisexi tullut. Ja ombi se Ramattu teutetty ioca sano/Abraham vskoi Jumalan/ ia se luetin henelle Wanhurskaudhexi/ ia Jumalan Ysteuexi cutzutin. Nijn te sijs näette/ ette Inhiminen Töiste
Ebre 1. Wanhurskatan/ia ei waiuoin Vskosta/ Samalmoto mös se
Josue 2. porto Rahab/eikö hen Töiste Wanhurskattu ole coska hen coriasi ne Sanãcandaiat/ ia toista Tijete möte heite wloslaski: Sille minquin Rumis ilman Hengete coollut on/Nin mös Vsko on ilman Töite coollut.

III. Lucu.

Lket rackat Welieni/iocainen pytkö Opettaiat olla/Tieten/ette me site swreman Domion saama. Sille moninaises me caiki putũma. Mutta ioca ei puhesa langeasse on teudhelinen Mies/ioca woi mös coco rumins Suiszila hallita. Catzo me panema Heuoisten Suhun Suitzet/ ette he meite cwlisit/ia heiden coco rumins me ymberinskänem. Catzos/ Laiuat mös echke quinga swret ne ouat ia ialoilda Twlilda aetan/quitẽgi he ymberiketen pienelle Styryllä cuhunga hen tacto ioca sen hallitzepi. Nin mös Kieli ombi yxi piskuinen Jäsen/ia swret cappalet wlostoimitta.

Catzos/yxi wähe tuli/quinga swren Mezen se sytyttepi: Ja Kieli õbi mös yxi Tuli/ yxi Mailma wärytte teunẽs. Nin ombi Kieli meidẽ Jäsenein seas/ia saastutta coco rumin/ia ylessytyttepi

eyttepi caiken meiden Menōna/coſka ſe Heluetiſke yleſſyttypi.

Sille ette caiki Loonot ſeke Petoin ette Linduin/ ia Kermetten ia Mereliſten/ Lakioitetan/ia lakioitut ouat Inhimiliſeſta Loonoſta. Mutta Kieldā ei yxiken Inhiminen taida lakioitta/ ſe Leuotoin pahuus/teuſi ſurmaliſie Myrkyie. Sen cautta kijtēme me Jumalata ia Iſe/ia ſen samā cautta me kiroileme Inhimiſie iotca Jumalan Cuuan ielkin loodhut ouat. Samaſta Suuſta Kitos ia Kirous wloſkieuuet. Eipe ſen nijn (rackat Welieni) oleman pidhe. Wloſkohuco mōs yxi Lehdhe ydheſte Hooſta makian ia caruan wedhen: Taitaco mōs/ rackat weliet/yxi Ficuna Puu cāda Oliu/taicka wina puu Ficunata: Nin ei taidha mōs yxiken Lehdhe ſoolaiſta ia makiata wette anda.

Cuca Wiſas ia Cauala ombi teidhen keſkenen: Se oſottacan henen hyuelle Menollans henen Tōōnſe Siweydhes ia wiſaudhes. Mutta ios teille ombi catkera kijuaus/ ia Rijta teidhē Sydemeſen/nin elket kerſkaco/ia elket walectelco Totutta waſtan. Sille eipe teme ole ſe wiſaus ioca ylehelde tullut ombi/wā Maalinen/Inhimilinen/ia Perkelelinen. Sille ette cuſa Kijuaus ia Rijta ombi/ ſielle ombi Secaſeuraus/ ia caiki paha Meno. Mutta ſe Wiſaus ioca ylhelde ombi/ſe on enſin puhdas/ſitelehin Rauhalinen/Siuie/Vſkoittaua/teuſi Laupiutta/ ia hyuie Hedhelmite / Eriſeuratoin Wlconcullatoin. Mutta ne Wanhurſkaudhen Hedhelmet/ kylueten rauhaſa ninen iotca Rauhan piteuet.

IIII. Cucu

Vſta Sodhat ia Rijdhat tuleuat teiden keſkenen: Eikō he ſijte tule: nimittein/teiden Himoiſtanne/iotca ſotiuat teiden ❧ iäſeniſenne: Te Himoitzetta/ia eipe te ſen canſa ſaa. Te cadhetitta ia kijuatte/ia eipe te ſen cāſa woita. Te ſodhitta ia tappeletta/ ia eipe teille ole/Senteden ettet

❧ Iäſeniſenne) Eipe ſe ole oikea Tila taica meno Hywuyt ſaman ia ricaſtuman / coſka ioca toiſta wihapi/ cadhettipi/ keſkenēs rōueuet/ratekeuat/ ſotiuat / ahnetiuat/ pitteuet ia wietteleuet/

te mite ano. Te anotta ia eipe te ſaa/ Senteden ette te pahaſti a-
notta/ nimittein ſihē/ ette te teiden Himoiſanne ſen culutaiſitta.
Te Hoorintekiet in Hoorat/ ettekő te tiedhe/ ette Mailman Yſ-
tewuys ombi Jumalan Wihaliſus: Joca ſijs tactopi Mailmā
Gala 5. Yſteue olla Hen tulepi Jumalan Wihaliſexi. Eli lwletaco te/
ette Ramattu ſanopi turhan: Hengi ioca teiſſe aſupi/ himo-
Runſaſti) Rũ- itzepi Cateuſta waſtan/ ia andapi runſaſti Armon.
naurella/ahneu- Nin olcat ſijs Alamaiſet Jumalalle/ Mutta waſtanſeiſocat
dhella/tappelur Perkelet/ nin hen pakene teiſte. Leheſtyke Jumalalle/ nin hen le
ella rõuille/ war heſtypi teille. Puhdiſtaca teiden Kåtenne O te Synneiſet/ Ja
caudhella/ petor percacat teiden Sydhemenne te Carimieliſet. Olcat Radhoili-
ella/ Sodhilla / ſet/ ia kerſiket coua/ ia idkeket. Teiden Naurunna kendyken Jd
eipe te ſaa mite kuxi/ ia teiden Jlonna Murehexi. Neuriteket teiten Jumalan
te oydhette / wã Caſuon eten/ nin hen teite yleſkodhenda. Elket panetelco keſke-
noutaca Hengie nen rackat Weliet. Joca panettele weliens/ ia Domitzepi wel
min te caicke Ar- iens/ hen panetele Lakia/ ia Domitzepi Lain. Mutta ios ſine do
mon ia mwta yl mitzet Lain/ nin et ole ſine Lain Tekie/ Waan Domari. Sille
dekylle ſaatte.
1. Pe 5. yxi ombi Lainandaia/ Joca woipi wapautta ia cadhotta. Cu-
ca ſine oleit/ ioca toiſta Domitzet:

Lach nyt/ te quin ſanotta. Tenepene taicka Homenna/ men
gem ſihen eli ſihen Caupungijn/ ia wiettekem ſijne ydhen Woo
dhen/ ia caupatechkem ia woittacam/ iotca epåtiedhette mite
Homena tapactupi. Sille mike ombi teiden Elåmen: Se ombi
yxi Leuneh/ ioca wåhexi Hetkexi ilmeſtupi/ mutta ſitelehin ſe
poiſkatopi. Jonga edheſte teiden piti ſanoman. Jos Herra tac
tois/ ia me eleiſime/ nin me tekiſim ſite taica tåte. Mutta nyt te
teiten kerſkatta teiden Coreuxiſan. Caiki ſencaltainen Kerſkaus
ombi paha. Sille ioca taita hyue tehdhå ia ei tee/ henelle ombi
ſe ſynnixi.

V Lucu

LAch nyt / te Rickat / idkeket ia wlgocat teiden Wiheleitzydhen påle / ioca teiden ylitzen tulemā pite. Teidhen Rickaudhen ouat medhänyet / Teidhen waaten ouat coidhellut / Teiden Cultanna ia Hopianna ouat rooſtunuet / ia heidhē rooſtens pite oleman teille todhiſtoxexi / ia pitepi teidhen Lihanna yleſſyönen ninquin yxi tuli. Te oletta Rickaudhen tauaroitzenuet teille wimeiſine peiuine. Catzo / Tömieſtē palcaiotca teiden Macimdain Elon leicanuet ouat / ioca petoxella ei ole teilde maxettu / Minen Elonleicaitten Parghut ia hwdhot ouat ſiſelletulluet Herrā Sabaothin Coruihin. Te oletta Hercuiſa elenyet maan påle / ia oletta teidē Hecuman pitenyet / ia teidhen Sydhemen ſötellyet ninquin Teuraſpeiuexi. Te oletta dominuet ſen Wanhurſkan ia tappanuet ia ei hen ole teite waſtanſeoſonut.

Teuraſpeiuexi) Ninquin teuraſtetan heixi eli wieraſpitoin taicka Juhlain wara xi. Lu. 15. Ma. 21.

Nin olcat ſis Kerſiueiſet / rackat Weliet / haman HERran tulemiſen aſti. Catzo peltomies odotapi ſite calliſta Maan Hedhelmete / ia ombi kerſiueinen ſihenaſti quin hen ſaapi Amuliſen ia Illaliſen Saten. Nin olcat te mös kerſiueiſet ia wahuiſtacat teidhen Sydhemen / Sille ette Herrā Tulemus leheſtypi. Elket Hoaco / rackat Welieni / toinen toiſtan waſtan / Senpåle / ettei te cadhotetuxi tuliſi. Catzo / ſe Domari ombi Ouen edhes. Ottacat / minun rackat Welieni / waiuan ia kerſimiſen Esicuua nijſte Prophetiſta / iotca teille puhunuet ouat Herran Nimeē / Catzo / me lauſumma ne Autuaxi / iotca kerſinyet ouat. Sen Hiobin kerſiueiſyden te olette cwlluet / ia Herran Lopun te nehnuet oletta / Sille ette Herra ombi ſangen Laupias / ia yxi Armactaia.

Ennen caikia / rackat Weliet / Elket wannoco / eike Taiuancautta eike Maan / eike mös yceen muta olgho teidhen puhenna ſe Nin / quin on Nin / ia ſe olcohon Ei / quin Ei ole. Senpåle ettei te langeiſi wlconcullaſutehen. Kerſikö iocu teidhen

ſeaſan

feasan: Hen rucolkan. Jos iocu ōbi hyues mielesents: se weisat
can Psalmi. Jos iocu on teisse Sairas: hē cutzucan tygens Se
wracunnan Papit/ia rucoelcaat henen pålens woidellen henen
Oliulla Herran Nimeen. Ja se Vskon rucuus parandapi sen
Sairastauan/ia Herra henen ylestohdendapi/ Ja ios hen om
bi syndietehnyt/ne pite henelle andexiannetaman.

Tunnustaca keskenen toinen toisellenna Ricoxenna/ ia ru-
colca toinen toisen edeste/ ette te teruet olisitta/ Sille ette sen
wanhurskan Rucous palio woipi/ costa hen totinen ombi. E-
lias oli yxi Inhiminen nise haluisa wicapā quin mekin/ia hen
Luce 4. rucoili yhden Rucouxen/ettei pitenyt sataman/ ia ei mōs sa-
3 Reg 4. tanu Maan påle colmen Woonna/ ia cwtena Cucauna. Ja
taas hen rucoili/ ia Taiuas annoi Saten/ia Maa edestoi He-
dhelmens.

Rackat Welieni/ios iocu teidhen keskenen exyis Totudhe-
sta/ia iocu henen palautais/Se tietken ette ioca Synneizen
palauttapi henen Tijens exymisesta/se ombi wap
ahtanut yhden Sielun Coolemasta/
ia peittepi Synnein paljoudhen.

Alcupuhe P. Judan
Epistolan påle.

Eme P. Judan Epistola ombi wlosswedhetty ia
kirioitettu/sijte toisesta P. Petarin Epistolasta/ nin
ette caiki Sanat ouat lehes yhdencaltaiset. Ja puhu
nin Apostoleista quin yxi Opetuslapsi cauuā heiden
ielkins. Ja hen edesswetepi mutamita Sanoia ia Teghoia/iot
ca Ramatusa ei cussan leute. Minge syn tehden/ ouat mōs ne

wanhat yllytetut/ Temen Epistolan poisheittemen / muista P. Ramatuista ia Påkirioista/ Nin ettei hen caiketi/ muidhen Apostoleitten Epistolain werdana pidhetty.

Sihen mös tule/ etei teme Apostoli Judas ollut tullut Grekin maalle / wan Persian Maacundaan/ ninquin sanotan/ etei hen ole ensinken Grecain Kielelle kirioittanut. Senteden waicka mine hende couan kiteisin/ ombi hen sittekin yxi keluotoin Epistola/ ninen Påkiriain seas luetta ioca vskon Perustoxen paneman pideis.

P. Judan Epistola.

Vdas Jesusen Christusen Paluelia/ Mutta Jacobin Welij/ nijlle cutzutuille/ iotca Jses Jumalas pyhitetut ouat / ia Jesuses Christuses wapadhetut.

Jumala lisekön teille palio Laupiutta / ia Rackautta.

Te rackat / ette minulla oli swri ahkerus teille kirioittaman/ meidhen yhteisesta Terueydhesta/ pidhin mine sen tarpelisna/ teite Kirioitoxella manata/ Ette te vskon polesta kiluoitelisitta/ ioca widoin Pyhein eten ombi annettu. Sille ette mutamat Jumalattomat Jnhimiset ouat mös ynne siselle liucactanuet/ Joista muinen kirioitettu oli sencaltaisehen Rangaistoreen. He ouat Jumalattomat/ ia weteuet meiden Jumalan Armon Jrtautehen/ ia kieldeuet Jumalan / ioca ainoa Haltia on/ ia meiden Herran Jesusen Christusen. 2 Pet 2.

Mutta mine tahdon teille muistutta / ette te widhoin sen tiedheisitte/ ette Herra costa hen Canssans Egiptiste teruenne Nume 14.

wloſwientit oli/ taas hen ne iotca ei wſkonnet huckaſi/ Ja mȯs
ne Engelit/ iotca ei heiden Eſiwaldans pitenyet/ waan ylen=
annoit heiden Codhonſa/ ombi hen ketkenyt ſihen ſworen pei=
uen Domihon aſti/ ijancaikiſilla Cahleilla pimeydheſe. Nin=
quin mȯs Sodoma ia Gomorra/ ia ne Lȧhicaupungit iotca
ſamalla modholla heiden canſas hauriutiſa ſynditehnyet
Wieralisen)Se olit/ ia ouat * wieralisen Lihan ielkin keunyet. Ne ouat Eſi
on/ ſe Loonnoto cuuaxi pannut kerſimen ſite ijancaikiſta Tulen Pijna. Samal=
in Meno Lihalli moto ouat mȯs neme Vnēnekiet/ iotca liha ſaaſtuttauat/ Mut
ſes ſynneiſe/ iot= ta herraudhet he ylencatzouat/ ia ne Maieſtatit he pilcauat.
ca cutzutan ne Mutta Michael ſe ylimeinē Engeli coſka hē taiſtellen Perkelē
Synnit Loondo canſa riteli/ Moiſeſen Rumijſta/ ei hen rohgiennut wloſſanoa
wastan Gen 19. Domiota/ ſijte pilcaſta/ waan ſanoi/ Herra ſinun rangaiſkon.
Roma 1.

Mutta neme pilcauat nijte ioiſta he euet miten tiede. Mutta
mite he Loonnon cautta tietȧuet/ ninquin mwdki iȧriettȯmet
Gene 14. Pedhot/ nijſe he turmelduuat. We heien/ Sille he kieuuet Cain
Nu 14. 16 Tijelle/ ia langeuat ſen Balaamin Exytoxeen palcan tehden/
2 Pet 2. ia huckuuat Choren Capinaſa.

Neme håpien pilcut/ pramauat teiden Lahioiſtanna ilman
cartamiſta/ itzens irtaliſeſta caiten/ he ouat wedhettȯmet pil=
uet iotca twleſta ymberinſaetā/ paliahat hedelmettȯmet puut/
cahdeſti coolluet/ ia iurinenſe reiueiſtut/ Meren iulmat Aalot
iotca heiden Oman håpiens wloſwachtuuat/ Exyueliſet Tȧh
dhet/ ioille ſe pimeudhen muſtaus tȧhdhelle pandu ombi ijan
caikiſeſta.

Nin ombi mȯs ſeinmotoiſiſta ſe Enoch Seitzemes Ada=
miſta ennen noitunut ia ſanonut/ Catzo/ Herra tulepi monen
tuhanē Pyheins canſa/ Domoita tekemen caikein ylitze/ ia ran
gaitzeman caikia nijte iotca Jumalattoma ouat/ caikein heidē
Jumalattomā Menȯſa Tȯiden tehdē/ Joinēga canſa he ouat
Jumalattomat olluet/ ia caikiſta nijſte couiſta/ quin ne Juma=
lattomat

lattomat Synneiset ouat hende wastan puhunuet. Neme ouat Napisiat ia * Walitaiat/ omain himoins ielkin waeldauaiset. Ja heiden Suuns puhupi röukiöite sanoia/ ia ihmeteleuet Jn himisten Moodhoia/ tarpens tehdhen.

Mutta te minun rackani/ muistelcat nijte sanoia iotca teil le ennen sanotut olit/ meiden HErran Jesusen Christusen Apostoleilda/ quin he teille sanoit/ ette wimeisella Aialla tuleuaiset ouat Pilcaijat/ iotca heidhen omisa Himoisans sijne Jumalattomas Menos waeldauet. Neme ouat ne/ iotca Eriseurauxet tekeuet/ Lihalliset/ ioilla ei Hengie ole. 1 Timo 4. 2 Timo 3. 2 petri 2.

Mutta te minũ rackani/ ylesrakẽdaka teiten itze/ teiden caikia pyhimen Uskona påle sen pyhen Hengen cautta/ Ja rucolcat/ ia pitekat teite kesken Jumalan Rackaudhesa/ ia odhottacat meiden HERran Jesusen Christusen Laupuitta ijancaikiseh he Elemehe. Ja pitekat teme Eroitus/ ette te teiten ※ mwtamitten påle armadhaisitte/ mutta monicactoia pelghon cansa Autuaxi tekisitte/ ia temmatca Heite Tulesta/ Ja wihatca site Lihasta saastatuta Hametta.

Mutta henelle ioca teite woipi ilman wighata wariella/ ia seisotta henen Casuoins Cunnialisudhen eten/ nuctetomat Riemun cansa. Sen Jumalan/ ioca yxinens Wisas ombi/ meidẽ Wapactaian/ olcohon Cunnia/ ia Maiestati/ ia Walda/ ia Woima/ nyt ia caikes ijancaikisudhesa/ A M E N.

* Walittaiat) Ei coskã nin Rieu quin he tactouat/ he taitauat caiki Asiat Domita/ souitta ia asetta/ ia ei miten heite tydhyte/ waan omast Aiwustans he caiki paramin toimittauat heiden heijun lulons ielkin

※ Mwtamitten) Se on/ mwtamita te wahuistacat/ mwtamita te rangaiska/ quitengin pelgon cansa/ Ei ylpeyxella/ senpåle ette te Heite sijte ijancaikisen Tulen ia Cadhotoxen Waarasta poistemmaisitta.

Se P. Johannesen The ologin Ilmestus.

I. Lucu.

Eme ombi se Jesusen Christusen Ilmestus/ionga Jumala henelle an noi/ iulghista henen Palueliaillens/ mitke pian tapactuman pite. Ja ombi ne tietteueri tehnyt/ ia lehettenyt henen Engelins cautta / henen paluelialens Johannesselle/ ioca to dhistanut oli Jumalan Sanan / ia sen Todhistoxen Jesusesta Christusesta / mite hen nähnyt oli. Autuas ombi se /ioca lukepi ia cwlepi temen Prophetian Sanat / ia pitepi
Ebre.9. ne mitke sijne siselkirioitetut ouat/ Sille / Aica ombi lesnä.
1. Joh. 1. Johannes nijlle seitzemelle Seurakunnille Asias. Armo ol-
1. Pet. 2. cohon teille ia Rauha / henelde ioca ombi / ia ioca oli / ia ioca tuleua on/ Ja nijlde seitzemilde Hengilde / iotca ouat henen Stolins edhes /ia Jesuselda Christuselda / ioca ombi se vskolinen Todhistaia ia se Esicoinen Coolnista ia Maan Kuningadhē Pämies. Sille ioca meite racasti / ia pesnyt on meite mei den Synnistenne henen Werellens/ia tehnyt meite Kuningairi ia Papeiri/ Jumalan ia henen Isens edes/ Henelle olcohon
Matt.24. Cunnia ia walda ijancaikisesta ia ijancaikiseben/ Amen. Catzo
Jude 1. Hen tulepi Piluein cansa /ia iocaitzen Silmen pite henen näke
Zacha.12 men/ ia iotca henen pistänyet ouat/ ia caiki Maan Sucucunnat itzens pite suruman/nin tosin /Amen. Mine olen se A ia O / se Alcu ia Loppu/ sanopi HERRA/ioca ombi / ioca oli/ ia ioca tuleua on/ se Caikiwaldias.

Mine

Mine Johãnes teidẽ welien/ia Osalinẽ Waiuasa ia Waldakunnasa/ia Kersimises Jesuses Christuses/ olin sijne Loodhosa ioca cutzutan Pathmos/ Jumalan Sanan tedhen ia Jesusen Christusen Todhistoxen. Mine olin Hengese yctene Sũnuntaki peiuene/ia cwlin minun iälghiseni/ swren Ånen/ ninquin Basunan/ sanouan. Mine olen se A ia O/ se ensimeinen ia se Wimeinen. Ja mites näet/ se kirioita ycten Kirian ia lehäte nijlle Seuracunnille iotca ouat Asias Epheson kesin/ Ja Smyrnan kesin/ia Pergamin kesin/ ia Thyatiran kesin/ ia Sardin kesin/ Philadelphian kesin iaLaodiceã kesin.

Ja mine kiensin catzoman sen Ånen ielkin ioca minun cansani puhui. Ja minun kienteiseni/ näin mine seitzemen Cullaista Kyntilialca/ia ninen cullaisten Kyntilialcain keskelle yden Inhimisen Poian modhoisen/ watetun pitkelle Hamella/ia

wötettyn ymberins Rinnan cullaisella Wöelle. Mutta henen påäns ia Hiuxens olit Walkiat ninquin walkiat Willat / ia ninquin Lumi. Ja henen Silmens ninquin Tulen Leimaus / ia henen Jalcans ninquin cwma Waski / quin Wgnisa hehcuuat. Ja henē Aᶜnens ninquin palion Wedhen Hyminå. Ja piti seitzemen Techtie oikeas kådhesens. Ja henen Suustans wloskeui caxitereinen Miecka / ia henen Casuonsa paistit / ninquin se kircas Auringoinen.

Ja quin mine henen nåin / langeisin mine henen Jalcains eten ninquin coollu. Ja hen pani Oikean Rådhense minun på leni ia sanoi minulle / Ele pelke / Mine olen se ensimeinen ia se Wimeinen / ia se Eleue. Mine olin coollu / ia catzo mine olen Eleue ijancaikisesta ijancaikisehen / ia minulla ombi ne Heluetin ia Cooleman Auamet. Kirioita mites nåhnyt olet / ia mite ouat / ia mite tapactuman pite testelehin. Se Salaus nijste seitzemeste Techdeste iotcas nåhnyt olet minun oikias Rådhesen / ia ne seitzemen cullaista Ryntilialca. Ne seitzemen Techtie / ouat ninen seitzemen Seurakundain Engelit / ia ne seitzemen Ryntilialca iotcas nåhnyt olet / ouat seitzemen Seuracunda.

II. Lucu

Ja sille Ephesin Seurakunnan Engelille kirioita. Neite sanopi se ioca pitepi ne seitzemen Tectie henen oikeasa Rådhesens / ioca kieupi ninen seitzemen cullaisen Ryntilialkain keskelle. Mine tiedhen sinū Tekos ia Töös ia sinun Kersimises / ia ettet sine woi kersie nite Pahoia / ia olet nite kiusanut / iotca sanouat heidhens oleuan Apostolit / ia eiuet quitengan ole / ia leusit heiden Walecteliaxi / ia sine wedhåtit ia kersit / Ja minun Nimeni teden sine töteteit ia

edh ole wåsynyt. Mutta minulla ombi sinua wastan/ette sine
sen sinun ensimeisen Rackaudhes ylenannoit. Muista siis cus
taspoislangesit ia tee parānosta/ia tee ne ensimeiset Töet. Jos
mutoin/nijn tulen mine sinulle pian/ia poissöören sinun Kyn
tilialgas sialdans/Ellet sine parannosta tee. Mutta se sinulla
on/ettes wihaisit ne Niculaisten Töet/iotca minekin wihan.
Jolla Corua ombi/hen cwlcan/mite Hengi sanopi Seuracun
nille. Woittaialle mine annan södhå sijte Elemen Puusta ioca
keskelle Jumalan Paradisis ombi.

Ja sille Smirneusten Seuracunnan Engelille kirioita. Nei-
te sanopi se ensimeinen ia se wimeinen/ioca oli coollu ia on E-
leueri tullut. Mine tiedhen sinun Tekos ia waiuas ia kieuhydh-
es (mutta sine Rikas olet) ia ninen Pilcan/iotca sanouat hei-
dens Juttairi/ia euet ole/Waan ouat Satanan Joucko. Ale
miten nijste pelke ioita sinun kersimen pite. Catzo Perkele ombi
mwtomita teiste heitteue Fangiuxen/Senpåle ette teite kiu-
sataisijn/ia pitemen Watua kymmenen Peiue. Ole Vskolinen
Cooleman asti/nin mine annan Sinulle sen Elemen Crunun.
Jolla Corua ombi hen cwlcan mite Hengi sanopi Seuracun
nille. Joca woittapi/ei hē wahingoiteta sijte toisesta Coole-
masta.

Ja sille Pergameisen Seurakunnan Engelille kirioita/Nei
te sanopi se/ iolla ombi se caxitereinen Miecka/Mine tiedhen
sinun Teghos ia cusas asut/cusa se Satanan Stoli ombi/Ja
sine pidhet minun Nimeni/ia et kieldenyt minun vskoani/Ja
minun peiuineni ombi Antypas minū vskolinen Todhistaian
ioca tapetin teiden tykenen/cusa Satanas asupi. Mutta wehe Nume 15
minulla ombi sinua wastan. Ette sinulla sielle ombi nijte iot
ca piteuet Balaamin Opetosta. Joca opetti Balachin cautta
yhden pahannoxen ylesottaman Israelin Lasten eten/ssömen
Epäiumalden Vffria/ia Salawooten pitemen. Nin mös si-

mulla ombi nijte iotca piteuet Niculaisten Opetusta / iota mi-
ne wihan. Tee Parannosta / Mutoin mine tulen sinulle pian /
ia tappelen heiden cansans Minun Suuni Mieckalla. Jolla
Corua ombi hen cwlcan mite Hengi sanopi Seurakunnille.
Woittaialle mine annan sôde sijte salatusta Mannasta / ia ta
dhon anda henelle hyuen Todhistoxen / Ja sen Todhistoxen
cansa wdhen Nimen kirioitetun / iota eikengen tiedhe / waan se
ioca sen saapi.

Ja sille Thyatiraisen Seuracunnan Engelille kirioita. Nei-
te sanopi se Jumalan Poica / Jolla Silmet ouat ninquin Tu-
len Leimaus / ia henen ialcans ninquin cwma waski / Mine tie-
den sinun Tekos / ia Rackaudhes / ia Palueluxes / ia uskos / ia si-
nun Kersimises ia sinun Tekos. Ja ne wimeiset enemet quin
ne ensimeiset / waan minulla ombi wehe sinua wastan. Ettes
sallit sen waimon Jesabel / ioca sanopi henens Prophetari / o-
Jesabel. pettaman ia wiettelemen minun Palueliaitani Salawoodet
pitemen ia sômen Epeiumaloiten Uffria. Ja mine annoin
henelle Aighan / ette henen piti paranosta tekemen Salawoo
testans / Ja ei hen tehnyt. Catzo / mine panen henen wootesen /
Ja iotca henen cansans Horuteen secoiuat / tuleuat surimban
waiuan / ellei he Paranosta tee heiden Tôistens / Ja henen
Lapsens mine Coolemalla tapan. Ja iocaitzen Seuracunnan
Psal 7. tietemen pite / ette mine olen ioca Munasennt ia Sydhemet
Psai 22. tutkin. Ja mine annan itzecungin teiste oman Tôens ielkin.

Mutta teille mine sanon ia muille iotca Thyatiras oletta /
ioilla ei ole teme Opetus / ia iotca eiuet Tûdenuet ole Satanan
Sywuytte (ninquin he sanouat) em mine laske teidhen pâle-
ne mwta Coorma / Quitengin se quin teille ombi / pitekêt sihen
asti ette mine tulen. Ja ioca woittapi ia pitepi minun Tekoni
haman loppun asti / Sille mine annan woiman pacanoitten
ylitze / Ja henen pite heite hallitzeman Rauta witzalla / ia nin-
quin

quin Sauenmalaian Astiat/pite henen heite ferkemen/ninquin minekin sain minun Jseldeni/ ia annan henelle Cointecdhen. Jolla Corua ombi hen cwlkan mite Hengi sanopi Seurakun-nille. Psal.2.

III. Lucu.

A sille Sardin Seurakunnan Engelille kirj-oita. Neite sanopi se iolla ombi ne seitze-men Jumalan Hengeä / ia ne seitzemen Te-chtie. Mine tiedhen sinun Teghos / Sille sinulla Nimi ombi ettes elet / ia olet coolut. Ole walpas ia wahuista nijte muita iotca coolemallans ouat. Sille em mine leunyt si-nun Teghoias teudhelisnä Jumalan edhes. 1 Tess 2. 2 Pet 2.

Nin aiattele sijs nyt quingas saanut ia cuullut olet/ia pidhe se ia tee Paranosta. Ellet sine sijs waluaisi / nin mine tulen sinū päles ninquin Warghas / ia eppes tiedhe mille hetkelle mine tulen sinun päles. Ombi sinulla mös haruat nimet Sardisa / iotca eiuet ole hieronuet heiden Waatens/ia heiden pite wael-daman minun cansani walkeisa waateisa / Sille he ouat sen werdit. Joca woittapi/henen pite nin puetettaman walkeilla waateilla. Ja en mine poispyhi henen Nimiens Elemen Kir iasta/ia mine tahdon tunnusta henen Nimens minun Jseni edhes/ia henen Engeleins edhes. Jolla Corua ombi/hen cwl-can mite Hengi sanopi Seuracunnille.

Ja sille Philadelphian Seurakunnā Engelille kirioita. Nei te sanopi se Pyhe /se totinen iolla ombi Dauidin Auain/ioca auapi ia eikengen sulie/ioca sulkepi ia eikengen aua. Mine tie-dhen sinun Teghos. Catzo/Mine annoin sinū etes aukean O-uen/ ia eikengen woi site sulkia / Sille ette sinulla ombi wehe woima ia olet pitenyt minun Sanani / ia et kieldenyt minun Nimeäni. Catzo/mine annan sinulle Satanan Joucosta/ iot- Jere 17.

ca heidens Juttairi sanouat/ia eiuet ole/ waan walecteluat. Catzo mine tahdon waatia heite sihen/ette heidhen pite tuleman/ ia cumartaman sinun Jalcais edhes/ ia heidhen pite tietemen/ ette mine racastin sinua.

Ettes pidhit minun Kersimiseni Sanat/ Ja mine tadhon mös sinun pite Kiusauxen Hetkeste/ ioca tuleua ombi caiken Mailmaisen piirin päle / kiusamahan nijte/ iotca Maan päle asuuat. Catzo/ Mine tulen pian/ pidhe mite sinulla on/ ettei ken gē sinun Crunuas ota. Joca woittapi/ henē mine teen Pilarixi minun Jumalani Templise/ ia ei sillen pide henen wloskieumē. Ja tadhon kirioita henen pälens minun Jumalani Nimen/ ia sen wdhen Jerusalemin Nimen/ sen minun Jumalani Caupungin/ ioca alasastui Taiuahasta minū Jumalastani/ Ja sen minun wdhen Nimeni. Jolla Corua ombi hen cuulcan/ mite Hengi sanopi Seuracunnille.

Ja sille Laodicean Seuracunnan Engelille kirioita. Nite sanopi/ Amen/ se wskolinen ia Totinen Todhistaia/ se Jumalan Loondocappalden Alcu. Mine tiedhen sinun teghos/ ettet sine kylme ole eike Lemmin/ Joskas kylme taika Lemmin olisit. Mutta ettes pensie olet/ ia etke kylme etke lemmin/ rupean mine sinua minun Suustani wlosoxendaman. Sille ettes sanot/ Mine olen Ricas/ ia olen ricastunut ia em mine mitekē taruitze/ ia eipes tiedhe ettes olet culkuia ia Surkea/ kieuhe/ Sokea ia Alastoin. Mine neuuon sinua ostaman minulda Culta Tulen lepitze selghitettye/ ettes ricastuisit/ ia Walkiat Waatet ioillas sinus pukisit/ ettei sinun alastomas häpie näghyisi/ ia woitele Silmes Silmen woitella/ ettes nekisit.

Joita mine racastan/ nijte mine nuctelen ia rangaisen. Nijn ole sijs Ahkera ia tee Paranosta. Catzo/ mine seison Ouesa/ ia
Hebre 12 colcutan/ Jos iocu minun Aeneni cuulepi/ ia auapi Ouen/ sen
Pro. 3. tyge mine siselmenen Echtolista pitemen henen cansans/ ia hē minū cansani. Joca woittapi/ sille mine annan istua minū can-

sani

sani minũ Stolini påle/ninquin minekin woitin ia olē istunut minũ Iseni cansa henen Stolins påle. Iolla Corua ombi/hen cuulcan mite Hengi sanopi Seuracunnille.

IIII. Lucu.

SJitte minen nåin/ ia catzo / yxi Oui auatin Taiuasa / ia se ensimeinen Äni ionga mine cwlin minun cansani puhuuan / ninquin Basunan/sanouan/ylesastu tenne ia mine osotan sinulle mite testelehin tapactuman pite.

Ja cochta mine olin Hengese. Ja catzo/ yxi Stoli oli pandu Taiuasen / ia Stolin påle yxi istuua. Ja ioca istui hen oli nåkyens sen Kiuen Jaspidi ia Sardion caltainen. Ja Taiuancaari oli ymberins henen Stolians / nåkyens Smaragdin caltainen Ja sen Stolin ymbe-

nille oli neliecolmatkymmende Stolia / ia ninen Stolein pâle olit neliecolmatkymmende Wanhinda jstuuaiset puetetut wal keilla wateilla / ia oli heiden pâsens cullaiset Crunut.

Ja Stolista wloskieuit Leimauxet / ia pitkeiset ia Ânet / ia seitzemen tulista Lampua palauaista Stolin edhes / Jotca ouat ne seitzemen Jumalan Hengie. Ja Stolin edes oli ninquin Clasinen Meri Christallin modholla / ia keskelle Stolia ia ymberi Stolia nelie Eleiende / teune Silmie edhes ia tacan.

Ja se ensimeinen Eleien oli Jalopeuran moodhoinen / ia se toinē Eleien Wasican modoinē / ia sille colmannella Eleimelle oli ninquin Inhimisen Casuot / Ja se nelies Eleien oli lendeuen Cotcan moodhoinen. Ja nylle nelielle Eleienelle / oli cullakin cwsi Sipie ymberillēs / ia he olit wlcoa ia siseldē teune Silmie.
Esai 6. Ja ei ollut heille Lepoa peiuelle ia Ôelle / ia sanouat / Pyhe Pyhe Pyhe ombi se HErra Jumala / se Caickiualdias / se ioca oli / ia se ioca ombi / ia se ioca tuleuainen on. Ja costa ne Eleimet annoit Ylistoxen / ia Cunnian ia Kitoxē henelle / ioca jstui Stolin pâle / ioca elepi ijnncaikisesta ijancaikiseheu. Nin ne neliecolmatkymēde Wāhinda lāgesit sen Stolinpâle istuuaisen eten / ia cumarsit site Eleuet ijācaikisesta ijācaikisehē. Ja heitit heidē Crunūs Stolin eten ia sanoit / Herra / sine olet madolinē ottamā Ylistoxen ia Cūnian ia Woimā / Sille sine olet caiki Loonut / ia sinun tacdos tedhen ōbi heiden Olemisens / ia ouat lodhut.

V. Lucu

A mine nâin Stolin pâle Istuuaisen Oikiassa Kâdhes / Kirian siselde ia wlco kirioitetun / seitzemen Insigelin cansa merkitun / Ja mine nâin ydhen wâkeuen Engelin saarnauan swrella ânelle. Cuca ombi madholinen Kiria auaman / ia henen Insigelins ylespâstemen? Ja ei
Ezechi 2. kengen woinut eike Taiuasa / eike Maasa / eike

Maanal

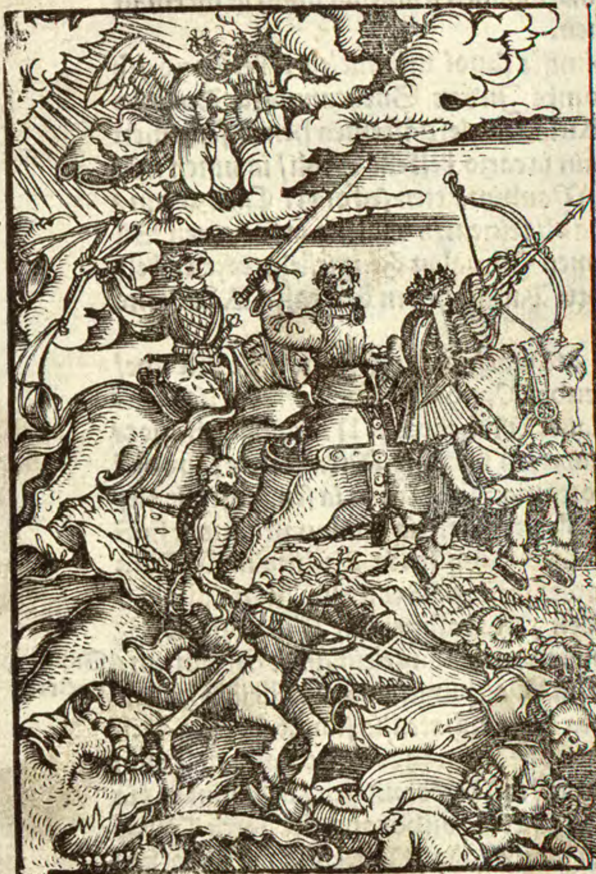
Maan alla site Kiria auata/ia sihen sijselcatzoa. Ja mine san-
gen idkin/ettei kengen mahdolinen leutty auaman ia lukeman
Kiria/eike hende näkemen.

Ja yxi nijste Wanhimiste sanoi minulle/ele idke. Catzo/se
Jalopeura woitti ioca ombi Judan Sucucunnasta Dauidin
Juri/ylesauaman sen Kirian ia ylespästemen henen seitzemen
Jnsigliens. Ja mine näin ia catzo keskelle Stoli/ia ninen nel-
ien Eleimen/ia keskelle Wanhimaitten seisoi yxi Caritza nin-
quin se tapettu olis/iolla oli seitzemen Saruia ia seitzemen Sil
me/Jotca ouat ne seitzemen Jumalan Hengie/lehetetyt caikel-
le Maalle/ia se tuli ia otti Kirian henen Oikeasta Kädestens
ioca Stolin päle istui.

Ja costa se Kirian oli ottanut/nin langesit ne nelie Eleinde/
ia ne neliecolmatkymmende Wanhinda Caritzan eten/ia ioca-
itzela oli Candele/ia cullaiset Maliat teune Makiahaijusta/iot-
ca ouat ne pyhein Rucouxet/ia weisasit Wtta wirtte sanodhē
Sine olet madholinen ottaman sen Kirian ia sen Jnsiglit yles
pästemen. Sille ette sine olet tapettu/ia sine lunastit meite sinū
Werelles/caikinaisesta Seuracunnista ia Kielista ia Cansasta
ia Pacanoista/Ja Sine olet meite tehnyt meidē Jumalalle Ku-
niaxi ia Papeixi/ia meiden pite wallitzeman Maan päle.

Ja mine näin/ia cuulin monen Engelein änen Stolin ym- Supra 16
beri ia Eleinden ymberi/ia Wanhimitten ymberille/Ja heiden 1.petri 2
lucunsa oli mōda tuhatta kerta tuhatta/ia sanoit swrella änel-
le/Se Caritza ioca tapettu on/ōbi mahdolinē ottaman Awun
ia Rickauden/ia Wisauden/ia Wäkewudhen/ia Cunnian/ia
Ylistoxen ia Kitoxen. Ja caiki Loondocappalet/iotca Taiuas
ouat/ia Maan päle/ia Maan alla/ia Merese/ia caiki iotca heis
se ouat culin mine heiden sanouan henelle ioca Stolilla istui/ia
Caritzalle. Kijtos ia Cūnia ia Ylistos ia Woima ijancaikisesta
ijancaikisehē. Ja ne nelie eleinde sanoit Am̄. Ja ne nelie colmat-
kymmende Wāhinda langesit heiden Casuoillens ia cumarsit
site Elenet ijancaikisesta ijancaikisehen.

Ja

Ja mine näin/ette cosca se Caritza auasi yhden Insigleista/ia mine cwlin yhden nijste neliestelemeste sanouan/ninquin pitkeisen iylinen/ Tule ia catzo. Ja mine näin/ia catzo/yxi walkea Ori/ia ioca istui henē pälens/ piti Joutzen. Ja henelle annetin yxi Cruunu/ ia hen wlosmeni woittaman ia saaman woiton.

Ja coska hen auasi sen toisen Insiglin. Cuulin mine sen toisen Eleimen sanouan/Tule ia catzo. Ja wlosmeni toinen Ruskia Ori/ ia ioca sen päle istui/ henelle annetin Rauha Maasta poisotta/Ja ette he keskenens piti heidhens tappaman /ia henelle oli swri Miecka annettu.

Ja coska hen auasi sen colmanen Insiglin / cwlin mine sen colmanen Eleimen sanouan/Tule ia catzo. Ja mine näin / ia

catzo

catzo yximusta Ori/ia henelle ioca sen påle istui/oli yxi Waaca Rådhes. Ja mine cwlin yhden A'nen / ninen nelien Eleimen keskelle sanouan / yxi Mitta Nisuia Colmes euris / ia colme Mitta Ohria Colmes euris/ia ele wina ia ölin wahingoita.

Chenix (on yxi mitta meille leh es Stopin wete uå.

Ja coska hē auasi sen nelienē Insiglin cwlin mine sen nelienē eleimē A'nen sanouā/Tule ia catzo. Ja mine nein/ia catzo yxi placki Ori/ia ioca sen påle istui/sen nimi oli Colema ia Hel ueti hēde noudatti. Ja henelle woima ānettin tappaman sen nelienē O san Maan påle/Mi ekalla ia Nålielle ia S urmalla/ia Petoin ca-utta Maan påle.

Ja coska hen auasi sen widenen Insiglin Nåin mine Altarin al la ninen Sielut iotca Jumalan Sanan te-dhen tapetut olit. Ja sen Todistoren teden ioca heille oli. Ja he hwsit swrella A'nelle/ sanodhen / Sine Pyhe ia Totinē Herra/ quinga cauuan et sine domitze ia costa meiden Werenne / nijste iotca Maan.

ca Maan påle aſuuat: Ja cullekin heiſte annetin walkea waa
Matt 27. te. Ja ſanotin heille ette heiden piti wiele lepemen wåhen ai=
ca/ſihenaſti ette heiden Canſapaluelians ia weliens Lucu teu
ten tulis/iotca mős tapettaman piti ninquin hekin.

Ja mine nåin/ coſka
hē auaſi ſen Cwdhenē
Inſiglin/ia caʒo/nin
ſwri Maanieriſtus ta
pactui/ Ja Auringoi=
nen tuli muſtaxi quin
Caruaſecki/ia Cuu tu=
li coconans ninquin
Weri/ia Tehdhet alaſ
putoſit taiuaſt Maan
påle ninquin Fikuna=
puu wariſtapi henen
Fikunans / coſka hen
ſwreſta Twleſta håly=
teten. Ja Taiuas kie=
meryſti ninquin kåme
ettu Kiria / ia caiki
Wooret ia Loodhot
tulit ſijrtyneri heidhē
ſioiſtans. Ja ne Kuni=
ngat maan påle/ia ne
ylimeſet ia ne rickat/ia
ne påmihet ia ne wåk
euet ia caiki oriat ia cai
ki wapahet ketkit hei
dens Loolijn ia Rotco
hin/ia ſanouat Woorille ia Callioille/ lāgteca meiden pålen ia
Eſai 3. peiteket meite ſen Caſuoin edheſte ioca Stolin påle iſtu / ia

Carizā

Caritzan wihasta. Sille ette tullut ombi henen swren Wihans Osee 10.
peiue/ ia cuca woipi seisoa? Luce 32.

VII. Lucu.

A senielken näin mine nelie Engelite seisouan nelien Maanculmain päle/ piteueiste ne nelie Maã Twlet/ ettei Twlenpitenyt puhaltamã Maan päle/ eike Meren päle/ eike yhdengẽ puun päle. Ja mine näin toisen Engelin ylesastuuan Auringoisen coitosta/ henelle oli se Eleuen Jumalan Insigli/ Ja hwsi surella änelle nijlle nelielle Engelille/ ioille annettu oli wahingoitta Maan ia Meren/ ia sanoi. Elkette wahingoittaco Maata eike merta eike puita/ sihenasti ette me merkitzemme meiden Jumalan Palueliat heidẽ Otzisansa.

Ja mine cwlin merkitudhen lughun sata ia neliekymmende nelietuhatta/ iotca olit caikein Israelin Lasten Sucucunnasta merkitetyt.

Judan

Judan Sucucunnasta / caritoistakymende tuhatta merkityt.
Rubenin Sucucūnasta / caritoistakymende tuhatta merkityt.
Gadin Sucucunnasta / caritoistakymende tuhatta merkityt
Asarin Sucucunnasta / caritoistakymende tuhatta merkityt.
Nephthalin Sucucunnasta / caritoistakymende tuhatta merkityt.

Manassen Sucucunnasta / caritoistakymende tuhatta merkityt.

Simeon Sucucūnasta caritoistakymende tuhatta merkityt.
Leuin Sucucunnasta caritoistakymende tuhatta merkityt.
Jsascharin Sucucūnasta caritoistakymēde tuhatta merkityt.
Zabulonin Sucucūnasta caritoistakymēde tuhatta merkityt.
Josephin Sucucūnasta caritoistakymende tuhatta merkityt
BenJamin Sucucūnasta caritoistakymēde tuhatta merkityt.

Senielkin mine näin / ia cazo swri Joucko / iota eikengen lukea woinut / caikista pacanoista / ia Canssoista / ia Kieleiste seisouan Stolin edes ia Carizan edhes puetetut walkeisa Waateisa / ia Palmut heidē Käsisens / Ja he hwsit swrella änelle sanoden / Terueys olcohon henelle ioca istupi Stolilla meidhen Jumalan ia Carizan. Ja caiki Engelit seisoit ymberins Stolia ia nijte Wanhinbita ymberins ia nijte nelie Eleinde / ia lange sit Stolin eten heiden Casuoins päle / ia cumarsit Jumalata sanoden / Amen. Hyuestisiugnaus ia Cunnia / ia Wisaus ia Kijtos ia Ylistos ia Awu ia Weke wuys ia woima / olcon meiden Jumalalle ijancaikischen Amen.

Ja wastasi yxi nijste Wanhimista ia sanoi minulle / Cutca ouat neme puetetut walkeisa Waateisa ia custa he ouat tulluet? Ja mine wastasin Henelle / HErra / sinepe sen tiedhet. Ja hē sanoi minulle / Neme ouat iotca tulit swresta Waiuasta ia ouat heiden Waatens pesnyet / ia ouat ne walghistanuet Carizan Werese. Senteden he ouat Jumalan Stolin edhes / ia palueleuat hende peuelle ia öelle henen Templisans. Ja ioca Stolin

lüla istupi/ hen asupi heiden pälens. Eipe he sillen jsoa eike Ja
noa/eike mös Auringoinen lange heiden pälens/Eike yriken
Palauus/Sille ette se Cariza ioca Stolin keskelle ombi hallit
zepi heite/ia iohdatta heite sen Eleuen Wesilechtein tyge/ Ja Esa 25.
Jumala ombi poisquiuaua caiki kynelit heiden Silmistens.

VIII. Lu.

JA costa hē auasi sen se itzemennen Insiglin / tuli waickenos Taiua sa lehes polen hetkie. Ja mine näin seitzemē Engelite iotca ast uit Jumalā eteen/ ia heille annetin seitzemē Basunata. Ja yxi toinen Engeli tuli/ ia sei soi Altarin edes / ia henelle oli cullainen Pyhen sauuastia / ia henelle annetin palio makea haiua/ette henē andaman piti caike in Pyhein Rucorista sen cullaisen Altarin päle Stolin edes. Ja sen makeā haiun Sa uw Pyhein Rucori-

ſta yleſnouſi Engelin Kådheſte Jumalan eten. Ja ſe Engeli otti Pyhenſaunaſtian ia teutti ſen Altarin Tuleſta / ia heitti alas Maan påle. Ja nin tapactuit Pitkeiſet ia ånet/ ia lemauxet / ia Maanieriſtoxet.

Ja ne ſeitzemen Engelite ninen ſeitzemen Baſunan canſa hangizit heidhens Baſunilla ſoittaman. Ja ſe Enſimeinen Engeli Baſunalla ſoitti/ ia tulit Racket ia Tuli weren canſa ſeghoitettu/ ia ne heitettin Maan påle. Ja ſe colmas oſa puiſta yleſpaloit/ia caiki Wihirieinen Rooho yleſpaloi.

Ja ſe toinen Engeli Baſunalla ſoitti/ Ja Merehen heitettin ninquin yxi ſwri woori Tuleſa palaua. Ja ſe colmas oſa Mereſte tuli Werexi/ ia colmas oſa Eleueiſiſte Lozdocappaleiſta iotca olit Mereſe poiſ-

coolit Ja colmas osa Zahdheista hucastui.
Ja se colmas Engeli Basunalla soitti/ ia yxi swri Techti Taiuasta langesi/ paistaua ninquin Tulensoitto/ ia langesi påle colmanen ôsan Kymeiste ia Wesilechteiste. Ja sen Techden nimi cutzutan Coirooho.

Ja se colmas osa muutui Coirohori/ Ja monda Inhimiste cooli wesiste/ ette he olit nin haikeaxi tehdyt.

Ja se nelies Engeli Basunalla soitti/ ia colmas osa Auringoisesta lôôtin/ ia colmas osa Cuusta/ Ja colmas osa Techdeiste/ nin ette colmas osa heiste pimensi/ ia colmas osa peiueste ei walgaisnut/ Ja ôste samalmoto. Ja mine nâin ia cwlin yhdē Engelin keskelle Taiuasta lendeuen ia sanouan swrella ânelle/ Ve/ Ve/ Ve asuuais

ten Maan påle/ninen muinen colmē Engelein Basunan åni-
ste iotca wiele Basunoilla soittaman pite.

IX. Lucu.

A se Wides Engeli Basunalla soitti/ ia mine negin Tecthden Taiuasta putouā Maan påle/ia annettin henelle sywuydhē Caiuoin Auain. Ja hē auasi sywuydhen Caiuon/ ia Caiuō Sauw ylesteui/ninquin swren wghnin Sauw/ ia Auringoinen pimestui ia Tuuli sijte Caiuon Sauusta. Ja Sauusta wloslexit Metzesircat Maan påle/ia heille annettin woima ninquin Scorpiot Maan påle woimā piteuet. Ja sanottu oli heille/ ettei heiden pitenyt wahingo ittaman

ittaman Rooho Maan påle eike miten wiherieiste/eike ychten puuta/ waan ainoasta Inhimisie/ ioilla ei ole se Jumalan Insigli heiden Otzisans. Ja se annettin heille/ ettei heiden pitenyt tappaman heite/ waan heite waiuaman Wijsi Cucautta/ Ja heiden waiuatuxens oli quin Scorpionin waiuaus/ costa hen on iongun Inhimisen pistenyt. Ja nine Peiuine etziuet Inhimiset Coolemata/ ia euet hende leudhe/ Pyteuet mo̊s coolla/ waan Coolema poispakenepi heiste.

Ja ne Metzesircat ouat ninē Oritten caltaiset iotca Sotan walmistetut ouat/ ia heiden påedhens påle ninquin Crunut/ Cullā motoiset/ ia heiden Casuons ninquin Inhimistē Casuot/ ia heille olit Hiuxet/ ninquin Waimoin Hiuxet/ ia heiden Hambāsa/ olit ninquin Jalopeurain/ ia oli heille Pantzari ninquin rauta pantzarit/ Ja heidē Sijpeins Hawina/ ninquin Rataſten ki-

tuma/cuſa monda ʒe
uoiſta Sotahan ioox
euat. Ja heille olit pyr
ſtet/ninquin Scorpio
illa/ ia Neulaiſet olit
heidhen pyrſtiſens/ ia
heidhen woimans oli
wahingoittaman Jn
himiſie wÿſi Cucaut
ta. Ja ombi heidē på-
lens Kuningas ſe Sy
wudhē Engeli / iōga
Nimi on Ebreittein
♣ Abaddon/ ia Gre
kitein ombi henen Ni
mens Apollÿon. Yxi
Ve ombi edheſmen-
nyt/ Catzo / wiele tule-
uat caxi Ve ſen ielkin.

Ja ſe cudhes Enge
li/Baſunalla ſoitti/ ia
minę cwlin ydhen å-
nen nÿlde nelielde Cul
laiſen Altarin Culmil
da/ioca ombi Juma-
lan Silmein edhes/ſa
nouan ſille cudhenel-
le Engelille iolla Baſuna oli/Påſte ne nelie Engelite/iotca ſi-
dhotuna ouat ſijne ſwers Kyimiſe Euphratis. Ja ne nelie En
gelite påſtetin/iotca walmit olit hetkexi/ia Peiuexi/ia Cwcau
dexi/ia Wodhexi ette heidē tappamā piti colmanē oſā inhimi
ſiſte. Ja ninē Ratzaſmieſtē Sotaueien lucu olit mōda tuhatta
kerta

♣ Abaddon a-
pollÿon/turmeli
a eli cadhottaia.

kerta tuhat/ia mine culin heiden lugū∫a /ia ∫illens mine nåin ne Orit Någho∫a/ia iotca heiden pålens i∫tuit/heille olit tuli∫et ia Kellai∫et ia Tulikiuei∫et Pantzarit/ia Oriten Påät olit ninquin Jalopeurain påät. Ja Heiden Suu∫tans wlo∫kieui Tuli ia Sauw ia Tulikiui. Nei∫te colmi∫ta Witzauri∫ta tapettin colmas o∫a Inhimi∫i∫te/ Tule∫ta Sauu∫ta/ ia Tulikiue∫ta iotca heiden Suu∫tans wlo∫kieuit/ Sille ette heiden Woimans∫a oli heiden Suu∫an∫a/ ia heiden Pyr∫ti∫ens. Sille heiden Pyr∫tens olit Kermein moodhoi∫et/ Ja heille olit Påät ioilla he wahin goitit.

Ja mwdh Inhimi∫et/iotca eiuet ole tapetut neille witzauril la/ eike Parano∫ta tehnyet heidhen Kättens Töi∫te / etteiuet he cumartaniuet Pirunloomia/ia Culla∫ia/Hopiai∫ia/ Wa∫ki∫ia/Kiui∫ie ia pui∫ia Epeiumaloita/Jotca eike nehdhe woi eike cwlla/eike kieudhe/ Ja eiuet mös Parano∫ta tehnyet heidhen Murhi∫tans/ eike welhoudhe∫tans / eike Hauriuxe∫tans / eike warcauxe∫tans.

X. Lucu

A mine nåin ydhen toi∫en wåkeuen Engelin Taiua∫ta ala∫tuleuan / ∫e oli Piluelle puetettu/ ia Taiuan Cari ylitze henen Påäens / ia henen Ca∫uon∫a oli ninquin Auringo / Ja henen Jalghan∫a ninquin Tulen Pilarit. Ja oli henen Kådhe∫ens auoin Kiriainen/ Ja pani henen oikean Jalcans Meren påle/ Ja ∫en wa∫eman Maan påle/ia hwsi ∫wrella ånelle ninquin Jalopeuran Kiliulla. Ja co∫ka hē hwsi / puhuit ne ∫eitzemē Pitkei∫te heiden åne∫e. Ja co∫ka ne ∫eitzemen Pitkei∫te olit puhunuet heiden ånen∫e/ nin tactoin mine ne kirioitta. Ja mine cwlin ydhen ånen Taiua∫ta ∫anouan minulle/ In∫iglitze mite ne ∫eitzemen Pitkei∫te puhuit ia ele nyte kirioita.

Ja ſe Engeli ionga
mine nåin ſeiſouan
Meren påle ia Maã
påle/yleſnoſti Rådẽs
Taiuan pein/ia wan⸗
noi ſe Eleueiſen ijãcai
kiſeſta ijancaikiſehen
påle/ſen ioca Taiuan
oli loonut ia ne mite
heneſe ouat/ Ja Man
ia ne mite heneſe ouat
Ja Meren/ia mite
heneſe ouat/ettei ſillẽ
Aica enembe oleman
pidhe/Waan ſen ſeit⸗
zemennen Engelin å⸗
nen Peiuene/ coſka hẽ
rupe Baſunalla ſoit⸗
taman/nin pite Ju⸗
malan Salaudhẽ teu
tetemẽ/ Ninquin hen
on ilmoitanut palueli
ains ia Prophetains
cautta.

Ja mine cwlin taas
yden ånen Taiuaſta
minun canſani puhuuan/ia ſanouan/Mene ia ota ſe auoin Ki
riainen Engelin Rådheſte/ioca ſeiſopi Meren ia Maan påle.
Ja mine menin Engelin tyge ia ſanoin/Anna minulle ſe kiria/
ia hen ſanoi minulle/ota ia ſỏ yles ia ſen pite caruaſteleman ſi⸗
nun Vatzas/waan ſinun Suuſas henen pite oleman makean

ninquin

minquin Hunaian. Ja mine otin sen Kiriaisen Engelin Kädest
te/ia sen ylessöin/ia se oli makea minun Suusani ninquin Hu-
naia. Ja quin mine olin sen ylessönyt/caruasteli se minun Wa
tzani. Ja hen sanoi minulle/ taas sinun tule Propheterata
Canssoille/ia Pacanoille/ia Kielille/ia monille Kuningaille.

Ja minulle annettin yxi Rooco/ninquin sauua/ ia sanotin
minulle. Nouse yles/ia mitta Jumalan Templi ia Altari/ ia
ne iotca henese cumartauat. Mutta se siselmeinen Chori Te-
mplist ulossöre/ ia ele site mitta/ Sille ette se ombi annettu
Pacanoille/ ia sen pyhen Caupungin he tallauat/caxiwidhet
tekymende Cwcautta.

Lucu XI.

Ja mine annan cadhelle minun Todhistaialle-
ni/ia heidhen pite Propheteraman tuhat caxi-
sata ia cwsikymende peiue/puetetut Säkeille.
Neme ouat caxi Oliopuuta/ia caxi Plusia/sei
souaiset Maan Jumalan Casuon edhese. Ja
ios iocu heite tacto wahingoitta/nin wloskieu-
pi Tuli heiden Suustansa/ ia ylessöpi heidhen
Wiholises. Ja ios iocu tactopi heite wahingoitta/nin tule hen
tapetta. Neille ombi woima Taiuasta sulkea/ettei satama pi
dhe nijne peiuine quin he propheterauat/ ia heille ombi woi-
ma wetten päle mwtta ne Werexi/ ia lömen Maan caikinai-
silla Witzauxilla/nin wsein quin he tactouat.

Ja costa he heidhen Todistoxens loputanuet ouat/nin se Pe
to ioca Syuuydhest ylesastui/pite heiden cāsans Sotapitemē
ia heite ylitzeuoittamā ia tappamā heite. Ja heiden Ruminsa
pitemacamā sen swrē Caupungin Catuilla/ ioca cutzutan hē
gelisesta Sodoma ia Egiptus/cusa mös meidhen HERran

Riſtinnaulittu on. Ja
pite nåkemen mwta⸗
mat Sucucunniſta /
ia Canſſoiſta / ia Kie⸗
liſte / ia Pacanoiſta /
heiden Ruminſa col⸗
me peiue ia ydhen po⸗
len / ia eiuet he ſalli hei
den rumihitanſa hau
toin panda. Ja iotca
Maan påle aſuuat / ilo
itzeuat ia remuitzeuat
heiden pålens / ia Her⸗
cuſt eleuet / ia Lahioia
keſkenens lehetteleuet /
Sille ette neme caxi
Prophetat / adhiſtelit
nÿte iotca aſuit maan
påle.

Ja colmen Peiuen
pereſte ia polen / meni
heidhen ſiſellens ſe E
lemē Hengi Jumalal
da / Ja he ſeiſoit heidē
Jalcains påle / ia ſwri
pelco langeiſi heiden
pålens iotca heite näit. Ja he cwlit ſwrē Aͤnen taiuaſt ſanouā
heille / Yleſaſtucat tēne. Ja he yleſaſtuit Taiuaſen pilueſe / ia hei
den Wiholiſens näit heite. Ja ſamalla hetkelle tapactui ſwri
Manieriſtus / ia kymenes oſa Caupūgiſt mahā lāgeſi. Ja tape
ttin ſine Manieriſtoxeſa ſeitzementuhanē Inhimiſtē Nimi / ia
ne m:xd hēmeſtuit / ia annoit Taiuan Jumalalle Cūnian. Se
toinē We ombi edes mēnyt / Catzo / ſe colmas We pian tulept.

XII. Lucu

JA se seitzemes Engeli Basunalla soitti/ Ja swret änet cwluit Taiuasa/ sanoden/ Temē Mailman Waldacunnat ouat meidhen Herrale ia henē Christusellēs tulluet/ ia henen pite hallitzeman ijancaikisesta ijancaikisehen. Ja nelie colmatkymende Wanhinda iotca Jumalan edhes heiden Stolins päle istuit/ langesit heiden Casuons päle/ ia cumarisit Jumalata sanodhen/ Me Kijtemme sinua HERRA Caikiualdias Jumala ioca olet/ ia olit/ ia tuleua olet/ Ette sine olet ottanut sinun swren Woimas ia Hallitzit/ ia pacanat ouat wihastunuet. Ja sinun Wihas on tullut/ ia ninen Coolutten aica/ ette heiden pite Domittaman/ Ja ette sinun paluelias palca maxetan/ Prophetain ia pyhein/ ia ninen iotca sinun Nimies pelkeuet/ pienille ia Swrille/ ia cadhottamaan nijte iotca Maan turmeluet ouat.

Ja Jumalan Templi auketi Taiuasa/ ia henen Testamentins Arcu nectin henen Templisens/ ia tapactuit Leimauxet/ ia A'net/ ia pitkeiset/ ia Maanieristoxet/ ia swret Rakeet.

Ja swri Mercki ilmestui Taiuasa/ yxi Waimo puetettu Auringoisella/ ia Cw henē Jalcains alla/ ia henē päns päle yxi Crunu cadhestoistakymenest Tecdheiste. Ja se oli rastas/ ia hwsi/ ia oli synnyttemisen kiuus/ ia piti swren waiuan synnytteisens. Ja nägyi toinē mercki Taiuasa/ ia catzo/ swri Ruskia Lohiker me/ iolla oli seitzemen Pääte ia kymenē Sarue/ ia henen päidhens päle seitzemen Crunua/ ia henen pyrstens weti colmanē/ osan Taiuan Tehdhiste/ ia heitti ne Maan päle.

Ja se Lohikerme seisoi Waimon edes/ ioca oli synnyttemellens/ senpäle ette costa hen olis synnyttenyt/ ylessöis henē Lapsens. Ja hen synnytti pilti poighan/ ioca caiki pacanat piti

Hallitze

hallitzemā Raudhal-
ſella witzalla. Ja he-
nen Poicas temmat-
tin Jumalan tyge ia
henen Stolins tyge.
Ja ſe Waimo pakeni
Corpehen/cuſa henel-
le Sia oli Jumalalda
walmiſtettu/ Ette hē
ſijne caitaiſin tuhat ia
caxiſata ia cwſikym-
ende peiue.

Ja tapactui ſwri
Sota Taiuaas/ Mi-
chael ia henen Enge-
lins ſodhit Lohiker-
men canſa. Ja ſe Lo-
hikerme ſodhei ia he-
nen Engelins/ia eiuet
he woittanuet/ Eike
heidhen Sianſa ene-
min leutty Taiuas. Ja
ſe ſwri Lohikerme/ ſe
wanha Mato/ ioca
cutzutan Perkelexi ia
Satanaxi/ oli vloſ hei-
tetty/ioca coco Mailman Pirin wiettelepi/ia oli heitetty Man
påle/ia henen Engelins olit mōs henen canſans ſinne heitetyt.

Ja mine cwlin ſwren Aͤnen ſanouan Taiuaſa. Nyt ombi ſe
Terueys/ia Woima/ia Waldacunda ia Weki meidhen Juma
lan ia henen Chriſtuſens/ ette ſe wloſheitettu on ioca meiden
welle

Weñeden påle öte ia peiue cannoi Jumalan edhes. Ja he o-
uat henen woittanuet Caritzan Weren cautta / ia henen Todi
storen Sanan tedhen / Ja eiuet he heiden Hengens racastanu
et Cooleman asti. Senteden te Taiuat iloitcat / ia iotca asutta
heisse. We Maan ia Meren asuuille / Sille ette Perkele alas-
astupi teidhen tygenne / pitedhen swren Wihan / tieten henel-
lens oleuan wehen Aica.

Ja sijttequin Lohikerme näki ette hen oli Mahan heitetty /
nin hen wainosi site Waimoa / ioca sen piltin synnytti. Ja sil-
le Waimolle annettin caxi Sipie / ninquin swren Cotcan / et-
te henē piti Corpehen lendemē henen Sijahansa / cusa hen elä-
teten yhden aian / ia caxi aica / ia polen aica sen Kermen Cas-
uon edheste. Ja se kerme wlospuuskasi Suustans Wette Wa-
imon ielkin ninquin Cosken / ette hen olis henen wpottanut.
Mutta Maa autti site Waimoa / ia auasi Suuns ia poisserpi
sen Cosken ionga se Lohikerme henē Suustans wlospuuskasi.
Ja se Lohikerme wihastui site Waimoa wastan / ia poismeni
sotiman mwinen cansa henen Siemenestensa / iotca ketkeuet
Jumalan Keskyt / ia piteuet JESVSEN Christusen To-
dhistoren. Ja hen seisoi Meren Sannan påle.

XIII. Lucu.

JA mine näin Mereste pedhon ylesastunan /
iolla oli seitzemen Pääte ia kymmenen Sar-
uia / ia henen Sarueins påle kymmenen Cru-
nua / Ja henen Päidhens påle pilcan Nimi.
Ja se Peto ionga mine näin oli Pardin mo-
toinen / ia henen Jalghans ninquin Carhun
Käpelet / ia henen Suuns ninquin Jalopeu-
ran Suu. Ja se Lohikerme annoi sille henen woimans / ia he-
nen

nen Stolins ia swren
wäen. Ja mine näin
yhden henen Päistens
ninquin se olis cooliaxi
Hawoittu / ia henen co
lema Hauans parani.
Ja coco Mailmā pij-
ri ihmetteli site Petoa/
ia cumarsit Lohiker-
mette ioca annoi Pe-
dholle woiman / ia he
cumarsit Petoa ia sa-
noit / Cuca ombi sen
Pedhon caltainen: Ja
cuca woipi sotia he-
nen wastansa:
Ja henelle annettin
Suu puhumahan swo-
ria ia Pilcoia / ia oli he
nelle annettu woima
ette sen piti henelle py-
symen cari wijdhetky-
mende Cwcautta. Ja
se auasi henen Suuns
Pilcoia puhuman Ju-
malata wastan / Pilca
mahan henen Nimense ia henen Maia nsa / ia nijte iotca Tai-
uas asuuat. Ja henelle oli annettu sotia Pyhein cansa / ia woi-
taman heite. Ja henelle annetin woima päle caikein Sucucū
dain / ia Canssain / ia Kielen / ia Pacanan. Ja caiki iotca Maa
sa asuuat cumarsit hende / ioinenga Nimi ei ole kirioitettu
Caritzan

Caritzan Elemen Kirias/ ioca tapettu ombi Mailman alghusta. Jos iolla on Corua se cwlcan. Joca Fangiuxeen wiepi/ se Fangiuxeen menepi/ Joca Miekalla tappa/ se tule Miecalla tapetta. Tesse ombi Pyhein Kersimus ia Vsko.

Ja mine näin toisen Pedhon ylesastuuan Maasta/ ia henelle oli caxi Sarue Lamban modhoitzet/ ia puhui ninquin Lohikerme/ Ja se teki caiken Woiman sen Entisen Pedhon edes/ ia se teki Maan ia iotca henese asuit/ cumartaman site ensimeiste Petoa/ ionga coolema Haaua paranut oli. Ja tekepi swria Merckie/ ette se mös Tulen tekepi Taiuaasta langeman Inhimisten eten/ ia wiettelepi Asuuita Maan päle Merckein tedhen/ iotca henelle annetut olit tekemen Pedhon edhes/ ia sano nijlle Maasa Asuuille/ ette he tekisit Pedhon Cuuan/ iolla oli Miecan Haaua ia oli Eleuexi tullut.

Ja se annettin henelle/ ette henen piti andaman Hengen Pedhon Cuualle/ ia ette Pedhon Cuuan piti puhuman/ ia tekemen/ ette iocainen quin ei Pedhon Cuua cumardaisi/ piti tapettaman. Ja teki caiki tyni/ ne Pienet ia Swret/ ne Rickat ia Kieuhet/ ne Wapat ia Palueliat ottaman Lighanmerkin heiden Oikean Kätens taicka heiden otzijnsa/ ia ettei kengen woinut osta ia mydhe/ iolla ei se Licamerekí ollut/ taica Pedhon Nimi/ eli henen Nimense lucu. Tesse ombi Wisaus. Jolla ombi Ymmerdhys/ se laskecan Pedhon lugun/ Sille se ombi ydhe Inhimisen lucu/ ia henen lucunsa ombi Cwsisata Cwsikymmende ia Cwsi.

XIIII. Lucu.

Ja

TA mine näͤ-
in/ ia cazo/
yxi Cariza
ſeiſoi Syo-
nin Wooren påle/ ia
henen canſans ſata ia
nelie ia neliekymende
tuhatta/ ioilla oli hei-
den Iſenſe Nimi kiri-
oitettu heidhen Ozi-
ſans. Ja mine cwlin
Aͤnen Taiuaſta/ nin-
quin palioin Wettein
Aͤnen/ ia ninquin ſw-
ren Pitkeiſen Aͤnen.
Ja ſe Aͤni ionga mi-
ne cwlin/ oli ninquin
Candelen Leicarin iot-
ca heiden Candeleitãs
leikitzeuat. Ja weiſa-
ſit ninquin wtta Wi-
rtte Stolin edhes/ ia
neliẽ Eleimen edhes/
ia Wanhinden. Ja ei-
kengen woinut oppia
ſite Weiſua/ paitzi nijſ
te ſata ia nelie ia neliekymẽde tuhatta/ iotca oſtetut ouat Maaſ
ta. Neme ouat/ iotca ei Waimoin canſa ole ſaaſtutetut. Sil
le he ouat Neitzet/ ia noutauat Carizata cuhunga hen menepi.
Neme ouat oſtetut Inhimiſilde Jumalalle ia Carizalle Wti-
ſeri/ Ja heiden Suuſans ei ole leuttu petoſta/ Sille he ouat il-
man Saaſtautta Jumalan Stolin edhes.

Ja

Ja mine näin toisen Engelin lendeuen keskitze Taiuan lepitze/ iolla oli se ijancaikinen Euangelium/ilmoittaman nijlle iotca Maan päle istuuat ia asuuat/ ia caikille Pacanoille ia Sucucunnalle/ia Kielelle/iaCanssalle/ia sanoi swrella Änelle/ pelietke Jumalata ia andacat henelle Cunnia / Sille ette henē Domions hetki ombi tullut / ia cumartacat hende / ioca teki Taiuan ia Maan ia Meren ia Wetteinlectet.

Ja toinen Engeli noudhatti sanoden / Se langesi / Se langesi / Babilon se swri Caupungi / Sille ette hen oli henen Hoorudhens winalla iottanut caiki Pacanat.

Ja colmas Engeli noudhatti heite/sanoden swrella Änelle/ Jos iocu cumarta Petoa ia henen Cuuans/ia ottapi sen Licamerkin henē Otzahāsa taicka henē Käteese/ia sengin pite iomā Jumalā Wihan Winasta/ioca siseluodhatettu ia selkie ombi henen Wihansa Calkisa/ ia hen pite pinattaman Tulella ia Tulikiuelle Pyhein Engeleitten edhes / ia sen Caritzan edhes. Ja heiden Pinansa Saw pite ylesastuman ijancaikisesta ijan caikisehen. Ja ei ole heille Lepoa peiuelle taica Öelle/iotca Petoa cumartauat ia henen Cuuansa/Ja ios iocu ombi henen Nimense Licamerckin ottanut.Tesse ombi pyhein Kersimus.Tesse ne ouat iotca piteuet Jumalan Keskyt ia JESVSEN Vskon.

Ja mine cwlin Änen Taiuasta sanouan minulle/Kirioita/ Autuat ouat ne Cooluet/iotca Herrasa coleuat teste ehin. Jia/ Hengi sanopi/ette heiden pite lepemen heiden Töistens / Sille ette heiden Tekonsa noudhattauat heite.

Ja mine näin /ia catzo/yxi walkea Pilui/ia Piluen päle istuuā Inhimisen Poian modoisen/ioga Pääse oli Cullainē Crunu/ ia henen Kädhesens tereuen Sirpin. Ja toinē Engeli wloslexi Templiste/ hutadhen swrella änelle sen Piluē päle istuuaisen tyge/ Paiska Sirpilles ia leicka/Sille ette sinulle tuli hetki leica

taxes/Sille ette Elo-
Maan påle ombi quï-
uaxi tullut. Ja ioca
istui Piluen påle/pai-
skasi Sirpillēs Maā
påle/ia Maa tuli po-
isleicatuxi.

Ja toinen Engeli
wloslexi Templist/io-
ca Taiuahas on/iolla
mǫs oli tereue Wica-
de. Ja toinen Engeli
wloslexi Altarista/iol-
la oli woima Tulē på-
le/ia hwsi swrella Äā-
elle sen tyge iolla oli se
tereue Wicade/ia sa-
noi/ Paiska sinun tere-
uelle Wicadellas ia y-
lesleica ne Winan Ox-
an wersodh Maan
påle/ Sille ette henen
Mariansa ouat kyp-
set. Ja se Engeli pais-
casi tereuen Wicad-
ens Maan påle/ ia y-
lesleicasi ne Maan Winatarhat/ia heitti ne Jumalan Wihan
swreē Cooppan. Ja se Cooppa poliettin wlcona Caupungis-
ta ia weri Coopasta wlosleri/haman Oritten Suizein asti tu-
hanen Cwdhen sådhan Waconitan mǫte.

A mine näin toisen Merckin Taiuasa/se oli swri ia ihmelinen. Seitzemen Engelite ioilla oli ne seitzemen wimeiste witzausta/Sille ette nijlle ombi teutetty Jumalan Wiha. Ja mine näin ninquin Clasisen Meren Tulella seghoitetun/ia ne iotca woiton sanuet olit Pedhosta/ia henen Cuuastans ia henen Lijcamerckistens/ia henen Nimese lughusta/seisouan Clasisen Meren päle/ia pidhit Jumalan Candelet ia weisasit Mosesen Jumalan paluelian Wirtte/ia sen Caritzan Wirtte sanoden/Swret ia Jhmeliset ouat sinun Tekos/HErra Jumala Caikiualdias/oikiat ia totiset ouat sinun Ties sine pyhedhen Kuningas. Cuca ei pelke sinua Herra ia sinun Nimees yliste: Sille ette sine yxinës Laupias olet/sille ette caiki Pacanat tuleuat/ia cumartauat sinu Casuos edese/Sille ette sinu Domios ouat iulgistetut.

Sitelehin mine näin/Ja Catzo/nin auattin se Todhistoxen Maian Templi Taiuasa/ia wloslexit Templiste ne seitzemen Engelite/ioilla ne seitzemen Witzausta olit/puetetut puctalla ia kirckalla Lijnawattela/Ja ymberinsuotetyt heidë Rinnäsa Cullaisilla Wöille. Ja yxi nijste nelieste Eleimiste/annoi nijlle seitzemelle Engelille/seitzemë Cullaista Malia teunens Jumalan Wihasutta/ Joca elepi ijancaikisesta ijancaikiseheen. Ja se Templi teutetin Sauusta Jumalan Herraudhesta/ia henen Awostans/ ia eikengen woinut siselle kieude Templin sihenasti/ quin ne seitzemen Engelin Witzausta tulit teutetuxi.

XVI. Lucu.

A mine cwlin swren änen Templiste/ sanouan nijlle seitzemelle Engelille/mëgette ia wlosuodhatacat ne Jumalä wihan Malia Maan päle.

Ja se ensimeinen Engeli poismeni / ia wlosuodhatti henë Malians maan päle. Ja tapactui paha ia heiw Haaua In

himisten pâle / ioilla oli pedhon Lijcamerki / ia nijlle iotca sen Cuua cumarsit.

Ja se toinē Engeli vlo swodatti henē Maliās Merehen / ia se tuli nijn cutta cooludhen Weri / ia iocaitzet eleueiset Sielut Coolit Merese

Ja se colmas Engeli wlo suodhatti henen Malians Rymihin / ia wettein Lectein / ia ne tulit Wereri. Ja mine cwlin sen Engelin sanouan / Herra sine olet wanhurskas / ioca olet / ia ioca olit / ia Pyhe / ettes nemet domitzet. Sille he ouat pyhein ia Prophetain Weren wlos wodhatanuet / ia werta sine annoit heille iodha / sille he ouat sihen mahdoliset. Ja mine cwlin toisen Engelin Altarista sanouā Jia / Herra Caikiwaldias Jumala / sinun domios ouat Totiset ia oikeat.

Ja se nelies Engeli wlos wodhatti henen Malians Auringohon / ia annettin henelle Inhimisie waiuata Heltelle Tulen cautta. Ja Inhimiset tulit palauaxi swresta heltesté / ia pilca-

sit

sit Jumalan Nimen / iolla oli woima neinen witzausten päle / ia eiuet tehnyet paranosta synneistens / ette he olisit andanuet henelle Cunnian.

Ja se widhes Engeli wlosuodhatti henen Malians / sen Pedhon Stolin päle / ia henen waldacundans tuli pimiexi / ia he rickipureskelit heiden Kielense kiwuillans / ia pilcasit Jumalan Taiuasa heiden kiwunsa tedhen / ia heiden Hauains tedhen / ia eiuet tehnyet Paranosta heiden Teghoistans.

Ja se cwdes Engeli wlosuodhattihenē Malians / sen swrē Kymin Euphratin päle / ia sen Wesi poisquiuettui / senpäle ette Walmistettemā piti Kuningastē tiete Auringoisen coituma sta. Ja mine näin sen Lohikermen Suusta ia sen Pedon suusta ia sen Falskin Prophetā Suusta / wlosleccteuē colme rietta Hengie Sāmacaiden motoiset. Sille ette he ouat Perkeleitē Henget iotca tekeuet Merkie / ia wlosmeneuet Kuningastē tyge Maan päle / ia coco Mailman piirin päle / heite cocoman Sotahan / sine swrena caikiualdian Jumalan peiuene. Catzo / mine tulen ninquin Warghas / Autuas ombi se ioca waluopi ia kerkepi henen waatens / ettei hen alasti waella / ia henen häpeuttens näkisi. Ja hen ombi heite coghonut sihen Sian / ioca cutzutan Ebreittein Harmagedon.

Ja se seitzemes Engeli wlosuodhatti henen Malians Twlehen / ia wlosleri Taiuasta yxi swri Äni Stolista ioca sanoi / Se ombi tetty. Ja tulit änet ia pitkeiset ia Leimauxet ia swri Manieristus tapactui / ionga caltainē ei ole ollut sijttequin Inhimiset tulit Maan päle / Semmotoinen Maanieristus nin suri. Ja se swri Caupungi tuli colmexi osaxi / ia Pacanidhen Caupungit langeisit. Ja se swri Babilon tuli muistoxi Jumalā edes / ette hen annais henelle Wina Calkin sijte henen Hirmulisen Wihansa Winasta. Ja caiki Loodhot pakenit / ia ei ychten Woorda leuttu. Ja swri Raghe ninquin leiuisken raskaus / alas langes Taiuahasta Inhimistē päle. Ja ne Inhimiset pilcasit Jumalata Racken witzauxen teden / Sille ette henen witzauxens oli sangen swri.

Harmagedon / Se on / cadotetut Sotiat / kirotti Sodan hangitus / eli on nettomat Sotamiehet.

IA tuli yxi
nijſte ſeitze-
miſte Eng
eliſte/ ioilla
ne ſeitzemen Malia
oli/ puhui minun can
ſani ia ſanoi minulle/
Tule/ mine oſotan ſi-
nulle ſen ſwren Por-
ton Domion/ ioca iſ-
tupi palioin wettein
påle/ ionga canſa mã
Kuningat ouat Hau-
riſtelluet/ ia ne iotca
Maan påle aſuuat/ o
uat ioopunuet henen
Hoorudens winaſta.
Ja hen wei minua
Hengeſe Corpehen.
Ja mine nåin Wai-
mon iſtuuan ydhen
werencaruaiſen Pe-
dhon påle teunens pil
can Nimeic/ iolla o-
li ſeitzemen Pååte ia
kymmenen Saruia.
Ja ſe Waimo oli watettu Purpurilla/ ia Werencaruaiſella/
ia ylicullattu Cullalla ia calleilla Kiuille ia Perleile/ ia piti Kå-
dheſens Cullaiſen Pullan/ teunne cauhiſtoſta/ ia henen Horu-
dhens

dhens rietautta. Ja henen Otzasans se Nimi kirioitettu/ Salaus se swri Babilon/ se Horudhen Aiti/ ia caiken Cauhistoxen Maan påle. Ja mine nåin sen Waimon Joopunūna pyhein ia JEsusen Todhistaiain Wereste. Ja mine jhmectelin sangē/ cosca mine sen nåin.

Ja se Engeli sanoi minulle/ mixi sine jhmectelet: Mine sanon sinulle sen Waimon Salautta/ ia sijte Pedhosta ioca hen de candapi/ iolla on seitzemen Påäte ia kymmenen Saruea. Se Peto iongas nåit/ ombi ollut/ ia ei ole/ ia se ombi iellens ylestuleua Sywuydheste/ ia pite menemen cadhotoxeen/ Ja ne jhmeteleuat iotca Maan påle asuuat/ ioinenga Nimet ei ole kirioitetut Elemen Kiriasa Mailman alghusta/ Cosca he nåkeuet sen Pedhon ioca oli/ ia ei ole/ waicka hen quitengin on. Ja tesse ombi Mieli iohonga Wisaus taruitan.

Ne seitzemen Påäte ouat seitzemen Woorda/ ioinenga påle se waimo jstupi/ ia ne ouat seitzemen Kuningast. Wijsi ouat langenuet/ ia yxi ombi/ ia se toinen ei ole wiele tullut/ ia cosca hen tulepi/ pite henen wehen aica pysymen/ Ja se Peto ioca oli/ ia ei ole/ se ombi se cadheras/ ia ombi nijste seitzemeste/ ia menepi Cadhotoxeen. Ja ne Kymmenen Saruia iotcas nåit/ ne ouat kymenen Kuningast/ iotca eiuet wiele waldacunda sanuet ole/ Mutta ninquin Kuningat he saauat Woiman ydhelle Hetkelle/ sen pedhon cansa. Neille ombi yxi Neuuo/ ia andauat heidhen woimansa ia wåense sille pedholle. Neme sotiuat Caritzan cansa/ ia Caritzan pite woitaman heite/ Sille ette hen on caikein HErrain HErra/ ia caikein Kuningaidhen Kuningas/ ia henen cansans ne cutzutut ia wlosualitut ia vskoliset.

Ja hen sanoi minulle/ ne wedhet iotca sine nåit/ cusa se porto jstu påle/ ouat Canssat ia Jouckot/ ia pacanat ia kielet. Ja ne kymmenen Saruia/ iotca sine Pedhosa nåit/ ne pite wihaman site portoa/ ia pite henen håuittemen/ ia alastomaxi teke-

men/ Ja heidhen pi-
te sömen henen Lihā-
sa/ia sen he Tulellay-
lespoltauat/Sille ette
Jumala ombi anda-
nut heiden Sydhemi
hins / tekemen henen
Sosions ielkin/ia teke
mē yden Tadhon/ette
he andauat heidē wal
dacundans Pedholle
sihenasti ette Juma-
lan Sanat tulenat ten
tetyri. Ja se Waimo
ionga sine näit/ ombi
se swri Caupungi/iol-
la ombi waldacunda
ylitze Maan Kunin-
gaidhen.

XVIII. Lu.

A sitelehin
nuine näin
toisen En-
gelin alast-
ulenā Tainahast/iolla
oli swri woima/ia Ma walghistui henen Kircaudhestans. Ja
Esai 21. wlos hwsi wäellä ia swrella änelle ia sanoi/lāgenut on/lange
Jere 15. nut on / se swri Babilon/ia ombi tullut Perkeleiten Asuumaxi/
Ja caikein Rietaisten Hengein Ketköxi/ia caikein Rietaisten
ia Tylkiein Linduin ketköxi/Sille ette henen Hoorudhens Wi
han

han Winasta ouat caiki pacanat joonuet / Ja Kuningaat Maan päle ouat henen cansans Hauristelluet / Ja Caupamie het Maan päle ouat ricastunuet henen swrista Hercuistans.

Ja mine cwlin toisen änen Taiuaasta sanouan / Te minun Canssani / wlosmengette Heneste / ettei te osalisexi tulisi henē synneistens / senpäle ettei te iotaki saisi henen Witzauxistans / Sille ette henē syndinse ouat wlottunuet haman Taiuasen asti Ja Jumala muista henen wärydheins päle. Maxacat henelle / ninquin Hängi maxoi teille / ia kerdhacat henelle caxikerdhaiset / henen Töidhens ielkin. Ja mille Calkilla hen teille siselle pani / siselpangat henelle caxikerdhaisesta. Quingapalio hen itzens Cunnialisexi teki / ia Hercutsa oli / Ninpalio henelle siselpangat pijna ia Idku. Sille ette hen sanopi Sydhemesens / Mine istun ia olen Trötingi / ia en ole Leski / ia em mine Idkua näe. Senteden yctene Peiuene pite tuleman henen Witzauxens / Coolema / Idku ia Nelke / ia Tulella henen pite poldetaman / Sille ette wäkeue ombi HErra Jumala / ioca henen Domitzeman pite.

Ja pite hende idkemen ia parcuuat henen ylitzens Kuningat Maa päle / iotca henen cansans Hauristelit ia Hercuisa elenyet ouat / costa he näkeuet henen Tulipalons Sawn / ia pite taamban seisoman henen Pinans Pelghon teden ia sanouat / We / We se swri Caupungi Babilon / se wäkeue Caupungi / Sille ette ydhelle Hetkelle tuli sinun Domios. Ja Caupamiehet Maan päle idkeuet ia murectiuat itze heillens / Ettei kēgen enēbi osta heiden waruans Cullan ia hopean warnia / ia callein Kiuein ia ne Perlyt / ia Silki / ia Purpurita ia Werēcaruaisita / Ja Thinin puuta / ia caikinasia Astioita Norsunluista / Ja caikinaista / Astia callihimista Puista / ia Malmista / ia Raudasta / ia Marmorista / ia Cinnametiste / ia Thimian / ia woidetta / ia Pyhe sawia Wina / ia Olio / ia Huicurit / ia Nisun / ia Caria / ia Lambat ia Orit / ia Rattat / ia Rumit / ia Inhimisten Sieluia.

Ja ne Omenat ioita sinun Sielus himoitzepi/ouat sinusta poisuelteuyet/ia caiki mite Lihauat ia caunit olit / ne ouat sinusta poisweltenyet. Ja edh sine heite nyt sillen leudhe. Neinē Warudhen Caupamiehet/iotca heneste ricastunuet ouat/ pite taambana seisoman henen Pinansa pelghon tedhen/idhkeuei set ia murectiuaiset/ia sanouat/ We We se swri Caupungi/ioca puetettu oli Silkille ia Purpurilla/ ia Werencaruaisella / ia Cullalla yldecullattu/ia callila kiuelle/ia Perlille/Sille ette ydelle hetkelle ouat semmotoiset Rickaudhet poishenitetut.

Ja caiki Skipparit/ia caiki Haaxiueki/ iotca Laiuoisa asuuat/ia Merimiehet ia iotca Merta prucauat/ seisoit taambana ia hwsit/ costa he Saun henen Tulipalostans näit ia sanoit/ Cuca ombi temē swren Caupūgin werta: Ja he heitit Mulda heidhen päidhens päle ia hwsit/idkit ia murectit/ia sanoit/ We We se swri Caupungi / iossa ricastunuet ouat caiki ioilla olit Laiuat Meresse henen waruistans / Sille ette ydhelle hetkelle hen ombi häuitetty.

Jhastu Taiuas henen ylitzens ia te pyhet Apostolit ia Prophetit / Sille ette Jumala domitzi teiden Domiona henen pälens. Ja yxi wekeue Engeli ylesnosti isoin Kiuē/ninquin Myllykiuen/ia heitti sen Merehen ia sanoi/ Telle Hembeylle pite hei tetemen se swri Caupungi Babilon/ia ei hen pidhe nyt enembe leuttemen. Ja Candelein soittaiten Äni/ ia Laulaiadhen/ ia huilunsoitaiadhen/ia Basunaritten/ei pidhe enemin Sinusa cwluman/ Ja iocainen Wircamies miste custakin wirgasta ei pidhe enemin Sinusa leutemen. Ja Myllyn äni ei pidhe enemin sinusa cwluman/ Ja Kyntile Kyntilialghas ei pidhe enemin sinusa walgistaman. Ja Ylien ia Morsiamen äni ei pide enemen sinusa cwluman / Sille ette sinū Caupamiehes olit Päamiehet Maan päle/ Sille ette sinū Welhodhes cautta ouat caiki pacanat erynyet / ia henesse ombi Prophetain ia pyhein Weri leutty ia caikein ninen iotca Maan päle tapetut ouat.

XIX. Lucu.

Itelehin mine cwlin ninquin swrē Anen paliolda Cāssalda Taiuahas sanouan/Halelúia. Terueys ia ylistos/ Cunnia ia Woima Olcohon meiden HErran Jumalan/ Sille ette totiset ia wanhurskat ouat henen Domions/ette hen Dominut on sijte swresta Portosta/ioca Maan turmeli henen Hoorudhellans/Ja ōbi henen paluelíains weren sen Kādheste costanut. Ja taas he sanoit Halelúia. Ja se saw yleskieui ijancaikisesta ijancaikiseshen. Ja ne neliecolmatkymende Wanhinda/ia ne nelie Eleinde alas langesit/ia cumarsit Jumalata jstuuaista Stolin pāle/ia sanoit/AMEN/Halelúia. Ja yxi Ani wloskieui Stolista sanodhen/Kijtteket meiden Jumalatan caiki henen paluelians/ia iotca hende pelkātte seke pienet/ette Swret.

Ja mine cwlin palion Canssan Anē/ia ninquin swren wedhē Anē/Ja ninquin swrdhen Pitkeistē Anet/iotca sanoit/Halelúia. Sille ette Caikiualdias Jumala meidhen HErran ombi waldacunnan omistanut. Iloitcam ia riemuitcam / ia andacam Cunnia henelle/ sille ette Caritzan Hāādh ouat tulluet / ia sen Emende walmisti itzens. Ja henelle annettijn henense pukea puctalla ia kijldeuelle Silkille (Mutta se Silki ouat pyhein wanhurskaudhet) Ja hen sanoi minulle / Kirioita/ Autuat ouat ne iotca cutzutut ouat Caritzan Ectolisella. Ja hen sanoi minulle/Neme Jumalā Sanat totiset ouat. Ja mine langesin henē Jalcains eten cumartaman hende. Ja hen sanoi minulle/ Catzo etet sine site tee/Mine olen sinun/ia sinun weliedhes can sapaluelia /ia ninen ioilla ombi Jesusen Todhistos/Cumarda Jumalata (Sille ette Jesusen todistos ōbi Prophetian Hēgi)

Ja mine nâin Tai-
uan auatū / Ja catzo-
yxi walkia Ori / ia io-
ca sen pâle istui / cutzu
tin wskolisexi ia totise
ri / ia hē Domitzepi / ia
sotipi wāhurskaudhel
la. Ja henen Silmen-
se ninquin Tulenlieki /
ia henen Pâsens mon
da Crunua / ia piti kiri
oitetun Nimen / iota
ei kengen tienyt / waan
hen itze. Ja hen oli wa
titettu Weren pryska
tulla watella. Ja sen
Nimi cutzutā Juma-
lan Sana. Ja ne So-
cauâet iotca ouat Tai
uasa noudhatit hen-
de walkein Orittē pâ-
le / watetut walkella
puctalla Silkille. Ja
henē Suustans wlos-
kieui cariterinē Miec-
ka / ette henen sille pite
lômen pacanoita / ia henē pite heite Hallitzemā raudaisella wit
zalla. Ja hen polkepi sen Caikiualdian Jumalan Hirmulisen
Wihan Winan Persyn. Ja henelle ombi wateisans ia Lantei-
sans Nimi kirioitettu Nein / Kuningaiden Kuningas ia / caike
in HErrain HErra.

Ja minne näin yhden Engelin seisouan Auringosa ia hen huusi surella Änelle / ia sanoi caikille Linnuille iotca lendeuet Taiuan alla / tulcat ia coconducat sen swren Jumalan Ectolisellen / sömen Kuningaiden Lihat ia Pämiesten Lihat / ia wäkeueiten Lihat / ia Oriten Lihat / ia istuuaisten ninen päle / ia caikein wapadein Lihat ia Palueliaitten / seke piennen ette Swrdhen Lihat.

Ja mine näin sen Pedhon / ia Maan Kuningat / ia heiden Sotawekens coghottuna sotimahan sen cansa ioca Orin päle istui / ia henen Sotauekens cansa. Ja se Peto kijniotetin / ia henen cansans se falski Propheta ioca teki ne merkit henen edesens / ioilla hen wietteli nijte iotca Pedhon Lijcamerckin otit / ia iotca Pedhon Cuua cumarsit. Neme caxi ouat eleuene heitetyt tulisen Jeruen / ioca Tulikiues paloi. Ja ne muodh tapettin henen Miecallans ioca sen Orin päle istui / quin henen Suustās wloskieui / ia caiki Linnut rauittin heiden Lihoistās.

XX. Lucu.

Ja mine näin ydhen Engelin alasastuuan Taiuahasta / iolla oli Sywuydhen Auain / ia swren Cahlen henen Kädhesens. Ja hen kijniotti Lohikermen / sen wanhan Madhon / ioca ombi Perkele ia Satanas / ia sidhoi henen tuhanexi wodhexi / ia heitti henen Sywuydeen / ia sulki henen ia insiglasi pälde / ettei henen pidheis enemen Pacanoita wietteleman / sihenasti quin tuhat wootta teuteten / Ja sitelehin pite henen pästetemen wähexi hetkexi.

Ja mine näin Stolit / ia he istuit ninen päle / ia heille annettijn Domio / ia ninen Sielut iotca mestatut olit Jesusen todhistoxen ia Jumalan Sanan teden / ia iotca eiuet cumartanuet

Petoas eike henen Cu-
uansa / ia eike ottanuet
henen Lijcamerckiens
heiden Otzinsa taika
heiden Käsijnse / Ne-
me elit ia hallizit Chri
stusen cāsa tuhat woo
ta. Mutta ne mwdh
Cooluista eiuet wirgo-
nuet / sihenasti ette tu-
hat wootta teuteten.
Teme ombi se ensimei-
nen ylesnousemus / Au
tuas ia pyhe ōbi se iol-
la on O sa sijne ensime
ises ylesnousemises.
Niinen päle ei ole sille
toisella Colemalla yc-
ten woima / waan he
tuleuat Jumalan ia
Christusen Papeixi / ia
he hallizeuat henen cā
sans tuhat wootta.

Ja coska tuhat woot
ta teutetyt ouat nin
Satanas pästeten he-
nen Fangiuxestans / ia wlosmenepi Pacanoita wiettelemen /
iotca ouat neliën Maanculmain päle sen Gog ia Magog hei
te Sotaan cocomahan / ioinenga lucu ombi ninquin Meren
Sanda. Ja he astuit Maan auarudhen päle / ia ymberikierit
ninen pyhein cantzit / ia sen Rackahisen Caupungin. Ja alassā
gesi

Gog
Magog

gest Tuli Jumalalda Taiuahasta / ia ylessöi heite. Ja se Perkele ioca heite wietteli / heitettin Tulisen ia Tulikiuisen Jeruen / iossa seke se Peto ette se falski Propheta oli / ia pite pijnattaman peiue ia ööte ijancaikisesta ijancaikisehen.

Ja mine näin swren walkean Stolin / ia sen päle istuuan / ionga Casuon edheste pakeni Maa ia Taiuas / ia ei ollut heille Sia leutty. Ja mine näin ne Cooluet seke swret ette pienet / seisouan Jumalan Casuon edhes / ia Kiriat auattin / ia toinen Kiria auattin / ioca ombi elemen / ia Cooluet domittin / nijste Kirioituxista quin Kirioisa oli kirioitettu heiden Töidens ielkin. Ja Meri annoi ne Cooluet iotca henesse olit / Ja Colema ia Heluetti annoit ne Cooluet / iotca heisse olit / ia ne domittin / iocainen heiden Töidhens ielkin. Ja se Colema ia Heluetti heitettin tulisen Jeruen. Teme ombi se toinen Coolema. Ja ioca ei leutty Elemen kiriasa kirioitettu / se heitettin tulisen Jeruen.

XXI. Lucu

IA mine näin wdhen Taiuan ia wdhen Maan sille ette se ensimeinen Maa poiskatosi / ia se Meri ei ole sillen. Ja mine Johannes näin sen pyhen Caupungin / sen wdhen Jerusalem alasastuuan Taiuasta / Jumalalda walmistetun / ninquin Morsiamen caunistetun henen Miehellens. Ja cwlin swren Änen Stolilda sanouan / Catzo / Jumalan Maia Jnhimisten seas / ia henen pite asuman heiden cansans / ia he tuleuat henen Canssaxens / ia itze Jumala heiden cansans / pite oleman heiden Jumalans. Ja Jumala on poispyhkiue caiki Kynelit heiden Silmistens / ia ei Cooleman sillen pidhe oleman / eike Jdkun / eike parghun / eike kiwun pidhe sillen oleman / Sille ette ne ensimeiset

simeiset poismenit. Ja ioca istui Stolilla se sanoi / Catzo / mine teen caiki wdhexi. Ja hen sanoi minulle / Kirioita / Sille ette neme Sanat ouat totiset ia wissit.

Ja hē sanoi minulle / se ōbi techty. Mine olen A ia O / Alcu ia loppu. Mine annan Janouan sijte eleuen wedhē Lechteste Andimexi. Joca woittapi henen pite neite caikia perimē ia minun pite oleman henelle Jumalaxi / ia henen pite oleman minulle poiaxi. Mutta nijlle Pelcurille ia vskotomille / ia hirmulisille / ia Murhaille / ia Sala uoteisille / ia welholisille / ia Epeiumalisille / ia caikille walectelijlle / heiden osans pite olemā sijne Jeruese quin Tulesta ia Tulikiuesta palapi / ioca ombi se toinen Coolema.

Ja tuli minun tykōni yxi nijste seitzemeste Engeleiste / ioilla oli ne seitzemen Malia teune seitzemeste wimeiseste witzauxista / ia hen puhui minun cansani / sanodhen, tule ia mine osotan sinul

le

ke Morsianen sen Caritzan Emennen. Ja hen wei minun Hen=
gese ydhen swren ia corkean wooren påle / Ja hen osotti mi=
nulle sen swren Caupungin/sen pyhen Jerusalemin alasastu=
uan Taiuasta Jumalalda/ iolla oli Jumalan Kircaus. Ja sen
walkeus oli caikeincallriman Kiuen motoinen / ninquin yxi kir
cas Jaspis. Ja henelle oli swri ia corckea Muri / iolla oli caxi
toistakymende Portia / ia Porteisa caxitoistakymende Enge
lite/ ia kirioitetut Nimet/ iotca ouat ne/ cadhentoistakymenen
Israelin Lasten Sucucundain Nimet. Idheste colme Portia/
Pohiaisesta colme Portia/Etelesta colme Portia/Lennesta col
me Portia. Ja sen Caupungin Murilla oli caxitoistakymende
perusta/ia nijse ninen Caritzan cahdentoistakymenen Aposto
leiten Nimet.

Ja ioca puhui minun cansani/ Henelle oli cullainen Rooco /
ette henē piti mittaman Caupungin /ia henen Portinsa ia henē
Murinsa. Ja se Caupungi ombi pandu nelieculmaisexi/ ia he=
nen pitudhens ombi nin swri quin mōs henen lauiuns. Ja hen
mittasi sen Caupungin sille cullaisella Rogholla/ cadhentois=
takymenen tuhanē Wacomitan. Ja henen pituuns ia lauiuns/
ia corkiūs/ouat yteleiset. Ja hen mittasi henen Murinsa/ sata
ia nelikymende ia nelie Kynerete Inhimisen Mitan ielken quin
Engelille oli. Ja oli sen Murin Rakēnus Jaspista/ia itze Cau=
pungi puchtasta Cullasta/puchtā Clasin caltainē. Ja sen Cau
pungin Murin Perustoxet/olit caikinaisilla Calilla Kiuille cau
nistetut. Se ensimeinen Perustos oli Jaspis/ se toinen oli Sa=
phirus/ se colmas oli Calcedonius /se nelies Smaragdus/ se
widhes Sardonix/ Se cudes Sardius/ Se seitzemes Chryso=
litus/ Se cadhexes Berillus/Se ydhexes Topazius/ se kymenes
Chrisoprasus / Se yxitoistakymenes Hyacinctus/Se toinen=
toistakymenes Ametystus.

Ja ne caxitoistakymende Portia olit caxitoistakymende Per

lyesia cuki Porti oli ydhest perlyste/ia sen Caupungin Catut o lit sulasta cullasta/ ninquin lepitzepaistaua Clasi. Ja em mine Henesse Templit nehnyt/sille ette HErra Caikiualdias ōbi henen Templins ia Caritza. Ja se Caupungi ei taruitze Auringota eike Cuuta/henesse walistaman/sille ette Jumalan Kircaus ylesualghista henē/Ja henen Walkiuns ombi Caritza/ia ne Pacanat iotca Autuaxi tuleuat pite waeldaman henen Walke udhesans ia ne Kuningat Maan påle heiden Cunnians sihen siseltoouat/Ja sen Portit eiuet Kijnisulieta peiuelle. Sille eipe sielle Oͤ ete pidhe oleman. Ja ei pidhe henen sisellens tuleman iotakin quin saastuttapi /taicka Cauhistoxen ia Waleheu teke pi/ waā ne iotca kirioitetut ouat sijne Caritzā Elemē Kiriasa.

XXII. Lucu.

JA hen osotti minulle ydhen puctan Eleuē wedhen Kymin/selken ninquin Christallin/ wlos lecteuen Jumalan ia Caritzan stolista/ keskelle henen Catuāsa. Ja molomille polilla kymie soi soi se Elemen Puu/se cannoi caxitoistakymeneiset Hedhelmet/ ia annoi henen Hedhelmens caiki Cwcauna/Ja sen Puun Lehdhet kelpa sit Pacanoitten terueydhexi. Ja ei miten kiroutta pidhe sillen oleman/Wan Jumalan ia Caritzan Stoli henesse pite olemā Ja henen Paluelians pite palueleman hendesia näkemen henen Casuonsa/ia henen Nimense pite oleman heiden Otzisans. Ja ei enemen Oͤte pidhe oleman. Ja eiuet he taruitze Kyntiletā / taicka Auringoisen walkiutta/ Sille ette HErra Jumala heite ylesualghistapi/ia heiden pite hallitzeman ijancaikisesta ijancaikisehen,

Ja hen sanoi minulle /Nämet sanat ouat wissit ia totiset/Ja Jumala se Prophetain HErra/ombi henen Engelinse lehettenyt/osottaman henen Paluelioillens/ mitke pian tapactumā

pite

pite. Ja catzo / mine tulen nopiasta. Autuas ombi se / ioca ketke,
pi temen Kirian Prophetian sanat. Ja mine olen se Johannes
ioca neite cwlin ia näin / Ja costa mine neite cwlin ia näin / lã,
gesin mine Engelin ialcain eten / cumartaman hende ioca mi,
nulle neite osotti. Ja hen sanoi minulle / Catzo / ettes site teghe /
Sille mine olen sinun Cansapaluelias / ia sinun weliedhes Pro
phetain / Ja ninen iotca ketkeuet temen Kirian sanat / Cumar,
dha Jumalata.

Ja hen sanoi minulle / Ele temen Kirian Prophetain sanoia
insigla. Sille ette aica ombi lesnã. Joca paha ombi / hen olco,
hon paha. Ja ioca saastainen ombi hen olcohon saastainen.
Mutta ioca hurskas ombi / hen olcohon wiele nyt hurskãbi / Ja
ioca pyhe ombi / hen olcohon wiele Pyhembi. Ja catzo / Mine
tulen pian / ia minun palcan cansani on / andaman itzecungin
ninquin heiden töönse ouat. Mine olen se A ia O / se Alcu ia
loppu / se Ensimeinen ia wimeinen. Autuat ouat ne / iotca henẽ
Keskynse ketkeuet / Senpäle ette heiden woimans pitepi olemã
Elemen puusa / ia portein cautta siselkieumen Caupungin. Sil
le ette wlcona ouat Coirat ia welholiset / ia ne Salawooteiset /
ia ne Murhaijat / ia Epeiumalain Palueliat / ia caiki ne iotca
racastauat ia tekeuet Walehen.

Mine Jesus lehetin minun Engelini / ette henen pite todhis
taman näme teille Seurakunnissa / Mine olen Dauidin iwres,
ta ia Sughusta / yxi kircas Cointecti. Ja Hengi ia Morsian sa,
nouat / Tule. Ja ioca cwlepi / se sanocan / Tule. Joca Janopi / se
tulcan / Ja ioca tactopi / se ottacan Elemen Wettã andimeti.

Mutta mine todhistan Jocaitzelle cwleualle temen Kirian
Prophetain sanat / Ette ios iocu lisepi neihin / Jumalan pite
paneman henẽ pälens ne Witzauxet iotca tesse Kirisa ouat kir
ioitetut. Ja ios iocu temen Kirian Prophetain sanoista poisot

P. Johanneſen

tapi nin Jumala poiſottapi henen Oſans Elemen Kiriaſtaſ ia ſijte pyheſte Caupungiſta / Ja nijſte / iotca kirioitetut ouat teſſe Kiriaſa. Sen ſanopi hen ioca tehen todhiſtoren candapiſ Jia / Mine tulen pian / Amen / Nin tule HERRA JESV. Meiden HERRAN JESVSEN Chriſtuſen Armo olcohon teiden caikein canſanna. AMEN.

Sen wdhen Teſtamentin

Loppu.

Tulkittu Somen Turws / waan Prentattu Stocholmis Amundi Lauritzan Poialta.

CHRJStuſen Syndyme Wodheſta.

1548.

Correctura.

xiij plati xij. rati toisel polen. tadicka/lue taicka.
xxviij. pla. j. po. xxxij. ra. walacunda/lue waldacunda.
xl. pla. xvj rati j polel. Lihan/lue Rwmijn.
xliij pla ra. vij. j. polel. hen sijs teki/lue hen paha sijs teki.
cxx. plati rati iij. j. polel. leudhette/lue lwletta.
cxxj. plati rati xvj ij polel. henelle/lue heille.
clxjx plati j. rati toisel polel. leita/lue laita
ccv. pla. j. polel. iij. rati. wloswonatettu lue/ wloswodatettu.
ccxxj. pla. ij. pole. xvj. rati. huickupi/lue huckupi.
ccxxxiij. pla. j. po. x. ra. taidaisitta puhua/lue taidaisitta kielille puhua
ccxxxiiij. pla. ij. po. ra. xx. Seuracuda/lue Jumalan seuracuda
ccl. pla. ij. po. rati. x. ia meiden Herralda/lue ia meiden Herralda Jesuselda Christuselda.
cclxiij pla. ij. pol. ra xxjx Ne ilmo. lue Ne mwdh tosin ilmo.
cclxxxv. plati j. polel rati x. wioman/lue woiman.
cclxxxjx. ij. pole xxviij. rati. wel/lue welien.
j. Pe. ij. rati xxiij. hye/lue hyue. Ibidm Kuningelle/lue Kuningaille. samas Cap. sa/lue se.
cccxxx. pla. j. polel. xx. rati. kuniaixi/lue kuningaixi.

Tule herra Jhesu Christe, meille tie osottaman, jolla
me sinun tygös tuleman, totuut sielulpuhaldaman, jolla
me sinun tunnema, ja caikisa elämät andaman,
jossa me sinus pysysim.

Tule herra Jesu Christe, wapactaman meitä
synnist, wiholisist päästämän, möttäkäymisis
hallitzeman, vastonkäymises wariseman, meidän
Esiwallan, ja caiken hywästi siunaman.

Tule herra Jesu Chre, sinun vskosos meitä
wahwistaman, epäuskon poisottaman, teinöö-
nös korgottaman, ylpeys alas polkeman, katens
ja wiha vlosaataman.

Tule herra Jesu Chre, ja ole meille Jhesus,
totinen turwasnia, ettei perkele meitä kokis-
sais, ettei liha hänkuttelis, ettei mailma myrcy-
kytäis.

Tule herra Jhesu Chre, erisewat poisrepimä-
hän, Antichristusen käskyläiset kadottaman, itze
Antichristus mitzendaman, sekä hän, että hänen
seurans mööse haiottaman, Mutta tule se
pyhä Evangeliumin oppi, Christin uskolisten sy-
dämin sytyttämän Ja sen ohin haldian, poiss
pinnalle lakamat kiändymän ja enän tynään.

Amen. Amen

O mailman wapahtaia, Herra Jesu Christe, minä
köyhä radolinen, syndinen loondocappale, annan
itzeni, nyt ja aina, sinun laupian warielluxes
ja suojeluxes ala, sekä sielun, että ruumin puo=
lesta, Ja sinun käsittomättömän, laupiudes cautta
rukoilen sinua, ettäs minun tekisit wapahaxi,
että sinä mös sinun kallin weres kautta mail=
man lunastanut olet. O minun Jumalan,
sinua minä rukoilen nöyrästi, kuule minua
armolisest, ja anna minua aina, kaikist mi=
nun hädästäni, tuskastani ja waiwastani,
sinun pyhä nimes kiitoxixi ja kunniaxi
Amen.

Vias tuas domine
demonstra mihi

Lär mig Herran dina wäghar ·
[illegible] mig min [illegible]

Ar. Raamatut
kpl. 2.

